

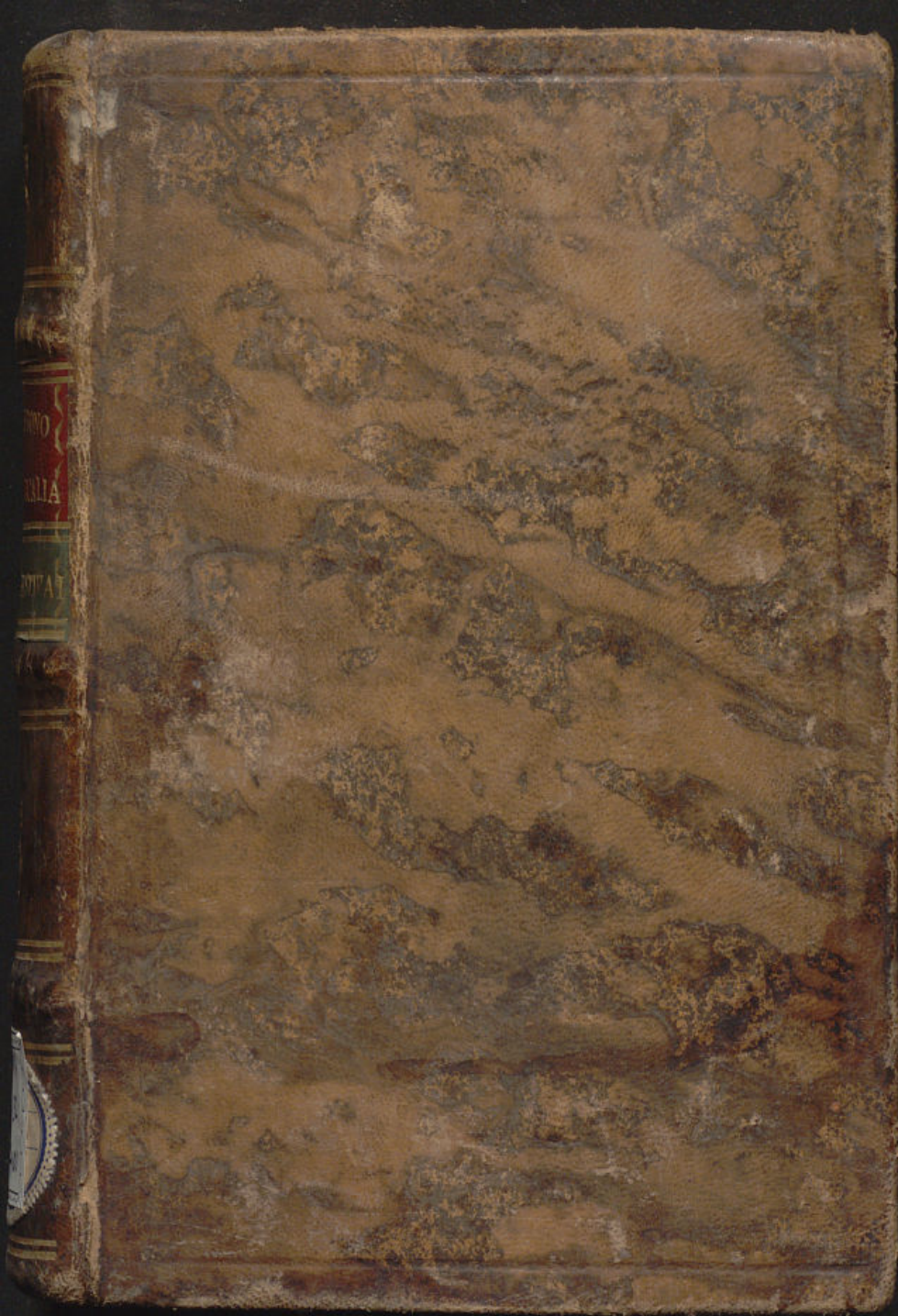

STAPLETONO
DOMINICALIA

PARS ÆSTIVALI

A
32
400

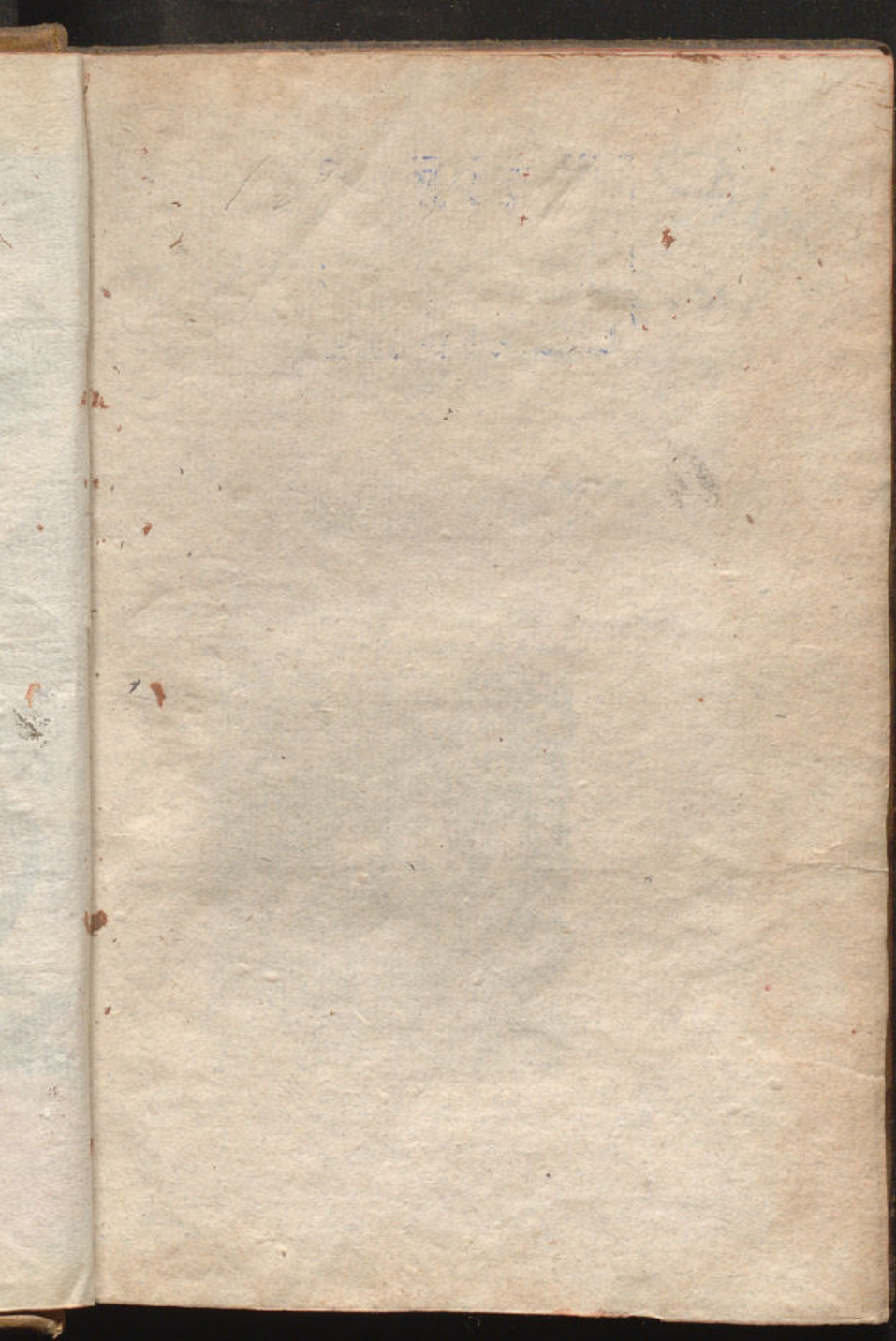

16561260

BIBLIOTECA HOSPITAL REAL GRANADA	
Sala:	A
Estante:	32
Numero:	400

Biblioteca Univ. Maria	
Sala:	B
Estante:	32
Tabla:	
Numero:	247

PF

S

Ex S

Au

E

del con

SVMP

PROMPTVARIVM
MORALE

SVPER EVANGELIA
DOMINICALIA

AD { Instructionem Concionatorum.
Reformationem Peccatorum.
Consolationem Piorum.

*Ex Sacris Scripturis, SS. Patribus, & optimis quibusque
authoribus studiosè collectum.*

Auothore THOMA STAPLETONO, ANGLO:
S. Theologiae Doctore, & Regio
Professore Louanij.

Æditio altera, ab ipso auothore aucta & recognita.

PARS ÆSTIVALIS.

del conuenio de Rom. 1. de N. S. martius
Euangelium virtus Dei est, in salutem omni credenti.

SVMPTEBVS IOANNIS BAPTISTÆ BVISSON.

M. D. XCVI.

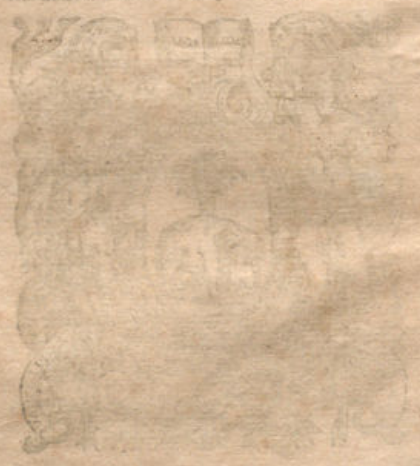

MORALE

de Temone de los Santos
maritres de gora

de los Santos

LE

occu
pitio
quicq
nunc
stici s
licitat
quoq
rum l
Exha
mibi
locis
rarò a
rum c
minic
ceps v
nus op
singul
ta fun
in pra
bori n
menta
omne

LECTORI BENEVOLO

S. P.

MENSI, fauente & propitio Christo, priorem anni totius semicirculum, & vnius semestris Euangelij Dominicalibus labore semestri, quoad mores, explicatis (Dei enim voluntas fuit, vt in hac conquirenda materia morali citò occurreret quod quærebam) eodem fauente ac propitio Numine, ob cuius amorem & obsequium hoc quicquid est operæ ac laboris in me suscepti; alterum nunc semestrem iuxta moris & computus Ecclesiastici sectionem aggredimur, tentaturi, an, eadem felicitate ac facilitate negotio succedente, sub altero quoque labore semestri aestiualem hunc Euangeliorum Dominicalium semestrem expedire poterimus. Exhausta quidem magna ex parte sunt, quæ olim mihi collegeram Promptuariola moralia, vt eisdem locis moralibus denuo recurrentibus (id enim non rarò accidet) non tam amplam fortasse vbique rerum copiam & supellestem in his sequentibus Dominicis depromere valeam, nec ea vbertate deinceps vti, qua hæctenus vsus sum. Spem nihilominus optimam animo concepi meo, non minorem in singulis locis moralibus, etiam ijs quæ iam tractata sunt, copiam nobis & varietatem adfore, quam in præcedentibus. Certè, vt id fiat, ego studio ac labori non parcam meo. Huius enim generis documenta tam latè patent, & virtutis studium ita apud omnes, etiam qui vera fidei luce caruerunt, eo semper

P R Æ F A T I O

in pretio fuit, suaque veluti insita laude ita nunquam carere potuit, vt huius doctrinae praecones & assertores praclarissimos, Gentium Philosophos, & scriptores ethnicos, habeamus. Ex quibus sanè, sicuti hactenus frequenter fecimus, ita in sequentibus subinde, & identidem, illustria virtutis documenta, exempla, similia apophthegmata depromemus. Non sanè eo consilio, vt his, quasi emblematicis profanae literaturae, suas Conciones Ecclesiastice Christianus exornandas putet, quum boni Concionatoris pulcherrima emblemata esse debeant diuinarum Scripturarum oracula: sed vt, quemadmodum Paulus Gentium conuersionem Iudaeis proposuit, & multum inculcauit, vt ad emulationem prouocaret carnem suam, & saluos faceret aliquos ex illis; sic Gentilium de virtutis laude praeconia & exempla Concionator in medium adferat, vt ad emulationem suos auditores prouocet. Quemadmodum enim puer ad patrem vocatus, & venire recusans, vbi videt alium fratrem vocatum venire, patrisque praeccepto morem gerere, ex emulatione quadam accurrit & ipse: sic nos Christiani, quum ad Deum colendum tot praecceptis datis, tot beneficijs acceptis, tot exemplis, tot & tantis propositis praemijs vocati & incitati, adhuc in eius cultu torpescimus, conspecta ethnicorum hominum virtute, religione, temperantia, patientia, diuitiarum contemptu, fortitudine, amore erga proximos, ad emulationem profectò prouocari debemus, vt, quem illi dijs falsis cultum & honorem exhibuerunt, quo illi studio & labore, humanis tantum alleciti praemijs, virtutem coluerunt, eorum saltem nos, multoque maiori, verum Deum cultu prosequamur, idem, aut maius potius, virtuti & pietati studium, non iam hu-

Rom. 11.

manis
imper
lis ac
siue
seque
in diu
modi
exemp
ration
tum a
pant b
menid
etiam
rae in
desum
stinus,
ctilem
tur &
minius
vellet,
vesten
sublati
nae cop
tatum
ponere
quod,
sterium
mentu
Pharisa
Deo o
& cult
tia an
res in t
genes o

manis,

AD LECTOREM.

manis, sed caelestibus & aeternis donandi praemij, impendamus. Quae tamen nostra in prophanis illis accumulandis sententijs & exemplis diligentia, siue iam in priori Hyemali parte praestita, siue in hac sequenti praestanda, si cuiquam fortè displiceat, nec in diuini verbi è superiore loco tractatione huiusmodi locum esse debere existimet; is intelligat, nec exemplis grauissimis, nec autoritate, nec summa ratione hoc studium carere. Notum est, Apostolum, tum ad Corinthios ex Menandro illa verba, *Corrum-*
pant bonos mores colloquia praua; tum ad Titum ex Epi-
menide illud, Creteneses mala bestiae, ventres pigri; tum
 etiam in concione apud Athenienses illud Arati Poë-
 tae in suis *ἠαυτοῦ γενναίῃς, In quo viuim⁹, mouemur, & sumus;*
 desumpsisse. Hoc nempe est, vt docet sanctus Augu-
 stinus, ab Aegyptijs vasa aurea, multamque supelle-
 ctilem auferre, quibus tabernaculum Domini dite-
 tur & exornetur. In Deuteronomio praecipit Do-
 minus, vt captiuam ancillam in vxorem ducere qui
 vellet, raderet ei vngues, & casariem tonderet, &
 vestem exureret qua capta fuit. Prophana sapientia,
 sublatis superfluis, vanis, & inutilibus, sacrae doctri-
 nae copulari poterit. Deus in Leuitico omne fermentatum à sacrificijs abiecit. Iubet tamen postea, vt
 ponerent sacrificia super panes fermentatos. Vide
 quòd, etsi non ad sacrificium ipsum, tamen ad mini-
 sterium sacrificij fermentatus panis assumitur. Fer-
 mentum est doctrina humana, quo sensu à *fermento*
Pharisaeorum suos cauere Christus iussit. Haec non est
 Deo offerenda, sed tantum seruire debet sacrificio
 & cultui diuino; sicut omnes aliae artes, sacrae scien-
 tia ancillantur. Quare non solum veteres scripto-
 res in suis disputationibus contra ethnicos, vt Ori-
 genes contra Celsum, Cyprianus contra Donatum,

1. Cor. 15.

Tit. 1.

Act. 17.

De doctrin.
Christ. lib. 2.

cap. 4.

Deut. 22.

Leuit. 9.

Leuit. 23.

Luca 12.

P R Æ F A T I O

Cyrrillus contra Iulianum, Methodius, Eusebius, & Appollinaris contra Porphyrium, Augustinus in libris de Ciuitate Dei, Clemens in Stromatibus, Tertullianus in varijs opusculis contra ethnicos, tam multa proferunt ex eorum libris, vt omnes veterum Latinorum & Græcorum historias euoluiffe videantur; verum etiam ad mores formandos, diuus Basilus, doctor egregie moralis, & maxime spiritualis, libros Gentium legendos, & optima quæque ex illis, vt apes ex floribus mel solent, colligenda, accurata oratione suadet. Quidni verò ab ethnicorum factis exempla proferre debeat Concionator, cum ad fornicam eos qui pigri sunt Salomon, ad bouem & asinum ingratos Iudæos Esaias, ad insulas Cethin, & in Cedar (populū idololatricum) Ieremias remittat? Christus verò, Samaritani hominis Gentilis charitate erga proximum in medium producta, quia nec Sacerdos, nec Leuita officium faciebat, conclusit: *Vade, & tu fac similiter.* Nihil ergo à boni Concionatoris officio alienum faciet, qui ad auditorum suorum tarditatem excitandam, aut etiam cæcitate redarguendam, ab ethnicorum dictis ac factis documenta petet: qui id videre & præstare poterunt, quod nos Christiani & videre nolumus, & præstare recusamus. Vnum illud in hac parte monendus est Concionator, quum in hac Æstiuali Parte tantum 24. Dominicæ, earumque Euangelia ponantur, accidat autem frequentibus annis, vt plures à Pentecoste ante Aduentum Dominicæ celebrentur, vt, quod in ipso Breuiario, ad eas quæ inferendæ sunt Dominicæ, faciendam sibi obseruauit, idem quoque in earum Dominicarum Euangelijs huic Parti Æstiuali inferendis intelligat. In Parte quippe Hyemali Euangelia sex Dominicarum post Epipha

In Orat. de
legend. libris
Gentilium.

Prou. 6.
Esai. 1.
Ierem. 2.
Luca 10.

Epiph
pars 2
illis e
24.
Rom
pauca
gante
pro p
tract
minic
tera h
sti, &
Rom
mem
ciona
parul
cum
myst
gelij
neces
aut f
occur
Conc
Chri
lia, p
hoc l
de q
Nun
demp
nam

AD LECTOREM.

Epiphaniam à nobis explicata inueniet, adeò vt illa pars 28. Euangelia tractet, ista verò non nisi 24. Ex illis ergo sex Euangelijs accipiet, quæ inter 23. & 24. Dominicam post Pentecosten, iuxta Breviarij Romani vsum & institutum, inferenda sunt. Hæc pauca præfatus, in opere nunc ipso (diuino suffragante Numine) progrediamur. Euangelium autem pro prima Dominica post Pentecosten, non illud tractamus quod pro festo S. Trinitatis in eadem Dominica legitur (illud fauente Deo tractaturi in altera huius Promptuarij parte, quæ erit de festis Christi, & Sanctorum, sed Euangelium quod iuxta vsum Romanum in eadem Dominica per modum commemorationis eidem festo aduicitur. Quòd si Concionator huius Euangelij explicationem huic diei parum vel conuenire, vel necessariam esse existimet, cum tota diei celebritas sacratissimæ Trinitatis mysterio tribuatur; pulcherrima tamen huius Euangelij loca, & ad Christianam pietatem in primis necessaria, siue hoc die, siue alia quauis Dominica, aut festo, vbi eorundem locorum materia subiecta occurreret, tractare poterit. Vtunque est, si non ipsi Concionatori, certè cuilibet Lectori pio, & purè Christiano, huius Euangelij loca, insigniter moralia, plurimum ad pietatem conferre poterunt. Sed hoc huic vni Dominicæ peculiare ac proprium est; de qua re propterea plura verba facienda non sunt. Nunc sacratissima Euangelij verba, Christique Redemptoris nostri celestem (quoad mores) doctrinam expendamus.

INDEX TEXTVVM EVANGELICORVM, EX QUIBUS LOCA moralia in Promptuario Dominicali eruuntur, cum nota cuiusque Dominicæ, in qua tractantur, iuxta ordinem quatuor Euangeliorum, & Caputum cuiusque.

Dominica 5. post Pentecosten.

Matth. 5.

1. **N**ISI abundauerit iustitia uestra plus quam Scribarum & Pharisaorū, non intrabitis in regnum caelorum.
2. **N**Ego autem dico vobis: qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio.
3. **Q**ui dixerit fratri suo, fatue, reus erit gehenne.
4. **S**i offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris quod frater tuus habet aliquid aduersum te; relinque munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo; & tunc veniens offers munus tuum.

Dominica 14. post Pentecosten,

Matth. 6.

1. **N**emo potest duobus dominis seruire.
2. **A**ut enim vnum odio habebit, & alterum diliget, aut vnum sustinebit, & alterum contemnet.
3. **N**on potestis Deo seruire & mammona.
4. **I**deo dico vobis, ne solliciti sitis anima uestra quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini.
5. **H**ec omnia Gentes inquirunt. Scit enim Pater vester celestis,

6. Pr
or

1. Ar
2. A f
3. O
b
4. O
&
5. Na
re
qu

1. Ecc
2. Vid
3. Co
4. Re
5. Ve
6. Glo
mi

7. Pri
8. Fili
9. Acc
10. Si
11. Et
12. Et

1. Obl
2. Iusi
fili

INDEX TEXT. EVANGEL.

caelestis quia his omnibus indigetis.

6. *Primum querite regnum Dei, & iustitiam eius, & haec omnia adicientur vobis.*

Dominica 7. post Pentecosten.

1. *Attendite vobis à falsis prophetis, qui veniunt ad vos.* Matth. 7.
2. *A fructibus eorum cognoscetis eos.*
3. *Omnis arbor bona bonos fructus facit, & non potest arbor bona malos fructus facere.*
4. *Omnis arbor quae non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur.*
5. *Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum caelorum; sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in caelis est.*

Dominica 18. post Pentecosten.

1. *Ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto.* Matth. 9.
2. *Videns Iesus fidem illorum, dixit paralytico.*
3. *Confide fili.*
4. *Remittuntur tibi peccata tua.*
5. *Vt quid cogitatis mala in cordibus vestris?*
6. *Glorificauerant Deum, qui dedit potestatem talem hominibus.*

Dominica 23. post Pentecosten.

7. *Princeps vnus accessit ad Iesum, & adorabat eum.*
8. *Filia mea modo defuncta est.*
9. *Accessit retrò, & tetigit simbriam vestimenti eius.*
10. *Si tetigero tantùm simbriam vestimenti eius, salua ero.*
11. *Et deridebant illum.*
12. *Et exijt fama haec in vniuersam terram illam.*

Dominica 21. post Pentecosten.

1. *Oblatus est ei vnus, qui debebat ei decem millia talenta.* Mt. 18. 28.
2. *Iussit eum Dominus eius venundari, & uxorem eius, & filios, & omnia quae habebat, & reddi.*

* 5

3. Pro

I N D E X

3. Procidens autem seruus ille rogabat eum, dicens: Patientiam habeo in me, & omnia reddam tibi.
4. Misertus autem dominus serui illius dimisit eum, & debitum dimisit ei.
5. Egressus autem seruus ille, inuenit vnum de cōseruis suis qui debebat ei centum denarios; & tenens suffocabat eum, dicens, Redde quod debes. Et procidens conseruus eius, &c.
6. Videntes autem conserui eius que fiebant, contristati sunt valde, & narrauerunt domino suo qua facta sunt.
7. Et iratus dominus eius: tradidit eum tortoribus, quo ad vsque redderet vniuersum debitum.
8. Sic & pater meus celestis faciet vobis, si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris.

Dominica 17. post Pentecosten.

Matth. 22.

1. Interrogauit eum vnus ex eis Legis doctor, tentans eum.
2. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua.
3. Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tuum sicut teipsum.
4. In his duobus mādatis vniuersa Lex pendet, & Propheta.

Dominica 19. post Pentecosten.

5. Qui fecit nuptias filio suo.
6. Et misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias: & volebant venire.
7. Iterum misit alios seruos dicens, Omnia parata sunt.
8. Illi autem neglexerant & abierunt.
9. Alius in villam suam, alius verò ad negotiationem suam.
10. Reliqui verò tenuerunt seruos eius, & contumeliis affectos occiderunt.
11. Rex autem, cum audisset, iratus est, & misit exercitibus

TEXT. EVANGEL.

ribus suis, perdidit homicidas illos, & civitatem eorum succendit.

12. Amice, quomodo huc intrasti, non habens vestem nuptialem.
13. Ligatis manibus & pedibus eius, mittite eum in tenebras exteriores. Ibi erit fletus, & stridor dentium.
14. Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.

Dominica 22. post Pentecosten.

15. Consilium inierunt, ut caperent Iesum in sermone.
16. Mittunt ei discipulos suos cum Herodianis.
17. Magister, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces.
18. Viam Dei in veritate doces.
19. Non enim respicis personam hominum.
20. Reddite que sunt Cesaris, Cesari.
21. Et que sunt Dei, Deo.

Dominica 24. post Pentecosten.

1. Tunc qui in Iudaea sunt, fugiant ad montes.
2. Orate ut fuga vestra non fiat in hyeme, vel in sabbatho.
3. Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi vsque modo, neque fiet.
4. Surgent enim pseudochristi, & pseudopropheta: & dabunt signa magna & prodigia, ita, ut in errorem inducantur (si fieri potest) etiam electi.
5. Sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum, & stella cadent de celo, & virtutes calorū commovebuntur.
6. Et tunc parebit signum Filij hominis in celo, & tunc plangent omnes tribus terre.
7. Et videbunt Filium hominis venientem in nubibus caeli cum virtute multa & maiestate.

Matth. 24.

Dominica

I N D E X

Dominica II. post Pentecosten.

Marci 7.

1. Adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum, ut imponat illi manum.
2. Surdum & mutum.
3. Et apprehendens eum de turba seorsum.
4. Misit digitos suos in auriculas eius.
5. Et expuens tetigit linguam eius.
6. Et suspiciens in calum, ingemuit.
7. Et praecepit illis ne cui dicerent.
8. Quanto autem eis praeceperat, tanto magis plus predicabant, & eo amplius admirabantur.

Dominica 6. post Pentecosten.

Marci 8.

1. Cum turba multa esset, nec haberent quod manducarent, ait: Misereor super turbam.
2. Quia ecce iam triduo sustinent me.
3. Si dimisero eos ieiunos in domum suam, deficient in via.
4. Unde illos quis poterit hic saturare panibus in solitudine.
5. Et sustulerunt quod superauerat de fragmentis septem sportas.

Dominica 4. post Pentecosten.

Luca 5.

1. Cum turba irruerent in Iesum, ut audirent verbum Dei.
2. Rogauit eum à terra reducere pusillum.
3. Praeceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus.
4. Sed in verbo tuo laxabo rete.
5. Procidit ad genua Iesu, dicens, Exi à me, quia homo peccator ego sum, Domine.

Dominica I. post Pentecosten.

Luca 6.

1. Estote misericordes, sicut & Pater vester misericors est.
2. Nolite iudicare, & non iudicabimini. Nolite condemnare, & non condemnabimini.

3. Dimittite,

3. Din

4. Da

ta

no

5. Hy

pe

1. Iba

2. Ecu

3. Et

4. Et

5. Et

5. Qu

ea

6. Et

st

7. Ad

1. Be

2. Et

di

3. Di

to

no

4. Et

5. Ille

6. Vi

7. Va

1. Ho

TEXT. EVANGEL.

3. Dimittite, & dimittemini.
4. Date, & dabitur vobis. Mensuram bonam, & confer-
tam, & coagitatam & supereffluentem dabunt in si-
num vestrum.
5. Hypocrita, eice primum trabem de oculo tuo, & tunc
perspicias vt educas festucam de oculo fratris tui.

Dominica 15. post Pentecosten.

1. Ibant cum illo discipuli eius, & turba copiosa. Luca 7.
2. Ecce defunctus efferebatur, filius vnicus matris sua.
3. Et hac vidua erat.
4. Et turba multa ciuitatis cum illa.
5. Et turba multa ciuitatis cum illa.
5. Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super
eam, dixit: Noli flere.
6. Et accessit, & tetigit loculum. Hi autem qui portabant,
steterunt.
7. Adolescens, tibi dico, surge.

Dominica 12. post Pentecosten.

1. Beati oculi qui vident qua vos videtis.
2. Et ecce quidam legisperitus surrexit tentans illum, &
dicens, Luca 10.
3. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex
tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni
mente tua.
4. Et proximum tuum sicut teipsum.
5. Ille autem volens seipsum iustificare, dixit:
6. Videns eum, misericordia motus est, &c.
7. Vade, & tu fac similiter.

Dominica 2. post Pentecosten.

1. Homo quidam fecit conam magnā, & vocauit multos. Luca 14.
2. Dicere

I N D E X

2. Dicere inuitatis vt venirent, quia iam parata sunt omnia.
3. Et cœperunt omnes simul excusare.
4. Villam emi: & necesse habeo exire, & videre illam.
5. Iuga boum emi quinque: & eo probare illa.
6. Vxorem duxi: & ideo non possum venire.
7. Exi citò in plateas & vicos ciuitatis, & pauperes, ac debiles & cacos, & claudos introduc huc.

Dominica 16. post Pentecosten.

8. Cùm intraret in domum cuiusdam Pharisei manducare panem.
9. Et ipsi (Pharisei) obseruabant eum.
10. Et respondens Iesus, dixit ad Legisperitos & Phariseos.
11. Si licet sabbatho curare?
12. Ipse verò apprehensam sanauit eum, ac dimisit.
13. Intendens quomodo primos accubitus eligerent, dicit ad illos: Cùm inuitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco.
14. Cùm vocatus fueris, vade, recumbe in nouissimo loco.

Dominica 3. post Pentecosten.

- Luce 14.*
1. Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores, vt audirent illum.
  2. Murmurabant Pharisei & Scriba, dicentes: quia hi peccatores recipit, & manducat cum illis.
  3. Hic peccatores recipit, & manducat cum illis.
  4. Vadit ad oïem qua perieras, donec inueniat illam; & cùm inuenerit eam, imponit in humeros suos gaudens.
  5. Gaudium erit in calo super vno peccatore penitentiam agente, quàm super nonaginta nouem iustis, qui non indigent pœnitentia.

Domi

1. Red
2. Filij
qu
3. Fac
de

1. Occ
2. Et
3. Iesu
4. Ite
5. Reg
ce
6. Non
7. Nis

1. Dix
Et
2. Et
pu
3. Ieiu
4. Pu
5. Nol
6. Per
7. Om
8. Et a

1. Vid

TEXT. EVANGEL.

Dominica 8. post Pentecosten.

1. Redde rationem villicationis tue. Luca 16.
2. Filij huius seculi prudentiores sunt in generatione sua quam filij lucis.
3. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, vt quum defeceritis, recipiant vos in aeterna tabernacula.

Dominica 13. post Pentecosten.

1. Occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longè. Luca 17.
2. Et leuauerunt vocem suam.
3. Iesu preceptor, miserere nostri.
4. Ite, ostendite vos sacerdotibus.
5. Regressus est, cum magna voce magnificans Deum, & cecidit in faciem ante pedes Iesu, gratias agens.
6. Nonne decem mundati sunt? & nouem vbi sunt?
7. Nisi hic alienigena. Et hic erat Samaritanus.

Dominica 10. post Pentecosten.

1. Dixit ad quosdam qui in se confidebant tanquam iusti. Luca 18.
Et illud: Non sunt sicut ceteri hominum.
2. Et aspernabantur ceteros. Et illud: Velut etiam hic publicanus.
3. Ieiuno bis in sabbarbo: Decimas do omnium que possideo.
4. Publicanus à longè stans.
5. Nolebat oculos ad calum leuare.
6. Percutiebat pectus suum.
7. Omnis qui se exaltat humiliabitur.
8. Et omnis qui se humiliat, exaltabitur.

Dominica 9. post Pentecosten.

1. Videns ciuitatem (Ierusalem) stenuit super illam. Luca 19.
2. Quia

INDEX TEXT. EVANGEL.

2. Quia si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, que ad pacem tibi. Nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis.
3. Quia venient dies in te, & circundabunt te inimici tui vallo, & circundabunt te & coangustabunt te vndique.
4. Eo quod non cognoueris tempus visitationis tue.
5. Ingressus in templum, cepit eiicere vendentes in illo, & euentes.
6. Domus mea, domus Orationis vocabitur.

Dominica 20. post Pentecosten.

Joan. 4.

1. Cuius filius infirmabatur.
2. Cùm audisset quia Iesus venit in Galileam, abiit ad eum.
3. Rogabat eum vt descenderet, & sanaret filium eius.
4. Incipiebat enim mori.
5. Nisi signa & prodigia videritis, non creditis.
6. Domine, descende, priusquam moriatur filius meus.
7. Credidit homo sermoni quem dixit ei Iesus, & abiit.
8. Et credidit ipse, & domus eius tota.

PROM

PR
M

EV

nam, &
dabunt
si fuerit
litudine
bo in for
Perfectu
autem v
qua in o
cere frat
& ipse t
mum tr
stucam

P
1. Efto
mifericor
dem esse
2. Nol
nabimini.
tionem, q
3. Dim
4. Da
& superes
a Deo ret
5. Hy
eui ftucan
morum h

PROMPTVARIII
MORALIS SVPER

EVANGELIA DOMINICALIA.

Pars Aestiuialis.

EVANGELIVM DOMINICÆ I.

POST PENTECOSTEN.

ESTOTE misericordes, sicut & Pater ve- Luca 6
ster misericors est. Nolite iudicare, & non iudicabimini. Nolite condemnare, & non condemnabimini. Dimittite, & dimittentini. Date, & dabitur vobis. Mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & superfluentem dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura qua mensi fueritis, remetietur & vobis. Dicebat autem illis & similitudinem. Nunquid potest cecus cecum ducere? Nonne ambo in foueam cadunt? Non est discipulus super magistrum. Perfectus autem omnis erit, si sit sicut magister eius. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem qua in oculo tuo est, non consideras? Aut quomodo potes dicere fratri tuo, frater, sine eiiciam festucam de oculo tuo, & ipse trabem in oculo tuo non vides? Hypocrita, eiice primum trabem de oculo tuo, & tunc perspicias vt educas festucam de oculo fratris tui.

PERICOPE moralis huius Euangelij.

1. Estote misericordes, sicut & Pater vester misericors est. De operibus misericordiae præstandis proximo, sicut Deum erga nos misericordem esse optamus.
2. Nolite iudicare, & non iudicabimini. Nolite condemnare, & non condemnabimini. Contra omne proximi iudicium, omnemque condemnationem, quæ contra charitatem fit, & absque misericordia.
3. Dimittite, & dimittentini. De condonandis iniuriis.
4. Date, & dabitur vobis. Mensuram bonam & confertam & coagitatam, & superfluentem dabunt in sinum vestrum. De cleemosynæ amplissima à Deo retributione.
5. Hypocrita, eiice primum trabem de oculo tuo, & tunc perspicias vt educas festucam de oculo fratris tui. Contra iudices & reprehensores proximorum hypocriticos.

Pars Aestiuialis.

A

1. Estote

1. Estote misericordes, sicut & Pater vester misericors est.

Locus moralis de operibus misericordiae præstandi proximo, sicut Deum erga nos misericordē esse optamus. Vult Christus, vt sicut in nos misericors Deus est sic & nos in proximos simus. Quot ergo modis & rationibus Deus erga nos misericordē se & benignum præbet tot omnino modis ac rationibus vt erga proximos benigni ac misericordes simus, Christus iubet. Deus autem erga nos misericors est expectando emendationem, recipiēdo in gratiam, condonando peccata, largiēdo beneficia, puniēdo citra meritum, & remunerando vltra meritum. De eo enim dicitur: *Disimulas peccata hominum propter penitentiam.* In figura Dei dicitur: *Cum adhuc longē esset (filius prodigius) vidit eum pater eius, & accurrens cecidit super collum eius.* In parabola Dei dicitur: *Non habentibus illis unde redirent, donauit vtrique.* Denique de Deo dicitur: *Escaam delinquentibus se misericors & miserator Dominus.* Idem & a nobis erga proximum faciendum. Expectanda proximi conuersio, de qua infra dicitur: *Nolite iudicare & non iudicari vni.* Ignoscendum & parcendum proximo, de quo infra dicitur: *Dimittite, & dimittimini.* denique & liberalitas erga proximum exercenda, de qua infra dicitur: *Date, & dabit vobis.* Hæc tria misericordiae genera in hoc Euangelio proponuntur & præcipiuntur, vt in illis Dei erga nos misericordiam imitemur, & imitando consequamur. Ac de illis tribus sigillatim postea dicitur. Nunc de ipsa imitatione necessitate, conuenientia, & vtilitate, aliquid in genere dicendum.

Sap. 11.
Luca 11.
Luca 7.
Psal. 110.

Loci partitio.

Quod ad primum attinet, Naturæ principium est: *Quod tibi non vis fieri, alteri ne facias.* Ex hoc principio fluxit quod Christus in hoc Euangelio dicit: *Eadem mensura qua mensueritis, remetietur & vobis.* Patere legem quam ipse tulit. Nihil hac iustitia iustius. Malum consilium consultori perferimus. Incidit in foueam quam fecit. Iudicium sine misericordia ei qui non facit misericordiam. Noluit benedictionem, & elongabitur ab ea. Sic Samuel pingui Agag Amalecitarum Regis. Sicut fecit absque liberis mulieres gladius tuus, sic absque liberis inter mulieres erit mater tua. Per qua quis peccat, per eadem puniatur. Pugnantis contra Chananzos filii Israël, fugit adonibesech Rex eorum: quem persequuti comprehenderunt, caesis summitatibus manuum eius ac pedum, dixitque

Iacobi 2.
Psal. 108.
Exempla.
1.
1. Reg. 15.
Sap. 17.
2.

IN
Adonib
pedum
reliqui
ius men
gnissim
tem fug
pio He
putatur
etum pe
quod gi
tae fin
morien
fecit loa
prali in
feros. Qu
ad quoc
caput eis
Huius r
tione pl
puerulo
assumpt
gens pe
& ad sy
semper
hora fin
cum Ab
ex sola
sic indu
decolla
norum
eo quod
euntem
spectu si
Quod &
stius, vt
delis, al
rat, ead
peniten
miferico
stre adm
potest,
pœnas

Adonibesech : Septuaginta Reges, amputatis manuum ac pedum summitatibus, colligebant sub mēsa mea ciborum reliquias. *Sicut feci, ita reddidit mihi Deus.* Innumera sunt huius mensura & iustitię diuinę exempla obseruatione dignissima, vt erga proximos misericordes esse, & crudelitatem fugere dicamus. Herodiades illa saltatrix, quę ab impio Herode caput Ioannis Baptistę amputari petiit, & amputatum accepit, postea fluuium quendam glacie constri-^{3.} *Niceph. lib. 1. ca. 20. hist. Eccles.* ctum pedes trāsiens glacie rupta, demergitur capite tenus, quod glacie statim à reliquo corpore relectum, talem ei vitę finem dedit, qualem crudelis in alio expetiuerat. David motiens, Salomoni filio hoc mandatum dedit : *Nosti quid fecit Ioab, qui effudit sanguinem belli in pace, & posuit cruorem pręlij in baltheo suo. Non deduces canitiem eius pacificę ad inferos.* Quare postea occiditur apprehendens cornu altaris, ad quod fugerat : *& reddidit Dominus sanguinem eius super caput eius.* id est, crudelitatem crudelitate compensauit. Huius mensurę & iustitię diuinę duo exempla, admiratione plena, in Prato spiritali leguntur. Latro quidam puerulo occiso, & pœnitentia ductus, monasticam vitam assumpsit, & nouem annis in ea maximam pœnitentiam agens perstitit. Quum autem & in somnis, & in Ecclesia, & ad synaxim se conferens, & in refectorio, puerulus ille semper ei appareret, dicens, *Quare me occidisti? nec vel vna hora sinens eum quiescere, sumptis vestibus secularibus, cum Abbatis venia exiit, dicens se ire vt pro puerulo, quem ex sola crudelitate occiderat, morte plectatur.* Cum ergo sic indutus pergeret Diospolim, tentus est, & sequenti die decollatus. Pemenes senex solitarius, post multorum annorum pœnitentiam, prędixit se à bestiis deuorandum, eo quod in seculo quum esset, & oues pasceret, transeuntem peregrinum à canibus discerpi & comedi in conspectu suo passus est, quum tamen liberare eum potuisset. Quod & ita factum est. Nam post aliquot annos à bestiis, vt dixerat, & ipse discerptus est. Alter ego quia crudelis, alter quia non misericors, qua mensura mensus fuerat, eadem à Deo mensuram accepit, etsi interueniente pœnitentia : vt temporali iustitię satisficeret, & exemplum misericordię exercendę daretur. Sed in hoc genere illustre admodum est, quod & plurimis exemplis obseruari potest, crudelitatis & immisericiordię auctores, eiusdem pœnas primos tulisse. Eutropius, Arcadij Imperatoris

Nicoph. lib. 3.
cap. 4.

8.
Philippus Comi-
nes histor. sua
ca. 136.

9.
Claudianus, &
Quintus de
rist. lib. 5. & in
Ibin.

10.

27.

Aelianus de
var. hist. lib. 6.

Simile.

cubicularius author legis fuit, ne quis ad Ecclesiam con-
fugeret alicuius criminis conuictus, sed vt vel inde etiam
extraheretur. Breui post, cum Imperatorem ipsemet offen-
disset, ad Ecclesiam supplex confugit: sed inde extractus,
capitale tulit supplicium, iniquæ legis æquam ferens po-
nam. Ludouico vndecimo Francorum Regi Episcopus qui-
dam Verodunensis author & inuentor fuit carceres quos-
dam & cancellos ferreos, ad spectu terribiles, horrote & te-
nebris plenos, clausuris autem minutissimos construendi,
sed ipse primus in eos coniectus fuit, & quatuordecim illis
annis iacuit. Thrasylus, qui Busrirdi tyranno persuasit ad-
pluuiam de celo impetrandam, hospite immolato placan-
dos esse deos, immolatur statim & sacrificatur ipse, qui
hospes erat. Perillus, qui taurum æneum fabricauit, in quo
subiecto igne, qui poneretur, vocem bouinâ ederet, vt Pha-
laridi Siculo tyranno crudelissimo gratificaretur, eodem
iubente & cogente tyranno, primus ipse omnium (vt canit
Claudianus.)

Sensit opus, docuitq; suum mugire iuuenicum.

Pericles Dux Atheniensium legem scripsit, vt nemo ad gu-
bernadum Rempub. accedere permetteretur, nisi qui vtro-
que parente ciue natus esset. Tetigit autem ipsum legis vi-
tio. Nam duo filij quos habuit, Patroclus & Xantippus
mortem obierunt. Superstitis autem Pericli fuere notum
quibus potestas administrandi Rempub. per legem patri
erat crepta. Nostri memoria Thomas Cromvellus Hen-
rico octauo Angliæ Regi, cui à Consiliis erat, author fuit
vt legem ferret, qua caueretur ne quisquam læsæ Maiesta-
tis suspectus aut delatus, ad colloquiū regis admitteretur,
nisi causa prius in Senatu Regis cognita. At ipse Paulus
post omnium primus huius legis rigorem sensit, & omnia
illi ad Regem, cui charissimus erat, aditu interdixit, cap-
talem sententiam accepit & subiit. Sic solet Dei altissimi
providentia hanc inclementiam punire, & in ea puniendi
hanc mensuram seruare, vt, qua mensi fuerint, eadem re-
meriatur & illis. Quæ omnia nos docent quàm sit necessa-
rium vt simus erga nos murò misericordes, sicut Pater
noster Deus erga nos misericors est.

Sed nunc vide quàm sit hoc etiam congruens atque con-
ueniens. Decet filios patri assimilari. Aliter instituitur
lius Regis, aliter filius pastoris. Ille formatur vt mores pa-
ternæ dignitati conuenientes induat: hic non instituitur

IN
nisi ad
eius esse
vt filij n
Maiesta
cordia, n
parcere, c
Dauid: c
est super
facit sole
in loco c
vsque ad
paupere
tori diui
sicut etia
propriur
magnific
tissimum
vnde ex
Deus, mi
miseric
potissim
vt filij h
referat, v
sed facie
bet. hoc e
autem in
de magis
cordia et
Misericor
les esse d
non iube
ratorum
tum, Esto
Diabolus
scendam i
decepit a
tes bonum
ratorum
ens, Dat
o accipiat
miraculu
clementi

nisi ad pecora pascenda. Si Deum Patrem vocamus, & filij eius esse volumus, mores diuinæ Maiestati conuenientes, vt filij nobiliter instituti, induere oportet. At nihil diuinæ Maiestati conuenientius quàm bonitas, clementia, misericordia, mansuetudo. *Deus cui proprium est misereri semper & parcere, orat Ecclesia. Misericordia Domini plena est terra, ait P sal. 100.* Dauid: quia, vt in hoc sermone Christi habetur, benignus est super ingratos & malos, *& pluit super iustos & iniustos, & Luca 6. facit solem suam oriri super bonos & malos.* Imò vt Dauid alio in loco cecinit, *Domine in celo misericordia tua, & veritas tua vsque ad nubes.* Sanè vt conuenit creaturæ, egenam esse & pauperem, ideoque accipere, non dare; sic conuenit Creatori diuitem & benignum esse, ideoque dare, nō accipere, sicut etiam *honorum nostrorum non indiget.* Nihil ergo magis proprium Deo quàm benefacere & misereri. In visione illa magnifica qua Moyses vidit gloriam Domini transire, potissimum quod in illa gloria vidit, erat misericordia Dei: vnde exclamauit videns illam gloriam, *Dominator, Domine Deus, misericors & patiens & multa miserationis.* In hac ergo misericordia Deum Patrem referre debemus, quia in hac potissimum paternos mores, eiusque Maiestati conuenientes, vt filij bene instituti, referimus. Præterea vt filius patrem referat, vel patri similis dicatur, nec manibus, nec pedibus, sed facie, quæ certior pars hominis est, similis patri esse debet. hoc enim respectu alter alteri simili esse dicitur. Quod autem in Deo magis altū magisque cōspicuum est, & vnde magis innotescat, sicut facies in homine, sola misericordia est. *Misericordia enim eius super omnia opera eius: & Iacobi 2. Misericordia eius superexaltat iudicium.* In hoc ergo Deo similes esse debemus, si similitudinem eius affectamus. Quare non iubet nos Christus esse potentes, esse sapiētes, esse miraculorum operatores, sicut Deus pater noster est: sed tantum, *Estote misericordes; sicut & Pater vester misericors est.* Diabolus voluit in potentia Deo assimilari, cum dixit, *Ascendam in caelum, & similis ero Altissimo.* Diabolus hominem decepit affectata sapientia Dei. *Eratis, inquit, sicut dii, scientes bonum & malum.* Simō Magus voluit in operatione miraculorū similis esse Apostolis. Obtulit illis pecuniā, dicens, *Dare mibi hanc potestatem, vt cuiusque manus imposuerit accipiat Spiritum sanctum.* Videlicet in signo visibili quod miraculum erat. At Christus in sola misericordia, bonitate, clementia, vult nos Patri nostro similes esse. Sic & seipsum

P sal. 100.

Luca 6.

P sal. 100.

Exod. 34.

Simile.

Iacobi 2.

In sola bonitate Deo similes esse debemus.

Esai 14.

Genes. 2.

Act. 10.

Matth. 11.
De verb. Domi
mini Ser. 10.

nobis imitandum proponit. *Discite à me quia mitis sum & humilis corde.* Non dicit (vt hæc verba exponens ait Augustinus) *discite à me mundum fabricare, non cuncta visibilia & invisibilia creare, non in ipso mundo mirabilia facere, sed quoniam mitis sum, &c.* Non ergo in magnis istis & mirabilibus supernos, sed in misericordia, mæuetudine, humilitate, Deo Patri similes nos esse cõuenit, vt eum in facie representemus non in brachio potentia, non in cerebro sapientia, non in digito Dei aut dextra excelsi Magna ergo huius præcepti necessitas; magna conuenientia.

Veritas præcepti de imitatione.

Matth. 5.
Eccl. 4.

Prou. 27.

Psal. 143.

Simile.

Plinius natur.
hisl. lib. 8.

Vide nunc quanta sit eius utilitas. *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* Qui ergo erga proximum misericordis sunt, ad Dei in se misericordiam ius habent. *Esto misericors pupillie vt pater, & pro viro matri illorum & eris tu velut filius Altissimi obediens, & miserebitur tuis, sicut mater.* Rursum alia Scriptura: *Anima qua bene facit impinguabitur: & qui inebriat, ipse quoque inebriabitur.* Age ergo, vis vt dominus rationem vitæ tuæ exigat in iustitia in misericordia? Nosti vocem sancti Prophetæ: *Ne intro iudicium cum seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu omnis viuens.* Si sic sanctus, quanto magis tu, peccatorum sarcina oppressus iudicij rigorem formidabis? Sis ergo misericors, vt misericordiam inuenias. Nobilissima anima hunc affectum habet. Leo semper parcit subiectis. Elephas errantem in desertis locis viatorum inuenit, quasi compatens ei, in viam publicam reducit. Hæc de misericordia erga proximos in genere: nunc ad ipsas species in Euangelio positas.

2. Nolite iudicare; & non iudicabimini. Nolite condemnare & non condemnabimini.

Lo c v s moralis contra omne proximi iudiciũ, omne quæ condemnationem quæ cõtra charitatem fit, & absque misericordia. Huiusmodi autem iudicium est triplex: temerarium, vsurpatum, & hypocriticum. De hypocritico iudicio infra Christus multa dicit. Quare de illo seorsum loquendi locus erit. Nunc de temerario, & vsurato. Nemo enim excludit hoc loco Christus vel iudiciũ discreti quod in manifestis proximis malo, & vbi signa peccati euidentia, exerceatur: vt iudicare esse hominẽ blasphemum quem audio blasphemare, actu dico blasphemum, malitia

habitu & magna et ter talentum) ve formam horum i Nam ha prehend culcitrat do dixit dit, cum & miseric traria su stam ver iudicium rarius & cordiam cturalcu iudicare faciem iu iudicat que suis absque i quando fuit, qui tum; der praua fo lata, pos ratione, cufare, v faciem i improba in sabbã nantem cumcisi temerari Præcipi claudere dicare, s to minũ iudicant malitia ha

habitu & consuetudine: (illa enim temerarij iudicij pars magna est, quum ex vno actu peccati, hominem simpliciter talem esse iudicamus, vt ex vno actu ebrietatis, ebriosum) vel iudicium legitimæ autoritatis, quod secundum formam iuris vel diuini vel humani instituitur. Neutrum horum iudicium excludit Christus, quantum ex seipsis est. Nam hæc ipsa si cum odio proximi, cum libidine reprehendendi, cum fastu exercentur (vt ille Diogenes qui culcitram Platonis, in qua sedens docebat, pedibus calcando dixit, *Calco fastum Platonis, sed*, vt Plato mox ei respondit, *cum alio fastu*) ad hæc Christi prohibitionem pertinent, *Apotheg- ma.*

& misericordie charitatiq; erga proximos maximè contraria sunt. Sed extra legitimum auctoritatem, & manifestam veritatem delicti, omne nostrum de proximis nostris iudicium, omnis proximi condemnatio, est actus & temerarius & vsurpatus, ideoq; contra charitatem & misericordiam Temerarium iudicium est, quod ex leui coniectura leuibusq; signis colligitur. Hoc appellat Scriptura, iudicare secundum faciem. *Nolite* (ait Christus) *secundum faciem iudicare, sed rectum iudicium iudicate.* Secundum faciem iudicat qui factum solum externum per se considerat, absque suis circumstantiis, quæ facti speciem mutari possunt; absque intentione facientis, quæ honestissima esse potest quando in facto erratur; absque fine propter quem factum fuit, qui in facto malo si bonus sit, saltem attenuat peccatum; denique absque facti ipsius causa & originae, vt vel praua societate, vel vehementi tentatione, vel fortè vi illata, postremò non habita temporis, loci, personæ consideratione, quæ omnia factum apparenter improbum vel excusare, vel certè plurimum alleviare poterunt. Secundum faciem quoque iudicat, qui quod in vno probat, in altero improbat, vt Pharisæi, qui circumcisionem Mosaicam in sabbatho factam probabant, Christum in sabbatho factantem totum hominem improbant. Erat enim circumcisio quædam, hominis sanatio. Totum hoc iudicium temerarium est, & à pessima malitiæ radice profectum. Præcipiebat Deus in Leuitico vt septem diebus leprosus clauderetur. Non permisit sacerdotem faciem de lepra iudicare, sed suspendi voluit iudicium septem diebus. Multo minùs vult nos, qui auctoritate probandi lepras, id est, iudicandi peccata aliorum, caremus, de aliorum interna malitia, quæ non ita videri potest sicut corporis lepra,

Iudicium temerarium.
10. an. 7.
Iudicare secundum faciem, quid.

10. an. 7.

Leuit. xi.
Typus.

Tit. 1.
1. Cor. 13.

Ecc. 10.
Iudith 13.

Similia.
3.

2.
3.
4.

5.

Plutarch. in Po-
lit.
In Prato Spirit.
cap. 134.
Apophteg-
mata.
Tract. 30. in
Ioan.

Simile.

statim & temerè ad iudicandum proflire. Dicitur solet: *Mali mens, malus animus.* Et Apostolus ait: *Omnia munda munditia, quod alijs verbis alibi dixerat; Charitas nil mali cogit in coinquanatis autem & infidelibus nihil est mundum, sed inquinata sunt eorum mens & conscientia.* Ideo mali cum sint, omnes sibi similes esse iudicant. Nero impurissimus neminem à libidine purum iudicabat. Vnde Scriptura: *In via stultus ambulans, cum ipse sit insipiens, ceteros putat insanire.* Vagus cubicularius Holophernis, cum ipse carnalis esset, putabat Holophernè cum Iudith in longum mane libidinari. Quem admodum cucurbitula, quod in carne deterrimum est, a se trahunt; sic improborum animi deterrima quæque cogitando & suspicando ad se trahunt. Animus quippe omnium malorum genere scatens, horrens, ac metuens quæ sunt intus, exsilit foras, vagaturque circa aliena, vt lamia quædam domi cæca, oculis in vasculo repositis, foris oculata. Sic porci non nisi in luto & fimo fodiunt, sic malus animus sordidus non nisi mala & sordida cogitat. Qui impetigne laborat, perpetuum affricatum desiderat. Sic quouis proprio desiderio affectus idè alteri affricare cupit; vt vel aliorum malis, quasi sibi similibus se oblectet, vel sua malis aliorum aut comparatione iustificet, aut communionem societate alleuiet. Sicut argentum viscera, cum naturalis calor ad externa corporis diffunditur; sic circa alienos defectus notandos ideo solliciti & feruidi sumus, quia nostra negligimus. Sicut quibus domi nullum est negotium, in foras obambulant: ita qui in exploranda vita sua negligentissimi, in aliena iudicanda curiosi sunt. Interrogatus scilicet quidam monachus à fratre quodam quid causæ esset, quod assidue iudicaret fratres, respondit: *Quia necdum teipsum cognouisti. Nam qui seipsum nouit, fratrum vitia non adspicit.* Appositè S. Augustinus: *Non iudicat personaliter, qui diligit æqualiter.* Ideo enim secundum personas, non secundum rem iudicamus, quia personarum acceptores sumus, quæ persona quam iudicamus, nobis displicet. Vt autem scilicet ex iudicio ne, an certa ratione, an ex affectu & corrupta passione fratrem iudices, transfer in alterum quem diligis, vel in teipsum, factum id quod iudicas atque condempnas. Si enim adhuc tibi displicet factum, ratio iudicauit; si amplius non displicet, prauus affectus te deceptus. Vbi charitas & misericordia habitant, ibi frater non iudicatur. Lex fidelium mercatorum est, vt focij sint non ministri.

IN
in da
parte. S
Partic
lucrat
patien
tibus. I
nū, ita
temer
& rest
prima
quam
abrūpi
tate ma
qui pa
bent n
temer
optim
inueni
dam si
gemis
dixim
tate co
frater
pauper
ipsum
quem
sumus
mam a
quit, d
reper
bilem.
temer
Etis re
posse q
uerlam
iuxta d
vt larè
idem f
zum ve
cò ire
Deinde
multas

in damno quàm in lucro. Hoc fit in tota fidelium societate. Sicut enim charitas aliena bona facit sua, iuxta illud; *Particeps ego sum omnium timentium te*, atque ita multum lucratur: sic misericordia aliena mala facit sua, fratribus cōpatiēdo, iuxta illud, *Gaudere cum gaudentibus, flere cū flentibus*. De hac legis societate Apostolus: *Sicut socij estis passionū, ita & consolationū*. At totum hanc societatem dissoluit temerarium proximi iudicium ex malevolentia ortum. Nā & rectē facta condemnat. & leuia peccata exaggerat, & ad primam peccati suspensionem iudicat. Sic aliena tam bona quàm mala; à seipso lōgissimè remouet, & fœdus societatis abrupit. Nihil huiusmodi hominibus in Christiana societate molestius. Nam vt venti illi omnium sūt molestissimi qui pallia nobis reuellunt: & vt ciuitates portas quasdam habent nefastas, per quas nō nisi purgamenta eiiciunt, sic qui temerè fratres iudicant, secretissima violenter expandunt, optima quæque famæ ornamenta abripiūt, & omnes quas inueniūt sordes efferunt. B. Frācisus cum pauperculo quodam sibi obuiam factō, nuditatē eius dolens identidem ingemisceret (iuxta societatis Christianæ legē, quam modō diximus, de qua etiam Apostolus ait; *Alter alterius onera portate compassionis affectu*) & sic adimplebitis legē Christi) & frater quocum vna iter agebat, dixisset: Pater etsi rebus ille pauper est, fortasse rerum concupiscētia diues est: cōtinuò ipsum tunicam suam exuere, & pauperem operire iussit: vt quem lingua læserat, ei beneficio satisfaceret. Idem Sāctissimus Pater audiens semel fratrem quendam denigrare famam alterius, cōuersus ad vicarium suum; Surge surge, inquit, discute diligenter: & si accusatum fratrem innocentē repereris, accusantem dura correctione cūctis redde notabilem. Subiiciam hic paucis quædam remedia contra hūc temerarij iudicij morbum peruersum. Vt in aliorum delictis æquiores te præbeas, considera pios ac sanctos esse posse qui à te viro etiam bono & iusto diuersi sunt, ac diuersam vitæ rationem instituunt, diuersos mores habent, iuxta diuersa vnus & eiusdem sancti Spiritus charismata. vt latè Apostolus describit. Sanè si idē semper omnes velle, idem facere, eadem negotia tractare deberent, in vnū forum vel omnes eodem momento concurrere, vel neminē eò ire oportebat: quod & in alijs vitæ negotijs accideret. Deinde si defectum in fratre vides, cogita sub illo defectu multas latere virtutes, aliâque opera bona, iuxta illud Cice

Psal. 118.

Rom. 12.
1. Cor. 12.

Simile.

Exempla.
M. Marulne
l. 5.S. Bonauent. in
vitâ eius, cap. 8.Iudicij temerarij remedia,
1.Stella de cōtempnū mundi: part.
3. cap. 24.Rom. 12. &
1. Cor. 12.

2.

Plutarchus in
Catone.

Apotheg-
ma.

3.

4.

Ecclesi. 11.

Exemplum.

Genes. 7.

Serm. 40. super
Cant.

6.

1. Tim. 7.

7.

Galat. 6.

8.

Rom. 2.

1. Cor. 13.

Dominica 3.

Quadrages. sex.

2.

ronis in Senatu Rom. responsum. Declamanti enim Mem-
mio cuidam cōtra M. Catonem quòd tota nocte se ingur-
gitaret; respōdit Cicero: *Cur non adis, quod tota die aleas lu-
dis?* Cato enim quum totos dies Reipub. negotijs impendisset,
de nocte se paulo liberalius recreavit. Memineris quoque
defectus proprios, & quòd grauioribus fortè peccatis
iple obnoxius es. Vide manticæ quod in tergo est; de quo
mox ex Christi verbis in hoc Euāgelio plura dicemus. Hoc
est enim trabem ex oculo tuo tollere, vt festucam in fratris
oculo melius videas. Rursus & id cogita, quòd qui nunc
grauiter tibi lapsus videtur subitò per Dei gratiam in aliud
virū immutatus est aut breui immutabitur, iuxta illud: *Facile est in oculis Domini subitò honestare pauperem.* Ruben qui
paulo antè libidine carnali ceteris fratribus fuit peior, vi-
dens tamen fratrum suorum in Ioseph conspirationem v-
nanimem, solus cum ex fratrum manibus eripere nitentibus
ideoque eum in cisterna non reperiens, clamabat: *Puer non comparet, & ego quòd ibo?* Quòd si actionem ipsam excusare non potes, sequere consiliū D. Bernardi: *Excusa intentionem, si opus non potes.* Aut si hoc non placet, ex ignorantia cum offendisse existima, ideoque misericordia dignum, iuxta illud Pauli: *Misericordiam inueni quia ignorās feci.* Si nec hoc modo excusare fratrem potes, tibi persuade à grauiissima aliqua tentatione victum illum fuisse, quæ si te aggressa fuisset, nō secus oppressisset, & victas manus dare coegisset. Hanc considerationem te docet Apostolus dicens: *Fratres, si praoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerate ipsum ne & tu tenteris.* Huius rei preclarum exemplū videtur in alia Dominica ex Cassiano. Postremò vide ne in quo alio iudicas, te ipsum condemnes. Iudicas alium grauius peccasse absque legitima auctoritate, absque manifesta veritate, & sic ipsemet grauius peccasti. *Charitas enim non amulat, non agit perperam: non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati.* Qui ergo cōtraria charitati facit, qui non compateris peccato fratris: sed amularis, & ad reprehendendum ac iudicandum citò prorumpis; qui agis perperam, qui cogitas malum, qui gaudes super iniquitate fratris iudicando, condemnando, propalando, ventilando illud, alium iudicans, te ipsum condemnas. Atque hæc de iudicio temerario, de quo vide plura in alia Dominica: nunc de usurpato dicendum. Qui iudicat fratrem absque

I
absque
temere
stolus
cadit.
spernis
ad De
tur: C
que no
nisi pr
ergo an
natis o
vestigi
præbe
ctar, in
tionē
Satis e
quirat
lunt ab
lunt in
corpor
vident
cati, h
bono
leriter
vsurpa
me Do
veniat
manife
surpat
gener
cōtra
vel no
nari op
tate a
renes.
actus
scelus
vitiū r
gustim
ira (cat
meat)
qui in
absque

absque legitima auctoritate & manifesta veritate, vsurpat Iudicium vsur
 temerè & arroganter quod ad eum non pertinet. Sic Apo-^{patur.}
 stolus : *Tu quid iudicās alienum seruum? Domino suo stat aut*
cadit. Et paulo post: *Tu quid iudicās fratrem tuum? aut quare*
spernis fratrem tuum? Nempe non iudex eius es, sed frater;
 ad Deum, non ad te pertinet eius iudicium. Ideo sequi-
 tur: *Omnes enim stabimus ante tribunal Christi. Vnusquis-*
que nostrum pro se reddet rationem Deo: (non pro proximo,
 nisi proximi curam ex auctoritate data acceperimus) *Non*
ergo amplius inuicem iudicemus, sed hoc iudicate magis, ne po-
natis offendiculum fratri vel scandalum. id est: tua potius
 vestigia considera, ne offendas ipse, alterique scandalum
 præbeas. Hoc enim qui facit, & diuinum iudicium expe-
 ctat, in quo suorum operum omnium atque verborum ra-
 tionem reddet; profecto satis habebit domi quod agat suæ.
 Satis eum hæc cura detinebit, vt in aliorum vitia non in-
 quirat. Maxima est hodie copia medicorum. Omnes vo-
 lunt aliorum infirmitates curare, nemo suus. Omnes vo-
 lunt in corpore Ecclesiæ oculi esse, nemo manus. Oculi in
 corpore naturali quum cætera omnia videant, seipso non
 vident. Tales oculi esse volunt qui ad eum locum non vo-
 cati, hoc sibi officium vsurpant. Sed manus esse, manum
 bono operi ad mouere pauci volunt. Sic alienos labores ce-
 leriter carpunt; qui nihil ipsi laborant. Sed ad iudicium
 vsurpatum redeamus. De hoc iterum Paulus: *Qui iudicat*
me Dominus est. Itaque nolite ante tempus iudicare, quoadus-
que veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, &
manifestabit cõsilia cordium. Duas causas ponit Apostolus v-
 surpati iudicij. Vna est, quia præuenitur tempus, quod est
 generale & extremum iudicium. Et hæc ratio valet etiam
 cõtra iudicium de externis actibus fratrum nostrorũ, quos
 vel non iudicare, vel non nisi in optimam partem interpre-
 tari oportebat. Altera ratio est, quia solius Dei est illumi-
 nare abscondita tenebrarũ Solus Deus scrutatur corda &
 renes. Qui ergo circa interna, circa intentionem, circa finem
 actus iudicat, Dei sibi partes & iudiciũ vsurpat, quod est
 scelus horredũ. At ex fine & intentione operis, virtutis aut
 vitij ratio maximè accipitur. *In disciplina Christiana* (ait Au-
 gustinus) *non tam queritur vtrum quis irascatur, quàm quare*
irascatur, nec vtrum sit tristis, sed vnde sit tristis, nec vtrum ti-
meat, sed cur timeat. Hos ergo affectus, iræ, tristitiæ, timoris,
 qui in fratre iudicat vitiosos sepe & improbos esse) quod &
 de

Rom. 14.

Simile.

1. Cor. 4.

De Ciuit. Dei
 lib. 9. cap. 5.

Iacobi 4.

de alijs affectibus intelligendum, de internis iudicat. Deiq; sibi partes vsurpat. Hoc sensu D. Iacobus scripsit: *Qui iudicat fratrem, iudicat legem.* Legis enim sibi partes vsurpat, cuius est iudicare: & secundum quam iudicia exerceri debent ab iis qui legum administratores sunt. *Si autem iudicas legem nõ iam legis factõr es, sed iudex.* At lex Dei nobis data est vt eam faceremus, non vt quoslibet iuxta eam iudicaremus. Vnde S. Augustinus: *Noluit Deus hominem ab homine iudicari ex arbitrio suspicionis, vel etiam extraordinario vsurpato iudicio, sed potiùs ex lege Dei secundum ordinem Ecclesiæ, siue vltro confessum, siue accusatum atque conuictum.* Hoc totum Christus dicere voluit, in illis verbis, *Nolite iudicare, nolite condemnare.*

Rom. 8. cõ. 30.

Pramium non iudicandi, & non condemnandi.

Matth. 7.

Sed nunc vide quid vel mercedis vel gratiæ adiungat. Ait: *Et non iudicabimini, & non condemnabimini,* id est, Si nihil in fratres temere iudicando statueritis, si misericordiæ & charitatis leges erga fratres seruaueritis, vos quoq; à Deo misericordiam inuenietis, mitius iudicium, minorem condemnationem accipietis. Quod apud Mattheum clarius apparet, vbi Christus dicit: *Nolite iudicare, vt non iudicemini: in quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini: & in qua mensura mensi fueritis, remetietur & vobis.* Si mensura qua alios iudicatis, est charitas, benignitas misericordia, mensura quoq; qua, Deus vos iudicabit, erit etiã charitas, benignitas, misericordia. Si autem mensura vestra rigor est, asperitas, & summum ius talis erit Dei mensura cum vos iudicat. Hoc est quod Dauid Deo dicit: *Quoniam tu populum humile saluum facies, & oculos superbiorum humiliabis. Qui erga fratres mitis fueruat, illos saluabit Dominus, coronas eos in misericordia & miseratione.* Hanc mensuram multis verbis alibi Dauid exprimit: *In memoriam redeat iniquitas patrum eius in conspectu Domini, & peccatum matris eius non deleatur: fiat contra Dominum semper (id est coram Domino) & dispareat de terra memoria eorum.* Quorsum enim hæc omnia, & multa quæ in Psalmo præcedunt, propheta imprecatur? subiungit: *Pro eo quod non est recordatus facere misericordiam, & percutus est hominem inopem & mendicum, & compunctum corde mortificare.* In alios rigidus & immisericors fuit. Tales quippe Dominus non in multitudine miserationum suarum iudicabit, sed in futuro suo arguet, & in ira corripiet. Vide plura loco proximè præcedenti.

Psal. 17.

Psal. 108.

Psal. 37.

Loc
fuit Ch
vt si fr
sanè eit
Sed mit
quia qu
quidem
tus est. I
homo h
mittis, i
peccet?
test. De
ra habe
Deus se
Estote in
Deus in
riæ equ
fratribu
incleme
fos pere
nostra e
sti parab
seruo D
ganti, ce
Domini
nam rog
Hoc est
Hoc pa
dibili m
rõ medi
mum &
cilius qu
quàm or
quàm in
totum S
impetran
non opus
tolerare.
Quis vno
rea à Don

3. Dimittite, & dimittimini.

Lo cvs moralis de condonandis iniuriis. Hanc legē posuit Christus, nō tam æquitate plenam quā misericordia, vt si fratribus nostris dimittimus, ille nobis dimittat. Æquū sanē est vt nobis inuicem condonemus, quia fratres sumus. Sed misericordia magna Dei est, nobis propterea ignoscere, quia quod æquitas postulat, id fratribus præstamus. Tu quidem eum habes inimicum (ait Augustinus) qui tecum creatus est. Deus vero eum qui creauit. Multo igitur æquus est vt homo homini, quā vt Deus homini parcat. Rursum tu remittis, cum ipse remissione indigeas. Quis enim qui non peccet? At Deus nullius rei indigens est, & peccare non potest. Deinde tu quantacunque tandem aliis remittis, maiora habes quæ tibi Deus ignoscat. Postremò tu conseruo, Deus seruo ignoscit. Quare hoc argumento vtiliter Paulus: *Estote inuicem benigni, misericordes, donantes inuicem, sicut & Deus in Christo donauit vobis.* Et tamen huic tam necessariz æquitati hoc maximum præmium Deus retribuit, vt si fratribus ignoscimus, ille nobis ignoscat. Nempe vt nostra inclementia luculentius appareat, & si perimus, per nos ipsos pereamus: si peccatorum veniam non consequimur, id nostra culpa fiat, non Dei inclementia. Hoc docet illa Christi parabola de decem millibus talentis, quæ rogati veniam seruo Dominus remisit: seruus autem idem conseruo roganti, centum denarios remittere noluit. Cui propterea Dominus dixit. *Serue nequam, omne debitum dimisti tibi, quoniam rogaſi me. Nonne ergo oportuit & te misereri conserui tui?* Hoc est ergo (vt Chrysostomus loquitur) *terribile mysterium.* Hoc pactum inter Deum & nos: quo ille quidem incredibili misericordia nos ad certam veniam vocat, nos verò medium accepimus remissionis peccatorum, & facillimum & celeberrimum & iucundissimum. Quid enim facilius quā decem dare, vt mille accipias? quid salubrius quā omnem animo malitiam depellere? quid iucundius quā in perpetua pace & animorum consensu viuere? Hoc totum SS. Patres obseruarunt. Chrysostomus sic scribit? *Ad impetrandam nostris sceleribus veniam, non opus est pecunia, non opus est in longinqua peregrinari, non pericula, non labores tolerare. Sola sufficit bona voluntatis integritas.* Et paulo post: *Quis vquam inter homines remittens conseruo modicum, propterea à Domino suo totius debiti remissum obtinuit? At hic quotidie*

De condonandis iniuriis.

1.

Enarrat. in Psal. 54.

2.

3.

4.

Eph. 4.

Mat. 18.

Serm. de Enean. 11.

1.

2.

3.

Hom. 1. in epist. ad Philem.

Condonandi iniurias vtilitas.

die

die tibi hoc datur. De^o enim noster diues est in misericordia & misericordiam. Deinde si nihil à Deo huic indulgentia pramij proponeretur, at quia omnes beneuolus & beneficus fauent, omnes illum admirantur & laudant etiam non iubente Deo remittere debemus debitoribus nostris. Hæc ille, ex quibus huius pacti & cō-

Moral. In Iob
li. 10. ca. 18.

Condonandi
necessitas.

Simile.

Homil. 20. in
Matth.
Condonandi
iucunditas.

In expositione
orat. Domin.

Dissimile.

1. Ioan. 3.

In lib. de perfe-
cta iustitia.

ditionis magna facilitas satis elucescit, de salubritate eius sic D. Gregorius: Nonnunquã quia nos culpas rariis committimus, aliena pigrius delicta relaxamus, & quo peccare noster animus sollicitius metuit, eo districtius in id quod ab alio in se delinquitur uimaduertimus. Vnde fit ut eo inueniatur unusquisq; tardior ueniam, quo proficiendo factus est cautior ad culpam. Sed quid haec doloris macula reperiri deterius potest, qua in conspectu Iudicis charitatem non inquinat, sed necat? Vitam quippe anima qualibet culpa polluit, seruatus uero contra proximum dolor occidit. Memnamq; ut gladius figitur, & mucrone illius ipsa uiscerum oculi perforantur. Qui scilicet à transverso corde nisi prius educatur, nihil in precibus diuina opis obtinetur. Nam & uulnere atis mentibus imponi medicamina salutis nequeunt, nisi ferrum à uulnere am subtrahatur. Hinc ergo Saluator dicit: Nisi remisistis hominum peccata eorū, nec Pater uester qui in caelis est, remittet uobis. Hoc contra institutionem postulationis conditione posuit pietatis dicit: Dimittite, & dimittetur uobis: ut profectò bonū quod à Deo conduntur petimus, hoc primum cum proximo conuersi faciamus. Haec huius cōditionis salubritas est, de eius iucunditate sic Chrysostomus: Potuit sanè Deus absq; hac mutua & reciproca promissioni tui condonatione tibi omnia peccata dimittere, uult tamen nescium etiã per ista media cōferre. Quare mille tibi uidelicet causas praebens mansuetudinis ac pietatis, & hoc quod in te beluini est depellens, & irã qua flagras extinguens, & undiq; qui tibi te ipsum reconcilians, & coniungens. Hæc ille, Sed & hoc precepto hoc pacto instituto, ad maximã nos fiduciã excitamus. Nam quanta spes uenia est (ait Cyprianus) quum ipse Iudex ueritatis expectat qua ratione à supplicio liberemur, quã ipse nos ueraciter ac modè docet, unde id efficiamus. Quasi diceret, sic facite, & parcã. Dimittite, & dimittemmi. In humanis iudiciis non licet iudici partẽ alterã informare, ne acceptor personarū sit, & parū quous uideatur. At Deus pro sua infinita bonitate huius mines informat quomodo cōtra accusatorẽ diabolū se defendat. De hac fiducia dixit D. Ioãnes: Si cor nostrū non reprehenderit, fiducia habemus ad Deū, & quacūq; petierimus ab eo accipiemus. His enim uerbis admonet nos (ait S. Augustinus) cor nostrū in ipsa nos oratione & petitione reprehendat, & ne se-

quum o
dimittit
audeant
mus. Ha
dimittit
recitat
recitat,

Sed
animo
post pa
cludit:
unusqui
sostom
te lafit,
sine dubi
ita est, n
quid tu
dat, aue
geras, &
Scriptur
medelan
de pecca
feram, v
gatur. S
maximè
multate
ter quar
supplex
tione lu
latus (na
fortiter
talem ac
ducto in
ritatis o
pagani e
ab homi
bum qui
& punct
fletere,
rire, & d
bis & lac
eo perfis

qu

quum cœperimus dicere, Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus, compungamur non facere quod dicimus, aut etiam non audeamus dicere quod non facimus, & fiduciam petendi amittamus. Hæc ille. Qui enim orationem quotidianã dicit, & non dimittit, ad hunc locum quum venerit, quid faciet? Si verba recitat, mentitur, & os quod mentitur, occidit animam. Si non recitat, non orat, quia non sic orat, vt Christus orate iussit.

Sap. 1.

Se d & illud quoque in hac conditione tenendum, vt ex animo fiat remissio & proximi condonatio. Sic Christus, post parabola serui qui suo conseruo non peperit, concludit: Sic & Pater meus celestis faciet vobis, si non remiseritis

Condonare ex animo.

vnusquisque fratri suo de cordibus vestris. Quam rem sic Chry-

Matth. 18.

ostomus appositè explicat: Si tantummodo non laedis eum qui te laesit, auertas te tamen ab eo, nec libenter eum videas, manet

De compunct. cordu lib. 1.

sino dubio vulnus in pectore, & dolor augebit in corde. Quod si ita est, nondum utique quod Christus mandauit impletur. Nun-

quid tu ita vis propitium tibi fieri Deum, vt non quidem te la-

dat, auertat se tamen abs te, & peccatorum tuorum memoriam

gerat, & te videre nolit? Quod si hoc non vis, memineris quid

Eccli. 10.

Scriptura dicat: Homo homini reseruat iram, & à Deo quarit

Exemplum medelam?

in hominem similem sibi non habet misericordiam, & de peccatis suis deprecatur? Huius rei illustre exemplum pro-

In vita sancti Nicephori.

feram, vt quanta sit huius præcepti necessitas, melius intelli-

Martyrii apud Suriyru 9. Feb. tom. 1.

gatur. Sappricius presbyter & Nicephorus laicus Antiochiæ

maximè erant familiares & amici. Orta autem inter eos si-

multate, iam Nicephorus ad se rediens primùm per amicos

ter quaterve reconciliari petit: eumque hoc non succederet,

supplex ipse veniam rogat, sed frustra. Orta mox persecu-

tionem sub Valeriano Imperatore, Sappricius vt presbyter de-

larus (nam in solos presbyteros sequit tunc persecutio) fidem

fortiter confitetur, tormenta varia sustinet, sententiã capi-

talem accipit. Hoc audito, Nicephorus ei ad supplicij locum

ducto in via occurrit: prostratus ad pedes eius, veniã & cha-

ritatis osculum petit. Facit hoc bis tẽre, ad eũ vt licetores

pagani eum quasi stultum deriderent, qui tam anxie veniam

ab homine statim morituro peteret. At Sappricius ne ver-

bum quidem ei respondet, ne quidem in ipso supplicij loco

& puncto. Cũ ergo à carnifice iuberetur Sappricius genua

flexere, vt caput ei amputaret, dicit licetoribus: Nolite me fe-

rire, & diis sacrifico. Hoc audito, Nicephorus multis ver-

bis & lachrymis eum rogat ne sic se in æternum perdat. Sed

eo persistente, exclamat Nicephorus: Ego sum Christianus;

me

me pro ipso ferite. Lictores ergo re tota confestim ad Praesidem delata, & ab eo potestate accepta, miserum Sappricium dimiserunt, qui fratrem non respiciens, Christum negauerat: Nicephorum vero martyrij gloria, amputato eius capite, coronarunt. Tanti momenti hoc est, *Dimittite, & dimittite enim.* Quis enim dubitat, omnia Sappricij peccata semel dimissa, nunc iterum rediisse; & debitum totum semel remissum: nunc iterum exactum fuisse, quia consuetudo suo dimittere noluit? Sic qui dimisit fratri, martyr fit: qui dimittere noluit, apostata fit. Charitatis defectus hoc totum erat. Sicut enim vehementior est ignis qui longè distantia calefacit, quam qui vicina; sic maior est charitas quae inimicos, quam quae amicos diligit. Ut autem ignis vehementer incensus, omnia iniecta in ignem vertit; sic magna charitas tam ex iniuriis quam ex benefactis accenditur. Cuius egregiae charitatis exemplum proferam, sicut odij & malevolentiae iam prolatum est. Opposita enim iuxta se posita magis elucescunt. In Prato spirituali sic legimus: Frater quidam vicinus cellae cuiusdam senis, absente aliquando sene cellam eius ingressus libros eius & vasa diripuit rediens senex, & quod factum erat videns, pergit ad fratris cellam, ei, quod acciderat, narraturus. Inueniens autem vasa in medio posita (nondum enim alter ea reposuerat) nolens eum senior confundere, alia quadam necessitate simulata, expectauit foris, donec omnia abscondisset. Moxque veniens, de alia re ei locutus est. Sed & postea eum in carcerem coniectum esse audiens, pergit ad quodam alio sene esculenta quadam, & ad fratrem illum captiuum defert, non sciens quod ob furtum prolatum in carcerem fuisset coniectus. Mox illi frater ubi omnia sua adhuc in tuto essent renuntiat, culpamque confitetur & veniam deprecatur. Senex vero sanctè affirmans se non ea causa venisse, sed tantum ut charitatem illi faceret, etiam eius liberationem apud Iudicem procurauit. Magna & vana fuit huius senis charitas, qui fratrem, quem antea dilexit, pro facta illi iniuria diligere non cessauit: qui delinquenti in eum fratri facillè dimisit, eo quod plus fratrem quam vasa diripienda dilexit: qui opera misericordiae visitando & liberando non contentem fratrem exerceuit; qui denique his modis ad peccati voluntariam confessionem fratrem perduxit: & *lucratu* *est* *operam* *fratris sui.* Sic Alexander Patriarcha Hierosolymitanus fugientem à se ac multa furatum notarium suum, postea vincitum ac captiuum, 85. numismatibus redemit. Unde in

Simile.

Charitatis exempla.

1.
Cap. 111.

1.

2.

3.

4.

2.

In Patr. *Spiritu*
cap. 34.

IN

tunc civium malefactorum gressi essent: tollite: quod propter, quod eos sequi tollere omnes tolerauerunt, ignoscere Dominio *sericordia*. Quem ad corpora corripientes miserico nostram reposerunt ipse videlicet aliis in n. Pater quod & in alia *deprecanti* misericordiam

4. *Dati*

Loc

butione dem reperi Christum nem exp vocat bonum nihil deceptam, qui plenior fuerat coagitationem, sed grandur,

tunc ciuitate dici solebat: Nihil vtilius quàm Alexandro malefacere. Sic cùm ad alium senem Eremitam latrones ingressi essent, dicentes, Omnia quæ sunt in cella tua, venimus tollere; dicit illis: Quæcunque vobis videntur filij tollite: quod cùm fecissent, abierunt. Et cùm solum marsupium, quod pendeat, reliquissent, senex illo accepto, post eos sequebatur clamans ac dicens: Accipite filij à me quod tollere oblitus estis de cella nostra. Illi ergo admirantes senis toleratiam, omnia in suis locis in cellulam reuersi restituerunt, dicentes ad inuicem: Verè hic homo Dei est. Huius ignoscentiæ & misericordiæ alia exempla in alia quadam Dominica protulimus. Hoc charitatis genus est *oleum misericordiæ*, ad peccatorum nostrorum remedia efficacissimum. Quemadmodum enim athleta in palæstra luctaturi, nuda corpora oleo vngere solebant, vt antagonists suis omnem corripendi ansam in lubricis carnibus præriperent; sic hoc misericordiæ oleum, qua proximis nostris dimittimus, ita nostram nuditatē vngit, vt iustitia diuina eam ad pœnam repossere, atque corripere nequeat. Pactum enim iam Iudex ipse viuorum & mortuorum hoc instituit, vt si dimittimus aliis in nos peccantibus delicta ipsorum, de cordibus nostris: Pater quoque noster caelestis nobis nostra dimittet. Vnde & in alia Scriptura: *Relinque proximo tuo nocenti te, & tunc deprecatus tibi soluentur peccata tua.* Sic in manibus tuis suam misericordiam Deus posuit.

Cap. 287.
3.
Simile.

Eccli. 8.

4. *Date, & dabitur vobis. Mensuram bonam, & conferiam, & coagitatam, & supereffluentem dabunt in sinum vestrum.*

Locvs moralis de eleemosyna amplissima à Deo retributione. Vix vlla virtus maiorem in tota Scriptura mercedem repromissam habet, quàm eleemosyna. Et hoc in loco Christus verbis exquisitissimis huius mercedis amplitudinem exprimere voluit. Mensuram enim huius retributionis, vocat *bonam*, id est, plenam. Bona enim mēsurā vocatur cui nihil deest, & quæ ad summum vasis impletur. Vocat *coagitatam*, quia in quibusdam mercimoniis, vt lincis ac laneis, vt plenior fiat mensura, compressa & conferta datur. Vocat *coagitatam*, quia in omni genere granorum non plena tantum, sed plenissima datur mēsurā, quando in vase grana cogitantur; sic enim magis coherētia grana multo plura vas

Eleemosynæ retributio.

Pars Æstiuales.

B

capit

capiet. Vocat *superfluentem*, quia in liquidis omnibus, no, oleo, melle plenissima est mensura, quando ita vas repletur, vt etiam supereffluat. Docet ergo in omni genere eleemosynæ plenissimam fore retributionem; quæ etiam in genere superabundabit, quia & in hac vita omnia potest *facere superabundanter quam petimus*, & in altera vita sucondignum remunerat. *Non enim sunt condigna passionibus seculi* (multo minus actiones eleemosynariæ) *ad futuram gloriam*. Nec supra condignum tantum, sed supra id quod desiderari vel optari vel cogitari potest. Neque enim *oculus vidit, vel auris audiuit, quæ præparauit Deus diligenter*. Rursum *Mensura bona*, fortunæ bona denotat e potest, quæ Deus eleemosynariis largissimè in hac vita retribuit. *Mensura cõferta*, naturæ bona vt ingenij vires, valetudinis & vitam longam, quæ etiam Deus eleemosynariis retribuit. *Mensura cogitata*, gratiæ bona, vt peccatorum remissionem & dona spiritualia, quæ similiter eleemosynæ retributionem. *Mensura supereffluens* est gloriæ aternæ merces, quæ etiam eleemosyna compensatur. Singula mox ex scripturis oblatæ. *datur, & exemplis*. Accedit ad mercedis amplitudinẽ, quod dicitur: *Dabunt in sinum vestrum*. Angeli videlicet, diabolus libertatis ministri, vel pauperes ipsi quibus beneficit: illi modum ministerij, isti per modum meriti & intercessio confluent dabant hanc totam mercedem *in sinum vestrum*, id est esset fructus certissimè conferent, vt amitti nequeant, sic intimè dantur non in tunicam, sed in animam, vt maximè foueat, rebusdam atque oblectet. Sic enim quæ in sinum reconduntur, & inanis certissimè seruantur & propriè habentur, & corpus fouendigne fergrata atque iucunda esse solent. Quo sensu dicitur: *Componi iudele elemosynam in sinu pauperis*. videlicet vt pauper eã certissimè possideat, eaque foueatur. Tam significantibus verbis sicut prius luit Christus eleemosynæ retributionem tum amplissimam libertum certissimam exprimere. Porro variæ Scripturæ bestare Lariam hanc eleemosynæ mercedem passim docent. Tenacius moralem & presentem in fortunæ bonis retributionem docent. Sapiens: *De primitiis frugum tuarum de pauperibus, & ceteris*. Sic ebuntur horrea tua saturitate. Vidua Sareptana dum de in monalpaupertate facit Eliæ Prophetæ subcinericium panem pes omne uulum, prius quam sibi & filio, hanc mercedem accipere piperent *hydria farina non deficeret, nec lecythus olei minueret decem*. Cum a Huius retributionis temporalis circa fortunæ bona, in dñs quidam e quibusdam qui illis r

Ephes. 3.

Rom. 8.

1. Cor. 2.

Ecl. 10.

Eleemosynæ retributio temporalis.

3. Reg. 17.

Dominica 4.

IN loco madam hic tanus m ftribue filius co quidam citus cui ad Eccle coninge iste alter rentum p plo, quod scant par thesauru curam fi Dei pro tiorum fi quunt, ve peccato dosus co die festo modum ministerij, isti per modum meriti & intercessio confluent dabant hanc totam mercedem in sinum vestrum, id est esset fructus certissimè conferent, vt amitti nequeant, sic intimè dantur non in tunicam, sed in animam, vt maximè foueat, rebusdam atque oblectet. Sic enim quæ in sinum reconduntur, & inanis certissimè seruantur & propriè habentur, & corpus fouendigne fergrata atque iucunda esse solent. Quo sensu dicitur: *Componi iudele elemosynam in sinu pauperis*. videlicet vt pauper eã certissimè possideat, eaque foueatur. Tam significantibus verbis sicut prius luit Christus eleemosynæ retributionem tum amplissimam libertum certissimam exprimere. Porro variæ Scripturæ bestare Lariam hanc eleemosynæ mercedem passim docent. Tenacius moralem & presentem in fortunæ bonis retributionem docent. Sapiens: *De primitiis frugum tuarum de pauperibus, & ceteris*. Sic ebuntur horrea tua saturitate. Vidua Sareptana dum de in monalpaupertate facit Eliæ Prophetæ subcinericium panem pes omne uulum, prius quam sibi & filio, hanc mercedem accipere piperent *hydria farina non deficeret, nec lecythus olei minueret decem*. Cum a Huius retributionis temporalis circa fortunæ bona, in dñs quidam e quibusdam qui illis r

loco magis proprio, à concionatore produci possunt. Quædam hîc alia subiiciam. Nobilis quidam Constantinopolitanus magnas eleemosynas faciens, & pecunias omnes distribuens, moriẽs Christum reliquit filio suo curatorem: & filius conditionem libens acceptauit. Non lôge post diues quidam in eadem ciuitate vnicam habens filiam, & sollicitus cui eã collocaret, vxori dixit, vt post orationes factas ad Ecclesiam iret, & qui primus ingrederetur, filiam suam coniugem acciperet. Ingressus est fortè primus adolescens iste alterius magni eleemosynarij filius, & magno cum parentum gaudio filiam illam in vxorẽ accepit. In hoc exemplo, quod pater dedit pauperibus, Deus retribuit filio, vt discant patres sic filiis suis thesaurizare, vt maiorem in calo thesaurum per eleemosynas thesaurizent; vtque propter curam filiorum, eleemosynas in pauperes nõ negligant, sed Dei prouidentiam, Christi que promissa meliorem & certiore filijs thesaurum putent, quam quem in arca relinquunt, vel auarè collectum, vel auarè retentum, ideoque cum peccato relicto. Aliud adhuc exemplum accipe. S. Theodosius cœnobiarcha celeberrimus, cum quotannis soleret die festo Palmatum omnibus pauperibus ad monasterium intercessio confluentibus prandium dare, vno certo anno cum magna multitudo, id est esset frumenti caritas, qui eius nomine rem dispensabant, intimè de nec omnibus adueniẽtibus, nec mensam integram, sed quoueat, rebus quidam certam portionem distribuere clauis monasterij duntur, & ianuis conabatur. Quòd cum ille animaduertisset, rem in pus fouendigne ferens aperiri ianuas, & more solito cibos ac panem licitur, conapponi iussit: quod cum fieret, & vniuersæ multitudini sauper eã etis factum est, & ea abeunte, arcæ panariæ plenæ panibus verbis sicut prius ostendebantur. Hoc tum miraculo, eius tunc amplissimam liberalitatem, & magnam in Deum fiduciam cohærent. Tantius mortè similis liberalitas atque fiducia deficeret, mortationem dachorum auaritia singulari etiam miraculo à Deo punita ribus, constat. Sic enim in Prato spiritali legimus. Consuetudo fuit na dum dein monasterio S. Theodosij, vt in Cœna Domini pauperem panes omnes, & populi regionis illius eò confluentes, ac em acciperent singuli medium tritici sextarium, benedictiones lei minueret decem, & sextarium vini, mediũque sextarium melna bona, is Cum autem magna tritici sterilitas esset, dicunt Abbati imus, quajuidam ex patribus, ne tritici portio pauperibus daretur; qui illis respondit: Non infringamus filij benedictionem

Quadr. sex. s.
Exempla.
In prato spiritali
cap. 302.

In vita eius apud S. iunio.
p. 243.

Cap. 85.

patris nostri Theodosij. Fratribus autem in sua sententia persistentibus, permittit Abbas ut facerent quod vellent. Quod benedictionem consuetam eo anno non dederunt. Profectus postea qui præerat horreis, aperiens ostia, reperit tum triticum germinasse, coactique sunt totum in mare proicere. Quo viso, his verbis monachos suos Abbas darguit: Qui patris nostri Theodosij monita irrita fecistis, labores nunc inobedientiæ merite. Quingentos modios daturi eramus, fratresque nostros pauperes cōsolari fuimus: nunc verò quinque ferè millia modiorum tritici perdidimus. Hæc ibi, Docent hæc exempla, quàm sint inseparabiles hæc duo, *Date, & dabitur vobis*. Siue in monasteriis, siue in quibuscunque familiis, ubi eiectus est, noluit remanere, dabitur vobis. Consideret seipsum quæ, cui dandi eleemosynas facultatem Deus dedit, & negatas pauperi eleemosynas, vel parcius concessas, maduertat quid ei accidat: & frequenter inueniet partem suam à Deo puniri, vel aliqua rei familiaris iacturam cessante aliquo lucro & commodo: idque vel quia non tempore ea distraxit, ex quibus lucrari poterat (Dei providentia illum excæcante, ut illud tempus non arriperet, non obseruaret) vel quia nouæ sumptuū inanium occasiones ei subministrantur, quas per Dei providentiam esset, si erga pauperes liberior fuisset. Cùm enim *sine voluntate nec passer cadat in terram*; hominum auarorum pentina detrimēta, damna non expectata, lucra immixta ex eadem providentia nasci dubitandum non est. Et providentia liberalibus & eleemosynariis abundanter tribuit. Tiberius secundus Imperator toto ferè thesaurum in eleemosynis distributo, & ob hoc reprehensus, *Deus ait non deerit fisco nostro*. Paulo post ambulans in palatio aduertit marmoreum lapidem, humi stratū, cui signum in eis insculptum esset: iubet auferri, ne redemptionis nomen signum pedibus conculcetur. Eo sublato, adhuc secundum tertius similiter signatus apparet. Quibus ordine subterius inuenit ingentē thesaurum, & plus quàm mille tenarios aureorum, ex quibus largiores quàm prius eleemosynas fecit. Quare iterum eidem Imperatori mirabile thesaurus Narsetis Eunuchi, & in Italia ducis militum Iustiniano Imperatore, à sene quodam, qui solus eius secretus superstes erat, patefactus fuit, Deo sic disposito propter maximas & perpetuas eius eleemosynas. Fuit autem

Matth. 10.

Exempla.

Paulus Diaconus, histor.
Longob. lib. 6.
cap. 3.

IN I
za auri 8
saurus po
quod Ch
aliud pu
quod h
voter pru
uitate Ni
tilem. Er
quinqua
hæc num
pimus h
autem re
illa sub f
est Deus
in sancta
Ecclesia
fer illum
Isti si pr
omnes su
dupum
pir erog
Cùm ven
rentur, a
nobis De
laboram
Vade vbi
tate. Quo
milmata
à quo exi
quid face
vnum nu
se, & acci
lud num
disse Cu
inuisibil
die, rursum
nem, vin
piscem e
mirabile
fceret. F
rus ecqu
trapezita

ea auri & argenti vis, vt vix multis diebus euacuari the-
 saurus potuerit. Ita verum inuenit pius ille Imperator,
 quod Christus dixit. *Dare, & dabitur vobis.* Est adhuc &
 aliud pulchrum huius rei exemplum in Prato spiritali,
 quod hic subiiciam. Eligat ex omnibus quod volet, vel que
 volet prudēs concionator, prout cōuenire iudicabit. In ci-
 uitate Nisibe, mulier quædam Christiana virū habuit gen-
 tilem. Erant autem fortunæ tenuioris, & tantum habebant
 quinquaginta numismata. Dixit igitur vir vxori: Demus
 hæc numismata sceneratori, vt aliquod solatium ex eis capi-
 amus. Ea enim sigillatim consumimus, & deficiunt. Vxor
 autem respondet viro: Si placet ea scenerari, veni, demus
 illa sub scenore Deo Christianorū. Dicit ei vir eius: Et vbi
 est Deus Christianorum, vt demus ei? Ait illa: Veni mecum
 in sanctam Ecclesiam, & ostendam tibi illum. Habet autem
 Ecclesia illa quinque magnas ianuas. Cum ergo induxisset
 illum in Ecclesiæ porticum, ostēdit ei pauperes, dicens:
 Istis si præbueris, Deus Christianorū illa accipit; Isti enim
 omnes sui sunt, ille verò & vsuras tibi perfoluet, & capitale
 duplum reddet. Vir ergo mox cum gaudio numismata cæ-
 pit erogare pauperibus. Reuersi quæ sunt in domum suam.
 Cum verò post mēses tres necessitate sumptuum angustia-
 rentur, ait vir vxori suæ: soror, nihil, vt video, daturus est
 nobis Deus Christianorum ex debito illo, & nunc inopia
 laboramus. Respondens mulier, ait illi: Profectò dabit.
 Vade vbi illa dedisti, & exhibebit tibi ea cum omni alacri-
 tate. Quo audito, currit in Ecclesiam, & locum in quo nu-
 mismata dederat diu circumspectans, neminem quæ videns
 à quo exigeret, nisi pauperes ibi stantes; cogitans in seipso
 quid faceret, aspexit ante pedes suos in marmore iacere
 unum numisma ex illis quæ ipse erogauerat, inclinans quæ
 se, & accipiens, domum redit, vxori narrans se præter il-
 lud numisma nihil inuenisse, nec Deum Christianorum vi-
 disse. Cui illa: At hoc tibi numisma Deus Christianorum
 inuisibiliter dedit. Eme igitur aliquid vt comedamus hodie,
 rursum quæ ipse prouidebit nobis. Emens igitur vir panem,
 vinum, & piscem, domum veniens, dat vxori: quæ
 piscem exenterans, inuenit in eius ventre lapidem valde
 mirabilem, cuius tamen pretium nec ipsa, nec vir cognos-
 ceret. Finito prandio, vadit ad trapezitam vir, tentaturus
 ecquid pro eo pretij accipere posset. Rogat igitur
 trapezitam an lapidem illum velit emere. Qui confide-

rans lapidem, offert illi quinque numismata Putans autem venditor quòd illuderet sibi, dicit ei: Et vis tantum pro illo persolvere? Existimans trapezita quòd hoc ille peritiam loqueretur, ait illi: Accipe decem numismata. Venditor iterum se irrideri arbitrans, tacuit. Cùm verò trapezita ad viginti, triginta, quadraginta, quinquaginta ascenderet (tacente semper venditore) & iuramento affirmasset ea daturum, cepit ille amplius lapidē xii imare. Patrum verò emptor ascendens, usque ad trecenta numismata peruenit, deditque illa vendenti. Ipse igitur dato lapide, ceptaque pecunia, venit ad vxorē suam gaudēs, quæ, relecta, viro dixit: Ecce Deus Christianorū qualis est, quæ bonus, quàm grauis, quàm diues! Ecce tibi sex duplici paucis diebus restituit. Vir igitur miraculo admonitus, bisque vxoris accensus, Christianus effectus est. Hæc Tāta fuit huius mulieris fides: sic illa Christi verbis credit: sic Christus fidem illi suam persoluit. Optimè dicitur quod Scriptura dicit. *Fœneratur Domino qui miseris pauperi, & vicissim suam reddet ei.* Alia huius rei exempla de in Marco Marulo. Nos quæ apud eum nō sunt, annouimus. Atque hæc quidem de temporali retributione. Nunc de retributione ac mercede eleemosynæ spirituali etiam hac vita, aliquid dicendum. Hanc enim multis in locis Scriptura attestatur. *Conclude eleemosynam in sinu pauperis, & hac pro te exorabit ab omni malo.* Eleemosyna viri quasi culus cum ipso, & gratiam hominis quasi pupillam conseruat. Daniel impio Regi Nabuchodonosor dicit: *Consilium mihi placeat tibi, & peccata tua eleemosynis redime, & iniquitates tuas misericordiis pauperum: forsitan ignoscet delictis tuis.* De forsitan, non propter incertū eleemosynæ valorem, sed propter incertam Dei sententiā, quæ vtrum definitiua esse cōminatoria, nesciebat. Christus quoque in Euāgelio, variam Pharisæorum hypocrisim taxatā, addit: *Verumtamen quod superest, date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis:* De quo genere dixit sapiēs: *Est qui multa redimat in pretio.* Et D. Petrus quum dixisset, *Ante omnia mutua vobis ipsos charitatem continuam habentes, & causam adiecit, quia charitas operit multitudinem peccatorū, subiūgit de tribus charitatis quæ intelligi voluit: Hospitales inuicem murmuratione, vnusquisque sicut accepit gratiā, in alterutrum administrantes.* Sic & Paulus: *Charitas fraternitatis manet vobis.* Per hæc enim qui placuerūt Deo, Angelis hospitio accipi-

Prou. 19.

Lib. 1. cap. 2.
Eleemosynæ
retributio spiri-
tualis.

Eccle. 29.

Daniel. 4.

Luca 11.

Eccle. 20.

1. Petr. 9.

1c. 7. 3.

IN

Sunt autem
mosynis
cuius filia
B. Virginis
Imperat
ei B. Virg
facere vo
de miseri
tor Tyriu
posuerat,
spirante c
carcere p
se ita ex
tim intac
redimere
perpeffus
nibus co
impetrau
tur, & me
fit, quæ
nis hoc e
ticiam, ac
syna, tum
ab Paul
& locupl
gressa, vic
te praefoc
quod gra
tem, suan
to (inqu
ne perdas
a postea
victum q
& Christ
ocizetur.
e suscipi
ifex Tar
is cui m
aturum,
Angeli in
ex ordin
onstitu
Su

Sunt autem & huius admirabilis gratiæ, quàm Deus eleemosynis concessit, præclara exempla. Mulier quædam, cuius filiam violauerat Zeno Imperator, clamabat sæpe ad B. Virginem, orans cum lacrymis: Vindica me de Zenone Imperatore. Cum ergo multis diebus hoc faceret, apparuit ei B. Virgo, dicens: Crede mihi mulier; vltionẽ tuam sæpe facere volui: sed manus eius prohibuit me. Erat enim valde misericors, & eleemosynas faciens. Moschus mercator Tyrius, incidens in mulierem quæ se fornicationi exposuerat, & ad hospitium suum eam ducens, cum illa suspirante cognouisset, se necessitati compulsam, vt virum in carcere positum propter as alienum contractum liberaret, sese ita exposuisse, rogans quantum deberet maritus, statim intactam illam dimittens, aurum illi dedit quo virum redimeret. Idem mercator non ita multo post calumniam perpeffus, ab Imperatore in vincula conicitur, bonis omnibus confiscatis. Sed mulier prædicta precibus à Deo impetrauit, vt cor Imperatoris ad misericordiam flexeretur, & mercatori in somno apprens. liberationem promissit, quæ & crastino die secuta est. Temporalis retributionis hoc exemplum potius esse videtur. Sed quod nunc subiticiam, admirabile & memorabile est tum insignis eleemosynæ, tum spiritalis retributionis exemplum Alexandria sub Paulo Patriarcha, puella quædam adhuc catechumena & locuples, pomariũ suum tẽpore pomeridiano fortẽ ingressa, vidit quendam in arbore parantem sibi laqueum, vt se præfocaret. Accurrens, & causam cognoscens esse eod quod graui ære alieno obætatus, creditorum importunitatem, suamque ignominiam ampliùs ferre non posset; quæso (inquit ei) accipe omnia quæ habeo, & reddas: tantum ne perdas te ipsum. Sumens ergo ille, reddidit omnia. Puella postea rebus omnibus destituta, fornicari cœpit, vt inde vitium quæreret. Sed in se tandem reuerfa & compuncta, & Christiana fieri cupiens, adiens Pontificem, orat vt baptizetur. Cum autem eam, vt meretricem scilicet, de fonte suscipere, aut pro ea spondere nemo veller, distulit Pontifex Tandem apprens. puellæ Angelus in specie hominis cui misericordiam fecerat, promittit se aliquos adducturum, qui pro ea pollicerentur. Venientes igitur duo angeli in specie duorum illustrium virorum & notorum, ex ordine Augustalium, vocant clericos ad baptismum constitutos, & pro ea ad fontem sacrum pollicentur. Quo

Exempla.

In Prælo spirit.
cap. 173.

Ibid. cap. 175.

Ibid. cap. 107.

facto, baptizata est. Miratibus vicinis puella quomodo
 ptizata esset, illaque respondente tales pro ea respondi
 illi non credentes. Episcopo rem totam denūciant. Episcopus
 clericis auditis qui baptizatam affirmarunt, & euocatis
 illustribus illis viris qui se baptismo affuisse negabāt, &
 minata muliere, & audita misericordia quā fecerat ag
 uit fuisse Angelos. Ipsa verò, re tota narrata, ad pedes
 scopi obdormiuit in Domino. Hęc ibi. Magna & singulari
 fuit huius puellæ misericordia & eleemosyna. Sed mi
 fuit Christi erga eam retributio, vereque dedit in unū
 mensuram bonam, confertā, coagratam, & superesfusa
 tem. Huic exemplo non absurdum est, quod in vita S. Fran
 sci refert S. Bonauentura, cap. 11. Miles quidam magna
 instantia S. Franciscum & socios eius ad prandium inu
 uerat. Veniens S. Franciscus, & orationem de more
 mittens, videt in spiritu subitanē hospitis sui mortē.
 igitur seorsim vocatum seriō hortatur, vt statim confite
 tur omnia peccata sua. facit ille quod iuberetur. Moxque
 cipientibus aliis manducare, hospes spiritu subito ex
 uit. Meritō Imperator Martianus dicere solebat, *verum*
certas diuitias esse, non aliena rapere, sed sua indigentibus la
Sapienter dicit S. Franciscus, amorē Dei per eleemosynas
cari, & hunc pro illo censum offerre, nobilem prodigalitatem
& eos qui minus Dei amorem quā denarios reputabant,
nium esse stultissimos. Quare idem vir sanctissimus de
nibus quæ sibi dabantur ad necessitatem corporis reue
dam, solebat à dantibus licentiam petere, vt licite posse
magis egenus occurreret, omnia erogare. Quod & pe
tuō fecit, nulli rei parcens, nec libris ipsis, nec altariis
naumentis. Certē eleemosynarius homini taurum fero
fugienti similis est, qui cū iam cornibus eius pene
reat, penula supra illius oculos coniecta, iam iam impe
tem deludit; atque ita amissa toga, vitā seruat incolat.
Sic enim iustas peccatorum pœnas, & diaboli insultu
rios largitur eleemosynarū interiecta, sæpe euadimus
Tobias filium suum docuit: Fiducia magna erit coram
mo Deo eleemosyna omnibus facientibus eā. Hoc singulari
catis expiādis remediū Dei misericordia fidelibus re
vt his verbis S. Cyprianus docet: No haberet quod frangere
humana infirmitas faceret nisi iterū (post primam in bap
ablutionē) pietas diuina subuenies, iustitia & misericordia
ribus ostensis, viā quā dā tuēda salutis aperiret, vt sordes p

Apophtheg-
ma.

Zonaras in Mar
tiano.

In vita eius per
S. Bonauēt. c. 8.

Simile.

Tobia 4.

In Ser. de elec
mos.

I N
 quascunq
 riis Scrip
 mosyna e
 dem pur
 quitatem
 proponi
 induc in
 carnem
 tuum, &
 tia tua,
 qui intel
 eum Don
 tio cum
 rat, & ip
 citaret,
 vt ait D
 deprecar
 Zachę
 imo eo
 esset filiu
 credidi
 etiam

Acce
 mosyni
 apertiss
 super tes
 & furas
 neque a
 nec fura
 sed ele
 alio loc
 quitatis
 verba i
 apertis
 enim d
 mei, pe
 mūdi. E
 sequit
 gia. a
 rigidu
 lius iu
 ticulo

quascunque contrahimus elemosynis abluamus. Quod ex va-
 riis Scripturis confirmat. Sicut aqua extinguit ignem, sic ele-
 mosyna extinguit peccatum. Rursum: Per misericordiam & fi-
 dem purgantur peccata. Efaías Propheta, postquã populi ini-
 quitatem multis verbis explicasset, remedium Dei nomine
 proponit: Frange esurienti panem tuum & egenos vagosque
 induc in domum tuam. Si videris nudum, operi eum, &
 carnem tuam ne despexeris. Tunc erumpet quasi mane lumen
 tuum, & sanitas tua citius orietur, & anteibit faciẽ tuam iusti-
 tia tua, & gloria Domini colliget te. Nec aliter David: Beatus
 qui intelligit super egenum & pauperem, in die mala liberabit
 eum Dominus. Sic ad Tobiam Angelus Raphael: Bona est ora-
 tio cum ieiunio & elemosyna: quia elemosyna à morte liberat,
 & ipsa purgat peccata. Petrus vt Tabithã à mortuis sus-
 citaret, intellectis eius elemosynis fidentior est factus: &
 vt ait D. Cyprianus, nõ defuturũ Christi sensit auxiliũ viduis
 deprecantibus; quando esset in viduis ipse vestitus. Quo die
 Zachẽus dimidium bonorum suorum dat pauperibus, eo die,
 imo eo momento, salus domui eius facta est, eo quod & ipse
 esset filius Abraha, id est, Dei verbis credidisset, sicut Abrahã
 credidit. Atque hæc de elemosynarum spiritali mercede
 etiam in hac vita.

Accedit ad hæc omnia, quod etiam in futura vita elec-
 mosynis merces à Deo reponitur, quo Christus his verbis
 apertissimè demonstrat: Nolite thesaurizare vobis thesauros
 super terrã, vbi arugo & tinea demolitur, & vbi fures effodiunt
 & furantur. Thesaurizare autem vobis thesauros in celo, vbi
 neque arugo, neque tinea demolitur, & vbi fures non effodiunt
 nec furantur. hoc est, non terrenis possessionibus incubare,
 sed elemosynis dandis insistere; quod adhuc apertius
 alio loco Saluator docet: Facite vobis amicos de mãmõna ini-
 quitatis, vt cũ defeceritis recipiãt vos æterna tabernacula. Quæ
 verba in altero Promptuario explicuimus. Sed omnium
 apertissimè in forma extremi iudicij hoc docetur. Tunc
 enim dicẽt Rex iis qui à dextris sunt: Venite benediãti patris
 mei, percipite regnum quod paratum est vobis à constitutione
 mudi. Esuriui enim, & dedistis mihi mãmucare, & cetera quæ
 sequũtur de variis elemosynæ generibus. Qui Theolo-
 giæ, aut aliarum facultatum candidati sunt, & per examẽ
 rigidum ad gradus admittendi, nihil sibi felicitius aut faci-
 lius iudicarent, si in qua quæstione, quo-ve quæstionis ar-
 ticulo, aut quo dogmate examinandi forent, ante certo

Psal. 40.

Tobia 12.
Aïtor. 9.

Vbi suprã.

Luca 19.

Elemosynæ
retributio
æterna.
Matth. 6.Luca 16.
Domin. 8. post
Pentecost.

Matth. 25.

Simile.

præscirent: quippe qui utraq; mediocriter in eo studio versati, ad illâ quæstionē, & illud dogma diligenter se præpararent, omnesque eius nodos & difficultates ediscerent. Nunc verò in supremo iudicio, vbi non de gradu, aut titulo momentanei honoris, sed de æternæ vitæ corona agitur, prædixit & præmonuit Christus Iudex noster, in quo demum operum genere examen fiet & non nisi de misericordiæ operibus, de eleemosynis erga pauperes illud instituendum affirmat. Hoc vnum opus ergo si præmittimus, nobis ipsis & socordiæ nostræ imputemus, si in iudicii examine repulsâ patimur. Eleemosynarius similis ei est, qui cū pomarij alicuius domino hoc pactû inierit, vt is velcatur pomis intra pomariû, quantû voluerit, ea tamē lege, nihil foras efferat. Quam sibi legem duriorē, videns, comedit quidem in pomario vsque ad facietatem, nec vlla secum foras efferat, comedens tamen, multa subinde extra pomarij sepe aut maceriam proiicit, quæ postea exiens ibi inueniet. Sic enim diuites prudentes, hac à Deo conditione accepta, & hic quidē bonis à Deo concessis; ad necessitatē vtantur, nihil autē extra hunc mundû secum deferant; hac pia prudentia vtuntur, vt pauperibus ea erogantes, quasi extra pomarium eiiciant, vt in altera vita ea ad mercedem inueniant. Sicut qui certò sciens fore vt breui in exteram regionem compellatur, vbi natalia solo relicto, toto reliquo vitæ tempore egere debeat, agrè tamen ferret bona sua in illam regionem exportari, & eis tantisper domi carere, vsurus postmodû sepe, meritò insanire iudicaretur: sic planè insanit qui stulta cupiditate habēdi, & bona sua quàm diutissimè possunt penes se retinendi illi cti, aut vano timore futuri indigētiae percussis, negligūt ea per eleemosynas, aliosque bonos vsus in cælû præmittere, vbi certissimè sciūt perpetuo se cū omni affluētia & geminata mercede victuros. Sicut qui eleemosynā nō facit nisi post mortē, similis est homini portati lumen post tergû: aut ardētē fornacē ingredientem & aquę refrigeriû postea adhibendû expectanti. Sed qui viuens eleemosynā facit, anteibit eū (vt Esaias loquitur) ignis est, vt recipiat eū in æterna tabernacula. & iudicij fornacē iā refrigeratû inueniet, quia eleemosyna extinguit peccata, vt ignem aqua. His ergo omnibus modis verû est quod Christus dixit: date, & dabitur vobis. dabitur merces tû tēporalis, tû spiritualis in hac vita, & merces æterna in altera vita.

Simile.

Simile.

*In vita Thom.
Mori, cap. 12.*

Esaiâ 38.

*Luca 16.
Eccl. 3.*

His de
iuxta illu
ctionibus
mus. Sicut
Sina in
sciat van
proicitu
mosyna
primū
surgit eu
cede. Sic
metitur i
eodem a
in hac vi
statim ac
tius in te
ctificat: si
vita à De
Sanè qui
lis eis sur
tam agen
propter
detrabat
torio diu
difficiliū
per foras
nūt per n
peribus,
5. Hypo
perspic
Locu
rum hypo
morum.
cium hy
Huc eni
mosyna
non potest
trabe, id
ille cæcu
ducere &
ambo in

His de causis fementi meritò eleemosyna comparatur, iuxta illud Apostoli: *Qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet.* Quem locum in alia Dominica tractauimus. Sicut enim semen abscondi debet in terra, sic eleemosyna in oculo dari, *ut nesciat sinistra, quid faciat dextera*, nesciat vanitas, quid faciat pietas. Sicut semē cū in terram proijcitur, perdi videtur sed optimè tunc seruatur: sic eleemosyna cum sit, perire pecunia stultis videtur, sed tunc primum thesaurizari à sapientibus intelligitur. Sicut semē surgit cum multo scenore, sic eleemosyna cum multa mercede. Sicut bonum semē tritici seminatur in vno anno, & metitur in alio; viliora autē femina hordei, milij, auenæ, eodem anno seminantur & metuntur: sic eleemosyna iusti in hac vita seminatur, & in altera metitur; hypocrita verò statim accipit mercedē suā. Denique sicut semen quo diuites in terra manet gelu diuturno cōpressū, eo vberius fructificat: sic eleemosyna quò serius siue in hac, siue in altera vita à Deo compensatur, eo ampliorem mercedem accipit. Sanè qui eleemosynis parcunt vt liberis thesaurizent similis eis sunt, qui vel in carcere se detineri, vel mendicā vitam agere patiuntur, ne vel propter redēptionis pretia, vel propter vitæ suæ necessaria, filiorum opulentia aliquid detrahatur. Isti enim vel in inferno pereunt, vel in purgatorio diu torquentur, vt filij in mundo triūphēt. Diuites difficilius intrant in regnum cælorū, quàm camelus transit per foramē acus: quia gibbum diuitiarum prius nō deponit per multas & bonas eleemosynas, dispergēdo eas pauperibus, vt sic iusticia eorum maneat in seculo seculi.

5. *Hypocrita, eice primum trabem de oculo tuo, & tunc perspicies vt educas fescucam de oculo fratris tui.*

Lo c v s moralis cōtra iudices & reprehēsores proximorum hypocriticos. De temerario & vsurpato iudicio proximorum, in alio loco iam dictum est. Nunc Christus iudicium hypocriticum multis verbis taxat, arguit, cōdemnat. Huc enim pertinet omnia huius Euangelij verba, post eleemosynæ commendationem à Christo prolata, *Cæcus cæcum non potest ducere*, quia cuius oculus, id est, intētio & affectio trabe, id est, odio aut quauis passione mala impeditus est, ille cæcum, id est, aberrantem in aliquo atque peccantem ducere & corrigere non potest, sed *ambo in foueam cadunt*, ambo in peccato suo manent: ille quia odio laborat, & non

2. Cor. 8.

Similia.

1.

Eleemosyna semen.

2.

3.

4.

5.

Iudicium hypocriticum.

Matth. 12.

nisi

nisi fictam virtutis speciem gerit; hic quia per vocem hypocrisis non emendatur, sed magis vel irritatur, vel in malo suo confirmatur. Inimici & malevoli hominis reprehensio ad iracundiam eum prouocat qui reprehenditur, non ad meditationem inuitat. Cum autem qui reprehendit, magis vitio, vel etiam maiori laborat; is qui reprehendit, magis ad alium arguendum, quam ad seipsum emendandum prouocatur, vt dicat: *Medice cura teipsum*. Et rursum: *In quo iudicas, teipsum condemnas*. Sic Christus Phariseos vocat eos duces, quia discipulos eius in paruis reprehendebat, quum ipsi maiora peccassent. *Duces cæci, excolantes culicem & camelum glutientes*. Rursum ad hoc hypocriticum iudicium pertinet, quod hic Christus dicit: *Non discipulus magistri: perfectus autem omnis erit, si sit sicut magister tuus*. Qui alium reprehendit & iudicat magister sibi officium surpat. Quod si ergo cæcus magister est, cæcus quoque discipulus fuerit. Si tu iudicas ac reprehendis alios, seu subditos, seu non subditos, sed vel ex odio, vel eisdem etiam grauioribus vitiis laborans; noli expectare vt quicquam reprehendendo proficias, noli mirari si peccantes & errantes alios videas. *Non enim est discipulus super magistrum, inde, quid vides festucam*, id est, leue peccatum in oculi actione vel intentione potius fratris tui (nā hypocrita in actionem per se bonam; ex mala tamen intentione volens arguere & condemnare) *trabem autem qua in oculo tuo animi tui odium & malevolentiam, peccata tua grauiora aut similia non consideras?* Sic præcedentia omnia huc pertinent. Concludit autem Christus, vt *trabem de oculo suo extrahat prius eiciat*, vt odium deponat, sua peccata prius corrigat, ac si demum *festucas fratrum suorum*, & leuia delicta videat; quæ quum viderit, & non nisi festucas esse aduertit, facile à iudicando & reprehendendo abstinebit. Charitativissima est in virtutibus, in peccatis cæca. Oculi dum innocentis solum nouerant bonum, delinquentis vero sciunt bonum & malum, & potius malum, quia id tantum apprehendit. Dauid non est ausus mittere manum in Saul, Saul enim Christum Domini: Philistæi, hanc venerationem non habuerunt, eum interficiunt. Serui Saulis pij, & vnus cultores, noluerunt manus suas extendere in faciem Domini, vt eos interficerent iubente saule: Vnus David, idumæus, idololatra impius, irrituit in eos, & trucidauit vnus die 85. viros vestitos ephod lineo. Boni serui Dauid

Lucæ 4.
Rom. 2.

Matth. 23.

Lucæ 6.

Exempla.

1. Genesi 3.
2. 1. Reg. 24.
3. 1. Reg. 22.
4. 1. Reg. 8.

pendente
pter patr
perbus, r
odio &
Aliorum
cium de
nisi per r
stantias,
siderant.
Contra b
lacissimi
sunt. Alio
litate, cla
liena vit
cernunt
consider
merè aut
H. ponit
& non ef
Quum e
prehend
pictor pr
na confi
intention
star (spe
ciem iud
dicium q
cæli & te
hominis
indicatio
scendo,
ipsoꝝ &
Agrum
ta est, no
Seminar
perpetra
Curios
iudicat,
duitur o
Sicut lig
lucent,
tunt; sic

pendentem in quercu Absalon percutere noluerunt, propter patris & Regis præceptum: Vnus Ioab, rebellis & superbus, tribus lanceis eum confodit. Sic homines impij, odio & peccatis pleni, iudicium de fratribus sibi arrogant. Aliorum delicta per radios directos vident, ideoque iudicium de illis quale volunt, ferunt: sua vero delicta non nisi per radium reflexum, non nisi per ambages & circumstantias, quibus ea vel tegere, vel extenuare conantur, considerant. Sic alienas festucas vident, suas trabes non vident. Contrà boni & pij in suis delictis & alienis virtutibus oculatissimi sunt, sed in alienis delictis, suisque virtutibus cæci sunt. Aliorum virtutes ex charitate, suos defectus ex humilitate, clarè & perspicuè vident, quasi per radios directos. Aliena vitia, suaque virtutes non nisi per radios reflexos cernunt, quia in illis iudicandis in seipsos primùm, in his considerandis in Deum reflectuntur: quo fit vt nec alios temerè aut arrogatè iudicent, nec sibiipsis vanè cõplacent. Hypocritæ sunt quasi aurum alychymisticum, quod apparet, & non est: & laborant morbo qui vocatur, Noli me tangere. Quum enim alios omnes celerrimè reprehendant, ipsi reprehendi non ferunt. Deus primò format cor in homine, pictor primò faciem delineat: Sic iustus, Dei imitator, interna considerat, & quum actionem non potest, bonam saltem intentionem excusat. Hypocrita, pictoris & simulatoris instar (*speciem enim pietatis habet, virtutem abnegat*) secundù faciem iudicat, à facie incipit, ab externis & apparentibus iudicium capit. Vnde alibi Christus Phariseis: *Hypocritæ, faciem cali & terra nostris probare, hoc autem tempus* (aduentus Filij hominis) *quomodo non probatis? Quid autem & à vobis ipsis non iudicatis quod iustum est?* Errabant in Christi aduentu cognoscendo, sicuti errabant circa mores; & in recto iudicio sui ipsorù & proximorù. Præcepit Deus per Moysen filiis Israel: *Agrum tuum non seres diuerso semine. Veste quæ ex duobus texta est, non indueris.* Quibus verbis hypocrisim prohibuit. Seminatur enim diuerso semine, qui bona loquitur, & mala perpetratur; qui triticum in ore, zizania in corde habet: qui Curios simulatur, & bacchanalia viuunt: qui, in quo alium iudicat, seipsum condemnat: Hypocrita veste virtutis induitur coram hominibus, & veste impietatis coram Deo. Sicut ligna quædam putrida, & squamæ piscium de nocte lucent, & lucè non veram, sed apparentem & vanam emittunt; sic hypocritæ habent apparentem virtutis lucè, sed non

Hypocritæ & viri boni iudicium discrepans.

Similia.

Luca 12.

Allegoria.
Leuit. 19.

Similia.

vigo

vigorem: magis in aliis reprehendis, quàm in seipsis mandis lucent; & virtutis opinionem affectant. Sicut in medio auium mortuam se fingit, donec accidentes culas, gallinas, anseres, & pullos morsu repentino capiat hypocrita, quasi mundo mortuus, totusque mortificatus ouis occisionis, tam diu cum innocentibus conuersatus specie iusti, donec aliquam mordendi, reprehendi, & lumnandi occasionem inueniat. Hos Ioanes Baptista *mina viperarum* vocauit, quia intus venenum alunt, cum ris varietatem virtutis, & zeli sibilum præ se ferant. Cui vacare debet, qui in alium paratus est dicere. Acute & sicut Socrates Platonem hoc docuit. Quum enim Socrates familiari quodam in conuiuio disceptans, acriter eum obgaret, dixi ei Plato: Nonne satius fuerat hæc illi seorsum dixisse? Cui statim Socrates: Et tu, nonne satius fecisses, si mihi seorsum dixisses? Errorem Socratis, & importunam reprehensionem videre potuit Plato, suam videre non potuit. Sicut hydropicus corripit eum cui digitus tumet, sui vero immemor; sic isti faciunt cælores hypocritæ. Sordes tenent non valent manus quæ lutum tenent. *Ab immundo quis dabitur? Vir pauper calumnians pauperes, similis est imbricanti in quo paratur fames.* Quem enim consolari debet eodem morbo laborans, eundem vexat calumniando & dicendo, sicut imber qui terram fecundare solet, nimis cundans, & intèpestiue cadens, eam sterilem reddit. Sic gressia semina, quæ forma ac magnitudine similia frum sunt, frumenti admixta difficilè repurgantur & eribrantur (ait enim vnà non excidunt per angusta foramina, ac simul excidunt per ampliora) sic iusta & iniusta, vera & hypocritica reprehensio proximi difficilè discernitur & cognoscitur. Ideo Christus in se ipsum vnumquemque descendit, & oculum mentis purgare, vt sic alienas videat stucas seu trabes. Quam autem graue hoc peccatum descendit Christus à cõtumelia incipiens. *Hypocrita, inquit, trabem, &c.* Sic alibi, *Serue nequam, omne debitum dimittis, &c.* Sic rursus: *O stulti & tardi corde ad credendum.* Et alibi: *Serue male & piger, sciebas quia homo austerus eram.* Et alibi: *Generatio infidelis & peruersa signum quaris, &c.* In his enim omnibus vbi cum contumelia & acerba reprehensione Christus sermonem suum ordinare voluit.

Mat. 3.

Exemplum.
Plutarch. in lib.
de discrim. adu-
lat. & amic.
Similia.

Eccli. 34.
Prou. 28.

Mat. 18.

Luc. 24. 19. 9.

excusare
re, & vid
xit: iuga
be me ex
possum ve
Tunc irat
teas & vi
claudos in
imperasti
vias & se
Dico aute
sunt, gust.

P E

1. Homo
lesti ad quo
2. Dicit
Dei benign
salutem fac
3. Et ca
lestis, morb
4. Villan
& cupiditat
nam vocati
5. Iuga
amiliaris au
6. Et ali
nem effrene
7. Exi ci
claudos introd
andam.

EVA

IN DOM. II. POST PENTECOST. 31
EVANGELIUM DOMINICÆ II.
POST PENTECOSTEN.

DIXIT Iesus discipulis suis parabolam hanc, Luce 14.
Homo quidam fecit cœnam magnam, & vocavit multos. Et misit seruum suum hora cœnae dicere inuitatis vt venirent: quia iam parata sunt omnia. Et cœperunt omnes simul excusare. Primus dixit ei: Villam emi, & necesse habeo exire, & videre illam. Rogo te, habe me excusatum. Et alter dixit: iuga bouum emi quinque, & eo probare illa. Rogo te, habe me excusatum. Et alius dixit: vxorem duxi, & ideo non possum venire. Et reuersus seruus nunciauit hæc domino suo. Tunc iratus paterfamilias, dixit seruo suo: Exi cito in plateas & vicos ciuitatis: & pauperes, ac debiles; & cecos, & claudos introduc huc. Et ait seruus, Domine, factum est vt imperasti, & adhuc locus est. Et ait Dominus seruo: exi in vias & sepes, & compelle intrare, vt impleatur domus mea. Dico autem vobis, quod nemo virorum illorum qui vocati sunt, gustabit cœnam meam.

PERICOPE moralis huius Euangelij.

1. Homo quidam fecit cœnam magnam, & vocavit multos. De gaudio excellenti ad quod Deus inuitat.
2. Dicere inuitatis vt venirent, quia iam parata sunt omnia. De summa Dei benignitate, ex cuius parte nihil prorsus deest, quod ad nostram salutem faciat.
3. Et cœperunt omnes simul excusare. De neglectu & fastidio vitæ celestis, morbo mortaliu generali, & de varia excusatione huius morbi.
4. Villam emi, & necesse habeo exire, & videre illam. De vana ambitione & cupiditate dominandi, quæ innumeros impedit, ne ad magnam cœnam vocati veniant.
5. Iuga bouum emi quinque, & eo probare illa. Contra auariciam, & rei familiaris augendæ nimiam sollicitudinem.
6. Et alius dixit: Vxorem duxi, & ideo non possum venire. Contra omnem effrenem carnis libidinem, violentum salutis impedimentum.
7. Exi cito in plateas & vicos ciuitatis, & pauperes ac debiles, & cecos, & claudos introduc huc. De vocatione nostra ad salutem sollicitè conseruandam.

1. HOMO

I. Homo quidam fecit cœnam magnam; & vocavit multos.

Gaudium cœleste.

Luca 22.

Luca 2.

Prou. 14.

Baruch. 3.

Psal. 38.

Iob 21.

Dominic. 3. post

Pascha. text. 2.

Similia.

Gen. 3.

Esia 28.

Simile.

LOcus moralis de gaudio cœlesti, ad quod Deus homines inuitat. Quum enim Christo ad mensam accumbente, quidam de simul discumbentibus dixisset, *Beatus manducabit panem in regno Dei*: Christus statim ex huius verbi occasione hanc parabolam introduxit. Vocat autem gaudium cœleste ad quod multi vocati sunt, sed pauci electi; pauci probati, pauci qui veniunt vocati multis de causis. Magna certè cœna est, quia finem non habet, quia aeterna est. *Ego dispono vobis: sicut disposuit mihi Pater meus regnum, ut estis & bibatis super mensam meam in regno meo.* Regni autem eius non est finis. Mundus habet sua prandia, non cœnas: bene ues, caducas, & fluxas voluptates, quæ in luctu terminantur iuxta illud: *Extrema gaudij luctus occupat, & risus dolorum scabitur.* Et alius Propheta: *Nutriui eos cum iucunditate, dimittam autem illos cum fletu & luctu.* Et rursum: *Conuertentur ad speram, & saxam patientur ut canes.* Et S. Iob: *Tenent tympanum & citharam, & gaudent ad sonitum organi. Ducunt bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt.* Et paulo post: *Quoties lucerna impiorum extinguetur, & superueniet eis inuidatio, & dolores diuidet furoris sui? Erunt sicut palea ante faciem venti, & sicut fauilla quam turbo dispergit.* Hæc sunt prandia huius mundi. In triumphis Romanorum, peracto triumpho Dux & Imperator qui triumphabat, tamquam priuatus penè solus domum suam redibat, vix ab vno aut altero militari comitatus. Talia sunt mundi gaudia, talis eorum repentina catastrope est, de qua in alio Euangelio prædiximus. Certè sicut medicus ægrotos, qui in prandio cibum copiosum sumunt, cœna priuari iubet; sic Deus aeternam suam cœnam in prandio huius mundi ingurgitatos homines sanos & in statu innocentie positos, tunc huius vitæ prandium iucundum atque opiparum, tum aeternæ vitæ cœnam gustasset, è paradiso voluptatis ad cœlestia gaudia, nisi morte aut morbo interueniente, transferendus. At hoc per peccatum corruptus & ægrotus, ideoque in sudore vultus sui panem suum comedere iussus, si hic largiter prandium suum hic paradysum habere, voluptates huius vitæ cõsecratur; carebit necessario cœna magna gaudij cœlestis. Vnde Esaias de huius mundi voluptatibus; *Erit flos decidens* g

exultatione
Fructus t
manducatu
uis non s
mas epu
illis fruct
famelicu
lationum
non cœna
lida, sed
cœna mag
rat, Deus
lennes &
omnibus
quanto m
nes volun
volens p
cedinis tu
& torrem
ta, & in l
ta tabern
in atria D
vium. Si
fructio; d
debit vid
quale eri
vno anim
& facultat
humano,
rent; quã
latium! A
humanar
gloria hu
lis Dei. S
lestes om
rent, alio
bio confi
inuitam
instituit.
est, quo
à constitu
numerus

exultationis eius quasi temporaneum ante matutinum autumni. Fructus temporanei antequam ad maturitatem perueniant, manducanti talem dentium stuporem generant, ut quamuis non sit saturatus, tamen optimos cibos, & delicatissimas epulas edere nequeat. Sic huius mundi deliciae quum illis fruentem non satient (manet enim semper appetitus famelicus) saporem ac desiderium gaudiorum & consolationum caelestium auferunt. Sunt ergo mundi gaudia non aeternae perpetuae, sed prandia breuia; nec magna & solida; sed exigua & inania. Rursum gaudium caeleste est aeterna magna, quia Dei est; Deus inuitat, Deus aeternam parat, Deus conuiuia est. Si magnorum Principum aeternae solennes & publicae, ad quas multos vocant, exquisitae sunt, omnibusque deliciis affluentissimae, splendidae, opiparae; quanto magis Dei! *Magna opera Domini, & exquisita in omnes voluntates eius.* Et huius aeternae aliquem gustum dare volens Propheta regius, ait: *Quam magna multitudo dulcedinis tuae Domine! Inebriabuntur in vbertate domus tuae, & torrente voluptatis tuae potabis eos: quia apud te est fons vitae, & in lumine tuo videbimus lumen.* Et iterum: *Quam dilecta tabernacula tua Domine! Concupiscit & deficit anima mea in aeterna Domini. Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum.* Si tam suauis fuit desiderium, quam iucunda erit fruitio? si sic gaudet in speculo & enigmate, quomodo gaudebit videns eum facie ad faciem? Si vestigia sic delectant, quale erit cum videbimus eum sicuti est? Si omnes mortales vno animo & consensu, omnibus suis coniunctis copiis & facultatibus, omni adhibita arte, industria, & studio humano, vel aeternam instituerent, vel palatium exaedificarent; quam magna esset illa aeterna, quam magnificum palatium! At si vnus Angelus hoc facere conaretur, omnem humanam industriam & facultatem superaret. Tota enim gloria humanae creaturae est, ut fiat tandem aequalis Angelis Dei. Sed si omnes beati spiritus, omnes hierarchiae caelestes omnem ingenij sui vim ac voluntatem in id conferrent, aliquid adhuc his omnibus excellentius absque dubio conficerent. Atqui haec aeterna, hoc gaudium ad quod inuitamur, Deus ipse Angelorum Dominus & Creator instituit. vnde alibi dicit, *Intra in gaudium Domini tui: id est, quod Dominus Deus tuus tibi praeparauit, & quidem a constitutione mundi.* Hic igitur cogita, quam omnibus numeris absolutissima haec aeterna erit, imò ut omnem nu-

Text. 7. part. 3.
Text. 3.

merum & mensuram nostræ capacitatis excedet. *Misericordie enim Dei non est numerus.* In hac autem cœna *com*
suos Deus in misericordia & miserationibus. Plura de hoc
dio vide in Dominica Septuagesimæ, & Dominica 3.
Pascha.

2. *Dicere inuitatis vt venirent, quia iam parata sunt omnia.*

Dei benignitas.

Hebr. 9.

Joan. 14.
1. Petr. 1.

Hebr. 11.

Matth. 22.
Luca 15.

Apocal. 19.

Locvs moralis de summa Dei benignitate, ex parte nihil profus deest, quod ad nostram salutem faciat. Omnia ad magnam illam cœnam parata sunt. Via ad cœlum cœleste capeffendum patefacta est, facta redemptione per Christum, & propalata via Sanctorum: quia per suum sanguinem Pontifex noster introiit in Sancta, æternæ redemptionis inuenta. Nihil nunc restat nisi dissolui, & esse Christo. Ipse enim iam iuit in cœlum parare nobis locum. *reporramus finem fidei nostræ salutem animarum.* De quibus lute exquisierunt atque scrutati sunt Propheta, qui de summo nobis gratia prophetauerunt, scrutantes in quod vel quale opus significaret in eis Spiritus sanctus prænuncians eas quæ Christo sunt passiones, & posteriores glorias: quibus reuelata quia non sibi ipsius, nobis autem ministrabant ea qua nunciata sunt nobis, per eos qui euangelizauerunt nobis Salutem vitam, & gloria æterna Spiritu sancto, in scripturis ut repromissa, veteribus iustis adhuc data non erat, quia dum omnia parata erant, nondum per Christi intropropalata erat via Sanctorum. Hi enim omnes (ait Paulus de veteribus iustis) testimonio fidei probati nondum perunt repromissionem, Deo pro nobis aliquid melius promittente, vt non sine nobis consummarentur. Sed nunc tota cœna parata, tauris & alilibus occisis, vitulo saginato in conuiuio dato; nuptiæ Agni paratæ sunt, & vocantur conuiuio hora cœnæ est. Vnde & in cœlo pso lætantur beati, & scribit B. Ioannes. *Audiui, inquit, quasi vocem tubæ multarum, & sicut vocem tonitruum magnorum, dicentium, Alleluia: quoniam regnauit dominus Deus noster omnipotens. Gaudeamus & exultemus in domino gloriam ei, quia venerunt nuptiæ Agni, & uxor eius parauit se. Et datum est illi vt cooperiat se byssino splendens candido. Byssinum enim iustificaciones sunt Sanctorum. Nihil est Dei noui erga nos inexplicabilis benignitas. Nihil quod debuit facere vineæ suæ quod non fecerit.*

IN
feruos,
agro su
minica
gratit
si qu
tem ne
suum ap
mis deu
detiner
eum rel
secum f
& malè
amore t
veniret
quãta p
dia, qu
tuli om
vinculis
ptionis
ditum c
ctat, ian
ceteri c
mi, mea
res. Ven
men am
perspect
respond
quæ dic
labore
lachrym
uiuum
bertaten
seruitus
ecro hæ
nhuman
mortibu
ali ac ta
um ne r
e est, ho
que eni
omnia p
& ingrat
feri

seruos, misit & filium suum. Seminavit bonum semen in agro suo. Omnia parata sunt. Vide de hac re plura in Dominica 5. post Epiphaniam. Hic ergo nostra maxima ingratitudo conuenitur, & condemnatio maior ostenditur, si quum ex parte Dei omnia parata sint, nos tantam salutem negligimus, nec venire vocati dignamur. Si quis filium suum apud Turcas captiuum haberet, quem illi grauissimis deuinctum catenis, terribimoque carcere inclusum derinerent; sed filij misertus, omnibus suis diuenditis ad eum relicta patria proficisceretur, redemptionis pretium secum ferens, qui etiam vix Turcarum regnum ingressus, & malè à Barbaris acceptus, magnis afficeretur iniuriis, amore tamen vincente omnia, ad eum vsque in carcerem veniret, atque in hæc verba prorumperet: Fili, quot & quæta passus sum vt huc ad te venirem! quæ domi dispendia, quot in via pericula, quas iniurias, quæ verbera pertulisti! omnia tamen læto & libenti animo toleraui, vt te his vinculis exemptum in patriam reducerem. Iam ergo redemptionis tuæ pretium solutum est: iam domi ad tuum reditum conuiuium paratum est: iam te mater plorans expectat, iam lætos tibi parat amplexus: iam fratres tui, iam ceteri cognati & amici de tuo reditu gaudebunt. Veni filij mi, mea lux, mea vita, bonorum meorum omnium hæres. Veni, quid hæres, quid dubitas, quid moraris? His tamen amantiissimi patris auditis verbis, hac tanta charitate perspecta, hac libertate, hoc gaudio proposito, ita filius responderet: Domum reuertere pater. Nihili ea omnia, quæ dicis, æstimo. Quid mea, si dispendia rei familiaris, si labores, si iniurias pro me pertulisti? Quid ad me matris lacrymæ, fratrum desideria, amicorum expectatio? Conuiuium ego tuum, & epulas domesticas non curo: nec libertatem quæro. Mihi mea placet captiuitas, arridet hæc turba, seruitus, gratæ & iucundæ sunt hæc sordes. Quanta obsecro hæc filij ingratitudo videretur! Quis non has voces inhumanitate plenas detestaretur? Quomodo non mille mortibus tam ingratus & nequam filius, paterno amori ali ac tanto tam impiè respondens, dignus fuerit? Carcerum ne miremur hoc quod nunquam contigisse verissimè est, hoc quod quotidie accidit, demiremur. Vnusquisque enim nostrum, qui ad magnam hæc carnalem, in qua omnia parata sunt, venire recusat & detrectat, hic nequam & ingratus, & impius filius est. Nos *venundatos sub peccato;*

*Text. 1. & 4.
Ingratitudo
nostra.*

*Philip. Diex.
Conc. 2. de Inuit.
S. C. ucu.
Parabola.*

1. Timot. 2.

Et captiuus diabolo, Deus Pater per Filium suum vnigenitum in hunc mundum venientem, multaque dira & indigna passum, pretio sanguinis eius persoluto liberavit, per eundem in hac parabola, ad caelestia gaudia nobis parata inuitavit, vbi tot beati spiritus, tot sanctorum maiora non expectant: nos tamen sordibus peccatorum delictati, huius seculi vanitate delinicti, omnia negotia totum beneficium recusamus, nec Dei Patris diuictiores nec filij Dei redemptionem tanto pretio factam, nec caeli gaudia, nec matris Ecclesiae vota, nec sanctorum sidera, vel hili aestimantes, sed his omnibus breues & nas & sordidas voluptates anteponentes. De hac horrida ingratitude Salomon: *Varaui & renuisti: extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret. Despexisti omne consilium meum, & increpationes meas neglexisti.* Sed quid sequitur?

Proverb. 8.

Ego quoque in interitu vestro ridebo, & subannabo vobis id quod timebatis aduenerit. Cum irruerit repentinam laminitas, & interitus quasi tempestas ingruerit. Si horrens est incidere in manus Dei uiuentis, id est, iuste punientis: quanto magis horrendum est incidere in manus Dei irridensio, & subannantis, id est in futuro arguentis, & in ira

Hebr. 12.

Quis poterit stare ante faciem ira eius? Deus apud lan-

Apocal. 6.

enim tunc montibus & petris, Cadite super nos, & abscondite nos a facie sedentis super thronum, & ab ira Agni: quoniam

Ierem. 2.

nit dies magnus ira ipsorum, & quis poterit stare? Hanc denique dementiam nostram Ieremias his verbis exprobat.

Et nunc quid tibi vis in via Aegypti, ut bibas aquam turbidam? Et quid tibi cum via Assyriorum, ut bibas aquam sordidam? Arguet te malitia tua, & auersio tua increpabit te. Scito enim quia malum & amarum est reliquisse te Dominum deum tuum, & non esse timorem mei apud te, dicit Dominus deus tuus.

Simile.

Omnes huius seculi voluptates aut aqua turbida: ille sunt, mixta peccatis, curis, & sordibus; aut aqua flumina: ille id est, partialis, breues, fluxa. Sed apud te est fons viuus: imbecillitas fidelis anima Deo. Proteruus & improbus, & flagitator: e gignus puer esset, qui ad paternam mensam vocatus, ad sanctam

*cusata cum suis congerionibus aut nugaciter, aut incipit improbe tempus terit. Si in puero hoc damnamus, que sequitur aetas & ignorantia officij aliquatenus excusant; nobis est Se inexplicabilem ingratitude quare non damnamus? Dauid nunc suauissimam Christi vocem audire non vult, dicit: *Horra cœcis est, omnia parata sunt, venite inuitati: aliam**

Loc morbo r morbi. V fruitione stri aliqu mortaliu Dominus intelligens tiles facti Sic apud num est l

quo: O sic deno

o ille

que sequit

dicit: eum in

voce postea audiet, *Discedite maledicti in ignem aeternum. Matth. 25.*
 Audiamus ergo spiritum sanctum sic loquentem: *Quarite Roman. 13.*
te Dominum dum inueniri potest, inuocate eum dum propè est.
Nunc dies salutis, nunc tempus acceptabile. Ecce Sponsus venit,
exite obviam ei. Nolite expectare donec clausa sit ianua:
quia fronte capiliata, post est occasio calua.

3. Et cœperunt omnes simul excusare.

Locvs moralis de neglectu & fastidio vitæ cœlestis, Cœlestiâ bo-
 morbo mortalium generati & de varia excusatione huius norum fasti-
 morbi. Vocati & inuitati ad cœlestis gaudij sempiternam dium.
 fruitionem, fastidimus illam, negligimus, & neglectus no-
 stri aliquam semper excusationem præteximus. De hoc
 mortali um morbo frequentes sunt in Scriptura quærelæ.
 Dominus de cœlo profæxit super filios hominum, ut videat si est *Psal. 13.*
 intelligens aut requirens Deum. Omnes declinauerunt simul inu-
 tiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.
 Si horrens: *Attendi & auscultavi. Nemo quod bo- ter. 8.*
 nientis: *num est loquitur, nullus est qui agat penitentiam super peccato*
 Dei irridet *suo, dicens: Quis feci? Omnes conuersi sunt ad cursum suum,*
 & in ira *et quasi equus impetu vadens ad prælium. Sic & Esaias: Omne Esai. 2.*
 eius: *De caput languidum, & omne cor mœrens. A planta pedis vsque*
 & abscidit *ad verticem non est in eo sanitas. Sic & S. Paulus de suo tem- th lip. 2.*
 ni: *quoniam ore: Omnes ovis sui sunt quarunt, nemo quæ Iesu Christi.*
 e? Hanc *sic denique Christus ipse de omni ætate ac tempore. Lata Math. 7.*
 bis expro- *bat spatia a se via quæ ducit ad interitum, & multi ambulant*
 quam turbat *eam. Vnde tanta & tam generalis demèria? vocat muni-*
 aquam fluit *ad labores, & omnes sequuntur illum: vocat diabolus*
 te. Scito *sed barathrum, & omnes auscultant illi: vocat caro ad*
 Dominum *Damunditiam & tordes, & omnes acquiescunt illi Nam*
 Dominus *enim minime vsque ad maximum omnes auaritiam sequuntur; & e. em. 8.*
 ut aqua *turbato ille magnus, serpens antiquus qui vocatur diabolus, sedu- A. ocul. 12.*
 aqua fluit *in vniuersum orbem; & vnusquisque ad uxorem proximi sui*
 est fons *inimicitiebat, ait Ieremias. At contra, vocat, Deus ad carnem Ierem. 5.*
 bus, & flagit *eternæ gloriæ, vocat ad iugum suauæ, & onus leue vocat*
 vocatus, *ad sanctificati- nem & munditiam, sed nemo auscultat illi:*
 ceter, aut *incipiunt omnes simul excusare. Vniuersus Israël toto cor- Exempla.*
 mnamus, *que sequitur rebellem Absalom, & omnis populus secu- 2. Reg. 15. & 20.*
 cufant; nobis *est Sebam filium Boethri, & separatus est omnis Israël*
 damnamus *Dauid: cui pauci adhaferunt. Quum Moyses apud Exod. 30.*
 on vult, dice- *eum in monte causam & salutem totius populi ageret.*
 itati: aliam
 voc

Deusque tabulas Legis conscriberet, quam quifacere legisset
 ueret in ea: totus interea populus, etiam ipso consensu, voluptatibus
 Aaron, vitulum sibi aureum fabricat, & pro Deo suo appetunt
 atque adorat. Quum Christus in cœna suæ passionis carnalia,
 stræque salutis memoriale instituit, Iudas eum vendidit, consue
 taque Hierosolyma in eius necem conspirat. Hæc est profuit
 ueritas nostra. Quo Deus erga nos benignior est, eo nobis qu
 erga illum proteruioribus sumus. Quo ille nos magis carpaste
 tat, eo nos detrectamus magis. Pauper ad diuitis mensuram sidere. I
 inuitatus, exultat præ gaudio, & beatum se putat. Ad mensuram su
 verò mensam inuitati etiam principes viri, magnæ in tenebris
 citatis loco ducunt Aman primus post Regem ad mensuram
 Reginæ Hester cum Rege Assuero inuitatus, tanta liber Ro
 gloriæ id duxit, eaque animi lætitia perfusus est, ut magnas
 ac lætitiâ suam vxori & amicis multis verbis aperit libero
 Nos ad Dei mensam vocati, imò conducti denario ium qu
 æternæ, atque ad eò empti pretio magno, sanguine imputan
 Dei, adhuc excusamus. Magna mortalium cæcitas, & culpa est
 dere quid & quantû recusant, nec aduertere propter cibum me
 se excusant. *Duo mala fecit populus meus. Me dereliquit cæcitas,
 fontem aquæ viuæ, & foderunt sibi cisternas dissipatas, quibus
 tinere non valent aquas.* Deum relinquimus, diabolo præuicacitatem
 remus. Vitæ æternæ cœnam fastidimus, mortis & claustrum
 prandiola appetimus. *Nunquid seruus est Israël, aut cæcitas ad e
 culus? quare ergo factus est in prædam?* ait Ieremias. Nunquid excu
 hospites sumus aut aduenæ? nunquid serui aut captiui sumus quia
 quid filij iræ & perditionis? Natura quidem sic eramus nobis non
 nunc per adoptionem & gratiam facti sumus ciues (Deus) *rum, &
 domestici Dei. Liberati sumus à lege peccati, & à ob: Corpore
 potestate tenebrarum, filij Dei sumus & acquisitionis & scata qua
 ficationis.* Quare ergo facti sumus in prædam? Quid sunt, sicut
 mensam cælestem fastidimus & secularia desideria rationes c
 amplectimur? Quare nauseat anima nostra super mensam ab
 cælesti, quasi cibo leuissimo, & ad ollas Ægyptiacas enim ple
 lamus? Nonne quia ut morbus cibi salutaris, sic peccatum f
 salutis æternæ gustû abstulit? Adhuc vetus Adam victuctus
 nobis. Adhuc peccata non agnoscimus, sed excusamus est præ
 rogatus cur pomum vetitum comedisset, & paradisi erba m
 lupratis sese spoliasset, respondit: *Mulier quam dediisti ecum n
 sociam, ipsa dedit mihi, & comedi.* Mulier rogata cur id proprio
 rat, respondit: *Serpens decepit me.* Vterque se excusat, Mensa &
 potiùs pomum vetitum, quàm totam paradisi voluptatem placet:
 eleg

Hester 1.

Cæcitas mun
danorum.

Ierem. 2.

Ibidem.

Ephes. 2.
Rom. 8.
Hebr. 11.Genes. 3.
Exemplum.

quifacere legisset. Omnes nunc se excusant, quòd potius presentes
 voluptates, quàm cœnam magnam, ad quam vocati sunt,
 Deo suo appetunt & amplectuntur. Caro quam dedisti mihi, appetit
 carnalia, & cõsenti Diabolus decepit me astutia sua. Mûdi
 consuetudo in errore me abripuit. Sed vt illis tua non
 profuit, sic nec nobis nostra proderit excusatio. Accidit
 tibi quod fatuæ mulierculæ accidisse memorat Seneca.
Harpistes (inquit) *uxoris meæ fatua iam vetula subito desit*
videre. Incredibilem tibi narro rem, sed veram. Nescit se esse
acram. Subinde ducem suum rogat, vt foras exeat. At domum
tenebrosam esse. Sic nemo se auarum esse intelligit, nemo
 gem ad ambitiosum. Non ego ambitiosus sum, sed nemo potest
 atus, tantummodo Romæ viuere. Non ego sumptuosus, sed vrbs ipsa
 us est, vt magnas impensas exigit. Non ego auarus sum, sed familie
 verbis aperte liberorum necessitati prospiciendum. Non est meum vi-
 ti denario sum quòd iracundus sum, sed senectus id facit. Non mihi
 sanguine imputandum, si in carnis crimen incidam, adolecentiæ
 cæcitas, non culpa est. Non ego ebrietate delector, sed oportuit hospi-
 tibus morem gerere. Sic in quolibet peccato nulla nostra
 Me dereliquit, nullus noster error est, sed eorum quæ circa nos
 dissipatas, quæ sunt. Tales fatui plerique omnes sumus, nisi quòd perona
 diabolo grauitatem retinemus. Nihil hoc vitio periculosus. Orat
 mortis ex clamat Propheta regius: *Ne declines cor meum in verba ma- i sal. 140.*
israël, aut vitia ad excusandas excusationes in peccatis. Verba malitiæ, om-
 emias. Nullis excusatio; vt verba virtutis, omnis confessio. *Si dixeris i. ioh. 8.*
 aut captiuus quia peccata non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in
 m sic erama nobis non est. *Si confiteamur peccata nostra, fidelis est & iustus*
mus ciues (Deus) vt remittat nobis peccata nostra. De Diabolo dixit
 peccati, & nob: *Corpus illius quasi scuta fusilia compactum squamis.* Pec- 106. 41.
 cationis & peccata quæ sunt opera diaboli, ad defensionem suam parata
 am? Quid sunt, sicut scuta ad ictus recipiendos. Squamæ sunt excusa-
 desiderationes quibus se defendit peccator. Hæ squamæ cecide-
 tra superant ab oculis Pauli, iam post longam orationem & ieiun-
 Egyptiacarum plenè ad Christum conuersi. Adam statim post pec-
 cas, sic peccatum foliis ficuum suam nuditatem cooperuit. Ficus est
 s Adam virtutibus bonus, & apprime honestus: folia ficuum sunt ho-
 d excusamæ prætextus, & verba foris honestate plena, sed intus
 , & paradisa verba malitiæ, quibus peccata excusamus. Non est extrin-
 quam deducimus malum nostrum a nobis ipsis originem capit, & a nostro
 ogata cur id proprio consensu, cui nulla vis inferri extrinsecus potest.
 se excusat. Mensa & cœna magna Dei ideo non placet, quia peccatum
 radifi volu placet: & quia diligunt homines magis tenebras quàm lucem. i. ioh. 3.

Epist. ca.
 Simile.

Allegoria.

Psal. 117.

Ideirco orat Propheta, vt boni dilectionem eius Deus inferat. Bonitatem & disciplinam & scientiam domini quia mandatis tuis credidi. Bonitatem ait, id est, bonum factum, vt ex Hebræo verti potest. Quare in eodem Psalmo prius dixerat: *Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas.* Ipsum boni desiderium, bonum gustum conficit. Multum ille in Aristotele profecit, cui potuit Aristoteles placere. Multum ille ad vitam æternam profecit, potuit vita æterna placere, cui potuit cœna magna anteire, qui potuit cum Propheta dicere: *Lætatus sum in locis dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus.*

Psal. 123.

Ambitio.

Serm. 33. de verb. Dom.

4. *Villam emi: & necesse habeo exire, & videre illam.* LOCVS moralis de vana ambitione, & cupiditate minandi, quæ innumeros impedit, quo minus ad eam magnam vocati veniant. *In villa enim empta domus natus, & superbia castigatur,* ait S. Augustinus. Nam & non dicit se exire vt colat illam, vel vitetur illa, sed vitetur illam Emerat quippe non necessitatis, sed voluptatis & honoris causa: quæ etiam inter Christianos maxima die insania est. Præter habitationem in vrbe honesta commodissimam, in agris quoque villas habere debent splendorem & voluptatem comparatas, ad quas videntur interdum exeant. Quibus Propheta dicit: *Va vobis qui domum ad domum coniungitis, & agrum ad agrum vsque in medium loci. Nunquid vos soli habitabitis in medio terrarum?* insania excellit Nero, qui sic in vrbe domum ad domum coniunxit, vt de eo caneretur:

Esaia 5.

*Roma domus fiet: Veios migrate Quirites,
Si non & Veios occupet ista domus.*

Enarrat. in
Psal. 131.
Apophteg.
Laert. lib. 6.

Similia.

Tota huius mali radix superbia est, quam vanitas in Sapienter Augustinus: *Privata res ipsa in qua homo se fecit, superbos facit.* Quam videlicet non ad vsum, sed ad dominium tenet, vt dominus rerum multarum habeatur in insaniam falsè taxauit Diogenes: *Inter seruos ac domesticos malos (quales omnes superbi & dominandi cupidi) præter vocabula nihil aliud interest, nisi quòd mancipia seruorum dominis, domini seruiant cupiditatibus.* Sicuti ab illis cupiditatibus maximè cauendum, qui etiam saturos & ebrios efficiunt, & dum voluptati, non necessitati seruiunt, vitam incautè obruunt atque extinguunt: sic illa potest

IN
animæ m
voluptat
tes non
sic rerum
rata, au
fert. Ac
vana cup
taberna
bernacul
sione, la
mino. C
vt in eo
piditari
Hæc d
moribus
tum in
S. Augu
calesti
videntur
rant, se
dendi: m
minem
lum cal
nem su
homini
magis q
nuaret
meritum
tur imp
seruum
dicaret
tribus s
ille. Sic
nemo
vicio i
sic ita
minem
mino
tus ve
vacat.
die De
mëtor

eius maxime periculosa est, quæ nulli necessitati, sed soli voluptati subleuit. Sicut arbores per præcipitia nascentes non hominum, sed coruorum vltibus fructus adferunt: sic rerum possessio ad voluptatem non necessitate cõparata, animi actiones non Deo, sed diabolo seruientes profert. Ad Dei cõnam venire non potuit, cuius animum tam vana cupiditas occupauerat. Dicit Propheta: *Si introiero in tabernaculum domus meæ, donec inueniam locum Domino, tabernaculum Deo Iacob.* Abstinendum docet si non à possessione, saltem ab amore rei priuata, vt locum faciamus Domino. Qui idcõ solùm possidet, vt amet id quod possidet, vt in eo se obiectet, locum Domino nõn facit, quia suæ cupiditati, quam odit Dominus, totum locum reseruauit. Hæc dominandi libido, & multa possidendi cupido, vt hominibus cæteris dominemur, cum peccato, & per peccatum intrauit in mundum, vt his verbis sapienter docuit S. Augustinus: *In domo iusti viuentis ex fide, & adhuc ab illa calesti ciuitate peregrinantis, qui imperant, seruiunt eis quibus videntur imperare. Neque enim dominandi cupiditate imperant, sed officio consulendi; nec principandi superbia, sed prouidendi misericordia. Hoc naturalis ordo præscribit; ita Deus hominem condidit. Dominetur, inquit, piscium maris, & volatilium cali, & omnium reptilium. Rationalem factum ad imaginem suam, noluit nisi irrationabilibus dominari: non hominem homini, sed hominem pecori. Inde primi iusti pastores pecorum magis quàm Reges hominum constituti sunt: vt etiam sic insinuaret Deus quid postularet ordo creaturarum, & quid exigat meritum peccatorum. Conditio quippe seruitutis, iure intelligitur in postea peccatori. Proinde nusquam Scripturarum legimus seruum, antequam hoc vocabulo Noe iustus peccatum filij uen-* *Genes. 9.*
dicaret, dicens: Maledictus Chanaan. Seruus seruorum erit fratribus suis. Nomen itaque istud culpa moriuit, non natura. Hæc *Simile,*
ille. Sicuti ergo nemo natura seruus est, sed culpa sua; & nemo natura aliorum dominus cupiditate dominandi, sed vicio suo, qui ad imperium vertit quod officij tantum est: sic ita transuersum hæc vitiosa dominandi cupiditas hominem agit, vt quia suis cõseruis dominari vult, Deo Domino deorum seruire detrectet, & ad eius mensam vocatus venire recuset. Ait enim: Necessè habeo exire. Nec mihi vacat, nec mea dignitas & status amplitudo fert, vt quotidie Deo seruiam, vt ad Ecclesiam, ad Conciones, ad Sacramentorum perceptionem me conferam vulgi more, vt victus *Ambitiosi excusatio.*
C 5 *lobrie*

psal. 131.

August. enarr.

ibid.

De Ciuit. Dei,

lib. 19. cap. 14.

Cap. 15.

sobrietatem, vestitus mediocritatem, familiaritatem simplicitatem retineam. Deinde, est mihi honorifica conditio comparanda, est in seculo splendide viuendum, vtrunque malis artibus eò perueniatur. Malo in terris dominari & honoratus esse, quam ad cœnam magnam vocatus venire. Haec est vox huius primæ excusationis: quæ & adeo honesta videbatur, vt diceret: *Rogo te, habe me excusatum.* Nihil facit præter morem & consuetudinem mortalium. Sic oportet fieri. Necessè est me temporibus ac locis ac personis ac commodare. Deus tuus hoc facile mihi donabit Sed concludit Christus: *Dico vobis, quòd nemo virorum illorum vocati sunt, gustabit cœnam meam.* Istæ excusationes vanæ & frivole, in sola cupiditate & vanitate fundatæ, nullũ appetitum habebunt locum. Contra ambitionem, & de fuga honorum, vide in alijs Dominicis, Domin. 3. Aduent. text. 1. Domin. 1. Quadr. text. 8. & Domin. 2. Quadr. text. 3. & Domin. 4. Quadr. text. 6. & Domin. Palmarum text. 6. hic tamen parca adiiciemus. Quantum ambitio & honorum cupiditas Deo retrahat, & ne ad cœnam magnam vocatus venias infeliciter impediatur, multa docent. Primum animi temper in quieti ambitiosus est, semper ascendere cupiens, & presentis honore non contentus. Nabuchodonosor, victo Artaxerxes Rege, omnem sibi terram subiugare vult. Antiochus Rex Asiæ subiugat sibi Aegyptum, Aegypto superam inuadit Iudæam. Illa spoliata, ciuitatem Elymaidem Perfide nobilissimã depraedari, & in ea dominaria affecta Absalom paternum regnum affectans dicit: *Quis me constituat iudicem super terram, vt ad me veniant omnes?* Amnon contentus tota gloria in regno Assueri, quia ab eo Mardochæo Iudæo non honoratur, omnia pro nihilo habuit, & totam Iudæorum gentem interuiciniis dare contendit. Ambitiosus (ait Seneca) instar tubinis est, qui rauo conuoluit, sed ipse antea voluitur, & ab hoc maiore impetu incurrit, quia nullũ illi sui regimen est. Sicut lapis deorsum cadens non sistit donec ad fundũ veniat, & qui potius non cecidisse, loco suo manens, locum egrediens modum tenere non potest: sic ambitio moderationis fines egrediens nullum ambiendi modum facit. Sapienter Cyneas philosophus hanc insaniam Pyrrho Epirotarum Regi demonstrauit. Pyrrhus cum Romanis bellum gerens, rogatus à Cyneâ quid illis subactis faceret? Italiam (inquit) totam occupabimus: quid Italia subacta? Siciliam (inquit) vicinam

Ambitio inquietata.
Exempla.

Iud. 11.
1. Machab. 1.
2. Machab. 6.

2. Reg. 15.
Hester 6.

Epil. 95.
Similia.

Exemplum.

capiemus
Carthage
deletis o
dit: Tu
Et abim
nunc e
quietum
sitientes
esuriens
perfluo
nino am
lis quos
Asiæ dor
mabatur
gasset?
mundos
busque
Annon
esse dica
cut calce
ad calce
tur, prou
liberari
ambitio
loco co
mensam
deuorat
multas
& subla
& dom
hiat, ab
tissimus
enim qu
aliis vit
cipiat, c
mētũ p
pondeb
corij ca
nes ido
propria
mē ido
cubina

capiemus: quid capta Sicilia? superest (inquit) Lybia & Carthago, quibus captis, facile Græciæ dominabor. Sed deletis omnibus, quid tandem facturus sit, rogatus, respondit: Tunc otio & amicis fruemur, nosque inuicem oblectabimus. Tum Cyneas: At quid vetat, ô Rex, quo minus nunc eodem otio perfruaris; nisi quod cæca ambitio te quietum esse non sinit? Sanè quemadmodum hi qui non sitientes bibunt, & non esurientes edunt, etiam ea quæ esurientes ac sitientes sumplerant reuomunt; & dum superfluos ingurgitant cibos, necessariis priuantur: sic omnino ambitiosi nouos semper honores appetentes, nec illis quos habent potiuntur. Quid Alexandro profuit totius Asiæ dominium, qui non secus ac si mendicus esset, lachrymabatur quòd totum mundum suo imperio non subiugasset? Cùm enim audiret Anaxarchum infinitos esse mundos differentem, illachrymassè dicitur: percontantibusque amicis, ecquid lachrymis ei dignum contigisset, Annon (inquit) æquum est me flere, si cùm infiniti mundi esse dicantur, haud dum vnus domini facti simus? Sanè sicut calceus ad pedis figuram accommodari solet, non pes ad calcei modum; sic honores vel magni vel parui videntur, prout quisque affectus est. Sicut ergo morbo famelico liberari debet, qui de iusta cibi mensura conuerterit: sic ambitionis vitium animò eiiciat oportet, qui suo statu & loco contentus non est. Sicut enim canis famelicus ad mensam domini astans, offas illi obiectas vno momento deuorat, & vnã post aliã incessanter accipit, quumque multas acceperit, perinde adhuc expectat & adblanditur, & sublatrat, ac si nihil accepisset: sic ambitiosus, honoris & dominationis appetens, nouis semper honoribus iuuiat, assentatur, ambit, non secus ac si omnium indigentissimus esset, vtcumque plura adeptus quàm meruit. Hoc ipso enim quòd ambit, nec eo què tenet honore dignus est. In aliis vitæ negotiis nemo tam demens, qui illud in se opus suscipiat, cui se perficiendo idoneum non videt. Sartori si panis legumētum porrigas, iubēs vt inde tunicam conficiat, rotundè respondet, se id non posse facere. Idem faciet furor, si ex frusto corij calceos tibi fieri petas. Ad honores & dignitates omnes idonei sumus, nec legumēta nostra & frusta, & tenuitate propriam consideramus. Hic nemo se excusat, nisi qui maxime idoneus est. Quum Abimelech Gedeonis fortissimi ex cõ cubina filius, regnum ambiēs, opera & auxilio Sichimitarum regnum

*Simile.**Exemplum.
Plutarch. lib. de
tranquil. animi.**Similia.*

1.

2.

3.

4.

*Exemplum.
Iudic. 9.*

Parabola.

Ambitio virtutem enecat.

Antiq. li. 5. c. 9.

Epist. 126.

Ioan. 7.

Phil. 3.
Exempla.
Leuit. 10.

regnum adeptus est: & occisis septuaginta filiis Gedeon super vno lapide. Iotham minimus, qui solus, euaserat, ambitionis huius nefariae turpitudinem hac parabola eleganter expressit: *Iuerunt ligna vt vngerent super se Regem: dixeruntque olus, Impera nobis: qua respondit, Nunquid possum ferere pinguedinem meam, qua & dii & homines vtuntur, venire vt inter ligna promouear? Dixeruntque ligna ad eum & ad vitem tantundem: que etiam responderunt, nolle relinquere dulcedinem & fructus suauissimos, vt inter ligna imperarent. Dixeruntque omnia ligna rhamnum, Veni & impera super nos: qua respondit eis, Si me Regem super vos constitulistis, venite & sub umbra mea quiescite: si autem non vultis, egredietur ignis de rhamno, deuorat cedros libani. Docet hæc parabola, viros virtutis pinguedine ac dulcedine plenos, honores non appetere ab illis abhorreere, metuentes ne pinguedinem ac dulcedinem suam honores illi ipsis auferant (vt in alia Domini ostensum est) aridos autem & infructuosos homines, ad nihil nisi ad contentionem valent, talia ambire. Rhamnus enim (vt apud Iosephum videre est) species quarum rubi est nodosa, spinis plena, cuius lignum ad ignaria let. Nō mirū si ambitio à cœna magna remoratur, quanta virtutis pinguedine hominem euacuat sed & iude turpitudinis manifesta sit, quòd omnibus modis occultari & latere cupiat, vt qui maximè ambitiosus est, nihil videri velit. Vnde D. Bernardus: *Ambitio cum prouipit impudentiam, efficaciam perdit; & cum improbus affectus aperit perit effectus. Ambitio mater hypocrisis, latebras amat tenebras, lucis impatiens est. Ambitio spurcum vitium. In iacet, videt tamen omne sublime, sed videri ipsa refugit. Ambitio quàm grande peccatum sit, quàm superba verecundia, terram & cinerem pudet, non quidem subiici, sed non minari, ideoque suam gloriam studiosè querere, & demptoris nostri verba nos doceant: Si ego (inquit) gloriam meam quero, gloria mea nihil est. Non deceit Christum gloriam querere, & nos decebit: Illi hoc non licuit, & nobis licebit: Ille querendo suam gloriam, eam perdidit, & nos querendo nostram gloriam, non perdemus eam: ne fiet quod Apostolus scribit: *Gloria in confusione est qua quaerunt qui terrena sapiunt.* Quod multa nos Scripturarum exempla docent. Nadab & Abiu igne perierunt, quando alienè ne offerre Domino incensum, vt magis honorarentur**

5.
Locv
augende
tum, & e
nam mag
comedit.
mur. Ap
hanc vita
affectione
qua in co
cerem, E
modo hoc
Iniuriam
plumbum
tissimus l
antequan
de optim

luerunt. Ieroboam vitulos aureos fecit, vt regnum suum sibi confirmaret, ne populus Hierosolymam ad orationem ascenderet. Sed propter illam idololatiam tota stirps eius regno excidit. Adonias Abisag Sunamitidem in vxorem petens, vt apud populum honoratior esset, vita priuatur. Achitophel consilium Absaloni dans de persequendo mox Dauide, quia non id acceptauit Absalom, nec eum honorauit, abiens domum suspendit se. Absalom ipse, qui sollicitabat corda filiorum Israel, vt pulso patre regnaret ipse, in quercu suspensus interiit. Antiochus post amplissimas victorias adhuc in Perside regnare cupiens, & repulsam passus, prae animi acerore interiit. Iason impius dominandi libidine totius Iudææ pacem perturbans, in summa egestate exul & contemptus ab omnibus periit. Omnibus iis gloria ipsorum in confusionem erat. Sicut pueri post pationes tota die currunt, læpius cadentes, & post omnem laborem nihil aliud apprehendunt quam vermiculum & puluisculum de argenteo um: sic ambitiosi post innumeros conatus, sumptus, fraudes, adulationes, & similia, etsi quod ambiunt assequantur, ad finem vitæ cernunt se nihil nisi conscientia vermum, & inanem puluerem adeptos fuisse. Et tamen propter fumum inanem excusari volunt, ne ad cœnam magnam vocati veniant.

5. Iuga bouum emi quinque: & eo probare illa.

Locvs moralis contra auaritiam, & rei familiaris Auaritia. augendæ nimiam sollicitudinem, alterum impedimentum, & excusationem frivolum, sed vulgarem, ne ad cœnam magnam veniatur. Nemo inuentis frugibus glandes comedit. Nos tamen ad cœlestia vocati, terrenis oblectamur. Appositè Chrysostomus: *Si ethnicus esses, & nihil post hanc vitam sperares, difficile forsitan esset, verum terrenarum affectionem deponere. Nunc autem cœlum expectans, & ea qua in cœlis sunt, hoc tibi difficile videtur? Si contrarium dicerem, Expete diuitias; potius mihi succenses, dicens: Quomodo hoc faciam, cœlum expectans, à quo ista me retardant? Iniriam tibi facerem, si proposito auro, & pretiosis lapidibus, plumbum tibi appetendum dicerem.* Inciuilis esset & ingratis-
 Simile. *Simile.* *Simile.*
 tissimus hospes, qui ad splendidissimas epulas inuitatus, antequam eò accederet, cepis se & aliis replet, unde optimorum ciborum & sibi fastidium, & aliis nauseam

In Acta Apost.
 Hom. 7.
 Simile.

Sermon. 31. de
verb. Dom.
Simile.

Dō. 1. Aduent.
81x. 3. & Dom.
Sexu. text. 6.
lucō 2.

1. Ioan. 3.

1. Cor. 7.

Ho. 36. in Euāg.

Ecl. 40.

Prov. 9.

Simile.

Exod. 1.
Allegoria.

Dom. 4. post Pas-
cha, text. 2.
Ioan. 4.

Simile.

seam ex odore tetro conciliaret. Nos ad cœnam cœlestem vocati, luto huius mundi, sic animum pascimus, vt & nobis cœlestia fastidium generent, nosq̄ cœlestibus pessimus odor sumus. Sapienter Augustinus: *Amor rerum terrenarum, viscus est spiritualium pennarum.* Sicut enim nulla aquila, si ingentes campanæ pedibus alligarentur, vt vnum pedem à terra se subleuare posset: sic cura, amor, & sollicitudo rerum terrenarum animam deprimit, ne sursum feratur. Hac de re iam in aliis Dominicis multa diximus. Viscus vttramque auiculæ alam constringit, vt sursum ferri nequeat. Cupiditas rerum terrenarum & intellectum & voluntatem sic implicatas tenet, vt ad cœlestia se erigere non valeant. Clamat igitur sæpe Scriptura, ne hoc non visco implicemus: *Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt.* Non dixit, Nolite habere, sed, nolite diligere. Rursum: *Reliquum est, vt qui emunt, sint tanquam non possidentes; & qui vtuntur hoc mundo, tanquam non vident.* Mundo vtitur (ait sanctus Gregorius) tanquam non vtatur, qui & necessaria cuncta ad vitæ ministerium conuegit, & tamen hæc eadem non finit menti suæ dominatur. *Nihil enim est iniquius quàm amare pecuniam, & consequenter, pecunia æstimabile.* Hic enim & animam suam venales habet, quoniam in vita sua proiecit intima sua. Hoc est, in pecuniis conquirendis cura & cogitatione se totum euiscerauit. Clamat Sapientia: *Relinquitte infantiam, & viuite, & ambulante per vias prudentiæ.* Infantiam appellat quæ sunt puerilita. Diligentes enim temporalia sunt similes pueris, qui magis afficiuntur ad vnum pomum quàm ad vnum regnum: sicut iste sua iuga boum prætulit cœnæ magnæ beatitudinis æternæ.

Moyse vt videret rubum ardentem, sed non comburentem, propiusq̄ accederet, iubetur prius *soluere calcamenta de pedibus suis*, quia terrenarum amor prius excedens, vt cœlestium amor in animum admittatur: de quo supra in alia Dominica. Mulier samaritana, audito Christi sermone, reliquit hydriam, & abiit in ciuitatem, vt Mesiam se inuenisse nunciaret. Talis debet esse affectus noster erga cœlestia, vt p. æ illorum desiderio & amore reliquamus hydrias nostras aqua plenas, bona huius mundi tota fluxa & caduca. Sicut anguilla quo magis stringitur, eo minùs teneretur: sic terrenis opibus quo arctiùs adheremus, eo minùs sunt nostræ & in nostra potestare: quia

nobis

nobis
quæ p
ra) &
uerjat
rum.
Sagiana
se quo
sic tot
sapien
linquet
non te
res ten
la vt n
mundo
spectem
quimus
terna t
cuniar
hoc se
Syri p
nis co
dicitur,
fideliu
viam
nem m
ritæ f
in cons
titiam
fluam,
Hæc a
quia &
tudinis
cœnam
hemem
cœnæ
iustitiam
potest
huius m
qui dic
esuriens
gliger c
laborem

nobis magis dominantur quàm seruiunt, & nocent amore
 quæ poterant prodesse vltu. *Qui tenet aratrum* (ait Scriptura Ecol. 12.
ra) & qui gloriatur in iaculo, stimulo boues agitatur, & con-
 uersatur in operibus eorum, & enarratio eius in filiis iauo-
 rum. Cor suum dabit ad versandos sulcos, & vigilia eius in
 sagina vaccarum. Docet unumquemque in eo totum esse
 quod diligit, sicut hic inuitatus ad cœnam magnam
 sic totus erat in suis bobus, vt cœnam contempserit, vt
 sapienter scribit sanctus Gregorius: *Si cuncta mundi re-*
linquere non potes, sic tene quæ huius mundi sunt, vt per ea
non tenearis: vt terrena res possideatur, non possideat. Sit
res temporalis in vtu, aterna in desiderio: hac vt in itinere, il-
la vt in termino. Quasi ex latere respiciatur, quicquid in hoc
mundo agitur. Ante nos autem tota mentis intentio, ne illa
spectemus ad quæ tendimus. Nam & omnia retinendo relin-
quimus, si sic temporalia gerimus, vt tamen tota mente ad a-
terna tendamus. Hæc ille Homil. 36. in Euang. Giezi pe-
ccuniam auarè nactus qua vineta & oliueta emeret, & in
hoc seculo ditesceret, ab Elizeo eiicitur, & lepra Naaman
Syri percutitur, & lepra illa sicut nix alba erat. Qui bo-
nis conquendis auarè incumbit, à nuptiis Agni exclu-
ditur, & à cœna magna; lepra peccatorum hominum in-
fidelium ei adheret; & sicut nix oculos perstringit ne
viam videas, sic cupiditas & amor terrenorum caligi-
nem menti offundit, ne videantur cœlestia. Hæc est auar-
itiæ siue natura siue pœna. Homini bono Ecol. 3.
in conspectu suo dedit Deus sapientiam, & scientiam, & læ-
titiam: peccatori autem dedit afflictionem & curam super-
fluam, vt addat & congreget, & tradat ei qui placuit Deo.
 Hæc afflictio & cura superflua auari duplex ei pœna est,
 quia & in præsentem animum molestat, & futuræ beat-
 tudinis delectationem, ideoque & fruitionem tollit. Ad
 cœnam enim magnam nemo venit, nisi qui eam ve-
 hementer desiderat. *Qui sitit, veniat ad me*, ait huius
 cœnæ Dominus. Et iterum: *Beati qui esuriunt & sitiunt* Ioan. 8.
iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Sitiire cœlestia non Matth. 5.
 potest, qui sitit & appetit terrena. *Qui vult esse amicus* Iacobi 2.
huius mundi, inimicus Dei constituitur. Amat hoc seculum,
 qui diuitias amat. *Anima saturata calcabit suum, & anima* Prou. 27.
esuriens etiam amarum pro dulci sumet. Diuitiis saturatus ne-
 gliget cœlestia; sed esuriens iustitiam, nullam pro cœlestibus s. Bonavent.
 laborem subterfugiet. Auarus ad modum talpæ niger est
 per

Allegoria.

4. Reg. 5.

Ecol. 3.

Ioan. 8.

Matth. 5.

Iacobi 2.

Prou. 27.

s. Bonavent.

Diatā salutis
cap. 6.

Similia.

1.

2.

3.

Simile.

Plutarch. lib. de
cupidit. diui-
tiarum.

Simile.

Stob. Ser. 8. de
iniust.

Apophtheg.

Hō. 64. in dicitur

Simile.

per nequitiam, cæcus per ignorantiam; quot habet possessiones, tot facit cumulos, in quibus se sepelit per conuulsum sollicitudinem. Quicquid fodit, ponit supra se, quod de omnibus facit Deum suum. Sicut porcus dum vitæ nihil valet, & est sordidum animal, ab omni conuersatione alienum, & ad quemlibet contactum horribiliter gemit & vociferatur, ad mortem se peti putans, quia nec hinc, nec lac, nec usum ullum habet; sed quando moritur, tunc primum valere incipit, & in cibum esse: sic auarus dum uiuit, nec Deo gratus, nec hominibus utilis existit; quolibet morbo mortem horribiliter timet, quia omnino virtute nudatum videt, & non nisi ad prænam vocari uult, sed quum moritur, quæ inuitus reliquit, in usum conueniunt. Sicut canis sequens duos homines, in capite viarum ostendit quis sit dominus eius, eum sequens, & extraneum dimittens: sic auarus extra tentationem sequens Deum mundum, in capite viarum, exorta tentatione, in qua diuitias aut Deum relinquere oportet, vocatus ad prænam magnam, ad officium hominis Christiani, ibi ostendit quis sit dominus eius, adhærens bobus suis, & dimittens cœnam magnam. Sic sanè hanc vitam auari ducunt quasi alteram ex pecunia acturi essent, non hanc præteritam. Neque verò mirum, si ad cœnam magnam vocati auarus & mundi amator se excusat, & quasi ex iusta causa venire detrectat. Sibi quippè persuadet, aliquid sibi esse per deesse, ideoque augendo cumulo semper debere intendere. Est enim ferarum immanium instar, quæ plus quam fames exigit, mordent. Siquis multum ederit, multum biberit, nec unquam expleatur, adit medicos: percontatur quid sit morbi. At si quis plura quam sat est possidere, plura nihilominus concupiscat; hic non se ægrum, sed sapientem putat, & summa ratione id agere quod agit. Cæcum sicuti morbo illo antedicto laborantem, non expletur, sed purgatione opus habere iudicamus, & vomere iubemus, quia non inopia, sed acore & calore præter naturam laborat, sic auarus cupiditatis morbum deponat oportet, fatietur. Plato ad quendam accumulandæ pecuniæ precipientem, O improbe, inquit, ne possessioni assidue studeas, sed minuendæ cupiditati. Apposite Chrysostomus. Si hoc tibi aliquando in mentem ueniret, ut more uolantium volares, quomodo hanc absurditatem reprimeres? utrum uolando pennas, aliæque ad uolandum instrumenta facerem?

faciendo, impossibile est habere cuncta cupere eleganter & auarum perperam enim qua deest tatem aliquid inquit, & turs mentis nunquam strum horum est lenius, & tior est; & suis occupatur uicem enim fluxum paulatim petu dem auari potest oppressoribus di ergo fignam, quum inuert sum hunc tum faciam sua? Filij terram Arem flagrant quilijs & pantur, & omni me Auaritia Ananias vitam suam omnium nunt à fidelibus expoliatur ganter D

faciendo, an potius suadendo tibi ipsi vesaniam esse hanc & rei impossibilis cupiditatem? Sic & hic facito. Plaud enim facilius est hominem volare, quam acquisitione & accessione pecunie cupiditatem habendi terminare. Nam, vt alibi idem eleganter scripsit, *Veluti ebrius occasio sitienti est vini copia & augmentum, sic plura possidens plura concupiscit; & dum perpetuo cumulum auget, morbum perpetuo nutrit. Studium enim habendi non eos ob iam parta exhilarat, sed ob ea qua deesse videntur cupiditati, potius angit. Quam absurditatem alio in loco accommodatè explicat: Vnum quodque inquit, crescentium quum ad iustam sibi que couenientem statum mensuram peruenit, deserit augeri, argentum vero auari nunquam aulescere desinit. Monstrum est igitur. Sanè monstrum horrendum, informe, ingens, aniræ cui lumen adëptum est, & quibusuis harpyis rapacius, quouis igne violentius, quouis aquarum vi exundantius. Igne vehementior est; ait Chrylostonus: quia omnia continuando sinibus suis occupat; ea qua sunt vicini, sibi aufert. Mox ubi alium fortitur vicinum, & qua illius sunt ad se rapit. Quemadmodum enim flumina (ait S. Basilus) ex paruis initijs exortia, deinde paulatim incrementum intolerabile in progressu accipientia, impetu demum violento quicquid obicitur secum trahunt: sic auari potentes, quo magis crescunt, eo magis opprimunt, & per oppresserum ruinas ad alios opprimendos ferunt. Huiusmodi ergo studiis occupati, torique immersi, ad cœnam magnam intendere nequeunt. Sed quid prodest homini si uniuersum hunc mundum lucrifecerit, anima vero sua detrimentum faciat? aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? Filij Israhel, cogente Pharaone, dispersi sunt in omnem terram Egypti ad colligendas paleas: & post omnem laborem flagellis ceduntur. Amatores huius mundi in quilibet & paleis pecuniarijs conquirendis, tota vita occupantur, cupiditate eos sua ad hoc instigante: & in fine pro omni mercede à demonibus Dei exactoribus flagellantur. Auaritiæ causa Achan lapidatus, Giezi lepra percussus, Ananias & Saphira subita morte extincti, Iudas laqueo vitam finiuit. De hac cupiditate dixit Apostolus: Radix omnium malorum cupiditas: quam quidam appetentes, errauerunt à fide, & inseruerunt se doloribus multis. Auarus auarum expoliat, spoliandus tandem & ille. Quod his verbis eleganter D. Basilus exponit: In mari piscis minor, esca maioris*

Hemil. in diuiter auaros.

Simile.

Super Mal. 24.

Simile.

Hemil. in aliquot Scrip. loca.

Simile.

auaros.

Matth. 10.

Exod. 5.

Chrysost. hemil.

40. in Matth.

Allegoria.

Exempla.

1. Iosue 7.

4. Reg. 5.

Actor. 5.

Matth. 27.

1. Timot. 6.

Exhortatio

Hemil. 7.

Pars Astinalis.

D

est, vt

Simile.

est, ut is qui minorem superauerat, alterius prada fiat, & tum simul deglutiuntur, & unum vltimi piscis immerfitrem ingrediuntur. Quid interest inter eum & vltimum piscem qui sua intemperanti diuitiarum cupiditate tenuiores se dicit. Ille pauperis patrimonium raptum habuit, tu illum partem tuarum facultatum fecisti, vide ne qui piscium cadere solet, idem tibi finis eueniat; hamus forsitan, aut aut etiam rete. Exempla esse possunt illustria, Mauri Imperator, qui alioqui bonus, sed auaritia incredibilis, borans, nec militibus in Thracia stipendia soluens, Longobardos per Italiam grassantes, ut pecuniis parca impediens; exorsus omnibus, à Phoca, infima sortis herede, vxore prius & liberis ante oculos eius interfectis, delissimè occiditur: & Stilico tyranaus, qui à militibus etiam simili ex causa occisus fuit; caputque eius laori infixo, vnà cum dextera manu hastæ superpositum blicè per castra gestatum fuit, clamante præcone: *eleemosynam homini auaritia insatiabilis. Hoc igitur modo vt ad exitum in hac vita miserabilem sæpe perducit, aeternæ vitæ beneficio sæpissime priuat.*

6. *Et alius dixit: Vxorem duxi: & ideo non possum venire.*

Carnis libido. LOCVS moralis contra omnem effrenem carnis libidinem, quæ violentum est ad eundem beatitudinis oblatum, & acerrimum impedimentum, planèque tyrannum. Ideo hic solus dixit: *Non possum venire.* Non quia hoc peccatum, aut resisti huic tyranno non possit, sed nisi difficillimè non potest. *Abstinate vos à carnalibus desideriis quæ militant aduersus animam,* ait Apostolus. *Interna certamina Christianorum* (ait Augustinus) *sola diuina prælia castitatis, ubi quotidiana est pugna & rara victoria. Grauem namque sortita est castitas inimicum, cui quotidie resistitur, & semper timetur.* Sic & D. Ambrosius, *Formam fugimus sequentem: quæ non post nos, sed in nobis sequitur. Nosmetipsum ergo diligenter videamus, ne, dum illam fugimus, nobiscum eam portemus.* Ideo Apostolus hoc vitij generis imperu fugiendum esse docet. *Fugite,* inquit, *fornicationem.* Cætera enim vitia vincuntur resistendo, etiam bolus ipse, quia quanto magis homo in aliis particulis tractat, tanto minus in eis inuenit vnde delectetur, magis anxietur. At in hoc vitio quanto homo magis agit particulare, tanto magis incenditur. Vincit

Exempla.
Zonaras in
Mauritio.

Socrat. lib. 6.
cap. 1.
Paulus dicit.

1. Petr. 2.

Lib. de honest.
mul. cap. 3.

De penit. lib. 2.
cap. 14.

2. Corinth. 6.
S. Thom. in Com.
ment. ibid.

IN
fugien
do. Qu
tio, (sc
mali p
ritia c
cam l
habitu
peccat
libido
ditur, v
pit. Gr
natus f
die, &
est hui
dit ne
nesto c
vt qu
to diff
carnis
Apost
licitum
amoris
Vxore
Qui au
do place
xit iste
ea qua
beris,
cogita
tans, a
vobis in
prebeat
honesti
& cultu
mum a
illis cor
diam, r
luxum
typiam
riam li
pacific
vxoren

fugiendo, omnesque eius cogitationes celerrime abiiciendo. Quare monet Apostolus, ut *omnis immunditia, fornicatio, curritas, turpilogium, nec nominetur in nobis*. Huius mali pertinaciam his verbis docet S. Hieronymus: *Auaritia calcatur a plerisque, & cum marfupio deponitur. Maledicam linguam indictum emendat silentium. Cultus corporis, & habitu vestitum, vnius horæ spatio commutatur. Omnia alia peccata extrinsecus sunt: & quod foris est, facile abiicitur. Sola libido insita à Deo ob liberorum procreationem, fines suos egreditur, redadat in vitium, & quadam lege natura in scelus erumpit. Grandis virtutis est, & sollicita diligentia superare quod natus sis, in carne non carnaliter viuere, tecum pugnare quotidie, & inclusum hostem Argi centum oculis obseruare. Hæc est huius impedimenti difficultas: sic carnis libido impedit ne ad beatitudinem perueniatur. De ipso recto & honesto carnis vsu coniugali proponit exemplum Christus, ut quum in ipso honorabili coniugio, & thoro immaculato difficultas inueniretur, multo magis in omni illicita carnis libidine eam inueniri non dubitemus. Hortatur Apostolus ad cælibatum, quia ipsum matrimonium, etsi licitum, impedimentum tamen est orationis, cultus, & amoris Dei. Volo (inquit) vos sine sollicitudine esse. Qui sine amore est, sollicitus est qua Domini sunt, quomodo placeat Deo. Qui autem cum uxore est, sollicitus est qua sunt mundi, quomodo placeat uxori, & diuisus est. Propter hanc diuisionem, dixit iste in Euangelio: Non possum venire. Debeo cogitare ea quæ sunt mundi, quomodo placeam uxori, familiae, liberis, rei domesticæ prouidere debeo: non vacat de Deo cogitare. Quare Apostolus mox ad virginitatem exhortans, ait: Hoc ad utilitatem vestram dico, non ut laqueum vobis iniiciam, sed ad id quod honestum est, & quod facultatem præbeat sine impedimento Dominum obsecrandi. Quod si verò honestissimum matrimonium impedimentum est obsequij & cultus diuini, & amore erga Deum diminuit, quia animus ad secularium rerum curam abstrahit; quid erit in illis coniugiis vbi vxor vel improba ad frequenter iracundiam, rixas & iurgia, vel superba ad multum vestimentorum luxum; vel inuida ad similtates foris; vel lasciuia ad zelotypiam & suspiciones domi; vel denique luxuriosa ad variam libidinum fœditatem, vitum sobriam, mansuetum, pacificum, & castum prouocabit: aut vbi vir improbus uxorem bonam ad huiusmodi incitabit? In tali matrimonio*

In episto ad Euziam.

1. Corinth. 7.

Ibidem.

Coniugij impedimenta.

nio quam verè vtraque pars dicit: *Vxorem duxi, viro
& ideo non possum venire?* Si prima parentis nostri
quam ipse Deus Adamo lociam dedit, eum ad pecca-
induxit, & paradiso cecit, quantum timendum est, me-
tu ipse tibi elegeris tantundem tibi faciat? Socrates se-
fulentibus de ratione matrimonij contrahendi dixit:
*admodum pisces, à adolescentuli, qui nondum intra nossum
volunt intrare; qui autem iam intus sunt, volunt exire;*
vos, ne idem vobis accidat, videte. Paulus Æmilius,
diuortium eius cum vxore nobilissima factum amici
raterunt, causamque inquirerent; ostenso quem gedi-
calceo nouo dixit: *Nemo vestrum qua me parte calcem
mat nouit, id tantum persentio.* Charondas in his leg-
quas Thuriis tulit, scriptum reliquit illud Philemonni
mici: *Se non mirari qui semel esset mare ingressus, sed op-
rum; ita eum non admirari qui vnum vxorem duxisset, se-
alteram.* Quare Cicero rogatus ab Hircio, vt post Te-
tia repudium sororem eius duceret, negauit, dicens
posse se vxori & philosophia operam dare. Thales Philoso-
urgenti matri vt vxorem duceret, *Non est adhuc, in-
tempestiuum. Emensa ferè atate acrius illi instanti, iam in-
intempestiuum est.* Idem à Solone Atheniensi ad nuptia-
citatus, tacuit primùm: sed paulo post, quum nuntius
quasi Athenis venientem subornasset, qui Solonis in-
mortuum, & publico funere eductum nunciaret, res-
illam agerrimè Solon ferret, tum Thales ridens, *Ha-
inquit, Solon à nuptiis & procreandis liberis dehortante
te hominem fortissimum & constantissimum frangunt.* I-
alius Philosophus: *Si pulchram duco, zelotypia labora-
fœdam, amare non potero: si diuitem, superbam & immo-
ram habebò: si pauperem, onerosam.* Carere igitur opti-
est. Sanè quæ nuptiarum incommoda Socrates de
ducenda rogatus commemorat, *perpetua sollicitudo op-
larum contextus, dotis exprobratio, affinium graue super-
garrula socrus lingua, subseccio alieni matrimonij, incertum fir-
rarum euentus, facillè docent. quam verè dictum fir-
rem duxi, & ideo non possum venire.* id est, nisi difficil-
possum venire. Quanquam præcipuum incommodum
uisionem & distractionem à Deo rebusque diuinis,
Paulus assignat, sapientissimus ille Philosophus videtur
potuit. De incommodis nuptiarum plura vide apud
Hieronymum,

Antonius in
Melissæ, part. 2.
Sermo 134.
Apophteg-
mata.
Plutarch. in P.
Æmil.

Domit. Aruison,
facet, lib.

In lib. contra
Iovinianum.

Cæter
lutis im
carnis li
tenaciùs
amore
Dei perp
totum c
corpus eff
stomus)
membri
dixit: A
Abst. H
conuerfi
quam fo
vnitus, v
hic execu
separari
tur, vt au
ficio cor
glutine
hareant
eum De
modum
aduersat
in ignem
in homi
niù caru
lùm totum
cus vend
tù cum
to ipso te
extremum
tur. Expl
stoli, Qu
cata et s
cupiscen
commisce
libidinù
tur anim
mini lice
ipsa subm
Nec v

Ceterum si legitimum ipsum matrimonium tantum sa-
 lutis impedimentum est, quale erit vaga & illicita quænis
 carnis libido? Sanè nihil hominem magis à Deo auellit, &
 tenacius auulsum retrahit. Sicut enim *qui adhaeret Deo per*
amorem castum; vnus cum eo spiritus est, ideoque Spiritus
 Dei perpetuò agitur: sic econtrà carnis libido hominem
 totum carni immergit. *Qui enim adhaeret meretrici, vnum*
corpus efficitur. Idcirco Apostolus (vt annotauit D. Chryso-
 stomus) non dixit: *Accipiens membra Christi*, coniungam ea
 membris meretricis (quod solum indignissimum foret) sed
 dixit: *Accipiens membra Christi, faciam membra meretricis?*
Absit. Hoc igitur peccatum habet maximam ad creaturam
 conuersionem, & à Deo auersionem: quia cum creatura
 quàm fœdè amat, vnus fit. Sic ergo creaturæ turpi amore
 vnitus, verissimè dicere potest, *Non possum venire.* Nullus
 hic excusationi locus est. Alligatus & vnus alteri sum:
 separari nequeo. Non sic visco auicula frondibus irretiun-
 tur, vt auolare nequeant, non sic cæmento lapides in ad-
 ficio continentur, vt dissolui structura non possit, non sic
 glutine & bitumine ligna coniunguntur, vt firmiter co-
 hæreant, sicut libidinis vlus hominem carni immergit, ne
 cum Dei Spiritu quicquam commercij habeat. Quemad-
 modum enim aqua quàm diu luam retinet natura, in igni
 aduersatur atque resistit, sed si in ardentem focum iniecta
 in ignem vertatur, ipsum ignem vehementiùs accendit: sic
 in homine voluptuario ipse spiritus in carnem versus, non
 nisi carnis desideria perficit. *Libido* (ait Augustinus) *non so-*
lum totum corpus, nec solum extrinsecus, verum etiam intrinse-
cus vendicat, totumque commouet hominem, animi simul asse-
ctum cum carnis appetitu coniuncto atque permixto, ita vt momen-
to ipso temporis, quo ad fœdissima eius voluptatis peruenitur
extremum, penè omnis acies eius quasi vigilia cogitationis obrua-
tur. Explicat hoc ipsum D. Ambrosius, exponens illud Apo-
 stoli, *Qui fornicatur, in corpus suum peccat*: *Cetera*, inquit, *pe-*
ccata etsi per corpus fiant, non tamen animam ita carnali con-
cupiscentia faciunt obstrictam & obnoxiam, quemadmodum
commisceri facit animam cum corpore, quasiq; ei immergi, vt
libidinis agens in opere fornicationis. Tunc enim ita agglutina-
tur anima corpori, vt in ipso momento nihil aliud cogitare ho-
mini liceat aut intendere, quia ipsam mentem captiuam subdit
ipsa submersio & absorbitio libidinis & concupiscentia carnalis.
 Nec verò in actù tantum huius peccati ista sit mentis
 submersio,

Vaga libidi-
 nis turpido:

1. Corinth. 6.
 In Commenta
 ibidem.

Similia.

De ciuit. Dei,
 lib. 14. cap. 18.

In Comment. in
 1. Cor. 6.

Violentia libi-
 dinis carnalis.

De panis. lib. 1.
cap.
In lib. de viduis.

Dominica Se-
xages. text. 4.
Osea 4.
Ephes 5.
Psal. 68.
Prou. 7.
Ierem. 13.

Exempla.
Confess. lib. 6.
cap. 12. & seq.
cap. 3.

Exempla.
Iudic. 14. 18.

submersio, sed & post actum. Huius enim fordae libidinis liliam per
vlu magis ipsa accenditur & irritatur: vt de hoc propo- coleret.
peccato dixerit S. Ambrosius: *Facilius inueni qui seruauit Dei. Her-*
rint innocentiam, quam qui congrue egerint pœnitentiam. id est, *lios Isra-*
que vt alio in loco demonstrat, certamina viduaru actio Impera-
sunt, quam virginum. Et cum in omnibus peccatis conti- manos in
tudo peccandi maximam afferat emergendi difficultate & obsequ
vt in alia Dominica explicuimus, tum potissimum in Chri-
cato carnis. De hoc enim Scriptura dicit; *Fornicatio matrem,*
ebrietas (quæ sunt quasi pedissequa & domina, nam in Non sic a
luxuria) *auferunt cor.* De hoc dicitur: *Infixus sum in tur.* Elegi
profundi, & tempestas aque demersit me. De hoc proprie *incendum*
xit Salomon: *Ignorat quod ad vincula stultus trahitur, prius exci-*
hoc dixit Ieremias: *Si mutare potest Ethiops pellem sibi fœdere*
aut pardus varietates suas, & vos poteritis benefacere deesse; Den-
didiceritis mala. illa enim mala erant, sicuti subiungit, *debet, vt*
teria tua, & himitus tuus, & scelus fornicationis tua. Nempe a
hoc carnis peccato disputauit Augustinus, quando de author es
ficultate prauæ consuetudinis ea scripserit, quæ *superiores vestra-*
co citauimus Dominica citata. Nec in sua conuersa debet
aliam maiorem inuenit difficultatem Augustinus, quæ, &
vt vxore careret, vt ipsemet copiose describit, ad quod languod in
Alipium amicum suum continentem, propemodum nisi apu
coniugij vincula traxerit, in diuo autem Ambrosio quæ ait Apol
cætera miraretur, vnum eius cœlibatam laboriosum *uxorem h-*
visum fuisse scripse. it. In vtraque hodie India tam Ori- quæ port
tali quàm Occidentali, & in Insulis Iapanicis, multi habent in
& principes hanc vnam ob causam ne plures vxores & mugie
bere desisterent, ad Christi leges amplectendas, vel que ad si
accesserunt, vel serius accesserunt. In postremis literis *debeant,*
Goa scriptis, anno salutis 1587. Decembris 19 sic legitur *sonem D-*
Faxiba Quabacundonus Rex Meacensis, & omnibus *bus condo-*
Iapania potentissimus princeps, accedens ad Ecclesiam iam v
tum Societatis Iesu, vt suam erga eos beneuolentiam *us matr-*
ostenderet, his inter cætera verbis vsus est: *Scire vos, quæ impu-*
legem vestram mihi per omnia placere, nec ullam in ea diffe-
tatem me inuenire, excepto quod plures vxores habere scitis, ita pec-
Quod vnum si non iuberet, statim fierem Christianus. Sic satis pro-
miser princeps vnus ex illis est, qui dicit: *Vxorem dicitur & causas*
ideo non possum venire. *verbis P-*

Sed & quàm multi inter fideles propter vxores per- Superbia,
qui absque vxoribus salui essent! Sampson per suam *glia-rium*

illam periiit. Salomonis cor deprauarunt mulieres, vt idola
 coleret. Achab instigante Iezabel persequitur Prophetas
 Dei. Herodias Herodem perdidit. Mulieres Moabitæ fi-
 lios Israël deceperunt. Theodora hæretica Iustinianum
 Imperatorem vitium suum induxit, vt duos Pontifices Ro-
 manos in exilium cogeret. Attamen ne res vxoria à cultu
 & obsequio Dei quenquam retardaret, his verbis docuit
 Christus: *Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, & uxorem, & filios, non potest meus esse discipulus.*
 Non sic amari vxor debet, vt Dei amor propterea minua-
 tur. Eleganter D. Gregorius: *Sicut flamma admotis rebus incendium porrigit; sed idem incendium ignis ipse vbi nascitur prius excitat: sic fidelis animus uxorem & liberos propinquiore pellem sibi foedere coniunctos amare certè debet, & illis plus ceteris profectare desse; Deum tamen, vnde ille amor nascitur, sic intus amare iungit, & debet, vt cursum mentis ad Deum non impediatur nec retardet.*
 Nempe amorem erga vxores, & naturæ instinctus (cuius auctor est Deus) & ipsum Dei præceptum (*Viri diligite uxores vestras*) fidelium animis instillauit atque insecuit Non a conueni debet contra Deum militare, quod ad tuam consolatio-
 stinus, & in *Adiutorium tibi simile* Deus concessit. Rursum
 quod in remedium peccati datum est, occasio peccati esse
 apud ingrattissimos non potest. Propter fornicationem
 ait Apostolus, id est, ne quis fornicetur *vnusquisque suam uxorem habeat, & vnaquæque suum virum habeat.* Duæ vacce
 quæ portabant arcam Dei (vitulis earum domi reclusis)
 multi habant in directum, & itinere vno gradiebantur, pergentes
 & mugientes, & non declinantes neque ad dexteram ne-
 que ad sinistram. Sic necesse est, ait D. Gregorius) *vt incedere debeant, qui sacra Christi legis iugo suppositi, iam per fidei profes-
 sionem Dei arcam portant, quatenus propinquorum necessitati-
 bus condolentes, à rectitudinis itinere non deflectant.* Hæc ille.
 Iam verò quia Christus in hac parabola non solum ita-
 tus matrimonialis difficultates, sed totam effrenis libidi-
 nis impuritatem taxare voluit, & eius ad salutem impedi-
 mentum docere, sicut in duobus alijs, ambitionis & auar-
 itia peccata taxauerat: poterit hic Concionator loco
 satis proprio de luxuria peccato copiosius agere, eiusque
 causas & remedia & fugam docere. Causas luxuria his
 verbis Propheta tradit: *Hæc fuit iniquitas Sodoma sororis tuæ: Superbia, & saturitas panis, & abundantia, & otium ipsius, & gliarum eius.* Tria notauit, superbiam, gulam, & otium.
 D 4 Super

3. Reg. 11. 21.
 Marci 6.
 Num. 22. 23.

Luca 14.

Simile.
 Mora lib. 7.
 cap. 8.

Ephes. 5.

Gen. 2.

1. Cor. 6.

1. Reg. 6.

Allegoria.

Vbi supra.

De causis lu-
 xurie.
 Ierem. 16.

- Superbia luxuriae causa. Superbia non tam incitat ad libidinem, quam secum trahit vt peccatale comitem. Primus parens ex superbia lapsus, carnis rebellionem pro peccata statim accepit. *hoc peccati peccata* (ait Augustinus) *quid aliud in peccato est quam obedientia retributa est? Nam quis est hominis peccatum, nisi aduersus eum ipsum inobedientia eius ipsius?* De hac Apostolus Inuenio legem in membris meis repugnantem legi mentis.
- Roman. 7. Superbia gentium, immunditia carnis punita est: cum cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt, euauerunt in cogitationibus suis. Tradidit eos Deus in uerba cordis sui, in immunditiam. Ecce (ait Gregorius) morsit, quia superbia subleuauit. Intus prius extollitur, foris postmodum luxuria corruptione feriatur. Culpa qui elationem mentis in occulto latuit, per carnis luxuriam in aperto respondit. Sic Oseas Propheta, quum dixisset, *Spes fornicationis in medio eorum; causam iudicis: Et respicit arrogancia Israel in faciem eius.* Est autem peccatale conueniens, quia nullum peccatum foedius, nec quod nomus magis humiliat, brutoque similem reddit. Fiunt & luxuriosi sicut equus & mulus, in quibus non est intellectus. Hoc adeo uerum est, vt ipsi iusti, ne in superbiam efficerentur, hoc stimulo carnis comprimantur. Sic de se beatus Ne magnitudo reuelationum me extolleret, datus est mihi stimulus carnis. Denique superbia elatos in carnis peccatum labi Deus permittit, vt humilientur: propter quod etiam ait Augustinus: *O venenum superbia, quod non curatur ueneno luxuria!* Aliam luxuriae causam gulam & intemperatam Propheta assignauit. Nolite, inquit, Apostolus, *briari uino, in quo est luxuria.* Et rursus: *Ego castigo in meum, & in seruitutem redigo.* Et iterum: *Vidua in laetitia uiuens mortua est.* Sic post Apostolum Patres. Pasceatur caro conuiuio (ait Ambrosius) nutritur deliciis, uino accenditur, ebrietate flammatur. Sic Hieronymus: *Frustra carnis uisum quare sine suis comitibus & appendiciis, continentia & castitate.* Et alibi: *Lasciuens iumentum frenis inedia subdebes, vt non libidinem, sed cibos quarat, & sessorem spiritus sanctum moderato & composito porret incessu. Qui carnis seuit, armat aduersarium contra se.* Sicut nauis nimium uentura demergitur in profundum: sic corpus cibo onus in turpitudinem deprimitur. Subtrahere ligna, si vis ut ardeat focus. Ignis carnalis ligna sunt cibi & potus, quibus hostis te inuadit, membra carnis tuae sunt
- De verb. Apost. 8er. 3. Gula luxuriae causa. Ephes. 5. 1. Cor. 9. 1. Tim. 5. De panis lib. 2. cap. 14. In epist. ad Furiam & Saluina.
- Similium series.
- 1.
  - 2.
  - 3.

igitur destruxit expulsi sunt per cham cur ybi res & fecerunt capiunt corpora Climac Quare stum vult multam Scriptura cupiscit agone dam C erudire mus, et tis & Grego carnis i gore tor lei carn vincunt mul res cogitem circum aliud r sane el gitatio diuis respon Quum dicent & diu mus an quimus omnis diosum loquiu terdici

igitur mortificare, non roborare debes. Daniel primum destruxit idolum Bel, & postea draconem in eo latentem expulit. Caro prius mortificanda, vt internus luxuriæ hostis penitus eiiciatur. Periculosum est pullo indomito sine chamo & freno insidere. Abstergentia carnis frenum est. Sicut vbi magna ciborum in domo copia est, ibi multi mures & feles versari solent: sic ea corpora quæ multum cibi capiunt, multas libidines generat. Sanè eum qui saturo corpore castitatem se putat seruatorum, ei similem dixit Climacus, qui projecto pane canem à se abigere conatur. Quare futuram virginem docet S. Basilius ante omnia gustum vincere. Aliud libidinis incetium, otium est. *Otiositas multam malitiam docuit*, sed hanc potissimum quam alia Scriptura explicat: *Desideria occidunt pigrum. Tota die concupiscit & desiderat.* Caro lasciuens ac natura rebellis ad agonem & certamen virtutis nobis relicta est, sicuti quosdam Chanaanæorum populos noluit delere Dominus, vt erudiret in eis Israel. Si ergo non certamus, si otio diffiuimus, erit nobis caro in ruinam, sicut filiis Israel impinguitis & incrassatis diu gentium vicinarum erant. Vnde D. Gregorius: *Inter opera & labores spirituales contra stimulos carnis fortes sumus: sed si quasi fessi à solide conuersationis rigore torpescimus vel remittimus, dum paulatim negligimus, aculei carnis insurgunt, qui quasi depositis Moysi manibus Israelem vincunt.* Ethuius causam paulo post reddit: *Quum duas si- mul res cogitare non possumus, sit vt aliquid aliud cogitando non cogitemus immunda.* Celer ergo & facilis victoria libidinis est, circumspectio cogitationis: si quoties carnalia obuiant, ad aliquid aliud recurramus, quod libidinis non sit incitamentum. Hoc sanè est, vt Scriptura suadet, *fugere fornicationem: eius cogitationem statim excutere, & animum aliò conuerte.* Sic diuus Basilius, tentationis carnalis remedium rogatus, respondit: *Desiderium rerum meliorum.* Sic frater Egidius: *Quum accedunt huiusmodi cogitationes, abige illas à te, dicendo: iam alius hospes meum domicilium occupauit.* Sic & diuus Ambrosius: *Si non penitus libidinem nostro excutimus animo, tollimus eam magis nobiscum, quam post nos relinquimus.* Excutienda igitur vt vipera, fugienda vt pestis, omnis cogitatio carnalis, ne torpentem opprimat, & desiderium interimat. Accedit ad has luxuriæ causas, turpilquium, quod Apostolus pariter cum fornicatione interdicit: *Omnis (inquit) fornicatio & immunditia nec nomi-*

Allegoria.

4.

5.

6.

In lib. de vera virginitate.

Ecclesi. 33.

Prou. 27.

Otium luxuriæ causa.

Iud. 2. & 3.

Allegoria.

In 1. Reg. lib. cap. 1.

Ibid. cap. 3.

1. Cor. 6.

In Reg. brit. ad. 9. 20.

Apotheg. De panit. lib. 2. cap. 14.

Turpiloquiū luxuriæ causa.

Ephes. 5.
1. Cor. 5.
De pœnit. lib. 2.
cap. 14.
In lib. de vera
virginitate.

netur in vobis, sicut decet sanctos, aut turpiter, aut stultilo-
quium, aut scurrilitas que ad rem non pertinet. Et alibi: Cor-
rumpunt bonos mores colloquia praua. Vnde diuus Ambrosius,
postquam dixisset, Pasceat libido conuiujs, &c. adiecit: Gra-
uiora sunt his fomenta verborum. Nam veluti lapis (ait S. Ba-
siliius: in aquam cisterna coniectus, non solum adiacentem aqua
partem in quam cecidit, agit, & vorum orbis alios perpetuis vi-
cibus excitans, eos interdum ad ultimos lacuna margines agitan-
do perducit, ita sermo lasciuus in animam castam vel in vni-
dam purissimam vehementer coniectus, alias post alias quasi in
profunde anatorias cogitationes excitat, totamque animam vo-
luptatis fluctibus agit. Rursum sicut nauis ad omnem ven-
ti impetum fertur: sic mens humana verbis honestis quasi
vento secundo nauigans, ad portum felicitatis pertingeret:
at prauis & improbis, quasi vento illi aduerso impulsâ,
naufragium facit. Verba loquentium aures audientis feri-
unt, sicut ventus vela, pariterque impellunt. Hæc ergo
quatuor vitanda vt luxuria fugeretur, castitas conseruetur.

Alia adhuc duo sunt vehementissima libidinum incita-
menta nisi caueantur, præsentia remedia si caueantur,
Aspectus videlicet & tactus inhonestus. De aspectu prin-
cipium, postea de tactu pauca, sed idonea, profereamus. Ocu-
lorum custodiam contra luxuriam S. scriptura frequen-
ter inculcat: *Ascendit mors per fenestras vestras, ingressa est
domos vestras.* Et rursum: *Oculus meus depradatus est ani-
mam meam.* David orat: *Auerte oculos meos ne videant vani-
tatem.* Ipsum videre metuit. Sapiens monet. *Oculi tui
videbunt extraneas, & cor tuum loquetur peruersa.* S. Iob
dicit: *Peperci fœdus cum oculis meis, vt ne cogitarem quidem
de virgine.* Fœderis autem hæc ratio erat, vt illi quidem
voluptatem amitterent videndi quæ vellent; vnde hoc
lucrum & beneficium reportarent, ne postea lacrymis &
luctu perceptam ex voluptate maculam eluerent: quod
David facere coactus est, visa Bethsabæe; vnde dixit: *Lacry-
mis meis stratum meum rigabo.* Sanè sicut naturaliter
ægros aliorum oculos inspiciendo, nostros lædimus; ea
autem contuendo quæ aspectum iuuant, noster quoque
proficit obtutus: ita sanè cum voluptatis indicij s. inici-
mus oculos, animus voluptatis morbo fit saucius; veris
autem bonis cum intendimus, ab oculis ad animum illa
quoque deriuantur. Vt quid ergo per curiosos aspectus
periculis nos obicimus? Difficilius est animum, vbi ali-

Oculorū cu-
stodia.
Ierem. 22.
Thren. 5.
Psal. 138.
Prou. 23.
Iob 31.

Exemplum.
Psal. 6.
Basiliius l. b. de
vera virginitate.
Simile.

IN
quid pu-
seruare
prius q
deam: c
illaque
tero? g
Gratiani
nebat, s
familia
ita facie
amplius
tus h
quid
bant ele
eum re
tantam
Sed ille
& à vir
dum di
manæ
nes co
recurr
lasciu
numqu
alienas
trona c
dum ve
cession
tus vt e
quit, d
amplius
se ab o
cum S.
teran
quod i
menter
ceret n
cam d
ter quo
postqu
lum, T

quid pulchrum visu suscepit, purum & integrum conseruare, quàm illum à videndo cohibere. Si ergo modò prius quàm illud videam continere me non possùm ne videam: quomodo vbi iam videro, & pulchritudine illa me illaqueauero, hærentem animo voluptatem excutere poterò: *qui amat periculum peribit in illo.* S. Hugo Episcopus Gratianopolitanus, sic ab omni feminarum aspectu abstinēbat, siue in audiendis confessionibus, siue in colloquijs familiaribus, vt diceret, se nullius mulieris (vna excepta) ita faciem aspexisse in toto Episcopatu suo) quem valde diligens per annos 50. tenuerat) vt ex consideratione vultus occurreret, quænam esset, posset cognoscere. Sed & aliquando cum femina quædam diu eum conuenisset, quæ esset meretricio lasciuissimè compta esset, qui abstanter clericici teueritatem eius cognoscentes, abeunte illa, eum rogarunt, quo modo sine iusta aliqua reprehensione tantam mulierculæ luxuriam & petulantiam dimisisset. Sed ille respondit, se nihil tale in ea animaduertisse. Porro & à virorum quoque vultibus religiosè mentis auertendum dicebat intuitum, asserens per communionem humanæ mutabilitatis atque compassionis fieri, vt affectiones conspecti ad memoriam conspicientis frequenter recurrant, & de conspecto irato iratus, de tristi tristis, de lasciuiente lasciuus fiat: quas passiones fatis est habere, nunquam ue proprias, non in se transcribere opus est alienas. Hæc ille. Sanctus Arsenius Eremita, cum matrona quædam Romana longis itineribus ad eum videndum venisset, illeque post multas preces, & Episcopi intercessionem, ei se conspiciendum præbuit: sed à muliere rogatus vt eius in suis precibus meminisse vellet, imò verò inquit, *dabo operam, idque Deum seridò rogabo, ne tui unquam amplius meminisse queam.* Quum virginem quandam; quæ se ab omnium virorum oculis remouerat, transiens per locum S. Martinus Episcopus loci inuisere vellet, illa per alteram mulierem se excusans, nec ab eo ipso videndi voluit: quod ille vir tantus ac talis, & æquo animo tulit, & vehementer laudauit. Cum aliquando apud Iordanem iter faceret magnus ille Sabas, multorum monasteriorum Pater, cum discipulo iuene, & secularibus in via occurreret, inter quos puella erat specie venusta, vagis & lasciuis oculis, postquam illi præterissent, Sabas veluti tentans discipulum, Tibi inquit qualis visa est puella? Mihi enim visa est vnum

Ecclesi. 33.

In vita eius apud Surium. 1. Aprilis.

Exempla. Custodiæ oculorum.

1.

In vita eius apud Surium.

2.

Seuerus Sulp. Dia. 2. c. 13.

3.

Apud Surium tom. 6. p. 778.

4.

vnum tantum habere oculum. Nequaquam (inquit) o pater, sed duos habebat oculos. Ille vero: Fallus es o fili: enim reuera orbata vno oculo, Discipulus autem ignorans hanc interrogationem fuisse tentationem. Nequaquam, inquit, o Pater, sed valde lucidos habebat oculos, visu iucundissimos. Sabas autem: Qui factum est vt leuare hoc tam accuratè, & tam constanter hoc audeas assuerere? Ego (inquit) eam pulchrè attendi, & apertè noui ea habere duos oculos. Tum diuinus ille Pater implicare discipulum tenens, An non, inquit, legisti, Ne capiaris a vobis illius? De cætero erga non amplius mecum versaberis donec assuefeceris oculum non sic vagari, sed in locum nere. Quo dicto, eum ad multum tempus ineludit in monasterio. Sed & hanc oculorum custodiam ipsos eos ratio & natura docuit. Antiochus Asia Rex ad Ptheam egregia forma virginem videndam, vt regis oculi dignam, inuitatus, recusauit, dicens, Si modo illam conuidero, quum per otium vacat fortasse illa mihi persuasura est, neglectis regni negotiis illam conueniam, quum etiam non vnus Alexander Magnus cum Darij filias haberet captiuas, & missis oculis eas salutabat, idque raro, sibi metuens ab illarum forma insigni. Idem dicere solebat: Dolores oculorum sunt Perficæ puellæ, verum ego eas tanquam statum prætereo. Hæc de oculorum custodia. Nunc de tactu

Prou. 6.

*Exempla
ethnica.*

*Plut. in reg. A-
popli.*

*Plut. in Alexã-
dro.*

Q. Curtius.

*De tactu su-
giendo.*

1. Cor. 7.

*Fratum spiritus.
c. 7. 7.*

Simile.

*In vita P. Tor-
dani apud Sen-
tom. 7.*

Simile.

Eccles. 13.

Prou. 6.

*In lib. de vera
virginit.*

Simile.

Apostoli dictum est: Bonum est mulierem non tangere, quo verbo dixit senior quidam: Filioli, sal ex aqua est, & appropinquauerit aqua, continuo soluitur & deficit. Similiter vir ex muliere est, ita ne si appropinquat mulieri, soluitur & se. Alius Pater sic suos discipulos docuit: Pluuia bona est & terra bona, tamè ex eorum commixtione fit lutum, & cætera res fædantur. Sic & manus viri licet bona fuerint, similiter mulieris, ex mixtione tamen illarum non tantum quam cogitatio vel affectio mala confurgit. Nempe, si tangit picem, inquinabitur ab ea: & quomodo potest homo ignis in sinu suo gestare, & non comburere? Sicut impossibile est (ait Basilii) eum qui ignem tetigerit manu, illa sam manum cernunt, sed aut bulla repente tactum consecuta turgescunt, & succum emittunt, aut iam facta cernuntur vlcera: ita possibile non est eum qui amoris impetu tactum fecerit, illum tactum innocens perferre, sed aut bulla perturbationum cordi subrepunt, aut percipi vlcera statim erumpunt. Si dum caudam quis tantum

*penitenti ad
ctum, ad
stri impin-
vitiu, us*

*vsque ad
bit corpus
liere ne*

Ab his

deve vni

glorificet

violet. Si

lis & fo

curtionem

& sollicitudinem

pienda: a

lis, à tactu

Ad ca

ria tyran

mediis vs

uerfionem

cie plen

suum he

nas adbu

lum eius

fugauit.

uer tens

lacerati

pulcheri

in Ang

Ille, aud

impetit

audiret

egit. Sa

mendica

dam sub

bidinem

(neque

funiculi

lando, t

berauit.

piscopo,

ret, leg

pentis attingit, caput licet magna corporis prolixitate disjunctum, ad caudam tactum repente conuertitur, & si digito pedis nostri sublimi impingente, capilli capitis mox in sublime feruntur, profecto vitiosus contactus, etiam si manu tantum fiat, à capite tamen usque ad extremos unguis, ad sensum voluptatis totum pertrahit corpus. Hæc ille. Rectè monet Sapiens; Cum aliena muliere ne sedes omnino, nec accumbas cum ea super cubitum. 1. Cor. 7. Ab his ergo omnibus cauere debet, qui vas suum possidere vult in sanctificatione, ut si sanctus corpore & spiritu, & glorificet Deum in corpore suo, nec templum Dei, quod ipse est, violet. Sicut arces quæ in hostium consubiis sitæ sunt, vallibus & fossis cæterisque propugnaculis propter hostium incursionis & insidias muniri solent: ita castitas omni cura & sollicitudine tanquam magnis exposita periculis, sepienda atque vallanda est, à cibis, ab otio, à verbis, ab oculis, à tactu periculum illi est, vbiq; & semper pericligatur.

Simile.

Ad eam ergo integerrimè conseruandam, & ad luxuriam tyrannidem penitus excutiendam, miris & violentis mediis vsi sunt viri sancti. Sanctus Franciscus circa conuersionis suæ primordia tempore hyemali in foueam glacie plenam se ipsum plerumq; mergebat, vt domesticum suum hostem perfecte subigeret. Sanctus Thomas Aquinas adhuc iuuenis, in domo materna, immissa in cubiculum eius meretricula, arrepto è foco titione ardenti eam fugauit. Sanctus Benedictus à carne se grauiter titillari aduertens, in vepres se nudum coniecit, corpusq; totum lacerauit, vt tentationem fugaret. Nobilis quædam & pulcherissima femina sanctum VVolstanum Episcopum in Anglia Vigornensem ad turpitudinem prouocauit. Ille, audita feminae voce, ingentem alapam muliercule impexit, tanto nisu, vt crepitus illius palma tota domo audiretur, verbisque seuerissimis & Episcopo dignis abegit. Sanctus Bernardinus Senensis quum panes ostiatim mendicans, ex instituto sancti Francisci, à femina quadam sub specie eleemolynæ accipiendæ introductus, ad libidinem tentaretur, vbi eam expoliare se nudam iusserat, (neque enim alia euadendi via occurrit) eam flagello ex funiculis, quod fortè secum circum tulerat, egregiè flagellando, tum illam à libidine, tum seipsum à tentatione liberauit. Simile de sancto Edmundo Cantuariensi Archiepiscopo, quum adhuc iuuenis Lutetia literis operam daret, legitur. Sanctus Bernardus ingrediente ad eius lectum

Castitatis seruata exempla, 1.

In vitis eius per S. Bonau. 3. e.

In vitis singulorū apud Sursum.

3.

4.

5.

6.

7.

In vitæ eius, lib.
1. c. 7.

Apud Surium
13. Febru.

Etum hospita sua (dum fortè in itinere esset) vociferando, latrones, latrones, illam abegit, & seipsum sequauit. Sed exemplum seruatae castitatis maximè memorabile est sanctus Martinianus Eremita. Ad eum venit sub noctem meretrix, mendici specie, pãnosa, & imbribus compluta, fletu & eiulans, & hospitium flagitans, ne in illa solitudine deuoretur à bestiis de nocte grassantibus. Ille misericordiam victus in cellam exteriorem eam inducit, appositisque pane & dactylis, ignique accenso, in interiorem cellam se recepit; iubens eam seipsam curare. Post noctis medium tentari se intelligens, egreditur vt illam expellat: & eam videt eam pulcherrimis vestibus ornatam, quas secum in pera meretrix adduxerat. Obstupefactus, & meretricem esse videns, turbatur & tentatur, maximè prouocante illa, & matrimonium pollicente, omniumque rerum necessarium suppeditationem. Assentitur ille, sed prius foras egrediendum, & circumspiciendum esse ait, eoque forte in via sit eò veniens, quia à multis & sæpe visitatus solebat. Montem ergo vicinum petit, vbi seipsum colligens, & à Deo motus redit cum sarmentis lignorum, quibus luculentum ignem facit, seque mox in illum nudum coniecit, vt igni illo corporali internas flammâs comprimat. Quo viso meretrix & ipsa vehementer compuncta, facti pœnitentia ducitur. Veniam petit, & accepto in eo consilio, Hierosolymam vadit, & monasticum institutum complexa, totum vitæ reliquum in eo statu consummauit. At sanctus ille eremita volens sibi in posterum prouidere, cellam reliquit; & loco solitario diu quieto, tandem à nauclero quodam eductus, ad rupem quendam angustam in mari positam, procul à terra distantem excelsam & terribilem perducitur, in eaque se includit pacto hoc cum nauclero inito, vt ille bis aut ter in anno panem & aquam recentem adferret vnde se aleret, ipsi verò ex ramis palmarum, quos nauclerus suppeditare sportulas conficeret, quæ nauclero cederent pro alimentis allato & ramis. Quum ergo in illa rupe sub dio sex annos egisset, solo nauclero conscio, ecce puella quædam formosissima naufragium passa, ad illam rupem iactatur; quæ illa apprehendens, & virum sanctum videns, exclamauit vt ad se leuare, & à fluctibus eam liberare vellet. Ad hanc nouam tentationem subridens vir sanctus, puellam quædam in rupem accipit, sed dato illi pane, & aqua quam be-

beba
post d
& De
cit. S
detur
temp
sisten
fugie
tus c
quan
vel se
ria po
henna
sic in
scient
graui
luxuri
mã ig
chem
ta, Am
ctus, L
Sufam
24000
na virg
torum
pi, eaq
ius loc
peccat
quia vi

7. Ex

Lo
citè co
Christi
statum
mel in
exciden
sua C
summi
sacerdo

bebe

bebat, bonisque verbis consolatus, significans ei fore ut post duos menses nauclerus eò veniat, facto signo Crucis, & Dei nomine multis precibus inuocato, in mare se proicit. Statim autè duo delphines eum acceperunt, & in terram detulerunt. In quam quum venisset, reliquum vite sue tempus peragrans de loco in locum, & nusquam diu consistens, consummauit. Docent hæc exempla, quanto studio fugienda statim omnis carnalis libido est, nec vllus ei aditus concedendus. Sancti isti viri optimè intellexerunt, quantum ad beatitudinem consequendam impedimētum vel semel gustata nefaria libido attulisset. Nouerant luxuriæ peccatum gehennæ esse simillimum. Nam sicut in gehenna est ignis ardens, vermis rodens, & sulphur fortens; sic in peccato luxuriæ est ignis concupiscentiæ, vermis conscientiæ, & sulphur infamiæ. Meminerunt luxuriæ peccatū grauissimè semper à Deo in Scripturis punitum. Propter luxuriæ peccatum diluuium toti orbi inductum est. Sodoma igne de cælo consumptæ, Hemor subito occisus, Sichem euersa, tota tribus Benjamin ad internecionem deleta, Amon à fratre Absalom occisus, Salomon idololatra factus, Dauid ipse deceptus, Sara septem mariti occisi, sensus Susannæ accusatores lapidati, populi Israelitici hominum 24000. interfecti, & Samson excæcatus est. Sancta Christi na virgo mirabilis incredibili eiulatu sæpius deplorabat, totum ferè genus humanum corporis pollutione corrupti, eaque de causa iram Dei vniuerso orbi imminere. In huius loci explicatione paulo prolixior fui, tum propter huius peccati passim regnantis singularem turpitudinem, tum quia vix in aliis Euangeliis iste locus recurrit.

Luxuria gehennæ similis.

Luxuriæ puni-
tæ exempla.

Gen. 6. 19. 24.

Iud. 20.

2. Reg. 17. 13.

3. Reg. 11.

Tobia 3.

Dan. 13.

Num. 25.

Iud. 6.

In vita ciuic.

9.

7. Exi cito in plateas & vicos ciuitatis, & pauperes, ac debiles, & cacos, & claudos introduc huc.

Locvs moralis de vocatione nostra ad salutem sollicitè conseruanda. Docet enim Saluator nec Iudæos, nec Christianos, nec horum aliquos, ad quemcunq; gratiæ statum vocatos, securos propterea esse debere, quòd semel inuitati, semel Dei gratia donati fuerint, quasi postea excidere non debeant, aut quasi absque eis Ecclesiam suam Christus non haberet. Exemplo nobis esse potest summi sacerdotij in veteri Lege status. Aaroni summo sacerdoti quatuor erant liberi, ad quos summi sacerdotij digni

Vocatio viti-
tute tuenda.

Exempla.

Num. 3.

dignitas descendente debuit; quorum duo Nadab & Abiu pariter interfecti sunt, igne de caelo percussi, quia igne alieno, & non ex altari sumpto, thurificare praelumpserant.

Num. 25.

Supererant Eleazarus maior natu, & Ithamar. Phinees Eleazari filius, quia zelo zelatus percussit adulterum publice peccantem, promissionem accepit summi sacerdotij in eius stirpe mansuri: sed eius posteris peccantibus ad stirpem Ithamar facta est promissio, iuxta illa Dei verba ad Heli summum sacerdotem in Silo: *Loquens loquutus sum in domus tua, & domus patris tui (is fuit Ithamar) ministraret in conspectu meo usque in sempiternum.* Sed quum eius duo filij Ophni & Phinees abuterentur sacerdotio, nec ab Heli corrigerentur, vide quid Deus statuerit: *Nunc autem dicit Dominus, Absit hoc à me. Sed quicumque homo glorificauerit me, glorificabo eum; qui autem contemunt me erunt ignobiles.* Vide factum est, vt vno eodemque die Ophni & Phinees in bello caderent, & ipse Heli retrorsum cadens, fractis ceruicibus interiret; vno quoque & eodem die Abimelech cum alijs 85. sacerdotibus de stirpe Heli, iubente Saule, occiderentur; ac demum Abiathar de stirpe illa postremum sacerdotem Salomon deposuerit, *ne esset summus sacerdos, ea dignitate ad Sadoc de stirpe Eleazari translata, in quo & postea mansit.* Magna fuit Orientalis & Africanæ Ecclesiæ gloria: ex qua doctissima Ecclesiæ Christianæ lumina prodierunt: in qua pleraque de rebus fidei antiquissima Consilia celebrata sunt: sed eorum posteris venire dedignantibus, & post suas cupiditates ambitionis, auaritia, curia ita abeuntibus, vt primum variis atque innumeris hæresibus (vt alio in loco ostendimus) ac postea Mahometo manus dantibus, itum est in plateas & vicos ciuitatis, id est in alias partes orbis cogniti, in partes istas septentrionales. Eodem enim tempore quo sub Heraclio Imperatore (quo regnante Monothelitæ vehementer grassabantur, Concilium Chalcedonenſe passim contemni cepit) Mahometes praeualuit, & in eius legem Persia, Sythia, totusque ferè Oriens breui tempore iurauit: per Anglos recenter ad fidem conuersos, sanctum Bonifacium, VVillebrordus Suibertū, Marcellinum, VVinoeciū & alios, magna Germaniæ pars, Frisia, Holladia, VVestphalia ad fidem Christi conuersa fuerunt. *Si Deus naturalibus ramis non pepercit* (ait Apostolus) *si Iudæos propter incredulitatē & impietatē reprobauit, ne fortè nec tibi parcat, vide, q̄ insertus es in oleastrum.*

1. Reg. 2.

Nunc autem dicit Dominus, Absit hoc à me. Sed quicumque homo glorificauerit me, glorificabo eum; qui autem contemunt me erunt ignobiles. Vide factum est, vt vno eodemque die Ophni & Phinees in bello caderent, & ipse Heli retrorsum cadens, fractis ceruicibus interiret; vno quoque & eodem die Abimelech cum alijs 85. sacerdotibus de stirpe Heli, iubente Saule, occiderentur; ac demum Abiathar de stirpe illa postremum sacerdotem Salomon deposuerit, *ne esset summus sacerdos, ea dignitate ad Sadoc de stirpe Eleazari translata, in quo & postea mansit.* Magna fuit Orientalis & Africanæ Ecclesiæ gloria: ex qua doctissima Ecclesiæ Christianæ lumina prodierunt: in qua pleraque de rebus fidei antiquissima Consilia celebrata sunt: sed eorum posteris venire dedignantibus, & post suas cupiditates ambitionis, auaritia, curia ita abeuntibus, vt primum variis atque innumeris hæresibus (vt alio in loco ostendimus) ac postea Mahometo manus dantibus, itum est in plateas & vicos ciuitatis, id est in alias partes orbis cogniti, in partes istas septentrionales. Eodem enim tempore quo sub Heraclio Imperatore (quo regnante Monothelitæ vehementer grassabantur, Concilium Chalcedonenſe passim contemni cepit) Mahometes praeualuit, & in eius legem Persia, Sythia, totusque ferè Oriens breui tempore iurauit: per Anglos recenter ad fidem conuersos, sanctum Bonifacium, VVillebrordus Suibertū, Marcellinum, VVinoeciū & alios, magna Germaniæ pars, Frisia, Holladia, VVestphalia ad fidem Christi conuersa fuerunt. *Si Deus naturalibus ramis non pepercit* (ait Apostolus) *si Iudæos propter incredulitatē & impietatē reprobauit, ne fortè nec tibi parcat, vide, q̄ insertus es in oleastrum.*

3. Reg. 2.

In Orat. quodlib. hæreses horum temp. esse Antichristo proximæ.

Rom. 11.

Si Deus naturalibus ramis non pepercit (ait Apostolus) *si Iudæos propter incredulitatē & impietatē reprobauit, ne fortè nec tibi parcat, vide, q̄ insertus es in oleastrum.*

I
Vide p
quin e
nostra
delict
prædi
sepes, i
res: q
gnam
intelli
pellit
ensant
de car
die hæ
pauper
lutis s
Dicis q
sci qui
dus. Q
bilis:
dus: I
mina I
Nunc
stinend
illa, H
offend

EV

istam, a
& si per
nouem
inuenia
ros suos

Vide potius in te bonitatem Dei, si permanseris in bonitate, alioquin & tu excideris. Videndum iterum atque iterum ne à nostra quoque Europa, dum ambitionis, auaritiæ, carnis desideria sequimur, recedat Deus per seruos suos verbi prædicatores, & nobis quoque relictis mittat eos in vias & sepes, id est, in remotissimas, & hæctenus incognitas gentes: quod nostro tempore vberimè factum esse ad magnam Dei gloriam, maximamque consolationem nostram intelligimus: dicente iterum Spiritu sancto: *Quia vos re- pelitis verbum Dei, & indignos vos iudicatis vita æternæ* (ex- cufantes vos de honorum studio, de diuitiis congerendis, de carnis voluptatibus, quibus carere non potestis, vt hodie hæretici suos docuerunt) *ecce conuertimur ad gentes: ad pauperes ac debiles, cæcos & claudos.* Ad Christianum salutis suæ & vocationis negligentem dicit Spiritus sanctus: *Dicis quod diues sum, & locupletatus, & nullius egens: & ne- scis quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nu- dus.* Quod si agnosceremus, spes salutis esset. Diceret debilis: *Sana animam meam, quia peccaui tibi.* Diceret claudus: *Dirige gressus meos in semitis tuis.* Diceret cæcus: *Illu- mina Domine oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte.* Nunc autem vel excusamus nos, vel impossibilitatem ab- stinendi à peccato (vt faciunt hæretici) allegamus. Vox illa, *Habe me excusatum, & Non possum venire,* plus Deum offendit, quàm peccatum ipsum.

In vtraque
India Orien.
& Occiden.
vel Americæ.
Ahor. 13.

Apocal. 18.

Psalm. 40.

Psalm. 10.

Psalm. 12.

EVANGELIUM DOMINICÆ III.

POST PENTECOSTEN.

RRANT appropinquantibus ad Iesum publi-
cani & peccatores, vt audirent illum. Et
murmurabant Pharisei & Scriba, dicen-
tes: *Quia hic peccatores recipit, & man-
ducat cum illis.* Et ait ad illos parabolam
istam, dicens, *quis ex vobis homo, qui habet centum oves;
& si perdiderit vnam ex illis, nonne dimittit nonaginta
nouem in deserto, & vadit ad illam que perierat, donec
inueniat illam? Et cum inuenierit eam, imponit in hume-
ros suos gaudens; & veniens domum, conuocat amicos &*

Pars Æthiopia.

E

vicinæ

vicinos, dicens illis: Congratulamini mihi, quia inveni ouem meam que perierat. Dico vobis quod ita gaudium erit caelo super vno peccatore paenitentiam agente, quam super nonaginta nouem iustis, qui non indigent paenitentia. Sicut que mulier habens drachmas decem si perdidit drachmam vnam, nonne accendit lucernam, & euertit domum, & querit diligenter donec inueniat eam? Et cum inuenit conuocat amicas & vicinas, dicens: Congratulamini mihi, quia inveni drachmam quam perdideram. Ita dico vobis: Gaudium erit coram Angelis Dei super vno peccatore paenitentiam agente.

PERICOPAE moralis huius Euangelij.

1. Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores, vt audirent illum. De officio boni sacerdotis, vt vita sit edificatiua & attractiua.
2. Marmurabant Pharisei & Scribae dicens: Quia hic peccatoris & manducat cum illis. Contra boni operis detractores, & linguam ledicam.
3. Hic peccatores recipit, & manducat cum illis. De incredibili Christi charitate erga saluandos peccatores, siue de zelo animarum.
4. Vadit ad ouem que perierat, donec inueniat illam, & cum inuenit imponit inumeros suos gaudens. De diuini amoris circa salutem hominum magnitudine.
5. Gaudium erit in caelo super vno peccatore paenitentiam agente, quam nonagintanovem iusti qui non indigent paenitentia. De paenitentia peccatoris, Deo semper acceptissima.

1. Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores, vt audirent illum.

Sacerdotis vita edificatiua. **L**ocus moralis de officio boni sacerdotis & ministerii Christi: vt quemadmodum hoc loco Christi bonum, conuersatio suauis, doctrina caelestis ipsos publicanos & deploratae vitae homines (tales enim erant qui hic dicuntur peccatores, vt alio in loco Magdalena tacito nomine vocatur, mulier peccatrix,) ad se traxit, vt eum libere audirent, sic cuiusuis pastoris atque etiam sacerdotis vita sit ad proximi aedificationem, tota conuersatio sit attractiua, doctrina quoque & eruditio probata. Debet bonus odor vitae in vitam, vt in alia quadam Dominici loci diximus. Hic tamen pauca addenda sunt, loco

2. Corinth. 9.
Domin. 8. post
Epipha. text. 3.

IN
prio.
thym
matil
pecca
re del
cut D
peret
runt
pheta
rame
spiran
mora
ablqu
praco
quod
bonu
vt cui
nerfa
nardu
hum
beve,
se deb
tis opr
esse sa
verbis
salis d
quasi
lis era
nichae
quia
spicu
Veni
orbite
strabis
ebrieta
peregr
re cap
Ecclesi
gnum
intenti
uenire

Simile.

Leuit. 2.

Marc. 9.

Coloss. 4.

Allegoria.

Stob. Serm. 2.

de imprudent.

Apophteg-

ma.

Simile.

2. Cor. 9.

Epist. 9.

Rom. 2.

Simile.

attraxit, ut appropinquaret ad Ambrosium, & audiret illum: Pietatis opinio, eruditionis fama, benignitas prouata. Sic erat verè *sal terra* & *lux mundi*, Ambrosius. Anima humana instar terræ multas habet corruptiones. Hæc bonis sermonibus salire & condire sacerdotes debent, vermes peccatorum interimendo, & grauem odorem delendo. Sed ut alios saliant, sal esse debent ipsi. In veteri Lege nulla fiebat victima absque sale, vnde Christus *habete pacem in vobis, & habete salem*. Apostolus quoque *Omnis, inquit, sermo vester sit sale conditus*. Sal discretio virtus est, quæ mansuetudinem & disciplinam, misericordiam & iustitiam sic temperat, ut nec illa hæc dissoluatur, hæc absque illa ingrata, intolerabilis, idèque inutilis sit. Socrates dicere solebat, *neque vinum austerum aptum potioni, neque mores agrestes hominum conuersationi*. Quæ perditiones aut contumaces venari intendunt, illicem carum simulant; qui feras venantur, viridem colorem induunt sic Paulus *omnibus omnia factus est, ut omnes lucrifaceret, in mentientis astu, sed compatientis affectu*, ait D. Augustinus. Sic Christus, ut ad eum peccatores appropinquarent, venit *in similitudinem carnis peccati, & habitu inuentus ut homo venit comedens & bibens*. Quando aliquis princeps venationem procedit, ut aprum aut ceruum, aut feram aliquam siluestrem capiat, cum suis vniuersum montem circumfideret, vnusquisque suam accipit stationem, suamque tramitam quo fera transitura videretur. At princeps ipse locum accipit quo frequentius transiret, aut per quem verisimilius transitura fera putatur. Sic in venatione animarum, quæ per beluinas cupiditates verè siluescunt, alij quidam sancti quasi stationes ceperunt, & diuersos diuersis virtutibus pietatem homines adduxerunt. Qui per opera misericordie salui esse poterant, ab Abraham capiendos, eiusque exemplo trahendos Deus constituit. Quos solitudo, inopia, vitæ asperitas aptius capere poterant, illis capiendos stationem suam accepit Ioannes Baptista. Quibus vitæ nobilitate & hospitalis magis placeret, illis capiendis nobilitatem venationem sanctum Benedictum Deus posuit. Quos paupertatis amantes per sanctum Franciscum, & sanctum Dominicum, silentij & solitudinis appetentes per sanctum Brunonem Carthusiæ patrem; salutis animarum zelatores per patrem Ignatium Societatis Iesu fundatorem, qui per venatores diuersis locis dispositos ad peccatores

IN

piendo
minum
miniflu
feras
trahere
ac Dux
accipie
medioc
uis gen
acceder
ratione
pe quia
eum ac
stum, qu
ad Chri
Qui igit
lux mun
vinus est
est. Si au
mortem
rem me
est, ut et
dit, ea ne
sunt: eru
tutum, l
& vetera
riunt vi
mandat
statione
conuert
ignis acc
cti: ate p
re. Et qu
pades ve
sapientia
propinq
& vitæ s

2. M

h

Loc
quam m

piendo

piendos, Deus in sua Ecclesia excitauit, & pro diuersis hominum studiis, ingeniis, ac viribus, diuersos famulos & ministros suos circa huius mundi siluam collocauit, qui feras hominū mentes in pietatis atque virtutis nallas pertraherent. Sed Christus ipse Princeps pastorum, & Magister ac Dux venationis huius, in loco communissimo stationē accipiens, vitam communem ac popularem, statumque mediocritatis (quoad externa omnia) sibi elegit, vt cuiusuis generis peccatores, publicani meretrices ad eum liberē accederent: quam etiā mediocritatis & communis vitæ rationem, quoad externa, Apostoli eius sequuti sunt. Nempe quia in Christo omnia salutis remedia erant, omnes ad eum accedere debent. Qui ægrotus est, festinet ad Christum, quia *Medicus est animarum*. Qui æstu premitur, currat ad Christum, quia *fons est aquæ salientis in vitam æternam*.

In Christo
omnia salutis
remedia.

Matt. 9.
Ioan. 4.

Ioan. 5.

Ioan. 6.

1. Corinth. 10.

Rom. 1.

Ioan. 16.

Qui ignorantia tenebris laborat, quærat Christum, quia *lux mundi est*. Qui famelicus est, adeat Christum, quia *panis viuus est qui de cælo descendit*. Si grauaris iniquitate, *iustitia est*. Si auxilio indiges, *virtus est ad salutem omni credenti*. Si mortem times, *vita est*. Si cælum desideras, *via est*. Si errorem metuis, *veritas est*. Nec tamen hæc omnia sic Christus est, vt etiam per modum participationis pastores, quos dedit, ea non sint. Nam & illi *dispensando mysteria Dei*, medici sunt: eructando verbum vitæ, fons aquæ sunt: exemplo virtutum, lux mundi sunt: proferendo de thesauro suo noua & vetera, alimentum & cibus sunt. Docent iustitiam, aperiunt vitæ ianuam, verbum veritatis administrant, vias mandatorum Dei demonstrant. Habent ergo & illi similem stationem, vt quosuis peccatores ad se attrahant, attractos conuertant, conuersos ad salutis portum perducant. Sicut ignis accendit ei propinqua, sic qui viris sapientia & sanctitate præstātibz familiariter vitur, Dei exardescit amore. Et quemadmodū prunæ lucem proximè emittunt, lampades verò splendorem longiùs fundunt: sic qui virtute & sapientia sunt præditi, & charitate inflammati, non solū propinquos, sed etiam longè distantes illustrent doctrina & vitæ sanctimonia, ne errorum caligine obscurantur.

Simile.

2. *Murmurabant Pharisei & Scriba, dicentes: Quis hic peccatores recipit, & manducat cum illis.*

Lo c v s moralis contra boni operis detractores, & linguam maledicam Quod enim in Christo laudare & imitari

Detractio &
lingua maledica.

Exodi 24.
Num. 7.
Leuit. 15.

Matth. 9.

Matth. 23.

Detractionis
& inuidia ori-
gō.

Allegoria.

Simile.

Exempla.
Num. 12.
1. Reg. 18.

tari debebant Pharisei isti & Scribae, hoc illi vitio vertuntur murmurantes. Manducare cum peccatoribus non erat in Legge vetitum, sicut manducare & conuersari cum gentilibus, & leprosis, aliisque quibusdam immundis. Quia tamen tota prohibitio partim erat significatiua puritatis spiritualis, in filiis noui Testamenti, quod occultabatur in veteri; partim cautela erat propter infirmitatem Iudeorum, qui ad gentilitiam idololatriam procliuēs erant. Caeterum superbi & hypocritae isti, externae tantum sanctitatis affectatores, vera charitate vacui, dedignabantur peccatorum confortia, nec ullam illis charitatem exhibebant. Vide alibi Christus ad illos: *Euntes discite quid est misericordiam volo, & non sacrificium. Non veni vocare iustos, sed peccatores.* Et rursus: *Va vobis Pharisei, quia decimatis mentum & anethum, & reliquistis quae grauiora sunt Legis iudicium, misericordiam, & fidem.* Tales ergo cum essent, cum ad peccatorum conuersionem cooperari nollent, indignam Christo, qui id faciebat. Quia ipsi superciliosi erant, vocabant Christum quoque supercilium adducere, & Rabbinicam grauitatem induere. Displicet nobis quod ipsi non timemus, & nostro pede omnes metiri volumus. Hinc nascitur inuidia, detractionis, murmura, lingua maledica, quae maxima mala in mundo sunt, & vt iustus magna crux, sic inuicem impiis atque hypocritis certa perniciēs. Vna pars Aegyptiaca erant ranae palustres. Nam vt ranae de die & nocte tacent in paludibus suis lutosis quiescentes, de nocte autem vociferantur & coaxant; sic murmuratores & detractores, proximorum suorum virtutes & opera laudant, cooperiunt, silent, eorum autem defectus deblatant publicè quoque ea vituperare non audent, satis habent, si alijs laudantibus tacent, clam verò & apud suos similes rauco murmure coaxant, & omnibus modis detrahunt. Sed quemadmodum qui candelam ardentem in digitis propriis mungit, candelae quidem lumen clariùs efficit, suos autem digitos adurit & contaminat; sic qui iusto detrahunt, aut contra laudabiliter facta obmurmurat, laudem quidem mentem, & conscientiam, & linguam contaminat, & reatu peccati adurit, iusto autem meriti materiam praebet, eiusque famam celebriorem facit. Deus Moysen non magis laudauit, quam quum Aaron frater, & Miriam soror eius contra eum murmurarent. Vide locum. Deus pro maledictione Semel expectauit à Deo benedictionem

IN
quam &
Quae
cibus et
los, ibi
rator et
imitatio
gant, ne
tius do
munita
que se
num oc
se oble
softom
laudes?
dicere, o
neo. Sum
amceni
situm in
in angu
se volu
tore ele
porci, v
bet os sa
dam eis
Bene lo
cordis o
bent: q
enim c
cere ne
Nam si
non ni
labiis e
occulle
ronym
ptura
mente
maledi
mentu
stimen
Sunt
ctus, d
idem

quam & accepit, hostibus breui superatis.

Quemadmodum gallina in ædibus frequenter quum *Simile.*
 eibus est appositus bonus & sufficiens, subit ramentum angu-
 los, ibique scalpens terram, pabulum quaerit; sic murmu-
 rator & detractor honesta & laudabilia, omnibusque ad
 imitationem & commendationem exposita, nec interro-
 gant, nec libenter audiunt, sed occulta & secreta mala to-
 tius domus, familiae, collegij, ordinis, aut cuiusvis com-
 munitatis, curiosè percontando efferunt, euentilant, illis-
 que se sordibus paleunt, scarabæo similes, qui nullum bonum
 odorè sustinet, sed in stercore semper versatur, eoque
 se oblectat & pascit. Contra quod vitium appositè Chry- *Simile.*
 sostomus: *Dic proximo detrahenti & murmurati: Habes quem*
laudes: aures aperio ut unguenta suscipiam. Si verò malum velis
dicere, obturo aures. Non enim stercoſus & canum accipere susti-
neo. Sunt quippe detractores porcis & suis similes, quæ *Similia.*
 amœnissimum hortum pulchris & odoriferis floribus con-
 situm ingressæ, flores non attingunt, sed fimum, si quis fortè
 in angulo est, aut lutulentam lacunam inuenientes, in ea
 se volutant, illam euentilant. Vnde de maledico conuicia-
 tore eleganter dixit sanctus Bonauentura, quod *in modum*
porci, ubi ponit pedem, ibi & os; & sicut canis macelli semper ha-
bet os sanguinolentum. Sapienter Socrates nuncianti quen-
 dam esse qui maledictis eum perpetuò incesset, respõdit:
Bene loqui nescit. Huiusmodi enim hominum ex abundantia
 cordis os loquitur; cor malitia & odio deprauatum ha-
 bent: quod illa Zoili responsio egregiè ostendit. Rogatus
 enim cur sic omnibus malediceret, respondit: *Quia malefa-*
cere nequeo. Quia non potuit factò lædere, voluit verbo.
 Nam si non aliquà nocuisset, mortuus esset. Sic huius mali
 non nisi odium & inuidia radix est. *Venenum aspidum sub*
labijs eorum. Sicut mordet serpens in silentio, sic qui fratri suo
occulte detrahit. Nam virus pectoris sui (ut exponit S. Hiero-
 nyms) *dissundit in fratrem.* Quæ certè de causa dicit Scri-
 ptura: *Abominatio hominum detractor, quia qualem se-*
mentem fecerit, eandem & metet. Vnde David: *Dilexit*
maledictionem, & veniet ei. Induit maledictionem sicut vesti-
mentum, & intravit sicut oleum in ossibus eius. Fiat ei sicut ve-
stimentum quo operitur, & sicut zona qua semper præcingitur.
 Sunt verba significantissima, quibus docet Spiritus san-
 ctus, detractores, murmuratores, susurrones, maledicos,
 idem à Deo passuros quod contra proximum fecerunt, Dei

In Diata salutis cap. 19. Laert. lib. 2.

Apophtheg.

Exemplum. Bruson. libr. 1. cap. 26. & A- lianus lib. 11. p sal. 13. Eccl. 20. In Comment. ibidem. Prou. 24.

p sal. 108.

Prou. 17.

Homil. 39. in
Acta Apost.

Ioan. 8.

Vbi supra.
Simile.Homil. 9. ad
Pop. Antioch.Psal. 100.
Ecl. 27.

videlicet maledictionem ab eis non recessuram. Hoc & Solomon docuit: *Semper iurgia quarit malus: angelus autem crudelis mittetur contra eum.* Et certe quum diabolo proprium sit calumniari, vnde & nomen illud apud Græcos accepit; calumniator omnis & detractor quem spiritum sequatur, quem patrem habeat, cuius mercedem expectare debeat, facillè videt. Aptè D. Chrysoströmus: *Ferre eum contumelia afficit, Dei est: contumelia afficere immeritum diaboli est.* Hoc sensu Diabolus homicida fuit ab initio. *Quem enim odit fratrem, homicida est, & ille ab initio odit homines.* Sic igitur modo quodam proprio omnis detractor & susurro, membrum diaboli est. Est itaque maledictum & detractio ipsi maledicenti & detrahenti maxima confusio. *Quemadmodum enim (ait Chrysoströmus) si quis vasa mundana de domo alicuius furetur, & ea coram omnibus educta non ita confundunt dominum furto sublata, quantum ipse se ipsum; ita & conuiciatoribus accidit. Eiectis enim coram omnibus immundis verbis, non alios confundit, sed seipsum, per verba productis talibus, & coinquinata ipsius tum lingua tum mens.* Nam vt in domo & vsu corporis quædam honestè haberi & fieri possunt, quæ tamen honestè dici non possunt; sic in vita atque actione humana nonnunquam accidit. *Quis (ait Chrysoströmus) te prateriteunte finum commouit, hoc facientem nonne statim redarguis? Sic & detractorem reprime. Non enim sic factor ille nares percellit, vt aliena excipere peccata bonos & astantes contristant. Sed ideo hoc malum molebre est (ait sanctus Hieronymus) quia penè ab omnibus benè auditur. Quare iusti vox est: Detrahentem secretò proximo suo hunc persequerbar.* Hoc docet Sapiens esse detractionis remedium. *Qui mittit in altum lapidem, recidet in os patris eius: ita detractor quum tristem viderit faciem audientis, non audiat iudicium sanguinis, illico conticescit.* De hoc argumens vide quæ in alijs Dominicis diximus.

3. Hic peccatores recipit, & manducat cum illis.

Christi erga
peccatores
amor.

Laert. lib. 2.

Locvs moralis de incredibili Christi Redemptoris charitate erga saluandos peccatores, quam omnes imitari debemus; siue, de zelo animarum. Magnum piaculum peccabant Pharisei, peccatores in consortium admittere, & cum illis manducare. Sed hoc perinde erat, ac si medicos omnes ægrotos fugerent, nec ad eos vnquam accederent. Vellent Eleganter Aristippus indignati cuidam ac dicenti

quod

quod
res,
tame
potiù
cau
si for
aqua
tim
iustu
tas p
pter
per
& Re
è car
Israe
atten
cipit
tio,
eos
chari
stere
aliqu
oratio
in ora
tione
tione
Deum
id est
relaxa
dimu
tione
manè
gitare
tur hi
muni
uit &
mè se
sa qui
prius
factas
rueru
vt pro

quòd philosopho cerneret semper obsidere diuitum fo-
res, & Medici (inquit) languentium ianuas frequentant. Non
tamen quispiam agrotare mallet quàm mederi nec ego diues
potius esse quàm Philosophus. Malorum consortia infirmis
cauenda, à firmis appetenda sunt. Vinum aqua mixtum
si fortius est, aquam calore suo imbuat; si tenuius est, ab
aqua vincitur. Extincti carbones ardentibus admixti sta-
tim ardescunt: Accede ad titionem ardentem, hominem
iustum; virtutis ignem citò concipies. Saul inter Prophe-
tas prophetauit, inter improbos improbè egit. Laban pro-
pter Iacob, & Putiphar propter Ioseph ditati sunt. Pro-
pter bonum Iosaphat, duobus Regibus impiis, Regi Israel,
& Regi Edom, cum eo exercitum ducentibus, pluuiam
è cælo Heliseus impetrauit. Dixit enim ad Ioram Regem
Israel: *Si non vultum Iosaphat Regis Iuda erubescerem, non*
attendissem quidem ad te. Charitas fraterna peccatores re-
cipit, & manducat cum illis à conuersatione & confor-
tio, ab aditu & familiaritate illorum, quatenus medium
eos Deo lucrandi esse poterit, non abhorret. Imò summam
charitatis perfectionem in peccatoribus lucrandis consi-
stere, viri sanctissimi iudicarunt. Sanctus Franciscus dixit
aliquando fratribus suis: Quid magis consulitis, an quòd
orationi vacem, an quòd prædicando discurram? Videtur
in oratione lucrum & cumulatio gratiarum: in prædica-
tione distributio quædam donorum acceptorum. In ora-
tione est purificatio interiorum affectuum, & vnitio ad
Deum: in prædicatione puluerizatio spiritualium pedum,
id est, contaminatio affectuum, distractio circa multa, &
relaxatio disciplinæ. In oratione Deum alloquimur, & au-
dimus, quasi que inter Angelos conuersamur. In prædica-
tione multum oportet ad homines condescendere, & hu-
manè inter eos viuendo, multa videre, dicere audire, & co-
gitare humana. Sed vnum est in contrarium, quod vide-
tur his omnibus præponderare, quòd Christus ipse potissi-
mum prædicationi vacauit, cum peccatoribus manduca-
uit & conuersatus est. Cuius exemplum quia nos maxi-
mè sequi oportet, videtur magis Deo placitum intermis-
sa quiete foras egredi ad laborem. Quod & fecit, te tamen
prius suorum precibus commendata, qui & post preces
factas idem censuerunt. Sic monachi eremos suas dese-
runt, & in vrbes ac frequentia populis loca venerunt,
vt proximos suos iuarēt. *Isaacius monachus causam suã*

Apotheg.

Similia.

1. Reg. 19.

Gen. 30. & 39.

4. Reg. 3.

Zelus animarum.

In vita eius

cap. 23. per

S. bonauent.

Exempla.

1.

Theodoretus
lib. 4. cap. 34.

3.
Chryfost. hom. 20.
ad pop. Antioch.

4.
Niceph. lib. 8.
cap. 40.

S. Athanasius
in vita e m.

5.
Niceph. lib. 11.
cap. 25.

6.
Pratum spiri-
tuale, cap. 97.

exiens Constantinopolim venit, vt Valentem Imperato-
rem Arianum, Ecclesiæ Catholicæ hostem acerrimum, re-
dargueret. Eum enim accedens, frenum equi eius arripuit,
dicens: Quò Imperator proficisceris, qui aduersus Deum
bellum geris, neque eum propterea adiutorem habebis
Quod & rei euentus ostendit. Quum Antiochenis grauer
ter offensus Arcadius propter Placillæ vxoris statuam de-
iectam, acerbè in eos animaduertere vellet, eremita ad
urbem aduolantes, officarios eius, prætore, ac tribunos
frena equorum accipientes, in media ciuitate sivebant, &
vindiçtam à populi capitibus depulerunt. Magnus illi
Antonius vt oppressis opitularetur, vt Catholicorum cau-
sam contra Arianos apud Imperatorem ageret, frequen-
ter vrbes adibat, & sæpe Constantinopoli visus est, & Ale-
xandriæ. Imò de eo scribit S. Athanasius: *Et si in solitudi-
nem ac montibus versatur, atque omnem ibi exigens vitam, non tu-
men agrestis ac rudis erat, sed iucundus atque effabilis sermo-
nem, secundum Apostoli præceptum. diuino conditum sale præ-
fererebat, ita vt inuidia caveret, & amore omnium potiret.*
Aphraates eremita celeberrima reliçta eremo Antiochiam ve-
nit, quum omnia Valens Arianus Imperator perturbare
& ab Imperatore visus, atque hoc nomine reprehensa
quòd eremo reliçta in vrbe ageret, respondit: Id ego, Im-
perator, libenter fecissem, si pax Christi quibus esset, sed
puella essem domi in conclauis conclusa, soli lanificio oc-
cupans, domus autem paterna subito conflagraret, me con-
silia sedere velles, nec ad incendium extinguendum acco-
rere? Id ego nunc facio, qui incendium in Ecclesia à re-
citatum extinguere, & fratres meos in eo periclitantes de-
pere contendo. Sed huius charitatis erga peccatores fructus
illustre exemplum & hoc est. Duo eremita iurauerant si-
inuicem, ne alter ab altero vnquã separaretur. Vnus post-
tentatus, in seculum redire voluit. & libidini indulgere
reduceret, vt saltem perpetrato peccato ad eremum eu-
reduceret, & è lupanari prodeuntem complectitur, ob-
scruans vt secum in eremum redeat. Illo nihilominus in pe-
ccato persistente, manet etiam in eadem ciuitate alter, qui
tidie manibus laborans, & luxurianti socio laboris sui fru-
ctum quotidie largiens ipsemet ieiunans, & pro salute fru-
dem alter, flagitiosam vitam deserit, & ad eremum cum fru-
te reuertitur. Aliud huic simile exemplum, nisi forte
içd.

idem si-
lapsum
reciper
stri b
non con-
ducat ut
quod in-
num fu-
dita, ne
contra-
quiden-
me pro-
lum ino-
clius f
explica-
ptoris n
mundu
ciperet
Et Paul
Christus
ret. t
cordie, q
gnosci,
dempto
ipso fut
xit me,
tritis co-
demptio
nuntiar
rem cor
pro sp
rũ cõs
ãplific
tur, q
nus, in
cordiẽ
quãdo
culis n
audifis
tui res
tm ad
inuitat

idem sit, commemorat D. Chrysoſtomus ad Theodorum lapſam, Epift. 5. Hoc eſt ad exemplum Chriſti peccatores recipere, & cum illis manducare. De hac Redemptoris noſtri benignitate prædixit Propheta: *Calamum quaſſatum non confringet, & linum fumigans non extinguit. In veritate educet iudicium. Et iterum: Quod confractum fuerit, allegabo; & quod infirmum fuerit, conſolidabo.* Calamus quaſſatus, & linum fumigans eſt mens hominis vanis cupiditatibus dedita, necdum illis peni us obruta: ſed vt calamus nõ adhuc confractus, vehementer tamen depreſſus, & vt linum non quidem adhuc flamma correptum, fumum tamen, qui flammæ proximus eſt, emittens; ſic cupiditatibus ſuis ad malum inclinatur, & iam iam in turpitudinis fornacem procliuiſ ferrur. Hæc eſt infinita, & quæ nunquam ſatis vel explicati, vel laudari, vel recognoſci à nobis poteſt, Redemptoris noſtri miſericordia, hic etiam aduentus ſui in hunc mundum primarius ſinis ac ſcopus fuit, vt peccatores reciperet. *Non veni vocare iuſtos, ſed peccatores ad pœnitentiam.* Et Paulus ait: *Fidelis ſermo, & omni acceptione dignus, quia Chriſtus Ieſus venit in hũc mundum, vt peccatores ſaluos faceret.* Et rurſum: *Vt oſtenderet diuitias gloriæ ſuæ in vaſa miſericordiæ, quæ præparauit in gloriã.* In hac ſua miſericordia cognoſci, gloriſicari, & prædicari vult. Denique dicit ipſe Redemptor in Euangelio, hanc dulciſſimam prophetiã in ſe ipſo fuiſſe cõpletam: *Spiritus Domini ſuper me, eo quod vniuit me, ad annuntiandum pauperibus miſi me, vt mederer contritis corde, & prædicarem captiuis indulgentiam, & claudis redemptionem, vt prædicarem fortitudinem lugentibus Sion, & annuntiarem annum placibilem Domino.* Et paulo poſt: *Et darem coronam pro cinere, oleum gaudij pro luctu, pallium laudis pro ſpiritu mœroris.* Singula hæc verba, quæ varias peccatorũ cõſolationes & ſingula quaſi peccatis remedia ponunt, applicari debent. Eleganter Phociõ quũ à ſuis reprehēdēdētur, & hominẽ improbu in iudicio defendiſſet, *At nemo bonus, inquit, huiusmodi patrocinio indiget.* Certè ex hac miſericordiæ erga peccatores nota cognoſci & manifeſtari voluit, quãdo ad eũ duos ex diſcipulis ſuis Ioãnes Baptiſta in vinculis miſiſſet, dicẽs: *Tu quis eſt?* & c. *Renũtiate, inquit, Icãni quæ audiſtis & vidifſis. Cæci vidēt, claudi ambulāt, ſurdi audiūt, mortui reſurgūt, & pauperes euãgeli zãtur.* Poſtremõ nõ recipit tñ ad ſe veniẽtes peccatores ſed vt ad eũ cõfidēter veniãt, inuitat, & clara voce cõpellat: *Venite ad me õnes qui laborati*

Eſaiã 42.

Ezech. 34.

Chriſti miſericordiã ineffabilis.

Matth. 9.
1. Tim. 6.

Rom. 9.

Eſaiã 61.

Plut. in Phocione

Matth. 22.

En

- Ioan. 7.*
Collatio veteris cū Christo.
Ioan. 5.
Psal. 131.
1. Reg. 22.
Typus.
Ioan. 6.
Psal. 118.
Ser. 15. super
Psal. 118.
Psal. 129.
- Et onerati estis, Et ego reficiam vos. Rursum: Stabat Iesus magno die solemnitatis, Et clamabat, dicens: Si quis sitis, veniat ad me. Hæc Christi benignitas erga peccatores vnica est nostra & maxima consolatio, sine qua, quicquid prætere de Christo credimus, frigeret. Moyses liberator fuit populi veteris, sed non sic vt peccatores reciperet, verum vt eos seuerè puniret. Sic enim extendens manuum suam in mare rubrum, Pharaonem cum toto exercitu submersit. Sic populo in vitulo aureo peccante, tabulas Legis confregit, & populum ipsum maximo numero interfecit. Sic illum collegit tria ligna in sabbatho, fecit lapidari. Iosue saluator & liberator eiusdem populi fuit, sed occidit peccatores quierant in terra Chanaan. Acham quoque præuacantem circa spolia hostium, cum toto tabernaculo & taque cognatione incendio absumpsit. Samuel erat sanctus Propheta Domini: sed occidit manū suā pinguisimum Agag Regem Amalec, & concidit eum in frusta. Atqui noster Saluator, & liberator, & Propheta magnus, non vt iudicet mundum, sed vt saluetur mundus per ipsum. Hic noster Dauid, de quo Scriptura dicit: *Memento Domine Dauid, Et omnis mansuetudinis eius.* De hoc Dauid scribitur: *Conuenerunt ad eum omnes qui erant in angustiis constituti, & oppressi a re alieno, Et amaro animo, Et factus est eorum princeps.* Hic peccatores recipit. Ad hunc accurrunt omnes in angustiis, & difficultate abstinendi à peccato laborantes, omnes veterum peccatorum debitis onerati, omnes de quocunque necessitate tristes & solliciti. Ait enim clementissimus Dominus: *Omne quod venit ad me, non eiiciam foras.* Hic est de quo Propheta prædicit: *Adiutor meus Et susceptor meus es tu, Et in verbum tuum supersperavi.* Non solum adiutor, sed & susceptor: quod explicans D. Ambrosius, *Adiutor, inquit, per Legem, susceptor per Euangelium. Quos Lege adiunxit, in carne suscepit.* Hic peccata nostra portat. Et ideo in verbum eius supersperamus: non in Prophetas, non in Legem, sed in verbum tuum: hoc est, in aduentum tuum, vt venias, Et suscipias peccatores, delicta condones, orem lassam tuam in Cruce humeris bonus pastor imponas. Hæc ille. Sic iterum Dauid: *Si iniquitates obseruaueris Domine, Domine quis sustinebit?* quæ spes quæ vita mortalium, si sola apud Deum iustitia vigeat. Ideo subiungit: *Quia apud te propitiatio est, Et propter largitatem tuam sustinui te Domine.* Hæc est lex Euangelica, lex gratiæ, verbum promissionis, vox misericordiæ, qui hic peccatores*

recipit. Vt aut frequenter condonabitur. Patet in multis super populum iniquitatis misericordia iniquitatis. M. priam videri quitatem, immittet. Reuertetur. Et proiciet. tacuit. Z. uid, Et h. menstruat. humilem s. maxima. habemus. pitatio pro. etiam pro. possunt & erga nos. vt ad eum. mō vt in. Redempt. sticanus, lem iadui. gnissimum. cator for. nus) hoc. portus se. factis ve. Quibus il. positus est. dies mort. prum voc. que, dura. & ampli.

recipit. Veteres Prophetæ nihil de venturo Messia clarius aut frequentius dixerunt, quàm hoc vnum, quòd peccata condonaretur. Sic Esaïas: *Sicut pastor gregem suum pascet: in brachio suo congregabit agnos, in sinu suo leuabit, factas ipse portabit.* Pascit in fortitudine, congregat in sollicitudine, portat in mansuetudine & misericordia. Sic Ezechiel: *Effundet super populum suum aquam mundam, & mundabit eos ab omnibus inquinamentis suis, & ab vniuersis idolis suis (id est peccatis) mundabit eos.* Per Ieremiam similiter dicit Deus: *Propitiabor iniquitati eorum, & peccati eorum non memorabor amplius.* Michæas verò verbis amplissimis hanc Messia propriam virtutem describit: *Quis Deus similis tui, qui aufers iniquitatem, & transis peccatum reliquiarum hereditatis tue? Non immitet ultra furorem suum, quia volens misericordiam est. Reuertetur & miserebitur nostri, deponet iniquitates nostras, & prouiciet in profundum maris omnia peccata nostra.* Nec hoc tacuit Zacharias, dicens: *In die illa erit fons patens domui Dauid, & habitatoribus Ierusalem in ablutionem peccatoris & menstruata.* Denique Dauid de Christo dixit: *Tu populum humilem saluum facies.* Hæc ergo summa Christi gloria, hæc maxima consolatio nostra: *quia si peccauerimus, aduocatum habemus apud Patrem, Iesum Christum iustum, & ipse est propitiatio pro peccatis nostris; non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.* Amplificari & vrgeri hæc meritò possunt & debent; primùm vt Redemptoris nostri infinita erga nos peccatores misericordia elucescat magis: deinde vt ad eum redamandum efficacius inflammemur: postremò vt in nullis peccatis spem veniæ deponamus, sed ad Redemptorem nostrum alacriter recurramus. Pastor rusticianus, vt eum oues libentius sequantur, ouinam pellem induit. Sic Christus hominem induit, eumque benignissimum, vt ad eum per pœnitentiã redire nullus peccator formidaret. Solebant Pagani (ait sanctus Augustinus) hoc nomine Christianis insultare, quòd pœnitentiæ portus esset in Ecclesia apertus esset, dicentes: Vos facitis vt peccent homines, quum illis veniam promittitis. Quibus ille responderet: *Ne desperando augeamus peccata, propositus est pœnitentiæ portus. Ne sperando augeamus, datus est dies mortis incertus.* Israelitæ quum descenderent in Ægyptum vocante Ioseph, existimabant se nisi per annos quinque, durante fame, permanfuros. At ibi miferunt per 200. & amplius annos. Sic peccatores aliquando sub spe veniæ

Ezech. 36.

Ier. 31.

Mich. 7.

Zach. 13.

Psal. 17.

1. Ioan. 9.

Simile.

Ho. 27. ex Hom. 50.

Allegoria.

Præsumptio cauenda.

&

& citò resurgendi è peccato, temerè peccat, sed saepe num-
ro sic illis placet Ægyptus & status peccati, vt nunquã pe-
ca de exeundo cogitent, siq; necesse in manu forti & br-
chio extento illos educi. Sed tota Christi misericordia ergo
pœnitentes, non erga perseuerãtes in peccato intelligitur.

4. *Vadit ad ouem quæ perierat, donec inueniat illam; &
cùm inuenerit eam, imponit in humeros suos gaudens.*

Amor Dei ergo peccatores saluandos. Similitudinè congeries.

1.

2.

3.

4.

Luca 10.

Psal. 118.

5.

6.

Locvs moralis de diuini amoris erga peccatores le-
uandos incredibili magnitudine. Ipse vadit ad ouem quæ
perierat. Nempe sicut ouis aberrans à grege, nisi quæratur
redire non potest, sed ad vltiora semper progrediens
redire non potest, sed ad vltiora semper progrediens
saltus & si uas se perdit, quum cætera animalia, canis, felis,
equus, domino amisso, domum facillè per se ipsa redire
sic miser peccator, nisi à Deo quæratur, in salutis viam
se & naturæ suæ ductu aut viribus redire non potest. Sic
terra propter nimiam frigiditatem nullum fructum pro-
fert, nisi à sole calefiat (vnde in Septentrione omnia in-
ta iacent) sic homo per peccatum non nisi terra & terræ
manens, sine diuinæ gratiæ calore nihil salutare operari
potest. Vt vestis corpori calorem adferat vel augeat, corpus
suum viuum esse debet, & aliquo calore prius imbui, in
quæ cadauer nullis vestibus calefit; sic nullum opus
charitatis vel pœnitentiæ, animam in peccato mortuam
viuificare poterit, nisi prius Dei gratia viuificetur. Sicut
in tenebris, etiam, si omnes fenestras aperias, nihil vides,
in statu peccati mortalis, quod est opus tenebrarum,
omnes animæ tuæ vires adhibeas, absque luce gratiæ
promoues ad salutem, nec reditum inuenies. Hac de re
dicitur: *Venit Filius hominis quærere & saluum facere quæ
perierat.* Prius quærat quàm saluum faciat. Sic clamatur
cator in Scripturis: *Erraui sicut ouis quæ perit. Quare ser-
uum Domine.* Si margaritam pretiosam perdidisti, in
loco inuenitur vbi amittitur. At ouis perdita non licet
semper magis ac magis in saluosa nemora, & in asperis
montes se immittit; quiescit nunquam, sed errans prog-
ditur. Sic peccator ab vno peccato in aliud transit, nec
candi finem facit, nisi à bono pastore suo, Christo Iesu
ciali gratia & misericordia quæratur. Ouis amissa, sicut
lupo, aut cuius feræ obnoxia statim est: nec dentes
vagues, nec cornua habet, quibus se defendat; nec per
velocitatem, quæ se seruet. Sic peccator, amissa Ch-

gratia
vlla, q
menia
quã
adhib
trices
uicis,
prou
mum
allice
navig
trahit
tius &
festa
fisti;
postea
Pastor
percut
ligent
dia. M
ouem
venato
omnia
venati
deora
dem sp
pus no
expect
ictum
potest
ostium,
tias bon
Ignoras
Expect
vt seris
expect
ait Te
diu nesc
quot m
Deus q
rael ad
monen

gratia, diabolo, carnis, mundo ad prædam expositus est, nec
 vlla, quibus se tueatur, arma relicta habet. Hinc elucet im-
 mensa Dei misericordia erga peccatores. Prius miseretur
 quam irascitur; prius misericordie media quam iustitiæ
 adhibet; prius querit quam percutiat. Sicut matres & nu-
 trices ad pueros in lutum lapsos non accurrunt cum con-
 uitiis, sed prius erigunt, abluunt, componunt, ac deinde,
 prout opus est, obiurgant: sic Deus ouem perditam pri-
 mum tentat ad emendationem variis blanditiis & mediis
 allicere, postea corripit in misericordia. Nauclerus cuius
 nauigium multam vndique laxatis compagibus aquam
 trahit, nautis ipsique nauigio non irascitur. Occurrit pot-
 tius & aliam excludit vndam: deinde aliam egerit, mani-
 festa foramina præcludit: latentibus continuo labore re-
 sistit: denique modis omnibus malum imminens auertit:
 postea prout ratio exigit, nautas inceptat, obiurgat, punit.
 Pastor quoque bonus deperdita oue non statim canem
 percutit aut apud se indignationem excitat, sed querit dili-
 genter donec inueniat. Hac est Dei erga nos misericor-
 dia. Multum querit, multum expectat, multa tentat, vt
 ouem perditam ad caulas reducat. Quomodo Christus
 venator animarum esse voluerit, supra diximus. At inter
 omnia officia nullam maiorem patientiam postulat, quam
 venatio. Multum diuque expectandum, magnum tedium
 deuorandum est, vt fera quantumcunque cessans, sua tan-
 dem sponte exeat. Qui festinat, & idoneum capiendi tem-
 pus non expectat, nihil vnquam venando capiet. At diu
 expectando subito erumpet fera, & in calles incidet, vel
 ictum à te destinatum accipiet. Nullis verbis explicari
 potest Dei patientia qua peccatorem expectat. *Stat ad* Apoc. 3.
ostium, foris pulsat: expectat donec aperiatur ei. An diu- Rom. 2.
tias bonitatis eius, & patientiæ, & longanimitatis contempsit? Esaia 5.
Ignoras quoniam benignitas Dei ad poenitentiam te adducit? Luca 13.
Expectant vt faceret vvas. Expectat adhuc vnum annum,
vt sterilis ficus fructum proferat. Denique sic expectat, vt eius
expectatio infidelibus scandalum sit. Plures enim Dominum In li. de Patien-
(ait Tertullianus) idcirco non credunt, quia seculo iratum tam tia. c. 2.
diu nesciunt. Sed exemplo ex Scripturis perito ostendemus,
 quot modis, quanto studio, qua patientia ouem perditam
 Deus querat. Apud Esaiam volens Deus peccantem Is-
 rael ad poenitentiam reuocare, vide in quot formas ser-
 monem vertit, satagens & sollicitans ne pereat. Primum

7.

8.

9.

10.

pro

I.

Ouem perdi-
 tam quomo-
 do Deus que-
 rat.

excidat: & ait: *Ego sum, ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas propter me, & peccatorum tuorum non recordabor.* Qua maxima data consolatione, rursus disceptat cum peccatore *Ibidem 25.* populo, ut suam iniquitatem, Deique parentis misericordiam magis ac magis agnoscat; *Reduc me in memoriam, & indicemur simul.* Narra si quid habes, ut iustificeris. Pater *Ibidem 26.* tuus primus peccavit, & interpretes tui (id est, principes populi) prauaricati sunt in me. Hoc est quod Paulus dixit: *Omnia conclusit sub peccato, ut omnium miseretur.* Nunc igitur his sermonibus confusum, conuictum, & penitentem, sic dulcissimi amoris brachiis complectitur: *Noli timere seruus meus Iacob, & Israël quem elegi. Effundam aquas super sitientem, & fluentia super aridam. Effundam spiritum meum super semen tuum, & benedictionem meam super stirpem tuam.* Hæc est amantissimi Dei conclusio cum anima peccatrice compuncta. Sic ouem perditam quærit. Sic, quos ad se vocauit, conseruat. *ne pereat ex eis quisquam.* Quis autem hominaculo percussus, adeoque infaniens, vel procati ardētius, vel negotiari diligentius, vel dilectam suam sollicitare artificialius, vel flebilius querelam instituere, vel amantiùs expostulare, vel disceptare familiarius, vel pacere liberalius, vel denique benefacere abundantius posset, quàm hic Deus animam sibi semel charitate coniunctam, & fide desponsatam, ut ad caulas perdita reuertatur, omnibus viis ac modis sollicitat, blanditur, expostulat, conuenitur, consolatur, ac deniq; cum ea disceptat, & complectitur. *Quàm magna multitudo dulcedinis tua Domine, quam abscondisti timementibus te! perfecisti autem eis qui sperant in te, in conspectu filiorum hominum.* Facit autem hoc Deus in quocunque & cuiuscunque generis peccatores, qui quæ sitis per gratiam, redire vult per penitentiam. Pulchrè Chrysostomus: *Si impius es, cogita publicanum. Si immundus es, attende meretricem. Si homicida es, perspice latronem. Si blasphemus es, cogita Paulum prius persecutorem, postea apostolum: prius lupum, postea pastorem: antea plumbum, postea aurum, antea piratam, postea gubernatorem.* Nolo mihi dicas: *Vnde scire poteris me veniam esse consecutum? Vbi misericordia Dei imploratur, questio non expeditur. Quomodo ille curat nolle dissidus. Seat medicus varias curationes adhibens, & non interrogas quomodo curaris, sed concedis arti. Seruo concedis, & Dei misericordiam non concedis?* Hæc ille. Sic bonus pastor Christus quærit ouem perditam, donec inueniat eam. De inuenta autem gaudet, *Pars Aethiualis.*

Esai. 53.
Deuter. 32.

Simile.

Christi amor
erga singulos.

Galat. 2.

Confess. lib. 3.
ca. 11.
Simile.

Exemplum.

In epist. ad
Dionys. ph.

humeris suis eam portans, quia inuenta ovis, reconcilia peccatoris peccata suo liuore sanauit: & ne denuo peccata sua semper gratia portat: sicut aquila pronocans ad uolandum pullos suos, & super eos uolitans, expandit alas suas, & assumpsit eos, & portauit in humeris suis. Inuentam autem ouem dicit, quæ reuera non inuenta sed emptæ fuit, id est pretio magno. Quemadmodum enim cum quis rem quæ magnopere exoptabat, etiam maximo pretio emit, dum amico suo, Ecce quod tam diu optabam, iam inueni: Christus, præ desiderio salutis nostræ, inuenisse se dicit quos sui sanguinis pretio emit. Eandem etiam ob causam de oue perdita & inuenta loquitur, nõ de ouibus. Sic enim unumquemque electum diligit Christus, ut si ille solus uandus esset, pro illo solo facturus & passurus illa omnia fuisset quæ fecit & passus est pro omnibus. Quod D. Paulus optimè intelligens dixit: *In fide uino Filij Dei, qui dedit me, & tradidit semetipsum pro me.* Ecce agnoscit per in particulari Christum esse passum. Christus in Euangelio gallinæ se cõparat, dicens: *Quoties uolui uos congregare sicut gallina congregat pullos suos sub alis suis?* At qui gallinæ secus sollicita & tenera mater est, unum solũ pullum ducit quàm fil decem duceret. Vidit hoc & sanctus Augustinus quum scripsit: *O Deus qui sic unumquemque curas tanquam unum cures, & sic omnes tanquam singulos!* Sanè sicut sol splendens, non secus unumquodque corpus illuminat, quàm unum hemispherium: Sic Christus patiens, diligens, quærens non secus pro unoquoque est passus, quàm pro omnibus. non secus quemlibet diligit & querit, quàm omnes. Quis ineffabilis dilectionis illustre documentum esse potest quod sanctus Dionysius Areopagita suo tempore accipere scribit: *Carpus uir sanctus infideli cuidam, qui alium à se induxerat, dira precatu fuerat, celeremque à Deo uindictam peterat. Hac precatu, subito uidit cælum quidem supra se exteum, Iesumque in sua gloria stantem; subitus uerò in terra hiatum, & duos illos, seductum atque seductorem, & mala imprecatus fuerat, ad os illius profunda uoraginia trementes & miserabiles, qui & tam iam casuri uidebantur pariterque serpentes qui deorsum illos precipitare molirentur. Hac autem uidens, indignè ferebat quòd necdum cecidisset, cum sapius eos ipse impellere niteretur, semperque frustrum moliretur, molestissimè id tulit, & contra eos rursum impetratus est. Cum ecce uix tandem reuocatis ad superna oculis,*

cælum
siebat,
re, &
ferent
stanti
uersum
minibus
cent.
istius p
tuumq
credo.
Archie
Archie
glorio
dum y
tegeba
ta ma
aliis ca
elucere
ille sap
tua, est
Colonia
episcop
eos on
Adeo
benign
tam, do
5. Gau
ag
in
Lo c
accepti
nos ine
conuert
pe mai
net, sic
sic Deu
amicur
Rex in
tam hu
bonis gr

cælum sicuti & prius aspexerat, Iesumque miseratum, quod fiebat, de caelesti illa sede consurgentem ad eos usque descendere, & porrigere clementissimam manum, Angelosque vnâ operferentes, aliunde alium tenuisse viros, ac dixisse Carpo Iesum stanti porrecta adhuc manu, ut eos impelleret: Iam percutere aduersum me; paratus enim sum etiam iterum pro saluandis hominibus pati; gratum mihi istud est, dum non alij homines peccent. Tu autem vide an tibi expediat per tuam inclementiam istius profunda voraginis mansionem, Dei ac bonorum clementiumque consortio praeferre. Hæc sunt quæ ego audita vera esse credo. Hæc Dionysius author grauissimus. Sanctus Anno, Archiepiscopus Colonienſis, vidit in visione quosdã alios Archiepiscopos in candida & gloriosa veste vestitos, sedes gloriosas in cælo occupare, seque inter eos candida admodum veste amictum: cuius tamen pars aliqua, qua pectus tegebatur, sordida quædam macula fœdebat, quam obiecta manu tegere volebat, nec poterat, ideoque à sede cum aliis capienda prohibitum fuisse, donec illam maculam elueret. Hanc visionem cum familiari amico aperuisset, ille sapienter rem coniciens. *Macula*, inquit, *hæc vestis tua, est memoria iniuriæ ciuium tuorum, qui te anno superiore Colonia expulerunt, quibus nec adhuc veniam dedisti.* Archiepiscopus testimonio conscientie sue conuictus, statim eos omnes reuocauit, & bona fisco addicta illis restituit. Adeo Christo displicet amarus zelus, placet verò pietas & benignitas: quam suo exemplo docet, *quærens ouem perditam, donec inueniat eam.*

Exemplum.
In vita eius
lib. 2. cap. 21.
apud Surium.
tom. 6.

5. Gaudium erit in cælo super vno peccatore penitentiam agente, quàm super nonaginta nouem iustis, qui non indigent penitentia.

Locvs moralis de penitentia peccatoris Deo semper acceptissima. Cuius causa duplex est: vna amor Dei in nos ineffabilis, qui non vult mortem peccatoris, sed magis vt conuertatur & viuat. Altera ipsius penitentiae virtus, que sæpe maiorem adfert emendationem. Quod ad prius attinet, sicut amantium iræ, amoris redintegratio esse solet; sic Deus amator hominum, peccatorem reconciliatum, vt amicum redintegratum diligit. Alphonsus Arragonum Rex interrogatus, cur erga omnes etiam malè meritos tam humanus ac mansuetus esset, respondit: *Se iustitia tam humanus ac mansuetus esset, sanè sicut Dei bonitas*

Penitentia
peccatoris.

Apophtheg-
ma.

Panormit. lib. 2.
de reb. gest. Al-
phonsi.

lupras nulla est, nisi precedat euriendi & sitiendi molestia. Ebriosi quaedam salsuscula comedunt, quo fiat molestus ardor; quum dum extinguit potatio, fit delectatio. Institutum est ut iam paucis sponsa non tradantur statim, ne vilem habeat maritus datam, quam non suspirauerit sponsus dilatam. Hoc in turpi & execranda latitia, hoc in ea qua concessa & licita est, hoc in ipsa sincerissima honestate amicitia, hoc in eo qui mortuus erat, & reuixit, periorat, & inuentus est, ubique maius gaudium maior molestia precedit. Hæc Augustinus. Satis explicat ex solo Dei erga hominem ardentissimo amore hoc fieri, ut maius sit gaudium super vno peccatore pœnitente, quam super nonaginta nouem iustis. Sed & ait paulo post, quod diuus Paulus propter Paulum Procôsulem ad fidem Christi conuersum, & ob tam magna insigne victoria ex priore Saulo Paulum vocari voluerit. Plus enim hostis vincitur in eo quem plus tenet, & de quo plus tenet.

4.
5.
6.

Sed nunc quomodo ex parte pœnitentia ipsius maius gaudium in cælo fiat, tribus verbis dicitur. Verè pœnitens maiori cum affectu ad Deum reddi, quia maius se à Deo beneficium accepisse cognoscit, iuxta illud: Cui plus dimittitur, plus diligit. Plus ergo diligens plus operatur, & multo emendatior atque ad Deo seruiendum alacrior resurgit. Sic apud Etaiam: Loquimini ad cor Ierusalem, & ad uocate eam, quoniam completa est malitia eius, dimissa est iniquitas illius: suscepit de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis suis: id est, abundantem & copiosam gratiã virtutum. In cuius rei signum & documentum addit Dominus omnia quacumque fuerant Iob duplicia, quum conuersus esset Dominus ad pœnitentiam. Exemplũ in Dauide ponit S. Gregorius: Dauide qui quondam alienam coniungem concupiscere non timuit, postea etiam, quia aquam concupiscit, expauit. Aquam enim ex cisterna Bethleem ei grauius sitienti cum magno periculo militum allatã noluit bibere, sed libauit Domino. Rationem adfert eodem loco: Qui nullo se grauiori scelere constrictos sentiunt, pigri remanent ad exercenda bona precipua, quia valde sibi securi sunt quod nulla cõmiserunt grauiora. At contra ex aliquo graui crimine conuersi, ex ipso suo dolore compuncti, inardescunt in amore Dei, seque in magnis virtutibus exercent. Hæc Gregorius. Sic & D. Chrylostomus: Qui per resipiscentiam iterum exurgunt, magnã claritate resplendent, & nõ raro maiore, quam alij qui nunquam ceciderunt. Sic publicani & meretrices precedunt in regno Dei, & multi nouissimi fiunt primi. Moxque adfert

Pœnitentis cõuersio illustrior.

Luca 7.

Esaiã 40.

Iob ult.

Exemplum.

Homil. 34. in

Euang.

Ad Theodorum

lapsum, epist. 5.

Exempla.
Luca 7.

In vita apud
Surinm, tom. 2.
9. Aprilis.

Sozom. lib. 6.
cap. 29.
In vita apud
Surinm, 11. Se-
ptemb.

In vita 8.
Octob.

In vita 14.
Maij.

Simile.

duo exempla sui temporis, vnius iuuenis, alterius senis qui per poenitentiam in viros clarissimos euaserunt. Maria Magdalena, cui dimissa sunt peccata multa, sic dilexit multum vt postea unguento perfuderit caput Christi, vt ad Crucem cum sequuta fuerit, vt prima ad monumentum cucurrit, sola ad monumentum plorauerit, posteaque, Christo in caelo assumpto, in Gallia Narbonensi triginta annorum poenitentiam acerbam in solitudine transegerit. Sancta Maria Aegyptiaca, ex meretrice conuersa, in desertum fugit, quae panibus acceptis, quibus consumptis, ex solis heremum annis quadraginta quinque, nullo mortalium conspectu victitauit. Moyses Aethiops ex latrone publico monachi factus, in eremitam euasit sui temporis celeberrimus. Theodora Alexandria propter vnum adulterij actum multo habitu, monasterium ingressa, totam in eo vitam transegit admirabili sanctitate. Pelagia meretrix Antiochae à sancto Nonno Episcopo Heliopolitano conuersa, in Cilicia iuxta montem Oliueti extructa vitam finiuit. Sanctus Bonifacius. Martyr propter vnum fornicationis actum Romam relinquens, peregrinatur, Martyrum curam gerente tunc persecutione, ac postremo ipse Martyr Romamque corpore reducto, Aglais matrona cum peccauerat, quaeque poenitentiam egerat, templum in Martyris honorem construxit. Certè bruta animalia quaeque semel euaserunt, cautiore sunt postea, nec eos facile redent. Communiter quidem melior est innocens quam poenitentia, sicut melior est vestis integra quam sutata, etsi diligenter refarta. Sed sicut scissura vestium, si reus funiculis & pretiosis gemmis copulentur, pulchritudinem reddunt vestem ipsam, quam si tota sana fuisset & integra; sic per egregiam poenitentiam tanta gratia & caritate resurgit peccator, vt pulchrior reddatur quam in crimine non incidisset.

EVANGELIVM DOMINICAE II
POST PENTECOSTEN.

Luca 5.

VM turba irruerent in Iesum, vt audiret verbum Dei, & ipse stabat secus stagnum nefaresh. Et vidit duas naues stantes secus stagnum. Piscatores autem descenderant, &

IN D
uabant r
Simonis,
docebat o
ad Simonem
piram.
tam nocte
laxabo r
multitudi
Et annue
adiuare
culas, ita
Petrus, p
mo pecca
& omne
perant. S
Zebedaei.
Noli tim
ad terra

P

1. Cum
audiendi
2. Rog
Dei vo lun
3. Fructu
fructuoso
4. Sea
5. Pro
Domine. D

1. Cum

Lo
plo
gogis, l
turturati
petu irr
Dei. Hu
men hoc

uabant retia. Ascendens autem in vnam nauem qua erat Simonis, rogauit eum à terra reducere pusillum. Et sedens docebat de nauicula turbas. Vt autem cessauit loqui, dixit ad Simonem: Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam. Et respondens Simon, dixit illi: Præceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus; in verbo autem tuo laxabo rete. Et cum hoc fecissent, concluderunt piscium multitudinem copiosam. Rumpebatur autem rete eorum. Et annuerunt socii, qui erant in alia naui, vt venirent, & adiuuarent eos. Et venerunt, & impleuerunt ambas nauiculas, ita vt penè mergerentur. Quod cum vidisset Simon Petrus, procidit ad genua Iesu, dicens: Exi à me, quia homo peccator sum, Domine. Stupor enim circumdederat eum, & omnes qui cum illo erant in captura piscium quam ceperant. Similiter autem & Iacobum, & Ioannem filium Zebedæi, qui erant socij Simonis. Et ait ad Simonem Iesus: Noli timere. Ex hoc iam eris homines capiens. Et subductis ad terram nauibus, relictis omnibus, secuti sunt eum.

P E R I C O P E moralis huius Euangelij.

1. Cùm turba irruerent in Iesum, vt audirent verbum Dei. De feruore audiendi verbi Dei.
2. Rogauit eum à terra vt reduceret pusillum. De obsequio & seruitio Dei voluntario.
3. Præceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus. De vano & infructuoso omnium impiorum in hac vita labore.
4. Sed in verbo tuo laxabo rete. De fiducia in Deum circa difficilia.
5. Procidit ad genua Iesu, dicens: Exi à me, quia homo peccator ego sum Domine. De sui humiliatione in conspectu Dei.

1. Cùm turba irruerent in Iesum, vt audirent verbum Dei.

LO C U S moralis de feruore audiendi verbi Dei, exemplo populi huius, qui non solum in templo & Synagogis, sed per agros & montes, nec paruo numero, sed turmatim nec quemodolibet accedentes, sed magno impetu irruentes, & premeantes Iesum, audiebant verbum Dei. Hunc locum iam bis terte tractauimus. Pauca tamen hoc loco addemus, prout Deus dabit. Hic egregius

Verbi Dei audiendi feruor.

Dominica 3.
Mag. s. text. 3.
Dominica 3.

Quadrages.
text. 7.
Domin. Pass.
text. 2.

Marci 1.

Marci 3.

Marci 5.

Luca 5.

Ioan. 13.

Simile.

Matth. 5.

Ioan. 7.

Hebr. 13.

Dominica 3.
Quadrages. text.
7. part. 2.
Exempla.
2. Reg. 12.
Daniel 4.

feruor populi Iudaici in audiendo verbo Dei, qui nostra ignauiam in die iudicij condemnabit, non hac solùm, sed aliàs frequenter in Euangelio apparet. Quum per quor dies Christum vsque in desertum sequuti essent, discipulis suis: *Misereor super turbam: ecce iam triduo sequent me.* Alibi sic eum frequentes sequebantur, vt dice discipulis suis, *vt nauicula sibi deseruient propter turbam comprimerent eum.* Quum mulier hemorroissa sibi tangeret, isque rogaret quis esset, dicunt ei Apostoli: *Vides turbam comprimentem te, & dicis, quis me tetigit?* A vice sic vndique à turbis eum audientibus circumcingi vt qui paralyticum à Christo sanandum adferrent, *nuenientes qua parte illum inferrunt pra turba, ascenderint in tectum, & per tegulas summisserint eum cum lecto in manus ante Iesum.* Postremò tanta hominum multitudo, & studio ad Christum audiendum confluerat, vt dixit Pharisæi, qui omnibus modis id impedire conabantur: *detis quia nihil proficimus? Ecce totus mundus post eum.* Totum hoc nostram socordiam condemnabit, qui iuxta clemens habitâtes, & rariùs ad conciones vocati, fastidium exire. Si iustus & bonus es, considera quòd sal nò facit mortuas carnes cõseruat, sed etiam viuas, & qui Christus Apostolorum locum tenent, sunt *sal terra*, non solum sanandas putridas carnes, sed etiam ad conseruandas viuas & sanas. Si peccatores, vide diligenter ne ab horum concione, existimans quòd nihil illa te iuuabit. Membris eos qui à Pharisæis missi erât vt Christum comprehenderent concionantem, Christum audientes, ita compuncti fuisse, vt ad Pharisæos reuersi, & cur eum non adducere interrogati, responderint: *Nunquam sic loquutus est in synagoga.* Ne dubites quin idem tibi accidere queat: *Viuis enim sermo Dei, & omni gladio penetrabilior, &c.* Si doctus existimes propterea auditum verbi Dei tibi esse vel non necessarium, vel non conducibilem. Nam viua vox afficit, & nescio quid latentis energiae habet, maximè vox prædicationis sacrae, quæ medium est ordinandi & salutis, vt alio in loco ostendimus. Danid etsi sapiens fuit, tamen in peccato suo mansit, donec voce Nauiam Prophetæ admonitus excitaretur. Quam vbi primò diuit, cõpunctus exclamat: *Peccaui.* Nabuchodonosor templabatur illam arborem quæ statum suum designabat, sed nihil ea mouebatur, donec Danielis viam vocem

diret, quæ in Lege agnouit, multi dicitur in Euangelio perat. Vnde dicitur: *Et tuos dram te obserua quod vsu terum nignauia audiend cibi con stimulu malia co homines, appetit, fastidit incensum quam si faucibus esurire, mus) sic Alioqui Etor) m acerbitas dent; sal optimu rit philo retur, er quit: non diu aliq bis esset pientia nullum audire r petimus longe v: tistumur gna vid*

diret, qua ad pœnitentiam adducitur. Paulus doctus erat, in Lege enutritus ad pedes Gamalielis; sed Christum non agnouit nisi voce de cœlo missa. Certè ad sapientiam Salomonis audiendam venit Regina Sabæ, aliique sapientes multi de finibus terræ. Atqui plus quàm Salomon hic. Euangelij prædicatio omnem Salomonis sapientiam superat. Vt cunq; sis doctus, tamen nec sic vides ipse defectus tuos legendo, sicut prædicatorem, qui Christi cathedram tenet, audiendo, nec multa quæ legis sic aduertis & obseruas, sicut in prædicatione verbi ea audis obseruari: quod vsus ipse & experientia quotidiana demonstrat. Cæterum non scientiæ copia, non virtutis possessio, sed sola ignauia & locordia, rerumque diuinarum fastidium, ad audiendas conciones tardos ac pigros nos facit. Optimum cibi condimentum fames. Maximus audiendi verbi Dei stimulus, verbi desiderium. Appositè Origenes: *Omnia animalia cognoscunt proprios cibos, & appetunt illos, sed & inter homines, aetas, valetudo, & habitudo corporis diuersa alimenta appetit, diuersa & conuenientia. Solus Christianus animi cibos fastidit & nauisat, nisi Spiritu Dei, & Igne amoris diuini cor incensum gerat: quo si flagrat, verbo Dei audiendo nunquam satiabitur, sed cum Propheta dicit: Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua! Super mel ori meo. Quemadmodum esurire, corporis bonam valetudinem declarat (ait Chrylостomus) sic sermones appetere spirituales, animæ sanitatem arguit. Alioqui sicut qui in magno vase aceti (ait idem sanctus Doctor) modicam guttam mellis immiscet, etiam mel perdit, & acerbitas aceti non mutatur: sic, quos multa cupiditates possident; salutis verbum non admittunt. Desiderium sciendi est optimus modus proficiendi, iuxta illud: admiratio peperit philosophiam. Diogenes quum ab Antisthene repelleretur, etiam baculum intentante, subiecto capite, Cede, inquit: non enim ita durum baculum reperies, qui me abs te, quàm diu aliquid dixeris quod discam, arcere possit. Si tantum in nobis esset rerum diuinarum, quantum in hoc homine sapientiæ humanæ erat desiderium; nullus labor, negotium nullum ab audiendo verbo Dei nos retardaret. Sed ideo audire negligimus, quia scire non appetimus. Ideo nō appetimus, quia quanti valeant, non cognoscimus. Quæ à longe videmus, minora quàm sunt, nobis representari certissimum est: quæ verò prope nos sunt, & præ manibus, magna videntur. Sic peccatori, & rerum terrenarum amatori,*

*Actor. 22.
Ibid. 9.
3. Reg. 10.*

*Homil. 27. in
Nun.*

*psal. 117.
Simili a.
Homil. 1. in
Esuam.
Homi. 31.
oper. imperf.
in Matth.*

Laert. lib. 6.

Apophtheg.

Simile.

Concionis &
mensa discri
men.

1.

2.

3.

4.

5.

omnia quæ Dei sunt, tota rerum diuinarum cognitio, anima & contemptibilia apparent; sola huius mundi gaudia & commoda, pulchra & exoptanda videntur. Ex hac caritate & præpostero iudicio illud discrimen oritur inter cibos corporales, qui in mensa; & cibos spirituales, qui in concione distribuuntur. Ad mensam vocati nunquam recusamus, quasi cibo non indigentes: ad audiendum verbum inuitati, semper ita recusamus, quasi concionariis voce non egeamus. Rursum in mensa optimum quæque cibum nobis ministrari gaudemus, deteriorem in accumbentibus: in verbo Dei audiendo optimū quidem (vt alicuius viti) reprehensionem, quæ ad animæ salutem maximè conducit à nobis semper remouemus, & alios transferimus, dicentes: Hoc verbum illud & illud perstringit, non me. Deinde in mensa volumus semper primi: in concione postremi. Denique omnis concio prolixæ: nulla mensa proluxa videtur. Postremò in mensa dem frequenter & penè quotidie cibos sine nausea comidimus: in concione eundem sermonem bis audire non sustinemus. Horum omnium causa est, quia appetitio omnis rerum cælestium in nobis deiectus est.

2. Rogauit eum à terra reducere pusillum.

Voluntarium
Dei obsequiū.
Matth. 23.

2. Cor. 9.

Leuit. 27.
Allegoria.

De Ciuit. Dei
lib. 1. cap. 28.

S. Bernard. in
vita Malachia.

Lo c v s moralis de obsequio & seruitio Dei voluntario: Poterat Christus imperare Simoni, sicut imperantis & mari, & obediebant ei, vt nauem à terra reducere sed rogat non imperat. Vult vt omne obsequium quod deferimus, voluntarium sit: *Hilarem datorem diligit*, & omne opus bonum ex dilectione pensatur. In Leuitico præcipiebat Dominus: *Omnis estimatio siclo sanctuarij perderabitur*. Omne opus bonum, quod Deo offertur, siclo caritatis amoris ponderandum est. Si ieiunas, si oras, si elemosynam facis, ex hoc pondere opus æstimabitur. *Ponderum meum* (ait Augustinus) *amor meus*. Amore quippe ponderare in ea ferimur quæ amamus, maiori amplius, minori minus. Charitatis feruor inter operandum facit, vt per se exile & tenue, valde præstans & fructuosum. Ergo plura vnum aut alterum proferemus. Ciuis quidam Eboracensis in Anglia, videns Malachiam Episcopum Romam pergentem, multos habere socios itineris, & equos nisi tres, obtulit ei suum, quo ipse veheretur, hoc solum dolere se inquiring, quòd esset runcinus, durè portans.

addit, Lib
ni, ducite
cipio, que
esse, quic
conscien
postmodu
suauiter a
mus & pr
becere,
Quare &
mortis su
charina S
ab alia qu
que oprin
fecisset, c
rio suo ro
ne pauper
illam fari
multiplicata,
Episcopi
quoque f
lus ad Co
niferium
Sicut terr
fert; sic p
rem mer
cens: Sic
dine char
bus, & pra
ra huc pe
nica Palm

3. F

Lo c v
piorum i
mortale
Deo, sine
sole iusti
lumen noi
pretea se
Qui post

addit, Libentius dedissem, si melior fuisset. Sed si dignami- *Exempla.*
 ni, ducite vobiscum. Et ego, ait Episcopus, eo libentius ac-
 cipio, quo tu prædicas viliores: quia non potest mihi vile
 esse, quicquid tam pretiosa voluntas obrulerit. Illam ergo
 conscendens Episcopus, primò quidem durum sentiebat,
 postmodum autem mira mutatione valde commodum &
 suaviter ambulanti inuenit: denique factus est ei opti-
 mus & pretiosissimus: quinetiam & de subnigro cepit al-
 bescere, & non multo post vix inueniebatur albior illo.
 Quare & Episcopus eo nouem post annis vsque ad diem
 mortis suæ perpetuò utebatur. Hæc D. Bernardus. S. Ca-
 tharina Senensis quum ex putida farina & exigua ideoque
 ab alia quadam statim proicienda, plurimos panes, eos-
 que optimi saporis in vsus pauperum suis manibus con-
 fecisset, causam huius miraculi Patri Raimundo confessario
 suo roganti hanc dedit: Ne Dei donum despiceretur, &
 ne pauperes negligerentur, magno cum feruore accessi ad
 illam farinam: atque ita Angelis mihi cooperantibus, mul-
 tiplicata, & in meliorem mutata farina fuit. In vita S. Eligij
 Episcopi Nouiodunensis simile exemplum legitur. Hoc
 quoque sensu duo minuta vidua laudauit Christus: & Pau-
 lus ad Corinthios: Scio promptum animum vestrum erga mi-
 nisterium in sanctos, pro quo de vobis glorior apud Macedones.
 Sicut terra pinguis ex modico semine vberem fructum ad-
 fert; sic paruam opus ex magna charitate profectum, vberem
 mercedem à Deo reportat: quod Dauid expressit, di-
 cens: Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea, pingue-
 dine charitatis, & labijs exultationis, id est, labijs exultanti-
 bus, & præ gaudio iubilantibus, laudabit os meum. Vide plu-
 ra huc pertinentia Domin. i. post Epiphaniam, & in Domi-
 nica Palmarum.

2
In vita eius
apud Surium,
tom. 2. p. 247.

3.
Lib. 2. c. 18. 17. 60
Sur.
1. Cor. 9.
Simile.

Psalm. 61.

Text. 1.
Text. 4.

3. Præceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus.

Locus moralis de vano & infructuoso omnium im-
 piorum in hac vita labore. Infidelitas, hæresis, peccatum *Impiorum la-*
 mortale, nox huius vitæ sunt, & opera tenebrarum, sine *bor vanus.*
 Deo, sine Christo, sine luce virtutum, sine die gratiæ, sine
 sole iustitiæ. Vnde omnium impiorum illa vox est: *Iustitia Sap. 5.*
lumen non luxit nobis, & sol intelligentia non est ortus nobis, & pro-
 pterea sequitur: *Lassati sumus in via perditionis & iniquitatis.*
 Qui post multum laborẽ bonam mercedem accipit, aut quod

quæ

- quæsiuit inuenit, aut eò quò voluit peruenit, non lassatus non fatigatur, sed maximè recreatur. Omnes impij ideò termino laboris lassantur, quia multum laborantes nihil ceperunt. Infidelium hominum omnis labor prorsus inutilis & inanis est, siue quoad veri scientiam, siue quoad virtutis actionem. Vnde B. Prosper: *Græcia scholæ, Romana de quæntia, & totius mundi inquisitio circa inueniendum summum bonum, acerrimis studiis, excellentissimis ingeniis laborando per aliud egerunt, quàm ut euanescerent in cogitationibus suis, ad noscendum veritatem semetipsis ducibus vrebantur.* Hæc est, cæcum intellectum cæca voluntas sequebatur, & ambulant in foueam ceciderunt. *Ambulant enim gentes in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, propter carnalitem cordis ipsorum.* Ex hac nocte infidelitatis tot apud Philosophos sectæ, totque pugnantis opinioniones. Vnde sanctus Augustinus: *Dum Socrates ipse omnia monet, asserit, dicit, quoniam non euidenter quod quærebat apparuit, eius discipuli quod cuique placuit, inde sumpserunt; & ubi cuique visum, ibi finem boni posuerunt.* Hinc videlicet factum est, ut sicut magistro discipuli, sic ipsi inter se cõdiscipuli perpetuo sentierint, & sectas instituerint. Vnde apud Theodoretum Porphyrius: *Perpetua est apud nos $\lambda\omicron\gamma\mu\alpha\tau\iota\alpha$ & verborum disceptatio; utpote qui in bonis coniecturam humanæ rationis ducamur. At autem quod melius & certius est assequamur, nos per nobis indagandum relinquitur.* Denique hoc illud est quod in persona sacerdotis Egyptij in Timæo suo cõquerunt Plato: *Vos Græci semper pueri estis.* Nulla enim apud vos est disciplina qua senio incanuit. In annos videlicet singulos philosophi prodierunt. Tanta certè & tam infamis fuit philosophorum pugna puerilis circa verum & bonum inueniendum, ut Lucius Gellius, Proconsul Romanus, Athenis quum ageret, omnibus Philosophis in vnum locum conuocatis, grauitè cum illis egerit, ut controuersias & dissensionem harum aliquem tandem facerent modum, qua etiam in re suam illis operam & auctoritatem imponere pollicitus est: et si inanis & irritus totus eius labor fuerit. Huius rei causam his verbis S. Augustinus reddidit. *Non alia de causa inter Græcos illos philosophos, ut à magistro discipuli, & ipsi inter se condiscipuli dissentiebant, nisi quia uelut inanimales humanis sensibus, & humanis argumentis veritatem inuestigarunt.* Sic isti tota nocte laborantes, nihil ceperunt, nec veritatem attigerunt, nec virtutem coluerunt, sicut

Philosophia
humana nox
laboris.
Eorra Colla. c.
16.

Ephes. 4.

De Civ. Dei li.
4. cap. 3.

De curat. Græc.
affect. lib. 1.

Plato in dia.
Timæo.

Cicero lib. 1. de
legibus.

De Civ. Dei
lib. 18. c. 41.

IN
coli debet
rent. Alia
bores ina
cer: Si qu
mini nos
na, super
gnas verb
scentes, &
rursus: V
quantur,
discipuli
in errore
sicuti Pa
se sapere
mea est, n
nem publi
habere pr
dum omni
quod omni
te ad men
piut, qui
ad Galat
causa? A
de semel
beant. V
operantur
deatur, sa
bi pleni
habere pr
habere S
est, in om
dem Trin
habere. F
re non pot
tiz, & ig
pian, n
consequ
iciunio,
docet Se
cibus pau
mem ite
prodest.

coli debet, id est, sic ut fructum beatitudinis inde perciperent. Alia nox huius vitæ est hæresis, cuius etiam omnes labores inanes & irriti sunt. Quod his verbis Apostolus docet: *Si quis aliter docet, & non acquiescit sanis sermonibus Domini nostri Iesu Christi, & ei quæ secundum pietatem est doctrina, superbus est, nihil sciens, sed languens circa questiones & pugnas verborum.* De his etiam alibi dicit, quod sunt semper discipuli veritatis, siunt magistri erroris: *semper errantes, & in errorem mittentes.* Horum quoque ignorantia causa est, sicuti Paganorum, quod semetipsis ducibus utuntur, & per se sapere volunt. *Veritas tua Domine* (ait S. Augustinus) *nec mea est, nec illius aut illius: sed omnium quos ad eius communionem publice vocas, terribiliter admouens nos, ut nolimus eam habere priuatam, ne priuemur ea.* Nam quisquis id quod tu fruentium omnibus proponis, sibi propriè vendicat, & suum esse vult quod omnium est à communi propellitur ad sua, id est, à veritate ad mendacium. Hæc est nox hæreticorum. Isti nihil capiunt, quia per nulla bona opera Deo placere possunt. Quod ad Galatas Paulus his verbis docuit: *Tanta passi estis sine causa?* Ait passiones eorum pro Christo inanes fore, si à fide semel accepta resiliunt, nouisque magistris aurem præbeant. Vnde S. Augustinus: *Extra Ecclesiam unitatem quicquid operantur hæretici, quamuis magna diligentia & solertia fieri videatur, tamen nihil illis prodest aduersus iram Dei.* Rursum alibi plenius: *Extra Ecclesiam Catholicam totum potest hæreticus habere præter salutem. Potest habere Ordinem ecclesiasticum, habere Sacramentum, cantare Alleluia, respondere Amen, hoc est, in omni externo cultu conuenire) tenere Euangelium, fidem Trinitatis habere & predicare: solam salutem non potest habere. Funderè sanguinem potest ne idola colat, coronam accipere non potest.* Hæc ille. Nox peccati mortalis sine lumine gratia, & igne charitatis, facit etiam ut laborantes nihil capiant, nullum laboris sui fructum percipiant, nec meritum consequantur. Hoc de elemosyna, hoc de oratione, hoc de ieiunio, hoc de quouis bono opere extra charitatem factum docet Scriptura. De elemosyna his verbis: *Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus meum ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.* De oratione his verbis: *Fiat oratio eius in peccatum,*

Hæresis labor de nocte.
1. Tim. 6.
2. Tim. 3.
1. Tim. 1.
2. Tim. 3.
Conf. li. 12. c. 25.
Gal. 3.
Cör. Par. li. 2. c. 3.
In Serm. de gestis Emeriti Donat. tom. 7.
Peccati mortalis nox.
1. Cor. 13.
Psal. 104.

Esa. 58.

Heb. 13.

Esaia 47.

Aggai 1.

Osee 8.

Psal. 71.

Similia.

2. Tim. 6.

Ibidem.

In historia de
Barlaam & Io-
saphat. c. 13.
Parabola.

De ieiunio: In diebus ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra
& omnes debitores vestros repetitis. Ecce ad lites & contentiones
ieiunatis. Non est hoc ieiuniū quod elegit Dominus. De ipsa peni-
tentia: Esau quasiuit cum lachrymis locum penitentia, & non
inuenit. Nepe quia iratus fratri hoc quasiuit, non dolens
per temeritate sua, qua vendidit primogenita. Denique
animam peccatricem Deus alloquitur: *Sra cum multitudine
maleficiorum tuorum, in quibus laborasti ab adolescentia tua
si fortè quid prosit tibi, aut si possis fieri sortior. Defecisti in ma-
titudine consiliorum tuorum. Et per alium Prophetam: Pro-
corda vestra super vias vestras. Seminastis multum, & metisti
parum. Comeditis, & non estis satiati; bibistis, & non estis
satiati: operuistis vos, & non estis calefacti; & qui mercedem
gregauit, misit eas in sacculum pertusum. Hic est labor eorum
qui vanitates seclat. In aranearum telas erit vitulus Samaria:
quia ventum seminabunt, & turbinem metent: culmus
non est in eo: germen non faciet farinam: quod etsi fecerit,
comedent eam. Vide vt omnibus modis docet Spiritus
Sanctus, homines impios nullos ex suis laboribus fructus
percipere: In circuitu impij ambulant. Sicut mola toto die se
mouens, eodem se loco vesperi inuenit, nihil progressa; sic
impij, auari, ambitiosi, voluptuarij, nihil in hunc mundum
perueniunt, nudi, obscuro, plorantes nati sunt: nihil inde auferunt,
nudi, obscuro plorantes morientur. Equi nobilium be-
phalerati, auro & argento contexti, toto die honorifice
ambulant. Sed quum domum redeunt, omni illo ornamento
destituto, nihil illis restat, nisi fatigatio, sudor, & vulnera
ex tantis oneribus & cursibus acceperunt. Diuites, am-
bitiosi, voluptuarij sentient in fine, omnes illas diuitias
quas se vel acquisitas, vel retentas, omnes honores cupiditate
comparatos vel possessos, omnes voluptates illicitas, & onera,
eademque graua & acerba fuisse. Hæc nempe sunt
Desideria multa & inutilia, & nociua, qua mergunt homines
in interitum & perditionem, in qua incidunt qui volunt diuitias
perire. Damascenus, vt ostendat quàm vanus sit omnium
huius mundi voluptatum labor, ponit quendam in discrimine
positi vocatum, qui tres amicos habebat, quorum duos
genti semper affectu amauerat, multaque pro illis periculis
labores multos sustinuerat, tertium verò sæpius aspectu
tutus fuerat, & raro admodum coluerat. Horum igitur
primum quum suppliciter adisset, auxiliū in eo discrimine
petens, & vt causam suam apud iudicem commendaret, in
hæc*

hementem non possit
locum eius nihil ali-
via vte-
verecun-
ius, et si in
acceptus
Bono, in
fit, obsec-
gã. Qua
est anim-
suamne
liorum e-
ga ipsos
Horum
cateriqu-
nem ad
quantur
la in re a
diuitiaru-
tem nihil
licia, qui
istos duos
cepit. T
in hac vi-
que exig-
mortem
Opera eni-
cis, munc-
lienis, qui
cardine f-
num sui
amore a-
sciat si ca-
subeat,
nolit. Sic
santur, vt
tota nocte
deponere
fiducia eis
nihil in e-

lementer rogans, responsum accepit, se quidem id facere non posse quod petebat, tamen honoris causa ad tribunalis locum eum comitari velle. Secundum quum suppliciter adisset, nihil aliud ab eo opis accepisse, nisi duo cilicia, quibus in via vteretur: si vellet. Tertium verò etsi non absque magna verecundia aggrediens, & in extremo hoc articulo opem eius, etsi immeritâ, suppliciter rogans, hilari & ameno vultu acceptus est, qui se sincerissimum eius amicum esse professus, Bono, inquit, sis animo, Regem adibo, & ut tibi propitius sit, obsecrabo, causamque tuam apud eum diligentissimè agam. Qua responsione accepta, miser ille afflictus plurimum est animo confternatus, nesciens quid magis deploraret, suamne in tantum amicum extremam negligentiam, an aliorum erga se maximam ingratitude, an verò suam erga ipsos tantam & tam malè collocatam benevolentiam. Horum amicorum primus est vxor, liberi, amici: cognati, ceterique secundum carnem familiares. Hi enim hominem ad extremum vitæ diem hoc solo obsequio prosequuntur, ut ad sepulchrum vsque cadauer comitentur, nulla in re alia illi post mortem vtilis. Secundus amicus est diuitiarum copia, totaque mundi gloria, ex qua post mortem nihil secum homo aliud aufert præter duo fortè cilicia, quibus sepeliendum corpus inuoluitur. Itaque per istos duos amicos tota nocte laborans, nihil vilitatis accepit. Tertius amicus vera virtus est, pietas, iustitia quam in hac vita quisque exercuit & coluit: quæ quantumcunque exigua, committitur tamen, & causam hominis post mortem apud Deum iudicem vehementer commendat. *Opera enim illorum sequuntur illos.* Sed de duobus aliis amicis, mundo & carne, dicit iterum Scriptura: *Seruietis diis alienis, qui non dabunt vobis requiem die ac nocte.* Sicut porta in cardine semper vertitur, nec inde exit: sic peccator terminum sui doloris non inuenit. Adolefcentens aliquando captus amore alicuius mancipij, ita illam deperit, ut etsi certò sciat si eam in vxorem ducat, fore ut ipse staram seruilem subeat, à nuptiis tamen illis, & indigna copula abstinere nolit. Sic diuitiis, honoribus, voluptatibus multi ita desponsantur, vt malint cum illis perpetuam seruire seruitutem, & tota nocte laborantes nihil capere, quam earum cupiditatem deponere. De huiusmodi S. Iob dicit: *Sicut tela aranearum fiducia eius.* Aranea se totam euiscerando vt rete conficiat, nihil in eo nisi muscas capit. Musca præter id quòd vilis est &

*Apoc. 14.
1er. 16.
Simile.*

*Iob. 3.
Simile.*

est & immunda, importuna quoque est & molesta; quæ si semel atque iterum abigas, vsque tamen & vsque recedat. Auarus, ambitiosus, voluptuarius, inuidus, vindictæ cupidus, perpetuis curis & cogitationibus affligitur, quod id quod appetunt consequendum, nec ab illis curis noctuque liberantur, quia cupiditates, vt musca importuna, mentes eorum incessanter exagitant. Magna cæcitas, tota nocte laborantes nihil capere, qui tantundem die laborantes, & ex præscripto legis diuinæ, amplissimam mercedem acciperent. Si quis mercator eodem pretio ferret veros lapillos, & verum aurum, quo alius verum adulterina, cæcus & insanus haberetur qui recusaret. Deus pro eodem labore venale exponit regnum cælorum, quo diabolus terrenam hanc & ementitam felicitatem. Sed vt qui de nocte laborant, quis futurus sit laboris fructus, ante laboris exitum non vident; sic terrenarum amorum amatores, & solliciti negotiatores, quis futurus eius negotiationis fructus, nisi finitis huius vitæ operibus, non aduertunt. Et sicut pisces, quàm diu in uentosa esca hamo pascuntur, nihil mali sentiunt; & auicula quoque captæ, interim dum præda potiuntur, satis se in bono loco esse putant; sed pisces, sublato ex aqua hamo, interitum suum tunc primum vident, & auicula euolare contendit, tunc demum se captam cernit: ita enim generis impij in statu peccati positi, & huius seculi voluptatibus potiti, miseram suam catastropham prius vident, quàm quum sibi in adeptis bonis quietem pacem pollicentur. Tunc enim repentina mors *hanc ipsam esse animam repetens*, qualem somnum dormierunt, ostendit. O quàm longa nox, & quàm vacuæ manus! Dormientes enim somnum suum, & nihil inuenerunt in manibus suis. Vt plura in alijs Dominicis.

4. *Sed in verbo tuo laxabo rete.*

Fiducia in Deum.

Loeys moralis de fiducia in Deum circa diffidendum. Hic enim Petrus etsi tota nocte laborando nihil pisci cepisset, quod tamen tenebrarum tempus piscationis proximè aptum est; tamen nunc clara luce retia ad captum relaxare, Christo iubente, non veretur, plus videlicet in verbo Christi, quàm in arte sua confidens. Docet nos hoc exemplum, in rebus semper arduis magis Dei verbum promissionis, seu præcepti, seu etiam consilij attendendum.

Simile.

Simile.

Similia.

Luc. 13.

Psal. 75.

IN

maiorém
vllis virib
quomodo
quòd eo
paruuli c
cti in re ta
& planxerit
fortatus D
quitur latr
bi idem D
transgredia
ciam canit
tat. Ration
tabunt forti
Egremium
dixit: Tu v
uenio ad te
nathas tur
ro, dicens:
paucis. Dix
gregato: C
mias vidēs
da Ierusalem
populo, &
suos milite
calo fortitua
hoc argum
Aduentus,
ca 4. post E
& 4. Domin
i. & Domin
bet pignus
iubentis op
sa promitti
possumus,
vnquam ne
Dominus an
qui sperant i
lidetur, quis
Dei auxiliu
iustis omni
omnis præ

maiorēque in eo fiduciam ponere, quā in humanis
 vllis viribus aut præsidiis, siue ea nobis desint penitus, siue
 quomodocumque adsint. Dauid enim sociis suis, videns
 quod eo absente Siceleg incensa esset, omnēsque vxores &
 paruuli cum tota substantia per latrones Amalecitas abdu-
 cti in re tam desperata, ceteri quidem *leuauerūt voces suas,*
 & *plauerunt, donec deficerent in eis lachryma:* sed statim con-
 fortatus Dauid in Domino Deo suo, consultuit Dominum, perse-
 quitur latrunculos, comprehendit eos, & exciuit pradam. Sic ali-
 bi idem Dauid: *Quoniam in te eripiar à tentatione, in Deo meo*
transgrediar murum. Totus ille Psalmus hanc in Deum fidu-
 ciam canit. Sic Apostolus: *Omnia possum in eo qui me confor-*
tat. Rationem assignat Esaias: *Qui sperant in Domino, mu-*
tabunt fortitudinem: id est, nouam induent, à Deo acceptam.
 Egregium in Dauide exemplum contra Goliath: cui Dauid
 dixit: *Tu venis ad me cum gladio, & hasta, & clipeo: ego autem*
venio ad te in nomine Domini exercituum. in hac fiducia Io-
 nathas turbauit castra Philistinorū Iolus cum suo armige-
 ro, dicens: *Non est Domino difficile saluare vel in multis vel in*
paucis. Dixit Iosaphat Rex exercitui suo, ad pugnam con-
 gregato: *Credite in Domino Deo vestro & securi eritis.* Nehe-
 mias vidēs tot imminere pericula & labores in reedifican-
 da Ierusalem, dixit aedificantibus: *Deus noster pugnabit pro*
populo, & nos ipsi faciamus opus. Sic Iudas Machabeus ad
 suos milites: *Non in multitudine exercitus victoria belli, sed de*
celo fortitudo est. Alia exēpla in aliis locis proiata vide, & de
 hoc argumento plura in aliis Dominicis, vt Dominica 4.
 Aduentus, tex 5. & 7. in Dominica Paschæ, text. 4. Domini-
 ca 4. post Epiphaniā, text. 4. Dominica Quinquag. tex. 3.
 & 4. Dominica 4. Quadrages. tex. 2. Dominica in Albis, tex.
 1. & Dominica Pentec. tex. 5. Certus esse debet de re, qui ha-
 bet pignus apud se. Verbum Dei seu promittētis opem seu
 iubentis opus, pignus certissimum est. Neque enim vel fal-
 sa promittit, vel impossibilia iubet, sed iubendo quod non
 possumus, docet nos id petere vnde possumus: nec petenti
 vnquam negat, quia nihil se negaturum promittit. *Redimet*
Dominus animas seruorum suorum, & non delinquent omnes
qui sperant in eo. Cum ceciderit (iustus sperans in Deo) non col-
 lidetur, quia Dominus supponit manū suam. Præsentissimum est
 Dei auxilium sperantibus in verbo eius, & solū Dei verbum
 iustus omnibus, vt baculus, vt anchora, vt turris fortissima
 omnis præsidij loco est. Hinc illæ voces: *Azemor esto verbi*

Exemplum.

1. Reg. 16.

Psal. 17.

Philip. 4.

Esai. 20.

Exempla.

1. Reg. 17.

1. Reg. 14.

1. Paralip. 20.

Nehem. 4.

1. Machab. 3.

Simile.

Psal. 33. & 36.

Verbum Dei
 omne præti-
 dium.

Psal. 118.

Pars Aëstinalis.

G

tui

*Pfal. 118.
Simile.*

Ecli. 12.

Pfal. 104.

*tui seruo tuo, in quo mihi spem dedisti. Rursum: Sustinuit anima mea in verbo eius, sperauit anima mea in Domino. Et iterum: Propter verba labiorum tuorum ego custodivi vias duras. De qua hanc maxime ob causam dicit Propheta: Lucerna pedibus meis verbum tuum est lumen semitis meis. quia sicut lumen oculos, sic Dei verbum animam lificat, & miratione replet: sicut lumen pigros ad opus excitat, sicut verbum timidos ad fortitudinem prouocat, iuxta illud: *Verba sapientum quasi stimuli.* Sicut ex luminis solaris reflexione generatur ignis, sic verbum Dei generat in anima animas flammas, iuxta illud: *Eloquium Domini in flammam materiam.* Sed sicut lumen in diaphano & perspicua materia inciditur, in materia autem faculenta remittitur: sic in puro & defacato verbum Dei fortitudinem generat, in rem excitat, consolationes adfert; sed in animo materialium & terrenarum rerum amore quasi densa nube offuscato, verbum Dei nec penetrat, nec ullam operationem propriam facit. Similis Simoni Petro esse debet, simplici malo, feruens in bono, humilis corde, qui audita Dei voce confestim dicat: *In verbo tuo laxabo rete.* Verbum Dei sensus est, multum fructificans, sed in terra bona. Verbum Dei nutritur, sed illis qui renati sunt ex verbo. Esdem nutritur, ex quibus sumus: sicut pullus nascitur ex vitulina oue, & nutritur ex vitello eiusdem.*

5. *Procidit ad genua Iesu, dicens: Exi à me, quia peccator ego sum, Domine.*

*Humiliatio
sui ipsius.*

*Exemplum.
1. Reg. 15.
Simile.*

Locvs moralis de sui humiliatione in conspectu Petrus indignum se tanta Christi gratia existimans, et tantum miraculum eo presente, & in eius nauicula Christi operaretur, peccatorem se profiteretur, & Christi praesentem indignum. Sed quo se indigniorem Christi conuertit iudicabat, dicens: *Exi à me Domine;* eo Christo praesentior factus est, & omnium eius indiuiduorum conuersiorum maximè conscius. Quanto humilius sedebat, tanto humilius capiebat, sicut Magdalena secus pedes Christi sedens, ut verbum vitae audiret. *Saul cum esset paruulus in ceteris factus est caput in tribubus Israel.* Vbi ostium est humilitatis, necesse est demisso capite intrare, ut ceteris sit deus magna. Ut caelum ingrediaris, ut ad virtutem & veritatem

triam per
At ille n
mus, ab
ne Dom
Dominu
mirabilib
qui adhu
PLICITATE
ponitur
Palma ei
altius co
xam. Ha
na, quan
formauit
& simpli
proferat,
insurgat,
capite va
bit in dom
culo se m
stus; Nol
teris hon
sto dixit,
rectus,
dicens: D
humilita
transibun
datur ab
nim valle
pter solis
propterq
tiarum de
rum enim
nam glor
tur, sunt
ait Scrip
storum dir
melius co
efficitur.
cognosce
que ceter
nus, suan

tiam pertingas, per Christū intrare debes. *Ille enim est ostium,* 1. Ioan. 10.
 At ille *mitis & humilis corde erat:* & hoc ipsum vt nos esse- Matth. 11.
 mus, ab eo nos discere iubet. *Non in spiritu, non in commotio-* 3. Reg. 19.
ne Dominus, sed sibilus aura tenuis. Illic habitat & requiescit
 Dominus, vbi humiliet de se animus sentit, *non ambulās in* Psal. 130.
mirabilibus super se, sed sicut recēter ab lactatus à matre sua, 1. Pet. 2.
 qui adhuc pēdet à matre sua, *sicut modò geniti infantes, in sim-*
plicitate cordis lac concupiscit. Inter ceteras sponsæ dotes hæc Cant. 7.
 ponitur: *Statura tua assimilata est palma, & vbera tua botris.*
 Palma est arbor, cuius radix quanto plus opprimitur, tanto
 altius confurgit, habetque radicem maximè in terra defixam.
 Habet quoque folia ad modum palmæ manus humanæ, quam natura
 sine vnguibus pungentibus, & sine aculeis formauit. Hæc omnia
 humilitatē spiritus, mansuetudinē & simplicitatē sponsæ signifi-
 cant: vt sic fructus suauissimos proferat, sicut palma suos dactylos;
 & in altissimā comam insurgat, sicut palma quæ arbor est maximè procera, & in
 capite valde comata. Sic enim dicitur: *Iustus in palma flore-* Psal. 91.
bit in domo Domini. Quia solus Petrus hoc visō Christi miraculo
 se maximè humiliavit, propterea ei soli respōdit Christus; Luca 5.
Noli timere, ex hoc iam eris homines capiens; eum plus ceteris
 honorans. Sic alibi ex summa animi humilitate Christo dixit, 1. Ioan. 13.
Non lauabis mibi pedes in æternū: sed à Christo correctus,
ex eadem humilitate promptissimè morem gerit, dicens: Domine, non solum
pedes, sed & manus & caput. Hęc est humilitatis virtus, iuxta illud:
Inter medium montium pertransibunt aqua, & valles abundabunt frumento. Psal. 108.
 Humilibus datur abundantia gratiarum, & copia meritorum: Sicut enim
 valles aquosæ sunt, fructuosæ, vmbrosæ, & calidæ propter solis
 ardorem magis conclusum, & aquarū defluxum, proptèrque
 vicinos mōtes: sic animæ humiles, proptèr gratiarum decursum,
 & cōclusæ charitatis ardorem) superborum enim charitas, si qua
 in operibus est, effluit tota per vanam gloriam) & vicina
 Sanctorū exempla, quæ illi inuentur, sunt perpetuò bonorum
 operum fructuosæ. Nempe, vt ait Scriptura, *Vbi est humilitas,*
ibi est sapientia. Simplicitas iustorum diriget eos. Humiliter enim
 de se sentiens, & seipsum melius cognoscit, & ad Deum
 cognoscendum peripicacior efficitur. *Excelsus Dominus,*
& humilia respicit, & alta à longè cognoscit. Sic Phariseus
 de bonis operibus sibi placens, leuè que ceteris hominibus
 proponens, abiectus est: Publicanus, suam miseriam agnoscens,
 iustificatus est.

1. Pet. 2.

Psal. 130.

Cant. 7.

Simile.

Psal. 91.

Luca 5.

1. Ioan. 13.

Psal. 108.

Simile.

Prou. 11.

Psal. 137.

Luca 18.

Similia.

1.

2.

3.

4.

Superbi & humilis discrimen.

Simile.

Math. 23.

Ipſa docet rerum natura, in magnis Dei donis, multitudine virtutibus humilitatem animæ adesse ſemper oportere. Ramus quo fructibus eſt onuſtiore, eo terram verſus magis deprimitur. Spica quo granis plenior, eo ſe incuruat magis. Ramus erectus, & ſpica erecta, vacua ſunt. Vaſa vacua magis reſonant, repleta minus. Cuius arboris folia lata & densa ſunt, vel nullum vel rarum fructum adfert. Multa loquuntur, multum iactitant, multum verborum habent, quibus ſolidæ virtutis ineſt minus. Humilitas taciturna eſt timida, ſed bonis operibus plena. Sicut ſtella in firmamento eſt modica in apparentia, ſed verè magna, & quidem Mathematici tradunt) tota terra maior ſic humilis cum apud Deum & in rei veritate magnus ſibi tamen atque paruus & contemptibilis videtur. Inter ſuperbum & humilem hoc discrimen eſt. Superbus ab omnibus cognoſcitur, ſed ſeipſum neſcit: humilis à nemine cognoſcitur, ſed ſeipſum optimè nouit. Sicut pueri homine conſpecto, nihil ſi hominem cognoſcunt, nec veſtem, nec dignitatem conſiderantes: ſic humilis factus vt paruulus (*nifi autem efficiatur vt paruuli, non intrabimus in regnum calorum*) res ipſas, vt Deo ſunt, conſiderat, non vt mundi vanitas nouo fucos depinxit. Plura de hac inſigni virtute iam in aliis Dominicis aliquoties diximus, & adhuc plura in ſermonibus dicemus, Dominica 10. poſt Pentecoſten, textu vltimo.

EVANGELIUM DOMINICÆ POST PENTECOSTEN.

Math. 5.

A MEN dico vobis, niſi abundauerit iuſtitia ueſtra plus quàm Scribarum & Phariſæorum, non intrabitis in regnum calorum. diſtiſti quia dictum eſt antiquis: Non occidit qui occiderit, reus erit iudicio. Qui autem occiderit, reus erit iudicio. Qui autem dico vobis: quia omnis qui iraſcitur fratri ſuo, reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri ſuo, reus erit concilio. Qui autem dixerit fatue, reus erit gehenna ignis. Si ergo offers munus tuum ad altare, ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid a te, reuertens ſe, relinque ibi munus tuum ante altare; &

IN
prius re
nus tu

P

1. Niſi

non intra

generibu

2. Eg

iram au

3. Qu

& maled

4. Si

tuus habet

prius recon

diſferend

1. Niſi a

& Ph

L

oc

hypoerit

neglecta

aut præp

xima ne

balis por

mam qu

foris eſt ca

plenum eſt

foris eſt, e

ba & Ph

rent homi

& omni ſ

autem pl

da impie

eſſe inter

verbo &

ſunt ſic

vacua v

ti poma

tit & Gor

colore &

prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum.

PERICOPE moralis huius Euangelij.

1. *Nisi abundauerit iustitia vestra plus quam Scribarum & Phariseorum, non intrabitis in regnum calorum.* Contra hypocrisim, & de variis eius generibus.
2. *Ego autem dico vobis: Qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio.* Contra iram aut quodcumque odium proximi.
3. *Qui dixerit fratri suo, fatue, reus erit gehenna.* Contra contumelias & maledicta in proximos.
4. *Si offeris munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris quod frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeret, &c.* De necessitate & non differenda reconciliatione fraterna.

1. *Nisi abundauerit iustitia vestra plus quam Scribarum & Phariseorum, non intrabitis in regnum calorum.*

LO C U S moralis cōtra hypocrisim & de variis eius generibus iustitia enim Scribarum & Phariseorum tota hypocritica erat: quia vel in externa tantum rectitudine neglecta interna & vera cordis iustitia; vel in ipsa externa aut præpostera & mutila, quia parua exactè seruabant, maxima negligebant; aut ficta tantum & simulata, quia verbalis potius erat quam realis obseruatio, cōsistebat. Ad primam quod attinet, dicit illis Christus: Vos Pharisei quod de foris est calicis & catini mundaris; quod autem intus est vestrum, plenum est rapina & iniquitate. Stulti, nonne qui fecit quod de foris est, etiā quod deintus est fecit? Rursus alibi: Vā vobis Scriba & Pharisei. Similes estis sepulchris dealbatis, quæ à foris parent hominibus speciosa, intus verò plena sunt ossibus mortuorum & omni spurcitia. Sic vos à foris paretis hominibus iusti, intus autem pleni estis hypocrisi, & omni iniquitate. Hęc est detestanda impietas sub fuce iustitiæ. Iustitia Christianorum debet esse interna, & in corde non ficta, nec in labiis. Diligamus nō

Hypocrisis, & vana eius generera.

1. Externa rectitudo siue interna. Luca 11. Matth. 23.

1. Ioan. 15.

Similium cægeries.

solida; sed ubi ea primùm tetigeris aut compresseris, in vaporem fortidum & sulphureum resoluuntur, tam naribus ingrata, quàm oculis erant iucunda. Sunt quasi opacum & vmbrosum nemus, quod prima facie amœnam, & delicias plenum apparet; sed intus non nisi serpentes alit. Sunt sicut tormenta bellica in castri propugnaculis disposita, quæ magnum aspicientibus terrorem adferunt, sed pulvere & globis vacua, ideoque inania terriçulamœta. Vides in hypocrita ieiunium, orationem, eleemolynam. Quem ista non moueant; Sed deest diuini amoris ignis, deest intentionis beneuolentia, & ita nihil valent. Quod natura differt ab arte, hoc vera iustitia ab hypocrisis. Natura in omnibus animalibus à corde suũ opus incipit, pictores & statuarij à facie nec interiora possunt exprimere. Assimilantur hypocrita struthioni, de quo Iob ait: *Penna struthionis similis est herodii & accipietis.* Accipiter & herodius sua velocitate reliquos aues superat. Struthionis autem pennæ similitudinem eorum habent, volatus autem non habet. Alas quidem quæ ad volandum erigit, sed nunquã à terra eleuatur. Tales sunt hypocritæ, qui actiones externas quasi alas ad volandum excitatas habent, animo tamen & corde toti terræ insistent, & terrena sapiunt. Quum enim sint immunditia, similitudo lupi, astutia vulpes, inani gloria volucres, transfigurant se tamè in Angelos lucis. Sicut vulpes simulat se mortuam vt gallinas capiat, securè ad eam accedentes; sic hypocritæ mortificatione simulant, vt simplicibus imponant, & sub pietatis prætextu prædam aliquam capiant. De quibus Apostolus: *Voluptatum amatores magis quàm Dei amantes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes. Et hos deuita. Ex his enim sunt, qui penetrant domos, & prauitius ducunt mulierculas oneratas peccatis.* Tales hypocritæ polypo similes sunt, de quo sic scribit S. Basilius: *Nô sileto perterierim polypi dolos ac furacitatem. Is cuiuscuque saxo adhaerit, colorem subit illius, atque adeo, vt piscium complures ad ipsum de improviso nantes, tanquam ad saxum appellant, paratam sese offerant illi prædam. Tales sunt qui sobrietatem cum sobrietate laudant, intemperantes sunt cum intemperantibus, atque ad quod cuique placet, suam omnino sententiam vertunt. Quoties vitare facile nemo potest, propterea quòd pietatis prætextu, pietas eorum fucata & adornata profunde latet. Hac ille. De iusmodi Dauid: *Loquuntur pacè cum proximo suo, mala autem cordibus eorum. Maledixit Dominus vineæ de qua expectabatur**

Iob 19.

Simile.

2. Tim. 3.

Homil. 7. in Exhameron.

Simile.

Psal. 57.

Esaia 5.

IN I

ut faceret
vua, sed n
bent colo
iusmodi
exteriori
get intèti
Alia iust
na quæda
serupulosa
De qua C
& rutam
vel, vt Ma
iudicium,
mus, & hy
non præte
exactores
propterea
facimus, a
discèdi cu
gua, de ve
que nocte
ctigalibus
bar Cùm
surgens a
esse: nihil
cendum e
verbis cu
auscultan
culpamus
gligis teip
tudinibus
noctu qu
aiunt Ora
hunc hor
fuis, quã
cus est, qu
tùm & vn
est: qui pu
cius depr
nitor esse
quod ad e
tur, & gra

ut faceret vnas, & fecit labruscas. Labrusca habet colorem
vnae, sed non saporem; sicut opera hypocritarum bonum ha-
bent colorem, sed Deo sunt insipida. Videtur hypocrita hu- Apoc. 3.
iusmodi esse *tepida ille, quem euomet Dominus.* Habet enim
exterius calidum quid & interius frigidum: fuerit actio, & fri- Text. 5.
gerit intentio. Vide plura in Dominica prima post Pentecosten.

Alia iustitia Pharisaorum siue alia hypocritis, erat exter- Hypocritis su-
na quaedam sanctitas prepostera & mutila quia in minimis perititiosa.
serupuliosi erant, in maximis nullam conscientiam ponebant.

De qua Christus: *Va vobis Phariseis, qui decimatis mentham* Luca 11.

& rutam, & omne olus, & prateritis iudicium & charitatem Dei,
vel, vt Marthaeus habet, *& reliquistis quae grauiora sunt legis,* Matth. 23.
iudicium, & misericordiam, & fidem. Hanc iustitiam supera-
mus, & hypocritism corrigimus, si magna facimus, & parua
non praetermittimus: si in nosipos rigidi & seueri sumus
exactores, non adultores: si quum parua praestitimus, non
propterea sanctulos nos esse opinemur, sed quae maiora non

facimus, attente dispiciamus. Ptolemæo Regi Aegypti, quia Exempla.
discendi cupidus videbatur, adultores ei familiares de lin- Plur. arch. lib. de
gua, de verticulo, de histortola digradantes, ad mediã vf. disserim. adul. &
que noctem reluctabatur. At vero sciienti, ferocienti, ve- ant.
tigalibus populum oneranti, nullus est tam multis obfiste-
bat. Cum aliquando Tiberius Caesar in Senatuum venisset,

surgens adulator quidam, ait, hominibus liberè loquendum
esse: nihilque metu dissimulandum, neque quicquam reti-
cendum eorum quae ad publicam vtilitatem pertinent. His
verbis cum omnes excitasset, factoque silentio, & ipso etiã
auscultante Tiberio Audi Caesar, inquit, in quo te quidem
culpamus omnes, etiam si nemo palam audet dicere. Ne-
gligis te ipsum, corpusque tuum exponis pro nobis sollici-
tudinibus & laboribus illud conficiens, nec interdiu, nec
noctu quiescens. Huiusmodi multa cum ille dixisset,
aiunt Oratorem Caium Seuerum subiecisse: Ista libertas
hunc hominem exitio dabit. Tales adultores tam sui ip-
si, quam aliorum sunt hypocritae. Non ille bonus medi-
cus est, qui hominis tubera si uulsaque habentis, pilos tantum
& vngues ferro incidit. Non ille bonus iudi magister

est, qui puerum de tabula & stylo castigat, mores autem
eius deprauatos dissimulat. Kadiculus ille censor ac mo-
nitor esset, qui imperitum Oratorem, nihilque dicentem
quod ad causam pertineat, reprehensurus, de voce cauille-
tur, & grauius acculet, quod frigidã potans corrumpat arte-

Lact. lib. 4.
Apophtheg-
mata.

August. Epistol.
46. ad Dioscori.

Exempla.
2. Reg. 12.

Ioan. 79.

Epist. 119. c. 19.

Simulata san-
ctitas.

Matth. 23.

Ioan. 8.

Ioan. 7.

Luc. 11.

Matth. 23.

Dominica 3.

Luc. 11. c. 4.

riam. Merito Diogenes Musicos in ius vocabat, quod
lyrae chordas congruè aptarent, animi mores inconcin-
haberent. Grammaticos quoque admirabatur, quod quae
Vlyssis mala tam studiosè inquirerent, sua prorsus igno-
bant. Quam praeposteram diligentia prudenter Themis-
cles refutavit, qui rogatus inter epulas ut nervis caner-
e quum respondisset, se illam artem nescire, aliusque inter-
set, Quid ergo nosti, si hoc non nosti? respondit: itera-
Rempublicam ex parua magnam facere novi. Sicur
absurdum & praeposterum est, parua curiosè scire, magna
scire, parua in alijs curiosè arguere, magna dissimulare.
praeposterum & periculosum admodum est, in paruis de-
ctis ingentes scrupulos ponere, magna crimina sine se-
pulo committere. David visa Bethsabee, & iam captus
oculis suis, inquirebat an mulier sanctificata esset ab-
munditia sua; & non inquisivit an viro esset copulata ei-
gio. Iudaei noluerunt ingredi pratorium ne cõtaminan-
tur; sed falsis testimoniis Christum tradere nihil re-
bantur. Tales sunt qui in ceremoniis externis omnia re-
ratissime obseruant, serius ad Ecclesiam venisse, in horis
dendis versiculum omisisse, pro maximo piaculo habent.
in ipsa Ecclesia fratres maleuolè obseruare, inuidia labo-
re, obscenas cogitationes voluere, pro nullo delicto
bent. De quo hominum genere sic conqueritur Augustinus
*Sed hoc nimis doleo, quia multa quae in diuinis libris salubra
praecepta sunt, minus curantur; & tam multis praesumptionibus
plena sunt omnia, ut grauius corripiatur qui per octauas sua-
est, per festa solennia terram nudo pedo tetigerit (non cal-
tus & melius solito vestitus) quam qui mentem vinolenti-
peltit. Alia Phariseorum iustitia seu hypocrisis erat, im-
balis, non realis, ficta & non vera mandatorum obser-
tio, quam saepe in Euangelio taxauit Christus: Quia
dixerunt vobis, facite; secundum opera eorum nolite facere.
cunt enim, & non faciunt. Rursum: Si filij Abrahae estis,
Abrahae facite. Et iterum: Nonne Moyses dedit vobis legem?
mo ex vobis facit eam? Et adhuc apertius. Va vobis legisse
quia tulistis clauem scientiae: ipsi non introiistis; & eos qui intro-
prohibuistis: malum videlicet exemplum & scandalum praebere
alibi: Onera grauiamponunt humeris aliorum, & digitum
nolunt mouere. Quem locum alibi exposuimus, similes
hoc hypocrisis genere in alijs Dominicis diximus. Hypo-
pocrisis omnibus ferè Iudaeis communis erat, omni-*

certè fili-
statu gra-
tia est, a-
rem vel
omni-
erimus o-
minore-
Eo domi-
riarius, p-
Dei prop-
stra deb-
pus nol-
Nolo ire
luntatem
magnus
his verb-
textum
hypocri-
bene,
Scytha
nihil fa-
mismat-
positè S-
mis anim-
pus: ita q-
cuius vi-
ragina
scribit
uit. Obl-
aedificã
Labyris si-
quali au-
quiden-
sunt, op-
richalc-
bet, nõ
& odor-
fectus.
det hyp-
auricha-
dore co-
que cu-

certè filiorum veteris Testamenti, siue in statu legis, siue in statu gratiæ (non enim temporum, sed morum hæc differētia est, ad vetus vel nouum Testamentum pertinere, veterem vel nouum hominem esse) propria est. Horum enim omnium vox est: *Quicumque dixerit Dominus faciemus, & erimus obediētes, sed nihil opere præstant.* Isti pertinent ad minorem illum filium, qui *iusus ire & operari in vinea, dixit: Eo domine; & non iuit.* De his Apostolus dicit: *Qui in lege gloriaris, per prauaricationem legis Deum inhonoras. Nomen enim Dei propter vos blasphematur inter Gentes.* At qui iustitia nostra debet esse maioris filij, & gentilis populi: qui etsi ad tempus noluit obedire Deo, & vocatus in vineam, respondit, *Nolo ire: postea tamen penitentiæ motus, iuit.* Hic enim fecit *uoluntatem patris sui.* *Qui enim fecerit & docuerit, hic uocabitur magnus in regno celorum:* Hic verè haeres regni erit: & ideo his verbis statim subiecit Christus hunc euangelij nostri textum, simulque ostēdit hanc Pharisæorum iniusticiam & hypocriam in hoc genere maximè consistere, quòd dicat bene, & faciat malè, vt deducit S. Augustinus. Anacharis Scytha de Grecis hoc notauit, quòd præclare loqueretur, & nihil faceret, ideoque similes eos illis esse dicebat, qui numismate ad nihil aliud uterentur, nisi ad numerandum. Apposuit S. Augustinus: *Sicut cuius pulchrum est corpus, & deformis animus, magis dolendus est, quam si deforme haberet & corpus: ita qui sanctè loquitur, & malè uiuit, magis miserandus, quam cuius uita improba uerbis respondet.* Hoc enim est ex eburnea vagina plumbeū educere gladium. De istis verum est quod scribit Oseas: *Oblitus est Israel factoris sui, & delubra edificauit.* Obliuiscuntur hypocritæ Dei in corde, & de labijs suis ædificat templa, quia omnem sanctitatem in uerbis ponunt: *Labijs suis me honorant, cor autem eorum longè est à me.* Sunt quasi aurum alchym isticū quod splendet, & non ualet. Vox quidem eorum, vox iacob, sed manus eorum manus Esau sunt, opera reproborum faciunt, loquuntur vt electi. Sed aurichalco hypocrita propriè assimilatur: auri colorem habet, nõ ualorem. Cibaria in aurichalco seruata, malè sapiunt, & odorem fœtidū contrahunt. Sic hypocritis interioris affectus corrumpit, quos diu celatos ubi semel producere audeat hypocrita, teterrimi apparebunt, & pestilentes. Vasa ex aurichalco facta, quum noua sunt, nihil verè aureis splendore cedunt, sed paulatim rubiginem contrahunt, tandemque cupream suam originem manifestè produunt. Sic hypocrita

Exod. 24.

Matth. 21.

Rom. 2.

Matth. 21.

Matth. 5.

De fide & oper. cap. 20.

Contra Faust. lib. 17. cap. 5. & Luta. in lib. de profectu morum.

Apotheg. Chri. lib. 4. c. 21.

Similia.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

Osea 5.

crita in prima cum eo cōuerfatione vir sanctus videtur
 sed diuturniore cōfuetudine minus placet, ac tandem pro
 fus displicet; quum sub pelle leonina auriculæ promittit
 afinæ. *A fructibus eorum cognoscetis eos.* Hypocrita est
 do vento agitata. Arundo radicem habet in arena, & vento
 pluuia, flumine obruitur. Hypocrita totus radicitus in
 more terrenorum, & quavis tentatione seipsum prodit, &
 mulationemque deponit. Inter veram ouē & lupum in
 fitu ouis hoc discrimen est: vt vera ouis si tondeatur, sepe
 tamen lanam gerit, quæ in proprio subiecto & naturali
 cilē denuo succrescit. At vellus quo se vestit lupus, si ton
 deatur, nunquam denuo succrescit, sed statim se prodit
 pus. Sic vera virtus tribulatione roboratur, simulata & hy
 pocritica detegitur & reuelatur. Sicut solis ardor cerā
 soluit, & lutum indurat: sic tribulationis æstus cor molle
 flexibile ad emendationem trahit; cor luteum, & fordidū
 cupiditatibus repletum, quale hypocritarū est, indurat ma
 gis. Rursum arundo omni vento agitatur. Sic hypocrita
 omnem fortunæ auram se flectit. Arundo exterius vitrosam
 habet, intus medulla, & omni soliditate caret. Hypocrita
 verbis sanctus est in corde vanus. Arundo citō crescit, &
 citō arefcit. Sic hypocritæ gloria & existimatio, de qua
Gaudium hypocritæ ad instar puncti. Denique sicut perforat
 manus quæ arundini innititur, sic facile læditur qui hypo
 critæ fidit. De quo *Isaias: Ecce confidis super baculum ar
 dineum & confractum, & cui si innixus fuerit homo, intrabit
 manum eius, & perforabit eam.* Quemadmodum Patro
 Achilles arma induens, & equos in pugnā educens, habet
 Pelia: am non ausus est attingere, sed hanc omisit: sic hy
 pocritæ verba & voces sanctorum concinnè resonant, sed
 eorum non attingunt. Illis dici debet quod adolefcent
 leuissimo de temperantia & sobrietate in Senatu Romano
 grauius differenti responsum erat. *Quis te ferat adfricans
 vt Crassus, cœnantem vt Lucullus, loquentem vt Cato? Cygna
 plumas habet omni niue candidiores, sed carnem nigram
 & digestionis durissimæ. Sic hypocrita sub verbis mellif
 fimis venenum alit. Pantheram propter pellis pulchritudi
 nem, & colorum varietatem, & odorem quem emittit, es
 tera animalia sollicitè adeunt, & multum videre desiderant
 sed toruitate capitis deterrentur, vnde ipsa caput occultat
 & accedentia animalia rapit & deuorat. Sic hypocrita pro
 pter exteriorem sanctitatem, & opinionem eius, à multis*

Matth. 7.

Matth. 11.

4.

5.

6.

7.

Iob. 30.

Esaia. 36.

8.

Apophtheg
 ma.

9.

10.

Plin. natur. hist.
 lib. 8. cap. 12.

appetit
 vel ad lu
 apitlimē
 mē noxi
 fronde
 affectus,
 relinquit
 bus telas
 inuoluit
 custodie
 pentibus
 seruatio
 aliqua ac
 tiam, ad
 transeat
 na maior
 tis, trans
 do volat
 crita ad
 blica me
 que aper
 manifest
 in sua pa
 cipiens,
 pus humi
 rius hui
 icētis in
 Pharisæo
 & gloria
 vt videat
 mus, qu
 minicis
 addemu
 Dei glori
 bec. *Ar
 actiones
 re, cui se
 sine abse
 dirigend
 Numqu
 ligit, ne
 nunc la*

appetit

ctus videtur
tandem pro
æ promittit
crita est æ
na, & ven
adicatur in
prodit, &
lupum in
deatur, sep
& naturalit
lupus, si t
n se prodit
mulata &
rdor cerâ d
s cor molle
m, & fordi
indurat ma
hypocritar
erius virore
Hypocrita
ò crescit, &
o, de qua lo
ur perforat
ur qui hypo
vaculum
mo, intrab
um Patro
ncens, hab
misse: sic
efonant, sic
ad adolesc
atu Roman
at adifican
Carol Cyg
nem nigran
erbis mellis
pulchritud
n emittit, c
ere desider
apur occulta
hypocrita po
ius, à milti
appetit

appetit, quos ipse postea vel corrumpit sua improbitate, vel ad suum emolumentum trahit. Potest quoque & eruca aptissimè comparari ipsa hypocrisis. Eruca est vernis maximè noxius arboribus & herbis: folia, flores, & ipsas interdù frondes & pampinos corrodit. Sic hypocritus omnes animi affectus, verba, & opera corrumpit, nihil in homine sanum relinquit. Eruca omnibus consumptis textit de suis visceribus telas, more aranearum, quibus se per totam hyemem inuoluit, adhærens arboribus, & semen suum pestiferum custodiens. Egerit enim quædam ova, quibus in vere erum pentibus nascitur multa proles. sic hypocrita ad sui conseruationem, & ad dissimulationem ingeniosus est, & orta aliqua aduersitate, multis technis & doctis suam celat malitiam, adhærens alijs bonis viris, tantisper dum tempestas transeat, quorum ope multa secreta facit multorum femina maiorum. Eruca ad modum bombycis sericum facientis, transformat se ex reptili in volatile, & sic papilio, & quâdo volat, minùs est noxia quàm quando reptat. Sic hypocrita ad modum iustorù, qui præclare de ecclesia & Republica meicetur, sic ex priuato Prælatu, ex paupere diues, atque apertè superbus: & tunc minùs nocet, quia magis se manifestat (magistratus enim probat virum) quam quando in sua paupertate reptabat, opinione sanctitatis multos decipiens, & seipsum perdens. Nam vt luctatores suum corpus humiliant vt deiiciant alios, sic hypocrite seiplos exterius humiliando, alios sæpenumero suppiant, & alijs de Pharisæica vane gloriâ in ipsorù loca & dignitates conscendunt. Alia adhuc Pharisæica vane gloriâ Pharisæorù hypocritus erat, in omni virtutis opere laudem & gloriam humanam captare: *Omnem iustitiam suam faciunt, vt videantur ab hominibus.* Hanc insaniam corrigere debemus, qui à Christo nomè accipere volumus: vt in alijs iâ Dominicis semel atque iterù latè deduximus. Hic tamè pauca addemus. Bonus Christianus in omni virtutis actione purâ Dei gloriam ante oculos habere, & eam solam querere debet. *Artes omnes humane (ait D. Basilius) ad finem sibi præfixum actiones suas omnes dirigunt: hominis Christiani finis est, et placere, cui se probauit. iuxta illud Apostoli: Cõtēdimus in omnibus, sine absentes sine presentes, placere Deo.* Ad hunc finem omnia dirigenda, sicut cynosurâ respicit nauta, vt cursum dirigat. Numquam ille rem faciet, qui segetem suam in herba colligit, nec autumnum expectat, quod messis tempus est. Qui nunc laudari volunt, receperunt mercedē suam, quia eterna carent.

11.

12.

Pharisæica vane gloriâ

Math. 6.
In Reg. f. f. ex
plic. ad q. 5.
1. Tim. 2.
2. Cor. 5.

Similia.

carent. Tinea virtutum laudis cupiditas est. Sicut enim
 nea ex bono panno nascitur, sed eundem confumit,
 non excutitur, sed compressus iacet pãnus: sic ex boni-
 tute vana nascitur gloria, ipsamque virtutem corrodit.
 est debita mercede priuat, quia apud se manet recti op-
 consideratio, non excutitur, non examinatur quis eum
 rus author sit, Dei scilicet gratia, non humanæ vires. E-
 giè Augustinus, *Nisi humilitas omnia quacunque benefa-*
Et præcesserit, Et comitetur, Et consecuta fuerit, Et præposita
intueamur, Et apposita cui adhæreamus, Et imposita qua
mamur, iam nobis de aliquo bono facto gaudentibus, totum re-
quet de manu superbia. Hæc ille. Præponi debet, vt finis
 intuemur, non sit vana, id est, ab hominibus, aut nostra.
 Dei solius gloria. Apponi debet, vt non nostris viribus
 Dei auxilio adhærentes, benè operemur. Imponi debet
 non in nobis, sed in Domino gloriemur. Quare hanc &
 mam, & secundam, & tertiam, & sic deinceps hominis
 stiani virtutem, sicut in eloquentia pronunciationum
 respondit Demosthenes. ibidem affirmat sanctus Angu-
 nus. De hac falsa Phariseorum iustitia à Christianis sper-
 da & corrigenda, in altero Promptuario contra hære-
 disputauimus.

Epist. 56.

2. *Ego autem dico vobis: Omnis qui irascitur fratri
 reus erit iudicio.*

Ira & odium
 proximi.

Locus moralis cõtra iram, aut quodcumque odium
 ximi. Quum enim Phariseorũ iustitia, id est hypocritica
 ter illa omnia hypocritica genera in superiori loco expo-
 ta, etiam ex hac parte hypocritica fuerit, quòd literaliter
 tum esset, non spiritualis; & in externo tantum opere,
 in voluntate peccatum poneret, ideoque præcepta de
 occidendo, de non machando, de non furando, opus tan-
 externum prohibere existimarent: hunc grauissimum
 rem confutat Christus, docentque internum nocendum
 siderium peccatum esse, & quidem huiusmodi vt reum
 dicio constituat. Sic Augustinus hunc locum exponit.
 Quia non intelligebant Iudæi homicidium, nisi peremptum
 corporis humani, aperuit Dominus omnem iniquum modum
 ad nocendum fratri in homicidij genere deputari. Iosephus
 deus reprehendit Polybium, quòd Antiochum ideo per-

Contra Faustum.
 lib. 19. c. 23.

dicat, quod
 tantum
 res digna
 calogio
 cum pro
 tur, non
 mus, ab
 philosopho
 ret Deum
 frumentum
 reddidit.
 tum. E
 Beatus q
 dum ad
 ne eo cr
 damnat
 nobis in
 gustinus
 mur. I
 re transi
 sus prob
 interdic
 ne sequa
 voluntat
 cum eo
 seducet
 ducat
 arboris
 dabit.
 quos pr
 byces s
 cipio s
 tem ill
 pectoris
 Caue ne
 in sinu
 scientia
 sui profes
 stio, te
 ratur. Si
 est quod
 non quia

ft. Sicut enim
 confumitur
 : sic ex bono
 am corroditur
 anet recti op
 tur quis eiu
 anæ vires. Et
 que benefa
 & prapojita
 mposita qua
 bus; totum
 ebet, vt finis
 s, aut nolm
 stris viribu
 imponi debe
 uare hanc
 ps hominis
 ciationum
 anctus Ange
 ristianis sp
 ontra heret

icitur fratri

que odij
 hypocritis
 ri loco ex
 Od literalit
 tum opere
 rcepta de
 do, opus tan
 uiffimum et
 m nocendit
 odi vt reu
 cum expon
 si perempt
 iniquum ma
 ri. Iosephus
 um ideo per

dicat, quia Diana templum deripere voluerat. *Voluisse enim tantum (inquit) ac non etiam perfecisse sacrilegium, non videtur res digna supplicio.* Sic ceteri Iudæi concupiscentiam in Decalogo prohibitam non aliam esse volunt, quam eam que cum proximi iniuria coniuncta est, & vt iustitiæ aduerfatur, non castitati. Sed hanc eorum falsam iustitiam superamus, ab omni etiam prauo cordis affectu cauendo. Thales philosophus, Iudæis hac in parte sapientior, rogatus an late-
ret Deum homo malè agens, Ne cogitans quidem, inquit, Quale frumentum molæ imponimus, talem illa nobis fatinam reddit. Mola actionum nostrarum, est agitatio phantasmatum. *Ex abundantia cordis os loquitur, & manus operatur.* *Beatus qui alludit paruulos tuos ad petram.* Interfice inimicum dum adhuc paruulus est: noli serpentem in sinu tuo alere, ne eo crescente tu ab eo occidas. Non hoc simpliciter damnatur, quòd malas cogitationes habemus, illæ enim nobis inuitis surrepunt: *& non est in potestate nostra, ait Augustinus, quibus visis tangamur, sed quòd in illis immoramur.* Permissum erat Iudæis, vt Gentes eorum fines liberè transirent; sed vt inter se habitare eos sinerent, id prorsus prohibitum erat. Connubia cum alienigenis penitus interdicens Deus, hanc causam adiecit: *Quia seducunt te, ne sequaris me, sed magis vt seruias dijs alienis.* Qui animo & voluntate peccatum voluit, & voluendo consentit, iam cum eo connubiam innit, & fornicatus est: certissimè eum seducet, vt actionem impiam voluntati conformem producat. Cogitatio & primus mentis motus est quasi radix arboris. Si viuit bono succo plena, folia & fructus bonos dabit. Si infecta est vel pice, vel sulphure; fructus omnes quos profert, inuisentur, prauis & corrupti erunt. Bombyces seu vermiculi illi qui sericum conficiunt, in principio sunt quasi minutissima grana sinapis: femina autem illos sacculo inclusos ante pectus gestantes: calore pectoris fouent, & ad vitam educant, vt vermiculi fiant. Caue ne improbam contra fratrem cogitationem tam diu in sinu pectoris foueas, donec tandem vermibus fiat, qui conscientiam tuam rodant. *Homo malus ex malo thesauro cordis sui profert malum.* Nec gratiæ defectus, nec diaboli suggestio, sed sola voluntas improba malitiam in mente operatur. *Si animo deficit cogitatio bona (ait S. Basilus) perspicuum est quòd vna cum cogitatione, illuminatio quoque diuina deficit: non quia id deficit quod illuminet, sed quia id dormitat quod illu-*

Antiq. lib. 18. c. 13.
 Cogitationes malæ abiiciendæ.

Laert. lib. 1. c. 1.
 Apophthegma.
 Simile.
 Mat. 14.
 Psal. 130.

De lib. arb. li. 3. cap. 25.
 Allegoria.
 Num. 18.

Deut. 7.
 Simile.

Simile.

Simile.

Mat. 12.

In Rec. breuior ad q. 80.

minari

Simile.

minari debet, iuxta illud, Dormitauit anima mea pro tadio. Quamuis ex silice igniario percusso ignis exciteretur, tamen nisi sulphuratam mox adhibeas, nihil effectum est. Sic et si diabolus tentationis suae ignitatio (quod iaculum ignitum Apostolus vocat) sensualitatis tuae lapidem percussit, ignemq; desiderij expresserit, ille tamen ardebit nunquam, si consensus & voluntatis tuae sulphuratam non adhibeas. Ira igitur aut odium animo contra fratrem conceptum, peccatum semper est à nobis ipsis profectum, qui cor non custodiuimus, qui diabolo aditum permisimus, qui cum Deo collecti & vniti, non stetimus. Qui per fre-

Constit. monast. cap. 6.

quentem cum Deo communicationem (ait S. Basilius) in eum collectus est, is quum corpore suo vitatur, tantum vt domicilio cararum suarum, & ad mentis actiones educendas instrumentum, licet casus illum in forum attulerit, vel in montem, vel in agrum, licet in maxima alicuius conuentus celebritate verjeter, stabilis tamen in naturali suo monasterio manet, quippe qui mentem suam introrsum ad seipsum recollectam gerat, ibique de rebus ad officium suum pertinentibus tractet, non secus sane quam auarus vtunque cum aliis hominibus saepe versetur, animus tamen eius semper in arca est, vt gulosi in patinis, & libidinosi in amoribus. Non solum ergo à prauo opere abstinendum à cede, à percussione, à contumelia, sed etiam ab omni maleuola in proximum cogitatione. Hoc ignorare Iudaei ipsi non poterant. Sic enim in lege eorum scriptum erat: Non oderis fratrem tuum in corde tuo. Et Dauid dixit: Quae dicitis in cordibus vestris & in cubilibus vestris compungimini. Esaias quoque: Auferte mala cogitationum vestrarum ab oculis meis. Caeterum Iudaeorum mentes sicut odium excæcauit, ne diligenter fratres, sic etiam excæcauit, ne suam ipsi legem intelligerent. Docet ergo Christus non irascendum fratri. In peccato duæ quasi facies conspiciuntur. Vna est Dei offensa: altera est ipsius peccatoris pro-

*Leuit. 19.
Psal. 4.
Esai. 1.*

lapsedio. Illa ad iram prouocat virum iustum, & diuinæ legis zelatorem: hæc ad compassionem mouet virum bonum, & fraternæ dilectionis studiosum. Iustus igitur peccato quidem irascitur, quia cõtra legem Dei est: tibi fratri non irascitur, quia proximus eius est. Hoc est quod Dauid dixit: Ira per vitium Ira per zelum (ait Gregorius) sapientes turbat: ira per vitium stultos interfcit. Sic Ambrosius, Irascimini re culpa est, cui irasci debeatis. Sic & Augustinus hunc locum

*Psal. 4.
Moral. lib. 5. ca. 33.
Offic. lib. 1. c. 21.**Peccati consideratio duplex.*

enarr
mus, v
detur
canti.
casti
quand
& tibi
vel pe
nus es
to teip
sam al
comm
canti p
mum
Perfect
tia hom
magis n
turam
stis tua
Sic ma
ga pre
citur I
tamen
peccati
lo post
xerit: N
à me v
lom rel
cipit ta
puerum
& tam
(inquit
ostend
audira
absorbe
per epist
fundatu
fratrem
ter, ne c
additur
tempor
& b Au

enarrans, *Vt in ipsa, inquit, ira modum teneamus, ut non peccemus, ut vincatur ratione iracundia.* Quæris hunc modum: videtur tibi difficile irasci peccato, & non irasci fratri peccanti, id est, ab eius dilectione non recedere: Vide ergo. Pater castigat filium peccantem; nec tamen odit filium: imò quanto magis filium amat, tanto magis filium castigat sed & tibi ipsi sæpe irasceris, vel peccanti in Deum, si bonus es; vel peccanti & erranti circa huius vitæ negotia, si mundanus es; nec tamen à tua ipsius dilectione recedis. Imò quanto te ipsum magis diligis, eo magis doles te per Dei offensam ab eius gratia excidisse, si bonus es, vel aliquo tuo commodo caruisse, si mundanus es. Sic ergo irascere peccanti proximo, sicut tibi ipsi peccanti. Debes enim proximum tuum diligere sicut te ipsum. Hoc est quòd David dixit: *Perfecto odio oderà illos. Hoc est, ait Augustinus, nec propter vitia homines odisse, nec vitia propter homines diligere: sed quanto magis naturam hominis amas, tanto magis vitium odisse, quàm naturam illam à te sic adamatam sedavit.* Hæc ille. Quanto vestis tua pretiosior est, tanto indignius fers maculam in illa. Sic magis offendit macula in toga quàm in calceo; & in toga pretiosa, quàm in vulgari & domestica. Sic Moyses irascitur Iudæis de vitulo aureo, & indignissimè rem tulit, sed tamen orat pro illis ardentissimè, dicēs: *Aut dimitte illis hoc peccatum, aut dele me de libro vitæ.* Sic Samuel irascitur populo postulanti Regem, ad eò ut Deus ad eum placandum dixerit: *Non te spreuerunt, sed me.* Idem tamen ait populo: *Abstine à me ut cessem orare pro vobis.* Sic David iratus est filio Abalom rebellis, & ingentem exercitum contra eum emisit. Precipit tamen ducibus suis, toto audiente populo: *Seruate mihi puerum Absalom.* Sic Paulus irascitur Corinthio fornicario, & tam eum, quàm amicos eius grauitè obiurgat: *Et vos* 1. Cor. 4. (inquit) *instati estis, & non magis luctum habuistis.* Attamen ut ostenderet se non homini, sed peccato eius iratum fuisse, audita correctione scribit: *Confirmate in eum charitatem, ne absorbeatür à tristitia.* Sic alibi: *Si quis non obedit verbo nostro,* 2. Cor. 1. *per epistolam hunc notate: & ne commisceamini cum illo, ut confundatur: & nolite quasi inimicum existimare, sed corripite ut fratrem.* 2. Thess. 3. Hoc est non irasci fratri, cui numquam irasci oportet, ne quidem ex iusta causa. Quod enim apud Matthæum additur, *sine causa,* (ceteri in veteribus Græcis exemplaribus suo tempore ea verba non reperiunt affirmant, a Hieronymus & b Augustinus) hunc sensum habet, ut quicumque fratri iras-

Enarr. in psal. 4.
Irasci peccato non peccanti.

Enarr. in psal. 138.

Simile.
Exempla.

Exod. 32.

1. Reg. 8. & 12.

1. Reg. 18.

2. Cor. 1.

1. Thess. 3.

Irasci fratri nulla ex causa licet.

a In Com. ad eam

1. Mat.

b Retract. lib. 1.

ca. 19.

iraf

Ibidem.
Hom. 10. de ira.

irascitur tanquam fratri, ille sine causa iusta irascatur. Sic Augustinus rem exponit: *Non fratri irascitur, qui peccato fratris irascitur. Qui ergo non peccato fratris irascitur* (sed ipsi fratri) *ille sine causa irascitur.* Vnde D. Basilius: *Quomodo irascaris sine causa? Cum demon instigat, & homo instigatur, tu homini maledicis sicut canes qui saxa mordent, quando iactantes lapidem non attingunt:* Nunquam ergo iusta causa est ut fratri irascaris, ut à fratris dilectione recedas. Qui sic irascitur, reus est iudicio.

Iudicium hoc
contra
centes.

I.
I. Ioan. 2.
Similia.
Crys. ho. 30. ad
pop. Antio.

2.

Greg. Moral. in
Iob li. 5. ca. 39.
Mat. 12.

3.
Psal. 26.

Similia.

Hoc iudiciū multiplex est. Priuat Dei amicitia, & mentis lumen auferit. *Qui odit fratrem, in tenebris est & in tenebris ambulat, & nescit quò eat, quoniam tenebra excacauerunt oculos eius.* Mille mala, mille absurda cõmittit; quem ira & odium transuersum agit. *Sicut enim in maris tempestate multus tumultus, clamor magnus, nec ibi quis philosophandi tempus habet, ita nec in ira.* Quemadmodum nec solis radius cernitur, quum commotæ nubes cæli faciem obducunt, nec turbatus fons insipientis imaginem reddit, quam tranquillus ostendit: sic animus ira commotus nihil videt. Denique ipsa sibi crux est. Nulla enim sic vipera corpus laniare, sicut ira animum torquere solet. *Qui fratri irascitur, qui de vindicta cogitat ac meditatur, in seipso perpetuam carnificinam exercet.* Docuit hoc Christus, dicens: *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris.* Si nullum aliud in ira malum, in mansuetudine bonum esset, quàm quòd illa bellum, hæc pacem animo adfert; vel hoc solum iudiciū, ne fratri irascamur, satis teneret. Sed maius iræ malū est, quòd qui fratri irascitur, Deū iratū sentit, & Dei iudicium patitur: *Desine ab ira, & derelinque furorem; noli amulari ut maligneris, quoniam qui malignatur, exterminabuntur.* Amulatur ut malignetur, qui sic irascitur peccato, ut irascatur & fratri: qui sic amulatur legem, ut malignetur proximo. Zelus pietatis, odium peccati debet precedere, ut sic scias fratrem corripere. Sicut in tormento bellico puluis tormētarius nō antè sed retrò ponendus est, non in ore tormenti, sed in cauda, ut sic globum foris emitat: (nam si in ore tormenti puluerem & ignem apponas, teipsum interficies;) sic in correptione & castigatione fratris: si iram in principio actionis adhibes, teipsum interficis, & fratrem non iuuas, sed perturbas tantum & scandalizas: si autem primò zelum pietatis, & odiū peccati animo concepisti; & propter hæc duo tantum ad correptionem

acc

accessisti, vt postea non nisi coactus irascaris, tunc ira
 quæ instrumentum virtutis est, verbum correptionis quo
 frater emendandus est, sine tuo periculo, & cum alterius
 fructu quasi globum è tormento emittet. Non est satis
 circa fratris offensionem, ab omni læsione proximi aut
 contumelia abstinere, nisi etiam omnem animo agritudi-
 nem aduersus eum deponas. Alioqui agritudo illa, quasi
 occultus hostis, te à victoria reliquorum inimicorum re-
 deuntem (qui enim nec facto nec verbo lædit, iã quosdam
 animi hostes superauit) clanculum & per insidias interficiet.
 Quid autem Duci profuerit, à victoria redeuntis, clam
 in via ab occulto hoste interfici? Lancea vulneratus non
 bene à medico sanatur, cuius particula aliqua seu assula
 in carne relicta est. Hæc enim sola in carne putreficit, & ad
 mortem pertrahet. Nulla odij, vel minima acicula in
 corde contra proximum retinenda, si saluus esse cupis, &
 à iudicio immunis. Nempe iudicium Dei erga irascen-
 tem in fratrem, hoc est, vt *qua mensura mensus fuerit, eadem*
à Deo remetiasur & ei, Deumque iratum & seuerum sen-
 tias, qui ergo fratrem immitis fuit. De qua re vide supra
 in alia Dominica. Huc quoque pertinet quod alibi Christus
 dicit: *Diligite inimicos vestros, benefacite his qui persequuntur*
vos. Adeo enim nõ irasci inimico prohibet hoc loco Chri-
 stus, vt eum à nobis diligere velit. Diligere inimicos præce-
 ptum est, quæcum ad dilectionem communem, quæ exclu-
 dit omnem iram & odium omni tempore exhibendam,
 perpetuo retinendam: & etiam quantum ad particularem
 dilectionem, vt consilio, auxilio iunare, quando id res exi-
 git, & necessitas eius postulat. Que etiam particularis di-
 lectio extra necessitatem, consilium est, & homine Chri-
 stiano digna. Sed semper sic diligendus inimicus, vt nun-
 quam sit odio habendus. Aptè sanctus Augustinus: *Cum*
inimicum amas, fratrem amas. Respicias enim inimicum aduer-
santem, sauientem, mordentem verbis, exasperantem, contume-
lius, exasperantem odium. Attendis tamen quia homo est, & à
Deo factus. Hoc in illo diligis. Hoc nomine tibi frater est. Reli-
qua odisti, quia eius sunt: non Dei. Sic Deus amat peccato-
res: sic medicus agrosos diligit: sic agricola terram rei-
cuitam, & faber lignum rude atque impolitum non rei-
cit. Faber optimes (ait Augustinus) videt lignum non dola-
tum, impolitum, & recens de silua traciunt. Adamatit. Ne-
scio quid inde vult facere. Videt idpneum esse, vnde accedere

Luca 3.
 Domin. 1. post
 Pentec. text. 1.
 & 3.
 Matth. 5.

Diligere ini-
 micos.

Tractat. 8. in
 epist. 1. can.

Similia.

Ibidem.
 Contra Faustum
 lib. 2. cap. 70.

Pars Æstiuæ.

H

arte

Exempla.

ante ad opus vile fiat. Agricola quoque (vt idem Doctor alibi scribit) quam terram viderint ingentes herbas etsi inuisiles progignere, frumentis aptam esse pronuntiant: & quem montem oleastris siluescere aspexerint, oleis esse vtilem cultura accedente non dubitant. Sic Moyses Aegyptium occidens, Saulus Ecclesiam persequens, Petrus Malachi auriculam amplexus, siluestres erant oleastri, in oliuas fructiferas à spiritu sancto excolti, postea conuersi. Sed cur inimicus diligendus, cur fratri in nos peccanti non irascendum, in alia Dominica varias causas & considerationes produximus, quæ hic locum habere possunt. Vide etiam Dominicam 1. post Pentecosten, super illa verba: *Dimittite, & dimittimini.* illa enim omnia huc pertinent.

Domin. Passio.
text. 3.

Contumelia
& maledicta,

3. Qui dixerit fratri suo, fatue, veus erit gehenna.

Locvs moralis contra contumelias & maledicta in proximos. Dicere enim fratri, *fatue*, est aliquo conuicio, & maledicto fratris seu proximi tui honorẽ violare, pacem turbare, amicitiam dissoluere: quæ tria maxima mala sunt, & gehenna digna. Nihil bono nomine, fama, & estimatione pretiosius, quæ contumelia viciantur. Iudeos Christo maledicentes, his verbis Christus grauiter reprehendit: *Ego honorifico Patrem, & vos inhonorastis me.* Etsi suam gloriam non quereret, tamen deberi illi gloriam docet. vnde addidit: *Ego non quero gloriam meam. Est qui querat, & iudicet.* Quæ verba contra contumeliosos in alia Dominica tractauimus, quæ hic referri possuat. Apostolus dicit: *Cui, honorem.* Et iterum: *Honore inuicem prænitate.* Virtuti enim quum debeat, absque criminis suspicionem non negatur. *Melius est (ait Sapiens) nomen bonæ quàm diuitia multa: super argentum & aurum gratia bonæ.* Qui famam alterius contumelia lædit, tunicam vestis honestatis Ioseph in sanguine tingit, quia maculam vestis honestatis aspergit. *Carnem quoque cum sanguine comedit* (quod Ioseph vidit) qui in proximi actiones maledicum dentem intingit, quo infamiae sanguinem elicit. Maria soror Moysi maculã fratri aspergere voluit, dicens: *Non per solum Moysen sem locutus est Dominus, nõnne & nobis similiter est loquutus.* Hoc erat authoritati eius derogare, estimationem imminuere, & famam lædere, ac denique *fatue*, ei dicitur. Dicit enim fratri, *fatue*, qui murmure vel detractioe

Iou. 7.

Dominica Pass.
text. 4.
Roman. 13.

Proverb. 22.
Allegoria.
Leuit. 24.

Numer. 12.

pie
pie
Da
d
D
dix
ter
pac
nis.
voc
A fl
Grep
tum
oper
vitu
timia
seona
nec c
Se
mun
sio m
pis in
mult
tum c
anim
mora
Si inu
mam
& m
comp
tris f
terna
Davi
os m
& per
vide
deret
te, sed
homo
tus, q
dis lin
sum D
picta

pietatiæ & existimationi eius iniquè derogat. Sed illa propter linguæ petulantiam lepra statim percussa est. Chore, Dathan, & Abiron, honori Moysi & Aaron lingua maledica detiaxerunt, dicentes: *Cur eleuamini super populum Domini*: sed terræ hiatus viuos absorpsit eos. Semei maledixit Dauid maledictione pessima, & honoreni eius vehementer violauit. Sed Salomon filius eius non deduxit canos eius pacificè ad inferos. Alia exempla vide in Dominica Passionis. Conuicium quoque & contumeliam flagellum linguæ vocat S. Iob, quia honorem imminuit, & pacem turbat. *A flagello lingua absconderis.* Quæ verba explicans sanctus Gregorius, ait: *Flagellum linguæ, est exprobratio illata contumelia.* Flagello enim linguæ bonos feriunt, qui eorum bona opera irridendo percutiunt. Sape enim linguæ a bono opere, dum vituperat, reuocat, & quasi flagellum se erigit, quia dum timida mentis cadit. Sancta autem anima a flagello linguæ absconditur, quia dum in hoc mundo honorem laudis non quarit, nec contumelias detractionis sentit. Hæc ille de anima sancta.

Sed infirmiora vascula non sic ab hoc flagello sunt immunia. Vnde Sapiens communiter loquendo ait: *Respon-* Proverb. 15.
so mollis frangit iram; sermo durus suscitatur furorem. Simile.
 Sicut laqueus in aquam coniectus, ex placida turbulentam facit, & multos circulos mouet: sic contumelia in animum pacatum coniecta, ex quieto turbulentum reddit, & nouos in animo motus excitat, nisi rara & sancta fortitudo immotam mentem teneat. Hoc aduertens Apostolus dixit: *Si inuicem mordetis & comeditis, videte ne ab inuicem consumamini.* Galat. 5. Et iterum monet, *vt suportemus inuicem in lenitate & mansuetudine.* Sumus enim vasa fictilia. Vt quid illa ex composito collidimus, & conuiciis atque contumeliis fractis fragilitatem perentamus? Quantam ad pacem fraternam violandam contumelia & maledictum vim habeat, Psal. 13.
 Dauid expressit, dicens: *Venerunt aspidis sub labiis eorum, quorum os maledictione & amaritudine plenum est.* Simile.
 Alpis morsu nocet, Plin. natur.
 & perniciosissime nocet, sed vt minus noceat, hominè non videt (si enim videre posset, vix quisquæ eius morsum euaderet) sapius auditu excitatur, quam visu; quia nõ in fronte, sed in temporibus oculos habet, eisdemque hebetes. Sic homo maledicus maxime mordet: & si ram esset oculatus, quàm est auritus, & curiosus in alienis vitis vestigandis. linguæ eius aculeos nemo euaderet. De hoc etiam Psal. 10.
 rursus Dauid: *Ecce peccatores intendunt arcum; parauerunt sagittas*

Coloff. 3.

Pfal. 57.

In exhortat. ad
pleb. m.

Simile.

Allegoria.

Leuit. 19.

Pfal. 13.

Contumeliaz
pacem tur-
bant.

Ecclef. 28.

Proverb. 6.

Similia.

Plu. arch. in
Mor. a. libus.1.
2.
Plin. Natur. h. ff.
lib. 10. cap. 70.3.
Idem lib. 3.
cap. 15.

sagittas suas in pharetra, ut sagittent in obscuro rectos corde. Pharetra peccatorum est cor, malitia & amaritudine plenum, quam ut deponant, hortatur Colossenses Apostolus, dicens: *Nunc autem deponite iram, indignationem, malitiam, blasphemiam, turpem sermonem de ore vestro.* Arcus intentio est, qua singulas has sagittas, quum volunt, emittunt. Sed inter alias contumelia & sermo turpis citius depromuntur, quibus clanculum pios & rectos corde percunt. Contumeliaz vulnus vtriuque sauetur, manet tamen cicatrix; nec sic facile abluitur asperla labe, ut aliqua macula non relinquantur. *Dentes eorum arma & sagittae, lingua eorum gladius acutus.* Sicut enim virulenti sunt herbarum succi, ita sunt venena verborum: & sicut est languor & lepra corporis, ita prurigo obreptationum, lepra est animarum, ait Emissenus. Certe in veteri Lege iubetur leprosus habere os veite ceterum quando foras egreditur, ne habitu pestifero obuios inficiat. Nam & lingua maledici est sepulchrum patens, fectore plenum, pestilentes verborum halitus emittens, qui & circumstantes inficiant, & eum, cui maledicunt, certo ictu percunt, vel honorem laedendo, vel pacem animi turbando, vel etiam charitatem & amicitiam (si infirmior est) dissolueno.

De qua tertio puncto nunc aliquid suggerendum. Dissertè hoc docet Scriptura: *Sicut mittens lapidem in volatilia, deicit illa (qui etsi non tangat aut laedat, tamen auoiant & separari à se inuicem facit) sic & qui conuiciatur amicis, dissoluit amicitiam.* Nempe verba maledica, contumeliaz conuicia sunt illa quae *seminant discordiam inter fratres*, quod tantopere se odisse Deus profitetur, ut supra explicatu habes in alia Dominica. Sicut amici detestantur iaxum aut canem incurrentem qui eos dirimat; sic execrari debent homines caninos, qui maledicentia sua dirimunt necessitudines, mutuamque benevolentiam. Sicut nocturnae aues inauspicatae noctu gementes (nam propria haec illis vox est) mortalium quieti inuident; ita virulenta lingua semper aliquid spargit, quo concordiam hominum dirigitur. Bonafus animal, quoniam cornibus implexis non potest laedere, fugiens finem reddit, cuius contactus inuidentes ut ignis aliquis comburit. Ita maledici quia maledice saepe ad nocendum arma non habent, sed Dei prouidentia improbae & petulcae vaccae augusta cornua dedit (ut apud nos Anglos in proterbio est) ideo sparsis probris & imple-

ris conuiciis contaminant hominem De hoc maledicentiae malo dixit D. Iacobus: *Lingua moruūum quidem membrum Iacob. 3° est, & magis exalat. Ecce quantum ignis quam magnam siluam incendit? Et lingua ignis est vniuersitas iniquitatis: inquietum malum, plena veneno mortifero.* Huius exempla non desunt, quod ex vno verbo maledico non solum dissensiones priuatae, & similitates acerbae quotidie nascuntur, sed & ingentia bella orta sunt. Sed alterius loci illud est.

Docendus magis populus, cur ita contumelia in fratrem Deo displiceat, vt eum qui dicit ei, *fatue*, reum gehennae pronuntiet. Iam ex parte proximi tres causas diximus. Nihil autem ita studet Deus (ait sapienter Chryso-
mus) vt nos mutuis charitatis nexibus colligare. Propterea & per semetipsum & per discipulos suos, & in veteri & in nouo testamento, plurimo hoc mandatum sermone commendat. Deinde quanta est perpetuae charitatis ad salutem necessitas, tam est maledicentiae certa perniciēs. Sed & nihil magis à vocatione Christiana abhorret, quam maledicum esse & conuitiatorem. Quod Apostolus considerans, ita scribit: *Induite vos sicut electi Dei, sancti & electi* (hoc est enim omnis verè Christianus) *viscera misericordiae, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam: supportantes iniucem, & donantes vobismetipsis si quis aduersus aliquem habet querelam sicut & Dominus donauit vobis, ita & vos. Super omnia autem haec, charitatem habete, quod est vinculum perfectionis: & pax Christi exultet in cordibus vestris, in qua & vocati estis in vno corpore, & grati estote.* Haec diuina verba explicari populo debent, & diligenter amplificari. Monet nos vocationis nostrae, quia *electi Dei sumus sancti & dilecti*. Decet tales omnis mansuetudo, vel ne seiplos contaminent, vel ne Deo ingrati appareant. Proponit exemplum Christi, qui debet esse finis, & summum bonum nostrum. Alibi verò ab alio capite hoc idem docet: *Omnis sermo malus ex ore vestro non procedat, sed si quis bonus ad aedificationem fidei, vt det gratiam audientibus. Et nolite contristare Spiritum sanctum Dei, in quo signati estis in die redemptionis. Omnis amaritudo, & ira, & indignatio, & clamor, & blasphemia tollatur à vobis cum omni malitia. Estote autem inuicem benigni, misericordes, donantes iniucem, sicut & Christus donauit vobis.* Docet maledicos, & ad contumeliam promptos, contristare Spiritum sanctum quem acceperunt. Ille enim non est spiritus commotionis, sed sibilus 1. Reg. 14.

Contumelia
cur Deo dis-
pliceat.
Homi. 15. in
Marth.

Coloss. 3^e

1.

2.

3.

4.

Ephes. 4.

aur a tenuis. si contumelia in viro Principe res indigna videtur, multo magis in homine Christiano, diuina natura confor te, electo Dei, sancto & dilecto, & Spiritus sancti habitaculo: nisi forte totam vocationem nostram verbalem tantum esse putamus, nec verò eam esse quæ in Scripturis vocatur. Acute, iuste, merito, & graui ter Philippo Consuli respondit Crassus, quum cum contumelia afficeret: Non es mihi Philippe Consul, quia nec ego tibi Senator sum. Merito & iuste, quum in fratres contumeliosi sumus, respõ debet nobis Christus: Non es mihi filius, quia nec ego tibi pater sum. Noli à me misericordiam expectare, qui erga fratrem tuum tam es inimicus & saeuus. Non te pro filio agnosco, qui mihi tam es dissimilis Non te pro oue habeo, qui tibi pastor non sum; qui canis magis, & lupus, aut vsus videris mordens, allatrans, lacerans conuiciis fratres tuos, quam gregis mei ouicula mansueta, simplex, & benigna.

4. *Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris quoddam frater tuus habet aliquid aduersum te; relinque munus tuum ante altare; & vade prius reconciliari fratri tuo; & tunc veniens offeres munus tuum.*

Reconciliatio
fraterna non
differenda.

Lo c v s moralis de necessaria & non differenda reconciliatio ne fraterna. Sic necessaria est reconciliatio vbi vel odium, vel contumelia intercessit, vt, donec ea facta fuerit, nullum Deo munus nostrum, nulla hostia, nulla oblatio, nulla pietas, nullum bonum opus placeat. sine charitate fraterna nihil Deo gratum est. *Qui non est in charitate, manet in morte. si tradidero corpus meum vt ardeam (quæ est magna victima, singularis hostia, munus & sacrificium ex nostra parte maximum) & charitatem non habuero, nihil mihi prodest. Frustra diligis & colis Deum, id est, per opera eterna te diligere & colere fingis (neque enim verè Deum diligit, qui proximum non diligit: Quomodo enim Deum diliget, quem non videt; qui proximum, quem videt, non diligit) si fratrem non diligis, si vlla tibi cum fratre similtas est. si (inquit Christus) habes aliquid aduersum te: non addit iustitiam quia siue iustè offendatur contra te, siue iniustè, tu tamen reconciliare illi: tu fac quod in te est, iuxta illud Apostoli: Cum omnibus pacem habentes, quantum in nobis est: & nisi aliquid debentes, nisi vt inuicem diligamus, tu inimicitias omnes deponere, siue ille eas deponat siue non, siue ille recon-*

1. Ioan. 9.
1. Cor. 13.

1. Ioan. 4.

Rom. 12. & 19.

cilietur

cilietur
Noli
hunc
prauu
me
fatuu
torum
imper
Sed q
chari
iustè
tur. D
nes ge
vverer
se. Pl
scand
nius sp
des no
tius c
nicati
chari
lynar
sacrifi
nis au
tanda
eum
cono
nec ip
est ab
quo v
omni
ipse q
tuta ad
bita n
memo
Hæc
Episc
tus, al
tus al
solen
facer
pisco

cilietur siue non. *Sol non occidat super iracundiam uestram.* Ephes. 4. Simile.
 Noli differre reconciliationem. *Sicut sapiens medicus* (ait in Hamil. 6. in
 huic locum Chrysoſtomus) *non modo imminentes morbos* daath.
præuenientibus remediis excludit, verum etiam iam tenentes alio
medendi genere iam repellit: ita hoc loco Christus facit. Nam
fatuum quidem vocare prohibendo, aduersus inimicitias audi-
torum corda præmunit. Reconciliationem verò post inimicitias
imperando, vim morbi iam obtinentis à medio tollit. Hæc ille.
 Sed quod modò diximus, reconciliari nos debere, omneſq;
 charitate complecti qui habent aliquid aduerſum nos, siue
 iuſtè id habeant siue iniuſtè, aliquot exemplis illuſtrabi-
 tur. De diuo Bernardo ſic legimus: *Vſque adeo omnes homi-*
nes germano amplectabatur affectu, ut eorum ſcandalo grauiter
trueretur, quibus nullam videretur ſcandali occaſionem præbuiſ-
ſe. Plus enim piſſimum peccatus, gratuitum alterius affligebat
ſcandalum, quam propria immunitas conſcientia. Siquidem mi-
nus ſperabat poſſe ſanari, quod vnde procederet, non videbat. Vi-
des non eſſe negligendos qui iniuſtè offenduntur, ſed po-
tius commiſerandos, ideoque aut per amicabilem commu-
nicationem, aut alio aliquo modo, quantum in nobis eſt, ad
charitatis copulam reducendos. Sanctus Ioannes Eleemo-
ſynarius, Patriarcha Alexandrinus, incruentum offerens
ſacrificium, ea ipſa hora in qua ſacrum velum à ſanctis do-
nis aufertur, (id eſt, poſt conſecrationem, quum eſſet reci-
tanda oratio Dominica) recordatus cuiuſdã clericici contra
eum offenſi propter ſuſpentionem iuſtam, ſignificat dia-
cono, ut connexam reſumat petitionem, & sæpe dicat, do-
nec ipſe redierit. Ipſe autem ventrem prætexens, egreſſus
eſt ab altari, & iubet celeriter vocari ad ſe clericum illum:
quo veniente, procidit Patriarcha ad pedes eius, coram
omnibus veniam poſtulans. Quo facto motus clericus, &
ipſe quoque procidens veniam petit. Sic fratri reconcilia-
tus ad altare redit & cum fiducia canit: Dimitte nobis de-
bita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris,
memor verbi Saluatoris: Si offers munus tuum ad altare, &c.
 Hæc ibi. In Prato ſpirituali ſic legimus: Inter duos vicinos
 Episcopos orta ſimultas eſt, cum alter eorum dives & aſtu-
 tus, alter valde humilis & ſimplex eſſet; quarebatque aſtu-
 tus alium lædere. Hoc comperto, dixit alter die quodam
 ſolenni clero ſuo: Sequimini me, & quicquid me videris
 facere, & vos facite; & victores erimus. Venit igitur ad Ep-
 iſcopum illum diuitè, & pertranſeunte Litaniam, populoque

Exempla.

In vita eius
lib. 3. cap. 9.

In vita eius
pud Sur. 6. 10. 1.

Cap. 2. 10.

totius ciuitatis congregato, procidit ad pedes eius cum toto suo clero, dicens: Ignosce nobis Domine. Serui tui sumus. stupéfactus ille atque compunctus in tanta episcopi humilitate & charitate, tenuit pedes illius, dicēs: Tu meus & dominus & pater es: factaq; est inter eos ex illa die magna charitas atque concordia. Simile charitatis exemplum vide in S. Godefrido, Episcopo Ambianensi, apud Surium.

4.
In vita eius, lib.
1. c. 1. tom. 6.

Exempla
ethnica.

1.
Plutarch, lib. de
cohib. tra. 7.

Quòd si exempla Sanctorum minus mouent, quasi magis ardua, tuisq; viribus maiora; accipe ethnicorū exempla: quibus paria præstare non posse, nostra nunc confusio est, & in die iudicij condemnatio erit. Aristippo philosopho cum Æschine oratore (quum prius amici fuissent) aliquid iræ inciderat. Quum ergo illi quidam diceret: O Aristippe, ubi nunc amicitia vestra? respondit: Dormit; sed ego eam excitabo. Adiensq; Æschinem, Adeone, inquit, mihi videor modis omnibus infelix & insanabilis, ut ne moueri quidem merear abis te? At Æschines, Non mirum, inquit, si cum omnibus me præcellas ingenio, hic quoque prior videris quid factu opus esset. Et ne soli philosophi hanc animi moderationem tenuisse videantur (quorum tamen philosophia nihil inane erat & falsum sapientiæ nomen) viri in seculo Principes spontaneam hanc cum inimico reconciliationem viris magnis ac prudentibus dignam sequuti sunt. Philippus Macedonia Rex, hortantibus amicis vt Archadionem perpetuò illi maledicentem puniret, quum occurrisset homini, humaniter cum illo loquutus mox etiam donis eum missis, percontari eos postea iussit, quomodo iam de se apud Græcos loqueretur. Cunctis testificantibus, mirum eum Philippi laudatorem esse factum, Ego ignis, inquit, melior medicus fui quàm vos. Alcibiades, Hipponico viro clarissimo propter iniuriam filio illatam ei grauius offenso, postridie summo mane Hipponici domum proficiscitur, ostiumq; ingressus, vbi in conspectum illum venit, deposita raptim veste, corpus nudum verberandis hominibus obtulit, multis precibus rogans, vt debitis verberibus caderet. Hic autem iniuriæ confestim oblitus, non modo veniam Alcibiadi præbuit, sed & filiam ei in matrimonium tradidit. Si potuerunt ethnici vel ex animi moderatione, vel ex prudentia humana, sic sponte reconciliari fratribus suis, & suas iniurias vel illatas agnoscere, vel acceptas condonare, surgent illi profectò in iudicio, & condemnabunt, qui fratribus nostris, qui habent altera

2.
Plutarch. ubi
suprà.

3.
Plutarch. in
Alcibiade.

adu
ard
Sup
ater
gr
om
nos
est,
eius
te no
face
iraf
C
(in
faci
tur
mun
quo
reco
do
& am
alm
ris. A
liqu
veni
perg
vel i
enim
aure
fuer
quar
opes
quia
nost
tion
vide
3. Do
Dom
cong
facia
riam
mel

aduersum nos, reconciliari, vel vt rem indignam, vel vt arduum quid & impossibile, exhorrescimus. Dicit David: *Super inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo, quia in aeternum mihi est.* Hæc est vox omnium fidelium, quos Christi gratia illustrauit. Illa enim certè prudentes nos fecit super omnes inimicos nostros, super omnes ethnics & paganos, in Dei mandato & voluntate, quia in aeternum nobis est, quia eius cognitio perpetuò auribus nostris insonat: eius meditatio assidua nobis est. Quotidie oramus: *Dimitte nobis sicut nos dimittimus.* Hæc sola oratio prudentes nos facere debet, vt vel nunquam irascamur fratribus, vel, si irascimur, quàm celerrimè in gratiam redeamus.

Psal. 130.
Christiani hominis prudentia.

Matth. 5.

Obserua autem quanta sit huius rei necessitas. Si offert (inquit Christus) munus tuum ad altare. Hoc autem quotidie faciendum Non enim de sacrificio propriè dicto hie loquitur Christus (hoc enim est offerre in altari) sed de quouis munere ad altare oblato: de elemosyna, de oratione, de quocunque Dei cultu. Nihil horum Deo placet, nisi prius reconcileris. Reconciliari autem non est quocunque modo satisfacere aut veniam petere: sed in pristinam gratiam & amicitiam redigere. quantum ex te est. *Relinque munus ad altare;* id est, desiste tantisper à cultu Dei donec reconcileris. Ad eò non vult Deus extra charitatem cum proximo aliquid ipsi offerri, Sed & vide utilitatem. Addit enim: *Et tunc veniens offeres munus tuum.* Hoc est, tunc munus tuum erit pergratum, quam fratri tuo reconciliatus fueris. Quam vel ille tibi pepercerit, vel tu illi noxam remiseris. Quam enim noxam fratri remittis, perinde tecum agitur, ac si ille aureis regulis te lapidasset, quibus latus forè ad tempus fueris, sed illis mox collectis, magnas opes acquireris: quarum si amator es, optas vt sic te sapius lædat. Maximas opes ex fratrum iniurijs acquirimus, cum eas dimittimus: quia sic fit vt nostra nobis dimittantur peccata, manusque nostrum ad altare gratum Deo fiat. De huius reconciliationis fraternæ & necessitate certa, & utilitate amplissima, vide supra in alijs Dominicis, Dominica 3. Quadrag. text. 3. Dominica Passionis text. 4. & 8. Dominica in Albis, text. 2. Dominica 1. post Pentecosten, text. 3. Non vt huc illa omnia congerat Concionator, sed vt de illis omnibus delectum faciat. Lector verò vno intuitu, quæ ad hanc tam necessariam virtutem capessendam valent, conspiciat. Quod semel dictum, in vniuersum Lector accipiat.

Reconciliandi necessitas.

Simile.

Marci 8.

IN diebus illis iterum cum turba multa esset, nec haberent quod manducarent, conuocatis discipulis, ait illis: Misereor super turbam; quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent quod manducant: & si dimisero illos ieiunos in domum suam, deficiunt in via; quidam enim ex eis de longe venerunt. Et responderunt ei discipuli sui: unde illos qui poterit hic saturare panibus in solitudine? Et interrogauit eos: Quot panes habetis? Qui dixerunt, Septem. Et precepit turba discumbere super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens fregit, & dabat discipulis suis ut apponerent: & apposuerunt turbae. Et habebat pisciculos paucos: & ipsos benedixit, & iussit apponi. Et manducauerunt & saturati sunt, & sustulerunt quod superauerat de fragmentis, septem sportas. Erant autem qui manducauerant quasi quatuor millia: & dimisit eos.

PERICOPE moralis huius Euangelij.

1. Cum turba multa esset, nec haberent quod manducarent, ait: Misereor super turbam, Locus duplex. 1. De prouidentia Dei circa necessaria.
2. De operibus misericordiae erga egenos.
3. Quia ecce iam triduo sustinent me, De perseverantia in bono.
3. Si dimisero eos ieiunos in domum suam, deficiunt in via, De praesentis uitae solatiis à Deo concessis.
4. Unde illos qui poterit hic saturare panibus in solitudine? Contra diffidentiam: & de pia in Deum fiducia.
5. Et sustulerunt quod superauerat de fragmentis, septem sportas, De virtute liberalitatis.

1. Cum turba multa esset, nec haberent quod manducarent, ait: Misereor super turbam.

Prouidentia
Dei circa ne-
cessaria.

LOCVS moralis duplex. De prouidentia Dei circa necessaria vnus: De operibus misericordiae alter. Christus enim vt Deus erat & homo, sic his verbis & hoc factu Dei prouidentiam erga mortales, quae nunquam deest in necessariis aperte docet simulque hominum erga proximis indigentes qualis affectus, quae misericordia esse debeat, ostendit. Necessitati eorum non habentium quae

IN
manduca
praesenti
in aliis*
ri possunt
Ac prius
nunquam
cessaria. S
lam preci
nacam vi
cumberent
praesenti
magna in
que tand
paratus, q
filiis & an
nibus etia
omni terri
gros omni
herbarum
sapidam gu
verò tant
anni tem
cuiusque
cibus. Qu
tiam impi
cis suis in
ra, quae d
eius quare
confundent
tempus de
rit, celerit
filiis Israë
qua erga i
tanti te Do
hum, in ar
istum. Sicut
tamen ver
nunt inire
eodem ar
prout corp
cum parib
suppedita
mandu

VI. manducarent, prospexit mirabiliter, vt Deus: miseretur presenti necessitati, vt homo. Vtrunque hunc locum iam in aliis* Euāgeliiis aliquoties tractauimus, quæ huc referri possunt. Hic tamen pauca addemus, prout Deus dabit. Ac primum de prouidentia Dei, quæ nunquam dormit, nunquam deficit, circa etiam temporalis huius vitæ necessaria. Si in Regis palatium ingrediens, in aula eius mensam pretiosis mappis instratam, & delicatissimis cibus ornata[m] videres, in qua muliones, aliæque viles personæ accumberent, quibus etiam postquam appositæ epulæ absumptæ essent, aliæ semper atque aliæ de nouo apponercntur, magna in copia & varietate; meritò multum mirareris, quæ tandem & quam splendida foret mensa; quantus apparatus, quæ magnificentia epularum, vbi Rex ipse cum filiis & amicis suis manducaret. Atqui in hoc mundo omnibus etiam impiis & peccatoribus apposuit Deus mensam omni rerum genere instructam & adornatam, multos agros omnium fructuum varietate vberrimos, prata multa herbarum & florum venustate florentia: innumera alia lapida gustui, grata aspectui, odorifera olfactui. Carnium verò tantam copiam & abundantiam, vt pro vnaquaque anni tempestate aliæ atque aliæ inueniantur; sed & pro cuiusque palato singula suppeditentur. Similiter & de piscibus. Quòd si talis est mensa quam Deus omnibus, etiam impiis, apparauit: qualis erit illa quam iustis & amicis suis incessanter adornat? Non potest mentiri Scriptura, quæ dicit: *Nunquam vidi iustum derelictum, aut semen eius quærens panem.* Rursum: *Vniuersi qui sustinent te, non confundentur.* Videtur quidem suos aliquando Deus ad tempus deserere; sed vbi ad probationem id modicè fecerit, celeriter eos consolatur. Sic in Abraham, in Tobia, in filiis Israël in deserto cum fecisse, alibi ostensum est. De qua erga illos perpetua Dei prouidentia ait Moyses: *Portauit te Dominus Deus tuus, vt solet homo paruulum gestare filium, in omni via quam ambulastis, donec veniretis ad locum istum.* Sicut enim hi qui agonibus præsent, eos qui ad certamen veniunt, non vtcunque, neque fortuita inter se sinunt inire certamina, nec raptim & promiscuè quemlibet eodem armant modò; sed diligenti examinatione facta, prout corpora viderint vel ætates, æquissima ratione pares cum paribus iungunt, & arma cuique apta & sufficientia suppeditant: ita planè de diuina prouidentia cogitadū est, quòd

* Dominica 4.
post Epip. tex. 2.
Domi. 1. Quadr.
tex. 5. & 4.
Quadr. tex. 1.
Simile.

Psal. 16.

Psal. 14.

Deut. 1.

Orig. li. 3. c. 2. de

Principijs.

Simile.

quod omnes qui in huius vitæ agones descendunt, æquissima ratione dispenset atque disponat, ut alius quidem contra carnem, alius contra pauperatatem, alius rursum contra ipsas diuitias, & sic alij aduersus alia impedimenta pugnent; ideoque aliis diuersis armis quisque iudicatus & maiori aut minore robore donetur, quo hostem sibi constitutum vincat: *Fidelis enim Deus est, qui non patitur quem tentari supra id quod potest: sed (quod amplius est) facit eum cum tentatione prouentum.* Non enim sicut agonothei certaminibus, vbi certatores armauerit, arena & palam egreditur, spectaturus cum cæteris; sed ipsem et in singulis adiuvat, & minus fortes maioribus subidijs subinde recit, valentiores minori, sed assidua tamen virtute robora.

1. Cor. 10.

Dissimile.

Sup. Psa. 14.

Simile.

Prouidentie diuine exempla.

I.

Isidorus Clarus
Orat. 50. tom. 1.

Tanta certe & tã vigilans est Dei prouidentia circa mortales, maximè autem fideles, ut hoc nomine omnia amant nomina & vocabula sibi attribui voluerit. Vnde S. Chrysostomus: *Deus suum nobis nostra salutis amorem significat, gallinarum in nobis charitatem, patrum curam, matris misericordiam, sponsi amorem profert: non quia tantum durat: nec autem sed quia maiora istis alia non sunt apud nos amoris argumenta.* Dat ergo sæpè necessaria quatenus expedit, & plus quam necessaria quando id nihil nobis obesse cognoscit. Quæ admodum enim infantulo sphaeram, pilam, & trochæ abscondimus, ne impediatur à necessarijs; cum autem contempserit, & non iam desiderio eorum tenetur, cetera talia ei liberè permittimus, quia stulta cupiditate cessante eum à necessarijs talia amplius non auocabunt: sic omnium Deus ab electis suis multa aufert, quàm diu eos vanarum cupiditate teneri cernit; quibus postea, extincta cupiditate, eadem & multo plura suppeditat.

Sed ne circa homines, maximè Deum timentes, sancta prouidentia deesse aliquando videatur, eadem eadem vnã bestiolarum docere nos potest. Alycon marina bestia est, ac in maris littoribus nidificare consuevit, locatis in ipsa arena ouis. idque in media hyeme: quo tempore multis ac violentis flatibus mare ac terra perturbantur. Et tamen tam diu quiescunt marini fluctus, Alycon fouet oua, septem videlicet diebus. Hoc entis ratio excludit pullos. Quomiam verò alimento est illis & spatio quo crescant, septem alios dies ad pullos nutritionem & incrementum munificentissimus Deus minima auicula largitur. Quã rem & naturã intel-

I
res, dies
quanta
animant
exemp
popula
p
strage, st
à Creato
que tem
anis ab i
quum lo
lat. Nisc
sib di
periculo
ricius, si
boribus
cat, & co
carnium
nem diu
Sed & ill
homines
idem con
in extrem
res ibidem
erigi poss
colis pro
costis fab
cessaria.
sunt, lan
gerunt, a
& bomb
& fortiori
tandum
autem au
nia, aut te
biles vel
Oriental
frequen
homines
arbor pal
stet, ita et
vt is etia

tes, dies illos Aleyonios appellant. Quo exemplo docemur, quanta sit Dei prouidentia erga eum cui cætera omnia animantia subiecit. Accipe vnum adhuc aut alterum aliud exemplum. Locustæ per integras acies agros intereundem populantur, ubi eas Deus vi venti impulerit. Ne tamen ea pluuies nimium grassaretur, utque facta quam Deus vult strage, statim è medio tollatur, Seleucis auis infatiabilem à Creatore edendi naturam sortita, eas insequitur, breuique temporis momento vniuersas absumit. Hæc autem auis ab incolis Casij montis nunquam conspicitur, nisi quum locustæ agros vastarunt, ipsaque necessitas postulat. Piscis quidam Noruegici maris, illo idiomate *Svram-fisch* dicitur, quum ut crassus & valde pinguis, virgentericulo, carnem, pinguedinem & pellem (veluti facit hericius, siue à periculo sibi cauens, sibi etiam poma ab arboribus decussa in victum colligens) super caput reduplicat, & contrahendo se caput abscondit, suarum interim carniū esu seipsum sustentans. Hæc ad sui conseruationem diuinæ prouidentia instinctu animalcula faciunt. Sed & illud quoque diuinæ prouidentia præclarum erga homines ipsos argumentum est, quod eodem in opere idem commemorat Olaus. Quum vehementia frigorū in extremis partibus Septentrionis, & valida tempestates ibidem non sinant in altum crescere arbores, è quibus erigi possent necessaria ædes, idcirco Dei prouidentia incolis prospexit, ut ex ingentissimis belluarum marinarum costis fabricare domos valeant, & reliqua in eisdem necessaria. Eadem Dei prouidentia ubi regiones frigidiores sunt, lanæ & pellicum copiam propter pecorum, quæ illa gerunt, abundantiam suppeditauit; ubi calidiores, serici & bomb, cum. Sic etiam obseruare licet, ubi vina calidiora & fortiora crescunt, ibi aquas esse dulcissimas, & ad potandum purissimas, ut in Hispania, Italia, & Gallia: ubi autem aut non crescunt vina, ut in Anglia, Scotia, Hibernia; aut tenuiora nascuntur, ut in Germania; aquas potabiles vel non inueniri, vel raras & minus dulces. In India Orientalis insula quadam Ceilam dicta, colubri quidam frequentes sunt valde perniciosi, qui leui etiam morsu homines interimant. Sed eodem in loco salutaris quædam arbor passim nascitur, cuius ramum si quis in manu gestet, ita eius odore ac virtute colubrum sopit ac incantat, ut is etiam in sinu positus nihil noceat, neque loco mouetur,

2.
Basil. Homil. 8.
Hexæmeron.

3.
Olaus magnus
hist. li. 21. c. 22.

4.
Lib. eod. c. 15.

5.
Lud. Gran. Cœ.
2. in Domi. 21.
post Pent.

tur, ita vt possis eum prohibito vel occidere, vel cedere. Innumera sunt huius admirabilis Dei prouidentie argumenta: quibus singulis docemur, quam certa & infallibilis sit circa homines eadem; vtque de ea nullus relinquatur ambigendi locus.

Misericordie opera proximo exhibenda.
Job 31.
Exemplum.
Josue 2.
Josue 2.
In vita eius ca.
27. apud Sur.
1011.5.

Alter locus moralis hic est, de operibus misericordie proximo indigenti exhibendis, exemplo Redemptoris, & esurientis turbae, & non habentis quod manducaret, multum se esse profiteretur. Beatus Iob de seipso ait: *Ab infante creuit mecum miseratio, & de utero matris meae egressa est mecum.* Merito Raab exploratoribus, quos domi suae receperat, postquam ipsos a morte eripuit, dixit: *Nunc ergo ueni mihi per Dominum, ut quomodo ego misericordiam feci uobiscum, ita & vos faciatis cum domo patris mei.* Sic erga proximum misericordes, a Deo misericordiam iusto quodam titulo exposcunt. Sanctus Elzearius Comes, quum quodam die multas auri uncias, & pannum coccineum, oblatum munera repudiasset, ingrediens cubiculum suum, ut sanctae meditatione animum suum in Deum colligeret, huiusmodi uerbis utebatur: *Tu mihi Domine Deus in paradiso habes centum auri uncias, & duos pannos coccineos. Tantum enim recusauerat. Hanc fiduciam Scriptura nos docet non fac iusto, & inuenies retributionem magnam, etsi non ab ipso certe a Domino.* De hac retributionis mensura in alia Domini uerba diximus. Habet autem opus misericordiae suae mercedem, siue ille dignus sit misericordia, siue non, cui miseremur. Est enim misericordia (vt eam Augustinus dicitur) *aliena miserie in corde nostro compassio, qua utique si possumus subuenire, compellimur, idque propter Deum communcem patrem orphanorum & egenorum Rex David in phiboseph filio Ionathae amici sui dixit: Ne timeas, quia quicquid faciam in te misericordiam propter Ionatham patrem tuum, & restituam tibi omnes agros Saul patris tui, & tu comedes panem in mensa mea semper.* Hanc misericordiam fecit etiam Iudith, etsi utroque pede clauda, propter patrem eius Ionatham, ipsi Dauidi coniunctissimam. Si Dei amor in nobis pauperibus, etsi utroque pede claudis, qui nec patientiam in aduersitate, nec humilitatem in paupertate habent, facile & libenter miserebimur propter Deum patrem ipsorum & nostrum. Hinc D. Ioannes: *Qui habuerit substantiam in hoc mundo, & uiderit fratrem suum necessitatem habere, & clauderit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo?* Am-

Eccl. 17.
Dom. 1. post Pet.
xxxi. 1. & 4.
De ciu. Dei, lib.
9. c. 13.

2. R. 5. c.
Exemplum.

1. Ioan. 3.
Simile.

1. Ioan. 3.
Simile.

fibile e
 liatur.
 rest, al
 mour:
 diuini
 pauper
 tate D
 qui con
 liberabi
 rit, mis
 terui &
 ciles &
 miles s
 attrahi
 non re
 ligite; s
 Hercule
 ab illo t
 angustu
 (quales
 positae)
 postqua
 millies
 vt num
 si aenea
 ita num
 cunque
 minatio
 & benef
 tutem e
 confinj
 heredes
 cas aper
 Nihil
 manius
 prospice
 fame in
 terram a
 te possum
 penitus i
 ciuent e
 eius per r

fibile est diu ferrum esse in fornace absque eo quod emolliatur. Sic nec cor humanum in fornace charitatis esse potest, absque eo quod viscera eius in alterius miseria commouantur. Est enim ferrum humano corde durius, & est diuinus ignis hoc materiali nostro fortior. **Qui ergo se in pauperis miseria commoueri non sentit, certo sciat, charitate Dei cor vacuum se habere.** *Beatus qui intelligit* (id est, *Psal. 40.*

qui commouetur) *super egenum & pauperem: in die mala liberabit eum Dominus;* id est, eius quoque, quum miser fuerit, miserebitur. **Qui ad miserendum & elargiendum pro-**

terui & duri, parci & auari sunt, ad accipiendum vero faciles & prompti, largas & apertas manus habent; sunt si-

miles spongiæ quæ facillè liquorem imbibit, soloque tactu attrahit & exhaurit, illum autem, nisi prius comprimatur, non reddit. Sic enim auarus minimo digito pecuniam colligit, sed de largiendo cum agitur, citius clauam è manu

Herculis extorqueas, aut aquam è pumice haurias, quam ab illo teruncium elicias. Sunt quædam vasa fictilia, quæ angustum admodum foramen seu rimulam potiùs habent

(quales etiam sunt pyxides æneæ pauperum in Ecclesiis positæ) in quam rimulam nummi facillè demittuntur, sed postquam intus sunt, nihil ab illis educi potest, etiamsi

millies huc atque illuc illa inuoluas & inuertas: ideoque ut nummos inclusos elicias, frangi vas fictile debet; aut si ænea pyxis & serrata est, clauæ aperiri oportet. Sic auarus ita nummos suos mordicus inclusos tenet, ut quomodo-

cunque hominem agires atque conuoluas, seu Dei comminationes, & auaritiæ pœnas ac sordes, seu misericordiæ & beneficentiæ ingentes retributiones, honestatem & virtutem ei proponas, nihil proficias. Sola mors vas fictile constringens, omnes eius thesauros effundit, & in rapaces

hæredes dispergit: sola mors, instar clauis, omnes eius artas aperit, & conclusa recludit.

Nihil auaro crudelius: homine immisericorde nihil im-

manius. Plus ille cani & mulo, quam fratris necessitati prospectum volet. Rex Achab post trienni) sterilitatem & famem ingentem, dixit dispensatori domus suæ. *Vade in terram ad vniuersos fontes aquarum, & in cunctas valles, si forte possimus inuenire herbam, & saluare equos & mulos, & non penitus iumentum intereat. Diuiseruntque sibi regiones ut circumirent eas, Achab ibat per viam vnam, & Abdius dispensator eius: per viam alteram.* Ecce de equis & malis sollicitus est,

Similia.

1.

2.

Auarus crudelis.

Exemplum.

1. Reg. 18.

de

de pauperibus, de viduis, de pupillis, de fratribus toto regno afflictissimis, nullam curam habet. Tales adhuc in ipsa Christi Ecclesia multi sunt, qui canibus & equis suis plus quam pauperibus prospiciunt. Alij pauperes fortiter obiurgant, in nulla re adiuuant. Amici Iob, quum eum in sterquilino sedentem viderunt, & testa saniem radentem, multis verbis vsi sunt, vt eum alicuius sceleris arguerent, propter quod sic eum Deus percusserat; multum accusauerunt, sed toto illo tempore nec pannum quidem, quo vulnera sua mundaret, ei porrexerunt. Quare & iratus est illis Deus, nec nisi ipse Iob precibus placari voluit. Aliud nos docet Christus, misericordia motus super turbam non habentem quod manducaret. Vide plura infra, Domin. 8. post Pentec. text. 3. loco magis proprio.

Aliud Iob 4. & seq.

2. Quia ecce iam triduo sustinent me.

Perseuerantia
in bono.

LOCVS moralis de perseuerantia in bono. Hanc enim suae curae, & sollicitudinis, & misericordiae erga turbam esurientem, nec quod manducaret habentem, causam adfert Christus, quia ecce iam triduo me sustinent. Dicens, etc. obseruari docet causam facti sui. Dicens, ecce, laudat patientiam & perseuerantiam auditorum suorum, quae toto triduo sine cibo & potu audiendo Christo vacabant. Ideo miseretur, ideo non deserit suos Deus, quia & ipsi Deum non deserunt. Sic Apostolis suis dixit Christus: Vos estis qui permanistis mecum in omnibus tentationibus meis: & ego dispono vobis regnum, vt comedatis & bibatis in mensa Patris mei. Huius conuiuij caelestis, quod perseuerantibus in bono redditur, figura & exemplum fuit hodierni Euangelij conuiuium, quo auditores suos vsq; ad saturitatem Christus pavit in deserto. Veteranus miles assuetus laboribus nec globorum nimbum super se, nec multitudinem cadentem ante se, nec tormentorum tonitrua circa se, nec hostium agmina prope se formidabit, sed impetentium sinem pugnae expectabit. At delicate domi enutritus, primum belli strepitum fugit, nec decineri potest. Ille in certoriam & gloriam, hic interitum & ignominiam reperit. Idem fit in militia Christiana. Qui perseuerat in charitatis Dei & proximi, in timore, in cultu, in obsequio Dei, in bonis operibus exercitatus & assuefactus, nec impiorum in propria super se, nec multitudinem peccantium ante

L. c. 29.

Simile.

I
nec da
ditias p
perleuo
portatu
tionem
rum in
moria.
vocali
belli, te
stament
sunt, id
stus die
Potteri
randi in
more p
Dei flag
ti, urget
eos por
perleuo
est, nec
mone to
rans, ta
liberare
iurxisse
rediret,
tur nobi
confortet
aliquan
descend
que vnq
cessabat
terandi
Viam tri
in hoc de
moralia
piramus i
prastare
spes ven
torum se
duobus
triduo C
gustabu

nec demonum fremitus circa se nec mundi & carnis blanditias prope se respiciet, vt à Dei seruitio abstrahatur; sed perseverabit vsque in finem, æternum gloriæ pondus reportaturus. **Qu** molles & flaccidi sunt; ad primam tentationem succumbunt. Huius rei causa inter cetera est horum ingratitude, illorum perpetua Dei beneficiorum memoria. *Filij Ephraim intendentes & mittentes arcum, id est, vocari & apti ad militiam cœlestem, conuersi sunt in die belli, tempore tentationis recesserunt, non custodientes testamentum Dei, & in lege eius noluerunt ambulare: & oblitii sunt, id est, quia oblitii sunt benefactorum eius.* At contra iustus dicit: *viam veritatis elegi, iudicia tua non sum oblitus.* Posterus reddit causam prioris. Alia causa non perseverandi in bono est, quia non ex puro Dei amore, sed ex timore pœnæ ad Deum conuertitur. Sic Aegyptij multis Dei flagellis afflicti, metu magis quàm charitate commoti, *urgebant populum Israel exire velociter de terra.* Sed mox eos penituit, & exeuntem Israel vsque ad mare rubrum persecuti sunt. **Quæ** autem ex amore fit conuersio, firma est, nec tentationi cedit. Beatus Hieronymus acriter à demone tentatus, vt castitatē violaret, opem Domini implorans, tam diu in oratione perseveravit, vt à tentatione liberaretur. *Memini (inquit) me clamantem, diem crebro iunxisse cum nocte, nec prius à pectoris cessasse verberibus, quàm rediret, quàm Domino imperante, tranquillitas.* Clamat igitur nobis Scriptura: *Expecta Dominum, & viriliter age, & confortetur cor tuum, & sustine Dominum.* Abraham cum aliquando sacrificium Deo immolaret, & aues ad illud descenderent, nihilominus tamen ipse abigebat eas, neque vnquam propter illarum importunitatem à sacrificio cessabat. Idem nobis animus, eadem alacritas, idem perseverandi studium, in cuiusvis operè virtutis esse debet. *Viam trium dierum (vt docet S. Bernardus) necesse est nobis in hoc deserto agere. Primus dies est timor pœnæ, qui nostræ primordia conversionis exercet. Secundus est pietatis dies, qua respiciamus in luce miserationum Dei. Tertius est obedientia, quam prestare necesse est mandatis Dei.* Quod enim timor incipit, spes veniæ promouet: sed nihil fit, nisi obedientia mandatorum sequatur: à quo tertio hæretici hodie abhorrent, duobus primis contenti, eaque sufficere arbitrati. Sed isti triduo Christum non sustinent; quare de eius panibus non gustabunt. Quando canis venaticus leporem, vel aliud

Non perseverandi causa, oblitio.

Psalm. 77.

Psalm. 118.
Non perseverandi causa, manca conuersio.
Exodi 17.
Exemplum.

Perseverantiæ exemplum.
In epist. ad Eusebium.
Psalm. 26.
Genes. 5.
Allegoria.

Sermo. 1. de Evang. 7. panis.

Locus contra hæreticos.

Similia.

Pars Æstivalis.

1

aliquid

aliquod venationis genus inuestigat, si nullum vestigium inuenit, piger & in eis ambulat, ac si animalis vestigium nares eius attingit, solertissimè & diligentissimè currit, quousque feram inueniat. Ita nos, si verè Deum gustamus, si odor eius longè suauissimus ad nares nostras peruenit, si beneficia presentia, mercedem repromissam diuinæ sapientiæ dulcedinem verè odoramus & intelligimus, *curuenius haud dubiè post odorem vnguentorum istorum trahitque nos post se, & vsque ad finem alacriter currente perseverabimus. Latantes in his qua dicta sunt nobis. In domum Domini ibimus.* Cæterum ad quorum nares harum rerum odor non peruenit, qui non gustauerunt donum celeste, *quàm suavis est Dominus, & quàm bonus Deus Israel iusto recto sunt corde, illi pigri ambulat, nec vel vno die Christiani sequuntur, imò nec vna hora cum Christo possunt vigiliare; sed post carnem suam ambulant, & post concupiscentias eius.* De hoc argumento vide plura in aliis Domini.

Cont. 7.
Psal. 21.

Hebr. 6.
Psal. 33.
Psal. 72.

Domin. 2. post
Epiphani. text. 6.
Domi. Sexage.
1. text. 7.
Domi. Quinquage.
text. 1.
Vite presentis
solatia.

3. Si dimisero eos ieiunos in domum suam, deficient in via

Locvs moralis de presentis vite solatiis à Deo concessis. Deus enim etiam electos suos variè tentat, & multo in hac vita difficultatibus exponit, variis tamen & immixtis solatiis reficit, ne, si ieiunos, omni que solatio delectatos in domum suam, qua est cuiusque mors temporaria dimitteret, deficerent in via peregrinationis huius, nec laboribus ac molestis pares essent. Huc pertinet illa mensa Dei, rebus omnibus non necessariis tantum, sed etiam ad honestam voluptatem comparatis plena, quam in primo huius Evangelij loco descripsimus: de qua etiam Apostolus loquitur, dicens: *Dimittibus huius seculi precipue sublimè sapere, neque sperare in incerto diuitiarum, sed in vino, qui praestat nobis omnia abundè ad fruendum.* Quod Propheta Regius cecinit, dicens: *Oculi omnium in te sperant Domine, & tu das illis escam in tempore: aperis tu manum tuam, & implet omne animal benedictione.* Sed totam hanc aditabilem Dei bonitatem in alto Psalmo ex proposito ceterum omnium animatarum, atque adeo creaturarum, quorum ferè omnium enumerationem concludit: *Omnia in te expectant, ut des illis escam in tempore. Danse te illis, & gentes, aperiente te manum tuam, omnia implebuntur bonitate.* Sed hæc Dei bonitas in homine maximè elucet, proprie

1. Timot. 5.

Psal. 144.

Psal. 103.

que
ra, c
ima
all
Da
ficiu
cant
di su
de lo
tridu
bus
sunt
copie
vique
N
existi
lupta
opin
volui
posui
xurio
veras
Domi
rissim
ribus
culi v
stia q
histo
ta aq
cam b
mund
stinus
is verè
suavit
mister
ma sua
sed non
in tene
liber er
rendi
stiebam
mino D

quem inferiora hæc omnia creavit: & in ipsa hominis cura, circa animæ salutem ac statum, secundum quam ad imaginem Dei creatus est. Hanc enim, ne deficiat in via, assidue consolatur, docet, reficit, ac recreat. *Conuersi ad Deum peccatores* (ait S. Gregorius) *in præsentis vitæ uia deficiunt, si in sua conscientia sine doctrina sanctæ pabulo dimittantur. Ne ergo lassentur in huius peregrinationis itinere, pascenti sumus sacre admonitione.* Sed hæc maximè indigent qui de longè uenerunt, ut in hoc Euangelio quidam ex his qui triduo Christum sequuti fuerant, hoc est, qui ex grauioribus peccatis, & longiori peccati consuetudine conuersi sunt. Sic filius prodigus in gratiam receptus, opulenta & copiosa patris mensa fruitur, occiso vitulo saginato, etiam uique ad inuidiam lenio: is fratris.

Nulla in re longius falluntur peccatores, quam dum existimant in uirtute non posse tantum solatium aut voluptatis inueniri, quantum in suis luxuriis inuenire se opinantur. Quantum distat *siliqua porcorum*, qua se satiare uoluit filius prodigus, à *uitulo saginato*, quem pater ei apposuit, tantum est discriminis inter, sordidas & vanas luxuriosorum & secularium desideriorum voluptates, atque ueras & solidas iustorum lætitiis. Quod in alia quadam Dominica tractauimus. Quemadmodum nutrices amarissimum abinthio ubera sua intingunt, ut infantes ab uerbibus depellant: sic Deus labores & difficultates uarias seculi uoluptatibus studio immiscuit, ut illis relictis, cœlestia quæreremus. Contrà uerò quemadmodum qui naturæ historiam scribunt, lacum esse quendam aiunt, cuius eputa aqua abstemios reddit: sic aqua Christi talis est, ut qui eam bibit amplius non sitiat, id est, ut eius gustus omnes alias mundi delicias fastidire faciat. Hunc in se gustum Augustinus recenter ad Christum conuersus sensit, ut de seipso is uerbis scripsit. *Quam suauis mihi subito factum est carere suauitatibus nugarum! & quas amittere metus fuerat, iam dimittere gaudium erat. Eiciebas enim eas à me uera tu & summa suauitas: eiciebas & intrabo pro eis omni uoluptate dulcior, sed non carni & sanguini omni luce clarior, sed non iam sedenti in tenebris, omni honore sublimior, sed non sublimibus in se. Iam liber erat animus meus à curis mordacibus ambiendū & aquisquærendi, & uolundandi atque scalpendi scabiem libidinum, & gestiebam tibi charitati meæ, & diuitiis meis, & saluti meæ, Domino Deo meo.* Hæc ille. Vide simile exemplum de B. Cypriano

Huail. 2. in Ezech.

Lucæ 15.

Voluptas uirtutis maior quam uicij.

Domin. 3. post Pascha, cont. 3. Similia.

Plin. lib. 31. cap. 2.

Ioan. 4.

Exemplum. Confess. lib. 9. cap. 11.

priano ad Christum conuerso Domin. 4. Aduent. text. Hæc est symphonia & musica, hæc epulæ, hoc conuiuium, hæc virtus est saginatus, peccatori ad Deum veraciter conuerso datus. Huiusmodi nouis solatiis perfunditur, qui Christum laboriosè sequitur; non dimittitur ieiunus, non caret ingenti consolatione & gaudio.

Mat h. 11.
In declinat. de
bonis deserendis.

Mutantur ista in iustis, non tolluntur. Hoc est quod Christus dixit: *Tollite iugum meum super vos, & inuenietis requiem.* Quod sic explicat D Bernardus: *Mira nouitas, sed eius qui facit omnia noua: & eius qui fingit laborem in precepto, Fictus in precepto labor est, onus leue, iugum suauis, crux uicinis oleo. Quod Abrahæ dictum est, Tolle filium tuum quem diligis Isaac, & offeres eum mihi in holocaustum; labor fictus est in precepto, Oblatus siquidem Isaac sanctificatus est, non mactatus. Et tu igitur si uocem Domini audieris intus in animo, ut offeras Isaac, id est, ut quodcumque est gaudium tuum, immoles Deo (Isaac enim interpretatur risus) constanter obedire ut nemeas. Non Isaac, sed aries morietur. Non peribit tibi lactitia, sed contumacia. Non mactabitur Isaac, sed uiuet: Crucifusus modo, uiues Deo. Tanquam iristes, semper gaudentes, Hæc ille,*

Iustorum lectitia non tollitur, sed mutatur.

Exempla.

Luce. 5.

1.

2.

Astor. 9.

3.

Matth. 5.

4.

Exodi 3.

5.

6.

Timot. 9.

Nempe non tollitur, sed mutatur, & ad meliora conuertitur iustorum in hac uita gaudiū, lætitia, consolatio. Petrus qui piscatione piscium delectabatur, fit piscator hominum, dicente illi Christo: *Ex hoc eris homines captiens.* Nolo caritatem tuam deferas: imò eandem illustriorem reddam. Saulus ex zelo legis persequens Ecclesiā Dei, fit ex zelo fidei persecutor Iudaismi, dicente Christo: *Ostendum illi quantum oporteat eum pro nomine meo pati.* Magi ex Oriēte, qui Astronomiæ scientia delectabantur, per astrū ad Christi cognitionem ducuntur. Delectati astrorum scientia, per astrū ad gaudium fidei trahuntur. *Visa enim stella quum staret supra domum in qua Christus erat, gatisi sunt gaudio magno valde.* Populus Israëliticus, quem olla Ægyptiæ delectabant, ut ex Ægypto egredetetur, hanc promissionem acciperunt: *Introducet uos Dominus ad terram fluentem lacte & melle.* Quasi diceret: Delectat uos rerum copia. Illa habebatis, sed ex me, & in terra quā ego dabo. Sic iisdem Israëlitis permissa sunt sacrificia ciuenta & carnalia: sed ut Deo illa offerrent, quæ alioqui idolis immolari erant. Sic Apostolus prohibens diuites sperare in incerto diuitiarum iubet eos, *sperare in Deo uiuo.* In his omnibus non affectus sed obiectum mutatur. Sperare, gaudere, concupiscere non prohibetur.

IN
prohib
diuina
quunt
mittit
bus se
ceio, p
bus in
ateroa
nistran
tia. Mu
dia. Me
nis sui
tur in a
bus gau
nostra
gaudet
& vest

4. Vnde

Loc

Christi
panibus
num Ch
memor
nec tam
hanc co
raculum
ascendit
tum, obli
uete à fe
tibus on
cogitatis
intelligi
hominem
in quatu
cer mult
fidentia
in simplici
lum: que
autem ei
posita si
gis qui s

prohibetur, sed ad res honestas, laudabiles, solidas, atque iustorum solatia. Quotquot ergo Christū sequuntur, omnia mundi gaudia illicita abdicantes, non dimittuntur ieiunium, sed habent alia vera & solida gaudia quibus se oblectent. Pro alijs & cepis Ægyptiacis, manna de cælo, pro siliquis porcorum, vitulus saginatus, pro panibus in deserto, cibus qui non perit, sed permanet in vitam æternam, pro carnalibus spiritualia cordis gaudia subministrantur. Qui se ui erant immunditiæ, serui fiunt iustitiæ. Mutata seruitute, mutantur affectus, voluptates, gaudia. Mutantur, sed non tolluntur. Auarus gaudet in pecuniis suis, & sibi plaudit, dum nummos tacitus contempletur in arca. Apostolus gloriatur in infirmitatibus suis. Superbus gaudet honore & laude populari. Iustus dicit: *Gloria nostra hæc est, testimonium conscientia nostra.* Voluptuarius gaudet in Venere & Baccho. Sobrius gaudet, quia *victum & vestitum habens, contentus est.*

Roman. 5.

Contra diffidentiam.

Marc. 6.

Math. 13. 67

Sap. 7.

4. Vnde illos quis poterit hinc saturare panibus in solitudine.

Locvs moralis contra diffidentiam. Discipuli enim Christi quum paulo antè vidissent miraculum de quinque panibus & duobus piscibus, quibus quinque millia hominum Christus pavit, vt D. Marcus præcedenti capite commemorat, tamen adhuc dubitatione & diffidentia laborant, nec tam recentem Christi potentiam recordantur. Sed & hanc eorum incredulitatem paulo post hoc exhibitum miraculum grauitè illis exprobrauit. Cùm enim dimissa turba ascendisset in nauiculam, & discipuli eius venissent trans fretum, obliti accipere secum panes, Christulque illis diceret, *Cauete à fermento Phariseorum & Sadduceorum;* illis cogitantibus inter se quòd panes non acceperant, dicit illis Iesus: *Quid cogitatis inter vos modicæ fidei, quia panes non habetis? Nondum intelligitis neque recordamini quinque panum & quinque millia hominum, neque quot cophinos sumpsistis? neque septem panum in quatuor millia hominum, & quot sportas sumpsistis?* Displicet multum Deo omnis de eius bonitate dubitatio ac diffidentia placet ei fiducia. *Sentite de Domino in bonitate, & in simplicitate cordis (non in prudentia humana) quærite illum: quoniam inuenitur ab his qui non tentant illum; apparet autem eis qui fidem habent in illum.* Tentat Deum, qui postposita fiducia in eum, suæ inicitur prudentiæ, multo magis qui suæ confidit malitiæ. Verbi gratia: In necessitate

aliqua constitutus, non ad Dei auxilium confugit, honesta tantum conlectans media, quibus necessitati subueniat, & quod reliquum est, Dei bonitati committens: sed malis artibus, dolo, fraude, mendacio, per fas nefalque vitæ necessaria, aut etiã superfluas opes conquirat. Tales erant Israhelita, quum reiecto samuele, & regimine sacerdotali, Regem sibi postularent, more cæterarum gentium; quibus samuel dixit: *Scietis & videbitis, quia grande malum feceritis vobis in conspectu Domini, petentes vobis Regem.*

1. Reg. 12.

Fiducia pra-
postera.

Annotanda hic grauißima omnium ferè peccatorum absurditas: vt victum, vestitum, opes, honores acquirant, absortum in humanis artibus, nihil in Dei bonitate ponunt: furtis, mendaciis, rapinis operam dant: mentiuntur, adulantur, calumniantur, nulli sceleri parcunt. Sed quum tam multa & magna peccent, Deum tamen misericordem ipsi fore confidunt. Sic Deum in necessitatibus suis crudelem aut negligentem, in sceleribus suis misericordem sibi fingunt. Atqui debebant Dei prouidentiam circa necessaria & honesta, certa fiducia concipere; de Dei misericordia

Simile.

in tot suis flagitiis non præsumere. Qui pontem angustum positum ante oculos perspicillis transit, quum hoc modo maior pons appareat quàm sit, facillè ponit pedem in aère, & de ponte labitur. Sic de Dei misericordia, quæ pons salutis est, per quam in cælum transire necesse est, sed pons vt pœnitentibus amplissimus, ita flagitiosis, atque in flagitio perseverantibus perangustus, qui cum vanæ fiducia perspicillis iudicat, profecto facillè ea excidet, & in

Fiducia recta.

barathrum æternæ damnationis corruet. Bona est & laudabilis, & Deo grata, circa honesta & necessaria vitæ præfidia, in Deum fiducia; sed circa peccata & flagitia, timenda iustitia, non præsumenda misericordia. Sic castissima

Exempla.

1.

Daniel 17.

Susanna, posita in peccati ab vna, & infamiae ac mortis discrimine ab altera parte, fiduciam habuit in Deum, non circa peccatum perpetrandum, sed circa mortis periculum euadendum. Vnde & sic loquitur: *Angustia sunt mihi vndique. Si enim hoc egero, mors mihi est: Si autem non egero, non effugiam manus vestras. Sed melius est mihi absque opere incidere in manus vestras (id est, in periculum mortis temporalis) quàm peccare in conspectu Domini.* Habuit fiduciam non in misericordia Dei post peccatum, sed in protectione Dei absque peccato. Quare & cum accusaretur à senioribus illis, *stans, suspexit ad cælum: erat enim cor*

eius fiduciam
tur, circ
se. Sic Sa
dignatio
reli qua
uacione
lum face
caminur
habueru
tux, sed
de quib
eripiet v
limus, por
tuis, d Re
non colim
ferunt, h
fericord
emerferu
facti sum
nis, men
perpetra
de pecca
summar
ptum de
quinque
at illi ro
ca subsid
da Non
na, spes
fidenciam

5. E

L o c
sic in de
non sol
fragmen
letur se
tinere p
lùm Gm
aperien

eius fiduciam habens in Domino. Sed & postea quum liberabatur, circumstantes benedixerunt Deum qui saluat sperantes in se. Sic Sanctus Ioseph maluit dominæ suæ grauiſſimam indignationem cum periculo status sui subire, committens reliqua Deo, quàm in eius gratiam, statumque sui conseruationem Deum offendere, dicens: *Quomodo possum hoc malum facere, & peccare in Deum meum?* Similiter tres pueri in caminum ignis à Nabuchodonosor conſiciendi, fiduciam habuerunt non de misericordia Dei post adorationem statuarum, sed de adiutorio Dei circa liberationem à morte. Unde quum eis Nabuchodonosor diceret: *Quis est Deus qui eripiet vos de manu meam?* responderunt ei: *Deus noster, quem colimus, potest nos eripere de camino ignis ardentis, & de manibus tuis, ô Rex, liberare. Quòd si noluerit, notum sit tibi, quia deos tuos non colimus.* Quàm innumeri hodie in Anglia schismati celsulerunt, sperantes fore ut citò se inde extricarēt, à Deo misericordiam consecuti, qui tamen ab eo nunquam postea emerſerunt, sed ex timidis schismaticis, heretici obdurati facti sunt! Quàm innumeri quotidie peccant peccato carnis, mendacii, fraudis, rapinæ, sperantes se hoc solo peccato perpetrato, statim ad meliorem vitam conuertendos, qui de peccato in peccato progressi, totam vitam in eo consummarunt, misereque perierunt! Israëlitem quum in Ægyptum descenderent, existimabant se non nisi per annos quinque, quàm diu durabat fames, in ea commoraturus: at illi rotis quadringentis annis illic haeserūt. Est ergo circa subsidia necessaria fiducia in Deum nunquam deponenda. Non est in malis artibus, in prudētia aut malitia humana, spes ponēda. De hac pia in Deum fiducia, & contra diffidentiam, in alijs Dominicis iam aliquoties diximus.

5. Et sustulerunt quod superauerat de fragmentis septem sportas.

Locus moralis de virtute liberalitatis. Christus enim sic in deserto auditores suos cibo abundanter refecit, ut non solum manducantes saturati fuerint, sed etiam de fragmentis quæ superfuerant, sustulerint, secumque abstulerint septem sportas, id est, quantum septem sportæ continere poterant. Commendat hoc factò Christus non solum simplicem elemosinam, sed etiã liberalem. Sic Deus aperiens manum suam, implet omne animal benedictione. Non

Gen. 35.
3.

Daniel 3.

Angliæ schismatici.

Allegoria.

Domin. 6. post
Epiſt. 1. ad. 4.
Lom. 5. in quæ
text. 3. & 4.
Domi. 1.
Quadr. text. 5.
Lom. 4.
Quadr. text. 2.
Domi. 1. 1. 2.
Domi. 1. 1. 2.
Domi. in Albi
text. 1. 1. 1. 1.
Post. text. 5.
Liberalitatis
virtus.
1. sal. 1. 4. 4.

*Pfal. 103.
Exempla.*

1.

3. Reg. 30.

2.

2. Paral. p. 38.

3.

1. Reg. 25.

4.

Tobia 1. & 2.

5.

Iob 29. & 31.

*Illiberalitatis
vindicta.
Iudic. 8.*

*Alianus var.
hyst. lib. 14.*

benedicit tantum, aut simplici benedictione impartit, sed etiam implet benedictione. Sic alibi: *Qui replet in bonis desiderium tuum.* Non satisfacit tantum, sed & replet. Dauid nactus est Amalecitis pradam optimam, non solum inter pugnantes eam distribuit, sed & alii ducentis qui ad facinas remanserant (multis murmurantibus) liberaliter diuisit: nec in illos modo, sed & in absentes liberalis, *multa dona de prada senioribus Iuda proximis suis dicens: Accipite benedictionem de prada Hostium Domini. Sed & reliquis qui erant in his locis, in quibus commoratus fuerat Dauid.* Saulem fugiens, & viri eius, dona misit. Ita suae liberalitatis nomen ex amicis suis expertem esse voluit. Filij Israel, quos filiorum Iuda captiuos maximo numero cepissent, apprehendentes eos, omnes qui nudi erant vestierunt de spoliis, eorum vestissent eos & calceassent, & refecissent cibo ac potu, non solum propter laborem, & adhibuissent eis curam, quicunque ambulare non poterant, & erant imbecillo corpore, imposuerunt ei iumentis, & adduxerunt Iericho ad fratres eorum. Nabal, pagato Dauid & viris eius liberali subsidio, celeri & inopinata morte extinctus est. Contra Abigail vxor eius, magis liberalitate erga Dauid & viros eius vsa, ipsi postea Dauid matrimonio est iuncta. In hoc liberalitatis genere excelsit Tobias, qui esurientes fratres pascebat, nudos vestiebat, mortuos, relicto prandio, sepeliebat, & cum haberet prandium bonum, aliquos de tribu sua, timentes Deum, vocauit vt epularentur cum illo. Iob quoque non comest buccellam suam solus; erat pes claudus, oculus caco, pater pauperum, & cor viduus consolatus est. Hac quoque virtute excelsuerunt ceteri iusti, Abraham, Loth, Isaac, & Iacob, & quoscunque Deo placuerunt. Huius virtutis defectus multo perdidit. Dixit Gedeon ad viros Socoth, *Date obsecro panem pulo qui mecum est, quia valde defecerunt, vt possimus persequi Reges Madian.* Quod quia auare & illiberaliter negauerunt, rediens victor Gedeon, tulit seniores ciuitatis, & spinas de pedibus eorum, & carnes eorum contriuit cum eis. Corinthi in tanta reru caritate & inopia, Theocles & Thralonides, benignilene quoque praxis, ciuibus suis hortatores & suadatores fuerunt, vt paupertatis onus egentibus releuarent. Reuerentibus obtemperare nolentibus ipsi sua debita remisissent, quo lucrati sunt non quidem argentum, sed animam & vitam. Etenim quibus condonata sua debita non fuerant, facti in creditores impetu, cum armis, quae suppedaneum

I
ira fer
lerant
in coe
sticill
serip
mum
ist An
varis. L
consp
nam v
his poc
feceris
beneu
nec vi
litate
& infi
suos li
opibu
lium v
num b
diuini
bus lib
dinus
cogere
hoc fe
omnes
duob
quos t
morus
De ho
a Deo
EVA
aut de

ira ferox, & paupertas inexpugnabilis, mortem illis intulerant. Titi imperatoris illa vox erat celebris, quum semel in cena recordatus esset, se eo die nemini quicquam prestitisse, *Amici*, inquit, *diem perdidit*. Alexander Seuerus descriptum habebat, quid, cui prestitisset. Qui nihil aut minimum petissent, eos appellabat, dicens: *Quid est, cur nihil petitis? An me tibi vis fieri debitorem? Pete, ne priuatus de me queraris*. Dionysius Siculorum Rex, quum ad filium ingressus, conspexisset vasculorum aureorum & argenteorum magnam vim, exclamans, *Non est*, inquit, *in te regius animus, qui his poculis, quae à me tam multa accepisti, neminem amicum tibi feceris*. Intellexerunt hi omnes ad conciliandam hominum beneuolentiam & gratiam (sine qua nec imperia tuta sunt, nec vita communis incunda esse potest) quantum in liberalitate & beneficentia momentu positum sit. Sancta autem & insignis fuit sancti Paulini Episcopi Nolani erga ciues suos liberalitas: quos à Vandalis captos, omnibus pecuniis opibusque exhaustis, redemit: & eum unicum viduae filium vnde redimeret non haberet, seipsum pro eo in seruitium barbaro dedit. A quo postea, viri sanctitate barbaro diuinitus patefacta, cum reliquis omnibus captiuis ciuibus libertate donatis, domum remissus est. Sanctus Bernardinus quum à Duce Mediolanensi, vt pecunias acciperet, cogeretur (etū ille non iuuandi, sed tentandi cum causa hoc fecerat) vir sanctus mox ad carceres Senenses abiens, omnes illic arte alieno pressos, ex Ducis pecunia liberauit: duobus tantum exceptis, quibus non suffecit illa pecunia: quos tamen paulo post populus ipse, viri sancti exemplo motus, & precibus flexus, facta collecta similiter liberauit. De hoc argumento; & de liberalitatis mercede amplissima à Deo retributa, in alia Dominica diximus.

Exempla ethnica.
Suetonius in Tito.
Apophrteg.
Aelius Lampridius in vita Plutarchi.
in Regum Apoph.

Exempla sancta.
Gregor. Dial. li. 3. cap. 1.

In vita eius apud Surium, to. 7. p. 435.

Dominica 4. Quadr. text. 5.

EVANGELIUM DOMINICÆ VII.
POST PENTECOSTEN.

TTENDITE à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos. Nunquid colligunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona, bonos fructus facit:

facit: mala autem arbor malos fructus facit. Non potest arbor bona malos fructus facere; neque arbor mala fructus bonos facere. Omnis arbor qua non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos. Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum caelorum: sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in caelis est ipse intrabit in regnum caelorum.

PERICOPE moralis huius Euangelij.

1. Attendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos. De studio cauendi & fugiendi hereticos.
2. A fructibus eorum cognoscetis eos. De noxiis & pestiferis hereticorum nostri temporis fructibus.
3. Omnis arbor bona bonos fructus facit: & non potest arbor bona malos fructus facere. De virtutis & bonorum operum necessitate.
4. Omnis arbor qua non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. De duplici poena peccati omissionis.
5. Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum caelorum, sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in caelis est. De necessaria observatione mandatorum Dei.

1. Attendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces.

Heretici cauendi.

In Promptuario Catholico, Dom. praesenti. Feria 3. Pentecost.

Hereticus hostis occultus.

Simile.

Locus moralis de cauendis magno studio & fugiendis hereticis. Falsi enim prophetae, quos Christus hic denotat, iuxta omnes veteres interpretes, sunt heretici omnium temporum; qui sub nomine Christiano, alioque sanctitatis & doctrinae vestimentis, pietatem promittentibus, intrinsecus rapiunt, maculant, & perdunt oues Christi. Hunc locum in altero Promptuario latè explicauimus & nostri temporis heretici, quot modis sint lupi rapaces sub vestimentis ouium, studiosè ostendimus. De hereticis quoque fugiendis, & nullo modo audiendis, in eodem Promptuario, circa illa Christi verba; *Oues meae alienum non sequuntur, sed fugiunt ab eo*; disseruimus. Hic tamen aliqua addemus, vt de re ad pietatem & salutem in primis necessaria. Attendendum maximè & cauendum ab hereticis quia simulati & occulti hostes sunt, vt hic Christus docet. Cur autem, & quomodo sunt tales, paucis explicandum.

Quaedam vera cum falsis docent, vt tanto efficacius fallant. Sicut enim sator apri seu porci subtili seta vitium

vt alio

IN
vt alio
sum, in
quae pro
ingredi
ma pi
mittant
doctrin
ducunt
ne con
stilente
pressi:
gemis
& trans
quam e
suam ca
& iidem
dissolu
peram a
fidiae su
veritati
eis est c
quae de
plumbe
ferre ne
legitim
tos ad d
laam, m
dicebat
Israel, r
bernacu
Regi Ba
muliere
scandalu
est: For
eos ad
Sic her
gelium
stiano b
est, sub
laam re
impossi
riam, la

n potest ar-
fructus bo-
nonum, exci-
s eorum co-
e, Domine,
ntatem Pa-
m calorum.

gelij.
dio cauendi &
eris hæretico-
bona male fro-
in ignem mi-
regnum calorum
staria obferue

vos in vesti-
rapaces.

o & fugien-
Christus be-
sunt hæretico-
ano, al isque
promittenti-
nile Christi
cauimus, &
i rapaces sub-
ereticis que
odem Pron-
ienum non p-
amen aliqui
rimis neces-
ab hæretico
ristus docet
licandum.
to efficaciam
i feta vitium
vt alii

vt aliud suum filium duplicatum, pice delibutum, & cras-
sum, in corium introducat, eam in fidee alterius adaptans:
quæ propter suam subtilitatem in corij foramen facillimè
ingreditur: sic hæretici, vt crassas suas & fallitatis teterri-
ma pice delibutas sententias in animos auditorum intro-
mittant, ponunt in fronte subtilem, veram, & sanam aliquã
doctrinam, quam suæ heresi adaptantes, eam pariter intro-
ducunt, fallumque pariter cum vero sophistica connexio-
ne coniuncta, suorum animis instillant. Quam eorum pes-
silem fraudem similitudine apposita D. Irenæus ex-
pressit: Quemadmodum qui Regis imaginem, ex auro &
gemmis pretiosis à solerte artifice fabricatam; dissolunt,
& transferunt aurum illud & gemmas in canis imaginem,
quam ex eadem materia conficiunt, aiunt postea imaginẽ
suam canis, esse Regis imaginem, quoniam idem est aurũ,
& iidem pretiosi lapilli: sic omnino hæretici fidei imaginẽ
dissolunt, & ex iisdem sacrę Scripturę autoritatibus per-
peram ac falso expositis atque transpositis, imaginem per-
fidie suæ conficiunt & ornant; dicentes illam esse fidei &
veritatis imaginem, eo quod ex iisdem S. Scripturarum lo-
cis est constructa. Sic enim imperitę plebi facillè imponitur,
quæ de materia quidem iudicare potest, aureane sit an
plumbea, verba Scripturæ norunt; sed de forma iudicium
ferre nequit, de sensu & connexione Scripturarum sana ac
legitima iudicare nescit. Non enim habet sensus exercita-
tos ad discretionem veri ac falsi. Impius ille Propheta Ba-
laam, multa bona verba dixit. Sic enim populum Dei bene-
dicebat: *Quam pulchra tabernacula tua Iacob, & tentoria tua
Israel, vt valles nemorosa, vt horti iuxta flumines irrigui, vt ta-
bernacula quæ fixit Dominus.* Idem tamen fallus Propheta
Regi Balac cõsiliũ dedit, vt populum peccare faceret per
mulieres Moabitidas, vt sic ad idola pertraherentur; *mittens
scandalum coram filijs Israel, edere & fornicari quod & factũ
est: Fornicatus est populus cum filiabus Moab, quæ vocauerunt
eos ad sacrificia sua; at illi comederunt, & adorauerunt deos earũ.*
Sic hæretici hodie sacrã Scripturã, Dei verbũ, Christi euã-
gelium, magnificis verbis prædicarunt, populoque Chri-
stiano benedixerunt: sed vt eos Regi Moab, qui diabolus
est, subicerent, consilia carnis dederunt, & doctrinam Ba-
laam tenuerunt: nihil prodesse ieiunia cælibatum rem esse
impossibilem, confessionem peccatorum non esse necessa-
riam, satisfactionẽ superfluum, penitentias inanes, cultus
exter

Li. 7. aduersus
hæreses.
Simile.

Num. 24.

Apoc. 2.
Num. 22.

Hæretici hodie doctrinam
Baal tradiderunt.

externos, peregrinationes, preces prolixas, sacrificia res esse superstitione plenas, nullis denique Ecclesie legibus hominem Christianum teneri, sed nec ipsas Dei leges aut mandata esse ad salutem necessaria, sola fide omnia saluari. His acceptis consiliis, fornicatus est populus Christianus cum filiabus Moab; dæmonum libidini, voluptatibus carnis sese prostituerunt.

Atqui, vt nostrorum hodie hæreticorum lupinam taliter clarius intelligas, & luculentiùs populo exponas, sic accipe. Veteres hæretici, non auli Ecclesiam Christi (quam vt acerbè terribiliter ordinatam, & vt ciuitatem super montem positam, & muris fortissimis sacrorum Canonum circumdadam, propugnaculis sanctorum Patrum defensam cõspexerit) aperte impugnare, cuniculos egerunt; & ipsam fundamētum sanctorum, atque lapidem angularem Christum Dominum ex cordibus hominum (operante per eos satana) tollere conati sunt. Hinc contraper personam eius modò quoad diuinitatem, vt Cerinthus & Ebion; modo quoad humanitatem, vt Marcion, Valentinus, Manichæi, Apollinaris, modò vt Arium quoad diuinitatis veritatem, vt Arius & Eunomius, vt Iulianus, vt Nestoriani, Eutychemi, Monothelitæ, & sectæ illorum innumeræ, donec tandem ex his omnibus monstrum Mahometanum, Christo excluso, constitueretur. At hæreses hodiernæ audaciores & impudentiores, totum Ecclesie corpus, quasi lupi rapacissimi totum gregem, acerrimo impetu aggressi, impugnaverunt, in quibus enim vtraque domus huius latera fortissimè conuulserunt; videlicet cultum Dei externum, & vitam formalem, seu cultum omnem internum. Vt cultum Dei externum euertent, sub vestimento tamen *Reformate religionis* omnem de Sacramentis & sacramentalibus doctrinam orthodoxam contaminarunt; Sanctorum quoque inuocacionem, imaginum & reliquiarum venerationem, & quæque eò pertinent, penitus sustulerunt. Vt vitam spirituales destruerent, sub vestimento *Euangelicæ libertatis*, opus de peccatis & virtutibus sanam doctrinam venenatis dogmatibus infecerunt: primum exaggerando peccatum originale, & corruptionem naturæ inde consecutam, vt liberum arbitrium negent, & peccati morbum inuincibilem doceant; deinde negando vllam bonorum operum veram iustitiam, aut ad salutem necessariam, & consequentem

Hæretici moderni veteribus audaciores.

Reformatores.

Euangelici.

omnia in
tix ex par
Concussis
quoque
posuerat,
rent. Eccle
tum titulo
sunt. Ex p
storibus &
tionem &
(tales enim
ministri) c
rendit, neq
gnandum
circa trad
habet pot
gnitatis q
bilem tan
Christus
suo quod
quibus ad
rum decre
confimili
dentia &
& Apосто
secus cer
state Reg
titulum a
peius, tale
Lupi ra
ita certat
relinquam
ta, sacram
gis sibi co
cales, ver
aduerteru
gare, exist
dio toller
Macedon
Legatos,
se elegero
ab obliidi

omnia in sola fide collocando, vnde emerfit certitudo gratiæ ex parte nostra, & imputatiua iustitiæ ex parte Christi. Conuulsis lateribus domus huius magna, fundamenta quoque ipsa aggressi sunt, quæ Christus lapis angularis posuerat, sibi que artissimè connexerat. Hoc vt perficerent. Ecclesiæ totam auctoritatem, sub specioso *Protestantum* titulo & vestimento, omni ex parte subuertere conati sunt. Ex parte subiecti in quo illa consistit, ab Episcopis, pastoribus & doctoribus quos Christus posuit, ad congregationem & promiscuam plebem, vel ad quosdam de plebe (tales enim, & non alij sunt omnes eorum, quos vocant, ministri) transferendo. Ex parte obiecti, ad quod illa se extendit, negando illi, vel circa Scripturarum canonem consignandum, vel circa Scripturarum interpretationem, vel circa traditiones extra Scripturam suam quam à Christo habet potestatem & facultatem. Ex parte qualitatis & dignitatis quam in se formaliter habet, ponendo eam probabilem tantum merè humanam, & errori obnoxiam, quum Christus eam posuerit planè necessariam, infallibilem, & suo quodammodo diuinam. Ex parte mediatorum omnium quibus ad fidei stabilimentum vii solet, negando Conciliorum decreta, SS. Patrum consensum, Regulam fidei, & his consimilia. Postremò, vt nullus relinqueretur eorum impudentiæ & impietati modus, ipsam tandem in se Catholicam & Apostolicam Christi Ecclesiam penitus negauerunt: non secus certè quàm perfidi rebelles, qui vbi primùm de potestate Regis, eiusque abusu disputarunt, postea ipsum Regis titulum ac ius in dubium vocant. Sic hodie profecerunt in peius, tales lupi rapaces extiterunt.

Protestantes.

Lupi rapaces & famelici, vna ouicula comprehensa eam ita certatim lacerant, vt nullum eius membrum intactum relinquunt. Sic hæretici hodie Ecclesiam, & omnia dogmata, sacramenta, & sacramentalia eius. Et quia pastores gregis sibi commissi causam diligenter agere, canesque vocales, verbi prædicatores strenuos ac fortes habere hi lupi aduerterunt, hos ab ouili arcere, horum auctoritati derogare, existimationem imminuere, personas denique è medio tollere omnibus viis & modis conati sunt. Philippus Macedonũ Rex quũ Athenas obsideret, misit ad ciuitatem Legatos, qui dicerent: Date mihi Oratores decem quos ipse elegero (illi enim Rempublicã vestram perturbãt) & ego ab obliuione cellabo, atque amicitias vobiscum faciam.

Simile.

Exemplum.

Cuius

Cuius postulato Demosthenes sic respondit: Lupi pastores aliquando sic dixerunt: Omnis discordia quae inter nos ac vos agitur, propter canes vestros exorta est: eos nobis tradere vultis arcto vobiscum amicitia foedere coniungemur. Illis ergo traditis, dum somnum pastores caperent, lupi gregem inuadunt, & quotquot volunt, deuorant. Hoc studio haeretici hodie primum omnium ordinum religiosos, posteaque sacerdotes, pastores, & Episcopos, in fenississimo odio prosequuti sunt. Haec lupina haereticorum rabies sub vestimento ouium, singulare diaboli committum fuit, quo animas perderet. *Quemadmodum enim in his* (ait S. Chrylostomus) *militis strenuos, atque animam perdere paratos, inimicus conspiciens, qui nulla eos ratione laqueat, neque à studio in Regem remouere, neque ad timorem adducere, neque machinis superare potest, hac via tamen suadens corrumpit, frustra illos ac temerè tantos suscipere labores, cuius robur labefaciet, animi robur extinguat: & à bellicae curis artibus nudos, & inermes cernens captiuos trahat: sic & diabolus haeretici. Posteaquam videt Dei gratia gentilium errores passim irruere, sermones de pietate ubique acceptissimos esse, magnam pietatis depulsionem fieri, non ausus est procedere, ac periculum decernit. Deficit à Christo; &c. Nouit enim ita magis à suo imperio recessuros, & vehementius illum exosuros. Propterea recta via ad eum custodiam non pergit, sed circuitione quadam perreptans, vnum iniquarum opinionum clanculum spargit, hoc relinquit, & videantur quidem homines in fide permanere: re autem radicatus eam extrahit, & omnia veritatis instituta perfringit. Multam apud homines sibi obediens, Deo calumniam offert. Non secus sanè, quàm si quis puerum ingenuum ac liberum, simplicem & incallidum, dextera prehensa, è domo paterna euiceret, sed ea praeciperet faciendâ, quibus designatus, volens paterna domo euicendus & exheres esset. Haec ille. Sic haeretici diabolus hodie operatus est; sic blandimenta fallacis infinitas animas, quasi sub vestimentis ouium, rapaces, & nostri, & omnium temporum haeretici seduxerunt.*

Inter alia ouium vestimenta, quibus isti lupi rapaces, haeretici, se tegunt vt fallant, S. Scripturae abusus vel periculum est, sicuti in altero Promptuario tñ super hoc Evangelium annotauimus, tum in alia Dominica latius dedimus. Sed & hoc quoque suasore & instigante diabolo faciunt; vt his verbis docet S. Basilius: Sicut per quos putantur homines Deum cognoscere, per ea maxime Gentiles ignora-

Simile.
Orat. 2. de Providentia.

Dom. 1. Quadr.
In lib. de vera
virginitate.
Simile.

Deum
quum
diabolo
sic
Christi
bolus
gerendo
maxim
solent
noctis
portum
men
reticus
dei
dam
ues
co
cas,
irre
puraru
(est
dit)
quae
falsæ
cium,
quae
accurre
sunt
libus
atq;

Atten
mè
modo
dicendo,
modo,
par
prio,
pau
nullum
atq;
debe
Christus
attender
cauendū
corum
li
lu
eorū
li
simè
&
ac
cinia,
serm
mi
magis

Deum diabolus fecit, (mundus enim opificis sui index propostus
 quum sit, illi non per visibilia Dei eum cognouerunt, sed sua ore
 diabolo seruiuerunt creatura, Solem ipsum, & pro diis adorantes)
 sic unde oportebat Christum agnoscere, ex Scripturis scilicet
 Christum predicantibus, inde maximè Christi ignorationem dia-
 bolus introducere molitus est, hæreticas intelligentias callide in-
 gerendo. Hæc ille. De hac etiam hæreticorum impostura
 maximè cum vulgari, tum speciosa Origenes: Sicut pirata *In epist. ad Ro.*
 solent in mari in locis vadosis, occultisque scopulis, per obscurum *c. 14.*
 noctis lumen accendere, quo nauigantes sub spe confugiendi ad
 portum salutis, ad naufragia perditionis inuident: ita & istud lu-
 men falsa sapientia, & falsa fidei per Scripturas prolatas ab hæ-
 reticis accenditur, ut salutis sua cupidos hac luminis specie ad fi-
 dem salutis naufragium pertrahant. Sanè sicut aucupes qui-
 dam frondem mortuam instar arboris circumferendo, & a-
 ues mortuas, perinde ac viuæ essent, in ramis collocant vis-
 co illitis; quò accedentes viuæ aues, quasi ad socias & ami-
 cas, irretitæ capiuntur: ita planè hæretici sermonem Scri-
 pturarum uocibus contextum proferunt, & uerba mortua
 (est enim spiritus literæ qui uiuificat, sine quo litera occi-
 dit) quæ sonant tamen ut viuæ, sermoni interfecerunt, visco
 falsæ & venenatæ interpretationis illita, qua corda simpli-
 cium, qua indocti & instabiles, quasi ad Dei uerbum auidè
 accurrentes, cum certa animarum pernicie capiuntur Tales
 sunt sub uestimentis ouium lupi rapaces: & tanquam à ta-
 libus attendere, id est attentè cauere, iubet Saluator.

Attenditur à falsis prophetis, ab hæreticis, duobus maxi-
 mè modis. Vno modo, eorū uoces & uerba nullo modo au-
 diendo, de quo in altero Promptuario latè diximus. Altero
 modo, eorum libros & scripta non legendo. Utrobique enim
 par periculū est. De hoc ergo posteriori, hoc loco, satis pro-
 prio, pauca suggeremus. Qui libros hæreticorū legere, aut libros non esse
 nullum piaculum putant, aut etiā commodè permitti posse *Hæreticorum*
 atque debere existimant, non aduertunt quantū ualeat quod *legentibus.*
 Christus hic dixit. *Attendite à falsis prophetis.* Quid enim est
 attendere, quàm sibi ab illis cauere? Aut ubi magis ab illis
 cauendū est, quàm in quo fallere maximè contendunt? At
 eorum libri summo studio ad fallendum cõpositi prodeunt.
 In eorū libris lupina rabies sub uestimentis ouium callidif-
 simè & accuratissimè occultatur. tibi enim uerborum leno-
 cinia, sermones phalerati, sophismata elaborata, paralogif-
 mi magno studio concinnati conspiciuntur. Ibi Scripturæ
 tor

Exemplum.
In vita eius apud Surium.

torquentur, adulterantur, deprauantur, mutilantur. Patrum sententia, Conciliorum decreta, veteres historiae in eorum libris vel sugillantur, vel corrumpuntur. Sanctus Ephrem duos Apollinaris magni haeretici libros, qui haereses eius complectebantur, à quadam femina: quæ eos custodiunt, mutuo acceptos, ita per singula folia cōglutinavit, ut nunquam postea vsui cuiquam esse possent, optimè se de Ecclesia meritu hac ratione arbitratus. In Prato spirituali legimus: Abbas Cyriacus presbyter Lauræ Calamonis iuxta Iordanem vidit in somnis beatam Virginem ante cellam suam transeuntem. Quomodo, inquit, ingrediar in cellam tuam, quum ibi teneas inimicum meum? Et his dictis abscessit. Ille autem euigilans, miratus quid hoc sibi velle, tandem totam cellam suam discutiendo, inuenit in quodam Isychij volumine, quod tenebat, duos impij Nestorij libellos in bene voluminis assutos. Quos statim reddens ei à quo mutuatus fuerat, & causam narrans, effecit ut statim impij libri cremarentur. Tiberius Imperator Eutychij librum haereticum, postquam à sancto Gregorio Legato tunc Pontificio conuictum vidit haericum, suis ipse manibus in ignem coniecit. Dei iudicio, & singulari Ecclesiae industria factum est, ut ex tot haereticorum voluminum myriadibus, nulla prorsus hodie veterum haereticorum scripta extant, nisi paucorum apud Patres, qui eos confutarunt, fragmenta.

Exemplum.
Cap. 46.

Exemplum.
In vita sancti Gregorij.

Epist. 93. c. 15.

Mor. lib. 5. c. 11.

Quamuis enim sint (ait S. Leo) in haereticorum scriptis quaedam qua videantur eruditionis & pietatis speciem habere, nunquam tamen vacua sunt venenis. Nam (ut scribit S. Gregorius) nocent recta peruersis; ut ostendendo bona, auditores ad se pertrahant, & exhibendo mala, latenti peste corrumpant.

2. A fructibus eorum cognoscetis eos.

Haereticorum fructus.

*Ioan. 19.
Luc. 22.*

Locus moralis de noxiis & pestiferis haereticorum fructibus, hoc maximè tempore in orbem Christianum iouentis. Quemadmodum enim Christus, quum Iudæi illi in horro aggrederentur, eius quidem diuina voce bis repulsi ceciderunt in terram retrosum, tandem tamen accepta potestate quicquid liberet faciendi, dixit illis: *Hac est uera uestra, & potestas tenebrarum*, id est, nunc tempus & potestatem habetis, omnem in me libidinem ac rabiem uestram exercendi; & quicquid uobis princeps tenebrarum suggesserit, in corpus meum exequendi, & quemadmodum

IN
diabolu
quidem
propter
eius om
propte
ætare, p
nem ele
bis; Diab
nifros
horrend
ges dare
circa ill
quàm q
thoritas
vexaret,
ex iis co
hoc loco
mutatio
quas ista
Muta
loquunt
gentium
dissentie
Friderici
seculum r
mata est
annorum
à Cathol
tem & su
pemodum
sti vicari
cessor est
populare
do sub fo
rique co
piscatore
res facti
cessores
religiosi
vel certè
functis fr
collata su

diabolus potestatem à Deo accepit contra S. Iob, primùm quidem circa bona & substantiam eius vniuersam, quam propterea totam rapinis & incendio vastauit, liberis quoque eius omnibus interfectis; deinde & in corpus ipsum, quod propterea vlcere pessimo totum percussit: sic in nostra hæc ætate, partim ad pœnas peccatorum, partim ad probationem electorum, & vt *manifesti fierent qui probati sunt in no-* 1. Cor. 11.

Diabolus à Deo potestatem accepisse videtur; vt per ministros suos, nostri temporis hæreticos, immanissimos & horrendos fructus produceret, & iugentes in Ecclesia strages daret, Christi quæ, corpus in, sticum, tam quæ ad ea quæ circa illud sunt, vt totus religionis cultus, & sacramenta; quàm quæ id ipsum est, vt tota eius in terris potestas & authoritas, pro sua libidine ac rabie, quocumque vellet modo vexaret, turbaret, perderet. Qui horrenidi fructus & strages exiis consecuta, vt clarius populo exponantur, breuem hoc loco enumerationem proferam earum nouitatum ac mutationum omnium, siue quoad fidem, siue quoad mores, quas istæ hæreses introduxerunt.

Mutata est religio Christianorum, vel, vt hæretici nostri loquuntur, reformata est ab vna & vniuersa, omniumque gentium consensu, in varias, quàm plurimas, & maxime dissentientes sectas: de quibus vide Apologiam priorem Friderici Staph, li. Dubitatum Guilielmi Lindani, & Opusculum nostrum de Principiis fidei doctr. Mutata & reformata est ab antiqua & Apostolica, ad nouam & paucorum annorum, à Martino Luthero cœptam anno Christi 1517. à Catholica & omnium gentium communione, ad paucitatem & singularitatem cuiusque gentis, prouinciæ, ac propemodum ciuitatis. Ab ordinata monarchia sub vno Christi vicario, (qualem Christus Petrum dedit, cuius iste successor est) ad anarchiam, vel certè fœdam polycratiam, aut popularem, aut Principum (& in his modo sub puero, modo sub femina supremo capite, vt in misera Anglia) aut denique consistorialem, prius turbulentam. Ab illa in qua piscatores fiebant Apostoli, laici fiebant clerici, & seculares facti sunt religiosi; ad illam in qua Apostolorum successores sunt apostata, clerici non distinguuntur à laicis, religiosi redeunt ad seculum, atque ad id redire coguntur, vel certè redeuntes laudantur. Ab illa quæ orabat pro defunctis fratribus, ad illam quæ omnia pro defunctis orandi collata subsidia, instituta collegia, cōstrueta monasteria, ex-

Nouitates nostri temporis circa religionem.

1. Lib. 4. cap.

2.

3.

4.

5.

6.

Pars Æstinalis.

K

pilauit.

7. pilauit. Ab elemofynarum largitione, ad xenodochiorum
 8. fubuerfionem. A vita clauſtrali, ad luxum auicum. A voto
 9. caſtitaſis, ad monachorum connubia, id eſt, adulteria ap-
 10. probata. A uelands virginibus, ad ſtuprandas matronas.
 11. A vinculo thori coningalis, ad frequentia diuortia, & ſu-
 perinductas vxores, id eſt, concubinas domeſticas, ſuperſti-
 te relicta. A voto paupertatis, ad profeſſas & legibus pro-
 12. bazas viſuras. Ab obedientia voluntaria, ad arrogantiam
 13. affectatam, effrontem, & ciffrenem. A paucorum ſuperſti-
 14. tione, ad impietatem communē. Ab hypocriſi quorundam,
 15. ad iniquitatem iactabūdā: vt qui antea caſtitaſtem ſimu-
 labat, nunc inter adulteros eſſe caſtus erubet. A certu-
 16. ieiuniis, ad perpetuam inguuiem. *Carne curam in deſe-*
 17. *rom. 3.* *rum.* A uigiliis nocturnis, ad ſomnolentiam diurnam. A pro-
 18. cibis eccleſiaſticis ad prædicationes laicas. A concionibus
 19. doctorum, ad lecturas adoleſcentum & mulierularum. A
 20. memoria Sanctorum, ad reliquiarum exuſtionem. A pere-
 21. grinatione ad loca ſancta, ad frequentia lupanaria. A ſibi
 22. Chriſtiana, ad fiduciam Lutheranam, aut perſuaſionē cer-
 tam Caluiniānam. *A timore & tremore,* quo iubet nos Apo-
 23. ſtolus *operari salutem,* ad certitudinem & præſumptionem
 24. quam docet Caluinus, timore vacuum. A ſtudio virtutis ad
 25. contemptum peccati. A verecunda peccatorum confeſſio-
 ne, ad gloriandum in iniquitate, & exultandum in rebus
 26. peſſimis. A minorum peccatorum ſcrupulo, ad contemptum
 27. maximorū. Ab illa religione quæ omnes ferē veteres hæreſes
 28. reſuſcitauit. Ab Eccleſia uifiſibili, notiſſima, illuſtri, & ſupe-
 montem poſita, iuxta Scripturas; ad latitantem in deſerta
 ad fugitiuā meretriculam, iuxta miſera paucorū perſe-
 29. Ab eccleſia Patrum & omnium Sanctorum, ad cōuentum
 hominum nouorum, quibus merito dici debet, quod Ma-
 nichæis dixit Auguſtinus; *Vos tam noui, tam pauci, tam im-*
De utilit. cred. *bulenti, hæud dubium quin nihil dignum autoritate profeſſo-*
 30. *cap. 7.* *rum.* A ueritatis magiſtra, ad ſcholæ mendaciorum. A certis
 31. firmis dogmatibus, ad religionē negantē. Ab illa cuius fun-
 32. certa & firma fundamenta, ad illā cuius totum fundamen-
 tum ſuus cuiq; animus eſt: qui illud in Scripturis & Eccle-
 ſiæ dogmatibus quod uolunt, credunt: quod non uult non
 33. duntaxat; nec Scripturis, nec Eccleſiæ, ſed ſibi ipſis
 34. dicit, & ut ait ireneus, *ſemetipſos prædicant.* A doctrina ſpiri-
 tualis ad doctrinam carnis. A toto Scripturæ Canone, ad man-

tores C
 Eccleſia
 A ſpiritu
 diſtincto
 tu ſancto
 A uerbo
 Catholi
 Patrum
 cio, ad
 Chriſti
 ſeu blaſp
 ſidem iu
 tam æter
 præſume
 datorum
 bilitate c
 ua in Ch
 & reſult
 ceſſitate
 nem eorū
 tiones eo
 deturban
 polo Chr
 quitur; a
 iſti noui
 Principu
 lios, ad tr
 piſmo ad
 quodſam
 eius abne
 cænas C
 periuria
 ximos, ad
 tacitate,
 to, confeſ
 num, & v
 A piis &
 literarum
 ſtitutis a
 uerſioner
 git, quan
 gibus (vt

sores Canonice Scripturarum. A voce interpretantis	35.
Ecclesie, ad sensus Scripturę cuiusque priuatos & proprios.	
A spiritu viuificante, ad literam occidentem. A verbo Dei	36.
distincto & formato per vocem loquentis Ecclesie a Spiritu	37.
sancto edocta, ad confusum & informem sonum verbi.	
A verbo Dei integro, ad textus corruptos. Ab vna versione	38.
Catholica, ad innumeras nouas. A Patrum consensu, ad	39.
Patrum vel contemptores, vel corruptores. A iugi sacrificio,	40.
ad abominationem desolationis. A cultu presentis	41.
Christi, ad horrendam idololatrię Christianę calumniam,	42.
seu blasphemiam potius. A fide & bonis operibus, ad solam	43.
fidem iustificantem atque saluantem. A studio merendi vi-	44.
ram æternam, & violenter rapiendi illam, ad doctrinam	
prælumendi eam, & absque certamine coronandi. A man-	45.
datorum obseruatione studiosa, ad doctrinam de impossi-	
bilitate obseruandi ea. Ab efficacia sanantis gratiæ, & no-	46.
ua in Christo creatura, ac doctrinam de insanabili natura,	
& yertute in Adam permanente. A libero arbitrio, ad ne-	47.
cessitatem peccandi. A reuerentia sacerdotum, ad occisio-	48.
nem eorum. A consecratis & ornatis templis, ad demoli-	49.
tionem eorum. A ueneratione Sanctorum, ad eorum statuas	50.
deturbandas. A religiosis festorum solennitatibus, vt de po-	51.
pulo Christiano circa Martyrũ memorias Augustinus lo-	<i>Contra Faust. li.</i>
quitur; ad politicas celebrationes, vt de ipsis Chini festis	<i>37. cap. 22.</i>
isti noui magistri loquuntur. A legibus Ecclesie, ad placita	52.
Principum. A septem Sacramentis, ad duo, vel secundũ al-	53.
lios, ad tria, vel, vt quidam eorum volunt, quatuor. A Ba-	54.
ptismo ad salutem necessario, ad anabaptismum, secundũ	
eius abnegatam, secundũ omnes. A liturgia Catholica, ad	55.
exenas Calvinisticas. A fide solo verbo satis confirmata, ad	56.
perueria scripta & signata. Ab amicitia fiduciali inter pro-	57.
ximos, ad suspiciones & fraudes inter omnes. A simplici ve-	58.
racitate, ad circumuentiones in dolo. A sacerdotio ordina-	59.
to, consecrato, & cœlibe, ad ministerium politicum, profa-	
num, & vxoratum. A cetero hospitali, ad ministerium rapax.	60.
A piis & amplis foundationibus, vel ad Dei cultum, vel ad	61.
literarum studia, vel ad pauperum subidia erectis & in-	
stitutis ad omnium huiusmodi vel expilationem, vel sub-	
uersionem. Ab illa religione quę neminem ad fidem cog-	
git, quam nunquam tenuit; ad illas sectas, quę eruentis le-	62.
gibus (vt in Anglia) cogunt ad nouas hareses amplectẽdas,	

63. & fidem omnium gentium abiurandam. Ab illa religione in qua perfectionis studio, quotquot voluerunt, Christum sequi possunt, relictis omnibus quæ possident, ad illas sectas, quæ neminem hoc facere permittunt, & facientes à sancto proposito depellunt, omneque perfectionis studium damnant. Ab illo sacerdotio ad quod in bonis literis, artibus, & sacris studiis instituti promouentur; ad illud ministerium, in quo ex officinis mechanicis ad cathedras ecclesiasticas sese, qui volunt, proripiunt. Ab illa religione quæ sexum muliebrem, & vtriusque sexus pueros ac iuuenes in modestia ac verecundia, metuque maiorum continebat, ad illas sectas, in quibus nec pueri, nec feminae quicquam erubescunt. In quibus videlicet naturali verecundia successit impudentia, pudori virginali, effrons lasciuia; munditia; superbia loquacitas; operi assiduo, lusus perperui; acui & filii, chartæ & tripudia, libellis precum, carilene amatorie, frugali parcimonie, luxus immodicus, rosariis beatæ Virginis, plumulæ crispatæ pectines, verriculi, erubescenciae de futuris nuptiis, risus effusi de rebus veneris. Hac iuuentutis in Anglia (postquam hæretica esse cœpit) mutatio facta est. A freno & impedimentis peccatorum, ad calcem iniiciendum. A metu peccati, ad verecundiam iustitiæ, vbi scortatores fiunt, ne Papistæ videantur, vt in Anglia hæretica. Ab illa religione quæ proposita operis mercede inuitat ad iustitiam, ad illam sectam, quæ spe præmij temporalis inuitat ad nequitiam. A conscientia ceremoniarum, ad contemptum Sacramentorum. A contrito corde, ad cor induratum. Ab agnitione peccati, ad celanda & neganda peccata cum perniciosa periuria. A satisfactione pro peccato per opera pœnalium frequentationem peccati abiq; metu conscientia, eo quod solus Christus pro omnibus satisfecit. Ab honore sanctæ Mariæ, ad omnem sacrilegâ prophanationem. Ab his fructibus hæreticos nostri temporis cognoscere licet. Sunt & alii multi quæ prudens & cordatus Concionator obseruare poterit. Atque hi sunt proprii hæreticorum nostræ ætatis fructus, quia vel propria eorum dogmata complectuntur, vel eam vitæ impuritatem, flagitia, scelera, quæ ex ipsa eorum impia doctrina nascuntur & promanant: ex quo dupliciter fructus hæreticorum proprii dignoscendi sunt, vt in sermone nostro Promptuario explicauimus. Nempe de Spiritu

nemo enim spernit, sic in raueris nus qui plene sit, nisi relis fœdum illi quis po

3. Omnis arbor

Locustate. Arbor formata dicem, e De cord ce de e gerit nibus. In floribus bona arb Regius: su aquar in Christi bile, germ tiam e accepim arbor, tal suo, id est late ad b stum pat titur, ha pauper el stum mil num tem na. Dabi neque en que fruct & statim

nemo colligit uvas, nec de hæresi fructum bonum. Sicut *Similo.*
 enim spina vel tribulus, ex quacunq[ue] parte illam conspe-
 xeris aculeos habet, nec facillè cōtrectaueris absque læsio-
 ne, sic hæreses hodiernas, ex quacunq[ue] parte eas conside-
 raueris, seu ex parte doctrinæ, seu ex parte operum, quate-
 nus quidē ipsi hæc propria sunt, iniquitate & turpitudine
 pleni sunt. Sub huiusmodi spinis mihi latet, nihil requiescit,
 nisi serpentes, & animalia venenata. Nihil hodierna hæ-
 resis fouet, nisi impietate, & secularia desideria: nec secun-
 dum illam aut pie creditur, aut sobriè, iuste, castè viuere
 quis potest.

3. *omnis arbor bona bonos fructus facit, & non potest
 arbor bona malos fructus facere.*

Locvs moralis de virtutis & bonorū operum necessitate. *Bonorū opere-
 rate. Arbor bona. bona volūtas est in Christo renata & re-
 formata, vel iustus ipse & ex Deo natus, qui velut arbor ra-
 dicem, corticē, folia, flores, & fructus nō nisi bonos habet.*
 De corde tanquam de radice exeunt cogitationes bonæ, si-
 cut de eorde malo malæ exeūt, vt Christus docuit. In corti-
 ce gerit boni operis exemplar; vt luceat lux eius coram homi-
 nibus. In foliis sermones sanctos habet, sicut dicit sanctos. In
 floribus sancta desideria; in fructu opera virtutum. Talis
 bona arbor est noua in Christo creatura: de qua Propheta
 Regius: *Erit tanquam lignum quod plantatum est secus decur-
 sus aquarum, quod fructus suum dabit in tempore suo.* *Psal. 1.*
 Omnis in Christo renatus, est verè *vir Iuda. germen Domino accepta-
 bile, germen plantationis eius, plantatum secus decursus gra-
 tiarum eius: qui abundantiam gratiæ, & donationis, & iustitiæ* *Rom. 1.*
 accepimus in vno Christo, vt in vita regnemus per eum. Talis
 arbor, tale germen, tale lignū fructum suum dabit in tempore
 suo, id est, tempore tentationis ad malum, vel offensionis ob-
 luctæ ad bonum. Qui iniuria afficitur habet tempus ad fru-
 ctum patientiæ producendum. Qui carnis tentationes pa-
 titur, habet tempus proferendi fructum castitatis. A quo
 pauper elemosinam petit, habet tempus proferendi fru-
 ctum misericordiæ. In huiusmodi tentationum & occasio-
 num tempore cognoscet quisque seipsum, an sit arbor bo-
 na. Dabit quoque vnumquodque lignum fructum suum;
 neque enim ficus uvas, aut vitis ficus producit. Dar quis-
 que fructum suum, non alienū, operando iuxta vocationē
 & statum suum, non iuxta alienum, vt clericus & sacerdos,
 K ; quæ

1. Cor. 13.

Mortis hora
non est tem-
pus iusti.

Ecl. 14.

Similia.

1.

2.

3.

4.

Exemplum.
Pistarch. in
Grac. apoph.

Simile.

Simile.

Exemplum.
In vita Th. m.
Arist. cap. 38.

quæ clericorū sunt tractet, non quæ militum, mercatorum, agricultorum, & sic in cæteris: *Vnu, qui que secundum vocationem suam, in qua vocatus est, ambulet. Non omnia membra eundem actum habent.* Non est oculorum audire, aurium videre, non ad pedem pertinet loqui, nec ad linguam ambulare. Qui bona opera differunt usque ad mortem, non sunt arbores bonæ, quæ faciunt fructum in tempore suo, sed prorsus id agunt, vel agere potius conantur tempore non suo. Hinc monet sacra Scriptura: *Ante mortem benefac amico tuo, & secundum vires tuas exporrigens da pauperi.* Non da si auderis à die bono, & particula bona diei non te præterit. Qui cleemolynam non facit nisi post mortem, similis est homini portanti lumen post tergum. Navis cum per timorilas aquam bibit, in portu, non in freto sarcienda est. Murus disruptus, in pace, non in bello reficiendus. A. ma ante pugnam, non in ipsa pugna præparanda sunt. Alexander Magnus, instructa iam ad prælium acie, cum cerneret militem quendam id temporis amentum telo adaptantem, ut in alium sem submovit ab exercitu, qui id temporis appareret armis cum his utendi tempus adesset. Tales sunt qui novâ vitam tunc inchoant quando ante actæ vitæ præmia capere oportebat: & qui tunc arma virtutum parant, quando maxime est cum hoste conflictus. Equis in ipso cursu nemo innocestra frena, sed longè antè. In mortis articulo passiones tristest melancholicæ sic mentem occupant, ut se ad virtutem cogere nequeant. Tot aliæ curæ circumstant, morbi acerbitas, rei familiaris sollicitudo, amicorū derelictio, mortis horror, iudicij futuri terror, satanæ tunc maximè suarū tentatagæis varia & horrenda vexatio, ut eo tunc tempore fructu virtutū cogitare, perinde sit, ac in media hyeme fructum ab arbore expectare. Qui sanus & hilaris Deo servare non potuit, quomodo totus tristis & æger id præstabit? Quis per totam vitam Dei est oblitus, quomodo expectat in extremo articulo Deus illius sit memor? Si quis per annos quinquaginta aut sexaginta continuos tibi semper inoffensus & inimicus, te tandem ad regiam dignitatem per omnem spem euectum cernēs, tibi se supplicem exhibebit, num eius amicitia fideres, aut tua gratia cum dignum estimares. Impænitens nequam, qui per totam vitam locustarè vixerat, iactitare solebat, se in ultimo articulo, tantum verbis recitatis, saluum fore. Hic tandem necesse ad cõ senex, equo pontem diffractum transiens, titubans

equo, sario ū habent tribus que nō non sunt ūis data & ante propriat ad mort fueris m leticore in saccul nec inir nos nec conven apud D retur ma

Arbori tempest radice, n te diei ex fruct ex gener norum, que acti seitur. A bram ha cem im nocent, curant e minem & ad egi plantæ Ac qui re piatæ po rus hom tum habi Philosophi sumus, n se ad as ilimus.

e quo, quum illum exigere conaretur, nec posset, sed necessitati sibi in aquas cadendum præcipitem videret, laxatis habitibus cadens, exclamat: *Capiat omnia demoni*: atque cum his tribus verbis immersus perit. Nō sunt bonæ arbores, quæ nō nisi sub mortē de virtute capessenda cogitant. Imō non sūt bonæ arbores, nisi quæ & vberem fructū, & quavis data occasione proferunt. *Ante langore adhibe medicinā, Eccli. 18.*
 & ante iudicium interrogat seipsum, & in conspectu Dei inuenies propitiationē. Non impediarius orare semper, & ne verearis usque ad mortē iustificari quoniam Dei merces manet in æternum. Ne fueris mediocris in cōtentione ex favore, (id est in operibus misericordiae, per quæ fœderamur Domino) & non sit tibi nihil in sacculo, eris enim inuidus vita tua. sed sicuti homines auari nec minima lucra cōtēnūt, sed semper cumulo addunt: ita nos nec minimas benefaciendi occasiones prætermittere conuenit, ne felicitati nostræ, salutis certitudini, & gloriæ apud Deū ipsemet inuidere videamur. *Quod si que potest, oportet ut in animo tua.* De qua re in alia Dominica plura diximus.

Arbor bona altas & fixas radices habet, nec vllō vëto aut tempestate loco mouetur. Volūtas bona fixā habet in Deo radicē, nec vlla tēratione aut difficultate à virtutis tramine diuellitur. Non ex foliis, nō ex cortice, nec ex radice, sed ex fructu solo certō arbor cognoscitur. Nō ex verbis, non ex generis nobilitate, non ex splendore diuitiarum aut honorum, nō ex status dignitate, sed ex solis operibus, bonisque actionibus in recta fide factis vir iustus certō cognoscitur. Arbor insuiffera multum est opaca, multam vimbram habet, ampla folia, densum truncum, & durum corticem. Impij telluris sunt inutile pondus: aliis malo exemplo nocent, & virtutē obscurant, multa verba habent, ventrem curant, æternō splendori operam dant. Dicebat Plato hominem esse arborem inuersam, quæ radicem habet sursum, & ad cæliam erectam, vnde verum capit alimentum, sicuti plantæ & arbores radicem habent in terra vnde aluntur. At qui terrena sapiunt, nec nisi carnalis fructus proferunt, plantæ potius & vberores terrestres sunt, quàm homines. Verus homo cælestia appetit, & (vt dixit Seneca) hoc argumentum habet diuinitatis suæ, quod cum cælestia delectant. Ad id isti Philosophi videre potuerunt, quod ad cælestia nati & facti sumus, non ad huius vitæ voluptates, brutorum more, conuersas. Si ad hoc nati, multo magis ad hoc in Christo renascimus. Quod enim corrupta peccato natura vel extinxit,

Doni. Septuag.

Ex. 4. 21.

Similia.

1.

2.

3.

4.

In Timas.

Pinus in Ez-
chiel. 6. 15.
Similia.

1.

2.

*Coloss. 5.**Ioan. 15.**Ezech. 47.**1. Reg. 3.**Psal. 1.*
*Rom. 8.**Similia.*

vel certè multum obliteravit, hoc Christi gratia in nobis resuscitavit. Quemadmodum furculus arboris fructifer insitus in trunco & stipite arboris agrestis, eam tradit naturam suam, ut iam alia folia, & alios fructus ferat: ita Christi doctrina insita in anima nostra sterili, eiusque gratia voluntati ad malum proclivi admota, eam mutat, & in seipsam tradit & conuertit, & iam alia verborum foras alios virtutum fructus producimus. Sed quemadmodum necesse est, ut ramos veteris trunci amputemus, quo furculus insitus vberius proveniat, & copiosius succum trahat: sic pro nobis necesse est, ramos peccatorum amputare quo in nobis Christus inferatur, nosque latissimos ex eo fructus profecturum.

Arbor bona, quatenus bona, & quam diu bona est, non potest malos fructus ferre. Nemo simul & turpibus voluptatibus oblectatur, & caelestibus gaudiis perfunditur. Nemo simul ea qua sursum sunt, & ea qua super terram sunt, cupere, amare, appetere potest. Arbor simul sterili & fructuosa esse non potest. Si mundum diligis, infructuosus es; si Deum fructuosus. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum (id est, multa bona opera) faciat. Hoc de Christi gratia, per quem Christianis praedixit Ezechiel: *Super torrentem arborum in ripis eius, ex utraque parte omne lignum pomiferum; non deficiet fructus eius, & non deficiet fructus eius: id est, nec in verbis stultum aliquid loquetur, nec in factis perperam & contra Deum peccabit.* De Samuele scriptum est: *Non coarctabitur omnibus verbis eius in terram.* De arbore fructifera dixit Dominus: *Omnia quaecumque faciet, prosperabuntur: quod aliis verbis Apostolus dixit: Diligentibus Deum omnia cooperantur bonum.* Huiusmodi enim & prosperis moderatè, & ad quae fortiter vrentur. Speciem gloriae despiciunt, mundi opes fugaces exilitant, verum decus in virtute ponunt, mundum in oculos in Deum intentos ferunt. Sicuti solam ex arborum laurum fulmen non laedit, sic solum inter homines iustus nec aduersa nec prospera mutant. Quemadmodum arbor qui rectè valet, calor naturalis omnia alimenta in bonum sanguinem conuertit, sic in Deo radicans omnia quae in se sunt accidere, materiam virtutis facit. Diuitiae sunt instrumenta misericordiae, inopia humilitatis causa, & valetudo ferendis laboribus vires, agritudo patientiae materiam suppeditat. Sic arbor bona, bonos fructus facit, malos facere non potest.

Loc
Christu
rum op
quòd b
gendi o
facultat
tur & a
prætere
rum loc
denda.
ferentem
rum: In
tremo i
dedisti n
tur hom
ut minu
hac mat
tota die
minicis
sa saluci
operibu
Christu
cepto)
non eni
num, i
magnu
di allid
stiano
ante sun
tam con
tum in
stat; pe
dum ha
cupiscit
vinarum
stra req
mus. Q
tibus ita
Arbor

4. *Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.*

Lo c v s moralis de duplici pœna peccati omissionis. Ait Christus, quòd arbores infrugifera, homines steriles bonorum operù & infructuosi, hoc ipso quòd tales sunt, hoc ipso quòd bonos fructus non fecerunt, hoc ipso quòd bene agendi occasiones omiserunt, hoc ipso quòd iuxta talenta & facultates quibus suas, bonum operatus non est; excidentur & à visione Dei excludentur, pœnam damni afficiendi, & præterea in ignem mittentur, pœnam sensus & tormentorum locum subituri. Tremenda sententia, & benè expendenda. Tantundem alibi dicit: *Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet Pater meus, & in ignem mittet.* Et iterum: *Inutilem servum proicite in tenebras exteriores.* Et in extremo iudicio forma condemnationis erit: *Esuriui, & non dedistis mihi manducare, &c.* His omnibus in locis damnantur homines, non vt adulteri, fures, homicidæ, superbi, sed vt minus boni quàm par erat, vt steriles, vt infructuosi. De hac materia plura diximus super illa verba: *Quid hic statis tota die otiosi?* quæ huc referri possunt; & adhuc in alijs Dominicis, vbi vel contra oscitantiam & negligentiam in causa salutis, vel pro feruore & diligentia in exercendis bonis operibus multa produximus. Notandum hoc loco quod Christus dicit: *Omnis arbor (Nemine cuiusque status excepto) quæ non facit fructum, quæ non assiduè operatur, non enim dicit, fecit aut faciet: ac denique fructum bonum, id est, Deo gratum, & proximo vtilem: non dicit, magnum, splendidum, honorificum.* Hanc bene operandi assiduitatem Apostolus propriam esse cuius pene Christiano docuit, dicens: *quæ retrò sunt obliuiscens, ad ea quæ ante sunt, me extendens.* Qui in agone currit, & ad metam contendit, & brauium reportare desiderat, non quantum in cursu profecerit, sed quantum adhuc illi viæ restat; perpetuò cogitat. Cupiditates terrenæ nullum modum habent: sed quo quis plus adeptus est, eo plura concupiscit. Talis esse debet sancta cupiditas, Dei & rerum diuinarum appetentia. Hoc diuina meretur bonitas; hoc nostra requirit salus: hoc illa meretur gloria quam expectamus. Quæ si non mouent, vide pœnas horrendas negligentibus statutas: *Excidentur, & in ignem mittentur.*

Arbor infrugifera excidetur, & è cœtu sanctorum exterminabitur

Omissionis
pœna duplex.

Ioan. 15.

Matth. 25.

Domin. Septuag.

text. 5. Domin. 8.

post Epiph. text. 10.

Domin. 5. post

Epiph. text. 2.

Domin. in ram-

pil. text. 4. Domo-

ph. text. 5.

Philipp. 2.

Similia.

minabitur, sicuti ex pomario sterilis ficulnea, dicente patrefamilias: *Succide illam, ut quid terram occupat.* Hæc prima pœna est, carere societate Sanctorum exterminari à facie Dei. Mater iunioris Tobie *stebat lachrymis irremediabilibus de absentia nicipij filij, dicens: Lumen oculorum nostrorum, & oculus senectutis nostræ, solatium vitæ nostræ, spes posteritatis nostræ. Omnia simul in te vno habentes, te non debemus dimittere abire à nobis.* Quanto infinities maior dolor erit dimittere à se Deum, carere eius visione & gloria, qui multo verius est lumen Angelorum, gaudium beatorum, solatium miserorum, spes æternitatis nostræ, & in quo vno simul omnia habemus, quia in eo vno sunt omnia, ut in fonte rivulus, in radice rami, ut in principio conclusiones? Iustus etiam in hac vita nullam sine Deo consolationem accipit. *Renas consolari anima mea. Memor fui Dei, & delectatus sum.* Sola memoria si reficit, visio quid faciet? Rursus: *Enerui mihi lachryma mea panes die ac nocte, dum dicitur mihi quædam. Vbi est Deus tuus?* Er iterum; *Avertente te faciem, omnia turbabuntur.* Appositè hac de re Chryostomus: *Novi quia plerumque pertimescant gehennam. Ego tamen illius gloria amissionem multo amarior, quam ipsius gehenna dico esse supplicium. Si enim id non possum sermone monstrare, nihil est omnino mirandum. Neque enim novimus illorum beatitudinem premiorum, ut infensitatem quoque de eorum amissione scire possimus. Et paulo post ex verbis Pauli id colligit, qui causam desiderij sui ergo alteram vitam hanc posuit, frui conspectu Christi: Cupio dissolvi, & esse cum Christo. Quare iterum subiungit, Et satis mille fulmina sustinere, quam vultum illum Christi mansuetudinis pietatisque plenum, nos tamen averfantem, in extremo iudicio videre, & illos totius tranquillitatis oculos nequaquam nos aspicere sustinentes denique vocem illam audire. Ne scio cur. Hæc ille. Sed hoc vernaculum non capiunt, nisi quorum corda Christi amor tetigit. Vnde alibi scripsit idem Chryostomus: *Sunt quidam absurdi iudicij: ij duntaxat amant effugisse gehennam. Contra ego multo diutius esse tormentum assero, non assequi tantam gloriam; & ea excipio.* Quando Regem videmus frequenti satellitio palatium adequantem, eos qui illi proxime coherent, sermone consiliique & maiestatis eius participes felices iudicamus nosque miseros, licet aliis multis bonis abundemus, estimamus; quòd sola Regis præsentia & familiaritate caramus. At Regum terræ gloria & brevis & incerta est.*

Carere visione Dei, & societate Sanctorum.
Tobi. 16.

Psal. 76.

Psal. 41.

Psal. 103.
Hemil. 14.
Ad acth.

Philip. 1.

Ad Theod. lap.
paren. 1.

Simile.

multa se inducere
cæta stoli ostendit
signem, te assum
res quæ non mo
bet huius
fiam, & suam prin
Deum, & diatorem
numeru
ca societ
in theatr
vnum & ceteri ge
mi, qua
Sed i
bor inf
Has ign
geit, a
rat vene
sis in fi
visione
re glaci
ne timo
quoque
hyemali
ficandi
tantam
respond
dam illy
ie: nays
tormenta
ille. Ide
de impij
eorum l
referti p

multa seruitute mixta. Dic obsecro. Si quis te in theatrum induceret, vbi magna multitudo hominum sederet amicta stolis aureis, & in medio omnium alium quendam ostenderet gemmis eximie adornatum, regio vestitu insignem, coronam habentem in capite, deinde polliceatur te assumpturum in numerum eorum, an non omnia faceres quæ ipse iuberet? Euola nunc animo in cælum; cogita non montem Dion, non theatrum, non circum quemlibet huius mundi; sed civitatem Dei viventis, Ierusalem caelestem, & multorum millium Angelorum frequentiam, & Ecclesiam primitiuorum, qui conscripti sunt in cælis, & iudicium omnium Deum, & spiritus iustorum perfectorum, & testamenti noui mediatorum leuam. Arbor quæ facit bonum fructum, in horum numerum & societatem cooptabitur: quæ non facit, ab ea societate exterminabitur: locum apud Regem locum in theatro, locum in Dei ciuitate non habebit. Nonne hoc vnum & solum maximæ calamitatis loco ducendum? Pectori generoso non tam molestum est rerum angustia premi, quam abundantia & gloria priuari.

Simile.

Hebr. 12

Sed non hoc solum malum est. In ignem quoque arbor infructuosa mittetur. Hic erit fletus & stridor dentium. Hæc ignis infernalis pœnas animo fixas & impressas qui genuit, arbor fructuosa, ne ad eas accedat, facile fiet. Narrat venerabilis Beda, sanctum Fursem, opidi Peronen- sis in Picardia patronum, propter infernales pœnas ei in visione ostensas sol tum postea, acerrimo hyemis tempore glaciæque cõstricto tenui veste indutum, ex magnitudine timoris, non secus quàm in media æstate sudare. Alium quoque memorat, qui similia in ecclasi viderat, tempore hyemali in congelatas glaciæ aquas sese immisisse, mortificandi corporis causa; & rogatum, quo tandem modo tantam frigiditatem asperitatem tolerare potuerit, hoc solum respondiit: *Frigidior ego vidi.* Sed & D. Gregorius de quodam Illyriciano similia scribit: *Tantis inquit se postmodum ieiunij vigily, que contrinxit, ut inferni eum vidisse pertinuisse tormenta, etiam si taceret lingua, conuersatio loqueretur.* Hæc ille. ideo Scriptura hæc nobis cogitanda proponit, dicens de impijs: *Ignis & sulphur, & spiritus procellarum, pars calicis eorum.* De his pœnis infernalibus iam diximus, quæ huc referri possint, in Dominica 3. post epiphaniæ, tex. 10.

Gehennæ timor.

Exemplum.

Hystor. ger. Ang. lib. 5. cap. 19.

Lib. cap. 5. 13.

Dialog. lib. 4. c. 30.

5. *Non omnis qui dicit mihi, Domine Domine, intrabit in regnum calorum; sed qui facit voluntatem Patris qui in calis est.*

Mandatorum
obseruatio ne
cessaria.
Psal. 118.

Simile.

Deu. 6.

Simile.

Cant. 3.

Simile.

Matth. 6.

Psal. 102.

Ioan. 6.

Simile.

Matth. 7.

Locvs moralis de necessaria obseruatione mandatorum Dei. Facere enim voluntatem Dei, quæ per præcepta nobis innotescit, est ea facere quæ iubet. Intellexit hoc cæcus David, dicens; *Tûc nõ confundar, quum perspexero mandata tua, quæ sicut mandata tua intellexi.* id est, quum per mādāta tua intellexi quæ sūt sancta voluntas tua Sicuti qui obtusam habet oculorum aciem perspicillis vtuntur, & absque eis nihil conueniunt; sic mentis humanæ acies ad diuina caligās, vt quæ sūt sancta Dei voluntas intelligat, mandatis eius in Scriptura reuelatis, tanquā perspicillis vti perpetuò debet. Ideo Lege veteri dictum est Iudæis: *Erunt hæc verba quæ ego incipio tibi hodie in corde tuo, erunt quæ & mouebuntur ante oculos tuos:* sicut sanè perspicilla ante oculos illorū semper quorū malicia ealigant oculi. Qui aliquem inuitat, aut amicitiam accipere vult, parat studiosè cibos non suo, sed hospitis præparatos gratos. Sic Deo placere per opera nostra si volumus, cetera oportet quæ ipsi placent & grata sunt, nõ quæ nos cupiditatibus conueniunt. Nec verbis tantū inuitat amicos hospes, sed re ipsa opiparum parat ei conuiuium. Sponsa in Canticis non ad colligenda virentia folia, sed ad edendum fructus sponsum inuitat, dicens: *Descendat dilectus meus in hortum suum, & comedat fructus pomorum suorum.* Qui dicunt tantum, Domine. Domine, nec faciunt, quasi ad virentia folia, & crudas herbas Deum inuitāt. Oramus quoties & dicimus Patri nostro cælesti: *Fiat voluntas tua sicut in celo & in terra.* Atqui in celo Angeli nõ laudant Deum tantum sed & in omnibus faciunt voluntatē eius. iuxta illud Davidis *Benedicite Dominum omnes Angeli eius, potentes virtutis facientes voluntatem eius.* Si Angeli faciunt, quidni homines hoc nos argumento premit illa oratio Sed adhuc magis premit. quod de seipso Christus dixit, *Ego non veni ut facerem voluntatem meam, sed eius qui misit me, Patris.* Angeli faciunt Christus facit, & nos non faciemus voluntatem Dei Patris. Nemo tam ignauus miles, qui ducem aut Regem ipsam pugnam descendente videns pugnare detrectet. Deum quanta merces; *Qui facit voluntatem Patris, intrabit in regnum calorum.* Voluntatem Principum etiam turpem absurdam

IN
absurdam
pes, aut h
honoris
Rursum
facit, qu
matur.
dulcis &
eo certè d
mixtum r
vino, desic
colorem; q
fit, pristina
sus aer in e
tam illumi
humana or
tus transfu
voluntas,
ne confos
uinæ repu
propria vo
ignis nisi in
famen, aut
tas? Quoc
est aliquan
es, dulcis est
rectio corde
voluntatem
sed tu es
voluntate
dato
I

absurdam, innumeri mortales faciunt, non ut regni participes, aut heredes fiant, sed ut minutum aliquid beneficii aut honoris reportent. Hæc nos in Dei iudicio confundent. Rursum ipsam nostram voluntatem rectificat, ac beatam facit, quando Dei voluntatem facit, eique prorsus conformatur. Quod his verbis eleganter docet D. Bernardus.

Oculus & suavis affectio: o pura & defacata intentio voluntatis; eo certe defacatior & purior, quo in ea de proprio nihil iam admixtum relinquatur. Quomodo stilla aqua modica, multo infusa vino, deficere à se tota videtur, dum & saporem vini induit & colorem; quomodo ferrum ignitum & candens, igni simillimum fit, pristina propriaque forma exutum; quomodo solis luce perfusus aer in eandem transformatur luminis claritatem, adeo ut non tam illuminatus quàm ipsum lumen esse videatur: sic in sanctis humana omnis affectio quasi à semetipsa liquefit, & in Dei penitus transfunditur voluntatem. Hæc ille. Beata ergo ipsa in se voluntas, quæ Dei voluntatem in omnibus faciendo diuine conformatur. Contrà nihil propria voluntate, & quæ diuine repugnat, infelicis. Vnde idem D. Bernardus: Cesset

propria voluntas, & infernus non erit. In quid enim defaciet ille ignis, nisi in propriam voluntatem? Etiam nunc quom frigus, aut fames, aut aliquid tale patimur quid leditur, nisi propria voluntas? Quod etiam his verbis docet Augustinus. Voluntas Dei est aliquando ut sis sanus, aliquando ut agrotas. Si quando sanus es, dulcis est voluntas Dei; quando autem agrotas, amara; non est recto corde. Quare? Quia non vis voluntatem tuam dirigere ad voluntatem Dei, sed vis curuare ad tuam. Illa autem recta est, sed tu es curuus. Hæc ille. De necessaria exequutione voluntatis Dei, deque perfecta & omnimoda mandatorum Dei obseruatione, iam in alijs * Dominicis aliquoties diximus; quæ huc referri possunt. Sed & in Promptuario nostro Catholico eam astruximus.

* * *

De diligendo Deo.

Similia.

De Resur. Dom. Ser. 2.

Enar. in Ps. 35.

* Dom. Septua. text. 2. 3. 4. Dom. 1. post Epiph. text. 1. Dom. 2. post Epiph. text. 4. Dom. 3. post Epiph. text. 9. Dom. 5. post Epiph. text. 1. Dom. 4. post Pas. text. 8.

EVAN

Luc. 16.

HOMO quidam eras dives, qui habebat villicum: & hic diffamatus est apud illū quod si passet bona illius. Et vocavit illum, & ait illi: Quid hoc audio de te? Redde rationem villicationis tue. Iam enim non poteris villicare. Ait autem villicus intra se: Quid faciam! Quia dominus meus aufert à me villicationem; Fodere non valui mendicare erubescō. Scio quid faciam, ut quum amicus fuero à villicatione, recipiant me in domos suas. Convoctavit itaq; singulis debitoribus domini sui, dicebat primo: Quantum debes domino meo? At ille dixit: Centum cados vini. Dixitque illi: Accipe cautionem tuam, & sede cirò, & scribe quinquaginta. Deinde alij dixit: Tu verò quantum debes? Qui ait: Centum coros tritici. Ait illi, Accipe literas tuas, & scribe octoginta. Et laudavit dominus villicum iniquitatis quia prudenter fecisset: quia filij huius seculi prudentiores filijs lucis in sua generatione sunt. Et ego dico vobis: Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in aeterna tabernacula.

PERICOPE moralis huius Euangelij.

1. Redde rationem villicationis tue. De bona & vera dispensatione rerum ac bonorum temporalium.
2. Filij huius seculi prudentiores sunt in generatione sua, quam filij lucis. Contra ignaviam & socordiam in causa religionis & veræ pietatis & de prudentia filiorum lucis.
3. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis; ut quum defeceritis, recipiant vos in aeterna tabernacula. De aeterna retributione electorum.

1. Redde rationem villicationis tue.

Ratio reddenda omnium. **L**ocus moralis de bona & legitima dispensatione rerum ac bonorum, seu temporalium, seu spiritualium.

Docet
domino
Deo acc
ter & p
mortis
rus dicit
for: Non
fortitudi
& infan
sto dixit
que volu
ptialem
accipiun
perentes
commo
namenti
præsenti
mundum
ptus esse
diuitem
pter bon
ra vocat
hoc addi
sunt aut
Rursus
post hæc
na que d
quod ve
in nostra
bis auferi
non est a
quique o
nō sunt a
res suos i
ciuitatis
quàm mu
suunt di
Principis
diceretur
est, vasa
vel dicere
magna illi

Docet Christus in hac parabola, diuites huius mundi non dominos, sed villicos & dispensatores esse bonorum quæ à Deo acceperunt, ideoque dissipanda ea non esse, sed prudenter & piè dispensanda, huiusque dispensationis in hora mortis rationem reddendam esse. Superbus quidem & auarus dicit, *dines sum, & nullius ego*: sicut ille Nabuchodonosor: *Nonne hæc est babilon magna, quam ego adificauim in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei?* Sed magnæ stultitiæ & infantiæ hæc voces sunt, diaboli voci conformes, qui Christo dixit: *Omnia regna mûdi tibi dabo, quia mea sunt; & cuiuscunque uolueris, do illa.* Nouæ nuptæ pauperes, quæ ad diem nuptialem non habent uestem, omnia à vicinis accommodata accipiunt, ab alia pallam, ab alia tunicam, ab alia mitram petentes. Die nuptiali transacto, vnaquaque vicina quod commodauit repente, ipsæ repente nudatæ & omnibus ornamentis spoliatis manent. Sic huius mundi diuites, vita presentis tanquam die nuptiali transacta, sicut nihil in hunc mundum intulerunt, ita nihil secum auferunt, & sicut ineptus esset, qui nouam nuptam, alienis ornamentiis uestitam, diuitem existimaret, sic planè deceptio est, quempiam propter bona temporalia absolute diuitem iudicare. Scriptura vocat diuites huius seculi, & mammonam iniquitatis cum hoc additamento. Absolute cum loquitur, eas quæ in cælo sunt aut spirituales intelligit: *Gloria & diuitia in domo eius.* Rursum: *Corona sapientum, diuitia eorum.* Quare Christus post hæc Euangelij verba vocat diuitias huius seculi, bona quedam aliena, non nostra. *Si in alieno fideles non fuistis, quod uestrum est, quis dabit uobis?* illud certè nostrum est, quod in nostra potestate & plena libertate est, & quod inuitis nobis auferri à nobis non potest. Sicut aqua fluuij transeuntis non est alicuius propria, quia transit per ciuitates & vnusquisque de ea accipit quod satis est, sic diuitiæ huius seculi non sunt alicuius propriæ, quia dominos vel porius possessores suos indies & annos perpe uò mutant. Percurre in vna ciuitatis platea, quam inhabitas, domos illius: & perpende quam multos inquilinos habuerit vnaquæque domus. Sic fluunt diuitiæ ab vno in aliū. *Qui sedet ad mensam magni Principis, vbi multa vasa argentea apponi videt, ridiculus diceretur, si propter presentis conuiuij vsum, cuius ille pars est, vasa illa sua esse, seq; illorum proprietarium cogitaret vel diceret.* At quæcumque in hoc mundo possidentur, ex magna illius Dei mensa sunt, in qua omnibus dat effluenter:

Apo. 3.

Dan. 4.

Mat. & Luc. 4.

Simile.

1. Tim. 6.

Psal. 137.

Prou. 14.

Luc. 16.

Simile.

Simile.

de

de qua supra in alia Dominica diximus. Non ergo domini, sed possessores & vsufructuarij, cum dispensationis & reddendæ rationis onere, sumus earum rerum omnium que in hac vita possidentur. Vnusquisque sibi dictum à Deo existimet, & quidē quotidie (hora enim mortis incerta est) *Redde rationem villicationis tuæ.* Si esses magni Principis dispensator, qui tibi imperaret vt sub vesperam diei præsentis rationem ei reddas multorum milliū ducatorum, nōne statim libros tuos inspiceres, & rationes tuas, vt cunque bene constitutas, iterum ad calculum reuocares? Quod si non ad huius diei vesperam, sed ad quamlibet cuiusuis diei horam te paratum esse iuberet ad reddendas rationes, nōne eandem diligentiam adhiberes? Nō est dubium quin hoc faceres, si dominum, vt par est, timeres, tuiq; honoris & status curam haberes. At qui prorsus ita se res habet inter vnumquemq; nostrum & Deū. Reddenda vnicuiq; ratio est accepti & dati. *Simile est regnum calorum homini regi, qui voluit rationem ponere cū seruis suis.* Rursum alibi cū dixisset Christus; *Vigilate, quia nescitis neque diem neque horam,* subiungit: *Sicut enim homo peregre proficiscens, vocauit seruos suos, & tradidit illis bona sua & paulo post: Post multum temporis venit dominus seruorum illorum, & posuit rationem cum eis.* Porro tan exacta omnium reddetur ratio, vt dicat alibi Christus: *Bonus homo de bono thesauro suo (quem Deus ei cōcredidit) profert bona, & malus homo de malo thesauro suo (quem sua sibi malitia & impœnitētia thesaurizauit) profert mala.* Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij. Vides de bonis & malis sic reddendam rationem, vt etiam omne verbum otiosum in rationes venire debeat. Hoc in symbolo Athanasij canit & credit Catholica Ecclesia: *Vnusquisque de proprijs factis suis reddet rationem.* Sic vnicuique dicitur, de bonis acceptis, seu naturæ, seu fortunæ (vt cum vulgo loquamur) seu gratiæ: *Redde rationem villicationis tuæ.* Dixerat Christus seruis suis: *Negotiamini donec veniam,* nempe donec ad iudicium veniam, vbi factæ negotiationis reddetur ratio. Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, vt accipiat vnusquisque prout gessit in corpore, siue bonum, siue malum. Et rursum: *Vnusquisque nostrum pro se reddet rationem Deo.* Et de omnibus impijs Petrus dicit: *Reddent rationem qui paratus est iudicare viuos & mortuos.*

Simile.

Matth. 18.

Matth. 25.

Matth. 19.

Luca 19.

1. Cor. 5.

Rom. 14.

1. Per. 4.

IN

Hæc
quomo
gratiæ
bit?
quom
admini
omniun
quomo
ad volu
modo n
memori
ad fraud
accipit
proferen
acutum
diuides
tertiam
tum. Q
dicatio
re doctri
mus. Ad
alij à Ch
captiuita
tum est,
dissent
nimisq;
cari prop
tum accr
pios vsus
ne cœlest
pillorum
suas in ca
peribus e
curam ha
ditur, in
ni subser
in vanis
centiam c
rum luxu
cum tent
dicia Dei
derant, &

Hæc

Hæc omnia qui nouit, qui credit, qui memoria tenet, quomodo de acceptis à Deo seu fortunæ, seu naturæ, seu gratiæ bonis, tanquam de absolutè suis gloriatur & superbit? quomodo illis ad libitum & voluptatem abutitur? quomodo de sollicita & prudenti eorum dispensatione & administratione non cogitat? quomodo de reddenda Deo omnium & singulorum ratione, quotidie non deliberat? quomodo bona fortunæ, opes, diuitias, honores, ad luxum, ad voluptates, ad vanâ & noxiâ conquirenda dissipat? quomodo naturæ bona, ingenij acumen, animi industriam, memoriæ vires, transfert ad vanâ, ad scelera, ad flagitia, ad fraudes, ad iniurias? quomodo gratiam Dei in vanum accipit, nec fidei, nec charitatis, nec spei fructus illos proferens? Dicit Deus Ezechieli Propheta: *Sume gladium*

Ezech. 5.

acutum, & capillos tibi rade, & assumes stateram ponderis, & diuides eos. Tertiam partem igne combures in medio ciuitatis: tertiam gladio concides: tertiam verò aliam disperges in ventum. Quid sibi vult hæc ceremonia; quid docet hæc prædicatio non verbis, sed rebus & signis facta? de quo genere doctrinæ Dei sapientiæ vfitato in alia Dominica diximus. Ad literam docet percussione Iudæorum, quorum alij à Chaldæis comburendi, alij gladio occidendi, alij in captiuitatem abducendi erant. At verò mysticè significatum est, quâ profanè & impiè bona huius mundi homines dissipant & consumant. Sicut enim capilli si nimis crescunt, nimisq; multiplicantur, oculorû aciem impediunt, & resecari propterea debent: sic diuitiæ & bona tēporalia si multum accrescant, nisi superflua resecentur, & in bonos ac pios vsus conuertantur, aciem mentis penitus obtundent, ne cœlestia quis appetat aut intelligat. Patrem horum capillorum in ignem illi mittunt, qui diuitias & facultates suas in carnis illecebris ac voluptatibus effundunt: nec pauperibus eleemosynas erogant, nec domesticorum suorum curam habent. Altera pars horum capillorum gladio diuiditur, in rixas, iurgia, & lites impenditur, atque ambitioni subseruit. Tertia pars in aërem proicitur, quia non nisi in vanis collocatur, & iis quæ ad oculorum concupiscentiam comparantur: in pulchris ædificiis, vestimento-

Domin. Palma. Text. 5.

Simile.

Phouerb. 16. Simile.

rum luxu, venationis, alex, chartarum studio. Hanc nobiscum tentationem reddit Scriptura: *Pondus & statera in dicitia Dei sunt.* Sicut nummularij monetas in statera ponderant, & falsam reiciunt, bonam in arca recondunt, qui

Pars Æstiualis.

L

autem

autem falsam monetam cuderit pariter cum illa collo suo appensa comburitur; sic iudicabit actiones nostras Deus, falsa ne an bona moneta fuerint, bonis eius acceptis retineat an perperam usi fuerimus. Qui autem falsam monetam cuderit, & sub inscriptione regia cuprum pro auro supposuerit, sub professione Christiana vitam nefariam duxerit, dissipans bona à patre accepta cum meretricibus, id est, cum intans huius mundi amoribus & cupiditatibus, ille ut mutilis seruis proicietur in tenebras exteriores, & tanquam zizaniam colligabitur cum suis malis operibus in fasciculum ad comburendum. Nam ut de iustis dicit Scriptura opera illorum sequuntur illis; ita maximè de impiis est verum quorum peccata vel precedunt eos ad iudicium, vel subsequuntur. Omnia autem impiorum peccata sunt male uoluntationis peccata; quia exhibuerunt membra sua, id est, dona naturæ, gratiæ, atque fortunæ, arma iniquitatis peccati facientes ea, instrumenta peccandi, & subseruire in mendacitate & iniquitati, quæ debebant seruire iustitiæ in sanctificationem, ut Apostolus docet. Diligenter ergo villicationis nostræ rationem nobiscum inire, & per frequens conscientiæ examen ad reddendas Domino nostro rationes parati esse debemus. Hoc Ezechias Rex fecisse videtur, quoniam dixit: Rogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Lugent Propheta negligentiam mortalium qui hoc non faciunt. Dicit per Ieremiam Deus: Posuerunt rationem meam in dissipationem (hi sunt qui bona animæ dissipant) luxitque super me, desolatione desolata est omnis terra, nullus est qui recogitet corde. Et expressius per Esaiam: Non cogitauerunt neque intellexerunt, obliui enim sunt, ne videant operum eorum, & intelligant corde suo. Non cogitant in mente sua neque cognoscunt, neque sentiunt. Totum hoc dicit Propheta de filiis Israël, qui de factis idololatriis ab ipsis perpetratis nihil cogitarunt, qualem de tot sceleribus Deo rationem redderent. Idem de nobis dicitur, qui de nobis villicationis ratione reddenda nihil cogitamus.

Magna fidelium erit confusio, ipsa Gentilium hæc parte industria: Duorum temporum (dicebat Pythagoras) est tibi habenda ratio, mane & vesper: in altero gerenda respice, in altero respice quæ gessisti. De hac re sic scribit Seneca non ut philosophus, sed ut Christianus, adeoque ut religiosus: Animus quotidie ad rationem reddendam vocandus. Facebat hoc Sextius, ut consummato die, cum se ad nocturnam quietem

Lucæ 15.

Matth. 25.
Matth. 27.Apocal. 14.
1. Timot. 5.

Roman. 6.

Conscientiæ
examen.

Esaiæ 38.

Ierem. 12.

Esaiæ 44.

Apophteg.

De ira lib. 3.
cap. 36.

quietem
lum tuum
sine ira
tior; desol
tidie
hac cons
recognit
Vror ha
Seneca
cem no
dum, v
fendam
hoc exa
luberrim

De h
docuit
rei. Tu
dammum
dammum
nihil am
ennem in
ba, cont
sicuti fili
autem
apud ma
exiget à
pietatem
& inutili
denda ra
sunt pue
emenda
uiscentu
reportan
pis, qui
mercede
ceant, n
ctes in p
colis, qu
seruos su
à quibus
malè acc
Sed tam

quietem recepiſſet, interrogaret animum ſuum, *Quod hodie malum tuum ſanaſti? cui vitio obſtituſti? qua parte melior es? Deſinet ira, & erit moderatior; deſinet cupiditas, & erit temperantior; deſinet ſuperba vanitas, & erit cautior; qua ſciat ſibi quotidie ad conſcientie iudicem veniendum. Quid ergo pulchritudine hac conſuetudine excutiendi totum diem? Qualis ille ſomnus poſt recognitionem ſui ſequitur? quam tranquillius, alius, ac liber? Vtior hac poteſtate, & quotidie apud me cauſam dico. Hæc Seneca, vt mortaliter bonus eſſet, & conſcientiam iudicem non offenderet. Quanto id nobis accuratius præſtandum, vt iuſti apud Deum ſimus, & Deum iudicem non offendamus, cui reddenda eſt ratio villicationis noſtræ? Facit hoc exactè Societas Ieſu, iuxta eorum Conſtitutiones ſaluberrimas.*

De hac villicationis noſtræ ratione reddenda, ſic ſuos *Homil. 17. in docuit S. Chr. ſoſtomus: Dedit tibi vitam Deus, vt ſe colo- loan. rei. Tu eam incuſſum & inutiliter conſumis. Quæris quod ſit Simile. damnum? Si vel parum argenti temerè conſumpſeris, id omnino damnum appellas. Sin totos dies in diaboli operibus conſumpſeris nihil amiſſiſſe opinaris. Opus eſt in ſacrificijs & precibus vitam omnem impendere. Tu ad clamores, perturbationes, obſcena verba, contentiones, voluptates, vitam tuam conſumis. Dic qua ſo, ſi cui ſiliorum tuorum præciperes vt aliquam artem diſceret, ille autem vel domi, vel alibi tempus fruſtra contereret, poſſetne apud magiſtrum excuſari? Hæc & vobis dicenda ſunt Nam exiget a nobis Deus rationem. Vobis (inquiet) tempus dedi, vt pietatem, vt rectè viuendi artem erudiremini. Cur incuſſum & inutiliter hoc tempus conſumpſiſtis? Hæc ille. Qui de red. Similia. denda ratione villicationis ſuæ nihil recogitant, ſimiles 1. ſunt pueris, qui quum in plateam à parentibus alicuius rei emendæ cauſa mittuntur, ſpectaculis in via intenti, obliuiſcuntur ad quid erant miſſi, ſed domum reuerſi flagra reportant. Similes etiam ſunt filio alicuius magni Principis, qui extructo ſibi à patre magnifico palatio, & magna mercede conductis magiſtris qui illum bonas artes doceant, nihil aliud quàm chartis & aleis totos dies ac noctes in palatio ludit. Denique ſimiles ſunt illis malis agricolis, quibus paterfamilias locauit vineam ſuam, poſteaque ſeruos ſuos, alios poſt alios, ad colligendos fructus miſit, à quibus tum ſerui, tum etiã filius ipſe poſtmodum miſſus, malè accepti, vexati, & interfecti ſunt, nullo relato fructu. Sed tam ganconem filium pater, quam malos agricolas 2. pater*

paterfamilias malè perdet, & vineam suam locabit aliis, dona sua largietur aliis, qui rectius vrentur, gloriam aliis conferet, qui melius emeriti fuerint: iuxta illud Christi, *Auferte ab eo manum suam. Habenti enim (id est, rectè vrenti quod habet rectè villicanti) dabitur: non habenti auferetur.* Et de gloria dicit Scriptura: *Tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam.* De hac recta villicatione, de legitimo vsu acceptæ gratiæ, de necessario profectu nostro, & de ratione eius reddenda iam in aliis Dominicis aliquoties diximus, quæ ferè omnia huc referri, & hic locum habere possunt. Loci quoque omnes contra negligentiam salutis huc pertinent, quos vide in Indice.

Luc. 19.

Apocal. 3.

Domin. infra
alt. Nat. Domi.
text. 1.

Domin. 3. post
Epiphan. text. 6.

Domin. 5. post
Epiphan. text. 2.

Domin. Sept.
text. 2. & 3.

Ignavia in cau-
sa religionis.

2. *Filij huius seculi prudentiores sunt in generatione sua, quàm filij lucis.*

LOCVS moralis contra ignavia & socordiam in causa religionis, & veræ pietatis. Villicus iniquitatis ad vitæ sibi & necessaria huius vitæ paranda prudens & vigilans fuit, fecitque sibi amicos quando oportunum erat: Filij huius seculi, id est, qui secundum hoc seculum viuunt, in suis negotiis ac rebus gerendis cauti, vigilantes, atreos sunt: sed filij lucis, id est, quorum professio est ad æternam lucem pertingere, & ut eò pertingant, acceperunt interea lucem gratiæ, ut faciant opera lucis, in sua generatione suis negotiis & causis, non perinde prudentes aut vigilantes sunt. Ostendit Christus quid accidere soleat, non quod debeat. Simon & ceteri Apostoli, Christo orante & vigilante, in horto dormiunt. Iudas non dormiuit, sed factus cum armis & fustibus ad hortum perduxit, ut Christus caperetur. Bufones & nocturæ etiam noctu videntur, sed de die nihil vident. Impij in malo lyncei, in bonitate sunt. Felis acutiùs videt quàm homo; sed ad captandum mures, non ad legendum literas. Tota filiorum huius seculi prudentia & vigilantia ad malum est. *Insidiatur & rapiat pauperem, rapere pauperem dum attrahit eum: trahit videlicet & dolo, non vi. In laqueo suo humiliabit eum.* Mitterit nos ergo Christus ad impios, ut ab illis discamus prudentiam, id est, prouidentiam: hoc enim significat vox *Γραβει* & *ῥαπει*. Sic alio in loco mittit nos ad serpentes. *Estote (inquit) prudentes sicut serpentes.* vbi iterum vult verbo *ῥαπει*. Serpentis autem prudentia, est cautela & vigilantia

Exemplum.

Similis.

Psalms. 9.

Matth. 20.

vigilan-
bus ex-
tur om-
dicit: V-
Isthu-
ma, &
prium
terrena
lucrum
filiis lu-
quirant
ciunt re-
abifinet
accipiant
huius se-
filiorum
potu, de
arenam
pian, &
diei gau-
expe- tar-
mus: & t-
ptati de-
taera, &
portas in-
bis mœn-
stri & fo-
inrare in-
tirapuit
viribus. I-
culi, & fil-
sanille p-
perio di-
Ducum
mat ad n-
ria decer-
filius lu-
seipsam,
neration-
victor tri-
pauitate
alienas te-

vigilantia ad sui cōseruationem! Totum enim corpus ic̄tibus exponit, vt caput occultet, quo saluo, reliqua saluantur omnia. Ad hanc prudentiam h̄ratur Scriptura, quom̄ *Deut. 32.* dicit: *Vitam saperent & intelligerent, ac nouissima prouiderent.* Isthuc est sapere. hoc est prudentem esse. *Memorare nouissima, & in æternum non peccabis.* Prouidere de futuris, proprium est prudentiæ. Hoc faciunt filij seculi circa bona terrenazlerunt, plantant, negotiantur, propter fructum & lucrum non præsens, sed futurum. Hoc arguit. Christus in filiis lucis, quia non faciunt. Non faciunt hic amicos, vt acquirant tabernacula æterna. Non aduigilant, non prospiciunt rebus futuris. *At omnis qui in agone est (ait Apostolus) 1. Corinth. 9.* abstinet se ab omnibus: & illi quidem, vt corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. Iterum exemplo filiorum huius seculi, arguit Spiritus sanctus ignauitiã & socordiam filiorum lucis. Illi abstinent ab omnibus; nihil de cibo, de potu, de vestitu, vel alia aliqua de re cogitant athletæ in arenam descensuri: sed toti in hoc sunt, vt coronam accipiant, & brauium reportent: quod tamen vnus aut alterius diei gaudium est, facileque corrumpitur alijs aduersis. Nos expectamus coronam incorruptam, & in agone positi sumus: & tamen nihil minus cogitamus, ventri, otio, & voluptati dediti. *Qui in certamine Olympiaco palmam reportauerat, ad suam ciuitatem rediens, non per patentes vr̄bis portas intrauit, sed maioris triumphi causa, per diruta vr̄bis moenia inuectus ferebatur.* Debemus per corporis nostri & fortunarum ruinas, oportet nos per multas tribulationes *Act. 14.* *inurare in regnum Dei. Regnum caelorum vim patitur, & violenti raptur. illud.* In optima causa nostra, maximis agendum viribus. Memorabile est, & huius discriminis filiorum seculi, & filiorum lucis illustre exemplum, Pompeius & Cæsar, ille pro Reipublica libertate, hic pro suo honore & imperio dimicans. In pugna Pharsalica, quom̄ starent horum Ducum acies, Pompeius Reipublice causam agens, exclamauit ad militem: *Parce ciuium sanguini.* Cæsar pro sua gloria decertans exclamat: *Milos faciem feri.* Ita dum ille quasi filius lucis, in causa iustitiæ molliter & flaccidè agit, & seipsum, & Reipublicam totam perdidit: hic in sua generatione prudens & vigilans, & ad victoriam attentus, victor triumphauit. Hodie heretici ad suam hereticam prauitatem vel cōseruandam, vel propagandam, etiam alienas terras, inuadere, etiam contra Reges suos Catho-

licos rebellare ausi sunt: contra, Catholici vix sub Catholico Principe suam tueri domi religionem possunt. Tunc in vna ciuitate ciues hæretici, plus potuerunt ad ciuitatem perdendam, quam tria Catholicorum millia ad eam conferuandam. Laban idololatra, Iacob electo Dei, & in Lia supponenda, & in muranda mercede decem vicibus imponere potuit. Sed & illi seni ac sanctissimo viro, decem filij per totos annos viginti illuserunt, occisum etiam Ioseph, per intinctam sanguine tunicam persuadendo. Absalom impius, contra Lauidem patrem, *virum secundum cor Dei*, totum regnum ad rebellionem concitare, Hierosolimam occupare, exercitum ducere potuit. Sic filij belculi in sua semper generatione prudentiores sunt. Sed a hoc argumento, id est, de seruore spiritus in causa Dei salutis nostræ, vide in compluribus alijs a Dominicis prolata, uæ hic (loco magis proprio) in vsum deprecari poterunt.

Exempla.

Gen. 29. & 37.

1. Reg. 15.

a Domin. 1. post

Eniph. text. 1.

Domin. 5. text. 1.

Domin. Sept.

text. 4. & 5

Domin. Palm.

text. 4.

Domin. Pasch.

text. 3.

Exempla prudentiæ filiorum lucis, quoad fortitudinem.

1.

Sozom. libr. 1. c.

24.

2.

Theod. lib. 5.

cap. 38.

Ceterum ne quod Christus hic de facto pronunciat: cessario quis fieri existimet, & huic ignauitæ suæ in causa religionis & salutis prætextum quærat, aliqua hic exempla proferam de prudentia & seruore filiorum lucis in hac generatione. Paphnutius Episcopus, videns Maximianum Episcopum Hierosolimitanum in Concilio Tyri inter Arianos, qui contra Athanasium conspirauerant, sedens surgens de medio, manu eum apprehensum è subsellio extraxit, dicens: Nolo Maxime, ut qui eadem mecum Domini stigmata fers (nam & oculo vno orbatu, & neruifossionem passus pro fide fuerat, sicut Paphnutius) cum impiis sedeat, & eorum impietatis contra S. Athanasium præreceptus fias. Perfarum Rex Hormisdas, virum nobilitate quia Christum abnegare noluit, dicens hoc nec ipsi Regi esse vitale, quia qui Deum suum negat, facile Regem nequebit, omnibus bonis exutum, & laceris indutum, custodiam camelorum fecit. Accidit postea ut ei fortè occurrens Martori iam squalido, & puluerulento, pristinae fortunæ reconditus & commiseratus, eum nobiliter vestiri, & in palatium reduci iusserit. Quo facto, Nunc, inquit Rex, tibi fabri nega & pertinaciam deponere. Ille hoc audito, byssas illas & pretiosas vestes statim discindens atque exuens, propter ista, inquit, me fidem velle abnegare existimasti: tibi denuo accipe. Atque ita cum ignominia à Regis facie extrusus, Deum & fidem suam fortiter seruauit. *benignus*

diaco

IN
diaco
ratus e
fuit ea
Sed ill
debe
yillica
& post
stum a
Regem
rito &
re velle
sebjum
sis deci
rum, n
Patrum
tus ite
reddat.
que ma
decretu
testimo
tor Epi
dinis e
rerum
magna
perator
tantum
retur l
ut aliud
dula re
merced
& me
egregia
iunior
contra
toris T
Impera
Cathol
to, nob
filiorum
subiici
Impera
nem lu

diaconus Persa, postquam duobus annis in carcere maceratus esset, Legatis Romanis interuenientibus, liberatus fuit ea conditione, vt Euangelium magis non prædicaret. Sed ille hanc conditionem recusauit, respondens, se non debere talentum acceptum abscondere; memor uidelicet uillicationis suæ. Dimissus nihilominus denuo prædicauit, & post annum denuo captus, atque à Rege iussus vt Christum abnegaret, respondit: Si mortem commereret qui te Regem suum quum ex subditis tuis sit, negare uellet; merito & ego morte plectendus essem, si Deum meum negare uellem. Constantius Arrianus Imperator, mittit ad Eusebium samosatenum Episcopum, vt Concilij Ariminensis decretum ad eum mitteret. Quo negante se id facturum, nec depositum apud se alienaturum sine consensu Patrum eorum qui id apud se deposuerant, Imperator iratus iterum mittit, minitans dexteram ei præscindere ni reddat. Episcopus lecta epistola, porrigit nuncio utramque manum, dicens: Utramque præscinde. Neque enim decretum hoc, quod tam illustre est prauitatis hæreticæ testimonium, reddam Imperatori & laudauit ipse Imperator Episcopi constantiam. Atque hæc feruoris & fortitudinis exempla sunt, pauca de innumeris, quæ nunc occurrerunt. Addam adhuc vnum aut alterum. Terentius dux, magna cum victoria ex Armenia reuersus quum eum Imperator Valens petere quam uellet mercedem iuberet, id tantum petiit, vt vna Antiochiæ Ecclesia Catholicis daretur. Iratus Imperator, petitionis schedulam lacerauit, & vt aliud aliquid peteret, iussit. Terentius fragmenta schedulæ recolligit, & Hoc, inquit, de tua Maiestate totius mercedis loco accipiam: nec aliud petam. Deus inter te & me iudicet. Memorabilis hæc pietas fuit, & fortitudo egregia. Sed illustrior est, quam vere pietati Theodosius iunior Imperator præstitit. In grauissima Regis Persarum contra Christianos persecutione, multi Persæ ad Imperatoris Theodosij iunioris regna profugerunt. Reperit ab Imperatore fugitivos suos Rex Persa. Negat Imperator Catholicus: belloque asperimo super hac contentione orto, nobilissimas victorias reportauit. Hæc fuit prudentia filiorum lucis nihilo inferior filijs seculi. Cuius quod nunc subicimus adhuc celebrius exemplum est Iouinianus in Imperatorem electus, non aliter se Imperij administrationem suscipere uelle dixit, nisi omnes, quibus imperaret,

3.
*Theod. lib. 5.
 cap. 24.*

4.
*Theod. lib. 2.
 cap. 22.*

5.
*Theod. lib. 4.
 cap. 25.*

6.
*Socrat. lib. 7.
 cap. 18.*

7.
*Theodor. lib. 4.
 cap. 1.*

2.

*Euagr. lib. 5.
cap. 7.*

Christiani esse vellent: quod & effecit. Præclarum quoque & istud. Maior Armenia, quæ sub Persarum dominatu erat, sicut minor Armenia sub Romanorum Imperio, prauissimas persecutiones propter fidem passa, facta cum Iustino iuniore Imperatore occulta amicitia, & fœdere inito de libertate religionis potiunda, Magistratus suos & Præfatos omnes repente è medio sustulit, à Persis ad Romanos defecit, & vicinis suis minori Armeniæ sese adiunxit. Hæc prudentia feruoris, fortitudinis, & vigilantiæ in causa fidei.

Exempla prudentiæ filiorum lucis quoad actum bonum.

1.

*Ensch. lib. 1. de
vita Constant.
cap. 11.*

Nunc prudentiæ vt cautelam & altum bonum significat, in qua præcellere solent filii huius seculi, aliqua enim exempla proferam. Quod de Paphnuto modò protulimus ad hoc genus magis propriè pertinet. Cōstantius Constantini Magni pater initio Imperij sui, vocatis omnibus domesticis suis, ait, eos qui sacrificare diis vellent, apud mansuros loco & honore pristino; qui id recusarent, vt cederent, gratiaque agerent, quòd eos grauius non perireturer. Quibusdam ergo Christianis sacrificantibus, apud verò aulam potius quàm fidem deserentibus, hos apud retinuit, magne quæ in honore habuit, illos aula sua & comitatu expulit. Hæc ille prudentia visus est, non vt filius huius seculi, sed vt filius lucis, vt non nisi fideles apud se ministros haberet. Quum à Dionysio Episcopo Albanensi Arriani subscriptionem ad hæresim extorsissent; Eusebius Vercellenus Episcopus hoc cōperto, finxit apud Arrianum se velle quoque propter bonum pacis subscribere. Datus ergo illi schedula subscriptionum; viso Dionysij nomine inter primos, quasi ad rem nouam stomachatus; Quare, inquit, iuuenis ille, & meus discipulus me præcedit: Istud horrendum non est. Fiat alia schedula, vt, me priore loco subscribente, sequatur ille Patres suos. Arriani mox illa scheda combusta, aliam parant, cupientes illi satis facere, etiamque subscriptionem obtinere. At ille hoc facto, suauiter subridens, Nec ego, inquit, nec filius meus Dionysius vestris impietatibus subscribemus. Ex quo eius facto conuenit Ambrosius: Vnde cum dicat Euangelium in hac generatone prudentiores filios tenebrarum esse quàm lucis, ecce hic in tenebris prudentior filius lucis inuenitur est.

2.

Ambrosius Sermon. 69.

Nec minor fuit Sancti Athanasij ad eludendos Arrianos, & vel suam innocentiam, et causam Catholicam defendendam prudentia. Mulier ab Arrianis subornata fuerat, quæ Athanasio stuprum cum ea perpetratum obiceret: resque ad publicum

3.

blicum
seopis
byter
eos el
vim
pulsqu
dicula
nocent
summ
rium,
liberta
fratris
suum a
ria: ad
offerta
bes, vt
cui qu
re non
dat In
clesia
Arriani
presen
tor ex
pruden
virum
tia r
Adelp
est, vt
uerat
uinci
tiochi
tum a
proce
des p
mus. I
ces, o
quæ
contra
delimi
pestilo
& sen
lianor

6.
4. Reg. 10.
7
Hiflor lib. 15.

diernus est (tota Syria expulit. Sunt ergo & filij lucis, sicut esse debent, prudentes in generatione sua quoties ad id animum, Dei auxilio inuocato, serio & strenuè applicati contendunt. Iehu in Regem à Deo vnctus, singulari prudentia omnes sacerdotes Baal in templum euocatos ad vnum trucidauit, Cui simile est quod de Cabade Perfaram Rege Paulus Diaconus meminit. Manichæi Phatuaria filio Cabadis persuadent, se illi à patre iam sene regnum obtenturos, si eorum religionem amplecti & tueri vellent. Promittit ille. Rex senex hoc intellecto, conuocat omnes regni sui ordines, ac Manichæos omnes cum Episcopo suo Indagara, cum vxoribus quoque & liberis, fingente velle dictum filium Regem creare. Laudatis itaque in pleno conuectu Manichæis, & dicens se filium suum illis Regem daturum, monet vt seorsim omnes consistant, ad eum solemniter acceptandum. Illis ergo seorsim stantibus, immissa militari manu, vniuersos occidit in conspectu totius nobilitatis, & omnium Christianorum Catholicorum. Sed & libros eorum omnes postea combussit. Hac prudentia, & insigni stratagemate, Baal illud Manichæum in terra Persia deletum & extinctum fuit. Non est igitur quod vbi pij & Catholici ex prudentia filiorum huius seculi, igniuiæ suæ prætextum quarant, vel impij in sua prudentia glorientur, qui sepe incidunt in foueas quas fecerunt: *quæ non est sapientia, non est prudentia, non est consilium aduersus Dominum.*

Præo. 21.

3. *Facite vobis amicos de mammona iniquitatis; vt quum defeceritis, recipiant vos in aeterna tabernacula.*

Elemofynarum retributio aeterna.

1. Tim. 6.

Locvs moralis de aeterna retributione elemofynarum. Docet Christus hanc nostram debere esse prudentiam, vt de mammona iniquitatis, siue de iniquo mammona iuxta phrasem Hebraicam, non quia iniquè partum est, aut possidetur; sed quia multæ iniquitatis causa esse solet. (*vermis enim diuitiarum superbia*, ait S. Augustinus, & *radix omnium malorum, cupiditas pecuniarum φιλὰ γυγία*, ait Apollonius stolus) faciamus nobis amicos illud bene & prudenter non dissipando, sed dispensando, pauperibus illud distribuendo: vt, quum nos defecerimus, & villicare amplius non poterimus, per mortem diuitiis omnibus exuti, isti quos per elemofynas

II
elem
quibu
ciant
peres
præf
regni
sentur
Patri
ctabir
iam in
eriam
laudat
legit t
rem a
quin
diuice
Prude
spicia
care p
Christ
peribo
ranno
Operes
stolis
Formi
nit cu
mus
& lar
lam p
adsep
alteru
que n
gus &
cont
calor
synar
ctam
adue
Lucien
mone
quia
Et Sa

ij lucis, sicut
quoties ad
nuē applicat
singulari pro
euocatos ad
de Perfarum
Phatuaria
lene regum
& tueri vellet
uocat omni
um Episcopo
ris, fingent
itaque in pl
uum illis Re
stant, ad eum
stantibus, in
conspetu ro
atholicorum
t. Hac pruden
tiam in tota
gitur quod re
is seculi, igit
sua prudentia
fecerunt: qu
ulium aduen

atis; vt quon
bernacula.

eleemosyna
esse prudentiam
mammona
parum est
causa esse sol
stinus, & rati
vicia, ait Apo
prudenter
ud distribu
mplius non po
ti, isti quos pe
electi

eleemosynas amicos fecimus, pauperes & indigentes, de quibus bene meriti sumus. recipiant nos, id est, recipi faciant siue precando pro benefactoribus suis, si boni pauperes, sunt, Deoque grati, siue quia non illi, sed quod illis praestitum est, misericordiae opus recipi faciat in aeterna regni caelorum tabernacula. Hunc esse huius loci & literae sensum, in altero Promptuario contra haereticos ex sanctis Patribus ostendimus. Nunc quoad mores, eum paucis tractabimus: nam de hac eleemosynae virtute ac mercede iam in aliis Dominicis semel atque iterum diximus, quae etiam huc referri possunt. Iosephi prudentia & sapientia laudatur, qui per septem annos fertilitatis in Aegypto collegit tanta copia frumentum in horrea regia, vt per septem alios sterilitatis annos totam Aegyptum aleret, & quin amicus partem regio dominio subiiceret. Praesens diuitum & locupletum vita sunt anni fertilitatis ipsorum. Prudenter faciunt si futurae sterilitati post mortem prospiciant (post mortem enim omnibus exuentur, nec villicare poterunt, & illa est vox in qua nemo potest operari, vt Ioan. 5. Christus praemonuit (& diuitias suas in Dei horrea, pauperibus distribuendo, congregat. Illi enim (vt dixit tyranno S. Laurentius) in caelestes thesauros illas repositant. *Operemur bonum ad omnes, dum tempus habemus, ait Apostolus. In die bonorum ne immemor sis malorum, ait Sapiens. Formica in aestate congregat, quod in hyeme comedat. Componit cumulos (vt scribit Plinius) & in secretiori parte domus abscondit. Sic eleemosyna in sinu pauperis abscondenda, & largiter componenda vt ipsa exoret pro nobis. Hericus illam prudentiam habet, vt duo sibi foramina faciat: vnum ad septentrionem, quo se recipiat tempore aestus & caloris; alterum ad Meridiem, quod contra frigus petit. Haec quoque nobis prudentia documento esse potest, vt contra frigus & aestum, contra propriae deuotionis & pietatis frigus, contra purgatorij ignis & iusti iudicij Dei aestum atque calorem, apertam habeamus vtramque manum ad eleemosynam & beneficentiam: & ita apertam atque expotrectam, vt nec sciat dextera quid facit sinistra, nec sinistra aduertat quid porrigat dextera. Dicit regius Propheta: *Inuendus homo qui miseretur & commodat: disponit sermones suos in iudicio. Inuendus est qui eleemosynam dat, quia hilarē datorē diligit Deus, Non ex tristitia aut necessitate. Et Sapiens idem monet: Inclina pauperi aurē tuā sine tristitia.**

Do. 1. post Pēte.
rex. 4. Dō. 6. post
Pent. rex. 1.

Allegoria.

Gal. 6.

Eccl. 11.

Prou. 6.

Arist. lib. de ani
malib.

Simile.

Psal. 111.

2. Cor. 9.

Et

Ecli. 4.
Ibidem.
Obiurgatores
pauperum.

Ecli. 4.

Esaiæ 58.

Rom. 12.
Psal. 102.

Ecli. 17.

Præm. Spiritua
le, c. 195.

Exemplum re-
tributionis.

Et iterum: *Congregationi pauperum affabilem te facito.* Docet non esse obiurgandos aut rusticè abigendos pauperes. Noli illi otium aut vagam vitam improperare. Si in otio iugis satis clarè hoc otium emit, famem, nuditatem, frigus ferendo. Deinde si iustitiæ zelo obiurgas, quid tot alios in ciuitate ignauos non mones: quid diuites summo otio tepus terentes, vsque ad multum diem dormitantes, non arguis? quid teipsum non consideras, quo fortasse nihil est otiosius, aut ignauum magis? An fortè piratam, qui parua scapha & vnica naui prædatur, suspensio dignum; Alexanderum verò, qui tota classe depradatur, imperio dignum existimabis? & in paupere scelus erit, quod in diuite iactura ducetur? At Scriptura dicit: *Ne exasperes pauperem in inopia sua, & cor inopis ne afflixeris.* Os enim tuum & caro tua est. Ideo hanc causam Propheta elemosinæ subiungit: *Si videris nudum, operere eum: & carnem tuam ne despicias.* Iucundus ergo homo, non tristes, non rudis, non acerbus, non asper; qui miseretur, iuxta illud Apostoli: *Qui miseretur, in hilaritate.* Et Psalmista: *Vt exhalaret faciem in deum, scilicet misericordiæ.* Porro qui miseretur pauperi, idem commodat, vt Dauid adiecit; non simpliciter omne à se dominium transfert, sed commodato dat. Vnde alibi scriptura: *Mitte panem tuum super transeuntes aquas* (id est, iuxta afflictos & egenos) *quia post multa tempora inuenies illum.* Quo autem tardior est solutio, eo copiosius lucrum recipies.

Euagrius philosophus à Synesio Philosopho & Episcopo Cyrenensi ad fidem Christi conuersus, dedit ei postea ad vsum pauperum trecentas auri partes, accepta ab Episcopo cautione, quòd Christus ei redderet in futuro seculo. Moriens postea Euagrius, iussit filios suos cautionem illam in manibus eius ponere, & vnà cum eo sepelire. Tertia die post mortem apparuit Synesio Episcopo, dicens ei: Veni ad sepulchrum meum, & recipe chirographum tuum. Accepi enim debitum, & mihi vbertim satisfactum est. Hec ait ita Episcopus, & cum clericis ac primariis ciuitatis accedens ad sepulchrum, eo aperto inuenierunt iacentem Philosophum, & chirographum, manu Episcopi conclusum, manu tenentem. Accipientes ergo illud, & aperientes, inuenierunt in eo non ita manu Philosophi Euagrii subscriptum, hunc in modum: Ego Euagrius Philosophus tibi sanctissimo Domino Synesio Episcopo salutem. Accipit

I
debitum
que mihi
quod de
illa serui
ibi. H
niam su
aterna t
tur: Dis
le inuen
la iudici
Soli im
dicium
deant, n
mine, qu
trocinio
potest, v
tertij, v
fals, filij,
facta pri
extremi
crudeles
ricordia
niuitæ, &
viduæ, p
negauer
ditate a
ram ege
satisfact
bus, pro
mi non f
iuriam
nem ater
cet; Ven
fiet quod
& comp
per quæ
diæ dele
synis redi
dinem pec
Magn
mosynæ
vulgaris

struendis, in excipiendis amicis, diuitibus, potentibus viris, etiam vltra facultates sepe effundere; quum ad eleemosynam faciendam occasio se offert, statim census suos reputare, & ne quid effusius largiantur, anxie cogitare. Sed huius absurditatis causa est, magnus amor mundi, pauperum amor Dei & proximi. Alia etiam causa est, diffidentia & incredulitas circa Dei promissa, & certissimam eleemosynæ bene collocatæ mercedem. Vidua Elisei quando ex vase suo oleum infudit in vasa vacua, sensit crescere oleum: quum verò non ampliùs infudit, stetit oleum. Si vasa vacua, id est, pauperes, oleo eleemosynarum impleueris, augebuntur tibi diuitiæ: sin autem sistere eleemosynam volueris, cessabit affluentia. Sicut aqua puteales, quo frequentius hauriuntur, eo largius fluere solent, sic quo liberalior quis est in pauperes, eo magis rem facit. Dicit Scriptura, & verum dicit: *Da altissimo secundum dotum eius, & in bono oculo adinventionem facito manuum tuarum: quoniam Dominus retribuens est, & septies tantum retribuet tibi.* Certè sicuti oleum, quod ex ipsis oliuis ex sola pinguedine, absque eo quod prematur, spontè effluit, magis præstantius & purius, & ad multa medicamenta vtilius est, quàm illud quod per vnum in torculari exprimitur; quod etiam in vino verum est: sic eleemosyna voluntaria, prompta, & hilaris, absque importuna obsecratione fluens, Deo gratissima est, & ad meritù vberius efficacissima. Ideo monet Sapiens: *Ne dicas vade, cras dabo tibi; cum possis statim dare.* Eleemosyna est viaticum in mundo, & thesaurus in caelo. Posterius Christus apertè docuit, dicens: *Facite vobis sacculos qui non veterascunt, thesaurum non deficientem in caelo.* Prius hac comparatione elucescet. Sicuti qui ad magnum flumen transeundum (cuius transitus omnibus est necessarius) pontem magno suo sumptu, maiori labore construxit, æquissimum postulat, vt qui pontem transeunt, aliud quod ei pedagium aut vectigal soluant, siue ad sumptus recuperandos, si illis opus habet; seu certè ad tantæ beneficii recognitionem; siue denique quia hanc illi conditionem apponere placet: sic omnino, quia Christus Redemptor noster pretio sui sanguinis, & laborum atque ærumnarum quas præterea in terris pro nobis passus est, pontem misericordiae extruxit, & *viam sanctorum propalauit, æternæ redemptionis inuenta*, per quem necesse est omnes de hoc mundo transire ad Patrem caelestem, simulque ordinari.

Allegoria.

Simile.

Ecol. 3.8.

Simile.

Ecol. 11.

Eleemosyna
viaticum in
mundo, the-
saurus in cae-
lo.

Luc. 12.

Simile.

Heb. 9.

vt qui h
lumus,
inquit at
conditio
qui non
mensur
tatur &
solius gr
nobis ha
exigit; h
dire par
cere, elec
mona in
cuis est ca
pheta in
rum han
Hoc eni
nas, supe
Ideo eni
Prophè
concilia
nem suum
Sanè
pendunt
mittenti
vacua va
Quid ill
fame ad
corpus in
& ditiori
sunt. Er
imò sapi
tu corre
fert fruct
mero dir
aufugit,
dit: in p
hac vita
enim par
Christum
bus diue
ti; sed et

ut qui hac eius misericordia & redemptione gaudere vo-
 lumus, opera misericordiae faciamus, & ut per mammona Luc. 16.
 iniquitatis in aeterna tabernacula recipiamur; quia hanc ille
 conditionem appoluit, ut iudicium sine misericordia fiat ei
 quin non fecit misericordiam; ut si damus, dabitur nobis; ut qua Iacobi 2.
 mensura mensi fuerimus proximo nostro, eadem ab illo reme- Luc. 6.
 tiatur & nobis; non quia vel bonis nostris ille indiget, vel
 solius gratitudinis ergo (ut haeretici hodie falluntur) hoc à Locus contra
 nobis flagitat; sed quia aequitatis & iustitiae ratione hoc haereticos.
 exigit; hancque viam nobis praescripsit & praecepit, cui obe-
 dire par est: profecto necesse est opera misericordiae exere-
 cere, eleemosynas largiri, & facere nobis amicos de mam-
 mona iniquitatis. *Christus enim per passionem consummatus, fa-* Heb. 5.
ctus est causa salutis omnibus obtemperantibus sibi. Hinc Pro-
 pheta inter reliquas iniquitates & causas ruinae Sodomor-
 um hanc ponit: *Et manum egeno & pauperi non porrigebant.* Eccl. 16.
 Hoc enim vnum si fecissent, forte aliarum iniquitatum pec-
 nas, *superbia, saturitatis panis, abundantia & otij,* euasissent.
 Ideo enim his sceleribus hanc immisericordiam subiuuixit
 Propheta. Quare paulo post inter remedia peccati, & recon-
 ciliationis cum Deo media necessaria, hoc ponit: *Si pa-* Eccl. 18.
uem suum esurienti dederit, & nudum operuerit vestimento. Simile.
 Sanè qui secus faciunt, & non nisi vanitati diuitias im-
 pendunt suas, similes sunt fluminibus aquas suas in mare
 mittentibus, terras autem sitientes minimè rigantibus. In
 vacua vasa, non in plena, bonum liquorem infundi par est.
 Quid illis mensam amplam adornas, qui magis videntur
 fame ad dirigendum cibum, quam cibo ad nutriendum
 corpus indigere? Bene dixit sapiens: *Alij diuidunt propria,* Prou. 12.
& ditiores fiunt: alij rapiunt non sua, & semper in egestate
sunt. Frumentum in horreo reconditum, non augetur, Simile.
 imò saepe à curculione corroditur, à muribus vastatur; si-
 tu corrumpitur: at in terram proiectum, vberimum
 fert fructum. Sic pecunia in arcula recondita, saepenu-
 mero direptioni committitur, & cum suis ipsa custodibus
 aufugit, illis corruptis; multis quoque aliis modis interci-
 dit: in pauperes autem collocata fructum concuplum in
 hac vita producit, & postea viam aeternam. Relinquere Relinquere a-
 enim patrem, matrem, fratres, sorores, & agros propter gros propter
 Christum, non solum est, illis in totum relictis, & omni- Christum.
 bus diuitiis, paupertatem perpetuam ex voto profite-
 ri; sed est etiam, sua bona propter Christum pauperibus
 clar

Simile.

Psal. 112.

Ecol. 31.

Simile.

Prov. 14.

Simile.

Mat. 25.

elargiri, & totius cognationis carnalis curam (quando
indigent) propter pauperes subleuandos negligere. Sicut
puter & lacus aquarum viuentium sordibus obturati & in
quinati, si exhausti fuerint fluent vberiore & pulchriore
qua; dimissi verò & quieti corrumpuntur: sic opes distribu-
tæ crescunt; asseruatæ seruantem, sicuti tinea vestem, cor-
rodunt atque consumunt: *Dispersit, dedit pauperibus, iustitia
eius manet in seculum seculi.* Omnia animantia manus ha-
bentia, illis terram attingunt, præter hominem, qui man-
à terra habet eleuatas. Ipsa naturæ compositio docet, ma-
nus nostras non debere esse in arca pecuniaria, nec vel
colligendis diuitiis rapaces, vel in asseruandis tenaces, sed
ad cælum erectas, & in illis operibus versari, quibus ad cæ-
lum pertingamus, ad quod fruendum nati & formati su-
mus. *Beatus vir qui post aurum non abiit, nec sperauit in perni-
the sauris.* Abit post aurum, & seruus fit eius, qui pauperi-
tenti, quum potest, aurum non elargitur. *Sperat in perni-
the sauris,* qui metu futuræ inopiæ abstinet ab elemosina
confidens non in Domino, sed in arca sua. Sed beatus
qui neutrum facit, quia per elemosinam beatitudinem
consequetur. Aquila generosa auis est, & auium principu-
llam, quum prædam agit, cæteræ aues turmatim sequun-
tur; et partem prædæ habeant. Solet enim vbi natura
fecit reliquam prædæ partem aliis auibus relinquere. Con-
trà vultur facit, qui totam prædam vel deuorat vel occu-
tat. Idem inter quadrupedia facit leo quod aquila, & idem
lupus quod vultur. Renuus in Christo generosi peccatoris
se debet, vt Dei se filium esse ostendat: & sit misericors
icut Pater eius cælestis est. *Qui miseretur pauperis, beatus erit.*
Qui credit in Domino, misericordiam diligit. Qui ergo mis-
cordiæ opera negligunt, ostendunt se in Domino non con-
dere, & miseros fore. Paxilli qui ad vites sustentandas per-
nuntur, si id probè non faciunt, in ignem à Domino vici-
mittuntur. Diuites qui ad aliorum sustentationem & con-
solationem, tanquam dispensatores, non sibi ipsis, vt do-
ni absoluti, diuitias à Deo acceperunt, si pauperes ex
non sustentant, in ignem æternum in die iudicii à summo
iudice proiciuntur, sicuti apud Matthæum discretis ventris
Christus prædixit.

EVA

EV

dies in
dabunt
sternent
in se la
pus visis
vendem
domus n
spelunc

I

1. Via
peccatis,
2. Qu
nunc autem
propter p
3. Qu
dabunt te,
torum ce
4. Eo
penitent
5. Ing
tra varias
6. De
Deo conf

1. Via

LOCU
nis. f
te, qua f
ceprus e
stolis &
frondes
tota ciui

VM appropinquaret Iesus Hierusalem, vi- *Luca 19.*
dens civitatem, fleuit super illam, dicens:
Quia si cognouisses & tu, & quidem in hac
die tua qua ad pacem tibi, nunc autem ab-
scondita sunt ab oculis tuis. Quia venient
dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo; & circum-
dabunt te, & coangustabunt te undique, & ad terram pro-
sternent te, & filios tuos qui in te sunt, & non relinquent
in te lapidem super lapidem, eò quod non cognoveris tem-
pus visitationis tue. Et ingressus in templum, cepit eicere
vendentes in illo & ementes, dicens illi: Scriptum est, quia
domus mea, domus orationis est. Vos autem fecistis illam
speluncam latronum. Et erat docens quotidie in templo.

PERICOPE moralis huius Euangelij.

1. Videns civitatem (Hierusalem) fleuit super illam. De descendis peccatis, seu nostris, seu alienis.
2. Quia si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, qua ad pacem tibi, nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. De alta obliuione futurorum propter pacem rerum presentium.
3. Quia venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo, & circumdabunt te, & coangustabunt undique, &c. De iustitia Dei, & pœna peccatorum certissima, vbi peccato modus non ponitur.
4. Eò quod non cognoveris tempus visitationis tue. Contra dilationem penitentiae aut conversionis ad Deum tempore oportuno.
5. Ingressus in templum cepit eicere vendentes in illo & ementes. Contra variam profanationem templorum.
6. Domus mea, domus orationis est. De orationis studio in templis Deo consecratis potissimum frequentando.

1. Videns civitatem (Hierusalem) fleuit super illam.

Locus moralis de descendis peccatis, seu nostris seu alienis. Peccata de-
flenda.
Christus dominus in media illa pompa & celebritate,
qua faustis omnium acclamationibus in Hierosolymam re-
cepit, & discipulis vestimenta sua asino imponentibus, aliis
frondes in via sternentibus, pueris Hofanna clamantibus,
tota civitate ad eius occursum effusa; neq; hac celebritate
Pars Æstiuialis.

M motus,

Lachrymæ,
peccatorum
remedia.
Luce 18.

Luca 24.

Luca 22.

Marci 7.

Psalms. 6.

Psalms. 10.

Psalms. 125.

Math. 5.
Simile.

3. Reg. 9.
Allegoria.

motus, neque externo vrbis splendore, & p̄æsenti pace af-
fectus; ad ea quæ intus latebãt, & quæ futura erant, mentis
oculos cõiecit. Peccata, scelera, & flagitia illius populi præ-
sentia & futuram flagitiorũ penam prospiciens; fleuit sa-
per civitatem & verba lachrymosa singulit̄que plena pro-
tulit, fractis verbis, & imperfecto sermone animi sui ingre-
tem dolorem patefaciens Docet hoc factõ Christus, quan-
tum quisque sua debeat desere peccata, postquam ille de-
fleuit aliena. Docet etiam quantopere proximorũ peccata
& totius mundi scelera, à pio quouis peccatore de fliẽda sunt.
Quæ duo hic tractari salubriter possunt. Fletũ & gemitum
peccatorum nostrorum proprium quoddã esse: & validum
remedium, variæ Scripturæ docent. In quacunque hora
genuerit peccator, omnium iniquitatum eius non recordabitur.
Quum Christo crucẽ suam baiulante, filia Hierusalem fle-
rent super illum, dixit ad illas: *Nolite flere super me, quia
peccator non sum, sed flete super vos, & filios vestros:* quia vos
peccatores estis, & hoc remedio indigeris. Petrus post ab-
negatum Christum, exiit foras, & fleuit amare: mox que red-
pexit cum Christus, & post Resurrectionem ante omnes al-
ios discipulos illi apparuit. Notæ sunt Magdalenæ lachry-
mæ, quibus pedes Christi rigavit, deflens flagitia sua. Dauidis
penitentiæ illa vox erat: *Lauabo per singulas noctes lectũ meum.*
(id est per singula peccata cor meum, vt exponit D. Ambro-
sius) & *lachrymis stratum meum rigabo.* Kurlum: *Sacrificium
Deo spiritus contribulatus, cor contritum & humilitatum non
despicies.* Et iterum: *Qui seminant in lachrymis in exultatione
metent.* Beata sunt femina, quæ tantum gaudiũ producant.
Hinc Christus: *Beati qui lugent, quoniã ipsi consolabuntur.* &
magis facimus aquas florum aut herbarum, qui abluunt
oculos, aut medentur nonnullis vulneribus; cur non magis
facimus lachrymas quæ abluunt animæ sordes, eiusque vi-
cera curant? Hoc significauit salomon, quum mare fissum
& luteris in templo cõstituit. Nam per mare fissile & æneum
in quo lauabantur sacerdotes Deo sacrificium oblatum, si-
gnificabatur confessio peccatorum cum lachrymis contri-
cta, quam sacerdotes nouæ legis sacrificaturi adhibere de-
bent. Luteris, in quibus carnes in altari holocaustorum
offerendæ abluiebantur, lachrymæ sunt contritionis, quibus
quilibet Christianus labes suas abluere debet, vt in
Domino sacrificiũ & holocaustum. Neque enim comburi
potest, quod prius non lauetur. Exardescere in amore

Dei, &
ta om-
abluere
guere
gunt
volunt
anima
chrym
ui aqu
chrym
cuti en
peccat
icrent
Aqua
hoc est
confri
aquis.
luent
luta, li
ex sub
reolu
ta vale
vt in al
comb
Lactan
remedi
contra
sentissi
Domit
Doc
tius mu
Christu
reper
tienti
mores
ci poter
sio, me
qui vel
tam tra
proxim
petuam
pietate

Dei, & fieri holocaustum nemo potest, nisi qui prius peccata omnia & peccati affectum lachrymis, veraque contritione abluerit. Omnes fluij non possunt prunam vnā extinguere purgatorij: sed piæ contritionis lachrymæ illâ extinguunt. Sicuti quum domus aliqua incendio flagrat, qui eam volunt à flammis eripere, ad aquas confugiunt, sic cuius anima cupiditatum flammis accenditur, ad penitentiæ lachrymas confugit, quo restinguantur. Sicuti nūmus in pelui aqua plena melius cernitur; sic peccata cuiusque in lachrymis, & per lachrymas, multo euidentius apparent. Sicuti enim nube per pluuiam delapsa, aër serenatur; sic mens peccatoris, tristitiæ & peccati nube per lachrymas resoluta, serenior fit, tum ad seipsum, tum ad Deum cognoscendum. Aqua lachrymarum est veluti mare rubrum, vbi Pharao, hoc est, vitiorum exercitus obruitur: & flagitiorum capita confringuntur; iuxta illud: *Contribulasti capita draconum in aquis.* est quasi natatorium Siloe, vbi oculi animorum abluuntur. Sicuti hydria liquore plena, si fuerit subito reuoluta, liquorem fundit; sic piū cor lachrymarum plenum, ex subita peccati compunctiōe, quasi à summo ad imum reuoluitur, & lachrymas vbertim profundit. Ad sola peccata valent lachrymæ non ad alia quæcunque rerum damna, vt in alia Dominica ostensum est. Sicuti cineres & pulueres combustæ viperæ, vt ex philosophorum sententia tradidit Lactantius ad ipsius morsum venenosum præfens afferunt remedium; sic dolor peccati, & eius iam extincti tristitia, contra peccati præteriti pœnam, & itærandi cautelam præsentissimum est remedium. De hoc argumento vide in alijs Dominicis plura.

Docet Christus, aliena peccata, proximorum delicta, totius mundi flagitia amaris lachrymis esse deploranda. Ideo Christus super Ierusalem fleuit, quia eum venientem non receperunt: quia nec doctrina eius, nec miraculis nec patientia & humilitate, vt in eum crederent, vitamque & mores sceleratissimos in melius commutarent, adduci poterant. At & hodie Christi doctrina, patientia, passio, mors, beneficia innumera, ab illis contemnuntur, qui vel non credunt, vel credentes impiè & sceleratè vitam transigunt. Hæc mundi ingratitude, & quotidiana proximorum flagitia, cuius iusto & Deum timenti perpetuam lachrymarum & fletus materiam præbent. Impietates Iudæorum veteres Prophetæ amarè flebant. Sic

*Similia.**Allegoria.**Psalm. 78.**Simile.**Domin. 4. post**Psalm. text. 11.**De ira Dei,**cap. 13.**Simile.**Vbi supra, &**Dom. 10. post**Pent. text. 6.**Peccata aliena & publica**esse deplenda.**Exempla sacra,*

- Sophon. 3. Sophonias: *Vt prouocatrix & redempta ciuitas; columba non audivit vocem, & non suscepit disciplinam. In Domino non est confissa, ad Deum suum non appropinquauit.* Ieremias exclamat: *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte interfectos filia populi mei? Sed & sic eum Dominus alloquitur: Percute manum tuam, & alide pedem tuum, & dic, Heu, heu, ad omnes abominaciones malorum domus Israël. Porrò lamentationes quas scripsit, non solum populi captiuitatē, sed ipsa populi peccata, quę captiuitatis causa erant, flebilibus vocibus deplorant. Nec aliter Oseas, Consolatio abscondita est ab oculis meis: quia ipse inter fratres diuidet, & adducet ventem ventum Dominus de deserto ascendentem, &c. Propheta regius sic aliorum peccata defleuit, & diceret: Exitus aquarum de auserunt oculi mei, quia non cupidierunt legem tuam, scilicet peccatores in terra. Et iterum: *Tabescere me fecit zelus meus, quia obliui sunt verba tua nimis mei, sed & idem. Propheta sanctus, qui pro paruulo filio aggroto in cinere, & cilicio, & ieiunio diu plorauit, eo autem mortuo, statim deposita tristitia, cibū hilariter sumpsit, & adita morte filij Absalonis, inconsolabiliter fleuit, dicens: Absalon fili mi, fili mi Absalon, quis mihi det vt ego moriar pro te? Causa discriminis est, quòd Absalò in peccatis suis mortuus erat. Sic accepta Saulis eode, magnum planctum fecit, quia in peccatis suis mortuus erat. Samucl luget Saulem Deo reprobatum. Quid, quòd Esaias etiam Moabitaram hostium Dei excidium plorat? Super hoc (inquit) plorabit fletu sazer. & paulò post: Super hoc vter meus ad Moab quę cithara sonabit. Iubetur Ezechiel assumere super Tyrum lamentum. Et alibi dixit Dominus ad eum: Transi per medium ciuitatem in medio Ierusalè, & signa Tau super frontes ruerum gementium & dolentium super cunctis abominationibus qua sūt in medio eius. Hi signantur & seruantur ad vitā qui in colliuic flagitiorū non sua rātum, sed & aliena aduersus Deum admissa scelera piè deplorant. Sic Apost. Iudeorum cauitatis & ruinam dehebat: Tristitia mihi magna est, & concinnus dicit cordi meo: optabā enim anathema esse à Christo pro fratribus meis. Sic Corinthij fornicarij flagitiū lugebat; & eos qui ludicri non habuerunt, grauiter reprehendit. Deniq; dicit, Quis confirmatur, & ego non infirmor? Et alibi: Quādiu sumus in hoc tabernaculo, ingemiscimus grauati. Et rursus Ephesius valedicti Per triennium, inquit, nocte & die non cessauī cū lacrymis mouere vnūquemq; vestrū. Postremò luget eos oēs qui non egerunt**

I
panin
Chri
fleuit
Deo
genti
gicia,
dicat
& filij
suoru
inqui
lant de
sti, quo
cum pe
mona
conuiu
labora
desider
Luē
charit
& mul
sciat
mentū
tutem
lent. Q
tumit,
serum
Jonas d
Qui si
dium,
tempo
clesia h
gitur, d
Deum
tatis &
deos al
zelatus
Domini
puagii
desider
ret mis
rogare
Deus r

penitentiam super immunditia & fornicatione sua. Iam verò 1. Cor. 12.
 Christus ipse nō solum hic super Ierusalem quali transiens
 fleuit, sed & in cruce cum clamore valido & lachrymis preces
 Deo Patri pro nobis obtulit. Quem nunc non pudeat in tot Hebr. 5.
 genibus grassantes hereses, tot hodie mundi scelera & fla-
 gitia, tantam Ecclesiasticæ disciplinæ depravationem, & pu-
 blicæ iustitiæ violationem fidei oculis præterire: Moyles Num. 25.
 & filij Israhel flebant peccata sociorum, & fratrum filiorum
 suorum ante fores tabernaculi. Iob sanctissimus, Iob 30.
 inquit, super eo qui afflictus erat. Paulus iterum: Multi ambu- Philipp. 2.
 lant de quibus dixi, & nunc iterum flens dico, inimici crucis Chri- Hebr. 11.
 sti, quorum Deus venter est. Denique maluit Moyles affligi
 cum populo Dei, quàm gaudere cum Pharaone. Sic Sapiens
 monuit: Melius est tibi ire ad domum luctus, quàm ad domum Ecl. 7.
 conuiuij. Melius est sentire gemitus columbæ, & compati
 laboranti in peccatis Ecclesiæ, quàm laudare peccatores in Psal. 9.
 desiderijs anime ipsorum, & iniquos benedicere.

Luctus & compassio de peccatis alienis, argumentum est
 charitatis erga alios. Vnde Apostolus: Ex multa tribulatione, 1. Cor. 2.
 & multa angustia cordis scripsi vobis per multas lachrymas, vt
 sciatis quàm charitatem habeam abundantius in vobis. Argu-
 mentū quoque est propriæ innocentia, & amoris erga vir-
 tutem, odij erga vitium. Magis quippe vitiosi minùs ea dol-
 lent. Quando mare propter peccatum Prophetæ Ionæ in-
 tumuit, ait Scriptura: Clamauerunt viri ad Deum suum, & mi- Iona 2.
 serunt vasa quæ erant in nauis in mare, vt alienaretur ab eis, &
 Ionas descendit ad interiora nauis, & dormiebat sopore graui. Allegoria.
 Qui sine culpa illius tēpestatis erant, anxij & solliciti reme-
 dium, ne nauis periret, adhibere contendebant. Sic in mari
 tempestuoso huius mundi accidit. Impij, propter quos Ec-
 clesia bellis, hæresibus, multisque alijs calamitatibus affli-
 gitur, dormiunt & altum stertunt. Pij & innocentes anxie Exempla.
 Deum orant pro pace Ecclesiæ, pro fine bellorum, pro pie-
 tatis & diuini cultus conseruatione. Quū totus ferè Israhel
 deos alienos sequeretur, solus Elias in spelunca latitat, zelo 3. Reg. 19.
 zelatus pro Domino Deo exercituum, quia reliquerunt pactum
 Domini filij Israhel. Quum populus Israheliticus totis iam se-
 ptuaginta annis in captiuitate mansisset, solus Daniel, vir
 desideriorū, confitetur peccata sua & populi sui, vt inueni-
 ret misericordiā à Deo. Daniel 9.
 Posuit faciem suā ad Dominū Deum, rogare & deprecari in ieiunijs, sacco, & cinere. Tales zelatores
 Deus requirit, qui iram & vindictam eius impediunt. De

cuius defectu conqueritur Propheta: *Cecidimus quasi solimus uniuersi, & iniquitates nostræ quasi ventus abstrulerunt nos. Non est qui inuocet nomen tuum, qui consurgat, & teneat te.* Quum totus populus in deserto vitulum aureum adoraret, etiam ipso consentiente aut certe conniunte Aaron, solus Moyses anxie clamat ad Dominum: *Dimitte illis hoc peccatum, & dele me de libro vite.* Sancta Lutgardis virgo ex reuelatione diuinitus ei facta, totis septem annis ieiunauit in pane & cereuisia vt iram Filij Dei placaret; quæ generatim imminebat vnuerso orbi. Quod hodie tot passim grassentur & alicubi dominantur hæreses, quod in tam multis locis impia causa meliori sit fortior, non tam ex peccatis nostris fit (quanquam & ex illis) quàm ex eo quod peccati sensum amisimus, *nec est qui recogitet corde, nec qui plangat, vt auertatur ira furoris Domini à nobis.* Dixit D. Hieronymus de suo tempore: *Barbari fortes sunt. Nostris vitiis Romanus superatus exercitus. Multo verius de nostris temporibus dici potest. Hæretici fortes sunt. Nostris vitiis Catholicus superatus exercitus, Catholica vexatur religio.*

2. *Quia si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi. Nunc autem abscondita sunt ab oculo tuo.*

Oblitio futurorum.

Ecclesi. 1.
1. Thess. 5.

Simile.

Homil. 32. in
Euang.

1. Cor. 7.

Locevs moralis de alia obliuione futurorum, prope pacem rerum presentium. Hoc in Iudæis deplorat Christus quod pace, & affluentia, & gloria rerum presentium fruentes, non cognoscunt, nec vident, quid eorum capitibus diuina ultionis immineat. Monet Scriptura: *Ne dixeris, Peccavi, & quid mihi accidit triste? Altissimus enim est patiens reus ditor.* Cum enim dixerit peccator *pax & securitas, tunc repentinus ei superueniet interitus, sicut dolor in vtero habentis, & non effugiet.* Nam vt grauidæ mulieri repentinus sapenumens superuenit partus, sic peccatori, peccatis grauido, repentina Dei vindicta. Peccati enim fetus & proles, Dei iustitia est Nonne aries retrò quum cedit, fortius vrget? Sic Deus tarditatem vindictæ grauitate compensat. Sapienter dicit Gregorius in hunc locum: *Peruersa anima, rebus presentibus dedita in terrenis voluptatibus resoluta, abscondit sibi mala sequentia: quia prauiderit futura refugit, que presentem lætiam perturbent: dumq; in presentis vitæ oblectationibus se delectat, quid aliud, quàm clausis oculis ad ignem vadit? Ne hæc obliuio animis fidelium surrepat, monet Apostolus, vt gaudentes simus tanquam non gaudentes: hoc est, vt (quod monet*

Sapiens, autem a dia, quod vitana quem repenun die, cui t dente v dem, se dorem o brem co fugacem prates, i circuma rum, per uenerun nuit, de runt, ve tunt, in eciam & David e tus est d paratu enim no hodie in firmior, tamen o propinc dolenti gelo, an calamit cordata ptio. Ac princi Fauus d absint h plantã p suo. Vit quum d lum V ipforum ei: Surg

sapienter

Sapiens *In die bonorum non sumus immemores malorum.* Nunc autem accidit peccatoribus circa præsentia mundi gaudia, quod accidit viatori circa arboris umbram, sub qua, ad vitandum æstum solis, in medio itinere requiescit. Nam quemadmodum talis viator sub umbra arboris requiescens, repenit ex fatigatione præcedenti in somnum incidit, cui tam diu indulget, donec circumactò sole, & recedente umbra, æstuque ad locam accedente, euigilans tandem, se profus ad solis radios expositum videt, unde & ludorem contraxit, & capitis dolorem, ac fortè etiam & febrem continuam: sic omnino huius mundi amatores, dum fugacem eius umbram captantes, honores, diuitias, voluptates, in illis quiescunt & obdormiunt, vitæ eius tandem circumactò, ubi dormierunt somnum suum omnes viri diuitiarum, per mortem tandem euigilant, & non solum nihil inueniunt in manibus suis, quia illa iam umbra penitus euauit, de qua Propheta dixit: *Dies mei sicut umbra declinauerunt;* verum etiam ad ignem inferni se iacere animaduertunt, innumeris doloribus atque ærumnis obnoxij, fortè etiam & sempiternis ignibus addicti. Huc pertinet quod Dauid cecinit: *Homo quum in honore esset, non intellexit.* Oblitus est datoris omnium bonorum, oblitus est finis sui, *Comparatus est iumentis insipientibus, & simili factus est illis.* Illa enim non nisi præsentia vident. Cras ad macellum ducenda, hodie in pascuis saginantur. Homo phreneticus quanto infirmior, & sepulture proximior est, eo magis ridet, fletibus tamen caris eius. Homo impius, quanto est diuino iudicio propinquior, eo gaudet & triūphat magis in deliciis; condolentibus tamen illis qui curam eius habent, bono Angelo, animarum pastore, quolibet iusto. Ieremias populi sui calamitatem deffens dixit: *Sordes eius in pedibus eius, nec recordata est finis sui.* Hæc est omnium impiorum misera decerprio. Accipiunt peccatū per caput, nō per caudā. Considerant principium voluptatis; non attendunt exitum calamitatis. *Fauus dicit illas labia meretricis, nouissima autē eius amara quasi absinthium.* Iacob quum nasceretur, tenuit fratrem Esau per plantā pedis. Iustus & electus Dei considerat peccatū in fine suo. Vita hominis quasi flumen pertransiēs. Flumina autem quum dulcia sint, currunt semper & desinunt in mare salis. Volens Deus subuertere regnū Israël propter peccata ipsorum, & hoc per Ieremiam Prophetam prædicare, dixit ei: *Surge, & descende in domum sicut, & ibi audies verba mea.*

Ezech. 21.

Simile.

Psal. 73.

Psal. 101.

Psal. 43.

Simile.

Tiren. 1.

Prou. 5.

Allegoria.

Simile.

Ierem. 18.

quumque vidisset figulum ex vno vase dissipato mox alterum facere, prout volebat; infert Deus: *Nunquid sicut figulus iste non potero vobis facere, domus Israël?* Docet Prophetam & per eum populum, vt recogitet se in manu Dei esse, vt vas in manu figuli, quouis momento dissipandum ad Dei voluntatem, suæque fragilitatis perpetuam memoriam habere. Quare ibidem subiungit: *Repente loquar aduersus gentem & aduersus regnum; vt eradicem, destruiam, & disperdam illud.*

Sed interim blanda mundi facies, & rerum omnium præfens affluentia, hæc Dei iudicia à facie nostra abscondunt. Quemadmodum adollescentes nobiles & opulenti, sed rerum adhuc parum experti, diuersorium aliquod in via ingressi, videntes se ab hospite hilari & liberali vultu excipere, omnes quas habent pecunias temere expendunt, & largiter consumunt, donec omnibus exhaustis, non absque graui dolore inde exeant, hospitis iam erga eos vultu mutam solamque ignominiam & nuditatem reportantes: sic omnino huius mundi amatores, rerum caelestium & solidarum virtutum ignari & inexperti, præfenti rerum affluentia, à mundi blanditiis deliniti, omnem suam in eo substantiam dissipant, omnes animi vires & cogitationes in eo consumunt, donec consumptis omnibus tristes è mundo abeant, onusti peccatis, virtutum inanes, nec nisi iudicium & infernum ante oculos habentes. Est enim spes hominis impii quasi memoria hospitis vnus diei prætereuntis. Ideo Christus in hoc Euangelio totam impiorum voluptatē vnum diem vocat: *Et quidem in hac die tua.* Habent enim impij suum diem. Sed habet Dei iustitia dies multos: vnde postea dicit: *Venient dies in te.* Dicit Christus Iudæis: *Hæc est hora vestra.* Quemadmodum ignis pro ratione subiecti, in quod corripitur, aut parum aut multum durat; atque ideo in stuporem extinguitur, in firmo robore multum diuque ardet: sic gaudium, voluptas, honor, circa res huius mundi: quæ fluxæ & caducæ sunt, celerrimè transeunt; circa solidas virtutes in æternum permanent. Rectè monet Salomon: *Quis non citò profertur contra malos iudicium, absque vlllo timore peccatorum hominum perpetrant mala.* Et iterum: *Sunt impij cogitantes non rectè. Venite (inquiunt) fruamur bonis que sunt, & vitam creatura tanquam in iuuentute celeriter.* Omnes istos cepto obliuio futurorum, propter pacem & affluentiam rerum præfentium.

Simile.

Mundi amor fallax & vanus.

Sap. 5.

Luca 22. Simile.

Ecc. 8.

Cæterum

Ceterum quemadmodum sanguis veneno infectus & *Simile.*
 deprauatus, ad corpus statim quasi ad praesidium & arcem confluere solet, & propterea vnde remedium sperabat inde certum sibi & praesens exitium parat: sic homines voluptuarij, & huius seculi amatores, quum ex corrupto affectu, & gustu deprauato, falsas voluptates toto animo prosequuntur & complectuntur, summam in illis felicitatem ponentes, vnde se beatos fore, & vitam iucundissimè traducere existimabant, ex eo sibi ipsis interitum perpetuum consiliant. Perinde quippe faciunt atque illi thesauro in arca incluso ipsis osteso atque oblato, clauibusque diuersis in medium allatis, quarum altere ferreae sunt, & ad aperiendum aptae, alterae aureae, sed ad referendam arcam ineptae, aureas illas potius propter valorem praesentem, quam ferream propter spem latentis thesauri, eligere malint. Sic enim praesentes voluptates, spei futurorum bonorum anteponunt impij. Sic propter exiguas ad manum delicias, bonis sempiternis excidunt. Clavis enim ferrea est, erux, labor, mortificatio, quae viam ad caelum aperit. Sed malunt isti comedere aureas in seruitute peccati & diaboli gestare, quam cum moderato victu & vestitu libertate spiritus in hac vita, & sempiterno post gaudio frui. Appositè horum stultitiam taxauit Salomon: *Nescit homo finem suum: sed sicut pisces capiuntur hamo, & aues laqueo comprehenduntur: sic capiuntur homines tempore malo.* Piscis enim esca delectatur, hamum non videt, & auis cibo se recreat, laqueum non aduertit. Sic voluptuarius, cui pax est in bonis suis, voluptate praesenti se beatum putat, sed hamo cupiditatum, & laqueo diaboli se fortissimè stringi non aduertit. Scribit Plinius, lupis quos ceruarios vocant, etiam in fame surrepere obliuione cibi si paululum respexerint, ac protinus alium querere. Lynces quoque hoc insitum habent, vt post tergum respicientes, obliuiscantur penitus priorum, tam memoria obtusi, quam oculis acuti. His prorsus sunt similes, qui praesentibus bonis oblectati, totius doctrinae rerum caelestium, quam edocti fuerunt, penitus obliuiscuntur. Sic enim Iudaei, quos Christus hic alloquitur, quum in die Palmarum omni illum honore, & miris laudibus prosequuti fuissent, laudantes Deum (ait D. Lucas) *voce magna super omnibus quas viderant Christi virtutibus, & dicentes: Benedictus qui venit Rex in nomine Domini, pax in caelo, & gloria in excelsis;* paucis tamen post diebus horum omnium obliiti, clamant

*Simile.**Eccles. 9.**Natur. histor. li.**8. cap. 22.**Similia.**Luc. 19.*

Deut. 32.

& vociferantur: *Crucifige. Haccine reddis Domino popule fructu & insipiens?* Hoc scilicet est præsētibus inhærere bonis, sicut Iudæi, ne principes suos & seniores offenderent, in Christi

D. Bernard.

Serm. 1. de Adventu Domini.

Simile.

nequem conspirarūt: Quemadmodum quum merui in aquis periclitantur, videas eos tenentes tenere, nec vlla ratione deserere, quod primum occurrerit manibus, quicquid illud, licet tale sit, vt omnino prodesse non possit, sicut radices herbarum, ceteraque similia, imò & eos qui ad subueniendum adnātant, apprehensos secum inuoluunt, vt vti que simul pereant: sic planè in huius seculi fluctibus transitoriis bonis sic pereunt miseri dum peritura sectantes, & vana ac noxia auidè apprehendentes, pariter cum illis, quia iuuare non poterant, pereunt Sapienter Samuel laudans monuit: *Nolite declinare post vana quæ non proderunt vobis, neque eruent vos, quia vana sunt.* Sicut qui graui & diuici somno detinentur (ait S. Chryostomus) non solum nocte, sed & ipsa luce veniente, & claro die facto iacent in lecto, & non erubescunt suæ voluptati indulgere, tempus operationis, tempus legnitia faciunt: sic nos qui mundi voluptates & præsētia bona sectamur, die lucente; ea que noctis sunt operamur, dormientes; somniavidentes, & falsæ imaginibus rerum nos ipsos, ac tempus nostrum fallentes.

1. Reg. 2.

Simile.

Homil. 24. ad

Hebr.

Diuus Damascenus hanc crassam obliuionem, & miseram deceptionem apposita parabola expressit: quam, etsi paulo propolioxorem hic ascribam. Qui præsētibus (inquit) in huius negotiis, & nullam futurorum habent memoriam, sed dilectiones corporales incessanter desiderant, similes esse arbitror homini fugienti à facie furentis vnicornis: quæ dum fugeret ne deuoraretur ab eo; incidit in barathrum seu vastum terræ hiatus. Dum autem caderet, manibus extensis arbusculam quandam apprehendit, & forte conuinit & in basi quadam pedibus impressis, visum est sibi in pace de reliquo fore & stabilitate. Respicens ergo, vidit duos mures, album vnum, alterum nigrum, confodentes radicem arbuscule, & iam propè erat vt absunderentur. Imò barathro vidit draconem aspectu terribilem, ignem spirantem, & deuorare eum cupientem. Intuēs vero rursus basim illam super quam pedes habebat firmatos, vidit quatuor aspidum, capita de pariete prodeuntia Eleuans autem oculos, vidit de ramis arbuscule illius exiguum mel distillans Dimittens ergo considerare quæ circumdederant eum mala, seipsum dulcedini illius mellis tradidit. Hæc est

In hier. de

Bas' aan & Is-

saphar, cap. 12.

Parabola.

3. Quia
vallo,

Loc
certissim
plorat C
nem futu
pacem &
mam. qu
Quæ fuit
cris obli
quàm ho
comeder
oculatum
mundi e
miam D
alimenta
sica capit

tudo est eorum qui seductioni presentis seculi adhaeserunt. Unicornis figuram tenet mortis, quae semper persequitur genus humanum. Barathrum verò mundus est plenus omnibus malis & mortiferis laqueis Arbuscula quae à duobus muribus incessanter incidebatur quam apprehendimus, vitæ nostrae mentura est; quae consumitur & diminuitur per horas diei & noctis. Quatuor aspides constructionem humani corporis ex quatuor elementis significant, quibus inordinatis compago dissoluitur. Draco infernus est, quo recipiuntur qui delectationes presentes futuris preponunt. Scilla verò mellis, dulcedinem significat delectationum mundi. Hæc ibi, verè enim presentium fructio nisi illa quædam dulcedinis est, quæ ad tempus delinicti miseri peccatores, obliuiscuntur cælestia, non attendunt quæ peccato debentur tormenta, nesciunt se rapido cursu ad mortem ferri. De hac miseranda deceptione in alia Dominica latius diximus, super illa Petri verba in monte: *Domine, bonum est nobis hic esse.* Certè tota mundi voluptas meretricula instar est, quæ ubi sua pulchritudine vecordem iuuenem attraxit; cum omnibus expoliatum, de domo turpiter eicit: quam domo eiectus miser tunc demum meretricem fuisse cognoscit, non verè amantem. Sic enim insanos voluptarios sola mors docet, falsas fuisse totius mundi voluptates.

*Dominica 2.
Quadr. text. 3.
Simile.*

3. *Quia venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo, & circumdabunt te, & coangustabunt te vindique.*

LoCVS moralis de iustitia Dei, & pœna peccatorum certissima, ubi peccato modus non ponitur. Desert & deploret Christus Iudæorum cæcitatem, & crassam obliuionem futuræ iustitiæ Dei, propter presentem rerum omnium pacem & affluentiam; Dei quæ vindictam longè acerbissimam, quæ illis superuentura est, disertis verbis pronunciat. Quæ fuerit & quanta Hierosolymorum vastatio; quam acribus obsidio, quot captiuorum millia, occisorum myriades, quam horrenda intus fames; ita vt paruulos suos matres comederint, quam atrox foris bellum, lege apud Iosephum oculatum testem. Hæc est impiorum & amatorum huius mundi catastrophe. Poterat Sedechias Rex impius Ieremiam Dei prophetam precipitare in foueam, fame vexare, alimenta per vncias suppeditare, Domino tacente: sed postea capitur Sedechias à Rege Babyloniæ, regno priuatur,

*Iustitia Dei
contra peccatores.*

*Exempla.
Lib. 6. & 7. de
bello Iudaico.*

Ier. 37. & 38.

Ier. 39.

coram

- coram Hierusalem captiuus trahitur, in conspectu Regis Babylonie, illo inspectante, filij eius trucidantur, in oculis priuatur, & in perpetuos carceres Babylonie abducitur. Potuit Amā in aula Assueri Regis triumphare, Iudeo necē à Rege impetrare, primus post Regē haberi: sed in patibulo suspenditur, quod Mardocheo parauerat. Plura exempla vide supra in alia Dominica. Vox Dei est, *Cum acceptus tēptus, ego iustitias iudicabo. Rursum: Vocauit, & renuisti: ego que in interitu vestro ridebo, & subsannabo, cum uobis, id quod timebatis, aduenerit.* Rursū ad Iudeos, & ad omnes plane peccatores; qui Christi gratia & donis abutuntur: *Venietis, quando desiderabitis videre unum diem Filij hominis, & non dabitur.* Dies Filij hominis, est dies misericordie & humilitatis Christi, quæ in hac vita nobis offertur: quam qui non accipiat diem iusti iudicij eius perierit, unde & alibi dicitur: *Ego vado, & quaeritis me, & in peccato vestro moriemini.* Necepe, quia non quærebant dum tempus erat. De impio etiam dicit Iob: *Dedit illi Deus locum poenitentia; & ille abutitur superbiā.* Contra hos etiam clamat Esaias: *Va qui trahitis iniquitates in funiculis vanitatis, id est, texentes unum peccatum ex alio sicuti ex diuersis filis cōtextis fit funiculus, quasi vinculum plaustrī, peccatum.* Peccata enim multiplicitate pondus efficiūt, & seruitutem iniiciunt, quasi que necessitatem tum noui peccati, tum infligēde pœnæ. Sicut cæci, aliquos in via impingūt, eos cæcos vocāt, cum ipsi cæci sic sic impij, quā Dei iustitiam & manū sentiunt, murmurant contra Deū, quasi eius iustitia cæca esset, sua scelera non conscut, propter quæ Deus percussit. Magna hominum cecitas, qui multis modis à Deo flagellati, se tamen perire non vident. Si quis pascentem in agro bestiam, & viridem herbam suauiter māducantē, sagit a semel atque iterum percutit, nec tamen loco moueri, aut pascea relinquere villo magis velit, nōne plurimū miraretur, & bestiam illā supra modum vultu deditā, planeq; insanā aut insēlatā iudicaret: Ac talis peccatores, qui nullis Dei vel cōminationibus, vel pœnis huius mundi cupiditatibus deterrentur. De quibus sic propheta conqueritur: *Percussisti eos, & nō doluerunt: attriuerunt, & renuerunt accipere disciplinā. Indurauerunt facies suas iuxta petram, & noluerunt reuerti.* Ceterum iustitia Dei contra iusmodi duros & impœnitentes peccatores acerrime operatur. Clamat Esaias: *Va qui pradaris, nōne & tu pradaaberis, qui spernis, nōne & ipse spernēris? Cum consummaueris dationem*

dationem
ris. Qu
circum
aëre acc
que m
ber ictu
auicula
catrrix, &
gastulo,
catorum
cessante
pelli: vi
pradam
reat. Vi
perpetuo
nam dep
forum ca
mantem
uorabun
dum eni
tis, muta
arbori, v
cauernis
tare; nec
ta, hosti
præsente
derato q
nino firm
scientiæ
recipian
mutata
possibile
Dauid, d
tis cecidi
texerunt
ba, & vol
solitudine
tua fugian
fernum, a
extremis
dextera t
luminatio

dationem, depra daberis; cum fatigatus desieris contēnere, contēneris. Quando perdix rubo inclusa est, & vndiq; videt canes circum latantes, & ad prædam hiantes, supra caput autē in aëre accipitres ad capiendum intentissimos, homines quoque multos fustibus & lignis rubum percutientes, & quolibet ictu mortem minitantes, quo, quæso, timore misera illa auicula concutietur? Atqui non meliori loco est anima peccatrix, & multo iū sibi scelerum conscia, in hoc corporis ergastulo, quasi in rubo auicula, delitescēs. Videt enim se peccatorum multitudinem circumdatam, & cōscientiæ flagris incessanter allatrantis, ad exeundum per confessionem compelli; videt se à dæmonibus & principibus aëris huius ad prædam peti, qui perpetuò circueunt, quærentes quæ deuotetur. Videt Dei iustitiæ administratos, verbi concionatores, perpetuò illos inclamare, vt vel à peccato exeāt; vel ad prænam deposcant. Sed & præter hæc omnia iratum iudicē ipsum capiri imminere, ignorare nō possunt, perpetuò clamantem: *Veniens dies in te, & circumdabunt te inimici tui.* Deuorabunt & dilacerabunt te infesti dæmones. Quemadmodum enim columba fugiens ante faciē accipitris insequentis, mutat se de loco in locum, nunc huic nunc illi insidens arbori, vnde rursus mora vepribus se immergit, deinde in cauernis petrarum, aut in dēsis spinarum se conatur occultare; nec vsquam locum tutum inueniēs, ipso motu fatigata, hosti in prædam cedit: eodem modo se habent, qui res præsentēs ad ituporem vsque mirantur, quippe qui incōsiderato quodam impetu miserè laborent, nec quicquā omnino firmū aut stabile habeant, sed diuina eos iustitia, cōscientiæ terrore, gehēnæ metu assiduè persequente, quò se recipiant, aut qua ratione inde se eripiāt, nisi vita in melius mutata (quod illis pessima consuetudo quodammodo impossibile fecit) non vident. Hunc peccatoris statū describit Dauid, dicens: *Cor meum conturbatū est in me, & formido mortis cecidit super me. Timor & tremor venerunt super me, & contexerunt me tenebræ. Et dixi: Quis dabit mihi pēnas sicut columba, & volabo & requiescam? Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine. Rursum alibi: Quò ibo à spiritu tuo? & quò à facie tua fugiam? Si ascendero in calum, tu illic es; si descendero in infernum, ades. Si sumpsero pennas meas diluculo, & habitauero in extremis maris: etenim illuc manus tua deducet me & tenebit me dextera tua. Et dixi, Forsitan tenebræ concubabunt me, & nox illuminatio mea in deliciis meis.* (Qui enim malè agit, odit lucem.)

Simile,

Simile.

Damasc. ibid. c. 14.

Psal. 54.

Psal. 138.

Ioan. 3.

Quia

RALE

conspicua
cidatur, ipse
ylonē abo
hare, lud
beris: sed in
eiat Plura
t, Cū accep
uenuisti, ego
m vobis, in
mnes plane
ur: Venient
minis, & non
diē & humili
nam qui nō a
le & alibi d
moriemus. Ne
De impio
ille abutitur
: Va qui trah
es vnum pecc
fit funiculus
im multiplicat
si que necesse
Sicut cæci
in ipsi cæci
nt, murmur
a scelera nō
na hominū
amen peccat
viridem herb
s vnum peccat
uere vilo
supra modū
aret: At tales
us, vel peccat
quibus sic
erūt: attri
nt facies iu
a Dei contra
s acerrime
u prædatur
ammauerit

Quia tenebra non obscurabuntur à te, & nox sicut dies illuminabitur. Docent hæc Scripturæ, nullam esse peccatori requiem nullum refugium, vbi semel Dei paciēcia in iram vertitur. Quare in persona obdurati peccatoris dixit Ieremias: *Iniquè egimus, & ad iracundiã prouocauimus, idcirco in exarationes. Operuisti in furore, & percussisti nos; occidisti, nec peperisti. Posuisti nubem tibi, ne transeat oratio.* Nempe quò vindicta uinã tēpus aduenit, dēsa nubes peccatorū nostrorū, omni diuinã bonitatis radios à nobis abscondit. Quod significans uolens Dauid, dixit, *Verūtamen in diluuiò aquarū multam* id est, in quadam generalitate peccatorū, non appropinquabunt tibi: scilicet, Sancti ad deprecandum. Quam optere Deus à peccatore tēpore vindictę separetur, & quam firmiter ad Deum inaccessibilis aditus, Deus per Ezechielē habet tibi docere uoluit: *Sume tibi sartaginē ferream inter te & terram ciuitatem: & obfirmabis faciem tuam ad eam.* Docet sic peccata diuississe inter homines & Deum, ut Elaias loquitur, tibi interstitiū posuisse, ut sicut per sartaginē ferream nullus culus penetrat, sic per peccata nulla Dei misericordia transeat. Ex hac cōsideratione dixit Apostolus: *Horrendū est cadere in manus Dei uiuentis.* Sed quæ tandē causa ita rigida nobis & auersum Deum facit, locus subsequens declarat.

4. *Eo quòd non cognoueris tempus uisitationis tuæ.*

Dilatio penitentiæ.

LOCVS moralis contra dilationem penitentiæ auersionis ad Deum tēpore opportuno. Habent omnes peccatores à Deo, eiusque sanctissima gratia, tempus uisitationis suæ, sicut Hierosolyma in Christi doctrina, exēplo, & saculis suã habuit. Nullus est peccator, cuius cor Deum non pulset, cui cōuersionis media nō suggerat, et si alij plura minus hanc uisitationem accipiāt. Qui autem plus illius iudicium acceperunt, si eo rectè non utantur. Accusatio grauis fuit populi Iudaici castigatio, quò totus ab illis in captiuitatem duceretur. Sed hanc eius causam allegat Scriptura: *Mittebat Dominus patrum suorum ad illos per nuncios suorum, de nocte conuersens, & quotidie commonebat eos quòd parceret populo & habitaculo suo. At illi subponebant nuncios Dei, & parui pendebant sermones eius, illudque Prophetis: donec ascenderet furor Dei in populum eius, & set nulla curatio.* Vides quomodo non cognouerunt tēpus uisitationis suæ. De hoc cōqueritur Ieremias: *Miluius cognouit tēpus suum, turtur, & hirundo, & ciconia cūscipit tēpus aduentus sui: populus autem meus non cognouit tēpus*

Exemplum.
2. Paral. 36.

Ierem. 8.

Domini. Se
his uerbis
tennat mi
Dominus.
mouent
quirunt
tur amore
oue perdit
amoris &
magis offe
ter Christi
lè Christu
idem Petr
id recular
erat specia
cere) Chri
partem me
tio, siue pe
tiones bon
catoris pre
simplex po
catix foror
Iſrael, dim
preuarica
ipsa, & facil
chata est eu
ad me præs
uissimè De
plo alteriu
ris suæ pec
re. Sicut en
sic nos uisi
Ex hac con
Populus non
non delinq
postea fuit
suam domi
dem idolol
Propheta
quarum ill
domum Iu
primat: Fo

Domini. Sed & quàm diligens & sollicita Dei fuerit visitatio, his verbis efficacissimis explicat Propheta: *Quomodo si contemnat mulier amatorem suum sic contempsit me domus Israel, dicit Dominus.* Comparat se Deus amantibus, qui nullum non mouent lapidem, nihil intentatum relinquunt, omnia perquirunt media, quibus amatae mulierculæ mutuo potiantur amore. Sic Deus suos visitat, quod in alia Dominica de oue perditâ à Deo quesita explicatum habes. De hoc autem amoris & visitationis suæ contemptu magis conuenitur, magis offenditur Deus, quàm de ipso peccato. Quî Petrus ter Christum negaret, quod erat maximum peccatum; facile Christus eum respexit, & lachrymanti pepercit. Sed cum idem Petrus iussus à Domino pedes porrigere ad lauandû, id recusaret, dicens, *Non lauabis mihi pedes in æternum;* (quod erat specialè Christi gratiam & fauorem pertinaciter reuicere) Christus ei asperè respondit: *Nisi lauero te, non habebis partem mecum.* Grauius Deum offendit neglecta eius visitatio, siue per doctrinam eorum quos mittit, siue per inspirationes bonas, siue per aliorum exēpla, quæ ante oculos peccatoris proponit, ut illis edoctus caueat; quam quodcumq; simplex peccatum. Dicit Deus per Ieremiam: *Vidit prauaricatrix soror eius Iuda, quia pro eo quod mœchata est aduersatrix Israel, dimissem eam, & dedissem ei libellum repudij, & non timuit prauaricatrix soror eius Iuda: sed abiit & fornicata est etiam & ipsa, & facilitate fornicationis suæ contaminauit terram, & mœchata est cum lapide & ligno. Et in omnibus his non est reuertens ad me prauaricatrix soror eius Iuda.* Hoc est ergo quod grauissimè Deus per Prophetam arguit, noluisse Iudam exemplo alterius sibi cauere, & hanc Dei visitationem in fororis suæ pena, quasi in proximi parietis incendio, cognoscere. Sicut enim nos monemur, quum proximi domus ardet: sic nos visitamur à Deo, quum proximi ab eo puniuntur. Ex hac consideratione sic domum Iuda alloquitur Oseas: *Populus non intelligens vapulabit. Si fornicaris tu Israel, saltem non delinquet Iuda. Quod quum progressu temporis factum postea fuisset, & in captiuitate filiorum Israel, visitationem suam domus Iuda cognoscere noluit, sed eadē scelera, eadē idololatrias perpetrare, vide quibus verbis Ezechiel Propheta sub figura duarum sororum Oollæ & Oolibæ, quarum illa Samariâ & decem tribus Israel, hæc Ierusalē & domum Iuda significat, grauisimam Dei indignationē exprimat: *Fornicata est super me Oolla, & insaniuit in amatores suos,**

Jerem. 3.

Dom. 1. post Pentec. 4.

Visitatio contempta, grauisimum peccatum.

Exempla. Io. 13. & 19.

Jerem. 3.

Simile.

Ezec. 23.

suos,

suos, &c. Propterea tradidi eos in manus amatorum suorum, in manus filiorum Assur, &c. Quod quum vidisset soror eius Gliba plus quam illa insaniuit libidine, & fornicationem suam super fornicationem sororis suae ad filios Assyriorum praeiudicenter, &c. Vnde mox infert Propheta: Propterea Gliba haec dicit Dominus Deus; Ecce ego suscitabo aduersus te omnes amatores tuos, de quibus satiata est anima tua. Et paulo post: In via sororis tua ambulasti, & dabo calicem eius in manu tua. Calicem sororis tuae bibes profundum & latum. Eris in derisionem, & in subsannationem quae est capacissima. Ebrietate & dolore repleberis, calice mœroris & tristitia calice sororis tuae Samariae, & bibes illum, & epotabis usque ad feces, & fragmenta eius deuorabis; uerba tua lacerabis, quia ego locutus sum, ait Dominus Deus. Grauiissimis & significantissimis uerbis indignationem Dei exponit Propheta in hoc genere peccati, quod post tam illustrem Dei uisitationem committitur. Haec autem omnia in figura contingebant illis: scripta sunt uero ad correptionem nostram. Dei uisitationem non cognoscere, est iram Dei non prouocare tantum, ut omnia solent peccata, nec recedere tantum, ut grauiora peccata, sed prorsus cumulatim aduersum seipsum suscitare, & ut Apostolus loquitur, thesaurizare. *Tis* (inquit) secundum duritiam & impoenitentiam cor tuum thesaurizas tibi iram in die irae. In hoc autem maxime apparet durum & impoenitens cor, quod Dei uisitationes non agnoscit, quod Dei patientia, benignitate, doctrina, inspiratione, castigatione, siue in se, siue in aliis, ad terrorem abuteretur: ea omnia contemnens aut negligens. An nescis quia patientia Dei, & benignitas ad poenitentiam te adducit? id est, idcirco tibi concessa est, ut ad poenitentiam te adduceret? Hac igitur uisitatione abuti, Deum acerbissime offendit, & eius iram thesaurizat. De quo iterum sic Ieremias: Nunquid seruus Israel aut uernaculus? Quare ergo factus est in praedam? Vide iram in qua lelem in praedam datus est. Super eum rugierunt homines, & dederunt uocem suam: id est potentissimi Principes alienigenae, Assyrii, Idumaei, Aegyptij, cõminati sunt ei, & contumelias probrauerunt: nec hoc tantum, uerum etiam posuerunt tentoria eius in solitudinem: ciuitates eius exusta sunt, & non est qui habitet in eis. Filij quoque Memphis & Taphneos, hoc est, Aegyptij, conspuerunt te usque ad verticem; hoc est, summa nomina & contumelias affecerunt. Sed quare hoc totum? Sequitur: Nunquid non istud factum est tibi, quia dereliquisti Dominum Deum tuum, eo tempore quo ducebat te per uiam

1. Cor. 11.
Iram Dei thesaurizare.

Rom. 11.

Rom. 1.

Ier. 1.

Hoc est
Propheta
bi contu
tus liber
quissi; i
mum esse
gnosim
iendit m
iecta, ma
hominum.
ctas uisit
iple mort
Dicit Scri
nim Deus
honoran
tandus es
pta exact
tiones, p
debent! S
hanc Dei
tatio tua
uiturum
auxit. Pra
multis mo
cepto, aliq
quia uisit
uita inimic
perpetua s
aduersario
uel, ut no
forte raba
uia est ser
praesenti u
est Dei ci
uistation
nos Deus:
taculi, In
ma omnib
Deus mag
Dei uisit
mus. De
mus, quum

Hoc est, eo tempore, quo te specialiter visitabar per suos Prophetas quos ad te misit, per ingentia beneficia quæ tibi contulit, per admirabilia opera quibus te ab hostibus tuis liberavit? Non dicit Propheta simpliciter, quia dereliquisti; sed addit, eo tempore, &c. ut intelligas, hoc potissimum esse, vnde Dei iram thesaurizamus, quod non cognoscimus tempus visitationis nostræ. Medicum non offendit morbus, sed morbi medicina neglecta, recusata, reiecta, magnopere offendit. Sic deus, qui dissimulat peccata

Simile.

hominum, nunquam dissimulat duritiam cordis, & neglectas visitationes, quæ sunt medicinæ eius. Sic sæpe non ipse morbus, sed morbi neglecta curatio corpus interficit. *Ecclesi. 38.*

Dicit Scriptura: *Honora medicum propter necessitatem: etenim Deus creavit illum.* Si propter necessitates corporeas honorandus, id est, non contemnendus, diligenter auscultandus est medicus corporis, eiusque visitationis præscripta exactè servanda, quanto infinities magis Dei visitationes, propter animæ necessitatem exactissimè servari debent: Sanctus Iob à Deo castigatus, sensit & cognovit

Exemplum.

hanc Dei visitationem ad animæ suæ salutem, dicens: *Visitatio tua custodiuit spiritum meum.* Custodiuit, quia custos

100 10.

virtutum est humilitas, quam illa castigatio mirabiliter auxit. *Praavam mentem* (ait S. Gregorius) *omnipotens Deus multis modis visitare consuevit.* Nam assidue hanc visitat præcepto, aliquando autem flagello, aliquando verò miraculo. Sed

Homil. 39. in

Evang.

Visitatio Dei

qualis.

quia visitationis suæ tempus minimè cognoscit, illis in extremo vitæ inimicis traditur, cum quibus in æterno iudicio damnationis perpetua societate colligatur, sicut scriptum est: *Cum vadis cum aduersario tuo ad Principem in via, da operam liberari ab illo: vel, ut nos legimus, Esto consentiens aduersario tuo in via, ne forte trahat te ad iudicem, &c.* Aduersarius quippe noster in

in Sententiis.

presenti vitæ. Hac ille. Omnis ergo verbi Dei prædicatio, est Dei circa nos visitatio. Nec multo aliter de varia Dei visitatione. D. Bernardus: *Quatuor (inquit) modis visitat nos Deus: Exhibitione præcepti, asperitate flagelli, Nouitate miraculi, Inspiratione subtili.* Harum quatuor prima & postrema omnibus communes sunt; secunda eorum est quos

Domin. 3. Ad-

uent. text. 3.

Domin. 2. post

Pentecost. text. 2.

et 7.

Deus magis amat; tertia quos maximè diligit. Secundam Dei visitationem supra in alia Dominica obiter explicuimus. De prima quoque & postrema iam aliquoties diximus, quum Dei vocationes, & gratias multiplices circa fa-

Pars Æstivalis.

N

lutem

litem nostram tractaremus. De postrema qua omnino est maximè communis, sed rarò à perisique aduertitur, D. Bernardus: *Qui cor suum tradit ad vigilandum illud ad Dominum qui fecit illum, & in conspectu altissimi deponitur, qui votis omnibus studet parare vias Domini; rectas facere quoque debeat, in alia Dominica explicatum est) ut patet cum Propheta dicere, Oculi mei semper ad Dominum, Prædebam Dominum in conspectu meo semper; hic benedictionem accipiet à Domino, & misericordiam à Deo saluari suo. Visitatur profectò frequenter, nec unquam ignorabit tempus visitationis suæ, quantumlibet is qui in spiritu visitat, clandestinè veniat & furtiuus, ut pote verecundus amator. Hæc ille. Sed alibi qualis sit hæc Dei visitatio, & quomodo in nobis imper suam experienciã docet vir sanctus. *Quæris (inquit) quæ sint omnia inuestigabiles via Dei, unde cognoscam aduam Spiritum eius? Viuus & efficax est, môxque ut intus veniat, & pergefecit dormitantem animam meam; mouit, & moluit, & vulnerauit cor meum, quoniam durum lapideumque erat, & male sanum. Cæpit quoque euellere & destruere, & edificare, plantare, rigare arida, tenebrosa illuminare, clausa referare, & gida inflammare, nec non & mittere praua in diracia, & rã in vias planas (quod quomodo Deus faciat in nobis, in alia Dominica dictum est) ita ut benediceret anima mea Domino; & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto eius. Et paulo post: Ex motu cordis intellexi præsentiam eius; & ex pressurâ carnaliumque compressione affectuum, aduertisiam virtutis eius, & ex discussione siue redargutione verborum meorum admiratus sum profunditatem sapientia eius, & ex quantulacunque emendatione morum meorum, expertus bonitatem mansuetudinis eius; & ex renouatione spiritus meo percepi utriusque speciem decoris eius; & ex conuictu hominum omnium simul, expauit multitudinem magnitudinis eius. Hæc vir sanctus de visitatione Dei efficaci, ideòque magis perceptibili. Est tamen & frequens admodum Dei visitatio ubi tales effectus non sublequantur, vitio nostro. Nam idem ignis ligna arida faciliter, humida difficillimè ardit, & ut idem sol ceram liquefacit, lutum indurat, & eadem pluuia terram penetrat & emollit, arenam penetrat quidem, sed non emollit; saxum verò nec penetrat nec emollit: sic omnino eadem Dei visitatio in quibusdam est efficacissima, ut duros emolliat, frigidos accendat.**

Sermo. 57. in Cant.

Domin. 3. Aduent. text. 4. & Aduent. text. 4.

Sermo. 74. in Cant.

Domin. 4. Aduent. text. 7.

Similia.

IN
aridos h
ueritur
cupidita
conuerit
dicatio
potueru
quod Ap
uobrem,
lecto pro
hibere, &
nem, si u
ctus dilig
bus mod
facie De
2. Male
Iudicis
ignis ac
dicere A
referri p
peccandi
diosè con
Christi g
ctibus ar
sunt. Tot
contemn

5. In

Locu
nationem
& emenci
bus osten
cului diu
Primum
culum er
sioq auri
scribarum
mortem
tes illi &
que ipsos
qui hont

aridos humectet; ab aliis ne cognoscitur quidem, nec aduertitur, propter duritiam cordis, aut nimiam abundantiam cupiditatum humorum. Vnius Ionæ prædicatio Niniuitas conuertit, tot prophetarum ac demum Christi ipsius prædicationes, exempla, miracula, Iudeos conuertere non potuerunt propter duritiam cordis ipsorum. Huc pertinet quod Apostolus dixit: *Terra sæpe venientem super se bibens imbrem, proferens autem spinas ac tribulos, reprobata est & maledicto proxima, cuius consummatio in combustionem.* Imbrem bibere, est à Dei gratia, siue per diuini verbi prædicationem, siue per occultas inspirationes visitari. Qui sic edoctus diligenter, nihil nisi peccatorum spinas proferit, tribus modis à Deo ponitur. 1. *Reprobata declaratur, id est, à facie Dei eiectus, & quem Deus amplius visitare non vult.* 2. *Maledicto proximus, id est, illam sententiam tremendi Iudicis certo expectabit, Ite maledicti.* 3. *Finis eius est ignis æternus.* Nihil acerbius comminari, nihil efficacius dicere Apostolus potuit. Ad hunc locum pertinent, & huc referri possunt, quæcunq; de duro corde, de consuetudine peccandi, de abusu gratiæ Dei, de vocatione cuiusque studiosè conseruanda, de admirabili Dei in nos amore, & Christi gratia, de excolenda vinea Domini, de bonis fructibus arboris bonæ, in variis * Dominicis iam tractata sunt. Tot enim modis Dei visitationes ignorari, negligi, & contemni solent.

5. *Ingressus in templum, cepit eiicere vendentes in illo, & ementes.*

LoCVS moralis contra variam templorum prophanationem. Christus Dominus in hac electione vèdenticum & ementicum è templo, duobus modis eisdemque illustribus ostendit, quantopere templorum, quæ orationi & cultui diuino consecrata sunt, prophanatio ei displiceat. Primum insigni quodam miraculo. Maximum enim miraculum erat, Christum hominem inermem sine satellitio, sine autoritate vlla humana, in conspectu sacerdotum & scribarum, quibus maximè exosus fuerat, qui cum iam ad mortem conquiserant, quorum vtilitati & lucro vendentes illi & ementes in templo subseruiebant; homines quoque ipsos lucri sui avidos, & vt apparet, satis multos, & qui honestum aliquem suæ negotiationis prætextum habebant

Exemplum.

Hebr. 6.

* *Domini, inf. a*

ost. Nat. Domi.

text. 2.

Domini. 3. post

Esophan. text. 2.

Domini. 4. Se-

ptuage. text. 1.

Domini. 5. Sexa.

text. 5.

Domini. 4. post

Pase. text. 3.

Domini. 1. post

Pent. text. 7.

Domini. 7. post

Pentec. text. 3.

*Templorum
prophanatio.*

De hoc miraculo vide Hieron. in Comment. super Matth. cap. 21. & D. Chrysost. homil. 13. in Mareum.

bebant (quæ enim illic vendebantur, ad sacrificiorum usum erant, & vt ad manum essent, tam ciuibus quàm aduentantibus qui sacrificij desiderio tenebantur; idque iuxta legem Moysis) eos tamen sine tumultu, sine strepitu, sine vlla contradictione, eicere de templo potuisse. Sola enim haec in re autoritate planè diuina utebatur, qua omnium corda sic præcelluit, vt resistere nec auderent, nec possent. Deinde eo hic doctrinæ modo vsus est, quo nusquam alibi. Non enim sola reprehensione, sed vi quadam & executione externa, eiciendo de templo, & alia quidem vniuerso facto ex funiculis flagello percutiendo, nunc verò, vt Matthæus scribit, mensas nummulariorum subuertendo, vsus fuit. Quæ enim contra omnia alia peccata solam doctrinam, vnde plurimum acrem aliquam reprehensionem, cum humilitate tamen & mansuetudine semper coniunctam adhibuit, hoc vno in loco & peccato etiam disciplinam externam & castigationem, atque præsentem correctionem adhibere voluit. His ergo duobus modis docere & inculcare voluit, quantum esset scelus, templa Dei prophanare, quod topere ei charus esset templorum honor, qui certè totum ad Dei honorem redundat, vt & templorum prophanatio ad Dei contumeliam. Quare in hoc facto merito redditi sunt discipuli eius quod scriptum erat, *Zelus domus tuæ comedit me.* Verè enim qui zelo domus Dei tanguntur qui diuini honoris cura afficiuntur, ab omni templo prophanatione, tanquam à scelere maximo, abhorrent. Piorum vox illa est: *Dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloria tuæ.* Impiorum proprium est, templa prophanare modò, sed & spoliare. Exempla in Scripturis habes Nicanoris, Antiochi, Balthasaris Regis Babyloniarumque exirus horrendos. Sed & Heliodori auidius templum spoliaturi, euidenti miraculo punita est. Quod si templum illud vetus, in quo præter orationis usum animalia vel umbratica erant omnia, tanto in honore habebatur, Deus voluit; si vbi Deus Moysi primum apparuit, retinens sanctam vocauit Deus, & non nisi discalceatum accessit; si Moysen permisit, si vbi Deus Iacob apparuit, retribuens locum Iacob vocauit, omni videlicet reuerentia dignum; si sacerdoti Aaron & filiis eius præcipiebat Dominus, illotis manibus & pedibus sanctuarium Domini ingredi rentur; si nihil immundum absque varia purificatione intraretus illum templum ingredi potuit; si nec vnus per tempus

Iuan. 8.
Matth. 23.

Psalm. 88.

Psalm. 15.

Exemplæ.

1. Malach. 9.
2. Machab. 15.
Daniel. 5.
3. Machab. 3.

Exodi 5.

Genes. 28.

Exod. 40.

Marc. 11.

illud tra
phano c
hodie p
proph
non habe
templa h
vel ethn
admodu
sancitum
ribus, qu
excellen
Christus
honoran
ta ciuitas
focis acc
rum viol
gratiaru
ta salutis
ficia, Chr
naristas,
Cur conc
more solit
subiucere
flagellis c
le genus e
feruorum
Hinc Deu
cit: Quia
multa? qu
est vt sit d
mea, meo
Est exagg
rias pati
eo alapa
vt ibi re p
tit: sed g
dicit Prop
Dei fecit
Christiani
ctas multa
fendat, m
foro Deu

illud transferri voluit Christus; hoc est, nec in minimo prophano opere violari permisit: manifestum est, quantum hodie piaculum sit, templa Christianorum violare aut prophanare. Nam *vt altare habemus, de quo edere potestatem* Hebr. 13.

non habent qui tabernaculo deseruiunt: sic ecclesias Dei & templa habemus in quibus orare non licet, qui vel Iudæi, vel ethnici, vel hæretici & excommunicati sunt. Et quemadmodum *nouum testamentum in melioribus repromissionibus* Hebr. 9.

sanctum est, nouique testamenti sacrificium tanto est verebrius, quibus omnibus hoc vnum successit, præstantius & excellentius, quanto vmbra veritas, figuram res, inanna Christus excellit: sic sunt templa nostra illo veteri magis honoranda. Si acriter est puniendus, qui fontem, vnde tota ciuitas aquam potandam haurit, veneno inficeret; non secus acerrima pœna dignus erit, qui templa Christianorum violat, ex quibus, tanquam ex perenni fonte omnium gratiarum aquas fideles hauriunt. In illis enim sacramenta salutis, verbum prædicationis, orationes publicæ, sacrificia, Christus ipse, fidelibus administrantur. Contra Donatistas, qui altaria subuertebant, eleganter Optatus ait:

Cur concidistis precibus viam, & ne ad Deum supplicatio de Lib. 6. contra more solito ascensum haberet, impia manu quodammodo scelas Parmen. subducere laborastis? Christus quum templi prophanatores flagellis caderet, manifestè ostendit, tales homines feruile genus esse, & flagris dignos, nec iam filiorum Dei, sed seruatorum & maucipiorum diaboli loco habendos esse.

Hinc Deus apud Prophetam cum magna indignatione dicit: *Quid est, quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa?* quasi diceret: Non est dilectus meus, impossibile est vt sit dilectus meus, aut filius meus, qui in ipsa domo mea, meo nomini & cultui consecrata, facit scelera multa.

Est exaggeratio grauis. Malum est etiam ab inimico iniurias pati; peius ab amico. Durum est obiter in via ab amico alapam accepisse: durius est, si in domum tuam veniat, vt ibi te percutiat. Graue est quòd in domo tua te percutit: sed grauius, si sepe & multum id facit. Totum hoc dicit Propheta, quia dilectus Dei populus in ipsa domo Dei fecit scelera multa. Tandem de omnibus malis Christianis dicendum, qui in Ecclesia Dei faciunt insolentias multas. Quòd Mahumetanus aut Paganus Deum offendat, mirum non est. Quòd quilibet Christianus vel infans Deum inhonoret, turpe & miserandum est. At in

propriam Dei domum, in templum eius cultui consecratum, non modo quemlibet Christianum, sed & ipsos Deos facerotes, amicos, & notos, & honoratos minitros sic venire, ut ibi Christum percutiant, offendant, inhonorent: hoc maximè miserandum, & summum scelus est. Metu Affluerus Rex contra Amau exclamauit: *Etiã reginam te opprimere, me presente, in domo mea.* Appositè S. Chrysostomus: *Stat sacerdos Dei orationem offerens cuncterum, tu autem rufus, nihil timens. Non contriviscis? non colligis tempus? Et in nulam quidem regiam intraturus, & habitu, & oculis, & incessu, & in cunctis aliis componis & ornas temetipsum. Tu autem ingressurus, ubi est aula regis, & talis, qualis caelestis rufus: garris, ambulas, negociaris, & quidvis potius agis, quàm ad quod venire debebas: Vide, obsecro, Dicit Christus de seipso: *Filius hominis non venit ut iudicet mundum, sed ut saluetur mundus per ipsum.* Non venit ut puniret, & castigaret, ut iudicaret. Et tamen in hoc vno templi tabulo & prophanatione, quasi solita mansuetudinis aduentus sui oblitus, iudicium exercet, flagello percutit, mensas subuertit, as effundit, templo euertit, idque mansuetudinis, & per seipsum. Si Rex à curia in hanc urbem veniret, & suis propriis manibus delictum aliquod puniret, argumentum esset, quòd illud delictum maximè detestaretur. Venit Christus de caelo, ut suis propriis manibus templi sui prophanationem, & insolentiam in loco suo puniret. Peccauit Adam, & misit Angelum qui eum ex paradiso eiceret. Peccauerunt pessimi Sodomitæ & Gomoithæ: misit Angelos, & pluit in eos ignem de caelo. Peccauit totus mundus libidini & voluptati immerfus: pluit aquas de caelo, & diluuium perdidit. Peccauit David numerando populum, & misit Angelum qui peste percuteret. Peccauerunt senes in Susannam: misit Deus Daniele percuterum, qui iudicium faceret. Solum hoc peccatum suis propriis manibus punit. Nec Angelos, nec ignem, nec aquas, nec Prophetas mittit, sed ipsemet de eo vindictam sumit. Quum singularum ferè urbium certa sint publica iustitia loca, & in quibusdam locis certa tantum eius tempora, & vel menstrua, vel trimestria, vel semestria iudicia singularè ali quod scelus, insignis proditio, aut immane flagitium perpetratur, anteuertit Princeps vel magistratus iudicij tempus, locum quoque mutat, & vel in ipsa foro, vel perpetrati criminis loco, nouis patibulis erectis*

Exemplum.
Heiter 7.

Homil. 15. in
Epist. ad Heb.

Ioan. 3.

Simile.

Philipp. Dicit
Fer. 6. post De-
min. 3. Quadrag.
Genesis 3. 19.
Gen. 7.

2. Reg. 24.

Daniel 13.

Simile.

publicum
hoc totum
maiores
grauissim
tabiliter la
ra Anteuert
dedit Pater
rum. Muta
iudicium ex
leris derest
stram: ut ost
cato violari
lium comm
tum cum se
grauatur; sic
offensionem
suos lædit, q
aut studio i
in deum ab
& deicit, ne
sic qui in sol
conueniunt
solum ipsi
plum veniu
chiannis, fal
impediunt,
iustus disci
pus esse loque
pus colligend
tera parte st
tationem h
in foro, qu
nit os, & no
comedend
loquitur ca
eclestia & t
sapienter sa
ipsa domus ec
mo qualiter
solet. Hera
sedentes text
manibus hab

publicum supplicium sumit, & iudicium exercet: estque hoc totum argumentum alicuius nefarii sceleris: fit ad maiorem terrorem: docet Principem vel magistratum grauissimè offensum, aut certe Rempubl. maximè & notabiliter laesam fuisse. Idem in hoc Christi factò considera. Anteuertit iudicium extremum, in quo *omne iudicium* Ioan. 5. *dedit Pater Filio, & ubi se debet Iudex uiuorum & mortuorum.* Mutat locum, & in ipso perpetrata insolentia loco iudicium exercet. Fecit hoc totum ad maiorem huius sceleris detestationem, ad terrorem & correptionem nostram: ut ostenderet Dei honorem grauissimè in hoc peccato violari, totamque Rempub. Christianam, totam fidelium communitatem grauiter laedi. Nam ut omne peccatum eum scandalo coniunctum, hoc ipso vehementer aggrauatur; sic maximè templi prophanatio propter piorum offensionem grauius fit erimen. Sicut ille grauius comites suos laedit, qui non solum ipse errat in via, aut haeret in via, aut studio impingit, & lasciuit in via; verum etiam alios in deuia abducit, alios iniecta manu sistit, alios protrudit & deiecit, ne progredi possint, ceptamque iter perficere: sic qui insolentius in templo se gerunt, quò omnes fideles conueniunt, grauissimè in fratres suos peccant, quia non solum ipsi id totum praetermittunt, propter quod ad templum ueniunt, sed suo etiam pessimo exemplo, risu, cachinnis, fabulis, deambulationibus, aliorum orationes impediunt, perturbant, abrumpunt. Sicut vir prudens ac iustus discrimen esse nouit inter loca & tempora, & *tempus esse loquendi, tempus tacendi, tempus mittendi lapides, tempus colligendi illos, tempus plantandi, tempus metendi*: sic ab altera parte stultus & impius, nec temporum, nec locorum rationem habet; id agit in templo quod domi suae, quod in foro, quod in popina. Sicut sus ibi ponit pedem, ubi ponit os, & non est illi discrimen inter cibum & lutum, inter comedendum & palpandum: sic impius & prophanus ibi loquitur cani suo, ubi Deo; & non est illi discrimen inter caelestia & terrestria inter diuina & domestica. Apposuit & sapienter sanctus Chryostomus: *Apud primos Christianos ipsa domus ecclesia erant, nunc uero ecclesia domus fit; imò domo qualibet prophana magis. Nam in domo quidem ordo seruari solet. Hera thronum occupat, omni cum uenustate famula tacite sedentes texunt: familiarium quisque, quod imperatum est, in manibus habet. Hic uero magnus tumultus, magna confusio,*

*Simile.**Dissimile.**Stimile.**Homil. 36. in 1. ad Corint.*

nihilq; à caupona differunt nostra : tanta turba , tantus
 quantus in balneis , quantus in foro , clamantibus omnibus , turba
 tuantibus omnibus : atque hac quidem in vrbe nostra selam .
 alibi ne amicum quidem in quem post longum tempus incivili
 compellare licet , sed foris ista fiunt , & rectè quidem . Neque con-
 tonstrina aut vnguentaria taberna ecclesia est , aut officina
 rensis , sed locus Angelorum , locus Archangelorum , regia Do-
 calum ipsum . Hæc ille . Et paulo post ibidem : Quid ? domum
 nugandum non habetis ? Ecclesiam Dei contemnitis ? Si quis
 qui modestus , qui tacitus esse velit , corrumpitis ? Atqui tu
 dum colloqui cum familiari . Esto sanè , Non veto . Sed domum
 foris , sed in balneis fiat . Ecclesia enim non disceptandi , sed
 scenandi locus est . Nunc autem foro nil differt ; & si non sit tem-
 rarivm dictu , fortè nec scena ipsa : adeo prostitutis scortis pro-
 lantiis , qua huc mulieres congregantur , sese comunt & orat
 & sine dubio non paucos hic sollicitant homines intemperatores .
 Si quis corrumpere matronam conatur , locum hunc matronarum
 idoneum putat . Emerere quid aut mercari lubet ? magis idem
 ecclesia est quàm forum . Sæpius enim de his rebus hic quàm
 officinis loquuntur . Dicere mala , audire mala vis ? etiam in
 frequentius hic quàm foris . Omnia denique hic facilius quàm
 ecclesiam deprehendat . Hæc rursus ille . Videat hic prædicator
 concionator , an tantus sit domus Dei abusus , tanta pro-
 phanatio (qualem alicubi esse non ignoramus) ut in
 oportune depromere valeat . Alioqui peccatum magis de-
 cebit quàm emendabit . Certè surgent Philisthæi , & con-
 temptum nostrum circa Dei domum condemnabunt .
 enim de illis sacra Scriptura commemorat : Tulerunt Phi-
 listhæi arcam Dei , & intulerunt eam in templum Dagon .
 statuerunt eam iuxta Dagon . Cumq; surrexissent diluculo Azotij
 altera die , ecce Dagon iacebat pronus in terra ante arcam
 Domini . Et tulerunt Dagon , & restituerunt eum in locum suum .
 Rursumq; mane die altera consurgentes , inuenerunt Dagon
 centem super faciem suam in terra , coram arca Domini . Caput
 autem Dagon , & dua palma manuum eius abscissa erant super
 limen . Porro Dagon solus truncus remanserat in loco suo .
 propter hanc causam non calcant sacerdotes Dagon , & omnes
 ingrediuntur templum eius , super limen Dagon in Azoto
 in hodiernum diem . Hæc sacra historia duo nos docet .
 mùm nihil esse commune rebus sacris vero Deo con-
 cratis cum templis idolorum , & nullū esse posse Deo con-
 Belial commercium . Secundò , quanta religione tem-
 & idem

1. Reg. 5.
 Exemplum.

IN I
 & idola s
 tangere
 mabant .
 iniuriam
 etiam in
 denter ca
 caai , pro
 Ecclesiam
 in primis
 ea sceler
 commerc
 Dei minor
 a municip
 illustrium
 non omnes
 rii , aut
 introire p
 fuerit , an
 atque exi
 potius in a
 gitioli , si
 non quia
 sed quia q
 cerbandus
 iracundia
 saluberr
 Osiarj
 præscript
 rum con
 tentur ,
 Templi h
 circa ear
 templum
 corum y
 liani apo
 tiochena
 petulant
 vasa fede
 illi quos
 bescunt ,
 conuertū
 ris frustra

& idola sua infideles Philistæi coluerint, ad eò vt neclimen tangere voluerint, in quo Deo suo iniuriam factam existimabant. Nos autem non solum ab aliis factam templo Dei iniuriam non vindicamus, nec exhorrescimus; verum etiam ipsi iniuriam facimus, & domus Dei limina impudenter calcamus. Inter alia peccata & flagitia populi Atriaci, propter quæ horrenda illa Vandalorum persecutio Ecclesiam Catholicam Africanam acerrimè diuexauit, hoc in primis commemorat Saluianus Massiliensis Episcopus, ea scelera describens, quæ tantam persecutionis rabiem commouerant: *Ecclesias vel potius templa atque altaria Dei minori in reuerentia quidam habent quam cuiuslibet munitæ municipalis iudicij domum. Siquidem intra ianuas non modo illustrium portarum, sed etiam præsidum, aut præceptorum, non omnes passim intrare præsumunt, nisi quos aut iudex uocauerit, aut negotium traxerit, aut ipsa honoris propriæ dignitas introire permiserit: ita vt si quisquam introgressus insolenter fuerit, aut cadatur, aut propellatur, aut aliqua uerecundia atque existimationis suæ labe mulctetur. In templa autem uel potius in altaria atque sacraria Dei, passim omnes sordidi ac flagitiosi, sine ulla penitus reuerentia sacri honoris irrumpunt: non quia non omnes ad exorandum Deum currere debeant, sed quia qui ingreditur ad placandum, non debet egredi ad exacerbandum. Neque eiusdem officij est, indulgentiam poscere, & iracundiam pronocare. Hæc ille. Sanè in veteri Ecclesia hæc saluberrima disciplina uiguit, vt pro foribus templorum Oltarij ad hoc initiati excubarent, qui ex sacerdotis præscripto indignos arcerent; ne vlla templo Dei ex ipsorum consortio macula inferretur, nève illi ingredi sine- tentur, qui illud prophanaturi uerisimiliter uiderentur. Templi honor quàm Deo sit carus, ostendit eius uindicta circa earum rerum abusus & prophanationem quæ ad templum pertinent, vt uasorum atque ornamentorum sacratorum uel contumelia, uel direptio. Iulianus, senior, Iuliani apostatæ auunculus, quum uasa sacra ex ecclesia Antiochena Syria abrupisset, proiectis illis in terram, cepit petulantem post multas in Christum contumelias super ipsa uasa sedere. At illico post, membrum genitale, & meatus illi quos natura ad necessitatem circa illud dedit, ei contabescunt, & carnes adiunctæ putrescunt, atque in vermes conuertuntur: quo tandè morbo, medicorum omnium operis frustra tentatis, interit. Felix, thesauri regij sub Iuliano*

Exemplum.

De uident. De lib. 3.

Veteris Ecclesie disciplina.

Vindicta Dei circa prophanatores rerum sacrarum.

See. m. lib. 5. cap. 7.

Theod. lib. 3. cap. 17. & 12.

quæstor, sacrorum vasorum magnificentiam conspicitur. Ecce, inquit, quam sumptuosus vasis Mariæ filio ministratur. Qui repente flagello caelitus impacto oppressus, sanguinem dies noctesque ex ore fudit, quo vniuerso exhausto, statim extinctus est, idque antequam aula regia limen transcenderet, ait Chrylostomus, hanc quoque historiam commemorans. In historia tripartita scribitur de quodam Thymelico saltatore, qui vestem sacram, in conferendo baptismo ab Episcopo gestari solitam (quam Cyrillus Hierosolymorum Episcopus famis grauissimæ tempore cum aliis ecclesiæ ornamentis diuendiderat) à se emptam, in scena theatri personatus gestabat, subitoque in theatro diuinitus percussus, quia in religionis contumeliam gestauerat, interiit Tormenta paucorum, exempla sunt omnium. Qui diuini horis zelum habent, ut Christus sui Patris habuit, dicens: *Nolite facere domum Patris mei domum negotiationis, nec hæc exempla mirabuntur, sed Dei potius in tam multis hodie sacrilegis patientiam, nec tam temerè Dei templum vel suis insolentibus violabunt, vel à aliis violari sinent.*

6. *Domus mea, domus Orationis vocabitur.*

Orandum in templis. *Locvs moralis de Orationis studio, in templis consecratis potissimum frequentando. Orationes & preces ad Deum factas plus in templo valere, quam extra templum, Deoque gratiores esse, in altero Promptuario contra hæreticos ex tribus causis ostendimus: simulque hunc esse templorum vsum maximè proprium, ut Deus illic per pias preces inuocetur, declarauimus. De ipsius Orationis assiduitate, vtilitate, conditionibus req. vtilit. totaque efficacia admirabili, iam in aliis Dominicis laudauimus. Hic tamen loco proprio pauca addemus, prout Deus dabit. Vult Deus domum suam, templum suum (in quo quomodo & quatenus Deus habitat, vel non habitat, in altero Promptuario explicatum est) non domum auxilij, non domum scientiæ, non disciplinæ, non iustitiæ, non misericordiæ, non denique domum Dei; sed domum Orationis vocari, ut doceat hunc esse potissimum & maximè principalem templorum vsum, in illis assidue Deum orare. Qui igitur in templo non orat, perinde est ac si in cõuuiuo non edat, in schola non discat, in praelio non pugnet, in itinere non ambulet, in lecto non dormiat. Si domus Dei domus Orationis*

*In lib. contra
Gentiles tom. 5.
Lib. 5. cap. 37.*

Ioan. 2.

*Domin. infra
Off. Nat. Domini.
ni. tex. 3. Domini.
3. post Epil. tex.
2. Domini. 5. voss
Pasch. tex. 1.*

Similia.

Oration
ximè qui
potatore
velut p
poris qu
quasi int
bile alyl
potest. E
nia sua b
hauries
ciuitates
sionis d
fisset, an
cum tan
licuit: i
ca, ad qu
ximo in
tes: Di
pectorib
Si fugab
quanto
cantant
na virt
Ioel: In
Domini
hæredit
quæ ora
populi
cum qu
llo; doc
nes hab
niat, &
Chrylo
ut met
Mercato
reginat
tia. Si
immores
discedan
& ibi C
comple
vt cupo

Orationis est, profectò qui hanc domum frequentant, maxime qui in ea ministrant, magni debent esse oratores, non poratores, venatores, negotiatores, &c. Est templum Dei velut pharmacopolium, vnde contra omnia mala, tam corporis quam animi, remedia petantur & impetrentur. Est quasi inter medios hostes, & hostium gladios inexpugnabile asyllum; quò qui se recipit, & officium facit, lædi non potest. Est cella vinaria, imò penu ditissimum Dei, vbi omnia sua bona Deus tibi reposuit; sed instrumentum quo hauries, Oratio est. Sicut vetus populus habebat multas ciuitates refugij, easque ita per totam terram promissionis dispositas, vt vbiunque quis proximum casu lapsisset, antè solis occasum eò se recipere potuisset; etsi vnicum tantum templum, in quo publicè orare & sacrificare licuit: ita nobis frequentia Deus concessit Orationis loca, ad quæ semper confugiamus, vt iniurias quas vel proximo inferimus, vel patimur, celeriter expiemus, dicentes: *Dimitte nobis, sicut & nos dimittimus.* vt nunquam in pectoribus nostris desit charitas, radix bonorum omnium. Si fugabatur diabolus, quum Dauid citharam percutiebat; quanto acrius fugabitur, quum in templo laudes diuinæ cantantur: quum votis communibus, quasi vi facta, diuina virtus imploratur? De hoc Orationis loco prædixit Iohel: *Inter vestibulum & altare plorabunt sacerdotes ministri Domini, dicentes: Parce Domine, parce populo tuo: & ne des hereditatem tuam in opprobrium.* Non personas tantum quæ orare debent, nec verba tantum quibus ventur, nec populi tantum conuentum (vt in præcedentibus) sed locum quoque Orationis designat, in templi quasi medietullo; docere volens, eo demum loco maiorem vim Orationes habituras. Videndum ergo cuique cur in Ecclesiam veniat, & quid acturus ad templum accedat. *Seminans* (ait S. Chrylостomus) *non propter hoc seminat vt tantum seminet, sed vt metat: quod nisi fieret, etiam damnium sementis pateretur.* Mercator non propter hoc nauigat vt tantum nauiget, sed vt peregrinatione maiorem faciat rem; sine quo damnosa erit nauigatio. Sic nos in Ecclesiam conuenimus, nõ propter hoc solum vt illic immoremur, sed vt aliquod magnum lucrati, & spirituale lucrû discédamus. Sæctus ille senex Simeon, venit spiritus in templû, & ibi Christum inuenit; inuentum in vlnis complexus est, complectendo confessus est; confitendo sic gauisus est, vt cuperet statim dissolui, & esse cum Deo. Qui venit

Num. 35.
Typus.

2. Reg. 16.

Iohel 2.

Hom. 5. ad pop.
Antioch.
Similia.

Luce 2.

in

Matth. 7.

In Homi. de non
contemnenda ec-
clesia Dei.Can. 47.
Can. 28.

in templum spiritu, non carne; affectu spirituali, non car-
li Christum inueniet: quia omnis qui quatit, inueniet. Nec ad
templum modò Orationis causa accedere, sed Orationis
finem in eo expectare, veteres Christiani piè ac religiose
solebant: ad quos suos, segniùs id præstare incipientes, se
hortatur Christus Iohannes: *Medicamentum si tibi adhibeatur,
nec te purget, nõne altera die rursus id ipsum adhibes? Sit qui-
piam incisor arborum, ò homo, velit que quercum incidere, acce-
pisciam, deinde radicem incidit. Quod si vno ictu arbor non con-
dit, nõne & alterum ictum addit, non quartum, non quintum, non
sextum, non decimum: itidem tu facito. Ingressus es in ecclesiam,
homo; dignatus es Christi consortio. Ne ex eas nisi dimittare. Nam
si ante missionem exieris (id est, antequam dicatur: Ite Missa
est) perinde ac fugitiuus repõseris. Totum diem in his qui in
corpus spectant insumis, & duas horas spiritualibus non vacas.
Ad theatrum sape adis, neque inde discedis, donec dimittaris, do-
nec dicatur, Valete & plaudite) & in ecclesiam ingressus, præ-
quam diuina mysteria peragantur, abis? Hac de causa in ven-
tissimis Conciliis, Agathensi & Aurelianensi primo, cau-
tum est, vt ante benedictionem à sacerdote acceptam, que
sub finem dari solet, populus è templo non discedat. Ad hoc
proprium & peculiarem Orationis locum templum esse,
maiores nostri crediderunt.*

EVANGELIUM DOMINICÆ X.
POST PENTECOSTEN.

Lucæ 18.

DIXIT Iesus ad quosdam qui in se confide-
bant tanquam iusti, & aspernabantur ca-
ros, parabolam istam. Duo homines ascende-
runt in templum vt orarent: vnus Phariseus,
& alter publicanus. Phariseus stans, hæc apud
se orabat: Deus, tibi gratias ago, quia non sum sicut ce-
teri hominum, raptores, iniusti, adulteri, velut etiam tu
publicanus. Ieiuno bis in sabbato, decimas do omnium que
posideo. Et publicanus à longè stans, nolebat nec oculos ad
cælum leuare; sed percutiebat pectus suum, dicēs: Deus, pro-
pitius esto mihi peccatori. Amē dico vobis, descendit hu-
iustificatus in domum suam ab illo: Quia omnis qui se exal-
tat, humiliabitur; & omnis qui se humiliat, exaltabitur.

1. Di-
sum sicut
placenter
2. Et
tra conter
3. Ieiun
nam osten
4. Pub
priam, & l
5. Nol
Deum per
6. Per
7. Om
8. Et
humilitat

1. I

Locum
com
quam pla
sanctum
dicare; q
virtuibus
hoc adm
proposit
teros ho
domino gl
tus est, se
quiquar
solo Deo
quid hor
quod non
ceparis? N
ex nobis;
cogitatio
mius ac
Omne da
est à Pat
peccator

PERICOPÆ moralis huius Euangelij.

1. Dixit ad quosdam qui in se confidebant tanquam iusti. Et illud: Non sum sicut ceteri hominum. Contra vanam & pestilentem sui ipsius complacentiam.
2. Et aspernabantur cetero, Et illud: Velut etiam hic publicanus. Contra contemptum aliorum, alteram superbiae speciem.
3. Ieiuno bis in sabbatho, decimas do omnium quae possideo. Contra vanam ostentationem bonorum operum.
4. Publicanus à longe stans. Peccatori ante omnia miseriam propriam, & longam à Deo distantiam esse agnoscendam.
5. Nolebat oculos ad caelum levare. De verecundia peccatoris ad Deum per penitentiam revertentis.
6. Percussit pectus suum. De cōtentione cordis penitenti necessaria.
7. Omnis qui se exaltat, humiliabitur. De poena superbiae.
8. Et qui se humiliat, exaltabitur. De certa & amplissima mercede humilitatis.

1. Dixit ad quosdam qui in se confidebant tanquam iusti. Et illud: Non sum sicut ceteri hominum.

LOCVS moralis contra vanam & pestilentem sui ipsius Vana sui ipsius complacentia.
complacentiam. Vanum & impium est, sibi ipsi quenquam placere, in seipso quenquam gloriari, seipsum iustum, sanctum, doctum, sapientem existimare, & confidenter iudicare; quantumcunque sit verè doctus, sapiens, aut certis virtutibus præcellens. Hoc primum est quod Christus in

hoc admirabili Euangelio condemnat, exemplo Pharisæi proposito, qui se iustum esse pronuntiabat, & non, sicut ceteros homines, iniustum. Verus Christianus si gloriatur, in domino gloriatur. Non enim qui seipsum commendat, illo probatus est, sed quem Deus commendat. Nulla ratio est, ut in se quisquam gloriatur. Magna & necessaria ratio est, ut in solo Deo gloriatur, quisquis gloriatur. Primum, quia quicquid homo habet, à Deo habet, non à seipso. *Quid habes* 1. Cor. 4.
quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non accepisti? Non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis, tanquam ex nobis; sed sufficientia nostra ex Deo est. 2. Cor. 3.
Quòd si verò ne ad cogitandum quidem bonum sufficientes sumus, quanto magis ad agendum! *Sine me nihil potestis facere,* ait Veritas. 1. Ioan. 15. Iacobi 2.
Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est à Patre luminum. In nostra potestate, & ex nobis solum peccatum est, boni profus nihil. *Perditio tua ex te Israel,* Osee 13.
salva

Similia.

saluatio tua ex me. Nauis per se descendit in gurgitem, & per se ascendere non potest. Terra spinas & tribulos per se profert, triticum & bonum granum non, nisi ex culta, & humana arte adiuta. Nunquid ergo gloriabitur securis contra eam qui secat in eam, & exaltabitur serra contra eum à quo trahitur.

Esaiâ 10.

At nemo venit ad me (ait Christus) nisi Pater meus traxerit eum. Quomodo si eleuetur virga contra eleuantem se, & exaltatur baculus, qui utique lignum est. Nihil igitur est vnde homo sibi complaceat: quia quicquid habet, non ex se, sed ex Deo habet; ideoque non in se, sed in Domino gloriari, videlicet illi gloriam & gratiam referre debet. De quo sic pulchre D. Bernardus: *Origo fontium & fluuiorum omnium mare virtutum & scientiarum Dominus Iesus est. Quis enim Dominus virtutum, nisi ipse est Rex gloria? Sed & iuxta Anna carmen virtutum, nisi ipse est Rex gloria? Sed & iuxta Anna carmen virtutum, nisi ipse est Rex gloria?*

Ioan. 6.

Quis enim Dominus virtutum, nisi ipse est Rex gloria? Sed & iuxta Anna carmen virtutum, nisi ipse est Rex gloria? Sed & iuxta Anna carmen virtutum, nisi ipse est Rex gloria?

*Ser. 13. in Cant.**Psal. 23.**1. Reg. 3.**Coloss. 2.**Simile.*

Casti consilia, iusta iudicia, sancta desideria, fontis illius riuuli sunt. Quod si copie aquarum terrestriis subterraneisque recursibus incessanter aquora repetunt, & inde rursus ad visus, vsusque nostros iugi & insatiabiliter impant obsequio; cur non etiam spirituales riuuli, ut arua mentis rigare non desinant, proprio fonti sine fraude & sine intermissione reddantur? Ad locum vnde exeunt, reuertantur flumina gratiarum, ut iterum fluant. Remittatur ad suum principium celeste profluuuium, quo verius terra refundatur. Quomodo quis? Sane ut dicit Apostolus: In omnibus gratias agentes Deo.

1. Thess. 5.

Quicquid sapientie, quicquid virtutis te habere confidis, Deo sapientie, & Dei virtuti Christo deputa. Hæc ille. Qui sic omnia deputat Christo, in seipso gloriari, vel sibi ipse placere non potest.

Nostra que sunt, a Deo sunt.

At inquires, Deum agnosco authorem: sed interim tuum est, quod mihi Deus dedit. Sanè tuum est, sed ita tuum, ut cur ille tuum esse voluit qui dedit. Voluit autem, ut accipis eius donis, ex illis non superbires, sed potius detestatorum vsu sollicitus esses. Dedit tibi ut rectè utaris, non ut inde gloriaris. Pater dat filio pulchram vestem, non ut superbiat, etiam si à patre datam agnoscat; sed ut ea vestem vel ad necessitatem, vel ad honestatem. Quicquid à Deo accepimus; sic accepimus, ut reddenda sit ratio, viliusque nobis videntur pueri, qui de noua tunica aut plumbeo galero, sibi vehemèter placet, & pulchelli propterea videntur. Sed nos magis Deo & Angelis non ridiculi modo

*Simile.**Do. 8. post Pent.**Simile.*

At inquires, Deum agnosco authorem: sed interim tuum est, quod mihi Deus dedit. Sanè tuum est, sed ita tuum, ut cur ille tuum esse voluit qui dedit. Voluit autem, ut accipis eius donis, ex illis non superbires, sed potius detestatorum vsu sollicitus esses. Dedit tibi ut rectè utaris, non ut inde gloriaris. Pater dat filio pulchram vestem, non ut superbiat, etiam si à patre datam agnoscat; sed ut ea vestem vel ad necessitatem, vel ad honestatem. Quicquid à Deo accepimus; sic accepimus, ut reddenda sit ratio, viliusque nobis videntur pueri, qui de noua tunica aut plumbeo galero, sibi vehemèter placet, & pulchelli propterea videntur. Sed nos magis Deo & Angelis non ridiculi modo

At inquires, Deum agnosco authorem: sed interim tuum est, quod mihi Deus dedit. Sanè tuum est, sed ita tuum, ut cur ille tuum esse voluit qui dedit. Voluit autem, ut accipis eius donis, ex illis non superbires, sed potius detestatorum vsu sollicitus esses. Dedit tibi ut rectè utaris, non ut inde gloriaris. Pater dat filio pulchram vestem, non ut superbiat, etiam si à patre datam agnoscat; sed ut ea vestem vel ad necessitatem, vel ad honestatem. Quicquid à Deo accepimus; sic accepimus, ut reddenda sit ratio, viliusque nobis videntur pueri, qui de noua tunica aut plumbeo galero, sibi vehemèter placet, & pulchelli propterea videntur. Sed nos magis Deo & Angelis non ridiculi modo

At inquires, Deum agnosco authorem: sed interim tuum est, quod mihi Deus dedit. Sanè tuum est, sed ita tuum, ut cur ille tuum esse voluit qui dedit. Voluit autem, ut accipis eius donis, ex illis non superbires, sed potius detestatorum vsu sollicitus esses. Dedit tibi ut rectè utaris, non ut inde gloriaris. Pater dat filio pulchram vestem, non ut superbiat, etiam si à patre datam agnoscat; sed ut ea vestem vel ad necessitatem, vel ad honestatem. Quicquid à Deo accepimus; sic accepimus, ut reddenda sit ratio, viliusque nobis videntur pueri, qui de noua tunica aut plumbeo galero, sibi vehemèter placet, & pulchelli propterea videntur. Sed nos magis Deo & Angelis non ridiculi modo

At inquires, Deum agnosco authorem: sed interim tuum est, quod mihi Deus dedit. Sanè tuum est, sed ita tuum, ut cur ille tuum esse voluit qui dedit. Voluit autem, ut accipis eius donis, ex illis non superbires, sed potius detestatorum vsu sollicitus esses. Dedit tibi ut rectè utaris, non ut inde gloriaris. Pater dat filio pulchram vestem, non ut superbiat, etiam si à patre datam agnoscat; sed ut ea vestem vel ad necessitatem, vel ad honestatem. Quicquid à Deo accepimus; sic accepimus, ut reddenda sit ratio, viliusque nobis videntur pueri, qui de noua tunica aut plumbeo galero, sibi vehemèter placet, & pulchelli propterea videntur. Sed nos magis Deo & Angelis non ridiculi modo

At inquires, Deum agnosco authorem: sed interim tuum est, quod mihi Deus dedit. Sanè tuum est, sed ita tuum, ut cur ille tuum esse voluit qui dedit. Voluit autem, ut accipis eius donis, ex illis non superbires, sed potius detestatorum vsu sollicitus esses. Dedit tibi ut rectè utaris, non ut inde gloriaris. Pater dat filio pulchram vestem, non ut superbiat, etiam si à patre datam agnoscat; sed ut ea vestem vel ad necessitatem, vel ad honestatem. Quicquid à Deo accepimus; sic accepimus, ut reddenda sit ratio, viliusque nobis videntur pueri, qui de noua tunica aut plumbeo galero, sibi vehemèter placet, & pulchelli propterea videntur. Sed nos magis Deo & Angelis non ridiculi modo

At inquires, Deum agnosco authorem: sed interim tuum est, quod mihi Deus dedit. Sanè tuum est, sed ita tuum, ut cur ille tuum esse voluit qui dedit. Voluit autem, ut accipis eius donis, ex illis non superbires, sed potius detestatorum vsu sollicitus esses. Dedit tibi ut rectè utaris, non ut inde gloriaris. Pater dat filio pulchram vestem, non ut superbiat, etiam si à patre datam agnoscat; sed ut ea vestem vel ad necessitatem, vel ad honestatem. Quicquid à Deo accepimus; sic accepimus, ut reddenda sit ratio, viliusque nobis videntur pueri, qui de noua tunica aut plumbeo galero, sibi vehemèter placet, & pulchelli propterea videntur. Sed nos magis Deo & Angelis non ridiculi modo

At inquires, Deum agnosco authorem: sed interim tuum est, quod mihi Deus dedit. Sanè tuum est, sed ita tuum, ut cur ille tuum esse voluit qui dedit. Voluit autem, ut accipis eius donis, ex illis non superbires, sed potius detestatorum vsu sollicitus esses. Dedit tibi ut rectè utaris, non ut inde gloriaris. Pater dat filio pulchram vestem, non ut superbiat, etiam si à patre datam agnoscat; sed ut ea vestem vel ad necessitatem, vel ad honestatem. Quicquid à Deo accepimus; sic accepimus, ut reddenda sit ratio, viliusque nobis videntur pueri, qui de noua tunica aut plumbeo galero, sibi vehemèter placet, & pulchelli propterea videntur. Sed nos magis Deo & Angelis non ridiculi modo

& exofina à Deo mirabilis etiam esse virtute

virtute, ostendit esse. Adde, hoc quod necessarium in ultimis cemus.

Nunc omnia placeant temperantibus, in omnibus virtutes vel perbus in omnibus & actio

pio, etiam sum aliam avaritia mittit, ubi omnia

Casarius Romanus finet, et non sum

tearum generantiam, galitas maleuolentiam

virtutibus ex ipsa pietate

& exosi sumus, qui propter ingenij, prudentiæ, pietatis dona à Deo accepta, instamur & extollimur, ambulantes in misabilibus super nos. Qui ex modico accepto vino, aut etiam mediocri cereuisia inebriantur, ostendunt se debilis esse cerebri, & caput infirmum habere. Qui ex qualibet virtute, quolibet bono opere, aut Dei dono statim extollitur, ostendit se in vera pietate valde paruulum & debilem esse. At verò non modo sibi placere, sed & in seipso considerare, hoc multo & vanius est, & nequius. Sibi enim tribuit quod Deo proprium est, & baculo nititur siculneo. De hac necessaria humiliatione nostri ipsius, & confidentia non nili in Deo ponenda, iam in aliis * Dominicis aliquoties diximus; sed & infra in alio loco huius Euangelij plura dicemus.

Nunc id vnum annotabimus, quàm singulare præ ceteris omnibus peccatis vitium sit superbia, & sui ipsius complacentia. Primum, cetera vitia interdum quiescunt; nec semper, nec vbique in homine apparent. Gulosus & ebriolus, si domi peccant, non item foris. Libido nec semper, nec in omni loco flagrat, frigetque tandem, vel natura fragilitates vel vitij tardio. Ira nisi irritetur, non molestat. At superbus in lecto, in mensa, in foro, in templo, domi forisq; in omni loco ac tempore, arrogantia suæ in iudicia profert, & actiones exerceat; sicut hic Pharisæus etiam in ipso templo, etiã inter orandum, superbiæ suæ notas profert. Rursum alia vitia consortio gaudent, vt libido, luxus, edacitas, auaritia. Superbia solitudinem quærit, societatem non admittit, omnia sibi defert; se solum superbus in pretio haberi, omnibus anteponi vult. *Nec quenquam iam ferre potest* Casarve priorem, Pompeiũve parem. Sic duo superba capita Romanam Rempub. perdiderunt, dum hic parem non sustinet, alter superiorem non tolerat. Sic noister Pharisæus: *Non sum sicut ceteri hominum.* Vult esse homo per se. Præterea omnia alia vitia non nisi à vitij, & à materia vitiosa generantur. fouentur, perficiuntur. Orium inuitat ad gulam, gula ad luxuriam, luxuria ad prodigalitem, prodigalitas ad rapinas & furta, furtum ad iniuriam, iniuria ad maleuolentiam: quæ omnia vel generant vicissim, vel generantur; vel fouent mutuo, vel fouentur; sed eadem omnia virtutibus extinguuntur & corriguntur. Sola superbia ex ipsis virtutibus nascitur, non nisi bonis insidiatur, ex pietate ortum & incrementum capit. Quemadmodum

Simile.

* Dom. 3. Adu. text. 3. Dom. 4. Aduen. text. 6. Dom. 3. post Epiph. text. 8. Do. Pass. text. 3. Domini. 4. post Pent. text. 3.

1. Superbiæ cum aliis vitiis comparatio.

Lucanus lib. 1.

Simile.

cum

enim ignis sulphureus aqua iniecta roboratur, ipsa aqua materiam ei & alimentum præbente, quæ tamen cæteris ignes solet extinguere: sic superbia, crescente virtute, rebus præclare gestis, magis inflâmatur; illis quasi materiam vitur, quæ cætera vitia solent perimere. Iam verò cætera vitia singula singulas perdunt virtutes: avaritia liberalitatem, libido castitatem, gula temperantiam, iracundia benevolentiam. At vna superbia omnes virtutes perdidit, omnia bona tollit, omnia præclare gesta euacuat, mercede spoliat, Deo reddit exosa; vt in ieiuniis ac decimarum perbulatione huius Pharisæi apparet. Edidisset Eleazarus prætorum facinus occiso elephante, nisi illato imperitè vulnere ab eodem etiam fuisset interfectus. Quoties aut peccata resistimus, aut virtutem operamur, quasi elephantem occidimus, vt vel mundum, vel diabolum, vel carnem; sed nihil blandiente propriæ laudis memoria caueamus, ab eodem bono opere ipsimet occidimur. Deinde cætera peccata libidem cum ætate languescunt, & vinci se tandem patiuntur. Libidinem ætas extinguit, odium & malevolentiam redintegrata amicitia absorbit: avaritiam inducta liberalitas profligat: gulam & ebrietatem parsimonia sæpe necessaria interdum spontanea reprimat. Solum superbiæ tantum pertinacia, vt aliis vitiis omnibus profligatis, sola audeat campo manere, virtutisque pugnam per totam ætatem inferre. Quemadmodum enim umbra corpus, nisi vndeque que corpus illustretur, vt quum in Zenith capitis solis semper cõsequitur, vel antè, vel retrò, vel ad dexterã, vel à sinistram: sic superbia virtutem semper comitatur, & ex quo latere insidiatur, nisi quis ita luce virtutis effulgeat, vt vitiorum tenebris nihil loci relinquat, totusque & vniuersus cautus ab omni parte sibi prospiciat. Vide aliam non minus insignem superbiæ singularitatem in Dom. 4. Aduentur.

2. *Et aspernabantur cæteros. Et illud: Velut etiam publicanus.*

Contemptus aliorum.

LOCVS moralis contra despectum aliorum, alterius superbiæ speciem. Hic enim Pharisæus non contentus se ipsum laudare, magnificare, & cæteris omnibus præferre etiam aspernatur cæteros, & despicit præsentem publicanum, cum digito ostentans, ac dicens: *Velut etiam publicanus*, cum condemnans vt raptorem, iniustum, ad ultimum

Omnia enim impingit. Christus in à Rege A. rei, quæ ge honora Regi sugg cum se de esse tranll. spererat, misterio ex gens & ope quæ eueniss dio interin quem vniõ ximi contu tum inspic peccator, non nisi m suam ipsiõ David dicõ opera mea etiam & c Superbus a præferat, tix opinio diceret, De non secus Obsecro mi henderunt cæteris hab tinere. Vid teri hominu qui non est mine, sicut Eligat vtru noloz quia terræ Prin accepit: C Porro ad e vt se deos noa princi

2. Math. 6.
Allegoria.

5.

Simile.

Text. 6.

Omnia enim hæc vitia à seipso remouens, ea publicano impingit. Horrèda hæc est & terra superbiæ species, quam Christus in hoc Euangelio specialiter taxare voluit. Aman à Rege Assuero, cui incimus erat, rogatus quid ei Rex faceret. quem voluerit honorare, seipsum solum illum esse à Rege honorandum existimabat; ideòque id honoris genus Regi suggessit, quem ipsemet vehementer ambiebat: quocum se deotum videret, totumque in pium Mardocheum esse traslatum, quem vnum præ omnibus mortalibus despexerat, contemptuique habuerat, peracto honoris ministerio ex Regis mandato, festinauit ire in domum suam lu-gens & operto capite, narrauitque uxori suæ, & amicis omnia quæ euenissent sibi: sed & eodem die iubente Rege, suspensio interit, eidem patibulo affixus, quod Mardocheo, quem vnicè despexit, parauerat. Hic fuit impotentis proxi-mi contemptus infamis exitus. Qui speculum lustralen-tum inspicit, suam terram faciem videre non potest. Sic peccator, qui alios omnes quasi nequiores se contuetur, & non nisi maculas in illis vel videt, vel videre se putat; ille suam ipsius sceditatè nunquam poterit agnoscere. Sanctus David dicebat: *Lauabo inter innocentes manus meas*, id est, opera mea ad exempla iustorum conformabo, illos inspiciam & considerabo; vt, qualia sint facta mea, cognoscam. Superbus autem non nisi sordidos considerat, quibus se præferat, vel sordes imaginatur in aliis, vt suæ excellen-tiæ opinionem foueat. Bonus Gedeon quum Angelus Dei diceret, *Dominus tecum, viro-rum fortissime*, piè existimans non secus cum aliis Deum esse, quam secum; respondit: *Obsecro mi Domine, si Dominus nobiscum est, cur ergo apprehenderunt nos hæc omnia?* Iustus non cogitat se aliquid præ cæteris habere. Superbus cogitat se omnia præ cæteris obtinere. Vide superbi vocem inanissimam: *Non sum sicut cæteri hominum*. Certè, vt acutè alicubi scripsit Aristoteles, qui non est sicut cæteri homines, aut aliquid melius est omni homine, sicut Deus: aut aliquid vilius omni homine, sicut bestia. Eligat vtrum velit homo superbus. Profectò Nabuchodo-nosor quia cor eius sic eleuatum erat, vt cæteris omnibus terræ Principibus sese anteponeret, hanc à Deo sententiã accepit: *Cor eius ab humano mutetur, & cor bestia detur ei*. Porò ad eum cæterorum despectum plurimos peruenisse, vt se deos esse sibi persuaderent, multa exempla docuerunt, non principum tantum, vt Alexandri Magni, Neronis, Pars Æstiuæ.

Exemplum.
Hester 6.

Simile.

Psal. 25.

Superbi pro-prium.

Iudic. 6.

Apophtheg-ma.

Daniel. 4.

O Caligulæ,

*Domin. Pass.
text. 5.
Similia.*

Caliginæ, sed etiam Philosophorum quorundam, vt Mene-
necratis cuiusdam, de quo in alia Dominica diximus.

Hic autem aliorum despectus innumera gignit mala.
Sicut enim mare, vt mûdetur, solet vicina sibi & adhaerentia littora fœdare, euomens in illa sordes omnes: ita in-
perbus, vt seipsum mûdet, vt suam tueatur excellentiam
omnibus aliis maledicit, opprobria aspergit, vitiorum la-
des & notas impingit, sicuti hic publicano Pharisæus. Sicut
aër visceribus terræ inclusus, exitum sibi quærens
tandem erumpit, & terram ingenti motu quatit, & faciem
contemiscere, multa interim conuoluens & subuertens
sic gloriæ & excellentiæ appetitus superbi hominis am-
inclusus, eiumpens tandem, multorum famam lædit, multos
infantes opprimit, multis bonis insidiatur, multum
tumultum facit.

Deinde, vt hæc pestis nihil aliis nocementi inferat, ipsam
tamen superbium maximis damnis mulctat. Omnia enim
quæ fecit bona, disperdit. Vnde D. Bernardus sic Phari-
sæum hic nostrum alloquitur: *Cum te ceteris antea
deles qua feceras opera, Si quid praclarior egisti, debebas
re; Seruus inutilis sum: quod debueram facere, feci. Audi quid
dicit Deus: Gloriam meam alteri non dabo. Si ergo solus
cetera fecit, quem socium habebit? Cur instaris contra publicanum
qui ideo non habet quod tu, quia non accepit quod tu. Hæc
Certè si quis, quia in manu statuarij videns stiptentem
lem, contemneret lignum, quia informe videtur, videlicet
illud in ignem conicere, turpiter erraret: quia artificem
uit illud sic dolare & expoliare, vt pulcherrimam ex eo
tuam conficiat. Eodem modo si quid aliis deesse videtur
videtur, quo nos fortè non caremus, non ideo contemp-
eos despicere, quia potest Deus etiam ex lapidibus istum
Abraham facere. Qui se existimas stare, videat ne cadat. Tu
es, qui iudicas alienum seruum? Domino suo stat, aut cadit.
bit autem. Potens enim Deus statuere illum. De hoc aliter
contemptu vide plura in Dominica prima post Pentecosten,
text. 2.*

3. *Ieiuno bis in sabbatho: Decimas do omnium
qua possideo.*

Lo c v s moralis contra vanam ostentationem bonorum
operum. Non enim hæc Pharisæi opera Christi damna
sed vanissimi hominis vanam, & stolidam, & importantem
ostentationem

*Sermo. 13. super
Cant.
Esaiâ 48.*

Simile.

*Matth. 3.
1. Corinth. 10.
Roman. 14.*

*Ostentatio
boni operis.*

ostenta
peccato
perfeue
sarur m
lus ill
torquib
ea sibi a
minimè
patefaci
nitæ vt
nerunt
ta gestat
tis pirac
est, & o
venit L
suos oco
ctum La
posuit q
damus B
ceres, cu
contami
nium ex
agrotus
tit, gross
to, muti
sic pecca
excidit;
fis (neq
quicquid
ponit. R
nera reg
terius se
esse dum
cedem a
linæ qu
ciunt cla
ra iactab
suo pom
colligunt
vento va
cta, in ap
plum the

dam, vt Mo
diximus.
i gignit ma
& adhaere
mnes: ma
excellen
vitiuorum
Pharisaus.
sibi quare
uatit, & fa
& subuerit
ominis ann
am laedit,
atur, multo
i inferat, ipse
t. Omnia tra
dus sic Pha
teris ante
ti, debebat do
feci. Anu
ergo solus
tra publican
od su. Hae
s stipitem
idetur, velle
quia artifice
mam ex co
deesse vult
n ideo conu
pidibus ista
ne cadat. Tu
t, aut cadit.
de hoc aliter
a post Pentec
do omnium
onem bono
Christi dante
& importun
ostentat

ostentationem, Venit in templum oraturus, & à Deo vel peccatorum veniam, vel bene viuendi gratiam profectum, persecutorum petiturus; quasi que iam totus plenus ac satur modicum quod fecerat, ostentat. Ineptus & ridiculus ille esset, qui elemosynam petiturus, se prius annulis, torquibus aureis, & vestibus pretiosis ornaret, existimans ea sibi adiumento fore, talia enim ostendunt eum omnium minimè indigere. Pauperes sua potius mala, miserias suas patefaciunt, vt alios ad misericordiam inflectant. Gabonitæ vt à Iosue gratiam & misericordiam obtinerent, venerunt ad eum, induti veteribus vestimentis, calceamenta gestantes perantiqua & trita, quæ ad iudicium vetustatis pitaciis consuta erant. Contrà, vana ostentatio odiosa est, & odium prouocat. Cæcus quidam arate prouectus, venit Lacedæmonem; & cum turgeret superbia, canos suos ocellere tinctura conabatur. Itaque cum in conspectum Lacedæmoniorum venisset, ostenso tali capite, exposuit quorum gratia venerat. Consurgens autem Archidamus Rex Lacedæmoniorum, Quid, inquit, hic sani diceret, cuius non solum animus, verum etiam caput fucis contaminatum est? Et explosit eius dicta, hominis ingenium ex vana ostentatione redarguens. Quemadmodum ægotus, qui à medico ictus, puriorem sanguinem emittit, grossiorem retinet, deficit; ille verò qui puriori retento, inutilem, grossum, & corruptum emittit, conualescit: sic peccator qui bona sua prædicat, & mala tacet, salute excidit; ille autem viuít Deo, qui bonis silentio compressis (neque enim ea vel ignorat vel obliuiscitur Deus) quicquid mali habet, coram Deo medico sapientissimo exponit. Rursum, qui sana membra medico ostendit, & vulnera regit, nunquam curabitur, imò potius quotidie deterius se habebit. Sic qui boni magis videri appetunt quam esse dum bona sua iactitant, & mala tacent, bonorum mercedem amittunt, malorum remedium non inueniunt. Gallinæ quum oua excusserint, statim clamitant, suoque efficiunt clamore, vt oua sua statim auferantur. Sic bona opera iactabundi demones depradantur. Nullus ponit amico suo poma, quæ vento ab arbore deciderunt, sed quæ manu colliguntur. Sic Deo non sunt apponenda bona opera quæ vento vanæ gloriæ deiciuntur; sed quæ laboriosè confecta, in apotheca pectoris reposita fuerunt. Iusto satis amplum theatrum & frequens est Dei tribunal, suæque con-

*Simile.**Exempla.**Iosue 9.**Aelianus de
var. hist. lib. 7.**Similia.*

1.

2.

3.

4.

1. Corinths. 4.

2. Cor. 1.

Matth. 7.

5.

2. Corinths. 12.

Eph. 12.

Heb. 10.

Deuter. 15.

Allegoria.

Instantiæ im-
pictas.

Iob 31.

Moral. lib. 22.

cap. 10.

Ostentationis
gradus tres.

Vbi supra,

cap. 8.

Simile.

scientiæ testimonium. Vnde Apostolus de priori; *Quis iudicat, Dominus est: De posteriori; Gloria nostra hæc est testimonium conscientiæ nostræ.* Dicit Christus: *Noli tuba canere ante te.* Tuba canit ante se, qui bona sua opera ante iactat; qui suas canit laudes; qui suorum geitorum historiographus est, & buccinator. Nemo ad suam cocionem campanam pullat, nisi ubi id necessitas postulat aut evidens utilitas: quæ etiam faciunt, vt & teipsum laudare, & aliorum laudes coram efferre sit laudabile. Verumque fecit Apostolus, sua bona opera Corinthiis enumerans, & Hebræorum bona opera ipsismet commemorans, adeoque in memoriam reuocans. Sed extra hos casus pura vanitas, interdum & magna impietas est. Præcepit Deus filiis Israël *ne tonderent primogenita ouium.* Qui virtutis titium & bonum quod fecit, aliis enarrat, primogenita ouium tondet; quia sublato secreto, quo quasi quodam vellet virtus ipsa tegebatur, tona postmodum virtus manet omni que vera laude nudata.

Quanta porò hæc iniquitas sit, S. Iob his verbis pronuntiat: *Si latatum est in abscondito cor meum, & occulta sum manum meam ore meo: quæ est iniquitas maxima, & negatio contra Deum altissimum.* Ille manum suam ore proprio osculatur, qui opera manuum suarum ore proprio narrant, commendat, buccinat. *Qua in re* (ait S. Gregorius, hunc locum exponens) *quis despicitur, nisi is, qui ipsa operanda merita largitur? Nam authoris sui gratiam negare conuincitur, quis sibi tribuit quod operatur.* Hæc est iniquitas maxima: quoniam omne peccatum quod ex infirmitate est, spem nequaquam perdit, quia à superno iudice veniam requirit. Pra. nemptio autem virtutis propria, tanto grauius in desperatione est, quanto longius ab humilitate. Cùmque vires sibi tribuit operis, ad adiutorium non recurrit authoris. Hæc ille. Tres sunt videlicet huius vanitatis gradus. Primus est, cum lætatur in abscondito nostro, & sola cogitatione nobis ipsis applaudimos, motes eorum quæ benè operari videmur. Secundus est, cum etiam in proprias laudes erumpimus, aut certè nobis benefacta cupide commemoramus, & aliis quasi venalia proponimus, inanem laudem captantes. Tertius est eorum qui ab hac duplici stultitia & iniquitate liberi, alienis tantum fauoribus & laudibus exultant. De his tribus sapientissimus D. Gregorius: *Sic profectus est hominum, sicut incrementa conspicimus arborum. Vis quippe futura arboris prius in*

I
est, postm
Sic vni
intelliger
dinem.
ri poterat
elationis
Cum ven
uor laud
arbor per
fama rad
d care, su
Eset q
sibi vsur
Sic mult
largitore
tuaibus
cordibus
bores, q
fructu ca
niam ser
te cibum
ports ore
pore. A
gaudent,
tia gram
at calor f
ac minus
illis, qui b
nent, don
culti cord
dicio &
apud Deu
veteri Le
sacerdoti
nihilomi
Vnde hæc
ceatam c
quitare, v
Deo quæ
coniunct
nem adfe
thetiaca,

est, postmodum in ortu, atque ad extremum producitur in ramis. Sic uniuersusque virtus crescit operantis. Seminatur namque in intelligentia, oritur in operatione, conualescit ad profectus latitudinem. Sed cum quemlibet sua intelligentia extollit, arbor qua oriri poterat, in semine putrescit. Cum verò post operationem bonam elationis & ostentationis peste corrumpitur, quasi iam orta siccatur. Cum verò neque intelligentia, neque operatio corrumpit, sed fauor laudantium operantis animum euertit, linguarum ventos arbor pertulit, & omne quod in ea robustum creuerat, tempestas fama radicibus euulsit. Hæc ille. Nemo igitur sua bona prædicare, suas virtutes ore proprio buccinare debet.

Esset quidem Dux supplicio dignus, qui castrum regium sibi vsurparet; sed multo maiori dignus, si regnum ipsum. *Similia.*

Sic multum Deo displicet in bonis temporalibus Deum largitorem non agnoscere; maxime verò quando in spiritualibus bonis id fit. Christus enim per gratiam regnat in

cordibus fidelium Amygdalus, prunus, & aliæ quædam arbores, quia præcoces nimium producant flores, sæpius fructu carent. At morus semper retinet fructum suum, quoniam seriùs floret. Stomachus validiùs hyeme quàm æstate cibum concoquit: quia calor qui in ætate externa corporis occupat, & per ea diffunditur, in hyeme latet in corpore. Aratores post satum frumentum gelido tempore gaudent, calidum detestantur; quia gelu terra erumpentia gramina cohibet, donec altius & firmitus radices agat: ac calor statim malè harentes herbas euocat, & tenuiores, ac minus fructuosas reddit. Eodem planè modo accidit illis, qui bona opera quæ faciunt, intus apud se non continent, donec ea Deus manifesta faciat, quando reuelabit oc-

1.

2.

3.

1. Corinth. 4.

Allegoria.

Esai. 2.

Similia.

1.

culca cordium, & laus erit unicuique à Deo, sed humano iudicio & commendationi ea exponunt in presenti; vnde apud Deum gloriæ fructum non allequuntur. Iussit Deus in veteri Lege, vt etsi ex omnibus alijs sacrificiis quædã pars sacerdoti cederet, thús tamen totum sibi offerretur. Postea nihilominus apud Esaiã dicit: *Incensum abominatio est mihi.* Esai. 1.

Vnde hæc tam contraria Dei sententia? Sanè quia qui in censum offerbant, pleni erant vanitate, immunditia, iniquitate, vt ibidẽ Propheta copiosè describit. Sic displicent Deo quæcunque bona opera cum vanitate & ostentatione coniuncta, sicut optimi cibi inordinate sumpti ægritudinem adferunt, venenum verò in medicina sumptum, vt in

theriaca, san-tatem operatur: sic aliqui cum virtutibus ipsis

thumescunt,

tumescunt, & animæ perniciem sibi conciliant, vt hic Pharisæus: alij in peccatis humiliantur, vt hic publicanus, & interdum ad maiorem perfectionē resurgunt, sicut Dauid, cuius hæc vox erat: *Præquam humiliarer, ego aequi*. Quis vas aliquod plenum pretioso liquore portat, quanto ipse liquor pretiosior est, & vas plenus, tanto maiori cura & diligentia illud fert, ne quid effundat. Eodem prorsus modo, quanto quis virtute plenior est, eaque præstantiore, eo attentius cauere debet, & cautiùs prospicere, ne temere prædicando eas effundat, totumque vas suum euacuet.

2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.
31.
32.
33.
34.
35.
36.
37.
38.
39.
40.
41.
42.
43.
44.
45.
46.
47.
48.
49.
50.
51.
52.
53.
54.
55.
56.
57.
58.
59.
60.
61.
62.
63.
64.
65.
66.
67.
68.
69.
70.
71.
72.
73.
74.
75.
76.
77.
78.
79.
80.
81.
82.
83.
84.
85.
86.
87.
88.
89.
90.
91.
92.
93.
94.
95.
96.
97.
98.
99.
100.

Omnis artifex quanto altius parietem ædificauit, tanto in opere vigilantius & cautiùs procedit, ne cadat. Altruus enim loci, hominis cerebrum naturaliter perturbat, & sublimi despicientem aliquãdo præcipitat. Sic iustus quanto altius spirituale suum ædificium erexit, quanto plus in pietate profecit, quanto excelsiorem bonorum operum structuram condidit, tanto modestiùs ambulare, tanto minus se vento humanæ laudis committere, tanto parcius ad inferiora despiciere debet, ne statim ex magna illa altiorum à se distantia inflatus præcipitetur, & sui ipsius ingentes ruinas edat. Talis videtur eius ruina fuisse, de quo sic in Apocalypsi legimus: *Vtinam aut frigidus esses, aut calidus. Sed est, aut aperre malus, aut perfecte bonus. Nunc autem quia tepidus es, incipiam te euomere ex ore meo.* id est, quia aliquid habes apparentes virtutes, sed illis non nisi ad iactantiam abuteris, es in proximo periculo perditionis. Est etiam frigidus, & omni virtute carens te multo deterior est, tametsi faciliùs sanari potest quàm tu, quia peccata sua faciliùs cognoscet, eo quòd omni virtutis fuce careat, tu vero morbum tuum cognoscere (sanus enim videris tibi ipse) nullo modo potes. Ideo sequitur statim apud diuum locutionem: *Quia dicit quòd diues sum, & locupletatus, & nullum ego habeo, & nescis quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus.* Tam verè nihil est, quod nescis; & quia nescis, incurabilis es. Infirmus, qui se morbo oppressum nescit, medicinam non quærit. Superbus, qui se virtute plenum existimat, Christi gratiam & misericordiam non implorat. Quemadmodum nemus ymbrositas prima fronte amœnum, tanta oblectatione pascit oculum virentium plantarum varietate & densitate, vt videatur non nisi voluptatis causa comparatum, quum intus sit plenum serpentibus venenatis, lupis rapacibus, fortè & latronibus.

Psal. 118.

2.

3.

Apoc. 3.

Similia.

1.

2.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.
31.
32.
33.
34.
35.
36.
37.
38.
39.
40.
41.
42.
43.
44.
45.
46.
47.
48.
49.
50.
51.
52.
53.
54.
55.
56.
57.
58.
59.
60.
61.
62.
63.
64.
65.
66.
67.
68.
69.
70.
71.
72.
73.
74.
75.
76.
77.
78.
79.
80.
81.
82.
83.
84.
85.
86.
87.
88.
89.
90.
91.
92.
93.
94.
95.
96.
97.
98.
99.
100.

nibus: sic
ctus appa
oblectac
tio, inuit
in miser
nisi vani
ventosos
& nauæ
num: sic
in virtute
rectè fact
ret, tritic
propter v
teque suc
sed vitro
temporis
aleis, aut
enim iste
iactabun
suos in co
sam habe
tota succ
non admi
tiam ope
dum agen
ostentati
rius, contr
cingatur n
verò in ea
relinquat
exclusus
cunque
intromiss
intromiss
admodu
laplasm,
rupto ac
tate dest
num fini
na in loc
ruat nec
piens. C

nibus: sic hypocrita, & vanus ostentator sui, cum foris sanctus appareat, propter opera secundum substantiam bona, oblectat oculos videntium; at intus latet superbia, ambitio, invidia, cæteraque scelera, indomitæ ferarum more, in misericordis silua passim vagantia. Omnia quippe non nisi vanitati seruiunt. Sicut organorum pulsatores, nisi eis ventosos folles quis leuet, nulli penitus sonum efficiunt; & nauæ non soluunt e portu, nisi ventum nacti opportunum: sic planè superbi homines, nisi laudibus efferantur, in virtutis actione non incumbunt. Hi non rectè facta, sed rectè factorum præmia sequuntur; ac si quis agrum coleret, triticique sementem iaceret, non propter triticum, sed propter varios illos flores qui tritico adnasci solent, sponteque luere crescere. Sic enim vera laus virtutem non quaerit, sed vitro sequitur. Sunt etiam hi illis similes, qui qua longo temporis intervallo, magno studio & labore adepti sunt, aleis, aut pictis chartis ludentes vna horuia amittunt. Sic enim iste Pharisæus sua ieiunia, suasque elemosinas vna iactabunda oratione prodegit. Sicut David noluit seruos suos in conspectum eius venire, qui dimidiam barbam rasam habebant, sed præcepit eis manere in Iericho, donec tota succresceret: sic Deus in suam conspectum & fauorem non admittit opera dimidiata id est, que secundum substantiam operis, & in genere suo bona sunt, sed secundum modum agendi, & ex parte intentionis ac finis, vanæ videlicet ostentationis gratia, mala sunt. *Si qua ciuitas* (ait S. Gregorius) *contra insidiantes inimicos magno vallatur aggere, fortibus cingatur muris, ex omni parte insomni munitur custodia, vnum verò in ea foramen tantummodo immunitum per negligentiam relinquitur, inde proculdubio hostis ingrediatur, qui vndique exclusus videbatur.* Sic Pharisæus iste bonis operibus vtunque vallatus, per vnum iactantiæ foramen hostem intromisit, & periit. Sola quippe destructa humilitate, & intromissa superbia, tota virtutis structura corrui. *Quemadmodum enim domus non propter trabem vnam colapsam, aut tigna corrupta, sed basi & fundamento corrupto ac putrefacto, tota necessariò corrui: sic humilitate destructa, & Dei gloria (quæ omnium bonarum actionum finis ac fundamentum est) sublata, vanaque & humana in locum eius suffecta, tota spiritalis edificatio corrui necesse est, Laudet te alienus, & non os tuum, ait Sa. Prou. 27.* Certè laus in ore proprio, mendacij laudantem arguit.

3.

4.

5.

6.

Reg. 10.

7.

Moral. lib. 19.

c. 17.

8.

Serm. 13. in
Cant.

Quis enim credat parieti (ait S. Bernardus) si se dicat portare
radium quem suscipit per fenestrâ? Aut si glorientur nubes quæ
imbres genuerint, quis non irrideat? Mibi liquidò constat, nec in
canalibus oriri riuos aquarum, nec de labiis, vel dentibus
prudētia, et si sensus ultra corporeus nō attingat. Si qua in
digna laude intueor, clara veritatis luce intueor laudabile
apparere, alium esse: & laudo Deum in sanctis suis. Nec laus
lami, laudabilis est pictura siue scriptura; nec gloria lingua
labiorum, sermo bonus. Sed vt illa, sic totus homo instrumē-
tum potius virtutis est; quàm causa; certè nec sola,
principalis causa est; quare nec se solum laudare,
principaliter debet, nisi qui apertum Deo bellum indicat.
Plura de hoc absurdissimo vanæ ostentationis vitio iam
prâ in alijs Dominicis protulimus, quæ huc referri possunt.

Domin. 3. post
Epiph. text. 2.
Dominica 4.
Quadr. text. 6.
Peccatoris
instructio.

Prœm. 17.

Lucæ 17.

Osea 3.

4. Publicanus à longè stans.
Locvs moralis, ad peccatoris instructionem, vti
omnia suam miseriam agnoscat, & statum peccati in quo
est, longè miserimum consistatur. Publicanus enim
peccator grauis ideo à longè stat, non audēs ad Dei fami-
lium propiùs accedere, eo quòd se per peccatū à Deo eloga-
tum esse, multumque recessisse, humiliter & veraciter
agnouerat. Iustus in principio sermonis accusator est sui. Sin-
stus humiliter, multo magis peccator veraciter à sui accu-
satione incipit, idque nō verbis tantum, sed & factis, toto
corporis gestu. Tale fuit conuersionis principium in
prodigo. In se reuersus (id est, elogatus tã à seipso, qui
fuerat in domo paterna in statu gratiæ, quàm à Deo de-
deundo cogitans.) Quanti (inquit) mercenarij in domo
mei abundant panibus, ego autem hic fame pereor! Surgam, &
ad patrem meum. Nouerat se longè à patre suo abesse: &
dicit; Surgam, & ibo. Sic in Osea Propheta peccatoris
uersio describitur. Quum enim peccator peccandi
studio delinitus diceret: Vadam post amatores meos, qui
panes mihi, & aquas meas lanam meam, & linum meum, &
meum, & potum meum; Dei misericordia volēs peccatoris
saluum facere, & quærens ouem perditam, contrâ sic dicit.
Ecce ego sepiam viam tuam spinis, & sepiam illam maceria,
semitas suas non inueniet; & sequetur amatores suos, &
prehendet eos; & quæret eos, & non inueniet (hoc est, impe-
menta iniiciam, quo minùs liberè pecces, vel tribulatio
immittens, vt filio prodigo iam fame pereunti; vel
fuit

siones peccatoris
dicit: Vadam post
luis erat tu
prima crea-
ne, anima
trix in pri-
scit; ideo q-
derium re-
non adue-
tibus atq-
At vbi pri-
longissim-
salute mea
à peccatori-
delectatu
gere cont-
auxilium
indulgen-
riam. Vn-
charissimi.
scyphum
causauit, v-
binus dom-
Loquens
Conuerter
in iniquita-
mox expl-
ad Domin-
bonum, &
bionum v-
trito exer-
enim ver-
rum & hi-
Deus enim
penitentia
accedunt
intelligas
Quia, in q-
pulis & c-
oro, quon-
timere &
omnibus m-

fiones peccati rescindens, vel oportunitates auferens) & dicit: *Vadam, & reuertar ad virum meum priore, quia mihi melius erat tunc, quam nunc.* Hic vir prior, Deus est, cui vel in prima creatione, vel in secunda per Christum regeneratione, anima desponsata est. Ab hoc viro priore anima peccatrix in primo conuersionis puncto se longè distare cognoscit, ideoque reuerti desiderat. Absque hac agnitione desiderium reuertendi nullum est. Peccatores impatientes non aduertunt se longè esse à Deo, imò in medijs voluptatibus atque peccatis omnia sibi salua ac tuta promittunt. At vbi primùm conuersionis studio tanguntur, vident se longissimè abesse à salute, dicentes cum Propheta: *Longè à salute mea verba delictorū meorum.* & agnoscentes illud: *Longè à peccatoribus salus.* Qui in foueā aut fossam decidit, si casu delectatur, optimo loco videtur esse: at vbi primùm emergere contendit, tunc demum se malo loco esse aduertit, & auxilium implorat, suæ sibi miseræ conscius. Primus ad indulgentiam gradus est, agnoscere delictum, fateti miseriam. Vnde Paulus consulit, dicens: *Non vos defendentes charissimi.* Iudas filius Iacob, licet innocens esset, propter scyphum inuentum in sacco Beniamin, seipsum tamen accusauit, vt Egypti principē secteret, dicens: *Quid respondebimus domino nostro? Deus inuenit iniquitatem seruorū suorum.* Loquens Propheta Oseas cum populo Israelitico, sic ait: *Conuertere Israel ad Dominum Deum tuum, quoniam corruisti in iniquitate tua.* Sed vnde conuersionis exordium sumant, mox explicat, dicens: *Tollite vobiscum verba, & conuertimini ad Dominum, & dicite ei: Omnem aufer iniquitatem, & accipe bonum, & reddemus vitulos labiorum nostrorum.* Vitulos labiorum vocat Propheta verba humilia, quæ à corde contrito exeunt, eorūque miseriam patefaciunt. In huiusmodi enim verbis lingua & labia quasi mortificantur. *Mansuetorum & humilium semper tibi placuit deprecatio,* ait S. Iudith. *Deus enim (ait sapiens) dissimulat peccata hominum propter penitentiam.* Vide quanta humilitate etiam iusti ad Deum accedunt, vt sic, quid peccatorem facere conueniat, certius intelligas. Abraham volens pro Sodomitis intercedere, *Quia,* inquit, *semel cepi loquar ad Dominum meum, quum sim puluis & cinis.* Quasi dicat, ne irascaris mihi quòd pro alijs oro, quum sim ipse peccator. Sic & Iacob faciebat, quum timeret à facie fratris sui Esau: *Domine Deus, minor sum omnibus miserationibus tuis.* Nec aliter Dauid, quum iam in

Psal. 21.

Psal. 113.

Simile.

Rom. 12.

Exemplum.

Gen. 44.

Osea 14.

Iudith 9.

Sap. 11.

Exempla.

Genesis 19.

Genesis 32.

2. Reg. 7.

Daniel. 3.

Daniel. 9.

Domin. 3. post

Epiph. text. 8.

Domin. 1. post

Pasch. text. 4.

Verecundia

peccatoris.

Exempla.

1. Esdr. 9.

Luca 7.

Oratio
nassii.

Ierem. 3.

Ierem. 3.

Simile.

altissima parce, maximaque rerum affluentia regnare. Quis (inquit) ego sum Domine Deus, aut qua domus mea est patris mei, quod adduxisti me usque huc? Sic & socij Danielis in medijs flammis ambulantes, Deum benedicebant. Iustus es in omnibus quæ fecisti nobis, & uniuersa opera tua vera, & uia tua recta, & omnia iudicia tua vera. Denique ipse Daniel pro se, & pro populo suo oraturus, ab hac humili confessione orditur: Peccauimus, iniquitatem fecimus, impij erimus, & recessimus & declinauimus à mandatis tuis & iudicijs. Tibi Domine iniuria, nobis autem confusio faciei. Vides quam longè stat, & quam longè se ponit à Deo, suam & suos miseriam agnoscens. Si sic iusti se humiliant, quomodo erecta ceruice stabit impius? Si sic columnæ cõtemiscent, quomodo tabulæ sibi firmæ videntur? Si amici & domestici tam timidè fores pulsant; extranei, & à Deo per peccatum diuisi, quanto eum tremore ad Deum debent accedere? Plura de hoc necessario humilitatis exordio in negotio penitentia, & reconciliationis cum Deo, in alijs locis Dominicis diximus, quæ huc referri possunt.

5. Nolebat oculos ad calum leuare.

Locvs moralis de verecundia peccatoris ad Deum penitentiam reuertentis. Quum enim iste publicanus exemplum quoddam penitentium à Christo hic proponatur; singulæ orationis eius circumstantiæ documentum præbent. Noluit ergo præ pudore & verecundia scelerum suorum oculos ad celum, id est, ad Deum cali leuare. Eldras quum pro populo oraret, cum hac verecundia accessit. dicebat enim: Deus meus, confundor & erubescor faciem meam ad te, quoniam iniquitates nostræ multæ plenas sunt super caput nostrum. Magdalena peccatrix, indignam se reputans quæ faciem contra Christum leuaret, stetit reuersecus pedes Domini. Rex Manasses in sua oratione sic loquitur: Non sum dignus intruere & aspicere altitudinẽ cali præ iniquitate iniquitatum mearum. Appositè Propheta Ieremias. Quomodo confunditur fur quando deprehenditur, sic confunduntur domus Israel, ipsi & Reges eorum, principes & sacerdotes & propheta eorum, dicentes ligno, Pater meus es tu. Hoc est, tanta est quorumlibet peccatorum qui in malicia sua obstinati sunt pertinacia, vt de illis veru sit, quod idem Propheta de illis alibi dixit: Frons meretricis facta est tibi, pulchritudo

erubescere. ximè cõfusi confundi cõfundi audebat. simbriam in frater loab sequeretur. lar te confon loab fratrem necessaria formidatu bis est, ne caro lethifimus, vt non minu ea D. Ambro. & pœna subleuamus noluit posse. Hac ille. H

Locvs cellaria, cõfitebatur. Percutiēbunt iulant, iuxta hominem, fidententes a vestra: id est, scã & inter radicitus cõminuit; sic cor in q̃tum relin sibi adhuc ferte ad te puerorum vehemē in intimis lotis acci

atia regnate
domus mea
locij Daniels
dicebant. In
tua vera
que ipse De
humili con
nus, impi
tus & iudic
i. Vides qu
nam & iustit
at, quomodo
cōtremiscen
mici & dom
Deo pet
a debent acc
ordio in neg
o, in aliis
re.

ad Deum pe
publicanus
to hic prop
documentum
india sceletu
m cali leuau
erecundia ac
erubescere leu
ra multiplic
a, indignam
ret, stetit
one sic loqu
cō cali pra
meta Ierem
eur, sic comp
& sacerdot
u. Hoc est
m impudent
malitia sua
od idem Pre
a est tibi, uultu
erit

erubescere. Sicut mulier à viro in adulterio deprehensa maxime cōfunditur: sic anima peccatrix violata fide cum Deo confundi debet. Mulier illa sanguinis profluumis passa nō audebat coram ad Christum accedere, sed retrò veniens, *simbram tantum vestimenti tetigit*, & sanata est. Cùm Aiael frater Ioab Ducem Israhelitici populi Abner fugientem insequeretur, dixit illi Abner: *Recede, & noli insequi, ne compellar te confodere cum terra, & non potero leuare faciem meam ad Ioab fratrem tuum.* Si propter occisum in bello, idque in sua necessaria tutela, sic vultus potentis ab ipsi potentibus formidatur, quanto magis Dei Patris facies timenda nobis est, ne ad eum oculos leuare audeamus, postquam peccato lethifero, Filium eius vnice dilectum iterum crucifiximus, vt Apostolus loquitur! Est autem hæc verecundia non minus peccatori vilis quàm necessaria. Vnde sic de ea D. Ambrosius: *Plurimum suffragatur reo verecunda confessio; & penam, quam defensione euitare non possumus, pudore subleuamus.* Et iterum alio in loco: *Quem commissi pudet, nescit postea tale aliquid committere, vnde similiter erubescat.* Hæc ille. Habes plura in loco proximè præcedente.

6. Percutiebat pectus suam.

Locvs moralis de contritione cordis penitenti necessaria, quam hac externa pectoris percussione publicanus prouidebat, vt in altero Promptuario latius dictum est. Percutiebat pectus vbi erat cor, ex quo omnia peccata pululant, iuxta illud Saluatoris: *De corde exeunt qua inquinant hominem, sicut, homicidia, adulteria.* Deus per Ioelem sic penitentes alloquitur: *Scindite corda vestra, & non vestimenta vestra:* id est, non tantum exterius signa doloris ostendite, sed & interius verum dolorem habetote. Sicut arbor quæ radicitus euellitur, terram in qua hærebat, deiicit & comminuit, sic peccatum quod radicitus & omnino euellitur, cor in quo hæsit, necessario commotum valde & afflictum relinquere debet. Vbi cordis afflictio non sentitur, ibi adhuc peccatum hæret radice tenus, etsi fructus profere ad tempus desinat. Quemadmodum vermes qui in puerorum intestinis generantur, pharmacis quibusdam vehementer acerbis & amaris excutiuntur; ita peccatum in intimis animi secessibus habitans, penitentia & doloris acrimonia extinguit. Doloris de peccato summam

Exempla.

Matth. 9.

1. Reg. 2.

Hebr. 6.

In Psa. 37.

Apolog.
Dauid, c. 9.

Cōtricio cordis penitenti necessaria.

Matth. 13.

Ioel. 2.

Similia.

Bas. Hom. de ieiunio.

ne

Isa. 2.
Michae. 4.
Ier. 31.
In Comm.
Ibidem.
Psal. 50.

Psal. 6.

In Psal. 118.
Conc. 7. num. 7.

Psal. 55.

In Psal. 37.
Luc. 22.
e. Cor. 7.

In Comm.
Ibidem.
Psal. 118.

Ser. 5. de lapsis.

Hom. 50.
Enchirid. c. 65.
Past. cura par. 3.
Admon. 37.

necessitatem, si rectè conuerti volumus, discretè Scriptura docet: *Conuertimini ad me in toto corde vestro, in fletu & lacrima. Dole & satage filia Sion quasi parturiens. Postquam parturisti me, egi pœnitentiam, & postquam ostendisti mihi, percussimus meum. Quod plangentis & super errore pristino ploratum indicium est, ait S. Hieronymus. Sed regius Propheta, qui pœnitentis personam accuratè egit, clarissimè hoc docet: *Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non despiciet. Et rursum: Rugiebam à gemita matris mei: lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymarum meum stratum meum rigabo. Quod à nobis quemadmodum fieri debeat, docet Ambrosius: Ille qui sui sollicitus gubernator, atque ingemiscens & dolens, lapsus superioris offensam, quomodo abluat fluctibus pœnitentiæ, hic lauat per singulas noctes lectum suum. id est, per singula peccata cor suum mundat. Sed & rursum sanctus Dauid: *Deus meus, vitam meam annuntiabo tibi, posuisti lachrymas meas in conspectu tuo. Vbi Jo. chrè D. Ambrosius: Lachrymæ, inquit, legationem solent accipere pro delictis. Sic Petrus abnegato Christo exiit foras, & fleuit amarè. Paulus quoque: *Quæ secundum Deum, inquit, tristitia est, pœnitentiæ in salutem stabilem operatur. Ecce enim hoc ipsum secundum Deum (id est, propter offensum Deum) contristari vos, quantam in vobis operatur sollicitudinem, tertium peccetis: sed defensionem coram iudice Deo, sed impetrationem de præteritis commissis; sed timorem de futuro non desu. sed desiderium nouæ vitæ, sed emulationem gloriæ Dei, ut per nouam vitam cum glorificetis, quem peccato inobediens mortalitatis; sed vindictam. In seipso enim vindicat (ait Ambrosius) qui se causa delicti affligit. Quod ita sanctus Dauid fecit, ut diceret: *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non controdierunt legem tuam. Hunc igitur de peccato dolorem, certum peccati remedium, ut Deo sacrificium acceptum, ut iustam offensæ vindictam, diligenter iuxta Scripturas docent sancti Patres. Cyprianus plenam pœnitentiæ vitam, quæ dolentis & lamentantis animi probat mortificationem: & eorum cecitatem grauiter reprehendit, qui nec agnoscunt delicta, nec plangunt. Augustinus ait, *satis fieri Deo per pœnitentiæ dolorem. Et iterum: Pœnitentiæ certam non facit nisi amor peccati, & amor Dei: quare in pœnitentiâ non tam conuersus est mensura temporis, quàm doloris. Et D. Gregorius: Nequam satisfacimus si ab iniquitate cessamus, nisi voluerimus, quod dileximus, è contrario appositis lamentis insequamur. Neque enim******

Deus nostri
camentis co
mè scribat
indidit, nisi
ex eo deo
peccato, pec
peccatum p
ri recessu in
nicos cruci
puli: flebat
dere in quæ
prà in alia
Patrum m
peccato ne
ti dolore r

7.

Loc vs
cauam cu
demnatur.
Qua vide
sum glori
debat, tan
illi coniu
Euangelic
esse intelli
prestante
Matthæo
Tanto ign
argument
dictum sit
annotatur
cur sed, q
vana sui
do, fiat, li
ut per va
despectum
in seiplo.
& tot mo
gelos sup
Deus Dau
numerari.

Deus nostris cruciatibus pascitur, sed delictorum morbos medicamentis contrarius medetur. Quod adeo verum est, vt vtilissime scribat Chrylſostomus: *Tristitiam nobis Deus non ob aliud induit, nisi propter solum peccatum. Quod alio in loco latius ex eo deduximus. Horu sententia accedit S. Basilius: Fle super peccato, peccatum luctu est & implacabilibus lacrimis dignum. Ob peccatum profluat effusissima lacryma, nec desinat ex imo pectoris recessu ingiter proflire suspiriosus gemitus. Flebat Paulus inimicos crucis Christi: flebat Ieremias interuencione pereuntis populi: flebat Dauid, & dixit; Defectio tenuit me pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam. Plura huc pertinentia vide supra in alia Dominica. Hæc lacra Scripturae, hæc sanctorum Patrum manifesta doctrina est, dolorem cordis, sanando peccato necessarium esse. Sic publicanus iste, acerbo peccati dolore tactus, percutiebat pectus suum.*

Hom. 7. ad pop. Antioch.
Hom. in Mart. Iulii.

Domin. 9. post Pent. text. 1.

7. *Omnis qui se exaltat, humiliabitur.*

Locvs moralis de pœna superbia. Reddit Christus Superbiae pœnam cur Phariseus cum omnibus suis virtutibus condempnatur, & in domum suam descendit non iustificatus. Quia videlicet seipsum exaltauit, seipsum prædicauit, seipsum glorificauit, in seipso sibi complacuit, in seipso confidebat, tanquam ex seipso iustus. Hæc sententia cum altera illi coniuncta (*Qui se humiliat, exaltabitur*) ter à Christo in Euangelio repetitur, vt eam tum tanto certius verissimam esse intelligeremus, tum intellectam memoriæ firmius impressam teneremus Nam & bis à D. Luca, & semel à sancto Mattheo diuersis vicibus à Christo pronuntiata legitur. Tanto igitur adhuc diligentius pertractanda est, etsi de hoc argumento iam in alijs Dominicis iterum atque iterum dictum sit: sicuti in duobus primis huius Euangelij locis annotatum est. At primum non dicit Christus, *Qui exaltatur, sed, Qui se exaltat.* Non potestas aut status, sed elatio, & vana sui ipsius exaltatio condempnatur, quocumque ea modo, fiat, siue per ambitionem, & desiderium celsitudinis, siue per vanam complacentiam acquisiti honoris, siue per despectum aliorum, siue per confidentiam & gloriationem in seipso. Tot enim modis homo se exaltat per superbiam: & tot modis Deus irritatur vt suberbientem humiliet. Angelos superbientes, & seipsos exaltantes, ad ima detrusit Deus Dauidē, quia eleuatum est cor eius, & iussit populum numerari, vt gloriaretur in potētia, acerba peste immunito populo

Luca 14. & 19.
Matth. 23.

Se exaltare quid.

Exempla.
2. Pet. 2.
3. Reg. 14.

- Num. 16. populo puniuit, Chore. Dathan, & Abirō, quia seiplos exaltare voluerunt, dicente illis Moyse, *Multum erigimini super vos, viui in infernum descenderunt.* Alia ex Scripturis exempla alibi prolata sunt. Nummus qui descendit in statera thesaurum mittitur, qui verò ascēdit, reprobat. Sic tibi reprobandus à Deo. *Et ipsi* (inquit Dau. d) *de manu tua pulsati sunt, & proiecasti eos dum alleuiarentur.* Sicut lanx terna: quanto leuior est, tanto ampliùs sursum ascendit: quanto homo vanior est & inanior, tanto se exaltat magis. Sicut fauus eo plenior melle esse solet, quo in imo trahatur alucario resederit; & quanto excelsior est, tanto fertilior conspicitur: ita superbus & arrogans inanis à Deo relinquitur, humilis gratia repletur. *E, urientes impleuit manus eius, & diuites dimisit manes.* Aquila in altum admodum tenuit, nem eleuat, indeq; inter immania saxa, vt cibum extraxit miserè præcipitat. Sic in persona superborū dicit Iob. *Eleuasti me, & quasi super ventum ponens me, allisisti me à dē.* Vnde Sapiens: *Ante ruinam exaltatur cor hominū.* Licet tor vt aduersarium fortiùs deiiciat, eum sursum in altum eleuat. Sic superbus, vel à seipso, vel à diabolo exaltatus grauiori casu ruat. Esaias Propheta quum de superbo dicit, subiungit: *Propter hoc mittet dominator Dominus exercituum in pinguibus eius tenuitatem, & subtus gloriam eius iurcra debet quasi combustio ignis.* Docet citò & acerbè perire qui contra Deum superbit, seipsum exaltans. Ad Sennacheribem verò Regem Assyriorum, qui per Rabfacē seruum suum probrauerat ciuitati Hierusalem, & Deo habitatori eius, per Prophetam Deus loquitur: *Cum superes aduersum te superbia tua ascendit in aures meas. Ponam ergo circulum in os tuum, & frenum in labiis tuis, & reducam te in viam per quam venisti.* Porro ad principē Tyri sic per Ezechielem Deus loquitur: *Eo quòd eleuatum est cor tuum sicut cor Dei, & dicitur: Ego adducā super te alienos robustissimos gentium: Interficiant te, & detrahent te, &c.* Sed & Pharaoni principi Ægypti dicitur: *Pro eo quòd sublimatus est in altitudine dedit summitatem suam virentem atque còdensam, & eleuatum est cor eius in altitudine sua; tradidi eum in manus fortissimorum, faciens faciet ei. Iuxta impietatem eius eieci eam.* Altra Magni, quum Dario dimidium regni sui offerenti recusat, dederet, nec terram duos soles, nec Asiam duos reges esse posse, non ita multo post in florenti ætate moritur, vt

I

fablatus

Anduim

Et arroga

Lacirco

Sed deu

mus. Deu

mè odisse

aliquid e

iustitia e

tia. Grat

quàm qu

quai ex t

fundame

perbia ve

filios super

sunt insign

primat, v

tro locum

Merito ig

usius man

Iam verò

fortuna, h

tia, fundā

Egregium

exaltat cu

neris Red

te inuenit

ra: Qui t

tendas vi

ferri bara

est: Nam

ceas, in m

nes) pecc

cipium. d

tam vilen

Dei bene

cus non v

cacus, &

quomodo

odibilem

humiliet

homo, & h

sublatas. Contra superbos Moabitas sic intonat Esaias: *Audiuimus superbiam Moab. Superbus est valde. Superbia eius, Esaiæ 16. & arrogantia eius, & indignatio eius plus quam fortitudo eius, Idcirco ululabit Moab ad Moab, & uniuersus ululabit.*

See exemplorū nō est numerus. Causas breuiter annotabi- Falsus & uario
 mus. Deus est purissima veritas: nō potest igitur nō maxi- m. c. 23. Marth.
 mē odisse mēdaciū. At mendaciū grauissimū est, putare te
 aliquid esse, quū nihil sis. Nec obstat quōd pari ratione in-
 iusticia erit maximē quoq; Deo exosa, quia Deus est iusti-
 tia. Grauior enim est corruptio quæ in fundamento later,
 quam quæ in tecto aut pariete. At putare te aliquid esse
 quā ex te, quū nihil sis, corruptio quādā est in ipso esse, ac
 fundamento omniū virtutum atq; operatiōū Rursū super-
 bicia vexillum diaboli est. *Ille enim est princeps super omnes*
filios superbia. Odit igitur Dominus eos qui *Charactere bestie*
sunt insigniti. Deinde qui se exaltat, necesse est vt alios de- Iob 41.
 primat, veluti qui cubito omnes deiiciat, vt primū in thea- Apoc. 16.
 tro locum obtineat. Omnibus ergo bellū indicit superbus.
 Merito igitur *ad-bilis Deo & hominibus superbia.* Merito cu- Ecl. 10.
in iūta manus contra eum, postquam manus eius contra omnes est. Gen. 16.
 lam verō originem suam inquirat superbus. Genus, opes,
 fortuna, fundatur in corpore: virtus, eruditio, pietas, scientia, fundatur in anima. At hæc nōne ex nihilo creata sunt?
 Egregium verō celsitudinis fundamentum. Quomodo se
 exaltat cuius fundamentum nihil est? Porro vt humani ge-
 neris Redēptor te, superbe, serualet, quousque descendit, vt
 te inueniret, indeque te eriperet? Nōne ad inferiora ter-
 ra: *Qui tā iacet profundus, quomodo se exaltat: Sed & quōd*
tendas vide, nisi Dei te misericordia saluet. An non in in-
 ferni barathrum: *Quomodo se exaltat, qui inferno dignus*
est? Nam quōd peccatores; & vtrunque in quibusdam pla-
ceas, in multis tamen offendis (nam in multis offendimus om-
nes) peccatum autem te Deo inimicum, cupiditatis man-
cipium, diaboli captiuum facit; quomodo te exaltas, quem
tam vilem peccatum fecit? Postremò, qui ad tot & tanta
Dei beneficia obsurdescis, qui Christi humilitatem vel ca-
cus non vides, vel videns imitari non potes, tam surdus,
cæcus, & claudus, atque adeò in peccato suo mortuus,
quomodo se exaltat? Hæc vt summo odio sunt digna, sic
odibilem Deo reddunt superbum, & idcirco necesse est vt
humilietur. Pronunciat per Prophetam Deus: Incuruabitur
homo, & humiliabitur vir, & oculi sublimium deprimentur. Et Esaiæ 5.
 auius

quia seiplos et
 in erigimini filij
 Scripturis et
 ndit in statera
 obatur Sic
 d) de manu
 Sicut lanx
 sum ascende
 te exaltat mag
 quo in imo ma
 est, tanto ferē
 inanis à De
 ntes impleat
 dmodum reb
 cibum extat
 rū dicit Iob
 me, allisisti me
 or hominū. L
 fursum in a
 bulo exaltat
 de superbo
 qui secat in ex
 omnis exercit
 em eius succen
 bē petitiua
 Ad Sennache
 ē seruum suo
 habitatori eius
 es aduersum me
 o circūson in
 te in via per
 chielem Deu
 cor Dei, idcirco
 ium: Interfici
 ipi Aegypti
 tes est in altit
 en sam, & ele
 manus forti
 ieci eam. Ale
 ni offerēti
 a duos reges
 moritur, v

2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

*Psal. 36.
Abacuc 2.
Simi. 11.*

alius Propheta: *Vidi impium super exaltatum super cedros Libani, & transiit, & ecce non erat.* Aptè quoque Abacuc: *Quomodo vinum potantem decipit, sic erit vir superbus.* Sicut enim capitis vertigine laborans, & vino captus, in omnem lapidem impingit, & mille periculis obnoxius est: sic qui seipsum exaltat, quasi homo læsi cerebri, & nimio sui amore quæ vino captus, facile humiliatur & impingit; multa ablati-

*Chryso. hom. 59.
in Ma. th.*

facit, multis se ridiculum præbet. *Si quis cum statura cubiti sit instar montium, imò etiam altiorem se putet, ac ideo seipsum quasi montes excessurus erigat, nullum iam aliud signum eum in-*

*Exemplum.
3. Reg. 20.*

sania quæreremus. Sic cum hominem inflatum vides, qui seipsum præ cæteris exaltat, nullum aliud signum recordia hominis requiras. Quomodo Benadad Rex Syria arroganter dixisset. Be faciant mihi dii, & hæc addant, si suffecerit pulvis Samaria, & gillis omnis populi qui sequitur me: appositè ei respondit Adad Rex Israel. Ne gloriatur accinctus aquè ut discinctus, id est, præcanere triumphum ante victoriam; ne sic gloriatur adit ad prælium accinctus, atque ille qui finito prælio, & paræ victoria, discinctus arma deponit. Qui se in hac vita exaltat, gloriatur adhuc accinctus. Sed Deus tales humiliat, & illum Benadad humiliavit, cuius numerosum exercitum per pueros principum provinciarum num. 232. profregit. Fumus à loco ignis erumpens, in altum extollitur, & in elevatione in magnum globum intumescit; sed quando in globus ille grandior, tanto fit vanior. Sic impius quo magis exaltatur, eo magis deficit. Sicut in area extollitur palea super granum, non quòd sit dignior, sed quòd sit leuior: sic in hac vita superbus fertur super humilem, non propter virtutem, sed propter vanitatem.

*Similia.
August. Enarrat. in Psal. 36.*

Verissimè qui se exaltat, humiliatur: quia sese exaltando peccatum incipit, & virtutem abruptit. Nam ut incipit omnis peccati superbia; sic ruina omnium virtutum est arrogantia, ut in superioribus ostensum est. Volebant deo homines ingredi in magnificam aulam per postem depressum. Vnus se inclinans, transiit: alter erectus, & magis impetu se intrudens, læso grauius capite, cedit retrò. Hæc magnifica aula est domus celestis, cuius via arcta & angusta est, cuius ostium humile & depressum est: *Christus ostium, mitis & humilis corde.* Qui se humiliat, in caelum trat: qui se exaltat reicitur, & in terram, imò in infernum cadit. Docet nos Christus: *Cum inuitatus fueris ad nuptias, & discumbas in primo loco, ne fortè honoratior te sit inuitatus*

*Ezech. 16.
Parabola.*

*Matth. 7.
Ioan. 10.
Matth. 11.*

Lucæ 14.

illo, & ven-
& tunc in-
sunt nupti-
mus, qui i-
minia dei
in Abime-
affectante
quoque re-
tere nolè-
Dominica
astate nin-
fulmina, &
serenus &
mixta, nò
ad probat-
tino vuln-
tatis sape-
Non glori-
seit. Vnde
Ad eò sem-

Locus.
de. Hunc
terum tra-
strinz ex-
prout De-
pter pecca-
qui seipsum
ta, siue in-
nunc iterum
gradibus
omni virti-
hominum g-
tium, tertio
ue quoad
gradus in-
piens & vi-
ue ætate, si-
eorum aut
res postala-
hæc est ne-

illo, & veniens is qui te & illum vocant, dicat tibi, Da huic locū; & tunc incipias cum rubore nouissimum locū tenere. Hęc nuptię, sunt nuptię Agni, & cœna magna ad quā omnes inuitati sumus, qui se exaltans vult primo loco accūbere cum ignominia detrudetur in infimum Talia iudicia exercuit Deus in Abimelech filio Gedeonis, in Abalone regnum patris affectante; in Athalia regnū occupante, in Adonia paternū quoque regnū ambiēte, in Vasthi Regina Assuero viro parere nolēte, alijsq; multis supra in hoc euangelio, & in alia Dominica cōmemoratis. Sicut in hyeme frigore vigēte, & æstate nimio calore omnia inflāmanēte, raro cadūt ingētia fulmina, vt refert Plinius, sed vere & autūno quādo aēr est serenus & trāquillus: sic ærumnę & calamitates à Deo immittunt, nō eos querūt, qui in humili statu laborāt, (nisi rariū ad probationē & maiorē ipsorum gloriam) sed illos repētinō vulnerāt impetu & deiiciūt, qui in trāquillo prosperitatis superbia extolluntur, & inani mundi gloria insolecūt Non gloriatur fumus quia ascēdit, nam ascendēdo euanescit. Vnde Propheta regius *Sicut deficit fumus, ita deficiunt.* Psal. 67. Adeo semper verum est: *Omnis qui se exaltat, humiliabitur.*

Exempla,

Simile.

Natural. hist. lib. 2.

8. *Et omnis qui se humiliat, exaltabitur.*

Locus moralis de certa & āplissima humilitatis mercede. Hunc locum etsi in alijs Euangelijs iam semel atque iterum tractauimus, tamen, propter saluberrimę huius doctrinę explicationem vberiore, quādam hęc addemus, prout De⁹ dabit. Non qui simpliciter humiliatur, puta propter peccata sua, vel ab extrinseco quod inuitus patitur; sed qui seipsum humiliat, ille exaltabitur à Deo, siue in hac vita, siue in altera. Sed quia de humilitate sæpe diximus, & nunc iterum dicendum est, in quo illa consistat, de quę eius gradibus pauca ad captum popularem annotabimus. Vt in omni virtute & pietatis actione, sic in humilitate tres sunt hominū gradus: primus est incipientium, secundus proficiētium, tertius perfectōrū. Quū autē humilitas duplex sit, siue quoad alios; siue quoad seipsū, in vtraque specie tres hi gradus inueniuntur. Circa humilitatem quoad alios, incipiens & vulgaris Christianus paratus est maioribus suis siue ætate, siue scientia, siue virtute deferre, seq; submittere, eorum aut mādara iusta tolerando, aut etiam consilijs, vbi res postulat obsequendo; nec se vnquam præferet æquali, & hæc est necessaria humilitas. Proficiēs verō & melior Chri-

Humilitatis amplissima merces.

Humilitatis gradus & partes.

Epist. 16.

Christi humi-
litas.

Math. 6.

Ioan. 3.

Luc. 2.

1. Cor. 9.

2. Cor. 10.

Humilitas
quoad se-
ipsum.

Math. 11.

Psal. 68.

2. Cor. 6.

stianus etiam aequalibus suis: siue aetate, siue scientia, siue
virtute deferre, seque in eiorum iudicare, eorum quoque
consilia non aspernando, non dubitabit: minoribus quoque
suis suo se iudicio non praeferet: & haec est humilitas à Chris-
to & Apostolis laudata & eo commendata, quam S. Augu-
stinus vocare solet *propriam disciplinam Christianorum*. Non
prima officiosa magis est quam pia, ipsisque ethnicis com-
munis Perfectus verò Christianus, & qui proximè se
Christum cupit, etiam minoribus suis, quocumque respectu
huiusmodi se submittere, se inferiore, & deteriore iu-
dicare non verebitur, eisdem etiam, si res postulat, vel con-
sulentibus morem gerere; vel etiam iubentibus quae huius-
& honestè iuberi possunt, parere paratus. Haec est heros
& excellens humilitas, quam Christus redemptor in sua
nedita persona primus exercuit, *veniens ministrare, non
ministrari, lavans pedes discipulorum suorum subditus patri passio-
nis: quam etiam imitatus est Paulus faciens omnibus omnino
omnes lucrifaceret; & sic inter fideles conversatus, ut dicitur
Corinthij: Praesentia corporis infirma, epistola fortis: propria
humilem ipsius inter eos conversationem* Ad hanc horam
Scriptura & huc maxime exaltationis merces repromit-
tur, etsi etiam de secundo gradu verissimum sit, quod
sic se humiliat, exaltabitur, ut mox ostendetur. Circa alteram
humilitatis speciem quoad seipsum in vnoquoque incipit
& vulgaris Christianus de nullis suis bonis sibi placeat
trarium enim superborum est, ut ex dictis patet; cuiusque
que suam facile agnoscit (alioqui enim impius est & gra-
ter, imò immedicabiliter peccat) & haec est humilitas ve-
tatis, unicuique necessaria, solo rationis lumine perspicua.
Froficiens & melior Christianus culpam suam, etiam
non est, agnoscit, & quod de seipso humiliter credit, hoc
ab aliis de ipso iudicari libenter permittit, & haec est
humilitas Charitatis, qualem Christus habuit, dicens: *Disce
à me quia mitis sum & humilis corde*, id est, paratus ab aliis
lipendi: et si in Christo ac nobis hoc discrimen sit, quod
sola voluntate ita se humiliavit, & *improperia exprobrantes
cecidit super eum*, quia sic voluit: nos verò necessitate
habemus sic humiliandi nos; quia nostro vitio id ut pla-
mum meremur, ut alij nos vilipendant & despiciant. Nobis
tamen vitio talis despectus provocandus non est, nec esse
debeo proximo debemus. Sed vt tales ab hominibus
ceamur, quales coram Deo & conscientia nostra sumus, id est
Christi

Christi
tueris, q
tem in h
esse pess
paraboli
humilia
modo. S
dignus ca
Exi à m
cens, Do
omnia h
explicat
Qui se
vt in se
profund
quisque
trutina
anima v
id quod
nibus, &
subiung
ab humili
& ex se
eoque q
& oblig
Quare q
riatur, pe
vere non
beatur h
les facile
lectatur.
enim: Qu
contemnu
militas p
sanctitat
quid faci
modi vt
stabelle p
qui exalt
mini, sub p
Quod en
tur, vt int

Christiana humilitas flagitat. Alioqui de numero illorum tueris, qui apparere boni quàm esse mallerent. Perfectus autem in hoc genere, quum sit omnium optimus, se omnium esse pessimum arbitratur; qualis maximè erat vir ille incomparabilis sanctus Franciscus, ut alibi annotauimus. Qui se humiliat secundo modo, exaltabitur; sed magis qui tertio modo. Sic se humiliavit S. Ioannes Baptista, dicens: *Non sum dignus corrigiam calceamenti eius soluere*. Sic D. Petrus, dicens: *Exi à me Domine, quia peccator ego sum*. Sic Centurio ille, dicens: *Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum*. Quæ omnia loca in aliis iam Dominicis tractauimus. Hac ergo explicatione præmissa, verba Christi elucidanda sunt.

Qui se humiliat, exaltabitur, eo quòd humilitas virtus est *Similia*, ut in se præstāissima, ita Deo gratissima. Sicut enim quāto profundior est puteus, tātò eius aqua est dulcior: sic quāto quisque humilior fuerit, tātò Deo grator est. Sicut lanx trutinæ quanto plenior & grauior, eo descendit magis: sic anima virtute & vera pietate plena se humiliat magis, iuxta id quod scriptum est: *Quanto maior es, tanto te humilia in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam*. Et expende causas quas subiungit Scriptura: *Quoniam magna est potentia Dei solus, & ab humilibus honoratur*. Duo dicitur. Quòd solus Deus per se, & ex se magnus & potēs est, omnes alij beneficio illius; id eoque quo quisque Dei beneficio maior est, eo obstrictior & obligator manet, magisq; Deo obnoxius & subiectus. Quare qui de bonis vel tēporalibus, vel spiritualibus gloriatur, perinde facit, ac si diceret: Plurima debita quæ soluere non possum, deo. 2. Quia quum diuinæ potētiae debeat honor, hunc soli humile Deo deferūt: tum quia tales facillè obsequuntur, tum quia talium obsequio Deus delectatur. Hinc autem fit ut facillè exaltentur à Deo. Ait enim: *Quicumque honorificauerit me, glorificabo eum: qui autem contemnunt me, erūt ignobiles*. Quòd si in hoc Euangelio humilitas publicani cum peccatis tantum valuit, ut Pharisæi sanctitatem superaret, Deumq; ad misericordiam flecteret; quid faciet humilitas cū vera pietate coniuncta? Quemadmodū ut ignis in sublimè flammam & splendentē exurgat, stabello prius multū deprimi debet: sic humiliari oportet, qui exaltari à Deo desiderat. Hinc diuus Petrus: *Humiliamini, sub potēti manu Dei, ut vos exaltet in tempore visitationis*. Quod enim anchora in nauis, hoc humilitas in mēte operatur, ut inter feroces mūdi fluctus, & vel vanos seculi honores

Ioan. 1.
Lucas.
Math. 8.

Eccli. 3.

1. Reg. 1.

Simile.

1. Pet. 5.

Simile.

res, vel aduersæ fortunæ tumentes vndas humiliter compressa, in tuto ac tranquillo maneat. *Qui iacet in terra, non habet vnde cadat.* Qui humiliter de se sentit, idcircoque sua sorte contentus est; tum quicquid à Deo immittitur æquanimiter fert, imò grauiora se commertum arbitrat; illum nihil è statu suo dimouere potest. Vide quibus verbis, quo affectu, quanto studio, ad hanc animi demissionem & humilitatem Philippenses suos hortetur Apostolus. *Si qua* (inquit) *consolatio in Christo, si quod solatium, si quæ pietas spiritus, si qua viscera miserationis, implete gaudium meum.* Vide quàm enixè obsecrat, quasiq; coniurat. Si accepta inquit, aliquam consolationem ex Christi doctrina & conuersatione, si experti estis in vobis aliquod charitatis lobotium; si cū diuino Spiritu aliquā societate aut similitudinem habetis; si viscera vestra aliquo amoris affectu tanguntur per hæc omnia vos adiuro, hanc mihi vnam gratiam prestatate, eamq; non modicam, sed quæ mihi plenum gaudium allatura est. *Quæ* demum hæc tanta res est, quam ita tantus Apostolus tot verbis flagitat? Sequitur: *Præcedite pacis, eandem charitatem habentes, vnanimes idipsum sentientes; nihil per contentionem, nec per inanem gloriam, sed in timore militate superiores sibi inuicem arbitrantes, non qua sua, sed quæ gloriæ considerantes, sed ea quæ aliorum.* Sic ille ad humilitatem & (quæ sine ea non est, imò per eam & generatur, & conuenitur) ad pacem, ac charitatem fraternam adhortatur. De Deo apud Prophetam: *Ego Dominus humiliaui lignum vile, & exaltaui lignum humile.* Humilitas est gossippum, quo conseruatur virtutum moschus, præstantissimum quoque odorem. Sicut in arte Arithmetica quædam notula est, vocatur siphra, quæ nihil valet, sed facit valere, & augmentum, cum nullum ipsa habeat; coniuncta enim vnitate facit decem; & coniuncta denario numero, facit centum; denique coniuncta centum, facit mille: ita planè humilitas nimis submissio, suiq; abiectio, quum ex se in hac vita apud homines valeat, sitq; res suâ naturâ abiectissima, nullius valoris, tamen facit omnes alias virtutes apud Deum valere; coniuncta vni virtuti, facit valere decem, vti publicano vni orationi coniuncta; coniuncta pluribus virtutibus, facit infinitè valere, vt in beata Virgine, locum Baptistæ, diuo Petro, aliisque humilitate insignibus fecerunt in alia dominica explicatum est. Sicut prima mater omnium formarum capax est; quo autem quæque mater

Philipp. 2.

Ezech. 17.
Similia.

plures
anima
capax
Quo
tiarum
tribuit
niam t
humili
Illu
videre
adhuc
mus, v
moniu
dit. Ex
maior
mo op
miles
magis
puer, v
clutit,
diuino
vuli, no
Rursus
magni
subiecti
in mor
des pro
mifero
feros p
Imò cū
& boni
quos se
delecta
flumini
per dec
sursum
humile
sunt di
quis bib
ergo ex
curren
ventre

plures formas iam habet, eo minùs nouarum capax est: sic anima humilis nihil sibi attribuēs, omnium Dei gratiarum capax est; & sicut tabula rasa, omnes à Deo figuras capit. Quo autem quisque sibi plus tribuit, eo minùs à Deo gratiarum capax est. Hinc Scriptura: *Iuxta est Dominus his qui tribulato sunt corde, & humiles spiritu saluabit.* Et iterù: *Quoniam tu populum humilem saluum facies, & oculos superborum humiliabis.* Vix aliud frequentius docet Scriptura.

Illud admiratione dignum est, ipsos etiam Gentiles hoc videre potuisse, quod post tot diuini Spiritus oracula, vix adhuc nos Christiani credimus; certè ita passim superbumus, vt nihil minùs credere videamur. Chilo enim Lacedæmonius interrogatus ab Æsopo quid ageret Iupiter, respondit: *Excelsa humiliat, & humilia extollit.* Magni artifices, quo maiore sibi gloriam parent, viliores mate: ià pulcherrimo operi subiiciunt. Deus vt pulcherrimū opus faciat, humiles & abiectos exaltat. Omnes res exiguè aspectū nostrū magis oblectare solent, & elegantiores videntur; exiguus puer, vitulus, catellus. Qui Homeri Iliada in nuce vna conclusit, mirabile opus fecisse videbatur. An hic instinctus ex diuino emanauit, cuius illa vox est: *Nisi efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnū calorū?* Paruulis delectatur Deus. Rursum ideo Deus humiliatū exaltat, quia generosum & magnificum est. Regia enim & magnifica vox est: *Parcere subiectis, & debellare superbos.* Quod leoni principi animalium in more est, qui nec hominem, nec bestiam lædit ante pedes prostratam. Porro quum Deo proprium sit misereri, miseris quærat, quorū miseretur: eos videlicet, qui se miseris profitentur & agnoscunt, quod soli humiles faciunt. Imò cū nulla in Deo maior sit virtus, quàm misericordia, & bonitas sui diffusua, nihil magis amat quàm humiles, in quos se effundat, sicut homo liberalis & largus eis maximè delectatur, quibus se liberalem prestare potest. Fontes & flumina non per accliuia decurrūt, nec montes petunt, sed per decliua & valles labuntur. Sic omne datum optimum de sursum est, descendens à Patre lumininum. Si descendit, ergo in humiles, nō in elatos. Sed & ex parte nostra, humiles soli sunt diuinæ gratiæ capaces. Ait Christus de sua gratia: *Si quis biberit ex hac aqua, fiet in eo fons aquæ salientis.* Si salientis, ergo ex imo loco saliet: ergo ex humili corde. Ideo nō dixit currentis, aut defluentis, sed salientis. Rursum: *Flumina de ventre eius fluent aqua viuæ.* Si de ventre, qui locus infimus

1° psalm. 37.2^o psalm. 17.Laert. 2. 1. 1.
Simile.Causa cur humiles exalten-
tur.

1.

Math. 18.

2.

1.

4.

Simile.

1.

Iacobi 1.

6.

1° an. 7.

7.
 Philip. 3.
 Math. 10.
 8.
 Apoc. 4.
 Prou. 17.
 Eccl. 13.
 Eccl. 7.
 Eccl. 11.
 Exempla.
 Daniel 2.
 Genesi 41.
 In registro, lib.
 7. Ep. 64.

& abiectus est; certè in humilem & abiectam sui ipsius considerationem deriuabitur gratia infusa. Ideo non dixit, ex capite, ex pectore, sed de ventre fluent. Iam verò si Christus non nisi per humilitatem exaltatus est (*Humiliauit enim se metipsum usque ad mortem*, &c. propter quod & Deus exaltauit illum, &c.) tu, qui te Christi membrum profiteris, inanis, si alia via te exaltandum putas. Non est discipulus sine magistrum, nec seruus maior domino suo. Denique in cælesti curia humilium est. Omnes enim illic procidunt in facie suas, mittentes coronas suas in conspectu Agni. Vnicum illic negotium est, perpetuum humilitatis exercitium, quo Deo laudatur de beneficiis acceptis. Noli putare superbos militiam, triumphaturos in humilitate. Hinc Sapiens: *Philosofia militas, ibi sapientia, & simplicitas infortiorum dirigit eos*. Hanc viam ad cælum Deus constituit, Noli aliam querere.

At enim alia Scriptura dicit: *Noli esse humilis in sapientia, ne humiliatus in stultitiam seducaris*. His verbis nostri temporis Pharisei abutuntur, vt suum supercilium speciosè tueatur. Sed sensus est: Noli esse deiectionis animi, & pusillanimitatis, qui in auctoritate & officio constitutus es, ne non valeas perire iniquitatem; vt eadem Scriptura alibi dicit, *Dare potestatis iustam administrationem, non superbi animationem, aut externum fastum ac typhum hæc Scriptura docet*. Imò eadem Scriptura paulo antè dixit: *Sapientia humiliati exaltabit caput illius, & in medio magnatum confitebitur illum faciet*. Sapiens enim seipsum humilians, vel etiam alijs humiliatus, nihilominus tamen in sapientia sua non minus, exaltabitur Exemplum primi, Daniel, qui protulit se non ex sua sapientia, sed ex Deo arcana reuelare, à Nebuchodonosor exaltatur. Exemplum posterioris, Ioseph, qui venditus, incarceratus, & maximè humiliatus, exaltatur Pharaone. Sed dictum illud Ecclesiastici, aurea illa D. Gregorij Papæ sententia explicat, qua dicit: *Quum culpa non esset, omnes secundum rationem humilitatis aequales sunt: Dicitur ita subditos esse, vt quum auctoritate contra delinquentes Episcopus, vel alios quosuis vtendum est, & ex officio quid agendum, tunc quidem nõ humiliari in sapientia sed pro auctoritate qua pollet, rem præsentem agere, & in superioriorem se ostendere Pontificem debere (quod & in quouis alio superiore, suorum respectu subditorum, locum habet) at verò extra hanc causam perpetuam semper humilitatem seruet*.

IN
 seruire, &
 superiore
 res, nullas
 erat D. C.
 Imperator
 Arrianis
 raticem
 excelsum
 bus, seu n
 tibus, fa
 conuerlat
 Surium v

EVA

sum, misit
 linguam
 Epphet
 esus; & s
 de. Et pr
 cipiebat,
 miraban
 dire, & n

P
 1. A
 nam. De
 2. Sura
 obdurati.
 3. Et a
 conuerlat
 4. M
 aditum fi
 5. Et ex
 Atum, per

seruare, seque ceteris omnibus æqualem iudicare omnem
superiorem oportere. Quanto magis qui solo titulo maio- *Inuita eius apud*
res, nullam in alios iurisdictionem habent: Talis quoque *Surium tom. 4.*
erat D. Chryostomus, qui erga Principes viros, ipsumque
Imperatorem Arcadium (cùm ad preces Gainæ templum
Arrianis Constantinopoli dari vellet) & Eudoxiam Impe-
ratricem, quam pro Callitropæ viduæ vinea in os arguit,
excelsum se, & rigidum præbuit: cum ceteris autem omni-
bus, seu magnis seu paruis, in nullo contra Deum delinquen- *Tom. 1. p. 1067.*
tibus, familiarissimè cum omni suauitate & humilitate
conuersatus est, vt in vita S. Porphyrij Gazæ Episcopi apud
Surium videre licet.

EVANGELIUM DOMINICÆ XI.
POST PENTECOSTEN.

EXIENS Iesus de finibus Tyri, venit per Si- *Marc. 6.*
donem ad mare Galilee, inter medios fines
Decapoleos. Et adducunt ei surdum & mu-
tum; & deprecabantur eum, vt imponat illi
manum. Et apprehēdens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas eius, & expuens tetigit
linguam eius. Et suspiciens in calum, ingemuit; & ait illi:
Epheta, quod est, adaperire. Et statim aperta sunt aures
eius; & solutum est vinculum linguæ eius, & loquebatur re-
cte. Et præcepit illis ne cui dicerent. Quanto autem eis præ-
cipiebat, tanto magis plus predicabant, & eo amplius ad-
mirabantur, dicentes: Bene omnia fecit, & surdos fecit au-
dire, & mutos loqui.

PERICOPE moralis huius Euangelij.

1. Adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum, vt imponat illi manum. De iuuandis proximorum necessitatibus, & de zelo an. marum.
2. *Surdum & mutum.* De statu peccatoris longa consuetudine obdurati.
3. *Et apprehēdens eum de turba seorsum.* De peccati occasione & conuersione noxia ante omnia fugienda.
4. *Misit digitos suos in auriculas eius.* De inuocanda Dei gratia, vt auctum fidei & obedientiæ in nobis aperiat.
5. *Et expuens tetigit linguam eius.* De gustu spirituali rerum celestium, per sapientiæ donum diuinitus concessum.

6. *Et suspiciens in calum, ingemuit.* De miserando hominis in peccato statu, & ipsius peccati turpitudine, enormitate, horrore.

7. *Et praecepit illis ne cui dicerent.* De fuga gloriae, & exultationis propriae.

8. *Quanto autem praecipiebat, tanto magis plus predicabant,* &c. Locu duplex. Primus, quod gloria fugientes sequitur. Secundus, contra torporem fidei.

1. *Adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum ut imponat illi manum.*

Proximorum
necessitates
iuuandae.

LO C V S moralis, de iuuantis proximorum necessitatibus siue de zelo animarum. Quod enim illi circa corporales huius surdi & muti necessitates praestiterunt, ut eum ad Christum adduceret, nec adduceret tantum, sed & pro eo deprecarentur, hoc à nobis sedulo imitandum esse circa proximorum nostrorum necessitates, non corporales modo, sed multo magis spirituales, ipsa Christi & Redemptoris bonitas in hoc surdo & muto liberando luculenter docet. Non solum huic surdo & muto imponit manum (quod solum rogatus fuerat) sed etiam eum prorsus sanat: aperit eius aures, soluit vinculum linguae, & ita soluit, ut loqueretur recte, id est, non secus exacte atque perfecte, quam si nullum unquam loquendi impedimentum passus fuisset. Sanatur, atque perfecte sanat. Sed & praeterea modo quodam admirabili, & qualem praeterea in Christi factis non legimus, eum sanare voluit; variis adhibitis ceremoniis, quae postea singulas tractabimus, quia singula habent moralia documenta. Adeo Christo grata & accepta fuit horum hominum erga proximi salutem cura, beneuolentia, charitas. Hanc & nos studiosè imitari par est, ut aberrantes in uiam morum proximos nostros, vel consilio & auxilio ad Christum adducamus, vel certè pii precibus Christo commendemus. Nihil hac pietate & charitate Deo gratius, Maxima fuit Moÿsis laus & commendatio zelus salutis populi sui, quem his verbis expressit: *Aut dimitte eis hanc noxam; non facis, dele me de libro tuo què scripsisti.* Quae incredibilem charitate se flecti passus est Deus. Magna laus Abraham, qui pro Sodomis & Gomorra etià quarta uice Deum orauit, eum pro flagitiosissimis hominibus tam diu orantem Abraham audire Deus uoluit, quam diu ipse Abraham orandum esse putauit. Nec enim prius Angeli ab orante Abraham recesserunt, quam ipse orandi finem fecisset. Sed & Lot non contentus sua & suorum à Sodomis liberatione, ab-

Exempla.

Exodi 32.

Genesis 18.

Pro ciuitate
spondente
non subuen
enim poter
quam la
populum
isti, qui ou
contra me
charitas i
daos, qu
tribus mei
expede q
& desertu
amat Dom
Atqui id
proficetu
neque mo
virtutes,
profundam
fames, nò
horum p
potuit. C
charitati
Christo
de ad co
ritatem:
esse cum
necessari
manebo
Merito
animus
meo enim
innumer
plagis, in
suum tan
plenam
mari na
quò iam
triùpho
in bello
tas diu
dem ep

pro ciuitate Segor vicina intercesserit, & impetrauit, respondente ei Angelo: *Ecce etiam in hoc suscepi preces tuas, ut non subuerſa urbē pro qua locutus es. Festina, & saluare ibi: non enim potes facere quicquam donec ingrediaris illuc. Vix quicquam laudabilius Dauid fecit, quā eum percutienti Deo populum se obiciēs dixit: Ego sum qui peccauī, ego iniquē egī: isti, qui oues sunt, quid fecerunt? uertatur, obsecro, manus tua contra me.* Sed & in Apostolo Paulo hæc in proximi salutem charitas incredibiliter flagrauit; primū ad lucrandos Iudeos, quum diceret: *Optabam anathema esse à Christo profra-tribus meis, qui sunt cognati mei secundū carnem.* Et uide atq; expēde quale hoc sit. Anathema esse à Christo, est reprobū & desertum esse à Christo. Sic enim alibi dixerat: *Si quis non amat Dominum nostrū Iesum Christum, anathema, maranatha.* Atqui idem Paulus in uerbis ferē proximē præcedentibus proficitur, quod nihil eū à charitate Christi separare potest, neque mors, neque uita, neque Angeli, neque principatus, neque uirtutes, neque instantia, neque futura, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia: nō tribulatio, non angustia, non fames, nō nuditas, non periculū non persecutio, non gladius. Nihil horum potuit. & tamen charitas erga salutem proximi hoc potuit. Optat hoc ergo nō simpliciter, sed ob magnitudinē charitatis, cū qua si fieri posset (quod fieri non potuit) etiā Christo carere solus maluit, quā ut tot cæteri careāt: Deinde ad conseruandos in Christo iā credentes, uide eius charitatem: *Coarctor* (inquit) *de duobus; desiderii habens dissolui, & esse cum Christo, multo magis melius: permanere autem in carne, necessariū propter uos. Et hoc confidens scio, quia manebo & permanebo omnibus uobis ad profectum uestrum, & gaudium fidei.* Merito hic exclamat Chrysoſtom⁹: *Papa, quis est hic Apostoli in animus? Nihil illi par unquā uel fuit, uel erit: futura metuis.* (meo enim, dixit, ne quum alijs predicauero, ipse reprobus efficiar) *innumeris malis obnoxius es. (In tribulationibus, in angustijs, in plagis, in carceribus, in seditionibus, in ieiunijs, &c. & apud Christum tamen esse non uis? Quis mercator nauē habēs mercibus Similia, plenam, cūm liceat iam ad portū appellere, adhuc tamen in mari nauigare uellet? Quis athleta cupiet ampliū certare, quū iam liceat coronari? Quis miles, quum iam liceat cum triūpho domū reuerti, & omniū rerū affluentia frui, adhuc in bello sudare & periclitari sustineat? Sed hoc fecit charitas diui Pauli, non sua quærentis, sed quæ aliorū,* ut in eadem epistola paulo post alios suo hoc explo celeberrimē*

* De hoc argumento lege plura in D. Chrysoſt. in Orat. 1. aduersus Iudeos, in fine tom. 5.

Philip. 2.

adhortatur: *Non quæ sua sunt singuli considerâtes, sed ea quæ ad
rum.* Sanè quum duplex sit peccati facies, vna peccanti
malitia, altera eorum miseria & infelicitas, qui illam solent
considerant, odio illos prosequuntur & auersantur, sed
hanc posteriorem aspiciunt, commiseratione & auxilio dig-
nos arbitrantur. Plura de hac materia iâ in aliis *Euan-
geliis protulimus, quæ hic locû habent, & huc referri possunt.

* Dominica 2.

post Epiph.

text. 7.

Dom. 3. post

Pentec. text. 1.

Et 3. Domini. 9.

post Pent. text. 1.

Dominica 2.

post Pasch. te. 2.

Consuetudo

peccati.

Miracula

Christi spiri-

tualiter intel-

ligenda.

1.

2.

3.

De verb. Do-

mini, Ser. 44.

Simile.

Tractat. 24. in

Ioan.

Matth. 21.

2. Surdum & mutum.

LOCVS moralis de statu peccatoris in peccatis lōga cō-
suetudine obdurati. Talis enim verè surdus & mutus est
ritu, sicut hic corpore fuit. Et tales surdos ac mutos hic
Christo sanatus nobis figurauit, què propterea in iōhā
admirabili modo sanare voluit, vt nos doceret quā sit di-
ficile & arduum, peccati cōsuetudinē vincere, vel obdurati
in peccato, qui nec audire Dei verbum, vt sanetur, sustinet,
nec os ad Deum aperire, vel ad peccati cōfessionem: vel ad
Deum exorandū valet, sanare, & integre sanitati restituere.
sic vt rectè loquatur: aurēsq; ad Deū apertas habeat. Nihil
enim modo dubitandum est, totum hoc miraculum etiam
iuxta literā spiritualiter esse intelligendū, eaque de causa
Christum cum tot ceremoniis hunc surdum & mutū (quod
etiam cæcum fuisse Matthæus addit) sanasse. & Euangelisti
Marcum omnes circūstantias diligenter perstrinxisse. & Ec-
clesiam hoc miraculū inter alia magis illustra Christi facti
proponere voluisse. *Dominus enim noster Ie. u. Christus* (ait
Augustinus) *ea quæ faciebat corporaliter, et à spiritualiter ve-*
lebat intelligi. Neque enim tantum miracula propter miracula
faciebat, sed vt illa quæ faciebat, mira essent videri vobis, et à
intelligentibus. Quemadmodum qui videret literas in codice scriptas,
non nouit legere, laudat quidem ar. tiquary manus opus,
miras apicum pulchritudinem, sed quid sibi velint illi, aperire non
est oculis laudator, mente non cognitor; alius autem et laudat
artificium, et capit intellectum: ita qui viderunt Christum miracula
et non intellexerunt quid sibi vellent, mirati sunt tantum quæ
facta sunt; alij verò et facta mirati, et intellecta assecuti. Talis
nos in schola Christi esse debemus. Hæc ille: quæ et in tractatu
super Ioāne repetit. Sed & certa ratione probat quod dicitur.
Qui enim (inquit) dicit, Christum propterea tantum fecisse mira-
cula vt non essent nisi miracula, potest illum etiam credere et
quod non esset tempus pomorum, quādo ficus quæ sunt in arbore
non enim erat illud pomi tempus sicut Euāgelista testatur, et tunc

surios pom-
faciebat? Sign-
querere. Nā
cū dicitur illor-
Erant ergo
pleni folijs. &
tius; Mira-
vt & in ver-
nobis aliquis
ostendit, &
maximè Eu-
tum, peccat-
re oportet.
mutus, quā-
de demon-
demonium
tur miracu-
surdus quo-
audiendo o-
tertia Qua-
rimus, quæ
tionis ad I-
men de vt
Surdus
per neglig-
tiam. Hui-
Maximum
mo haustu-
ant malagi-
Dum fac-
muri leric-
mundi por-
sermone D-
ne frange-
Domini. V-
opus erat
ita loquen-
gladius po-
verbum D-
bant moll-
Sed faci-
hoc conq-

suris poma quæ sunt in arbore. Christus nesciebat quod rusticus
 sciebat? Significauit ergo aliquid se aliud esurire, & aliquid aliud
 querere. Nam arborē maledixit, & aruit. Quæ culpa arboris infor-
 cilitas illorū est culpa sterilitas, quorū fecunditas est voluntas.
 Erant ergo Iudæi habentes verba Legis, & facta non habentes;
 pleni folijs, & fructus non ferētes. Hæc ille. Sic & diuus Grego-
 rius; *Miracula Domini & Saluatoris nostri sic accipienda sunt,*
 & in veritate credantur facta, & tamen per significationem
 nobis aliquid innuant. Opera quippe eius, & per potentiam aliud
 ostendit, & per mysterium aliud loquuntur. Sic ergo & in hoc
 maximè Euangelio, per surdum & mutum à Christo sana-
 tum, peccatorem grauitè in peccato induratum intellige-
 re oportet. Et quidem de peccatoribus tam surdis, quàm
 mutis, quàm etiã cæcis, eo loco quædam diximus, vbi
 de dæmonio mutò quod Christus eiecerat, quod erat etiã
 dæmonium surdum ac cæcum, planèque idem fuisse vide-
 tur miraculum quod hic Marcus recitat, differuimus. De
 surdis quoque multa dicta sunt in illis Euangelijs, quæ de
 audiendo verbo Dei tractant, vt in Dominica Sexagesimæ,
 tertia Quadragesimæ, & Passionis. De mutis tunc etiã di-
 ximus, quum de Confessione peccatorum, atque item Ora-
 tionis ad Deum necessitate & vtilitate tractauimus. Hic ta-
 men de vtrisque pauca addemus, prout Deus dabit.

Surdus ille est, qui Dei verbum nec forinsecus audit
 per negligentiam, nec auditum in corde retinet per duri-
 tiam. Huius hominis conditio misera & lamentabilis est.
 Maximum enim ad salutem medium est Dei verbum ani-
 mo haustum atque retentum. Hinc Sapiens: *Non herba*
aut malagma sanauit eos: sed sermo tuus Domine, qui sanat omnia.
 Dum sacerdotalibus tubis sacerdotes cecinerunt, illico
 muri Iericho corruerunt. Hoc significare Dominus voluit,
 mundi potentiam atque tyrannidem sacerdotalibus tubis,
 sermone Domini, Apostolica & Ecclesiastica prædicatione
 frangendam. Dicit Propheta: *Ossa arida audite verbum*
Domini. Volebat Deus illis vitam tribuere: sed vt viuèrent,
 opus erat verbum Domini audire. Esaias in dicit Christum
 ita loquentem: *Posuit os meū quasi gladium acutum.* Hic est
 gladius de quo Apostolus ait: *Et gladius spiritus quod est*
verbum Dei. Hoc enim gladio penetrantur dura corda, vt
 fiant mollia; auferuntur lapidea, vt fiant carnea.

Sed facit cōsuetudo peccati, vt surdo narretur fabula. De Cōsuetudo
 hoc conqueritur in Euangelio Christus, Iharisæotū duri-
 peccati.

tiem

Hom. 2. super
Euang.

Dom. 3. Quad.
10x. 2.

Surdus Deo.

Sap. 16.

10f. 7.
Allegoria.

Ezech. 37.

es. 49.

Ephes. 6.

Luc. 7.

tiē & obstinationē taxans: *Similes sunt pueri sedētibz in fronsis & loquētibz adinuicem, at q; dicentibus: Cantauimus vobis & non saltastis: lamentauimus & non plorastis.* Peccator videlicet peccandi consuetudine obduratus, nec præmijs gaudio gaudiorū sempiternis ad spē erigitur, nec gehennæ pennis propositis terrore concutitur, sed eum in profundo vitæ nerit, contēnit. Sicut vnū peccatū in aliud suo pondere trahit, ita diu pertractum, quasi in profundo barathro demergunt. Qui cerasa manducant, non nisi duo aut tria manducare proponunt, sed illa tria sua dulcedine ad viginti, immodum etiam ad centum trahunt, & valetudinem grauiter addunt. Qui iter facit, & riuium aliquem inuenit, quem iter saltu poterat transire, sæpe illum negligit, & dicit: Insuper facilius illum transibo, qui quanto magis descendit, tanto eum ampliorem, & ad transmeandum difficiliorem inuenit: quem tamen transinartare volens, ne redeundi labor sumat, aliquando vel immerfus perit, vel ita fundo haurit, vt non nisi magno aliorum adiumento extricari valeat.

Similia.

1.

2.

3.

Eclē. 31.

Eclē. 27.

Amatorum
mundi stupor.
Ierem. 5.

Similia.

Qui iter facit, & riuium aliquem inuenit, quem iter saltu poterat transire, sæpe illum negligit, & dicit: Insuper facilius illum transibo, qui quanto magis descendit, tanto eum ampliorem, & ad transmeandum difficiliorem inuenit: quem tamen transinartare volens, ne redeundi labor sumat, aliquando vel immerfus perit, vel ita fundo haurit, vt non nisi magno aliorum adiumento extricari valeat. Cilius vnum vulnus quàm multam curantur, & melius recentibus vulneribus, quàm veteribus medicina paratur. Men de peccatis, & animi vitijs ac morbis cogitandum est. Quod diu neglexit audire quæ ad salutem faciunt, tandem oblitescit profus salutaris doctrinæ factus impatiens. Vnde quæ Scriptura dicit: *Cor fatui quasi vas conuersum, omnem sermōnem non tenebit.* Quicquid infundis, in pertusum haurit & effluū. Et rursus: *Quasi in percussura cribri remanebit puluis, & scoria* (id est, scoria seu feculenta & deficiēs materia) *non cogitatu illius.* hoc est, nō percipit, nec cogitat, aut animum adiungit, nisi rebus immundis, facibus & scorijs huius seculi. Horum hominum miserandum stuporē Deus per Prophetam designauit, dicens: *Audi popule stulte qui non habes cor per oculos habentes, non videtis, & aures & non auditis.* Dicitur autem carnalem, & seculi amore captum, non habere cor, quia rebus præsentibus, & peccati dulcedine sic afficitur, vt nec periculi, aut morbi sui magnitudinem agnoscat, nec remedium querat. Bombyces, qui serica fila nectunt, ita tonitruorum sonitu grauantur, vt interdum etiam moriantur. Quo fit, vt qui eos nutriunt, tympana frequēter pulsent, & sonitui molliori assueti, à grauiori non laedantur. Sic homines carnales, & seculi voluptatibus ac curis immerisus, tonitruorum rerum strepitu & affectu præoccupatos sensus habentes, ita his assueuerunt, vt ad ipsa etiam comminationum tonitrua

IN

nitrua perit
similes, que
iplum frequ
postolus d
seruere. Om
nihil proban
ditum Spiri
guat. Nihil
Nec melio
peccatorum
ces ora poss
multipli: at
quomodo I
pio ad terra
Moylem &
gimus: in A
Hi duo duc
rum sine al
Dei laudes
re mutus est
labris ego sū
loquenda, n
da, loquax
in figura in
luta labia h
laudes, ad
narranda lo
pheta: Quor
die. Clama
ria effere
da, clamor
id est, tora
Vnde alibi
Ossa non
necidunt
Deique mo
non nisi in
parat. Qu
expressit:
dolo, sub lip
& doloris
morus est,

mētra penitus obsurdefcāt. Sunt enim viridibus lignis per-
 similes, quæ subiecto igne vsque adeo non accenduntur, vt
 ipsam frequenter ignem suo humore extinguat: quibus A-
 postolus dicit: *Nolite Spiritum extinguere: Prophetias nolite* 1. Theff. 5.
spernere. Omnia probate: quod bonū est, tenete. Surdi enim isti
 nihil probant, omnia reiiciunt, interpretationes spernunt,
 diuini Spiritus flammam crassis suis cupiditatibus exting-
 uunt. Nihil his hominibus infelicius, nihil desperatius.
 Nec meliori loco sunt muti, qui nec ad Dei laudes, nec ad Muti Deo.
 peccatorum suorum confessionē, nec ad orationes & pre-
 ces ora possunt relaxare. Dicit Scriptura: *Qui cōseruat Legē,* Eccli. 35.
multiplicat orationem. Qui igitur ad Orationem mutus est,
 quomodo Legē seruabit? Deus populo suo, quem ex Ægy-
 pto ad terram promissionis ducebat, duos duces prouidit,
 Moysē & Aaron. In Moysē legislatore, Legē Dei intelli-
 gimus: in Aaron sacerdote Orationis studium accipimus.
 Hi duo duces ad salutis iter nobis necessarij sunt, nec alterum
 sine altero retinere possumus. Esaias audiens Angelos
 Dei laudes concinētes, seipsum redarguit, quod in eo gene-
 re mutus esset, dicens: *Va mihi quia tacui, & quia vir pollutus* Esai. 6.
labijs ego sū. Polluta sua labia dicit, quia ad ea quæ Dei sunt
 loquenda, mutus, ad ea quæ mundi & carnis erant garrien-
 da, loquax erat. Loquitur enim non tā in persona sua, quā
 in figura impiorū. Vnde subiungit: *Quia in medio populi pol-
 luta labia habentis ego habito.* Lamentatur Propheta ad Dei
 laudes, ad Orationis studiū elingues ac mutos; ad vana en-
 arranda loquaces. In taliū quoq; persona dicit alius Pro-
 pheta: *Quoniā tacui inueterauerunt ossa mea, dum clamare tota* Psal. 31.
die. Clamabat tota die, & clamans tacebat, quia ad saluta-
 ria efferenda, mutus, ad vana & inutilia, & noxia effutien-
 da, clamosus erat: ideoque *ossa mea* (inquit) *inueterauerunt:*
 id est, tota virtus, animæ meæ consumpta & exhausta est. Psal. 141.
 Vnde alibi. *Omnia ossa mea dicent tibi: Domine, quia similis tibi?*
 Ossa non loquuntur, sed virtutes animi sunt quæ Deū be-
 nedicunt & glorificant. Hæc ossa inueterascūt & arescunt,
 Deiq; memoria, amor, cultus prorsus euanesceat, quoties
 non nisi in vanis, noxiis, & impijs sermonibus lingua occu-
 patur. Quod alio in loco idem Propheta regius luculenter
 expressit: *Cuius os maledictione plenum est, & amaritudine,* Psal. 9.
dolo, sub lingua eius labor & dolor, id est, talis lingua laboris
 & doloris multum loquenti procurat. Primus ad gratiam Luce 7.
 mortus est, posse loqui Deo, vade adolescēs à Christo resus-
 citatus

citatus, statim vt resedit in loculo, cœpit loqui: sicut prima humanæ conuersationis actus, est sermones mutuos mittere; & prima parentum voluptas, quum fari suos parvulos audiunt. ideo Deus apud Prophetam: *Attendi & auscultavi nemo quod bonum est, loquitur: nullus est qui agat poenitentiam super peccato suo, dicens, Quid feci.* Hanc primam poenitentiam vocem expectat Deus. In hac voce incipit in poenitentia lolectari Deus: hæc vox initium familiaritatis hominis cum Deo. Dixit Socrates, adducto ad se in disciplinam poenitentem. *Loquere, vt te videam.* Et si personam viderat, tamen hominem nisi loquentem videre non potuit. Sed quemadmodum qui ex natura surdi sunt, iidem & muti sunt, quia instrumentum disciplinæ, qua loqui discitur, auditus est: ita qui spiritualiter surdi sunt, *nec audiunt quid loquatur in eis Dominus;* iidem & spiritualiter muti sunt, nec de Deo, aut diuina loqui possunt, quia *fides ex auditu est;* & disciplinam est loquendi iuxta Deum, ab auditu Dei, & eorum qua Deus mittit, nascitur. Quare qui vtroque hoc malo laborat, ille maximè de salute periclitatur. Quomodo tamen sanari queat, loca subsequencia declarabunt.

3. Et apprehendens eum de turba seorsum.

Occasio peccati fugienda.

LOCVS moralis de peccati occasione, & conuersatione noxia ante omnia fugienda. Prima huius surdi & muti sananda ceremonia, quæ Christus extra ordinem adhibuit, hæc erat, vt eum à turba semoueret: non quia etiã in media turba sanare eum non poterat, sed vt doceret hoc grauissimi morbi genus, hominemque in peccato obduratum, non prius sanari posse à Deo, non prius remediũ salutis à Deo accepturum, quàm peccati, in quo est, occasiones fugerit, conuersatione noxiã declinauerit, irritamenta malorum penitus excusserit. Vt quid enim periculo se adhuc committit, qui è malo, in quo est, emergere cõtendit? Quid de agrotatè homine sperandũ esset, qui baculo innixus, vix pedibus consistere posset, si quis illum externa vi impellere, atque prosternere conaretur? Eodem modo anima nostra spirituali agrotatè laborans, cum ob ingentem infirmitatem, longamque peccati consuetudinem, quasi alteram naturam, frequentissimè laborat, quo loco erit, aut quando sanabitur, si voluptatis conspectus, peccandi opportunitas, occasiones mali, ad peccandum adhuc alliciant? Sicut in venis silicis quedã ignis scintilla latet, quæ vbi si lex ferro ictus fuerit, emicant protinus

Similia.

Jerem. 8.

Apophtheg. Simile.

Psal. 1. Rom. 10.

quibus fac naturæ viri nide, cupio siue latea iecta motur, & que stans Vv den pecca lartones: id tate carebit nme solus, q dentium, & piorum co colentes, q lo, & idolo bai declin gient, & m cet: Qui rai perbu, mâue lam: Ne cor sumite. Pau maffam eor loquia prau huius infel ximè vbi p hoc morbo da à pastor ratur. Sed ciuntur: V sciungant quo purio sè, cauend eris, & cum sibi imbec la non hab si in public vel à plui se. Noftra agnoscere in publicu popularis tibus sus

quibus facile ignis acceditur; eodē modo cū tā corrupta naturā vitio, quā ex deprauatā cōsuetudinis noua tyrannide, cupiditatū scintillæ & semina in imo pectore velut in fonte lateant, vbi peccādī oportunitas oblata fuerit, & obiecta mouerint potētā, protinus quæ topita erāt, excitantur, & quæ intus latebant, foras erūpunt. Sapienter S. Vigorniensis in Anglia Episcopus cuidā sapiens eadem peccata cōfidenti respondit: *Opportunitas, ut video, facit latrones: ideo cōsulo ut monachus fias, & sic vitiorum importunitate carebis.* Sanē sicut sanctus Propheta, *Sedebā inquit, Domine solus, quia comminatione replesti me. Non sedi in concilio ludentium, & gloriatus sum à facie manus tuæ.* Et hic enim impiorum consortia (quos ludentes vocat, id est, impiè idola colentes, quo sensu Ismaēlem ludentem cum Isaac parulo, & idololatriam docentem, expulit domo Sara) deuitabat declinās à turba. Sic & alius Propheta: *Ecce elongaui faciem meam à facie eius, & non vidi eum, & non mansi in solitudine.* Quod & Sapiens his verbis docet: *Qui tangit picem inquinabitur ab ea, & qui communicat superbo, induet superbiam.* Sic monet suos Apostolus per epistolam: *Ne commisceamini fornicariis, & cum huiusmodi nec cibum sumite.* Paulo antè: *An nescitis quòd modicum fermentum totam massam corrumpit?* & alio in loco: *Corrumpunt bonos mores colloquia praua.* Cū pestis alicubi grassatur, ciuitates quæ huius infestatione immunes sunt, incredibili solertia, maxime vbi purior est aēr, omnes aditus præcludunt, ne quis hoc morbo infectus, clanculum irrepat. Si qua ouis morbida à pastore animaduertitur, statim à reliquo grege separatur. Sed & in fructibus ab iis quæ putrida sunt, sana inficiuntur: *Vnāque conspecta liuorem ducit ab vna,* nisi maturius sciungantur. Multo magis, circa animæ salutem, & quidem quo purior anima est, ab omni improbo consortio studiose, cauendum. Verbum est Spiritus sancti: *Cum electo electus eris, & cum peruerso peruertēris.* Apes hyberno tempore, suæ sibi imbecillitatis conscia, in aluearibus latent; & quæ illa non habent, in cauernis terræ se abscondunt, timentes, si in publicum prodeant, se vel ab aère & vento rapiendas, vel à pluuiā suffocandas, vel etiam frigore encandas esse. Nostram similiter in causā salutis æternæ fragilitatem agnoscere, & sapienter potius latitare oportet, quàm sic in publicum nos dare, vt vel à vento vanitatis, & auræ popularis in superbiam rapiamur, vel à curis & cupiditatis suffocemur, vel aliorum frigore & ignauia conspecta,

Exemplum.

In vita eius apud Surium. 10. p. 433.

Item. 15.

Genesis 21.

Psal. 54.

Ecclesi. 19.

1. Cor. 5.

Similia.

1.

2.

3.

Psal. 17.

Simile.

pecta, nos quoque in Dei cultu satis per nos tepidi, penitus
 efficiamur frigidi. De huiusmodi viro sapiente dicit Pro-
 pheta: *Et eris vir sicut qui absconditur à vento, & celas à
 tempestate.* Sanè sicut naufragium pati meretur, qui valde
 spirante vento, & toto æquore acerba tempestate iactans
 mari se tamen vult committere, & vela expandere, vel sua
 aut naucleri peritiæ, vel nauis robori confusus: sic à Deo
 deseri, & vel in peccatū cadere, vel peccato insistere & in-
 mergi meretur, qui ventos & tempestates tentationum
 occasionum peccati vitare, quom potest, non contendit,
 aut, quod deterius est, sponte incurrit, aut etiam quirit
 vel de Dei auxilio, vel de sua constantia confidens: Hinc
 enim tentare Deum est, vt alio in loco ostendimus. Cui
 Abimelech Rex Saram Abrahamæ vxorem in domum suam
 adduxisset, vbi primū intellexit alterius vxorem esse,
 seipsum excusauit, dicens: *In simplicitate cordis mei, & in
 munditia manuum mearum feci hoc. Dixitque ad eum Deus.*
*Et ego scio quia in simplici corde feceris, & ideo custodiam
 te ne pecces in me, & non dimisi vt tangeres eam.* Duo
 hoc exemplum docet. Primū donum Dei esse pecuniam,
 non consentire peccato postquam in eius occasionem quæ-
 spiam vel inciderit, vel se intromiserit. Secundū, illum qui
 per malitiam se in occasionem intromisit dignum esse
 quem Dominus permittat cadere. Sanè ad eodē peccandi oc-
 casiones omnes, qualescunque tandem illæ sint, fortiter
 rescindendæ & reiiciendæ sunt, vt nec charissimis pignori-
 bus hoc in genere parci debeat. Hoc enim est quod Chri-
 stus dixit: *Veni separare hominem aduersus patrem suum, &
 filiam aduersus matrem suam, & nurum aduersus sororem suam,
 & inimici hominis domestici eius.* Rursum alibi: *Si quis venit
 ad me, & non odit patrem suum & matrem, & vxorem, &
 filios, & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non
 potest meus esse discipulus.* nempe quoties in occasiones
 peccati hæc illi vertuntur. Vnde & alibi: *Si scandaliza-
 uerit te manus tua, abscinde illam; si pes tuus, amputa
 illum; si oculus tuus, euece eum.* Bonum est tibi debilem, claudum
 & luscum introire in regnum Dei, quàm duas manus, pedes
 oculos habentem, mitti in gehennam ignis. Vides quàm nulli
 affectui, pignori, commodo, voluptati, operationi quan-
 libet ex se honestæ parcendum est, quod in occasiones
 peccati se offert. Rescindendæ ad vnam omnes mali oc-
 casiones. Hinc per Prophetam Deus: *Si reuerteris Israel*

*Esaia 38.
 Simile,*

*Dominica 1.
 Quadr. tex. 6.
 Exemplum.
 Genesis 28.*

Matth. 10.

Luca 14.

Marc. 9.

Ierem. 4.

*ad me conuer-
 commouebit
 si omnia a
 habet capi-
 uet, fugit
 partes tue
 gat, sed et
 titur. Sic n
 fugiendum
 podagricu
 frustra à D
 Quam diu
 plus abunda
 si vel lonit
 sergo relinq
 rescidam, a
 prehendam
 peccati seor
 none reled
 dum figam
 de confort
 aliis * Don
 commodu*

4
 Loc vs
 fidei & obe
 di enim au
 digito suo
 nostri imm
 data & lap
 D Gregori
 surdum &
 misit? Qu
 designantur
 in digito Dei
 Quod aliis
 amones, ig
 loco colligit
 rículas mict
 obediendum

ad me conuertere : si abstuleris offenticula tua à facie mea, non commouebis. Hoc est, firma & stabilis erit tua conuersio, si omnia ad malum incramenta è medio sustuleris Si quis habet capitalem hostem, non solum eum pertimescit, cauet, fugit, sed etiam omnes qui eius sunt factionis, eiusque partes tuentur. Podagricus non solum ne quis eum tangat, sed etiam ne quis prope eum accedat, vilo modo patitur. Sic non solum à peccato, sed ab omni eius occasione fugiendum. Quo certè fieret, si sic peccatum, vt tactum podagricus, abhorreret. Quod etiam quàm diu non fit, frustra à Deo sanitatem expectis. Appositè D. Chrysosto. Quam diu quis in fornace voluptatum consistit, etiamsi exempli abundantia infinitis, ipsi res esse supra vires apparet : caterian si vel leniter caput illinc egredi, identidem procedens, vim ignis à tergo relinquit, videt que ante se, & ad pedes propemodum viam respiciam, atque eximia facilitatis. Tantam vim habet vt apprehendat nos Ch istus de turba peccatorum, vel ipsius peccati seorsum, vt noxia conuersatione, & peccandi occasione resecta, sic primum & necessarium ad salutem gradum figamus. De peccati occasionibus studiosè vitandis, de contortio malorum noxio, de bono solitudinis, in aliis * Domine aliquoties diximus, quæ & huc non incommode referri possunt.

4. Misit digitos suos in auriculas eius.

Lo cvs moralis de inuocanda Dei gratia, vt auditum fidei & obedientiæ suo sancto Spiritu in nobis aperiat. Surdi enim aures nisi Christus aperiat, surdus manebit. Nisi digitos suos, id est, Spiritus sui vim, in auriculas cordis nostri immittat, ad fidem & obedientiam mandatorum dura & lapidea corda circumferemus. Vnde in hæc verba D Gregorius: Quid est quod Creator omnium Deus, quum surdum & mutum sanare voluisset, in aures illius digitos misit? Quid per digitos Redemptoris, nisi dona sancti Spiritus designantur? vnde cum in alio loco eiecisset demonium, dixit: Si in digito Dei eicio demonia, profectò peruenit in vos regnum Dei. Quod alius Euangelista sic refert: Si ego in Spiritu Dei eicio demones, igitur peruenit in vos regnum Dei. Ex quo utroque loco colligitur, quia digitus Spiritus vocatur. Digtos ergo in auriculas mittere, est per dona Spiritus sancti mentem surdi ad obediendum aperire. Hæc ille. Quare inter cætera sua mi-

Pars Æstiualis.

Q racula

Similia.

Paran. 1. ad Th odorum la psum.

* Domi. 1. Qua drag. text. 1.

& 6.

Domit. 2. Qua drag. text. 5.

Domin. in Albi text. 1.

Domin. 4. Ad uent. text. 2.

Inuocanda Dei gratia.

Homil. 10. in Ezech.

Luca 11. Matth. 12.

- Matth. 11.* racula etiam hoc Christus posuit, quum iohanni in viti-
lis renunciari fecit, an ille esset qui venturus erat. *Ser-*
audiant. Quod & Isaias Propheta clarissimè prædixit.
Deus ipse veniet, & saluabit vos, & aperientur oculi caecorum.
Lucæ 8. *aures surdorum patebunt, &c.* Quemadmodum enim sur-
7. Ioan. 4. *bolus tollit verbum fidei de corde audientium, ne credentes*
salui fiant, sic econtrà Christus, qui venit ut dissoluat quo-
diaboli, mittit digitos suos in auriculas surdorum, Sur-
tum suum in corda nostra, in quo clamamus, Abba Pater, Nos
enim sic vulpis ad tonitrua aures suas obturat, ne adire
& tetreatur; nec sic tauros molesti canes de illorum au-
culis pendentes ad macellum ducunt, sicut diabolus ho-
mines per auriculas comprehensos in barathrum demittit.
canes suos, voluptatum ministros & suggestores mittit,
qui sic occupatas mentis auriculas teneant, ne vel Deita-
nitrua & comminationes, vel aliquid salutare audire la-
stineant. Scribunt de dracone, quod per ipsum aule-
rum interficere elephantem soleat, ore quidem suos au-
res eius obturando, & cauda pedes constringendo. Non
aliter dæmon homines interficit sibilo oris sui, suggestio-
ne improba, quasi Sirenum cantibus, hominum aures im-
replendo, vt ad cælestia & salutaria audienda patere no-
queant. Contra hunc igitur tantum hostem, & contra hoc
tantum malum, Digitus Christi vnicum remedium est.
Oculum enim videntem, & aurem audientem, Dominus præ-
dit vtrumque. Lydiæ in Actis Apostolicis, aperuit cor Do-
minus intendere his quæ à Paulo dicebantur. Quum Rex E-
chias mitteret nuncios per vniuersum Israël, reuocati-
mini ad Dominum Deum Abraham, Isaac, & Iacob, ait
tridentibus & subfannantibus eos: In Iuda facta est manus
Domini, vt daret eis cor vnum, vt facerent iuxta præceptum Do-
gus & Principum, verbum Domini. Hoc est quod in euang-
lio Christus dicit: Omnis qui audit à Patre, & dicitur, venit
ad me. Quemadmodum enim frustra agricola semen in
terram spargit nisi cælestis influxus adsit qui semina ali-
nutriat, & ad maturitatem perducatur: ita frustra per exte-
riam prædicationem verbi Dei semen in terram cordis ho-
mani spargitur, nisi cælestis virtus adsit, quæ hæc semina
foueat & fecundet. Neque enim qui plantat, est aliquid in-
que qui rigat, sed qui incrementum dat, Deus. Cathedralis
cælo habet, qui corda docet, ait S. Augustinus. At tamen ap-

IM

Deus au

Dei opus

Deus ape

iple para

ti Deo a

dis) & p

dixit: Do

diam quæ

ego autem

quemque

meos, vt a

guo, cenda

nes meos,

Qui decli

bis. Deni

sufudo; p

phera, hoc

ter surdos

loit) debe

iplorum a

tis cum di

Catholico

piciet in

mas; cum

gitos sui S

nostras, n

Dei & nec

rum, tam i

Lo c v s

per sapien

[ait] iunctu

tegitur Salu

eloquio dicit

sapiencia q

dicationis v

tus est, nec

eorum gu

Deo: legi D

nix, nisi fo

Deo

Deus aurem volentium audire. Neque enim sic hoc Dei opus est, vt vel solus vel violenter hoc faciat; sed sic Deus aperit aures surdorum, vt & omnium aperire aures ipse paratus sit, & in potestate cuiusque positum sit, pulsanti Deo aperire. Vox enim Dei est: *Ego sto ad ostium* (cordis) & *pulso*. Si quis mihi aperuerit, intrabo. Et Propheta *Apocal. 1. & facta 10.* dixit: *Dominus erigit mane, mane erigit mihi aurem, vt audiam quasi magistrum*. Dominus Deus aperuit mihi aurem: ego autem non contradico, retrorsum non abij. Quare sic vnumquemque hortatur sacra Scriptura: *Si susceperis sermones meos, vt audiat sapientiam auris tua, inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiam*. Et iterum: *Fili mi, ausculta sermones meos, & ad eloquia mea inclina aurem tuam*. Et rursus! *Qui declinat aures suas ne audiat Legem, oratio eius erit execrabilis*. Denique & idcirco in hoc Euangelio dixit Christus surdo; postquam in auriculas eius digitos misisset. *Ephpheta, hoc est, adaperire*: vt videlicet ostenderet spiritualiter surdos (quos in externa hac sanatione significare voluit) debere Deo cooperari, & diuina gratia operante suas ipsorum aures aperire. De hoc concursu liberae voluntatis cum diuina gratia, vide plura in altero Promptuario Catholico. Docet ergo hic locus, tum Dei gratiam suppliciter inuocandam, ne verbi diuini surdi auditores simus; tum nostram promptitudinem & obedientiam, vt digitos sui Spiritus mittente Christo, non obturemus aures nostras, nec obduremus corda nostra. De audi. u verbi Dei & necessario & fructuoso, deque impedimentis horum, iam in aliis Dominicis identidem & copiose diximus.

5. Et expuens tetigit linguam eius.

Locvs moralis de gustu spirituali rerum cœlestium, Gustus spiritus per sapientia donum diuinitus concessum. *Quid enim est spiritualis* (sicut sanctus Gregorius) *quod Christus expuens linguam eius tetigit Salina nobis ex ore Redemptoris, est sapientia accepta in eloquijs diuino. Salina quippe ex capite defluit in ore. Ea ergo sapientia qua ipse est, dum lingua nostra tangitur, mox ad praedicationis verba formatur*. Hæc ille. *Qui spiritualiter mutus est, nescit loqui cœlestia, & animæ salutaria; nullum eorum gustam percipit. Prudentia enim carnis inimica est* *Roman. 8.* *Deo: legi Dei subiecta non est. Nec enim potest. Sicut enim nix, nisi solis calore, liquefieri non potest; sic homo carnalis,*

1. Corinth. 2.

Ezech. 1.
Vbi supra.Ezech. 3.
Vbi supra.

Osa 10.

Exemplum.

Philip. 3.

Simile.

Exemplum.

nalis, nisi nouo diuinæ sapientiæ igne succensus, sapere gustare, aut affici erga ea quæ Dei sunt, non potest. *Amalis homo non percipit ea quæ Dei sunt. Stultitia enim est illi.* Ezechiel Propheta vtriusque personam & spiritualis & animalis expressit. In persona spiritualis dixit de scriptura *Comedi volumen illud, & factum est in ore meo sicut mel dulce.* Vbi D. Gregorius: Ipsi de omnipotenti Domino sciens suauiter loqui, qui hunc didicerunt in cordis sui viscibus veraciter amare. In eius quippe ore scriptura facta dulcis est, cuius vitæ viscera mandatis illius replentur, quia ei suauis est ad loquendum, cui interiorius impressa viuendum fuerit. Hæc ille. Personam carnalis & multi, insipientis cœlestia vel loqui vel gustare, his verbis describit. *Omnis domus Israël atrita fronte est, & duro corde.* Atrita frons est (ait super hæc verba Gregorius) in huius mundi actibus assueta: quia sicut sunt nonnulli, qui quietem cunctis mundi præmiis atque honoribus præponunt: ita sunt nonnulli, qui, vt in hoc mundo aliquid esse videantur, terrenis laboribus insudant, insistant causis, permisceant iurgiis. Et quamuis se corpore deficere inter labores sentiant, amore tamen terrenarum rerum deuicti, delectabilius fatigantur. Quibus per Prophetam dicitur: *Epulus vitula docta diligere trituram.* Vitula enim in tritura assueta etiam si relaxetur à labore, sponte redit. Sic ebulldam prauis mentibus nihil est difficilius, quam illi eis præcipitur, vt in huius mundi actibus non laborent. Hæc Gregorius. Talis erat Turrianus ille, qui post annos 90. cum vocationem procuratoris à Caio Cesare vitæ accepisset, componi se in lecto, & velut exanimem à circumstanti familia plangi iussit: nec finiuit antè tristitiam, quam labor illi suus restitutus est. Hæc Seneca lib. De brevitate vitæ, cap. 20. Isti omnes præpostero gustu sic terram amant, & terrena sapiunt, ac si nihil aliud quam terra esset. *quorum gloria in confusione est,* ait Apostolus. In horum locum vt sapientiæ suæ salutem expuat Christus, necesse est. sicut enim lippos oculos solis splendor offendit, sic delectat: sic terrena sapientibus veræ sapientiæ delectatio fastidio sunt; spiritualibus autem & sanis admirabilem dulcedinem afferunt. Nam vt Iudæi carnales manna humi cœlestem, & omne delectamentum in se habentem fastidiebant, cucumeres, pepones, cepe, & alia Aegypti præferentes: sic seculi amatores carnis voluptates, honorem

diuitias p
honorem
tur. Hunc
ret, huius
& guttur
quam ter
rectè. Scri
armatus a
nulum a
Alexandri
galonem
differenti
donis & g
armaturar
tur, non n
ra Dei (sede
suo super
diuinæ sap
nia, qua hi
memineri
dan pœni
Christique

Loc v.
do, & de ip
Christus e
fecisse leg
nam opem
lio atque f
maui, & v
muis spiri
ritualiter
que pietat
quam acer
quantis no
tos gemit
stati liber
S. Gregori
dabat quod
dei, docuit:

diuitias pro summo bono habent; eorum verò quæ ad Dei honorem, aut animæ salutem faciunt, nullo gustu afficiuntur. Hunc ingentem animi morbum vt Christus significaret, huius hominis muti non solum loquelam reddidit, sed & guttum restituit; imò idcirco prius nauis sapientiæ linguam tetigit, & gustum reparauit, vt sic postea loqueretur rectè. Scribit Solinus, Bucephalum, Alexandri equum, quum armatus ad prælium esset, suisque phaleris regiis ornatus, nullum alium fessorem admittere voluisse, quàm ipsum Alexandrum; non armatum verò neque ornatum, quemuis agalonom aut famulum conscendere permisisse. Eadem est differentia animi cœlesti armatura induti diuinę sapientię donis & gratiis exornati, atque eisdem vacui. *Indutus enim armaturam Dei, non nisi Christum animo suo insidere patitur, non nisi ea quæ sursum sunt sapit, vbi Christus est in dextera Dei sedens.* Hac cœlesti armatura qui caret, sapit ea quæ sunt super terram. Sed nos Christiani in baptismo nostro diuinę sapientiæ gustum accepimus, sub eadem cæremonia, qua hic Christus vltus erat. Si adhuc terrena sapimus, meminerimus à baptismi gratia nos excidisse; & per secundam penitentię tabulam eam reparare contendamus, Christi quę opem implorare, vt imponat nobis manum.

6. Et suspiciens in cælum, ingemuit.

Locvs moralis de statu hominis in peccato miserando, & de ipsius peccati turpitudine, enormitate, horrore. Christus enim hoc loco (quod in alijs sanandis nunquam fecisse legitur) idcirco *suspiciens in cælum*, quasi quę diuinam opem flagitans, vel potius ingenti quodam Dei auxilio atque fauore in re præsentis opus esse significans, *ingemuit*, & vt in Lazaro quatruiduo suscitando fecit, *ingemuit spiritu*, & turbauit semetipsum, vt doceret hominis spiritualiter surdi & muti, id est, in peccato obdurati, omnique pietatis sensu & gustu destituti, quanta esset miseria, quam acerba calamitas, quàm difficilis curatio: ideo quę quantis nos in cœlũ desiderijs & suspirijs suspicere, quantos gemitus edere conuenit, vt ex tam miserando peccati statu liberemur. *Suspiciens Christus in cælum, ingemuit* (ait S. Gregorius) *non quod ipse necessarium gemitum haberet, qui dabat quod postulabat, sed nos ad eum gemere qui cœlo præsedet, docuit: vt & aures nostras per donum Spiritus sancti aper-*

Peccati status & turpido.

Ioh. 11.

Homil. 10. in Ezech.

riri, & lingua per salivam oris, id est, per scientiam divina locutionis solui debeat ad verba predicationis. Hunc locum tum de peccati in se turpitudine atque horrore, tum de eius fructu, siue in nobis, siue in alijs amare desendo, in alijs Dominicis iam late tractauimus. Hic tamē aliqua addemus prope Deum dabit, in materia enim tam vtili & necessaria vix vquam satis dici potest.

*Domin. Pass.
sext. 1.
Dom. 9. post
Pent. text. 1. &
Domi. 18. post
Pentec. text. 6.*

Genes. 6.

Peccati enormitas.

I.

Simile.

Solus amor amore reponditur.

2.

*Lucas 11.
2. Machab. 8.
Psalm. 103.
Iob 9.*

Ac primum, maximum excutere potuit. Sic olim in prima mundi aetate, quando *omnis caro corruperat viam suam*, Deus dolore cordis tactus intrinsecus fuisse dicitur. Et rursum Paulus: *Nolite contristare Spiritum sanctum, in quo signati estis in die redemptionis*. Non quod dolor in Deum, aut tristitia in Spiritum sanctum cadat; sed quod tam odiosa, horrenda, vilis, & absurda res peccatum sit, vt nullo modo dolore plāgi queat, Deumque acerrime offendat. Erv de breuiter quid sit Deum offendere. Primum in omnium bonorum authorem & beneficentissimum tibi Patrem peccas. Et hic omnia tam in genere, vel totius mundi, vel omnium fidelium communia, quam in particulari propriaeque a Deo collata beneficia enumerari possunt. Parum certe homo ab homine peteret, qui id solum postularet, vt quando beneficia aliqua ipso actu in eum exerceret, tum temporis diligeret. Quid enim minus peti potuit: Quam enim omnes alia opera & labores alterius generis mercede compensari possint, nec est opus, vt qui pro altero ita fecit, verbi gratia, ab eo vicissim id expectet, vt pro se fiat. sed pecunia, vel quauis alia mercede talis labor compensari potest; solus amor amore reponditur: qui amari vult, nec amanti te vnquam satisfacies, nisi vicissim ames Deum ergo perpetuo nos amantem, singulis horis atque momentis actu beneficientem, quia & esse, & vitari, & victum, & gratiam in statu virtutis, patientiam in statu peccati, omnia beneficia excellentia nobis conferri non redamamus, si offendimus, nec minimum illi munus amoris officium reddimus; hoc vno nomine grauitet & acerbè peccamus. Quod si tam tui amantem offenderis nullo loco ducis, at vide in quam potentem impingas. In illum stupidè offendis, & contra illum calcitras, qui potentem habet mittendi animam tuam & corpus in gehennam ignis aeterni: qui nutu suo terrā concussit, qui tangit montes & frangunt, cuius ira nemo resistere potest, sub quo curuatur qui perterritus

urbem qui
reducit, cuius
horrendum
pire in co
to infantis
audacter o
non vereris
Vide quid
improperau
Pent à Dec
Dei maiest
dem tanta
beneficium
das: Aliquo
necessitas t
Petrus me
veniente te
Rege dilab
nus tibi ac
voluptatis
lum venaci
irritauit im
dabit homo
mur: si vnus
meum pati
calum, ad
fultitiam
Sicut pi
dente, depl
Deus nostr
ter dispice
quam diu
peccadi res
tit vel onu
catum ad h
nepe in v
& subiectu
bigna non
non pecca
ctare & di
voluntas.
non pond

orbem qui claves habet vita & mortis, qui deducit ad inferos & reducit, cuius magnitudinis non est finis, in cuius manus incidere horrendum est. An non illum insanum dicas, qui obuerfo capite in columnâ æneam magno impetu impingat? At multo insanior est, qui sciens & prudens omnipotentem Deum audacter offendit. Deinde quis tu es qui Deum offendere non vereris? Nōne puluis & cinis, & terræ vermiculus? Vide quid oret Deum propheta: *Memor esto huius. Inimicus impropere ait Domno. Et populus insipiens incitavit nomen tuum.* Petit à Deo vindictam, quòd vis puluisculus inñitum Dei maiestatem contemnere audeat. Denique quæ tandem tanta causa est, vt tu talis tantum ac talem Deum, tam beneficum, tam potentem, tam temere & identidem offendas? Aliquod fortè ingens bonum tuum: aut aliqua vigeus necessitas tua? sic ita, aliquando sic se rem habere, vt cum Petrus metu mortis Christum negauit, vel cum Saul, non veniente tempestiue samuele, ne populus ab eo nouello Rege dilaberetur, sacrificium obtulit, & sacerdotale munus sibi arrogauit. At tu, quoties modici lucelli, breuissimæ voluptatis causa in Deum peccas, & hamo aureo pisciculus venaris! Propter hoc exclamat Propheta: *Propter quid irruisti impius Deum? Et fortius exclamat Christus: Quam dabit homo commutationem pro anima sua? aut quid proderit homini, si uniuersum mundum lucrifaciat, anima verò sua detrimentum patiatur?* His ergo de causis suspiciens Christus in caelum, ad peccatoris inligam audaciam, temeritatem, stultitiam ingemuit.

Sicut pius pater phrenetici filij insanam lætitiã, illo ridente, deplorat & quo magis ille ridet, eo magis gemit: ita Deus nostram in peccando dementiam delect, sibi que acriter displicere, multis modis ostendit. Peccator quidem quam diu in peccato suo est, & affectum ac voluntatem peccati retinet, tam diu nec dolet, nec ingemiscit, nec sentit vel onus vel turpitudinem peccati: quia videlicet peccatum adhuc in suo loco sibi conaturali sistit & manet, nempe in voluntate & affectu. Locus enim peccati proprius & lubiectum proprium neque corpus est, quia lapides & ligna non peccant, neque sensus est, quia bruta animantia non peccant, neque eriam ipse intellectus, quia eius est dictare & dirigere, non facere aut exequi, sed sola deprauata voluntas. Quemadmodum ergo elementum in suo loco non ponderat, vt de aqua manifestum est, in qua si quis ad

*Apoec. 1.
1. Reg. 2.
Psal. 44.
Habr. 12.
Simile.*

3.

Memor esto huius. Inimicus impropere ait Domno. Et populus insipiens incitavit nomen tuum. *1. sal. 73.*

4.

Luca 22.

1. Reg. 11.

Psal. 9.

Matth. 16.

Simile.

Peccati sensus cur amittitur.

Simile.

tempus immergatur, vt in profundo maris aut fluij sit, ibi pernatantis aquæ pondus non sentit omnino; ac eam aquam positus, vna aut altera aquæ amphora humeris imposita, vehementer se grauari sentit: sic omnino peccatum adhuc in affectu & voluntate manens, non ponderat, nec grauatur, non molestat; sed voluntatem semel egressum, & affectu deposito, intolerabile onus videtur. David pertrato adulterio quàm diu in peccati voluntate mansit, nihil minus sensit, sed de peccato in peccatum processit, & adulterio homicidium adiunxit, innocentem Vriam interficiens. Atqui vbi primum, comminante Nathan Propheta facti pœnitere cœpit, dicens, *Peccavi*, iamque mutata voluntas esset, & suum locum peccatum exceſſerat, vide quæ dicat: *Iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, & onus graue grauata sunt super me. Anxius sum, & humilitas sum nimis. & rugiebam à gemitu cordis mei.* Eleganter & sapienter Seneca: *Omnium aliarum artium peccata arripere pudori sunt, offenduntque, deerrantem: vitia peccata delectant. Nec gaudet nauigio gubernator euerſo; non gaudet agro medicus elato; non gaudet orator, si patroni culpa reuendit: at contrà omnibus crimen suum voluptati est. Latet ille adulterio, alius furto, mendacio alter; nec ante illis culpa, quàm culpæ fortuna, casus aut exitus acerbus displicuit. Hoc totum facit peccati affectus & voluptas aditus manens.*

Exemplum.

2. Reg. 11. & 12.

Psal. 37.

Epiſt. 98.

Dissimilia

Peccati remorsus.

Ibidem.

Seneca vbi sumptuosa.
Apophthegmata.

Ad hunc hominum in suis peccatis stuporem Christus hic ingemuit. Ipsa enim natura horrorem peccati animis nostris infudit. Vnde Seneca: *Tuta scelera esse securi non possunt. Multos fortuna liberat pœna, metu neminem. Quare à peccatis infixa nobis eius rei auersatio est, quam natura damnauit. Sic naturam consuetudo peccandi deprauauit, vt nec peccatum videre, nec peccati sensum habere possit. In quibus ethnicis deteriores nos Christiani sumus. Epicurus voluptatis assertor, eum nihil iustum esse naturam diceret; impii tamen & impiè tamen adiecit, *crimina vitanda esse, quia vitare metus non possit. Potest enim (inquit) nocenti contingere vitare, latendi fiducia non potest.* Et alius Philosophus, Lucianus: *Multis se quisque modis semper fugit, varias voluptates conſectando, & sicut ægri corpore solent, mutatione loci, cibi, strati, quasi remediis inaniter vtendo; sed quid prodest, si se non effugit? Sequitur se ipse, & vrget grauisſimis corporis animi morbus, & conscientia malix.* Atque hæc quidem*

Sed maior iniquitas, sumus & principii certi sunt certius dicitis, quam mulemur quis sapiens progressu qua esse quidem, nec tamen bitudinetem, aut tamen, & na imponit inuidia: a dencia, a Ita singula nec peccata seculi tamen amibes, hoc pore, flor videris frequentia populus ostium hominquentiam

Locv: siue de nobus. Hunc tertio tr: 3. vbi Ch: min. 4. Q: nam mu: vt facere: nis textu: gloria me:

Sed maior videtur nostra impietas, & vltius progressa iniquitas, qui identidem peccando, & sensum peccati amissimus & notitiam. In omni corporis ægritudine, quum principia dubia sint, & nomen morbi queratur, progressus certi sunt; & quo magis inualefcit, eo & acrius sentitur, & certius dignoscitur. At contrà in animi morbis, in peccatis, quum principia clara sint, & primis scrupulis magis stimulemur, quo quis peius se habet, eo minus sentit: quo quis sapius peccat, eo minus compungitur; & in multo progressu excusationes queruntur; ac demum virtus aliqua esse videtur, quod magnum scelus est. Nam febrem quidem, maximè paulo acriorem, nemo sanitarum dixerit; ne talem paulo diuturniorem quis bonam corporis habitudinem appellauerit; nec podagram pedum velocitatem, aut pallorem ruborem esse aliquis affirmauerit: vitiiis tamen, & quidem quo magis inualerint, virtutum nominibus imponuntur: vt iræ animi fortitudo, amori amicitia, inuidiæ æmulatio, superbiæ magnanimitas, calliditati prudentia, avaritiæ frugalitas, ignauiæ cautela ac diligentia. Ita singulis ferè vitiiis patrociniæ virtutum inuenta sunt: nec peccata agnoscimus quidem, tantum abest vt eorum seculi tangamur. Sic in luce gratiæ constituti, naturæ lumen amissimus. Hic est horrendus peccati exitus, hæc labes, hoc venenum. Et hodie verum est, quod de suo tempore, florente tunc imperio Romano, scripsit Seneca: cum videris forum multitudine refertum, & septa concursu omnis Lib. 2. de Ira. frequentia plena; & illum circum in quo maximam sui partem cap. 8. populus ostendit, hoc scito, istic tantundem esse vitiorum quantum hominum. Hanc peccati cæcitatem enormitatem, frequentiam, suspiciens in cælum ingemuit Christus.

7. Et precepit illis ne cui dicerent.

Locus moralis de fuga gloriæ & existimationis propriæ, Gloriæ fuga. siue de non appetenda ex bonis operibus laude ab hominibus. Hunc locum directè, & ex similibus Christi verbis iam tertio tractauimus, Domin. 3. post epiphaniæ textu & loco 3. vbi Christus sanato cæco dixit: *vide nemini dixeris* Domin. 4. Quadrages. textu & loco 6. vbi Christus facta panum multiplicatione, *videns quia volebant turba rapere eum vt facerent Regem, fugit in montem ipse solus*, Domin. Passionis textu 6. vbi Christus Iudæis dixit: *Si ergo glorifico me ipsum gloria mea nihil est*. Indirectè verò toties hic locus tractatus

Dissimilia.

iam fuit, quoties vel contra superbiam, ambitionem, vanam sui ipsius ostentationem, vel pro humilitate, & de ipsius humilitate diximus. Quorum prius iam in locis posterius in quinque locis tractauimus. Contra superbiam, & vanam gloriæ affectationem, Dominica 3. Aduentus tex. 6. Dom. 4. Aduent. tex. 6. Dom. 2. post Pentec. tex. 4. Dom. 5. post Pentec. tex. 1. in fine, & Dom. 10. post Pentec. textibus 1. 2. & 7. De præstantissima humilitatis virtute, & necessaria sui ipsius humilitate, dictum est, Dom. 3. Aduentus, tex. 8. Domin. 3. post Epiph. tex. 8. Domin. in ramos Palm. tex. 3. Dom. 4. post Pentec. tex. 5. & Domin. 10. post Pentec. tex. 8. Fuit ergo hic locus iam quater decies explicatus. Inde depromat Concionator, quæ hic dicenda præbit. Paucula tamen, donante Christo, addemus, quia nulla vel acerbior, vel magis vulgaris est auimarum atque vitium pestis, quam vana sui ipsius vel ostentatio, vel complicitia, vanæque laudis & existimationis affectatio. Sanctus cecinit, & salubriter monuit Anna Samuelis mater: *Nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes. Recedant vetera de ore vestro*: id est, vaniloquia quibus assueuistis. Taxat Phœoenam alteram viri sui uxorem, quæ de prole sua gloriabatur, & sterilitatem Annæ exprobrauerat: *Deus scientiam Dominus est, & ipsi præparantur cogitationes*. Ille nouit & omnium rerum quæ accidunt causas, & cordium nehorum occulta: quæ duo ad non gloriandum mouere debent. Quicquid enim vel nobis boni, vel alijs mali accidit, addatum est; quum huius discriminis causam solus Deus sciat, non est quod quisquam superbiat: sed quod Dei occultum iudicium reformidet, qui quosdam eleuans alios, quosdam humilians exaltat: qui cuius vult miseretur, & quem vult indurat. Rursum cum Deus solus scrutetur corda terrenes: & Dominus nouit hominum cogitationes: quoniam omnia sunt: id est, quod malunt in seipsis inaniter inflari, quam in Deo omnium largitore solidè subsistere; frustra suam gloriam affectat superbus, etsi homines latens, Deum tamen non latens. Totum illud Annæ canticum in laudibus humilitatis versatur, & contra superbiam vanitatem declamat. Quid profuit Roboam filio Salomonis vanissima sui iactatio, qua dixit: *Minimus digitus meus grossior est digitis patris mei*? Nonne ex duodecim tribubus quibus imperabat, decem amisit? Sanctè monuit suum filium Tobias senior: *superbia nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittat*.

6. Reg. 2.

Psal. 101.

Rom. 9.

Psal. 7. & 99.

Exemplum.

3. Reg. 12.

Tob. 4.

In ipsa enim Regius ce-
linguam ma-
cit, Aufe-
aducies ex-
mo. Et de-
nam, & h-
quales fat-
Christum
gloriantur
hanc supe-
Non audem
iplos comm-
comparant
Docet suo
quod est e-
iactabund-
tui. Illi en-
nos sagi, v-
superbissim-
ro omnes
illis Assyri-
omnibus h-
scindere ve-
rit Idem a-
branci, &
perit eni-
te ciuitate
sic multu-
Atque h-
assuinitur
mit, infla-
quo gene-
Sed nec o-
que præcl-
nos iplos
hoc Euan-
sanauerat
hominibus
dit, se non
hominibus
grauissim-

In ipsa enim initium sumpsit omnis perditio Quod & propheta
 Regnum cecinit; *disperde Dominus uniuersa labia dolosa, & p̄sal. 11.*
 linguam magniloquam. Et per alium Prophetam Deus di- *Sophon. 3.*
 cit, *Auferam de medio tui magniloquos superbia tua, & non*
adulcius exaltari (id est, superbitre) amplius in monte sancto
meo. Et derelinquam in medio tui populum pauperem & ege-
num, & sperabunt in nomine Domini. Prædicat Propheta
 quales futuri erant filij noui Testamenti, eo semel per
 Christum provalato, humiles uidelicet, qui non in seipsis
 gloriarentur, sed in Deo sperarent. Talis erat Paulus, qui
 hanc superbiæ vanitatem longissimè fugiens, ita scribit: *Exemplum.*
Non audeamus inferere aut comparare nos quibusdam, qui se-
iplos commendant, sed ipsi in nobis nosmetipsos metientes, &
comparantes nosmetipsos nobis, non in immensum gloriabimur.
Docet suo se quemque metri pede, nec inaniter supra id
quod est efferri. Aptè Phocion Atheniensium dux cuidam
iactabundo respondit: Cupressis sunt planè similes sermones
tui. Illi enim magni sunt, nec ullos fructus ferunt. Sic apud
nos fagi, vimus, alięque multæ arbores. Holophernes dum
superbissime gloriaretur, dicens ad Achior; Cùm percussis-
sero omnes Iudæos quasi hominem unum, tunc etiam ipse cum
illis Assyriorum gladio interibis; adeo nihil fecit, vt saluis
omnibus Iudæis, ipsius caput mulieris Iudææ manu præ-
scinderetur, totusque eius exercitus à Iudæis deletus fuen-
it. Idem accidit Sennacherib per Rabsacem suum expo-
branti, & certum interitum Hierosolymæ comminanti;
perit enim ipse cum toto exercitu suo, stante & floren-
te ciuitate. Sicut canes multum latrantes minus mordent,
sic multum iactabundi minus præstant.
 Atque hæc quidem iactantia absque actione virtutis
 assumitur, & de necdum factis, sed quæ facienda prælu-
 mit, inflatur? tanto vanior; quanto profus inanius. De
 quo genere vide plura in Dominica 3. Aduentus, tex 2.
 Sed nec de ipsa iam peracta virtute, non de rebus utcun-
 que præclare ac laudabiliter gestis, vel gloriandum apud
 nos ipsos, vel alienam laudem captandam esse, docet in
 hoc Euangelio Christus, præcipiens surdo & muto, quem
 sanauerat, ne cui diceret. Qui enim in bonis operibus ab
 hominibus, non à Deo gloriam quarit, perspicuè osten-
 dit, se non Dei filium, sed hominum seruum esse, ideoque
 hominibus placere cupiens, & Christi seruus non est, & Christū
 grauissimè offendit. Aquila probat pullos suos genuinos ac
 germa

Apophtheg.
Bruson. lib. 3. c.

Exemplum.
1. Mac. 2.

Aliud.
4. Reg. 18.

Simile.

Gal. 1.
Similia.

germanos esse, si apertos oculos in solem intendunt: qui non faciunt, in terram deicit vt suppositio, non laus. Sic Deus probat opera nostra, si recta intentione in cœferantur, si eius gloriam & obsequium ante oculos habeant. Quæ enim non Deum respiciunt, sed ad hæc inferiora referuntur, non pro filiorum suorum operibus gloriososcit, sed in terra dimittit, vt hic mercedem suam totam accipiant. Nonne verò vxor illa viro suo maximè displicet, cumque grauissimè offendit, quam quotidie videt, riosè se ornâtem, vt aliorum oculis placeat, non viro suo nonne eam certissimè adulteram iudicabit? Sic planè Deo offendent, qui circa virtutis actiones solliciti, non nisi hominibus placeant, & ab hominibus laudem capere, & faciunt, horum animus fornicatur à Deo, vt seruati creaturæ. Vnde Iacobus: *Adulteri, nescitis quia amicitia huius mundi inimica est Dei?* Deinde huiusmodi vani ostentatores, & cunque momentanea aliqua laudis voluptate titillentur, ad extremum sempiterno dolore torquentur. Quænam modum enim mimi in teatro tota die saltant, & corpora miris modis agitando fatigant, ob id solummodo, vt spectatoribus placeant, & plausum theatralem cum aliquo cello pecuniario accipiant; sed nocte adueniente, & ipediculo finito, maximam omnium membrorum fatigationem reportant, & ante ætatem fracti, debiles ac claudi facti omnino vanæ gloriæ cupidi, mille modis pietatem lacerant, & circa externa virtutum opera variè se cruciant, sed sub mortem nihil illis superest nisi labor & dolor. *Sati in via iniquitatis*, id est, sanctæ virtutis, verè *in via iniquitatis ambulauerunt*; quia magnis & honestis laboribus infernum mercati sunt, quia sol iustitiæ non illuxit illis, quia Dei gloriæ ante oculos non habuerunt, sed suam in omnibus quaesierunt. Quod ne fieret, Christus, sanato surdo & muto, magis famam & commendationem studiosè auersatur.

Iacobi 4.

Sap. 1.

8. *Quanto autem eis præcipiebat, tanto magis plus præcipiebant, & eo amplius admirabantur.*

Lo c v s moralis duplex. Vnus, quòd gloria fugientes sequitur; sicut hic Christus à populis eo magis prædicabatur, quo magis ab illis prædicari reculauit. Alter, contra temporem fidei, & ignauia nostram, qui accepto mandato, & annis lingua confiteatur quia Iesus Christus est in gloria Dei.

IN
Patris, Ch
non admi
eo tunc te
cerunt, die
res loqui
humilitat
quòd qua
seruimus:
tex 5. & D
superiorib
Dom Paf
tùm hoc l
surdo & m
xerant, n
cepit, ne i
illam glo
eorum lid
dixisset C
vtique in
gressus cep
ta filia ar
nemo id sci
Et exiit fa
illis qui p
sciret. D
nem, quò
cipulis suis
tamen po
bimos ante
miracula
na non ob
tanto mag
præcipieb
amantes
amantur
mantes h
ter adimp

Patri, Christum tamen non confitemur, non prædicamus,
 non admiramur: quod isti, Christo etiam prohibente ne id
 eo tunc tempore fieret, fecerunt tamen, & studiosissimè fe-
 cerunt, dicentes: *Bene omnia fecit: & surdos fecit audire & mu-
 tos loqui.* Prior locus iam aliquoties tractatus est, cum de
 humilitatis amplissima mercede, & hac maximè propria,
 quòd quanto quis se humiliat, tanto exaltatur magis, dis-
 seruimus: vt in Dom. 3. Aduentus, tex. 8 Dom. 4. post Pent.
 tex. 1. & Dom. 10 post Pent. tex. vlt. Posterior locus etiam in
 superioribus explicatus est, in Dom. in ramis Palma, tex. 4. &
 Dom. Paschar, tex. 3. De sensu verborum Christi aliquid tan-
 tum hoc loco notabimus. Christus hic præcipiens sanato
 surdo & muto eiusque amicis, qui eum sanandum addu-
 xerant, ne cuiquam hoc dicerent, non ea intentione præ-
 cepit, ne id facerent, vt verba sonant; sed vt ostenderet se
 illam gloriam non captare, simulque vt hac prohibitione
 eorum fides illustrior redderetur. Sic quum sanato leproso
 dixisset Christus, *Vide nemini dixeris;* adiunxit Euangelista,
 vtique in hominis laudem, non vituperium: *Ille autem e-
 gressus cepit predicare & dissimulare sermonem.* Similiter sana-
 ta filia archisynagogi, *præcepit illis Christus vehementer, vt
 nemo id sciret.* Refert tamen alius Euangelista de hoc facto:
*Et exijt fama hac in vniversam terram, vtique referentibus
 illis qui præsentibus aderant, & quibus præceperat, ne quis id
 sciret.* Denique post illam nobilissimam Petri confessio-
 nem, quòd Christus esset Filius Dei, &c. *præcepit Christus dis-
 cipulis suis, vt nemini dicerent, quia ipse esset Iesus Christus:* quos
 tamen postea, vt hoc dicerent ac prædicarent, *misit binos &
 bonos ante faciem suam:* & vt in illo nomine baptizarent, ac
 miracula facerent. Est ergo hoc Christi præceptum doctri-
 na non obligatio: quam eius mentem isti optimè assecuti,
 tanto magis prædicabant. Christum, quanto ne id fieret
 præcipiebat magis; hoc est, vt id fieret docebat magis. Sic
 amantes vetant interdum fieri, quod maximè cupiunt, vt
 amantium suorum amorem certius probent. Verè enim a-
 mantes hoc genus præcepti & optimè intelligunt, & alacri-
 ter adimplent.

Matth. 8.

Mar. 1.

Luc. 5.

Matth. 8.

Matth. 16.

Luc. 9.

Ioan. 4.

EVAN

LUCÆ II.

BEATI oculi qui vident quæ vos vident. Dico enim vobis, quod multi Prophetæ Reges voluerunt videre quæ vos videtis, non viderunt, & audire quæ auditis, & non audierunt. Et ecce quidam legiserunt perire, tentans illam, & dicens: Magister, quid faciendo tam æternam possidebo? At ille dixit ad eum: In Legge scriptum est: Quomodo legis? Ille respondens dixit: Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua, & proximum tuum sicut teipsum. Dixit que illi: Rectè respondisti, hoc fac, & viues. Ille autem volens iustificare seipsum, dixit ad Iesum: Et quis est meus proximus? Suscepit autem Iesus, dixit: Homo quidam descendebat ab Hierosolym in Iericho, & incidit in latrones, qui etiam despoliarunt eum; & plagis impositis, abierunt. semiuivum relinquentes, incidit autem ut sacerdos quidam descenderet eadem via, & viso illo præterit. Similiter & leuita, quum esset secus eum, & videret eum, pertransit. Samaritanus autem quidam iter faciens, venit secus eum, & videns eum, misericordia motus est. Et appropians, alligavit vulnera eius, imponens oleum & vinum: & imponens illum in iumentum suum, duxit in stabulum, & curam eius egit. Et altera die protulit duos denarios, & dedit stabulario, & ait: Curam illius habe, & quodcunque supererogaueris, ego, cum revertor, reddam tibi. Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi qui incidit in latrones? At ille dixit: Qui fecit misericordiam in illū. Et ait illi Iesus: Vade, & tu fac similiter.

PERICOPE moralis huius Euangelij.

1. Beati oculi qui vident quæ vos vident. De vera laude iustorum etiam in hac vita.

1. Et
2. Actus & te
3. Dicit
4. Et omnia
5. illi
6. Videt
7. Vade

Locv
vita.
tienda est
superbie
tur, sic ea
sa verum
laudant
dant, ve
tractauit
Israelita h
in facie C
ccus, o m
Non inven
Deo laud
fit ei simili
recedens a
suos, & e
propter fi
poraliter
adeo bea
nancuper
tores larg
tur eos ve
audierunt
Hæc a
capite vti
illis laus
explicatu
Quomodo

2. B

2. Et ecce quidam legis spiritus surrexit, tentans illum, & dicens. De doctrina & scientia cum virtute & pietate necessario coniungenda.
3. Dicit Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus visceribus tuis, & ex omni mente tua. De amore Dei super omnia.
4. Et proximum tuum sicut teipsum. De dilectione proximi.
5. Ille autem volens iustificare seipsum, dixit. Contra hypocritarum, & filiarum sanctitatis opinionem affectatam.
6. Videns enim misericordia motus est, &c. De misericordiae operibus erga proximos.
7. Vade, & tu fac similiter. De bonorum operum necessitate.

1. Beati oculi qui vident que vos videtis.

Locus moralis de vera laude iustorum; etiam in hac vita. Et si enim laudis cupiditas à iusto penitus excutienda est ad necessariam humilitatis custodiam, & propter superbiz periculum: tamen, ut ipsa virtus laudem mereatur, sic eam à nobis laudari convenit; nec virtus tantum ipsa, verum & virtute præditi, iusti & boni studiosè interdum laudandi sunt. Christus Ioannem Baptistam accuratè laudavit, ut in alia Dominica dictum est, ubi & hunc locum tractauimus. Laudavit quoque Nathanaelem, dicens: *Verè Israelita hic est, in quo dolus non est.* Laudavit etiam coram & in facie Centurionem, & Chananzæam mulierem, huic dicens: *ò mulier, magna est fides tua, de altero præsentè dicens: Non inveni tantam fidem in Israel. Sed & S. Iob in Scripturis à Deo laudatur: Nonne considerasti seruum meum Iob, quòd non sit ei similis in terra, homo simplex, & rectus, ac timens Deum, & recedens à malo? Sic hoc in loco laudat Christus discipulos suos, & eos beatos vocat propter ea quæ viderant, id est, propter fidem & obedientiam in doctrinam eius. Nam corporaliter Christum omnes ferè Iudæi viderant, quos tamen adeo beatos non vocat, ut gentem pravam atque peruersam nuncupes, futurum asserens, ut Niniuitæ, meretrices, peccatores surgant in iudicio, qui eos condemnent. Beatos igitur eos vocat, quia cum fide viderunt, & cum obedientia audierunt Christum, & doctrinam eius.*

Hæc autem laus & commendatio pietatis ex triplici capite utilis est. Primum ex parte iustorum, quia tum hæc illis laus debetur (ut in alia Dominica ex Christi verbis explicatum est) tum virtus laudata crescit, si vera virtus est. Quomodo enim probatur in sufflatorio argentum, & in fornace aurum,

Laudanda virtus.

Matth. 11.
 Dom. 2. Aduen.
 text. 8.
 Ioh. 1.
 Matth. 15.
 Matth. 8.
 Iob 1.

Matt. 17. & 16.

Virtutis laus propter tria utilis.

1.
 D. Pass. text. 4.
 Prou. 17.
 Simile.

aurum,

Simile.

aurum sic probatur homo ore laudantis. Quando segetes multum creuerunt, ita vt spicas iam proterant, & ad maturitatem tendant, cupiunt earum domini vt venti quidam spirent, quibus grana tumescant, & grandiora ac pleniora fiant. Quod vt in solidis granis vtile est, & spicam tu regem iuuat, inanem verò & tenuia grana exiccat, & vt ventus: sic solidam virtutem auget laus, quia animum infiti ad eius pulchritudinem magis accendit, tenuem & debilem virtutis actionē penitus corrumpit; quia dum laude inflatur, euanescit. Qua de re sic D. Gregorius: *Cum humana lingua attestacione laudamur, occulta pulsatione reuocamur quid de nobis ipsis sentiamus, vt in hoc humiles permanamus. Superba etenim mens etiam quam de se falsa dicitur, exultat: quia non apud Deum qualiter viuat, sed apud homines qualiter innotescat, excogitat. At contrā, si cor verum humile est, bona quae de se audit, aut minime recognoscit, & quae falsa dicuntur metuit; aut certē si adesse ea sibi veraciter sibi ipso formidat, ne ab aeterna Dei retributione pereant, quae considerat hominibus diuulgata. Quae ex re agitur, vt electorum animus magno laudum suarum igne crucietur, atque ad omni torporis sui rubigine morore cogitationis excoquatur. Cuius enim consideratione trepidat, ne aut de his in quibus laudatus non sunt, maius Dei iudicium inueniat; aut de his in quibus laudatus datur, & sunt, competens premium perdat. Vnde plerumque, vt sicut iniustus ex laude sua polluitur, ita vir iustus audita laude sua purgetur. Hæc ille. Huius rei exemplum sanctissimus Pater Augustinus præbuit. Quum enim à sancto Paulino miris laudibus per epistolam extolleretur, respondit: *Pate me quidem tantum boni de me credere, sed plus piget tibi non credere. Est quod faciam, Non me credam talem, qualem putas, quoniam non agnosco: & credam me abs te diligere, quoniam per te & planè perspicio. Ita nec in me temerarius, nec in te verax extitero. Et paulo post, quia per familiarissimum & suum amantissimum quendam hanc epistolam dederat, adiecit: *Ne tibi tam familiari amico meo velim credas, quae de me forte laudans dixerit. Senti enim etiam ipsum saepe non metiendi studium, & amandi propensione falli iudicantē, & arbitrari iam me accepisse quaedam, quibus accipiēdis à Domino patente ore cordis innotescit. Et si hoc in os meum, quis non coniciat, quanta de me aliquid meliora quàm veriora laetus effundat? Rursum alio in loco. Non mihi placet, cum à charissimis meis talis esse existimor qualis non sum. Professō enim non me, sed per me alium***

Moral. lib. 32.
cap. 9.Exemplum.
Epist. 32.

Epist. 7.

IN

meo nominant. Fuit humilitati sibi attentius stimari. Quod de nobis credas, id quod potius Tibi enim piget, qui eum. Quapropter minus quam non solum a dicitur. Grada, tanquam piamus. Hæc do & per hodi studium vna gratia ter dimisit videntur. Ex altera virtutem exercenda. Et cum mentem ad melius. Cumque nostra, quae lumine gressum, hæc in illuminat: gratia. Iam ad virtutem. Ita, dormit. plura in Dominus discipulo scio intellego & propter eum diligere marentur. Tertia causa erga eum g

Coloss. 3.

quodcumque facitis in verbo, aut in opere, omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi facite, gratias agentes Deo. & Patri ipsi. Gracitudo est veluti clavis viscerum Dei, quæ per unquam ipsa aperiuntur, vt inde ingêtes thesauri prodantur.

Allegoria.

Exod. 25.

Ad hanc perpetuam animi gratitudinem veterem populum excitauit Deus, quum iuberet in Arca fœderis virgulum Aaronis, quæ floruerat, & duas tabulas Legis in monte Sina acceptas recondi atque asseruari: vt videlicet ex illarum præsentia, accepta à Deo beneficia recordarentur.

Exemplum.

Quum exploratores terræ Chanaan in ciuitate Iericho Raab meretrice absconsi dimitterentur, illaque huius beneficij vicissitudinem ab illis reposceret, dixerunt illi exploratores: *Innoxij erimus à iuramento hoc quod adiurauimus nos, si ingredientibus nobis terram, signum non fuerit fumus iste coccineus, & non ligaueris eum in fenestra per quam ingressi nos.* Obserua iussisse eos, vt in eadem fenestra per quam dimissi fuerant, & in qua beneficium acceperant, nec aliud signum apponeret; vt eo conspecto, beneficij accepti recordarentur. Oportet nos vias & modos quærere, quibus ad Dei beneficia recolenda, & grato animo commemoranda excitemur. Inter alia hoc vnum est, vt aliorum virtutes, quæ Dei dono sunt, pleno ore prædicemus. sic animi suo, qui eum laudauerat, gratulabatur Augustinus, eo quod ipsum laudans, Dei dona laudaret atque diligeret. *Tibi inquit, ad mercedem beatitudinis, quod ad hanc rem attinet, optis est, quod nos tales credens, quales oportet esse seruos Dei in sinu cordis amplecteris.* Philosophi huius mundi, quia laudes Deum non sicut Deum glorificauerunt, id est, debitas gratias non egerunt, nec Deo accepta retulerunt, sed sicut quæ inuenerant, tribuerunt (hoc enim est Deum non glorificare sicut Deum, sicut Regem aut benefactorem tanquam talem ille glorificat, qui eius accepta beneficia gratanter recollit) ideo traditi sunt in reprobum sensum, & desideria cordis turpissima; quæ pœna fuit omnium amentissimum. De hac in Deum gratitudine iam in alijs Dignificis latè diximus.

Iosue 2.

Innoxij erimus à iuramento hoc quod adiurauimus nos, si ingredientibus nobis terram, signum non fuerit fumus iste coccineus, & non ligaueris eum in fenestra per quam ingressi nos. Obserua iussisse eos, vt in eadem fenestra per quam dimissi fuerant, & in qua beneficium acceperant, nec aliud signum apponeret; vt eo conspecto, beneficij accepti recordarentur. Oportet nos vias & modos quærere, quibus ad Dei beneficia recolenda, & grato animo commemoranda excitemur. Inter alia hoc vnum est, vt aliorum virtutes, quæ Dei dono sunt, pleno ore prædicemus. sic animi suo, qui eum laudauerat, gratulabatur Augustinus, eo quod ipsum laudans, Dei dona laudaret atque diligeret. *Tibi inquit, ad mercedem beatitudinis, quod ad hanc rem attinet, optis est, quod nos tales credens, quales oportet esse seruos Dei in sinu cordis amplecteris.* Philosophi huius mundi, quia laudes Deum non sicut Deum glorificauerunt, id est, debitas gratias non egerunt, nec Deo accepta retulerunt, sed sicut quæ inuenerant, tribuerunt (hoc enim est Deum non glorificare sicut Deum, sicut Regem aut benefactorem tanquam talem ille glorificat, qui eius accepta beneficia gratanter recollit) ideo traditi sunt in reprobum sensum, & desideria cordis turpissima; quæ pœna fuit omnium amentissimum. De hac in Deum gratitudine iam in alijs Dignificis latè diximus.

Epist. 126.

Innoxij erimus à iuramento hoc quod adiurauimus nos, si ingredientibus nobis terram, signum non fuerit fumus iste coccineus, & non ligaueris eum in fenestra per quam ingressi nos. Obserua iussisse eos, vt in eadem fenestra per quam dimissi fuerant, & in qua beneficium acceperant, nec aliud signum apponeret; vt eo conspecto, beneficij accepti recordarentur. Oportet nos vias & modos quærere, quibus ad Dei beneficia recolenda, & grato animo commemoranda excitemur. Inter alia hoc vnum est, vt aliorum virtutes, quæ Dei dono sunt, pleno ore prædicemus. sic animi suo, qui eum laudauerat, gratulabatur Augustinus, eo quod ipsum laudans, Dei dona laudaret atque diligeret. *Tibi inquit, ad mercedem beatitudinis, quod ad hanc rem attinet, optis est, quod nos tales credens, quales oportet esse seruos Dei in sinu cordis amplecteris.* Philosophi huius mundi, quia laudes Deum non sicut Deum glorificauerunt, id est, debitas gratias non egerunt, nec Deo accepta retulerunt, sed sicut quæ inuenerant, tribuerunt (hoc enim est Deum non glorificare sicut Deum, sicut Regem aut benefactorem tanquam talem ille glorificat, qui eius accepta beneficia gratanter recollit) ideo traditi sunt in reprobum sensum, & desideria cordis turpissima; quæ pœna fuit omnium amentissimum. De hac in Deum gratitudine iam in alijs Dignificis latè diximus.

Roman. 1.

Innoxij erimus à iuramento hoc quod adiurauimus nos, si ingredientibus nobis terram, signum non fuerit fumus iste coccineus, & non ligaueris eum in fenestra per quam ingressi nos. Obserua iussisse eos, vt in eadem fenestra per quam dimissi fuerant, & in qua beneficium acceperant, nec aliud signum apponeret; vt eo conspecto, beneficij accepti recordarentur. Oportet nos vias & modos quærere, quibus ad Dei beneficia recolenda, & grato animo commemoranda excitemur. Inter alia hoc vnum est, vt aliorum virtutes, quæ Dei dono sunt, pleno ore prædicemus. sic animi suo, qui eum laudauerat, gratulabatur Augustinus, eo quod ipsum laudans, Dei dona laudaret atque diligeret. *Tibi inquit, ad mercedem beatitudinis, quod ad hanc rem attinet, optis est, quod nos tales credens, quales oportet esse seruos Dei in sinu cordis amplecteris.* Philosophi huius mundi, quia laudes Deum non sicut Deum glorificauerunt, id est, debitas gratias non egerunt, nec Deo accepta retulerunt, sed sicut quæ inuenerant, tribuerunt (hoc enim est Deum non glorificare sicut Deum, sicut Regem aut benefactorem tanquam talem ille glorificat, qui eius accepta beneficia gratanter recollit) ideo traditi sunt in reprobum sensum, & desideria cordis turpissima; quæ pœna fuit omnium amentissimum. De hac in Deum gratitudine iam in alijs Dignificis latè diximus.

Domin. 3. post

Epiphani. text. 5.

Domin. Palma.

text. 5.

Innoxij erimus à iuramento hoc quod adiurauimus nos, si ingredientibus nobis terram, signum non fuerit fumus iste coccineus, & non ligaueris eum in fenestra per quam ingressi nos. Obserua iussisse eos, vt in eadem fenestra per quam dimissi fuerant, & in qua beneficium acceperant, nec aliud signum apponeret; vt eo conspecto, beneficij accepti recordarentur. Oportet nos vias & modos quærere, quibus ad Dei beneficia recolenda, & grato animo commemoranda excitemur. Inter alia hoc vnum est, vt aliorum virtutes, quæ Dei dono sunt, pleno ore prædicemus. sic animi suo, qui eum laudauerat, gratulabatur Augustinus, eo quod ipsum laudans, Dei dona laudaret atque diligeret. *Tibi inquit, ad mercedem beatitudinis, quod ad hanc rem attinet, optis est, quod nos tales credens, quales oportet esse seruos Dei in sinu cordis amplecteris.* Philosophi huius mundi, quia laudes Deum non sicut Deum glorificauerunt, id est, debitas gratias non egerunt, nec Deo accepta retulerunt, sed sicut quæ inuenerant, tribuerunt (hoc enim est Deum non glorificare sicut Deum, sicut Regem aut benefactorem tanquam talem ille glorificat, qui eius accepta beneficia gratanter recollit) ideo traditi sunt in reprobum sensum, & desideria cordis turpissima; quæ pœna fuit omnium amentissimum. De hac in Deum gratitudine iam in alijs Dignificis latè diximus.

2. Et ecce quidam legisperitus surrexit tentans illum, & dicens.

Scientia cum virtute coniungi debet.

Locvs moralis de doctrina & scientia cum virtute & pietate necessariò coniungenda. Iste legisperitus tentatum & professionem suam, clauem scientiæ tentans

sed ea in omnes hunc, vt dicitur eius factis perbe eadus sum ferè vnus non ab E etiam ipsi mum salu scientia c tis exerci nec denic extra, doo clamaue lun rapiu guis volu quorum i pauperes culo literi gno docti stantiope Arcadio p ellet; post bus ac te rudem pr gatus, cur tam planè cit: Diuini non pauca cho in Gra cur mona virtutibus diocria qu alienis scilic quam propri cipere. Iy au rō proprios cōs aliena quam exse tatis operi carpere, r

sed ea inaniter inflatus. Christum, quem ut Prophetam omnes habebant, tentare maluit quam audire; nec quærete, ut discat; sed vexare, ut in verbo capiat: nec denique eius sanctis præceptis obedire, ut saluus fieret; sed eum superbe examinare, ut doctus ac celebris videatur. Cauendus summpere hic hominum literatorum motus, qui ferè vnus omnium in Ecclesia hæresum causâ fuit, dum non ab Ecclesia discere, sed singulariter sapere volunt: qui etiam ipsis doctis, alioqui Catholicis & orthodoxis, maximum salutis æternæ impedimentum esse solet, dum sua scientia confisi, nec conciones audire, nec vulgaria pietatis exercitia subire, nec publicas orationes frequentare, nec denique à quoquam vel in vsu Sacramentorum, vel extra, doceri, moneri, corripì dignantur. Propter hoc ex-
Conf. lib. 8. cap. 3.
 clamauit sanctus Pater Augustinus: *Surgunt indocti, & cæcæ-
 lum rapiunt; & nos cum doctrinis nostris ecce in carne & san-
 guine volutamur.* Magis quippe ad pietatem dociles sunt, quorum minor est doctrina, quia magis illi humiles & pauperes spiritu esse solent. Magnus ille Arsenius, vir in se-
Exemplum. In vita eius apud Surium, tom. 4. part. 2. 55.
 culo literarum & eruditionis nomine celebris; ideòq; ex magno doctorum numero vnus Romæ delectus, qui inde Constantinopolim vocatus, duobus Theodosij Magni filiis Arcadio & Honorio, qui & postea imperarunt, prædagogus esset; postea eremita factus, solebat de animi cogitationibus ac tentationibus Ægyptiam quandam monachum, rudem prorsus & illiteratum, frequenter percontari. Rogatus, cur id faceret, respondit: *Quia huius rustici illiteratam plaudè inscitiam fateor me nondum didicisse, moxque adiecit: Diuinitus me edoctum non agnosco, etsi ex acquisita doctrina ma-
 non pauca sciam.* Quare idem Arsenius ab Euagrio monacho in Græcis disciplinis multum versato, interrogatus cur monachi Ægyptij indocti & rudes tot insignes essent virtutibus; alij autem magnam assecuti doctrinam, ne mediocritia quidem rectè gerere possent, respondit: *Nos, qui alienis scilicet considimus laboribus & disciplinis, ideo ex bonis tãquam propriis non facile possumus fructum aliquem facere aut percipere. Ij autem, qui sunt in solis propriis occupati laboribus, meritis propriis quoque fructus colligunt.* Voluit dicere, viros doctos alienas virtutes magis admirari, callere, & obseruare, quam exsequi & imitari: pios vero indoctos in ipsis pietatis operibus totos exerceri, ideòque proprios fructus carpere, magnasque virtutes operari. Sic obseruare licet
 R 2 frequen

frequentiora & celebriora miracula ab illis seu nostri temporis, seu antiquioribus religiosis facta esse, quorum institutum in sui ipsius maceratione & mortificatione consistit, quam ab illis, quorum professio in omnigena quadam omnium disciplinarum cognitione, & in aliis docendis, variisque instituendis, siue per conciones, siue in scholis publicis, versatur. Quod si in illis ita accidit, quorum cum summa pietate excellens eruditio coniuncta est, quid aut quantum erit sola doctrina, à pietate seiuncta? Eleganter Seneca: *Omnia suo bono constant. Vitæ fertilitas commendat, sapor vinum, velocitas ceruum. Quam sortia dorso iumentis sint quaris, quorum hic vnus est vsus, sarcinam ferre. In cane sagacitas prima est, si inuestigare debet feras; cursus, si consequi; audacia, si mordere & invadere. Id in quoque optimum est cui nascitur, quo confectur. Homo Deo fruendo nascitur. Ratione antecedit animantia cetera. Virtute igitur & pietate prestare debet. Hæc ille, vt Philosophus planè Christianus. Quemadmodum enim Hippomachus Aliptes (vt refert Plutarchus) quibusdam laude efferentibus prælongum quandam ac prælongis manibus hominem, tanquam al pugilum certamen idoneum, aptè respondit; Sanè ita si suspensa in alto corona foret detrahenda: eleganter notans corporis proceritatem, nisi robur membrorum, & fortitudo animi accedat, ad certamen athleticum parum aut nihil facere: eodem modo frustra virum doctum, & quamlibet scientia præditum laudaueris, nisi vera pietate, & solidis virtutibus animum præterea excoleris, quia corona gloriæ cælestis non cruditione, sed pietate obtinetur: nec venit regnum Dei cum obseruatione, vt ceteris Phariseis respondit Christus; sed in omni sollicitudine expectantibus Dominum suum donec reueriatur à captiuis, oleumque bonorum operum in fidei & scientiæ lampadibus gerentibus, venit Dominus, & mercedem eius cum eo. nec denique speculatores subtiles, & audaces docti, sed factores verbi iustificantur: quia regnum cælorum vim patitur, actione studiosa comparatur; & riuales rapiunt illud; actiuosi & feruidi in opere, à desidiosis aliis solâque præclara scientia contentis, quasi manu iniecta auferunt illud.*

Quare verbi doctores & magistros sic monet Salomon: *Bibe aquam de cisterna tua, & fluente putei tui deriuatur foras. Quod sic exponit S. Gregorius: Aquam prædicatam de cisterna*

Epist. 77.

Lib. de cupidit.
dimittat.
Simile.

Luca 19.

Matth. 25.
Esaiæ 63.
Roman. 2.

Matth. 12.

Proverb. 5.
Cura pastor. par.
3. admonit. 25.

de cisterna
quod dicitur
ni in summa
aquam
liberaliter
bibit ipse
perire potest
nihil in cisterna
tes, grauius
semper
mittit super
cat S. Gregorius
nil operari
amittitur
se ad super
desideria
sunt. Ita non
bantque,
riora sequuntur
tum somnium
nec probum
eam exhibere
fecerint, &
dissoluta
nunquam
tiam à virtute
Scribitur
in Bethleem
tere & ad
ter inquis
ficiat. Talia
doctores
sed vt sci
sunt deriuatur
ad comedendum
co cognoscere
rienci prædicat
Thomas
definitione
faciamus
dic: Si dixit
miculata

de cisterna sua bibit, quem ad cor suum rediens, prius audit ipse quod dicit, fontes foras derivare, est exterius alijs vim predicationis infundere. Quemadmodum enim qui multam & puram aquam in cisterna domestica collectam habens, eam alijs liberaliter dispensat, sed ex ea nunquam, aut nisi parcissimè bibit ipse, stultus meritò & insanus habebitur, quin & siti perire poterit: sic qui multa sciunt, & alios præclare docent nihil interim ipsi eorum quæ docuerunt, opere exequentes, grauitè insaniant; & bonorum operum vacui, exitio sempiterno mulctantur. Vnde iterum Salomon: *Pigredo immittit soporem, & anima dissoluta esuriet. Quæ verba sic explicat S. Gregorius: Piger rectè sentiendo quasi vigilat, quamuis nil operando torpescat. Sed tandem recta sentiendo, vigilantia ipsa amittitur, dum a bene operandi studio cessatur. Ideoq; mens quia se ad superiora stringendo non dirigit, neglectam se inferius per desideria expandit. vnde infra dicitur: In desiderijs est omnis otiosus. Ita nempe comparatur est, vt qui vident meliora probantque, sed ex animi pigritia facere negligunt, & deteriora sequuntur, ex pigritia tandem, vt cunque vigili, in altum somnum decidant, ipsamque virtutem nec videant, nec probent amplius, sed tum opere, tum affectu & iudicio eam exhorreant: *griorantes in iniquitate; latantes quum male fecerint, & exultantes in rebus pessimis.* Horum postea mens dissoluta, & prauis desiderijs corrupta esuriet, quia in ipsis nunquam satiabitur. Hic exitus esse solet doctrine & scientiæ à virtutis actione seiunctæ.*

Seribæ & Pharisæi Herodè docere potuerunt Christum in Bethlehem nasciturum: sed ibi eum cum Magis querere & adorare noluerunt. Ipse quoque Herodes diligenter inquit de puero Iesu: non vt eum adorer, sed vt interficiat. Tales sunt omnes legum diuinarum & humanarum doctores: qui non ideo sunt docti, vt legibus obediant, sed vt scientiæ famam & lucrum confectentur. Similes sunt dentibus inficitis, quibus ad loquendum tantùm, non ad comedendum edentuli vtuntur. Quid prodest famelico cognoscere naturas ciborum, & nihil gustare: aut morienti præ frigore de vi ignis posse disputare: Benè dixit Thomas à Kempis: *Malo sentire compunctionem, quàm scire definitionem.* Dicit Sponsus in Canticis: *Murenulas aureas faciamus tibi vermiculatas argento. Quis vnquam tale videt? Si dixisset, Faciemus tibi murenulas argenteas, vermiculatas auro; nihil præter id quod fieri solet, dixisset.*

Proverb. 29.
Vbi supra, admonit. 20.

Psal. 71.
Proverb. 7.

Exemplum.
Mat. 23.

Similia.

Apothegma.
De imitat. Christi, c. 3. Contr. 1.

Solet enim quod vilis est, eo quod pretiosius ducitur, vermiculari, expoliri, ornari, non e contra. Dicit autem Spiritus sanctus murenulas aureas vermiculadas argento; quia aurum purissimæ charitatis exornatur scientia, & virtutem celebriorem facit eruditio, quæ absque virtute nihil est, ut dixit Apostolus: *Si omnem scientiam habuero, charitatem autem non habeo, nihil sum.* Quare virtus scientiam non ornatur, sed eius planè basis ac substantia est, utpote sine qua nihil est, quum virtus absque scientia planè multum sit: quia *melius est parum cum iustitia, quàm multi fructus cum iniquitate.* Unde & Propheta Regius: *Bonitatem, & disciplinam, & scientiam doce me.* Prius dixit: *Bonitatem & disciplinam, & postea scientiam.*

1. Cor. 13.

Prov. 16.

Psal. 118.

Simile.

Super virtutis fundamento bonæ literæ optimè sedebunt. Si cadauer mille vestibus oneres, nunquam calcetur, quia ab intrinseco nullum calorem nativum habet, qui vestimentis foueatur. Sic hominem impium, & Deo ac peccati mortuum, frustra mille præceptis instrues, frustra quoque & ipse omnem scientiam inuestigabit; quia amorum Dei & virtutis in se non habet; quod est principium vitæ spiritualis. Scientia fouet virtutem, non gignit; & cum accendit ad opus, qui iam diuini Spiritus calore antea tactus fuerat: & hoc sensu *est machina per quam assurgat charitas.* Vt scripsit sanctus Augustinus, quia ex eius dictamine crescit & augmentum capit. Dæmones sapientissimi sunt, & vix illis mortalium quisquam scientia comparandus. Hec vnum tamen ignorant, quomodo à pœnis inferni liberentur, aut aliquid pie cogitent, quia Dei amor prorsus in illis extinctus est. Quemadmodum ex nimia stomachi repletionem, & ciborum redundantia oritur obstructio illa, quam medici oppilationem vocant; ex qua producitur cõtinuus capitis dolor, & phrenesis ad insaniam perducens: sic ex deprauata vitæ cupiditate, & morum corruptela, oppilatio illa oritur, & obliuio Dei de qua Scriptura dicit: *Obliuiscum comedere panem meum.* ex qua producitur contemptus pietatis, & insana obduratio in peccatis, ut omnis scientia in occasione peccati vertatur. sicut iste legisperitus lapsus peritiam non nisi ad tentandum Christum abicitur. De huiusmodi dicit Propheta: *Ornamentum monilium suorum & superbiam posuerunt, & imagines abominationum suarum & simulachrorum fuerunt ex eo.* Nam ut Iudæi isti ex auro ad vsum legitimum concessa idola fabricauerunt; sic impio

Epsl. 119.

Simile.

Psal. 101.

Ezech. 7.

IN I
omnem su
luptatum i
a Dominio

3. Dilige
ex 101 a
omni m

Loc v s
ximum & p
Verè maxim
mè à nobis
tera merce
puniendum
ctio amor.
maximus &
bilissima su
qua nihil si
mum man
enam dederi
non perdet n
ximum ma
perfectio
omnium ai
Nulla virtu
ad meritum
amoris; ait
tus ut vitæ
cipit: quia
Deo accep
tia, spes, m
quia prop
amplectim
amamus.
ergo & pr
tam, sed &
ligendus a
cit actionu
omnium i
toto appet
est, factus
& sensibil

omnem suam scientiam in superbia occasionem, & in voluptatum idola conuertunt. Hunc locum in alijs quoque a Dominicis explicatum vide.

3. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua.

Locvs moralis de amore Dei super omnia. Hoc est maximum & primū mandatum, ait Christus apud Matthæum. Verè maximum: quia maximè à Deo requisitum, maximè à nobis curandum, maximam in hac vita pacem, in altera mercedem afferens, si impleatur; maximè in inferno puniendum, si negligatur. Maximus Deus, maxima affectio amor. Sicut ergo in maximorum duorum connubio, maximus & nobilissimus est partus: sic amoris diuini nobilissima sunt opera. Maximum mandatum, sine quo reliqua nihil sunt: *Qui enim non diligit, manet in morte.* Maximum mandatum, cum quo ipsa parua magna fiunt. *Qui enim dederit calicem aquæ frigidæ tantum in nomine discipuli, non perdet mercedem suam,* id est, amplissimam accipiet. Maximum mandatum, quia amor, vita & forma virtutum est, perfectio bonorum operum, siue *vinculum perfectionis*, & omnium affectionum quidam Deus, quia fons & origo est. Nulla virtus sine charitate Dei, vera virtus est, sic vt Deo ad meritum placeat, quia *nihil aliud virtus est, quàm ordo amoris*; ait Augustinus, siue amor ord. natus. Omnis virtus vt vitam & formam, sic & perfectionem à charitate accipit: quia quanto ex maiori charitate proficiscitur, tanto Deo acceptior est. Omnes aliæ affectiones, gaudium, tristitia, spes, metus à charitate ordinantur, & ex ea deriuantur, quia propter ea gaudemus & tristamur, quæ vel acquisita amplectimur, vel amissa lamentamur: ea speramus, quæ amamus: ea metuimus, quæ exhorrescimus. Maximum ergo & præcipuum hoc mandatum est; nec ordine tantum, sed & dignitate, & necessitate, & natura primum. Diligendus autem Deus *toto corde*, id est, tota voluntate: quæ est actionum omnium in anima principium, sicut motum omnium in corpore principium est cor. *Tota anima*, id est, toto appetitu inferiori seu sensitiuo (quo sensu scriptum est, *factus est homo in animam viuentem*, id est, vita animali & sensibili cepit viuere;) quem etiam appetitum mouet

a Dominica 2.
Adven. text. 4.
Dominica inf. a
Off. Nat. Domini.
text. 2.
Domin. 3. Quadrag. text. 7.
Amor Dei super omnia.
Matth. 23.

Maximum mandatum.

1. Ioan. 1.
Matth. 23.

De Cult. Dei
lib. 1. cap. 22.

Genesi 2.

voluntas, sicut sphaera superior suo motu orbem inferiorem mouet. *Ex totis viribus*, id est, per omnes potentias morales & executiuas eius quod voluntas imperat, sic ut illae omnes Deo seruiant in sanctificationem iustitiae, sicut in impijs seruiunt iniquitati ad iniquitatem. Denique *ex toto mente*, id est, toto intellectu, qui per voluntatem charitatis informatam mouetur ad credendum de Deo quae sunt credenda, ad meditandum de Deo dilecto, ad ea inuestiganda quae ad Dei cultum & gloriam faciunt. Sic ergo diligendus Deus, ut tota nostra voluntas, appetitus, actio intellectus in eum feratur, nec horum quippiam mundo, carni, diabolo, aut peccato seruiat. Pharaon filios Israel tandem obsequando dimissurus, ait illis; *Ite, sacrificate Domino, Onestantum vestra & armenta remaneant*. Sed respondit Moyses: *Cuncti greges ibunt nobiscum. Non remanebit ex eis vngula, quae necessaria sunt in cultum Dei nostri*. Hoc in figura contingebat illis. Diuino cultui totos nos consecrare & mancipare debemus; diabolo nec vngula, nec aliqua nostri particula relinquenda. Omnia nostra, voluntas, intellectus, appetitus, potentiae, & vires ad Dei cultum necessariae sunt: *Primum cum ignoremus* (ut adiecit Moyses) *quid debeat immolari, donec ad ipsum locum perueniamus*: id est, quum nesciamus quem Dei cultum, & ad quam Dei gloriam, affectus & vires nostras omnes conuertere debeamus, donec iura vocationem cuiusque, & occasionem virtutis, Deo seruientem tempus aduenerit. Omnia igitur integra seruanda sunt Deo; ne alijs amoribus praecupati, cum ad locum immolandi, ad occasionem Deo seruendi ventum fuerit, auersi & impediti praestare id non poterimus, quod praestare oportebat. Docet hoc S. Augustinus, ita scribens: *Quum dicit, toto corde, tota anima, tota mente, nullam vitam nostram rem relinquit, quae vacare debeat, & quasi locum dare, ut aliam frui velit: sed quicquid aliud diligendum occurrit, illuc rapiunt, quo totius dilectionis impetus currit, id est, non nisi in otium ad Deum diligatur.*

Rom. 6.

Exodi 10.
Allegoria.De doctr. Christi.
lib. 1. cap. 22.

Amor Dei rationi maxime consentaneus.

1.
Amare quod suum est.

Nunc vide quam sit hoc praecipuum varia & certissima rationi consentaneum. Primum hic amor Dei super omnia prorsus naturalis nobis est, id est, naturae nostrae conueniens, & ex naturae nostrae conditione necessarius; non artificialis, ut solis naturae viribus eum consequi valeamus. Naturale est unicuique rei, ut finem suum appetat. Deus vltimus finis noster est, & sola beatitudo. Naturale est, ut

vnquam quaedam nostrum sed per gratia est, quod suum sponsum propterea hinc est beneficium. Elegit enim suum Isaac, & dicitur non est caro nisi Deus non die inuocatum, populum hunc. Quod & ad quicquid locum & sine peccato. Creaturae ac plantae. Creaturae proprias quietat. mentum. pus corrumpit per peccatum. hil ergo solus Deus reditatis & numeribus naturae locus est. & in quiete uel in quiete tamen quaerens cauea dicitur viciniam & fatietatem.

vnaquæque pars diligit suum totum. At Deus totum quod-
dam nostrum est, nõsque particula eius non per naturam, 2. Pet. 1.
sed per gratiam, quæ nos *confortes diuina natura fecit*. Naturale est, illud amare quod nostrum est. Amat vnusquisque
quod suum est, Pater filium suum, & filius patrem: sponsa
sponsum suum, & contrà: agricola agrum suum, &c. Pro-
pterea hic dicitur: *Diliges Dominum Deum tuum*. Noster enim
est beneficiis Pater, potestate Dominus, electione Deus.
Elegit enim nos in Filio suo renatos, in peculium & popu-
lum suum; sicut olim in amico suo Abraham, & electo suo
Isaac, & dilecto suo Iacob, veterem populum elegerat. Cæ-
terum nouo redemptionis beneficio, quo Filius Dei factus
est caro nostra, & frater noster, non iam solum Dominus
Deus noster, sed & Pater noster est, quo eum titulo quoti-
die inuocamus Naturale est, vt filius patrem, seruus domi-
num, populus regem suum diligit. Hactenus ergo præ-
ceptum hoc naturale est.

Quod vt magis intelligas, considera vbi sit locus tuus,
& ad quid factus es. Omnia quæ facta sunt, suum certum
locum & terminum habent, in quo tanquam in suo centro
& sine permaneat. Creauit Deus celum, & Angelis imple-
uit. Creauit terram, & animantibus, reptilibus, fructibus
ac plantis eam impleuit. Creauit mare, & piscibus impleuit.
Creauit aërem, & volatilibus impleuit. Quis homini locus
proprius restat, aut quid nunc homini Deus dabit in quo
quiescat; Cætera omnia præoccupata sunt. Nam ignis ele-
mentum homini conuenire non poterat, facile, quoad cor-
pus corruptibili; & quoad animam, variis cupiditatibus
per peccatum plus satis accensio, & inflammato. Quum ni-
hil ergo donandum supererat, Deus homini seipsum dedit,
solus Deus hominis hereditas esse voluit. *Dominus pars hæ-* Psal. 25.

reditatis meæ, & portio mea in terra viuentium, id est, in loco
& numero rerum omnium animatarum. Sicut ergo aui-
bus naturalis est aër, & piscibus aqua: sic proprius hominis
locus est Deus. Hinc S. Augustinus: *Fecisti nos Domine ad te,*
& inquietum est cor nostrum donec quiescat in te. confess. lib. 1. cap. 1.
Auicula ca-
uea inclusa, etli optimis cibus abundè nutriatur, nunquam
tamen quiescit, sed perpetuò saltitat, exitum è cauea
quærens, & malit foris simplici herba sustentari, quàm in
cauea delicatissimè ali. Sic anima cauea corporis inclusa,
vnicunquè falsis cupiditatibus deprauata, quiescem tamen
& facietatè nisi in solo Deo non inuenit. Ideo Deus homi-

1. Locus ho-
minis pro-
prius Deusest.

confess. lib. 1.
cap. 1.
Simile.

Genes. 1.
Math. 20.

nem solum ad suam imaginem & similitudinem creati. Vnde ergo & animam tuam, hoc est, teipsum ò homo confide- ra. Cuius es imago & inscriptio? Dei sanè. Redde ergo quod tibi dedit Deus. Da animam tuam Deo: illum colat, illi seruiat, illum amet.

3. Amoris Dei necessitas.

Rom. 8.

Serm. 13. de ver-
bis Apost.

Porrò ex hac naturali ratione sequitur necessitas huius amoris. Viuit corpus cibo, viuit anima amore. Necesse est vt aliquid ames, quia otiosa esse anima non potest. Sed magis necesse, vt illud ames vnde viuas. Dicit Apostolus: *Fratres debitorum sumus non carni, vt secundum carnem viuamus. In qua verba Augustinus: Vnaquaque res secundum modum suum vnde viuit. Vnde viuit caro tua? de anima tua. Nam illa separata, caro moritur. Vnde viuit anima tua? de Deo tuo. Vnaquaque harum secundum vitam suam viuat. Caro sibi non est vita, sed anima carnis est vita. Anima sibi non est vita, sed Deus est anima vita. Debet ergo secundum Deum viuere. Non viuat autem secundum Deum, id est, secundum eius voluntatem, nisi Deum super omnia amet; vt eius in omnibus voluntatem faciat.*

4. Amor Dei maxime utilis.

Ioan. 14.

Prou. 8.

1. Ioan. 4.

Ioan. 14.

Iam verò vt naturalis ac necessarius, ita maximè nobis ipfis utilis hic Dei amor est. Iubet Deus vt illum diligamus: non quia amor noster illi vel necessarius, vel utilis est, sed quia nobis utilissimus. Hoc enim Dei amore nobilitamur, amicitia coniuncti Deo. *Si quis diligit me, Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.* Hoc Dei amore ipsum Deum nobis conciliamus, nostrique amantem reddimus. Ait enim: *Ego diligente me diligo.* Hoc Dei amore Deo fruimur, ei adhaeremus, in eo manemus. *Qui enim manet in charitate, manet in Deo, & Deus in eo.* Hoc Dei amore omnia alia præcepta morali facilitate exequimur. *Qui enim diligit me, sermones meos seruabit.* Denique hoc Dei amore omnia dura, aduersa, difficilia patienter sustinemus, libenter toleramus, hilariter superamus. Hæc singula in alijs iam Dominicis explicata sunt.

5. Amor Dei non est nisi mutuus.
Esata 5.

His accedit, quòd totus hic amor Dei nisi mutuus est, & amplissimis eius in nos beneficijs debitus. Vox Dei est: *Quid est quod debui facere vineæ meæ, & non feci?* Huc pertinent indefessa eius circa nos prouidentia, liberalitas mensura, longanimitas prolixa, misericordia infinita, charitas ineffabilis, vt in alijs iam Dominicis sæpe dictum est. Hæc huiusmodi sunt, vt absque vilo præcepto Deum super omnia

omnia amantissimi ergo hunc à nobis cessat nobis per benefi-

Porrò quod elemens esse geret, nisi fructu videretur? Iacob, nec laborum non postularet? Ad autem Ad ceteras fortitudo, in nare æger & pauper. Vt opibus opulentas, multo tudo, multo scum & bene ac Rex potest ignota quare mus: non nihil est quod vel malitiose miser-

Quid, & sui ipsa res am negotiosa. ter. Quæ ptum de d tum ex potentissim dignitatem quod si non cundum v beneficijs tam gi suo die sine tua in ardenter:

omnia amare vnumquenque merito moueant. Sola gratitudinis erga Deum ratio (de qua iam aliquoties diximus) hunc à nobis amorem extorquet: maxime, quia nunquam cessat nobis benefacere, & nihil æquius, quam actu semper beneficientem redamare.

Porrò quid hoc præcepto facilius! Si aliquis Rex ita clemens esset, vt nulla alia à suis tributa aut vectigalia exigeret, nisi solum amorem; nõne clementissimus ille Rex videretur? Vnde sic nos Deus alloquitur: *Non me inuocasti Iacob, nec laborasti in me Israel. Non te seruire feci in oblatione, nec laborem tibi præbui in thure.* Hoc est, dura & difficilia à te non postulauit. Quid enim facilius, aut suauius quam diligere? Ad amandum nemo est imbecillis, incipiens, pauper. Ad ceteras virtutes exequendas, robur corporis, animi fortitudo, ingenij vis, diuitiæ, valetudo, requiruntur. Leiuare æger & debilis non potest. Eleemosynas dare nequit pauper. Vt pupillum, vt viduas defendas, ingenio, consilio, opibus opus est. Vt multis benefacias, multa aduersa sustineas, multos doceas, magna media, magna animi fortitudo, multum scientiæ adesse debet. Deum verò benedictum & beneficentissimum amare æquè potest mendiculus ac Rex potentissimus, æquè ægrotus vt sanus, non secus idiota quàm doctissimus, perinde insipiens vt sapientissimus: non minus debilis quàm robustissimus. Ab amore nihil est quod excuset. Qui amare se non posse affirmat, vel malitiosum se aperte prodit, vel prauis cupiditatibus sese miserè præoccupatum agnoscit.

Quid, quòd amor res ex seipsa maxime delectabilis est, & sui ipsius sufficientissima merces? Quàm sit iucunda res amare, ille intelliget, qui, quàm sit res molesta, negotiosa, suspicax, inquieta, quèquam odisse, animaduertet. Quæ omnia quum ita sint, tamen datur hoc præceptum de diligendo Deo, tum ex parte nostra verecundum, tum ex parte Dei amantissimum. Si enim Rex quisquam potentissimus aliquem, ex infimo loco ad summam à se dignitatem euectum, iuberet postea, Vide vt me diligas; quod si non facis, capite te mulctabo: nõne hoc illi verecundum videatur præceptum, qui tot iam acceptis beneficiis tam Regi obnoxius factus esset? Nõne merito Regi suo diceret: Quid hoc mi Domine iubes, quum tanta sint tua in me beneficia, vt nisi te mea sponte amem, & ardentem amem, & præ omnibus mortalibus amem, hac luce

6. Amor Dei
præceptum
facile.
Simile.
Esaiæ 43.

7. Amor Dei
maximè delectabilis.

8. Amor Dei
præceptum
verecundum.

9. Amor Dei
præceptum,
amantissimū.
Similia.

10. Deus amo-
re nostro dig-
nissimus.

Similia.

*Hier. in Prologo
galeato.
Plutarch. in
Themistocle.*

Coloss. 1.

*Psal. 44.
Apoc. 21.
1. Pet. 1.
Psal. 15.
Psal. 23.
Psal. 111.
Iob 28.*

luce indignus sim; Tale est hoc Dei præceptum de se-
gendo nobis datum: & sic ex parte nostra verecundum
ex parte Dei amantissimum præceptum est, quia illud
bet, quod ex re nostra maximè est; quodque ideo iubet
coronæ sempiternæ nobis conferendæ occasione capere.
Quis vnquam vidit aut audiuit, vt sitienti & aquam
stulanti non solum aqua tribuatur & ministreretur, sed etiam
inuitetur pecuniis vt illam bibat? Quis vnquam vidit
sitienti cibum ministrari, simulque pecunias pro comestio-
nis labore persolui? Sed sic amantissimi parentes prope-
uos interdum paruulos, & à cibus salubribus pertinaciter
abhorrentes, ac noxiorum appetentes, munusculis muni-
tant, vt cibos ipsis necessarios capiant. Tale est hoc præ-
ceptum de diligendo Deo super omnia.

Quæ tamen omnia si non essent, vel hoc solo nomine
maximè & præ cæteris rebus omnibus diligendum Deum
esset, quia amore nostro ille vnus per se ipsum & ex se
dignissimus est. Est enim summum bonum, & omnium
rum quæ vel cogitari, vel desiderari, vel amari possunt,
se perfectiones habet. Si homines quos nunquam vidimus
& à quibus nullum beneficium expectamus, amamus ta-
men frequenter, & videre atque familiares & amicos he-
bere cupimus, propter alicuius in eis virtutis celebritatem
aut eruditionis, aut fortitudinis bellicæ, aut sapientia, quæ
admiramur & colimus; (sic enim, vt Liuium viderent, in
ultima Græcia aliqui Romam peregrinati sunt, & in tem-
minibus Olympicis, in vnum Themistoclem omnium o-
li conuersi erant, relictis spectaculis alijs (quanto magis
Deum Optimum Maximum, in quo omnis perfectissimum
virtus, sapientia, fortitudo, pulchritudo, gloria subsistit,
etiam propter se solum amare, & videndi desiderio nos
nos oportebat, etsi alioqui amor eius & visio nullam no-
bis vtilitatem conferret, nisi voluptatem quandam inordi-
taneam! Quid enim, si sapientiam admiraris, nonne
omnis scientia & sapientia thesaurus reconditus est? Si pulchri-
tudinis amator es, nonne Filius eius homo factus, ipse
est forma præ filiis hominum? nonne lucerna cæli Aquas
nonne in Dei Spiritum Angeli desiderant prospicere: & cæli
suo ille latificat omnes? Si potentia & fortitudine dele-
nonne ille Dominus fortis & potens est, Dominus potens in
lio? Si gloria & diuitiæ animum tuum tangunt, nonne
ria & diuitia in domo eius? & laudant illum astra maxima

& cæli enar-
ledationes
abundantia
mus eius
supra omnia
Acqui si
Deum ama-
num, & om-
ligatur nisi
diligendus
iulque sup-
eius in aliq-
biliter tibi
tem perenn-
filius: Sic
curat ut ue-
ritique form-
penderit in
non nisi om-
cient, vel cer-
tota intencio-
tur, & præ-
In vno I-
ti, his verb-
ren, est præ-
amatur:
non auellat:
vbi iam non
bono, cui m-
prudencia e-
cebris eum
re, in iustia
primogen-
quorum
genitus ne-
principalis
te, solus a-
liis sopra-
mus, reliq-
non nisi o-
legitimè se-
Hic am-

prum de se
ra verecunde
t, quia illud
que ideo iube
rationem cap
i & aquam p
strerur, sed
quam vidit
as pro comen
parentes pro
bus pertinac
nun usculis
le est hoc pzo

oc solo nome
illegendus De
sum & ex se
a, & omnium
mari possunt
quam videmus
us, amamus
es & amicos
tis celebrant
sapientia, qu
am viderent, n
sunt; & in ter
m omnium o
quanto mag
is perfectiss
gloria suble
defiderio ten
itio nullam
uandam mon
aris, nonne m
erit est? Si p
o factus, ip
a cali Agni
osficere: & v
udine delect
inus potentia
gunt, nonne
m astra matu

& celi enarrant gloriam eius? Si voluptate caperis, nonne de-
lectationes eius usque in finem in dextera eius? Si saturitas &
abundantia tibi placent, nonne inebriantur ab ubertate do-
mini eius qui possident eum? Ergo vel propter seipsum Deus
supra omnia amandus est.

Atqui si non propter seipsum, saltem propter teipsum
Deum ama Si enim proprium obiectum voluntatis, est bo-
num, & omnia naturaliter appetunt bonum, ita ut nihil di-
ligatur nisi sub specie boni: necessario Deus super omnia
diligendus, qui & in se fons bonitatis est, & nostrum est cu-
iusque supremum bonum. Si radium exiguum bonitatis
eius in aliqua creatura amas, & guttula fontis huius mira-
biliter tibi atridet; quomodo solem ipsum iustitiae, & fon-
tem perennem non admiraris, amas, colis? Appositè S. Ba-
siliius: Sicut is, qui in sole magistrum alloquitur, non magnopere
curat intueri umbram manuum ipsius motum consequentem, to-
tisque formae lineamenta imitantem, sed totus ex ore praeceptoris
penderit: ita anima humana omnem corpoream pulchritudinem
non nisi umbram diuinae reputans, ideoque eam vel non inspi-
ciens, vel cerè negligens, ad praeceptorem sponsumque suum, Deum,
ita intentione conuersa, huius tantum pulchritudinem admira-
tur, & praecepta exequitur.

In vno Dei amore quatuor cardinales virtutes continen-
ti, his verbis docet S. Augustinus: Adhaerere Deo per amo-
rem, est prudentia, quia prospèctissimè adhaerebit bono quod non
amittatur: est fortitudo, quia firmisimè adhaerebit bono, unde
non auellatur: est temperantia, quia castisimè adhaerebit bono,
vbi iam non corrumpatur: est iustitia, quia rectisimè adhaerebit
bono, cui meritò subiiciatur. Rursum diligendo eligere Deum,
prudentia est: nullis inde auerti molestus, fortitudo est: nullis ille-
centis eum deserere, temperantia est: nulla superbia ab eo excide-
re, iustitia est. In veteri Lege praecepit Deus, vt filij Israël
primogenita sua omnis generis Deo consecrarent: reli-
quorum omnium liberum illis reliquit dominium. Primo-
genitus noster in rebus spiritualibus, amor noster est. Hic
principalis affectus est, solus proprius, & in nostra potestate,
solus amori diuino respondens, vt partim hic, partim ali-
is supra in locis explicatum est. Hunc si Deo consecra-
mus, reliquorum affectuum usum liberum habemus: quia
non nisi ordinati erunt, nostrisque vibus non nisi rectè &
legitimè seruient.

Hic amor Dei est ignis, quem Deus in altari semper
ardere

Psal. 118.

Psal. 15.

Psal. 35.

11. Ama Deum
propter teip-
sum.

Simile.

In lib. de vera

vi g.

Simile.

12. Amor Dei

omnes virtu-
tes continet.

Epist. 52.

Exod. 15.

Allegoria.

Dom. 1. Quad.

rex. 10. & Dom.

Præced. text. 6.

Typus.
Leuit. 6.

4. Reg. 7.
Allegoria.

Deus. 33.

Act. 17.
Luca 12.

Simile.

Pro. 14.

Leu. 10.
Typus.

Iacobi 4.

Osea 10.
Simile.

Chry. Ho. 26. ex
varis in
Matth. locis.

Similia.

ardere præcipiebat: vt in ara cordis nostri, omnia desideria, omnemque voluntatem igne charitatis incalidum. Diuinus hic amor curus est igneus, quod dicit Elias in cælum, nosque illuc asportabit. Et quod Christi Euangelium Lex est amoris, ait vetus Scriptura apparuisse eum de monte Pharan, Legem igneam detinentem: quam ob causam, quum promulgandum erat Euangelium, apparuerunt Christi discipulis diuinitæ linguæ tanquam ignis, & repleti sunt Spiritu sancto. De quo etiam igne Christus dixit: *Ignem veni mittere terram; & quid volo, nisi vt accendatur?* Hæc terra cor nostrum est, terram suam sponte post peccatum amans, & rena sapiens. Et quemadmodum frigidum hoc & infertile terræ elementum in media est mundi sede conglobatum sic cor humanum in medio corporis est constitutum. hoc cor vult Deus, vt diuina concipiat, quæ illud amore incendat, & studio immortalitatis inflamment. Vnde apostolus Ieronimum Deus: *Præbe mihi fili cor tuum.* Totum cor nostrum postulat à nobis: quia & totum meretur, nec nihil tui ei placere potest. Filij Aaronis, quoniam in thuribulum alienum ignem posuerunt, fuerunt igne combustum. Nihil aliud in thuribulo, est amor mundi in corde. Contra hos amatores Dei pariales sic insonat D. Iacobus: *Adulteri, nescitis quod amicitia huius mundi inimica est. Quicumque igitur voluerit amicus esse huius seculi, inimicum se constituitur.* De his etiam & Oseas: *Diuisum est cor eius, nunc interibunt.* Diuisio cordis, mors animæ est. Nam corpus diuisum non viuit, sic cor diuisum nullam vitam. De hac diuisione in alio loco plura diximus: *Castra mulier, quæ virum suum amat, nullum alium amat. Quæ autem alium amauerit, iam non amat virum: ita & homo si Deum amat, mundum non amat. Si autem mundum amauerit, Deum ex toto corde non amat.* Rursum ibidem. Perfectus amor & perfectum odium, verum iudicium non cogit. Si perfecte odias aliquem, qualiacunque fuerint apud illum, omnia tibi displicent, siue quæ loquatur, siue quæ agit: et si sunt bona, tamen tibi mala videntur. Sic & si perfecte aliquem amas: quæcunque sunt apud eum, tibi displicent, siue quæ loquitur, siue quæ agit: et si mala sunt, tamen tibi bona videntur. Sic omnis anima Christiana, quæ se ipsam facit Christi, ita debet diligere Deum, vt nihil sit in corde quod amet præter eum. Talis erat anima Pauli, quæ

IN
diceret: *Mundum non amo, sed Deum amo.* Sic est & in
oleo. Nam si
leu liquor
parat alio
quum sit at
nis oblate,
tra quæ ten
cité amari p
prum hoc i
debet amor
Magis inter
cipem suum
lei, si casus
uare amicit
Dom. i. Qu
colles, textu

Locus
datum simile
quare sit su
mam, inquit
ceptam de
estque causa
ligere proxim
diligere seips
dilectione pro
proximum p
ergo Deum a
ille. Sic ign
Rursum pro
gendo prox
gustinus: *T
mi dilectio pr
tibi dilectione
proximum, &
Tu autem qu
reris quæ via*

diceret: *Mihi mundus crucifixus est. & ego mundo.* Et iterum: *Lam non vivo ego, sed vivit in me Christus.* Sapienter S. Anselmus: *Sic est de corde hominis & amore Dei, quomodo de vase & oleo. Nam sicut vas, quanto magis habet aquam; aut alium similem liquorem, tanto minus capit oleum; ita cor, in quantum occupatur alio amore, excludit divinum.* Ceterum hoc præceptum, quum sit affirmativum, non obligat, nisi tempore occasionis oblatæ, vel virtutem exercendi, vel vitium fugiendi: extra quæ tempora alia præter Deum in ordine ad Deum rectè amari possunt. Nec etiam ut intensissimè ames præceptum hoc iubet, sed in retum estimatione primum locum debet amor Dei occupare, cæterisque omnibus præferri. Magis intensè quis familiarem amicum amat, quàm Principem suum, quem tamen propter amicum offendere nollet, si casus occurreret, quo officium erga Principem, private amicitia contrarium aliquid postularet. Plura vide in Dom. i. Quadragesimæ, tex. ultimo, & in Dominica Pentecostes, textu primo.

Gal. 6.
Ibidem 2.
Epistol. 2. ad
Hugonem.
Simile.

Amoris præceptum quatenus obligat.

4. Et proximum tuum sicut teipsum.

Locys moralis de dilectione proximi. Hoc etiam *mandatum simile primo* dixit esse apud Matthæum Christus. Et quare sit simile, elegantè exponit Chrysostomus: *Quoniam, inquit, hoc illud inducit, & ab illo rursus munitur.* Præceptum de diligendo Deo inducit dilectionem proximi, estque causa illius. Nam (ait S. Augustinus) *ut sciat homo diligere proximum tanquam seipsum, prius debet diligendo Deum diligere seipsum.* Sic & D. Bernardus: *Ut perfecta fiat iustitia in dilectione proximi, Deum in causa habere necesse est.* Alioquin proximum purè diligere non potest, qui Deum non diligit. Oportet ergo Deum diligere prius, ut in Deo diligatur & proximus. Hæc ille. Sic igitur dilectio Dei inducit dilectionem proximi. Rursum præceptum de diligendo Deo, ab altero de diligendo proximo munitur, roboratur, perficitur. Vnde S. Augustinus: *Dilectio Dei prior est ordine præcipiendi, sed proximi dilectio prior est ordine faciendi.* Neque enim qui præciperet tibi dilectionem illam in duobus præceptis, prius tibi commendaret proximum, & postea Deum, sed primò Deum, & postea proximum. Tu autem quia Deum nondum vides, diligendo proximi promeris quæ videas, diligendo proximum, purgas oculos ad videndum

Amor proximi.
Matth. 22.
Ho. 72. in Matt.

Enarra. in
1. sal. 118.
Conc. 8.
In lib. de diligendo Deo.

Tract. 17. in
Evang. tom.

1. Jo. in 4.

Deum;

Deum, euidenter Ioāne dicente: *Qui non diligit fratrem suum quem videt, Deum quem non videt, quomodo potest diligere?* Est ergo hoc posterius præceptum priori simile: quia vt inchoatur charitatis in Dei dilectione est; ita perfectio charitatis per proximi dilectionem acquiritur. Vt scias rectè diligere proximum, priùs diligendus est Deus: sed vt perfectus filius amator Dei, exercere te debes in amore proximi. Sic hoc præceptum alteri simile est, quia similiter ad salutem necessarium est; quia cognatum est alteri: quia sic effectus prioris est, vt ad augmentum tamen suæ originis faciat. Quemadmodum enim calor corporis naturalis (vt iam antea dictum est, sed & hic ex alia causa dicendum est) vestimenta illi imposta calefacit, quæ ipsa vestimenta calorem naturalem postea fouent, conseruant, atque petulant: sic ignis amoris diuini ad proximum amandum accendit, & ipse amor proximi hunc postea ignem fouet atque adauget. Nam vt calor naturalis & internus corporis exercitio fouetur, torpore staceffit: sic externis in proximum charitatis operibus, amor in Deum voluntatius mirificè excitatur & feruet: absque externo charitatis exercitio marcescit, & paulatim extinguitur. Sicut vitæ animalis argumentum est motus membrorum: sic vitæ spiritualis certum indicium est amor erga proximum, & opera charitatis in illum. Hinc D. Ioannes: *Translati sumus a morte ad vitam, quia diligimus fratres*, id est, hoc argumentum euidenter apparet, nos vitam gratiæ viuere. Contra vitam mortis aut desperatæ valetudinis argumentum est, si pro membrorum, & cessatio motus: sic extincta gratiæ claritas iudicium est, non affici erga proximum, & ab eius dilectione cessare. Vnde iterum D. Ioannes: *Qui habuerit constantiam huius mundi, & viderit fratrem suum necesse habere, & clausit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo?* Ad eò sunt hæc duo præcepta cognata & similia, de Deo & proximi dilectione.

Quod adhuc magis ex modo diligendi proximum apparet: *Diliges* (inquit Christus) *proximum sicut teipsum*. Hoc ipsum non nisi in ordine ad Deum diligere debes, quanto corde tuo, tota anima & mente tua, ex totis viribus tuis Deus a te diligendus est. Diligendus ergo proximus propter Deum: vel quia creatura Dei est, & natura nobiscum communis; vel quia ad eandem nobiscum beatitudinem participandam creatus est; vel quia omnia que

Simile.

Similia.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

Proximus propter Deum diligendus.

diliguntur, a
Prima confici
cetur esse pro
indiget; nõ se
se non recu
mum ei qui
dilexit, motu
laborantem
ximos nõ f
omnis homo
stra ope indi
tum oblata
hominum prox
est natura con
cissime doce
nimatorum,
creasset, toti
speciem esse
ex vno singu
vit. Vnum ac
nem non vtiq
eo modo vtiq
vinculum, &
ne, verum et
do nec ipsam f
cui, sed ex ip
manum. Sic
concordiam, e
Sed quam
nec omnibus
proximus; &
qui tua præf
his verbis de
non possis, his
rum, vel quan
si quadam so
quid, quod da
si tibi occurr
erga te aliqu
ut sortes elige
tegi: sic in hon
lobendū est, p

diliguntur, ad Deum referenda sunt, velut media ad finem. Prima consideratio in hoc Evangelio docetur, vbi ille docetur esse proximus noster, qui nostra ope & misericordia indiget; nosque illi proximi sumus, cui laboranti auxilio esse non reculamur. Sic Samaritanus ostendit se fuisse proximum ei qui inciderat in latrones, & cum tamquam proximum dilexit, motus misericordia super eum. Sacerdos & Leuita, qui laborantem proximum præterierunt, ostenderunt se ei proximos non fuisse, nec eum pro proximo habuisse. Atqui vt omnis homo nobis proximus est: ita ille maximè, qui nostra ope indiget, & quem iuuare tum facultas nostra potest, tum oblata occasio iubet. *Omnis homo* (ait Augustinus) *est homini proximus, nec vlla est cogitanda longinquitas generis, vbi est natura communis.* Quod quidem vt Deus homines efficacissimè doceret, quam cæterorum omnium viuicium & animatorum, pecudum, piscium, volatilium diuersas species creasset, totius rationalis creaturæ non nisi vnâ hominum speciem esse voluit, qui solo numero differrent. Atq; ad eò ex vno singulari homine, totum humanum genus propagauit. *Vnum ac singulum* (ait S. Augustinus) *Deus creauit hominem non vtrique solum sine humana societate deserendum, sed vt eo modo vehementius ei commendaretur ipsius societatis unitas, vinculumq; concordia; si non tantum inter se nature similitudine, verum etiam cognationis affectu homines neclerentur, quando nec ipsam feminam copulandam viro, sicut ipsum creati illi placuit, sed ex ipso, vt omne ex vno homine diffunderetur genus humanum.* Sic omne hominum genus ex vno ad commendandam concordiam, est propagatum. Hæc ille.

Sed quam hac ratione omnis homo quasi vnus homo sit, nec omnibus tamen prodesse quilibet potest, ille homo tibi proximus, & pro tempore propinquissimus censendus est, qui tua præsentis charitate indigens, sese tibi offert, quod his verbis docet sapietèr Augustinus: *Cum omnibus prodesse non possis, his potissimè consulendum est, qui pro locorū & temporum, vel quarūlibet rerum oportunitatibus constrictius tibi quasi quadam sorte iunguntur.* Sicut enim, si tibi abundaret aliquid, quod dari oporteret ei qui nō haberet, nec duobus dari possit; si tibi occurrerent duo, quorum neuter alium vel indigentia, vel erga te aliqua necessitudine superaret, nihil iustius faceres quam vt sortes eligeres, cui dandum esset, quod dari vtrique non potest: sic in hominibus, quibus omnibus consulere nequeas, pro sorte habendū est, prout quisque tibi colligatiū temporaliter adhaerere

Pars Æstiuialis. S potuerit.

Exempla.

In Psal. 138. Conc. 3.

De Ciuit. Dei, li. 12. c. 32.

Proximus quis.

De doctrin. Christ. lib. 1. cap. 28.

potuerit. Hæc ille. Hoc igitur sensu diuitis proximus
 pauper sapientis ignarus, iam ægrotus, liberi captiuus, ho-
 cis miser, quoties vel hic illius opem flagitat, vel ille hanc
 indigentiam videt & iuuare potest. Quam illa vox in Co-
 mædia audiretur: *Homo sum, humani nihil à me alienum p-
 to*, huc sententia (ait Augustinus) *theatra tota plena fructu
 doctuz; applausisse feruit. Ita quippe omnium affectus natura
 liter attingit societas humanorum animorum, ut nullus in ho-
 num nisi cuiuslibet hominis proximus se esse sentiat. Quare
 potissimum dilectionis causam ut naturalem & ex natura
 principii ortam docent iuxta hoc Euangelium Patres: *ho-
 nes proximi sumus* (ait Augustinus) *consuetudine terræ & natu-
 ratis, & etiã spe celestis hereditatis. Sic & B. Prosper: Proxi-
 mus oportet diligimus, si non propter aliquas utilitates, neque
 propter sperata beneficia vel accepta, non propter affinitates, vel
 sanguinitates, sed tantum propter hoc, quod natura nostra
 recipit sunt, diligamus: quia non eos sicut nos ipsos amamus, quia
 do propter illa superioris dicta diligimus. Hæc ille. Sic & D. G-
 gorius, Ille, inquit, veraciter charitatem habet, qui & amicos
 diligit in Deo, & inimicum diligit propter Deum. Nam licet non
 nulli qui diligunt proximo; sed per affectum cognationis & car-
 nis: quibus tamen in hac dilectione sacra eloquia non exten-
 cunt. Sed aliud est quod sponte impenditur natura, aliud quod
 præceptis Dominicis ex charitate debetur obedientia.**

Proximus
 quomodo di-
 ligendus.

Prosper ubi sup.

De ciuit. Dei,
 lib. 6. cap. 4.

Atque hæc quidem vna, & certa, & naturæ inbita con-
 sideratio est, qua omnes homines ut natura proximos di-
 gimus sicut nos ipsos, sicut nostram naturam. Similitu-
 nem enim dilectionis præceptum sonat, non æquitate
 Quapropter (ut loco citato scribit B. Prosper) *hæc est præ-
 tota dilectio, ut bonum quod tibi conferri vis, velis & proximo
 & malum quod tibi nolis accidere, nolis & proximo. Ac aliud
 altior adhuc est in proximi dilectione consideratio: ut
 sicut nos ipsos diligamus, non solum ex parte præsentia-
 tæ, sed etiã in ordine ad futurâ. Vnde S. Augustinus: *Scimus
 iam diligere seipsum propter Deum, cum mādatur de proximo
 ligēdo sicut seipsum, quid aliud mādatur, nisi sicut es, quantum
 commendet diligendū Deum? Sic & Prosper loco citato: *Scimus
 nos proximos omnes diligimus, quādo ad mores bonos, & ad
 nam vitā consequendā, sicut nobis salutē eorū consulimus, quā-
 nos in eorū peccatis ac periculis cogitamus & sicut nos suble-
 ri optamus, ita eis pro viribus subuenimus. Huc pertinet etiam
 animarū, de quo in aliis Dominicis iam dictū est. Hic quoque***

que amor
 citia iocet
 quam sic
 occasione
 tristetur
 & familiar
 bidu. Sed ha
 conuetudin
 mistiam b
 est, iam diu
 in homine n
 vult habere
 lam amare
 ergo tu salu
 amicum tu
 illam tecum
 proximum
 nis, non ra
 pia, libera
 proxi mi di
 his verbis:
 Et totum q
 eu, ad vnu
 quita, qui
 summo bono
 non propter
 to est in eis
 à pluribus
 quem frigida
 illius, si aut
 ter odium d
 quid nos in
 beatē viuere
 vis qui diligit
 infinite ma
 mus, pertra
 rem stultu
 amamus,
 Nam cum
 etus Chry
 mi diligim
 Apostolus

que amor proximi ex triplici amicitia patet. Est enim amicitia inter homines triplex, cōsuetudinis, rationis pietatis; quam sic tradit Augustinus: *Amicitia consuetudinis oritur ex occasione; cohabitandi, colloquendi, simul conuersandi, ut conuenerit homo quando deseritur ab amico, cum quo solet colloqui, & familiariter agere. Honestā quidem est hac amicitia & laudabilis. Sed habent illam & pecora. Est alia superior amicitia non consuetudinis, sed rationis, qua diligimus hominē propter fidem & mutuum beneuolentiam in ista uita mortali. Superior quicquid est, iam diuinum est. Incipiat homo amare Deum, & non amabit in homine nisi Deum. Et paulo post: Si omnis qui amat, salutem uult habere quod amat; si intelligat quā sit uera salus, incipit illam amare in se, & sic ipsam cogitur mox amare in amico. Quia uero tu salutem desideras quā aeterna est, ad illam salutem diligis amicum tuum; & totum quod uis amico tuo prestare, hoc est, ut illum tecum teneat salutem. Hæc ille. Hoc est uerē diligere proximum sicut teipsum. Hæc est dilectio non consuetudinis, non rationis, non carnalis, nō humana, non sordida; sed pia, liberalis, diuina, & quæ in hoc Euāgelio traditur. Hanc proximi dilectionem tum explicat, tum probat Augustinus his uerbis: *Velle debemus, ut omnes nobiscum diligant Deum, & totum quod uel proximos adiuuamus, uel adiuuamur ab eis, ad unum illum finem referendum est. Si enim in theatris nequitia, qui aliquem diligit histrionā, & tanquā magno uel etiam summo bono eius arte fruatur, omnes diligit qui eū diligunt secum, non propter illos, sed propter eum quem pariter diligunt: & quanto est in eius amore feruensior, tanto agit, quibus potest modis, ut à pluribus diligatur, & tanto pluribus cupit eum ostendere; & quem frigidiorē uidet, excitat eum quantum potest laudibus illius, si autem conseruientem inuenierit, odit in illo vehementer odium dilecti sui, & quibus modis ualeat, instat ut auferat: quid nos in societate dilectionis Dei agere conuenit, quo perfrui, beatè uiuere est. & qui se uult diligi, non uis sibi aliquid, sed ut eis qui diligunt aeternum primum conferatur? Hæc ille. Sanè infinitè magis ad Dei dilecti amorem omnes, quos possumus, pertrahere debem⁹, quàm ad chari sui histrionis amorem stultus amicus, quos potest, trahit, si tamen sic Deum amamus, ut suos histriones magnates interdum amant. Nam cum Dei charitate simul inuicem proximi dilectio, ait sanctus Chrysostomus, & una eademq; charitate Deum ac proximi diligimus, ait probatque prolixè S. Augustinus. Ideo sanè Apostolus dixit: *Qui diligit proximum, Legem impleuit. Et iterum:***

Amicitia triplex.

Homil. 38. ex Homil. 50.

De doctr. Chriſt. lib. 1. cap. 59. simile.

Homil. 54. ad pop. Antioch. De Trinit. li. 8. ca. 8.

Rom. 13.
Galat. 3.
Math. 7.

1. Ioan. 3.

De Trinit. lib. 2.
cap. 2.

Rom. 13.

2. 2. q. 44. art. 7.

Epist. 68.

Rom. 12. &
2. Cor. 13.

Omnis lex in uno sermone impletur: Dilige proximum tuum sicut teipsum. Quod & Christus Dominus disertè docuit, dicens: Omnia quaecunque vultis ut faciant vobis homines, ita & vos facite illis. Hæc est enim Lex & Prophetæ. Hæc ideo dicuntur, quia nec proximū diligere potest ut seipsum, nec seipsum ut oportet, qui Deum super omnia non diligit: nec Deus diligere potest, qui proximū non diligit; quia ut vnum alterius causa, sic alterum prioris argumentum & perfectio est. Vnde D. Ioannes: Qui dicit se in luce esse, & fratrem suum odit, in tenebris est usque adhuc. Qui diligit fratrem suum, in lumine manet, & scandalum in eo non est. hoc est, perfectus est, & legem implevit. Sic exponit hæc verba Augustinus: Manifestum, quod iustitia perfectionem in fratris dilectione posuit. Nam in quo scandalum non est, utique perfectus est. Et tamen dilectionem Dei videtur tacuisse, quod nunquam faceret, nisi quia in ipsa fraterna dilectione vult intelligi Deum, nempe propter quem, & in quo proximus diligitur, quādo sicut oportet diligitur. Dilectio proximi seruat omnia mandata secunde tabulæ, honorat parentes, nō mœchatur, non occidit, non fornicatur, &c. Vnde Paulus dixit, omnia illa mandata in hoc sermone recapitulari: Diliges proximum tuum sicut teipsum. Hæc est huius præcepti vis, dignitas, necessitas, & amplitudo.

Diximus verba illa, *Sicut teipsum*, non æqualitatem, sed similitudinem & modum significare. Non enim tantum diligere proximum, quantum nos ipsos diligimus, iubet præceptū; imò ordo naturæ & charitatis habet, ut diligam me plus quàm proximum; sed modū diligendi præscribit. Huiusmodi breuiter D. Thomas & sapienter tradit, dicens, Diligendū esse proximū sanctè, iustè, & vere. Sanctè, quia propter Deum, ex parte finis: iustè, quia in solis bonis diligendus est, ex parte regulæ dilectionis: verè, ut velis illis bonis simpliciter, non propter propriam aut utilitatem aut delectationem, ex parte rationis & causæ in diligendo. Huiusmodi proximi dilectione & nostra natura, & peculiaris ipsa consuetudo docere potest. In nobis Deus præcipua membra generata esse voluit, binas aures, oculos, manus pedes, ut altera alterum, quum necesse est, iunaret, ut notauit S. Basilus. Sed ipsa membra mutuis officiis carere, ut & caput indigeat pedibus, pesq; capite, & sic in cæteris omnibus, ostendit Apostolus, ut doceat non ordinè tantum, sed & pacè ac charitatè in societate humana necessariam esse. Hanc socialem dilectionem docent bruta, in gruibus, ceruis, formicis, alijsq; fite

ferè omni-
des transi-
strū sibi in-
cit, vbi la-
redecit, et
uè facient
quum ad u-
Formicæ l-
ctis operis
lectionem
cent. Mili-
inter mor-
tes, his in
extracto to-
macis por-
lanitatem
nant nant
tes, maxi-
mines per-
ge, nec m-
luto heres
stō sunt. D.
Dominici
Damin. 2. p.
tent. 5. Dm. 1.
Pent. text. 2. 3.
11. post Pentec.
5. Ille aut

Et qu-
Locys-
tionem, fa-
enim legi-
mus, nō v-
sed tale e-
iustificare
erat perpe-
illis dixit:
hominibus,
sponsurum
rem Iudæ-
se, ceteros
mox intul-

ferè omnibus. Grues sic turmatim volant, quum nouas se-
des transmarinas petunt, vt propter prolixum maris tran-
stru sibi mutuo innitantur; sed ita, vt quæ prima agmen du-
cit, vbi lassari incipit, eo quodd nulli nixa fuerit, ad extrema
redeat, cui tantisper incumbat, donec omnibus id successi-
uè facientibus, iteru prima fiat. Idem obseruatur in ceruis,
quum ad noua quæreda pascua lacus ingentes transnauant.
Formicæ laborantes suas, & oneri succumbentes, coniu-
ctis operis subleuant, & mortuas efferunt. Porro & hæc di-
lectionem Christianam cuiuslibet ferè artis socij nos do-
cent. Milites, si quos suorum aut etiam hostium viderint
inter mortuos, spirantes adhuc, nec lethale vulnus haben-
tes, his in tentoria sublatis, multam adhibent curationem,
extracto telo, accessitis medicis, absterfo sanguine, phar-
macis porrectis, reliquaquæ omni curatione admota, ad
sanitatem reducunt. Nautæ, quum alias naues procul cer-
nant naufragij periculum incidere, continuo vela tenden-
tes, maxima contentione properant, vt eiusdem artis ho-
mines periculo eximant. Idem faciunt in agris & viis auri-
gæ, nec moras itineris deprecantur, vt sociorum curribus
luto hærentibus, aut detrimento alio affectis, auxilio præ-
stent. De varia proximi dilectione vide plura in alijs
Dominicis.

Simile.
Euseb. Emiss.
Hom. de arund.
quassat. non con-
fring.

Chrysost. orat. 5.
contra Iudæos.

Idem Homil. 15.
in Matth.

Domin. 1. post Epiph. text. 1. Domin. 3. post Epiph. text. 3. Domin. 4. Quadr.
text. 5. Dom. Palmæ. text. 1. Dom. 1. post Pentec. text. 1. 2. 3. 4. Domin. 35. post
Pent. text. 1. 3. 4. Dom. 6. post Pentec. text. 1. Dom. 9. post Pent. text. 1. Dom.
11. post Pentec. text. 1.

§. Ille autem volens seipsum iustificare, dixit ad Iesum:

Et quis est meus proximus?

Lo c v s moralis contra hypocriticam & vanam ostenta-
tionem, falsamquæ sanctitatis opinionem affectatam. Iste
enim legisperitus quærit à Christo, quis esset eius prox-
imus, nõ vt hoc disceret, nec quia hoc se ignorare putabat,
sed tale expectans à Christo respõsum, vnde seipsum posset
iustificare, & Legis obseruatorem fuisse ostendere. Hoc
erat perpetuum horum hominum crimen. Vnde Dominus
illis dixit: *Vs vobis Scribæ & Pharisei, qui iustificatis vos coram*
hominibus. Putabat nempe hic legisperitus, Christum illi re-
sponsum, omnem Iudæum esse illi proximũ, iuxta erro-
rem Iudæorum, qui solos suos contribules diligendos es-
se, ceteros odio prosequendos, opinabantur. Sic enim ille
mox inculisset: *At ego omnem Iudæum diligo vt fratrem,*

Vana sui ostē-
tatio.
Matth. 12.

ideoque Legea seruauit. Hæc fuit hominis vanitas & superbia, cum stalla ignorantione & manifesta impietate coniuncta. Docet enim Christus Samaritanum fuisse Iudæi proximum & pro proximo suo Iudæum habuisse, quando in illum misericordiam fecerat, quam sacerdos & leuita Iudæi ei negauerant. Hunc vanæ ostentationis & hypocritis locum iam aliquoties tractauimus. Tantum pauca Scripturæ exempla proferam affectuæ sanctitatis & iustitiæ, cum insigni maleficio coniuncta. Absalom cum patrem regno spoliare decreuisset, ut hoc tantum facinus perpetraret, patri religionem, populo iustitiæ zelum præterit. Populo enim dixit, singulorum apprehendens & oculorum manus: *Videntur mihi sermones tui boni & iusti, sed non est qui te audiat constitutus à Rege. Quis me constituat iudicem super terram, ut ad me veniant omnes qui habent negotium, & iusti iudicem?* Patri verò dixit: *Vadam, & reddam vota mea quæ tenui in Hebron.* Impius Aman sumpturus de innocenti Mardocheo supplicium, Regis & Reipubl. emolumentum, & cultum pietatis prætexit, dicens Regi Assuero: *Est populus per omnes prouincias regni tui dispersus, nouis utens legibus & ceremoniis &c.* Decerne ut pereat, & decem millia talentorum appendam arcarii gazæ suæ. Caiphas Christi necem decernens, Reipu bonum prætexit: *Veniens Romani, & tollent gentem nostram & locum.* Filij Iacob, vendito fratre Ioseph, offerunt patri tunicam eius hædi sanguine tinctam, volentes seiplos iustificare, & non solum scelus simulare, sed etiam suam diligentiam, & fratris curam patri probare. Herodes volens Christum occidere, prætexit studium adorandi eum. Sacerdotes Babylonijs epulis sacrificialibus iam priuati, eorum fraude per Daniele detecta, religionis zelum prætexentes, eum ad necem postulant, dicentes Regi: *Trade nobis Danielem qui Bel destruxit.* Non dicunt, qui nostris epulis & cibis sacrificialibus nos priuauit. Iudas, quum fur esset, propter eorum curam simulabat. Communis hic morbus est, sed quem semper tristis & infamis exitus consequitur, ut in omnibus citatis exemplis videre licet.

6. Videns eum, misericordia motus est, &c.

Misericordiam opera proximo exhibenda.

Locvs moralis de misericordiarum operibus proximo indigenti exhibendis. Nec sacerdos, nec leuita huc à latrocinibus sauciaturum pro proximo agnouerunt, sed solus Samaritanus

tanus

Dom. 9. Aduen.
1001. 6.
Dominic. 3. post
Epiph. text. 1.
Dom. Pasch. text.
5.
Dominic. 10. post
Pentec. text. 1.
& 3. Domini. 1.
post Pent. text. 7.
Exempla.
2. Reg. 15.

Esther 3.

Ioan. 11.

Genesis 37.

Matth. 2.

Daniel 14.

Ioan. 12.

tanus, toto v
pans: qui p
claratur. Pro
ximum dilig
ipsum in m
lauam parte
tori corpori
tametsi & cu
dere Christi
diffundenda
lectione imp
debet. Sicut
& in medijs
pateam, mag
fericordia. C
na, est instar
subministra
corporis ne
repentino n
clitante exi
palescit, ve
ximè indige
Theophrast
familiales a
letus valde,
sum alter ita
dicebat, iuc
modo arifisi
opere comp
geret, ipsa a
proximi sui
statur, quã
rauit. Amic
sed charitat
ipli operant
per dies alie
mirari, quò
spondit: Non
culli gratia. S
bet, non nih
mos, sed eti
statur in op

tanus, toto vita genere & professione à Iudæo læso discrepans: qui propterea à Christo verus proximus fuisse declaratur. Probatio dilectionis est exhibitio operis. Si proximum diligis, illi indigenti cōfestim lubuencus. Sicut cor ipsum in medio corporis loco situm, in sinistram tamen & leuam partem videtur magis propendere, tamen reuera toti corpori & membris vniuersis vitam inspirat: ita planè tamen & cui libet, & in quauis fortuna dilectionē impendere Christianus debet, ipsaque nostra charitas in omnes diffundenda est, tamen indigenti & afflictæ parti magis dilectionē impendere, & illi iuuando procliuor esse charitas debet. Sicut enim in læua tempestate lucidū interuallum, & in medijs tenebris facula accensa maiorem adfert voluntatem, magisque elucet, sic in afflictis rebus exhibitæ misericordia. Charitas & dilectio proximi in societate humana, est instar sanguinis in corpore naturali, qui vitam illi subministrat atque conseruat. Sicut ergo sanguis in omni corporis necessitate ad partes fluit magis indigentes, vt in repentino metu ad cor retrahitur; in læso pudore, aut periclitante existimatione ad faciem se recipit; vnde metuens pallefcit, verecūdatus erubescit: sic charitas proximi ad maxime indigentes cōtinuò se vertit, vt opem ferat. Apposithè Theophrastus, quum ei à discipulis duo mōstrarētur, quos familiares amicos esse dicerent, quorum vnus tamen opulētus valde, alter indigēs esset, respōdit: *Si amici sunt, quorū vnus alter ita diues, alter ita pauper est?* Attalus Philosophus dicebat, iucundus esse amicum facere quàm habere; quomodo artifici iucundius est pingere quàm pinxisse. Nam opere completo, artis quidē suæ fructu fruitur; sed dū pingeret, ipsa arte fruebatur. Sic verus Christianus, & dilector proximi sui, in opere misericordiæ exhibendo magis delectatur, quàm in amico possidendo, quem ex opere comparauit. Amici enim possessio, aliquis est eius operis fructus: sed charitatis opus, virtus erat tum Deo gratissima, tum ipsi operanti periuocunda. Lucullus quum Græcos quosdam per dies aliquot magnificè tractasset, atque illi dicerent, se mirari, quod tantum impendiorum sua causa facerent, respōdit: *Non nihil ò hospites vestra causa, sed maxima pars Luculli gratia.* Sic qui in pauperes & egētes misericordē se præbet, non nihil sanè illorum causa facit, quia diligit vt proximos; sed etiā sua causa multū facit, si bene facit, quia delectatur in opere, & hilariter facit. Sicut qui propriū fundum

Simile.

Simile.

Simile.

Apophthegma.

Senec. epist. 9. Apophthegma.

Simile.

Plutarc. in Rom. Apoph.

Apophthegma.

Simile.

DVM iret Iesus in Hierusalem, transibat per Luca 17.
mediam Samariam & Galilaam. Et cum
ingrederetur quoddam castellam, occurre-
runt ei dicem viri leprosi. Qui steterunt à
longè, & leuauerunt vocem, dicentes: Iesu
præceptor, miserere nostri. Quos ve vidit, dixit: Ite, ostendi-
te vos sacerdotibus. Et factum est, dum irent mundati sunt.
Vnus autem ex illis, ve vidit quia mundatus est, regressus
est, cum magna voce magnificans Deum: & cecidit in fa-
ciem ante pedes eius, gratias agens. Et hic erat Samarita-
nus. Respondens autem Iesus, dixit: Nonne decem munda-
ti sunt? & nouè vbi sunt? Non est inuentus qui rediret, &
daret gloriam Deo, nisi hic alienigena. Et ait illi: Surge,
nade, quia fides tua te saluum fecit.

PERICOPE moralis huius Euangelij.

1. Occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longè. De confortiis malorum longè fugiendis.
2. Occurrerunt ei decem viri leprosi, & leuauerunt vocem suam, &c. De diligentia exhibenda circa anime lepras sanandas.
3. Iesu præceptor, miserere nostri. Ad Dei misericordiam in statu peccati contugiendum.
4. Ite, ostendite vos sacerdotibus. De obedientia & cooperatione nostra ad Dei beneficia consequenda: & de reuerentia sacerdotali.
5. Regressus est, cum magna voce magnificans Deum, & cecidit in facie ante pedes Iesu gratias agens. De animi gratitudine erga accepta Dei beneficia.
6. Nonne decem mundati sunt? & nouem vbi sunt? De bono persequantur ad salutem necessario.
7. Nisi hic alienigena: & hic erat Samaritanus. De inani vocationis aut status titulo, vbi res nomini non respondet.

1. Occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longè.

Locus moralis de confortiis malorum longè fugiendis, C6fortia ma-
la fugienda.
Quod enim leprosi isti etiam Christum compellere &
obsecrare volentes, tamen à longè steterunt, nec propius ac-
cedere ausi fuerunt, id ex præscripto veteris Legis facie-
batur, quæ leprosos extra castra versari, & ab hominū cōsor-

tio abstinere iussit. ciuitatē omnem ingredi prohibuit. Hoc autem in figura factum est illis, vt à spiritualis lepræ seu peccatorū consortio quantopere cauendū esset doceretur. Primum ferè sapientis præceptum hoc est: *Fili mi. si te latius uerius peccatores, ne acquiescas eis ne ambules cum eis, prorsus pedem tuum à semitis eorum: pedes enim illorum ad malum currunt.* Iosaphat Rex pius hoc solo nomine à Propheta leui grauitè reprehenditur, quòd cū impio Achab copias cogeret Impio, inquit, *præbes auxiliū: & his qui oderunt Domini amicitia coniungis: idcirco iram Domini merebari.* Sed & cauob caulam de vita sua in prælio cum impio Achab uelometer periclitabatur bonus Iosaphat. In veteri Lege omnia connubia cū alienigenis & idololatriæ populo Israeliticis strictè interdixit Deus: *Nō accipies uxorem de filiabus eorum filijs tuis, ne fornicari faciāt filios tuos in deos suos.* Imo omnia illis commercium propterea Lex interdixit: *Cauo ne uisati cum habitatoribus terræ illius inuigas amicitias, quæ sunt tibi in ruinā.* Porro omnes illæ prohibitiones: *Anima qua tetigerit immundum, rea est.* Item: *Qui morticinium eorum tetigerit, pollutetur.* Et rursum: *Ne tangatis quicquam eorum, ne immundus sitis:* hanc spiritualem cautelam docent, vt ab improborū consortio & cōtagione omni studio caueatur. Prima mundi corruptio, quæ & diluuium orbi inuexit, ea erat, quæ filij Seth, quos angelos, propter pietatem Scriptura uocat filias Caim in uxores acceperūt. Vnde sapienter monet sapiens: *Ne delesteris in semitis impiorum, nec tibi placeat malis uia: fuge ab ea, nec transeas per illam, declina & desere eam: nam enim dormiunt nisi malefecerint.* Nulla est in morbis contagio, quæ sic tactum sequatur, vt mali mores per consuetudinem se insnuant. Sicuti in aduerso flumine cymbam remigando uirgere difficile est, sic inter media uitia uirtutes seruare. Boni cum malis in Ecclesiam mixti, uocantur in Scriptura *lilium inter spinas.* difficile est, vt lilium molle & tenerum inter spinas illæsum maneat. Propter hanc causam impiis conuersationem Iudæos taxaturus Propheta dixit: *Vinum tuum mixtum est aqua.* Nam vt uinum aqua diluatur, uim suam aliqua ex parte amittit, & utcumque forte sit, uitem colorem mutat, etsi uim retineat, sic malorum societas bonos si non corrumpit, saltem aliqua aspergit infamæ macula. Facile enim in suspicionem peccati uenit, qui cum peccatoribus frequenter & libenter conuersatur. Quod dum cumberi ægroto proximus affidet, eius gemitus & suspiria

Prou. 1.

2. Paralip. 19.

1. Reg. 12.

Exodi 34.

Ibidem.

Leuit. 5. & 11.

Allegoria.
Genes. 6.

Prou. 4.

Simile.

Cant. 2.

Esaia 1.
Similia.

facile audit, modo, qui c
sunt, à min
mouentur, &
mi autem u
rum societat
uide se iun
verò uir spiri
ma pericula
ideoque & p
mèter gemit
mè sibi cauet
les, & terron
vt si quo mor
accedere uet
nes uiciorum
omnibus affi
here, ueheme
societas aut
quæ uideatur
ha ab iniquo, &
inuitia, &
suis iniustit
ritur cum eis
ipsum quærit. Ill
rum eadem S
perculo, & om
cum uiro iniqu
miseratione
Sed & rem ef
cōtumelia co
seruabitur. Si c
su. Quæ com
uerbis Apost
Quæ enim par
ci ad tenebras
suis cum infa
autem illis ten
impis conue
TheSalonicē
nosri Iesu C
in uiderant, &

facile audit, qui à longè stant, omnino non audiunt. Eodè modo, qui corporalibus & carnalibus desideriis coniuncti sunt, à minimo corporis vel dolore vel periculo statim commouentur, & causas mali fugiunt, ac remedia quærunt; animi autem vel dolorem vel periculum in quotidiana malorum societate nec gemunt, nec sentiunt: quia ab anima sua valde seiuncti viuunt, corpori & carni toti immersi. Cõtra verò vir spiritualis, & de animæ suæ salute sollicitus, animæ pericula celerrimè prospicit, gemitum statim exaudit, ideoque & publica peccata, aut tolerata, aut probata, vehementer gemit, & à priuatis malorum congressibus attentissimè sibi cauet. Sed & eandem ob causã homines toti carnales, & terrena sapientes, quom ita suos carnaliter diligunt, vt in quo morbo cõtagioso laborant, suos omnes propius accedere vetent, ita neminem spiritualiter diligunt; vt omnes vitiorum suorum pruriginis, & scædas cupiditates aliis omnibus affricare, & in peccati consortiũ omnes pertrahere, vehementer cupiant. Ex his apparet causa, cur malorũ societas aut nullum aut paruum peccati periculum plerisque videatur. Aliud sanè spiritus sanctus nos docet: *Disceda ab iniquo, & desicient mala abs te. Non semines mala in sulcis iniustitiæ, & non metes ea in septuplum.* Ille seminat mala in sulcis iniustitiæ, qui trita impiorum vestigia calcans, & pariter cum eis ambulans, occasiones & semina peccati sibi ipsi quærit. Ille amans, periculum, peribit in illo. Vnde iterum eadem Scriptura: *Quis misurabitur incantatori à serpente percusso, & omnibus qui approprias bestiis? Sic & qui comitatur cum viro iniquo, & obnoluitus est in peccatis eius.* Non est commiseratione dignus, qui à tam euidenti periculo nõ cauit. Sed & rem esse per se absurdissimã, & cum diuini honoris cõtumelia coniunctã Scriptura docet: *Omnis homo similis suis sociabitur. Si comunicabis lupus agno aliquando, sit peccator iustus. Quia communicatio sancti hominis ad canem? Quod aliis verbis Apostolus dixit: Nolite iugum ducere cum infidelibus. Quia enim participatio iustitiæ cum iniquitate? Aut qua societas iusti ad tenebras? Quia autè cõmuniõ Christi ad Belialis? Quia pars fidelis cum infidelibus? Qui autè cõsensurus templo Dei cum idolis? Vos autem estis templum Dei viui. Quare hanc cum hominibus impiis conuersationem grauissimè interdicat Apostolus suis Thessalonicensibus: *Denunciamus vobis fratres in nomine Domini Iesu Christi, ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulãtione dicitur, & nõ secundũ traditionem quã acceperunt à nobis.**

Dis simile.

Ecclesi. 9.

Ecclesi. 10.

Ecclesi. 11.

1. Cor. 6.

1. Thess. 3.

Si

Si verbis tam solemnibus hoc denunciat Apostolus eorum traditionum & præceptionum suarum violatores; quibus manifestè sceleratis & impiis iudicandum est: *tuber illi non est nisi cum fornicariis & ebriosis fratribus ne cibum quidem sumant.* Quæ etsi disciplina horum temporum non sit, quia sic hoc mundo etiam fortè alicubi exendum foret; tamen doctrina & ratio horum & omnium temporum est, ne *rumpant bonos mores colloquia praua.* Plura de hac materia aliis locis diximus.

1. Cor. 5.

2. Cor. 13.
Domin. 11. post
Pentec. 21. 3. &
loci ibi notatis.
Diligentia cir-
ca animæ sa-
lutem.

2. Occurrerunt ei decem viri leprosi, & lenauerunt voces

Lo c v s moralis de diligentia adhibenda circa artem lepras sanandas. Leprosi isti, quia ciuitates & opida impedi, in quibus Iesus docere consuevit, suaque confectio necessaria non poterant, occurrunt, & obuiam ei procedunt ipso itinere, & via publica. Transitum eius obseruant, quia propè accedere non licuit, saltem à longè stantes, voce clamant, misericordiam eius flebili & pia admodum oratione flagitantes. Totum hoc eorum studium quoad Christum, occurrendi ei in via clamandi, precandi, misericordiam expetendi, exemplo nobis & documèto esse debet, vt & nos, quia leprosi omnes plus minus sumus, ad nobis peccatorum expiationem, quæramus etiam in via Christi, id est, quælibet occasiones salutis non prætermittamus, illi venienti, & per gratiam suam ad nos accedenti obuiam eamus pleno consensu, & desiderio salutis: quo concepto, clamandum fortiter, & misericordia eius implorandum. Sicut canis funiculo ligatus, audita domini sui vocem profilit statim, allatrat, nec quiescit donec vel solutus vel fractis vinculis illi obuiam procedat: sic oportet, vt quæqueque fidelium, audito bono motu cordis, & verbo tantis atque pulsantis Dei, mox, omni studio contédere, in clamato & implorato auxilio, Dei, animæ salutem consequatur. Quibus est apud Regem negotium, omnia temporis & locorum media obseruant, vt aditum ad Regem inueniant, nec per multos dies colloquium Regis frustra expectasse tædet, quàm diu spes est, vt tandè audiantur, & causa sua sine optatum consequantur. Atqui nullo iniquitate tempore aut loco impedimentum est, quo minus Deum in hac saltem vita quæ tæpùs pœnitentiæ est: quod si præterfluere inaniter nostra patimur negligètia, ipsa nostra iniquitas huius mudi diligentia nos in iudicio condènnabit.

Similia.

1.

ianuam pul-
quo stratis p-
de incommu-
ribus; & o-
ictibus lac-
modo ianuam
hac viuis &
potes misere-
stemuntur,
intromitti o-
mortis elapl-
mabis. Dom-
pontes misere-
funtis peni-
qua. Pater po-
pulo habemus.
legebat. E sai-
nobis domi-
iam ad nostr-
Carneades I-
addixerat, vt
nibus in hære-
tur, & Melissi
necessariis v-
dum Senatus
eos libros le-
pora deesse,
tur, quòd in-
operum cursu
tinax fuit dis-
sippi lectio
inopiam sua
minum circa
diligentia, ne
curandam, &
menter nunc
Scriptura, nu-
seruement o-
niam tempus
Non mihi plac-
Christus Iud-
cessero morien-

postolus eorum
atores; quod
est tibi ille
quidem facit
fit, quia sic
ma foret; tunc
orum est, nec
hac materia

MAUERUNT VOX
da circa am
& opida
que confere
n ei prode
as oblerua
ongē staret
& pia admo
tudium quon
i, precandi
umēto esse de
umus, ad nob
iam in via
on prater
s accedent
saluris: quo
a eius imple
domini sui
ec vel soluti
portebat
is, & verbo
lio contēde
ce salutem
m, omnia
ad Regem
gis frustra
diantur, &
ullo vnquam
nus Deum
t: quod si
pīa nostram
condēnabit

ianuam pulsar arcis alicuius aut castri, eo adhuc tempore quo stratis pontibus omnibus accessus patet, facile à custode intronmittitur: at si idem noctu pulset, sublatis iam pontibus, & obseratis fortissimè ianuis, quantiscunque fores ictibus lateat, non exaudietur, nec intronmittetur. Eodem modo ianua vitæ celestis, & diuinæ misericordiæ, dum adhuc viuis & vales, dum adhuc dies salutis est, dum adhuc pontes misericordiæ & gratiæ tibi & omnibus viuentibus stentuntur, necessariò pulsanda est, si eò ingredi, & ad illam intronmitti cupis. *Pulsanti enim aperietur.* Quòd si noctem & mortis elapsa tempus expectas, frustra pulsabis, frustra clamabis: *Domine, Domine, aperi nobis: quia clausa est ianua, & pontes misericordiæ & gratiæ tibi, omnibusq; hac vita defunctis penitus sublatis sunt.* Non est nostrum nosse tempora, quæ Pater posuit in sua potestate. Operandum igitur dum tempus habemus: Eunuchus Candacis reginæ etiam in itinere legebat Elaiam Prophetam, quò necdum intelligeret. Quid nobis domi nostræ, & in summo otio faciendum, scripturas iam ad nostram consolationem per fidem intelligentibus? Carneades Philosophus ita se mirificè doctrinæ operibus addixerat, vt cum cibi capiendi causa recubisset cogitationibus inherens, manum ad mensam porrigere obliuisceretur, & Melissa sua inediæ succurrendi officio dexteram suam necessariis vñibus aptabat. Cato iunior ne in curia quidem, dum Senatus cogitur, cōperare sibi voluit, quò minus Græcos libros legeret; quia quidē industria ostendit aliis tempora deesse, alios temporibus superesse. De Varrone scribitur, quòd in eodem lectulo & spiritus eius, & egregiorum operum cursus extinctus est. Cleanthis Philosophi tam pertinax fuit discendi studium, vt, ne diurno tempore à Chryssippi lectionibus abesset, nocturnum extrahendæ aquæ ad inopiam suam sustentandam impenderet. Hæc verum hominum circa humanas disciplinas assequendas industria & diligentia, nostram circa res diuinas & animæ salutem procurandam, supinam negligentiam & ignauiam si non vehementer nunc excitat, postea grauius condemnabit. Monet Scriptura, nullò vnquam tempore ab hac cura cessandū esse. *Memento Creatoris tui in diebus iuuentutis tuæ, antequam veniat tempus afflictionis, & appropinquent anni, de quibus dicas, Non mihi placent.* Ad singulos nostrum dictū putemus, quod Christus Iudæis dixit. *Ego vado, & qui seruetis me, & in peccato vestro moriemini.* Ideo monet Apostolus: *Festinemus ingredi in illam*

Math. 7.

Math. 25.

Act. 1.

Rom. 12.

Act. 3.

Exempla.

1.

Valer. Max. lib.
3. cap. 7.

2.

3.

4.

5.

Eccle. 12.

Ioan. 8.

Hebr. 4.

in illam

*In te sperauerunt patres nostri, sperauerunt, & liberaſti eos. Ad Pſal. 31. te clamauerunt, & ſalui facti ſunt: in te ſperauerunt, & non ſunt conſuſi. Qui in ſtatu peccati, aut aliqua tribulatione cōſtituti, neglecta Dei miſericordia, alia quaerunt remedia, & humana ſolacia, vel, quod deterius eſt, de Dei ſapientia aut iuſtitia conqueruntur, ſatum accuſant, nec ſollicitates ſuas praetexunt, aut alio quocunq; ſe vertunt, hoc vno grauius Deum offendunt, quā in ipſo perpetrato peccato: & ſimiles ſunt impio Regi Ochozia, qui aeger decumbens, conſuluit Beelzebub, Deū Accaron, cui propterea Propheta Dei nomine ſic nunciavit: *Quia miſiſti nuncios ad conſulendū Beelzebub Deum Accaron, quaſi non eſet Deus in Iſrael, à quo poſſes interrogare ſermonem, ideo de lectulo, ſuper quem aſcendiſti, non deſcendes, ſed morte morietis.* Sicut ille in fideiſ Rex, quia vidit Accaronitas proſperè agere, ideo illorū idolum pro potenti aliquo deo exiſtimanſ, illum conſulere voluit: ſic hodie innumeri infideles Chriſtiani, quā quorſdā hæreticos proſperè agere vident illorum Beelzebub colūt, eum illis amicitiam & ſedus ineunt, eorum quoque hereses probant, quaſi non eſſet Deus in Iſraēl, nec veritas & miſericordia in Eccleſia Chriſti Catholica quā in ſymbolo proſitemur. Cōtra hos, & contra omnes qui, Dei miſericordia non implorata alia malorum ſudōrū remedia inquirunt, ſic per Propheta teſtatur Deus: *Nō gloriatur ſapiens in ſapientia ſua, & nō gloriatur fortis in fortitudine ſua, & nō gloriatur diues in diuitiis ſuis, ſed in hoc gloriatur qui gloriatur, ſcire & noſſe me, quia ego ſum Dominus qui facio miſericordiam, & iudicium, & iuſtitiam in terra. Hæc enim placent mihi, ait Dominus. Nulla in te acerbius Deū offenderunt Iudæi, nec in eius maieltatem grauius peccarūt, quā in eo, quod Dei poſtposito auxilio, deſperata miſericordia, ab Aſyriis & Aegyptiis auxilio petierunt, quod plurimis verbis expreſſit Ieremias Propheta: *Vide, inquit, verbū Domini. Nūquid ſolitudo factus ſum Iſraēl, aut terra ſerota* *teram. 2.* *Quare ergo dixit populus meus: Receſſimus, nō veniemus ultra ad te. Nūquid obliuiſcitur virgo ornamenti ſui, aut ſponſa ſacrae pectoralis ſua? populus verò meus oblitus eſt mei diebus innumeris. Et paulo poſt: *Quā vilis facta es nimis; iterās vias tuas! id eſt, multiplicans peccata tua. Sed vide quale peccatū dicit, ſequitur: & ab Aegypto conſideris, ſicut cōfuſa es ab Aſſur. Nā & ab iſta egredieris, & manes tua erūt ſuper caput tuum, quoniam obtriuuit Dominus cōfidentia tuā, & nihil habebis proſpectū. Docet eos ab Aegyptiis a quē nihil auxiliij reportaturos,****

Exemplum.

4. Reg. 1.

Exemplum.

teram. 2.

atque

Exemplum.
2. Paral. 14.

2. Paral. 16.

Heb. 4.

Eceli. 3.

Osea 14.

Psal. 85. & 102.
Esaia 30.

Misericordiã
à Deo petere,
quanta res sit.

atque ab Affyriis prius reportauerant. Ab his enim geto-
bus auxilia petierant. Et hoc peccatum grauissimè Deo im-
plicuit. Asa Rex Iuda initio pius & bonus, quàm diu in Do-
mino Deo spem suam ponebat, parua suorũ manu Ethio-
pes vsque ad interneccionem percussit. Quum autẽ Domi-
num dereliqueret, & à Benadad Rege Syriae contra Balaz
Regem Israel auxilium peteret, à Domino quoque derelictus
quitur. Dixit enim ei Hanani Propheta: *Quia habuisti fiduciam
in Rege Syria, & non in Domino Deo tuo, idcirco euasit Syria de
regis exercitus de manu tua. Nonne Ethiopes & Libyes milia su-
per erant quadrigis, & equitibus, & multitudine nimia, quos
in Domino credidisses, tradidit in manu tua? Oculi enim Domini
contemplantur uniuersam terram, & praebeant fortitudinem
qui corde perfecto credunt in eum.* Ita Deo displicet, ad aliam
quàm ad ipsum in quouis necessitatis articulo suos cõfug-
re. Istos leprosos ad primam vocẽ exaudiuit Christus, & re-
misit, vt ostenderet, quàm illi rẽ gratam faciũ, qui ad eam
misericordiã se recipiunt. Hinc Apostolus: *Adeamus cum
fiducia ad thronum gratia eius, vt misericordiã inueniamus in
auxilio oportuno.* Nã vt alia Scriptura nos animat: *Pius & mis-
ericors est Deus, & remittet in die tribulationis peccata, & pro-
tor est omnibus exquirentibus se in veritate.* Vnde sic vt loqui-
mur Deo, docet nos Oseas Propheta: *Assur non saluabit
super equũ non ascendemus* (id est, nullo humano auxilio non
mur) *nec dicemus ultra, Dũ nostri opera manũ nostrarũ* (id est,
in nostris adinuentionibus & studiis nõ cõfidemus) *quia es
qui in te est, misereberis pupilli. Sanabo cõtritiones eorũ, diligam
spontaneẽ quia auersus est furor meus ab eis,* scilicet in Deum
inuocãtibz. Vt Dei misericordiã paratissimã semper esse
& amplissimã intelligeremus, solet Scriptura, quum de Dei
misericordiã loquitur, id duplicare, vt apud sanctũ Dauidem
incarnatus: *Misericors & miserator Dominus, escã dedit timẽtibus se.* Eius-
dem: *Misericors & miserator Dominus, longanimis & multũ
misericors.* Et apud Esaia: *Miserens miserebitur tui.* Hæc gene-
ratio certitudinẽ designat. Certitudo designatur, vt in
sa Dei bonitas magis elucescat. Dei bonitas ideo elucescit
vt eam cum fiducia petamus. In petenda enim Dei misericordiã,
incredibilis à nobis exercetur audacia, quæ etiam
nisi ipse Deus ad eam flagitandam nos hortaretur, impu-
laris foret impudentia. Qui enim sceleris sibi conscius, mi-
sericordiã à Deo petit, non simpliciter gratiam & fauorem
postulat; sed id petit, vt leges, quas contra peccatores
sancti

sanxit, frangit, & hominibus
Inbe, quæso
nes & hominibus
rogentur, a
hensione, i
At tantum
ait: Misere
offendi. Qu
auaris, sup
Dei non poss
ueniam peti
flagitas, id p
per fiat ac v
audaciam n
bet modò,
tis amplifica
descenderet
ptas, au dien
idololatria
montis con
diplomate t
trare capital
tem peccato
radicem me
incarnatus:
ne sine oper
& infima pa
hanc frangu
lum & in no
maximè pec
nos docuit f
Dominica l

Locus
si, alter ex
locus docet
clesia à Deo
Deumque si
dinem, vel
vt velit tam
P

lanxit, frangi, violari, & abrogari patiatur. Si quid tale la-
tro & homicida quispiam à Rege aliquo peteret, dicens, *Simile.*
Iube, quaeso, Rex serenissime, vt leges, quas contra latro-
nes & homicidas promulgasti, in mei nunc fauorem ab-
rogentur, aut irrita fiant: nonne audax facinus, & repre-
hensione, imò pœna dignum patrasse meritò videretur?
At tantundem omnis lethaliter peccans Deo dicit, quum
ait: Miserere mei Deus, quia lethaliter tuam Maiestatem
offendi. Quum enim lex Dei de fornicariis, immundis,
auaris, superbis, inuidis, dicat; *Qui talia agunt, regnum Galat. 5.*
Dei non possidebunt, tu immunde, auare, superbe, &c. qui
veniam petis, & regni cœlestis aditum tibi denuo aperiri
flagitas, id petis, vt illa Dei lex in tui gratiam irrita tautif-
per fiat ac violetur. sed tanta est Dei misericordia, vt hanc
audaciam non permittat tantum, sed & probet; nec pro-
bet modò, sed ad eam nos inuitet. Quæ eius bonitas sa-
tis amplificari non potest. Quum Moyses de monte Sina
descenderet, portans secum tabulas Legis Dei digito scri-
ptas, au diens symphoniam & choros, populiq; horrenda
idololatria intellecta, statim ipsas tabulas ad radicem
montis confregit. Nec ideo à Deo reprehenditur, etsi in
diplomate regio, quo leges inscriberentur nouæ, idem pa-
trare capitale esset; sed hoc admirabili factò docuit, salu-
tem peccatorum omnium hanc vnam esse, vt Dei leges ad
radicem montis confringantur. Hic mons est filius Dei *Daniel. 2.*
incarnatus: qui *excisus de lapide sine manibus*, natus de virgi-
ne sine opere humano, *factus est in montem magnum*. Radix
& infima pars huius montis est Christi humanitas. Contra
hanc franguntur tabulæ Legis diuinæ, quando propter il-
lum & in nomine eius quicquid à Deo petierimus, obtinemus, *Ioh. 16.*
maximè peccatorum veniam & misericordiam, sicut ipse
nos docuit facere, & impetraturos nos promisit, vt in alia
Dominica latè explicuimus.

4. Ire, ostendite vos sacerdotibus.

Lo cus moralis duplex. Vnus ex parte iubentis Chri- Sacerdotalis
sti, alter ex parte obediens horum leproforum. Primus reuerentia.
locus docet reuerentiam sacerdotalem, & Ordinis in ec-
clesia à Deo positi debitam ad legitimam obsequentiam,
Deumque sic suas nobis gratias conferre, etiam extra Or-
dinem, velut hic sanando decem leprosos sola voluntate,
vt velit tamen Ordinis ecclesiastici honorem non violari.
Pars Astinalis. T authori

Domin. 3. post
Epiph. text. 4.
Domin. Pass.
text. 4.
Cooperatio
& obedientia
nostra,

Text. 4.
Text. 5.

authoritatem retineri, potestatem agnosci. Ideo enim tri-
tit eos, per se miraculosè sanandos, ad sacerdotes, vt, iuxta
legem Moysis, eorum iudicio & autoritate sanati decla-
rarentur. Hunc locum in aliis Dominicis late tractaui-
mus, vbi alteri leproso apud Matthæum sanato Christus
milititer dixit: *Vade, ostende te sacerdoti.* & alibi. Alter locum
docet, in omnibus Dei beneficiis, nostram obedientiam,
cooperationem nostram, variamque preparationem con-
currere oportere. Magna fuit in istis leprosis non fides
tantum, sed & obedientia, quòd iubente Christo ad sacer-
dotes itent, vt illis se ostenderent, necdum sanati à lepro.
Neque enim Christo hoc iubente adhuc sanabantur, *sed
dum irent mundati sunt.* Nec vt sacerdotibus se ostenderent
vlla ratio erat, nisi priùs sanarentur. Non enim sanare a
pram illi poterant, sed declarare tantum, verè sanati
esset, an non, & communis conuersationis facultatem se-
natis discernere. Eunt tamen iubente Christo, tum quia
credebant se à Christo sanandos, tum quia illi iubenti ob-
temperandum esse prorsus iudicabant. Hanc obedientiam
hanc ex parte nostra qualemcunq; cooperationem hoc
facto commendare Christus voluit; ne ita à sola Dei bene-
gnitate pendeamus, & peccatorum remissionem, emenda-
tionem, abolitionem a solo gratiæ beneficio sic emanare
putemus, vt nihil interim ex parte nostra præstandum sit,
quo hoc ad nos tantum ac tale beneficium deriuetur. Huius
locum de preparatione nostra iam semel atque iterum
tractauimus super illa verba, *Dirigite viam Domini,* Do-
minica 3. aduentus; & super illa verba, *Implete hydria apud
Dominica 2. post Epiphaniam.* De obedientia verò nostra ad
salutem & sanitatem consequendam necessaria, in variis
quoque Dominicis diximus. Domin. 2. post Epiph. text. 4.
Domin. 2. Quadrage. text. 5. Domin. 7. post Pentec. text. 5. in
quibus omnibus in hunc locum transferri possunt, quæ
dicenda videbuntur.

5 *Regressus est, cum magna voce magnificans Deum
& cecidit in faciem ante pedes Iesu, gratias agens.*

Gratitudo
animi.

Lo c v s moralis de animi gratitudine erga accepta
beneficia. Quum enim decem à Christo mudarentur, vnde
tantum regreditur vt gratias agat, suamque gratitudinem
offic. osè exponit. Nam & *Deum magnificat,* laudat, ac præ-
dicat.

dicat; & ma-
minum iu-
Iesu, ma-
verbis gra-
do, placuit
dat dicens
Non est inno-
alienigena.
dinem obli-
pertinere;
tos verò. &
hensione d
lato, Noue-
cis tractauit
demus, pro-
iora accepti
nisi fortè v
peccandi p
torum peri-
vnum vnus
lepro sanati
iudicet. Ser-
plo gratias
eum Domini
perualebit a-
tes Dominum
omni laude.
bente Deo,
erga accepti
auribus perc
& exaltauit
suam, & as-
cognouit me.
accepti ben-
rius. Apud
gratitudini
stra, quia na-
nem quadri-
miramur:
ac fragilita-
cundiam no-
monstrum

dicat; & magna voce id facit, Iudæorum inuidiam aut hominum iudicia nihil moratus, & cecidit in faciem ante pedes Iesu, maximam animi demissionem ostendens, & disertis verbis gratias agit. Placuit Christo hæc homini gratitudo, placuit pietatis officium; ideoque factum sedulo laudat dicens: *Nonne decem mundati sunt? & nouem ubi sunt? Non est inuentus qui rediret, & daret gloriam Deo, nisi hic alienigena.* Docet accuratè Christus, hanc animi gratitudinem obsequium esse sibi gratissimum; ad Dei gloriam pertinere; singularem commendationem mereri; ingratos verò, & in huiusmodi officio negligentes, graui reprehensione dignos esse. Hoc enim sonat illa Christi expostulatio, *Nouem ubi sunt?* Hunc locum iam in alijs Dominicis tractauimus. Sed hic, loco maximè proprio, aliqua addemus, prout Deus dabit. Vix quisquam est, qui non maiora accepit à Deo beneficia, quàm hic sanatus leprosus; nisi fortè vel tor peccatorum condonationem, vel à tot peccandi periculis liberationem, vel tantam Dei in peccatorum perseuerantia longanimitatem, è quibus tribus vnum vniquisque necessariò expertus est, vni corporis lepræ sanatae postponendam, tam demens sit quisquam vt iudicet. Scipsum ergo quisque conueniat, vt huius exemplo gratias agat, semperque agere pergat. *Glorificantes enim Dominum quantumcunque potueritis (ait Scriptura) serualebit adhuc, & admirabilis magnificentia eius. Benedicentes Dominum, exaltate eum quantum potestis: maior enim est omni laude.* Primum peccatum quod Esaias Propheta, iubente Deo, veteri populo exprobrauit, fuit ingratitude erga accepta beneficia. Sic enim incipit: *Audite caeli, & auribus percipite terra, quoniam Deus locutus est. Filios enutriui & exaltaui; ipsi autem spreuerunt me. Cognouit bos possessorem suum, & asinus praesepem Domini sui: populus autem meus non cognouit me.* Sicut nullius virtutis firmior est memoria quàm accepti beneficii; sic vix vllum vitium ingratitude deteriorius. Apud Romanos libertas seruo concessa, postea ingritudinis culpa reuocari poterat. Sicut miramur monstra, quia naturæ repugnant, vt Centauros, Satyros, hominem quadrimanum, & similia; canes, lepores, lupos non miramur; sic cætera vitia ex naturali nostra corruptione ac fragilitate profecta, gulam, ebrietatem, libidinem, iracundiam non ita miramur; ingritudinem verò, quasi monstrum quoddam, mirantur & detestantur omnes.

*Domin. 3. post Epiph. text. 5.
Domen. 4. post Pasc. text. 3.*

*Ecles. 43.
Esai. 1.*

*Exemplum.
Simile.*

Sicut enim naturale est amantem redamare, quia amor solus amor rependitur (vt alibi ostensum est) ita monstrum est, amanti, atque adeo benefacienti, maxime Deo, gratum se non præbere.

*Exempla gra-
titudinis.
Aelianus de var.
hist lib. 5.*

*Valer. Max. lib.
3. cap. 2.*

*Exempla bru-
torum.
Aelian. lib. 13.*

*Ioan. à S. Gemi-
niato, lib. 3. cap.
30.*

*An. in Gel. no. 8.
Attic. lib. 3.*

Surgant ethnici & Pagani, & Christianorum hominum erga Deum ingratitude condempnent. Cùm Tarentini à Romanis obsiderentur, periculumque esset, ne fame & deditionem compellerentur, Rhegini decimo quoque die ieiunium decernentes, victum concesserunt. Tarentini. Proinde cum decedentibus Romanis liberarentur, memores calamitatis Tarentini, festum constituerunt, quod ieiunium appellabant. Metellus pius dictus, Consul huius manus quum esset, non dubitauit pro Quinto Callisto Prætoris candidato, supplicare populo, quòd is tribuni plebis legem, qua pater Metelli in ciuitatem restitueretur, tulerat. Quin etiam patronum eum domus & familia sua semper diuitiavit. Octauij Cæsaris illustre habes exemplum supra in *Alia Dominica*. Parum est homines sine Deo in hoc mundo Christianorum ingratitude condempnare, & plus potuisse rationis & honestatis scintillas, quam dei lumen, aut pietatis flammæ apud nos possunt.

Ipsa bruta animantia ingratitude nostram conueniunt, & natura instinctus plus apud ea valuit, quam apud nos pietas valere solet. Ciuitas est in Achaia, nomine *Lytra*, In ea puer draconem paruulum emebat, magna cura eum cura educabat: cumque creuisset, loquebatur quantum intelligente, ludens ac dormiens cum ipso. Cùm vero ingentem magnitudinem draco peruenisset, in solitudinem à ciuibus est dimissus. Post, cum puer adolescens factus, reuersus à spectaculo quodam, cum aliquibus aculeis in latrones incidisset, & clamore extulisset, ecce draco præstò est, & alios in fugam vertit, alios interemit, ipsum verò saluum conseruat. Quid dracone inhumanitas humanitatis tamen, vt benefactori se gratum ostendens obliuisci non potuit. Sed & Panthera vix animal ferocissimum, aut magis indomabile. Nec tamen ea benefactori vultu ingrata. Quum catulos eius de quadam fouea quidam abierat, accedens illa, comitem se ei adunxit, blandiens ei cauda & facie, & extra deserta loca tutum cum deducit. Leo animal est ferocissimum, & homini inimicum. In *Atticis* tamen est historia de Androdo seruo fugitio, qui leonis spelunca per errorem se abdens, quum regressus

IN I
præda leon
longo post
magna cop
ga retract
pore à ven
blandiens
beneuolent
ni cum vita
tus est, dice
mo medicu
ad nostram
Messor in ag
cidit forte in
lam cinxera
reliquerat. C
eundem ince
illius se ben
dentem com
de fonte atq
bere quoqu
aquila strido
ille tubacus
ciens, alium
gratitudinem
pentis venen
nis & ingrat
pelicanus fer
neratos, per
suam fundit.
guine, illa, t
eire, matrem
ex pullis dilige
pit vires, ten
tanquam deg
quam ingrat
permitit. Ha
mistæ; *Simi*
pente percui
ut. Quos h
laidibus non
bere, eum in
alere, vestire.

ALE

e, quia am
ita monstra
imè Deo, qu
rum hominum
Cum Tarento
iet, ne famel
mo quoque
nt. Tarentin
erentur, memo
erunt, quod
us, Consul
quinto Callis
uod is tribun
tem restituer
omus & fami
stre habes est
mines sine Do
nem condema
ntillas, quam
possunt.
nostram con
luit, quam ap
ta, nomine
bat, magnam
uebatur quatu
o. Cum vero
fiet, in solitu
er adolescens
aliquibus ager
extulisset, et
alios interire
ne inhumana
ntum ostende
animal ferocia
efactori vultu
ouca quidam
unxit, blandi
im eum dedec
inimicum. In
fugitivo, qui
quam regredi
parat

præda leonis pedem sanasset, spinam ei euellens; tum eum longo post tempore in ea spelunca leo aluit, carnibus in magna copia ei semper allatis; tum postea eundem ex fuga retractum, & Romæ eidem leoni, eodem quoque tempore à venatoribus capto obiectum vt deuoraretur, ad blandiens cauda recognouit, attingere noluit omnibus benevolentia signis prosequutus est. Vnde & dato homini cum vita leone; non secus ac canis per urbem obsequutus est, dicente populo. Ecce leo hospes hominis; ecce homo medicus leonis. Quid? quod & aues eandem virtutem ad nostram cõfusionem profus inexcusabilem exerceret? Mellor in agro ad fontem à sociis missus, quum iret, incidit fortè in serpentem, qui immani cauda miseram aquilam cinxerat & oppresserat, eandemq; iam semimortuam reliquerat. Quod cum vidit, falce serpentem percutiens, eundem interfecit, & aquilam liberauit. Quæ cum videret illius se beneficio liberatam, volitando cum ad socios redeuntem comitatur: cumque sigillatim socij ex aqua, quam de fonte atulerat, biberent, ilque, qui aquam hauserat, bibere quoque vellet, & urnam ori admoueret, continuo aquila stridore suo atque impulsu urnam confregit. Quo ille turbatus primùm atque commotus, vbi socios respiciens, alium hic, alium ibi extinctos vidit, aquila erga se gratitudinem intellexit, quæ veruit ne aquam biberet, serpentis veneno infectam. Sed inter omnes aues, gratitudinis & ingratitude documentum maximè illustre præbet pelicanus femina. Illa enim super pullos suos à serpente vulneratos, percusso suo pectore, ad eos sanandos sanguinem suum fundit, pullisque bibendum exhibet; quo effuso sanguine, illa, sic debilitatur, vt pulli ad quærendum cibum eire, matremque ad tempus alere cogantur. Qui igitur ex pullis diligenter hoc officium præstant, postquã relumpunt vires, tenerrimè diligit, & sollicitè nutrit. Sed illos qui tanquam degeneres, nullam matris curam gesserunt, tanquam ingratos è nido deturbat, & suo conuictu frui non permittit. Hac auis Christum representat, iuxta illud Psalmistæ; *Similis factus sum pellicano solitudinis.* Ille nos à serpente percussos, suo fuso sanguine sanauit, viuificauit, paui. Quos hoc accepto, beneficio gratos videt, & à Dei laudibus non cessare, ei obsequium & obedientiam exhibere, eum in suis pauperibus quasi laborantem pio affectu alere, vestire, visitare, hos pro suis recognoscit tenerrimè,

Pierius Valeria-
nus Hieroglyph.
lib. 19.

Inan. à S. Gemm.
lib. 2. cap. 38.

Psal. 101.

T ; diligit,

*Prov. 17.
Ierem. 18.*

diligit, ad cælestem beatitudinem cum illo communem adduci. Ingratos verò & degeneres è statu gratiæ deturbat, & à suo beato conuictu in æternum abdicat. Sic dicit Scriptura: *Qui reddidit malum pro bonis, non recedet malum a domo eius.* Sic Iudæos ingratiſſimos abdicauit. Ait enim: *Nunquid redditur pro bono malum? quia foderunt foueam animam meam. Recordare quòd steterim in conspectu tuo, ut loquerer pro eis bonum, & auerterem indignationem tuam ab eis.* Propterea (propter hanc ingratiſſitudinem) *Dei filios eorum in famem, & deduc eos in manus gladij. Fiant uxores eorum absque liberis, & vidua, & viri eorum interficiantur morte, &c.* Hæc enim, à his grauiora Iudæis acciderunt, non solum pro Ieremia vexato, quum ab Assyriis captiuus abduceretur; sed multo magis pro Christo crucifixo, quum à Romanis victus, in perpetuum exterminium dati sunt. Eandem ingratiſſitudinem vindictam prædixit illis Esaias: *In die illa erunt ciuitates fortitudinis eius derelictæ, sicut aratra & segetes, quæ derelictæ sunt à facie filiorum Israël, & erit deserta, quia oblita es Dei Saluatoris tui, & fortis adiutorij tui non es recordata.*

Esaias 17.

*Leuit. 7.
Typus.
Exempla.
Genesis 8.*

In veteri lege holocaustum quod offerebatur pro gratiarum actione, & caro victimæ non erant in crastinum seruanda, quia gratiarum actiones non sunt differenda. Noë ubi primum exiit de Arca, liberatus à diluuiio, statim fecit altare Domino, & sacrificia obtulit, gratias agens Deo. Christus in Euangelio, post multiplicationem panum iussit colligi fragmenta ne pereant, id est, ut in memoriam accepti beneficij asseruarentur.

Ioan. 6.

*Sap. 16.
Apophthegma.*

*Libr. 1. cap. 22.
De benef. libid.
cap. 25.*

Qui de acceptis beneficiis gratus est, maiora accipere meretur. Ideo Deus ingratiſſitudinem odio habet maxime non sua causa, sed nostra; quia illa manus Dei claudit, & faciem à nobis auertit. Ait enim Scriptura: *Ingrati spes tanquam hybernalis glacies tabescet, & disperiet tanquam aqua in pernuacia.* Qui gratiæ beneficium accipit, primam eius personam soluit, ait Seneca. Nullo magis Cæsarem Augustum deterruit, & ad alia impetranda facilem sibi reddidit. Fumus quàm quòd, cum patri Antonianæ partes secuto, veni impetrasset, dixit: *Hanc unam Cæsar habeo iniuriam tantum Effecisti ut viuerem & morerer ingratus.* Hæc eius animi gratitudo Cæsarem ad maiorem in eum beneuolentiâ accendit. Pulchrum est in duobus fratribus Eumenibus Perseo gratitudinis exemplum, quod ad nostram arguetur ingratiſſitudinem valere potest. Eumenes Pergami Rex

Exemplum.

*Plutarch. in
Re. Apoph.*

fidiis peti- cum Perga- to sibi dia- pauit. Cæ- illi obuia- Eumenes. Ne festine- tera per o- nem vel di- uxori regn- multos ex- ait, sed Eu- principatu- sed maior- Dei erga n- centia, tam- bes solis vi- dæ, ipsum- varia Dei b- Dei gloria- Christo fan- lassas à se r- alterius be- lus à matre- mine infan- citant, ut- maximè in- gratis. Sed- imitari per-

6. Non

Loco s- cessario. O- Christum b- Omnes vo- vere nostri. S- Vous tanc- fide perma- ad quos m- dicentes, n- uantiam e- tia in deter-

o commūtem
gratiae detra-
dicat. Sic dicit
cedet malum
ait. Ait enim
nt fouens au-
uo, vt loquar
ab eis. Propterea
in famem,
absque liberis
Hac enim, &
n pro lerena
tur: sed multo
nis victi, in po-
ingratiū
nt ciuitatei spo-
ua derelicta, ut
a es Dei Saluato-

ebatur progra-
nt in crastina
int differenda
diluuio, hanc
, gratias agita-
tionem parua
o memoriam

maiora accipit
habet maxima
Dei claudit. &
: Ingrati: sicut
tanquam aqua
m eius pensum
ogustum deuo-
reddidit. Formis
secuto, vti
o iniuriam tan-
eius animi ge-
euolentia acce-
ribus Eumenis
ostrā arguenda
Pergami. Rex

fidiis petitus à Perseo credebatur extinctus. Is rumor cum Pergamum esset perlatus, Attalus eius frater, imposito sibi diademate, ductaque fratris vxore, regnum occupauit. Cæterum quum audisset illum viuum, profectus est illi obuiam, vt solebat, cum satellitibus hastam gestans. Eumenes autem amanter eum amplexans, dixit in aurem: Ne festines ducere priusquam mortuum videris. Nec præterea per omnem vitam, vllam offensi animi significationem vel dicto vel facto dedit: quinetiam moriens, fratri & vxori regnum reliquit Cuius animi memor Attalus, cum multos ex se liberos haberet, nullum tamen regno educauit, sed Eumenis filio postquam adoleuisset, adhuc viuens principatum tradidit. Singularis fuit Eumenis clementia, sed maior Attali gratitudo. Quomodo ergo in immensa Dei erga nos clementia, & ineffabili ac perpetua beneficentia, tam nulla aut parua nostra est gratitudo? Sicut nubes solis virtute per varias exhalationes in altum subuectæ, ipsum postea solem offuscant: sic ingrata anima per varia Dei beneficia multum nobilitata, sua ingratitude Dei gloriam obscurat, non dans gloriam Deo, vt illi nouem à Christo sanati. Sicut mare omnes aquas dulces accipit, sed falsas à se remittit: sic ingratus pro bonis reddit maia, & alterius beneficentiam in suam vertit perniciem. Sicut mulus à matre lactatus, calcibus ferit matrem, animal hoc nomine infame: sic ingrati à Deo impinguntur & incrassati recalcitrant, vt de ludæis dixit Moyfes; populus hoc nomine maximè infamis, de quo Scriptura dicit: Odio oderunt me gratis. Sed quorum exitum perhorrescimus, eorum facta imitari perhorrescere debemus.

Similia.

Ioan. 9.

Deut. 12.

Ioan. 15.

6. Nonne decem mundati sunt? & nouem vbi sunt?

Locvs moralis, de bono perseverantiæ ad salutem necessario. Omnes decem isti leprosi benè ceperunt. Omnes Christum benè quaesierunt. Omnes ei in via occurrerunt. Omnes vocem leuauerunt, dicentes: Iesu præceptor, misere nostri. Sed ex illis omnibus vnus tantum perseverauit. Vnus tantum ad gratias agendum rediit. Vnus tantum in fide permansit. Reliqui enim nouem, siue à sacerdotibus, ad quos missi erant, corrupti, qui eos à Christo auerterant, dicentes, non Christi beneficio, sed propter Legis obseruantiam eos sic sanatos fuisse siue propria leuitate & malitia in deterius mutati, ad Christum amplius nõ redierunt.

Perseuerantiæ bonum.

T 4 Hanc

Hanc illorum defectionem grauiter reprehendit Christus. Hanc vnus perseverantiam studiosè laudat: *Non est vultus qui rediret, & gloriam daret Deo; nisi hic alienigena.* Multorum est incipere, paucorum perseverare; quia multi vocati, pauci electi. Multos flores quævis ferè arbor fructificans producit, sed paucos fructus maturos. Omnes ferè ægri multum promittunt in herba, sed vberem messem pauci

*Matth. 20.
Similia.*

*De vrit. cred.
cap. 7.*

Allegoria.

Daniel 2.

*Galat. 3.
Thren. 4.*

Esaia 1.

*Allegoria.
1. Reg. 6.*

adferunt. *Rhetorum schola* (ait Augustinus) *per totum ferè orbem adolescentè gregibus perstrepunt; sed Tulliarum famuliam assequuntur pauci, agunt & fiunt Oratores pauciores, & reserunt paucissimi. Tale quiddam est Religio. Multitudo impostorum & peccatorum frequentat ecclesias, pauci eius religionis mysteria perfecti sunt.* Hæc ille. In via ac ratione virtutis principia frequenter feruent, progressus tepescunt, fines & exitus frigent. Huius rei figura fuit statua, quam vidit in somnis Nabuchodonosor, quæ incepit in auro, & delinuit in luto: quæ vt ad literam, principatum huius mundi moralitatem significat, sic mysticè pietatis & virtutis inconstantiam docet. Caput huius statuæ aureum, purum Deo amorem, & bona opera, à quibus ad Deum conuersi, incipiunt feliciter, significat. Pectus statuæ argenteum bona verba & laudem virtutis notat, quam adhuc ad tempus retinet, qui bene facere desinit. Sed hoc argentum paulatim efficitur æs, quum bona verba, quæ bona intentione tempus loquebatur, laudans virtutem quam non præstibat, nunc ad vanitatem, & vt ab alijs bonus videatur, loquitur. Sed & hoc æs in ferrum tandem vertitur, & quando ipso quoque prætextu virtutis neglecto, durus ad emendationem, durus ad salutaria audienda consilia efficitur. Postremò denique totum in lutum vertitur, quum tota voluptati deditus, qui spiritu cæpit, in carne consummat. *de Galatis scripsit Apostolus. Hanc deplorandam in via virtutis inconstantiam, his verbis lugebat Ieremias: Filii Sion inclyti, & amicti auro purissimo, quomodo commutati sunt in vasa testæ, opus manuum figuli? nec dissimiliter Esaia: Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis, plena iudicij? Intrauit habitauit in ea: nunc autem homicida. Argentum tuum corruptum est in scorium, vinum tuum mistum est aqua.* Hæc est mutatio non dexteræ excelsum, sed proficientium in peius.

Atqui beatus erit, non qui bonum facit, sed qui perseveranter facit. Philistæi remittentes arcam Dei, & superplaustrum ponentes, quod vacæ ducebant, quarum vni

IN I
domi recl
Dei esset
fuisent, a
recludeba
gerent; n
in locum
Christo &
facit, sign
opera, ill
virtutis p
tur Deus a
reclusos r
suales, ve
ad vomit
verum &
num suam
Qui nec
recta via
ostendit
Christo, s
mi erant,
sariam on
delicet Ch
datis & d
Qui igitur
dientia r
salutem n
nis & con
est, & rec
ribus secul
les, qui re
Deum ve
ficies vsque
ille est, in
sicut dies
miseri m
Domini.
quod inc
his verbis
runt, omni
rita vt con
que fit im

domi recludebatur, hoc pro signo & argumento, quod veri Dei esset illa arca, propterque illam tot plagis multati fuissent, acceperunt; si vacca illa, quarum sic vituli domi recludebantur, recto itinere in terram filiorum Israel pergerent; nec ad suos vitulos reuenteretur, donec arcam Dei in locum proprium deduxissent. Quâdo anima fidelis pro Christo & pro fide, vel multa mala patitur, vel multa bona facit, signum & argumentum est, quod veræ pietatis illa opera, illaque patientia fuerint, si recto itinere in studio virtutis pergat, *ambulans de virtute in virtutem, donec videatur Deus deorum in Sion.* Quæ enim anima ad vitulos domi reclusos redit, quæ ad proprias passiones, & appetitus sensuales, veterisque hominis reliquias reuertitur, quasi canis ad vomitum, ostendit se non veri Dei arcam portasse, vel verum & viuum Dei templum fuisse. *Qui enim mittit manum suam ad aratrum, & respicit retrò, nõ est aptus regno Dei.* Qui necessariam virtutem, & vitij fugam aggreditur, & recta via non pergit, nec perseuerat, non est idoneus, id est, ostendit se necdum idoneum esse regno Dei. Qui dixit Christo, *Sequar te Domine*, sed prius renunciare his qui domi erant, amicis & parentibus, voluit, simplicem & necessariam omnibus Christi sequelam profitebatur, velle se videlicet Christi discipulum esse, in illum credere, eius mandatis & doctrinæ obedire. Tales enim sequuntur Christum. Qui igitur Christianum se proficetur, qui ad aratrum obedientiæ mandatorum manum misit, qui bonum opus ad salutem necessarium inchoauit; qui etiam opus perfectionis & consilij per obligationem stabilem semel aggressus est, & retrò respicit, regreditur ad pristina, *cõfiguratur prioribus seculi desiderijs*, ille certè non est aptus & idoneus miles, qui regni calorum, quod vim patitur, violentè rapiat. *Uret Deum vt aptus fiat.* *Qui enim incepit in nobis opus bonum, perficiet vsque in diem Iesu Christi*, ait Apostolus. Dies Christi ille est, in quo totam suam voluntatem Deus exequetur: sicut dies nostri sunt hæc vita, in qua voluntates nostras miseri mortales facimus. Dies extremi iudicij, est dies Domini. Vsque ad illum diem perficiendum est boni opus quod incepimus, vsque ad finem perseuerandum. Quod his verbis docet Apostolus: *Nescitis quid hi qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed vnus brauium accipit. Sic currite vt comprehendatis.* Cursus in stadio perpetuus est, vnoque sit impetu, absque respiratione, absque intermissione

Psal. 93.

Luca 9.

1. Pet. 1.

Math. 11.

Philip. 1.

Dies Christi, & noster.

1. Cor. 9.

Simpilo.

vlla. qui sic currebat, ille ab astantibus laudibus exrebat. Talis est vita Christiana: perpetuò currendum est sine intermissione orandum est, semper vigilandum est, somnia stodia cor cuiusodiendum est: ea qua retro sunt obliuiscetes, qua priora sunt extendere se oportet. Qui non proficit, decit; qui in via subsistit, in luto hæret; qui retro respicit, uxore Lot peribit. Vade ad formicam ò piger. Formica quam tenuissima sint animalia, tamen assiduitate laborans, transeundi, in durissima rupe vestigia relinquunt; & tunc semitam notas manifestas ponunt.

Tam est necessaria perseverantiæ virtus, vt in tota oratione Dominica nihil ferè aliud à Deo expetere iubeamus, quam perseverantiæ donum. In ipsa Oratione Dominica, ut Augustinus (quanto oratur à sanctis, nihil penè aliud quam perseverantiæ posci intelligitur. Quod mox in singulis huius Orationis partibus demonstrat. Quum dicimus, Sancti spiritus nomen tuum in nobis permaneat, oramus: num aliud poscimus? Num non dubitamus conobis sanctis: Ergo & hi, qui iam sancti sunt quid orant, nisi ut ea sanctitate, qua illis data est, perseverent? Perseverantiam petunt sancti, qui faciunt voluntatem Dei, dicentes in oratione. Fiat voluntas tua. Cum enim iam facta sit in eis, cur vt fiat aliquid petunt, nisi vt perseverent in eo, quod esse ceperunt? Quæ petitio est: Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Quæ verba sic exponit. B. Cyprianus: Hunc panem dari nobis quotidie postulamus; ne qui in Christo sumus, & Eucharistiam quotidie ad cibum salutis accipimus, intercedente aliquo gravare delicto, dum absentes, & non communicantes à caelesti pane prohibemur, à Christi corpore separemur, vt videlicet in ea pietate permaneamus, qua nullum, quo inde separari mereamur, crimen admittatur. In sola quinta petitione, non poscitur perseverantia, sed peccatorum condonatio. At qui quum dicunt sancti, Ne nos inferas in tentationem, sed libera nos à male: quid aliud, quam vt in sanctitate perseverent, precantur! Hoc enim concessio dono, nequis inferatur in tentationem, ne tentationi succumbat, nemo sanctorum est, qui non teneat vsque in finem perseverantiam sanctitatis. Hæc Augustinus.

Hanc perseverantiam commendavit Apostolus dicens: Induimini Dominum nostrum Iesum Christum. Et rursum: Quotquot in Christo baptizati estis, Christum induistis. Induite enim aliquid, iuxta phrasim Scripturæ, est ita alicui ra-

1. Thess. 5.
1. Cor. 13.
Philip. 2.

Genesis 19.
Allegoria.
Frou. 6.
Simile.

Lib. de bon. perseverant. cap. 2.

Cap. 3.

Cap. 4.

In exposit.
Orat. Domin.

Cap. 5.
Cap. 6.

Rom. 13.
Galat. 3.

IN I
viri, vt a
lectio sic
per pracin
sua: id est
sic de Ch
ius & s
Christo in
oderunt te
non subsist
re novum
postea non
nudimuen

Qui po
uat, offen
& morbi
semel ind
ma teneb
fectum in
dus non p
tertio vel
sit, & qu
tum volu
ni tentati
tio recur
saltandun
tionis & I
per ad o
spiritali
ralem à d
lū anima
bonum o
ciū offer
ctu, vel n
rorè fact
rio opere
petrato,
Propheta
tam nota
buntur. T
& ita ve
Qui per se
in aliis I

vniri, vt ab ea nūquam discedatur. Vnde Dauid: *Fiat ei maledictio sicut vestimentum quo operitur, & sicut xona qua semper praeingitur.* Et iterum: *Operiantur sicut diploide confusione sua: id est, maledictio & confusio nunquam ab eo recedat.* Sic de Christo dicit Esaias: *Erit iustitia cingulum lumborum eius, & fides cinctorium renum eius.* id est, omnes virtutes Christo inseparabiliter adherent. Sic de impiis Iob: *Qui oderunt te, induantur confusione, & tabernaculum impiorum non subsistet.* Hunc ergo in modum induere Christum, induere nouum hominem, induere armaturam Dei debemus, vt ea postea non deponamus; sed, veniente Christo, *vestiti, non nudi inueniamur.*

Psal. 108.

Esaias 11.

Iob 8.

Gal. 3.

Ephes. 2. & 6.

2. Cor. 5.

Qui post aegritudinem conualecens, frequenter reciduat, ostendit, in prima sanatione omnem malum humorem, & morbi causam satis expurgatam non fuisse. Qui Christum semel indutus, & ab eo sanatus, mox cum exiit, induens arma tenebrarum, manifestum facit quod omnē peccandi affectum in prima sua reconciliatione non eiecerit. Leopoldus non persequendo, sed saliendo praedam capit: quam si tertio vel quarto saltu non receperit, praeter indignatione desistat, & quali victus retrocedit. Tales sunt, qui quasi per saltum voluit esse perfecti, & in primo pietatis impetu ab omni tentatione liberi: ideoque si semel atque iterum tentatio recurrit, a bono opere desistunt. Atqui currendum, non saltandum est, & in opere perseverandum. Si tantum in orationis & seruatoris studio homo perseveraret, quantum pauper ad ostium diuitis pro eleemosyna; citius haud dubie spiritualem eleemosynam a Deo impetraret, quam corporalem a diuite pauper impetrare solet. In veteri Lege nullum animal sine cauda offerebatur. In causa salutis nullum bonum opus sine bono fine & perseverantia Deo in sacrificium offerri potest. Sicut in ludo scacario, vno ictu aut tractu, vel non factu cum fieri oportebat, vel male & per errorem factu, totus ludus lucrūque amittitur: sic vno necessario opere virtutis neglecto, aut vno peccato lethifero perpetrato, totus iustitiae fructus amittitur, dicente Deo per Prophetam: *Si auerterit se iustus a iustitia, & fecerit iniquitatem, nota vtrumque) omnes iustitiae eius, quas fecit, non recordantur.* Tam est ad salutem necessaria perseverantiae virtus; & ita verum est quod Christus in alio Euangelio dixit: *Qui perseverauerit usque in finem, hic saluus erit.* Vide plura in aliis Dominicis. Dom. 2. Advent. tex. p. Domin. infra Off.

Similia.

Io. à S. Gem. li.

1. c. 69.

Allegoria.

Simile.

Exech. 18.

Nat.

Nat. Domini, tex. 2. & 5. Domini. 2. post Epiph. text. 6. Dom. Quinquag. text. 3. Domini. 2. post Pent. tex. 7. & Dom. 6. post Pentecost. tex. 2.

†

¶ Nisi hic alienigena. Et hic erat Samaritanus.

Vocationem ad salutem nō sufficere.

Locvs moralis de inani vocationum, professionum, aut status cuiusque titulo, nisi nominibus res respondeant & sepe accidere vt minus præstant, à quibus ratione factus & vocationis plura expectantur. Omnes illi novem qui accepto à Christo beneficio ingrati extiterunt, quique à cæpta pietate defecerunt, Iudæi erant, vocatione fideles, & professione vnus veri Dei cultores. Vnus ille qui rediit, gratias agens, & in fide atque obedientia erga Christum perseverauit, alienigena erat, Samaritanus erat, in impietate, & veri Dei ignorantia educatus. Sic mulier Samaritana ad puteum edocta, facillè Christo credidit, Christi que verba optimam in partem accepit: quæ postea audientes Iudæi, vehementer sunt scandalizati & cauitati, vt suprâ in Dominica Passionis ostendimus. Sic qui ergo hominem in latronem incidentem misericordia viderat, Samaritanus erat; sacerdos, aut leuita, aut Iudæus non erat. Sic mulieris Chananææ, & Centurionis hominis gentilis fides maximè à Christo laudatur, quum tanta in Israël non inueniretur. Sic hodie omni que ætate, maiora sepe pietatis officia præstant homines rudes, indocti, laici, seculares, quàm magni theologi, sacerdotes, religiosi. Tractari hic locus potest ad ignauiam multorum excutiendam, ex aliis Euangelicis locis, iam suprâ in hoc opere pertractatis. Quæ enim de profectu nostro in Christiana professione diligenter examinando super illa verba, *Hi positi sunt in ruinam multorum in Israël*, diximus; quæ de grauiori iudicio eorum qui maiora à Deo virtutis adiumentum acceperunt, ad illa verba, *In testimonium illis*, prolata sunt, quæ ostenderunt, vocationem & professionem externam non sufficere ad pietatem & salutem, super illa verba, *Fili regni eiciuntur in tenebras exteriores*; quæ contra iniquitatis abundantiam, abundante Christi gratia, dicta sunt, ad illa verba, *Vnde ergo habet zizania?* quæ in medium allata sunt, vt Deum ab omnibus laudandum esse, ab omni statu, seculi ætate, ostenderetur propter illa Euangelij verba, *Turba que precedebant & que sequebantur, clamabant, dicentes: O Jherusalem*

Dom. infr. oct.
Nat. Dom. tex. 2.

Dom. 3. post Epiph. tex. 6.
Ibid. tex. 9.

Dom. 5. post Epiph. tex. 4.

Dom. Palmar. tex. 1.

IN

flio David
cium diuin
verba, De
ad Patre
vocatione
nanda pro
cuiusque
hæc illa on
sunt, & ad
Samaritan
ri poterit

EVAN

quid man
ne anima
tum? Res
mesunt, n
suo pasce
tem vestri
cubicum v
derate sili
nent. Dico
ria sua co
agri quod
vestit; qu
esse, dicen
quo operi
enim Pare
rite ergo
omnia ad

filio David; quæ de condemnatione impiorum, propter vici-
 tium diuinæ gratiæ abusum, depromptimus ad illa Christi
 verba, *De iustitia verò Spiritus sanctus arguet mundum: quia* Dominic. 4. post
ad Patrem vado, & iam non videbitis me; quæ postremo de Pasch. text. 1.
 vocatione nostra ad salutem studiosè ac sollicitè confer-
 manda protulimus super illa verba, *Exi cito in plateas & vicus* Do. 2. post Pent.
ciuitatis, & pauperes, ac debiles, & cæcos, & claudos introducit. text. 7.
 hinc; illa omnia ad hunc locum pertinent, & huc referri pos-
 sunt, & ad hanc Christi notationem de solo alienigenâ ac
 Samaritano officium pietatis exequente, salubriter tracta-
 ri poterunt.

EVANGELIUM DOMINICÆ XIII.

POST PENTECOSTEN.

Nemo potest duobus dominis seruire. Aut Matth. 6.
 enim vnum odio habebit, & alterum diligit;
 aut vnum sustinebit, & alterum contemnet.
 Non potestis Deo seruire & Mammona. Ideo
 dico vobis: Ne solliciti sitis anima vestra
 quid manducetis, neq; corpori vestro quid induamini. Non-
 ne anima plus est quàm esca, & corpus plus quàm vestimen-
 tum? Respicite volatilia cæli, quoniam non serunt, neque
 metunt, neque congregant in horrea, & Pater vester cele-
 stu pascit illa. Nonne vos magis plures estis illis? Quis au-
 tem vestrum cogitans, potest adiicere ad staturam suam
 cubitum vnum? Et de vestimento quid solliciti estis? Consi-
 derate lilia agri quomodo crescunt: non laborant, neque
 metunt. Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni glo-
 ria sua coopertus est sicut vnum ex istis. Si autem fœnum
 agri quod hodie est, & cras in clibanum mittitur, Deus sic
 vestis; quanto magis vos modicæ fidei! Nolite ergo solliciti
 esse, dicentes: Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut
 quo operiemur? Hæc enim omnia Gentes inquirunt. Scit
 enim Pater vester celestis, quia his omnibus indigetis. Quæ-
 rite ergo primùm regnum Dei, & iustitiam eius: & hæc
 omnia adiicientur vobis.

PERI

PERICOPE moralis huius Euangelij.

1. *Nemo potest duobus dominis seruire.* De solius Dei cultu, seruitute, obsequio amplexando.

2. *Aut enim unum odio habebit, & alterum diligit, aut unum sustinet, alterum contemnet.* De necessario odio diaboli, vt Deum diligat, & viderando necessariò diabolo, si Deum contemnis.

3. *Non potest seruire Deo & Mammona.* Contra pestilens & vitiosa avaritiæ idolum.

4. *Ideo dico vobis, ne solliciti sitis anima vestra quid manducet, & corpori vestro quid induamini.* Contra curas & sollicitudines huius mundi auaris proprias.

5. *Hac omnia Gentes inquirunt.* Scit enim Pater vester celestis, quia omnibus indigetis. Contra diffidentiam de perpetua Dei providentia.

6. *Primum querite regnum Dei, & iustitiam eius: & hæc omnia adicientur vobis.* Rerum celestium & diuinæ voluntatis faciendæ primæ curam & sollicitudinem esse debere: in cæteris, Deum suis munera defuturum.

1. *Nemo potest duobus dominis seruire.*

Deo soli seruiendum.

LO CUS moralis de solius Dei cultu, seruitute, & obsequio amplexando. Duo enim domini hæc significant, Deum, & quicquid Deo contrarium est, siue mammona, est, dicitur cupidus, vt postea Christus exempli gratia ponit, siue diabolus, siue mundus, eiusque ambitio, siue caro & voluptates eius. sub his enim Dominis duram seruitutem peccatores seruiunt. *Omnis qui facit peccatum, seruus est: & a quo quis deuictus est, huic & seruit.* Nescitis quoniam cui exhibebitis vos seruos ad obediendum, serui estis eius: obeditis? His ergo & Deo pariter seruire, ex his est quæ non possunt. *Quis participatio iustitiæ cum iniquitate? quis societas lucis ad tenebras? quis autem conuentio Christi cum Balaam? Non potestis mensæ Domini participes esse, & mensæ demonum.* Quemadmodum impossibile est, vt altero oculo terram & cæterum cælum simul aspicias: ita fieri non potest, vt Deum quæque Deo contraria sunt, simul diligas. Samaritanis probi erant, & a populo Dei segregati, eo quod & Deum colebant, & pariter diis Assyriorum seruebant: vnde Christus illis dixit: *Vos adoratis quod nescitis salus ex Iudæis: Deus per Prophetam maledixit eis, qui iurant in Domina, & iurant in Melchom idolo sic dicto.* Elias Israëlitas grauiter increpat: *Vt quid claudicatis in duas partes? Si Dominus est Deus, sequimini illum: si autem Baal, sequimini illum.* Non fuit datum populo Israël caeleste mâna, donec cõsumpta est farina, & panis ex Ægypto secum portauerant. Manente seruitute & avaritiæ peccati, Deo seruire non potes, vt eius gratiæ sis participes. Voluit permittere Pharaon Hebrais, vt in Ægypto

1. Ioh. 8.
2. Pet. 2.
Rom. 6.

2. Cor. 6.
3. Cor. 10.
Simile.
Exemplum.
4. Reg. 17.

1. Ioh. 4.

Soph. 2.

3. Reg. 18.
Exod. 14.

Allegoria.

mas Deo
serui. Ab
stro: Abom
simas e
verum D
paupertat
In Ægypt
positus, D
tes. Dicit
tate cordis
gustius)
nus posse ser
citate expl
& labijs se
ram ingred
ingreditur
suadet, qu
seruiens d
uire potest
riti. Vno c
de Deo &
Dagõ in e
tum, ita v
non potest.
aqua, quæ
nam & a c
clausum, m
more cre
volunt du
& diabol
aquilino p
ctum terre
& hic cum
sursum cu
lestem rap
bolum not
les Hippo
tas habent
alia parte
tar. Pant
cius egred

mas Deo immolarent. Sed Moyses respondit: *Non potest ita Exod. 2. 1. Abominaciones enim Aegyptiorum immolabimus Deo no- Typus.*

Abominabantur enim Aeg. ptij, pastores ouium, & victimas earum. Abominatur diabolus & mundus, ea quæ ad verum Dei cultum pertinent, charitatem, humilitatem, paupertatem, patientiam, castitatem, reliquasque virtutes.

In Aegypto igitur manens, in diaboli & mundi seruitio positus, Deo seruire, eique gratas virtutes exercere non potes. Dicit Scriptura: *Sentite de Deo in bonitate, & in simplici- Sap. 1. De serm. Dom. in monte, lior. 2. c. 21. Eccli. 2.*

tate cordis quærite illum. Quisquis vult diligere Deum (ait Augustinus) & cauere ne offendat, non se arbitretur duobus dominis posse seruire; & intentionem cordis sui rectam ab omni duplicitate explicet. Nam, vt alia Scriptura dicit, *Vt duplici corde, & labijs scelestis, & manibus malefacientibus, & peccatori terram ingredienti duabus viis. Duplici corde est, & duabus viis ingreditur, qui Deo se seruire profiteretur, sibi que fortè persuadet, quum interim & malè loquatur, & sceleratè viuat, seruiens diabolo. Vna hasta nullus duobus ducibus infer- Similia.*

uire potest. Vno pileo non possunt simul duo capita cooperiri. Vno calceo duo pedes non possunt calceari. Vno corde Deo & diabolo seruire nequis. Non potuit stare idolum Dagō in eodem altari cum Arca Dei. *Coangustatum est stratum, ita vt alter decidat; & pallium breue vtrumque operire non potest. Est quædam species aquilarum quæ venatur in aqua, quæ, respectu aliarum, naturæ est multum de generis; nam & à coruo superatur. Ista autem habet vnum pedem Simile.*

clausum, more anseris, cum quo natat; & alium acutum, more cæterarum aquilarum, cum quo rapit. Tales sunt, qui volunt duobus dominis seruire; Deo, appetendo celestias; & diabolo, amando terrena. Habent semper cum pede aquilino pedem anserinum, cum affectu spirituali affectum terrenum. Ad vtramque ripam volunt pascere, & hic cum deliciosis natare in fluxis fortunæ bonis; & sursum eum viris spiritualibus euolare, vt prædam caelestem rapiant. Sed isti degeneres sunt; & à coruo, qui diabolus notare potest, facillè superantur. Sunt etiam similes Hippocentauris, Onocentauris, & Satyris, qui mixtas habent naturas & formas, ex parte vtilis & honestas, ex alia parte deformes & noxias. Ideo pro monstribus habentur. Pantheram propter odorem aromaticum, qui ex ore Idē lib. 10 c. 76.

egreditur, omnia animalia sequuntur, præter draconem,

ALE
ngelij.
cicuti, seruitio
vnum suum
m diligens
estilens & vlt
d manducari, v
indines hueru
ter calefit, quæ
Dei prouident
& hæc omnia
faciendæ prima
um suis man
uire.
er uirtute, & ob
hæc significat
e mammoth
exempli gratia
ambitio, huc d
is duram les
peccatum, p
uit. Nescit qu
erui effu a
is est que be
uitas e qua
bristi cum De
sa demonum
culo terram
est, vt De
Samaritan
ad & Dom
ancvnde Cas
us ex Iudæ
nt in Dom
aëlitas grat
Dominus s
fuit darum
est farina,
aiturè & aff
ie sis part
Aegypto vlt

Apoec. 17.
Simile.

Deus Domi-
nus noster pro-
prius.
Lib. contra Her-
mogen.

1.

2.

2. Machab. 14.

2. Paral. 29.

Deut. 16.

3.

Pfal. 22.

Leuit. 10. 11. 22.

Ierem. 5.

Ierem. 10.

Malach. 1.

nem, qui odorem eius reputat pro veneno; & eius vocem non sustinens, fugit ad cavernam, & in seipso deficit & torpescit. Deum laudant & amant omnes creaturæ, præter diabolum, & qui ab eo decipiuntur. *Hic est enim arctus magnus, serpens antiquus, qui vocatur diabolus.* Sicut ergo Pantheram sequi, & draconi adhærere nullum animal potest; sic Deo & diabolo seruire impossibile est. Hæc magis elucescent, si, quid sit seruire Deo, quid diabolo, explicetur. Seruire Deo, homini est proprium, salutare, honorificum: Seruire diabolo, alienum ab humana natura, homini sempiternum dedecus, & certum exitium est. Deus est proprius homini Dominus: quia non nisi creato lumine, cœpit Deus in Scriptura vocari Dominus, ut Lactantius notauit Tertullianus ex illis verbis: *Formauit ipse Dominus Deus hominem.* Est autem Dominus absque præscriptione antiquissimus, quia à principio creationis rerum, atque adeo ipso creationis titulo (quo nullum animalium) Dominus est rerum omnium, nedum hominum. Dominus absque limitatione amplissimus, & ut in Scriptura vocatur, *Dominus vniuersorum:* iuxta illud: *Cuncta quæ in celo sunt & in terra tua sunt.* Est Dominus absque superiorum supremus: *Rex regum, & Dominus dominantium.* Solus Dominus, & solus Altissimus super omnem terram. Ex his emergit seruitiij & obedientiæ necessitas. Sic in frõte Decalogi præmittitur. *Ego Dominus Deus tuus.* Sic in fine veterum præceptorum frequentissimè additur: *Ego Dominus.* Sic prophetiæ passim habent cõminationes: *Dicit Dominus exercituum.* Hinc illæ in Scripturis Dei voces: *Me, inquit Dominus, non timebitis? & à facie mea nõ dolebitis? Qui posuerunt terminum mari: præceptum sempiternum quod non præteribit, & commouebuntur, & non poterunt; & intumescent fluctus eorum, non transibunt illud.* Populo autem huic factum est cor incursum & exasperans: recesserunt & abierunt; & non dixerunt in corde suo: *Metuamus Dominum Deum nostrum, qui dat nobis pluuiam temporaneam & serotinam in tempore siccitatis.* Rursum idem Propheta: *Quis non timeat te, o Rex gentium, quia tuum est decus. Inter cunctos sapientes gentium, & in vniuersis regnis eorum nullus est similis tibi.* Sic & per alium prophetam: *Filius honorat patrem, & seruus Dominum suum: ergo Pater ego sum, ubi est honor meus? & si Dominus ego sum, ubi est timor meus? dicit Dominus exercituum.* Quare nõ seruiamus Domino Deo, tot & rã supremis titulis Domino nostrum

portentum
hoc, & por-
nem veit
induite. S
liquorem
tas. Relic
ve demon
seruiat. A
nus est Iſra
Sed nunc
nis propri
nis, quia
ctiõnis filij
deles, in a
minus no
quia non
mo. Non c
cauerſatio
lari Christ
tis. Redin
terius tran
diaboli &
sine timore
illi in sanct
ea Domin
indissolub
pizati sum
dedimus,
eum portat
in carne,
& in Eccle
& absque
dentia, m
nis, multu
id est, om
subminis
nus noster
to & tot m
ca sunt, &
nihil iube
nia. Nunc
pæcipit,

portentum abominatur Scriptura: *Obstupescite caeli super Ierem. 1.*

hoc, & porta caeli desolamini vehementer. id est, decorem omnem vestrum, quem ex me habetis, deponite, luctumque induite. Sed quare? Duo mala fecit populus meus: Me dereliquerunt fontem aquae viuae, & foderunt sibi cisternas dissipatas. Relicto Deo, seruiunt diabolo. Si homo natus fuisset ut daemone coleret, minimè mirum videri debeat, si ei seruiat. At natus est homo, ut Deo frueretur: Nunquid ser-

uus est Israel aut vernaculus? Quare ergo factus est in pradam? Sed nunc vide alios domini diuini titulos, nobis Christianis proprios. Dominus noster Deus est titulo redemptionis, quia populus sumus acquisitionis. Non sumus subtra-

cti filij, seu filij subtrahiti, in perditionem; sed fidei, seu fideles, in acquisitionem animae. Empti sumus pretio magno. Dominus noster est titulo plus quam iustae commutationis, quia non qualitercunque redemit nos, sed pretio iustissimo. Non corruptibilibus auro & argento redempti estis à vana

conuersatione vestra, sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi. Adhuc Dominus noster est iure datae libertatis. Redimuntur enim saepe ab vnus captiuitate, qui in alterius transeunt. Sed nos sic redempti sumus à seruitute diaboli & peccati, ut liberi maneamus. Dedit se nobis, ut

seruimus illi in sanctitate & iustitia omnibus diebus vitae nostrae. Præterea Dominus noster est titulo iustae donationis, pactique indissolubilis ex parte nostra. Quotquot enim in Christo baptizati sumus, Christum induimus, hoc est, nomen ei & fidem

deidimus, quod ei adhaerebimus, ut vnus spiritus cum eo, & eum portabimus & glorificabimus in corpore nostro, sicut duo

& in Ecclesia: in Deo & in anima credentis baptizati. Sed & absque his omnibus, perpetua gubernatione, prouidentia, misericordia, quotidianis beneficiis, gratis, donis, multum misericors & miserator Dominus est, escam datus

id est, omnia tam spiritualia quam temporalia necessaria subministrans timentibus se. Sic ergo, & tot modis Dominus noster Deus est. Nunc vide, quid & quale sit, huic tanto & tot modis Domino nostro seruire. Quæ iuber, pauca sunt, & quæ magis exonerunt quam onerant. Si enim nihil iuberet, obligaremur tali ac tanto Domino ad omnia. Nunc certa quedam præcipiens, ab eorum quæ non præcipit, obligatione nos liberat. Iubet seruari mandata,

Pars Aestiuales.

V

quæ

A L E
& eius voces
pfo deficit
atura, p
enim dracu
us. Sicut
um animal
Hac magi
abolo, esp
alutare, ho
ana natura
um est. De
nisi creato
nus, ut sap
Formauit
as absque
creationis
o nullum au
hominum
, vt in Scrip
l: Cuncta qua
olque super
m. Solus Dom
Ex his emeg
Decalogi
e veterum
minus. Sic
Dominus est
ste, inquit
Qui posui
non prater
at fluctus
n est cor
& non dic
um, qui dat
empore sol
, o Rex gen
ntium. &
per alium
minum sum
minus ego
quare no ser
rmino nost

Ibidem.
1. ebr. 10.
1. Corinth. 6.
1. Petri 1.
Luca 1.
Galat. 3.
1. Corinth. 6.
Ephes. 2.
Psal. 110.
Seruire Deo
quid & quale.

quæ nisi decem sunt: & obedire Ecclesiæ, cuius præcepta tot non sunt. Deinde quæ iubet, nobis ipsis sunt maxime salutaria, non illi vtilia, & alio in loco ostensum est: idcirco que talia, ut etiam eo non iubente, vel solo rationis lumine, vel ex sola fidei gratitudine præstari deberent. Decem mandata humanæ etiam leges ex naturæ lumine præcipiunt; Ecclesiæ præcepta pius & non ingratus fidelis sponte, dictante fide, & urgente charitate, adimplent. Hinc Scriptura: *Vincula illius alligatura salutis*. Deinde quicquid iubet per Christi gratiam fit facilissimum, ut patet ex Veritate: *Iugum meum suave est, & onus meum leue*. Iugum vocat, quia pariter nobiscum illud portat. Non quod (ait Paulus) *sed gratia Dei mecum*. Gratia dat vires, ut bene leue, charitas Dei dat gustum, ut fiat suave quicquid à Deo præcipitur. Sicut bonum cervicibus iugum imponitur quodam subiecto puluillo, ne excorrientur cervicibus: ita bonis Dei lex imponitur, subiecto charitatis puluillo, ne asperum iugum fiat. *Charitas enim patiens est, benigna est, omnia suffert, omnia sustinet*. Vestis aspera & rustica mollibus pellibus suffulta, si superiori facie versus carnem inuerla fuerit, intolerabilis est; sed si eo modo quo restituta est, gestetur, pellibus versus carnem positris, mollissima & iocundissima vestis est, propter suffulturam: ita patet Lex mandatorum in substantia operis, & in exteriori eius facie, dura & aspera, si carni proxima ponatur; in iudicio carnis subiciatur, dura & intolerabilis videtur; si iugum importabile, quod neque nos, neque patres nostris (ait D. Petrus) portare potuerunt. Cæterum eadem Lex charitate suffulta, & suavissima Christi gratia sociata, intrinsecus ponatur, & spiritui coniuncta, facilis, suavis ac iocundissima videbitur, iuxta illud David: *Vias mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum: sed charitate & dilectione aperui. Mens enim diuinitus delictis meis inflammata* (ait sanctus Gregorius) *superius contigitur ab inferioribus separatur, amore feruoris sui se aperit, ut capere & capiens inflammet*. Sed de hac re vide plura Dominici Aduent. super illa verba: *Erunt praua in directa, & aduersa in vias planas*. Et rursus super illa verba: *Qui diliget sermonem meum seruabit*. Rursus suo seruitio & obsequio Deus amplissima præmia repromittit, de quibus vide super illa verba; *Voca operarios, & redde illis mercedem suam*. Et super illa verba: *Pater meus diliget eum; & ad eum veniet*

Ecles. 6.

3.

Matth. 17.

1. Cor. 13. 3.

Simile.

1. Corinth. 13.

Apost. 15.

Psalm. 118.

Moral. lib. 15. c.

26.

Text. 7.

Domin. Pentec.

text. 1.

Domin. Septuag.

text. 7.

Domin. Pentec.

text. 2. & 3.

mus, & man
tinentibus
ne, vt in ali
didis conu
runtur be
tur, pranc
antequam
bamus, mu
& vt, Pau
no gaudeant
re est. Ideo
& Reges vsq
vocat iusto
iusti corona
thronum De
lor est patie
twe orbium
imperat, qu
g terreno l
imò amicu
his quidem
gi & explic
Deo super
minicis dep
Nunc qu
bolus est de
dam ad Aq
est super om
Nullam leg
exercet. De
ni caput De
maxibus. C
nunc ignau
te diabolo, &
stra spontan
suis, quonia
eius cui obe
nisi propter
missione di
Dominica e
est, quia, qu
vilissimis,

mus, & mansionem apud eum faciemus. Sed & in hac vita ser-
 uientibus ei, maximas & perpetuas consolationes impar-
 titur, ut in alia Dominica explicatum est. Sic enim in splen-
 didis conuiujs, interim dum tibi parantur, quedam affe-
 runtur bellaria, ut, illis gustatis, tempus suauiter consuma-
 tur, prandiumque libentius expectetur: ita Dominus Deus,
 antequam ad mensam eius in celo splendidissimam accum-
 bamus, multis & miris modis suorum corda consolatur,
 & ut, Paulus ait, replet omni gaudio, ita ut semper in Domi-
 no gaudeant. His omnibus adde: quod seruire Deo, regna-
 re est. Ideo quos Lucas vocat Reges, dicens, *Multi Prophetæ & Reges*
voluerunt videre quæ vos uidetis. Et hos Mattheus
 vocat iustos, dicens: *Multi Prophetæ & iusti.* Et. Deinde si
 iusti coronas habent, iuxta illud, *Mittentes coronas suas ante*
thronum Dei, bene sequitur, illos Reges esse. Sanè quia mel-
 lior est patiens viro forti; & qui dominatur animo suo, expugna-
 tare urbium: qui Deo seruientis, cupiditatibus suis omnibus,
 imperat, quouis Rege terreno gloriosior est. Deinde si Re-
 gis tereno seruire, honori dicitur; quomodo Dei seruum,
 imò amicum esse, maximè non erit honorificum. Atque ex
 his quidem quid sit, & quale, Domino Deo seruire, intelli-
 gi & explicari ex parte potest. Huc etiam pertinent quæ de
 Deo super omnia diligendo & colendo, iam in alijs * Do-
 minicis deprompta sunt.

Nunc quid sit alteri domino, diabolo, seruire, vide. Dia-
 bolus est dominus intrusus, & usurpatione propria *Ascen-*
dans ad Aquilonem, & similis ero Altissimo. Princeps & Rex
est super omnes filios superbia; id est, super superbos omnes.
 Nullam legitimam, sed omnem viurpam potestatem
 ereret. Deinde fraude & dolo malo in homines domina-
 ri cepit. *Decepit Euam serpens, quum esset callidior cunctis ani-*
manibus. Quamquam non tam sua fraude, quam nostra
 nunc ignauia dominari pergit. Scriptum est enim: *Resisti-*
te diabolo, & fugiet à vobis. Quid, quod ex deditione no-
 stra spontanea dominium accipit, dicente Apostolo: *Ne-*
scitis, quoniam cui exhibetis vos seruos ad obediendum, serui estis
eius cui obedistis? Sed nec in nos potestatem vllam haberet,
 nisi propter peccata nostra datum esset ei desuper, ex per-
 missione diuina, ad nostram ingratitudeis poenam, ut in alia
 Dominica explicatum est. Potrò seruitus diaboli vilissima
 est, quia, qui ei seruit, infinitis cupiditatibus, eiusdemque
 vilissimis, seruire debet. Alexandro se dominum orbis

Domin. 2.
Fest. text. 1.
Simile.
Roman. 13.
Luca 11.
Matth. 13.
Apoç 4.
Proverb. 16.
Simile.
* Dom. 1. Qua-
drage. text. 10.
Domin. 12. post
Pentec. text. 3.
Diaboli serui-
tus.
1.
Esaiæ 14.
Iob 41.
2.
3.
Genes. 3.
Iacobi 4.
4.
Roman. 6.
5.
6.

*Apophteg-
ma.*

Laert. lib. 6.

De Curtius.

7.

Jerem. 16.

8.

*Domin. 3. post
Pasch. 100. 1.*

Esai. 5.

vendicanti, rectè Diogenes respondit: *Tu servus servorum meorum es. Illis enim cupiditatibus, quibus ego impero, tu maxime es, illis in omnibus morem gerens, & ad eas explendas cælum & terram miscens.* Tales cupiditates erant, ambitio, avaritia, luxus. Sed & eidem Alexandro Brachmannus quidam scripsit: *Quid tibi prodest totius orbis dominus fieri, qui infima & abiecta rei interim servus? Inimicos externos subvertis, ut internos foueas ac sustentas.* Dura est diaboli servitus, quia contraria imperat, cupiditatibus contrariam animam infestans. Superbia enim sumptus ingentes, pompam & fastum postulat. Avaritia sumptus fugit, sordes & tenebras amat. Gula & ebrietas lautas epulas desiderat. Pigritia & otium mendicitatem inducunt. Invidia & odium nec æquos quidem aspectus admittunt. Ambitionem, & habendi cupiditas, eisdem, quos odit, adulant & assentari compellit. Sic contrariis vitiis diaboli mancipia torquentur, ideòque duram servitutem seruiunt. Quibus illud Prophetæ applicari potest: *Seruietis diis alienis die nocte, & non dabunt vobis requiem.* Rursum diaboli servitus absolute sumpta, & in singulis obsequiis tota vitiosa tota molesta, & innumeris difficultatibus plena est, ut alia Dominica, super illa verba, *Mundus autem gaudet partem explicatum est, partim alia explicationis factio, loca designata sunt.* Sed vnus Prophetæ locus satis hoc expressit, vbi dicitur: *Va qui trahitis iniquitatem in funiculum vanitatis, & quasi vinculum plaustrum peccatum.* Impij enim ad explendas suas vanitates & voluptates magno labore quasi certis funiculis trahunt ad se illas, seque ipsos tantis meris malis inuoluunt, & miseris constringunt. Sic enim funes nectuntur ex filiis paruo sanè labore, sed seorsim connexi fortiter astringunt: sic peccata facile admittuntur, sed fortiter ligant. Et vt fila producendo ac componendo, funes texuntur, quibus variæ res postmodum astringuntur: sic peccata multiplicando, & alterum alteri addendo, fit pessimæ consuetudinis, & nouæ tyrannidis vinculum quasi plaustrum, id est, fortissimum, sicut vincula plaustrum esse solent. His autem funiculis vanitatis, id est, repetita peccata ex vanis desideriis & libidinibus coniecta & deducta, trahimus multo labore, magnis curis & molestiis iniquitatem: vel quia propter vnâ libidinem explendam, multa peccata committimus, vt verbi gratia propter pretiosum vestitum, aut mensæ apparatus, qui in

rum & facibus, mendacissimam vtrahimus, immitendo peccati, si libidinem, studeas, sunt. Hoc tra ipsius i prouocare. Talis est di ta. Postrem dit, vt seru tatem in oc presenti vi exerceat; Sed & mox

2. ANT
VIII

Locvs diligas, v tenuis. Sic las, sic vtrio vel vnum d do, alterum Impij diabo que ei offi voluntatem bent ac dete re diligant tur, & non tenebras p certi sint g reia lux an Deum, inu partes, sed alis inten ctu, cum r charitas D tum morta

rum & facultates nostras excedat, mille fallaciis, fraudibus, mendaciis, iniuriis, rapinis, multo ære alieno illam vanissimam vanitatem comparamus, atque ita iniquitatem trahimus, id est, producimus ac dilatamus egregie, committendo centum pro vno; vel quia etiam absque specie peccati (si quasi possibile id esset) ad quamvis explendam libidinem, seu turpi amori, seu auaritiæ, seu ambitioni studeas, mille tibi molestiæ, curæ, vexationes subeundæ sunt. Hoc est *trahere iniquitatem funiculis vanitatis*, & nostræ ipsius ineptiæ atque insania quærere nobis ipsis maũ, prouocare peccatum, occasionem perditionis accerere. Talis est diaboli seruitus, cui his verbis maledixit Propheta. Postremò diaboli seruitus hanc vnam mercedem reddit, vt seruiens sibi omnes in altera vita, in pœnâ societatem inuoluat; quod alio loco explicatum est; atque in præsentia vita, perpetua conscientiæ laniena & carnificina exeruciet; quod etiam in alia Dominica declaratum est. Sed & mox hac de re plura.

2. Aut enim vnum odio habebit, & alteram diliget; aut vnum sustinebit, & alterum contemnet.

Locvs moralis, de necessario odio diaboli, vt Deum diligas, vel tolerando necessario diabolo, si Deum contemnis. Sic hi duo domini contrarij sunt, Deus & diabolus, sic vtrique secuire impossibile est: vt planè necesse sit, vel vnum diligendo, alterum odisse; vel vnum contemnendo, alterum vt durum ac pessimum dominum sustinere. Impij diabolum sustinent (nam diligere nequeunt, vtunque ei officiosissimè seruiant) Dei præcepta, & sanctissimã voluntatem contemnendo. Pij & iusti diabolum odio habent ac detestantur, vt Deum super omnia benedictum purè diligant. Sicut lux in instanti vel habetur, vel amittitur, & non per temporum momenta, quia inter lucem & tenebras nihil est medium, etsi ipsius lucis ac tenebrarum certi sint gradus; sic charitas, & purus Dei amor, quæ est vera lux animæ (qui enim diligit fratrem suum, multo magis Deum, in lumine manet) nec infunditur nec amittitur per partes, sed tota simul, etsi magis ac minus in alijs atque alijs intensa sit. Cum minimo enim peccati mortalis affectu, cum minimo diaboli aut operum eius amore stare charitas Dei & proximi non potest. Per quodlibet peccatum mortale à Deo ad diabolum transitur, Deus contem-

Diaboli odiũ
necessarium.

Simile.

1. Iam. 2.

Odiūm dia-
boli quale.

1.
Domin. 5. post
E. piph. text. 3.
& 5.

2.
Domin. Sexag.
text. 4.

3.
1. Cor. 7.
Apoc. 12.
1. Jo. 8. &
1. Jo. 3.

4.
2. Cor. 4.
5.
2. Cor. 12.

6.
Ephes. 2.

Apoc. 12.

8.
1. Pet. 5.

Job 1.

9.
Job 41.
Matth. 4.

10.

nitur, diabolus qualiscunque dominus sustinetur. Rursum cum minima, sed pura Dei charitate; cum paruo, sed vero odio peccati & operum diaboli, Deus diligitur, diabolus odio habetur. Diaboli iustus odio habet, id est, nec audit, nec videre ea sustinet quæ diabolus suggerit. Hæc enim sunt signa odij, si auscultare incipis, & attendere ad ea quæ diabolus suggerit, iam eum amare incipis, oculus delinuit. Et vide cur & quantum sit odio habendus diabolus. Primum est hostis noster capitalis, inimicus hominum uel saluus, ut in alia Dominica latius ostensum est. Deinde sic hostis est, ut omne bonum nostrum impediatur, quia noster *semen uerbi Dei*, id est, omne principium diuinæ operationis præ seculis. de quo aliàs dictum est. Rursum omne malum suggerit. Ideo vocatur in Scripturis, *tentator*, & *qui tentat*, & *qui seducit uniuersum orbem*: ipsaque peccata vocantur *opera diaboli*, & *desideria diaboli patris imperatorum*. Vide Dominicam i Quadragesimæ, text. 3. Porro ita agit quando uolenter suggerit, ut excæcet mentes mortaliū iuxta illud: *Deus huius seculi excæcauit mentes infidelium*. Deinde fraudulentus hostis est, dicente Apostolo: *Nec cum ueniamur à satana. Non enim ignoramus cogitationes eius*. Quos autem blanditiis cepit, in eos postea uolenter dimittitur. *Operatur in filiis disidentia princeps potestate diaboli. Captiuos tenet suos ad uoluntatem suam*. Est ille fortis armatus custodiens latruum suum. Porro facta humani generis concitatus, quærens quem deuoret. Antiqua hæc illi diuinitas, & non inuicta nostræ perditionis fames. Sic enim historia Iob uetustissima loquitur: *Circuui terram, & perambulauit eam*. Iam uero audacissimus hostis est, qui uolens *ut neminem timeat*, ait S. Iob. Nam & ideo ipsius Redemptorem mundi, Christum Dominum, tentare non est ueritus. Sed & ita pertinax atque audax hostis est, ut non solum impios, uerum etiam pios ipsos & iustos inculciter apud Deum accuset, & aduersus eos Deum, quærit in se est, calumniando irriter. Hinc diabolus proprio uocatur

IN D
bulo, id est
falso apud
Iob Deum
sami, subita
dixisti, &
manum tuam
dixerit tibi.
sed falso C
non cessau
suique ipsi
bolus, pro p
Alioquin m
uidebis quod
sic percussu
destitit. Sic
rum, qui acc
mo post on
riam, de ip
suar. Vid
minica. Hi
nere comp

3.
Loc u
idolum. C
& general
neminem
terum inli
& instigat
ritiam, & c
tem in me
seruire &
uobis am
diuitiaru
tis, uel cup
terra quæ
est, nec he
inculca iac
diuitiis in
publ. nec t
tur cupid
rum. Nam

hulo, id est, calumniator dicitur. Sic sanctum virum Iob falso apud Deum bis accusauit. Primum, *Nunquid frustra Iob Deum colit? nonne tu uallasti eum, ac domum eius, & uniuersam substantiam per circuitum & operibus manuum eius benedixisti, & possessio eius creuit in terra? Sed extende paululum manum tuam, & tange cuncta quae possidet, nisi in faciem benedixeris tibi.* Accusauit ut avarum, & huius mundi amatorem, sed falso. Omnibus enim spoliatus Iob, Deum benedicere non cessauit. Secundò accusat eum ut hominem mollem, siquae ipsius magis quam Dei amatorem. *Pellem, inquit diabolus, pro pelle, & cuncta quae homo habet, dabit pro anima sua. Alioquin mitte manum tuam, & tange os eius & carnem, & tunc uidebis quòd in faciem benedicat tibi, id est, maledicat.* Sed nec sic percussus Iob, à Dei laudibus cessauit, aut Deum amare desinit. Sic vocatur in Apocalypsi *accusator fratrum nostrorum, qui accusat illos ante conspectum Dei die ac nocte.* Postremò post omnem pugnam, & de miseris peccatoribus uictoriam, de ipsis arroganter contra Christum blasphemè insultat. Vide eius uerba ex Cypriano & Basilio in alia Domini. Hic est durus & perniciosus dominus; quem sustinere compellitur, qui Deum non diligit.

3. Non potestis Deo seruire & mammonæ.

Loquens moralis contra pestilens & uulgare auaritiæ idolum. Christus Dominus non contentus sub indefinita & generali propositione dixisse, duobus dominis seruire neminem posse; moxque ex his dominis diabolum esse alterum insinuasse, qui uidelicet omnis ferè peccati author & instigator est, adhuc de finitè & expressè maledictam auaritiã, & communem ferè omnibus diuitiarum cupiditatem in medium adfert, disertè asserens: *Non potestis Deo seruire & mammonæ, hoc est, diuitiis, ut in alio loco: Facite uobis amicos de mammona iniquitatis.* Seruit diuitiis, & uir diuitiarum non dominus est, quisquis eas uel auarè appetit, uel cupidè retinet. Talis Deo seruire non potest. Sicut terra quæ aurum ex se producit, ad cætera omnia sterilis est, nec herbam, nec fruges, nec arbores fert, sed penitus inculta iacet: sic misera anima auri cupida, & congerendis diuitiis intenta, ad nihil aliud uilis est, nec Deo, nec Reipubl. nec sibi ipsi, seruire potest. Meritò ab Apostolo uocatur cupiditas diuitiarum *quæ ægyptiæ radix omnium malorum.* Nam ut uirtute radicis pullulant stipes, rami, frondes, V + flores,

Auaritiæ idolum.

Luca 16.

Simila.

Radix malorum auaritia.

flores, & fructus; sic vitio cupiditatis pullulat pecunia amor, seruitus, cultus, Dei contemptus, proximi odium, omnium etiam coniunctissimorum despectio. *Cupiditas* (S. Basilius) *est transgressionis mater, magistra nocendi, principalis iniquitatis, auriga malitia, sicaria virtutum, seditionis ergo, fouea scandalorum.* An ergo illi & Deo seruire poterit aliquid aliud Apostolus docet? *Qui volunt* (inquit) *diuites fieri, cadunt in tentationem, & laqueum diaboli, & desideria multa inuilia & nociua, quæ mergunt homines in interitum & perditionem.* Sicut radix habet oris officium, quia per eam planta suscipit nutrimentum, sicut animal per os: ita cupiditas & mammonæ seruitus omnibus vitiis nutrimentum præbet, superbiæ, contemptui Dei, odio & immisericordiæ erga proximum, furtis, rapinis, fraudibus, aliisque sceleribus, quibus comparantur diuitiæ. Rursum sicut per radicem arbor terræ inhæret, & ab ea humorem accipit, quo nutritur: sic sicut planta mediante radice, nutritur terræ humido: sic cor hominis, mediante cupiditate, pascitur terreno lucro, & illo solo cibo delectatur. Sed & sicut arborum & plantarum radices stercore impinguantur, sic in sana auaritia solo stercore diuitiarum satiatur, quantum satiari potest. Sicut leopardus accepto aliquo in præda veneno, quatit stercore humanum, ut eo venenum extinguat; vnde venatores fumum illum super arborem in vase suspendunt, ut in illud leopoldus intentus dum salit, facilis interficiatur: sic auarus sat cupiditatis venenum (est enim *charitatis venenum auri cupiditas*, ait S. Augustinus) terra stercore, quod aurum est, & temporali lucro, quod pro stercore habuit Apollonius extinguit & satiari nituntur: ideoque diabolus, animalium venator robustus, hoc simi genus non nisi in sublimi loco ponit, in excelsis huius mundi dignitatibus: ad quæ dum homines intentè aspirant, omnique studio contenti, eos facile circa alia occupatos, in barathrum perditionis & interitum perducit, iuxta Apostoli verba modò citata. De auari rapinis & tyrannide conquerens Propheta, ait: *Repleti sunt in testamentum tuum, quia repleti sunt, qui obsecrati sunt in domibus iniquitatum*, id est, quia impij homines obsecrati in terra cor habentes, pleni sunt habitaculis iniustitiæ, facti sunt diuites, & repleti ex rapinis & iniustitiis, quasi nos, populum fœderis & testamenti tui, exercuerunt. Vocat rapaces auaros, ac mammonæ seruietes, *obsecrati* in terra, siue terram obsecram atque vmbrosam, iuxta perperam

Homil. in diuites auaro.

1. Tim. 6.

Similia.

1.

2.

3.

4.

De consil. 21.
& virt. cap. 3.

Psal. 73.

Auarus vmbre comparatur.

Hebraicam
vmbre con
auaritia lu
lane, terra
interposit
maz eclipsi
licet amore
interposita.
quia magis
ideo nec in
lis, nec ad
pidus, in m
cus (in Dei
tas in auro
bra & spelu
tas cõtempl
primit, plan
sol non per
nitus exting
est charitas
ducit; vix e
diuini verb
ma non pe
occupauit,
que in text
serpentium
est grata, &
Denique si
dignos per
maximè si
emendanda
prouocat, i
atum in pi
tutus penè i
seruire neu
tacitus ad r
ximè auari
ferunt, & e
solis anima
stetio insin
Dei benedi
cacumen c

Hebraicam phrasim. Verè autem avari terræ umbrosa, seu *Simile.*
 umbræ comparantur: quia sicut umbra lumen impedit, sic
 avaritia lumen gratiæ: & sicut umbra terræ facit eclipsum
 lunæ, terra videlicet inter solem & lunam recto diametro
 interposita; sic terrena ista cupiditas generat ingêtem ani-
 mæ eclipsum maximas illi tenebras ostundit, terreno vide-
 licet amore, & metalli cupiditate inter Deum & animam
 interposita. Ideo enim amare Deum avarus non potest,
 quia magis amat aurum suum. Ideo eleemosynas nō facit,
 ideo nec in pauperes misericors nec in proximos libera-
 lis, nec ad Dei cultum expeditus, in oratione grauis ac stu-
 pidus, in meditatione rerum cælestium vecors & insensa-
 tus (in Dei beneficiorū memoria lethargicus est, quia to-
 tus in auro suo est, & in mammonæ seruitio veluti in um-
 bra & spelunca occupatus. Sibi plaudit, dum nummos taci-
 tas cōtemplatur in arca. Rursus sicut umbra calorem re-
 primit, pluvieque extinguit; calor enim esse non potest quo
 sol non pertingit: sic avaritia Dei & proximi amorem pe-
 nitus extinguit. Vnde D. Ioannes: *Si quis diligit mundum, non
 est charitas Patris in eo.* Præterea sicut umbra sterilitatem in-
 ducit, vix enim aliquid crescit vbi continua est umbra: sic
 diuini verbi semina crescere, aut fructum facere in ea ani-
 ma non possunt, quam amor & sollicitudo diuitiarū semel
 occupauit, de quo in alia Dominica multa diximus, mōx-
 que in textu sequenti plura dicemus. Porro sicut umbra est
 serpentium amica, & colubros nutrit; ita avaritia diabolo
 est geata, & innumera fouet vitia; animæque serpentes.
 Denique sicut maturitatem fructuum retardat umbra; sic
 dignos penitentiæ fructus plurimū retardat avaritia,
 maximè si ad restitutionem veniendum est, aut eleemosynis
 emendanda præscribitur. Postremò sicut umbra somnum
 prouocat, idque propter frigiditatem; sic avaritia inducit
 alium in pietate somnum, facitque; animus ad opera vir-
 tutis penè immobilem. Ad eò verum est, Deo & mammonæ
 seruire neminem posse, & quod Apostolus dixit: *Qua socie-
 tas luci ad tenebras?* Quare vt omnium impiorum, ita ma-
 ximè avari hominis ista vox est: *Dies mei sicut umbra tran-
 sierunt. & ego sicut scannum aui.* In creatione rerum omnium
 solis animantibus terræ Deus non benedixit, magno my-
 stericio insinuans, terrena sapientes, & terræ bonis affixos, à
 Dei benedictione excidere. Sicuti qui in altissimi montis
 cacumen conscendere necessariò deberet, ineptissimè fa-
 ceret,

Simile.

2.

1. Ioan. 2.

Dominica
Sexag. tex. 6.

3.

4.

5.

1. Cor. 6.

Psal. 107.

Allegoria.

Simile.

Auarus Christi hostis,

Epist. 34.

Joan. à S. Gemiano, lib. 5. cap. 10. Idem lib. 4. cap. 9.

Ecdi. 5.

Psal. 47. Simile. Isidorus libro 22. etymol.

Domi. Tenebr. 104. ult.

ceret, si multa humeris onera imponeret planè que ostenderet, se nihil minùs cogitare, quàm in montem contere: sic tu Christiane ad cœlestia vocatus, quum tot tibi teris impedimenta conquiris, & onera multiplicas, planè doces, te de cœlo nec cogitare quicquam, nec curare. Quammonnæ & diuitiis seruit, ex pauperis. Christi phalaris exiit; ad alterius ducis, qui princeps est huius mundi, frustra defecit. De Christo dicitur: *Deposuit potentes de sedibus diuites dimisit inanes.* inexorabilis pugna est inter Christus & potentes auaros. Vtriq; seruire nõ potes. *Hæc enim terra & superflua* (vt sapienter scripsit Augustinus) *arctius ad depta quàm concupita constringunt.* Vnde ille diues tristis deiecit, cum à Christo consilium euangelicum audiret. Aliud est non nolle incorporare quæ de sunt, aliud iam incorporata diuelleret. *la velut cibi repudiantur, ista velut membra praeaciduntur.* Huic ille. Sed & facilius est à tibi superfluis abstinere, quàm si pros euomere. Difficilius ergo Deo seruit, qui collectam iam diuitiis auarè incubat, quàm qui nondum adeptas concupiscit. Isti sunt similes formicis Indicis, quæ aurum colligere dicuntur, & pro eo conseruando contra homines bellum gerere, et si eo non vtantur. Quales etiam gryphes edicuntur, qui custodiunt montes, in quibus gemmarum pretiosæ inueniuntur. Monet nos Scriptura: *Noli anxius esse diuitiis iniustis*, id est, quæ iniustitiæ causa sunt. *Non emproderunt tibi in die obductionis & vindictæ.* Quod aliis verbis dixi. Dauid: *Diues cum interierit* (hic est dies tenebrarum & vindictæ) *non sumet omnia, nec descendet cum eo gloria eius.* Sicut enim simia, quæ duos habet fœtus, filium quem magis diligit, in brachiis portat, alium verò in humeris proficit; sed quando fugiendi necessitas instat, dilectum solum dimittere cogitur, ab alio autem quem humeris gestat impedita, eiusque pondere pressa, facilius à venatore capitatur sic homo auarus pro filio dilecto mundum eiusque diuitias habet; spiritum verò, & meliorem sui partem ita neglectam gerit, vt quasi à tergo eam portet: vnde ita portatur ac neglectus spiritus, multis necessariis peccatis conuertitur. Morte igitur accedente, quæ ex hac vita in alteram fugere compellit, mundus eiusque diuitiarum dilectæ necessarii relinquuntur: spiritus homini adhæret innumeris peccatis onustus, quem ideo ad cælum euolare non volentibus venatores demones ad prædam illo tunc momento accerrimissimi (vt in alia Dominica explicatum est) miserè rapiunt.

Navis precando velificando. At in portibus in terra non splendens in mundicijs vtinet. Sic auro do vento namram, omnibus peccatis & tunc in die ostendit eas nihil penæ peccatorum anima que ianus thesaurum crescentiam debilitat vt suas augcomparatur decrescunt, arefcit benetur veritas. lari Dei boceperunt: merterunt: neficio ipsilem conceffconquerit. ni & aurumto, idem p diuitias fibi Lacedæmonum hominifit aurum, si prudenter, dem à Deo cupiditate boii seruiti Auaris enim volentibus fit mibi matus est dia

Navis preciosis mercibus onusta, in pleno mari vento se- *Simile.*
 cundo velificans, iucundissimum est domino spectaculum.
 At in portum ubi appulit, velis detractis, mercibus omni-
 bus in terram expositis, sola illa in aquis consistit, ex pristi-
 no splendore & opulencia nihil nisi fæces & sordes, & im-
 munditias varias, ex iis quæ gestavit, contractas secum re-
 tinet. Sic avarus plenus divitiis in hoc mundo, sibi secun-
 do vento navigare & triumphare videtur. Sub mortis ho-
 ram, omnibus quæ collegit in terra relictis, ille cum suis
 peccatis & sordibus nudus manet. Adeo nihil divitiæ prode-
 rant in die obductionis & vindictæ, ut scripsit Sapiens. Parum
 est eas nihil prodesse contra iram Dei, aut mitigationem
 pænæ peccatis debita, si etiam vehementer non nocerent,
 animæque salutem penitus non vastarent. Imperator Tra- *Sextus Aurelius*
 ianus thesaurum principum cum liene comparabat. *Ut in vita Iuliani.*
enim crescente liene reliqui artus tabescunt: sic crescente fisco ty-
rannei debilitantur facultates subditorum. quæ eas ille diripiat, *Apophtheg-*
 ut suas augeat. Sed & eodem modo avaritia quævis lieni *ma.*
 comparatur. Nam ut eo in corpore crescente, alia membra
 decrescunt; sic crescente avaritia, deficiunt penitus virtutes, *Simile.*
 atrescit benignitas, friget charitas dormit iustitia, negligi-
 tur veritas. Sicut Iudæi aurum & argentum, quod singu-
 lari Dei beneficio ab Ægyptiis, quum egrederetur, ac-
 ceperunt, ad vitulum aureum fabricandum impiè con-
 vertebant: sic homines avari bona huius mundi, Dei be-
 neficio ipsis ad usum legitimum ac dispensationem libera-
 lem concessa, in avaritiæ idolum impiè convertunt. De hoc
 conqueritur apud Prophetam Deus: *Argentum multiplica-*
ti & aurum, quæ fecerunt Baal. Quod enim Iudæi in deser- *Osea 2.*
 to, idem postea Israëlita in terra promissionis fecerunt:
 divitias sibi concessas, in idola verterunt. Appositè Chilo
 Lacedæmonius dixit, *id quod Lydius lapis est auro, hoc esse au-*
rum homini. Nam ut lapis lydius suo affrictu prodit quale
 sit aurum, sic aurum prodit qualis sit homo. Si auro rectè,
 prudenter, liberaliter utitur, ut bonus dispensator, merce-
 dem à Deo accipiet. Si avarè retinet, serviens ei. eiusque
 cupiditate & amore captus Deo servire non potest, ad dia-
 boli servitium transit, eandem cum eo pœnam subiturus.
 Avaris enim, pecuniæ suæ servientibus eleemosynas facere
 nolentibus, dicitur in extremo iudicio: *E' iurini, & non dedi-*
sti mihi manducare, &c. Ite maledicti in ignem æternum, qui pa-
triam est diabolo & angelis eius. Quemadmodum quæ nature *Matib. 25.*
 in *Simile.*

Sextus Aurelius
Ut in vita Iuliani.
Apophtheg-
ma.

Simile.

Exemplum.
Exod. 32.

Osea 2.

Apophtheg.
Plutarch. in
Græc. Apoph.

Matib. 25.

Simile.

in

in cibum non conuesiunt, manducantur tamen, adeo non profunt, vt interitum afferant, veluti si quis ligna, lapides, sulphur, ignem, comederet: sic quæ animæ proprius cibus non sunt, nec ad æternitatem alunt, animo tamen conuiscuntur, & amantur, & toto affectu vel quæruntur, vel possidentur, veluti diuitiæ, opes, pecuniæ; adeo animas non pascunt, vt sempiternum illi exitium machinentur. *Mala est modicum iusto super diuitias peccatorum multas.* Si ponatur Crates Thebanus, homo sine Deo in hoc mundo, suis diuitiis, quas amplas habebat, in altum maris gurgitem profundere, dicens, *Abite pessum mala cupiditates: ego vixi meam vitam, ne ipse mergar à vobis?* quia à Diogene didicerat, cum illis diuitiis philosophari & virtutem colere non potuisse: pudebit profectò Christianos, quando cum avaritia & seruitute diuitiarum Deo seruire, & frui se non possunt, Christo docente didicerint, quòd eas à se via aliqua honesta & pia non abdicant; ne, illis auarè retentis, in barathrum propter illas præcipitentur. *Auaritia enim hominis mensuram quasi arcem possidet,* ait Chrysostomus; unde per dies singulas præcepta eis plena iniquitatis imponit; nec est omnino aliquis qui non obediatur imperanti. Noli igitur ex superfluo argumentari. Scimus enim pronunciauit hoc Deus, impossibile esse, dicens, Deo seruire & mammonæ. Ne ergo tu dixeris hoc esse possibile. Quando enim vnus Dominus etiã proprius exui iubet, alter vero etiã alienus ripere: quando ille te iubet omnia dissipare, alter vero inuolare atque inhiare presentibus: quando ille ad eleemosynas, ad liberalitatem, ad æquitatem hortatur ac iubet; alter vero parsimoniam indicit, & iniustitias audacter perpetrare. *duo tam contraria, quomodo tandem poterunt conuenire?* Vnde de hoc argumèto plura in aliis * Dominicis præcedentibus

*Psal. 36.
Laert. lib. 6.
Exemplum.
Apophtheg.*

*Hym. 27. in
Matth.*

* *Dom. Sexag.
text. 6. loco 3.
Dom. 7.
Quad. text. 8.
Dom. 7. post
Pent. text. 5.*

*Sollicitudo
vitæ.*

4 Ideo dico vobis, ne solliciti sitis anima vestra quæ manducetis, neque corpori vestro quid induamini.

Lo e v s moralis contra curas & sollicitudines inanis vitæ, hominibus auaris proprias. Christus Dominus, cum in hoc Euangelio contra auaritiam, & amorem huius mundi totus esse vellet, eamq; ex auditoru suorum animis penitus extirpare, postquam dixisset, fieri non posse, vt avarus qui est, idem Dei seruus existat; remedium nunc huius insanæ cupiditatis docet, iubens omnem te: um etiam necessarium, quanto magis superfluum, sollicitudinem curarum

enram, & a multis arguuntur. *Nonne animam vitam spiritum non dabitur? do, ab ex...*
h. & sollicitudo quia hæc sollicitudo nostrum frum cogitat. Quarto, quod diuine providentiam ei am infidelitate. tado peccin. tis. Eius pro dei oculos o Dei cultu a sollicitudinis. Primum ergo tu vobis: ex tione, quent luit, vidend tum valeat. præceptum. potest. Qu dico vobis, licitudinem autem per si qui ad ei se tus est, conf tria in Dei partim imp ductis Ch que ad c mammonæ tudine con pium est, p collocare, est, & certa etiam nec

men. ad cō
s lig. a. la
p. c. prius
o tamen
qu r. un
dō animam
incatur. Al
ultae. Si
undo, sua
gurgitem
tes; ego
ne didicer
colere non
do cum an
ui se non
ia aliqua
tis, in bar
hominis
dies singul
no aliquis
umentari. Sen
is, Deo ser
Quando enim
ero etiā
er verō
emof nas, ab
bet; alter
perpetrat
conuenire
is p̄cedent

ma vestra qui
id inuam.

ndines huius
Dominus, et
orem huius
rum animis
n posse, et
um nunc
e: um etiam
sollicitudin
curam.

curam, & anxium amorem deponere: quo etiam postea multis argumentis suadet. Primum, à maiori ad minus. *Nōne anima plus est quàm esca?* Qui ergo animam dedit, & vitæ spiritum subministravit, alimentum vitæ necessarium non dabit: Absurdum hoc, & Deo indignum fuerit. Secundo, ab exemplo aliarum creaturarum. *Respicite volatilia cæli, & silia agri.* Illa pascuntur, hæc vestiuntur absque vlla cura & sollicitudine. *Nōne vos magis pluris estis illis?* Tertio, quia hæc sollicitudo nihil ad rem facit; nec illa necessitatibus nostris subueniet, sed mororem augebit. *Quis vestrum cogitans potest adiuere ad staturam suam cubitum unum?* Quarto, quia diffidentia & infidelitatis scelus hoc est, vel diuinæ providentiæ non se committere, vel suam sollicitudinem ei antepone. *Hæc enim omnia Gentes inquirunt.* Ad infidelitatem gentilitiam, quæ Deum ignorat, hæc sollicitudo pertinet. *Scit enim Pater vester, quia his omnibus indiget.* eius providentia nec ignara est, nec dormit. Ad eam fidei oculos conicere oportet. Quinto, quia serui Dei est, in Dei cultu atque obsequio primam suam curam, totamque sollicitudinē ponere, reliqua ex Dei liberalitate expectare. *Primum ergo querite regnum Dei, &c.* & hæc omnia adicientur vobis: ex Dei scilicet liberalitate. In huius loci explicatione, quem ita diligenter Christus Dominus tractare voluit, videndū primò, quis sit huius præcepti sensus, & quantum valeat. Postea, quàm sit hoc & salutare & necessarium præceptum. Sensus verborum ex Christi illatione aduerti potest. Quia nemo potest Deo & mammonæ seruire, ideo dico vobis, *Ne solliciti sitis:* id est, ne sic solliciti, vt per sollicitudinem vestram seruire mammonæ videamini. Ille autem per sollicitudinem seruit, siue Deo, siue mammonæ, qui ad ei seruiendum anxius est, qui in eo, de quo sollicitus est, confidit, qui eius rei primariam curam habet. Hæc tria in Dei seruitio laudabilia sunt, in seruitio mammonæ partim impia, partim noxia. Et hæc tria in rationibus suis inductis Christus tangit. Impium est sic de mammona, atque ad cō de huius vitæ necessariis (prætextu quorum mammonæ seruitur) sollicitum esse, vt in illa tua sollicitudine confidas, quia in solo Deo confidendum est. Impium est, primariam curam in temporalibus acquirendis collocare, quia primū querite regnum Dei. Noxium est, & certa pestis animæ, circa temporalia, & huius vitæ etiam necessaria, multo magis superflua, sollicitum & anxium

1.

2.

3.

4.

5.

Partitio loci.

Sollicitudo
quatenus &
quæ prohibetur.

Infer. 207.
In ser. Dom. in
mente, li. 2. c. 26.

Hom. 22. in
Matth.
Hom. 16.

Luce 8.

Dom Sexag.
text. 6.
Hom 23. in
Matth.

1.
2.
3.

1. Tim. 5.

1. Cor 7.

anxium esse. Vult Deus hoc præcepto (ait D. Basilius) non esse
nimium sollicitos, sed quodammodum in Domino. Rusticus
Labor exercendus est, sollicitudo tollenda, ait D. Hieronymus.
Non hic reprehenditur nisi nimia sollicitudo, ait D. Augustinus.
Non dixit quia seminare non debeas, sed quia sollicitus
atque anxius esse non debes. Nec ait, non oportet operari, sed non
pusillanimum esse non oportet. Et curarum angore distendi. In
opere imperfecto in Matthæum: Dixit Deus primo parvulo
In sudore vultus tui comedes panem tuum, non dixit, in sollicitu-
dine & cura. Ergo non sollicitudine spiritus, sed labore corporis
acquirendus est panis. Damnat igitur sollicitudinem ananiam
& inquietâ circa temporalia. Hæc enim suffocat affectum
spiritualium, iuxta illud in alio Evangelio: A sollicitudinibus,
& diuitiis, & voluptatibus huius vitæ euntes suffocantur.
Quem locum latè tractauimus in alia Dominica. Damnat
sollicitudinem, quæ diuinæ prouidentie diffidat. Apollonius
Chrysostomus: Quam tu opinaris causam tibi esse curam
hanc ego idoneam esse dico, quæ te ab omni liberet intentione
rarum. Si enim dixeris, Propterea me oportet esse sollicitum, quia
sunt necessaria, ego è regione respondeo, Propterea non oportet
esse sollicitum, quia sunt utique necessaria. Si enim essent super-
flua, non deberes de eorum præstatione confidere. Nunc vero
quia necessaria sunt prorsus non oportet ambigere. Hæc est
verborum Christi. Hanc ille sollicitudinem prohibet, non
primariam tantum, sed simpliciter circa temporalia, quæ
& noxia est, suffocans spiritualium rerum amorem; & im-
perflua, quia cogitando & sollicitudinem adhibendo nihil
proficimus; & impietatis speciem habet, quia cum quadam
erga Deum diffidentia coniuncta est. Labor, & prouidentia
rerum temporalium necessaria non prohibetur, sed solli-
licitudo, & quæ illi comes est, ex parte Dei diffidentia, ex
parte nostra confidentia. In sua enim cura, prouidentia
sollicitudine, confidunt avari, & seculi amatores: diuina
prouidentia diffidunt. De prouidentia necessaria Paulus
dicit: Qui domesticorum curam non habet, infidelis est. Sed
dicit: & proci, non prociua, quo verbo Christus hic vitæ
curam habere & prospicere rebus necessariis, laudabile necesse-
narium est. Sollicitum esse verat Christus. Est quædam
inquietudo, sollicitudo, quædam cum cogitatione ægritudo &
anxietas, & hanc vim illa vox habet. Vitur illo verbo Pau-
lus, dicens: Mulier nupta sollicita est quomodo placeat marito,
nupta quomodo placeat Deo. Nec ibi sollicitudinem nuptæ
lauda-

laudat Apostolus
sollicitos esse quæ-
ritum esse quæ-
nas, & colle-
bit (quod est
rioris solli-
nuptiis con-
causa est, cu-
nat Paulus
castitas. A-
etiam studii
anxietatem,
poralia, in
ne Christiani-
nam, & vt
Quod nunc
hoc præcep-
ait Chris-
sentur corda
ta & superu-
pentini & ne-
obliuionis L-
de salutis p-
tatur Christi
circa hanc
sollicitudinem
morum habet
dicio cogita-
statim Christi
(scilicet) d-
qui terrenis
solliciti ten-
nullus erit i-
bebit, illud
cantur, quod
terram flec-
pondere ter-
per quid co-
illustres in
sollicitudin-
nostris long-
alibi monet

laudat Apostolus: vnde quidam inferunt, de liberis quoque sollicitos esse posse parentes, & de rebus necessariis sollicitum esse quemque posse, quia & Paulus circa eleemosynas, & collectas pauperum faciendas, *sollicitum se fuisse scribit* (quod etiam, inquit, *sollicitus fui seruare*) sed hanc viri & vtrius sollicitudinem narrat Paulus, vt rem molestam, & nuptiis consequentem; non vt laudabilem. Hæc enim vna causa est, cur à nuptiis dehortetur, & virginitatem anteponat Paulus verò ad Galatas non vritur verbo, *μυζημενων*, sed *επιμελησα*. Ait enim, *επιμελησαμεθα αυτοις τοις ωφελουσι*: quod etiam studui facere. Proxius igitur sollicitudinem, & animi anxietatem, curamque vehementem & intellam circa temporalia, in quantum talia prohibet Christus, vt rem homine Christiano, qui spem suam ponere debet in Deo, indignam, & vt spiritualium amori & desiderio planè noxiam. Quod nunc secundo loco explicandum est, vt quàm sit hoc præceptum salutare, intelligatur.

Ait Christus in alio Euangelio: *Attendite vobis ne grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate, & curis huius vitæ, & superueniat in vos repentina dies illa*. Vnam causam repentini & non expectati iudicij extremi, vnam causam obliuionis Dei & iudiciorum eius, vnam causam neglectæ salutis ponit Christus, *grauari corda curis huius vitæ*. Vnitur Christus verbo, *μυζημενων* sollicitudinibus circa hæc vitam, sicut in præsentis Euangelio. Dicit hæc sollicitudine sic grauari cor hominis, vt a terius vitæ memoriam habere, vt spiritus curam tenere, vt de extremo iudicio cogitare, nec vacet, nec libeat, nec possit. Ideo subdit statim Christus: *Tanquam laqueus enim superueniet in omnes* (scilicet) *dies qui sedent super faciem omnis terræ*. id est, qui terrenis rebus inhaerent, qui sedent affixi illis, qui solliciti tenentur & occupantur circa illa. Neque enim nullus erit iustus in terra, qui eius iudicij memoriam habebit, illudque expectabit. Sed *sedere super faciem terræ* dicitur, quorum corda grauantur, & deorsum semper in terram alectuntur ac deprimuntur sollicitudine, cura, & pondere rerum terrenarum, quibus affixi, sunt solliciti scilicet quid comedant, quo vestiantur, quomodo durescant & illustres in seculo fiant. ideo Christus in hoc Euangelio sollicitudinem omnem rerum temporalium à mentibus nostris longissimè abarcere & profligare vult: ne, quod aibi monet, hæc sollicitudine grauentur corda grauata, iudiciorum

Paulus à Palat. in Matth. 6.

Gal. 2.

Luca 21.

Sollicitudo quare prohibetur.

Similitudo con-
geries.

1.

2.

Coloss. 3.

3.

Sermon. 33. de
verb. Dom.

4.

Sollicitudo
noxia tribus
modis.

5.

Epist. 1.

iudiciorum Dei non recordentur; non recordando in
quam laqueo ab illis capiuntur. Sicut cæli machina
terre globo nulla vnquam arte coniungi potest, ita
terrenarum rerum ac cælestium sollicitudo, & (qui solli-
citudinis causa est) amor simul habitare poterit. Amor
affectuum nostrorum certa & finita proportio est. Quis
enim omnium actionum nostrarum fons sit ipsa volun-
tas, sit in eius affectibus quod in fontis riulis. Quemad-
modum enim si vnum tantum cursum fons teneat, plerum-
alucio fluit: sed si in varios canales se diffundit, in singulis
minor est: sic si voluntatem in sola rerum cælestium solli-
citudine, amore, affectu contineas, toto impetu eorum feret.
Sin verò eam in terrena ista distribuas, vt partem quibus
vestium, partem ciborum cura, partem pecunie, partem
honores, partem voluptates habeant, tum in singulis ma-
nor erit, tum à rebus cælestibus, quæ cum illis omnino
nullam affinitatem habet, quàm longissimè se abstraxerit.
Monet Paulus regeneratos in Christo: *Si consurrexeritis in
Christo, quæ sursum sunt sapite, vbi Christus est, in dextera
sedens: quæ sursum sunt quaerite, non quæ sunt super terram.* Nec
sapere, nec quaerere, id est, nec affici, nec sollicitum esse: in
ca res terrenas Christianus debet. Quemadmodum arbor
ris truncus terræ adhaerens, radicem suam vnde quæritur
terra diffundit; & varios quasi cuniculos agens, in multis
se brachia diuidit, quæ terræ visceribus adnascuntur: ita
hominis circa terrena solliciti animus in curas huius vitæ
& sollicitudines innumeras dispergitur, eisque tenacissimè
adhaeret. Eleganter S. Augustinus: *Amor rerum terrenarum
est viscus spiritualium peccatorum.* Sicut enim tinea vellem-
vermiculus lignum corrodit atque consumit, ex quibus
men orta & enata sunt: sic plaue curæ huius vitæ, quæ
animum terrenum vehementer affigunt & angunt, ex parte
animi concupiscentia oriuntur, ipsamque demum animam
& hominem perdunt atque consumunt.

Est autem hæc sollicitudo rerum temporalium animi
vehementer noxia tribus modis. Primò, quia mentis
lumen offuscatur. Secundò, quia ad pietatem multam
difficultatis adfert. Tertio, quia animum paulatim corrumpit
atque consumit. Quòd ad primùm attinet, quemad-
modum oculus iste corporeus (ait D. Basilius) continuo circum
nec non versatus, & nunc horsum atque illorsum deflexus, nunc
sursum deorsumque erectus, vicissim ac depressus exactus, con-

IN

nequit, sed o-
spicere conte-
distrahit, su-
pe fit tunc
ta, cuius v-
quam con-
receptaculo
beret; & te-
in contrari-
rerum humi-
atque di-
est, aliquo-
amore capi-
tam, vt ope-
cit; sed tun-
quando cla-
lestia reici-
sequitur. S-
vmbriticis
sic oculi m-
& occupati
obscura &
xia appetit
et speculum
ues recipere
illumination-
tur nobis h-
enim, vt ca-
uent, & pec-
& certius fi-
cum aberrat
stringunt, r-
quatur. Ide-
pitio velan-
pienda lo-
dam intem-
ter appetit,
tendat, & p-
Dei amore
mus contin-
rudines aff-
mi humani

nequit, sed obtutu incumbere in rem visam eum oportet, qui perspicue contemplari vult: sic humana mens sexcentis mundi curis distracta, suidenter cernere veritatem vix unquam poterit. Neque sic tunc in mente humana, quod in certa accidit distorta, cuius videlicet dētes & receptacula casu aliquo in obliuiscum conserua sunt. Nam vt in tali fera, propter turbata receptacula, clavis incerta tunc claudit, quando aperire deberet; & tunc aperit, quando claudere oporteret; omniaq; in contrarium vertuntur: sic planè animus humanus curis rerum humanarum afflictus & impeditus, totusq; turbatus atque distractus, rationem quidem, quæ clavis actionum est, aliquosque intromittit & audit; ceterum sensibilibus amore captus, & affectibus animi deordinatis, nec eam totam, vt oportet, admittit, nec salutaribus monitis acquiescit; sed tunc claudit, quum aperire deberet: tunc aperit, quando claudere oporteret: Deo claudit, mundo aperit; cælestia reicit, terrena recipit; eaq; toto studio & conatu prosequitur. Sicut enim oculi læsi, debiles, & luscii in locis umbraticis & obscuris clariùs vident quàm in rutilante sole; sic oculi mentis curis huius vitæ & sollicitudinibus affecti & occupati, læsos intuitus habent, pessimè vident; non nisi obscura & caliginosa cernunt, non nisi vana, caduca, & noxia appetunt; ad Deum se & diuina attollere nequeunt. *Nā ut speculum (ait S. Basilius) si pollutum est, imaginum impressiones recipere non potest, sic nec anima secularibus occupata curis, illuminationes Spiritus sancti capax esse valebit.* Imitanda igitur nobis hac in re venatorum industria atque solertia. Illi enim, vt canis venatici ol factum purum atque integrum feruent, & peculiari tantum officio idoneum reddat, acriusq; & certius fera vestigijs inhaerere faciant, nullo modo sinunt aberrare, & quemlibet odorem persequi; sed loris restringunt, reuocantq; vt prædam tantum proposita persequatur. Idem & aucupes faciunt, quum accipitris caput captio velant, nec vagari oculis sinunt, donec ad prædæ capiendæ locum ac tempus veniatur: vt videlicet ad solâ prædam intentus reddatur, & ne alijs cōspectis, quæ naturaliter appetit, ad illa consequenda vim sibi faciat, euolare cōteudat, & persequi studeat. Idem nobis faciendum est. In Dei amore, rerumque diuinarum cura & sollicitudine animus continendus, nec ad huius vitæ & secularis curas, sollicitudines affectus anxios diuagari permittendus. Propria animi humani præda cælum est. Hoc appetere, de hoc sollici-

6.
Hector Pintus
dialog. pag. 1.
dial. 1. cap. 0.

7.
Ibidem dial. 2.
cap. 10.

8.
Epiſt. 64.

9.

10.

rum esse, hoc per vim rapere, huc omnem curam & sollicitudinem conuertere oportet. Si in alia excurrit, hanc prædæ odorem & conspectum amittet. Si de temporariis sollicitus est, caelestia non curabit. Sicut vigilia oculos corporis grauat, in somnū declinans; sic sollicitudo temporalium grauat oculos mentis, in terrena deprimens. Sicut ergilia visum heberat, dolorem capitis generat, corpus operum debilitat & eneruat; sic sollicitudo temporalis heberat visum contēplationis spiritualis, turbationem mentis debilitat, iuxta illud Christi ad Martham: *sollicita es, & turbata es a plurima*; & totius animæ virtutē eneruat. Nam sicut in gyro ducta, triticum comminuit, & a se proicit in terram redactum; sic mundi actio, dum multas curas colligit, humanas mentes quasi per gyrum vertit, atque ex se totam farinam proicit, quia agitato corde, minutissimas & multas cogitationes gignit, iuxta illud Salomonis: *Fecit Deus hominem rectum*, & ad caelestia appetenda stabilem & erectum: *ipse autem infinitis se miscuit questionibus*, id est, multis & innumeris curis inuoluit, turbatus erga plurima, ad vnum tantum esset necessarium. Ad secundum quod attinet, maximam ad virtutum opera difficultatem haec sollicitudo adfert; ideoq; eam qui admittit, Deo seruire non potest. Quemadmodum enim, quod vno tantum simplici nodo conuictum est, facile dissoluitur (nodus enim simplici vnico attractu aperitur); quod autē pluribus & circumplexis nodis (quos caecos vocant) cōstringitur & alligatur, nisi difficillimē, multoque labore & sudore dissoluitur; ut vngues, atque etiam dentes interdum adhibere oporteat; adeoq; ad Gordium nodum dissoluendum Alexander gladio opus fuerit: sic omnino animus ille, qui vnico tantum diuini amoris nodo ac vinculo omnibus rebus ceteris astringitur, nec nisi in ordine ad vnum Deum illis affectibus factis & nullo negotio pietatem colet, nec vnquam propter earum amorem Dei leges violabit, quia propolita aliquid in rebus creaturam vel honesta necessitate, vel voluptate inordinata, quum nec illa appetat, nisi in ordine ad Deum, hanc admittat, quia contra Dei amorem est, vno hoc simplici attractu, vna hac simplici diuini amoris & honestatis consideratione pietatem non deserit, tentationem reuertitur. At verò qui pluribus nodis creaturis se affinxit, nec in ordine ad Deum, sed inordinate per varias & diuersas cupiditates erga illas afficitur, ideoque variis & diuersis

12.

Eccle. 10.

13.

Eccle. 7.

13.

ris ac sollicitudinis profectus colet. Totumque, vel Deum, & vnum admodum in modum re, si uero non uauerimus, curis reuicti conerimus, omnibus ex pietatis operibus circumdatus: quod uide, circa tur. Ad tertiam ipsam animam profusum in se ipsa rapere & surgit, vnde que compleretur ipsa & constrictio minare necessitate habere renarum, animis conquirit, ut per nequeat. Contra Deum eam rationis vultum lestum amittere, & erga temporalia mundanum reuerentium cupere. Sicut qui circumdatus, quod

ris ac sollicitudinibus illas persequitur, & adipisci contem-
 dit: profectò iste vel difficillimè; vel vix vnquam pietatem
 colet. Toto enim impetu & cursu dum in id fertur quod a-
 mat, vel Deum illis rebus contrariù amare non potest; vel
 Deum, & diuina illis rebus excelssiora, nisi difficillimè qua-
 eret, & vt difficultate careat, omnino non quaret. *Quem*
admodum enim sol est quidem clarus (ait S. Chryostomus) &
in medium cunctis propositus, & non habemus opus eum quere-
re, si verò nosmetipsos in terram desiderimus, & vndique adum-
brauerimus, multum laborandum est vt solem videamus, sic, si in
curis rerum secularium desiderimus nosmetipsos, & totos impli-
cauerimus, vix poterimus oculos aperire, & lumen gratiae, quod
unibus exponitur, animo inuerti. Hæc ille. Sic ingentem ad
 pietatis opera difficultatè inducit hæc temporalium solli-
 citudo: quod in Dominica Sexagesimæ plùribus explicatù
 vide, circa illud Christi: *A sollicitudinibus & diuitiis suffocan-*
tur. Ad tertium quod attinet, sollicitudo rerù temporalium
 ipsam animam paulatim enecat, & ad caelestia appetenda
 profus inceptam reddit. Quemadmodùm enim hedera, quam
 ex se ipsa radicem & ortum accipiat, eo tamè modo crescit
 & surgit, vt arborem vicinà arctissimè complectatur, eam
 que complexa, eius ope & fulcimento in altum se attollat,
 ceterùm ipsam postea arborem ita suo complexu stringit,
 & constrictam tenet, vt ampliùs succum admittere, ac ger-
 minare nequeat, ideoq; suffocato quasi spiritu emori ne-
 cesse habeat: eodè planè modo cura & sollicitudo rerù ter-
 renarum, animam ipsam, cuius opera & industria in terre-
 nis conquirendis vitur, ita postea obruit, & totà irretitam
 tenet, vt planè suffocata & aggrauata, ad caelestia aspirare
 nequeat. Quare curis huius seculi animum immergere, &
 ad Deum eum simul attollere velle, tã est impossibùs, quàm
 cum ratione insanire. Nam vt mentis cõpos non est, nec rati-
 onis vltim tenere potest qui insanit, sic animù quo ad cae-
 lestium amorè profus enecauit, qui eum res terrenas de-
 perire, & earum cura & amore insanire permisit. Sicut vi-
 gilia corpus deficcet, & calorè generat vel auget, sic rerum
 temporalium sollicitudo animù humore pietatis euacuat,
 acidum reddit, & insipidum circa caelestia, anorem verò &
 æstum cupiditatis vel generat, vel inflammat vehementer.
 Sicut qui oleù aqua permiscet atq; confundit, vtrumq; de-
 struit, quum eadem separata suam & pulchritudinè & na-
 turam conseruent; oleum enim aqua supernat atq; fulget,

14.
Hom. 22. in epis.
ad Hebr.

15.
Hector Pintus
dialog par. 1.
lib. 6. cap. 4.

16.

17.

18.

aqua suam puritatem limpida retinet: sic qui curis huius vitæ & sollicitudine distinetur, simulq; Deo seruire se potest se arbitratur; circa neutrum rectè se gerit, sed tam Dei cultum quàm temporalium vsus destruit. Caterùm si rebus terrenis iusto quidem & necessario labore ac providentia, sed absque sollicitudine, absque animi anxietate incipiat mentem Deo, rebusque diuinis fruendis liberam semper seruet, in vtrisque se rectè & feliciter geret. Diuinariū res amor, cura, sollicitudo, sicut oleum, omnibus eius actionibus supernabit, atque fulgebit, quia nõ nisi in ordine ad Deum rebus omnibus vtetur. Imò oleū diuini amoris ipsius necessarios labores vehementer leniet, facilesque & suauiter reddet. Ipsa verò res terrena, comedere, bibere, merca, possidere, magistratum gerere, & quæcunque huius vitæ actiones aliæ, suam honestatem seruabunt, cor & animus possidentis laborantis, vtentis hoc mundo non grauantur. Vide plura in Dominica Sexagesimæ, textu 6. loco 1. & 2.

5. *Hæc omnia Gentes inquirunt. Scit enim Pater vester celestis, quia his omnibus indigetis.*

Dissidentia in Deum.

Simile.

Exempla.

1.
Psalm. 43.

LOCVS moralis contra dissidentiam circa perpetuam Dei providentiam. Docet Christus sollicitudinem suam & animi anxietatem circa temporalia adpiscenda, manente necessaria, infideiis cuiusdam esse dissidentia signum, & quasi negata providentia Dei argumentum. Quædam enim ingens filij familias sollicitudo & cura circa domesticas, ipsius patris familias negligentiam & incuriam coarguit, cui dissidens filius sua diligentia mederi vultis plane qui in temporalibus conquirendis sollicitudinem exerceat, & curis huius vitæ anxie distinetur, Dei providentiam tacite aculeant; quasi ille suorum curam non haberet. Adhibenda est rebus necessariis humana industria, sed non in ea confidendum, verùm in Dei bonitate & providentia tota fiducia collocanda est. Iudæi, vt terram promissionis ingrederentur, pugnaverunt quidem, & armis manu Chanaanos eiecerunt. Tamen Dei erat victoria, non illorum. *Nec enim in gladio suo possiderunt terram, & brachium eorum non saluauit eos, sed dextera tua. & illuminatio vultus tui; quoniam complacisti in eis.* Dicit Rex bellator erat fortissimus. Dicit ramentum in eodem sermone: *In te inimicos nostros ventilabimus cornu, & in membra ipsorum*

heremus
& gladius
ne iude affi
mus, Iuda
ta, conel
Christus, a
fros esse
pendere. S
me sapere
præstat nob
Ecce nunc
& faciemus
mus: pro eo
tiamus hoc
Talis erat
ducit dice
plurimos. R
Sulte, hæc
si cuius er
posuisti Q
confidenciã
ritia: quia n
possidet. T
in ea stult
tunc idolo
suis peccan
cum alibi
adiecit, ips
aliæ docen
in solertia,
nedictione
vestram (a
ra de vobis
tia tua pone
festinans,
recuperatio
oculus Dei
ipsum, & ex
tas seculi:
vesper ad
ergo Domi
ta dabit

ni curis huius
seruite se possi
d tam Deo cal
eter um si tebu
providentia
ietate incubat
beram semper
Diuinariu reu
s eius a choro
si in ordine m
ni amoris ipsi
esque & suau
bere, merita
e huius vici
cor & animam
non grauantur
6. loco 1. & 2.

im Pater vesp

rea perpetua
tudinem huius
ceda, manna
tia signum, &
n. Quenadmo
& cura circa m
am & inquiran
mederi vultis
licitudinem t
ur, Dei prop
curam non h
mana industria
bonitate & pro
, vt terram p
dem, & armis
at victoria, n
terram, & h
& brachia tua
ffi in eu. Dicit
in eodem pla
& in nomine tu
ipernam

spememus insurgentes in nobis. Non enim in arcu meo sperabo, & gladius meus non saluabit me. Saluasti enim nos (tu Domine) de affligentibus nos, & odientes nos confundisti. Vir fortissimus, Iudas Machabæus, tota ratione rei militaris constituta, concludit: Sicut autem fuerit voluntas in calo sic fiet. Docet ^{3.} ^{1. Machab. 3.} Christus, ad Dei prouidentiam omnia studia & conatus nostros esse referenda, & non ex nobis ipsis, nostrisque mediis pendere. Sic Paulus: Diuitibus huius seculi præcipe non sublimè sapere, non sperare in incerto diuitiarum, sed in Deo viuo, qui præstat nobis omnia abundè ad fruendum. Sic & D. Iacobus. Ecce nunc qui dicitis, Hodie aut crastino ibimus in illam civitatem, Iacobi 4. & faciemus ibi quidè animum, & mercabimur, & lucrum faciemus: pro eo vt dicatis, Si Dominus voluerit: & si vixerimus, faciemus hoc aut illud. Nunc autem exultatis in superbiis vestris. Talis erat stultus ille diues, quem Christus in parabola inducit dicentem: Anima mea, habes multa bona posita in annos ^{Luca 12.} plurimos. Requiesce, comede, bibe, epulare. Cui statim dicitur: Stulte, hæc nocte animam tuam repetent à te. Quia autè collegisti, cuius erunt? Certè nec tua, nec eorum, quibus ea forte reposuisti. Quare contra hanc impiam de bonis huius seculi confidentiam, addit ibi Christus: Videte & cauete ab omni auaritia: quia non in abundantia cuiusquam vita eius est, ex his quæ possidet. Tollere Christus vult omnè pecuniæ affectum, omnè in ea stultam & impiam confidentiam. Hoc enim maximè nomine idolorum seruus auaritia ab Apostolo vocatur, quia in ^{Coloss. 3.} suis pecuniis stulti homines confidunt, non in Deo. Quare cum alibi dixisset, Sine moribus sine auaritia contenti præsentibus: ^{Heb. 13.} adiecit, ipse enim dixit, Non te deseram neque derelinquam. Sic aliter docent Scripturæ non in diuitiis, nõ in prudentia, nõ in solertia, industria, sollicitudine nostra, sed in sola Dei benedictione fiduciam ponendam esse. ^{1. Pet. 5.} Omnem sollicitudinem vestram (ait D. Petrus) proicietes in eum: quoniam ipse est cura de vobis. Noli laborare vt dixeris (ait Salomon) sed prudentia tua pone modum. Sic Ecclesiasticus: Est homo laborans & ^{Prou. 23.} ^{Eccli. 10.} festinans, & tanto magis non abundans. Est homo marcidus, egens recuperatione, plus deficiens virtute & abundans paupertate, & oculus Dei respexit illum in bono, & erexit illum ab humilitate ipsius, & exaltauit caput eius. Dicunt avari & prudentes huius seculi: De futuro prospiciendum est. Nescis quid serus resper aduehat. Quibus responder sanctus Basilius: Non ergo Dominus tibi præceptor erit, nec Euangelium formam vitam dabit, sed tu tibi ipsi iura dices ac statues. Prohibuit enim ^{Hom. 1. in diuit.} ^{et auaros.}

ille tibi, ne sollicitus esses in crastinum. Et paulo post: *Esse incertum sit (ut ait) tua futura necessitas, longè tamen incertior est, desolatio & reconditio thesauri tui usus nec tamen pœna incerta, sed certissima, quæ tuorum morum maiet in humanitate, atque in Deum diffidentiam.* Contra hos diuites auaros, & huius seculi prudentes, cõsidentes in thesauris suis, clamat Propheta Amos:

Amos 6.

Væ qui opulenti estis in Sion, & confiditis in monte Samaria, iuravit Dominus Deus in anima sua: Desestor ego superbiam Iacob, & domos eius odi. Et paulo post cauam reddens, ait: Qui latamini in nihilo, & dicitis: Numquid non infortitudine nostra assumpsimus vobis cornua? Omne robur humanum, rem nihili vocat Propheta Confidentiam in potentia & brachio humano, detestatur Deus. Beatus vir, qui inuentus est sine macula, sine diffidentia in Deum macula: & qui post aurum non abiit, sollicitè illud quærendo, vel inordinatè appetendo: ac

Ecclesi. 31.

sp̄eravit in pecunia thesauris, iam acquiritis, vel relictis, sed in Deo viuo. Quis est hic, & laudabimus eum? Fecit enim mirabilia in vita sua ad est, communem hominum errorem correxit, hominumque iudicio mirabilia fecit, quia iniurata. Talis erat Elías iaceros magnus, qui populum sub Dario captiuitate reduxit. Sic enim de se scribit: Erubui petere Regem auxilium & equites, qui defenderent nos ab inimico in regem, quia dixeramus Regi: Manus Dei nostri est super omnes qui auerunt eum in bonitate, & imperium eius, & fortitudo eius, & favor super omnes qui derelinquunt eum. Ieiunauimus autem, & rogauimus Deum nostrum super hoc, & euenit nobis prosperè.

Exemplum.

1. Esdr. 8.

Et sanè quid est, quòd de Dei prouidentia & bonitate in rebus necessariis, faciès interitum quod in se est, quisquã debet? Si de eius potètia, Deus est: si de eius volùtate, Patet est: si de necessitatũ nostrarum reru scientia, ecce ipse dicit, *Scit Pater vester, quia his omnibus indigetis.* Profecto qui credit Deũ suas cognoscere miseras, & nõ sperat diuinum adiutoriũ, iam fatetur se in inferno esse damnatũ. Dãnatũ enim miseras & calamitates nouit Deus, & perpetuo illis subuenire recusat. De viuis hoc cogitare, & quidẽ in eum credẽtib; & amãtib; summa esset blasphemia. Vix enim grauiori seclẽ e in Deũ peccatur, quã in horũ altero; aut in eius bonitatẽ fiducia abiiciendo, aut de nostris viribus

Deo diffidere
quam absurdum.

& diuitijs præsumẽdo. Vtrunque in hoc Euãgelio Christus è suorũ pectoribus eliminat. Superbẽ de se ipso confidẽtẽ acerrimè à Deo vindicatã exẽpla in Scripturis occurrunt multa, quæ breuiter proponi circa hoc Euãgelium possunt: vt, solli

Confidentia
suis ipsius puni-
ta.

vt, solli

vt, sollicitu-
nere doceat
deum susce-
pantur eius
solabit M
per muros co-
Babylonẽ, &
ta intonat: L
super cor tuu
delicata, & h
& non est pr
ritatem. Ven
dum. Quia s
que videt me
pia auxilia p
auxilio negli-
vanam fiduc
sila huius in
in auxilium, r
modo effugere
in nullo mor-
males, in q
fidit Ag, pro-
ta Agypci, c
tunt ab Assy-
postea à Me-
ab Alexandr
tis veneno su-
diuulsum Ro-
eos qui de su-
studines, ne
sumptio hur-
sublimatus est
nem atque cor-
trahidi enim in
impetatem ei
cõsideria ac-
Vidit Ephraim
vanculi suã: e
vt, & ep̄ e non
culum. Quom-
ni domus: Ipa

vt, sollicitudine abiecta, in solo Deo spem ac fiduciam ponere doceatur auditor, cōtra Moabitas clamat Elaias: Audiamus superbiam Moab: superbus est valde: superbia eius, & arrogantia eius, & indignatio eius, plus quàm fortitudo eius. *Esai. 10.*
 1. *Uulabit Moab ad Moab: uniuersus ululabit. His qui latantur super muros cōti lateris, loquimini plagas suas. Contra superbam Babylonē, & uniuersam Assyriorū potentiam, sic idē Propheeta iocōnat: Dixisti, In sempiternum ero domina. Non posuisti hęc super cor tuum neque recordata es nouissimi tui. Et nūc audi hęc delucata, & habitans confidenter, quę dicis in corde tuo, Ego sum, & non est prater me amplius. Nō sededo vidua, & ignorabo sterilitatem. Venient tibi duo hęc subito in die vna, sterilitas & viduitas. Quia fiduciam habuisti in malitia tua, & dixisti, Non est qui videat me Azotij contra Assyrios ab Agypto & Athyopia auxilia petierant: à quibus etiam auxilium petere, Dei auxilio neglecto, Iudai decreuerāt. Sed cōtra hanc eorum vanam fiduciam sic loquitur Propheeta, Dicit habitator in- *Esai. 47.*
 2. *sula huius in die illa, Ecce hęc erat spes nostra ad quos cōfugimus in auxilium, ut liberaret nos à facie Regis Assyriorum: & quomodo effugere poterimus nos? Docere vult Propheeta, Iudæos in nullo mortalium, sed in solo Deo fiduciam ponere. Damaeus, in qua Israël spem posuerat, fuerat euersa. Iudæa fuit Agypto. Fuit Agyptus ab Assyriis tribus annis vastata. Agyptus conuulsa: at Athiopes fuerunt ab Assyriis superati. Assyrii victoriis elati, fuerunt postea à Medis & Persis grauiter oppressi. Persæ & Medi ab Alexandro fuerunt contriti. Ipse Alexander in flore ætatis veneno sublatus periit. Eius regnum in multas partes diuisum Romani occupauerunt. Hęc sunt Dei iudicia in eos qui de suis goriātur viribus. Nec fretū tot habet vicissitudines, nec rota facilius mouetur, quàm potentia & præsumpcio humana. Dicit Deus superbis Assyriis, Pro eo quòd *Esai. 20.*
 3. *sublimatus est in altitudine, & deiecit summitatem suam in renem, & in aquę condensam, & eleuatum est cor eius in altitudine sua, tradidi eum in manus fortissimi gentium: faciens faciet ei: iuxta impietatem eius eiecit eum. Sed in ipso populo Dei, hęc impia cōfidētia acerbius taxata, & acrius punita fuit. Vnde Oseas: *Oseas.*
 4. *Vidit Ephraim (hoc est, decem tribus) languorem suum, & Iudas conciliū suū: & abiit Ephraim ad Assur, & misit ad Regē ultorū: & ipse non poterit sanare vos, nec soluere poterit à vobis vinculum. Quoniam ego quasi leana Ephraim, & quasi catulus leonũ domus Iudæ: id est, ferocissimè in eos cōmoueor propter*
 5. *peccata*
 6.***

peccata eorum. Ego, ego capiam, & vadam: tollam, & non est qui eruat. Vadens revertar ad locum meum, donec deficiatis, & quaratis faciem meam. Nempe Manahe Rex Israël confugit ad Phil Regem Assyriæ, & ei mille argenti talenta dedit, ut firmaret regnum eius. Osce vestigialis fit Salmanassari Assyriæ Regi, ne vastaretur ab eo. Achaz Rex Judæ confugit ad auxilium Regis Assyriæ, dans ei omne aurum, quod inveniri potuit in templo Dei. Sed frustra hi omnes hominum auxilia quærebant, cum suo populo nihilominus perirent. Quare iterum Propheta sic eos alloquitur. Comediti frugum mendacium, id est, vanæ spei, eo quod cõsistis in viis suis, in multitudine fortium tuorum. Et paulo post: Ephraim pascit ventum, & sequitur autum: rota die mendacium & vastitatem multiplicat. & fœdus cum Assyriis iicit, & oleum in Aegyptum ferebat. Harum gentium amicitias ambiebat, neglecta in Dominum Deum spe & confidentia. Iudicium ergo Domini cum Iuda, & visitatio super Iacob. Iuxta vias eius, & iuxta adinventiones eius reddet ei.

4. Reg. 15. 16. &
17.

Osea 10.
Osea 12.

Dissidentia in
Deum, peccatorum causa.

Exemplum.

Abac. 1.

Ierem. 49.

Psal. 16. 17. 31.
33.

Hæc in Deum dissidentia innumeris peccatis causam dat. Totam vitam, adeoque omnes penè vitæ dies & horas in curis & negotiis secularibus impendimus, minimam vitæ partem in Dei laudibus, oratione celestium rerum studio, cognitione, desiderio collocamus; quia omnem fiduciam in manibus nostris, in negotiatione & prudentia nostra, sicut habemus, parum aut nihil in Deo. Sed vide quæso. Esau homo durus, pilosus, laboriosus, perrexit ad venationem, montes & colles peragravit, & fatigatus est: patris tamen benedictione cum toto labore suo excidit. Iacob homo lenis domesticam & quietam vitam agens, sed in Dei meditatione assiduus, primogenituram rapit, & patris benedictione fruitur. De plerisque Christianis dici potest, quod de impiis scripsit Abacuc Propheta: Immolabit sagena sua, & sacrificabit reti suo, quia in ipsis incrassata est pars eius, & cibus electus. Nepe arte quisque suâ, industriâ, ingenium admiratur & aborat, eique totâ vitæ victusque ratione in seculo adeptâ attribuit, ei immolat, ei sacrificat. Sed talibus Scriptura dicit: Rogantia tua decepit te, & superbia cordis tui, qui habitas in caavis petris, & apprehendere niteris altitudinem collis. Cum exaltaveris quasi aquila nidum tuum, inde detrahâ te, dicit Dominus. Quod de suis viribus gloriatur, eos confundit Dominus: sperans autem in se, non confundet. De hac necessaria in Deum confidentia ac fiducia, iam in alijs Dominicis iterum atque iterum dictum est.

Vide in Do
ibi annotat
peccatur. C
ei potest, ne
nibus delict
& servus D

s. Primus

OMN

Locvs
litaris exco
stra esse del
scopus Chr
reiecta soll
fina est, vel
blasphemâ
id est, prim
quæramus.
te magis no
pturæ locis
propria inter
quod veniet
nim omnin
do faciend
verba sanct
ta que con
pulari, sic
hac omnia
vobis, sed a
palter datur
intentione a
illa datur,
bet ergo Cl
Et quis rem
re tantam
nis omnes
habemus, G
Spiritus De
& terreni, n
verbum de
filius iemini
knowet At y b
Vide

Vide in Domiu. 6. post Pentecosten, textu 4. & alia loca ibi annotata. Vix alio in genere aut grauius aut crebrius peccatur. Quare de hoc argumento vix vnquam satis dici potest, nec illud iam decies tractasse piget. Faciet ex omnibus delectum pro sua prudentia prudens paterfamilias, & seruus Domini fidelis.

1. *Primum querite regnum Dei, & iustitiam eius: & haec omnia adicientur vobis.*

Locvs moralis, quod rerum caelestium, & diuinæ voluntatis exequendæ prima cura ac potissima sollicitudo nostra esse debeat, quia in cæteris Deus suis nõ deerit. Hic est scopus Christi in tota huius Euangelij concione: vt omni reiecta sollicitudine rerum temporalium, vel quia superflua est, vel quia spiritualium studio noxia, vel quia in Deū blasphemā, Regnum Dei & iustitiam eius ante omnia, id est, primaria ac maximè intentā cura ac sollicitudine queramus. Illud enim, *primum*, intentionem vehementer magis notat, quàm ordinem. Sic in aliis interdum Scripturæ locis: *Hoc primum intelligentes, quod omnis propheta propria interpretatione non fit.* Rursum: *Hoc primum scientes, quod venit in nouissimis diebus illufores.* Et iterum: *Obsecro primum omnium fieri obsecrationes, &c.* Neque enim hic ordo faciendi, sed facti intentio commendatur. Sic hæc verba sanctus Gregorius exponit: *Se magis Dominus, quàm ea que condidit, vult amari, æterna potius quàm terrena pulari, sicut scriptum est: Querite primum regnum Dei, & haec omnia adicientur vobis. Quia enim non ait, dabuntur vobis, sed adicientur; profecto indicat aliud esse quod principaliter datur, aliud quod superadditur. Quia enim nobis in uentione æternitas, in vsu verò temporalitas esse debet; & illud datur, & hoc ex abundantia superadditur.* Hæc ille. Iubet ergo Christus queri, & intentissimè queri regnū Dei. Et quis rem tam excellentem merito non querat? Aut quare tantam oblatam dignitatem & felicitatem ambabus vlnis omnes nõ amplectuntur? Quia animū adhuc regium nõ habemus, sed ferulem, abiectū, & infinis cõtentum. Quia Spiritus Dei nondum insluit in nos Quia animales adhuc & terreni, non nisi talia sapimus. Saul ad primum Samuelis verbum de regno contempsit & risit, dicens: *Nunquid non filius iemini ego sum?* Quare ergo loquutus es mihi sermonem hunc? At vbi oleo tactus est, & insluit in eū Spiritus Domini.

Cælestia que
rentibus tem-
poralia non
deerunt.

1. Petri 1. & 9.

1. Tim. 2.

Moral. in Job
lib. 15. cap. 20.

Cælestia cur
non appetuntur.

1. Reg. 15.

Simile.

*In Orat. sive
Epist. de peti-
tione Cōsularum.*

*Ephes. 2.
1. 19. 27.*

Genesis 3.

Rom. 4.

1. Cor. 9.

1. Pet. 4.

animum regalem sumpsit & quæ rege digna erant, cogitare cœpit, mutatus in alium virū. Quintus Cicero ad Marcum fratrem de petitione Cōsularum (amplissima tunc toto orbe dignitatis) scribens, hoc eum sēper ob oculos & mentem habere, siue domi resideat, siue in forum descendat, siue in Senatum eat, sibiq; hoc dicere monet: *Novus homo es, Cōsulariū petis. Roma est.* Hæc enim singula ingentes illi virtutū stimulos apponere posse putabat. 1. quòd nō civis Ro. natus, nec patricius, sed Arpinas, loco obscuro ortus. 2. quòd supremā dignitatē peteret. 3. quòd in vrbe Roma, amplissimo totius orbis theatro, & in maximo selectissimorū competitorum numero eam ambiret. Atqui nos Christiani omnes & singuli nō in vna vrbe Cōsulariū, sed extra totum orbem regnum cælorum ambimus, cuiusque candidati sumus. Dicat ergo sibi vnusquisque nostrū, *Novus homo es. Gloriam & beatitudinem aternā petis. Calum est.* Nos sumus eius regni cælestis nati, vt olim in paradiso voluntatis & statu innocentia, primus noster parens fuit: sed iam *natura filij ira, hospites, & advena, & peregrini in terra, nati in mundo, qui totus in maligno positus est.* nati ex carne, & in peccato concepti. Sumus in terra maledicta. *In sudore vultus nostri comedere debemus panem nostrum.* Ad hanc vetustatem & corruptionē exuendam, magna pugna ad eūda, multæ tentationes superandæ, variæ tribulationes perferendæ sunt. Gloriam aternam petis, non vnus anni Cōsularum. *At non sunt condigna passionis huius temporis ad futuram gloriā quæ reuelabitur in nobis.* De quare in alia Dominica dictum est. *Quis non vellet decem annis priuam vitam agere, vt postea quinquaginta annis regnaret? Omnes qui in agone contendunt, ab omnibus se abstinent.* Cibum & vestes corpori detrahunt, oleum addunt: vt nudi & agiles luctentur, & aduersario tenendi ansas eripiāt. Oleo enim delibata caro, difficillimè prehensa tenetur. Sic sollicitudinē cibi & vestimentorum deponere debemus, oleumque misericordie & charitatis adhibere: vt nulla nos terrena impediāt, hostique diabolo inuadendi nos facultatem eripiāt. *Charitas enim operit multitudinem peccatorum: & ille nisi peccata nos non comprehendit. Et illi quidem hoc faciunt vt coronam accipiant corruptam, breuem, caducam; mouentaneam, vanam opinionis laudem: nos autē vt incorruptā, solidam, sempiternam. Romæ via ad Cōsularum erat, populari esse bona officia Reipub. nauasse, multos priuatum*

iuuile. Nobilitas, integritas, amor in Deo, vt abnegatio, sobrietas, munus, & inuicem in hoc re magna Deo verbo hic tet Deo querere promereri: salutem augere. Datu nea merces, mo, cælum e velamus. At quoniam illud. Viuam ambulat experti, & vni, in necessitate sibi capris, mundus. De h adimplendam ruit ad in dō di non reuicameta non nta incipit e rem cogit e locis iam dic saltamus) p r dēcoras at g tēmetip sum r (hic s Augu velle potes q poratibus s lano corpori mente cælesti sic temporalia marum gloria sicutur cont promissis dicēs: veteri Lege p

rant, cogita-
 ero ad bla-
 lissima que
 ob oculos &
 rum delecta-
 ter. *Nonus ho-*
 ula ingentes
 quod non ci-
 obsecuro or-
 in vrbe ko-
 imo selesch-
 . Atqui non
 onfulara sed
 aus, et iuste
 nostru. *Nonus*
lum est. Non
 adilo volup-
 suis: sed lu-
 i in terra, non
 e carne, & in
 in sudore vil-
 tanc vetusta
 adeuda, mult-
 perferenda
 Consultarem
 futuram glo-
 dominica de
 tam vitam a-
 Omnes qui in
 um & vestis
 giles lucta-
 enis delibo-
 icitudine di-
 imque mude-
 rrena impe-
 em eripiam:
 & ille nisi per
 hoc faciat ut
 nis, in omnia
 or rapia, sol-
 erat, popu-
 tos priuatum
 ianile.

inutile. Nobis ad gloriam caelestem via est, torius vite san-
 ctitas, integritas, incorruptio, Dei cultus assiduus, proxi-
 mus amor indefessus. *Apparuit enim gratia Saluatoris nostri*
Dei, et abnegates impietatem, & secularia desideria, sobriè, iuste,
pie, (sobriè, quoad nos, & temperanter; iuste, quoad proxi-
num, & innocenter; pie quoad Deum, & obsequenter) vi-
uamus in hoc seculo, expectantes beatam spem, & aduentum glo-
riae magni Dei. Hac est ad regnū Dei via, quam Christus vno
 verbo hicteterigit, dicēs, *Et iustitiam eius.* Non est satis regnū
 Dei querere, vel sollicitē operari, aut nescio quibus operib⁹
 promereri: sed oportet quoque huius regni, vel potius Dei
 iustitiam querere; sollicitēque circa eam adimplenda sa-
 tagere. Datur enim non otiosis in foro, sed operariis in vi-
 nea merces, quod in alia Dominica explicatū vide. postre-
 mo, caelum est quod tendimus, & in quo cum Deo regnare
 volumus. At qui *regnum calorum vim patitur, & violenti rapi-*
ant illud. Vis viam ad caelum scire? Pete ab illis qui per hāc
 viam ambulauerūt. Respondebunt tibi: *Ludibria & verbera*
experti, & vincula, & carceres, lapidati sunt, secti sunt, tentati
sunt, in occisione gladii mortui sunt. Circueverunt in melosis, in pel-
libus capris, egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat
mundus. De hac via iustorum, & vera via ad gloriā caelestem
 adipsendam, vide plura in aliis supra Dominicis. Qui
 vult ad Indos negociandi causa pergere, labore nauiga-
 re non recusat Qui à morbo graui lanati desiderat, in di-
 camēta non respuit. Qui fundū emere parat, de pretio sta-
 tui incipit cogitare. Sic qui regnum caelorum petit, labo-
 rem cogit: et oportet, qui pretium eius est, vt multis aliis in
 locis iam dictum est, *Qui omne studiu totamq; curā* (ait Chry-
 sostomus) *pro illis inestimabilibus gerere debes bonis, valde te ipsum*
delectas atque confundis, qui erga cupiditate verum fluxarum
tenetis, iam impendis. Quemadmodum qui graui morbo laborat
(ait S. Augustinus) peruersè facit, qui deliciosas & terribissimas
vestes petitis quam medicamenta medicosq; conquiri: sic de ten-
poralibus sollicitus, regnū calorum non querit. Nam vt nisi
lano corpori non quaerūtur pulchrae vestes, sic nisi primum
mente caelestium bonorum desiderio flagrante, quaerenda
sūt temporalia *Quoadmodū enim* (ait S. Chr. Iostomus) *qui hu-*
manam gloriam captant, diuina prorsus excidunt, ita qui diuinā
sequuntur continuo neq; hac priuantur; id quod Christus hoc loco
promisit, sicēs: Cetera omnia adiciētur vobis. illustris est illa in
 veteri Lege promissio, qua dicitur. *Nullus insidiabitur terra*

Tit. 3.

Dom. Septuag.

Math. 11.

Hebr. 11.

Domin. 4.

Aduent. rex. 4.

Dominica 7.

Quadragesima

rex. 1.

Similia.

Hamil. 23. in

Math.

Epist. 36.

Simile.

Hamil. 24. in

Ge. es.

Simile.

Exod. 34.

ita ascendente te & apparere in cōspectu Domini Dei tui ter
anno. Quum enim ex vniuersa Iudæa ad tēplū ter in anno
 proficiscendum erat, solis domi relictis paruulis & mulie-
 ribus, pleræque autem tribus aliquot dierum itinere dis-
 plo distarent; promittit Deus, nihil in re familiari detri-
 menti accepturos, & quod nullus hostis aut predo, illis de-
 mo profectis, terræ & possessionib⁹ eorū insidiabitur. Hæc
 in figura contigerunt illis, vt & nos sciamus interim dum
 regnum Dei quarimus, & iustitiam eius, dum obsequio de-
 uino vacamus, nihil nos in temporalibus detrimenti acco-
 pturos, sed eorum curam Deum habiturum, qui, vt illi le-
 uiant, curā habent. Pater eius filij curam deponit, quem vi-
 det ad suam solius rem attentum esse, & omne patris mis-
 sterium & obsequiū negligere. At quem filium pater videt
 in suo ministerio ita totum occupari, totūque tempus
 collocare, vt sui ipsius propemodum obliuisci videatur, he-
 ius curā pater diligenter habet, & ne quicquam illi de-
 studiosè prospicit. Multo fidelius & amantius erga filios
 suos adoptiuos Pater cælestis hoc facit, eis necessariam sub-
 ministrans, quos in suo obsequio assiduos & diligentes vo-
 det. Aliqua hic huius rei exempla subiiciam. Exemplū ce-
 ræ & prouidentia diuinā de iis, qui ante omnia eius cultū
 quarunt, in sancto Hugone Lincolnie nri episcopo sane
 perspicuum apparuit. Sanctus ille episcopus in itinere ab-
 quādo quum esset, cum alijs praelatis & clericis, ceterique
 primo manē abire vellent, propter viarum pericula; Quo-
 inquit, ibimus, matutinis precibus nondum persolutis illi
 dicētib⁹, preces postea esse recitandas, sed nunc propen-
 dum, ne propter moram à prædonibus capiatur: respōdit.
 Qui capit, capiat. Ego hinc non exibo, donec solito more
 preces matutinas persolucero. Mira res. Solus episcopus per
 illā viam equitans, nihil mali passus est. Alij dum prudētē
 facere volunt, & suæ prius incolumitati cōsulere, quam De-
 i iustitiam facere, in periculum, quod cauere moliebantur,
 inciderūt, à prædonibus capti & spoliati. Sic ille vir sanctus,
 Dei cultum priuati negotij celeritati anteponēs, à Deo re-
 tatus est. Sed & præclarum huius rei exemplum est quod in
 Prato spiritali legitur. Nobilis quidam Cōstantinopolita-
 nus magnas elemosynas faciēs, & pecunias omnes distri-
 buens, moriens, Christum reliquit filio suo curatorē: & di-
 lius conditionem libens acceptauit. Non longè post dicitur
 quidam in eadem ciuitate, vnicam habens filiam, & soliti-
 tas

Sim. ile.

Exempla.

1.

*In vita eius cap.
 22. apud Sur.
 tom. 6.*

IN D

rus coicam c
 ad Ecclesiam
 contigem a
 alterius ma
 perum ga
 accepit. Hæc
 cix in Deu
 Adrianus I. I
 Longobard
 equidem salu
 vt vibem do
 quem ab Ad
 tea, referatis
 siterio sub a
 vibem acced
 simplici ana
 motata, retr
 in Deum fid
 opulatio. Si
 Magnus Rom
 si primū qu
 nobis. Hoc it
 rantes, tenu
 cultum ante
 loco propon
 quores Turc
 professor leg
 quid contra
 Imperator et
 & caupones
 publico, que
 allerentibus
 pronunciauit
 quā caupone
 men religio
 & querenda
 populi ab om
 dilet, vltim
 ieroduxit me
 templi Domini
 rem dor in hab
 nauem, & ad

tos etiam collocaret, vxori dixit, vt post orationes factas,
 ad Ecclesiam iret, & qui primus ingrederetur, filiam suam
 conjugem acciperet. Ingressus est primus adolescens iste,
 alterius magni Eleemolynarij filius: & magno cum pa-
 rentum gaudio. filiam illam, splendide dotatam, in vxorem
 accepit. Hæc ibi, cap. 101. Illustre quoque & illud tam fidu-
 cia in Deum, quàm adiutorij diuini exemplum est, quod
 Adrianus I. Pontifex Romanus fecit. Quò enim Desiderius
 Longobardorum Rex Romam cum exercitu peteret, specie
 quidem salutandi ex voto Apostolorum limina, verè autem
 vt urbem dolo caperet, Carolumque Magnum præueniret,
 quem ab Adriano euocatum intellexerat; Adrianus Ponti-
 fex, referatis prius templis, atque vrbis portis, misit qui De-
 siderio sub anathematis pœna imperarent, ne propriis ad
 urbem accederet. Barbarus Rex, quem arma nõ mouerant,
 simplici anathematis denunciatione territus, sententia
 mutata retrò exercitum conuertit. Magna fuit Pontificis
 in Deum fiducia, magna pietas: maior Dei & præsentissima
 opitulatio. Sic Atrilam, flagellum Dei, ex Italiæ finibus Leo
 Magnus Rom. P. O. Dei numine inuocato, abbarcuit. Ad eò,
 supremum quæritur regnum Dei, cætera omnia adiiciuntur
 nobis. Hoc ita impressum etiam Gentibus, verum Deum igno-
 rantes, tenuerunt, vt rebus omnibus religionem & numinis
 cultum anteferrent. In Senatu Romano ea semper primo
 loco proponebantur, quæ ad religionem faciebant. Hodie
 quorundam Turcarum princeps cum suis proceribus deliberat,
 professor legis eorum adesse iubetur, attentè obseruans, ne
 quid contra religionem concludatur. Alexander Severus,
 Imperator ethnicus, audita controuersia inter Christianos
 & caupones quosdam Gentiles, de loco & fundo quodam
 publico, quem Christiani orandi in eo causa occupauerant,
 afferentibus cauponibus eum ad se locum antea pertinere
 pronunciauit: Quoquo modo sit, satius est eo in loco Deum coli,
 quam cauponas exercere. Hæc illorum euis falsa, ordinata ta-
 men religio erat, Dei cultum, & iustitiam primum quærere,
 & querendam decernere. Apud Ezechielem, cum multas
 populi abominaciones Deus Prophetae inspiciendas osten-
 dit, vitimo loco, & pro omnium grauissima hanc ponit:
 Introduxit me in atrium domus Domini interius, & ecce in ostio
 templi Domini, inter vestibulum & altare, quasi viginti quinque
 viri dorsa habentes contra templum Domini, & facies ad O-
 rientem, & adorabant ad ortum solis. Per hos designantur,
 qui

*Baptista Fulge-
 rus lib. 8. cap. 10.*

Ibidem:

*Abertus Noui-
 camp. in orat. ad
 Hungar. Princ.*

*Actius Lampridius
 in Alexandro.*

Ezech. 8.

Allegoria.

qui à Deo, diuinisq; rebus auerſi, oculos ſuos in mundana felicitatis ſplendore deſixos habēt; qui terrena ſapiunt, celeſtia ſaſtidiunt; qui non primū regnum Dei, & iuſtitiam eius quærunt, vt cætera eis adiciantur; ſed primū bona temporalia ſollicitè parant, & Deum non niſi ad illa adipeſcenda, & quum eius auxilio in illis comparandis opus habeat, reſpiciunt. *Iſti videntur Deo, fruuntur nummo, ait Auguſtinus, abiciens & conciliantes fidem ſuam, & ſtimando ſua mercede viliffima, quaſi ad hoc ſeruietes Deo, vt terrenam felicitatem adipiſcatur.* Atqui docet nos Chriſtus nihil abſolute & principaliter quærere, niſi regnum Dei, & iuſtitia cetera enim adicienda eſſe, vt quædam vel neceſſario dependentia, vel ſua ſponte conſequentia. Appoſitè Chryſoſtomus: *Negæ ad conuiuium quiſquam iturus opulentiſſimus, deſignat diei cibo ſe curare patietur: nec ad fontem aliquis accedens, ſollicitudinem de ſitis neceſſitate patietur. Nequaquam ergo etiam nos, cum habemus liberalitatem & providentiam Dei, cunctis omnino fontibus affluentiorem, inopes nos putemus.* Nempe cetera ad cœnam magnam, ad quam inuitati ſumus, cibo non indigebimus in via. Petamus fontem illum, qui dixit, Si quis p̄t̄, veniat ad me, potu non carebimus in via.

Epist. 120. ca. 5.

*Homil. 23. in
2. Cor. 11.
Similia.*

1. Cor. 7.

2. Cor. 11.

*Necessaria
quo ſenſu ad-
iciantur.*

*Basiliius Conſt.
monaſt. cap. 3.
Simile.*

At multi pi, Paulus verbi gratia, qui primū & ante omnia quærebant regnum Dei, in ſame, in ſiti, in reuiniis, in frigore & nuditate, hanc vitam tranſegerunt. Sed vide animam eius; Ego didici in quibus ſum ſufficiens eſſe. Scio abundare, & penuriam pati. Adiciuntur ergo neceſſaria piis, vel reſpectu vel quantum ipſi deſiderant. Nihil ille opus habet, qui nihil deſiderat. Qui Deo plenus eſt, quærens regnum Dei, & cetera pauciſſima ſufficiunt. Potuit vnus Philoſophus dicere, vni mundanis omni rerum varietate reſertiſſimis: *Quam multa ego non egeo! Si cogitantibus ſæpenumero nobis aliqui de rebus vite huius mente acriter in aliqua cogitatione deſixa, neque res muneribus funguntur ſuis, animusque relicti ſenſibus, non in ea commentatione hæret: proſectò vehemens noſtra in Deum intentio, & amor fixus, omnem a nobis vel leuiſſimam delectationibus & ſuperſtitiis voluptatibus cogitationem facile depulſam.* Omnia ergo illi à Deo adiciuntur, cui nihil deeſt, cui Deus eſt omnia, qui didicit, in quibus eſt, ſufficiens eſſe, vt Apoſtolus loquitur, id eſt, qui quicquid habet, ſufficiens putat, ne plus appetit quàm habet.

Sed & inſimioribus quoque Deum adicere que neceſſaria ſunt, non æſtimatione tantum, ſed & reſpectu, & reſpectu
abundante
numera ex
tinet, que
ca ſuos om
Dominici
est, quum u
verba: Non
cedit de ore
manducant
manducare
bam, &c. V
deponenda,
quavis con
ſunt. Primu
des? item ad
Rutilum ad
centorum de
dicam quid a
Dominic 6
retum illud
to viſita. Pot
gnum Dei,
que vel de
circa ſalutis
Deum in v
omnia ad h
Vide de prin
illic annora
coſt̄ textu 2
cam 6 poſt
ca remitteri
partibus fec
tem audient
EVANCO

abundanter, & larga manu, tum Scripturæ docent, tum innumera exempla demonstrant. Vide, ad hanc rem quod attinet, quæ de admirabili & certissima Dei providentia circa suos omnes in qualibet necessitate iuvandos, in aliis Dominicis prolata sunt, circa illa verba: *Ipse autem dormiebat, quum nauicula fluctibus operiretur.* Item ad illa Christi verba: *Non ex solo pane vivit homo, sed ex omni verbo quod procedit de ore Dei.* Rursum ad illa verba: *Vnde ememus panes, ut manducent hi?* Ac demum, quum non habente turba quod manducaret in deserto, dixit Christus: *Misereor super turbam, &c.* Vide quoque quæ de fiducia in Deum nunquam deponenda, seu circa subsidia vitæ necessaria, seu in alia quavis consolatione nostra, variis in locis deprompta iam sunt. Primum ad illa Christi verba: *Quid timidus estis modice fidei?* Item ad illa verba: *Stans Iesus, iussit illum adduci ad se.* Rursum ad illa Apostolorum verba diffidentia plena: *Denariorum denariorum panes non sufficiunt, ut unusquisque modicum quid accipiat*, ac denique ad alia illis similia verba in Dominicæ 6 post Pentecosten. In his locis abundè docetur, verum illud esse quod canit Ecclesia: *Sicut te colimus, sic nos te vivifera.* Porò primum & ante omnia quærendum esse regnum Dei, & iustitiam eius; ex illis locis ostendi potest, quæ vel de amore Dei super omnia, vel contra nostram circa salutis causam negligentiam, vel de fervore colendi Deum, in variis iam Dominicis tractata sunt. Hæc enim omnia ad huius nobilissimi loci explicationem faciunt. Vide de primo Dominicam 12. post Pentec. textu 3. & loca illic annotata. De secundo vide Dominicam 13. post Pentecost. textu 2. & loca ibi designata. De tertio vide Dominicam 6 post Pentecosten, textu 2. & ad quæ illic præterea loca remitteris. Amplissimus enim hic locus est, & multis partibus fecundus quæ singula ad ædificationem & salutem audientium salubriter tractari possunt.

EVANGELIUM DOMINICÆ XV.
POST PENTECOSTEN.

BAT Iesus in civitate quæ vocatur Naim: *Lucæ 7.*
& ibant cum illo discipuli eius, & turba copiosa. Cum autem appropinquaret portæ civitatis; ecce defunctus efferebatur, filius vnicus matris suæ; & hæc vidua erat: & turba

Dominicæ 4. post Epiph. text. 2.
Dom. 1. Quadr. text. 6. Domin. 4. Qu. drag. text. 1.
Dominicæ 6. post Pentecost. text. 1. & 2.

Dom. 4. post Epiph. text. 4. Domin. n. Quinquag. text. 4. Demi. 4. Quadr. text. 2. text. 4.

ALE
s in mundum
a sapiunt, te
ci, & iustitiam
primum bene
ad illa adp
ndis opus h
mo, ait Aug.
stimando un
ut terrenam h
s nihil abilit
& iustitiâ eius
necessariò de
icè Chrysolost
entium, de op
s accedent, ubi
nam erga etiam
Dei, cuius in
Nempe carum
cibo non mult
dixit, Si quis
m & ante or
e iuris, in fr
vide anima
e abundantè, in
piis, vel reip
nabet, qui nihil
um Dei, & c
us dicere, vni
s: Quam mult
aliquid de re
fixa, ne qui an
is sensum, et
nostra in Deo
firmam de lib
facile depla
deest, cui Deo
o, et Apostolus
ens putat, nec
icere que re
& reipia, id qu
abit

turba ciuitatis multa cum illa. Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere, & accessit, & tetigit loculum. Hi autem qui portabant, steterunt. Et ait: Adolefcens, tibi dico, surge. Et resedit qui nunc mortuus, & cepit loqui. Et dedit illum matri suae. Accipite autem omnes timor: & magnificabant Deum, dicentes: Quia Propheta magnus surrexit in nobis: & quia Deus visitauit plebem suam.

PERICOPAE MORALIS HUIUS EUANGELIJ.

1. Ibant cum illo discipuli eius, & turba copiosa. De bonis exemplis maiorum, ad instructionem & imitationem minorum.
2. Ecce defunctus efferebatur, filius vnicus matris suae. De mortis memoria propter eius necessitatem certam, horam incertam.
3. Et haec vidua erat, & turba ciuitatis multa cum illa. De cura habenda viduarum.
4. Et turba multa ciuitatis cum illa. De religiosa piorum sepultura.
5. Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi flere. De misericordia egenis & afflictis personis, exemplo Christi exhibenda.
6. Et accessit, & tetigit loculum. Hi autem qui portabant, steterunt. De Dei misericordia, qua peccatores, iniecta tribulationum manu, a latitu & cursu peccati reuocat.
7. Adolefcens, tibi dico, surge. Vocante Christo, surgendum a peccatis.

1. Ibant cum illo discipuli eius, & turba copiosa.

Exempla maiorum.

Exemplum.
Iona 3.

Daniel. 5.

Ios. 4.
Allegoria.

LOCVS MORALIS de bonis exemplis maiorum, ad instructionem & imitationem minorum. Docet Euangelium sequutos esse Christum prius discipulos, ac postea (eorum videlicet exemplo) turbam plebis copiosam. Solent maiorum vestigia sequi minores, Praelatorum mores imitari habiti, & ad Principis exemplum se conformare populus. Ad praedicationem Iona, optimus qui egit penitentiam, fuit Rex Ninivae; qui suo non tam edicto, quam exemplo, largus ipse de solio, indutus sacco, &c. vniuersum populum ad penitentiam faciendam induxit: faciendo penitentiam, ab ira Dei liberauit. Contra, prior qui prophetauit vasa temporis Hierosolymirani in epulis Babylois, fuit Bal-hasar. Reuerentiam istam imitari sunt concubinae, bibetes & ipse in populis aureis Deo consecratis. Quum populus Israeliticus Iordanis alueum transire debebat, ut terra promissionis intraderetur, primi omnium praecesserunt sacerdotes, quos reliquus populus secutus est, ita ex Dei voluntate praecipiente Iobae.

Ad ea ad omnia exempla valeant sic & ministri in ea. Sancti res, Prophetas beant, doceant, moneant, flos) in imnes sanctos rta iussit, quare dicens: Princeps dicitur, & cu e in opere, & ingressu, qua in medio conus, primum sic praelatus & ritimus in opibus semper eo Petrus dicitur: Domini dicitur ac Domini per in medio trum in medio ludaeos & multum exactissima sum Gentium. In sectione videlicet in penitenciam faciam aliquam habet super eius filij Israel longo post eum noni, qua fecerunt. Iste Ios. Dominus, & serdem populo a quo non exquiri. Quando catur, quia vulnquacumque a Pa

Ad hoc ad omnem seu virtutis seu vitij actionem maiorum exempla valent. Vnde Scriptura: *Secundum iudicem populi, Eccles. 10. sic & ministri eius. Qualis rector est civitatis, tales & habitantes in ea.* Sanè ad hoc dati sunt in Ecclesia pastores, doctores, Prophetæ, prælati, principes, non tantum vt verbo iubeant, doceant, præscribant: sed etiam vt exemplo informant, moneant, præluceant: *Non vocavit nos Deus (ait Apostolus) in immunditiam, sed in sanctificationem, id est, vt homines sanctos redderemus.* Dominus per Ezechielem Prophetam iussit, quando sacrificia erant offerenda, & lex audienda, dicens: *Princeps in medio erit aliorum: cum ingredientibus ingredientur, & cum egredientibus egredietur,* hoc est, ipse erit primus in opere, & vltimus in fine operis: vt omnes eum tam in ingressu, quam in egressu imitentur & sequantur. Sicut cor in medio corporis ita est, vt sit principium vitæ & terminus, primum quod animatur, & vltimum quod moritur: sic prælatus & princeps in medio populi esse iubetur, vt sit primus in opere, & primus qui cesset ab opere. Sic Christus semper erat in medio discipulorum suorum: & de eo Petrus dicit, *In omni tempore quo intrauit & exiit inter nos Dominus Iesus,* id est, toto tempore, quo Magister noster ac Dominus fuit, docens nos verbo & opere, semper in medio nostrum, vt sol in medio planetarum, vt centrum in medio terræ, vt scopus in medio signi. Paulus vt ludæos & imitatores Legis lucrifaceret, Legem mandatorum exactissime ipse observabat: *Quam diu, inquit, ego Roman. 11. sum Gentium Apostolus, ministerium meum honorificabo.* perfectione videlicet operum, ac vitæ meæ; *si quo modo ad annulationem prouocem carnem meam,* id est, ludæos & saluos faciam aliquos ex illis. Ad vulgi reformationem, maximam vim habet superiorum integritas, modestia, fides. *Seruiuerunt filij Israel Domino cunctis diebus Iosue, & Seniorum qui longo post eum vixerunt tempore, & nouerunt omnia opera Domini, qua fecerat cum Israel.* Et paulo post: *Surrexerunt alij (scilicet seniores) qui non nouerant Dominum, & opera qua fecerat cum Israel; feceruntque filij Israel malum in conspectu Domini, & seruiuerunt Baalim.* Sic & aliis post seculis in eodem populo accidit. *Quia stultè egerunt pastores, & Dominum non exquisierunt, propterea omnis grex eorum dissipatus est.* Quando canis in capite vulneratur, maximè periclitatur, quia vulnus suum linguam lambere non potest: nam quacumque alia corporis parte lædatur, lingua lambens

Pars Estivalis.

Y

seipsum

ALE
didisset Domi
Noli flere, &
abant, stete
sedit qui tra
sua. Accipit
um, dicentur
quia Dewri

gelij.
bonis excepti
De mortis no
ertam.
De cura habet

rum sepocari.
er eam, dicit
exemplo Chri
ant, steterunt. De
um manu, & d

gendu à peccat
copiosa.

um, ad instr
Et Euangeliu
postea (coram
Solent maie
imitari libe
e populus. Ad
tiam, fuit Bar
mplo, (supra
populum ad pu
tentiã, ad in
uit vala temp
Bal. hafar. Re
& ipse in po
us Israelitico
missionis inge
quos religiosi
recipere Iob:
Adra

1. Thessal. 4.

Ezech. 46.

Simile.

Alfor. 1.

Roman. 11.

Exemplum.

Iudic. 2.

1. Terem. 10.

Simile.

seipsum sanat. Prælati qui caput est, si malè viuunt, quæ nulla lingua eum lambere possit, nulla reprehensio corrigere, nulla admonitio sanare, sit penè insanabilis. At in aliquo populo peccante, si integer prælatus est, habet linguam qua alios sanat, doctrinam verbi, & exemplum bonæ vitæ.

2. *Ecce defunctus efferebatur, filius vnicus matris sue.*

Mortis memoria.

LOCVS moralis de mortis memoria, propter eius necessitatem certissimam, & horam incertissimam. Ecce enim ait euangelista, defunctus effertur, & adolescens in primo ætatis vigore, & filius vnicus matris sue, quæ etiam vidua erat. Siue matrem, siue filium, siue ætatem spectabimus, omnia vides quæ longiorem vitam merito expectabant: mater vidua indigens solatio, filius vnicus, & vnicum solatium, ætas filij tenerrima. Defungitur tamen hæc vita, & defunctus effertur. Mortis memoriam hoc exemplum nobis suggerit. Quum duæ naues in mari sibi occurrant, diuersa via nauigantes, vtrique naui videtur quòd ipsa firma consistit, & altera celeriter transeat, cum tamen teuera vtraque æquè currat. Sic multi quam alios mori cernunt, seipos quasi immortales reputant, nec se ad mortem quoque properare, adeoque quotidie mori aduertunt. Quemadmodum enim vas liquore plenum non extrema gutta cadens exhaurit, sed quicquid ante de promptum est, sic vltima vitæ hora, non sola mortem facit, sed sola consummat. Morimur igitur omnes, & quasi aqua dilabimur in terram, quæ non reuertuntur. Sed hunc de xum continuum non aduertimus. Quemadmodum enim quos aut sermo, aut lectio, aut aliqua interior cogitatio iter facientes decipit, & peruenisse se ante sciunt, quam propinquassent. Ita hoc iter vitæ assiduum & citatissimum percipitis, & curis huius seculi detentis, non apparet, nisi in fine. Tunc enim non tam vixisse, quam fuisse, quisque sibi debitor. Quemadmodum enim quem saua tempestas in portu exceptum huc & illuc rulit, ac vicibus ventorum in diuerso furentium per eadem spatia in orbem egit, non in multum nauigauit, sed multum iactatus est: sic omnino quæ vitam variis cupiditatibus agitata egit, & quasi equus nondinariarius in orbem ambulans, vaia fortunæ rota circumductus est, moriens tandem, non diu vixit, sed diu fuit. Et quippe vita præsens instar nauiculæ, in qua per huius mundi fluctus

Similium cõ-
geries.

1.

2.

1 Reg. 14.

3.

Senec. de breuit.
vit. cap.

4.

5.

di fluctus
in qua vt
nem perpe
deri debet
mar, factu
tutam non
ci semper
porum o
vociferari
currunt, et
re desinit
& sordes r
homines c
morte, &
zius tunc
& ille soni
tis horrore
piti mort
ta redeunt
mitunt. In
coim picto
vt quæ pro
luis intue
illudit, du
stare persu
admodum
aliquid pe
hoc à se re
metipsum,
talem & ta
la mortis,
illum quid
huc viuente
nihil vanu
neminem n
vngentum
cius: volu
in qualibet
tempore ho
te, quia nesci
mortem se
nedum an

di fluctus tantisper nauigamus; vel instar rhedæ victoria, in qua ut viatores ferimur, ad alterius vitæ portum & finem perpetuò tendentes. Nemini improvisa mors esse videri debet. **Quum** enim quotidie aliquem mors interimat, satis nobis constare potest, pacem cum hoste constitutam non esse, ideòque quasi ad certi hostis ictum parati semper consistere debemus. Sicut porci, quum alium porcum occidi vident, & inter occidendum horribiliter vociferari audiunt, commouentur & ipsi, grunniunt, accurrunt, timent; at vbi iam lethali vulnere accepto clamare desinit penitusque interiit, ad cibos illi suos, ad lutum & sordes redeunt, nec quicquam ampliùs mouentur: sic homines carnales & voluptuarij, visa familiaris cuiuspiam morte, & strepitu campanarum, quæ lugubrius & prolixius tunc pullantur, audito dum adhuc effertur cadauer, & ille sonitus perdurat, mouentur nonnihil & aliquo mortis horrore corripiuntur; at peracto funere, nulla iam ampliùs mortis memoria habita, ad pristinas sordes & peccata redeunt, vitamque sibi ipsis adhuc prolixam planè promittunt. Ingens hæc diaboli fraus & deceptio est. Sicut enim pictores ita colores ac lineas picturis accommodant, ut quæ propè posita sunt, longè distita esse videantur, delatis intuentium oculis: sic dæmon mentis nostræ oculis illudit, dum vnicuique mortis diem longissimo spatio distare persuadet, qui tamen plerisque in foribus est. **Quemadmodum** enim in auditu prædicationis verbi Dei, quum aliquod peccatum perstringitur & taxatur, vnusquisque hoc à se remouet, & ad alium transfert, dicens apud semetipsum, De tali & tali hoc loquitur, non de me; vel ad talem & talem ista pertinent, non ad me: sic planè in causa mortis, quum alios mori cernimus, ita statimur, vt illum quidem citò mori oportuerit, nobis autem diu adhuc viuendum esse nihil dubitemus. At hac cogitatione nihil vanius, nihil periculosius. Voluit Deus à sola morte neminem mortalium excusari, ne quidem Filium suum vniuersum hominem factum, aut purissimum matrem eius: voluit horam eius incertissimam esse, ideòque in qualibet ætate, in quolibet statu, in quocunque anni tempore homines mori: voluit denique prædicere; *Vigila- Math. 25.*
te qua nescitis qua hora Dominus vester venturus sit; per
mortem scilicet, ne quisquam sibi vel vnum vitæ diem,
sedum annos multos, polliceretur. Si Rex carcerem *Simile.*
 longè mi-

longè minutissimum extrueret, quo mortis rei includeretur, ad mortem tamen non omnes simul, sed alios post alios, variis temporum interuallis, pro suo beneplacito educeret: an quisquam illorum longam sibi in carcere moram polliceri auderet, & quia inter primos non euocatur, et postremis se fore sperare poterit? An interea luxui, contentioni, aut voluptati operam dabunt? nec potius perpetuò ad mortem excipiendam parati stabunt? At qui tota hæc vita nostra nihil est aliud, quàm ad mortem damnatorum in hoc mundo, tanquam in carcere positorum, expectatio continua, quando ad latam mortis sententiam de factis subeundam euocabimur. Alij citius, alij ferius, sed ad incertum omnes morti destinamur. Quare ne quis in uita atate aut fortuna longam sibi vitam promitteret; hac apud hypotyposi docuit vir & sapientia & sanctitate celebris Thomas Morus: Sicut qui è carcere ad patibulum ducitur, quò ducit quidem viæ ducunt, vna per circuitum longa, alia recta & breuis, sed vtraque ad patibulum ducto ignoratur, donec ad exitum ventum sit; nec sci qui ducitur, rectane & breui, an circumflexa & longa via ducatur, etsi duas tales esse vias aliorum experientia didicerit, non habet è carcere extens, vnde longiorem sibi viam promittat, propter alterius viæ incertam longitudinem: sic omnino iuuenis non potest longiorem sibi vitam promittere quàm senex. Videt enim quidem iuuenis senem per circuitum duci; sed an ipse in eo circuitu ducatur, nescit. Nemo enim viuendo scire potest, per circuitumpe an per diametrum ad mortem tendat. Vana igitur & fallax est huiusmodi expectatio.

Noxia porro & perniciofa eadem est, quia mortis ipsius terrorem, & qualis quatenus sit (quem tamen præcognoscere vtilissimum fuerit) illa diuturnæ vitæ spes falsa à nobis penitus abscondit. Nam vt qui eminus aliquid videt, confusè videt, nesciens homòne an arbor sit; sic qui vitam sibi longam promittens, mortem quasi eminus & longissimè à se distantem respicit, ille eam qualis sit, quàm terribilis & acerba, & horrenda; quos angores, quas molestias, quæ pericula secum adfert, non videt. Atqui propterea & aliorum mortes quotidie ante oculos versari, & nostram mortem ab oculis nostris abscondi voluit Deus, vt perpetuam eius memoriam animo circumferremus. Loquitur Scriptura in persona ante oculos nostros mo-

In vita eius cap.

13.

Simile.

Simile.

rientis; *M*
in hodie.

mortuorum

acceptat

nus in v

offereban

orientale

uitæ, sple

donis in e

sacrificiu

morte fini

aqua resti

cant; sic n

vehement

non finit.

ctum est.

in vino po

La. tantu

id in mort

dum carn

quod diuig

metit sup

in cinere

sium resti

Nihil intul

illud S. tob

mi emere ca

capitrem, &

inferius ac

elicet; cer

aces gallin

Deum, reb

desuper pe

contemnit

mortuorum

num nau p

nauem; & c

sua se regu

mors est. p

optimè dir

ris, in quen

in tuo pecc

zientis; *Memor esto iudicij mei, sic erit & tuum: mihi heri, &* *Eccles. 38.*
ubi hodie. Adam post peccatum statim pellibus animalium *Allegoria.*
 mortuorum induitur, vt mortis sententiam, quam nunc
 acceperat, ob oculos mentis semper gestaret. Iussit Domi- *Leuit. 1.*
 nus in veteri Lege plumas auium, quæ illi in sacrificium
 offerebantur, in cineris locum conici ad partem templi
 orientalem. Plumæ auium, sunt mundi huius honores, di-
 uitiæ, splendor, quibus inaniter extollimur. Sed vt his Dei
 donis in eius laudem & gloriam, quasi in acceptabile ei
 sacrificium vtamur, ea caduca esse, & breui atque incerta
 morte finienda, perpetuo cogitare debemus. Sicut enim *Simile.*
 aqua restinguit ignem, & sparsi cineres terræ fructus ene-
 cant; sic mortis assidua recordatio, & appetitus carnales
 vehementer refrigerat, & vitiorum germina succrescere
 non sinit. *Domin. 6. post*
Pasch. text. 1.
 Qua de re in alia Dominica obiter aliquid di-
 ctum est. Vipera exusta, in cineremque conuersa, atque
 in vino potata, eiusdem bestię morsui medetur, vt scribit
Simile.
 Lactantius. Sic vnumquodque peccatum sanatur, si quale
 id in morte futurum sit, cogitetur. Nihil sic ad doman-
 dum carnis desideria valet, quàm quòd vnusquisque id
 quod diligit, quale sit mortuum penset. Nihil magis de-
 mittit superbix cristas, quàm si superbus moriturum se, &
 in cinerem redigendum recorderet. Nihil magis auaritiæ
 situm restringit, quàm si illud Apostoli memoria teneat?
Nihil inuolumus in hunc mundum, & nihil inde auferemus. vel *1. Timor. 6.*
illud s. Iob: Saccum meum consui super cutem meam, & ope-
rui timere carnem meam. Sicut gallus timens aquilam & ac-
 cipitrem, & alias aues prædones terræ, sic vnum oculum
 inferius ad victum dirigit, vt alterum in aëra frequenter
 eleuet, certoque vocis strepitu superuolitantes huiusmodi
 aues gallinis suis & pullis indicet: sic vir iustus, & timens
 Deum, rebus in mundo necessariis ita vacabit, vt venturi
 desuper per mortem iudicij semper memor viuat. *Facile*
conuenit omnia (ait S. Hieronymus) *qui semper se cogitat*
Ad Nepotianum.
Ad Eccles. 7.
Similia.
 moriturum. Et Scriptura: *Memorare nouissima tua, & in æter-*
num non peccabis. Nauta in puppi sedens, gubernat suam
 nauem: & tam pisces in aquis, quam aues in aëre, cauda
 sua se regunt, ac cursum dirigunt. Sic exitus nostri, quæ
 mors est: perpetua consideratio, vitam & actiones nostras
 optime diriget. Cinis ignem conseruat, & recordatio cineris,
 in quem vertendus es, gratiam & diuini amoris ignem
 in tuo pectore conseruabit. Cum nec tempus, nec locum,
 Y 3 nec

nec genus mortis tuæ certum habeas, aut designatum: in omni tempore ac loco, atque in quocunque genere, tam sanus quam ægrotus, mortem expectare debes. Iuvenes mortem habent à tergo, senes ante oculos. Sed sicut illud magis nocet quod à tergo ferit, quam quod ante oculos, sic iuuenibus periculiosior mors est quam senibus. Quare magis illam timere debent, eiusque insidias. In statu gratiæ, & noui Testamenti, mortuos nostros in templis, aut proximè iuxta templa sepelimus, (non extra ciuitates, vt Iudæi in hoc Euangelio) sed & mortis quoque Redemptoris nostri perpetuam & quotidianam memoriã celebramus, vt alias ob causas, ita ob hanc quoque, vt mortis memoria præsens nobis semper & ob oculos verberetur. Qui tot argumenta & indicia mortis suæ quotidie cernentes, eam tamen animo fixam non habent, nec ad eam se quotidie parant, similes sunt dormientibus, qui somnia tristica & terribilia passi, ad momentum commouentur, sed omnium eorum postea memoriã deponunt, nec fructum inde vllum reportant, quia nisi dormientes illa somnabant. Ita planè hominibus carni, voluptati, ac seculo deditis, mortis recordatio, quasi si somnium narres statim excidit. Sed ideo Christus vigilare nos iubet & hunc exitalem somnum excutere: *Vigilate, quia nescitis qua hora Dominus venturus est. Dormiant somnum suum omnes viri dantiarum, auari, ambitiosi, amatores huius seculi: Dormiant & dormitæt sacrae virgines, oblitæ accipere oleum in lampadibus suis, oblitæ bonorum operum: iusti autem, & timentes Deum, similes sunt expectantibus dominum suum, quando reuertatur à nuptijs: iustè, piè, & sobriè viuunt, expectantes beatam spem, & aduentum gloriæ magni Dei.* Hæc expectatio est perpetua mortis & particularis iudicij nostri recordatio. Pharao & populus eius persequens filios Israël, quum iam se morti propinquos cernerent, ab incepto desistere volebant, dicentes: *Fugiamus Israël: Dominus enim pugnat pro eis contra nos.* Sed nimis id serum fuit, quia iam in porta mors aderat. Illis enim *fugientibus, occurrerunt aquæ, & inuoluit eos Dominus in medijs fluctibus.* Præ cogitanda & præuidenda mors est: ne, illa iam propinquante, inuoluatur nos aquæ tribulationum, morbus, tristitia, curæ, aliaque innumeræ molestiæ, quibus submergamur in profundum. Cygnus, morti vicinus, suauissimè cantat: Serena avis marina, morti vicina, amarissimè flet atque ingemiscit. Ratio

Simile.

*Matth. 24.
Esa. 75.*

Matth. 25.

Tit. 1.

Typus.

Exod. 14.

Simile.

discriminis
tus ad cor se
alacritatem
corruptus,
discrimen
mors est, et
diotù ianua
renda mors
tormentorū
est. Quare P
Peccatoris v
tim, timor m
lib exemplo
ris cui fluxu
voluas atque
vita tua rect
ris, voluenda
te taz perpe
reddas, dicer
tamquam fur.

3. Et hæc v

Locvs r
nicordiam C
deter Euang
relucit aut.
datam esse C
suscitare V
dignam dem
natio multar
eius consol
nec modica,
nus læpe Scr
esse, vt vidua
Dominus eus
tum: Dominu
tat & effunde
flectit est &
tor: imò ho
lucra est Dom
relicti est pa
lum uegiger

discriminis est, quia quum in mortis articulo sanguis totus ad cor se recipiat, sanguis cygni, vt generosus & purus, alacritatem adfert & cantum edit; sanguis Serenæ vilis & corrupteus, tristitiam generat, & gemitum prouocat. Idem discrimen est inter bonos & malos. Bonis ac iustis grata mors est, eiusque recordatio: quia laborum terminus, gaudiorum ianua & introitus est. Malis ac impiis tristis & horrenda mors est, eiusque memoria; quia gaudiorum finis, tormentorum illis, quæ finem non habebunt, principium est. Quare Pauli vox erat: *Cupio dissolui, & esse cum Christo.* *Philip. 3.* Peccatoris vox est: *Peccantem me quotidie, & non me penitentem, timor mortis conturbat me.* Lege Marcum Marulum in *Lib. 5. cap. 9.* lib Exemplorum. Vt clepsydæ tuæ usum habeas, & temporis tui fluxum ex eo cognoscas, necesse est vt sapius eam voluas atque reuoluas; quia citò tota decurrit: ita planè vt vna tua rectè vtaris & à morte inopinatus non opprimaris, voluenda tibi in horas est clepsydra, considerandus vitæ tuæ perpetuus fluxus, vt ita rationem eius Deo feliciter reddas, dicente Scriptura: *Si non vigilaueris, veniam ad te A:oc. 3. tanquam fur.*

3. *Et hæc vidua erat, & turba ciuitatis multa cum illa.*

Locvs moralis, de cura habenda viduarum. Vt mise Viduarum
cordiam Christi in hoc miraculo magis illustrem ostendat cura.
debet Evangelista, addit eam viduam, cuius filium
resuscitauit. Vt viduarum curam sibi singulariter comen-
datam esse Christus doceret, voluit viduæ filium à morte
resuscitare. Vt viduæ calamitatem maiori commiseratione
dignam demonstraret Evangelista, addit fuisse *turbam ci-
uitatis multam cum illa.* Cum illa, quia propter illam, & ad
eius consolationem, non pauci aliqui, sed *turba ciuitatis;*
nec modica, sed *turba multa.* Commendat hoc pietatis ge-
neris sepe Scriptura, ipsique Deo proprium quodammodo
esse, vt viduarum causam agat, & curam gerat, demonstrat.
Dominus custodit aduenas, pupillum & viduam suscipiet. Et ite. *Psal. 145.*
Dominus non despiciet preces populi; nec viduam, si emi- *Eccl. 35.*
tas & effundat loquelam gemitus. Quo persona quæque af-
fectior est & miserior, eo diuinæ bonitati est commendatior:
imò horum se proprium protectore esse pronunciat.
Recta est Dominus iis qui tribulato sunt corde. Rursum: *Tibi de-* *Psal. 9.*
rectus est pauper, orphano tu eris adiutor. Viduarum cau-
sam negligere, aut illis iniuriam inferre, pro grauissimo
scelere

scelere Deus habet. Dicit apud Prophetam: *Magnificati sunt & ditati; in crassati sunt & impinguati, & praterierunt sermos meos pessimè. At qua in re, obsecro? Causam vidua non inuenerunt, causam pupilli non direxerunt. Nunquid super his non visitabatur Dominus. Quid acerbius comminari aut locuti potuit? Porro gratiam cum Deo inire volentes, ad hoc misericordiae genus potissimum inuitat. *Iudicate pupillo, defendite viduam, & venite & arguite me, dicit Dominus. Si fuerint peccata vestra sicut coccinum, velut nix dealbabitur. Frequentia sunt in Scripturis specialis diuinæ erga viduas misericordiae exempla, quam nos imitari par est. Solius viduae Sateptanae filium suscitauit Elias. Elizeus viduae Sumatidis inopiam miraculo olei multiplicati subleuauit, eisdemque postea filium à morte resuscitauit. D. Petrus, precibus viduarum flexus, puellam Dordadem vitæ restituit. De viduis refocillandis varia in Deuteronomio præcepta habes, quæ sic veteri populo commendata erant, vt illi gratiæ multo magis conueniant, diffusa charitate in cordibus nostris: cuius prima & propria proles est, misericordia erga afflictos.**

4. Et turba multa ciuitatis cum illa.

Sepultura religiosa.

Locvs moralis esse potest, de religiosa piorum sepultura, quem in altero Promptuario Catholico, ad hanc Dominicam, contra hæreticos tractauimus. Hic tamen pauca addemus, prout Deus dabit. Quantum Christo hæc pietas placuerit, qua magno numero ad efferendum funus eius Naimenses confluebant, hoc illustri miraculo adolescentis resuscitati, ostendere voluit. Dauid misit qui agnoscere gratias, & quidem accuratè, viris de Iabes Galaad, qui corpora Saul & filiorum eius sepelierant, dicens: *Benedicite vos à Domino, qui fecistis misericordiam cum domino vestro Saul, & sepelivistis eum. Et nunc retribuet quidem Dominus vobis misericordiam & veritatem: sed & ego reddam pietatem, eo quod fecistis verbum istud.* Sanctus Patriarcha Abraham maximè laudatur, quia sepeliuit magnificè vitam suam Saram. Curam sepulchri sui habuerunt Iacob & Ioseph filius eius; qui mortui in Aegypto, transferri tamquam ossa sua & in sepulchro patrum suorum, in terra Chanana sepeliri iusserunt: quod & factum fuit. Sed excellentem in hoc genere Tobiae pietatem laudat multis verbis Angelus Raphael: *Quando orabas cum lacrymis, & sepelivisti*

Exempla.
1. Reg. 2.

Genesis 23.
Genesis 50.

Tob. 12.

mortuos, & debas per dorationem tute fidelio occidit das Mach peliri, precio additio rectionis mino sepu pietas ad lato. *venenit. Nieu pus sepelii commemo & filiorum aliorum tant, tulit patris eius pturis ex dnm, satis mulierum minica di*

s. *Qu sup*

Locv sonis exer illustre m inductus a tantem de de dicit e tris cond oculis mi misericordi Redemptio taudinem reor, inqu à nativitat louis, & v eius esse i sepulchro lab

Magnificati
venerunt
vidua non
id super
minari aut
etes, ad hoc
te pupillo,
minis. Si
abuntur. Pro
erga viduas
st. Solius
vidue Sum
bleuavit, ti
D. Petrus, p
vite restit
omio precep
erant, ut
aritate in
est, miseric

illa.

piorum
ad hanc
tamen p
risto h
um fun
culo ad
fist qui
bes Gala
, dicens
cum do
quidem
ego red
patriarch
ignific
unt Jacob
ransfert
terra Cha
excellen
is verbis
is, & se
mortuo

mortuos, & derelinquebas prandium tuum, & mortuos abscondebis per diem in domo tua, & nocte sepeliebas eos; ego obtuli orationem tuam Domino. Vides quam grata Deo fuit sepultura fidelium pietas. Iudæi enim erant ab Assyriis in exilio occisi, quos sic bonus Tobias sepeliebat. Laudatur Iudas Machabæus, quod interfectos in pralio, honestè sepeliri, precèsque & sacrificia pro eis offerri iusserit. Et ratio additur: *Piè & religiosè de resurrectione cogitans*. Resurrectionis enim fidem pia ac religiosa defunctorum in Domino sepultura proficitur. Discipulorum Ioannis Baptistæ pietas ab Evangelistis notatur, quod eo in carcere decollato, *venerunt discipuli eius, & tulerunt corpus, & sepelierunt illud*. Nicodemi & Iosephi ab Arimathia circa Christi corpus sepeliendum pietas & religio in Euangelio diligenter commemoratur. Sed & Dauid ipse ossa Saul, & Ionathæ, & filiorum eius à Galaaditis semel sepulta, cum ossibus aliorum filiorum Saul, qui per Gabaonitas crucifixi fuerant, tulit, & sepeliuit in terra Beniamin, in sepulchro Cispatriis exempla, ad hoc pietatis genus sedulò exsequendam, satis admonere & hortari possunt. De pietate trium mulierum circa Christi corpus iam sepultum, in alia Dominica diximus.

2. Machab. 12.

Matth. 11.

Ioan. 19.

2. Reg. 21.

Domin. Pasch.

text. 1. & 2.

5. *Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super eam: dixit: Noli flere.*

Loc vs moralis de misericordia egenis & afflictis personis exemplo Christi exhibenda Christus enim ad hoc illustre miraculum misericordia erga plorantem viduam inductus accessit: *Misericordia motus super eam*. scilicet plorantem defuncti filij, & vnici, & adolescentis mortem. Vnde dicit ei ante omnia: *Noli flere*. Lachrymis viduæ matris condolet, iacturæ compatitur, afflictioni miseretur, oculis misericordiæ in eam coniectis. *Quam cum vidisset, misericordia motus dixit*. Hi oculi misericordiæ in Christo Redemptore sæpenumero eluxerunt. *Videns in deserto multitudinem maguam*, quæ eum triduo sequuta fuerat, *Miseror*, inquit, *super turbam*. Egrediens è templo, *vidit cecum à natiuitate*, & sanauit eum. *Vidit sedentem Matthæum in telonio*, & vocauit eum. *Vidit Zachæum in arbore*, & hospes eius esse statim voluit, vt salus fieret toti domui. *Vidit discipulos laborantes in remigando*, & eos à tēpestate liberauit.

Misericordia
erga afflictos.

Ioan. 6.

Ioan. 9.

Matth. 9.

Luc. 19.

Marc. 6.

Matth. 4.

Vidit duos fratres, Simonem & Andream, piscantes in mari, & ait eis: *Venite post me. Hos oculos misericordiae & gratiae Christus toties ostendit, ut nostros oculos simili affectu imbueret, qui conformes esse debemus imagini eius, & (si quidem in illo maeremus) sicut ille ambulavit, ita ambulare.* Nunc autem diues ille epulo vidit quotidie Lazarium pro foribus suis, miserum & afflictum, & cupientem comedere de micis quae cadebant sub mensa eius, & nemo illi dabat. Pro oculis misericordiae, nos oculos superbiae, adulterij plenos circumferimus. Pauperes, afflictos, egenos, aut vix aspicere dignamur, aut cum fastu despiciamus. Christus nec vocatus, nec rogatus ab hac vidua, videtur tantum eam afflictam & miseram, statim misericordia mouetur. Satis est ad misericordiam commouendam, ut alienam miseriam conspicias. Misericordiae causa, sola miseria conspecta & intellecta, satis iusta esse debet. Nec preces expectare, nec afflicti meritum expendere necesse est. Sicut *Deus pluit super iustos & iniustos*, omnium hominum necessitatibus prospiciens; ita misereri nos oportet omnium miserorum; nec merita, sed miseriam considerare. Portus naufragos excipit, siue bonos siue malos. Misericordia portus miseriae est. Si etiam indignos excipis, venient digni. Abraham dum quosuis peregrinos excipit, Angelos excipit. Scriptura dicit: *Si inimicus speriat, ciba illum.* Profecto si inimicus tuus est, bonus non est. Christus dicit: *Omni petenti te, tribue.* Non distinguunt inter bonos & malos.

Subiiciam hic insignem Diui Chrysoctomi locum, in quo omnibus ferè vanis & friuolis non miserendi exaltationibus respondet & satisfacit. *Beatus*, inquit *David, qui intelligit super egenum & pauperem.* Quid est, qui intelligit? hoc est, qui cognoscit quid sit pauper, qui tribulationem eius percipit. Cognoscens enim tribulationem eius, utiq; cõfestim miserebitur eius. Si videris pauperem, non pertranseas: sed statim cogita quis sis; & si tu eius loco esses, quidnam velles omnes facere. Qui intelligit, inquit: cogita quia similis tibi, liber est, & eandem tecum participat generositatem, & Sacramenta tecum communia habet. Sed inquis: Cur non operatur? cur vacans patitur? Dic mihi: tu per operationem habes quae habes? Nõne ex hereditate paterna illa accepisti? Si verò etiã ex labore, num ideo exprobras alteri? Audi *Paulum*: Postquam disti-

Rom. 9.
Luca 10.

Luca 6.
Simile.

Prov. 25.
Rom. 12.
Luca 6.

Homil. 11. in
epist. ad Hebr.

Excusationes
non miserèdi.

1.

Qui non opera-
nam facientes
bus, siue non
inquis, Imp-
panem & v-
Confestim v-
nis? An etia
nafragium
pericula? ne-
citem? Sed si
ra clamante
demittente
postorem, fa-
cis? Quem
sare homine
te. Hoc si i-
cum crudeli-
minibus. Id
parere, vt tu
quis nos in-
tur ex gener-
contrario ha-
tero miser-
nudent? Pro-
his artibus o-
rum clamar-
blice deplor-
spertis? Hæc
dedi, inquis
tuos sepius
perem inuer-
recundus? i-
indicatur. N-
Nõne tu o-
propter hoc
quis, tot au-
mendicat, fa-
fabulae sunt,
do, abfit. A-
tus mendica-
ergo? omni-
nullus reue-

antes in ma-
ordia & gra-
os simili aff-
ni eius, & si
ita ambulare,
die Lazarum
ipientem co-
us, & nemo
os superbia,
affictos, ego
despicias.
idua, videtur
misericordia
mouendam,
causa, fo-
ta esse debet.
pendere ne-
stos, omnium
misereri nos
sed miseriam
onos siue ma-
am indignos
is peregrinos
inimicus esse
bonus non
on distingui
mi locum, in
ferendi exte-
quit David,
est, Qui in-
er, qui tribu-
turbationem
is pauperem,
si tu eas lo-
intelligi, in-
audem tecum
m communita-
cans pascitur
tabes: Nónne
riá ex labore
st quam dixi,

Qui non operatur, neque manducet; subiungit, Vos autem bo-^{1. Thess. 3.}
nus facientes non deficiatis: id est, siue operantes ipsi mani-
bus, siue non operantibus misericorditer largientes. Sed
2.
inquis, Impostor est. Quid dicis, ó homo? Propter vnum
3.
panem & vestimentum impostorem eum vocas? At, inquis,
Confestim vendet illud. Tu autem cuncta tua bene dispo-
nis? An etiam omnes egentés ex otio egent? nemo per
naufragium? nemo per iudicia? nemo per furta; nemo per
pericula? nemo per ægritudines? nemo per aliam calami-
tatem? Sed si audierimus aliquem talia deplorátem, maio-
ra clamantem, & nudum cælos inspicientem, & capillos
demitentem, & pannis circumdatum; confestim eum im-
postorem, fallacem, simulatorem vocamus. Non crubescis?
4.
Quem impostorem vocas? Noli dare, & noli accu-
sare hominem. Sed habet, inquis, & fingit se non habe-
5.
re. Hoc si ita esset, te accusat, non illum. Scit enim se
cum crudelibus habitare, cum bestiis magis quàm cū ho-
minibus. Ideo compellitur in habitu miserabiliori com-
parere, vt tuam frangat animam. Si in habitu honesto ali-
quis nos interpellat, iste, inquis, impostor est; & vt pute-
6.
tur ex generosis esse, isto modo interpellat: si viderimus in
contrario habitu, & illum culpamus. Quid agant de cæ-
7.
tero miseri? Quare, inquis, aliqui mutilata membra de-
nudent? Propter te hoc fit. Si enim misericordes essemus,
his artibus opus non esset. Quis est ita miser, vt velit tan-
tum clamare, vt velit ad confusionem venire, vt velit pub-
8.
licè deplorare, cum nuda coniuge cum filiis puluere con-
spersis? Hæc qua paupertate non sunt maiora? Sed sapius
dedi, inquis. Quid verò! Tu non sæpè vesceris? Infantulos
tuos sæpius petentes num abigis? O inuerecundiam! Pau-
perem inuerecundum vocas: tu, cum rapias, non es inue-
9.
recundus? ille autem pro pane deprecans, inuerecundus
iudicatur. Non intelligis quanta sit necessitas ventris.
Nónne tu omnia illius gratia facis? Nónne spiritualia
propter hoc negligis? Hæc est inuerecundia. At ille, in-
quis, tor aureos fœneratur, & alius tot, & nihilominus
mendicat, factus est mendicatione diues. Puerorum hæc
fabulæ sunt, & vanitates. Non mihi persuadetur, non cre-
do, absit. Ad vsuram dat quis, & in abundantia constitu-
tus mendicat? Quid est mendicitate ignominiosus? Quid
ergo? omnes ad vsuram dant? omnes impostores sunt?
nullus reuera pauper est? Etiam, inquis, & multi. Quid
ergo

- ergo vel eis non præstas opem? Ut quid existis scrupulosam vitam corum enucleator? Quod si & valde ille peccator qui te rogat, cogita quia & tu dicis Deo, Peccata mea non recorderis: & noli reminisci peccatorum eius. Tempus est nunc misericordiae, non scrupulosae discussionis. Nuncius vult. Si quidem vis, tribue: si non vis, dimitte, nihil discutans quare sit miser. Alioquin nullus hoc modo misererebunt. Deinde etiam alios misereri volentes tu auertis. Quamvis enim audiunt te dicentem, quoniam ille impostor est, bundat, ad vsuram dat, incipiunt neque istis dare nec accipere. Quae mala sunt facile suspicamur: quare omnes tales esse suspicabuntur. Denique per hanc discussionem contentum est, ut etiam viros monachalem vitam agere suspectos habeamus, dicentes, Ille impostor est. Non hoc dicebant prisci. Si indifferenter omnibus damus, semper miseremur. Si autem ceperimus scrutari, nunquam misericordiam præstabimus. Quiescamus ab hac absurda curiositate, & diabolica, & perniciofa. Non enim ex via meritorum accipientium à te pauperum, sed ex voluntate tua, ex liberalitate multa, ex misericordia, ex bonitate mercedem tibi retribuet Deus. Hac hæcenus Diuus Chrysostomus.

Math. 4.

Math. 10.

Exempla naturæ

Diabolus quum Christum esurire videret, exquisitum esset Filius Dei. Tu quum vides pauperem, inquis ardeat Dei filius, vir bonus & eleemosyna dignus. At Christus dicit: *Qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet.* Dicit, *in nomine Prophetæ*; ut si forte nomine tenus tantum talis sit, scias tamen te mercede tua carere. Sic pauperem recipis in nomine pauperis, id est in nomine Christi, qualiscumque ille tandem sit. Deus ubi potest de potentia & robore dedit, ibi magis de misericordia & liberalitate esse voluit. Sic leo cæteris animantibus fortior, omnium est clementissimus; iuxta illud:

Parcere prostratis scit nobilis ira Leonis.

Sic aquila, omnium avium princeps, liberalitate omnes superat. Prædam enim copiosam facta, ubi naturæ famulatur, quod relinquendum est, cæteris avibus (quæ eam propter sequuntur) comedendum relinquit, ut & supra annotatum est. At crudelia & ferocia animalia potestate & robore Deus priuavit, ut canes & felices, & sexum femininum, qui quo est imbecillior, eo est ad vindictam acrior. Sic

Simile.

IN

proprium est Deo, Deique suam bonitatem tanto plus pro educendo illi erant misericordiam populi per duritiam eorum descendit primis, ut fructum omnium expendere dicit Christus in honorem Dei, *Adhuc vos scitis.* Vbi enim ille erat sanctus & deus, lob à prima induere iubeat precibus beneficiis, & nimis pietatis est viscera purificanda, sine manu eius misericordiam torum lepra, *consilium meo.* Iniquis mandis lepro quibus suavitatis filia, cures tibi ipse, patientia adfert. Rursus nec laetatur nata, nisi oleres aridae illustrantur. *hos: iustitia e* *curienti par*

stis scrupulis
 ille peccator
 peccata mea
 us. Tempus
 tionis. Nunc
 te, nihil discip
 do misericord
 ertis. Quam
 impositor est,
 s dare nec illi
 mnes tales est
 ionem eod nate
 vitam ageat
 or est. Non t
 damus, semper
 i, nunquam
 ac absurda
 enim ex vult
 d ex volunt
 ia, ex bonit
 us Diuus Cle

er, exquiri
 inquiris an
 is. At Christ
 beta, merita
 t si forte non
 ercede tua
 uperis, id est
 t. Deus vbi
 misericordia
 imitantibus
 lud:

is.

eralitate omne
 i nature fami
 e eam propter
 supra amoret
 testate & v
 cum feminum
 m acrior. Sic

proprium est soli lucere, & igni calefacere; sic proprium est
 Deo, Deique similibus; seu filiis Dei, benefacere, misereri,
 suam bonitatem communicare; vt quanto plus possunt,
 tanto plus velint. Quum voluit Deus filios Israēl de Aegy-
 pto educere, omnes angustias illorum expressit, vt quanto
 illi erant miseriore, tanto ille misericordior esset. *Vidi af-*
fectionem populi mei in Aegypto, & clamorem eius audivi pro-
pter duritiam eorum qui presunt operibus: & sciens dolorem
eius, descendit vt liberem eum. Totam eorum miseriam ex-
 primis, vt suae misericordiae sinus aperiat. Sic nos miseras
 fratrum omnes & singulas considerare, conferre, copulare,
 expendere debemus, vt ad misericordiam excitemur, veluti
 Christus in hoc Euangelio fecit. Propria quasi haec est fi-
 liorum Dei, & verè Christianorum nota. Vnde Apostolus:
Invidite vos sicut electi Dei, sancti, & dilecti, viscera misericor-
diae. Vbi enim sunt viscera, ibi haud dubiè erunt opera. Ta-
 lis erat sanctus Iob, qui dixit: *Ab infantia crevit mecum mise-*
ratio & de utero matris meae egressa est mecum. Quod sancto
 Iob à prima infantia Dei munere concessum est, hoc nos
 inducere iubet Apostolus: hoc est, illud frequenter à Deo
 piis precibus postulare, ad illud assequendum Dei in nos
 beneficia, & pietatis exempla meditari, illud denique plu-
 rimis pietatis actibus quasi cōnaturale nobis efficere. Hoc
 est viscera misericordiae induere. Deus in veteri Lege, ad
 purificandum leprosum, iubet sacerdotem oleum in sini-
 stra manu effundere. Oleum in sinistra manu effundit, qui
 misericordiam erga miseros exhibet, quod contra pecca-
 torum lepras singulare est remedium; iuxta illud Danielis:
Rex, consilium meum placeat tibi. Peccata tua eleemosynis redi-
me, & iniquitates tuas misericordiis pauperum. Verè oleum sa-
 nandis lepris, misericordia est: quia sicut oleum ceteris li-
 quoribus supernat; sic misericordia, vt propinquior cha-
 ritatis filia, ceteris virtutibus antecellit. Reliquae enim vir-
 tutes tibi ipsi vtilis sunt, vt humilitas, temperantia, casti-
 tas, patientia, &c. Misericordia & tibi & proximo vtilitatē
 adfert. Rursum, sicut oleum coloribus splendorem reddit,
 nec luces aut splendet pictura quibuscunque coloribus or-
 nata, nisi oleo delibuta; sic absque misericordia ceterae vir-
 tutes aridae & obscurae sunt, per opera verò misericordiae
 illustrantur & splendent; iuxta illud: *Dispersit, dedit pauperi-*
bus: iustitia eius manet in seculum seculi, & illud Esaia: Frange
panem tuum, egenos & vagos introduc in domum
tuam,

Exod. 3.

co' off. 3. Exemplum.

Iob 31.

Lev. 14.

Allegoria.

Daniel 4.

Similia.

Esai. 118.

Esai. 58.

nam, &c. *Tunc erumpet quasi mande lumen tuum.*

Escl. 4.

Miseriordia
pauperibus de
betur.

Similia.

Vide Domin. 7.
post Pent. text. 3.
& loca illic an-
notata.

Sed parum fortè mouet misericordiæ laus & merces, si
Scripturis reuelata. Malit avarus & seculi amator, idcirco
in proximum crudelis & immitis, tota hac mercede & lu-
de, quàm sua pecunia aut copia, carere. Vide tamen & con-
sidera sic hanc misericordiam impensam apud Deum mo-
reri, vt eadem neglecta, grauissimè offendat, *Non excipere
pauperem* (ait scriptura) *in inopia sua: cor inopie ne affligat.*
*Declina pauperi sine tristitia aurem tuam; & redde debitum
tuum.* & redde illi pacificè in mansuetudine. Dicit tuam mi-
sericordiam afflicto deberi, & reddendam vt debitum. Non
pe, vt omnibus Deus de certis vitæ mediis prospexit, nego-
tatori de industria sua, agricolæ de labore manuum suarum,
mechanico de exercitio artis suæ, & sic in omni ho-
minum genere; solius pauperis & afflicti remedium in ma-
la re peculiari, sed in omnium oculis collocauit: omnes li-
li diuites debitores fecit. Deinde vult Scriptura, hoc debi-
tum pacificè, in mansuetudine; non toruo, sed hilaritate;
non fastuosè, sed in humilitate; *declinando aurem tuam
pauperi reddi: non solum vt accipiat quod ei debetur, sed
etiam vt accipiendo non affligatur, non vexetur, non ex-
asperetur.* Sic opus misericordiæ etiam actus iustitiæ est.
Sicut oleum melius in torcularibus eliquatur, si oliua prius
aqua calida perfundatur; sic illa misericordia melius fit.
Deo què gratior est, quam feruida cordis compassio pa-
cessit, adeo què elicit. Et sicut oleum, quanto citius de me-
culari exprimitur, tanto iudicatur melius; sic bis dat, qui
tò dat; & tanto est beneficentia excellentior, quanto cele-
rior. Denique sicut oleum non cum strepitu cadit, sic
qua vel vinum, sed quiete fluit; sic misericordiæ opus pa-
cificè est exercendum; non cum murmure, aut vlla molesta
significatione. De hac præstantissima virtute iam in aliis
uangelis multa diximus. Tamen propter eius summam
necessitatem, & satis neglectum exercitium, aliqua hoc lo-
co addenda videbantur. Vide Domin. 12. post Pentecostem
6. & alia loca illic annotata. Nam de eleemofyna stricte ac-
cepta in aliis variis Dominicis dictum est: quæ ferè omnia
ad misericordiæ huius locum referri possunt.

IN

6. Et acco
ban

Loc v
totes in v
dimentor
Christus h
efferebatu
starent, &
modo Deu
fuerat in p
tione tang
inordinat
ferebatur,
videlicet in
vt violent
se animus
surge. Vel, v
illuminabit
aliquo imp
gitat, sic m
tum sterren
nisi manus
fuctibus ra
pedimèto i
Dei; quæ qu
alia Domin
vt peccati v
mus. Sed h
catoribus d
quæ equus
ad pugna, t
gemitu, vel
retur: sic in
do & cupit
ziment, vel
vel gehenn
impetu cur
ctas, cursu
le, chamo ac
ad eum, sed
rectam via

6. Et accessit, & tetigit loculum. Hi autem qui portabant, steterunt.

Locv s moralis de ingēti Dei misericordia, qua peccatores in via peccati currentes. iniecta tribulationū & impedimentorum manu, ab illo cursu sistit, & à peccato liberat. Christus hoc loco accedēs, & tangēs loculū quo defunctūs efferebatur, facit, vt qui ad sepulchrū deferebant mortuū, starent, & misericordię eius exitū expectarēt. Eodē omnino modo Deus per misericordiā ad peccatores accedēs, & defunctē in peccātis animā loculū qui corpus est, sua visitatione tangens, atq; aliquo modo attingēs, facit, vt passiones inordinate, quibus anima tota in decliue vitiōrū præceps ferebatur, sistat nō nihil ab illo quem tenebāt cursu, iniectis videlicet impedimentis, liberē ac lēcēt vt prius peccandi; vt violento illarū cursu hac necessitate retardato colligere se animus posset, ac loquentē Deū audire, *Adolescēs, tibi dico, surge.* Vel, vt Apostolus aliis verbis dixit, *Surge qui dormis.* & *illuminabit te Christus.* Sed quēadmodum altē dormiens, nisi aliquo impulsu exciteretur, non euigilat, nec de surgēdo cogitat, sic multi peccatores, in lōga peccati consuetudine altam stertentes, de vitā in melius mutatione nihil cogitant, nisi manus Domini tangat eos, & passiones à quibus veluti succūbis rapidē currētibz deorsum trahuntur, aliquo impedimēto iniecto, sistere cogantur. Nempe hæc est visitatio Dei, quā qui non cognoscunt, incidit in iudiciū Dei, vt in alia Dominica explicatū est: & hic est clamor Dei post nos, vt peccati veternum excutiamus, de quo etiā superius diximus. Sed hic aliqua addēda sunt, prout Deus dabit. De peccatoribus dicit Ieremias: *Omnes cōuersi sunt ad cursum suū, quasi equus impetu vadens ad praliū.* Sicut enim equus currēs ad pugnā, nec hostem ex aduerso timet nec vel cadentium gemitu, vel tormentorum strepitu, vel lancearū ictibus terretur: sic impij præcipites ad malū feruntur, quō eos libido & cupiditas impellūt; nec vel diaboli insidias ac rugitum riment, vel aliorū impiorum calamitoso exitu mouentur, vel gehennę cōminationibus terrentur: attamen, vt equus impetu currens, chamo & freno à sessore strenuo constrictus, cursum sistere cogitur, sic Dei manus impios tangens, & chamo ac freno maxillas eorū constringens, qui nō approximant ad eum, sed toto impetu fugiunt ab eo, eos sapenūmero in rectā viam conuertit, impietatis effrenum cursum sistit, & ad

Tribulatio ad penitentiam trahit.

Ephes. 5. 1
Simile.

Dom. 9. post Pē.
text. 2. 3. & 4.
Dom. 1. Aduen.
text. 3.
Ierem. 8.
Simile.

Simile.

Psal. 33.

& ad meliorem mentem reuocat. Maximum est hoc Dei beneficium. Quemadmodum in mare se precipitare volentem, qui sic apprehenderet & susteret, ut cum grauius aliqua corporis parte mulctaret, non illi nocuisse, sed singulare beneficium ei contulisse, vitæque author ac patronus censeretur: sic omnino peccatorem in tartara ruentem percutiens Deus, ac percutiendo ad penitentiam vocans, maximo afficit beneficio, & salutis author est. De Pharaone dixit Deus, *Adhuc una plaga tangam Pharaonem. Quia ille cæcus, ad tempus resipiscebat, Dominum cognoscebat, Moyses & Aaron, ut pro eo intercederent, orabat.* Manassés Rex, qui prospera flante fortuna, flagitiosissime vitam egit à Deo cæcus, regno exutus, captiuus in Babylonem abductus, postquam coangustatus est, orauit Dominum Deum suum, & pro penitentiam valde coram Deo patrum suorum, deprecatusque est eum, & obsecrauit intentè; & exaudiuit orationem eius, reduxitque eum in Ierusalem in regnum suum, & cognouit Manassés quod Dominus ipse esset Deus. Appositè D. Chrysostomus: Sicut splene & intercute laborantes, cum larga fruuntur mensa, frigida potione, deliciis ferculorum & saporibus, tunc præcipue omnium sunt miserissimi, deliciis morbum augentes; si verò siti & fame, secundum medicorum leges, cruciantur, aliquam salutis spem habent, & in iniquitate viuentes, si puniantur à Deo, bonam spem habent; si verò cum iniquitate, licentia & deliciis fruuntur, sunt multo miseres. Quemadmodum enim frigida noctis florem contrahit, & calor diei foras euocat: sic aueritas à Deo inflicta, peccatorem contrahit, ut ad se redeat, sequè ipsum recognoscat; prosperitas verò extollit, & extra seipsum vagari facit. Sicut cyrogryllus, siue hircius magnus, utcumque se in corio suo, quasi que testudine constringat, ut saluo cortice aperiri vix possit; tamen aqua calida aspergatur, continuo aperitur: sic peccatores longa peccati consuetudine, quasi dura testudine compressi, & callo obducto, sic indurati, ut sola mors peccatorum imponere posse videatur; aqua tamen tribulationum feruenti perfusi dissoluuntur, & ad resipiscentiam fleduntur. His aquis perfusus Dauid, in persona percussus & perterritus peccatoris, dixit: *Saluum me fac Domine, quoniam intrauerunt aquæ usque ad animam meam.* Nam ut aqua communis per se insipida est, & ad omnem saporem accipiendi apta, sed per calorem solis educto vapore terrestri, sal sedimentum induit,

Exempla.
Exodi 11.

2. Paralip. 33.

Simile.

Hom. 6. ad pop.
Antioch.

Similiū con-
geries.

1.

2.

Psal. 68.

3.

IN

induit, ac re-
sicut pari m-
sicut fragrat
ferens est
à Deo im-
fuit per se
pida, non qu-
quia tristitia
stabilem oper-
quisque pat-
canibus, ad
rorem quasi
mentes, ad
mitiæ: Impl-
Domine. Der-
oces refracti
ga perecuti
tes & Deum
alligat Deus
in vinctulis ch-
ritæ: qua Pe-
rigens, virg-
de quibus a-
in tribulation
appropinquat
facti sumus à
nouus. Et pep-
bulatio cor-
vnde concip-
bonam, & pa-

Locum
tato, & voc-
in hoc adole-
to, Christus
to consentie-
nequid in c-
quotidie Ch-
Augustinus
ferentes mor-
parent in pu-

LE

st hoc Dei bo
pitare volen
grauiter ali
sed singula
ac patrou
rucntem per
a vocans, ma
De l'harone
m. Qua ille
bat, Moyses
Rex, qui pro
git à Deo u.
abductus, pof
sum, & est
deprecatu
tionem eius, re
cognouit Ma
D. Chryfosto
s, cum largi
erculorum &
errimi, de
secundum mo
em habent
bonam spem
eliciis fru
m enim fuga
uocat: sic al
nit, vt ad fero
verò extollit
llus, siue heri
que refutauit
ollit; tamen
sic peccatores
estudine com
ors peccato
a tribulatio
ntiam hedit
erculli & pene
se, quomodo
m vt aqua acc
accipiendi op
stri, lal sed non
induit,

induit, acrem quidem, sed ad multa vtilem & salutarem; & sicut pari motu exagitatam exhalat horribiliter caenum, & sicut niter fragrat unguentum: sic planè tribulatio per se res indifferens est, potèstque vel in bonum, vel in malum verti: sed à Deo immissa, & per eius diuinæ gratiæ operationem, quæ fuisset per se peccato insipida, fit pœnitenti compunctio sapida, non quidem sapore dulci, sed salso, vtilissimo tamen: quia tristitia quæ secundum Deum est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur. Tantum interest, non qualia, sed qualis quisque patiatur. Sanè sicut ceruus, dum nimis vrgetur à canibus, ad hominem sponte fugit; sic tribulationes peccatores quasi canes quidem persequentes, & forciter premeantes, ad Dominum redire compellunt, iuxta illud Psalmistæ: *Imple facies eorum ignominia, & quarunt nomen tuum Domine.* Denique sicut armentarij, vel pastores, boues, & oves refractarias, ac sequi nolentes, vel fune ligant, vel virga percutiunt: vel stimulis adigunt, sic obstinatos peccatores & Deum sequi nolentes, vel duris calamitatum funibus alligat Deus, iuxta illud Osee, *In funiculis Adam traham eos in vinculis charitatis:* vel virga disciplina & correctionis ferit: de qua Psalmista, *Virga directionis, id est, virga in viam dirigens, virga regni tui:* vel stimulis tribulationem pungit; de quibus alius Propheta: *Domine in angustia requisierunt te in tribulatione murmuris doctrina tua eis. Sicut quæ cœcipit, dum appropinquauerit ad partum dolens clamat in doloribus suis, sic facti sumus à facie tua Domine. Concepimus, & quasi parturimus, & peperimus spiritum salutis.* Nempè tactus Dei, & tribulatio cordi peccatoris quasi semen salutis immittitur, unde concipit dolorem de peccato, parturit pœnitentiam bonam, & parit salutem stabilem.

August. de Civitate Dei, lib. 1. cap. 8.

1. Cor. 3.

4.

Psal. 81.

5.

Osea. 11.

Psal. 44.

Esai. 26.

7. Adolescens, tibi Dico, surge.

+

Vox gratiæ audienda.

Loquens moralis, vocante Christo surgendum esse à peccato, & vocem gratiæ alacriter sequendam. Quod enim in hoc adolescente recenter mortuo, & ad sepulturam elato, Christus fecit, hoc in multis peccatoribus, qui peccato consentientes, etiam ad actum peccati profilierunt, sed necdum in consuetudine peccandi sepulti sunt, operatur quotidie Christi gratia: quod his verbis explicat sanctus Augustinus: *Alij post consensum peccati eunt in factum, tanquam referentes mortuum suum, ut quod latebat in secreto vitium appareat in publico. Nunquid iam isti, quia in factum processerunt*

De verb. Dom. Ser. 44.

Pars Æstivalis,

Z.

desperandi

desperandi sunt? Nonne & illi iuueni dictum est: Tibi dico, Saryl Nonne & ille redditus est matri suæ? Sic ergo & qui iam peccati, si fortè commonitus, & commotus verbo veritatis, ad Christianitatem resurgit, vivus redditur. Potuit progredi, in aeternum iterum non potuit. Qui autem faciendo quod malum est, etiam mala consuetudine se implicat, hac pressi, tanquam sepulti sunt. Hæc illi.

Qui ergo non potuit parulos suos allidere ad petram, primas cogitationes & appetitiones peccati abiicere, atque consentu & delectatione temperare, qui post consensum ad actum externo sibi non cauit, id saltè maximo studio cauet, ne actus in consuetudinem transeat, ne mortuus & clausi sepultura obruatur, ne claudat super eum puteus os suum, de qua re in præcedentibus dictum est. Nunquid qui cadit, non adiciet ut resurgat? Sicut clavus quo crebrius malleo percutitur, eo fortius & profundius ligno infigitur, quæque radicatur, sic actus peccati, quo sæpius repetitur, eo citius animæ infigitur, quasiq; in ea radicatur, ut non nisi difficillimè euelli queat. De his dicit Propheta: Profunde peccaverunt sicut in diebus Gabaæ, siue effrenem libidinem vixerunt Gabaæ circa Leuiticam uxorem, siue infidelitatem populi diebus Saul, qui fuit de Gabaæ, intelligas. Profunde enim peccat, qui longa peccandi consuetudine obduratus est, qualis fuit illorum libido, & horum infidelitas contra Deum.

Sicut qui febre laborat, lenta illa quidem, sed hæctica & assidua, si fortè ob aliquam intemperatiam incidit in febrem quandam acutam & perurgentem, faciliè eam expellit, & leni medicina curatur, manente tamen semper hæctica febre: sic actus citò curatur, consuetudo autem peccandi difficillimè. Maximum saxum in montis cacumine nullo negotio sistitur, ubi in vallem præcipitari cæpit, vix vlla industria retinetur. Maxima iuitorum peccata faciliè sanantur, impiorum autem qui impetu in scelus currunt, nec moderata, nisi difficillimè sanari possunt. Dauid celeriter ab adulterij, flagitij & homicidij scelere respuit, Saul frequenter Dei mandatis rebellans, reprobus fit: sed hoc ideo factum est, quia vocem Nathæ Prophetæ Dauid audiuit, vocem Semuelis Saul audire noluit. Vocem Dei non audit, qui vocem prædicatoris non accipit. Assueti peccato, peccati illius reprehensionem non solum non solum. Quicquid de illo peccato prædicator dicit, non sibi, nec de se, sed aliis, & de aliis eum loquitur, qui arbitrantur. Sic hominè quasi extra se ponit peccatum, & amentè facit, ut licet ei propriè loquaris, & eius ei vult

Jerem. 1.
Simile.

Osia 9.
Iudic. 19.
2. Reg. 8. & 12.

Simile.

Simile.

Exemplum.
2. Reg. 12.
1. Reg. 15.

Peccatum amentem facit. & amentè facit, ut licet ei propriè loquaris, & eius ei vult

aperias, tam
alios, & de al
pheta in alien
raboliæ in ind
qui vnicam
sermo, & seu
adhuc emend
Tu es ille vir
audita Proph
dum peccati
& capis loqui
Similem loat
vult, cum ei d
vera & saluta
delicti consu
piorum discer
tuum exami
cidentes obliu
Israël in dese
men aneo sen
nati sunt. At
vno & miscas
sima illorum,
pe propter od
pice per tinaci
in deserto pec
audientes voi
guentem, vel
in consuetudi
non possent Dei
obliuionem I
tadinem pecc
excludit. Sic a
interiu vestro
postea ea aud
dientis, est E
ce obstrepen
cantis, De hac
interuocem, q
tris, sed nouer
ut non obedi
tanquam filii

aperias, tamen te non audiat, aut intelligat prorsus, sed ad alios, & de aliis te loqui existimet. Quam diu Nathan Propheta in aliena persona peccatum Dauidi exposuit, & parabolam induxit de diuite multis oues habente, & ab eo, qui unicum ouem habuerat, eandem rapiente; placuit illi sermo, & seueram in eum sententiam protulit: nihil tamen adhuc emendatus est. Atqui ubi primum intulit Propheta, *Tu es ille vir*, moxque peccatum eius aperte ei proposuit: audita Propheta voce, quia recenter mortuus fuerat, necdum peccati consuetudine sepultus, *resedit qui erat mortuus, & cepit loqui, dicens: Peccaui.* Beati qui sic vocē Dei audiunt. Similem Ioannis Baptiste vocem Herodes audire non potuit, cum ei diceret: *Non licet tibi uxorem habere fratris tui*, sed vera & salutaria loquentem, in vincula coniecit, visco videlicet consuetæ libidinis irretitus. Hoc bonorum & impiorum discrimen expressit Sapiens: *In memoria sermonum tuorum examinabantur, & sanabantur velociter: ne in altam incidentes obliuionem, non possent tui vti adiutorio.* Hoc de filiis Israël in deserto dicit, qui percussi à serpentibus, erecto tamen æneo serpente, & eum ex Dei præcepto aspicientes, sanati sunt. At de impijs Ægyptijs ibidem dicit: *Illos locustarum & muscarum occiderunt morsus, & non est inuenta sanitas animæ illorum, quia digni erant ab huiusmodi exterminari: nempe propter odium inueteratum contra populū Dei, & propter peccatiniaciam non dimittendi illos: Israëlita verò, etiam in deserto peccantes, tamen in memoria sermonum Dei, id est, audientes vocem eius per Moysen, eorum peccata redarguentem, velociter saluabantur, citò respicientes, ne actus in consuetudinem abiret, & in altam incidentes obliuionem, non possent Dei vti adiutorio.* Vocis diuina neglectus parit obliuionem Dei & sui: obliuio Dei & sui generat consuetudinem peccati: consuetudo peccati omne Dei adiutorium excludit. Sic alia Scriptura: *Vocauit, & renouistis, ego quoque in prouertis vestris ridebo. Qui non audit matrem blandientem, postea ea audiet nouerca obstrepentem. Vox matris blandientis, est Ecclesiæ ad penitentiam vocantis: vox nouercæ obstrepentis, est eiuſdem obiurgantis & excommunicantis.* De hac voce Paulus: *Vellem esse apud vos modò, & minare vocem, quoniam confundor in vobis.* Non enim vox matris, sed nouerca illa erat: *O insensati Galata, quis vos fascinatur non obedire veritati?* Hanc vocem mutare cupit, ut tanquam filiis blandè loquatur; non tanquam reprobos

Exemplum.

2. Reg. 12.

Marci 6.

Sap. 16.

Prou. 1.

Galat. 4.

Galat. 3.

- & adulteros, quasiq̄ue extra disciplinam factos, abiecit & deferat. Qui Christi blandam vocem nunc non audit, *Venite ad me omnes qui laboratis, & ego reficiam vos*, vt à peccato resurgat, audiet postea vocem illam terribilem: *ite maledicti in ignem æternum*; vt in peccatis suis moriatur. Qui nec per literas sacrarum Scripturarum, nec per vocem predicationis externæ, nec per natus & signa rerum creaturum, (*Celi enim enarrant gloriam Dei, & iustitiam eius*) nec per nuncios & flagella tribulationum, quibus loculum corporis nostri tangit Deum audire vult, ille profus vt surdus ac cæcus pereat necesse est. Sicut pullus qui gallina vocante non venit, granum aliquod è terra scalpens, à milio interea sæpe capitur, sic terreni peccatores, Dei vocem non audientes, quia terrenis curis & voluptatibus detinentur, in diaboli laqueos incidunt. Conqueritur apud Iob Deus *Seruum meum vocavi, & non respondit mihi, ore proprio deprecabar illum. Cuius rei pœnam apud alium Prophetam addit: omnes in cade corruerunt, eo quod vocavi, & non responderunt mihi. Quod maximum flagitium acerrimè alius Prophetæ inceptat: Quare auersus est populus iste in Ierusalem auersus contentiosa? Apprehenderunt mendacium, & noluerunt reverti. Vnde paulo post subiungit: Idcirco cadent inter corruentes, in tempore visitationis suæ corruent, dicit Dominus. Huiusmodi peccatores, peccandi consuetudine prægrauati, concipiunt quidem, & parturiunt (vt Prophetæ loquitur) sed non partum spiritum salutis. Timorem inferni, ex fide inforti concipiunt, & quoddam peccatorum odium parturiunt, quia displicent sordes peccati, sed vitiorum catena religati, & consuetudine victi, iacent semper & voluntantur in eisdem Horum est miserima conditio, & status lachrymabilis. De his enim dici illud potest: *Venerunt filij vsque ad partum, & non habet parturiens. Nullus acerbior dolor cogitari potest, quàm is quem sustinet mulier appropinquans ad partum, & pariendi vires non habens, &c. De hoc argumento vitæ plura in Dominica nona post Pentec. text. 1. & 4. alibi specialiter ois illic annotatis.**

Matt. 22.

Matt. 25.

Psalm. 18.

Simile.

Job. 19.

Esai. 65.

Ierem. 8.

Esai. 26.

4. Reg. 19.

rissos, descens
Ipse vero app
dens ad illos
cades. & non
poterant ad
tator parabo
gerent, dicen
discumbas in
rus ab illo, &
bi, Da huic lu
lacum tener
nismo loco.
Amice ascen
discumbenti
& qui se hui

PER

1. Cum mtr...
2. Et ipse o...
3. Et respon...
4. Si licet...

1. Ipse vero
ra nullo tempo
6. Interden
ta fuerit ad nup
pralaturæ def
7. Cum voc
petua humilia

EVAN

VM intraret Iesus in domum cuiusdam LUC. 14.
principis Pharisæorum sabbatho manducare
panem, & ipsi obseruabant eum. Et ecce ho-
mo quidam hydropicus erat ante illum. Et
respondens Iesus, dixit ad Legisperitos & Pha-
risæos, dicens: Si licet sabbatho curare? At illi tacuerunt.
Ipse verò apprehensum sanauit eum, ac dimisit. Et respon-
dens ad illos dixit: Cuius vestrum asinus, aut bos in puteum
cadet, & non continuò extrahet illum die sabbathi: Et non
poterant ad hæc respondere illi. Dicebat autem & ad inui-
tatos parabolam, intendens quomodo primos accubitus eli-
gerent, dicens ad illos: Cùm inuitatus fueris ad nuptias, non
discumbas in primo loco, ne forte honoratior te sit inuita-
tus ab illo, & veniens is, qui te & illum vocauit, dicat ti-
bi, Da huic locum; & tunc incipias cum rubore nouissimum
locum tenere. Sed cùm vocatus fueris, vade, recumbe in no-
uissimo loco; vt cùm venerit qui te inuitauit, dicat tibi:
Amice ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul
discumbentibus. Quia omnis qui se exaltat, humiliabitur:
& qui se humiliat, exaltabitur.

PERICOPE moralis huius Euangelij.

1. Cùm intraret in domum cuiusdam Pharisæi manducare panem. De be-
digna ac beneuola piorum cum impijs conuersatione.
2. Et ipsi obseruabant eum. De inuidia & maleuolentia, qua aliorum
dicta ac facta obseruantur ac reprehenduntur.
3. Et respondens Iesus, dixit ad Legisperitos. De cogitationibus no-
stris inuicem Deo conspicuis.
4. Si licet sabbatho curare? De pia ac religiosa festorum obserua-
tione.
5. Ipse verò apprehensum sanauit eum, ac dimisit. De proximorum cu-
ra nullo tempore prætermittenda.
6. Intendens quomodo primos accubitus eligent, dicit ad illos: Cùm inuita-
tus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco. Contra ambitionem, &
prelaturæ desiderium.
7. Cùm vocatus fueris, vade, recumbe in nouissimo loco. De sui ipsius per-
petua humiliatione.

1. *Cum intraret in domum cuiusdam Pharisei manducare panem.*

Conuersatio
benigna cum
peccatoribus.

LO C V S moralis de benigna ac beneuola piorum, maxime sacerdotum, cum peccatoribus & impiis conuersione, vt eos ad pietatem excitent, & Deo lucrificent. Christus hoc loco intrat domum principis cuiusdam Phariseorum, manducare panem, mensaque familiariter accumbere: in qua tamē domo sciebat tam hospitis sui, quam lociorum eius insignem erga se maleuolentiam; nec aut de causa inuitatum se eō fuisse, quam vt in aliquo vniu vel facto eum caperent, & reprehendendi atque accusandi rationem inuenirent. Mox enim vt intrauit, *ipssi obseruabant eum.* Deinde, rogante eo an liceat sabbatho curare, *tanquam* maleuolē, malentes eum per errorem peccare, quam ab ipsis, qui se magistros morum profitebantur, ab errore reuocari. Christus nihilominus intrat ad illos, accumbit mensae, manducat cum illis, sanat hydropicum; siue sponte ingressum; vt à Christo sanaretur, siue ab illis subornatum, vt, an sabbatho sanare veller, Christum tentarent. Docet legitimum sabbathi cultum. Ambitionis morbum animi eorum eximere, & humilitatis præstantissimam virtutem inferere, accurato sermone conatur. Hæc tota Christi benignitas erga homines impios & maleuolos, docere eos debet peccatorum consortiū, quando illis vtile, nobis ipsis innoxium est, minimè fugiendum, sed studiosè amplectendum esse; vt nostra opera, labore, doctrina, exemplo meliores fiant. Hunc locum in aliis Dominicis iam aliquoties tractauimus; in illa verba: *Simile est regnum calorum fermento,* &c. Dominica 6. post Epiphaniam Rursum ad illa verba. *Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores, et adorarent illum.* Itemque ad illa Phariseorum verba: *Hic peccatores recipit, & manducat cum illis.* Dominica 3. post Pentecosten. Huc etiam referri possunt, quæ de zelo animarum, & lucrandis Deo fratribus, in aliis Dominicis protulimus. Dominica 2. post Pascha, textu 2. & nona post Pentecosten, textu primo; undecima quoque post Pentecosten, textu primo, denique tertia post Pentecosten, textu tertio.

2. *Et ipsi (Pharisei) obseruabant eum.*

Obseruatores
maleuoli.

L O C V S moralis de inuidia & maleuolentia, quæ aliorum

dicitur

dicitur & facta
cutandi causam
mentam & cō
le, non maleu
accusandi su
do se gerat k
propriū, cu
corruptos, cē
qui alios san
volunt, & Ph
Va, qui potum
adipiat nuda
& amicitie n
remid est, la
bi peccator iu
peccator iustus
sēpso, siue de
du verba mea
rum in malum
uare, omnia i
dine non sub
aquares suos.
nus nihil scel
pitis magis,
tem digitos &
libenter eum
sacile contam
niti materiam
improbis eni
magis laudau
cius, contra e
illi maleuoli
In cathedra ex
eratione ma
rrare. Destit
fratres, non
ciant, su qu
ri imaginem
rum honesto
traheret atqu
gros alios ost
Christianus,

ei mandauit

porum, ma-

iis conuicia

lucrifaciant

iusdam Phari-

siliariter co-

ritis sui, quoniam

am; nec alia

aliquo verbo

ue accusandi

si obseruamus

uram, & tunc

ccare, & quoniam

ar, ab errore

os, accumulatis

; siue sponte

subornatum

arent. Docet

rbum anima

am virtutem

ta Christi bene

docere nos

se, nobis ipsi

e amplectimur

mplo meliorem

m aliquos

orum sermonum

ad illa verba

catorum, cuius

a: Hic post

ost Pentecostis

nimarum, &

protulimus

Pentecostis

en, textu per-

tio.

n.

a, quæ aliorum

dicta

dicta & facta obseruant, vt reprehendendi, detrahendi, accusandi causas inueniant. Hic enim Pharisei Christum ad mensam & conuiuium inuitatum, qui recreationis beneuolæ, non maleuolæ obseruationis locus erat, detrahendi & accusandi studio obseruant quid agat, quid dicat, quo modo se gerat. Est hoc cotum superbiæ, inuidiæ, maleuolentiæ proprium, curiosos esse aliorum inspectores, obseruatores, coryceos, censors: nec in alios magis hoc scelus cadit, quàm qui alios sanctitate, pietate, eruditione præcellere videri volunt, & Pharisei sunt. Hos detestatur Propheta, dicens *Abac. 21.* *Pa, qui portum dat amico suo, mittens fel suum, & inebrians, ut dignetur nuditatem eius.* Hypocrita enim sub specie honoris & amicitie mittit fel maleuolentiæ suæ, vt videat nuditatem suam est, lapsum aliquem aut errorem fratris sui *Obseruati. Psal. 30.* *bi peccator iustum, & stridebit super eum dentibus suis. Consideras peccator iustum, & querit mortificare eum.* Et iterum, siue de seipso, siue de Christo, siue de quolibet iusto, David: *Psal. 55.* *da verba mea execrabatur, aduersum me omnes cogitationes eorum in malum.* Hoc maleuolentiæ proprium, omnia obseruare, omnia in pessimam partem interpretari, magna libidine non subditos aut inferiores tantum, sed ipsos maxime aequales suos, reprehendere. Sed istis Phariseis nihil miserius, nihil sceleratius. Qui candelam ardentem digitis propriis mougit, candelæ quidè lumen clarius efficit, suos autem digitos & maculat & adurit. Sic qui iusto detrahit, & libenter eum taxat, suam quidem mentem & conscientiam fedè contraminat, vehementerque lædit; iusto autem merito materiam præbet, eiusque famam celebriore facit. *Exemplum.* Ab *Num. 12.* improbis enim vituperari, laus est Deus nunquam Moysen magis laudauit, quàm quum Aaron frater, & Maria soror eius, contra eum murmurarent, eiusque gloriæ detraheret. Isti maleuoli hypocritæ in cathedra pestilentie sedent. *In cathedra enim pestilentie sedere (ait sanctus Gregorius) est Cura pastorum* *part. 2. c. 33.* *exaltatione mala discernere; & tamen ex deliberatione peccare.* Destinata enim malitia obseruant & reprehendunt fratres, non vt eos meliores reddant, sed vt infames faciant, suæque libidini subseruiant. Qui Christi crucifixi imaginem aliqua fortè macula aspe tam, aut loco partum honesto collocatam, lutoque iniectam, non luto extraheret atque ablueret, suoque loco reponeret, sed vel digito aliis ostentaret, vel irrideret; non solum pessimus Christianus, sed etiam hæreticus aliquis, aut infidelis, me-

ritò iudicaretur. Eodem sanè modo qui proximum suum Dei imaginem, aliquo seu vero seu apparenti vitio fractam non fraternè corripit, sed malitiosè obseruat, digito nota, in idet, taxat, vix Christiani aut proximi nomine cèlèndo erit. Apostoli dictum est: *Alter alterius onera portate, & adimplebitis legem Christi*, id est, præceptum charitatis. *Item quisque portat proximum, quantum amat*: (ait S. Gregorius) *si enim amas, portas, si desisti amare, desisti tolerare*. Infra se iactat proximum suum amare, qui errata eius non solum nò portat compatiendo, sed etià protrudit & propulsat obseruando, notando, arguendo. Nihil magis charitati aduersum, nihil magis animè perniciosum. Quemadmodum enim *charitas* (vt scribit diuus Gregorius) *inclinatioque erigitur, attractione tenditur, còpassione roboratur, cumq; in amore proximi se dilatat, quasi ex meditatione colligit, quam bonitidine in auctorem surgat*: sic è diuerso odium & malevolentia, in obsecuando proximos, inflatione sua deprimere, auersione dissipatur, alieni mali obseruatione infirmatur, cumq; odio proximi mens constringitur, quasi ex meditatione colligit, facileq; considerat, quanta profunditas ab auctore suo ceciderit, à Dei amore quàm longè abire. *Quomodo enim Deum, què non videt, potest diligere, qui fratrem quem videt, non diligit*. Quisq; capitis sui stylum & genus sequitur. Iudæis maleuolis Christus dixit: *Vos ex patre diabolo estis. Ille homicida, id est maleuolus, inuidus, hostis humani generis, ab initio fuit. Desideria patris vestri vultis facere, id est, me iustum, & quem de peccato arguere non potestis, quæritis interficere, & odio odistis me gratis. Ex parte diabolo omnes obseruatores maleuoli sunt, & patris desideria faciunt, proximi sui perniciem & infamiam querunt, correctionem & emendationem non affectant. Sicut enim diabolus circuit tanquam leo rugiès, quærens quem deuoret, sic filij diaboli, maleuoli, & inuidi, quos obsequent, quos carpant, quos mordeant, quibus caninù dentem insigant, sollicitè quærun. A spiritu & nomine Christiano longissimè isti recesserunt. Pulchrè Cyprianus: *Deus est qui inhabitare facit vnanimes in domo. Idcirco & in columba cuius Spiritus sanctus simplex animal, & letum non felle amarum, non morsibus seuum, non vnguium laceratione violentum, hisq; humana diligere, vnius domus consortium nosse cum generis simul filios edere, cum comitant volatilibus, inuicem coherere, communi conuersatione suã vitam degere, oris osculo concordant**

Ga'at. 6.

In Ezech. Hom.
13.

Simile.

Moral. lib. 7.
cap. 7.

1. Ioan. 3.

Ioan. 8.

In bb. de unit.
Ecclesia.

patris agnoscentis
Ecclesia n
hombus dilect
agnis & ouib
feritas, & c
lanina bestia
pharisaica h
noxia est, &
perium habet
metipsam a
quia tunc ac
nem facit: si
res maleuol
leo lentig v
postoli. Quid
causamini
maleuolè id
addito char
reprehensio f
reprehensio
prehenditur
aut laxis illi
resoluntur
còditione m
atque obtre
eum maleuol
nec deturba
tisque inui
3. Et respon
Locus m
nimis, Deo
nim hoc lo
sorum sed
hendendi
bant illum t
curaret. Ha
Deus vid
cus, omnes h
nitas Deo
operis, sed
tendat. Mon
para

quis agnoscere, legem circa omnia unanimitatis implere. Hæc est
 in Ecclesia noscenda simplicitas, hæc charitas obtinenda, ut col-
 umbas dilectio fraternitatis imitetur, ut mansuetudo & leuitas
 agnis & ouibus aquetur. Quid facit in pectore Christiano luporū
 feritas, & canum rabies, & venenū lethale serpentum, & cruenta
 sanguinis bestiarum? Hæc ille. Porro & suo maximè authori
 pharisaica hæc alios obseruandi & reprehendendi libido
 noxia est, & perniciofa. Quemadmodū enim cōs hoc pro-
 prium habet, quod dum ipsa ferrum aut cultrum acuit, se-
 metipsam acuendo consumit, maximè aqua ei superiecta,
 quia tunc aciem acerrimam reddit, oleo verò delibuta le-
 nem facit: sic omnino aliorum obseruatores & reprehēso-
 res maleuoli, dum aliorum vitia corrigunt, semetipsos ma-
 leuolentiæ vsu & incremento consumunt; iuxta illud A-
 postoli, *Quod si inuicē mordetis & comeditis, videte ne ab inuicē
 consumamini*: maximè cūm austerè, asperè, arroganter &
 maleuolè id sit, toto effuso impetu in modum aquæ. Nam
 addito charitatis & cōpassionis oleo, non nisi leuem plagā
 reprehēso facit, & sanat, non vulnerat. Maleuola & iniusta
 reprehēso reprehendentem ferit & lædit, nō eum qui re-
 prehenditur. Sicut enim fluctus sæuientis maris rupi duræ,
 aut saxi illi si, seipfos quidem frangūt, & in spūmas inanes
 resoluuntur, manet autem rupes immobilis nec loco nec
 cōditione mutata: sic maleuolus Phariseus, & obseruator
 atque obrectator inuidus, in virum iustum incurres, & sua
 eum maleuola obrectatione feriens, illum sanè nec lædit,
 nec derubar; ipsemet verò in seipso frāgitur, atteritur, to-
 talque inuidia & maleuolentia consumitur & cōtabescit.

Simile.

Galat. 5.

Simile.

Et respondens Iesus, dixi ad Legisperitos & Phariseos.

Loquens moralis de cogitationibus nostris primis & mi-
 nimis, Deo semper patentibus atque conspicuis. Christus
 enim hoc loco, non verbis vllis Legisperitorum aut Phari-
 saeorum sed solis eorum cogitationibus, & maleuolo repre-
 hendendi studio, quod animo conceperāt, respondit. Puta-
 bat illum sabbathi violatorem esse, si sabbato quempiam
 curaret. Hanc eorum vanam & maleuolam cogitationem
 ut Deus videns, atque cognoscēs, ei occurrit. Docet hic lo-
 cus, omnes hominum cogitationes Deo esse peruias & ma-
 nifestas. Docet idem, quanta debet esse non oris tantum &
 operis, sed & cordis nostri custodia, ne quid in eo Deū of-
 fendat. Monet Propheta: *Auferite malum cogitationum v-*

Cogitationes Deo patentes.

Esai. 1.

Ps. 1.4.

Simile.

Plin. lib. 10. c. 3.

Dei præsentia
semper cogi-
tanda.

Jerem. 7.

Hebr. 4.

Prov. 5.

Psal. 115.

In Reg. breui.

resp. 21. 28. 24.

37. 196. & 201.

Exempla.

In vita eius
apud Surium,
tom. 2. p. 770.

In vita eius, lib.

1. cap. 23, Sur.

tom. 2.

M. Marulus li.

2. cap. 2.

strarum. Et alius: *Qua dicitis in cordibus vestris, compungimini.* Aquila pullos suos, quos in nido habet aduersus solē ponit, vt illum veluti authorem vitæ cognoscant; sol enim à animal generat hominem: quos autem videt solē inueniri eiusq; radios ferre non posse; è nido tanquam spurios & alienos; deturbat. Sic nos paruas adhuc cogitationes nostras, receterq; natas, seu nascetes potius versus iustitiam solē dirigamus, vt ad eum oculos leuantes, eū authorem & Dominum cognoscant: quæ verò Deum intueri nolunt, peccudent, quia terrā & carnem respiciunt, tanquā extraneas & illegitimas ab animæ nido, primo quoque tempore exciamus. Postquam Dominus est qui scrutatur corda & renes, omniaq; sunt nuda & aperta oculis eius, & vt ait Sapiens, respicit Dominus vias hominis, & omnes gressus eius considerat: vbi hæc sola cōsideratio ab impietatis studio auocare debent, quod fecit Dauid, dicens: *Prouidebam Dominum in conspectu meo semper: quoniam à dextris est mihi, ne commouear.* Quæ D. Basilius interrogatus, cuius animus temerè euagatur, ait: *se dat, quis si frequenter irascitur, quis humanas laudes amide captat, quis ad opera spiritualia piger est, quis actiones suas ad gloriam non refert, quis inter orandum mente semper distractus, ad hæc singula hoc vnum respondit: Qui non semper cogitat, Deum cogitationum & actionum suarum inspectorem esse. Vbi enim vna recordatio, si assidua esset, contra omnia vitia sufficit remedium esse posset.* Hæc ille. Ad his exemplis patebit, sacros Ephrem cōmorante Edessæ, meretrix quædam per fenestram eius prospiciens, Tecum, inquit, dormire volo. Tum ille, Si vis, inquit, tecum dormire, ego locū designabo. Illa annuente, Non alio, inquit, loco tecum congregiar, nisi in medio ciuitatis. Illa pudorem allegante. Et quomodo, inquit, Ephrem, non te pudet coram Dei oculis id facere? Quo sermone capta ipsa meretrix est, & nō ita multo post conuersa; monasticam vitam egit. Sic & S. Vincētius, Ordinis prædicatorum lumen illustre, meretricem quandam in cellam eius de nocte introductam; pretioq; cōductam, vt integritatē eius castitatem violaret, loci arcanū nihil attendens, sed Deum præsertim ante oculos habēs, grauissima oratione commonefactam atque compunctā, è cella expulit. Pannus Abbas à Thaidē meretricula tentatus, quum se sedituri simularet, si loco aliquo ita secreto conuenire possent, à nemine conspicerentur; eum ab illa de cubiculo in cubiculum deduceretur, semperq; conspectū alicuius captu-

retor, & illa rapet, vt à ne captata occidat. An nonne infelice lupatē, & cas? His audiam, cæteq; bant: *Prouide quidē omnes (a mas, virtutes) Quamquam Milelius dicere, deorum Deo teste & tiam sic aliu philo sophiam h doras quoq; hominibus h æ tempore a les rogatus, cognatus quide bus, quasi Deu mos non adu semper ad Dor Ideo Deus cu*

Lo c v s n
tione. Cū e
thi Iudaici ce
sabbatho Iud
successerint;
his nostris e
de celebratio
ceptum de ob
necessitatis, a
ra non fuisse
alium de for
ali) Iudæo ma
Iudæo, eū oli
retat

compunguntur
ritus solent
t; sol enim d
solem inue
am spiritus d
itationes na
erfus iustitie
authorum ac
nolunt, det
uā extrahant
tempore ei
gida & rari
Sapiens 78
considerare
care debet
em in rebus
ouent. Quare
magatur, ut
ides auid cap
es suis ad De
or distribuit
tempore cogit
orem esse. Au
vicia spira
lebit. Sicut
m per fene
re volo. Tum
e signabo. Illa
rediar, nisi in
uomodo, ut
ere; Quo sep
post conuer
Ordinis pre
am in cellam
ut in tegeti
hil attendit
illima oratio
a expulit. Po
quum se sus
nate pesserit
culo in cob
cuius causa
reer

retur, & illa locum ita secretum atque occultum esse deie
raret, vt à nemine, præterquam à Deo illic conspici posset;
captata occasione, rogat an Deum esse, & omnia videre,
crederet. Annuenti ille subiunxit: Cùm hoc non ignoras,
nonne infelicissima es, quæ propter breuissimi tēporis vo
luptatem, & te, & omnes quibus tui copiam facis, perditum
eas? His auditis, vehementer compuncta, pudicè post mo
dum, calteque vixit. Sic isti omnes hunc versiculum tene
bant: *Prouidebam Dominum in conspectu meo semper, &c. quem*
quidam omnes (ait Cassianus) solita psallendi modulatione concini- Collat. 12. cap. 5.
mus, virtutem verò eius non nisi pauci, expertique percipiunt. Apophteg-
Quaquam & ipsi ethnici videre hoc potuerunt. Thales ma-
Milelius dicebat, Homines existimare oportere deos omnia cer- Laert. lib. 1.
nere, deorumque omnia esse plena; & ita fore omnes castiores, si, Cic. libr. 3. de
Deo teste & inspectore, se omnia agere crederent. Quā senten- legib.
tiam sic alius ethnicus laudat, vt dixerit: Omnem virtutis
philosophiam hoc vno verbo vir sapiens complexus est. Atheno-
dorus quoque alius Philosophus dicere solebat, ita cum Plut. lib. 7.
hominibus homines viuere debere, ac si Deus omni loco cap. 2.
ac tempore actiones nostras intueretur. Quare idem Tha-
les rogatus, an homo male agens deos lateret; respondit, No- Laert. lib. 1.
quistius quidem. Sed & Seneca scripsit: Sic viuunt homini- Epist. 109.
bis, quasi Deus te videat. Adeò & illi videre potuerunt quod
nos non aduertimus, dicente iterum Scriptura: Oculi mei
semper ad Dominum, quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos. P sal. 24.
Ideo Deus euellet, quia semper ante oculos habetur.

4. Si licet sabbatho curare.

Lo c v s moralis de pia ac religiosa festorum celebra
tione. Cùm enim Christus hoc loco superstitionem sabb
thi Iudaici celebrationem taxauerit, & correxerit, illi autē
sabbatho Iudaico Dominica dies, aliaq; Christianorū festa
successerint; satis opportunè de simili superstitione in fe
stis nostris cauenda, adeoque de legitima & religiosa eorū
de celebratione, dicere hoc loco cōcionator poterit. Præ
ceptum de obseruando sabbatho nō prohibebat vlla opera
necessitatis, aut charitatis erga proximos. Necessitatis ope
ra non fuisse interdicta Christus hīc docet, quia bouem aut
asinum de fouea extrahebāt Iudæi, ne periret: quibus tamē
alij Iudæo magis erant supersticiosi, vt de Salomone quidā
Iudæo, cū olim in Anglia Iudæi versarētur, nostri Annales
refe

Festorum ce
lebratio.

Iudæorum
superstitio.

referunt. Quum enim in cloacam die sabbathi cecidisset, nec inde eo die extrahi vellet, dicens:

Sabbatha sancta colo, de stercore surgere nolo: ex sententia iudicis loci, die Dominica sequenti non factus extractus; respondente ei patre familias, cu quo versabatur.

Sabbatha nostra quidem Salomon celebrabis: idem.

Num. 28.

1. Machab. 2.

*Contra Adimantum, cap. 2.
In Decret. tit. de ser. c. Conqueſtus.*

*Opus seruilie.
D. Thom. 2. 2. q. 1. art. 4. ad 3.*

Extra de ser. cau. 1. et vit.

Serm. 25. de temp.

Sed & iuxta Legem sacerdotes in templo operabantur in sabbatho; coquere quoque in sacrificiorum vsum in sabbatho licebat: Machabæi etiam necessitate compulsi, bellum in sabbatho prosperè gerebant. Ad charitatis opera quod attinet, sic S. Augustin⁹: *Sabbathi obseruationes non in utilitate Iudæi: qui putabant ab his etiam operibus, quæ ad salutem hominum valent; debere cessari.* Sic igitur statuit lex Christianæ. Omnibus solennibus feriis in honorè Dei, & Sanctorum institutis, nisi vel necessitas urgeat, vel pietas suadeat, ab omni strepitu iudiciali, & cõsequenter ab omni opere seruilie, cessare oportet. Quid sit autè opus seruilie, ex hac D. Thomæ distinctione explicari poterit: Quatuor sũt genera operum. Quædam sũt opera animi, vel quæ præcipuè referuntur ad animũ, vt studere, docere, legere, scribere literas, &c. Huiusmodi non prohibentur quidem die festo, etiam si fiant propter lucrum; quia, non sũt seruilia. sed liberalia: nec naturam operis, finis operantis mutare potest: quatenus tamen Dei cultum impediunt in festis requisitum; non ad quæ peccato fiunt. Quædam sũt opera corporalia, cõuenientia tã seruis quàm liberis, vt equitare, militare, pulsare instrumenta, venari. Nec hæc prohibentur per se, nisi quatenus impediunt Dei cultum, cui dies isti maximè destinantur. Alia sũt opora corporalia, quæ conueniunt tantũm seruis, non liberis seu nobilibus; vt artes mechanica, quæ omnino prohibentur, nisi vel ex necessitate, vel charitate, vel causa animi causa fiant, absque spe lucri. Quædam adhuc sũt opera seruilia, nõ ex natura sua, sed ex cõstitutione Ecclesiæ, vt mercatus; nisi fortè talis qui semel cõtingat in anno, vt strepitus iudicialis, vt iuramentum præstare in iudicio. Cessandũ igitur quidem ab omni opere seruilie, in dicitur diuino cultui specialiter dicatis; ita tamè, vt & necessitas humana, & charitatis Christianæ ratio non negligatur. *sanctis Patribus nostris (ait sanctus Augustinus) conſtitutum est, & Christianis mandatum, vt in Dominicis diebus atque haberent, & à terreno negotio vacarent: vt paratiores & propiores essent ad diuinum cultum, vt relicta terrena sollicitudine*

faciliter in Dei

Tria erant

cultum: quæ

tenebimus. I.

nouitate spi-

teretur, quid

las loquitur,

ſeruantur. ſe-

gnificationem &

Apoſtulus dicit:

Et in omnibus

Creatori. Nam

lucius celebra-

uitates. Sed quæ

uamus, sed quæ

nostra dies De-

minicæ memo-

mus, quod sic

per baptiſmum

mortuus, ita &

sabbathi, est to-

ſcurrectio do-

ctore a iuxta

ſarum sunt ſap-

terra. Vita ergo

seruile; amare

Christianorũ

norum accur-

à labore terren-

ſtendum: vt,

reſurrectionis L-

batho duo agri-

tum, præterqu-

pietatis noſtra

mandæ. Appo-

habente hebdom-

boram dicit M-

ſeo die interel-

cula, & conuen-

torius: Feſtus

quæ tuæ perſe-

lectra victor a

facilius in Dei intenderent voluntatem. Hæc ille.

Tota erant iudæorum seu vitia seu errata circa sabbathi cultum: quæ singula si vitentur, festorum cultum religioſe tenebimus. Primum obseruabant in vetustate literæ, non in nouitate spiritus: non intelligentes quò illa obseruatio referretur, quidve significaret, & sic dies & annos, vt Apostolus loquitur, obseruabant. Iudæi (ait Augustinus) seruiliter obseruabant sabbatum, non intelligentes ad quarum rerum significacionem & prænunciacionem pertinerent. Hoc in eis culpam Apostolus dicens, Dies obseruatis, & menses, & annos, & tempora: & in omnibus aliis culpat, qui seruiunt creatura potius quam Creatori. Nam nos quoque & Dominicum diem, & Pascha sollemniter celebramus, & quaslibet alias Christianas dierum festiuitates. Sed quia intelligimus quò pertinent, non tempora obseruamus, sed quæ illis significantur temporibus. Significat autem nostra dies Dominica, quæ est perpetua Resurrectionis Dominicæ memoria, vt cum Christo in nouitate vitæ resurgamus, quod sic docet Apostolus: *Consepulsi sumus cum Christo per baptismum in mortem: vt quomodo Christus resurrexerat morti, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus.* Cultus ergo sabbathi, est totius vitæ puritas & innocẽtia. Rursû: Christi resurrectio docet nos cælestia quærere, sapere, meditari, nõ terrena iuxta illud Apostoli: *Si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt sapite, quæ sursum sunt quærite, non quæ sunt super terrâ.* Vitæ ergo puritas, & cessare à peccato, quod est opus seruile; amare cælestia, non terrena, perpetuus quidem est Christianorû sabbathismus, sed in ipso sabbatho Christianorum accuratius tenendus. *Dominico die* (ait S Gregorius) *à labore terreno cessandum est, atque omni modo orationibus insistendum: vt, si quid negligentia per sex dies agitur, per diem resurrectionis Dominica precibus expietur.* Apud Iudæos in sabbatho duo agni offerebantur, in aliis verò diebus vnus tantum præterquam in solennitatibus & calendis. Typus erat pietatis nostræ quotidianæ, in festis Christianorum geminandæ. Apposuit Chryllostomus: *Centum & sexaginta horas habente hebdomada, vnâ & solam horam sibi segregabis Deus.* horam dicit Missæ, seu Liturgiæ Ecclesiasticæ, cui omnes (eo die interesse tenentur) & hanc in opera secularia, & ridicula, & conuenticula insumis? Accommodatè quoque S. Ambrosius: *Festus dies Domini est, vbi perfecta virtutum gratia est, quæ tunc perfecta sunt, si sollicitudini seculariû, & corporalis illicera victor animus delinimenta voluptatum excludat, liber à seculo,*

Iudæorum vitia in cultu sabbathi.

I. Sabb. obseruatio spiritualis, non liceralis.

Contra Adimant. cap. 16. Galat. 4.

Dominicæ cultus quid doceat. Rom. 8.

Coloss. 3.

Epist. lib. 15. c. 11.

Num. 16.

Typus.

Homil. de Eucliarist. tom. 3.

De Cain & Abel. lib. 1. cap. 2.

varum affectionum, quæ faciunt omnia aspera videri) libe-
 rant, seruiamus illi in sanctitate & iustitia. Hanc liberationem
 spiritualem à seruitute peccati, Iudæi agnoscere volebant,
 laus habentes, quod sabbatha & neomenias, cæterâ que le-
 gata festi & ceremonias celebrarent. Sed de illis Paulus: *Rom. 9.*
Iraul sectado legem iustitia, in lege iustitia non peruenerunt, quia
non ex fide, sed quasi ex operibus, id est, vt exponit Augustinus,
quasi legem per semetiplos operantes, non in se credentes operari
Deum. Vnde iterum Apostolus: Ignorâtes Dei iustitiam (id est,
eam quæ ex Deo est Dei que gratia & adiutorio) & suâ vo-
luntate statuere (id est, quæ ex seipis erat, legem scriptam suis
naturæ viribus seruantibus) iustitia Dei non sunt subiecti, id
est, Christi Mediatoris fidem & gratiam, per quam lex im-
pleretur, non agnouerunt, uô sunt amplexi, nec ei se subde-
re vulerunt, vt per eam iustificarétur. Vnde subiûgit Apo-
stolus: Finis enim legis Christus, ad iustitiam omni credenti, id
est, finis seu perfectio legis Christus est: quia eius adiutorio
lex perficitur, vt alibi idem Apostolus: Finis præcepti chari-
tatis. Finem præcepti dixit (ait Augustinus) non quo præcepta pe-
riant, sed quo perficiantur. Sic finis legis Christus, non qua
lex euacuetur, sed qua lex impleatur, id que ad iustitiam
coram Deo ab omni credente quia non nisi credentes à
Christo adiuuantur. Iudæi autem, Christi fidem spernen-
tes: & consequenter gratia carentes, quiescebant in lege
(ait Apostolus) gloriabantur in Deo, nouerunt voluntatem
eius, probabant utiliora, instructi per legem confidebant seip-
sis esse duces cæcorum, &c. sed interim, per prauaricationem
legis, Deum inhonorabant. Et vt Christus illis dixit: Moyses Ioan. 7.
dedi vobis legem, & nemo ex vobis seruat eam. Totam hanc
Iudzorum supersticiosam impietate corrigat Christianus,
seruando Ecclesiæ sabbatha, cæteraque tam Dei quam Ec-
clesiæ præcepta, non opere tantum externo, frequentan-
do Ecclesiâ & Sacramenta; aut ex opere illo externo so-
lo, & per se coram Deo se iustificari, aut sabbathum recte
& legitime excolere arbitrando: sed ex fide, & gratia Chri-
sti ea præstando, eius beneficia in festorum celebritate ma-
xime recelendo, ei de omnibus gratias agendo. Hæc est pro-
pterea pietas, religio, Dei cultus, & sabbathi obseruatio: vt in
Deo, non in nobis, quiescamus, vt illi gratias agamus. De seruitute &
Cultus Dei (ait S. Augustinus) seu pietas quam Græci εὐσεβεία, lit. cap. 11.
dicunt; in hoc maxime constitutus est vt anima ei non sit ingra-
ta. Vnde & in ipso verissimo & singulari sacrificio Domino Deo
nostro

Gratiarum
 actio proprio
 Dei cultus.

De seruitute &
 lit. cap. 11.

nostro gratias agere admonemur. Hoc in Missa Catholica clamante sacerdote, *Gratias agamus Domino Deo nostro*; populoque respondente, *Dignum & iustum est*. Hæc est sabbathi requies spiritualis, in Deo requiescere, illi de omnibus acceptis beneficiis, cum magna animi demissione, magnaque alacritate, gratias agere. *Erit anima ingrata Deo* (ait eodem in loco Augustinus) *si quod illi ex Deo est, sibi tribuerit, prespuè que iustitiam*. Die igitur Dominico, aliisque festis, illa prima cura esse debet, ut de omnibus naturæ, fortunæ, matremque specialis Dei gratiæ donis ac bonis Deo gratias agamus. Hoc solum est obsequium, quod Deo præstare possimus. Ille enim honorum nostrorum non indiget. In sabbathis autem Deo obsequium præstare, Deum specialiter colere oportet. Hic est cultus, hoc est obsequium, ut non simus ingrati, ut humiliter in Deo solo, non in nobis, aut fortunis nostris gloriantes, illam authorem, benefactorem, seruatore, omne & summum bonum nostrum recognoscamus. Appositè Augustinus: *Quod est sacratius laudis sacrificium, quam gratiarum actio: aut unde maiores agenda sunt Deo gratias, quam pro ipsius gratia, per Iesum Christum Dominum nostrum? qui totum fideles in sacrificio illo fieri sciunt, quod omnibus veteris sacrificiis successit, & cuius umbra fuerunt omnium priorum pænera sacrificiorum*. Hæc est Missa Catholica. Nempe ut veteri sabbathum erat gratiarum actio perpetua, pro liberatione de seruitute Aegypti, dicente Moysè Iudæis, *Memento quia & ipse seruietis in Aegypto, & eduxerit te inde Dominus Deus tuus in manu forti, & brachio extenso*; idcirco præcipitur, ut obseruare diem sabbathi: eodem planè modo sabbathum Christianorum, est perpetua gratiarum actio, pro liberatione à seruitute peccati. Idcirco præcipitur nobis, eo de sacrificio illi interesse, quod in commemorationem martiris Dominicæ offertur Deo. Tunc enim illud commemoramus, de quo Apostolus dixit: *Dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem*. Hoc redemptionis beneficium in nostro sabbatho recolimus, gratias agentes Domino Deo nostro; quia *res dignum & iustum est, nos illi semper & ubique gratias agere*, quotidie in illo sacrificio canit Ecclesia, & in festis diebus totus audit populus. Sic Iudæorum vitia & errata vitamus, qui non in Domino, sed in seipsis gloriabatur; nec in Christi fide, ac gratia per Christum, sed in lege sua requiescebant. Atque hæc de modo obseruandi sabbathum dicta sunt.

Psal. 117.

contra aduersar.
Ligu & Proph.
cap. 17.

Typus.
Deut. 5.

Dominicis die
bus Missa cur
audienda.

Tit. 2.

Nonne qua
obseruari sal
que proponi
mis aduerter
obseruando
sunt sanctifices.
cem, Dei cul
retineri, & st
tate lumine,
cultare est D
ctum. Vult n
ut & ipse vici
nectis in loci
Londini in A
Drabantia me
cillum, quæ il
defessam non
inferiori mun
mas. De quo
recocten, text
sed nostras s
nost. a Deo e
dicente Deo
sunt festinat es
lenda vestras
molessa: labor
sunt, & cum
cur hæc omni
ne sunt, id est
vanitatibus p
mento, non q
ludos, alcas,
turpia. Vos e
relinquitis. C
hos etus palat
festis nostris
mus, eum que
Ea igitur face
voluntati gra
Quæ spes a
laribus phar
grauis: a gro
Pa

Nunc

Catholica
eo nostro
est sabbati
omnibus
ne, magna
eo (ait eodem
tribuerit, pres
estis, illa pi
rtunt, mini
gratias age
estare poss
sabbathis ac
colere opo
imus ingrat
rtunis nos
seruatore
camus. App
rificimus, qu
eo gratias, qu
posturum? Qu
vibus veter
um priorum
empe vt ven
to liberatione
Memento qui
Dominus De
præcepit tibi, v
do sabbathu
io, pro liber
nobis, eo da
ationem mi
commemori
m pro nobis, v
sibi populum
nostro sabb
stro; quia v
gratias agere
n festis dieb
rara vitam
; nec in Chri
requisitum
dicta sunt.

Nunc

Nunc quanto studio, qua pietate, quo spiritus seruore
obseruari sabbatha & festa Christianorum debeat, pauca,
quæ proponi populo poterunt, proferemus. Illud in pri
mis aduertendum, quòd huic soli præcepto de sabbatho
obseruando præponit illud Deus: *Memento vt diem sabbatho
sanctifices.* Quia videlicet hoc vnum præceptum ex de
cem, Dei cultum & obsequium concernens, religiosissimè
retineri, & studiosissimè obseruari voluit. Non enim à na
turæ lumine, vt cætera omnia præcepta, dependet; sed pe
culiare est Dei præceptum, ab eius sancta voluntate profe
ctum. Vult nos eius memores esse, & beneficiorem eius;
vt & ipse vicissim nostri memor sit. Sicuti mercatores, di
uersis in locis positi, mutuas sibi operas præstant; vt qui
Londini in Anglia negotiatur, alterius qui Antuerpiæ in
Brabantia mercaturam exercet, negotia tractat, & hic vic
issim, quæ illius sunt curat: sic Deus in cælo residens, in
defessam nostri curam gerit, modò nos vicissim, in hoc
inferiori mundo, illius cultus & honoris rationem habea
mos. De quo puncto vide plura in Dominica 14. post Pen
teosten, text. 6. Quòd si in festis hodie non Dei honorem,
sed nostras sectamur voluptates, erunt haud dubiè festa
nostra Deo exosa, vt olim Iudæorum simili ex causa erant,
dicente Deo per Prophetam: *Neomeniam, & sabbatum,
& festiuitates alias non seram. Iniqui sunt catus vestri. Cal
endas vestras, & solemnitates odit anima mea: facta sunt mihi
maleficia: laboravi sustinens. Et cum extenderitis manus ve
stras, & cum multiplicaueritis orationem, non exaudiam. Sed
cur hæc omnia? Sequitur: Manus enim vestra sanguine ple
ne sunt, id est, opera vestra peccato scedata sunt, ineptiis &
vanitatibus plena. In festis vestris, quæ vobis sunt oblecta
mento, non quæ mihi grata, exercetis, choreas, rumpula,
ludos, aleas, spectacula, vel inauia, vel cruenta, vel etiam
turpia. Vos culpam & musculum voratis mihi arida ossa
relinquitis. Qui amicum ad prandium inuitat, debet cis
bos eius palato gratos, non sibi ipsi iucundos, apparare. In
festis nostris quasi Deo cõiuium in anima nostra instrui
mos, eumque hospitio cordis familiarius solito excipimus,
Et igitur facere, ea opera exercere par est, quæ eius sanctæ
voluntati grata sint, non quæ carni & mundo arrideant.*

Quæ spes ægrotum salutis manet, cum is, adhibitis sa
lutaribus pharmacis, non modò nihil promouet, sed etiam
gravius ægrotat? Ad peccatorum remedia instituta esse

Pars Æstiuæ.

A a

Festa.

Qua pietate
sabbatho ob
seruandum.

Exodi. 10.

Simile.

Esai. 1.

Simile.

Simile.

Prophanatio
Sabbathi Chr.
stiani.

Amos 5.

Malachi 3.

*Lud. Granat.
conc. 2. in hanc
Lionin.*

*Exempla.
Nicomph. lib. 18.
cap. 30.*

*Valer. Maxi.
lib. 1. cap. 1.*

feſta, ſuperius ex D. Gregorio dictum eſt, Si illa peccati multiplicandis ſeruiant, quæ ſpes emendationis expectanda? Si, quo die maximè Deum colere oportuit, eo illum die maximè offendimus; ſi, vt Propheta loquitur, *Comertimus in abyſſum iudicium, & iuſtitiam in terra reliquimus*; quid aliud nobis Deus dicturus eſt, quàm quòd paulo poſt ſequitur: *Odi & proiecì feſtiuitates veſtras, non capiam odorem cæterum veſtrorum?* Sed & alibi acerbius furor diuinus, quaſi ſummam abominationem, feſtorum abuſus, ſcelera, laſciuias execratur: *Si nolueritis audire, & ſi nolueritis ponere ſuper cor, vt detis gloriam nomini meo, ait Dominus, diſpergam ſuper vultum veſtrum ſtercus ſollemnitatum veſtrorum, & aſſumet vos ſecum.* Tradunt Rabbinì ludæorum veteres, ſabbathi ſui ſanctiõne adèd offenſos diabolos, vt ea nullus in populi frequentia vnquam permanſerit, ſed omnes ab infeſtatione hominum ceſſaſſe; hominibùſque relictis, ad deſerta & ſpeluncas effugiſſe. At hodie dixerit, omne genus cacodæmonum noſtris feriis illeſtum atque prouocatum, ex latebris ſuis in mundum magno impetu prorumpere: vt his poriffimùm diebus animos miſerorum illaqueent, & in naſſas ſuas pertrahant. Ethnicorum hac in parte religio noſtras prophanationes condemnabit. Sub Mauritio Imperatore, bello inter Romanos & Hunnos, ſub Priſco duce, & Caiano Rege, flagrante, quum Romanus exercitus magna annonæ inopia laboraret, inſtante feſta ſolennitate Paſchali, Caianus ad Priſcum miſit qui diceret: *Mitte ad me currus, & ego tibi alimenta mitteam, quibus lætanter hæc feſta Paſchalia peragas.* Miſit igitur quadraginta currus, mittens ſimul ad Caianum aromata Indica, piper, caſſiam, & ſimilia; & ei remiſit Hunnus alimenta copioſa. Atque ita durante feſto, ſimul frequentabant, ſine vllò metu, aut ſuſpicionè: finito feſto, ad arma redibant. Sic illi barbari noſtris hodie Ducibus & militibus quanto fuerint religioſiores, hodierna experientia docet. Apud Romanos adhuc ethnicos C. Fabius Dorſus memorabile exemplum ſeruatæ religionis dedit. Namque Gallis Capitolium obſidentibus, ne ſtarum ſibi gentis ſacrificium interromperetur, Gabino ritu cinctus, manibus humeriſque ſacra gerens, per medias hoſtium ſtationes ad collem Quirinalem peruenit, vbi omnibus ſolenni more peractis, in Capitolium redijt. Si tanti vitrum, quanti margaritum? Si cum capitis diſcrimine

IN I
falſos deo
colere Ch

ſ. Ipſ

Loc v s
cacione, ha
pter vilam
ſtus Phari
nem nihil
nihil anim
dit, lanat,
canum lac
ritatis eſt,
nere. Char
minom im
uando exh
leproſos h
trectantes
cificus occ
morbum l
deuotionis
no humili
oſculanda
uir. Sanctu
cam agens
habebat, e
nu, non ſan
& perunge
aridorum,
ter miracu
opera pro
nienſis in
& oſculare
& Cancell
na gloria t
culando ſa
& ſapiente
nauit, oſcul
iſti quo L
uandos fe
in oſtio tab

falsos deos colit ethnicus, in summa pace verum Deum colere Christianus quo pacto negliget?

5. Ipse verò apprehensum sanauit eum, ac dimisit.

Locvs moralis de proximorum cura, quauis data oc-
 catione, habenda, nec vel villo in periculo ipsorum, vel pro-
 pier vllam malevolentiam aliorum, prætere mittenda. Chri-
 stus Pharisæorum obseruationem, & paratam obrectatio-
 nem nihil moratus, ad sædum quoque hominis morbum
 nihil animo consternatus, hydropicum manu apprehen-
 dit, sanat, dimittit. Puerorum est, non virorum, propter
 canum latratus de via declinare. Modicæ admodum char-
 itatis est, ne homines offendas, ab opere charitatis abiti-
 nere. Charitas feruens, & viro Christiano digna, ne ho-
 minum impropria, nec rei difficultatem in proximo iu-
 uando exhorret. Sanctus Franciscus, & sanctus Martinus,
 leprosos homines ex charitate osculantes, curantes, con-
 tractantes, eos à lepra sanauerunt. Sed & sanctus Fran-
 ciscus occurrens peregrino, Roma venienti, qui in facie
 morbum horribilem, quasi lepram, habebat, volensque
 deuotionis causa pedes peregrini osculari, ipso peregrino
 humilitatis causa hoc non sustinente, sed faciem ei
 osculandam præbente, osculatus est, & confestim sana-
 uit. Sanctus Eligius adhuc in habitu laico vitam monasti-
 cam agens, pauperi, qui aridam & contractam manum
 habebat, eleemosynam conferens iubensque vt arida man-
 us, non sana acciperet eleemosynam, eam contrectando
 & perungendo sanauit. Neque verò, quia in leproso-
 rum, & hydropico: um cura religiosa, talia frequen-
 ter miracula desunt, minus propterea apud Deum pia illa
 opera promereri existimandum. Sanctus Hugo Lincol-
 niensis in Anglia Episcopus, quum leprosos sæpe visiteret
 & oscularetur, exemplo D. Martini id se facere dictitans,
 & Cancellarius eius volens tentare, an ea ex re aliqua va-
 na gloria tangeretur, ei diceret, S. Martinus leprosos os-
 culando sanauit, tu leprosos, quos oscularis, non sanas; piè
 & sapienter respondit: *Osculum Martini carnem leprosi sa-
 nauit, osculum verò leprosi animam meam sanat.* Certè viri
 iusti quo Deo coniunctiores, eo temper ad proximos iu-
 uandos feruentiores fuerunt. Abraham patriarcha seder
 in ostio tabernaculi sui, expectans transeuntes pauperes &
 peregrinos,

Proximi qua-
 uis data occa-
 sione iuandi.

Simile.

Exempla.

S. Bonauent. 6.
 S. Suer. Sulpit. in
 vitu eorum.
 S. Bonauent.
 cap. 2.

In vita eius
 lib. 1. cap. 24.

In vita eius
 cap. 14. apud
 Sur. Tom. 6.

Exempla.
 Genesis 18.

virorum quos tu formidas, sed eruens liberabo te, & gladio non caedes, &c. Quare tota Hierosolyma paulo post ab Ass. riis vastata atque subuersa, ille solus, qui proximam ab iniuria liberauerat, expers periculi fuit. Vide plura in aliis supra Dominicis.

Domin. 12. pp. 3
Pentec. text. 6.
& Domin. 11.
post Pent. text. 1.
& locu illu an-
notati.

6. *Intendens quomodo primos acubitus eligerent, dicit ad illos: Cum inuitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco.*

Lo c v s moralis contra ambitionem, & praelaturæ desiderium. Hunc locum in aliis Dominicis iam aliquoties tractauimus. Hi tamen quædam addemus, prout Deus dabit. Superiorem locum qui unque ambit, ex sui ipsius ignoratione id facit. Terra enim & cinis quum sit, quantum ex seipso est, eleuari, & sursum ferri vult: quod terre nature repugnat, cui proprium est deorsum tendere. Unde scriptura: *Quid superbis terra & cinis?* Nam & origine, & resolutione terra sumus, de terra orti, & in terrâ redituri. Vani igitur & stulti superbi vocantur, qui alta petunt: *Vir vanus in superbiam erigitur.* sicut montes excessi putantur, & tamen terra sunt, pedemque in infinis habent: sic ambitiosi sublimia petunt, & sublimes sibi videntur, sed terra sunt, & terrenis affixi, à verè sublimibus longissimè distiti. Monet Propheta: *Nolite eleuari, quia Dominus locus tuus est. Date Domino vestro gloriam, antequam contescubrescat, & antequam offendant pedes vestri ad montes caliginos.* *Expellabitur lucem, & ponet eam in vmbra mortis, & in caliginem.*

Contra ambitionem.

Exempla.

Docet ambitiosos splendorem captantes, in tenebras & ignominiam, Deo vindicante, casuros Absalom dum contendit pro primo loco, & in paterni regni solium eleuari vult, in quercu suspenditur, & iaculis confoditur. Adonias dum eleuatur, viuente adhuc & inscio patre Rege, cito morte interimitur Abimelech filius Gedeonis, dum per septuaginta fratrum neces, ad primum locum conscendit, maximos in eo labores passus, celeri & infelici exitu interimit. Athalia interfecto toto semine regio, regni solium occupat, sed & ipsa postea interempta, documento fuit superborum casus non longè abesse. Quemadmodum aquæ ductus, qui in rota vertuntur non omnem aquam retinent, sed partem effundunt suam, partim aliorum aquæ ductuum aquam suscipiunt, & in perpetua volubilitate consistunt: sic homines ambitiosi antecedentes sequuntur,

Eccles. 10.

Iob 11.
Simile.

Jerem. 13.

Exempla.

2. Reg. 18.

1. Reg. 2.

Judic. 9.

4. Reg. 11.

Similia.

vt eorum loca & honores occupēt, moxque à sequentibus se detruduntur, qui eadem ambiunt; atque ita rotati, & ab imo ad summum, à summo ad imum deuoluti, omnem aquam effundunt, vacui demum & inanes sicuti à principio relinquantur, Appositè Boëtius: *Hæc est nostra vis, hæc continuò ludum ludimus, rotam volubili ordine versamus, infima summis, summa infimis mutare gaudemus.* Sic Sapiens laborum labores & cursus comparat *rupto funiculo argenteo, recurrenti vitæ aurea, contrita hydria super fontem, confRACTA rota super cisternam, & reuerso pulueri in terram suam vnde erat.* Multo labore & industria funiculus argenteus contextitur, sed vnico tractu rumpitur. Vitta aurea subtili studio contorquetur & complicatur, sed semel remissa manu, tota recurrit, & opus frustratur. Hydria ad fontem frequenter portatur, & plena frequenter reportatur, sed aliquo tandem calu fracta relinquitur. Rota aquæ ductus diu multumque cisternam replet; sed vsu tandem attrita, confringitur. Sic multum diuque superbus inflatur, & terra terram ambitio: è calcit, donec in terram reuersa, vnde orta est, veluti fumus transiens. citò euanescat. Impij, ait Elaias, *quasi mare feruens, quod quiescere non potest. Redundant fluctus eius in conculcationem & lutum, & non est par illis.* sicut enim fluctus semper in motu sunt, & quiescere non possunt, sed vel omnino deficiunt, vel se agitant & propellant: ita ambitiosi semper sunt inquieti in se, & in aliis quousque ipsi deficiant, vel alios, vnde volunt, propellant. Draco, teste Plinio, animal ita calidum & sitibundum est, vt nulla quasi aqua satiari possit, ideoque contra spirantes ventos os aperit, vt sic incendium suum mitigetur. Hac de causa velis nauium à longè prospectis occurrunt, tantoque impetu in velum fertur, vt nauè sæpe subuertat, ipsæque pariter in mare præceps cadat. Non minor est ambitionis ardor & sitis; quæ nullis honoribus satiata, vela dignitatum ardentem inlequitur, sed tanto impetu, vt simul eos subuertat, qui dignitates, quas ambit, præoccuparunt, pariterque seipsum perdat. Narrat Æsopus, bufonè, quum fortè in lacu bouem bibentem videret, eius magnitudinè sic inuidisse, tantoque desiderio eiusdem magnitudinis flagrasse, vt, dum vehementissimè seipsum inflaret, rumperetur. Sic multi ambitiosi, dum vehementer se inflant, vt aliis se maioribus pares fiant, crepant. Dum enim nullum ambitioni modum ponunt, ita sublimia scandunt, vt quod

Lib. 1. Prou. 2.

Ecc. 12.

Simile.

Esaia 57.

Simile.

Simile.

Æsopus.

de Phaëtho
ilonea fabu
magnificis
Cibus nimis
rem nulla
facile appo
su abundant
biant, ad san
Cui minus t
ille facile de
quibus prop
quantumcu
que gregem
lunt. Tales s
no volunt E
iusmodi, qu
damento, id
cessariò cad
tissimè vola
odoris. Sic c
tiosi omnes
est, vana, ve
ne quem ante
& quidem di
hic miser sit.
ille. Rursum
suntur, quos
tam incundu
ante se. Et a
deire vult, s
iuta pondera
peium in Afr
& Armenia:
cupido cresce
C. Caesarem
ambitio, & n
ferre non pot
iuxta illud
Nec
Porro vt
aut nullius
omnis ab illi

de Phaëthonte fingunt Poëtae, vt ambitionis vanitatem idonea fabula exprimerent) cum rotis suis solaribus, cum magnificis suis conceptibus, præcipites in terram cadant. Cibus nimio conditus sale perit, & ad temperatum saporem nulla arte reduci potest. Qui minùs sale conditus fuit, facillè appposito sale corrigitur. Sic qui nimium in suo sensu abundant, & nullo loco contenti, altiora semper ambiunt, ad sanio rem mentem vix vlla ratione reuocantur. Cui minus sensus inest, vel qui sensui suo minùs innititur, ille facillè docetur & corrigitur. Sunt aliquæ inter huc oues, quibus propterea nolas ad collum pastor appendit, quæ, quantumcunq; sint miseræ, cæteras tamen oues, totumq; gregem omnino præcedere, tanquam dominæ, volunt. Tales sunt ambitiosi, homines ineptissimi, qui omnino volunt Episcopi, prælati, principes, & domini esse. Huiusmodi, quia excelsam domum exstruere volunt sine fundamento, id est, esse magni & eximij sine humilitate; necessariò cadent, & erit ruina eorum magna. Ardea auis altissimè volans scandit, sed est eadem auis fortida, & tetri odoris. Sic coram Deo & hominibus pessimè olent ambitioni omnes. Sapienter Seneca: *Relinque ambitum; tumida res est, vana, ventosa, nullum habet terminum: tam sollicita est, ne quem ante se videat, quàm ne alium post se. Laborat inuidia, & quidem duplici: & inuidetur ei, & inuidet ipse. Vides quàm hic miser sit. Confragosa in fastidium dignitatis via est.* Hæc ille. Rursum in alia epistola: *Nemo eorum qui in Repub. versantur, quos vincat, sed à quibus vincatur, aspicit: & illis non tam incundum est, multos post se videre; quàm graue, aliquem ante se.* Et adhuc alibi: *Ambitiosus ipsi naturæ vim parat. Non illi ire vult, sed non potest stare: non aliter quàm in præcep deuita pondera, quibus eundi finis est, iacuisse. Quid Cneum Pompeium in Africam, quid in Septentrionem, quid in Mithridatem, & Armeniam, & omnes Asia angulos traxit? Infinita scilicet cupido crescendi, quum sibi vni parum magnus videretur. Quid C. Casarem in sua fata pariter ac publica immisit? Gloria, & ambitio, & nullus supra cæteros eminen di modus. Vnum ante se ferre non potuit, quum Respub. supra se duos ferret.* Hæc ille, iuxta illud Lucani:

Nec fert Pompeius ve parem, Cæsar ve priorem.

Porro vt molesta ac vana in seipsa res ambitio est, ita aut nullius, aut breuissimi fructus. Eleganter Seneca: *Vt vobis ab illis numeretur annus, omnes annos suos conterent.*

Simile.

Similia.

Epist. 55.

Epist. 74.

Epist. 55.

Exempla.

(Consulatum dicit, magistratum annuum, qualis alibi hodie Prætura ciuica est.) Quosdam autem, cum in summæ ambitionis enterentur, inter prima luctantes atas reliquit. Quosdam enim in consummationem dignitatis per mille indignas irreversibilem miseram subit cogitatio, ipsos laborasse in titulum impubli. Deinadis statuas (ait Plutarchus) delectas & obrotas, ac inde ad vascula quædam per contumeliam coactas, accepimus. Præstantes honores, utpote superbi & in di, æquæ ut corpora vastæ & immoderate proceritatis cito simul & facile corrunt. Hæc ille. Sapienter Phaulonius Philosophus homines ambitiosos partim esse ridiculos, partim odiosos, partim miserabiles dixit. Ridiculus, qui ad maiora aspirant, odiosos, qui ea consequuntur, miserabiles, qui spe falluntur. Quandoquidem in iis rebus, quas ardentem exquiritur, nihil minus inuenerunt, quam quod se adepturos sperabant. Bion Boristhenes percontanti quis esset maximè anxius. Qui in maximis, inquit, rebus cupit esse fortunatus. Is enim mille curis distorquetur, ut allequatur ardua, & allequutus æque torquetur ne amittat. Timon ille cognomento *μικροβόλος*, elementa malorum esse dixit, auaritiâ & ambitionem. Quemadmodum enim ex primis illis & secundis principiis omnia generantur naturaliter; sic ex auaritia & ambitione omnia vicia generantur alia. Salubriter ergo nos docet sacra Scriptura. Noli querere ab homine ducatum, neque à Rege cathedram honoris, & penes Regem noli velle videri sapiens. Et iterum: Noli gloriose appareas coram Rege, & in loco magnatum ne steteris. Melius est enim ut dicatur tibi, Ascende huc, quam ut humiliter coram Principe. Ac rursum: Non te extollas in cogitatione anima tua, velut taurus. Taurus elatum, ferox, & ceruicidurum animal est, & in corde eius os inuenitur instar lapideum. Sic ambitiosi, elati, superbi, feroces incedunt, ut lapideum gerunt, in proximo duri in Deum proterui, sicut ut taurus sub arbore ficu alligatus, subito mansuescit. Sic ambitiosus Christo crucifixo adherens, discet esse mitis & humilis corde. Contra ambitiosos comminatur Scriptura. Visitabo super omnem qui arroganter ingreditur limen. Pretium habet, transilierunt limen, quod faciunt, qui per latum promoneri volunt, & limen inferiorum graduum, vel propriæ sensualitatis, prius non calcauerunt. Sicut Eleazarus in bellis Machabæorum subiens elephantem, occidit eum, & ab elephante vicissim fuit occisus, mole cadentem corpus

In Politica.
Exemplum.
Simile.

Stobæus Sermon.
2. de re. id. 1.
Apothegmata.

Laert. lib. 4.
cap. 7.

Stob. Sermon. 2. de
inias.

Ecclesi. 7.
Prou. 25.

Ecclesi. 8.
Simile.
Machab. lib. 10.
cap. 94.

Sophon. 1.

Simile.

corporis oblique actis tunc, eorum que mox ceterum videri imperent, abus. Exemplum. Menius, M. alij, vt in 5. Bapt. Egnatiorum vitæ.

7. Cum vi

Locvs

Hanc locum pauca tamē. Sicut vtriusque non expectatram suam rō debet: seipsum, o cere oportet, & digni nomine in rem sine hō sine humilitate sublimi iacet in terra, ab aliis bēda gloriosum. In quo aliqui non admittet hō Angelos. Nat. vterque gentium, quoniam vero primum Angelus ab ea maxime sempiternum homine: & Neat compl

corporis obrutus : sic ambitiosi, dum alios subeuntes, quæque actis fraudum cuniculis subvertentes suo loco deiciunt, eorum casu sæpe obteruntur, vel ob facti invidiam, quæ mox consequitur vel ob eorum vindictam, qui cadentem vileisci volunt. Sic multi Imperatorum occisores vt ipsi imperent, ab aliis mox occiduntur ad Imperium aspirantibus. Exempla sunt, Vitellius, Otho, Galba, Phocas, Leo Armenius, Michael Balbus, Andronicus Isaacius, & plurimi alij, vt in Suetonio, Cuspiniano, Zonara, Niceta, Ioanne Bapt. Egnatio, Sexto Aurelio victore, & aliis, qui Imperatorum vitas scripserunt, obuium est videre.

Exempla.

7. *Cum vocatus fueris, vade, recumbe in nouissimo loco.*

Locvs moralis de sui ipsius perpetua humiliatio. Hunc locum est in variis iam Dominicis explicuimus; pauca tamen, prout Deus dabit, etiam hoc loco addemus. Sicut umbra corpus, sic honor virtutem suapte sponte, non expetitus sequitur. Quemadmodum ergo qui vmbra suam captare vult, in terram se prosternere necessarium debet; ita qui verum honorem adipisci vult, humiliare seipsum, omnique sese honore priuare, & indignum ducere oportet. Humilitas in honore, honor est ipsius honoris, & dignitas dignitatis. Omnis dignitas ipso dignitatis nomine indigna est, si humilia de dignetur. Humilitas autem sine honore, ipsa sibi sufficit ad honorem, sicut honor sine humilitate sese perducit ad confusionem. An non ille vere sublimis est, qui loco deici non potest? Atqui qui iacet in terra, non habet vnde cadat: qui seipsum humiliat, ab aliis humiliari non potest. Dicit Propheta in describenda gloria Domini: *Et ea que sub ipso erant, replebunt templum.* In qua verba D. Bernardus: *Vide vt sub ipso inueniaris: aboqui non poteris esse cum ipso. Quid enim? Putas indifferenter admittet homines in illud tanta beatitudinis templum, quia ne Angelos quidem ipsos indifferenter reliquit in eo? An non discretus inter iebas, qui discretus inter stellas? Examinabit certe argentum, qui ipsum quoque aurum probauit & reprobaui. Qualem vero putas necesse est hominem inueniri, qui repudians totum Angelum sortiatur? Plane immunem ab omni iniquitate, sed ab ea maxime, qua in ipso quoque Angelo inuenta est, ad odium sempiternum. Sola Deo placet humilitas, siue in Angelo siue in homine: & qui sedit in throno, solus elegit subditos, & quibus repleat templum. Quid enim? An qui Angelum superbum e*

Humiliatio sui.

Vide Domin. 11. post Pent. text. 7. & loca illic annotata.

Simile.

Lib. Alleg. super Eccl. 2.

Esai. 6. De verbis Esai. Serm. 2.

cælo deicit, hominem superbum in cælo collocabit: Satis verbis disertissimis humilitatem ad cæli ingressum necessariam Saluator docuit; dicens: *Nisi conuersi fueritis (ab innata superbia) & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum calorū. Quicumq; ergo humiliauerit se sicut paruulus, hic est maior in regno calorū.* Paruulus, qualem Christus aduocauit, omni loco contentus est, nemini seipsum proponit, nullum honorem appetit. Tales nos esse oportet. Tales autem ex nostri consideratione sumus.

Cæterum nõ tales tantum, verum & alio modo humiles nos esse oportet: nõ solum vt paruuli sunt, sed vt Christus erat: illo dicente; *Discite à me, quia mitis sum & humilis cordis.* Lõgè maior hæc illa est, & æquè necessaria. De vtraque sic D. Bernardus: *Est humilitas quam nobis veritas parit. & nõ habet calorē, & est humilitas quã charitas format, & inflamat.* Hac in affectu, illa in cognitione cõsistit. Priore cognoscimus quoniam nihil sumus, & hanc discimus à nobis ipsi, & ab infirmitate propria: posteriore calcamus gloriã mundi, & hanc ab illo discimus, qui exinanivit semetipsum, &c. *Qui quæsitus ad regnum surgit, quæsitus ad opprobria & ad crucē, non fugit, sed ipote se obtrahit.* Hoc est recumbere in nouissimo loco fugere excelsa, & id velle alios de te sentire, quantum ex te est, quod veritate cõuictus tu sentis de teipso. illustre est exẽplum D. Augustini, qui sic de seipso scribit: *Quod esse potui, esse nolui; & tuamen non quæsiui esse quod sum. Elegi enim abiectus esse in domo*

Matth. 18.

Matth. 11.
Duplex humilitas.

Exempla.

1.

Serm. 5. ad fratres in eremo. & Posidonius in vita eius, cap. 4.

Dei mei, quam habitare in tabernaculis peccatorū. Non enim in conuiuio Domini mei superiorem locum elegi, sed potius inferiorem & abiectum. Sed placuit illi mihi dicere: *Ascende superius.* Et post pauca: *Ad eod timebam Episcopatu, vt, quoniam capere iam esse alicuius momenti, inter seruos Dei; fama mea, in qua sciebam non esse Episcopum, non illud accederem. Cauebam autem hoc, & agebam quantum poteram, vt in loco saluberrimo humili, & non in alto periclitarer: sed Domino seruus non debet contradicere, cui placuit mihi dicere: *Amice, ascende superius.* Hæc ille. Diuus Ambrosius populi acclamatione in Episcopum postulatus, multis alijs tentatis vt episcopatum excenteret, tandem publicas mulieres publice ad se ingredi fecit; ad hoc tantum, vt visis his, populi inuocatio reuocaretur. Nilammon solitariam vitam agens, a populo in Episcopum expertus, quum eum Theophilus Patriarcha Alexandrinus ordinare vellet, tempore ad precandum petito, expectante Patriarcha, inter precandum*

2.

Paulinus in vita S. Ambrosij.

3.

Niceph. lib. 13. cap. 17. Hist. Eccles.

moritur; mortuus honoratus; mortua huius re apud Marcium quod D. Hieronimus quidam, inquit, potum suum accipere debet, sicut volutarius, iussit vt hinc soli placidant ac delictus factu pculo, iuuenis in cam, quod i adesse, quo latus Carth petrogauit et ex magna de quod magis on, inquit, licet edus suscipit Hugo tam di pore humi p datus Senior t modo, sed & ab Henrico lorum pæfeco per eo postula quid sibi videt ubi penitus re de his verè sen tam diu conue quam vel vno pfecto quom ad aliorum reg ergo ex vobis n tum sancta sã cum appetere magis indign sumus, vt qu in artibus ma

moritur; mortuus honoratus; mortua huius re apud Marcium quod D. Hieronimus quidam, inquit, potum suum accipere debet, sicut volutarius, iussit vt hinc soli placidant ac delictus factu pculo, iuuenis in cam, quod i adesse, quo latus Carth petrogauit et ex magna de quod magis on, inquit, licet edus suscipit Hugo tam di pore humi p datus Senior t modo, sed & ab Henrico lorum pæfeco per eo postula quid sibi videt ubi penitus re de his verè sen tam diu conue quam vel vno pfecto quom ad aliorum reg ergo ex vobis n tum sancta sã cum appetere magis indign sumus, vt qu in artibus ma

moritur;

ocabit; Sate
cessum nece
uerius (ad in
trabitus in re
paruulus in
alem Christus
seipsum pre
esse oportet
is.

modo humile
d vt Christus
humilis coris
De vitraque le
parit. Et no ho
inflammat
nosctimus quon
infirmirate pro
b illo dissemat
regnum suu
pote se obruit
excella. & id
d veritate ob
a D. Augusti
nolui; Et tu
us esse in dno
i. Non enim in
porius inferre
cende superu
oniam castita
a mea, in qui
Cauebam in
loco salubri
seruus non de
ce, ascende
acclamatio
tis vt episco
es publicè ad
populi intere
am agens, à
Theophan
pore ad pre
precandum
moritur;

moritur; mortem à Deo potius expetens, quam episco
parus honorem, cui se imparem iudicauit, acceptans.
Plura huius rei exempla in alia Dominica protulimus, &
apud Marcum Marulum adhuc plura videre licet. Illud
eque D Hieronymus narrat, pratermitti non debet. Senex
quidam, inquit, eremi cultor, & Spiritu sancto plenus, ne
potem iuuum quærentem, vtrum Episcopus electus, munus
accipere deberet, super disco satis altè à terra erecto, diu
flecti volutari. Cumque ille postremò casum se timere di
xisset, iussit vt descenderet, atque itidem super latam mol
lietis soli planiciem sese agitaret. Ex multa volutatione
fadanti ac defesso, Surge, inquit, & iam facere perge, quod
cariis factu putas. Itaque edoctus de præminenciæ peri
culo, iuuenis electioni renunciauit. Aliud exemplum subii
ciam, quod in Marulo non habetur. Quum iam tempus
adesset, quo sacerdotio initiandus esset sanctus Hugo, mo
nachus Carthusianus, postea Episcopus Lincolnienis, in
terrogauit eum Senior, an sacerdos fieri vellet. Mox ille
ex magna deuotione ait: Quantum in me est, nihil est
quod magis velim in hac vita. Cui Senior, Et tu, quomo
do, inquit, hoc audes appetere, quod nemo dignè nisi co
actus suscipit, etiam si perfectæ sit sanctitatis? Territus
Hugo tam dira senioris obiurgatione, confestim toto cor
pore humi prostratus, veniam cum lachrymis precatur. Vi
dens Senior tantam in eo humilitatem, non sacerdotium
modo, sed & episcopatum ei prædicat. Sed & postea, quum
ab Henrico II. Anglorum Rege ad monasterij Carthusia
notum præfecturam postulatus, fratribus Carthusianis su
per eo postulato multum dubitantibus, interrogatus ipse
quid sibi videretur, respondit: Voluntati meæ de statu meo
nihil penitus reueruare iam pridem edoctus sum. Quid autem
de his verè sentiam, liberè exponam. In medio vestra sanctitatis
tam diu conuersatus, monitis & exemplis vestris adiutus, nun
quam vel vnum diem animam meam seruare noui. Vnde miror
profectò quomodo cuiquam sapienti in mentem venire potuit, vt
ad aliorum regendas animas longius mitti ego debeam. Alium
ergo ex vobis mittite, vt Regi satisfiat. Hæc sanctorum viro
rum sancta semper humilitas fuit, nouissimum semper lo
cum appetere, & superiori loco, quo digniores erant, eo se
magis indignos existimare. Hodie tam sancti & perfecti
sumus, vt quàm primùm sacerdotij ætatem attigimus, &
in artibus magisterij gradum adepti sumus, nisi confestim
facet

Dom. 4. Quadr.
text. 6. Marulus
lib. 1. c. 6.

4.
In Reg. monachi.
c. 15.

5.
In vita eius co
4. apud Dur. 10.
6. p. 333.

6.
Ibid. c. 5.

sacerdotio inueniuntur, iniuriam nobis factam luculentius
putemus. Sed qui tam citò non vocati ascendunt, ac uel
tò à domino conuiuij, vt indigni, repelluntur, & infra
gratix loco iacere permittuntur. Sola sui humiliatio
neos ad dignitates ritè capessendas facit. Quemadmodum
faber ferrarius ferrum in fornace prius molliit, quod
fecerit, in quamuis illud formam, sine ullo negotio, impet
ac refingit, quod in frigido ferro nullo modo facere pos
set: sic humilitatis uirtus animum mollem ac tractabilem
facit, vt quaslibet in eo alias uirtutes (ad honores requisi
tas) Deus facile operetur: quod in superbis mentibus
nequit, quas frangere citius, quàm ad uirtutem inflectere
possis. Auicula recens ouo exclusa, implumis adhuc, & in
ctum sibi quaerere nescia, hoc vnum remedium habet, vt
assiduo gemitu & clamore à matre foueri ac palci petat.
Anima humana non secus per peccatum originis nudata,
& omni uirtute spoliata, assiduis precibus, & perpetua
militate opus habet, vt à Deo suo foueatur, uirtutibus
idonea ad uolatum fiat, idonea ad iustos uel in Reipublica
in Ecclesia in hac uita honores, & sempiternam in altera
uita gloriam.

Sui humiliatio
idoneum facit
ad dignitates.
Similia.

Simile.

In li. 1. de prof.
tu morum.

Cerrè hanc sui humiliationem, vt uera: philosophia: po
tissimam partem, ipsa ethnicorum tum uerba, tum facta
docere nos possunt. Sic enim scripsit Plutarchos: *Quo
admodum è uasis liquorem aliquem recipientibus aer inuenit
pellitur, sic qui in philosophia studio ueris implentur bonis facti
exuunt, mitiorèmq; de se concipiunt opinionem.* Et paulo post
Huc pertinet quod à Menandro non inuisè uerè quàm elegan
ter dictum est, *Complures esse, qui Athenas nauigent philosophia
gratia, primùm sapientes, deinde sapientes amantes, seu Philo
sophos, ac mox Rhetores, neque ita multo post idiotas, uerò
que omnium ignaros sese appellare. Quo enim magis capax
ex philosophia accedit rationis, eo plus decedit fastus & arro
gantia.* Hæc ille. Si ratio, & humana sapientia docere
potuit, tanto quemque de se submissius cogitare debent,
quanto plus in sapientia profecit; quæ & qualis nobis
confusio erit, quibus nec diuina Sapientia sacrarum scrip
pturarum, nec Redemptoris nostri tam exemplum quam
doctrinam, nec tot Sanctorum, qui cum imitati sunt, presen
tia, hoc adhuc persuadere poterunt? Exemplum præ
huius submissionis Plato Philosophorum maximus, in se
ipso ostendit. In Olympiade quadam, cum ignotis homi
nibus

Exempla.

Alii u. de var.
nisi. lib. 4.

ibus ignotis
ter cum eis co
tando Sed ne
illam fecit: for
Cum uerò A
per Plato Tum
nozem, tibi co
in Academiam
entiam ab eo vt
Ego uero in qu
tant, quod igit
ne iactantia o
ras. Hæc ibi. M
tur, nec uideri
peruorem locu
tia dissimular
nulo suo hoc e
aliam: quàm
pitas S. uiam
us abstinentia,
si qua hystoria
tanta consuetu
tu maluit propa
riticus, vt se i
deret, non payc
pau proprios m
bona uentura.

I. Omnis

Hunc locum
na, & bonilita
dem uerba Chri
tere omnia, qu
in tot ali's Don
dibus proximi
mulationem c

obus ignotus etiam ipse contubernium instituit, frugaliter cum eis conuiuando, & totum diem commercium agitando. Sed neque Academiae, neque Socratis mentionem illam fecit: solum hoc eis indicauit, se Platonem appellari. Cum vero Athenas ventum esset, perhumaniter eos recepit Plato. Tum hospites, Age, inquit, monstra nobis Platonem, tibi cognominem, discipulum Socratis, & duc nos ad Academiam eius, hinc sequere nos coram homine, ut aliquam gratiam ab eo utilitatem capiamus. At ille etiam subridens, Ego vero, inquit, ille sum. Quod cum audissent, obstupuerunt, quod ignorassent se tanti viri uti familiaritate, qui sine iactantia omni, & sine doctrina, secum esset conuersatus. Hæc ibi. Magna hæc animi moderatio erat, inter ignotum, nec videri quod erat, nec eruditionem iactare, nec superiorem locum, aut exultationem sui ambire, sed omnia dissimulare. A tali præceptore didicerat Aristoteles, a Platone suo hoc dictum insculpere: *Doctior est, qui quod nonis, alijs docuit, quam qui quod nescit, patet facit.* Maior tamen & vera pietas S. Viamonis eremitæ fuit, qui post viginti quinque annos abstinentiæ, oblatam sibi à quodam fratre uiam ac vinum sine hesitatione suscipiens, confestim ea, quæ ingestæ fuerant, omnia consuetudinem degustare, quàm ignorat cunctis continentibus maluit propalare virtutem. Hæc Cassianus. Sed & S. Franciscus, ut se in maxima vitæ sanctitate despicibilem redderet, non parcebat rubori, quin in prædicatione coram omnibus proprio manifestaret defectus, ut scribit in eius vita S. Ioaueventura.

Apophtheg.
 Petr. Apollonius
 in titulu anti-
 gnost.
 Collat. 17. c. 24.

Cap. 6.

1. Omnis qui se humiliat, exaltabitur; & qui se exaltat, humiliabitur.

Hunc locum, seu potius hæc duo loca de superbia perna, & humilitatis mercede, iam in alia Dominica, ubi eadem verba Christus dixit, explicatè tractauimus. Sed & illa sunt omnia, quæ vel contra superbiam, vel pro humilitate in tota alia Dominica iam toties tractata sunt, adeoque in locis proximè præcedentibus locis, ad horum verborum meditationem commodè & salubriter referri possunt.

*Dominic. 10. post
 Pentec. 7. c. 6.
 a. 11. que lo. 11. ibi
 annotatu.*

Matth. 23.

CESSERVNT ad Iesum Pharisei
interrogavit eum vnus ex eis Legu doctor,
tentans eum: Magister, quod est mandatum
magnum in Lege? At illi Iesus: Diliges Do-
minum Deum tuum ex toto corde tuo, &
ex tota anima tua, & ex tota mente tua. Hoc est ma-
ximum & primum mandatum. Secundum autem simile est
huic. Diliges proximum tuum sicut teipsum. In his duobus
mandatis vniuersa Lex pendet, & Propheta. Congregati
autem Pharisei, interrogavit eos Iesus, dicens: Quis vnus
videtur de Christo? Cuius filius est? Dicunt ei: Dauid. At il-
lus: Quomodo ergo Dauid in spiritu vocat eum Dominum,
dicens: Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis,
donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? Si
ergo Dauid vocat eum Dominum, quomodo filius eius esse
nemo poterat respondere ei verbum: neque ausus sunt quicquam
quam ex illa die eum amplius interrogare.

PERICOPÆ moralis huius Euangelij.

1. Interrogavit eum vnus ex eis Legu doctor, tentans eum. Contra malos magistros, & doctores vana scientia inflatos, solida virtute destitutos.
2. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua. De Deo super omnia diligendo.
3. Secundum autem simile est huic. Diliges proximum tuum sicut teipsum. De dilectione proximi.
4. In his duobus mandatis vniuersa Lex pendet, & Propheta. De claritate admirabili virtute, efficacia, perfectione.

I. Interrogavit eum vnus ex eis Legu doctor, tentans eum.

Malidoctores.

Locus moralis contra malos magistros, & doctores
vana scientia inflatos, solida virtute destitutos. Legu
doctor & Phariseus, atque adeo princeps illorum
eorum, (quum enim plurimi eorum ad Christum accessissent,
& in vnum conuenissent, vt Matthæus scribit)

Matth. 23.

quasi dux ve-
gis inflatus,
tum non ve-
rogado aut e-
doctrinam
na professio-
peritis iacta-
inquisitio. C-
cationem, n-
aliorum con-
et Apostolu-
mens: Hæc e-
Quod de Ge-
mas: Scilicet
artifex omnis
non est spiritus
tute vacuis d-
sanc in doct-
quo studio c-
vita virtutis,
non fructifica-
sicut de illis
Iesum spirituali-
habent, & non
habent, & non
bene, & non od-
sed illis non v-
Affectus hab-
bent, sed quæ-
uarem: sed illi-
bent, sed tu od-
qui quod Iu-
rille putandu-
& Magister. t-
profiteris illa-
ais, & nosti r-
Legem, cõsidis
vestra sunt, eru-
formam scienti-
quo non doces
rebandum,
qui in Lege glo-

quasi dux verbi, primus & solus loquitur) scientia sua magis inflatus, quàm vera pietate imbutus accedit ad Christum non ut virtutem discat, sed ut interroget; nec ut interrogando aut doctior aut melior fiat, sed ut teneat Christi seu doctrinam, seu pietatem. Nihil virum verè doctū, & scientia professorem magis dedecet, quàm inanis ista, planèque paucis iactatio, aut superba alienæ eruditionis & curiosa inquisitio. Qui nec ad Dei gloriam, nec ad aliorum ædificationem, nec ad suam salutem scientia sua vitur; sed ad aliorum contemptum vanè & superbè abutitur, factus est

(ut Apostolus loquitur) *velut as sonans, aut cymbalum tintinnans*: Hæc enim sonitum dant, quia vacua sunt & inania.

Quod de Gentium idolis curiosè fabrefactis dixit Ieremias: *1. Cor. 13. Ierem. 10.*

Sculptus factus est omnis homo à scientia, confusus est artifex omnis in sculptili, quoniam falsum est quod constituit, & non est spiritus in eis: idem de doctoribus & magistris virtute vacuis dici debet. Stulti sunt in scientia sua, confusi sunt in doctrinis suis, quia falsum est totum quod magno studio collegerunt, & non est spiritus in eis, non est

vita virtutis, non est actio vitalis, *non ambulant dignè Deo,* *Coloss. 1.*

non fructificant in opere bono, non crescunt in scientia Dei,

sicut de illis qui verè implentur omni sapientia, & intellectu spirituali; scribit Apostolus. Verè idola sunt: *Oculos*

habent, & non vident; pedes habent, & non ambulant; manus

habent, & non palpant; aures habent, & non audiunt; nares ha-

bent, & non odorabunt. Omnia instrumenta virtutis habent,

sed illis non vtuntur. Vident meliora, deteriora sequuntur.

Affectus habent, sed non mouentur ad bonum. Opera ha-

bent, sed quæ sensu pietatis carent. *Dominus Deus aperuit eis* *Esaia 50.*

auris: sed illi contradicunt, & retrorsum abierunt. Nares ha-

bent, sed in odorem mortis, non vitæ. Audiant isti Apostolum,

qui quod Iudæorum malis magistris dixit, idem illis di-

xisse putandus est. *Si tu Iudæus cognominaris (Doctor legis,* *1. Cor. 2.*

& Magister notter vocaris) & requiescis in Lege, probas & *Rom. 2.*

profiteris illam, & gloriaris in Deo, quem te scire & docere

ais, & nosti voluntatem eius, & probas utiliora, instructus per

Legem, cõsidis teipsum esse ducem cæcorum, lumen eorum qui in te-

nebris sunt, eruditor è insipientium, magistrum infantium, habentem

firmam scientiam, & veritatis in Lege; qui ergo alium doces, teip-

sum non doces? qui predicas non surandum; furarius qui dicis non

merchandandum, mocharis? qui abominaris idola, sacrilegium facis?

quis in Lege gloriaris, per præuarcationem Legis Deum inhonoras?

Nomen

Nomen enim Dei propter vos blasphematum est inter Gentes, sicut scriptum est. Nec minus hodie inter haereticos, & infirmos Catholicos, sicut experientia probatum est. Tales doctores quum multos libros euoluisset videantur, tamen duos libros maximè necessarios nunquam videntur inspexisse.

Duo libri doctoribus necessarij.

Vnus est liber conscientiae propriae, alter est liber vitae Christi. Si enim in priori libro tria tantum folia diligenter legissent, qui à principio fuerint, qui nunc sint, & qui paulo post futuri sint; in posteriori autem libro duo folia studiosè examinassent, Christi diuinitatem, maiestatem, gloriam, ad cuius participationem vocantur; & eiusdem humanitatem, quanta in ea pro nobis fecit, & passus est meliores profectò doctores, sibi què & aliis vtiliores erantissent. Si equus nobilissimus, generosus, ferox, optimè nutritus, pulcherimè phaleratus, domino iam insidente, & in campum eum producente, vt generositatis suae specimen aliquod illustre edat, nihil nisi excrementa sua, & immunditias egerat, nōne & ridiculum aliis spectaculum & domino suo exosum pecus erit? Tales sunt magni magistri & doctores, qui post multa studia, post adeptos titulos, post magnam expectationem, nihil nisi suas solas & immunditias, superbiam, inuidiam, luxuriam, auaritiam proferunt. Nec seipso docent, nec alios aedificant, immo grauissima scandala, & onera, & inquinamenta in domo Dei sunt. Sicut inter vestimenta supremus quidem loci pallio datur, non quia pretiosius aut carius est, sed quia nobilior, ideoquè vt id solum maculetur, & compluratur, sicut in tota domo eminentior locus est caminus, non quia dignior pars domus, sed vt per illum fumus exeat, quo totus denigrabitur: sic omnino in Ecclesia Dei & Repub. mali doctores ac magistri scientiae quidem nominati ac titulo praeminent, & loco excelsiori consistere videntur; sed sicut pallia & caminus, sicut sordium receptacula, non sicut (quod esse debebant) lucernae in domo, & ornamenta in corpore. Sicut montes communiter sunt ad pascendum fecundi, & gramina gestant puriora, imbecillae què caelestes citius & purius suscipiunt quàm valles, imbecillae què in eis scaturiunt, qui in valles descendant; aliquando tamen horridi & planè infrugiferi conspiciuntur, & nihilquè illa regione infelicius est, quàm tales montes habere: sic doctores & magistri deberent sanè boni pastores esse, fructus bonorum operum vberiores proferre, gratiam

Similia.

1.
2.

3.

monera copiose inuadenda, & vbi quàm vbi talia conueniunt, vel te non potest necesse est; sic tridinis formata, vt iuxta ad in iustitiam fuerat. *Ultima pax am. Securus in iustitiam, securus in iustitiam, si ex vera aequitate, vt aequitate conueniunt, inuadendo Legis huius modò dixit vberius tra-*

2. Diliges Do-

1014 AN

Lo cvs m locum et in a teo que hac re nihil satis d Quemadmod inuenitur, licet men semper n de licui qui in planeis confite licet, aliquid ra noo colligerat erant Scriptu ai quado quo rum de dilig cari, repei, & tu qui iter vig m. et si quing subliteret, aut

manera copiosius suscipere, aliisque suscepta impartires; sed interdum, & vinam non frequenter, horridi & steriles sunt; nihilque illa vel schola, vel Repub. vel Ecclesia miserius, quam ubi tales magistri & doctores vel docent, vel præficiuntur, vel cathedras occupant. Sicut pictura statum habere non potest super inane, sed aliquid solidum ei subterni necesse est; sic scientia consistere non potest in vlla pulchritudinis forma, nisi pro fundo virtutem habeat. Vnde Prophetæ, vt iuxta Septuaginta legit D. Bernardus: *Seminate vos ad iustitiam, merite spem vitæ, & tunc illuminato vobis lumen scientiæ. Vltimam posuit scientiam (ait D. Bernardus) tanquam picturam. Securus iam intendam scientiæ, si vitæ prius, per benef. vitam, si ex vera notitia tui euigilasti timere Deum: si & noueris ipsum, ut aquè illum diligas. In altero initiaris ad scientiam, in altero conuulsummaris: quia initium sapientiæ est timor Domini, & plenitudo Legis, charitas. Hæc ille. Hi sunt duo libri, de quibus modò diximus. Hunc locum in aliis suprâ * Euangelii uberiùs tractatum vide.*

1. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua.

Locus moralis de Deo super omnia diligendo. Hunc locum etiam in aliis Dominicis aliquoties iam tractauimus, adeoque hæc ipsa verba; tamen quia de hac capitali virtute nihil satis dici potest; aliqua addemus, prout Deus dabit. Quemadmodum enim, qui tabellam artificiosè depictam uideretur, licet eam sapius contemplatus fuerit, aliquid tamen semper nouum in ea inuenit, quod laudet, & obseruet; & sicuti qui in hortum variis & pulcherrimis floribus ac plantis consitum ingreditur, licet frequenter per illud transeat; aliquid tamen semper videt, quod colligar, quale prius non colligerat; sic in tam excellenti præcepto, quod toties etiam Scriptura tam vetus quàm noua inueniat, non deerit aliquando quod de nouo obseruari & doceri poterit. Præceptum de diligendo Deo super omnia, nunquam satis inculcari, repeti, & tractari potest. Quemadmodum enim viator qui iter viginti millium leucarum conficiendum habet, non est quingentas iam, aut sexcentas cõfecisset, ne tamen subsisteret, aut satis se promouisse existimaret, meritò reli-

Pars Æstiuas.

B b

quum

4.

Osee 10.

Serm. 37. Super Cant.

* Dom. 2. Aduent. text. 4.

Dom. 3. Aduent. text. 3.

Domin. 2. post Pasch. text. 2. &

3 Dom. 3. post Pent. text. 1. &

Domin. 11. post Pentec. text. 2.

Amor Dei super omnia.

Dominic. 12. post Pent. text. 2. &

locus ibi annotatus.

Similia.

Philip. 3.

Soliloq. 1. ap. 28.

Simile.

Omnes diligendi rationes in Deo,

1.

2.

3.

Ioan. 3.

Tit. 3.

4.

Coloss. 1.

Rom. 2.

5.

6.

7.

Amoris Dei excellentia.

1. Ioan. 4.

1. Cor. 6.

Ioan. 16.

quum adhuc longissimum quod illi superest, iter ante oculos ponendum esset, ut ex eius consideratione ambulatio non desinat: sic omnino nobis adhuc viatoribus, in vi mandatorum Dei ambulantiibus, quatumcunque in virtute progressis, ne tamen ad ea, quae ante sunt, extendere aut continuò desinamus, utque obliuiscamur ea quae retro sunt, hoc praeceptum perpetuò ante oculos habendum est, quod quidem nec dum ex toto corde, ex tota anima, & ex tota mente Deum diligimus, nec id quod perfectum est, adhuc comprehendimus. Cum S. Augustino ad Deum clamare debemus: *O ignis, qui semper ardes, & nunquam extingueris. O amor, qui semper uris, & nunquam tepescis, accende me, & accendat: accendat, inquam, ut totus diligam te solum. Minus me te amat, qui tecum aliquid amat.*

Sicut ubi materia ligni esset infinita, ignis quoque in ea accensus infinitè ureret, sic, quia Dei bonitas, maiestas, potentia, pulchritudo infinita est, amor eius nunquam fuit aut extingui deberet. Omnes quippe diligendi rationes in dilectione Dei concurrunt. Si iustitiae debitum attendamus, nulli magis amor noster quàm illi debetur cui omnia accepta ferre necesse est. Si beneficia gratuita spectes, nullius maiora fuerunt, aut esse possunt. Si amicitiae rationem habereas, eius tanta in te fuit, ut *Deus Pater Filium suum unigenitum daret, & Filius seipsum traderet*, ut te amicum ex inimico faceret. Si eximia bonitatis & pulchritudinis species in morem promeretur, immensam illius pulchritudinem, quae *lucem habitat inaccessibilem*, & immensas eius bonitatis divinitus animo comprehendere non potes. Si amor pretio extorquetur, quis amori tuo maius pretiù consignare poterit, quam ille, qui vitam ei aeternam, & gloriam caelestem certissimè retribuit? Quod si gratuito quempiam amare velles, quae quo? digniùs & laudabiliùs eum impendere, quàm Deo posses? Quod si non donandus, sed extorquendus amicus tuus esset, quis illo potentiùs aut iustiùs extorquere valeat?

Tu tamen huius amoris excellentiam vide. Aliæ virtutes te hominem rectum & iustum faciunt, hic vero amor, qui charitas Dei, te Deum quendam facit. Nam sine temperantia, castitate, prudentia, iustitia, & aliis, quid nisi brutus esimus? At qui qui manet in charitate, manet in Deo, & Deus in eo. *Qui adhaeret Domino (per amorem) unus spiritus est, & sciet cum eo.* Quod amat enim, in rem amatam transformatur. Vide plura super illa verba: *Ad eum veniemus, & mansurum*

forem apud

Porro per c

tuarum, Deo

per eleme

tellectus te

du veteris, et

cor, totam a

hoc solum h

ostensum es

Da, inquam

perpetuum.

do Deo. Chi

cetera virt

mor non po

Quemadmo

celum, alter

gressus adm

riadicatur

siveque amor

& excelsa iu

infima trahi

aqualia, nec

Solut Deu

amor noster

nia vel non

amore desid

mus, benedq

fos & proxim

per excessu

summa in iu

Prudentia in

in pusillanir

rumque diu

to magis ex

rectus & ord

nis aut reu

quia corpor

obliquitate

quod diaph

aliquam par

reflexus aut

titur, & tra

scire apud eum faciemus: in Dominica Pentecost. text. 3.
 Porro per ceteras virtutes partem aliquã vel tui, vel rerum
 rerum, Deo donas. Per castitatem, corporis continẽtiam;
 per elemosinas, partem diuitiarum; per fidem; partem in-
 tellectus tui. Adhuc enim ad alia corpore, diuitiis, intelle-
 ctu vteris, etiam Deo non offenso. At in amore totũ tuum
 cor, totam animam, totam mentem Deo tribuis. Deinde
 hoc solum habes, quod liberẽ ei dare potes, vt alio in loco
 ostensum est. Noli hoc parum diuidere, sed integrum da.
 Da, inquam, non commodatõ ad tempus, sed absolute in
 perpetuum. Semper enim currit hoc præceptum de diligen-
 do Deo. *Charitas nunquam excidit:* ne quidem tunc, quum
 ceteræ virtutes omnes euacuabuntur. Diuidi autem hic a-
 mor non potest, nisi turpiter in obliquum distorqueatur.
 Quemadmodum enim qui vellet vno pede per locum ex-
 ceptum, altero per locum infimum incedere, certũ est illum
 gressus admodum inæquales facturum, & vtroque pede
 claudicaturum, sic qui Deum & mundum simul diligere,
 suiq; amoris affectus partim in Deo, qui non nisi sancta
 & excelsa iubet; partim in mundo, qui non nisi ad vana &
 infima trahit, collocare, necesse est huius opera absurda, in-
 æqualia, nec frigida, nec calida esse.

Solus Deus amore complacentiæ diligendus est, vt in illo
 amor noster conquiescat, sibiq; placeat. Cetera om-
 nia vel non diligenda (nisi in ordine ad Deum) vel non nisi
 amore desiderij amanda sunt, quatenus illis bonum volu-
 mus, beneq; optamus & desideramus: quo in genere nos ip-
 sos & proximum nostrum rectẽ diligimus. Ceteræ virtutes
 per excessũ peccare possunt. In ratione iustitiæ summũ ius
 lamma iniuria est: & ait Scriptura: *Noli esse nimis iustus,*
 Prudentia in curiositatẽ, fortitudo in audaciã, temperantia
 in pusillanimitatem non rarõ trãseunt. Solus amor Dei, re-
 rumque diuinarũ, in excessu peccare non potest, sed quan-
 to magis extenditur, tanto est excellentior. Solus Dei amor
 rectus & ordinatus est. Quemadmodum enim radius om-
 nis aut rectus est, aut contractus, aut reflexus; rectus quidẽ,
 quia corpore luminoso emissus recto & lineari motu sine
 obliquitate aliqua petit centrum, contractus verõ, qui ali-
 quod diaphanum crassius inueniens, non rectẽ incedit, sed
 aliquam partem defectit, qui & ideo collateralis dicitur,
 reflexus autem, qui in densum corpus incurrens, repercu-
 titur, & transire non potest, sed ad suum principium re fle-

*Dominica 1.
 Quarta g. f. i. i. a
 text. 10.*

1. Cor. 13.

Simile.

*Amor com-
 placentiæ, &
 amor deside-
 rij.*

*Ecclesi. 19.
 In Dei amore
 nullus exceli-
 sus.*

*Solus Dei a-
 mor rectus.*

Simile.

Sicut natura arborum radices sub terra abscondit, vt *Simile.*
 à nulla lædantur, quia ex illis rami & folia vegetantur, flo-
 res ac fructus producuntur; sic cor nostrū, vnde omnia pro-
 cedunt, vel bona, vel mala, & maximè amor, vel Dei purus,
 vel rerum tetrenarum fæculentus & sordidus, seruari, & à
 rebus externis ac distrahentibus, multo magis à corrup-
 tentibus abscondi debet. Monet Scriptura: *Omni custodia* *Prou. 4.*
custodi cor tuū; quia ex ipso vita procedit. Vulgo dicitur (ait D.
 Bernardus) Bonum castrum custodit, qui corpus suum cu-
 stodit. Nos autem non sic; sed vile sterquilinum custodit,
 qui corpus suum custodit. *Quoniam qui seminat in carne sua, Ga'at. 6.*
de carne corruptionem & metet; qui verò seminat in spiritu; de
spiritu metet vitam aternam. Spiritus ergo & cordis cura ha-
 benda, vt semina eius. id est, primi affectus, vni operatio-
 num sunt semina, maximè amor ipse, non nisi bona & pura
 sint. Sic enim toto corde Deus diligitur.

Rursum toto corde Deū diligere, est immobile & fixum
 in eius amore cor tenere, vt ad alia leuiter non fluctatur. Si-
 cet vas quod manibus tenetur, impleri nullo modo potest,
 à remit qui tenet, aut huc illucque vacillat, sed quiescere
 oportet; & sicut radix, huc illucque quouis vento impulsā,
 nunquā fructum adferet, nec è terra succū trahere poterit,
 nisi ei tenaciter & firmè adhaereat: si cor inquietū & muta-
 bile, cor variis abductum & distractum desideriis aut curis,
 Deū vt oportet, diligere, Dei gratias & munera suscipere,
 Deo per amorē adhaerere, vt sic in pietate crescat, nullo pa-
 cō poterit. Sicut aranea quum telā suam resicere, atque adeo
 vt aliam ordiatur, à medio incipit eam resicere, atque adeo
 ex alto suo fila deducere; sic omnino necessariū est, quum
 omnes vitæ nostræ actiones mundo eiusque vel vano vel
 corrupti amoris affixas, vna Dei prouidētia perturbari, & ad ni-
 lulum redigi cernimus, vt nouā telam ordiamur, recteque
 vitam ac mores instituiamus, à corde & visceribus ipsis no-
 stris incipere debemus, id totū soli Deo consecrando, eum
 solum diligendo, vt ita nouas ac sanctas operationes pro-
 ducamus. Quomodo multa interdū peccata ita per
 longam & prauam consuetudinem inualuerūt, sic in mise-
 rato peccatore quasi dominium obtinuerunt, vt sola mors
 peccatis eius finē imponat: sic quantacunque sint hominis
 peccata & quomodocunque inueterata, vnus Dei amor ea
 omnia abolebit, & nouam creaturā in Christo faciet. Pro-
 pter hoc enim dicitur: *Valida est, sicut mors, dilectio.* Id enim

Amor in Deo
 fixus.
 Similia.

2.
 3.

efficit in abolendis peccatis, quòd sola moïis in factis multis
facere solet.

A contrario
cultu.
Iudic. 8.
Exemplum.

Qui falsos Deos coluerunt, quanto in illos amore ferre-
bantur, vnum in Scripturis exemplū docere potest. Quin-
que viii de tribu Dan, ingressi domum Michæ, abstulerunt
illie sculptile & conflatile idolum, quod colebat; quo illius
insequente & clamante, dixerūt raptores ad Micham, *Quid
tibi vis, cur clamas? Qui respondit, Deos meos, quos mihi ser-
uastis, & sacerdotē, & omnia quæ habeo, & dicitis, Quid tibi
deplorat miser iste suos falsos deos, & illis ablatis, omnia
quæ habuit se perdidisse conqueritur. At nos Dei veri &
summi amore per quodlibet peccatū mortale amisso, quòd
nihil perdidissemus, ita nihil mouemur. Nihil opinor ma-
gis teporem Christianorū circa Deū super omnia diligendū
in extremo iudicio cōdemnabit, quàm ethnicorū & paga-
norū erga suos falsos deos incredibilis amor ac feruor, qui
nō bonis tantum & rebus suis externis liberalissimè colli-
tis, sed ipso suo sanguine in singulis ferè festis & sacrificiis
effuso, deos suos coluerunt, vt omnes historiæ, maxime Iu-
dicæ & Iaponicæ nostri temporis, perhibēt. Sic per Prophe-
tam contra Iudæos disceptat Deus: *Quid inuenerunt tamen
vestri in me iniquitatis, quia elongauerunt à me, & ambulauerunt
post vanitatem, & vani facti sunt? Propterea adhuc iudicio
contendā vobiscum, ait Dominus, & cū filiis vestris disceptabo.
Trāsitate ad insulas Cethin (Italiā dicit) & videte, & in Ce-
dar mittite (Istrælitæ dicit) & considerate vehemētē, & videte
si factum est huiuscemodi. Si mutauit gens deos suos, & reu-
erenti ipsi non sunt dī, populus verò meus mutauit gloriā suam in idola.**

Ierem. 2.

Quoties Dei amore delecto, carni, mūdo, diabolo serui-
mus, euntes post concupiscentias nostras, diligēdo vanita-
tes, desideria diaboli faciendo; toties mutamus gloriā no-
stram in idolū. Gloria nostra est, quòd populus Dei sumus,
quòd charitas Dei in nobis est, nosq; in eo, quòd diligēti
Deū, à Deo diligimur, qui venit ad nos, & māsionē facit in
vibiscū. Hęc frequēter Scriptura docet, hęc frequēter populo
inculcanda. Quēadmodum enim clauus, qui vno aut altero
ictu vel nō penetrat, vel ita vt facile euellatur, crebris autē
ictibus impulsus, sic tenaciter hæret, vt nulla vi extrahi
queat: sic amor Dei, non vno tantum aut altero, sed vno
& crebris Dei præceptis, sacræ Scripturæ elogiis, animo
delis impressus atque impactus, ita fixus manere poterit
vt ab eo diuelli nec humana, nec diabolica vlla vi queat

Simile.

3. Secun-

3. Secundu-
num sicut t

Locvs
est iā dec
Pent. text. 4.
ta sunt, tamo
mus, prout D
de proximo
gendo, vide
Deo vnum
vult vna sin
na fides, vni
num in D
colle est. Nih
cunque vult
eum est Lex
proximo vel
nenti frigen
torum pro
quodcunque
num tuum. A
catus in si
populos libe
rem qui libe
super numer
opus habet a
in angulo d
tuntur pro
tum propriu
coolcendauit
tuelinquunt
quia non in
propter nos
virum, quai
obtemperat
tur, ita vt
at verò post
plus non po
nino quàm
illo sancto f
da nostra ad

3. *Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tuum sicut teipsum.*

Locvs moralis de dilectione proximi. Hunc locum est iā decies & suprā tractauimus, vt in Dominica 12. post Pentec. text. 4. notatum videbis, vbi & hæc ipsa verba tractata sunt, tamen hoc loco non minus proprio aliqua addemus, prout Deus dabit. Quomodo, & cur hoc præceptum de proximo diligendo dicatur simile illi alteri de Deo diligendo, vide explicatum loco iam citato Nempe omnes in Deo vnum sumus, *unum corpus in Christo, vno Spiritu Dei,* velut vna singulotū anima, *vinificamur. Vnus nobis Deus est, vna fides, vnum baptisma.* Sicut ergo Deum diligere, ita proximum in Deo, sicut nos ipsos, si in Deo sumus, diligere necesse est. Nihil aliud hoc præceptum dicit, quàm *Omnia quæcumque vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis. Hæc enim est Lex & Propheta.* Quicquid tibi ipsi faceres, vel fieri velles; esurienti frigenti, fatigato, indigenti, ignaro, aberranti, &c. id totum proximo tuo facias. Vide ne equum, canem, aut quodeunque tuum commodum magis ames, quàm proximum tuum. Cæsar quum externos quosdam Romæ videret captiuos in sinu circumferentes, interrogabat an apud illos populos liberi non nascerentur: indignatus videlicet, amorem qui liberis debetur in catulos transferri. Sicut ille, qui lupet humeros scalam imponit, licet grauis sit, quando illa opus habet ad locum aliquem conscendendum, postea verò in angulo deponit, nec amplius eius recordatur, sic multi viuunt proximis suis, tanquam scalis, ad commodum tantum proprium, vt eorum opera ad aliquam dignitatem consequantur, aut emolumentum consequantur: que assentiunt, relinquunt proximis, & dicunt, Nescio vos. Hoc ideo fit, quia non in Deo, sed in nobis ipsis, non propter Deum, sed propter nos ipsos, proximos nostros diligimus. Sicut enim

Proximi dilectio.

Rom. 12.

1. Cor. 12.

Ephes. 4.

Matth. 7.

Simile.

Similia.

nes, absque vlla difficultate, nosq; ad iuandū proximum nulla difficultate retardamur, parati, quibuscunq; possimus modis, cuilibet proximo opitulari. Hoc igne accensus Paulus, dixit, nec mentitus est: *Omnibus omnia factus sum.* Id verò vbi primū hic ignis in nobis deferbuit, & restitutus est, vbi ex fornace isto diuini amoris cor nostrū egressum fuerit, immobiles, saxei, & immites erga proximum facti, ad minimam difficultatem circa iuandum proximum hinc gemur, & charitatis opus dissoluimus. Sunt ergo talia haec duo praecepta, vt inuicem à se separari nequeant. Appo-

Homilia 38. in
Euang.

Exodi 16.
Allegoria.

In Doctrin. 6.

Simile.

D Gregorius: *Duo hæc necesse est charitatis praecepta iuncta, qui quis habere in nuptiis vestre nuptiale cupit. Hinc est quidam tabernaculi intexi coccus bis tinctus iubetur. Vos estis, fratres, cortina tabernaculi, qui per fidem in cordibus vestris sacra caelestia velatis. Sed cortinis tabernaculi bis tinctus coccus dicitur inesse. Coccus quippe ignis specie habet. Quid verò est charitas nisi ignis? Sed ista charitas esse bis tincta debet, vt tingatur & per amorē Dei, & per amorē proximi. Qui enim sic amat Deū, ut in contemplationē illius negligat proximum, coccus quidē est, sed bis tinctus nō est. Rursum qui sic amat proximum vt tamē cōtemplationē Dei per eius amorem relinquat, coccus est, sed bis tinctus non est. Porro si coniuncta hæc duo praecepta sunt, vt vnum sine altero seruari nequeat, quod hac comparatione docet S. Doctus: Circulum fingite mundum esse, centrum autē circuli Deum, lineas autem à circulo in mediū diductas, vnde credite varias, negotiationesq; mortalium. Quo magis penetrant sancti viri ad interiora, vt Deo appropient, per rationem ingressus, eo magis appropiant Deo, & sibiipsis, quantoq; & sibiipsis, tanto & Deo, & quanto viciniores sunt Deo, tanto & sibiipsis, quantoq; sibiipsis, tanto & Deo. Considerate item recessum & elongationem, cum scilicet recedunt hominum actiones à Deo, & ad exteriora se effundunt. Quanto enim magis à Deo recedunt, tanto & à seipsis, & quanto à seipsis, tanto & à Deo. Hæc est enim charitatis vis & natura. Quo enim magis à Dei dilectione recedimus, eo & à proximi amore distamus quantum Deo charitati adheremus, tantum & proximi, quantum proximi, tantum & Deo. Hæc ille, quem Scriptura dixisset, *Dixit insipiens in corde suo, non est Deus: statim subiuuravit, Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt in studiis suis.* Docet Dei amore deserto, omnia scelera subintrare. Econtra Apostolus quem dixisset, *Radix omnium malorum cupiditas* adiecit*

adiecit, *Quæ*
amatores m
ne [ait Chri
est nouum,
Amor Dei
sicut oportet
sunt hæc du
amat, se ipsu
fonte bibit,
sed sibi ipsi
ipsum est in
tem vnguent
iple vnguent
laborantem
studio, aliq
Hunc sensu
accipere. Plu
ipsum proximi
Proximi
natura duce
precellit: et
tam omniu
preferendū
gerat, Augu
eemergit, m
euadens lic
supplicans v
& genere m
no & vasa o
fregit, & viu
tatis sit, hæc
omnia toties
nus perurg
dam occide
Hominis vita
ri sui cuius
Principes pro
illi charta,
mauit: Vell
rebellibus,
inferis excita
peccis forte

adiecit

ndū proxima
scunque possi
igne accendi
a factus suu
it, & restitua
ostrū egressu
ximum latus
proximū sine
ergo ralia har
neant, Appre
cepta cuiusda
hinc est quōd
r. Vos estis, pro
vestri secreta
tus coccoi dicit
d est charitas
tingatur & pro
amat Deū, ut per
lē est, sed hūc
cōtemplatur
tinētus non est
t vnum sine ab
ne docet S. Do
arum auctore
ū didicētis, vni
n. Quo magis
propriet, per
eo, & sibi ip
into vicinior
i ipsi, tanto
ationem, etia
& ad exterior
cedunt, ratio
. Hæc est enim
Dei dilectio
quantum De
, quantum
iptura dixit
tim subiunxit
is suis. Docet
rare. Econtra
rum cupiditas
adicit

adicit, *Quam quidam appetentes, errauerunt à fide.* Docet, amatores mundi Deum statim deserere. Rursum. *Qui diligit me (ait Christus) mandata mea seruabit.* At hoc est mandatum nouum, ut diligamus inuicem. Adeo sunt ista coniuncta, Amor Dei & proximi, quem mudi amator non amat, quia, sicut oportet, non amat. Sed & in hoc similia ac coniuncta sunt hæc duo præcepta, quod, quemadmodum qui Deum amat, se ipsum amat, sibi que optimè consuluit, veluti qui de fonte bibit, aut ex sole videt, non fonti aut soli quicquam, sed sibi ipsi multū cōtulit; ita profus proximi amor nobis ipsis est in primis utilis. Quemadmodū enim qui ægrotātem vnguento, vel alio pretioso oleo vult inungere, prior vngendo particeps est vñctionis, & sic postea inungit laborantem morbo; ita qui pro salute proximi, adhibito studio, aliquid facit, primū sibi, deinde proximo prodest. Hunc sensum habet verbum Domini: *Beatius est dare, quam accipere.* Plus enim sibi confert qui proximum iuuat, quam ipsi proximo; quod in alia Dominica ostensum est.

Proximi amor ita ipsis ethnicis; & Deum nescientibus, natura duce insitus fuit, vt qui ratione & virtute cæteros præcelleret, facile viderent, hominis vitæ & saluti nihil eorum omnium quæ extra nos sunt, comparandum esse, nedū præferendum. Pollio seruum qui vas cr, stallinum confregit, Augusto Cæsare apud eum cōnante, iussit in viuariū eemergi, murenarū pabulum futurum. Quam duceretur, euadens lictorum manus, ad Augusti pedes se proiecit, supplicans vt alio genere mortis interiret. Augustus causa & genere mortis cognitis, solui seruum iussit. Pollionis versio & vasa omnia crystallina coram afferri iussa, virgula cōstregit, & viuaria euertit, dicens: *hominem, cuiuscunque conditionis sit, hoc ipso quod homo est, plus faciendum esse, quam omnia rotius mundi vasa & viuaria.* Sic Alexander Magnus perurgere eius matre Olympiade vt infontem quē eam occideret, *Aliam, inquit, mater à me mercedem postula.* *Hominis vita nullo beneficio compensatur.* Nero initio imperij sui (cuius primum quinquennium tale fuisse, vt ab eo ceteri principes procul distarent, dicere solebat Traianus) porrecta illi charta, in qua damnatorum nomina scriberet, exclamauit: *Vellem nescire literas.* Marcus Antonius parcens rebellibus, dixit in Senatu: *Vtinam possem multos etiam ab inferis excitare.* Ptolemæus ab amico admonitus, vt confectis fortè procul qui ad supplicium ducebantur, calcari-

Similia.

Damascen. de his, qui in fide migraverunt.

Alfor. 20.

Proximi amor apud ethnicos.

Fulgosus, lib. 5. cap. 1.

Exempla.

Plutarch. in Grac. apoph.

Egnatius in Nerone.

Senec. lib. 2. ca. 1. decem. Vulcat. Gallie. Auidio Cassio.

Ælian. lib. 1.

Plut. in Scipione.

Charitatis
perfectio.

*Tract. 13. in
Matth.*

*De doctr. Chri-
stiana, lib. 1.
cap. 36.*

1. Tim. 1.

*Iacobi 2.
1. 16. de perfect.
iustit.*

bus quo ad motis accurrere, & illis parcere velle; & frater perlibenter, & amicum hoc nomine chariorum habuit. Scipio Africanus dicere solebat, *Malle se unum civem servare quam mille hostes perdere.* Hæc hominum sine Deo naturalis erga proximos affectio, nostram nunc si non excusat, extremo olim iudicio vehementer condemnabit.

4. In his duobus mādatis vniuersa Lex pēdet, & Prophetæ.

Locvs moralis de charitate erga Deum & proximum admirabili virtute, efficacia, perfectione. Docet Christus totam hominis perfectionem, totum quod vel Lex mandauit, vel Prophetæ monuerūt, in vna charitate cōpleri: quæ hac imbutus, etiam illa, quæ ad fidem & scientiam spectat, Dei munere comprehendet. Sic Origenes: *Qui omnia adimpleuit quæ scripta sunt de Dei dilectione & proximi, dignus est maximas gratias à Deo percipere. Dignus autem constituitur per omnibus donis exultat in sapientia Dei, plenum habens cor in Dei dilectione. Consecutus autem huiusmodi dona ex Deo, profectus intelligit omnem Legem & prophetas partem aliquam esse totam omni sapientia & scientia Dei, & intelligit omnem Legem, & omnes Prophetas pendere & adherere à principio dilectionis Domini Dei & proximi.* Ille quippe omnem Legem & prophetarum numquam intelliget, qui ad duplicis huius charitatis conditionem eas non accepit. Sic D. Augustinus: *Quisquis Scripturas diuinas, vel quamlibet earum partem intellexisse sibi creditur, ita vt eo intellectu non adificet, istam geminam charitatem Dei & proximi, nondum intellexit. Quisquis verd̄ talem indigentiam duxerit, vt huic adificanda charitati sit utilis, nec tamen hoc dixerit, quod ille, quem legit, eo loco sensisse probatur, non perniciose fallitur, nec omnino mentitur.* Igitur quoad ipsam Legem & Prophetarum intelligētiam, in charitate illa quodam modo pendet, quia charitati illa tota subseruit. Sed magis quoad executionem omnium aliorum mandatorum moralium, quæ siue Lex, siue Prophetæ complectuntur, in his duobus pendēt omnia: tum quia finis præcepti id est perfectio & modus, quo perficiuntur cætera præcepta, charitas est in corde puro erga Deum & proximum, quia diligendo omnia facile præstamus, (dilige enim, & fac quod vis) tum quia dilectionem habet, nullius transgressionis Legis reus esse potest. Sicut enim qui offendit in vno, id est, in vna charitate, vt exponit Augustinus, vel in vno aliquo mādato; transgrediens illud mortaliter, factus est omnium reus, & peritudo. 111

ita æterna
uerso, qui dili
in hoc vno rec
tenet. Legem
re omnia per
calone non
quendi per
Deo, ac si om
omnia vitia
virtutes eius
est, facit vt a
lenecordia, &
no non amula
lira & impro
non est ambici
non quare qu
non irritatur
malis caret o
det saper iniqu
tur potius) co
& particeps
siue ex diabolo
dit (suauiter
bona promitt
omnia iustine
Charitas nun
fios facit, &
impleuit, mo
Prophetæ. Ch
in pēdet. Leg
Scriptura plet
non est illud;
in bonū: siue
sermone imp
ideo, quia qui
Ex vna eade
propter Deum
ille. Satis qu
in hoc eni
canque in uo
& deorsum
tus. Si mel

vellet; & fr
 non habuit. So
 e cinem ferat
 Deo natura
 non excusat
 anabit.

& Prophet
 & proxima
 docet Christu
 el Lex mand
 e cōpleri; qua
 ntiā spectat
 Qui omnia ad
 am, digni
 o constitutum
 abens cor in De
 x Deo, prop
 aliquam a
 em Legem, &
 o dilectionis Do
 m & prophet
 charitatis ad
 i; Quisquis
 te lexijse sibi
 nam charitat
 talem inde lo
 vilis nec tunc
 obatur, non
 ad ipsam Le
 te illa quod
 uit. Sed mag
 latorum mor
 ctuntur, in
 ed est perfect
 a, charitas e
 ligendo omni
 vis) iū quia
 Legis reus e
 vna charitat
 adatos; trāsi
 s, & perinde

via aeterna exclusus, ac si in omnibus offendisset: sic edi-
 cto, qui diligit proximum, Legem implevit (ait Apostolus) &
 in hoc uno recapitulatur tota Lex, quia qui vnam charitatem
 tenet, Legem ex nulla parte transgreditur: & quamvis for-
 te omnia præcepta opere non exequatur, tempore vel oc-
 catione non data; tamen, quia voluntatem & affectū exe-
 quendi per charitatem gerit, perinde iustificatur coram
 Deo, ac si omnia exequutus fuisset. Docet Paulus cætera
 omnia vitia per vnam charitatem deuitari, cæteras quoque
 virtutes eius beneficio comparari. *Charitas*, inquit, *patiens*,
 ad facit vt aduersa omnia toleremus: *Benigna est*, opera mi-
 sericordiam, & omne elemosynarum genus operatur. *Chari-
 tas non amulatur* (caret inuidia) *non agit perperam* (caret ma-
 litiā & improbitate) *nō inflatur*, (caret vanitate & superbia)
non est ambiciosa (contenta suo loco, humilitatem generat)
non querit qua sua sunt (auaritiā & cupiditatem expellit)
nō irritatur (mansuetudinem docet, iram fugat) *non cogitat
 malū* (caret omni iniqua suspitione, candore plena) *non gau-
 det super iniquitate* (alieno malo nō delectatur, sed cōpati-
 tur potius) *congaudet autē veritati* (gratulatur alienis bonis,
 & particeps sit eorū) *omnia suffert* (siue ex Dei prouidentia,
 siue ex diaboli & hominū malitia immissa mala) *omnia cre-
 dit* (suauiter se submittes iugo fidei) *omnia sperat* (quæcunq;
 bona promittit Deus quia diffide e amāti non potest amās)
 omnia sustinet (expectans in patientia laborū mercedem.)
 Charitas nunquā excidit: sēpiterna virtus est, quæ & hīc iu-
 stus facit, & in cælo beatos ornat. Meritō dilectio Legem
 implevit, meritō in hac duplici charitate tota Lex pēdet, &
 Prophete. *Cum autē sint duo præcepta* (ait S. Augustin⁹) *in qui-
 bus pēdet Lex & Prophete, dilectio Dei & proximi; nō immeritō*
 Scriptura plerūque pro vtroque vnū ponit: siue dilectionē Dei si-
 cut est illud; Scimus quoniam diligētibz Deū omnia cooperātur
 in bonū: siue dilectionem proximi, sicut est illud; Omnis lex in vno
 sermone impletur: Diliges proximum tuum sicut teipsum. Sed hoc
 adeo, quia qui proximum diligit, consequens est, vt Deum diligat,
 Ex vna eademq; charitate Deū proximumq; diligimus; sed Denm
 propter Deum, nos autem & proximum propter Deum. Hæc
 ille. Satis quidem erat dixisse, Dilige Dominum Deum tuum.
 In hoc enim totū est. Si enim verē diligitur, diligitur vbi-
 que inuenitur, in seipso, in proximo, intus & foris, sursum
 & deorsum longē & propē. Si mel dulce est, dulcis est fa-
 uis. Si mel diligis, & fauim receptaculum mellis. Sed mel
 propter

Rem. 13.

1. Cor. 13.

De Trinit. lib. 8. cap. 7.

Rom. 8.

Rom. 13.

Hugo de S. Vi-
 ctore, in hunc
 locum.

Simile.

Proximus pro
pter Deum di-
ligitur.

Simile.

M. eth. 24.

Simile.

Chrysof. Homil.
19. ad Hebr.

Simile.

Laurentius Ius.
de discipul. &
perfect. mona. c.
21.

Simile.

Homil. 7. ad Co-
loss.

propter seipsum diligitur, fauus propter mel. Et si fauus videris fauom melle carentem doleas vacua esse receptacula, & cupis ibi mel esse quod diligis. Ita & Deum diligis quia dulcedo est ipse, & bonitas, & veritas: Proximum autem dilige, quia receptaculum est dulcedinis, bonitatis & veritatis: & hoc in ipso dilige, & propter hoc ipsum. Quod si istis vacuum inueneris, doleas & opta, vt ibi mereatur accipere. Propter hoc autem & proximus amari præcipitur, vt per charitatem Dei ipsum bonum diligas per charitatem proximi, bonum quod diligis, proximo non inuideas, sed quantum in te est, procures potius. Ita fæta tota Lex implebitur. Stare enim cum hoc amore nullus terrenus, carnalis, iniquus, aut inordinatus amor potest. Quemadmodum enim, decrescente umbra, crescit calor, & crescente minuitur; sic decrescente amore temporalium, crescit feruor charitatis, & è cõuerso eo crescente minuitur, iuxta illud Christi: *Abundabit iniquitas, & refrigescet charitas multorum.* Alterum alterius causa est. Rursum ubi charitas animum possedit, iniquitati locus esse non potest. Sicut enim in via publica contingit, si quis initium eius apprehenderit, recta via ducitur, & non habet opus vt manu ducatur: sic etiam in charitate tantum arripe principium; & statim manum ipsi tibi præbens te deducit & dirigit. Qui volunt domos & palatia construere, primo student in imo supra petram, vel super stabile solum fundamenta locare, & postmodum reliquas ædificiorum partes suis locis & temporibus ordinare, quatenus firmato fundamento, cætera ædificanda seruentur. Quale enim fuerit cuiusque rei fundamentum, talis erit eadem perseverantia & latus. Idem in spiritali fabrica videtur. Qui absque sui detrimento, & aliorum scandalo, spiritualè in seipso domum Deo ædificare proponit, verè charitatis fundamentum in seipso ante omnia iacet, & summe collocet, sic demum poterit cõgruis temporibus ac modis sibi & alijs utilis esse. Aded à sola charitate tota Lex pendet, vt sine ea totius Legis amplissima cognitio nihil ad salutem valeat. Appositè Chrysostomus: *Quemadmodum in nauis etiam si magna sint instrumenta, nisi fuerint subligaculis nihil proderunt; & in domo nisi colligationes & contignationes, & in corpore etiam si magna sint ossa, si non fuerint nervi & compagines, nihil proderunt: ita quæcumque quis habuerit rectè facta, aut sapienter inuenta, inania erunt omnia, nisi vna adsit charitas, quæ est vinculum perfectionis, id est, vinculum*

omni

omnia perfici
Sicut cuiusque
& iuxta anno
liena manu
ritus esse in
ens prudent
se charitas te
lugiat, primi
põlita Dei ne
morem atque
rem torum a
introduxit
perfectio cha
te. Deinde
D. Gregorius

no: Confide
lam de Scrib
vidisset Iesus
mala in cord
nuntur tibi pe
tem sciat, q
tenis peccata
& vade in do
rant, & glori
bominibus.

PER

1. Ecce, offerre
tam: & charita
2. Videns te
nam remunerat
3. Confide file

omnia perficiens, & q̄to omnia coalescunt, vt perdurent. Sicut cuiusque ætatis in homine diuersæ sunt functiones, & iuxta annorum cursum crescunt & vires; infans enim a matris manu ducitur, puer per seipsum ambulat, iuuenis sui iuris esse incipit, vir generationi aptus familiam alit, senescens prudentiam acquirit, atque ita demum maturus fit: sic charitas tenerum adhuc animum informat, vt peccatum fugiat, primùm ex timore pœnæ, mox ex amore virtutis; postea Dei notitiam clariùs animo patefacit; & ad eius amorem atque vnionem inflammat; postremò in Dei amore totum animum rapit, vt dicere cum sponsa beata possit: *Introduxit me Rex in cellaria sua*. Hæc est virtus, efficacia, perfectio charitatis. Sic in illa tota Lex pendet & Propheta. Deinde quàm sit vnus charitatis Lex multiplex, vide D. Gregorium.

Cant. 7.

Moral. l. 10. c. 6.

7.

EVANGELIUM DOMINICÆ XVIII.
POST PENTECOSTEN.

ASCENDENS Iesus in nauticulam, transfretauit, & venit in ciuitatem suam. Et ecce, offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. Videns autem Iesus fidem illorum, dixit paralytico: *Confide fili: Remittuntur tibi peccata tua*. Et ecce, quidam de Scribis dixerunt intra se: *Hic blasphematur*. Et cum vidisset Iesus cogitationes eorum, dixit: *Vt quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius dicere, Dimittuntur tibi peccata tua: an dicere, Surge, & ambula? Vt autem sciat, quia Filius hominis habet potestatem dimittendi peccata, tunc ait paralytico: Surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam*. Videntes autem turba, timuerunt, & glorificauerunt Deum, qui dedit potestatem talem hominibus.

Math. 9.

PERICOPE moralis huius Euangelij.

1. Ecce, offerebant ei paralyticum, iacentem in lecto. De cura proximorum: & charitate iuuandi necessitates eorum.
2. Videns Iesus fidem illorum, dixit paralytico. Charitatis erga proximum remuneratio.
3. Confide fili. De fiducia peccatorum in Christi misericordiam.

4. Remit

4. Remittuntur tibi peccata tua. Peccata morborum & aliarumq[ue] lamitatum causas esse.

5. *Vt quid cogitavi mala in cordibus vestris? De peccato cogitatum solo animo & voluntate concepto.*

6. *Glorificauerunt Deum qui dedit talem potestatem hominibus. De heretico rando sacerdotio ad Dei gloriam, qui talem ei potestatem dedidit.*

1. *Eccce, offerebant ei paralyticum iacentem in lectu.*

Proximorum
cura.

LOCVS moralis de cura proximorum, & charitate seruandi necessitates eorum. Hunc locum etiam frequenter tractauimus, tamē hic, loco proprio, & quia v[er]sus huius doctrinā quotidianus est, aliqua addemus prout Deo dicitur. Insignis horū charitas fuit, (qui vt diuus Lucas scribit) *querentes eum inferre & ponere ante Christum, nec inuenientes qua parte illum inferrent praeturbati, ascenderunt supra lectum, & per tegulas summisserunt eum cum lecto in medium, ante Iesum.* Feruens erat haec charitas, & cura diligēs; & sicut à Christo plenissimē remunerata, sic à quolibet Christiano studium imitanda. Non differunt donec Christus exeat. Nō ventorum multitudinis impedimentum. Non detrectant laborum magnitudinem. Si nobilis aliquis infirmatur, & perdit salutem comedere iuuat, serui & ministri non cessant donec inueniatur. At proximo nostro, rebus necessariis indigenti, vix quisquam est qui subueniat. Cooperari verò ad salutem animae proximi, seu à recta fide aberrantis, seu in via marum miserē collabentis, & ad Christum proximum adducere, sicut isti suum paralyticum duxerunt, istud verò non tantum pastorum aut sacerdotum esse putatur, si tamen illorum.

Luca 5.

Calamitatum
publicarum
causa, proximi
corruptio
neglecta.

Qua in re vehementissimē falluntur & aberrant ipsi. Sic calamitatum publicarū, quibus boni cum malis aequa sorte inuolui videntur, hoc vnū praecipuē in causa est, quod boni malos, quibuscum versantur, non corripiunt, emendare, in viam salutis reducere, ad Christum pertrahere non conantur. Sic diuus Augustinus, ingētem illam urbem Romae, Italiae per Gothos, suo tempore, vastationē neglecta proximorū salutis & correptioni attribuit. Sic enim scribitur.

De Ciuit. Dei
lib. 1. cap. 9.

Quis tandem facile reperitur, qui eosdem ipsos, propter quos horrentiam superbiam, luxuriam & auariciam, atque execrabilibus iniquitates & impietates, Deus sicut misando praedixit, totum terris, & regna subuertit, sic habeat, ut habentis sunt, cum eis viuat ut cum talibus viuendum est? Plerumque eorum eis docendis, admonendis, & corripiendis male dissimulant.

Tres causa
neglectae cor-
reptionis,

cum laboris p[er]te vel cum eo
sui temporal
p[er] quos am
mulari di sp
nim, qua po
per praedicta
temporaliter
Hac ille Mo
que iust e el
nis excusatio
na quisq[ue] ob
portunus tes
gimē iuuat
a deteriores
certa ratione
dicit impediat
est, ne scanda
dicentur ziz
capitatis occ
nibus explic
ut viuunt, &
in alienis, qu
iones cauent,
lingua blandie
cum & carni
capitatis vi
huc videtur p
m, quando De
rum affliction
agnos malam
Hac August
calamitates p
cum malis, C
nulli cum rap
tis, del. o, fam
dagebantur,
nalcntes re
nulla obiurg
re, boni Cati
mur, Timoni
p[er] omnes odille

cum laboris piget: vel cum os eorū coram verecūdamur offende-
 re, vel cum eorū inimicitias deuitemus, ne impediāt & noceāt in
 istis temporalibus rebus, siue quas adhuc appetit nostra cupiditas,
 siue quas amittere formidat infirmitas: ita ut quamuis bonis vita
 malū displiceat, & ideo cum eis non incidunt in illam damnatio-
 nem, qua post hanc vitam talibus preparatur, tamen, quia prop-
 ter predicta peccatis eorum damnabilibus parcunt, iure cum eis
 temporaliter flagellantur, quamuis in aeternū minimè puniantur.
 Hæc ille Moxq; sapientissimus Doct̃or, ubi causas omnes,
 que iuste esse possunt non corripiendi proximum (ne va-
 nis exculationibus locus esset) explicauisset, dicens: si propte-
 ra quisq; obiurgandis & corripiendis malè agentibus parcat, quia
 opportunus tempus inquirat (vbi non negatur, sed differret legi-
 timè iuandi proximum officium) vel ei (dem ipsis metuis,
 & deteriores ex hoc efficiantur (modò iustus ille metus sit, &
 certatione nixus) vel ad bonam vitam & piam erudiendos
 alios impediāt infirmos, & premant atque auertant à fide (id
 est, ne scandalū magis quàm ædificatio sequatur, ne sic era-
 dicentur zizania, ut simul lædatur triticum,) non videtur esse
 cupiditatis occasio, sed consiliū charitatis, his (inquam) exceptio-
 nis explicatis, addit: Illud est culpabile, quod hi, qui diuisi-
 ter viuunt, & à malorum factis abhorrent, parcunt tamen pecca-
 tis alienis, que dedocere & obiurgare deberent, dum eorum offen-
 siones cauēt, ne sibi noceant in rebus temporalibus: dum delectat
 lingua blandiens, & humanus dies, & reformidatur vulgi indi-
 cium, & carnis excruciatio vel peremptio, hoc est, propter quædam
 cupiditatis vincula, non propter officia charitatis. Non mihi itaque
 leui videtur parua esse causa, quare cum malis flagellētur & bo-
 nis, quando Deo places, perditos mores etiam temporalium pœna-
 rum afflictione punire. Flagellantur enim simul, non quia simul
 agunt malam vitam: sed quia simul amant temporalem vitam.
 Hæc Augustinus. Agnoscere nunc licet, horum temporum
 calamitates publicæ ex qua partim radice nascantur. Boni
 cum malis, Catholici cum hæreticis, casti cum impudicis,
 iusti cum rapacibus, sobrii cum ebriis, liberales cum aua-
 ris, bello, fame, peste, aliisque communibus malis acerrimè
 flagellantur, quia malos ad Christum adducere, hæreticos
 nascentes reprimere, impudicos, rapaces, ebrios, auaros
 ista obiurgatione & correptione in virtutis viam reducere,
 boni Catholici, casti, sobrii, & liberales neglexe-
 runt. Timonis illud fuit memorabile dictum, Rogatus cur
 omnes odisset: Malos, inquit, odi, quia mali sunt, bonos odi, quia
 malos

Apophtheg.
 Maxima in
 Ser. m. 26.

malos non oderunt. Quæ verba, si de perfecto malorum odio dixit, quod est naturam amare, sed vitium odisse (vt ab aliis explicatum est) & odiendo corripere, corripiendo emendare, nihil sanctius dici potuit. Hæc enim est vera proximi charitas, vt paralyticos nostros ad Christum adducamus, non in sua paralyti dissimulando, conuiuendo, nobis ipsis, & labori vel honori vel commodo nostro parcendo & consulendo eos relinquamus. Nolite, inquit Apostolus, cõmuni-
re operibus infructuosis tenebrarum, magis autem redargue.

Ephes. 5.

Ad malum omnes iuant.

Exempla.

2. Reg. 20.

1.

2.

Iudic. 9.

3.

3. Reg. 1.

4.

2. Reg. 15.

5.

2. Esdr. 4.

Zachar. 1.

Ioan. 13.

Ad malum si quis tendat, statim adiuuatur, & vt celerimè cadat, à multis propellitur. Nondum Siba sine his verbis imposuerat, *Non est nobis pars in Dauid*; quum stamini omnis populus eum securus est. Cum Abimelech regnum Israel vsurparet, affuerunt illi statim omnes inopes, & reges, & totus populus Sichem, vt *septuaginta fratres suos supra unum lapidem interficeret.* Cum perfidus Adonias regnum paternum, viuentè adhuc patre Dauide, inuadere vellet, eius auxilium venerunt Abiathar & Ioab, magnates & principes viri. Absalõ contra patrem rebellante, *totò corde conuersus Israël sequutus est eum.* Quantus, quàm generalis, quàm repentinus contra optimum Regem in malum consensus. Cum Ierusalem, post captiuitatem Babylonicam, redibicari cõcepta esset, omnes circumquaque gentes, vt opus impeditent, conuenerunt. Contra quos iratus Deus, dixit per Prophetam: *Ira magna ego irascor super Gentes opulentias, quia ego iratus sum parum, ipsi vero adiuuerunt in malum.* Hæc videlicet: impiorum promptitudo est, vt se mutuo ad malum iuuent. Nostram circa proximos ad bonum iuuantos tepiditatem & ignauiam isti condemnabunt. Inter alia Spiritus sancti dona fidelibus impartita, etiam hæc enumerat Paulus: *Necessitatibus sanctorum communicantes.* Qui exortatur in exortando. Docet esse opus speciale, & charissima gratiam Spiritus sancti, fratrum nostrorum (hos enim sanctos vocat) necessitatibus manum adiutricem porrigentem, non secus ac nostræ essent. Sic enim iis cõmunicamus, sic communes cum nostris facimus. Docet charissima Spiritus sancti esse, exhortari fratrem ad opus pietatis, & ad Christum adducere. Quo quisque sanctior, & Spiritu sancto plenior fuit, eo in hoc charitatis genere clariùs excellit. Exempla quædam in alia Dominica protulimus. Nec vlla maior sanctorum laus aut consolatio, quàm plurimum proximorum in causa salutis promouisse. Sic Apostolus ad
The

Thessalonic
gentium, aut
legimus Christi
qui ad pugna
tam victor
qui alios om
pellendum in
queatur. Qu
caue diligenti
sum custos p
tencia est, q
tates, nihil ac
nes, qui char
& à misericord
petra: Ablat
Iudeos sanè
charitatis &
naturæ ad mo
tamen hæc v
repellit, ab
et, docet: no
nus, id totum
ta præstitum
ntis, mihi p
quos talis &
Dominicus,
atque impie
mus, dicere
du peccatori
dice plus dic
homines ex
è diuerso ve
ditum impen
quam Christi
nimo iuuari
vestiri, in ex
hazari, claris
no in Domin
annotatis. M
licitis decretu
tem Gerobab
& loeis illic a
Pa

Theſſalonicenſes à ſe conuerſos: *Qua eſt noſtra ſpes, aut 1. Theſſal. 2.*

gaudium, aut corona gloria? Nōne vos ante Dominum noſtrum

ſeipſum Chriſtum eſtis in aduentu eius? Quemadmodum Dux, Simile.

qui ad pugnandum milites induxit & formauit, poſt ade-

ptam victoriam coronatur, quati eius potiſſima cauſa; ſic

qui alios omni officio & ſtudio ad pietatis tramitem ca-

pellendum induxerunt, maximam à Deo coronam confe-

quentur. *Qui docet filium, laudabitur in eo.* Ab altera parte

caue diligenter hæreſim Caini, dicentis Deo: *Nunquid ego*

ſum cuſtos fratris mei? Eadem eorum omnium mens & ſen-

tentia eſt, qui fratrum ſuorum peccata, miſerias, neceſſi-

tares, nihil ad ſe pertinere putant. Sed huiusmodi homi-

nes, qui charitatis viſcera non ſentiunt, abſtauit Deus,

& à miſericordiæ ſuæ vberibus repulit, iuxta illud Pro-

pheta: *Ablaſtauit eam Deus, quæ erat abſque miſericordiâ.* Oſea.

Iudeos ſanè adhuc carnales, & anguſto corde, vt opera

charitatis & miſericordiæ exercerent, communis tantum

naturæ admonuit. *Carnem, inquit, tuam ne deſpexeris.* Et

Etſaiâ 5. tamen hac vna ratione non permotos grauius caſtigat,

repellit, ablaſtat. At verò Chriſtus, vt nos ad ea prouo-

cat, docet nos, quicquid proximo indigenti officij præſta-

mus, id totum ita acceptum ſe habere, ac ſi ipſius perſo-

na præſtitum fuiſſet. *Quod vni, inquit, ex minimis meis ſe-*

cuſti, mihi feciſtis. Quanta nos igitur manet caſtigatio,

quos talis & tanta conſideratio nihil mouet? Sanè S.

Dominicus, vir in lucrandis Deo fratribus, & ab hæreſi

aque impietate reuocandis, tota ferè vita occupatiſſi-

mus, dicere ſolebat, cum efficaciam eius in conuertendo-

rum peccatoribus multi mirarentur, ſe in Charitatis co-

dicæ plus didiſſe, quàm in Scripturis. Sicut dæmon in

homines exercet odium, quod in Deum non poteſt; ſic

diuerſo verus Chriſtianus in proximis iuuandis ſtu-

dium impendit, quia Deum iuuare non poteſt. Maximè

quam Chriſtus, qui Deus eſt, ſeipſum in laborante pro-

ximo iuuari, in cibato famente cibari, in veſtito nudo

veſtiri, in excepto hospite excipi, in viſitato captiuo vi-

ſitari, claris verbis edixerit. Vide plura de hoc argumen-

to in Dominica 11. poſt Pentec. text. 1. & in aliis locis illic

annotatis. Manet firmum & immobile illud ſupremi Iu-

ſtici decretum: *Qua meſura meſi fueritis, eadem reme-*

ſetur vobis. Vide plura Domi. 16. poſt Pentecoſt. text. 5.

& locis illic annotatis.

2. *Videns Iesus fidem illorum, dixit paralytico, &c.*Charitatis re-
muneratio.

Galat. 3.

Exempla.

1.

Ioan. 4.

2.

Exodi 33.

3.

4. Reg. 3.

4.

Esaiæ 37.

Locus moralis de prompta & ampla charitatis erga proximum remuneracione. Christus hoc loco non solum paralyticum sanat, vt tollens lectum, surgat & ambulet, quod solum petiisse & desiderasse videntur, tam qui paralyticum portabant, quam ipse paralyticus, verum etiam ad primum conspectum benignissime alloquitur, sicut vocans: deinde bono animo esse iubet, dicens, *Confide* mox maximo beneficio afficit, *peccata remittens*; ac demum postremo corporis sanitatem confert. Hoc autem totum charitati erga proximi salutem, quam isti portatores excernerunt, Christus retribuit. Etsi enim fidem nomine Euangelista, non charitatem; tamen nec hæc fides sola erat, sed per charitatem illustrem egregie operans, nec propter opus charitatis adiunctum, per quam charitatis fides perficitur, vt Apostolus docet, hoc duplex beneficium Christus contulit, vt in altero nostro Promptuario solent ostendimus; vbi etiam, quare fidem nominauerit euangelista, non charitatem, explicatum dedimus. Solet Debonitas, non pro operum nostrorum exiguitate, sed pro sua beneficentia magnitudine, charitatis nostræ in proximum opera, pia & sancta desideria, vel remunerare, vt adimplere. Regulus apud D. Ioannem salutem filio petebat tantum: sed Dominus & salutem filio dedit, & patri fidem, quam non petebat. Moyses petiuit à Domino, vt suam gloriam videre illi concederet: ipse vero postulatur vniuersa sua se illi ostenturum. Tres reges pugnant contra Moab, petierunt ab Eliseo, vt rogaret Dominum pro pluuia; quibus dixit Dominus in manu Elisei: *Huc accit Dominus; Alueus replebitur aquis, & bibetis vos, & milia vestra, & cuncta animalia vestra. Paruumque est hoc in conspectu Domini: insuper tradet etiam Moab in manus vestras.* Orante pro populo suo Ezechia Rege, respondit ei per Esaiam Prophetam Deus: *Non intrabit ciuitas hanc Rex Assyriorum, & non iacet ibi sagittam. & non accipiet eam clypeus, & non mittet in circuitu eius aggerem.* Tota hæc promissio erat de leuanda vrbe obsidione, & de nullo inferendo detrimento: quod totum erat à Deo orante expetitum. At verò præter hæc omnia, *egressus est Angelus Domini, & percussit in castris Assyriorum centum octogintaquinque milia.* Illa huius rei exempla

IN D
vide in D
ta effec er
bis confo
tota eius
vltim r
nacione
vitam eiu
morat. A
centum e
no proph
duodecim
dem Proph
his verbis
simultos.
riat serm
post prob
mino acc
maxima c
uum à Va
liberandi
captiuū d
vit. Sed p
omnium
beratione
dio quan
est Sanct
suam à I
ipsum pr
te compi
ne tanta
iam glad
num ferie
tam mod
ris mirac
bant cap
xii. San
re, quom
sanus atq
tillimū
enim lai

alytico, &c.

charitatis ergo
 loco non solum
 rat & ambeae
 , tam qui para
 , verum etiam
 quitur, sicut
 eus, Confide
 tens: ac demum
 autem rom
 ortatores ex
 fidem nome
 hae fides sibi
 perans, nec ill
 am charitatem
 duplex benef
 Promptuatio
 inauerit bea
 mus. Solet De
 quitate, sed pa
 nostrae in pro
 remunerare, ut
 lutem filio p
 io dedit, & p
 iuit à Domine
 se verò postea
 reges pugnat
 aret Dominus
 Elifai: *Hae
 betis vos, & p
 imaque est hoc
 ab in manus
 ege, respondit
 urabit ciuitate
 m. & non acc
 u eius aggerit
 is obfisione, &
 tum erat à Re
 c omnia, & p
 stris dhyram
 us rei extemp
 nit*

vide in Dominica quinta post Pascha, tex. 1. Tobiae quan-
 ta esse erga fratres suos concaptiuos charitas, nunc ver-
 bis consolando, nunc rebus iuuando, & casus sepeliendo,
 tota eius vita declarat. Quanto verò miraculo Deus illi
 visum reddiderit, quomodo filium eius ex longa peregrina-
 tione saluum reduxerit, & longam demum ac prosperam
 vitam eius charitati retribuerit, eadem historia commemo-
 rat. Abdias, Iesabele impia Prophetas interficiente,
 centum ex eis, speluncis additos, paut. Vnde & ipse do-
 no prophetiae illustratus, quarto loco censetur in catalogo
 duodecim Prophetarum *Qui enim Prophetam accipit, merce-
 dem Prophetæ accipiet. Beati Iob charitas erga proximos,
 his verbis ab vno amicorum eius praedicatur, Ecce docui-
 similos, & manus lassas roborasti: vacillantes confirmaste-
 runt sermones tui, & genua tremantia confortasti.* Hic autem
 post probationem à malis liberatus, duplicia omnia à Do-
 mino accepit. Sanctus Paulinus, Nolanus Episcopus, ex
 maxima charitate, vt vnus viduae filium iuuenem capti-
 uum à Vandalis liberaret, post omnes fortunas suas in aliis
 liberandis ciuibus exhaustas, seipsum barbaro pro iuuenem
 captiuū dedit eiusque horto colendo vt mancipium serui-
 uit. Sed paulo post à barbaro agnitus quis & quātus esset,
 omnium ciuium suorum, qui adhuc captiuū supererant, li-
 beratione donatus, ad episcopatum, non minori cum gau-
 dio quàm gloria, reuersus est. Nec dissimile exemplum
 est Sancti Nursii prouinciae Abbatis, qui vt diaconum
 suum à Longobardis latronibus captum redimeret, se-
 ipsum pro diacono (quem ad colloquium admissus fuge-
 re compulerat) à Longobardis trucidandum deposuit. Sed
 ne tanta charitas sua praesenti mercede careret, cum iam
 iam gladio feriendus exclamaret, *Sancte Iohannes, tene ma-
 num ferientis, ipsaque manus his immota maneret; non vi-
 tam modò suam miraculo seruata accepit, sed & barba-
 ris miraculo attonitis, omnes quotquot praeterea habe-
 bant captiuos, liberos secum, donantibus barbaris, abdu-
 xit.* Sanctus Bernardinus, grauissima peste Senis grassan-
 te, quum omnibus diu ex pura charitate ministraret, tum
 sanus atque incolumis seruari meruit, tum postea in san-
 ctissimum Minoritarum Ordinis Reformationem (adhuc
 enim laicus erat) euasit.

5.

6.

3. Reg. 18.

Martii. 10.

Iob 4.

7.

8.

August. de ciuit.

Dei, lib. 10. c. 10.

Gregor. dialog.

lib. 3. cap. 1.

9.

Ibid. cap. 37.

10.

In vita eius

apud Surium,

tom. 3.

3. *Confide fili.*

Fiducia in Dei misericordia.

Lo cys moralis de firma fiducia in Dei bonitate, & Christi misericordia collocanda. Hic enim dulcissimus Iesus, videns fidem illorum qui paralyticum in lecto ante pedes eius dimiserant, prima statim voce, & *filius* vocat hominem miserum; & *confidere*, certamque animo spem concipere iubet, & eodem tractu *remissa illi esse peccata* affirmat. Vno & eodem verbo Christus & misericordiam ingentem exercet, & suae misericordiae fiduciam dedit: sicuti sagittarius arcum tendens, scopumque dexterè attingens, & suam artem exercet, & eandem spectatores, vel discipulorum puerum docet. Misericordia Christi, & fiducia in eandem, totum Euangelium est plenum: nôsque in variis iam Dominicis de vtraque tractauimus. Hic tamen aliqua dicenda sunt, prout Deus dabit. Est haec enim peccatoribus in primis necessaria doctrina; non vt in peccato perseverantes, de Christi misericordia praesumant, quod haeretici hodie suos docent, per solam suam specialem fidem iustificantem, & per certitudinem gratiae, quae duo nihil aliud sunt, nisi praesumptio de Dei misericordia, & de Christi promissionibus, absque vlla vitae integritate aut emendatione, quam sine peccato esse nunquam posse coque mortali, & ex natura sua damnante, iidem dogmatizant; sed vt à peccato resurgentes, & fide ac charitate ad Christum accedentes; spem statim certam atque fiduciam de remissione peccatorum, aliisque Christi gratiis & beneficiis concipiant. Sic enim huic paralytico dictum est, *Confide, &c.* non quum domi suae maneret, nihil Christum quaerens, & nihil ad sanitatem consequendam promouens, sed quum se etiam in lecto ad Christum defertit, & quidem propter confertam turbam è summo recto per regulas loco moras dimitti fecit. Hac tum eius, tum eum portantium fide perspecta, hac eorum qui portauerunt charitate visa, hac cooperatione feruenti antegressa, iubet confidere Christus, filium vocat, & peccata remittit. Preparaciones & cooperationes nostras ad Dei beneficia comparanda necessarias omnino esse, in aliis iam Dominicis semel atque iterum ostensum est. Illis ergo ex parte, & pro posse nostro praestitis, vox Christi perpetua est peccatori poenitenti insonans, *Confide fili.* Neminem leges in Euangelio neque à Christo, neque ab Apostolis vocatum fuisse

Simile.

Domin. 14. post Pentec. text. 5. & alii ibi annotati.

Locus contra haereticos.

Domin. 3. Aduent. text. 4. Domin. 1. post Epipha. text. 5.

IN I
fuisse filium
si pedes eius
que per t
Christi t
tores (hi
ingenti e
que seruo
recipit Ch
Confide fili
mentem, l
plecti, mo
Christiano
fericordia
Domin. 14.
transipiant
suas, & non
de, & in ter
sunt sacra
tor poteri
Ego veni
ingens fide
armauit, v
tes obtine
renda sua p
diderat, &
verbis ora
totius muna
difficuler pe
apud se nu
merari, neq
nationes in
de bonitat
loco osten
vacillarunt
quando ap
bentis, sac
debant ibi
& cum ser
dem illi sac
locis purg
modo cert
divina res

fuisse filium, nisi hunc paralyticum tanto studio ad Christi pedes delatum, & mulierem fluxum sanguinis passam, *Matth. 6.* quæ per turbam irrepfit, vt fimbriam tantum vestimenti Christi tangeret. Adeo quosuis & quoscumque peccatores (hi enim duo graues peccatores nobis representant) ingenti compunctione & acri dolore conuersos magnoque seruore & studio ad Christi pedes prostratos, in sinum recipit Christus, peramanter in cordibus eorum dicens: *Confide fili.* Nam post peccati odium ac dolorem vehementem, Dei bonitatem cum eius dilectione animo complecti, moxque spem veniæ concipere, ordo penitentia Christianorum docet. Vide vt Scriptura hanc de Dei misericordia fiduciam commendat. *Benedictus vir qui sperat in Domino, & erit Dominus fiducia eius, & erit quasi lignum quod transplantiatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suas, & non timebit cum venerit aestus: & erit folium eius viride, & in tempore siccitatis non erit sollicitum, nec aliquando desinet facere fructum.* Amplificare hæc singula Concionator poterit. Christus de suis in eum sperantibus dicit: *Iohan. 10.* *Ego veni ut vitam habeant, & abundantius habeant.* Hæc ingens fiducia bonitatis & misericordiæ Dei sic sanctos armavit, vt quiduis arduum à Deo peterent, & petentes obtinerent. D. Basilius pro femina quadam, quæ horrenda sua peccata in charta descripta & consignata ei tradiderat, flebiliter orans vt pro ipsa Deum oraret, his verbis orans; *Domine tu solus hoc prestare potes: qui enim totius mundi aufers peccata, etiam huius vnius animæ haud difficulter potes abolerè peccata. Omnes enim iniquitates nostræ apud te numeratae sunt, misericordia autem tua neque dinumerari, neque inuestigari potest; sic pro femina exoravit.* Sanationes in Euangelio per Christum omnes huic fiduciæ de bonitate & potentia Christi concessæ sunt, vt in * alio loco ostensum est. Qui in hac fiducia misericordiæ diuinæ vacillarunt, duriores Dei vindictam senserunt. Sedit aliquando apud stratum Lydvine virginis, ex morbo decumbentis, sacerdos quidam satis bonæ & honestæ famæ. Sedebant ibi & complures alij. Erat ibi vas sinapi plenum: & cum sermo haberetur de pœnis purgatorijs, dixit tandem illi sacerdos; Vellem liceret mihi tot annis degere in locis purgatorijs, quot sunt in hoc vase sinapis grana, modo certò constaret me postea saluum fore. Ad hæc Lydvina respirans, respondit: *Quid est domine quod lo-*

*Exempla.**In vita eius per Amphitochium, Suren., tom. 1.*

1.

* In Prompt. Catho. Dom. 18. post Pet. in vita eius apud Suren., part. 2. cap. 1. tom. 7.

2.

queris: Quid ita parum fidei diuinæ misericordiæ? Si scires qualis sit purgatorij locus, & quas ibi dent penas animæ, nequaquam ita loquereris. Non diu post moritur ille sacerdos, & amicis de statu animæ eius cum Lydvina conferentibus, illa ait: Benè habet anima eius propter suâ probitatem: sed melius fuisset ei, si viuens plus fiducia collocasset in virtute passionis Christi, & mitior quoque purgationis in eum lata esset sententia. Quod totum illa ex revelatione didicit, ut erat virgo sanctissima, & à prima ætate usque ad vltimum spiritum per triginta & amplius annos lecto affixa, & perpetuis doloribus exercita, sicque porum aurum probata. Sed & in quibusque aduersis firma in Deum fiducia, fortissima semper armatura est. Cuius rei illustre exemplum præbuit in se S. Columbanus, multorum monasteriorum Pater celeberrimus. Huic, quum in eremo versaretur, incidit cogitatio, uti um potius eligeret hominum iniuriam perpeti, an ferarum læuitiam sustinere. Quæ cogitatio quum illi importuna esset, eumque vehementer vrgeret, crebro frontem signo crucis armans, atque orans, in terra se ait, præstare bestiarum ferocitatem absque aliquo peccato, quam hominum rabiem cum damno animarum perpeti. Cum hæc animo volueret, conspicit duodecim aduentare lupos, & dextrâ laeuque medium ipsum cingere. Attamen manet immotus, aitque: *Deus in adiutorium meum intende, &c.* Accedunt lupi propius, oraque sua ad eum restimenta adiungit. Sed quum ille constans permaneret, interritum relinquunt, & per saltum peruagantur. Plura huius rei exempla vide in alia Dominica. Nam de hac fiducia in Dei bonitatem, & contra diffidentiam circa Dei providentiam & misericordiam, iam decimò dicimus. Vide Dominica 6. post Pentecost. textu 4. & loca illic annotata, posteaque Dominica 14. post Pentecosten, text. 5.

4. Remittuntur tibi peccata tua.

Morborum causa peccata.

Locvs moralis de peccatis, morborum & aliorum morborum causis. Christus enim hoc loco tanquam peritissimus medicus, morbum paralytici sanaturus, causam morbi & radicem prius tollit; peccata eius remittit, quæ causa morbi fuerant. Sic apud Ioannem infirmum illum, qui per triginta octo annos ad piscinam iacuerat, quum Christus sanasset, ait illi: *Vade, & noli amplius peccare, ne quid tibi deterius contingat.* Morbi quidem, & aliæ calamitates, alias intercedunt

3.
In vitæ eius cap.
8. apud Suriân.
tom. 6.

Domin. 4. post
Epiph. text. 4.

Ioan. 5.
Tribulationum
causa variæ.

IN DO
terdum ob
tiam, sicut d
illa neque pa
nifestaretur
dem, ut de
clarum est.
bella, fames
nostri ortu
suisque affl
laminatibus
romam, quâ
fæta esse, iu
num iudici
annet, non
do tyrannus
acta ad D
inspectu mo
rum. Non in
sed in sua fu
riculam rei
Sanctus To
niue à Sal
la populi si
lucemus tibi
mortem. No
suis suorum
post septua
persecution
ibus, sed si
cena, inquit
lem, & popu
nostram. D
agerent, qu
teræ oppre
confugerent
seruantes
peccata) pecc
conspicuum D
nas iratus, n
afflictis, sum
Et clamante
reliquimus I

terdam ob causas à Deo immittuntur, vt vel ad Dei glo-
 riam, sicut de cæco à natiuitate Christus dixit, quòd *neque*
illæ neque parentes eius peccauerunt, vt cæcus fieret, sed vt ma-
ifestaretur gloria Dei; vel ad iustorum probationem & lau-
 dem: vt de sancto Iob, Tobia, & multis alijs in Scriptura
 clarum est. Attamen vt plurimum morbi, persecutiones,
 bella, fames, pestis, & aliæ calamitates non nisi ex peccatis
 nostris ortum accipiunt: atque ita vnumquemque de se,
 suisque afflictionibus cogitare par est, etsi de aliorum ca-
 lamitatibus aliter sentire, & magis ad probationem & cor-
 ronam, quàm propter peccata & vindictam illa à Deo in-
 fusa esse, iudicare debemus, ne in temerario cõtra proxi-
 mum iudicio grauiter peccemus. Sed ad nostra mala quod
 arinet, non nisi nostris peccatis ea imputanda sunt. Quan-
 do tyrannus ille Aman populum Dei voluit euertere, con-
 uertit ad Dominum Hester Regina, dixit: *Peccauimus in*
conspectu tuo, idæo traditi sumus in manus inimicorum nostro-
rum. Non in Regem Assuerum, non in superbum Aman,
sed in sua suorumque peccata, illud imminentis stragis pe-
riculum reiecit, non illos, sed se, & sua peccata accusauit,
 Sanctus Tobias, quum Iudæi captiui traherentur in Ni-
 nue à Salmanasar Assyriorum Rege, videns tanta ma-
 la populi sui, conuersus ad Deum, dixit: *Quoniam non obe-*
diuimus tibi, traditi sumus in direptionem, & captiuitatem, &
mortem. Non crudelitati aut cupiditati barbari Regis, sed
 suis suorumque peccatis totum assignat. Sic sanctus Daniel,
 post septuaginta annorum captiuitatem Babylonicam,
 persecutionem tantam, tam prolixam, non ipsis persecuto-
 ribus, sed suis, suorumque peccatis imputat. *Propter pec-*
cata, inquit, nostra, & iniquitates patrum nostrorum, Ierusa-
lem, & populus tuus in opprobrium sunt omnibus per circuitum
nostrum. Denique filij Israël, quum adhuc sub Iudicibus
 agerent, quoties à varijs tyrannis oppressi, sua peccata, quæ
 teræ oppressionis causa fuerant, agnoscentes, ad Deum
 confugerent, liberabantur. In qua peccati confessione per-
 seuerantes, sic à Deo exaudiebantur. *Filij Israël ait Scri-*
ptura peccatis veteribus iungentes noua, fecerunt malum in
conspectu Domini, & seruiuerunt idolis, &c. Contra quos Domi-
nus iratus, tradidit eos in manus Philistinim, & filiorum Ammon:
quibus, sunt, & vehementer oppressi per octodecim, &c.
 Et clamantes ad Dominum, dixerunt: *Peccauimus tibi, quia de-*
reliquimus Dominum Deum nostrum, & seruiuimus Baalim.

1.
Ioan. 9.

2.

3.

Exempla.

1.

Hester 14.

Peccatis no-
stris nostra
mala impu-
tanda.

2.

Tob. 3.

3.

Daniel 9.

4.

Iudic. 10.

Quibus locutus est Dominus: Non addam vobis ultra vos liberum. Ite & invocare deos quos elegistis, ipsi vos liberent in tempore angustie. Dixeruntque filij Israel ad Dominum: Peccavimus. Redde tu nobis quicquid tibi placet: tantum nunc libera nos. Hæc illi moxque per Iephthe liberati sunt. Nempe memineras quod illis Moyles prædixerat, sola peccata populi in causa esse, quod à Deo derelicti in manus Gentium traderentur. Sic enim Moyses: Nisi audieris vocem Domini Dei tui, percutiet te pestilentia & morbis, scabie quoque & prurigine. Servus inimico tuo, quem immittet tibi Dominus in fame, & siti, & nuditate, & omni penuria. Quid, quod ipsi ethnici hoc non ignorarunt, vitæ huius calamitates ex nostris peccatis nasci. Cùm Iona in Tharsis fugiente, magna oriretur in mari tempestas, nautæ ipsi homines gentiles diligenter inquirent, quis ex ipsis per scelus aliquod suum tante turbationis causa esset. Venite (inquiunt) & mittamus sortes, & sciamus quare hoc malum sit nobis. Quumque cecidisset fors super Ionam, dicunt ei: Indica nobis, cuius causa malum istud sit nobis, quod est opus tuum? &c. Agnoscunt aliquod peccatum lonæ huius tempestatis causam fuisse.

Dent. 28.

5.

Iona 1.

Morborum causa peccata.
Iob 33.

Esaia 38.

1. Cor. 11.

De panis. & remiss. cap.
Cum infirmus.
108. 13.

Certè morborum causas peccata esse, Scriptura clare docuit, dicens de Deo: Inceperat quoque per dolorem in latib. & omnia ossa eius marcescere facit. Ezechias Rex, quum et ingenti morbo cõvaluisset, agnoscens propter peccata sua eo se afflictum fuisse, sic cecinit: Ecce in pace, id est, in sanitate iam collata, amaritudo mea amarissima. de qua peris dixerat: Cogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee. Tu autem eruisti animam meam ut non periret, proiecisti post tergum tuum omnia peccata mea. Sciebat enim, quæ remissis prius peccatis suis, sanitatem tanto miraculo consequi se non potuisset. Propter peccatum non debite venerationis circa venerabilem Eucharistiam, dicit Corinthiis Apostolus: Propter hoc inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Moxque addit: Si nos ipsos diiudicemus, confitentes & punientes peccata nostra, non utique iudicæmur. Diem iudicæmur autem, à Domino corripiamur, ut non cum hoc mundo clamnemur. Hoc ita inlicum & firmum habuit Ecclesiæ, morborum causas peccata esse, ut tandem lege tulit Papa Innocentius, in Concilio generali Lateranensi, ut medicus ægrosum visitans, non prius ei medicamenta corporis subministrat, quàm spirituali suo medico peccata confessus fuerit. Anicennæ quidem, Galeni, & vulgariorum medicorum

dicorum sententia qui hoc docent, in incuriam peccatorum nullis est, tamen, quàm alicui ex eadem causa aqua educitur, quæ superficie nascitur, & ex quoquam temperatè dicitur, in ima descenderior fit. Et erigit, & ad hoc quædam ex scienti. respo-
Sed & S. Brig. Theologo, coloribus eripit: Ille stela animam eius. spirituali eius salutem operat sana febris liberaminit. Sic S. non pro pec-
Sanè sicuramen vel exrel ex calor eleuando te-
sit aduiscet eius terrestris bulacio, ipsi est, nec vilitristianit patienti perniciosa,

à vos libere
in tempore
auimus. Re
nos. Hæc
meminerat
populi in ca
traderent.
Dei tui, per
origine. Ser
siti, & na
hoc non ign
peccatis nata
in mari ten
er inquitur
e turbation
es, & sciam
et. Ios super
m istud sit
peccatum lo
scriptura clar
rem in lectu
lex, quum e
per peccata
est, in san
qua prius di
aritudine an
a periret, p
bat enim, n
in aculo co
debitæ ve
et Corinthi
imbécilles, &
aremur, cot
insidiamur.
et non cum
abuit Eccl
in eni, vt
menta corp
peccata col
lgarium me
dicorum

dicorum sententia est, ne agrotis tristitia nuntientur. Sed qui hoc docuerunt, nunc in inferno ardēt, & per hanc animæ incuriam alios eò secum pertrahunt. Vero Christiano peccatorum expiatio, aut res tristis esse non debet; aut si tristis est, satius fuerit, corpus ex aliqua tristitia periclitari, quam animam retenta morbi causa certò perire. Certè, sicut ex eadem terra, ex qua argētum depromitur, si in caldabo aqua ebulliente igni apponatur, plumbum quoque educitur, quia terra ipsa decocta partim sursum ascēdit in superficie natans, & sit argētum; partim veò deorsum descendit, & ex ea sit plumbum, vt scribit Plinius: eodem modo, quum terram hanc, & lutum corporis nostri, Deus igne agritudinis, aut cuiusuis tribulationis decoquit, pars eius in ima descendit, & per impatientiam & cordis duritiem deterior fit, quales sunt reprobī & impij pars eius sursum se erigit, & Dei manum salutarem agnoscit, sitq; argentum, adeòque aurum purissimum, quales sunt electi & boni. Sic quidam ex Patribus, adolescenti agrotò, salutem à se poscenti, respondit: *Rem tibi necessariam cupis auferri. Si enim aurum es, per ignem probaris; si ferrum es, rubiginem amittis.* Sed & S. Brigitta, quum pro Algotio Dominicano, doctore Theologo, qui iam senex orbitate oculorum, & calculi doloribus cruciabatur Deum precaretur, responsum accepit: *Ille stella micans est, nec expedit sanitate corporis obscurari motum eius.* Sic D. Petrus rogatus vt Petroneliã filiam suã spiritualem à febre liberaret, respondit illã febrem animæ eius saluti expedire: quanquam, vt suam quam à Deo acciperat sanandi potestatem ostenderet, eam confestim à febre liberauit: qua tamen postea eam denuò corripit permissit. Sic S. Timotheus frequentes passus est infirmitates, non pro peccatis, sed ad patientiæ probationem.

Sanè sicut aqua de se nullum habet saporem, acquirit tamen vel ex ratione terræ per quam transiens percolatur, vel ex calore solis desuper, qui vel dulcedinem inducit, eleuando subtile eius, & humidum aëreum quod pingue sit admiscēdo, vt in fluuiatili; vel salsedine imbuit totum eius terreste comburendo, vt in vasto mari. sic omnis tribulatio, ipsaque corporis agritudo, per se res indifferentes est, nec villam habet ex se, nisi ex animi ipsius habitudine, vel tristitiam, vel consolationem, vel bonum, vel malū; sed sit patienti aut dura, tristis, acerba, calamitosa, atque adeò perniciofa, ex ratione terræ per quam transit, ex ratione

Simile.

Natural. hist. lib. 32.

Exempla

Granat. tom. 2. de Sancto, pag. 71. Apud Surium, tom. 4. p. 350.

Marcellus Presbyter. in actis Nerei & Archilei mart.

1. Tim. 5.

Simile.

Tribulatio pro ratione subiecti operatur.

terreni hominis, nec nisi terram, & terræ bona concupiscentis animi (illi enim molestissima sunt omnia quæ corpori voluptatem interpellant) aut iucunda, gratia, læta, vini, & meritoria, ex ratione diuini amoris, quo animus superius accensus, non tolerat tantum æquanimitè, sed & accipit perlibenter, quæcunque Dei manus in eo operatur. Hæ enim diuini amoris calor, tum terrestrem omnem patientiam affectum per falsam & amaram de peccatis contritionem comburit atque exhaurit tum in spem veniæ, meriti, ac gratiæ animum eleuans, mediante humili ac sancta patientia ingentem animo dulcedinem ac consolationem adfert.

Exemplum.

Ierem. 43.

Hinc fit, vt tribulationum expertes, in suis peccatis condurati maneant. Sanctus Ieremias exponens causam ceteri Moab populus scelera sua nunquam reliquerit, ceteri fertilis fuit Moab ab adolescentia sua, & requieuit in seculo, nec transfusus est de vase in vas, & in transmigrationem non abiit; idcirco permansit gustus eius in eo, & odor eius non est mutatus. Docet ideo illum populum in suis perpetuo sceleribus persistisse, quia nec captiuus abductus est, vt in

Simile.

Israël; nec vlla aduersa fortuna exercitatus. Quæmadmodum enim vas prauo odore aut liquore semel perfusum eundem semper retinet, nisi fecibus omnibus eiectis, & aqua calida decoctum, vel etiam flammis adustum, non liquore imbuatur: sic animus peccatis assurtus non implebitur, nec nouum saporem induet, nisi aliqua bona tribulatione decoctus atque adustus, noua & saniora consilia accipiat. Facit nempe Deus in peccatoribus lucrands, quos peritus piscator in capiendis hamo piscibus. Nam vt in longa arundine piscando, vbi escam piscis magnus accipit, non statim illum violenter ex aquis extrahit, ne vt escam nondum satis altè in stomachum demissa hamum excuriat, vel etiam sua magnitudine, & recentia adhuc robore filum abrumpat; sed escam quidem totam deuorari, & bellum latius infligi, piscemq; ipsum, vt ab hamo se extraxerit diu in aquis eluctari & fatigari permittit, posteaque fatigatum iam, & penitus hamo confixum, piscem molliter & faciliter ad ripam trahit: sic omnino Deus homines peccatores pro sua ineffabili bonitate piscaturus, & ex peccato limo ad salutis æternæ ripam educturus, escam quidem illis proponit, æternæ gloriæ præmiũ, sed vt illud arripere salutarem timorem æternarum pœnarum velut hamum subiicit, vt partim gloriæ desiderio accensi, partim diuini

Aliud.

Tribulatio
peccatoribus
necessaria.

amore capti,
paratum aqua
non potest,
sunt timoris
bitat, variis
noem iustici
maxima corp
periculum; vt
noem altissi
sua vite deli
que negotio
deinceps iusti
bus vius, &
vite gloriam
rationum afflu
malatque ce
sibi Rege loa
titer; & inter
Reges inter te
Damasci, & r
terreatus Syria
sanctus Princip
in Damasci
narum gradat
suum, eo quod
in suis quoque
suis filios Israe
noli facere,
dicere potuit
peccatum, si
bitur venen
rat naturam,
etipoliar om
phera Regi
sistere fecisti
toto populo I
quæcumque
sunt in pr
cunque autem
da eos Deus co
retum est
quam totius

a concupiscentiis
 qua corpora
 laeta, villosa,
 nimis superbia
 sed & accipere
 operatur. Ita
 nem patitur
 contritiones
 ueritatis, ac glo-
 riosam patientiam
 adferre.
 peccatis eos
 causam cer-
 relinquit, ac
 reuertitur in seculum
 migrationem non
 eius non est in-
 perpetuo leti-
 tus est, ut
 Quem admo-
 mei perfulum
 dus cecidit, &
 dultum non
 ritus non est
 bona tribu-
 ora cōsilia
 erandis, qui
 Nam ut in
 magnus acci-
 trahit, ne
 ta hamum et
 adhuc robo-
 uorari, & ha-
 mo se extric-
 ostiaque fan-
 m molliter
 homines per-
 s, & ex peccat-
 scam quidem
 illud arripit
 velut hama-
 partim dicitur
 timore

timore capti, peccata deserant. Sed quia ex affectionum
 passionum aquis, quibus peccator immergitur, statim edu-
 ci non potest, nec tam cito veternum suum excutere, ut di-
 citur timoris hamus altius pectori infixatur, & tenacius ad-
 haeret, variis eum tribulationibus Deus exercet, quæ ti-
 morem iustitiæ diuinæ vehementer animo incutiunt,
 maxime corporis agritudo grauis, aut amittendæ vitæ
 periculum; ut istis diu fatigatus atque vexatus, Dei quæ
 timore altissime impresso concussus, gloriae quæ, & alte-
 rius vitæ desiderio totus inflammatus, ita facile, nullo-
 que negotio viam virtutis capessat, iuste ac sanctè vitam
 acceptam instituat, sanitati redditus; qui alioqui prosperis
 rebus uoluit, & Dei timorem facile deponeret, & alterius
 vitæ gloriam cito negligeret. Sunt ergo ut remedia pec-
 catorum afflictiones. sic causæ afflictionum peccata. Si-
 mulatque cœperunt filij Israël mortuo Ioiada sacerdote,
 suo Rege Iosaphat idola colere, & veros Dei Prophetas inter-
 ficere, & inter alios Zachariam Ioiadae filium, qui iussu
 Regis inter templum & altare interficiendus dixit: Videat
 Dominus, & requirat: statim euoluto anno ascendit contra Iosaphat.
 Par. 24.
 regnans Syria, venitque in Iudam & Hierusalem, & interficit
 multos Principes populi, atque vniuersam prædā miserunt Re-
 gem Damascus. Et certè cum permodicum venisset numerus Sy-
 rorum prædidit Dominus in manibus eorum infinitam multitu-
 tudinem eo quod dereliquissent Dominum Deum patrum suorum.
 In his quoque ignominiosa exercere iudicia. Contra, aduer-
 sus filios Israël in deserto, nec Balac Rex Moab quicquam
 mali facere, nec Balaam propheta eius quicquam male-
 dicere potuit, quia non erat tunc idolum in Iacob. Est nempe
 peccatum, sicut gladius in corde, & sicut serpens in sinu;
 sicut venenum in stomacho, sicut latro in domo. Vulne-
 rat naturam, mordet conscientiam, extinguit charitatem,
 expoliat omni Dei fauore donisque gratuitis. Vnde Pro-
 pheta Regius: Propter iniquitatem corripuisti hominem, & ta-
 les fecisti sicut araneam, animam eius. Quod Achior de
 toto populo Israëlito fideliter Holopherni retulit, dicens;
 Quia: cumque præter ipsum Deum suum alterum coluerunt,
 datus sunt in prædā, & in gladium, & in opprobrium, quoties-
 tanque autem perituerunt se recessisse a cultura Dei sui, de-
 dit eos Deus caeli virtutem resistendi: hoc & in quolibet fide-
 li verum est, cuius non minorem curam Deus habet,
 quam totius illius populi, qui typus fidelium erat habuit,
 Quid

Exemplum.

Par. 24.

Numb. 24.

Samilia.

Peccatū quid:

Psal. 33.

Iudith. 11.

Quid

Quotiescunque præter Deum suum alterum colunt
& electi Dei, alicui peccato mortali consentientes,
est enim alterum Deum colere, vt alibi ostensum est,
uiter à iusto & amante Domino corripiuntur, ne cum his
do impiorum, impuniti in hac vita, damnentur, in perpetuum.
Ægritudine igitur, aut qualibet accedente calamitate,
primum remedium est, vt, omnis peccati affectu
posito, Deo nostro reconciliemur.

5. Vt quid cogitatis mala in cordibus vestris?

Cogitationis
peccata.

Locvs moralis de peccato cogitationis, solo animi
voluntate concepta. Pharisei enim hoc loco à Christo
gnuntur, quòd intra se dicerent, *Hic blasphemat*; quòd
cogitatione malè sentirent, & de factò seu verbis eius, lo-
cus iudicaret quàm par erat. Ad eò displicet Deo vel in-
qua cogitatio, cum aliqua deliberata prauitate coniuncta,
etsi nec verbo, nec opere foris adhuc se exerat. Clamat
Propheta: *Laua à malitia cor tuum ó Ierusalem, vt salua
Vsq; queq; morabuntur in te cogitationes noxiæ? Non increpauit
eo quòd veniant, sed quia morantur cogitationes malæ,
quia primi motus cogitationum in potestate nostra
sunt, vt alibi ex S. Augustino dictum est. Vnde & alius Pro-
pheta: *Va qui cogitatis inutile, & operamini malum in cubilibus
vestris. In luce matutina faciunt illud, quoniam contra Deum
manus eorum.* De cogitationibus loquitur ita deliberatus
in proximam lucem protracte, in opus prauum delecta
fuerint. Nempe origo omnium malorù cogitationes ma-
læ sunt. Qui in illis se oblectat, celeriter in opus impium
& Dei maledictionem fertur. Vnde Sapiens: *Qui bonus est
(intentione scilicet & desiderio) hauriet gratiam à Deo: qui
autem confidit in cogitationibus suis, peruersis scilicet, impius
aget.* Hoc aliis verbis Christus dixit: *Si oculus tuus nequam
est, totum corpus tuum tenebrosum erit: si cogitatio & intentio
improba est, tota actio peccatum erit, & opus tenebra-
rum.* Et iterum: *Ex corde exeunt cogitationes malæ: homicidia,
adulteria, fornicationes, &c.* Vide hac de re plura Dom. 5. psal.
Pent. tex. 2. & paulo superiùs Dom. 16. tex. 3.*

Simile.

Sicut aliqui nodi facilè fiunt, sed difficulter solvuntur,
vt in serico filo videmus, quòd propter sui subtilitatem
celeriter trahitur, facilè constringitur, & ex eadem
causa difficillimè soluitur: sic cogitationù peccata facili-

1. Cor. 11.

1er. 4.

Mich. 2.

Prov. 12.

Math. 6.

Matth. 15.

ne contrahunt
cleriter constringitur
amor
pudentia: qu
muntur. T
cui semel p
modum enim
nam facile
maximè s
de acta, &
inuidia, lu
magno stu
obtem animo t
reliquis, v
infecto rel
uere pecc
meritis, vel ad
ante domina,
clatrum turba
betit, vel si i
tumtuosa qu
ere cum silent
adum suam
tibus pert
autem siue l
aperbus &
tandis voluu
elegantier
Moralibus, vbi
sol in hoc muna
conalibus in c
paribus intra se
preparationis a
la. atque ante m
tigi. Et cum eff
tione cogitat
meruerit ani
nem nequissima
eandem popula
tatur. Alius
prietiam qua de
tius contradi

RALE

um colunt
 entientes,
 ensum est
 ne cum hoc
 entur, in
 edente cal
 ecant affectu

 ris?

 is, solo animo
 co à Christo
 mas; quod
 verbis eius,
 et Deo vel
 rate coniu
 exerat. Clam
 em, ut salu
 Non increp
 ationes ma
 are nostra
 de & alius
 alium in
 contra Deum
 a deliberat
 auum deduc
 gitationes
 opus impia
 : Qui bonu
 tiam a Deo
 s scilicet, qu
 in suis nequ
 ratio & inter
 opus tenebr
 : homin
 ra Dom. 4. p

 ter solvunt
 i lubricitate
 & ex eadem
 eccata facili
 ni

ne contrahunt, hominemque incautum ingenti reatu
 enter constringunt, sed non tam facile excutuntur, vt
 odio, amore turpi, superbia, inuidia, quotidiana docet
 cogitatione: quæ celerimè suscipiuntur, sed difficillimè de
 motor. Tanto cautiore & circumspectiore quisque debet
 cogit, cui semel pravo affectui morem animo gerat. Quem
 modum enim in papyrus albam si litura cadat, non ita
 papyrus faciliè abraditur, quin aliqua macula relicta inhæ
 rat, maximè si paulo atrius & crassius atramentum fue
 rit: sic atratio, & spurca, & odiosa cogitatio, amoris turpis,
 inuidia, superbia, si altius animo semel infederit, non
 ita magno studio & labore sic excutietur, vt aliquam sui
 rem animo tamen post se non relinquat: quas labe pec
 cati reliquias, veluti ligni assulas aut ferri ramenta in vul
 nere inflicto relicta, Theologi vocant. Ibi ergo maximè
 vitare peccatum oportet, vbi nasci solet. Si à deo
 mens, vel ad momentum domina ratio discedit, quasi ab
 ate domina, cogitationem se clamor velut garrula an
 tiquum turba multiplicat. Vbi autem ratio ad mentem
 tenetur, vel si in ea stabilis & fixa manet, omnis confusio
 tumultuosa quiescit, & quasi ancille ad inuictum opus
 sua cum silentio conuertuntur. Vnde Sapiens: *Qui conur*
na domum suam, possidebit ventos. Qui mentem malis cogi
 tationibus perturbat, aditum præbet dæmonibus. Quomo
 do autem siue luxuriosus, siue odio flagrans, siue auarus, si
 uel superbus & ambitiosus, densos in corde cogitationum
 turbatus voluunt, & iuxta illud Iob, *edificant sibi solitudines,*
 que eleganter & prolixè explicantem D. Gregorium in
 Metaphis, vbi sic scribit: *Omnes qui vel illicita appetunt,*
vel in hoc mundo videri aliquid volunt, densis cogitationum
turbis in corde comprimuntur: dumque desideriorum
urbis intra se excitant, prostratam mentem pede misera
preparationis calcant. Alius namque iuri se luxuria sub
 iacet, & ante mentis oculos schemata turpium perpetratorum
 præcipit, & cum effectus non tribuitur operis, hoc crebrius agit
 cogitatione cogitationis. Voluptatis perfectio queritur, & concus
 sione meruitur animus, hinc inde & sollicitus, & cæcatus, occasio
 nem nequissima expletionis rimatur. Mens itaque hæc quasi
 inuictam populum patitur, quæ insolenti cogitationum tumultu
 turbatur. Alius ira se dominio strauit, & quid in corde, nisi iur
 gationem qua desunt peragit? Hic sæpe præsentem non videt, ab
 ius contradicit, intra semetipsum cunctumelias profert, & re
 cipit,

Cogitationes
 facile impli
 cant.

Aliud.

Simile.

Prov. 11.

Mor. in Iob, lib.
 4. c. 33.

Luxuriæ cogi
 tationes.

Ira tumultus,

**Auaritiz stre-
pitus.**

**Superbia phā-
tasmata.**

2. Theff. 2.

Natu. hif. li. 8. c.

50.

Simile.

capit, receptis autē durius respondet; & cum qui obuiet, nullus sit, magnis clamoribus rixas in corde coponit. Turbā itaq; sustinet, quē pōdus uehēmēs inflāmata cogitationis premit. Auri se auaritia tradit; & fastidiēs propria, aliena concupiscit. Plerūq; cōcupita adipisci nō valens, die quidē in otii nocte cogitationē uersat. Torpet ab utili opere, quia fatigatur illius cogitatione. Cōsilia multiplicat, & sinū metis cogitationū inuentibus latius expādit. Peruenire ad cōcupita satagit, atq; ad obtinēdā hac quosidā secretissimos causarū meatus quarit. Qui more causa aliquid subtile inuenisse se & struat, iā se obtinisse, quācupierat, exultat, iā quid etiā adeptæ rei adiungat, excogitat, quomodo in meliori statu debeat excoli, pertractat. Quā pauca quis possidet, mox insidias inuidentiam cōsiderat. & quid ceteri iury moueatur, pensat, & exquirū quid respondeat. & cetera nullam teneat, iā in defensione rei quam appetit, vacuus labor elaborat. Quāuis enim nihil de concupita receperit, habet tamen corde iam fructum concupiscentiæ, laborem rixæ. Alius se ipse superbia subicit, & cor miserum, dum contra homines erigit, substernit. Honorū sublimium infulas appetit exaltari, iā se exquirū totūq; quod esse desiderat, sibi apud semetipsum cogitationibus depingit. Iam quasi tribunali presidet, iā sibi pariter sequia subditorum uidet, iā ceteris eminet, iam alius mala impetualis quæ irrogauerint recompensat. Iam apud semetipsum precunetis, in publicum procedit, iā quibus obsequiis fulciatur, qui tamen hac cogitans solus reperitur. Iā alia conculeat, iā ableuat: iam de conculeatis satisfacit odys, iam de subleuatis fauores. Qui igitur tot phantasmata cordi imprimit, quā iste quā somnium uigilans uidit? Qui tot rerum cauus quāgit, tolerat, nimirum intrinsecus natus, ex desiderijs turbus perit. Hoc totum astu diaboli fit, qui operatur in filijs dissipatis, in prauis desiderijs & cogitationibus suos conuoluit. Et quāquam genci filios parit, & quādoq; omnes deuorat præterquam & primō primam mammillam dat: sic diabolus quāquam homine multa uicia, quasi multos filios, pariat, tamen quā prima omnium radix in corde est, eiusq; praua intentio, ut hanc suam primogenitam perpetuō alat atq; conseruet, de ceteris peccatis & actibus uiciosis parum sæpe sollicitus est, ut in hypocritis, superbis, maleuolis, inuidis maxime patet: quorū externi actus sanctorum sunt; sed quod in corde est, totum fœret, & abominabile corā Deo est. Hanc quā cordis humani corruptelam, quasi caltrum diaboli, ut

pat, & homi
to semel cor in
communis ab h
non sibi ferre
sunt. Et ite
Deum uero r
tose omnia
mendari vel
land egredi
semper a me
quid a me
peccatū uicia
piendū eiq; to
k mala defid
opera fac le
uide Christi
cau est calice
Quemad
gnatur, nec p
& armis d
attentiē confi
turbent, & h
nam ē medic
& diligenti
gendum nob
impugnat di
bete, in hac r
hodiatur. An
de lateant ho
intrinsecus p
omnia pacē a
ne haud dub
nitie machin
tantur, castr
us. Videte fr
dilatatis, disc
Aperditioni
ritus in pecc
tendi à Deo
ne adhercat.
mionem ap
contellionem

pat. & hominis dominium tenet. Vnde beatus Gregorius: *Moral. lib.*
Si mel cor intentione corrumpitur, sequentis actionis medietas &
peruenit ad hoste callido secure possidetur. Quoniam totam arbo-
rum sibi ferre fructus conspiciat, quam veneni dente in radice vi-
tantur. Et iterum alio in loco. Apud homines cor ex verbis, apud
Deum verò verba pensantur ex corda. Debet igitur primò &
inter omnia cor reformari, deinde exteriora opera, vel em-
endari vel ordinari poterit. Sicut enim aranea, fracta te-
la, nò egreditur ad venandù, nisi priùs illa reformata, quam
semper à medio incipit reparare, nihil extrema reputans,
quòd in medio fractum manet: eodè modo animam per
peccata vitiatam vt reformes ac redintegres, à corde inci-
pendù est, totusq; peccati affectus deponendus, cogitationes
& mala desideria penitus excutienda. Sic enim exteriora tua
opera facile correxeris, atq; in iustitiæ tramitem direxeris.
Vnde Christus Phariseis: Pharisee ecce nunda prius quod in-
terius est calice. & paropsisidit, vt fiat id, quod de foris est, mundum.

Mor. in Job lib.
20. c. 7.

Simile.

Math. 23.

Simile.

Quemadmodù quando castrù principis ab hoste impu-
 gnatur, nec pacificè cum eo transigere Princeps potest, sed
 à armis defendendus locus est, prima cura esse debet,
 attentè considerare, si qui in ipso suo castro sint qui pacem
 turbent, & hosti faucant; moxq; illos penitus eiicere, aut e-
 ciam è medio tollere; deinde verò castrum fortiter muni-
 re, & diligenter clausum tenere conuenit: eodem modo a-
 gendum nobis est, vt castrù animæ nostræ (quod perpetuò
 impugnat diabolus, caro, mundus, nec pacem cum illis ha-
 bere, in hac militia dum sumus, possumus) ritè ac debitè cu-
 lodiat. Ante omnia prospiciendù est, ne qui intus in cor-
 de lateant hostes, praua desideria, corruptæ cogitationes,
 inuicem illarum per cõsentium diaboli suggestiones. Hæc enim
 omnia pacè animæ turbant, cum hoste conspirant, & ani-
 mæ haud dubiè insidias struent, negotium facessent, per-
 niciè machinabuntur; & si intus domiciliù ponere permit-
 tantur, castrum nostrum hosti tradent. Sic suadet à postu-
 lo: *Videte fratres, ne fortè sit in aliquo vestrù cor malum incre-*
ditum, discedendi à Deo viuo. Hoc enim prodicionis initiù
& perditionis nostræ exordiù est. Omne cor malù consen-
tens in peccatum, incredulum est, proditorium est, disce-
dendi à Deo consiliù cepit, vt eo relicto, diabolo, carni, mû-
to adhaereat. Primum igitur malitia cordis per bonam con-
uentionem apprehendenda est: quo prestito, illa statim per
bonam actionem eliminanda, & per satisfactionem plecenda;

Cordis custo-
dia.

Hebr. 9.

ut ea facta iustitia, bona deinceps fiat sensuum custodia diligens virtutum operatio: quia per hanc anima mutatur, sicuti per illam clauditur. Certè sicut fons lucidus quouis iacto lapide facillè turbatur, limpidus verò & renosus non turbatur; & sicut corpus exulceratum, quouis tactu aut impulsu læditur, sanum non; & sicut arbor vitæ radicis ac putrefactæ, quouis vento delicitur, stabili autem & firmæ radicis arbor vix vlllo vento subvertitur: sic cor hominis iam corruptum cupiditatibus, avaritiâ, ambitione, exulceratum pravis affectibus, odio & timore, vitiatum luxuriæ desiderijs, quavis mundi tentatione, quavis diaboli suggestione, quavis carnis obiecta illecebra turbatur, corrumpitur, deprauatur. Accurata igitur & arcta debet esse cordis custodia. Sicut oculos palpebræ, os labia, aures lana, manus chirothecæ, aurum arca clavis custodit, vel naturæ ductu, vel artis industria: sic cogitationum puritate & innocentia seruandum, & ab omni externa iniuria protegendum est. Vbi primum cor Iudæi traiecit satanas, ad prodendum Christum, (scelus ab orbe condito maximè infandum) statim exiuit.

Enimvero sic se res habet. Qui toto corde Deum diligit, tota anima, tota mente (quod superius explicatum dedimus) propter cordis puritatem nulli peccato consentit sicuti qui ad scopum iaculatur, ut punctum attingat, brauiumque reportet, in illud solum toto intuitu, totaque intentione fertur. Eodem enim modo, qui Deum ante conspectum cordis perpetuò gerit, ita illum vnum intuetur, diligit, timet, obseruat, ut nullus in animum cuiuscunque prauitati aditus patere queat. Sicut enim in specie hominis si vnum radatur supercilium, quàm propemodum nihil corpori, & quàm multum detrahatur pulchritudini, quia non modo constat, sed parilitate ac dimensione membrorum: sic in actibus virtutis, si vel vna praua cogitatione animum à Deo auertat, parum in actione, sed multum in prauitate peccatum est, quia virtus ex tota causa consistit; nec operis magnitudine, sed ordine æstimatur. Est enim virtus ordo amoris. Quare, qui vel modicum Dei oblitus, & ab eo oculos avertit, totiusque salutis dispendium præcepit fertur. Appositè

Similia.

Similia.

Luca 22.

Similia.

Aug. de Ciuit. Dei, li. 11. c. 22.

Animus à Deo auersus.

Mor. in Iob. lib. 2. c. 36.

D. Gregorius: Holocaustum Deo dare, & totam mentem sine compunctionis accendere, ut in ara amoris cor ardeat, non potest, nisi qui priusquam cogitationes ad opus prodeant, interius

suos motus solum morte extinguit. In domo ostia tenent filij Rege domum die. Ingressi sunt eam obdormire. percussere mentis custodia dormierit, in qua cum distinet maligni quia mox boni quæ ferunt. Nequaquam ad ingre ad mentis ad hoc præpari fecit. opprimat, ne appellatur, Iobeth quip est, qui fortiter se ager avarus, inuicem avaria viri dicitur est aditus seruicie negl. Iob fecit, quibus filios suos terit Deo imitatus fuit imitari debe

6. Glorificatio boni

Lo cvs nam, qui talis hoc loco Chædit talem sic omnes fieri debent, Legis talem

sicut motus sollicitudinis circumspiciens, frenant. Unde rectè inopinata morte extinctus *Isboſeth* dicitur, quem & Scriptura sacra non in domo ostiarii, sed ostiariam habuisse testatur, dicens; *Venerunt filij Remmon, Rechab & Baana, ingressi sunt domum Isboſeth; qui dormiebat super stratum suum, meritis. Ingressi sunt autem domum, & ostiaria domus purgans triticum obdormiuit: sumentes spicas tritici, latenter ingressi sunt, & percusserunt eum in inguine. Ostiaria triticum purgat, cum uentis custodia discernendo virtutes à vitiiis separat. Quae si obdormierit, in mortem proprij domini sui, insidiatores admittit; quia cum discretionis sollicitudo cessauerit, ad interficiendum amaram malignis spiritibus iter pandit. Qui ingressi, spicas tollunt, quia mox bonarum cogitationum germina auferunt, atque in inguine feriunt, quia virtutum cordis, delectatione carnis occidunt. Nequaquam verò *Isboſeth* isto hac morte succumberet, si tam ad ingressum domus mulierem, id est, mollem custodiam ad mentis aditum deputasset. Fortis namque virilisque sensus praeponi foribus cordis debet, quem nec negligentia somnus opprimat, nec ignorantia error fallat. Unde bene & *Isboſeth* appellatur, qui custode femina hostilibus gladiis nudatur. *Isboſeth* quippe vir confusionis dicitur. Vir autem confusionis est, qui forti mentis custodia munitus non est: quia dum virtutes se agere existimat (ut omnis hypocrita, ambitiosus, auarus, inuidus; qui vitiiis suis virtutem praetexunt) subintrantia vitia nescientem nocant. Tota itaque virtute muniendus est aditus mentis, ne quando eam insidiantes hostes penetrent sermone neglectae cogitationis. Haec Gregorius. Hoc sanctus *Iob* fecit, qui confurgens diluculo, offerrebat holocausta per singulos filios suos, dicens; Ne forte peccauerint filij mei, & benedixerint Deo in cordibus suis. Qui de cordibus filiorum sic sollicitus fuit, de suo magis erat. Hanc eius diligentiam imitari debemus.*

Allegoria.

Glorificauerunt Deum, qui dedit talem potestatem hominibus.

Lo c v s moralis de honorando sacerdotio ad Dei gloriam, qui talem illis potestatem dedit. Sicut enim turbae hoc loco Christum honorarunt, Deo gloriam dantes, qui dedit talem illi potestatem, ut in terris peccata remitteret; sic omnes fideles sacerdotium à Christo institutum honorare debent, Deum glorificantes, qui sacerdotibus nouae Legis talem potestatem dedit, ut, quorum remiserint peccata

Pars Aestiuas.

D d

remittant

remittantur eis; & quorum retinuerint, retenta sint. Talis sane & tanta hæc potestas est, vt nec Angeli in celo, nec ipsa beata Virgo mater Christi, in terris eam exercere permittantur; sed soli Apostolorum in Ecclesia Apostolica & Catholica successores, quibus hanc potestatem amplissimam dedit. Sunt autem hoc nomine honorandi sacre doctores, vt Deus in illis glorificetur, qui talem illis potestatem dedit. Cum imaginem bene exacteq; depictam videmus, & laudamus ipsum profectò artificem magis laudamus. Cum Iudæi Christo maledicerent, demoniacum eum, & Samaritanum vocantes, hanc iniuriã Patri, qui eum misit, illam fuisse docet, dicens: *Ego demonium non habeo, sed honorifico Patrem meum, & vos inhonorastis me. Ego non quero gloriam meã; est qui querat, & iudicet.* Docet in ipso doctina, etiamque obedientia, Deum Patrẽ honorificari: in eius contemptu Deum patrem grauius offendi, qui Filij sui gloriam querit, & negantes iudicat. Sic alibi dixit, etiam tuos ministros & futuros sacerdotes includens: *Qui recipit vos, recipit, & qui recipit me, recipit eum qui misit me.* Sicut Pater in Filio, sic Dei Filius in suis ministris glorificari vult, quia sicut Pater misit Filium in mundum, sic & ego (ait ipse) misit vos. Vtique non secus vt audiãtur & honorentur, quã vt doceant quæ præcepit illis, aut pro nomine eius patiãt: non secus ad debitum à subditis honorem, quam ad magistratuum officium: non secus ad gloriam, quam ad cruces. Pharaon Rex Aegypti, non solum voluit ipsi Ioseph potestatem dare, vt ad nutum eius vniuersa Aegyptus moueretur; nec solum ipsum eum honorare, *donans illum regio annuã, & imponens digito illius;* verum etiam iussit, vt hoc ipso honore ab vniuerso populo afficeretur, iubens, *vt omnes corã eum genu flecterent, & præpositum esse scirent vniuersa terra Aegypti.* Nabuchodonosor audita somni sui de statua admirabilis expositione, adorauit Deum, dicens: *Verè Deus vester, Deus deorum est, & Dominus Regũ, reuelans mysteria.* At voluit præterea ipsum quoque Danielelem honorare. Vnde sequitur: *Tunc Rex Danielelem in sublime extulit, & constituit eum principem super omnes prouincias Babylonis.* Sic Deus ad suam maiorem gloriam suos in re maxima ministros honorari vult.

Qui Christum diligit (ait S. Chrysostomus) qualis qualis tamquam sacerdos sit, ipsum quoque diliget, quoniam per eum tremenda mysteria consecutus est: Baptismum, Eucharistiam, peccatorum remissionem. Dic mihi, si cupidus visendi regis auro, magis

Simile.

Isan. 8.

Matth. 10.

Ioan. 7.
Missio sacerdotum.

Exemplum.

Genes. 41.

Daniel. 3.

Homil. 10.
1. ad Thessal.
Sacerdotalis potestas per se honoranda.

gloriantes
cautes, inuen
confestim ill
mibus hor
des verò ti
si uxorem n
maximè am
agnosce eos, p
pter opus eor
Apostolus,
patres, vt n
tece non po
uer vos, &
beatis illos ad
quippe pat
consecrare
missionem
mos: Si vid
larem, oper
obsequium, ce
quod ille f
his apud eum
nerorum D
lectam benign
sunt sibi prop
at, qui aliqu
mo iudicio
minimis eiu
gis remunere
munere con
prolequunt
dixit bonus
poeta, mercen
Adde his.
Ergo est. De
fidelis suis h
beat, quoscum
sui relaxandi
suerit. At v
quanto caelum
vni præstant
pse videri de
splendentes

sint. Talis la
 celo, nec ipse
 cere petim
 stolica & Ce
 amplissimam
 ace. dotes, ut
 etiam de de
 nemus, & la
 damus. Cum
 um, & Samari
 amitic, illatam
 sed honoris
 quaro gloriam
 octina, etibi
 eius contem
 j sui gloriam
 tiam tuos mo
 recipit vos me
 ne. Sicut Patre
 cati vult, qua
 ait ipse) man
 tur, quã ut de
 patiatur: nos
 ad magistrat
 uces. Phara
 potestatem da
 ueretur; nos
 regio annulo, &
 ciplo honore
 nes corã eo ge
 terra Aegypti
 ua admirabili
 us vester. Non
 At voluit per
 nde sequitur
 mit eum prim
 suam maiore
 norari vult.
 s qualis talem
 tremã my
 a, peccatorum
 ins auro multo
 splendet.

Splendentes, & lapidum pretiosorum splendore undique coruscantes, invenires eum qui claves haberet, is autem rogatus abs te confessum illud referaret, introque te mitteret, an non illum praesertim honorares? an non aequè ut oculos tuos diligeres? Sacerdos verò tibi cœlum aperuit, & illum nec amas, nec amplecteris? Si uxorem habes, an non eum qui tibi eam conciliauit, omnium maxime amas? Ita si Christum amas, si amas regnum cœlorum, agnosce eos, per quos illud habes. Quapropter dicit Apostolus: Propter opus eorum pacem habete cum illis. Hæc ille. Ait quippe ibi Apostolus, & verbis efficacissimis hortatur: Rogamus vos fratres, ut noueritis eos (non quidè simplici scientia, qua ceteri non poterant, sed affectuosa cognitione) qui laborant inter vos, & præsumunt vobis in Domino, & monent vos, ut habeatis illos abundantius in charitate propter opus illorum. Opus quippe pastoris & sacerdotis est multa maiestate plenum: consecrare corpus Domini; regenerare Deo mortuos, remissionem peccatorum dare. Vnde iterum D. Chrysostomus: Si videntes viri alicuius seculari dignitate insignis familiarum, operam damus, ut quantum possibile est, illi præstemus obsequium, cogitantes quòd, qua illi fuerint, eius Domino accedant, & quòd ille familiaris, ubi significari patrono suo, maiorem notis apud eum fauorem conciliet; multo magis hoc erit apud vniuersorum Dominum. Nam si quis in vulgarem aliquem & abiectionem benignitatem & compassionem declarauerit; Dominus quaerens sibi propria faciens, promittit se in regnum introduciturum esse, qui aliquid boni ei fecerint. Hæc ille. Nempe si in extremo iudicio remunerat eos Christus amplissime, qui vni ex minimis eius opus misericordiæ impenderit, quanto magis remunerabit eos, qui maximos eius illi quæ officio ac munere coniunctos, debito amore complexus, & honore prosequutus fuerit! Quòd ne quis dubitaret, disertè prædixit bonus magister: Qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet.

1. Thessal. 5.

Hom. 1. 29. in Genes. Simile.

Matth. 10.

Adde his, quòd vocatio & potestas ipsa summo honore digna est. De qua re sic Chrysostomus: Rex aliquis, si cui ex subditis suis honorem hunc impartitus fuerit, ut potestatem habeat, quoscumque velit, in carcerem conuicendi, & eosdem rursus relaxandi, is nimirum beatus ac mirandus omnium iudicio fuerit. At verò qui à Deo tanto maiorem accepit potestatem, quanto cœlum terra pretiosius est, quanto etiam anime corporibus præstant; hic itane vilem à Deo dignitatem nonnullis accipere videri debet? Vide plura apud eundem libro,

De Sacerdot. lib. 3. Simile.

Lib. 8. Recog.

qui totus ferè in hoc argumento est. De hac re etiam D. Clemens: *Videntur mihi, qui loquuntur verbum veritatis, & qui illuminant animas hominum, similes esse radiis solis, qui ut processerint, & apparuerint mundo, celari ultra, aut occultari nullatenus possunt, dum non tam videntur ab hominibus, quam videre omnibus præstant.* Glorificandus ergo Deus ab omnibus Dei seruis, qui talem potestatem dedit hominibus, etsi eorum conferuis. De hac materia iam in vna aut altera Dominica multa diximus, quæ in hunc locum conferri poterunt. De vera & indubitata remissione peccatorum per Ecclesiæ sacerdotes facta, & à Christo accepta, in altero Promptuario Catholico contra hæreticos disputatum est, Dominica in Albis, & in hac præsentī.

Domin. 3. post
Epiph. text. 4.
Domin. Pass.
text. 4.
Domin. 13. post
Pentec. text. 4.

EVANGELIVM DOMINICÆ XIX,
POST PENTECOSTEN.

Matth. 22.

QUÆBATVR Iesus principibus sacerdotum, & Phariseis in parabolis, dicens: *Simile factum est regnum cælorum homini Regi, qui fecit nuptias filio suo. Et misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias: & volebant venire. Iterum misit alios seruos, dicens: Dicite inuitatis; Ecce prandium meum paravi, tauri mei, & altilia occisa sunt, & omnia parata: venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt, & abierunt, alius in villam suam, alius verò ad negotiationem suam, reliqui verò tenuerunt seruos eius, & contumelios affectos occiderunt. Rex autem cum audisset, iratus est, & misit exercitibus suis, perdidit homicidas illos, & ciuitatem eorum succendit. Tunc ait seruis suis, Nuptiæ quidem paratæ sunt; sed qui inuitati erant, non fuerunt digni. Ite ergo ad exitus viarum, & quoscumque inueneritis, vocate ad nuptias. Et egressi serui eius in vias congregauerunt, omnes quos inuenerunt, malos & bonos: & impletæ sunt nuptiæ discumbentium. Intrauit autem Rex, ut videret discumbentes: & vidit ibi hominem nō vestitum veste nuptiali. Et ait illi: Amice, quomodo huc intrasti, non habens*

IN D

habens vestem
Rex ministr
in tenebras e
Multi enim

PER

1. Qui fecer
tem Filij Dei
2. Et misit
peruersa hom
3. Iterum m
gurate ac pro
amorem inbat
4. Illi autem
tia humana ei
5. Alius in
temporalium
6. Reliqui
Deimpierate
7. Rex aut
homicidas illos: &
ac vindicta De
8. Amice, a
plendochristia
9. Locum m
miseris & tri
torum, xccer
10. Multi e
tam, locus ad

LOCVS
Lena Fili
quas Deus (c
amantissim
cat inuitato
postatica Fil
Verbum caro
cti sunt Deu
perona. Tu
per gratiam
re in matrin
ragium spir
gnum, meri

habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit Rex ministris: Ligatis manibus & pedibus eius, mittite eum in tenebras exteriores. Ibi erit fletus & stridor dentium. Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.

PERICOPAE moralis huius Euangelij.

1. Qui fecit nuptias filio suo. De ineffabili beneficio per incarnationem Filij Dei humano generi collato.

2. Et misit seruos suos vocare invitatos ad nuptias & noluerunt venire. De peruersa hominū voluntate, suę incredulitatis & damnationis causa.

3. Iterum misit alios seruos, dicens: Omnia parata sunt. De Dei benignitate ac providentia circa salutem hominum, ad nostrum in eum amorem inflammandum.

4. Illi autem neglexerunt, & abierunt. De ingratitude & negligentia humana circa causam salutis æternæ.

5. Misit in villam suam, alius vero ad negotiationem suam. De rerum temporalium amore inordinato.

6. Reliqui vero tenuerunt seruos eius, & contumeliosè affectos occiderunt. De impietate & crudelitate persecutorū fidei, pietatis, & Ecclesiæ.

7. Rex autem cum audisset, iratus est, & misit exercitus suos, prædidit heredes illos, & ciuitatem eorum succendit. De certa & infallibili iusticia ac vindicta Dei contra omnes fidei Catholicæ persequentes.

8. Amire, quomodo huc intrasti, non habens vestem nuptialem? Contra pseudochristianos, & nostri temporis politicos.

9. Ligatis manibus ac pedibus eius mittite eum in tenebras exteriores, ibi erit fletus & stridor dentium. De pseudochristianorum, & maxime politicorum, æterna & horrenda pœna.

10. Multi enim sunt vocati, pauci vero electi. De paucitate saluandorum, locus ad timorem utilis.

1. Qui fecit nuptias filio suo.

LOCVS moralis de ineffabili beneficio per incarnationem Filij Dei humano generi collato. Nuptiæ enim Incarnationis
quas Deus (qui homo Rex hic vocatur, quia hominū Rex Dominicę be-
amantissimus est) fecit filio suo vniuerso, & ad quas vocat
inuitatos, sunt illa admirabilis vnio & coniunctio hypo-
postatica Filij Dei, cum natura & carne humana, quando.
Verbum caro factum est, & habitauit in nobis. Tunc enim facti
sunt Deus & homo, duo in carne vna: duæ naturæ in vna
periona. Tunc etiam facti sunt Deus & humana natura
per gratiam adoptata in filios Dei, non duo in carne vna,
vt in matrimonio carnali; sed duo in spiritu vno, per coniungium
spirituale, quod Sacramentum, seu mysterium matrimonij,
merito Apostolus vocat, in Christo & in Ecclesia.

Ex hoc enim matrimonio, ex his nuptiis inter Filium Dei & omnes electos, non minus arcta coniunctio, per copulam & vnionem spiritualem, inter Deum & animam sibi desponsatam facta est; quam inter virum & feminam per copulam carnalem fieri solet. Huius autem coniunctionis, huius desponsationis cum Deo. harum nuptiarum Filij Dei beneficia, dotes, munera, honores, gratia, infinite multo maiores & ampliores sunt. Primum, *quotquot receperunt eum, inuitati ad has nuptias, dedit eis potestatem filij Dei fieri, his qui credunt in nomine eius.* Deinde, *Si filij, & haeredes: haeredes quidem Dei, & haeredes autem Christi.* Rursum, *ut boni filij essemus, non fide tantum, & vno quodam gradu, sed charitate quoque & perfectius vniti: Misit Deus Pater Spiritum Filij sui in corda nostra, in quo clamamus, Abba Pater.* Accepimus enim per hanc desponsationem nostram cum Deo per Christum, *Spiritum adoptionis filiorum Dei, in quo clamamus, Abba Pater.* Iam verò accepto hoc Spiritu promissionis, seu repromisso per Christum Apostolis suis, & Ecclesiae suae, tum in sermone vltimo post cenam in hortum, quum ad Patrem ascenderet, iubens suos expectare: *in sancta ciuitate, donec induerentur virtute ex alto, hoc, inquam, accepto Spiritu, id est, diffusa charitate in cordibus vestris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis, (Spiritus enim promissionis, est ignita charitas, quam in die Pentecostes Apostoli acceperunt, nos in Baptismo, & Confirmationis sacramento per manuum impositionem accipimus) habemus pignus hereditatis in corde nostro, & testimonium Spiritus in nobis, quod sumus filij Dei.* Per hanc enim charitatem *compatimur Christo, ut conglorificemur ei.* Per hanc charitatem *Deus manet in nobis, & nos in eo.* Per hanc charitatem *sumus vnus spiritus cum Deo. Qui enim adharet Deo, vnus spiritus est.* Per hanc charitatem seruamus mandata Dei. *Qui enim diligit me, sermones meos seruabit: ut seruantes ea, salui fiamus. Si enim vis ad vitam ingredi, serua mandata.*

Nuptiarum Filij Dei dotes.

1.
1. Ioan. 1.

2.
Rom. 8.

3.
Galat. 4.

4.
Rom. 8.

5.
Ephes. 2.

6.
Act. 1.

7.
Rom. 5.

Spiritus promissionis quid.

Ephes. 2.

Rom. 8.

1. Ioan. 4.

1. Cor. 6.

1. Ioan. 16.

Matth. 19.

Inuitatio ad nuptias.

Matth. 22.

Hebr. 9.

diatoris: sed
ipla: per alios
peruos verbi
na parata est
delictorum
uationem, ve
nam, vel ad
iam totum p
peditum & p
nam, quomo
tum est nobis
demio. Ille i
propter iustifi
mel in sancta
strum via: l
ijum. Postre
i & domesti
quacunque m
mestici eius
filij autem n
vere liberi sui
ues sumus
(quia omne e
nam a Deo p
eculetemus, &
xor eius pra
splendenti &
torum. Beati
nus ciuitatis
nemò & pe
dignatione
stantur, ex r
frates eos v
in medio Ec
pradictum
Filij Dei si
resurrection
reant in Ga
Dei, & despo
inuitamur, h
cinè & cra
stadiosè Co

diatoris:

filium Dei
 per copu-
 lationem sibi
 inam per
 coniunctio-
 narum Filij
 e, infinita
 uot recepti-
 tatem filij
 ly, & hære-
 ursum, ut
 am gradu,
 Deus Pater
 bba Pater.
 tram cum
 Dei, in qua
 Spiritu
 luis, & Ec-
 in hortu,
 expectare
 , hoc, in
 oribus nu-
 ritus enim
 entecostes
 rmatiois
 us) habet
 nium Spiri-
 haritatem
 ic charita-
 haritatem
 Deo, vna
 ta Dei. Quia
 ea, salu-
 .
 us, à prin-
 orem ven-
 & Prophe-
 e: d, occis-
 , & Agno-
 tum quia
 o tem-
 fidem Me-
 diatoris:

diatoris: sed nunc occiso non spe & fide tantum, sed & re-
 plia: per alios seruos, Apóstolos, & eorum successores, per-
 petuos verbi Dei præcones, homines semper inuita. Omnia para-
 ta esse affirmat. Quicquid vel ad præcedentium Omnia para-
 delictorum remissionem, vel ad futuram totius vitæ reno-
 uationem, vel ad animi prudentiam, fortitudinem, patien-
 tiam, vel ad futuræ gloriæ beatitudinem necessarium fuit,
 iam totum per nuptias Filij sui *Homo Rex*, Deus Pater, ex-
 peditum & perfectum dedit. *Qui enim Filium suum nobis dona-
 uerat, quomodo non cum eo omnia nobis donauit?* Ipse enim fa-
 ctus est nobis sapientia à Deo, & iustitia, & sanctificatio, & re-
 demptio. Ille iam traditus est propter delicta nostra, & resurrexit
 propter iustificationem nostram. Denique, introiit pro nobis se-
 mel in sancta, æterna redemptione inuenta, & propalata est san-
 ctissimum: luit parare nobis locum, veniet & assumet nos ad so-
 cium. Postremò per has nuptias Filij Dei, facti sumus ami-
 ci & domestici Dei, & ciues sanctorum. Amici Dei sumus, quia
 quæcumque audiuit à Patre suo Filius Dei, nota fecit nobis. Do-
 mestici eius sumus, quia seruus nò manet in domo in æternum,
 filius autem manet in æternum: & quia Filius Dei nos liberauit,
 verè liberi sumus, non serui, non hospites, non aduenæ. Ci-
 ues sumus nouæ ciuitatis Hierusalem, qua descendit de celo
 (quia omne ciuis donum desursum est, descendens à Patre lumi-
 num, à Deo parata, ut sponsa ornata viro suo. Gaudeamus &
 exultemus, & demus gloriã ei, quia uenerunt nuptias Agni, &
 uxor eius præparauit se. Et datum est illi ut cooperiat se byssino
 splendens & candido. Byssinum enim, iustificationes sunt san-
 ctorum. Beati qui ad cœnam nuptiarum Agni uocati sunt. Hu-
 ius ciuitatis ciues, harum nuptiarum hospites sumus. Po-
 stremò & per has nuptias Filij Dei, facti sumus incredibili
 dignatione fratres eius. *Qui enim sanctificat, & qui sancti-
 ficantur, ex uno omnes. Propter quam causam non confunditur
 fratres eos uocare, dicens: Nuntiabo nomen tuum fratribus meis,
 in medio Ecclesie laudabo te. Nec per prophetiam modò hoc
 prædictum est, sed & in Euangelio sic Veritas loquitur, sic
 Filius Dei suos, fratres uocat. Dicit enim post gloriosam
 resurrectionem suam mulieribus: *Ita nuntiate fratribus meis,
 ut eant in Galilæam. Ibi me uidebunt.* Hæc sunt incarnati Filij
 Dei, & desolationis nostræ cum eo, & nuptiarum ad quas
 inuitamur, beneficia, dotes, gratiæ, honores, munera suc-
 cinctæ & crasse delineata, quæ amplificabit & locupletabit
 studiosè Concionator.*

Nuptiarū carnalium & spiritualiū comparatio.

Ephes. 5.

Ecclesia sponsa deformis, obzrta, nuda, litigiosa, ignobilis, proterua, & odiosa.

Philip. 3.
Serm. 22.

Comparatio Legis & gratiæ.

Deut. 4.

Ioan. 1.

Ioan. 9.

Ioan. 1.

Sicuti in nuptiis carnalibus, est animorum vnio, amicitia, & consuetudo arcta, omnium bonorum communio, ordo subiectionis; sic in his nuptiis spiritualibus inter Christum & Ecclesiam, est vnio spiritus, amicitia, fraternitas, est donorum & gratiarum amplissima communicatio; est denique ordo subiectionis, vt sit pax in familia. *Nā vir caput est uxoris, uxorq; non diligere tantum, sed & obedire viro debet, tantoq;ue magis obedit, quanto sincerius diligit. Sic vt pacem habeamus cum Deo, obediendum illi est per omnia, sicut diligendus super omnia. Iam verò matrimonij beneficium ex parte sponsi tanto illustrius est, quanto inæqualius; tanto pretiosius, quāto carius, maioriq;ue pretio aut labore emptum; tanto beneuolētius, quanto sponsa deformior. Atqui Dei Filius humanam sibi naturam desponsans, sponsam accepit vehementer obzratam, litigiosam, nudam & pauperrimam: quia delicti chirographum contra nos scriptum erat, diabolus nos sibi iure vendicauerat, vt captiuos eius; per peccati reatum, pauperes, miserabiles nudi, omnibus virtutibus expoliati fuimus. Sponsam quoque accepit valde deformē, innumeris peccatis fœdatam: accepit rebellem & proteruam, immorigeram, inobedientem: accepit denique magno pretio emptam, pretio sanguinis sui. Postremò accepit ignobilem, & maximè inæqualem. Quare illam accepturus, *exinanitus seipsum formam serui accipiens*, quum esset Dominus gloriæ. Vnde D. Bernardus: *Quanti te fecit Deus, ex his qua pro te factus est, agnosce; vt appareat tibi benignitas eius in humanitate. Quanto enim minorem se fecit in humilitate, tanto maiorem exhibuit in bonitate; & quanto pro te vilior factus est, tanto tibi charior esse debet. Sic & D. Ambrosius: Plus, Domine Iesu, debet in iuris tuis, quibus redemptus sum; quam operibus tuis, quibus creatus sum.**

Dixit olim suis Iudæis Moyses: *Interroga de diebus antiquis, qui fuerunt ante te, ex die quo creauit Dominus hominem super terram, à summo celo, vsque ad summum eius: si facta est huiuscemodi res aliquando, aut vnquam cognitum est, vt audiret populus vocem Domini Dei, loquentis de medio ignis, sicut tu audisti & vidisti. Sed quantulum istud est, & quam exile præ nuptiis istis, quibus confectis, audit iam sponsa vocem ipsam sponsi & Dei sui, non in medio ignis, sed in persona propria, humana natura vestita: quando ipse, *Precipuum loquitur nobis: quando Verbum Dei caro factum habitauit**

io nobis, & de
genitus de sin
inonuit, Hic
audire: quan
alloquens o
quando ill
scientia & sap
ait nota facit
iter. Verè n
illa natio ca
pinquantes l
per naturam
cham suam i
lia gratiæ su
uens in nobi
ratus nobis
stra: per cha
dens volun
nam erigen
per illum D
rit, & confes
ter Apostolu
eius. Sic eni
bra capiti, v
uiuificati per
sentiam, ve
Vnde illuc
Pater aspici
licet Filij sui
spiritum gra
de vica, Qu
roduimus. Ch
de, vt non G
lium suum.
quem vocat
serenas nos
Ad hanc fo
norum cum
per seruos, P
ad nuptias E
Incarnation
ta alia supr

in nobis, & de plenitudine eius accepimus omnes: quando *Unigenitus de sinu Patris ipse enarrat nobis: quando vox de celo intonauit, Hic est Filius meus, in quo mihi bene complacuit: ipsum Matth. 3. uoluit: quando ipse sponsus suam sponfam facie ad faciem alloquens dicit: Beatus oculi, qui uident, quæ uos uidetis, &c. Matth. 13. quando illum loquentem audimus, in quo omnes thesauri scientiæ & sapientiæ reconditi sunt: qui quacumq; à Patre audita uerba facit nobis: in quo plenitudo diuinitatis habitat corporaliter. Verè non est facta huiuscemodi res aliquando: nec illa natio tam grandis est, quæ habeat deos suos appro- pinquantes sibi, sicut adest nobis Deus noster. Adest nobis per naturam homo factus. Adest nobis per spiritum sanctum suum in corda nostra missum. Adest nobis per auxilia gratiæ suæ, operans in nobis: per amicitiam nexum manens in nobis: per Sacramentum passionis suæ incorporatus nobis: per fidem nominis sui purificans corda nostra: per charitatem diffusam in cordibus nostris accendens uoluntates nostras: per magnitudinem promissionum erigens spem nostram. Denique sic adest nobis, ut per illum Deus Pater nos conuiscificauerit, & conresuscitauerit, & confedere fecerit in caelestibus, ut sublimiter ac ueraciter Apostolus scripsit. Sic Deus noster Emanuel nomen eius. Sic enim per has nuptias, ut sponsa sponso, ut membra capiti, uniuersum acque coniuncti sumus: ut cum Christo uiuificati per gratiam, cum illo simus resuscitandi per potentiam, ut cum illo confideamus per gloriam.*

Vide illud sequitur, ut quibus oculis Christum caelestis Pater aspiciat, eisdem nos quoque aspiciat, in quibus uideat Filij sui & Spiritu, & carnem, & imaginem contuetur: Spiritum gratiæ carnem naturæ, imaginem conformitatis ac uitæ. Quotquot enim in Christo baptizati sumus, Christum induimus. Christum induti, conformes sumus imagini eius. Hinc fit, ut non secus pro suis Deus Pater nos habeat, quàm Filium suum. Fidelis enim Deus, & uerax in uerbis suis, per quem uocati sumus in societatem Filij eius: & ut ait D. Ioannes, Societas nostra est cum Patre, & cum Filio eius Iesu Christo. Ad hanc societatem, amicitiam, unionem, & omnium bonorum cum Deo communionem uocati sunt, quotquot per seruos, Prophetas, & Apostolos, ac præcones uerbi Dei, ad nuptias Filij Dei inuitati sunt. Vide de hoc beneficio Incarnationis Dominicæ, seu nuptiarum Filij Dei, plura in alia supra Dominica. Hic locus si cui magis ad doctrinam

Emmanuel,
Deus nobis-
cum, quot
modis.

Ephes. 1.

Christianorū
gloria.

Galat. 4.
Rom. 9.

Domin. infr.
cit. Nat. Dom.
text. 1.

nam quàm ad mores facere videatur, tamen quia fundamentum est locorum omnium, quæ ad mores propriè pertinentia, in hoc admirabili Euangelio tractabuntur, tractari quoque breuiter & delineari debuit.

2. *Et misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias: & nolabant venire.*

Voluntas praua cuique perditionis causa.

Jerem. 31.

Psal. 105.

Domin. 2.
Quadr. sex. 3.

Esaiâ 55.

Locvs moralis de peruersa hominum voluntate, seu incredulitatis, & propriè damnationis causa. Deus quidem per gratiam, & inspirationem internam, omnes ad beatitudinem, & Filij sui nuptias inuitat; sed multos per denotatos verbi sui prædicatores ac ministros specialiter vocat. Ex istis vocatis aliqui simpliciter credere nolunt, venire ad Deum nolunt, viam salutis carpere nolunt. De his Christus: *Hoc est iudicium (mundi.) Venit lux in mundum; & dilexerunt homines magis tenebras quàm lucem.* Maluerunt in suis tenebris perpetuò delitescere, quàm ad lucem oculos aperire. De his Propheta: *Pro nihilo habuerunt seruum desiderabilem. Non crediderunt verbo eius: & murmurauerunt in tabernaculis suis, & non audierunt vocem Domini.* Sicut enim Iudæi terram promissionis contempserunt; sic infideles beatitudinis ingressum negligunt: sic mali Christiani murmurant in tabernaculis suis, id est in voluptatibus & desiderijs suis, in quibus tabernacula sua fixerunt, vt in alia Dominica dictum est, non audiunt vocem Dei loquentis in corde ipsorum, loquentis per vocem prædicatorum suorum. Non audiunt, quia audire nolunt. Clamat Propheta: *Omnes sitientes*, id est, saluari volentes, *venite ad aquas; & qui non habetis argentum* id est, vlla merita vel opera bona) *properate*, voluntatem adhibete: *emite, & comedite*, pretium emendi, & titulus comedendi, erit voluntas vestra: *Venite, emite absq; argento.* id est, absque merito vllò vestro: A nobis non exigitur aliud, quàm *mittere, properare, venire*, affectu, desiderio, volûtate ad Deum tendere: Nec paucitatem, nec robur, nec literas, nec ingenia, nec nobilitatem (multi enim his omnibus carent) sed solâ voluntatem Deus exigit, qua nemo caret, si velit. Nihil enim tam in potestate hominis est, quàm vt velit. Et sicut voluntatem nemo cogere potest, sic nec ea carere, qui rationalis creatura est. Vocantur ad has nuptias in hoc Euangelio *debiles, claudi, pauperes, ac cæci*: quia omnes istis, est viribus, sanitate, diuitijs, intellectu, & sapientiâ ad bene agendum carui,

tamen

tamen voluntatem Dei inuenire debet in se esse, et ad eum rite venire. sicut cum Deo inire debet se firmam. Dicent enim, statim inerat impius a non esse, benedictas, hoc propter gratiam suam, et gratiam tuam, et gratiam demerere non venire, in gratiam est. Ad inuenire saluos fieri citat, & excitat noluit venire, quàm amorè tabilis, pretio

Dicit apud ad nuptias non velle volui, & Deo inuisa in sola improbauit, & veniit per literas respondet vult venire, in can. Nuncijs sunt verbi Dei statim non vocatus, statim in firmam, miseriam non vult venire, & noluerunt in calamitatis nuncium vocati. At Christi

quia funda-
toprie pec-
cur, iracha.

uptia: &

ntate, lue
us quidem
s ad beati-
s per deli-
aiant vo-
olunt, veni-
nt. De hui-
mundum;
Maluerunt
uicem occu-
unt terram
mura auerunt
muni. Sicut
nt; sic infli-
Christi
oluptationis
runt, vt in
Dei loquen-
dicatorum
lamat Pro-
e ad aquas,
opera bo-
cedite, pre-
tas vestra-
illo ventro-
are, vnu-
ec puichri-
e nobilita-
oluntatem
cam in po-
ratem ne-
is creatura
ebiles, clau-
is, sanitate,
uni carca,
tamen

tamen voluntate, nisi sua propria culpa, non carent. *Anima* 1 Ian. 9. 18.
signis Dei imagine (ait S. Augustinus) *illustris similitudine,*
habet in sese ex Deo, quo admoneatur semper, aut stare cum eo,
aut ad eum redire. Nec solum habet unde respicere queat in
se venia, sed etiam unde audeat aspirare ad nuptias verbi, &
cum Deo inire foedus societatis. Hac omnia facit amor, si anima
reclinet se similem Deo per voluntatem, cui similis est per na-
turam. Dicente Deo Cain: *Si bene egeris, recipies: sin autem* Genes. 4.
male, statim in sordibus peccatum tuum aderit, ne fortè Cain (vt
erat impius ac proteruus) diceret statim, in sua potestate
non esse, bene vel malè agere, sed illud quidem supra vires
suar, hoc propter naturę prauitatem, & diaboli violentiam,
preter suas vires esse, subiunxit Deus: *Sed subter te erit ap-*
petitus tuus, & tu dominaberis illius. Cœlum emere, aut infer-
num demereri, in tua potestate erit. Venite ad nuptias, vel
non venire, in voluntate eorum, qui inuitati vocantur, si-
tum est. Ad Deum enim quod attinet, *ille vult omnes homi-*
nes saluos fieri. Ille omnes inuitat; ille omniũ volũtates exci-
tat, & excitatos adiuvat. Sed ideo nõ veniũt impij, quia
nolũt venire. Nihil aliud habet homo in se verè proprium,
quàm amorè spõtanẽũ, qui est tor⁹ thesaur⁹ hominis, hono-
rabilis, pretiosus, liberalis, perpetu⁹, & charissim⁹ Creatori.

Dicit apud Propheram Deus animæ peccatrici, & venire
ad nuptias nolenti: *Immũditia tua execrabilis; quia munda-*
rete volui, & non es mundata à sordibus tuis. Hęc est maxime
Deo inuisa impietas, quando causa inobediencię & pecca-
ti sola improba, peruerſa, & pertinax, mala voluntas est vo-
cari, & renuistiſti. Ideo & ego in meritu vestro ridebo. Qui Re-
gipet literas & nuncium expressos, subditum ad se vocan-
tes respondet se venire nolle, aut de facto non venit, quia nõ
vult venire, ille omnium iudicio grauissimè in Regem pec-
cat. Nuncij expressi Dei, qui cum literis eius nos vocant,
sunt verbi Dei prædicatores. Qui pullus, gallina vocante,
statim non venit, citò à miluo rapitur. Canis à domino vo-
catus, statim venit, Creatura ad Creatorem, filius ad pa-
trem, infirmus ad medicum, egenus ad locupletatorem
suum, miser ad beatificum bonum suum non venit, quia
non vult venire. Ait Propheta: *Apprehenderunt mendacium,*
conuenerunt reuerti. Grauiter conqueritur Iob, & inter sua
calamitatis miseriaſ pro magna numerat, dicens: *Seruum*
meum vocaui, & non respondit mihi: ore proprio deprecabar il-
lum. At Christus suis nunciis dicit: *Qui vos audit, me audit.*

1. Tim. 2.
Remun. Seb. C. 2.
nat. hom. dial. 2.
1. 19.
Nolle venire
maximum
peccatum.
1. 2. ch. 24.
Proverb. 1.
Similia.
1. 8.
Iob 29.
LUC. 10.

Quare

*Esaia 65.
Dom. 9. post Fc̄t.
text. 4. & loci
ibi annotati.*

Quare iterum comminatur per Prophetam Deus: *Omnes in cade corruetis, pro eo, quod vocaui, & non respondistis mihi.* De hac materia vide plura in aliis luprà Dominicis.

3. Iterum misit alios seruos, dicens: Omnia parata sunt.

Dei prouidentia circa salutem nostram.

Locvs moralis de Dei benignitate ac prouidentia circa salutem hominum, ad nostrum in eum amorem inflammandum. Non contentus semel misisse, qui vocat inuitatos ad nuptias, iterum alios seruos mittit eum nouo & ampliori mandato, vt dicant; *Ecce, prandium meum paratum, & vitula occisa sunt: & omnia sunt parata.* Amoris signum est, hospitem inuitatum venire recusatam, iterum ac secundò vocare; etsi amicum nedum inimicum: etsi aequalem, nedum inferiorem: etsi virum bonum, nedum improbum. At omnes hic inuitati improbi erant, *Omnes peccauerunt, & egent gloria Dei. Dominus de caelo prospexit, vt vidat si est intelligens, aut requirens Deum.* Quasi sunt idoneos mensurae suae conuiuas, honestos hospites. *Omnes declinauerunt. Non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.* Inuitatamen omnes ad poenitentiam, vocat ad salutem, pacem & gloriam offert omnibus Deus. Preceperat olim filiis Israē, vt, si ad expugnandā aliquam ciuitatem venissent, primum ei pacem offerrent: quam si ciues receperissent, cunctus populus, qui in ea esset, saluus & incolumis relinqueretur. Si verò eam non reciperent, oppugnari iubebat, & interficere omne masculinum in ore gladij. Hanc legem ipse cum hominibus tenet. Omnes ad pacem, ad veniam, ad salutem, ad gloriam inuitat, vocat iterum ac secundò compellat. Ternerlanus ille, qui totam Ægyptum, Persidem, & Aliam minorem domuit, qui se non hominem, sed Dei flagellum esse aiebat, ciuitatem aliquam aut locū oppugnaturus, primo die castra candida tendebat, secūdo nigra, tertio rubra: vt qui primo die se dederent, salui cum bonis omnibus essent: qui secundum diem expectarent, luctuosam & poenis mixtam deditioem acciperent: qui tertio non se darent, interitioni ad vnum omnes darentur. Sic iste Assur, & virga furoris Domini, in medijs crudelitibus, pacis caritatis & clementiæ profusus immemor non fuit. Atqui Deus fons bonitatis, & Pater misericordiarum, primo, secundo, tertio die pacem offert, vocat, inuitat. Quam eius misericordiam ac benignitatem his verbis describit S. Chr. Iosostomus:

Rom. 3.

Psal. 52.

*Dom. 20.
Exempla.*

*Paulus Iustus, li.
2. virorum illustrium.*

*Hom. 3. in epist.
ad Rom.*

Auersari

Auersari sum

quidem de nobis

in fugientes q̄

habebam et an

tu rursus qu

vidi. At nos

missum agen

tem nos respici

amant neg

ratio tam in ter

ma nunc cum

tuus reddendo

ad colloquium

quid molestus f

ta & miseric

deant, susci

tuus Prophet

rec sapientia

te & multo v

ta, per pecca

torum sancta

dem errantes

dirigit ac reli

quos doctores: Ath

que lumina d

ac reluctante

& nostra hac

rum monstra

tuos subinde

te ad pietate

benignitate

ubi potissimū

tas, explicatu

loca vide Do

1. & Dom. 3. p

nam magnan

4.

Locvs r

ta circa caus

ta parte Dei,

Aversati sumus vocantem & vnde quaque illectantem: ac ne sic quidem de nobis poenas ille sumpsit: sed accurrit ipse, ac restituit fugientes eq; inhibuit: ipsi tamen ab illius manibus excussi, ad Babylonem transfugimus. At ne sic quidem desituit ille, sed sexcentis viris qui nos hortantur misit, Prophetas, Angelos, Patriarchas. At nos legationem non solum non admisimus, sed & legatos nihil eum agentes, viturba affecimus. Ille autem nec per hoc quidem nos respuit, sed quod facere solent ij, qui vel vehementissimè circum amant negliguntur, tamen circumiens ad omnes adiit, tum in celo tum in terra sese manifestans, congressusque nunc cum Ieremias nunc cum Michaa paratus etiam cum aduersariis suis ad rationem reddenda calculos descendere, tum autem ad omnia surdos ad colloquium secum trahens, ait: Popule mi, quid feci tibi? aut nihil molestus fui? responde mihi. Hæc ille. Hæc Dei providentia & misericordia, sicut veteri populo peccati, & post idola abeuntis, suscitavit Esaias, Ieremias, Ezechielis, aliosq; affudit Prophetas, nec legibus Moisaicis, nec literis Davidicis, nec sapientia Salomonis eos abundè docuisse, sat habens, sic & multo vberius nouo suo populo per hæreses, per flagitiora, per peccati & erroris devia frequentèr aberranti, non solum sancta Euangelia, & literas Apostolicas, quibus ad fidem errantes, ad pietatem peccantes reduci possent, superaddidit ac reliquit; verùm etiam per omnes ætates pastores, doctores, Athanasios, Augustinos, Ambrosios, & alia Ecclesie lumina dedit, qui semper inuitatos, vinctosque nolentes ac reluctante, ad nuptias caelestes studiosè vocarent; quod & nostra hac ætate inter tot hæresum portenta, & flagitiorum monstra, misericordissimè fecit ipsos ac doctos seruos suos subinde mittens, qui & fidem orthodoxam tuerentur, & ad pietatem ac bonos mores inflammarent. De hac Dei benignitate ac providentia vide plura in alijs Dominicis, vbi potissimum quomodo ouem perditam plus pastor querat, explicatum est. Dom. 3. post Pentecosten, text. 4. Reliqua loca vide Domin. 5. post Epiphaniam, text. 1. Dom. Sept. text. 1. & Dom. 3. post Pent. text. 2. vbi eisdem penè verbis ad cœnam magnam inuitantur omnes.

4. Illi autem neglexerunt, & abierunt.

Lo c v s moralis de ingratitude & negligentia humana circa causam salutis æternæ. Est enim hæc recusatio tum parte Dei, & amplissimorum, quæ in his nuptiis exhibentur,

Ingratitudo
& negligentia
circa salutem.

Simile.

Mich. a. 6.

bentur; beneficiorum (vt in primo loco rudi minera deli-
 neatum est) ingens & inexcusabilis ingratitude; tum et
 parte nostra, fœda & miseranda negligentia. Abraham cum
 primum de circuncisione mandatum accepit, per cuius
 signaculum pactum peculiij cum Deo inire debuit, conse-
 stit eodem die seipsum, filium, & omnes vernaculos suos
 circumcidit Eliseus, audita voce Elie vocantis, statim secu-
 tus est eum. Cùm Ionas dixisset Niniuitis; *Adhuc quadra-
 ginta dies, & Ninive subuertetur*: non expectarunt ad vici-
 mum vsque diem pœnitentiam agere; sed statim, audita
 prædicatione, *crediderunt, & prædicauerunt ieiunium*. Con-
 trà verò Leuita ille, qui voluit de Bethlehem redire in do-
 mum suam, dum longas nectit moras, & sœceri sui preci-
 bus ac blandimentis serius egreditur, domum suam pet-
 tinge: e non valens, in Gabaa pernoctare cogitur, vbi tan-
 toperè vexatus, & ignominiosè tractatus, acerrimo bello,
 & vnus tribus internecioni causam dedit. Displicet Deo
 tam benignè & misericorditer vocanti longa tergiversa-
 tio, & salutis oblata neglectio. Sapienter S. Augustinus:
*In Sermon. 35. de Hac animaduersione percutitur peccator; vt moriens obliuiscit-
 tur sui, qui viuens oblitus est Dei. Vnde apud Prophetam con-
 queritur Dominus: Curauimus Babylonem, & non est sanata:
 ecce relinquemus eam. Sicut qui aduocatum bonum habens,
 & causam suam negligens, ab eo postea in iudicem euectus,
 patrociniū amplius postulare aut expectare non potest,
 quia nunc iudicis personam gerit, cuius non est, partem
 litigantem instruere aut informare, aut quoquo modo
 partialiter iuuare: sic omnino qui Christum nunc apud
 Deum Patrem aduocatum habemus, si nunc eius patrocini-
 um & opem negligimus, nec per seruos eius admoniti &
 vocati causæ nostræ incumbimus; ab eo postmodum iu-
 dice viuorum ac mortuorum futuro, nullum patrociniū,
 fauorem, aut gratiam nullam expectare possumus: quia
 tunc Iudex noster non aduocatus erit, & diabolo nos ac-
 cusante, ex iustitia vnumquemque iudicabit, vt in Prom-
 ptuario Catholico, Dom. 1. Aduentus, dictum est. De ha-
 iusmodi apud beatum Iob dicitur: *Isti rebelles fuerunt lumi-
 ni, nescierunt vias eius, nec reuersi sunt per semitas eius. Quem-
 admodum enim qui malè agunt, oderunt lucem, vt ibidem
 sanctus Iob multis exemplis ostendit, ideoque lucem fugi-
 unt quasi vmbra mortis: sic pietatis hostes lucē doctri-
 næ non ferunt: vocationem Dei negligunt, suis delectati**

Gen 17.

3. Reg. 19.
Iona 1.

Iud. 19.

In Sermon. 35. de
Innocent.
Ierem. 51.
Simile.

Iob 24.

Simile.
Ioan. 3.

tenebris, & ex
 superbi noisunt
 nos cogno; cant
 pta cacant u
 luce ambulat
 in patria luc
 car, ac si eos iuf
 are datum, &
 dicit D. Berna
 conuisione j
 lus, minus non e
 quidam ad con
 quidam ad
 ad diuina, prate
 nos prouidens.
 tus ad nuptia
 nus, monent
 gella, Dei lapi
 am, prate i
 hi horum mo
 Augustinus)
 lus, tenebras a
 tenebras, nesci
 cedant vt in se
 tenebroso car
 suis tenebris l
 gencia, ing
 prædicatione
 nicis quæ dic

5. Ali

Locvs n
 dinato. Idci
 vocati, venire
 minandi cup
 sam, ad rem
 auaritia, illur
 illum superbi
 & huius vitæ

tenebris, & ex cæcatis sordibus. Appositè D. Gregorius: *Quia* Ador. li. 16. c. 26.
operibus nolunt facere quod cognoscunt; hac pœna puniuntur, ut
non cognoscant mala quæ faciunt. Quia enim prius rebelles sunt; Ibid. c. 29.
postea cæcantur ut nesciant. Et paulo post: Isti in tenebris sicut
in luce ambulanti, quia sic in præsentia cæcitate latenti sunt, ac si ater-
na patria luce persruantur: vel quia ita gaudent in nocte pec-
catorum, ac si eos iustitia lux circumfundat. Hoc est cor ingratum,
cor durum, & diuinas voces sordis auribus accipiens. Pul-
chre D. Bernardus: Quid est cor durum? Ipsum est, quod nec Li. 1. de Consi-
conspicione scinditur, nec pietate molliatur, nec mouetur preci- derat.
bus, minus non cedit, flagellis duratur, ingratum est ad beneficia, Cor durum.
repulsum ad consilia, seuerum ad iudicia, inuercundum ad turpia,
incautum ad pericula, inhumanum ad humana, temerarium
ad diuina, præteritorum obliuiscens, præsentium negligens, futura
non providens. Hæc ille. Sanè serui Dei, qui vocant inuita-
tos ad nuptias, hæc omnia & singula humano cordi propo-
nant, monent, minantur, hortantur: Dei beneficia, Dei fla-
gella, Dei sapientiam, peccati pericula, turpitudinem, iudi-
cium, præterita, præsentia, futura ob oculos ponunt. Sed ni-
hil horum mouet. Nesciunt aliquid de lumine æstimare (ait Sol. 109. c. 33.
Augustinus) quorum est in tenebris habitatio. Tenebras vi-
dent, tenebras diligunt, tenebras approbant; de tenebris euntes in
tenebras, nesciunt ubi corruant. Cadunt apertis oculis, & des-
cedunt in infernum viuentes. Sicut enim paruulus puer in
tenebroso carcere cum captiua matre natus & nutritus, in
obscuris tenebris ludit, nec lucem desiderat; sic isti. De hac ne-
gligentia, ingratitude, & obstinatione contra verbi Dei
predicationem, & circa salutis curam, vide in aliis Domi-
niciis quæ dicta sunt.

5. *Alius in villam suam, alius verò ad negotiatio-*
nem suam.

Locvs moralis de rerum temporalium amore inor-

ditato. Idecirco enim isti ad nuptias inuitati, & secundò

vocati, venire neglexerunt, quia alius in villam suam do-

minandi cupiditate abductus; alius ad negotiationem

sua, ad rem familiarem augendam intentus, abiit. Hunc

avaritia, illum ambitio; hunc concupiscentia oculorum,

illum superbia vitæ; verumque rerum temporalium cura,

hæc huius vitæ vanitas ac sollicitudo abstraxit atque ab-

duxit,

Temporalium
rerum amor.

Dom. 5. post Epiph. text. 2. &
Dominic. 2. post
Pent. text. 3.

Text. 4. & 5.

Text. 6.

Text. 3. 4. & 6.

Vide quoq; Do-
mi. 2. Quadrage-
text. 2. Domini.
2. Quadrages.
text. 3. Dom. 3.
post Pasch. text. 2.
Dominic. 4. post
Pentec. text. 3.

Ezech. 31.

Genesis 1.
Simile.

1. Cor. 2.
Rom. 12.
Prou 10.

Matth. 13.
1. Tim. 3.

duxit, vt ad nuptias Agni venire penitus negligereat. De hac materia iam in variis Euangeliiis diximus, præsertim Dominica 2. post Pentecosten, vbi non quidem eadem parabola, præserti tamen valde similis legitur; atque in Dominica Sexagesimæ, de verbi semine, propter curas & sollicitudines huius vitæ, propter diuitias & voluptates suffocato; ac demum Dominica 14. post Pentecosten, vbi illud, quod *nemo potest Deo seruire & Mammonæ*, aliâque loca affinia tractata sunt. Aliqua tamen hoc loco non minus proprio, prout Deus dabit, addentur. Non vsus ad necessitatem subleuandam, sed amor rerum temporalium ad cupiditates explendas, impedit homines, ne redemptionis suæ beneficium amplectantur. Qui enim magno feruore, desiderio, studio res seculi tractat, is seculi coniuua est, non Dei; is non ad cœnam magnam à Deo suis paratam, sed ad aqualiculum carnalium voluptatum, vt si quis porcorum fatietur, accumbit. De Rege Assyriorum superbo dicit Propheta: *Aqua nutrierunt illum, & abyssus exalauit illum*. Per aquas & abyssum intelligit diuitias & potentiam. Hæc duo illum extulerunt, & ex sublimitate in imam profunditatem præcipitarunt. Solent enim hæc duo intellectum tenebris circumfundere, & errorum ac vitiorum caligine operire. Ideo Propheta, aquas propter confusionem, & abyssum propter tenebras (iuxta illud, *Abyssus erat super faciem terræ*, id est, tenebræ) illa duo vocat. Sicut in receptaculis aquarum, & hiatibus ingentibus, quæ sunt in corpore terræ, generantur animalia informia, & tardi motus, & cæca vt plurimum, sicut sunt talpæ; sic qui negotiis secularibus implicantur, in villa sua, & negotiatione sua toto occupantur, efficiuntur animales per concupiscentiam, & animalis homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei; infortes per malitiam, quia, quod Apostolus prohibet, *conformantur huic seculo*; tardi motus per negligentiam. Dicit autem *propheta*, *Leo est in via, in medio platearum occidendus sum*; ac denique cæci per ignorantiam, sicuti de avaris Phariseis Christus dixit, quum ad prædicationem eius offenderentur: *Sinit illos, Cæci sunt, & duces cæcorum*. Dicit Apostolus: *Nemo militans Deo* (at omnes Deo militare debemus, quotquot ad nuptias Filij Dei vocamur) *implicat se negotiis secularibus, & causam subiungit: Vt ei placeat, cui se probauit*: quasi dicens, Deo placere nõ potest qui se implicat negotiis secularibus.

Qui

Qui enim im-
plicitando
se implicat. V-
bi malitia. Si-
mundi, add-
lum enim D-
tus, indutus
contra diabo-
le & curis hu-
cere poterit.
Spiritalia, ait
na, abundan-
fusi in nos ab-
ditas tenet, in-
quia quem ad-
manu tenet, i-
leu submerge-
re immergitur
neat, nec se a-
cælestia veni-
tur, quã diu-
caret, sic qui
tur, si affe-
non submerge-
titiarum cup-
Hinc illa apu-
put in u, & di-
bitione, & in-
conuulsi, vt lo-
quod in Apo-
sola tanquam
mate tumidu-
lum per iracu-
per accediam.
toram, vbi et-
tas vitreũ pro-
niam. simile
dinatam mal-
te vitreum m-
mentia est ill-
uuarum ve-
edificat, &

Pa

Qui enim implicat se, inuoluitur, & inuoluendo detinetur, & detinendo superatur ab earum rerum cupiditate quibus se implicat. Vnde alia Scriptura: *Qui implicatus est, abunda-* *Eccli. 14.*
bit malitia. Sic & Petrus docens fugere coinquinationes mundi, addit: *Hic rursus implicat i superantur.* Quemadmo- *1. Pet. 2.*
 dum enim Dauid ad pugnam cōtra Philisthæum perrectu- *Allegoria.*
 rus, indutus armis saulis, incedere non poterat; sic sub Deo
 contra diabolum militaturus, indutus arma mūdi, negotiis
 se & curis huius seculi inuoluens, vix vnum pedem promo- *2. Cor. 10.*
 uere poterit. *Arma enim militia nostra non carnalia sunt, sed*
spiritualia, ait Apostolus: non huius mundi prudentia, substi-
 dia, abundantia, sed diuini Spiritus sapientia, auxilia, & ef-
 fusio in nos abunde gratia. Porro quem huius mundi cupi-
 ditas tenet, in aquis nutritur, vt modo ex Propheta dixim⁹:
 quia quemadmodū is qui in aquis submergitur, quicquid *Similia.*
 manu tenet, ita fortiter tenet, vt nullo modo dimittat, sed *Bernard. in 1.*
 seū submergi cogat, sic amicus huius mundi ita hoc amo- *Dom. Aduers.*
 re immergitur, vt, quicquid in mundo tenet, fortissimè te- *Serm. 1.*
 neat, nec se ab eo diuelli patiatur, vnde fit, vt vocatus ad
 caelestia venire negligat. Sicut autē qui in aqua submergi-
 tur, quādiu caput adhuc extra aquas liberum est, periculo
 caret: sic qui in diuitiis natāt, si cor adhuc illis non apponi-
 tur, si affectus & ratio superior extra & supra illas fertur,
 non submergetur in illis: ac si caput ipsū, affectus, ratio, di-
 uitiarum cupiditati cedat, necessariō in profundum fertur.
 Hinc illa apud Prophetā querela: *Inundauerūt aqua super ca-* *Thren. 5.*
put meū, & dixi, perit. Certe mūdus hic, qui in auaritia & am-
 bitione, & in duabus istis cōcupiscentiis maxima ex parte
 consistit, vt Ioannes docet, mare vitreum illud esse videtur,
 quod in Apocalypsi D. Ioannes vidit, dicens: *Vidi in cōspectu* *1. Ioan. 2.*
spis tanquam mare vitreum simile crystallo. Est enim mundus *Apoc. 4.*
 mare tumidum per superbiam; liuidum per inuidiā, ferui- *Mundus mare*
 dum per iracundiā, profundum per auaritiā, inquietum *vitreum.*
 per acediā, spumosum per luxuriā, absorbēs per ventris
 curam, vbi etiam maior piscis minorem deuorat. Sed dicitur *1. Ioan. 1.*
 vitreū propter fragilitatem: *Transit mūdus, & cōcupiscentia*
resus. simile quoque crystallo propter frigiditatem, & ob-
 ditatam maliciā: est enim crystalum aqua gelata. Si ma-
 re vitreum mundus est, res turbulēta & fragilis; quanta de-
 mentia est illi potius adhærere, quā ad caelestes nuptias *Simile.*
 inuitatum venire? Hirundines in domo minate ruinam non
 ædificant, & fugiunt ab ædificiis malè materiatis, vt scri-

Pars Æstiualis.

E e bit

3^a Epist. ad Do-
gmatum.

bit Solinus. Quanto illi nobis prudentiores, qui omnino volumus omnem felicitatem nostram in caducis mundi bonis collocare! Mundi vanitatem, cui tamen sic plerique omnes toros se addixerunt, repudiatis bonis caelestibus, egregie D. Cyprianus his verbis describit: *Arridet mundus ut sciat, blanditur ut fallat, illicit ut occidat, extollit ut deprimat, Fœnore quodam nocendi, quam fuerit amplior summa dignitatis & honorum, tam maior exigitur & usura pœnarum. Vna igitur placida, & fida tranquillitas, vna, solida, & firma, & perpetua securitas, si quis ab us inquietantis seculi turbibus extrahatur, salutaris portus statione fundatus, ad ealum oculos tollit à terra, & ad Domini munus admissus, ac Deo suo mente iam proximus, quicquid apud ceteros in rebus humanis sublime ac magnum videretur, infra suam conscientiam iacere gloriatur.* Hæc ille.

Psal. 103.

Sed quia mundus, totaque eius vanitas atque cupiditas, mare magnum & spatiosum manibus, in Scripturis vocatur, considera maris proprietates, an non omnes mundo conueniant. Sicut mare fluit & refluit, & omnes eius fluctus in terram tandem delabuntur: sic mundus non quiescit: hoc extollit, illos deprimat: nec quos extollit, in vlla pace consistere sinit; sed omnes eius vanitates in sepulchro terminantur. Si mare est periculis expositum, ut pericula sua narret qui per mare nauigant; quid periculosius mundo, cui confidimus, id est, cuius cursum tenere, prohibet Apostolus? Si mare est procellis agitatam, quas tempestates subeunt, qui mædo feruiunt, quibus odij, inuidia, laboris nimbus iactantur. Concitat eos superbia, cupiditatis, libidinis, & doloris procella, vnde S. Augustinus: *Vnicuique sua cupiditas, tempestas est. Amas Deum? Ambulas super mare. Amas seculum? Abiurabis te. Amatores suos vorare nouit, portare non nouit.* Si mare est amarum, quid amarum mundo, quid insuauius, quid alperius? Mærore conficit, calamitatibus obruit, summis cruciatibus torquet. Si mare falsum est, & falsæ diæ imbues quæ illo asperguntur, aut certe immerguntur, quid mundi cupiditatibus falsus, quæ eorum animos penitus inficiunt atque deprauant, qui illis capiuntur: iuxta illud sancti Augustini, *Amor mundi adulterat animam, amor fabricatorum mundi castificat animam.* Denique quemadmodum mare ostrea, cœcylia, torpedines, & algas proicit in littus extra aquam, sed non multo post iterum hæc omnia sorbet, & proicit in profundum: sic mundus nos modò expellit, modò recipit: & quando in littore tranquillo arbitramur nos esse, tunc nos deceptos aspicimus,

Similia.

1.
Mundus mare
magnum.

2.

Ecclesi. 43.

Rom. 12.

3.

De ver. Dom.
serm. 13.

4.

5.

De ver. Dom.
serm. 34.

timas, & no
in profundo
magnificum
laborarum,
tiam illi
perbam form
hecum, & a
mundi lætiti
lætatè fluen
lætatè de
funditus ruit

lam verò i
mundo, corru
num sibi i
quælo, aut qu
quid totum m
dæ caelestes n
pro absurdissi
qui beatitudi
inquit prode
nom autem s
torem dabit h
legimus, Dixi
Augustinus, Dr
iuxta nostram
seriores tecum
mentes. Sicut e
iniquitas (ait
mundum cæl
Totam hunc
ræ, scripsit S.
Iob esse dicit.
quod de Can
Canaan, in ma
qua terrena ca
magis ne hæc
monum, usque
gitur: Viquequ
lectur? Nemp
terem, & quar
implectim
ta ignominio

cinus, & nouis rerum discrimini- bus plerun- que agitato, in profundo miseriarum submergit. Con- struit architectus magnificum quoddam templum, sumptuo- sum, industriae & artificii substructum, & volens vltimam illi manum imponere, fastigium cõsummare, & lupulam forniciem claue cõcludere, ruit repente totum ædificium, & artifex incredibili dolore obstupescit. Talis est mundi læticia, quæ longo tempore quaesita, & rebus ad voluntatē fluentibus vehemēter aucta, sic vt nihil ad summam felicitatē deesse videatur, vno momento, & in puncto, tota mundus ruit, aut morte nos illi, aut casu illā nobis eripiēte.

Iam verò si nulla esset in mundi amore difficultas, amaritudo, corruptio; si solida & fixa res esset, non caduca, si æt- num sibi implicatum Deo penitus non auelleret, quid queris, aut quale est, hæc villa, & hæc negotiatio nostra, quid totus mundus est, vt propter horum amorem vocati ad cælestes nuptias ire negligamus? Christus Redemptor pro absurdissimo habuit tam cæcum hominum iudicium, qui beatitudinem animæ, mundi bonis postponeret. *Quid* *Matth. 10.*

Quid proderit homini, si omniuersum mundum lucratus fuerit, animæ autem suæ detrimentum patiatur? Aut quam commutationem dabit homo pro anima sua?

Quod nos apud Dauidem *Psal. 74.*

Dixi iniquis, nolite iniquè agere, legit iuxta Hebræos *Psalm. 74.*

legimus, Dixi insanus, ne insanietis. Quos incredulos vocat,

nostra nostram versionem, Ezechiel, dicens, Increduli & sub-

versiores secum sunt; Septuaginta in Græco verterunt, in sa-

uauitatem. Sicut enim insani sibi ipsis manus iniiciunt, sic omnis

iniquitas (ait scriptura) romphaa bis acuta. Insana res est

mandum cælo, fluxa sempiternis, falsa veris antepone- re.

Totum hunc mundum, pro quo & in quo dimicatur, punctum

esse, scripsit Seneca. Sed melius Boëtius punctum puncti il-

*lud esse dicit. De insanis mundi amatoribus dicendum, *Lib. 2. de conse-**

Canaan, in manu eius statera dolosa. Hæc est statera dolosa, in

qua terrena cælestibus præponderamus difficile est dicere,

magis ne hæc sit impietas insana, quàm insania impia. Filij

inocentium, usque quo graui corde? quod iuxta Hebræos sic le-

gitur: Vique quo gloria mea in ignominiam, supple, à vobis ha-

betur? Nempe in hoc quod sequitur: Vt quid diligitis vani-

tatem, & queritis mendacium? Relinquitis nuptias cælestes,

et amplectimini vana & falsa bona. Hoc enim diuinæ glo-

riae ignominiosum est.

6. Reliqui vero tenuerunt seruos eius, & contumelias affectos occiderunt.

Persecutores
fidei.

Lo c v s moralis de impietate & crudelitate persecutorum fidei, pietatis, Ecclesiæ. Isti enim omnium deterrimi, non contenti non velle ad nuptias cælestes venire negligere & recusare, etiam ipsos Dei seruos ac ministros, tantæ felicitatis nuncios, tenuerunt, libertate priuantes; contumeliis affecerunt, honorem violantes; ac demum occiderunt, vita spoliantes. Ad hanc impietatem nihil accedere potuisse videtur. Tales erant in primis trecentis post Christum annis plerisque totius mundi Imperatores Romani ethnici, et si decem persecutiones illorum temporum notari soleant, quia illæ præcipue erant, omniumque acerbissimæ. Tales postea fuerunt omnium ætatum hæretici principes, Arriani maximè, Constantius, Valens, aliiq; Gothorum in Italia, & Vandalorum in Africa reges. Post illos autè in Oriente Iconomachi Imperatores multi. Leo Isaacus, Constantinus, Copronymus, Philippicus, Leo Armenius, aliiq; nonnulli. Talis hodie (et si in Germania, Dania, Heluetia principes ac domini hæretici multi sint) sola tamen quæ religionem orthodoxam eruentis legibus, & omni crudelitatis genere persequitur, in Anglia est Elizabetha impotès & infamis femina. Illa enim & viuentos tenuit omnes ad vnum Catholicos Angliæ Episcopos, multosq; præterea Ecclesiarum illic pastores & doctores, quàm primum ad regni gubernacula sedere cepit; & à decem iam circiter annis, omnis ordinis Catholicos, sacerdotes, nobiles, ciues non tenuit tantùm diris carceribus mæcipatos, sed & omni præterea contumelia affectos (sacerdotes maximè, qui ad nuptias cælestes, ad Ecclesiæ & sponsæ Filij Dei vniuenterrantes oues reuocabant) immanibus prius tormētis confectos, acerbissimo mortis genere interfecit. De qua afflictissimi illius regni persecutione duplici, vna per hæreticos magistros seductores, altera per potestates huius seculi persecutores (quæ huic loco propria est) ea dici aptissime possunt, quæ D. Gregorius, eius genitis Apostolus, scribit super illa verba Iob: *Per gyrum dentium eius* (diaboli scilicet) *formido*. Rectè, inquit, dicitur, *per gyrum dentium eius formido*, id est, quos prædicatores Antichristi (illi enim dentes diaboli sunt) peruersa huius seculi protegent potestates. Nam quos illi apprehendunt loquendo seducere, multi potèntium student sauiendo terrent.

Moral. lib. 31,
cap. 29.
Persecutio
Anglicana à
D. Gregorio
descripta.

Elizabetha
Angla.

Per gyrum er
dentis illi per
mora ipsos iun
quale in illis
vertendum
Quod iam in
stremis his a
puduit ac pig
affixit, quod
predicationi
bus Principu
reorum im
ad iplo vulgo
quod in diuc
line comple
natione istius
non eos per e
Vique iam d
Anglia hab
dite agitur
tur hoc ab ali
ntio ad est, po
nem est sent
to ore & in ca
in cauda verò
est ne quis simi
non in ore &
Volendo præ
qua retrò sunt
sua pò iniqui
quarum patro
lus tantum, se
ius persecuti
Ecclesia misti
templa vici
altero ad per
magno volu
lus est, Conce
non papas &
nouum doctrin
b, teros plus
taquificis pr

Ter gyrum ergo dentium eius formido est, Ac si aperitè diceretur:
atque isti peruersi prædicatores aliquos suadentes conerūt, quia
omnia ipsos sunt alij, qui infirmorum mentes terrentes affligunt,
quale ita illud tempus persecutionis apparebit, quando ad per-
uerendam fidelium pietatem alij verbis senuunt, alij gladius?
Quod iam in Anglia per annos triginta factum est, & po-
terius his annis ideo feruēt, atque acrius factum est, quia
auduit ac piguit, vehementerque hereticos illic dominātes
effugit, quod post viginti annorum pacificum schisma, nec
predicationibus seductorum, nec minis ac pollicitationi-
bus Principum, nec multetis vllis pecuniariis effici potuit,
retorum impia conuenticula à Catholicis adirentur, aut
in iplo vulgo nisi per vim adactò, frequentarentur. Quare
quod in diuo Gregoriò sequitur, in illa persecutione veris-
sime completum nouimus. Quis enim (ait) etiam infirmus, Le-
uathan: istius dentes (id est nouos prædicantes) nõ despiceret,
nam eos per circuitum potestatem secularium terror muniret?
Vtique iam dudum vacua conuenticula, vacua subsellia in
Anglia habuissent. Sed duplici (ait Gregorius) contra eos calli-
ditate agitur: quia, quod eis ab alijs verbis blandientibus dici-
tur hoc nõ alijs gladijs ferientibus imperatur. Quæ utrorumque
ratio id est potentium atque loquentium, in Ioannis Apocalypsi Apoc. 9.
descripta est sententia comprehensa, qua dicitur: Potestas eorum
in ore est in caudis eorum erat. In ore namque doctorum scientia,
in cauda verò secularium potentia figuratur. Istis ergo equis, id
est nequissimis prædicatoribus, ubique carnali impulsu curren-
tibus in ore est in cauda potestas est: quia ipsi quidem peruersa
audiendo prædicant, sed temporalibus potestatibus fulti, per ea
quæ retro sunt exultant. Et quia ipsi apparere despicabiles pos-
sunt nõ iniquis auditoribus suis per eos sibi reuerentiam exigunt,
quorum patrocinio fulciuntur. Hæc ille, non iam vt Aposto-
lus tantum, sed vt Propheta ciarus gentis hodie nostræ Hu-
ius persecutionis Anglicanæ, qua seruos Dei ad ipsos ab
Ecclesia mitios, contumelias affectos, occiderunt, crudelissima
exempla videre licet in bello de persecutione Anglicana, in
alio ad persecutores Anglos libro; ac potissimum in illo
magno volumine, Treueris anno superiore edito, cui titu-
lus est, Concertatio Ecclesie Catholice in Anglia, aduersus Cal-
uianapapitas & Puritanos, sub Elizabetha regina, quorundã ho-
minum doctrina & sanctitate illustrum, renouata. Certè Pres-
byteros plus quam quinquaginta infra hos paucos annos,
caquificis prius tormentis probatos, neci dedeunt: inter

Treueris An.
1588.

cæteros virum eruditione, pietate, eloquentia, morum candore præstâtissimum, Edmundum Campianum, Societatis Iesu presbyterum, qui quum decem propositis rationibus (libello insigni) ad nuptias cælestes homines Anglos, & maxime Academicos vocasset, paulo post captus, post contumelias per totam urbem Londinensem acceptas, post equuleos in carcere tertio toleratos, barbaro supplicio per pluteas tractus, fune strangulatus, exenteratus, & euisceratus, cum aliis compresbyteris, & gloriosi martyrij sociis occiditur. Hæc hodierni Euangelij praxis hodierna non infructuosè ad hæreticorum iustam detestationem, & ad Catholicorum excitandam pietatem atque constantiam, tractari hoc loco & amplificari poterit. De his verum est quod Amos scribit: *Odie habuerunt corripientem in porta, & loquentem perfectè abominati sunt.* Et paulo antè: *Qui conuertiti in Absinthium iudicium, & iustitiam in terram relinquistis.* Hodie in Anglia; non solum ipsi serui Dei vocantes ad nuptias, sed etiam qui aliquem presbyterum Catholicum in domum suam recipit, qui in priuato colloquio, vt aliquem ab hæresi ad fidem Catholicam reducat, vel minimè sermonem miscet; qui huiusmodi aliquid, ab alio quopiam præstitum ultra 24 horas celat, læsæ maiestatis crimè committere, & capitali supplicio (quale supra posuimus) afficiendus, publico regni decreto iudicatur. Hoc est *Couertere in absinthium iudicium, &c.* Quod de Iudæorum duritia Deus per Oseam dixit, in hoc persecutionis genere, maxime hodie Anglicanæ, locum habet: *Quid faciam tibi Ephraim, quid faciam tibi Iuda? &c.* Propter hoc dolauit in Prophetis meis, id est, dolare eos feci, sicut lapidæ dura saxa dolare coguntur; & occidi eos in verbis oris mei. Quemadmodum enim quum lapidæ per instrumenta sua ferrea benè selecta ac probata, duros lapides polit, fit interdum, vt propter ingentem lapidis duritiem frustum eius aliquod excidat, quod oculos percutientis & polientis inuolet, aut etiam grauius lædat: sic cum Deus constantissimos suos seruos mittit, qui vocent ad nuptias, hæc vna eius instrumenta ab ipsis interdum lapidibus, quos dolare & expolire cupiunt, vt *fiant filij Abræe*, feriuntur, & propter verba Dei occiduntur. De hac materia vide plura in alia Dominica.

7. Rex autem, cum audisset, iratus est, & misit exercitum

Decem rationes Campiani.

Amos 5.

Anglicana persecutio tyrannica.

Osea 6.

Simile.

Domin. 6. post Pasch. text. 2.

IN D
tibus suis
succendit

Loco s
sta Dei, cor
tis verbis ha
Deum dicit.
Dens est, cui
perant orbem
m quæ stob
ffusa est ut ig
mar: Quis nos
dinumerare?
hæc, & in tem
lus concludi

Deinde a
Miser homo
cua, quem
Deus exerci
exercitus &
do mittet in
nominationes p
ram seu dæm
raram, quia
Alde his, ex
cogitationu
exercitus de
Nam vt dili
ipsa peccata
& seruos ei
lum: mala q
luerunt, vel
in illis non
do, vel den

Tertio di
go nullus il
cutores ver
one Reges i
brai legunt
nite ad nup
uita, cum ex

tibus suis, perdidit homicidas illos, & ciuitatem eorum succendit.

Locvs moralis de certa & infallibili iustitia ac vindicta Dei, contra omnes fidei Catholicæ persecutores. Mul-
ta verbis hanc iustitiam Christus describit. Primum irasci Deum dicit. Ac iram eius quis sustinebit? Iob protestatur: *Deus est, cuius ira nemo resistere potest, sub quo curuantur qui portant orbem.* Nahum conqueritur: *Ante faciem indignationis eius quis stabit? & quis resistet in ira furoris eius? Indignatio eius effusa est ut ignis, & petra dissoluta sunt ab eo.* Et David exclamat: *Quis nouit potestatem iræ tuæ, & præ timore tuo iram tuam numerare?* Nam, ut alia Scriptura dicit, *Subitò venit ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te.* Ac denique Aposto-
lus concludit: *Horrendum est incidere in manu Dei uiuentis.*

Deinde addit Christus, quòd mittet Deus exercitus suos. Miser homo, quem vnus angit pulex, quæ vna rapit febri-
cula, quem vna nox in somnis frangit; quid faciet quum Deus exercituum non vnum Angelum exterminatorem, sed exercitus & legiones Angelorù contra eum mittet? Quan-
do mittet in eos iram indignationis suæ, indignationem, & iram, *missiones per Angelos malos.* Nec exercitus tantum Angelo-
rum seu dæmonum malorum, sed exercitus omnium creatu-
rarum, quia orbis terrarum pugnabit pro eo contra insensatos. Adde his, exercitus hostiles foris, exercitus accusantium cogitationum, & conscientie stimulos acerrimos intus, exercitus denique omnium operum ac verborum suorum, Nam ut diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, etiam ipsa peccata per poenitentiam deleta, sic odientibus Deum, & seruis eius persequentibus, omnia cooperantur in ma-
lum: mala quæ fecerunt, & quæ nõ fecerunt, sed facere vo-
luerunt, vel per alios fieri curauerunt: bona quæ fecerunt, in illis non perseuerando, vel quæ non fecerunt omitten-
do, vel denique quæ acceperunt, Dei gratia abutendo.

Tertio dicit Christus, quòd perdet Deus homidas illos. Er-
go nullus illis misericordie locus relinquitur. Hos perse-
cutores veritatis Euangelicæ monet Propheta Regius: *Et noue Reges intelligite, &c. Apprehendite disciplinam, vel, ut He-
braei legunt, Osculamini filium, credite in Meditatorem, ve-
nite ad nuptias, ne quãdo irascatur Dominus, & pereatis de via
sua, cum exarserit in breui ira eius, quia, ut supra dictum est,*

Iustitia Dei
contra perse-
cutores fidei.

Iob 9.
Nahum 1.
Ira Dei.

psal. 15.

Ecclesi. 5.
Hebr. 12.

psal. 77.

Sap. 5.

Rom. 8.

Impiorum om-
nia in malum
vertuntur.

psal. 1.

subito veniet ira illius. Et in tempore vindicta disperdet vos. Et paulo antè ibidem: Misericordia Et ira ab illo citò proxima. Et in peccatores respicit ira illius. Postremo addit Christus: Et civitatem eorù succendet. Nō in personas tantū precipuè delinquentes, sed in omnes tantū facinoris conscios, tantū lecleris fautores, tantū impietatis applausores, in loca ipsa, & cōmunitatē vniuersā læuiet ira Dei, ignis, vastatio, exterminiu. Ad hos persecutores quadrat illud Apostoli: In nullo terreamini ab aduersariis, quæ illis est causa perditionis. vtitur verbo iudeis, quæ non solum causam, sed certum a gumetam significat. Quadrat quoque in primis illud Sophoniæ Prophetæ: *Va pronocatrix, Et redempta ciuitas, columba: non audivit vocem (vocationum ad nuptias cælestes, ad sanam & orthodoxam fidem) Et nō suscepit disciplinam* (Catholice enim religionis disciplina, exacta mandatorum Dei observatio, tota est odiosa) *ad Deum suum non appropinquavit. Principes eius in medio eius quasi leones rugientes, iudices eius lupi vesperi, propheta eius veiani, viri infideles sacerdotes eius polluerunt sanctum, iniuste egerunt contra Legem.* Vbi viget persecutio, principes sunt crudeles, iudices auari, falsi prophetae, & loquentes mendacia, qui sacerdotum locum tenent, pollute viuunt & flagitiose. Sequitur: *Dominus iustus scilicet est. Nō faciet iniquitatem: iusta exercebit iudicia. Mandè, mandè iudicium suum dabit in lucem, Et non abscondetur.* Citissime vindictam faciet, & quidem illustrem quam omnes mirabuntur. *Nesciuit iniquus confusionem.* Putavit hactenus impius persecutor, quodd nullam passurus sit confusionem Sed sequitur: *Disperdidit gentes, Et dissipati sunt anguli earù: desertas feci res eorum, dum non est qui transeat: deolata sunt ciuitates eorum, non remanente viro neque ullo habitatore.* Hoc est perdere homicidas, & succendere ciuitatem eorum.

Exempla iustitiæ Dei in persecutores fidei. Sic Iudæorum Hierosolyma ab Assyriis vastata est. Sic Vandalorum Arrianorum Carthago à Belisario Iustiniani duce direpta est. Sic schismaticorū & contra sancti spiritus maiestatem hæreticorum Orientalium Constantinopolis à Mahumetanis occupata est. Et vt personas ipsas atque homicidas verè fidei persecutores perstringamus, sic Cōstantinus Arrianus, mœrore confectus, cum contra Iulianum proficisceretur, obscure interiit: sic Valens Arrianus, persecutor grauis, in bello contra Gothos, in casu a succensus, obiit. Sic Anastasius, Chalcedonensis Cōcilij hostis, fulmine de cælo percussus occubuit. Sic Cōstantinus Copronymus,

Icono

Iconomachus, vehementissimè esse vociferatus, cuius quoque inimici diebus nomachus, & sequens, à Sebastianus iunior, persequi stultus, necus Arrianus, bus corrosus, gonis perle Decius, Valente morte omniterant. Nemo proreptu, folius occubuit in seipsum Severus, & perfecti sunt, ditur, corpori inuentum. tate cōfiscit equam comedere cōsu Constantini appetentissimi sibi glorioliter, à Maximo sangibus innatus, cuius quoque Christianis in hos omnia, Christianis, incertum hodie & dum hæc grauis Ecclesiæ hereticos te Principes, dicitur trucid.

det vos. Et
 proxima.
 Christus: Et
 recipiē de
 ai i celestis
 a. & comu-
 xterminiū.
 In nullo ter-
 vtitur ver.
 gumētum
 noniā Pro-
 : non audi-
 nam & or-
 olicā enim
 obseruatio,
 t. Prīncipet
 upi uisperi,
 uerum ian-
 persecutio,
 meta, & lo-
 nt, pollēt
 icer est. Ni
 manē inō-
 imē vindi-
 abuntur.
 pius perse-
 d lequitur:
 as feci vni-
 rates eorum,
 est perdere
 ata est. Sic
 Iustiniani
 Et i spīritus
 inopolis ā
 atque ho-
 ic Cōstan-
 a Iulianum
 anus, per-
 succentus,
 is, fulmine
 ronymus,
 Icono

Iconomachus, & acerbissimus persecutor, calidis febribus
 vehementissimē agitatū, se viuētem in ignem coniectū
 esse vociferatur, & moritur Sic Leo Armenius Iconoma-
 chus quoque in ipsa Ecclesia à conspiratis ipso natalis Do-
 mitici die interficitur. Sic Philippicus Imperator, tum Ico-
 nomachus, tū Monochelita, & ipse quoque Catholica per-
 sequens, à Senatoribus suis in conuiuio occiditur. Sic Valē-
 rianus iunior diuum Ambrosium vexans, & Catholicos
 persequi studens, à Maximo tyranno trucidatur Sic Hune-
 ricus Arrianus sæuissimus in Africa persecutor, à vermi-
 bus corroso interit. Sic denique primi illi Christianæ religio-
 nis persecutores, Nero, Domitianus, Seuerus, Adrianus,
 Decius, Valerianus, Maximinianus, Maximinus violenta
 morte omnes, vel acerbissima, vel ignominiosa valde pe-
 nierunt. Nero, tum sua, tum alterius manu adiutus, fer-
 ro peremptus est, Domitianus suorum conspiratione con-
 fessus occubuit. Adrianus miserabili fato consumptus est,
 ut in seipsum læuire voluerit, si per domesticos licuisset.
 Seuerus, & Iulius Maximinus filius eius, ab exercitu in-
 terfecti sunt. Decius cum toto suo exercitu à Gotthis cæ-
 ditur, corpusque paludis voragine absumptum, nusquam
 inuentum. Valerianus à Persis captus, miserabili captiui-
 tate cōsicitur. Persarum Regi sublellij vice seruiens, quum
 equum conscenderet, & micæ panum sub mensa eius
 comedere coactus. Maximinianus, Massilia captus, ius-
 sa Constantij necatur. Maximinus Christiani sanguinis
 appetentissimus putrescentibus genitalibus, vitæ tadio,
 tum sibi gladio intulit. Sed & præter istos, Maximianus
 aliter, à Maximino adoptatus, ac Cæsar renunciatus Chri-
 stiano sanguine vsque ad insaniam effuso, vlcere ingui-
 nibus innato, vermibus vndique erumpentibus, obiit. Li-
 cinius quoque tyrannus, Constantini clementia abusus,
 Christianis infestissimus, Thessalonica captus, interficitur.
 In hos omnes iusta ira Dei defecit. Iulianus demum apo-
 stata, Christianis molestissimus, in Persia, exercitum du-
 cens, incerto ictu percussus, blasphemans moritur Qui ho-
 rum hodie facta imitantur, horum exitus perhorrescāt. Nā
 & iam hæc scribimus, Henricus tertius, Francorum Rex,
 grauis Ecclesiæ Dei persecutor, primū terra hypocriti. &
 hereticos tolerando, postea aperta perfidia & Catholicos
 Prīncipes, duos fratres Guisianos, Cardinalē & Ducē, bar-
 bare trucidādo, iusto demū Dei iudicio trucidatur & ipse.

104. Bapt.
 Egnatius. lib. 1.

Orat. 2. in Iulianum.

Apud Surium
in vita SS.
Inda & Domina, tom. 6.
Pag. 1802.

Elizabetha
Anglo-caluinistarum
idolum.

3. Reg. 20.
Eccle. 3.
Esaiâ 33.

Actib. 23.

De his omnibus dici potest, quod Gregorius Nazianzenus iuxta Scripturas scripsit: *Quomodo facti sunt in desolationem, repente distituti sunt, perierunt propter scelera, tanquam pulvis qui dissipatur à procella, tanquam arena vèto disiecta, tanquam ros matutinus, tanquam sibilus sagena emissa, tanquam contritus, tanquã coruscatio perstringens.* Hæc ille. Nec est quod de leui aut momentanea aliqua pace, felicitate, gloria, persecutores seruatorum Dei (vt in Anglia superbissimè faciunt) gloriantur. Maximianus Imperator, & Christiana religio hostis acerrimus, cum ab aspersione sanguinis immolationum, milites suos Christianos magno cursu se longè propitèr cerneret, vt eos ad sceleris societate reuocaret, his inter cetera verbis vsus est: *Quò abitis, o homines, deos nostros negatis? Non videtis victorias & trophæa? Nò videtis bona plurima, quæ bonis adiucuntur; & quemadmodù quæ sunt, rectè quidem se habent, & sunt in tuto, alia verò accedunt quotidie; & quorum non eramus prius domini, in ea nunc dominatum obtinemus? Nò gloriã quæ augetur? Non imperium quod dilatatatur? Non ciuitates, quæ partim quidem sunt tributaria, & iam captæ, partim veri sunt iam iam capiendæ? Non gentium Reges, qui sunt reputati per mancipijs? Non omnia quæ eueniunt nobis ex sententiã? Cuiusnam ergo hæc contingunt providentiã? Vobis persuadeant temporum temperationes, moderata pluuia, fructuum fertilitates, imò veri vniuersum tempus fructus producents, & spectantia omnia ad abundantiam.* Hæc ille ethnicus & impius Imperator, Christianos in summa rerum ad tempus affluentia persequens. Similia hodie pleno ore iactant Anglo-caluinista, quorum & eadem penè verba videre licet in libro ad persecutores Anglos, pagin. 209. & 210. quia videlicet triginta totis annis regnauit ibi hæretica princeps, prospera semper fortuna vsq; quam etiam ob causam, illam penè vt deam colunt, diem natiuitatis eius Septemb. 7. & diem quo ad regni hiliu peruenit, 17. Nouembri, maxima cū solennitate toto regno festum celebrantes, eamque in publicū prodeuntē, genu in terram flexo, & manu eleuata acclamantes, adorant, idq; tanta religione, vt qui hoc studiosè nò præstat, hostis regni iudicetur. *Sed non gloriatur accinctus aquè vt distictus. Ne dixeris: Peccaui, & quid mihi accidit triste? Altissimus enim est patiens: redditor. Vt qui pradaris, nōne & tu praberis? & qui spernis, nōne & ipse sperneris? Cum consummatoris deprauiationem, deprauiaberis: Cum fatigat, desieris cetera tenere, contēneris: Veniet Rex iratus, qui missis exercitibus suis, per-*

det homicidas
ut alios ve
erum succen
tas Euange
dicabitur, &
iunt & alij
tholicos per
400. Il dign
es Rex; Va
nani in Ori
gloriantur A
Impij Reg
tu; Manaf
longa fatis i
netque in n
palo abduct
tantum quæ
gante adhu
Deus sic con
consumetur i
nam verò pa
dam euangeli
quæcere faci
merito quis
mne? Quom
no, & multu
columna m
ficiu muta
fic Deas mo
nos à virtut
inuariabilis
gnus & bon
cane ad cæle
stibus, occid
indignation
remouear.
id est, in D
quò caro pr
ram: Vias q
trueris, ver
tum acetba
alexandi per

de homicidas istos, sanguinarios Anglocaluinistas, & quos-
 que alios veritatis Euangelicæ persecutores, & civitatem
 eorum succendet, Non est abbreviata manus Domini, nec ve-
 ritas Euangelij extincta. Cum tempus acceperit, ille iustitias
 indicabit, & tarditatem vindictæ gravitate pensabit. Fue-
 runt & alij hæretici principes, qui totis triginta annis Ca-
 tholicos persecuti sunt, vt in Perside circa annum salutis
 480. Idigertes Rex, & ibidem circa annum 480. Garara-
 nes Rex, Valens quoque & Constantius Imperatores Ar-
 meni in Oriente; ne de suæ Elizabethæ regno trigesimali
 gloriantur Anglocaluinistæ.

Impij Reges Iudæ, qui sanctos Prophetas persequeban-
 tur; Manasses Esaiam, Sedechias Ieremiam, & alij alios, Psal. 74.
 longa satis impunitate ac fortuna prospera vsi sunt: sed
 uterque in miseram captiuitatem cum toto tandem po-
 pulo abducti sunt: quibus cum adhuc in transmigratio-
 nem quidam eorum essent sub Iechonia captiuo, re-
 gnante adhuc Hierosolymis Sedechia, per Ezechielem
 Deus sic comminatur; *Tertia pars tui peste morietur, & fame* Ezech. 5.
consumetur in medio tui, & tertia pars tui in gladio cadet: ter-
tiam vero partem tui in omnem ventum dispergam, & gla-
diam euaginabo post eos. Et complebo furorem meum, & re-
quiescere faciam indignationem meam in eis. Exclamare hic
 merito quis posset: *Vbi sunt misericordia tua antiquæ Do-*
mine? Quomodo miserator & misericors Dominus, longani-
mus, & multum misericors, sic loqueris? (Sed quemadmodum Simile.
 columna modò tibi est dextera, modò sinistra, quia tu
 istum mutasti, quum illa sit immobilis, & semper vna:
 sic Deus modò nobis est benignus, modò iratus, quia
 nos à virtute ad vitium deflectimus, quum in se totus sit
 inuariabilis. Piis & timentibus cum à dextris stat, beni-
 gnus & bonus est. Vitiolis, improbis, seruos suos qui vo-
 cant ad cælestes nuptias tenentibus, contumelia afficien-
 tibus, occidentibus, à sinistris stat, iratus est, furore &
 indignatione plenus. Vox iusti est: *A dextris est mihi, ne* Psal. 118.
commouear. Et Sapiens dicit; *Cor sapientis in dextera eius,*
id est, in Deo stante à dextris: Cor stulti in sinistra illius,
quò caro propenderit, & natura corrupta inclinatur. Et ite- Ecclesi. 10.
rum: Vias quæ à dextris sunt inuit Dominus, id est, probat:
peruersæ verò sunt, quæ à sinistris sunt. Stante ergo impio-
 rum acerba persecutione, & seruos Dei ad se missos di-
 uexandi perpetua voluntate, stat Dei sententia immo-
 bilis,

Vet. populi
 Reges à Deo
 castigati.

Ezech. 5.

Simile.

Psal. 118.

Ecclesi. 10.

Prov. 4.

bilis, quòd perdet homicidas illos, & ciuitatem eorum succendet. De hac Dei iustitia in peccatores obitatos, vide supra plura in Domin. 9. post Pentec. text. 3. & 4. ad illa verba: *Veniens dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo, & cetera quæ sequuntur.*

8. *Amice, quomodo huc intrasti, non habens vestem nuptialem?*

Contra pseudo-
dochristianos. **L**ocus moralis contra pseudochristianos, seu nomine ten⁹ tales, & cõtra nostri temporis Politicos Hoc est enim iam quartum genus impiorum, quod Christus in hoc amplissimo Euangelio taxat. & quidem (vt ex sequenti loco apparet) grauissimè. Primi volebant venire ad nuptias, ad fidem & professionem nominis Christi. Secundi neglexerunt venire propter suas rerum temporalium cupiditates. Tertii, ad eò nõ veniunt, vt à quibus vocati fuerant, pessimè mutauerint, tenentes eos, & cõtumeliosi affectos occidentes. De quibus omnibus iam aliquid dictum est. Quartum genus eorum est, qui vocati ad nuptias; veniunt quidem, & discumbunt cù aliis, nomina sua Christo dederunt, baptizantur, fidem profitentur, Sacramentorum cõmunioni se immiscunt; sed veste propriè nuptiali carèt, illa sanè, de qua Christus dixit: *Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis.* Amicus sponsi est, & tanquam amicus discumbit in nuptiis, qui seruat mandata Dei, qui Deum diligit. *Qui enim diligit me* (ait Christus) *sermones meos seruat.* Ideò dicit hoc loco Rex, qui nuptias fecit, *Amice, tu qui te amicum profiteris, & tanquam amicus huc intrasti, quomodo, qua hõte id fecisti, non habens dilectionem mei, quod amicorum est proprium, non diligens voluntatem meam, non faciens præcepta mea, non quærens honorem meum? Hoc enim amici, hoc legitimi hospitis est, hoc serui mei, qui te vocarunt, docuerunt: docentes te seruare omnia quacunque mandauit illi.* Rursum, hæc vestis nuptialis est dilectio fraterna, dicente iterum Christo: *In hoc cognoscet omnes quòd discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad inuicem.* Vestis igitur nuptialis, Christiano propria, est & hæc fraterna dilectio. Hæc enim duo separari nõ possunt, dilectio Dei, & dilectio proximi, vt in aliis iam locis ostensum est, & maximè dilectio totius societatis & congregationis proximorum, quæ est ecclesia Catholica. Vestis ergo nuptialis qua caruit hic cõiuruit impudens & miser, est vera & pura charitas (vt in altero quoque Prom

Lucas 9.

Ioan. 15.

Ioan. 16.

Matth. 23.

Ioan. 13.
Testis nuptialis
quæ.

Promptuario
verus Christi
non, sed oper
sentia bona
mentum m
am: est deni
de, Christian
Verus itaque
Dei, verus
Christi, & h
Atqui am
tiones. Est i
dehatur am
suo, cum be
re, & idem
maximè seru
iam patem tim
verba mea in
sua vobis: si
equilimum
mandatis eius
fientes, id e
flagitat. Rur
Similitudo e
ipse assimila
dignis, Deus
terra es, in
hes, & Deus
sequi vestigia
tius, qualem
cos est omni
omnia com
bis larga m
sanctum susce
dantiam grat
vobis dedit,
dedit, & cum
rar, vt & no
mus, dicent
Dauid, toto
singuli liber
ferrent: Tu

em eorum
tinatos, vi.
& 4 ad il-
mici tui val.

vestem nu.

seu nomine
oc est enim

in hoc am-
eri loco ap-
nuptias, ad
eglexerunt
itates Ter-
essimè mul-
Occidentis.

artum ge-
quidem, &
runt, bap-
munioni le-
anè, de qua

ego præcipio

seu morbitur

Qui enim

o dicit hoc

cum profi-

qua fiore

icorum est

faciès pra-

nim amici,

dearut, do-

mandant illi-

na, dicente

uli mei est,

nuptialis.

Hæc enim

proximi, et

totius for-

est ecclesia

Quis im-

terio quosq;

Promptuario Catholico ad hæc verba explicatum est) est
verus Christianismus, vt diligamus non lingua & verbo tan-
tum, sed opere & veritate: est charitas de corde puro, & con-
scientia bona, & fide non ficta: est profiteri Christum non in
sermone malitia & nequitia, sed in azymis sinceritatis & veri-
tatis: est denique, ex animo & tota affectione, atque sincere,
Christianum esse, quod dici cupiunt, & haberi volunt.
Verus itaque Christianus, verus coniuui nuptiarum Filij
Dei, verus filius Ecclesiæ Catholicæ, amicum se Dei, &
Christi, & Ecclesiæ profitetur.

Atqui amicitia omnis quatuor habet necessarias condi-
tiones. Est inter amicos animorum consensus, & sic quali-
dicitur amicitia, vt sit rerum diuinarum & humanarum con-
sensu, cum beneuolentia coniuncta. Est igitur in hoc nexu idem
res, & idem nolle Quare sicut Deus hanc amicitia legem
maximè seruat, dicens: Ego diligentes me diligo: & rursus, Vo-
luntatem timentium se faciet: & iterum, Si manseritis in me, &
verba mea in vobis manserint, quodcunque volueritis, petetis, &
faciet vobis: sic ab altera parte, vt nos eam legem seruemus
requisitum est, iuxta illud: Beatus vir qui timet Dominum, in
mandatis eius voluit nimis. Christum ergo & Dei amorè pro-
fiterentes, id omne velle debemus quod Deus vult, mandat,
fragitur. Rursus inter amicos est quedam similitudo.
Similitudo enim moru beneuolentiæ conciliat: sed & amor
ipse assimilat amantem amato. Sapienter Augustinus: Si Deum
diligis, Deus es, iuxta illud; Ego dixi, dii estis. Si terram diligis,
terra es, iuxta illud: Terra es, & in terra ibis. Christianus ergo
Deum, & Deum diligis, debes conformis fieri imagini Filij eius,
sequi vestigia eius, ambulare sicut ille ambulauit, imitator esse
illius, qualem se Paulus fuisse profitetur. Iam verò inter ami-
cos est omnium bonorum communicatio. Amicorum enim
omnia communia. Quoniam igitur Christus omnia sua no-
bis larga manu communicauit, effundens in nobis Spiritum
sanctum suum ab ipse, & à quo accepimus (teste Paulo) abun-
dantiam gratia, & donationis, & iustitia; qui denique se totum
nobis dedit, quia nobis datus, nobis natus, semetipsum pro nobis
dedit, & cum eo Pater nobis omnia donauit: necessariò sequi-
tur, vt & nos vicissim ex sincera dilectione nos ei totos de-
mus, dicentes, & opere complentes, cum sancto illo Rege
Dauid, totoq; populo eius, quum ad templi Dei structuram
singuli liberalissimè & maxima cum animi alacritate con-
ferrent: *Tua sunt omnia Domine; & qua de manu tua accepi-*

Amicitia 4,
conditiones.

1.

Prou. 1.

Psal. 144.

104. 10.

Psal. 110.

Rom. 9.

1. Pet. 2.

1. Ioan. 3.

Philip. 3.

3.

Tit. 3.

Rom. 5.

Esai. 7.

Tit. 2.

Rom. 4.

1. Paral. 29.

17115,

mus, dedimus tibi. In Dei cultum, obsequium, seruitium, venerationem faciendam, honorem tuendum & propagandum, omnia nostra impendi debent, vt ei demus quæ tua sunt. Sic Christus dixit: *Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis:* sicuti ad se quod atinebat, postea dixit: *Ego dico vos amicos meos, quia quacunque audiui à Patre meo, nota feci vobis.* Postremò, inter amicos est quædam æqualitas, quæ inter profus inæquales amicitia (quæ coniunctionem beneuolam & familiarem sonat) esse non potest. Et quidem in rei natura maxima est inter Deum & hominem inæqualitas. Sed fecit inscrutabilis Dei prouidentia & amor in nos ineffabilis, vt dato nobis Filio suo, siue per nuptias Filij sui, (vt suprâ explicatum breuiter est) Deus iam homo factus, & frater noster, & amicus, & socius fieri voluit, nosque Dei ipsius & filij, & hæredes, & cum Christo cohæredes efficiamus. Hæc æqualitas admirabili Dei consilio facta est, ne, stante semper illa maxima inæqualitate, solam reuerentiam, aut timorem erga Deum gereremus; & vt hæc mediante quadamtenus æqualitate, amor purior, & dilectio suauior, amicitia sincerior, coniunctio affectuosior, fiducia maior, charitas perfectior inter Deum & nos coalesceret, & in nobis erga Deum cresceret. Postulat ergo has quatuor conditiones vestis ista nuptialis, charitas & dilectio Dei verè Christiana.

Charitas cur vestis nuptialis dicta.

1. Pet. 4.

Luce 12.

Apoc. 19.

Ioan. 3.

Ioan. 19.

Rom. 5.

Nuptialis vestis perpetuò gerenda.

Quæ quidem vestis meritissimè dicitur, quia operit multitudinem peccatorum, teste Petro; quia cor accendit & calefacit: *Ignis enim ille est, quem Christus in terram misit, ut arderet:* quia animû splendidissimè ornat, vocata à Ioanne Byssinum *splendens & candidum.* Nuptialis autem dicitur, quia hæc propriam Filij Dei induit, cum humanam naturâ diuinitati suæ copularet. *Sic enim Deus dilexit mundum, ut unigenitum suum daret, &c.* sed maximè quum in cruce Redemptionis nostræ mysterium, & quasi matrimonium inter se & Ecclesiam consummasset, dicens, *Consummatum est.* Commendat enim charitatem suam in nobis Deus, id est, maximè illi fitem & commendabilem reddidit: quoniam, eum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est. In cruce quippe vestem charitatis contexit, non de pilis animalium, nõ de corticibus herbarum, non de interioribus vermium, sed de interioribus suorum viscerum; idq; cum lateris apertione amorè cordis patefecit. Deniq; est vestis nuptialis, quia vt Christus illam perpetuò gessit, quû hic in terris has nuptias instruit

uicium, & pagandum, tua sunt. *qua ego dixi: Ego qui meo, nota pietas, quae actionem be-*
 Et quidem em iniqua amor in nos nuptias filij in homo fa- uir, nosque redes effeci facta estine, in reueren- vt hac me- & dilectio- sior, fiducia coalesceret, has quatuor- ctio Dei ve-
 operit mobili- & calefa- q. ut arderet- ne Byssinam, quia hanc- ui a diuini- s, ut unge- ce Redem- in inter se & q. Commem- axime illu- ad huc por- uee quippe- ium, no de- ium, sed de- a pericula- lis, quia vt- has nuptias- inltuae

instrueret, & sponsi officium faceret, ex maxima in nos cha-
 ritate salutem nostram operatus in terra, & pertransiens bene-
 faciendo & sanando omnes oppressos a diabolo; sic vicissim nos
 eam perpetuo & indefinenter gestare debemus, durate con-
 iugio hoc nuptiali, id est, in tota hac malitia peregrinatio-
 nis huius; donec, sablatis mensis, thalamum sponsi ingre-
 diamur, in sancta sanctorum, in qua Pontifex nossemel in-
 gressus est, aeterna pro nobis redemptione inuenta, & quod nos
 praecessit parare nobis locum. Hanc vestem perpetuo indui
 oportet, quia elegit nos (ait Apostolus) vt essemus sancti; & vt
 sanctus Zacharias dixit, dedit se nobis, vt seruamus illi in
 sanctitate & iustitia coram ipso omnibus diebus nostris. Quare,
 quemadmodum Nabuchodonosor Rex praeposito domus
 suae in mandatis dedit, vt de filiis Israhel captiuus quosdam
 eligeret, in quibus nulla esset macula, decoros forma, & eruditos
 omni sapientia, cautos scientia, & doctos disciplina, qui possent
 iare in palatio Regis; quibus & idcirco constituit annonam per
 singulos dies de cibis suis, & de vino unde bibebat ipse; vt vide-
 licet non nisi sic vestiti & induti coram Rege tandem com-
 parerent; eodem plane modo Deus Pater ex hac massa per-
 lationis, & captiuitate totius mundi elegit quosdam a con-
 stitutione mundi, per Christum, quasi praepositum domus
 suae, vt essent sancti, populus acceptabilis, sectator bonorum
 operum, Ecclesia gloriosa, & sine ruga, & sine macula; qui stent
 postea in conspectu Dei & Agni, laudantes eum in secula
 saeculorum; quibus propterea dat in singulos dies anno-
 nam, de Spiritu suo quem dedit nobis, de pane suo quem dedit
 nobis, quae est Caro eius pro mundi vita; de vino suo quod
 mensit nobis; qui est Sanguis noui Testamenti: vt sic noua in-
 nocentiae stola vestiti, & magis ac magis in scientia & in omni
 sensu abundantes, pleni dilectione, repleti omni scientia, digni
 uideamur stare ante Filium hominis, pro tribunali sedentem,
 & confedere & conregnare cum eo in caelestibus regnante. Talis
 & tanta res, tam necessaria, tam gloriosa est hac vestis nuptia-
 lis: quam omnes habere necesse est, quia intrant in domum
 nuptiarum Filij Dei, & accumbunt in Sacramentis Ecclesie
 Ca holicae, & fidei Christianae professionem gerunt. Vestis
 nuptialis (ait diuus Hieronymus) praepcepta sunt Domini, &
 opera quae complentur ex Lege & Euangelio, nouique hominis
 officium vestimentum. Si quis igitur in tempore iudicij inuentus
 fuerit sub nomine Christiano non habere vestem nuptialem, hoc
 est, vestem supercaelestis hominis, sed vestem pollutam, id est,
 uete

Psal. 71.
Act. 2.Hebr. 9.
Ioan. 14.
Ephes. 1.Luca 1.
Allegoria.

Daniel. 1.

Ephes. 3.

Tit. 2.
Ephes. 5.1. Ioan. 4.
Ioan. 6.
Prou. 9.Luca 12.
Phil. 1. 1.Rom. 5.
Luca 21.
Ephes. 1.In comment. in
Matth. cap. 23.

veteris hominis exuuias hic statim corripitur, & dicitur ei: *Antece, quomodo huc intraſti, non habens veſtem nuptialem?* Quomodo enim (ait D. Chryſoſtomus) ſi aliquis cum nigro veſtimentiſ inueniatur in nuptijs, ſordidat gloriam nuptiarum; ita & qui opera habet tenebroſa, & inter Chriſtianos quaſi vnus ex eis conuerſatur, ipſi Chriſtianitati facit iniuriam. Homo itaque aut ſecundum locum eligat veſtem, aut ſecundum veſtem eligat locum: aut ſecundum opera eligat profeſſionem, aut ſecundum profeſſionem faciat opera. Qui vult eſſe Chriſti, faciat opera Chriſti. Qui autem non vult opera Chriſti facere, audiet in die iudicij: *Amice quomodo huc intraſti, &c* Hæc ille.

Contra Politicoſi noſtri temporis.

Quæ verba, vt & tota præcedens oratio, contra execrabile hodie Chriſtianorum genus, qui Politici vocantur, & veri Chriſtiani non ſunt, vt pote in quibus ethnicorum reuixit ſpiritus, magiſq; in impij Machiauelij, quam in Chriſti ſchola edoçti ſunt plerimum valent. Iſti enim hæc veſtem nuptialem adeo non habent, adeo ſine illa in nuptijs Filij Dei accubunt, adeo illam proſuſ negligunt, vt cum Chriſtianos & Catholicos ſe dicant, nihil minus quam huiuſmodi ſunt; pacem videlicet Reipub. Principū libidines, ac iuſque leges, rerum temporalium affluentiam, cōſeruationem, incrementa, toti penitus Chriſtianæ religioni antepoſant. Illorum enim axiomata hæc ſunt: *Reipublicæ ſtatum & conſeruationem priorem & antiquiorem habere oportet, quam religionis cauſam. Status ciuiliſ & politicuſ, Eccleſiæ ſtatū antecellit. Regum decreta ac placita primum authoritatis locum tenent. Conſcientias lethaliter vulnerant, qui in materia religionis neceſſitatem obediendi imponant. Virorum fortium hic ſcopuſ, hoc ſtudium, hæc cura primaria eſſe debet, vitam latam & affluentem* *ducere, quaſtiones autem de religione togatis hominibus & moribus relinquere.* Hæc ſunt eorum pauca & multæ axiomata peſtifera & venenata, à quibuſdam quidem, libelliſ Gallieſi in vulgus ſparſiſ, publicè editaſ; ſed à quampſurimiſ in præxim redacta. Iſti omneſ veſte nuptiali non carent tantum ſed ea impiè ab humeriſ reiecta, de ſua nuditate turpiter gloriantur. Si charitatem haberent, de corde puro, & conſcientia bona, & ſide non fictaſ; ſi in ſinceritate & veritate Chriſtum profiterentur; ſi amici Chriſti, & diſcipuli, & fratres eiuſ, aut eſſent, aut eſſe contenderent; ſi nuptiarū cæleſtium fructum ita expeterent, vt titulum ambiunt; hæc tam horrenda vel obiter in animum & cogitationem admittere, exhorreſcerent. Ethnicuſ hic ſpirituſ eſt, vox athea, verba ſatanica. Sic

Hom. 47. op. im- per. in Matth.

Politicoſi
axiomata.

1.
Bloy p. g. 11. &
2.

3.
Antiquiſart.
pag. 124.
4.

* Vide Dom. in ducere, quaſtiones autem de religione togatis hominibus & moribus relinquere. Hæc ſunt eorum pauca & multæ axiomata peſtifera & venenata, à quibuſdam quidem, libelliſ Gallieſi in vulgus ſparſiſ, publicè editaſ; ſed à quampſurimiſ in præxim redacta. Iſti omneſ veſte nuptiali non carent tantum ſed ea impiè ab humeriſ reiecta, de ſua nuditate turpiter gloriantur. Si charitatem haberent, de corde puro, & conſcientia bona, & ſide non fictaſ; ſi in ſinceritate & veritate Chriſtum profiterentur; ſi amici Chriſti, & diſcipuli, & fratres eiuſ, aut eſſent, aut eſſe contenderent; ſi nuptiarū cæleſtium fructum ita expeterent, vt titulum ambiunt; hæc tam horrenda vel obiter in animum & cogitationem admittere, exhorreſcerent. Ethnicuſ hic ſpirituſ eſt, vox athea, verba ſatanica. Sic

1. Tim. 1.
1. Cor. 13.
Ioan. 13.
Matth. 23.

olim ethnici
eſſe ampliſſi
ſert. Tantum
ſimū glorioſi
quid ad noſ
nat, qua quo
ſpymores ſi
pmpereſ cau
neria perfru
pſerum ſiſi
lar vituſt un
leatur dura
tenti, ſed qua
quam rectorib
diciarum ſu
honorant, ſed
panuſ, quam
Nulluſ ducac
cunquam inu
vel curuſ ſu
quodlibet. Ab
ſtauerit, vel
Entruamur
omniuſia ſi
quoque ludat
concrepent, th
ſue crudeliſſe
publicuſ imm
tate vel auſe
nuiſ, enert at
veri ſilla ſit
rauerunt, ad
expoſiant qua
dere cultoribu
nihil à peſte, n
ci hæc hodie
probant, faci
ubi Politici n
leat, vſu ven
doctiſſimaſ
Quuſ hanc Re
lardonapali c
olim

olim ethnici ac pagani suam falsam religionem colebant, teste amplissimo S. Augustino, qui hæc eorum verba protulit. *Tantum fiet (inquiunt) tantum floreat copis referta, virtus gloriosa, vel, quod est felicitus, pace secuta sit Respublica. Et quid ad nos? Imò ad nos magis pertinet, si diuitias quisque semper auarus, qua quotidianis effusionibus suppetant per quos sibi etiam infirmiores subdat quisque potentior. Obsequantur diuitibus pauperes causa saturitatis, atque ut eorum patrociniis quietas mentia persuantur diuites pauperibus ad clientelas. Et ad miserum sui fastus abutantur. Populi plaudant non consultoribus utilitatum suarum, sed largitoribus voluptatum. Non iubentur dura, non prohibeantur impura. Reges non curent quam bonis, sed quam subditis regnent. Prouincia Regibus suis non tanquam rectoribus morum, sed tanquam rerum dominatoribus, et dilectorum suarum prouisoribus seruiant: eosque non sinceriter timeant, sed nequiter ac seruiliter timeant. Quid aliena vita patris, quam quid sua vita quisque noceat, legibus aduertatur. Nullus ducatur ad iudices, nisi qui aliena rei, domui, salutis, vel corporis inuito fuerit importunus aut noxius. Caterum de suis, vel cum suis, vel cum quibuscunque volentibus faciat quisque quodlibet. Abundent publica scortis, vel propter omnes quibus frui liceuerit, vel propter eos maximè, qui habere priuata non possunt. Extruantur amplissima atque ornatissima domus, ubi opipara conuiuia frequententur, ubi cuique libuerit et potuerit, die nocteque ludatur, bibatur, uolentur, dissipantur. Saltationes undique creperent, theatra inhonestæ lætitiæ uocibus, atque omni genere sine crudelissima, siue turpissima voluptatis exastuent. Et ille sit publicus inimicus, cui hæc felicitas displicet. Quisquis eam mutare vel auferre tætauerit, eum libera multitudo auertat ab auribus, auertat à sedibus, auferat à uiuentibus. Illi habeantur diuini (illa sit uera religio) qui hanc adipiscendam populi procurauerunt, adeptamque seruauerunt. Colantur ut uoluerint, ludos exposcant quales uoluerint, quos cum suis, vel de suis possent habere cultoribus. Tatum efficiatur ut huic felicitati nihil ab hoste, nihil à peste, nihil ab ullà clade timeatur. Hæc illi olim ethnici, hæc hodie nostri Politici, paucis exceptis, omnia dicunt, probant, faciunt; ut in duorum magnorum Principum aulis, ubi Politici magis quam Christiani fide & autoritate polleant, usu uenisse cernimus. Sed quid ad hæc sanctissimus & doctissimus Pater Augustinus respondeat, audi. Subiungit, *Quis hanc Rempub. sanus non dicam Romano imperio, sed domui Iordanapali comparauerit? qui quondam Rex ita fuit, ut in se-**

Pars Æstiuales.

Ff

pulchro

De Ciuita. Dei,
lib. 3. cap. 30.
Politico-
rum hodie
verba,
ex ore paga-
norum.

pulchro suo scribi fecerit, ea sola se habere mortuum. qua libidinis eius, cum uiuere, hauriendo conumpserat. Quem Regem iusti haberent, sibi in talibus indulgentem, nec in eis cuiquam uilla seueritate aduersantem. huic libentius, quam Romam ueteri Romulo, templum & flaminem consecrarent. Hac ille, nec enim ampliori refutatione tam fœda paradoxa ex Epicuri schola profecta digna esse existimauit, nisi quod ex profanis ipsis authoribus nullam sine iustitia stare Rempub. posse, longa postea disputatione confirmat. Ad religionem autem quod attinet, & veri Dei cultum, quem iste Politicorum atheismus explodit, nullam sine ea veram aut optabilem Reipub. pacem consistere posse, ex ipsis profane sapientiæ principis ac Philosophorum placitis, idem clarissimus doctor ostendit: quæ quia isti Politici libentius audiunt quam uoces diuinas, (quod tamen in homine Christiano inexpressibile scelus est) ex Augustino breuiter transcribemus, Pax (inquit) corporis est ordinata temperatura partium. Pax animæ irrationalis, ordinata requies appetitionum. Pax animæ rationalis, ordinata cognitionis actionumque consensus. Pax animæ & corporis, uita & salus animantis ordinata. Pax hominis mortalis, & Dei immortalis, ordinata in fide sub æterna lege, obedientia. Hæc pacis genera sola ratio & philosophiæ studium homines docuit: quæ si in prioribus membris tenent Politici, cur negant in postremo: nisi quia animales sunt, non sapientes ea quæ Dei sunt. Prudentia carnis ualent, quæ inimica est Deo, quæ legi Dei subiecta non est, nec enim potest. Denique toti ad terrenam ciuitatem pertinent, ut filij secundum carnem; non ad ciuitatem Dei & cœlestem, ut filij in Spiritu sancto regenerati. Alioquin agnoscerent uerum esse, quod D. Augustinus de uera pace disputans scribit: Omnis (inquit) usus rerum temperatum refertur ad fructum terrenæ pacis, in ciuitate terrena. Sic faciunt isti Politici. In cœlesti autem ciuitate refertur ad fructum pacis æternæ: subferuit religioni, qua mediante ad hunc fructum peruenimus. Nam & natura ipsa hominis rationalis hoc nos docet. Vnde subdit Augustinus: Si irrationalia essemus animantia, nihil appeteremus præter ordinatam temperaturam partium corporis, & requiem appetitionum, nihil præter quietem carnis, & copiam uoluptatum, ut pax corporis prodesset paci animæ. Sed quia homini rationalis anima est, totum hoc quod habet commune cum bestis, subdit paci animæ rationalis, ut mente aliquod contempletur, & secundum hoc

August. de Ciuit.
Dei, li. 19. c. 13.

2. Corinth. 8.
Roman. 8.

Pax uera.
August. de Ciuit.
Dei, li. 19.
c. 14.

hoc aliquid
quam pacer
tionalis pac
tam & affi
cenfuium
tere uide
lis quæ est
na, penicu
cet August
mentis infir
opus habet
rio, ut liber
fitas, docer
operante
obtentio, o
in fide uide
Hæc est
est pax de
uobis, pace
(quæ est p
cta religio
ualeant, in
utraque pa
ni appetere
Politicos S
fide, (qual
meque des
fit eis de re
rum quada
ticorum n
com memo
regeneration
naturam pe
nem, quaz
atque appe
pacem, qu
sola pax ha
cordissima
plex charit
lis, & uera
reliquit no
ti, quia ha

hoc aliquid agat, ut sit ei ordinata cognitionis actionisq; consensus, quam pacem rationalis animæ dixeramus, Vix hanc animæ rationalis pacem tenent Politici, quorum finis est, vitam lætam & affluentem ducere, ut ex eorum placitis modò recessimus. Sed etsi hanc tenerent, ut ab ea penitus abhorere videri nolunt, pacem tamen alteram hominis mortalis, quæ est ordinata obedientia in fide, sub lege Dei æterna, penitus negligunt. Cuius necessitatem sic paucis docet Augustinus: *Sed in ipso studio cognitionis, propter humanam mentis infirmitatem, in pestem alicuius erroris homo incurrat, opus habet magisterio divino, cui certus obtemperet; & adiutores, ut liber obtemperet.* Hinc videlicet nascitur fidei necessitas, docente Christo quid credamus; & gratiæ necessitas, operante Christo ut fidei præceptis obtemperemus. Quo obtento, obtinetur illa altera pax inter Deum & hominem, in fide videlicet Legi Dei obedire.

Hæc est vera pax fidelium, & verè Christianorum. Hæc est pax de qua Christus Redemptor dixit: *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis, non quomodo mundus dat* (quæ est pax Politicorum, frui bonis temporalibus, neglecta religione) *ego do vobis.* Quæ Christi verba quantum valeant, in aliis. * Dominicus explicatum dedimus. De hac pace, huius mundi, & Christi, quàm nos Christiani appetere & tenere profitemur, sic iterum contra nostros Politicos S. Augustinus: *Terrena civitas, quæ non vivit ex fide, (quales sunt infideles omnes) terrenam pacem appetit; in eoque desigit imperandi obediendique concordiam civium, ut sit eis de rebus, ad mortalem vitam pertinentibus, humanarum quædam compositio voluptatum.* Sic enim habent Politicorum nostrorum axiomata, & gentilium placita supra commemorata. *Cælestis autem civitas vivit in hac sua peregrinatione pace terrena, & de rebus ad mortalem hominum naturam pertinentibus, humanarum voluntatum compositio nem, quantum salva pietate ac religione conceditur, tuetur atque appetit, eamque terrenam pacem refert ad cœlestem pacem, quæ verè pax est: ut rationalis dumtaxat creature, sola pax habenda atque dicenda sit, ordinatissima scilicet & concordissima societas fruendi Deo, & in vicem in Deo.* Hæc est duplex charitas, Dei, & proximi in Deo, quæ est vestis nuptialis, & vera pax nostra, quam Christus Redemptor noster reliquit nobis, ut ex ea cognosceremur Christiani esse. Politici, quia hanc Christi pacem negligunt, & solam terrenam

Pax Dei, & pax mundi.

* Domi. in Al-
bis text. 2.
Domini. Pentec.
text. 4.
Lib. eodem,
cap. 17.

10an. 18.
Politici hære-
tici deterio-
res.

Dan. 1.

Eccles. vult.
Iob. 28.

Mich. 6.

Genes. 12.

3. Reg. 18.

Domin. 14. post
Pentec. text. 6.
Domin. Pentec.

consecrantur, Christiani non sunt, sed ipsis etiam hæretici deteriores: quia illi aliquam saltem, et si falsam ac contaminatam, religionem profitentur, ac tenent fortiter, illi nullam tenent nec tenendam putant, nisi à monachis; totamque hominis felicitatem in terrena pace constituunt, terræ filij quasi que nunquam in Christo regenerati. *Quod enim de carne natum est, caro est: carnalia sapit, loquitur, agit. Quod autem de Spiritu natum est, (ut omnes Christiani) Spiritus est: ea quæ diuini Spiritus sunt, sapit, colit, præstat. Religionem amat, qua Deus colitur, eamque rebus omnibus anteposit.* Non audet sine veste nuptiali discumbere, aut aliud profiteri, aliud facere. Didicit à mortalium sapientissimo Salomone: *Deum time, & mandata eius observa. Hoc est omnis homo.* Didicit à diuino Iob: *Ecce timor Domini: ipsa est sapientia; & recedere à malo, intelligentia.* Didicit à sancto Propheta: *Indicabo tibi: o homo, quid sit bonum, & quid Dominus requirat à te. Vtique facere iudicium & diligere misericordiam, & sollicitum ambulare cum Domino Deo tuo.* Et notandum diligenter, quod Salomon, hoc dicens, totam humanæ vitæ felicitatem in eo conclusit: Iob totam sapientiam omni thesauro incomparabiliter præponendam: Micheas omnem Dei cultum & obsequium, Vide loca. Politicorum contra tota felicitas, tota sapientia, totus cultus est, bonis terrenis affluere, quasi filij reprobi Esau, qui sua primogenita pro vno pulmento vendidit. Elias zelans pro domo Dei, & veræ religionis cultu, audit ab impio Rege Achab: *Tu es qui conturbas Israël!* Sic hodie Politicos zelatores religionis, turbatores regni & Reipublice videntur. Sed sanctus Propheta respondit. *Non ego turbavi Israël, sed tu, & domus patris tui, qui dereliquisti mandata Domini, & secuti estis Baal.* Politici verè perturbant Rempublicam Christianam, qui Dei mandata negligunt, & religionem despiciunt, & sequuntur idola cupiditatum suarum. Certè isti virtutis cognitionem non practicam tantum amiserunt, ut omnes mali Christiani: sed etiam speculatiuam, ut ipsi infideles. Neglectum enim religionis pro re laudabili habent: suntque de numero perditissimorum hominum, de quibus Propheta dixit: *Dixit insipiens in corde suo, non est Deus.* Contra istos valent illa Christi verba: *Primum querite regnum Dei, & hæc omnia adicientur vobis.* tum illa: *Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis.* quæ in aliis Dominicis tra-

ctata

ctata vide-
nissimum, e
diuini, fid
tenarum e
nostri te
las Domi
te in loco
ctoris vsu
Sanè ip
nunquam
ctum) volu
cero etiam
responsum
magnum a
publicam e
quam alie
Delectus e
municata
euret, popu
Atheniens
cere eum
consilium
cto discrep
Politicos e
Diagora,
gionem ter
ris, Rom
egit, nequ
prætere
shanam den
rum secret
Politicos on
vinitarum
bi deuotio
bos permis
sic; ut om
lum teneat
religione,
affirmant,
ria in tuto
shanam in
tur religio

Acta vide. Illa denique loca omnia, quæ verum Christianismum, dilectionem Dei super omnia, feruorem cultus diuini, fiduciam in Deum, eiusque prouidentiam, rerum terrenarum contemptum, & celestium desiderium docent, nostri temporis Politicos iugulant. Vide de singulis singulas Dominicas, & textus Enagelicos latè explicatos. Quære in locorum moralium Indice alphabetico, quem in Lectoris vsum diligenter concinnaui.

Sanè ipsis melioribus ethnicis deteriores hi sunt, qui nunquam vtile honesto præferre (quod hi in omnibus faciunt) voluerunt. de quo tam multa disputat in officiis Cicero etiam ipse ethnicus. Memorabile illud est Aristidis responsum. Themistocles in concionem populo aduocato, magnum aliquid in animo se habere aiebat, quod Republicam concerneret; efferre tamen prius non se id velle, quam alicui id communicasset, quem populus deligeret. Delectus est Aristides. Re Aristidi per Themistoclem communicata, conscendens suggestum Aristides, vt quid eisset populo referret, ait: *Themistoclis consilio nihil Reipub. Atheniensis vtilius, sed eodem nihil iniustius.* Hoc audito, tacete eum porrò populus iubet, nec vel auribus excipere consilium maximè vtile voluerunt, quod ab honesto & recto disreparet. Surgent isti ethnici in iudicio, & nostros Politicos condemnabunt. Noui sunt isti Protogoræ; noui Diagoræ, qui ciuitatibus omnibus pelli deberent. Religionem tenent spurcissimi illius Heliogabali Imperatoris, Romani Sardanapali: qui id vnum pertinacissimè egit, nequis Roma Deus nisi Heliogabalus coleretur. Dicebat præterea, *Iudæorum & Samaritanorum religiones, & Christianam deuotionem illuc transferendam, vt omnium culturarum secretum Heliogabali sacerdotium teneret.* Sic enim isti Politici omnes religiones ac sectas, Lutheranorum, Calvinitarum, Puritanorum, atque adeò Catholicam alicubi deuotionem tolerandas, & recipiendas, atque à Regibus permittendas arbitrantur, dummodo pax regni tuta sit; vt omnium culturarum mysteria Politicorum idolum teneat, eique subseruiant. Perinde illis est de qualibet religione, ad quam neminem vlla necessitate adigi posse affirmant, modò pax Reipubl. & eorum omnium affluentia in tuto sit. Nulla vnquam acerbior pestis orbem Christianum inuasit, quæ eò tendit, vt nulla amplius colatur religio, Deus credatur nullus. Alia loca, quæ contra

Politici ethnici peiores.

Plutarchus in vita Aristidi.

Aelianus Lampridius in vita eius.

Politicos faciunt, vide inferius annotata in fine vltimi textus huius Euangelij.

9. *Ligatis manibus & pedibus eius, mittite eum in tenebras exteriores, ibi erit fletus, & stridor dentium.*

Pœna infernalis pseudochristianorum.

Luca 12.

1. Pet. 2.

Politicus, hæretico & Turca deterior.

Rom. 16.

Locvs moralis de pseudochristianorum, & maximè Politicorum, horrenda & æterna pœna. Hanc illis Christus comminari voluit, quia hæc illis multo acrius infligetur, quàm incredulis quibuscunq; , qui ad nuptias venire, fidem amplecti, Christum profiteri noluerunt. *Qui enim nouit voluntatem Domini, & non facit, vapulabit plagis multis.* Et Petrus dicit: *Melius fuit illis non cognoscere viam iustitiæ, quàm post agnitionem retrorsum conuerti ab eo, quod illis traditum est, sancto mandato.* Hoc sanctum mandatum, est mandatum illud maximum & primum: *Diliges Dominum Deum tuum toto corde tuo, &c. & secundum simile illi: Diliges proximum tuum sicut teipsum.* Hæc duplex dilectio, est illud sanctum mandatum, & vestis nuptialis. Pseudochristiani, & maximè Politici, grauiora infidelibus patientur, quia deteriores illis sunt. Hæreticus deterior & perniciosior hostis est quàm Turca, aut quilibet infidelis, quia Christianum se dicit, & non est; in Christum se credere ait, & non credit: quia caput tenere non potest à corpore toto auulsius Politicus & hæretico & Turca sceleratior est, quia Christianum & Catholicum se dicit, quum neuter sit, sed in vtroque dissimulet, nec Christum, nec Ecclesiam diligens, sed temporalis suæ pacis ac felicitatis bonum vtrique præponens. Illis igitur sempiternas plagas Christus comminatur. *Et manus & pedes ligatos habebunt, omnem potentiam amittent, seu boni affectus, & bene cogitandi, qui se hic omnium prudentissimos iudicabant: seu boni operis, & bene aliquid operandi; qui operandi tempus quum haberent, operandi officium non ad se, sed ad clericos & monachos pertinere aiebant.* Proicientur in tenebras exteriores, à quibus in lucem remeandi nulla facultas superest, quia extra diuinæ lucis radios, & misericordiæ oculos proiecti iacent. *Ibi erit fletus* eorum, qui hic semper gaudere, bonis omnibus affluere voluerunt; & *stridor dentium* præ dolore eorum, qui hic stridebant præ inuidia florentis Ecclesiæ Dei. Porro ligatis manibus & pedibus proichi, pœnam significat inextricabilem, & cuius nulla sit speranda liberatio, finis & exitus nullus, quia æterna est; in qua etiam

etiam nulla
ho, relaxati
cordiæ, co
ratiore dicit
rem notat
seu ore & la
tam etiam i
tem ex alper
entim dentit
qui frigus i
contraria. a
feruati, sic
pium, & v
Hæc tota
quia ex Scri
centis conue
bitur. Primi
geur ab ira
electos imm
dno iustitiæ
de Dominio
berituras i
bellima iust
dia Dei, qu
nietur, quò
cum suis A
cit beatissim
hoc ad Filij
cordiæ opu
cuiuspiam l
nus brachij
poteit sic pi
& super nu
scimus, De
metari au
sam damna
tua miseric
dia Dei car
oculus vidit
preparauit
na & cont
consequi n

etiam nulla sit futura vndeunque consolatio, nulla remissio, relaxatio nulla, quia iam *clausa est ianua* totius misericordiae, consolationis, auxilij, aut cuiusvis refrigerij. Fleus incredibilem ex ignis infernalis acrimonia & i dolore notat Solent enim ignita, & calida, seu manu tacta, seu ore & labijs degustata, lachrymas nobis elicere, & fleum etiam in fortissimum excitare. stridor dentium, & dolorem ex asperissimo frigore contractum significat: strident enim dentibus, & toto corpore tremunt ac concutiuntur, qui frigus intentissimum ferunt. De hac duplici, sibi que contraria, ardētissimi ignis, & asperissimi frigoris poena infernali, sic S. Iob: *transseant ab aquis nivium ad calorem nivium, & usque ad inferos peccatum eorum.*

Hec tota poena infernalis, qualis & quanta futura sit, quia ex Scripturis in alijs Dominicis ostensum est, nunc ex ceteris coniecturis, in ipsa quoque Scriptura fundatis, docebitur. Primum illa poena in vindictam peccatorum infligitur ab irato & iusto Deo. At vt Dei misericordia erga electos immensa est sic & eius iustitia erga reprobos. Vnde *Dens iustitia, Dens ultionum, Dominus percutiens* vocatur. Vide Dominicam 1. Adventus, text. 1. varias in hunc sensum Scripturas. Erunt ergo poena immensa eius potentie, & acerrimissima iustitiae congrua. Sunt enim iustitia & misericordia Dei, quasi duo eius brachia. Nam de brachio iustitiae dicitur, quod *in manu forti, & brachio extenso* Pharaonem cum suis Aegyptiis perdidit. De brachio misericordiae dicitur beatissima Virgo: *Fecit potentiam in brachio suo*, quia hoc ad Filij Dei incarnationem pertinet, maximam misericordiae opus. Quemadmodum igitur qui vnum hominis cuiuspiam brachium videt, eiusque mensuram tenet; altitudo brachij mensura & longitudo quanta sit ignorare non potest sic planè, quum Dei misericordiam infinitam esse, & super numerum arenae maris miserationes eius certò sciamus, Dei quoque iustitiam immensam esse, & quam numerari aut expendi nequeat, dubitare non debemus. Rursum damnati vocantur *vasa ira & contumelia*, sicut electi *vasa misericordiae & gloria*. Sicut ergo gloria & misericordia Dei tanta est erga electos, vt dicat Apostolus; *Nec visus vidi, nec auris audivi, nec in cor hominis ascendit, quae preparavit Deus diligentibus se*: sic tanta Dei erga reprobos ira & contumelia futura videtur, vt nec cogitatione eam consequi mortalium quisquam possit. Iam verò sicut de

Iob 24.

Domin. 3. post
Epiob. text. 10.
& Dom. 1. post
E. iob. text. 9.

Infernales poe
nae quales &
quantae.

Exodi 6.

Lucas 1.

simile.

2.
Rom. 9.
2. Tim. 1.
1. Cor. 2.

3.

operibus dicit Christus, tam misericordiae, quam inhumanitatis. *Qua mensura mensi fueritis, eadem remetietur & tibi;* mensura autem operibus misericordiae reddenda praemittitur à Christo, *bona plena, conferta, & cogitata;* hoc est omnibus suis numeris absoluta; dubitari non potest, quia & operibus impiis, & contra charitatem factis, reddenda sit mensura copiosa, & amaritudine plena, maxime dicente Apostolo, quod impij & impenitentes *thesaurizant sibi iram in die irae & iusti iudicij Dei.* Nam ut singulis bonis operibus sua redditur merces ex thesauris bonitatis & misericordiae Dei; sic singulis peccatis & flagitiis tependitur poena, ex thesauro irae & iusti iudicij Dei: & quemadmodum vir iustus ex multitudine bonorum operum ingentem sibi meritorum, & mercedis thesaurum accumulatur; sic impius ex peccatorum varietate & magnitudine varias sibi poenas thesaurizat. Sic apud Esaiam de impiis dicitur: *In mensura contra mensuram, cum abiecta fuerit, iudicabit eam Dominus.* Praeterea patitur Deus, libereque permittit, ut omni sua voluptate in hac vita impij perfruantur, *facientes omnes adinventiones suas, ac demum ut compleatur malitiarum.* Sed hoc ideo totum permittitur, ut grauius in eos poenitentia iustiusque ira Dei deservat, & eleuans aliat eos. Vide sic in Apocalypsi legimus: *Qui nocet, noceat adhuc: & qui in sordibus est, sordescat adhuc.* Sed quam obrem, aut quorundam tanta longanimitas? Sequitur: *Ecce venio cito, & merces mea mecum est, reddere unicuique secundum opera sua.* Ut videlicet completae malitiae poena reddatur ad cumulum plena. Sic alio loco per Prophetam futurum praedicit Deus: *Completo furorem meum in te, & iudicabo te iuxta vias tuas, & imponam tibi omnia scelera tua: & non parcat oculus meus, nec miserabor sed vias tuas imponam tibi, & abominationes tuae in medio tu erunt, & scietis, quia ego sum Dominus percutiens.* Sicut ergo hic est completa malitia impij, sic erit ibi completus furor Dei. Hinc facile conicias, quam sit haec acerbis & horrenda futura poena.

5. Porro ipsae damnatorum voces, querelae & acerbissimae complorationes in Scripturis reuelatae, poenarum magnitudo quanta sit, non obscure docent. Etenim propter atudentem aestum, & horrendas tenebras quas damnati patientur, sic scribit D. Ioannes: *Et quartus Angelus effudit phialam suam in solem, & datum est illi astu affligere homines, & igni: & astuauerunt homines astu magno, & blasphemauerunt*

Lucæ 4.

Rom. 2.
Similia.

Esaiæ 27.

4.

Psal. 80.

Genes. 15.

Ezech. 7.

5.

Apoc. 16.

am inhum
dicitur & ve
denda pro
ata; hoc est
potest, quin
s, reddenda
ximè dicen
aurizans fili
s bonis ope
tis & mis
s penditur
quemadmo
rum inge
cumulac
ne varias fi
piis dicitur
ndicabit em
ermitit, vt
tur, faciunt
er malitia
is in eos po
dat eos. Vn
dne: & qui
ut quorum
meres mo
Vt videlicet
na plena. Sic
us: Comple
& imponam
ec miseror
in medio tu
Sicut ergo
pletus furo
& horre

acerbissime
um magni
propter at
damnati pa
gelus effudit
ere hominu
blasphemau
rant

rant nomen Dei, habentes potestatem super has plagas. Et quin
tas Angelus effudit phialam suam super sedem bestia, & factum
est regnum eius tenebrosus: & commandauerunt linguas
suarum pro dolore, & blasphemauerunt Deum cali pro doloribus
& vulneribus suis. His si addas fletus & stridorem dentium,
vt in hoc Euangelio; facile conicietis, pœnarum illic ma
gnitudo, quantum omnem cogitationem nostram exce
dit. Deinde vt beatitudo iustorum, est omnium bonorum,
quæ animo cogitari aut desiderari possunt, aggregatio;
sic pœna damnatorum, est omnium dolorum ac miteria
rum cumulus: & vt illa infinita, cui nihil addi poterit; sic
ista immensa erit, qua maior esse nequeat. Quare sicut *Simile.*
ille corporis morbus in hac mortali vita omnium esset
acerbissimus, qui omnia membra occuparet, vt nec caput,
nec oculi, nec aures, nec lingua, nec manus, nec digiti, nec
brachia, nec pectus, nec dorsum, nec stomachus, nec ilia,
nec renes, nec femora, nec tibiæ, nec pedes dolore vaca
rent; & hoc spectaculo nullum esset acerbius aut flebilius:
sic multo magis pœna infernalis, quæ profus generalis,
est totum corpus, totamque animam peruadens, inexpli
cabilis quædam pœna esse censenda est. Illic enim & oculi
lasciuæ demonum horrendo aspectu, & delicatæ aures fre
mitu eorum tremendo, & emunctæ nares tetto sulphurum
odore (est enim locus huius pœnæ *stagnum ardens igne & Apocal. 17.*
sulphure) & gustus gulosus siti inexplebili (vnde *diues epu*
in aqua guttam à Lazaro petijt) & singula corporis mem
Luca. 16.
bra igne acutissimo (quo nihil magis actiuum est, & qui
tactum maximè afficit) & ipsa interior imaginatio præsen
tium acerbitatum apprehensione viuida & misera memo
ria præteritarum voluptatum recordatione acerba, & in
tellectus torus, amissæ beatitudinis angore increbili, &
deprauata voluntas perpetua maledictione & blasphemia,
punietur, afficietur, torquebitur. Quid hoc rerum statu
calamitosius cogitari potest?

Nunc verò & ipsam mihi ignis infernalis vim & acri
moniam cōsidera. Neque enim ignis iste noster, quo quo
tidie vtimur, & cuius vel minimum contactum sine ge
mitu ferre non possumus, vel vltimo vix illum gradu con
tingit. Noster ignis consolationem adfert, & iucundè aspi
citur, vocatus alicubi, Angelus Dei: ignis infernalis totus
ad terrorem, ad tormentum, ad pœnam institutus est. No
ster ignis pabulo indiget necessario, ex quo vel remissus,

vel acrius: vrit: ignis infernalis sibi ipsi pabulum est, cum sit inextinguibilis, & à furore Dei accenditur, nutritur, augetur, iuxta illud Prophetæ: *Flatus Domini sicut terræ sulphuris, succendens eum.* Noster ignis illuminat, suaque luce astantes perfundit: ille ignis tenebricosus est, & horror perpetuus. Denique noster ignis & artificialis est, & extra locum elementi sui, quo semper per flammam suam tendere, quasiq; à nobis refugere nititur; hanc ob causam debilior est, quasi, si corporis membrum suo loco extitum esset: at ignis infernalis naturalem suum locum in visceribus terræ obtinet, ubi eum Deus creavit ad tormentum impiorum, ut esset *lacus iræ Dei*: idèque maximam vim habet, & perpetuò viget, absque vilo sui vel detrimento vel refrigerio. Porro noster ignis omne sibi iniectum pabulum absorbit; idèque longo admodum tempore non affigit, sed breui licet acri dolore afficit: infernalis autem ignis sic vrit, ut non consumat, tanto crudeior, quanto perseverantior. Postremò, nostrum ignem multa mitigant, multa refrigerant, aquæ iniectio, aër frigidus circumstantis, pabuli imminutio atque subtractio: ignem infernalem nihil mitigat, nihil refrigerat, nihil imminuit. Carnifex perpetuus est, semper percutiens, & nunquam interficiens. Ex his omnibus moneri terribiliter & efficaciter possumus, quanta sit pena impiorum, maximè plebeo-christianorum, & Politicorum, qui sine veste nuptiali in mensa Christi accumbunt.

Exemplum.

Iob 2.

Si amici Iob, videntes eum per totum corpus ulcere pessimo percussum, in sterquilinio sedentem, viscera sua late radentem, eleuantes procul oculos suos, exclamantes plorauerunt, scissiq; vestibus, sparserunt puluerem super caput suum in caelum. *Et sederunt cum eo in terra septem diebus, Et septem noctibus nemo loquebatur ei verbum, quia videbant dolorem esse vehementem: quid nobis animi, quis horror, quæ confusio, quantus ad damnatorum commiserationem, ad nostram cautelam, stimulus esse debet, non vnum aliquem amicum nostrum, sed tot miriadas hominum damnatorum, non solo corporis ulcere fœdatur, sed toto corpore, totaque anima (ut iam dictum est) vexatos; non in sterquilinio ulcera radentem, sed in barathro flebijiter eiulantes, & horrendè blasphemantes, nõ morbo ad tempus afflictum, cui mors sine imponeret, sed sempiternis penis addictum: non ut virtus patientiæ probetur, sed ut flagitia antea*

vix

ritæ puniantur
sed Dei vol
que non ali
nos ipsi, nisi
ignis poter
fecto si C
fidei intell
illa illud C
viderint, ne
pheta, au
illud pot
nicus & per
ona hor
nem, aut qu
erna dama
et inter feras
io atrocius,
ingi! Quant
moorum spa
tem est figur
to erit formi
habere? Isti
x animu
Dei timore
bonæ elinguis
ferri penas,
u connexion
harissimè,
Qui igne
ain, vel non
mittit, par
nignes, qui
am admissi
terreut, nih
statis atra
um hominu
nisi certior
pentè super
bas ista occ
quo timore
terent: quid
tate: At tale

puniantur; non ex Dei permissione, diabolo petente, sed ex Dei voluntate & decreto, diabolo exequente; ac deinde non alium sine suo periculo, sed tot alios, quibus ipse, nisi nostræ melius salutis prospiciamus, sociari in peccatis poterimus, oculis quoque nostris cerneremus! Sed inspecto si Christiani sumus, plus mouere debet quod oculis fidei intelligimus, quàm quod oculis carnis cernimus,

*Luce 16.
Aliud.*

certa illud Christi: *Habent Moysen & Prophetas. Si illis non crediderint, neque si ex mortuis quis resurgat credent.* Daniel

Daniel. 4.

Propheta, audito somnio Nabuchodonosoris, cum statim illud portenderet, Deo reuelante intelligeret, adeo attentus & perterrefactus fuit, vt intra se tacitus cogitaret,

quæ una hora, & cogitationes eius conturbarent eum. Quale autem, aut quantum huius Regis supplicium fuit, si cum eterna damnatorum pena conferatur! Quanto grauius est inter feras, quàm inter dæmones vitam agere! Quanto

arocius, flammis vlticibus cruciari, quam rore cæli toreri! Quanto acerbius, in omni æternitate, quàm septem annorum spatio torqueri! Postremò, si adeo formidandum est figura hominis retenta, cor feræ gestare; quanto

erit formidabilis, sub hominis figura cor dæmonis habere: Istius tamen rei vel sola cogitatio, sancti Prophetarum commiseratione proximi pleni, & iudiciorum Dei timore confixum, ita perterrefecit & conturbauit, vt

hora elinguis coram tanto Rege steterit. Si nos ad has inferni penas, sic in Scripturis reuelatas, & ex scripturis certum conuersione deductas, minùs commouemur, sic illud, quia

transiit, & non nisi obiter in animum ista demittimus. Qui ignem istum materialem & vulgarem, vel rarò accit, vel non nisi transeunter, nec nisi leuissimè digitum immittit, parum aut nihil ex eo caloris attrahet. Sic inferni ignes, quia vix ambabus auribus audiuntur, sed in vultum admissi, per alteram transfoluant, nihil mouent, nihil

Simile.

trahunt, nihil ex eorum doctrina caloris aut feruoris spiritus attrahimus. Cæterum sige nunc animo ingenium hominum exercitum in campo coactum oraculo Domini certiorum factum, tantam vim fulminum esse re-

*Inferni pena
cur nunc mi-
nus mouet.*

pentè super eos casuram, vt maxima eorum pars fulminibus ista occumbat. Si hoc omnes illi certa fide tenerent, quo timore non cõcuterentur, quas non latebras exquirerent: quid non facerent, vt tanto se discrimini subducerent? At tale hoc fulmen non est, quale huius Euangelij:

Hypotyposis:

At tale hoc fulmen non est, quale huius Euangelij:

At tale hoc fulmen non est, quale huius Euangelij:

At tale hoc fulmen non est, quale huius Euangelij:

Lige

Ligatis manibus & pedibus, proiicite eum in tenebras exteriores. Ibi erit fletus & stridor dentium. Et hoc fulmen non contra alios, quam contra nos pseudochristianos, qui cum hoc Christo, charitatem Christi non tenemus, intentatur. Nobis hoc dicitur, ad nos hoc pertinet. Priusquam horrida illa grandinis plaga Ægyptum vastasset, Moyses, Pharaonem & seruos eius ab hoc periculo eripere volens, his verbis præmonuit: *Mitte iam nunc, & congrega iumenta tua, & omnia qua habes in agro. Homines enim & iumenta, & paucunque foris inuenta fuerint, nec congregata de agris, ceciderunt super eos grando, morientur. Sequitur deinde: Qui timuit verbum Domini, de seruis Pharaonis, fecit confugere seruos suos, & iumenta in domos: qui autem neglexit sermonem Domini, dimisit seruos suos, & iumenta in agris, qua omnia vi grandinis in terièrè. Christus Dominus iam tertio de inferni penis præmonuit, in sanando Centurionis puero, cum Iudeorum incredulitatem taxaret, in parabola de zizaniis, & nunc in hoc Euangelio; quæ tria loca tractauimus. Sed & iterum futuri iudicij formam describens, sub illis verbis: *Ite maledicti in ignem æternum. Qui verba Domini negliget, cadet super eum grando, & morietur. Qui de veste nuptiali perpetuo gestanda sollicitus non est? qui sub nomine Christiano vitam agit Epicuream; qui se Catholicum dicit, & Politicus est, * qui Christum cum Iudæis Pilato tractat, ne veniant Romani, & tollant gentem suam; id est, religionis causam penitus proderet, & perdi sinet, vt pax sit domi tua. aliosque ad illam pollicitiam, hoc est, impietatem maxime hortabitur; ad illos omnes hæc sententia pertinet: Ligatis manibus, &c. Qui audiuit sonitum buccina, & non se obseruauit, sanguis eius in ipso erit.**

Exemplum.

Exod. 9.

* Politicorum proprium.

Exech. 38.

Paucitas saluandorum.

Ephes. 6.

Prou. 28.

Eccle. 3.

Rom. 11.

10. Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.

Locvs moralis de paucitate saluandorum, ad timorem utilis. Quod enim Apostolus scribit, *Cum timore & tremore salutem vestram operamini*, & alia Scriptura dicit, *Beatus homo qui semper est pauidus*, & iterum, *De propinquo peccato noli esse sine metu*; & adhuc semel Apostolus, *Noli aliquid sapere, sed time? Si enim Deus naturalibus ramis non percutit, ne forte nec tibi parcat*; Si Iudæos repulit, qui noluerunt venire, & neglexerunt, & seruos Dei ad se missos occiderunt; vide ne & te repellat, venientem quidem, & accumbentem, & infertum oliuæ, sed non habentem vellem nuptialem

rat. Hæc ille. Certè si vnus tantum reprobandum esset, fabriciter cogitare vnusquisque deberet: Cauendum & precipiendum mihi est, ne ille ego vnus sim. Quanto magis tanta multitudine reproborum cauendum hoc erit: Hæc pertinent quæ in variis Euangeliis iam depromptissimè

De. 2. Adu. 11. Primùm ad illa verba, Beatus qui non fuerit scandalizatus me: vbi de vero Christianismo disputatum est. Deinde ad Nat. Do. text. 2. Ecce, hic positus est in ruinam multorum in Syria vbi de profectu nostro in professione Christiana exan-

ando actum est. Rursus ad illa verba: * Filij regni euicentur in tenebras exteriores: vbi vocationem & professionem eternam da pietatem & salutem non sufficere, ostensum est.

Dom. 5. post E- Tum ad illa quodque verba, Vnde ergo habet xix. ania vbi de abundantia iniquitatis, Christi abundante gratia discip-

ptatum est. Neenon & ad illa Christi verba, Exi cito in plateas, & vicos ciuitatis, & pauperes, ac debiles, & cecos, & claudos introduc huc: quo in loco de vocatione nostra ad salutem sollicitè conseruanda disseruimus. Ac postremò ad illa ver-

ba, Nisi hic alienigena, & hic erat Samaritanus: ad quæ verba de inani vocationis aut status titulo, vbi res nomini non respondet, actum est. Quæ etiam omnia loca contra Po-

liticos, & pseudochristianos faciunt: docentque cur & quomodo sit verum, quod hic dicitur: Multi vocati, pauci electi.

Loca contra Politicos.

EVANGELIVM DOMINICÆ XX. POST PENTECOSTEN.

Ioan. 4.

RAT quidam regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum. Hic cum audisset, quod Iesus veniret à Iudæa in Galileam, abiit ad eum, & rogabat eum descenderet, & sanaret filium eius. Incipiebat enim mori. Dixit ergo Iesus ad eum: Nisi signa & prodigia videritis, non creditis. Dicit ad eum regulus: Domine: descende, priusquam moriatur filius meus. Dicit ei Iesus: Vade, filius tuus vivit. Credidit homo sermone quem dixit ei Iesus, & ibat. Tunc autem eo descendente, serui occurrerunt ei, & nuntiauerunt, dicentes, quia filius eius viuere. Interrogabat ergo ho-

IN

nam ab eis, in
ri hora septi
qua illa hor
si credidit

PER

1. Cuius filius
aliquo eis veni
2. cum a d
sine virtutis, a
3. Rogat
4. cum erga liber
5. incipieba
6. illores, vltim
7. Nisi signa
8. ditate in hon
9. Dominus
10. vocatione.
11. Credidit
12. tantum pro acce
13. Et credidit
14. non apud sub

LOCVS M
Lui abse
& vit nobili
si sui alioqu
dei. Cum occi
tam affligere
conturbant ad
erum. Sic &
verus sum in
D. Bernardus
pangeris, si co
culam. Spiri
na vicinis m
ter filias. Hæc
multa habent
invenunt enun
rempis inter
adbi, tanqua

TAM

rem ab eis, in qua melius habuerit. Et dixerunt ei, quia hora septima reliquit eum febris. Cognouit ergo pater, quia illa hora erat, in qua dixit ei Iesus, Filius tuus uiuit. Et credidit ipse, & domus eius tota.

PERICOPE moralis huius Euangelij.

1. Cuius filius infirmabatur. Calamitates eos ad Deum adducunt, qui absque eis venturi non erant.
2. cum a disset, quia Iesus uenit i Galileam, abiit ad eum. De occasione virtutis, aut alicuius boni non prætermittenda.
3. Rogabat eum ut descenderet, & sanaret filium eius. De cura parentum erga liberos.
4. incipiebat eum mori. Contra poenitentia aut emendationis uita diuores, usque ad horam, aut periculum mortis.
5. Nisi signa & prodigia uideritis, non crederitis. De curiositate, & incredulitate in homine iam credente acriter taxanda.
6. Domine, descende, priusquam moriatur filius meus. De perseverantia in oratione.
7. Credidit homo sermone quem dixit ei Iesus, & abiit. De gratitudine animi pro accepto a Deo beneficio.
8. Et credidit ipse, & domus eius tota. Exempla dominorum plurimum apud subditos in utramque partem valere.

1. Cuius filius infirmabatur.

LOCVS moralis, quod calamitates ad Deum adducunt, Tribulatio ad Deum adducit. Qui absque eis venturi non erant. Hic enim regulus Deum adducit. Hic uir nobilis ad Christum venit, propter infirmitatem filij sui alioqui forte non uenturus. Sic olim in deserto Iu-
Exempla,
 da. Cum occideret eos Deus, id est, ad mortis usque periculum affligeret, quarebant eum, & reuertebantur, & diluculo
psal. 77.
 reuertebant ad eum: & rememorati sunt, quia Deus est adiutor
 eorum. Sic & Dauid ipse, a Deo afflictus, de se fatetur: Con-
psal. 31.
 fusus sum in arumna mea, dum configitur spina. In qua uerba
 Bernardus: Bene confixus, quia conuersus exinde est. Bene
Ser. 48. in Cant.
 pungeris, si compungeris. Multi, cum sentiunt poenam, corrigunt
 culpam. Spina culpa est, spina poena est, spina falsus frater, spi-
 na uicinus malus. Sicut lilium inter spinas, sic amica mea in-
 ter filios. Hæc ille. Appositè hac de re D. Augustinus: Quam
Epist. 87.
 multa habeant impij dona & munera gratuita ab illo quem con-
 uincunt enumerare quis potest? Inter qua illud magnum, quod
 exemplis interpositarum tribulationum; quas huius seculi dul-
 cedum, tanquam bonus medicus miscet; admonet eos, si atten-
 dere

LE
 dus esset, for-
 dum & prope-
 ianto magnu-
 hoc erit. Hic
 epromptum
 scandalizatus
 t. Deinde ad
 orum in Iheru-
 stiana exami-
 regni euicent
 fessionem ce-
 ostensum ed.
 et xix. anna
 te gratia dice-
 Exti cùs in pla-
 cacos, & riu-
 tra ad saltem
 mò ad illa ter-
 ad quæ uenit
 nomini nos
 ca contra bo-
 entque cur &
 lei uocati, iu-

E XX.
 N.

filij infirmo-
 audisset, qui
 eam, abiit ad
 eret, & san-
 n mori. Dixit
 ritus, non cre-
 de, priusquam
 ius tuus uiuit.
 & ibat. Iam
 & nuntiant-
 abat ergo bo-

dere velint, fugere à ventura ira, & cum in via sunt, id est, in hac vita, concordare cum sermone Dei, quem sibi aduersarius habent, male viuendo. Quod ergo non misericorditer praestatur hominibus à Domino Deo, à quo etiã tribulatio beneficium est.

Exemplum.
Enarrat. in
Psal. 50.

Psal. 114.
Similia.

Nam res prospera donum est consolantis, res autem aduersa donum est admonentis Dei. Hæc ille. Alibi exemplum de Dauide adfert. Hoc peccatum (adulterium & homicidium dicit) non fecit Dauid, quum persecutorem Saulem pateretur, quando per diuersa fugiebat, ne in manus eius incideret. Erat in infirmitate tribulationis sua tanto in Deum intentior, quanto miserius videbatur. Vtile quiddam est tribulatio, vtile medici ferramentum, tanquam contra diaboli tentamentum. Factus est postea securus, deuictis hostibus, pressura caruit, tumor excreuit. Vnde & alibi idem de seipso dicit: Tribulationem & dolorem inueni, & nomen Domini inuocaui. Nempe sicut medici amaris sirupis atque pillulis morbo medentur, ita Deus labore & afflictione vitia curat. Quemadmodum equorum domitor, cum alia ratione domare & freno assuescere non potest, paleas ei dare, & pinguiori pabulo priuare, ac durius in omnibus tractare solet; sic Deus refractarios, & obedire nolentes, calamitatibus immisissis, ad frugem reuocat. Sanè sicut aqua diluuij, quo magis crescebat, tanto magis arcam in sublimem efferebat: sic tribulationum aquæ, animum sursum impellunt, Deoque approximare faciunt. Ionas, qui liber fuit à facie Dei, in mare proiectus, & in ventre ceti coactus, Deo obediens factus est. Mox enim vt in ripam eiectus est, vadit in Niniuem, & prædicat verbum Dei. Zeno Citrius Philosophus dicere solebat, se nunquam commodius nauis sage, quam cum nauis fracta, & amplissimis opibus nauis fragio amissis, enatauit. Tunc enim philosophiæ operam dare cepit. Sicut Eliseus Propheta aquas Iericho pessimas & steriles immisso sale sanauit, ollam verò pulmenti iniecta farina salubrem fecit: sic Deus alios farina, alios sale, alios rebus secundis & mollibus, alios aduersis & pungentibus sanat integros & sæcundos facit. Tobias cæcus, ex felle piscis visum recepit: Ionathas verò ex fauo mellis accipiens, oculos illuminatos habuit. Sic alios felle, alios melle Deus illuminat.

Exemplum.

Laert. lib. 7.
Apophteg-
ma.
4. Reg. 1.
4. Reg. 4.

Tob. 11.
1. Reg. 14.

Exemplum.

Danieli 4.

Cum Daniel Propheta Regi Nabuchodonozor terribile illud somnium aperuit, quo de regno eiiceretur, & cum feris conuersaretur; primò quidem blandis illum verbis alloquitur: Placeat tibi, o Rex, consilium meum. Peccata tua

diuino synis r
perit an ignos
tibi iouare
duodecim me
Sime hac
gram, in ro
alius sermo
hæc donosor
cum be
dignetur ex
d. 11. 1. 1.
annorum de
felle potatus
morapit, vt
hæc hntus (e
trici) Domin
piti omnes te
Domine in ax
lustrata tua
acceptis, sed
iniqua plaga
semper Moy
tim obdurat
cunctibus filij
tristitians, e
cibus ille I
mo persecu
te, non re, c
quebantur, a
lic Regulus
de Gregorius
Cum autem h
li opem confis
no (no non
familiaritate
non committ
paulo autè, t
li mortem c
commodet.)
hu quissiam
pfecto corda
que prospero
Pe

alymofynis redime, & iniquitates tuas misericordis pauperum.
 forsan ignosce delictis tuis. Sed cum hoc mel, hæc farina
 nihil iouaret, imò Rex adhuc superior fieret, & post finem
 duodecim mensium, in aula Babylonis deambulans, diceret,
 Nunc hæc est Babylon magna, quam ego ædificauit in domum
 regiam, in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei: Cum
 illius sermo esset in ore Regis, vox de cælo ruit: Tibi dicitur Na-
 buchodonosor Rex, Regnū transibit à te, & ab hominibus euertent
 te, & cum bestius feris erit habitatio tua; &c. donec scias quòd
 contempnetur excelsus in regno hominum, & cuiusque uoluerit,
 det illud. Quod totum ita factum est, Rexque post septem
 annorum decursum, diuinæ iustitiæ sale confricatus, &
 felle potatus, in præclara respicientiæ & sanitatis verba
 prorupit, ut apud Danielem videre licet. Quare de super-
 bis huius seculi sic alius Propheta: Indulxisti genti (pecca-
 tici) Domine, indulxisti genti. Nunquid glorificatus es? Elun-
 gisti omnes terminos terra, id est, longissimè à te recesserunt,
 Domine in angustia requisierunt te: in tribulatione murmuris,
 iurata tua in eis. Sic Pharaon induratus fuit, non plagis
 acceptis, sed indulgentia & remissione plagarū. Cum enim
 aliqua plaga percuriebat, emoluebatur cor eius, & aliquid
 semper Moyfi amplius concessit; cessante verò plaga, sta-
 tim obduruit: denique tunc maximè obduratur cum ab-
 sentibus filiis Israël, se extra omne plagarum periculum
 existimans, eos usque ad mare rubrum persequitur. Sic su-
 cerbus ille Imperator Valens; & acerbissimus Catholicorum
 persecutor, eiusdemque præfectus, Modestus nomi-
 ne, non re, calamitate deiecti, D. Basilium, quem perse-
 quebantur, adire, & opem illius in filij infirmitate, sicuti
 ille Regulæ Christum adiit, expetere coguntur. De quo
 sic Gregorius Nazianzenus: Filius Imperatoris agrotabat.
 Cuius autem hic malo nullam medicinam inueniret, ad Basi-
 lium opem confugit: & quoniam ob contumeliam recens illatam,
 non suo nomine accessere uerebatur, aliis, quos artissima
 familiaritate & beneuolentia, complectebatur, hanc legatio-
 nem committit. Idem autem & eius præfecto Modesto (qui
 paulo antè, Valentis nomine Basilio conuento, exilium ei
 & mortem comminatur, nisi Imperatoris uoluntati se ac-
 commodet) non multo post accidit. Nam hunc quoque mor-
 bus auersum obortus, uiri sancti manibus subserruit. Quæ res
 prædicta cordatis hominibus in documentum cedit. Nam plerun-
 que prospero rerum successu, melior magisque expetenda est af-
 fectio.

Esaiæ: 6.

Exemplum.

In Monodia de S. Basilio.

Exempla.

Pars Assistentis.

Gg

fictio.

flitio. Aegro corpore erat, illachrymabatur, distorquebatur. Basilium accersebat, obsecrabat. Satisfactionem habes, clamabat; da salutem. Et quidem hanc consecutus est. Hæc Nazianzenus. Sed & arrogantissimus ille atque impiissimus Rex Antiochus, qui sibi videbatur etiam fluctibus maris imperare, & montium altitudines in statera appendere, acerrimo morbo humiliatus, & manifestam Dei virtutem in seipso constans, dicebat: iustum est subditum esse Deo, & mortalem non paria Deo sentire.

1. Macchab. 6.

Apophtheg-
ma.
Simile.

1e. tm. 31.

Similium cõ-
geries.

1.

2.

Gemin. lib. 1.
cap. 78.

3.

Celebris est illa Philosophorum sententia, In regno voluptatis virtuti non esse locum. Quemadmodum enim eorum tuæ carnes in aqua dulci corrumpuntur: vermibusque sceterere incipiunt; in falsa verò quàm diutissimè conseruantur, & à nauigantibus ad extremos vsque mundi fines incorruptæ deteruntur: sic humanus animus laboribus perficitur ac roboratur; deliciis autem diffinit ac dissoluitur. Vnde est illud Prophetæ: *Vsquequo deliciis dissolueris filia rega? Antiquissimum & latissimum Assyriorum imperium vniuersi Sardanapali libidines & voluptates in seruitutem redegerunt.* sicut ceruus, animal aliou qui hominè maxime timens, vehementer tamen à canibus si urgetur, sua sponte ad hominem fugit; sic tribulationes, quæ canes, peccatorem persequentes, vt ad Deum sponte confugiat, de quo prius nec audire sustinebat, sæpe cõpellunt. Quemadmodum thamnus, licet arbor sit multæ amaritudinis, & in radice, & in foliis, & in ramis; multum tamen est medicinalis (nam ex succo radicis medicamentum fit, oculos claros reddens, semen etiam secundinas ex utero trahit) sic tribulatio, licet sit amara, & in radice cordis ad considerandum & in verborum foliis ad audiendũ, & in factorum ramis ad tolerandum; tamen medicinalis est contra peccata & in primis, quia oculus cordis clarificat (vnde alicubi D. Gregorius: *Oculos quos culpa claudit, pœna aperit*): quia hominem excitat, vt propter peccata sua, se huiusmodi malis affligi sentiat. Sicut sartor pannũ rescindit, diuidit, destruit, facit, vt vellem tandem cõmodam efficiat & in hac parte rescindit, vt connectat in illa, integrũ lacerat, vt coniungat: sic Deus quũ per tribulationes lacerat, ab amicis separati, carnem destruit: non id lacerandi aut destruedi causa facit, sed mundi voluptates rescindit, vt æterni gaudia animo communicet; diuitias caducas aufert, vt æternas conferat: nostrum interea animum, patientiæ, multarũque virtu-

tum præclarum
quod miser
naris & al
tuna mox i
sunt, qui e
enim tempo
Propheta h
lens: & oc
tatur manu
Aduersa re
hæreas, aut
dam, ne à D
In quæ ver
flucem voca
lux umbra,
quis beatam
probabiliter
tuum miretur
An illum fel
tenens mis
quid Domin
le, qui suff
sunt, accip
tur eclipsim
let obscurar
ta, cum plen
liuant, soler
est igitur D
nuncta; vt q
calamitates
re purgatum
lacrimis nube
N. Chrylosse
conuersus f
confirmafit
corpori dol
sic tribulati
cogitatione
huius rei ex
Archiepisco
nuptias pro
ad cœlibatũ

torquebat,
habes, clama-
Hæc Nazari-
uissimus Rex
aris imperari,
iimo morbo
sciplo conu-
mortalis

In regno tu-
a enim emor-
nibusque le-
conferua-
undi fines in-
aboribus pec-
catis dissoluitur.
duerit filia ro-
m imperium
eruit utem re-
E maxime in-
sur, sua sponte
nes, peccato-
giat, de quo

Quemadmo-
dum, & in ta-
medicinalis
oculos claros
rahit (sic tri-
considerat
factorum re-
neta peccati
de alicubi D.
t) uia homi-
odi malis af-
didit, delin-
e in hac parte
t coniungat
micis separa-
ndi causa fa-
audia animo
nas conferat
umque vire-
tum

sem præclaram vestem efficiens. Sic ut faciat opus suum, *Esaiâ 20.*
quod misericordie & gloriæ est: alienum est opus eius, leue-
naris & asperitatis opus facit. Qui ex aduertentia aliqua for-
tuna mox in prosperam commigrare festinant, similes iis
sunt, qui odio hyberni frigoris ætliuum tempus optant. Ipsi
enim temporum molestias non fugiunt, sed mutant: quos
Propheta his verbis taxat: *Quomodo si fugiat vir à facie*
leuiss: & occurrat ei versus, & ingrediatur domum, & imi-
tatur manu sua super parietem, & mordeat eam coluber.
Aduertat res, aut æquanimiter ferendæ, ut Deo magis ad-
heretas, aut non nisi in æquabilitatem ut transeat, optan-
dum, ne à Deo recedatur. *Beatus vir qui suffert tentationem.*
In quæ verba Eusebius Emislenus: *An tu hunc potentem &*
felicem vocas, qui in mortem suam fortis est, cui prouentum sal-
utæ umbra, presentium æternorum congregat causas malorum?
Quis beatam dixerit validam in iugulum suum dexteram? Quis
præabiliter laudet velocem, ad ardua præcipitia festinantem? Quis
eum miretur ascensum, quem de summo prospicit esse casurum?
An illum felicem vocas, qui gemmato atque aurato sibi poculo
terrena miscet, qui infidelis, obscœnus, cupidus, & cruentus, eo
quod Domini vias asperratur, per suas ire permittitur? Beatus
ille, qui suffert tentationem quia cum emendatus & probatus
fuerit accipiet coronam. Sane quemadmodum luna non pati-
tur eclipsim, nisi cum plena est: sic homo tunc maxime so-
let obsecrari, cum plenus diuitiis est. Et quemadmodum luna,
cum plena est, longius distat à sole: sic qui opibus circum-
stant, solent plerumque se à Deo longissime separare. Hac
est igitur Dei prouidentia, cum ingenti misericordia con-
uincta: ut quibus id necessarium aut utile esse prospexerit,
calamitates subinde immitat. Sicut aurifex, donec aurum be-
ne purgatum viderit, de conflatorio non extrahit: sic Deus tribu-
lationis nubem non abducit, donec nos penitus emendauerit, ait
Chrysostomus. Qui ex tribulatione ad Deum à peccatis
conuersus fuerat, sic clamauit: Sagitta tua infixæ sunt mihi: &
confirmasti super me manum tuam. Sicut enim sagitta infixæ
corpori dolorem adfert, & remedium quærere compellit:
sic tribulatio dolorem cordi adfert, & ut in aliis rebus, in
cogitatione boni æterni, solatium quæramus, facit. Accipe
obitus rei exemplum: Sanctus Dunstanus, postea quidem
Archiepiscopus Cantua ientis, adhuc adulescens, totus ad
inopias propendens, quum frustra ab episcopo Vintoniensi
ad cœlibatû moneretur, tertiana acri febri correptus, vir-

Amas.

Iacobi.

Hom. de San-
cti Epiphani. &
Alexandro.

5.

6.

7.

Chrysostomus,
Hom. 4. ad pop.
Antioche.

Psal. 37.

8.

Exemplum.

In vita eius

apud Surium.

tom. 3. pag. 312.

* *Domini. Advent. text. 1.*
Domini. 4. post. Epiph. text. 1.
Domini. 3. post. Pasch. text. 1.
Domini. 1. post. Pentec. text. 6.

ginitatem vouit; erubescens, quòd tertianæ febris ignis potentior in eo ad conuersionem fuerit, quam ignis amoris Dei. De hac materia iam in aliis * Dominicis aliquoties diximus non pauca, quæ & huc conferri possunt.

2. *Cùm audisset quia Iesus venit in Galilaam, abiit ad eum.*

Occasio boni non prætermittenda.

Locus moralis de occasione virtutis aut alicuius boni non prætermittenda. Audito quòd Iesus in illas partes veniret, ubi Regulus iste, cuius filius infirmabatur, habitauit, non neglexit occasionem rei bene gerendæ: statim ad Iesum profectus est; infirmi filij sanitatē procuraturus. Totā hæc vita occasio boni est, quia Christū perpetuò nobiscum præsentem habemus. eo ipso dicente: *Ecce, ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem seculi.* quòd necessario de fidelibus vsque ad consummationem seculi duraturis intelligi debet. Est autem nobiscū perpetuò Christus, quia Spiritus Christi habitat in nobis. *Si enim Christus estis* (ait Apostolus) *Spiritus Christi habitat in vobis.* Denique nobiscum est, & nobis adest per gratiam, per Sacramenta, per verbum & doctrinam. Non est tanta & tam præfens occasio vel ad momentum differenda: quia etiam per totam vitam adest, tamen nec de momento futuro certum. Sic ad Thessalonicenses Apostolus: *Ipsi diligenter scitis, quia dies Domini sicut fur, ita in nocte veniet.* Hoc vnum considerare moneantur auditores. Si vobis in inferno constitutis penitentia prædicaretur, ac diceretur; Ecce, penitentia agite, & liberabit vos Deus: quanta alacritate, quam auidè hoc Euangelium omnes arriperetis! At nullum vbi penitentia tempus relinquitur. *Nunc* (in hac vita) *est tempus acceptabile, nunc dies salutis. Ambulate* (ait Christus ipse) *dum lucem habetis, ne tenebræ vos comprehendant;* illæ scilicet tenebræ exteriores, quæ extra omnem vitam spem ponuntur. De die in diem viuimus. Amplos reditus certos non habemus. Nemo vel vnum sibi diem certò polliceri potest. Vt quid ergo sic tempus dilapidamus, ac si ad annos quam plurimos censum eius aliquem à Deo accepissemus; aut nescio quos thesauros repositos haberemus?

Abuentibus gratia, vita abbreviatur.

Notandum & tremendum illud, quòd abuentibus Dei gratia, donis, opportunitate, atque emendationem insigniter differentibus, etiam vita dies abbreviantur. Deus tempore

pore Noë c
 Non perman
 hodierna ge
 a finem teo
 nus illius co
 tentiam eor
 protraham.
 admoniti, o
 gerum dilu
 telecauit. N
 comminatio
 arais Noë
 nisi in morb
 pu fuissent.
 tam Deo, ac
 eius propag
 tellectum, sic
 fruatur grat
 quid semitam
 inquis, qui sub
 fundamentum
 noni apponet
 sic Heli in pe
 lectum est: P
 statem perue
 nu. Ad cuius
 Heli, cum 89
 dotalis, vno
 hoc forte sen
 annos promi
 reposita in an
 leat animam
 corruerit, ut con
 differre, non
 vna. Agnus
 videlicet, ne
 mors nos præ
 tere vim qui
 sui congrega
 confusio est
 ut nubes non
 Altatus se

pore Noë concesserat centum viginti annos pœnitentiæ. *Non permanebit (inquit) spiritus meus in homine* (id est, in hac *Genes. 6.*
 hodierna generatione hominum) *in æternum* (id est, vsque *Genes. 6.*
 ad finem seculi, *quia caro est, tota carnaliter viuens: eruntq;*
inter illius centum viginti annorum. Tot videlicet annis pœni-
 tentiam eorū expectabo, aut certè generale diluuiū orbis
 protraham. Cæterum cum per Noë, *iustitia præconem*, de his *2. Petri 2.*
 admoniti, nihilo meliores fierent. Deusq; iterum atque
 iterum diluuium futurū frustra prædicet, viginti annos
 recessit. Nam cum anno ætatis Noë 500. antedictā illam *Genes. 5. & 7.*
 comminationem Deus enuntiasset, cœpit diluuium anno
 ætatis Noë 600. vt Scriptura commemorat Ezechie Regi,
 nū in morbo pœnituisset, quindecim anni vitæ eius dem-
 pti fuissent. Acta enim pœnitentia, & effusis lachrymis co-
 ram Deo, accepto mortis nuntio, ad quindecim annos vita
 eius propagatur. Sicut iustus rapitur, *ne malitia mutet in-* *Sap. 4.*
tellectum, sic impius tollitur, ne videat gloriam Dei, id est,
 fruatur gratia Dei. De qua re sic, apud Iob legimus: *Nun-* *Iob 22.*
quid semitam seculorum custodire cupis, quam calcauerunt viri
impii, qui sublati sunt ante tempus iuui, & fluiuius subuertit
fundamentum eorum. Sic & manifestè Salomon: *Timor Do-* *Proverb. 10.*
ni apponet dies, & anni impiorum breuiabuntur. Denique
 sic Heli in pœnam peccati, tum sui, tum filiorum suorum
 dictum est: *Pars magna domus tuæ morietur: quum ad virilem* *1. Reg. 7.*
ætatem peruenerit, & non erit senex in domo tua omnibus die-
bus. Ad cuius rei comprobationem Abimelech, de stirpe
 Heli, cum 85. viris vestitis ephod lipeo, id est, tribus facer- *1. Reg. 22.*
 dotalis, vno & eodem die, iubente Saul, occisi sunt. Sed &
 hoc forte sensu, confidenti in diuitiis suis, & multos sibi *Luce 12.*
 annos promittenti (dicebat enim sibi, *Habes bona plurima*
reposita in annos multos) dicitur à Deo: *Stulte, hac nocte tol-* *1. Corint. 9.*
lent animam tuam à te. Rectè igitur monuit Apostolus: *Sic*
currite, vt comprehendatis. Currere ad branium oportet, non
 à terre, non lento gradu procedere. Grandis est via, breuis
 vita. Agnus Paschalis cum festinatione comedi iubetur: *Typus,*
 videlicet, ne exterminator Angelus veniat, ne diabolus, ne *1. 2. Cor. 12.*
 mors nos præoccupet. Si ad finem itineris, magnam pecu-
 niam quis accipere deberet, quomodo eò festinaret?
Qui congregat in messe, filius sapiens est; qui stertit à state, filius *Proverb. 10.*
confusionis est. Qui obseruat ventos, non seminat; & qui confide- *Ecl. 12.*
tu nubes non met et.

Altus serpens, procrastinationis author & instigator,
 Gg 3 optime

1. d'primè nouit quot & quanta sunt eius detrimenta. Quod
2. vnum peccatum suo pondere in aliud trahit. Deinde, quod
3. & qui non est hodie, eras minùs aptus erit. Rursum, quod
4. consuetudo vertitur in naturam. Præterea, quod mala in-
5. ueterata difficillimè curantur. Porro, quod Dei gratia tanto
6. certius amittitur, & eius ira tanto acrius prouocatur. Tum,
7. quod quanto serior conuersio, tanto eius impedimenta
8. semper erunt maiora. Postea, quod nihil hora mortis in-
 9. certius. Iterum, quod eius regnum magis ac magis in te
 confirmatur. Denique, quod animæ tuæ facultates, longa
 peccati mora debilitantur, intellectus obscuratur, voluntas
 deprauatur, memoria hebetatur; inferior verò appetitus
 10. accenditur & roboratur. Postremò, quod nodos nobis ne-
 quam cōnectit, magno nostro dolore & labore soluendes,
 quodque cibos accipimus, postea reuomendos; & quod
 fauum mellis degustamus, multo absinthio compenlan-
 dum. Hæc ille hostis noster singula nouit, & dilationis ac
 prætermisæ bene agendi occasionis illustria damna esse
 non ignorans, propterea dilationem virtutis omnibus mo-
 dis suadet. Sed eius fraudibus abiuratis, imitemur matre-
 rum morem, qui, vbi secunda spirare aura cœperit, protin-
 us è portu soluunt. Quum Apostolus dixisset: *Videte ne
 quis desit gratia Dei* (quod est occasionem gratiæ oblatam
 negligere) adiecit: *Ne qua radix amaritudinis, id est, amara
 radix, sursum germinans, impediat: scilicet hanc gratiam. Hæc
 amara radix, & multorum malorum tristis scaturigo est
 ignaua dilatio & procrastinatio boni. Quot mala protèra,*
 suprâ enumerauimus ex parte.

Simile.

Hebr. 12.

*Serò pœnitē-
tes pauci.*

Matt. 11.

* *Domin. Se-
ptua. text. 4. &
5. Dom. 5. post
1. piph. text. 2. &
Domin. 9. post
text. 4.*

Notandum est, speciales Christi gratias serò pœnitenti-
bus datas, nō nisi vni aut alteri collatas fuisse. Vni tantum
triginta annos laboranti, in probatica piscina sanitatem
dedit. Ex omnibus adulteris vni tantum Magdalene pecca-
ta remisit. Ex omnibus diuitibus vni Zachæo dixit: *Hodie
salus huic domui facta est.* Ex omnibus latronibus vni tan-
tum dictum est: *Hodie mecum eris in paradiso.* Atqui cum
vocat ad suam gratiam, omnes vocat: *Venite ad me omnes
qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.* Omnes vocat,
omnes venire iubet: neminem tardari vult. Hominem
verò iam laborantem, iam oneratum, tardare & expectare,
vt magis labore, ac magis oneretur, atque ira ad venien-
dum magis fiat inidoneus, quanta dementia est! De hoc
argumento in aliis iam * Dominicis aliquoties dictum est.

3. Rega

Loc vs
hic Regulus
probauit, qu
cum ab ill
percuratur
per tam soll
a facilitate
tum affectu
lij spiritua
nem Ch
nēdisse. To
iuxta Chrit
nus eius tota
luem procu
habet, infide
gis, quia no
is spirituale
spirituali eo
no, seu patr
al fontem s
liant. Quod
in natura, a
gelo iam pi
tio. Aristote
ture, matris
& lapides p
postea artifi
lic patris stu
erudire. Nat
tum tamen
suscipiēdam
conque ei o
lic tenera
moda. eas
aut videt o
ceptas. A b
fulcimentu
ciantur tan
Equus, cum
illis maturē

3. Rogabat eum ut descenderet, & sanaret filium eius.

Locvs moralis de cura parentum erga liberos. Rectè hic Regulus fecit, factumque eius miraculo Ch. ritus comprobavit, quòd de filij salute sollicitus, ad Christum venit, tam ab illo, tanquam optimo & potentissimo medico, impetraturus. Nec corporalem hanc sanitatem vel ille pater tam sollicitè à Christo petiisset, nec eam Christus tanta facilitate concessisset, nisi tum pater bene erga Christum affectus, atque ad fidem procliuis, tam suam, quam filij spiritualem quoque salutem ex hac occasione speraret, tum Christus eam in hoc externo beneficio præcipuè contempsisset. Id quod rei exitus comprobavit. Reddita enim, iuxta Christi verbum, filio sanitate, *credidit homo ille, & domus eius tota.* Parentum certè est, corporalem filiorum salutem procurare, (*qui enim domesticorum suorum curam non habet, infidelis est*) sed spiritualem & rationalem multo magis, quia non bruta, sed homines genuerunt, eosdemque in spirituales Dei filios regenerari fecerunt: & quidem spirituali eorum suscepta cura, cum susceptores in baptismo, seu patrini curam illam baptizaci spiritualem, quam ad fontem sponderunt, in parentes mox deuoluit et soluant. Quod si vbique non fiat, satis tamen iusta est ex ipsa natura, atque in Scripturis reuelata (quas alio in Evangelio iam protulimus) ad hanc necessariam curam obligatio. Aristoteles scripsit, filium erudire, patris esse; sicut nutrire, matris est. Quemadmodum enim viscera terræ, autum & lapides preciosos proferunt sed impolitos & rudes, quos postea artifex limat, & sua opera atque industria perpolit: sic patris studio incumbit, filios à matre genitos & editos erudire. Nascuntur enim velut indigesta materia, ad virtutum tamen & scientiarum varietatem & pulchritudinem suscipiendam apta. Sicut speculum omnia repræsentat quæcumque ei obiciuntur, quia natura pellucida est & inanis: sic tenera puerorum ætas ad eas omnes formas se accommodat, eas imitatur, eas vitæ actione repræsentat, quas aut videt oculo obiectas, aut intelligit aure disciplinæ susceptas. Arborea cum tenera sunt, ligare solemus, & aliquo sulcimento, ne vel quouis vento huc illuc impulsæ deiciantur tandem, vel etiam incuruæ crescant, cõstringimus. Equis, cum adhuc pulli sunt, frena imponuntur; ne absque illis maturè iniectis, fiant penitus indomiti & effrenati.

Parentum cura de liberis.

1. Tim. 3.

Institut. liberorum natura parent. doct. Oecon. lib. 1. c. 3. Similia.

1.

2.

3.

4.

LE
enta. Quòd
einde, quòd
rum, quòd
òd mala in-
gratia tanto
catur. Tum,
mpedimenta
a mortis in-
magis in re-
tates, longè
tur, voluit
ò appetitur
s nobis ne-
soluendos;
os; & quòd
compensan-
dilationis ac-
damna esse
mnibus mo-
emur naua-
perit, proci-
et: Videte ut
ria oblatam
d est, amari
tiam. Hæc
tarurigo et
ala protege.
penitenti-
Vni tantum
a sanitatem
lenæ pecca-
ixit: Hodie
bus vni tan-
o. Atqui cum
ad me omni-
Omnes vo-
Hominem
expectate,
a ad venien-
est! De hoc
dictum est.
3. Reg. 2

5.

Quas aues domesticae & familiares esse volumus, ad hoc implumes è nido sublatae, cauea includimus. Sic parentes à prima aetate liberos suos castitatem, pietatem, obedientiam, aliasque excellentes virtutes vt docere tenentur, ita magna cum facilitate docere poterunt, si diffidere non solum, sed aliquo honesto exercitio, bonisque magistris constringant, si freno disciplinae coerceant; si adhuc nihil suum habentes, vnde auolent, è nido materni sinus, & ceteri puerilis abreptos, cauea aliqua scholae aut officinae bonae includant.

Institutio etiam praua corrigit ingenia.
Similia.

Exempla.
Epist. ad Laetam.

Bapt. Egnat. in procul distare ceteros Principes, Traianus optimus princeps attestatus fuerit; tum etiam moriens, quasi aliqua adhuc scintilla honestatis relicta, dixerit: Dede corosè vixi, turpis peream. Peccatum suum, & poenam peccati, ex prima virtutis disciplina recognouit. Animus dum tener est adhuc (ait D. Basilus) & ritu cera, quae ipsa impressas in se formas quasi facillime recipit, mollissimè cedit, confestim ab ipso initio, omnis rerum bonarum imbuti exercitatione debet; quo videlicet vbi ipsa rationis usus accesserit, & habitum illum rerum diuinarum aetas maior attulerit; pietati iam ab ineunte aetate assuetus, nullo impedimento cursu utatur facilitate: cum & ratio, quae expediat, adnoneat, & ad id assequendum facilitatem praebet consuetudo.

Exemplum.

Hæc enim prima cura etiam in pessimis ingenii non parum utilitatis adfert, in bonis autem incredibilem fructum facit. Quæ admodum enim rota, si magno impetu ab aliquo moueatur, etiam postea, qui eam mouebat, cesset, mouetur tamen ad tempus ipsa per se, ab impetu motus impulsæ: sic adolescens, bonam institutionem nactus, vtunque ea desistente, & custode remoto, per se tamen ad bonum ac virtutem mouetur, quasi vi atque impetu institutionis præteritæ. *Græchorum eloquentia* (ait D. Hieronymus) *multum ab infantia matris sermo contulisse scribitur. Hærensij oratio inter paternos sinus coaluit. Difficiliter eraditur quæ rudis animi perbiberunt. Lanarum conchyliis quis in prænum splendorem reuocet? Græca narrat historia, Alexandrum potentissimum Regem, orbisque dominum, & in moribus, & in incessu, Leonidis pedagogi sui non potuisse carere vitis, quibus adhuc paruulus fuit infectus. Hæc ille. Neronis pessimum ingenium eas tamen notas virtutis à Seneca pedagogo loquendo animo impressas exceperat, vt tam à primo eius quinque annis attestatus fuerit; tum etiam moriens, quasi aliqua adhuc scintilla honestatis relicta, dixerit: Dede corosè vixi, turpis peream. Peccatum suum, & poenam peccati, ex prima virtutis disciplina recognouit. Animus dum tener est adhuc (ait D. Basilus) & ritu cera, quæ ipsa impressas in se formas quasi facillime recipit, mollissimè cedit, confestim ab ipso initio, omnis rerum bonarum imbuti exercitatione debet; quo videlicet vbi ipsa rationis usus accesserit, & habitum illum rerum diuinarum aetas maior attulerit; pietati iam ab ineunte aetate assuetus, nullo impedimento cursu utatur facilitate: cum & ratio, quæ expediat, adnoneat, & ad id assequendum facilitatem praebet consuetudo. Hæc ille Exemplum pietæ & religiosæ ab ineunte aetate educationis filiorum, in suo Samuele offendit piencissimam*

IN D
piencissima
quam mag
tera scribit
in terram de
borem, non
talam in a
ceptam, illi
educationem
naturam, in s
statebra, &
Dei cultus
puli ad pic
dos; vt nihil
Prophetam
cecidit ex o
ruia terea
ret: si are
rorius con
tutio, edu
lus est, mo
aus; foris
pinguis. Si
ta, nisi tr
plantatae
torum in
coluntur.
iustione di
ad bonam
melior est
negatur
ta, hoc plu
obligatio
tionem, n
indulgent
laos ter
gignat ca
lucus par
num etia
gis quam
lostomus
est, non pa
iurem, au

ptentissima illa Anna. Cuius in hac parte virtutem ac stu-
 dium magnificè commendās S. Chriſtoſtomus, ſic inter cæ-
 tera ſcribit: *Quemadmodum induſtrij agricolæ primum ſemen
 in terram deponunt, deinde ubi conſpexerint è ſemine factā ar-
 borem, non relinquunt in eadem terra, ſed inde reuulſam plan-
 tulam in aliud transferunt ſolum, vt terra recens gremio ſuo ex-
 ceptam, illius radicem puram & integram vim ſuam ad nouam
 educationem proferat. Ita & Anna filium prætar ſpem proſemi-
 natum, in templum tranſtulit è domo, ubi ſunt perpetua fontium
 cætera, & irrigationes ſpirituales. Hæc ille. Ibi quippe erat
 Dei cultus ante oculos perpetuus, ibi quotidiana ſacra, po-
 pelli ad pietatem confluxus, optimus magiſter Heli ſacer-
 dos; vt nihil ſit mirum in tali educatione tantum emerſiſſe
 prophetam, quantus hic Samuel erat, de quo dicitur: *Non
 ceruit ex omnibus verbis eius in terram.* Certè qualem plan-
 tula terram ſortita fuerit, talem quoque fructum affe-
 tet: ſi arenofam & falſam, talem: ſi dulcem & pinguem,
 ruius conſimilem. Ita fons quidam eſt, doctrina, inſti-
 tutio, educatio: qui domi paternæ ferè arenofus & fal-
 ſus eſt, multis impedimentis, multis blandimentis ple-
 nas; foris autem cum bono delectu acceptus, dulcis &
 pinguis. Sicut enim caules, aliæque multæ herbæ & plan-
 tæ, niſi tranſplantentur, ſteriles & exiles manent; tranſ-
 plantatæ autem, magna cum vbertate creſcunt: ita pue-
 torum ingenia foris magis quàm domi, & feliciùs ex-
 coluntur. Imò arbor per ſe infrugifera (ait Plinius) tamen
 inſpicione diſcit ferre fructus: ita prauum ingenium inſtitutione
 ad bonam frugem poteſt demutari. Contra verò terra ipſa quo-
 miltor eſt natura (ait Plutarchus) hoc magis corrumpitur ſi
 negligatur, ita ingenia, niſi rectè excolantur, quo ſunt felicio-
 ra, hoc pluribus vitis obducuntur. Hæc omnia ad parentum
 obligationem, circa piam & laudabilem filiorum educa-
 tionem, maiorem oſtendendam faciunt. Parentes ſtolidè
 indulgentes liberis, ſimiarum ſimiles ſunt, qui catulos
 ſuos ferè complexu necant. Contra, verſus cum informes
 gignat catulos, eos lambendo format. Sic rudes ingenij
 ætus parentum cultura expolire debuit. Sed ea homi-
 num etiam Chriſtianorum dementia eſt, vt pecorum ma-
 gis quàm filiorum cura habeatur. Nam (vt ſcribit Chry-
 ſoſtomus) ſi burdonibus atque aſinis agæſo nobis præficiendus
 eſt; non parum vigilamus, ne dementem, aut temulentum, aut
 furem, aut eius rei imperitum præficiamus: ſin verò ad colen-*

Homil. de An-
 na, & Samuelis
 educatione.
 Similia.
 1.

1. Reg. 3.
 2.

3.

4.
 Natur. hiſt. lib.
 17. cap. 14.

5.
 In Moralibus.

6.

7.

8.

Homil. 60.

dum filiorum ingenium padagogus sit nobis inueniendus; qui ca-
su oblatu fuerit, eum recipimus, nec consideramus ullam ar-
tem sublimiorem hoc artificio inueniri. Hæc ille. Rursum ai-
bi: *Vt fundus quidem sit optimus, cuncta melimur, eumque fe-
deli viro magna cura tradimus, & agasonem, mulionem, pre-
curatorémque atque dispensatorem, qui nobis magna beneu-
lentia afficiatur inquirimus. Caterum quod nobis omnium cha-
rissimum est, omnino negligimus; quo pacto filium nostrum fe-
deli cuiquam viro permittamus, qui ipsius seruare pudicitiam,
formare mores, ingenium expolire & exornare possit.*

Sed vide qui in hoc genere & quomodo Scriptura lo-
quatur. Populo Israelitico omnibus flagitiis contaminato,
hanc pessimæ educationis originem, flagitiosæ vitæ
causam fuisse affirmat. *Pater, inquit, tuus Amorrhæus, mater
tua Cethæa, id est, parentes tui erga te barbari & crudeles
extiterunt. Quando nata es, aqua non es loca, nec salo salta, nec
inuoluta pammis. Non pepercit super te oculus, ut faceret tui
vnum de his, misertus tui; sed proiecta es super faciem terra.
Omnia hæc spiritualiter intelligenda sunt quod Iudæi et
parentibus idololatriæ & impiis nati, qui Deum suum de-
reliquerant, in eisdem idololatriæ fordibus liberos suos
educarunt. Et vt apud Esdræ legimus, qui non ita multo
post Ezechielem vixit; *Quum Iudæi uxores Azotidas, &
Moabitidas, & Ammonitidas ducerent filij eorum ex media par-
te loquebantur Azotidæ, & nesciebant loqui Iudæicè: quia cum
religione & lingua vernacula desierat. Sic hodie, vbi pa-
rentes vel omnino, vel ex aliqua parte hæretici aut schis-
maticij sunt, vsu venire cernimus. Plura de hoc argumento
vide suprâ in alia Dominica.**

4. Incipiebat enim mori.

Lo c v s moralis contra pœnitentiæ aut emendationis
vitæ dilatores vsque ad horam aut periculum mortis. Et
si enim Regulus iste rectissime quidem fecit, quod au-
diens Christam venire, confestim eum adiret; quod pro fi-
lij sui salute apud eum intercederet, malis medendi arti-
bus non vsus, quod filij sui eam curam habuit quam opor-
tuit: tamen in hoc peccauit, quod extremū quasi vitæ peri-
culum expectauit, nec prius ad Christi auxilium confugit,
quàm puer eius inciperet iam mori, effectq; morti proximus.
Nam & propterea quandam Dei tentationem ad primam
petitionis suxæ verbum Christus ei obiecit, dicens: *Nisi*

signa

9.
Homil. 9. in 1.
ad Tim.

Ezech. 16.

1. Esdr. 10.

Domin. 1. post
Epiph. text. 3.

Dilata pœni-
tentia vsque
ad mortem.

IN D
signa & prom
mum exped
sanando mi
tentanti lon
propter mo
te Deus vo
u horam, n
ne vel accel
tia. Si enim
gis confusa
alibue prol
meri differ
rent. Quar
lus, qui pra
articulo di
multo mag
stabilis: qu
ita dilatat.
hone, aut e
de malis m
da est, vt n
tus Philoso
supra mod
uigabant,
admodum
bis enim o
periculum
cumbit cu
hementer
Va autem
vna. Semo
victoria re
cui et si ad
tar, filio ta
ceret cano
stum ad i
expectat v
Ecclesiæ i
qui cor &
spicentia
formidare
nus) ars m

endus; quic
nullam an
Rursum ali
cumque si
tionem, pro
agna beneu
nimum cha
nostrum si
pudicium,
sis.
scriptura lo
contamina
tioisæ viz
phans mater
& crudelis
ale salta; ut
faceret tri
faciem terra.
ad Iudæi ex
n suum de
liberos suos
n ita multo
coridas, &
media par
quia cum
ie, vbi pa
i aut schif
argomento
endationis
mortis. Et
quod au
uod pro fi
lendi arti
tam oport
vitæ peti
confugit
proximus.
d primum
cens: Nisi
signa

signa & prodigia videritis, non creditis. quasi diceret: Extre-
mum expectasti filij periculum, vt à me impetrares in co
tinuando miraculum. Est autem huius generis tentatio ipsi
tentanti longè periculosissima, multas ob causas. Primum
propter mortis incertitudinem. Idcirco enim incertam ef-
le Deus voluit mortis horam, vt in omnem essemus para-
til horam, nec vlla respiscendi expectaretur hora. Denique
ne vel accelerata, vel nimium dilata esset nostra peniten-
tia. Si enim statim se moriturû quis sciret, accelerata, ma-
gis confusa quàm ordinata penitentia esset. Si certum, sed
adhuc prolixum moriendi tempus sciretur, eousque innu-
meri differrent, seseque innumeris interea peccatis obrue-
rent. Quare iuxta doctrinam S. Augustini: *Praueniendus est*
articulo difficillima erit. Passiones tristes & melancholicæ
multo magis animum impediunt & turbant, quàm dele-
tabiles: quia tristitia cor exiccat & constringit, sicut læti-
tia dilatat. Nihil autem mortis imminenti aut apprehen-
sione, aut coniunctis doloribus tristius. Bonis enim iuxta
te malis mortis expectatio aliquo modo tristes & metuen-
da est, vt non ineliganter olim respondit Aristippus cla-
rus Philosophus. Cum nauis vectus procellis impetentibus
supra modum perturbaretur, quidam ex iis qui simul na-
uigabant, Nûmne, inquit, etiam tu metu percelleris, quem
admodum vulgus? At ille: Profus, ait, neque iniuria; Vo-
bis enim de vita scelerosa infeliciq; labor est, & præsens
periculum; mihi verò de felicitate atque beatitudine in-
cumbit cura. Deinde perniciofa hæc res est, quia Deo ve-
hementer ingrata: *Iam enim te peccata dimittunt, non tu illa.*
Vs autem illis, qui tunc habuerunt terminum luxuria quando
vita. Semei post multa maledicta, videns cum triumpho &
victoria redeuntem Dauid, reconciliari suo Regi petiit:
cui etiam ad præsens tempus veniam dedisse Dauid videre-
tur, filio tamen Salomoni in mandatis dedit, vt non dedu-
ceret canos eius pacificè ad inferos. Qui venientem Chri-
stum ad iudicium (quod cuique in morte particulare fit)
expectat vt tunc ei reconcilietur, vtunque ei per clauis
Ecclesiæ in Christi nomine venia detur, à Christo tamen,
qui cor & renes scrutatur, verane an falsa, seria an ficta re-
spiscencia fuerit duram sententiam accipere meritò debet
formidare. *Apud illum enim cordis interpretem* (ait Augusti-
nus) *ars non admittetur ad salutē.* Porro & rara avis in terris
est

Dilatio vsque
ad mortem,
tentatio peri-
culosa.

Mortis hora
cur incerta.

Serm. 120. de
temp.

Alianus lib. 9.
var. hist.

3.
Amb. Jer. de pecc-
nitent.
2. Reg. 19.

3. Reg. 2.

Ser. 120. De tēp.

4.

est, pœnitentiæ donum in extremis. Vni latroni in cruce Christi id datum esse Scriptura commemorat. Sed vide quid ad hoc respondeat S. Augustinus; *Primum considerandum in latrone illo, non solum credulitatis compendium, sed et notiosæ, sed temporis illius sub quo hæc agebantur, occasio, quo multorum legitur titubasse perfectio. Deinde autem mihi silem latronis ostēde, & tunc tibi latronis beatitudinē pollicere. Inter medios Christi hostes, & vbi Christus maximè vilipenditur, ita Christum cōfiteri, vt latro in cruce, inter medios militum Romanorum gladios, & Iudæorū blasphemias, fecit. Inmittit diabolus securitatē, vt inserat perditionē, neque dimmerari possint, quantos hæc inanis spei vmbra deceperit. Vide apud venerabilem Bedam terribile exemplum. Qui loquens ad morbi extremum pœnitere distulerat, vrgentibus fratribus vt vel in extremo id faceret, Non est, inquit, mihi modò tempus vitam mutandi, cum ipse videam iudicium meum esse completum. Sapienter D. Augustinus: Certiores sunt clauus Ecclesiæ, quàm corda Regum. Et tamen nulla occasio pretermittitur, nullus labor subterfugitur, nullis impensis parcunt, vt quod à Rege beneficium expectamus, consequamur.*

De istis procrastinatoribus dicit propheta Regius: *Mendaces filij hominum in stateris, vt decipiant ipsi de vanitate in se ipsum. Mendaces sunt in stateris, quia alia statera, & alio pondere temporalia mensurāt, quàm spiritualia, eo quæ leuiores. In veteri Lege duplex erat statera, vnus sanctuarij proprius, alius communis. Ille ex auro purissimo; hic ex crassiore. Ille duplo plus valebat quàm alter. Illo taxabantur omnia quæ Deo consecrabantur in cultum aut sacrificium, hoc profana. Nos contrà pondere sanctuarij, id est, duplo imò centuplo maiori, temporalia & profana pensamus: scilicet illa conquirenda nullum elabi tempus sumimus. Pœdere vulgari & vili spiritualia, Dei cultum, & animæ nostræ salutem ponderamus; harum rerum curam ad vltimum vsq; vitæ momentum protrahimus. Sed ô Christiane, vbi est fides tua de Christo? dic obsecro. Credis ne Christum tibi peccatorum gratiam facturum, veniam daturum? Cur ergo tam bono Redemptori ingratus es, vt porro offendere pergas? Credis eum tibi non parfurum vt iustum vindicem? Quanta ergo tua dementia est, illum Principem offendere, à quo nulla venia speratur! Latrocinij vitam qui agunt, varioque scelere ac maleficia eam contaminant, si pro comperto haberent, scâ iudice comprehendendos, morte*

*Ibidem.*1.
2.
3.*Hist. lib. 1. c. 15,
Homil. 39. ex
Hami. 30.**Psal. 61.**Hierom. Oleeaster
ad c. 30. Exodi.**Statera mendax,**Stimile.*

IN-

moreque
maleficio pe
sus sic esse
comprehend
peratis fo
dies respicit
carere, aut i
cantur. Pl
tis non, vt

5. Nis

Loe vs
in homine i
prehension
redarguitur
ge in sti act
gna credere
periculum
hic incred
rat. Venie
Pharissæis,
& respondet
ri. Quæ
Iuducis,
tionem vo
tentando, &
Dei per fide
micas esse
tam suum
extraordin
si in vxoris
no amore,
nibus exte
anima fidei
si verè talis
anserina &
tis amplex
tidie fauor
sari, quæ ex
quæ vel sic
confirmen

mortēque mulctandos absque vlla indulgentiæ spe, si in maleficio pergerent; vix eorum quisquam suæ vitæ prodigus sic esse vellet, vt maleficio maleficio addere, & ipsam comprehensionis horam expectare auderet, nisi qui ad impietatis fortē fastigium peruenisset. Sic qui ad vltimos vitæ dies respicientiam differunt, aut fide in Christum profusæ carere, aut in supremo impietatis gradu consistere conuincuntur. Plura de hoc argumento * alibi diximus, quam-
 * alibi diximus, quam-
 * alibi diximus, quam-

** Dom. Sep. sex
 4. Domini. 9. post
 Pent. text. 4. Do.
 11. post Pentec.
 text. 7.*

5. *Nisi signa & prodigia videritis, non creditis.*

Locvs moralis de curiositate & incredulitate acriter in homine iam credente reprehendenda, ac de ipsius reprehensionis fructu & vtilitate. In hoc enim hic Regulus redarguitur, quia cum esset nutritus inter Iudæos, & de Legge instructus, non per Scripturæ autoritatem, sed per signa credere volebat vtque signum videret, extremum filij periculum expectare. Communis ferè omnibus Iudæis hæc incredulitas fuit, quam & alibi Christus acerrimè tæxat. Venientibus enim ad eum quibusdam de Scribis ac Pharisæis, & dicentibus, *Magister, volumus à te signum videre.* Respondens ait illis: *Generatio mala & adultera signum quaerit.* Quæ verba iterum, eodem modo tentantibus eum Sadducæis, aliàs respondit. Malam & adulteram generationem vocat, quæ signa quaerit, quia & malè fecit Deum tentando, & tale hoc malum fuit, vt animas suas non veras Dei per fidem sponsas, sed rerum caducarum adulteras amicas esse ostenderent. Quemadmodum enim vxor mariti suum verè amans, nulla cupit amoris mariti erga se extraordinaria signa videre, vt quasi in ignem, aut aquam se in vxoris gratiam coniciat maritus; sed vero illo interio amore, quo ipsa maritum suum prosequitur, & communibus externis signis amoris mariti erga se contenta est: sic anima fidelis, quæ in fide & charitate Deo suo despõsatur, si verè talis est, tot in seipsa signa videt, amorem Dei tam sincerum & vehementem, tot quoque ipsius Dei in se amoris amplexus, tam frequentes supernas dulcedines, tot quotidie fauores, gratias, beneficia, pacem denique illam Dei, quæ exuperat omnem sensum, vt alia signa quaerere, quæ vel fidem suam in Deum, vel charitatem Dei erga se confirmant, non superuacuum tantum, sed & imptum in

Curiositas & incredulitas.

Matth. 11.

Matth. 16.

Simile.

pri

*Exemplum.**Deut. 32.*

primis esse existimet. Nam vt Deo soli adhærere casti amoris argumentum; ita in rebus caducis signa exteriora querere, anima adulterantis est. Deinde, sicut veteres & pij Iudæi maiorum suorum signis, in deserto, in mari rubro, in monte Sina, in Iordanis transitu exhibitis, contenti erant, iuxta illud; *Interroga patres tuos, & dicent tibi: sic Iudæi, docente Christo, omnesque hodie Christiani contenti esse debebant signis veteribus, vel ante Christi aduentum typicis, qualia Iudæos (maximè Scribas & Phariseos, & principes populi, inter quos hic Regulus fuisse videtur) non ignorare par erat; vel ab ipso Christo præstitis, qualia nostræ fidei sufficiunt. Omnis ergo hæc curiositas, & incredulitatis atque à Deo fornicationis species, meritò à Christo tatur, siue in hoc Regulo, siue in altantibus, siue in vtriusque, quorum corda ille vidit.*

*Reprehensio medicamētū.**Similia.*

1.

2.

Christus sanaturus morbum filij corporalem, voluit prius morbum patris spiritualem sanare. Præclarum enim medicamentum, oportuna & iusta reprehensio. Sicut pharmacum aliquod aut medicina vlceri adhibita, principio quidem molestiam exhibere videtur, sed postea salutem parit: sic correctio iusta, quæ grauis in initio apparet, vtilis & salutaris postea inuenitur. Sicut medicus ex tactu pulsus, de ægrotò iudicat, viuâtne adhuc, & quam vitæ ac sanitatis recuperandæ spem gerat: sic tum alij cupiditatum ac voluptatum pulsus, tum maximè ipsa reprehensio, mortificationis nostræ huic mundo, & vitæ in Christo signa sunt certissima. Si enim cupiditatum ac voluptatum motus, ipsaque reprehensio nullum in nobis sensum habent, nihil nos mouent, nihil perturbant, nihil pacem nostram cum Deo inquietant; certum indicium est, nos soli Christo viuere, mundo autem, eiusque honori (quem reprehensio violat) cupiditati ac voluptati mortuos esse. Heli sacerdos grauissimè per verba Dei puero Samueli reuelata, ei que à Samuele communicata reprehensus, hoc solum humiliter respondit: *Dominus est, quod bonum est in oculis suis, faciat.* Dauid à Nathan Propheta adulterij atque homicidij nomine obiurgatus, vnum verbum reulit: *Peccavi.* Quum Esaias Propheta Ezechiam Regem de ostensis thesauris reprehenderet, Dei que acerbam comminationem ei declararet, respondit: *Bonus sermo Domini, quem locutus es.* Sic & noster Regulus, accepta hac Christi non beneuola responsione, sed acri reprehensione, nihil turbatus, pergit humi

*Exempla.**1. Reg. 3.**2. Reg. 13.**4. Reg. 20.*

IN

humiliter in
quam moriat
sed admonit
tor: rus, li
per se odori
ho salutaris
odorem spin
gari expedie
borantem, v
mis diuaget

6. Do

M

Locvs

lus enim iste
exauditus,
tus fuerit, h
passans, pr
De perseuer
ctu orationi
ditimus. H
Admiranda
Iudex quidam
hominem r
la ciuitate, &
na meo, & m
tra se: *Esse*
quia molesta
vltimo venie
quid iudex in
ta, in qua pi
iudice, nec
luit, vt nost
qui diuina
tant, reputa
tum human
torem: quo
et ergo, in
repullam ac
uant. Mo
tax, quod in

humiliter in sua petitione, dicens. *Domine, descende, priusquam moriatur filius meus.* Nouerat quippe non asperitatis, sed admonitionis & doctrinae illa uerba fuisse. Fructus odoriferus, licet densis & asperis frondibus contegatur, ipse per se odorem, quem e se emittit, manifestat: sic reprehensio salutaris, etsi sub uerbis aspera videatur, gratum tamen odorem spirat. Sicut caput vertigine laborans, uitta colligari expedit; sic animum curiosum quadam vertigine laborantem, uinculo salutaris doctrinae constringi, & ne lacus diuagetur, reprimi oportet.

6. *Domine, descende, priusquam moriatur filius meus.*

Locvs moralis de perseverantia in oratione. Regulus enim iste, etsi ad primam petitionem non solum non exauditus, uerum etiam taxatus à Christo ac reprehensus fuerit, humiliter tamen atque constanter perseverat passus, pro salute filij iterum atque iterum supplicans. De perseverantia virtute in genere, atque etiam respectu orationis ac precum, iam in aliis Dominicis aliquoties diximus. Hic tamen pauca addentur, prout Deus dabit. Admiranda est hac in parte Christi parabola, quae dicitur: *Index quidam erat in quadam ciuitate, qui Deum non timebat, & hominem non reuerbatur. Vidua autem quadam erat in illa ciuitate, & ueniebat ad eum, dicens: Vindica me de aduersario meo, & uolebat per multum tempus. Post hac autem dixit intra se: Etsi Deum non timeo, nec hominem reuereor, tamen quia molesta est mihi hac uidua, vindicabo illam; ne in nouissimo ueniens, suggillet me. Ait autem Dominus: Audite quid index iniquitatis dicit. Docet haec admirabilis parabola, in qua piissimus & clementissimus Deus se cum iniquo iudice, nec Deum nec homines timente, comparare uoluit, ut nostram tarditatem excitaret: docet, inquam, eos, qui diuinæ misericordiae diffusi, in oratione non perseverant, reputare Deum pro iniquissimo iudice, ac arbitro reorum humanarum adeoque hoc iniquissimo homine deterritorem: quo blasphemum magis cogitari nihil potest. Docet ergo, insigniter eos Deum blasphemare, qui utcumque repulsi ad tempus passi, in oratione tamen non perseverant. Mollius est, sed non minus ad persuadendum efficacius, quod in alia parabola proponit Christus, dicens: *Quis**

Perseuerantia
in oratione.

Dō. 17. post Pē. .
text. 6. Et aliis
ibi annotati.
Luca 18.

uestrum

Lucæ 11.

vestrum habebit amicum, & ibit ad illum media nocte (id est, in quali necessitate) & dicet illi: Amice, commoda mihi tres panes, &c. & illa de intus respondeat: Noli mihi molestus esse. Iam pueri mei mecum sunt, & ostium clausum, non possum surgere, & dare tibi. Et si ille perseverauerit pulsans, dico vobis, etsi non dabit illi surgens eo quod amicus eius sit propter improbitatem, tamen eius surget & dabit illi quotquot habet necessarios.

Ioh. 15.

*Hic amicus noster Deus est, dicente Christo: Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego precipio vobis. Si per impossibile propter amicitiam Deus suos non audiret; tamen ne quovis vulgari amico deterior videatur, perseveranti dabit, quia perseverat. Sic perseverantiæ virtutem commendare Christus voluit, vt eius vim maiorem esse doceret, quàm est amicitia Dei erga dilectos & electos suos, quæ tamen haud dubiè est longè maxima. Sic rursus nostram tarditatem excitat, & alia quasi hyperbolica narratione ad severiorem & studium orandi pertinax adhortatur. Rectè Petrus Rauennas super hanc parabolam: O quàm dare vult, qui se inquietari taliter, taliter patitur suscitari! O quàm pulsanti iste gestiuit occurrere, qui secreti sui cubile ipsam collocavit ad ianuam! O quàm negare noluit, qui etiam deneganti, qualiter extorqueretur, ostendit! O quàm non ad ianuam Dominus tantum, sed ipsa ianua Dominus fuit, qui dormientibus seruis, pulsantis necessitatem solus & primus audiuit! O quàm pius, quàm misericors, qui, quod mandatis docet, probat & informat exemplis! Hæc ille. Quemadmodum fumus ex modica flamma suscitatus, citò languefeit, citò euanesceit, nec alitè conscendere valet: sic oratio ex modico spiritus feruore emissa, quæque semel facta statim se remittit, languida est, ad Deum non ascendit, impetrâdi viribus caret. Sicut stellæ, quamvis circa cœli cardinem & axem moueantur, ipse tamen cardo nullatenus à sua quiete perturbatur, semper immobilis persistit: sic, quamvis pars sensualis mundus, diabolus, vt orationem abruptant, mentem modis omnibus exagitant, atque sollicitant, ipsa tamen ad finem vsque immota in oratione permanebit. Luctabatur Iacob cū Angelo vsque manè: cui cū diceret, *Dimitte me*, respondit Iacob: *Non dimittam te, nisi benedixeris mihi. Et benedixit ei in eodem loco.* Sic tu Dominum non dimittas, donec petitionem tuâ adimpleat. Id fecit sponsa in Canticis, dicens: *Tenui eum, nec dimittam, donec introducam eum in domum matris meæ.* Hoc considerans mulier illa Sunamitis, pedes Elisei Prophetæ*

In lib. Allegor.
Super Luc. 11.

qui se inquietari taliter, taliter patitur suscitari! O quàm pulsanti iste gestiuit occurrere, qui secreti sui cubile ipsam collocavit ad ianuam! O quàm negare noluit, qui etiam deneganti, qualiter extorqueretur, ostendit! O quàm non ad ianuam Dominus tantum, sed ipsa ianua Dominus fuit, qui dormientibus seruis, pulsantis necessitatem solus & primus audiuit! O quàm pius, quàm misericors, qui, quod mandatis docet, probat & informat exemplis! Hæc ille.

Similia.

*Quemadmodum fumus ex modica flamma suscitatus, citò languefeit, citò euanesceit, nec alitè conscendere valet: sic oratio ex modico spiritus feruore emissa, quæque semel facta statim se remittit, languida est, ad Deum non ascendit, impetrâdi viribus caret. Sicut stellæ, quamvis circa cœli cardinem & axem moueantur, ipse tamen cardo nullatenus à sua quiete perturbatur, semper immobilis persistit: sic, quamvis pars sensualis mundus, diabolus, vt orationem abruptant, mentem modis omnibus exagitant, atque sollicitant, ipsa tamen ad finem vsque immota in oratione permanebit. Luctabatur Iacob cū Angelo vsque manè: cui cū diceret, *Dimitte me*, respondit Iacob: *Non dimittam te, nisi benedixeris mihi. Et benedixit ei in eodem loco.* Sic tu Dominum non dimittas, donec petitionem tuâ adimpleat. Id fecit sponsa in Canticis, dicens: *Tenui eum, nec dimittam, donec introducam eum in domum matris meæ.* Hoc considerans mulier illa Sunamitis, pedes Elisei Prophetæ*

Gen. 31.

Cant. 3.

Non dimittam te, nisi benedixeris mihi. Et benedixit ei in eodem loco. Sic tu Dominum non dimittas, donec petitionem tuâ adimpleat. Id fecit sponsa in Canticis, dicens: *Tenui eum, nec dimittam, donec introducam eum in domum matris meæ.* Hoc considerans mulier illa Sunamitis, pedes Elisei Prophetæ

appre

apprehendit
V. i. bores &
mo aridam c
necritia tua n
Deus in h
Deus in Ier
es me in de
accepta conl
perseuerasti.
retributio
superabunda
leat, ac per

7. Credid

Lo cvs r
Deo benefici
perseuerand
creandi, abiti
liam ad Chr
luon: Et cr
Deo accept
cum credunt
voce audita,
et suos omne
Christo filij sa
perueniorem
incredulis iu
sistit inter eos,
te non potue
rebellans, &
mul à Deo in
tamen emen
sante super a
& ait: *Altare*
mei David,
excelsorum, q
super te incens
prum quod los
cous qui in eo
quam in clama
tari, dicens:
retulerat co

apprehendit, nec dimisit eam, donec filium eius suscitauit. Vbi a bores & herbæ in mundo crescerent, fecit Deus primo aridam dicens: *Appareat arida*. sine siccitate aliqua patientia tua non crescet, oratio tua non fructificabit. Quam Deus in hac siccitate perseverantiam faciat, ostendit Deus in Jeremia, ubi ait: *Recordatus sum tui, quoniam sequutus es me in deserto*. Quasi diceret: Seruiebas mihi, nulla diu accepta consolatione; & in tempore siccitatis ac laboris perseverasti. Ideo in memoria mea te scripsi, & dignam tibi retributionem suo tempore rependam. Sic ipsos Deus superabundanter exaudit, qui in oratione patientiam habent, ac perseverantiam tenent.

4. Reg. 4.

Jerem. 2.

7. Credidit homo sermone quem dixit ei Iesus, & abiit.

Lo c v s moralis de gratitudine animi, pro accepto à Deo beneficio. Vbi primum Christus Regulo in oratione perseverandi dixit, *vade, filius tuus vivit*: absque vlla mora credidit, abiit, & (ut in sequentibus patet) totam domum suam ad Christi fidem convertit. Sic enim concludit Evangelium: *Et credidit ipse, & domus eius tota*. Multi vix plurimis à Deo acceptis beneficiis & gratiis, ei tamen obediunt, in eam credunt eius voluntatem faciunt. Hic, vnica Christi voce audita, vno accepto sanati filij beneficiis, credit ipse, & suos omnes ad fidem trahit. Sic de hoc Regulo Cyrillus, Christo filij sanitatem attribuens, cum vniuersa domo saluatur, *fructuosiore iam fidem agendarum gratiarum afferens loco*. De incredulis iudæis dicit euangelista: *Et cum tanta signa fecisset inter eos, non credebant ei*. Pharaonem quot signa flectere non potuerint, Exodi historia describit. Ieroboam à Deo rebellans, & primum altare schismaticum erigens, tria simul à Deo indignationis sue signa accepit, nec quicquam tamen emendatur: *Missus vir Dei de Iuda in Bethel, Ieroboam fante super altare, & thus iacente, exclamauit contra altare, & ait: Altare, Altare hac dicit Dominus: Ecce filius nascetur domui David, Iosias nomine, & immolabit super te sacerdotes tui, & ossa hominum super te incendet. Deditque in illa die signum, dicens: Hoc erit signum quod locutus est Dominus. Altare scindetur, & effunderetur cuius qui in eo est. Cumque audisset Rex sermonem hominis Dei, quem inclamauerat contra altare, extendit manum suam de altari, dicens: Apprehendite eum. Et exaruit manus eius quam extenderat contra eum: nec valuit retrahere eam ad se. Altare*

Gratitudo animi.

In Ioan. lib. 3. c. p. 121. an. 12.

Cap. 7. & seq.

3. Reg. 13.

Pars Æstiuialis.

Hh

quoque

Ieroboam in
gratitudo.

quoque scissum est: & effusus est cinis de altari, iuxta signum quod
prædixerat vir Dei in sermone Domini. Et ait Rex ad virum Dei,
Deprecare faciem Domini Dei tui, & ora pro me, ut restituatur
manus mea mihi. Orauitq; vir Dei faciem Domini, & reuera
est manus Regis ad eum, & facta est sicut prius fuerat. Tria hic
evidentia fuerunt signa: Altare scissum; manus Regis are-
facta; eademque orante Propheta sanata. Nihil tamen hæc
omnia impium Regem mouerunt, vt à sacrilegis altaribus
abstineret. Vicit amor regni, & dominandi immensa cupi-
do. Ne enim filij Israël in Hierosolymam ascenderent ad
sacrificandum, vnde regnum Iuda roborandum, suum verò
imminuendum verebatur, voluit omnino in schismate sa-
cilego persistere. Sic hodie nihil Elizabetham hæreticam
Angliæ Reginam mouerunt varia de celo signa. Nobilissi-
mæ pyramidis templi diui Pauli Londinensis, toto regno
celeberrimi, è celo media die tactæ ad cineres vsque adu-
stio, templo ipso saluo, sola excepta mensa ministeriali, quam
altaris Catholici loco de nouo (vt suum fecit aitare Iero-
boam) extruxerant in cineres quoque redacta: quod totum
in ipsa vigilia Venerabilis Sacramenti (quem illi nunc diem
pro propheta no habent) fieri Deus voluit. Terræ quoque ali-
quot iuge a loca mota, cum arboribus in diuersum actis,
viaque publica adiacente ita conuersa, vt quod Orientem
prius spectabat, nunc Occidentem solem aspiciat, & è di-
uerso, vasto interim & horrido hiatu relicto. Vna quoque
ex pedisse quis eius nobilibus, ipsa audiète & vidente, hor-
rendis spectris conterrita, se propter hæresim & impudici-
tiam certo damnatam horribiliter eiulans, & animam eu-
lando exhalans Nihil quoque Henricum tertium, Franco-
rum Regem, vt fides Ecclesiæ Catholice filius permaneret,
mouere potuit miraculosa planè Germanorum militum
quadraginta millium, manu & copiis vix octo millium
Catholicorum adeptæ victoria, fufis fugatisque, & interuocioni
datis hostibus, nihil, inquam commouere potuit, quo mi-
nus tantæ tamq; celebris & orthodoxæ religioni tam op-
portunæ, tam salutaris victoriæ Ducem nobilissimum, ac
Principem generosissimum Henricum Guisæ ducè, alterum
nostræ atatis Iudam Machabæum paruo post tempore, in
suo ipsius cubiculo, peneq; sua manu derepentè aggressus:
barbarè & crudeliter interficeret: nec in eum tantum, sed
in totam nobilissimam familiam atrociter saouret. Cardi-
nalem fratrem eodem tempore sacrilegè occidens, & ad

Anno 1587.

Anno 1588.

tertium

tertium fu-
cullorem
atas vidi
Danielen
co edicti
rò Elesba
ma victor
stianorū
inquit, n
propter am
viam acti
per totam
hoc argum

Loc v
subditos s
Christi mi
deret ipse
nis monit
bit anim
eius benef
pla imitari
tur: Arri
cum vidisse
ruit etiam
Euangelio
exercitus e
suo (ait di
imitatione
est. Sic en
sibi filij feci
fuerat, non
seruos suos
conualescer
ditus est, &
est idolola
tent & ven
coli arque
rum libro
seruente,
habuit Sc
nem contr

tertium fratrem, Ducem Cenomanensem, occidendum, percussorem mittens. Sic Pharaones & Ieroboas nouos hæc Danic. 2.
 atas vidit. Certè Nabuchodonosor, et si idolorum cultor: Niceph. lib. 17.
 Daniele tamen à leonū faucibus ereptum videns, publi- cap. 6.
 co edicto sanxit, vt Danielis Deū omnes venerentur. Por-
 ro Elesbaan Æthiopum Rex Christianus, obtenta nobilissi-
 ma victoria contra Dunaan Iudaum, & grauissimum Chri-
 stianorū persecutorē, vt se Deo gratum ostenderet, *Quum,*
inquit, nihil maius habeam, regnum hodie meum & sceptrum
propter amorem tuum depono, solitariam posthac & monasticam
vitam acturus. Quo dicto, monachali habitu sumpto, in eo
 per totam vitam patienter & humiliter perseuerauit. De
 hoc argumento in aliis Dominicis plura diximus.

8. *Et credidit ipse, & domus eius tota.*

Lo c v s moralis, exempla dominorum plurimum apud
 subditos seu in bonum, seu in malum valere. Hic Regulus
 Christi miraculo ac beneficio sic incitatus est, vt non cre-
 deret ipse tantum, sed & domus eius tota, eius profectō sa-
 nis monitis, autoritate, exemplo commota. Non satis ha-
 buit animam suam saluam facere; quin & totam familiam
 eius beneficij participem fieri voluit. Sic dominorū exem-
 pla imitari serui ac subditi solent. In veteri Scriptura legi-
 tur: *Arripuit Saul gladium suum, & irruit super eum. Quod* 1. Reg. vii.
etiam vidisset armiger eius, videlicet quod mortuus esset Saul, ir-
ruit etiam ipse super gladium suum, & mortuus est cum eo. In
 Euangelio, quum Herodes illudere Christo vellet, totus
 exercitus eius eum mox imitatur. *Spreuit eum cum exercitu*
suo (ait diuus Lucas) & illudit indutum veste alba. Ex hac Luca 23.
 imitatione dominorum, ipsa in mundo idololatria nata
 est. Sic enim Sapiens: *Acerbo luctu dolens pater, rapti citò* Sap. 14.
sibi filij fecit imaginem; & illum qui tum quasi homo mortuus
fuera, nunc tanquam Deum colere cepit, & constituit inter
seruos suos sacra & sacrificia. Deinde, internente tempore,
 conualescente iniqua consuetudine, hic error tanquam lex custo-
 ditus est. & tyrannorum imperio colebantur signenta. Sic orta
 est idololatria seruorum & populorum, quum id illi cole-
 rent & venerarentur, quod à dominis suis ac principibus
 coli atque in veneratione haberi cernerent. In Numero-
 rum libro legimus: *Factum est grande miraculum, vt Core* Num. 26.
periret, filij eius non morentur. Pro magno miraculo
 habuit Scriptura, quod paternam impietatem ac rebellio-
 nem contra Deum filij non essent imitati Quotquot enim

*Domin. 23. post
 1. cor. text. 5. &
 alii illic anno-
 tatis.*

*Exempla ma-
 iorum.*

Eccli. 7.

Similia.

1. Reg. 14.
Exempla.
Luca 16.

Eccli. 10.

Similia.

Plutarch. in Mo-
ral.Socrat. hist. Ec-
cles. lib. 3. cap. 1.

criminis participes erant, cum Core & sociis perierunt. Monet Sapiens: *Ne pecces in multitudine ciuitatis, nec te mittas in populum.* id est, vt principum ciuitatis peccata non imiteris. Sicut infirmæ arbores, quæ per se in altum erigi nequeunt, vt vitis, hedera, & quædam legumina, nexibus quibusdã ad hoc à natura datis finitimas arboresprehendunt, atque illarum adminiculo fulciuntur, seque in sublimem erigunt: sic homines, natura paruuli, vt serui, lubditi, idiotæ, quum per se nihil sciant, aliorum in omnibus quos se sublimiores vident, quibusque inniti coguntur, ductû & exempla sequuntur. Caueant domini ac prælati quilibet, ne cancrorum more retrò ambulâtes, paruulos suos frustra & incassum doceant recto gressu progredi & ambulare. Quem enim illi ambulandi cursum tenent, seu retrò labantur, & deficiendò retrocedant; seu ea, quæ retrò sunt obliuiscetes, ad interiora proficiendo se extendant, seu ad dexteram; seu ad sinistram declinent, eundem paruuli & subditi sui tenebunt. Quod Ioab, introducta Thecuite, apud Regem agit de reducendo Absalom, non id alia ex causa fecit, quàm vt ipsius Regis voluntati suâ conformaret. Ait enim scriptura: *Intelligens Ioab quòd cor Regis versum esset ab Absalom, mittit Thecuam, &c.* Quum diues ille epulo inhumanus & crudelis in Lazarum esset, itidem & tota familia fecit, nec secus in eum affecta fuit. *Cupiebat enim mendicus ille saturari de micis, quæ cadebant de mensa diuitis, & nemo (ex tota familia) illi dabat.* Benedixit Sapiens: *Qualis rector ciuitatis, tales inhabitantes eum: secundum iudicem populi, sic & ministri eum.* Aibinus & Florus tyrannus de grauem in Iudæos exercebant similes Neroni domino suo. Columba sæpe visa vna auolante, statim sequuntur omnes. Pullus generosus in equorum armento exiliens, secum rapit omne armentum. Arctem grex omnis sequitur, & tam per auia ac deserta, quàm per viam publicam comitatur. sic inter homines fieri solet, animal maximè sociale, & ad morum communicationem procliu: Eryngium herbã si vni capræ in os inseras, cum ipsa fistitur, tû omnes consistunt, donec pastor herbam exprimat. Ita principis mores mira vi in populû transfunduntur. Quû Dionysius philosophiæ operã dare Hlatone magistro vellet, tota regia puluere fuit referta præ turba geometricas pingentiu figuras. Eodem ad sua pocula & voluptates redeunte, vitæ mollicies vniuersos occupauit. *Julianus Imperator se cultore philosophiæ professus, omnes id genus homines ad palatium attraxit.*

attraxit. Si negotium ham hospiter ad Sara vxor hospitalis Sodomæ rebellis, facti Ammon, fertur moras ac pulchrum eorum familiares eius pulchris dominis præbeant. nics dixit

redderet, eius, & filii autem serui me, & omnes illius, dimittis ille, in tum denari debet. Et pretentiam luss, sed ab

attractis. Sicut qui se comunt, adhibet speculū; sic gesturus negotium, proponit sibi magnorū virorum exempla. Abraham hospitalis & liberalis, famulū quoque habuit, qui celeriter ad gregem curreret, & virulum occideret, quem & Sara vxor celeriter coxit. Loth nutritus in domo Abraham hospitalis quoque & misericors fuit, quod eum ex incēdio Sodomæ liberauit. Contra Absalon, qui erat impius, ferox, & rebellis, famulos habuit similis farinae, qui ad eius nutum, Ammon, fratrem Domini sui, in ipso conuiuio nefariē interticerent. Hæc res adeo valet, vt etiam corporum notas, motus ac gestus imitari in dominis subditi gestiant. Per se pulchrum esse existimabant naso adunco esse, quia Cyrus eorum Rex, ratem habebat. Platonis contractos humeros familiares eius exprimebant. Aristotelis gibbum discipuli eius pulchritudinis loco ducebant. Caueant igitur in primis domini, quæ morum exempla seruis & subditis suis præbeant. De hoc quoque argumento iam in aliis Dominicis diximus, quæ huc referri possunt.

Exempla. Genesis 18.

2. Reg. 17.

Plutarch. in Populchrum. lit. & in lib. de eorum Rex, ratem habebat. Platonis contractos humeros familiares eius exprimebant. Aristotelis gibbum discipuli eius pulchritudinis loco ducebant.

Dominic. 15. post Pentecost. 2.

EVANGELIUM DOMINICÆ XXI.
POST PENTECOSTEN.

SIMILE est regnum calorū homini Regi, qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Et cum cœpisset rationem ponere, oblatrus est ei vnus, qui debebat ei decem milia talenta. Cum autem non haberet vnde redderet, iussit eum dominus eius vendari, & vxorem eius, & filios, & omnia quæ habebat, & reddi. Procidens autem seruus ille, rogabat eum, dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Misertus autem dominus seruis illius, dimisit eum, & debitum dimisit ei. Egressus autē seruus ille, inuenit vnum de conseruis suis, qui debebat ei centum denarios: & tenens suffocabat eum, dicens: Redde quod debes. Et prociēs conseruus eius, rogabat eum, dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Ille autem noluit, sed abiit, & misit eum in carcerē, donec redderet debi-

rum. Videntes autem conserui eius que fiebant, contristati sunt valde, & venerunt, & narrauerunt domino suo omnia que facta fuerunt. Tunc vocauit illum dominus suus, & ait illi: Serue nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me. Nonne ergo oportuit & te misereri conserui tui, sicut & ego tui misertus sum? Et iratus dominus eius, tradidit eum tortoribus, quoad usque redderet vniuersum debitum. Sic & Pater meus celestis faciet vobis, si non remisistis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris.

PERICOPE moralis huius Euangelij.

1. Oblatus est ei vnus, qui debebat ei decem millia talenta. De ingenti debito peccatorum.

2. Iussit eum dominus eius venundari, & uxorem eius, & filios, & omnia que habebat, & reddi. De statu hominis peccatoris longe miserrimo.

3. Prociidens autem seruus ille, rogabat eum, dicens: Patientiam habet in me, & omnia reddam tibi. De perfecta peccatoris cum Deo reconciliatione.

4. Misertus autem dominus serui illius, dimisit eum, & debitum dimisit ei. De misericordia Dei petentibus eum promptissima.

5. Egredius autem seruus ille, inuenit vnum de conseruis suis, qui debebat ei centum denarios, & tenens suffocabat eum, dicens: Redde quod debes, &c. Contra inhumanitatem, duritiam cordis, & rigorem erga proximos.

6. Videntes autem conserui eius que fiebant, contristati sunt valde, & narrauerunt domino sub qua facta sunt. De zelo iustorum contra impios.

7. Et iratus dominus eius, tradidit eum tortoribus, quoad usque redderet vniuersum debitum. Contra reciduantium & contra proximos inclementium ingratitudinem.

8. Sic & Pater meus celestis faciet vobis, si non remisistis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris. De fraterna charitate, sincera & cordiali perpetuo tenenda.

1. Oblatus est ei vnus, qui debebat ei decem millia talenta.

Peccati debitum.

LO C V S moralis de ingenti debito peccatorum. Hic enim vnus qui debebat decem millia talenta, est quilibet peccator, mortalis peccati conscius. Peccata enim, debita nostra sunt, pro quibus dimittendis in oratione Dominica Deum oramus: non quidem ipsius culpæ aut neglectæ obedientiæ nostræ, quasi illa Deo deberetur, sed ipsius pœnæ, quæ culpæ & neglectæ obedientiæ debetur. Debemus certè Deo omnem obedientiam, & donorum ac gratiarum ab eo acceptarum bonum visum: quæ duo qui non præstat, debent

tum

tristati
o omnia
us, & ait
niam ro-
serui tui,
us, tra-
um debi-
a remise-

tum contrahit omnium pœnarum, quæ illi inobedienciæ & negligentia debentur. Quemadmodum enim in contractibus humanis ex ratione iustitiæ, qui pecuniam mutuo acceptam sua culpa non persoluit, vt corpore luat, carcerique nâcipetur, cogi potest, & debitor est illius pœnæ exolvens, vt creditori iustè satisfiat, si non in pecunia reddenda, saltem in aliqua corporis pœna: eodè modo ex ratione iustitiæ diuinæ, qui Dei voluntatis pœnas subeundo subiicitur; & qui debitum obedienciæ non persoluit, debitum pœnæ luit. Sic in hoc Euangelio dicitur: Tradidit eum tortoribus, quoad usque redderet vniuersum debitum. Et in alio Euangelio Non exies Luca 17. unde donec soluis nouissimum quadrante. sic de illis ostendit, super quos cecidit turris Siloe, dixit Christus: Putatis Luca 17. quia ipsi debitores fuerint super omnes homines? scilicet pœnatum quas sustinuerunt. Peccata tamen ipsa debita nuncupantur per notã Synecdoches figurã, qua causa pro effectu ponitur. Causa enim huius debiti, peccata sunt. Quid sunt debita nostra? (ait Chrysostomus) Quid debemus Deo, nisi iustitiam & similitudinẽ eius seruare illam? Sunt alia debita quæ debemus Deo. Peccauimus illi grauitè, iniustè egimus, inquit atè facimus. Hæc ille. Duo statuit debitorũ genera: similitudinẽ Dei violatam, & peccata: id est, dona Dei male collocata, & alia à nobis male perpetrata. Duplex est iustitia: Declina- te à malo, seu non violare mandata, quæ ad Dei in nobis similitudinẽ (hoc est, duplicem charitatem, conseruandam data sunt: & facere bonum, seu bene vri gratis, donis, maneribus, talentis à Deo nobis cõcessis. Debet quippe mille talenta, qui mille Dei donis abusus est. Dedit homini Deus talenta naturalia & supernaturalia. Primum dedit se Deus homini, vt etiam in operibus naturalibus Deũ cooperatorem semper habeat. Dedit Deus homini mundũ, constituens eum super omnia opera manuum suarum. Dedit homini quicquid est in homine, animam, corpus, potentias, facultates, ac sensus cuiusque omnes. Dedit cuiuslibet singulares naturæ dotes, quibus alij non valent, aut non ita valent, ingenij acumen, memoriæ vim, prudentiæ grauitatem, robur, pulchritudinẽ, canendi, pingendi, scalpendi artes. Dedit omnia, quæ vocantur fortuna bona, sanitatem, honores, diuitias, amicos, & id genus alia. Atque hæc quidem naturalia sunt talenta: maiora & excellentiora sunt supernaturalia. Dedit vocatis sanctis, tenatis in Christo, populo suo

lij.
De ingent

1. & annio
ferrimo.
habe in me,
ciliatione.
in dimisi ei.

quid debui
debet, & i.
proximos.
valde, &
ra impio,
que redierit
mos inle-

quisquisque
& cordiali

talenta.

um. Hic
quilibet
debita
ominica
ctæ obe
s pœnæ,
us certè
m ab eo
t, debi-
tum

Non exies Luca 17.
unde donec soluis nouissimum quadrante.
sic de illis ostendit, super quos cecidit turris Siloe, dixit Christus: Putatis quia ipsi debitores fuerint super omnes homines? scilicet pœnatum quas sustinuerunt. Peccata tamen ipsa debita nuncupantur per notã Synecdoches figurã, qua causa pro effectu ponitur. Causa enim huius debiti, peccata sunt. Quid sunt debita nostra? (ait Chrysostomus) Quid debemus Deo, nisi iustitiam & similitudinẽ eius seruare illam? Sunt alia debita quæ debemus Deo. Peccauimus illi grauitè, iniustè egimus, inquit atè facimus. Hæc ille. Duo statuit debitorũ genera: similitudinẽ Dei violatam, & peccata: id est, dona Dei male collocata, & alia à nobis male perpetrata. Duplex est iustitia: Declina- te à malo, seu non violare mandata, quæ ad Dei in nobis similitudinẽ (hoc est, duplicem charitatem, conseruandam data sunt: & facere bonum, seu bene vri gratis, donis, maneribus, talentis à Deo nobis cõcessis. Debet quippe mille talenta, qui mille Dei donis abusus est. Dedit homini Deus talenta naturalia & supernaturalia. Primum dedit se Deus homini, vt etiam in operibus naturalibus Deũ cooperatorem semper habeat. Dedit Deus homini mundũ, constituens eum super omnia opera manuum suarum. Dedit homini quicquid est in homine, animam, corpus, potentias, facultates, ac sensus cuiusque omnes. Dedit cuiuslibet singulares naturæ dotes, quibus alij non valent, aut non ita valent, ingenij acumen, memoriæ vim, prudentiæ grauitatem, robur, pulchritudinẽ, canendi, pingendi, scalpendi artes. Dedit omnia, quæ vocantur fortuna bona, sanitatem, honores, diuitias, amicos, & id genus alia. Atque hæc quidem naturalia sunt talenta: maiora & excellentiora sunt supernaturalia. Dedit vocatis sanctis, tenatis in Christo, populo suo

Talenta Dei homini data.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

Psalm. 2.

7. eiecto. primò, Filium suum, cum omnibus donis, vt alibi dictum est. Dedit Ecclesiam, nouum quendam mundum, cum suis non elementis, sed sacramentis, non animalibus, plantis, arboribus, sed Scripturis sacris, Apotolis, Prophetis, pastoribus, doctoribus, cum cæremoniis; cultu, & religione vniuersa. Dedit nouum hominẽ interiorẽ, cum gratia speciali & habituali, fide, spe, charitate, aliisque donis infusis.
8. Dedit specialia quædã charismata, & gratias gratis datas, quas enumerat Apostolus, secundum diuisionem ministratiõnũ in vno spiritu cuiuslibet datas. Sed & præter hæc omnia singulares vnique & infinitas inspirationes bonas, misericordias magnas, auxilia & media extraordinaria, quibus à peccato vel conferuntur, vel liberentur, & ad bonum promoueantur. His tot ac tantis talẽtis qui abutitur, qui ingratus est, qui ea dissipauit luxuriosè, facillè multorum talentorum debitor fiet. Dicit Scriptura: *Declinantes in obligationes adducet Dominus cum operantibus iniquitatem.* Dicit eos qui debitores sunt gratiarum Dei, qui malè vtendo donis acceptis, obligationem contraxerunt & debitum, pariter cum illis qui scelera perpetrarunt à Deo puniendos. Nam & *seruus inutilis, seruus piger, proicitur in tenebras exteriores.* Deinde si ab altera parte numerentur nõ omnia bona, sed commissa mala, cupiditates, cogitationes malæ, & illicita cordis desideria; oris & linguæ tot delicta, mendacia, detractiones, iuramenta illicita, aut temeraria, contumacia, scurrilitates, blasphemie, opera verò & maleficia innumera: impij homines mille debita facillè inuenient. Si *confiteremur peccata nostra* (ait S. Augustinus) & numeremus quid factò peccatum, quid oculo, quid aure, quid cogitatione, quid innumerabilibus motibus, nescio vtrum dormiamus sine talento. Hæc ille. Vox impiorum hæc est. *Omnia qua desiderauerunt oculi mei, non negaui eis; neque prohibui cor meum, quoniam omni voluptate fruere tur.* Et illa adhuc magis: *Venite, fruamur bonis qua sunt, & vtamur creatura tanquam in iuuentute celeriter. Vino pretioso, & unguentis nos impleamus, & non prætereat nos flos temporum. Nullum pratium sit, quod non pertranseat luxuria nostra. Vbiq; relinquamus signa lætitiæ.* Et cætera quæ sequuntur Huiusmodi homines decem millia talenta cito debebunt, & cum penitente Manasse dicere possunt: *Peccauit super numerum arens maris.*

Quamquam & quodlibet mortale peccatum in se, si linguæ eius circumstantia expendantur, vt Dei offensi infinita

Rom. 17.
2. Cor. 12.

Esai. 124.

Matth. 25.

Sermon. 15. de
viti. Dom.

Eccles. 2.
Sap. 2.

2. Paral. ult.

ita maiest
vitas, ingr
uissima (q
fecto multa
pulo aper
atur, & (v
pete quæ h
r. & 4. De ip
iam in aliis
hæc ex mag
debitores p
& qui sequ

2. Insuper eu
filii

Locvs
sermo Q
torum don
sed & omni
satis fiat; si
sum, in pec
linqui, tra
captiuum à
tri sui diab
ciat, vt eat
iurii Deo n
suorum, qui
denique o
ab eo aufer
quicquid e
impij abut
sus est Sau
nũ transe
sunt Aposto
solum flag
verum etiã
cordis tot
pena pote
datur pecc
tum, sed &

nita maiestas, potentia, bonitas; hominis peccatis infirma
 uilitas, ingratitude, temeritas, causa peccandi prorsus te-
 nuissima (quæ alio in loco explicata sunt) in quolibet pro-
 fectio multa debitorum talenta inueniuntur. Vt clarius po-
 pulo aperias, quot & quâcis modis quotidie in Deum pec-
 carur, & (vt ait D. Iacobus) *in multis offendimus omnes*, re-
 pece quæ habet D. Augustinus in suis Meditationibus, ca.
 1. & 4. De ipsa peccati grauitate enormitate, turpitudine,
 iam in aliis * Dominicus semel atque iterum diximus, quæ
 hæc ex magna parte referri possunt, vt quantos nos Deo
 debitores peccatum constituat, plenius intelligatur. Sed
 & qui sequitur locus, hoc ipsum nonnihil illustrabit.

1. *Iussit eum dominus eius venundari, & uxorem eius, &
 filios, & omnia quæ habebat, & reddi.*

Lo cys moralis de statu hominis peccatoris longè mi-
 serissimo Quod enim hic dicitur, eum, qui tot milia talen-
 torum domino suo debebat, venundari, nec ipsum tantum,
 sed & omnia quæ habuit, vt debitum reddatur, dominum que
 satisfiat; significat, hominem peccatorem, impiũ, scelero-
 sum, in pœnam tot scelerum à Deo reprobari, sibi ipsi re-
 linqui, *tradi in reprobum sensum, venundari sub suo peccato,*
caprium à diabolo teneri ad voluntatem eius, vt desideria pa-
tris sui diaboli (non enim ampliùs Deum Patrem habet) fa-
ciat, vt eat post concupiscentias suas quibus nuplit, sicut anima
iusti Deo nubit, & sponſa Dei est, vt comedat fructus operum
suorum, quæ sunt proles eius, & ea metat quæ seminauit; vt
denique omnia quæ habet, omnia accepta à Deo talenta,
à eo auferantur, & ei, qui plura habuit, conferantur: quia
quicquid decreuit impiis, accreuit iustis; & gratiæ quibus
impij abutuntur, aliis conferuntur, vt quia donis Dei abu-
ſus est Saul, elect⁹ est Dauid in quem & spiritus eius & reg-
nũ transferrentur: & Iudæis repellentibus uerbu Dei conuersi
sunt Apostoli ad Gentes. Sunt quippe peccatorum pœnæ, non
solum flagella in hac vita, & gehennæ tormenta in altera,
verum etiam ipsa peccata, ipsa priuatio gratiæ, ipsa cæcitas
cordis toriusque hominis derelictio, qua nulla grauior esse
pœna potest. His pœnis diuine iustitiæ satisfic, & uersum v-
dicatur peccator, & omnia simul quæ habet, non opera tan-
tum, sed & corpus & anima, quum dæmonibus in æternum

* Dom. Quin-
 tuag. rex. 5
 Domin. Pass.
 rex. 1.
 Deñ. 9. post
 Pent. rex. 1.
 Dom. 10. post
 Pent. text. 6.
 & Dom. 11.
 post Fem. text.
 2. & 6.
 Peccatoris
 status miser-
 rimus.

Rom. 1.
 Rom. 7.
 1. Tim. 2.
 1. Ioan. 8.
 Ecc. 1. 18.
 1. rou. 1.
 Ga. at. 6.

Matth. 13.

Exempla.
 1. Reg. 6. & 18.
 Act. 17.

H h s possi

possidendus traditur, qui de illo pœnas sempiternas sumant, vt hunc locum exponit ^a Anselmus. De statu animæ absque Dei gratia in hac vita, & de pœnis damnatorum in altera, iam in aliis ^b Dominicis tractauimus, quæ huc conferti poterunt.

Quem ista non mouent, maximo in periculo versatur. Quemadmodum animalia, quæ angustas venas habent, ex veneno non facillè percùt, quoniam virus ad cor facillè fluere ac penetrare nequit; quæ autem venas amplas sortita sunt, celerius veneno extinguuntur: sic qui conscientiam angustam ex timore Dei & iustitiæ eius habent, difficulter venenum peccati in cor admittunt, aut ad voluntatis consensum penetrare sinunt, quibus verò larga conscientia est, nullo timore constricta, in omne libitum fluens, & post concupiscentias suas currès, quolibet peccati veneno moriuntur, cuiuslibet tentationi consensum præbèt, quolibet animo scelus admittunt. Talis erat impius ille Achab, de quo dicitur: *Venundatus erat, vt faceret malum in conspectu Domini*: id est, datus est in reprobū sensum, nulla peccati conscientia tactus. *Concitatit enim eum Iesabel vxor sua, & abominabilis factus est.* Iesabel nostra, caro nostra est: cui qui morem gerit, abominabilis fit. De hoc peccatorum genere Esaias:

Quis cæcus nisi qui venundatus est, id est, qui à Deo derelictus, sibi que traditus est, vt quouis voluptatis pretio animam suam vendat. Denique quod ingrata, & rebeli, & incredula, ac dura ceruicis synagoga apud eundè Prophetà dicitur, cuiuslibet flagitioso peccatori conuenit: Quis est hic liber repudij matris vestre (id est synagoga) quo dimisi eam? Aut quis est creditor meus cui vendidi vos? Ecce enim in iniquitatibus vestris venditi estis, & in sceleribus vestris dimisi matrem vestram. Sic enim quilibet peccator mortifero quouis peccato seipsum dæmoni vendit, & quidem interdum manifesto intercedente pacto, vt de illo Theophyllo, Antiocheno ecclesiæ æconomò, scribitur, qui vt ad dignitatè, vnde deditus fuerat, restitueretur, pactum cum diabolo fecit, se ipsum ei totū tradens, abiurato Christo: quales desperatissimos homines hæc aras multos tulit sed omnes peccatores, etsi non expresso vero tamen & certo pacto, ipsi peccato, & instigatori eius diabolo, se vendunt. *Annequitis (inquit Paulus) quòd, cui exhibetis vos seruos ad obediendum, seruis estis eius cui obeditis? Omnibus peccatoribus libellū repudij dat Deus, vt alteri venundetur. dimisi eos secundum desideria cordis*

In Comment.
b Dom. 10. post
Pent. text. 4.
Dom. 11. post
Pent. text. 1.
Domin. 5. post
Epiph. text. 9.
 Peccati status
 cur non time-
 cur.
Simile.

Exemplum.
3. Reg. 21.

Allegoria.
Esaia 47.
 Peccatores
 seipso vendunt
 diabolo.

Esa. 50.

In vita eius
apud Syrium.

Rom. 6.

Pfal. 9.

ndis sui: ibi
ntis, qui sub
amento san
venundati
tati omni
horum ten
 Sed ad hos
 Deus sub
 Deus: Ecce ego
 in medio flu
 memetipso
 pisces flum
 natio fluminu
 pter fluminis
 erandum. Q
 lus & requi
 tur in illis, u
 licis & felici
 esse, seu hon
 eorum qua
 imodi dica
 equos coerce
 in gryum ran
 geolcas, Ag
 Quemadmo
 pulce, extra
 res: sic vnà e
 qua habet, v
 ipsum, oper
 bentur è flu
 ta id quod se
 rans, id est, a
 bus gloriari
 mnis rui: te
 nobis, donec p
 volatilibus ca
 roquendum
 aque elatic
 ra & cerra e
 Quo in
 que lethali
 à iusto iud

is sui: ibunt in adiunctionibus suis. De impiis illis Iu. Exemplum.
 is, qui sub Antiocho fecerunt sibi praputia, recesserunt à 1. Machab. 1.
 ammento sancto, & iuncti sunt nationibus, addit Scriptura:
 reuendati sunt ut facerent malum. Tales sunt impij Chri-
 stiani omnium temporum, sed maximè Politici & hæreti-
 corum temporum.

Sed ad hos, sic in peccatis suis venundatos, vide quid di-
 cat Deus sub persona Regis Pharaonis: Hæc dicit Dominus
 Deus: Ecce ego ad te Pharaon Rex Egypti, draco magne, qui cu- Exech. 29.
 in medio fluminum tuorum, & dicit, Meus est fluvius, & ego
 memetipsum. Et ponam frenum in maxillis tuis, & aggluti- Peccatorum
 abo pisces fluminum tuorum squamis tuis, & extraham te de obstructorum
 medio fluminum tuorum, & proiciam te in desertum, & omnes
 pisces fluminis tui: bestias terræ, & volatilibus cæli dedi te ad de-
 norandum.

Quilibet impius, superbus, auarus, carnalis; cu-
 rans & quiescens in medio voluptatum suarum, gloria-
 tur in illis, tanquam in summo bono suo, tanquam in de-
 lictis & felicitate sua, quam sibi ipsi sua industria compa-
 rasset, seu honores, seu diuitias, seu ventris satiandi media,
 & eorum quæ infra ventrè sunt, iactitat. Sed vide quid hu-
 iusmodi dicat Deus: Ponam frenum in maxillis tuis: quia vt
 equus coerceatur freno, ita tu eris constrictus calamitate, &
 in gyrum rationis ductus, miseriam tuam acceipsum cog-
 noscas, Agglutinabo pisces fluminum tuorum squamis tuis.
 Quemadmodum enim extracto è fluuio aliquo magno
 pisce, extrahuntur simul cum eo alij minores ei adharren-
 tes, sic vnà cum anima peccatrice, uxor, & liberi, & omnia
 quæ habet, vt nostrum hic dicit Euangelium, id est, corpus
 ipsam, opera eius. & quæcunque ad eum pertinent, extra-
 hentur è flumine, tollètur ex hac vita & cursu peccati, iux-
 ta id quod sequitur, & extraham te de medio fluminum tuo-
 rum, id est, auferam te de medio voluptatū tuarum in qui-
 bus gloriaris, & proiciam te in desertum, & omnes pisces flu-
 minis tui: te tuæque omnia in barathrum coniciam, unde nõ
 reuocabis, donec solueris nouissimum quadrantem. Bestias terræ, &
 volatilibus cæli dedi te ad denorandum. Dæmonibus tradidi te
 loquendum: qui & crudelitate bestias terræ, & superbia
 atque elatione volucres cæli superant. Tremenda, sed ve-
 ra & cæra est hæc Dei sententia contra impios.

Quo in loco iterum atque iterum considera, quotiescū Timenda Dei
 que sechali peccato Deum offendisti, hanc totam sententiã iudicia.
 à iusto iudice certissimè accepisti: quæ an postmodum
 per

Simile.

Ecclesi. 3. & 3.

Possidonius in
vita S. Augu-
stini, cap. 32.Gravat. c. 1.
in hanc Domi-
nigam.Peccati peri-
cua & pœna
timenda.
Simile.1. Ioan. 3.
Ephes. 3.

Galat. 5.

1. Cor. 10.

Esaiâ 9.

per bonam pœnitentiam commutata fuerit, certum ha-
bere non potuisti. Hinc illa in Scripturis vox: *De propitius*
peccato noli esse sine metu. Et iterum: *Qui diligit Dominum,*
id est, qui iam in statu gratiæ se esse confidit, *exorabit Do-*
minum pro peccatis (etiam præteritis) & continebit se ab illis in-
futurum. Sic D. Augustinus, etiam laudatos Christianos atque
sacerdotes absque digna & cõpetenti pœnitentia exire de corpore
non debere, dicere consueuerat: & ipse in postrema sua ægi-
titudine, Psalmos Dauidicos, qui sunt de pœnitentia, iussit
sibi scribi, ipsosque quatermiones, iacens in lecto contra parietem
positos, diebus sua infirmitatis intuebatur & legebat, & tunc
ac urbertim flebat. De Agathone inter Æg. pri. Patres cele-
berimo, memoria proditum est, in extremo vitæ ago-
ne constitutum, magno timore cepisse constringi, &
causam à discipulis rogatum respondisse: *Longè alia sunt fi-*
lij iudicia hominum, & iudicia Dei. Est enim via qua videtur
homini recta, & nouissima eius ducunt in infernum. Si sic iusti
& sancti timent, quanta eorum temeritas, qui vel scelerate,
vel certe dissolute, vel omnino tepide ac negligenter
viuentes, nihil aut parum timent!

A periculo peccati in hac vita, quãdo à Deo quis defesi-
tur, & à pœna peccati in altera vita, quando à Deo iudica-
tur, perpetuò timendum est. Sicuti virgo illa, quæ inter lal-
cuios & impudicos adolescentes vitã agens, à cuius latere
quidam eius frater, quem illa temerè diligere, nunquam
discedes, eam cõtinuo ad turpia sollicitaret, maximo hæc
dubiè in discrimine virginittatis amittendæ versaretur: ite
omnino anima nostra, quã diu in hoc mundo, qui totus in
maligno positus est, versatur, carnemque circumfert, quã
non amare non potest: (*nemo enim carnem suam odio habet,*
sed fouet & diligit illam) quæ eum ad malum assidue sollici-
tat, concupiscens aduersus spiritum, & repugnans legi mentis
sua, in maximo haud dubiè periculo versatur, ne à Christo
excidat, cui desponsata est, quasi vni viro. florẽmque & gratiã
virginitatis subinde amittat; quo factò, vtraq; extremas &
æternas pœnas luat simul venudatæ, donec reddant quod
debent. De qua etiam iusta Dei sententia sic alius Propheta:
Succensa est quasi ignis impietas, ve preem & spinas vorabit, &
succedet in densitate saltus, & conuoluetur in superbia fumi.
Vir fratri suo non parceret, vnusquisque carnẽ brachij sui vorabit,
Manasses Ephraim, & Ephraim Manassen. Ad summũ creuit
impietas, factus est ampli⁹ fomes igni eterni, multi veperes,
multa,

per spinas p
uerunt, ad i
tatis, & filia
Corpus anim
bit. Corp
tis ministe
Superbia vtrif
caro & ope
um & torne
nam diu in
necum & se
mitatem &
bitores, ma

Prociden
tioriam h

Locvs m
uatione Pe
enti, vitã
ter peccit, pro
quod om
soli Deo
f. ca, omi
recto. Sic e
Deo perso
Deum conue
ta, dilecto I
notum dire
quibus omni
numus, prola
kerit vobis,
tam adorabi
nate. Sed p
terit eum, v
Et adhuc vbe
strire; aut e
his illis loci
ve egimu
seculo a
hunc locu

certum ha-
De propitius
git Dominus
exorabit Do-
vit se ab illis
iffianos atque
cure de corpore
ma sua a gri-
tentia, iustit
ontra pariet
at, & iugiter
Patres cele-
o vitæ ago-
nfringi; &
dè alia iustifi-
qua videtur
o. Si sic iusti
i vel seclera-
negligenter

quis deseri-
Deo iudica-
que inter las-
cuius latere
, nunquam
aximo haud
saretur: he-
o, qui totus in
nfert, quam
o odio habet,
idue sollici-
egi mentis no-
ne à Christo
ue & gratiâ
extremas &
ddant quod
Propheta:
vorabit. &
verbia sumi-
i sui vorabû,
mmi creuit
ulti veptes,
multa,

multa spinæ peccatorum creuerunt, & longo peccandi vsu
erunt, ad ignem concipiendum idoneæ. Factus est quasi
arus, & liua densa flagitiorum. Totum in fumum abibit.
Corpus animâ, anima corpus affliget, scelus sceleri pœnas
bit. Corpus animæ appetitum & consensum, anima cor-
pore ministerium acculabit, & accusando crudeliter vexa-
bit. Superbia inuidiæ, inuidia superbiæ, vtraque auaritiæ, &
curia vtriusq; perpetrata scelera imputabit. Sic vxor & fi-
lii caro & opera & omnia quæ habet miser peccator, in pec-
catum & tormentum venundantur. Hic est peccatoris status,
quom diu in peccato manet, vel in hac vita, quoad incre-
mentum & seruitutem peccati; vel in altera vita, quoad æ-
ternitatem & grauitatem supplicij, & hanc Deus in suos
reprobos, magno iam ære grauatos, sententiam tulit.

*Procidens autem seruus ille, rogabat eum, dicens: Pa-
tentiã habe in me, & omnia reddam tibi.*

Lo c v s moralis de perfecta peccatoris cum Deo recon-
ciliatione. Peccator, sententia Dei terribus, tempus pœni-
tentiæ, vitamque & mores in melius commutandi, supplici-
umque petit, procidens ad pedes Domini sui; simulque pollice-
tur, quod omnia reddet Deo, hoc est, se totum, suaque om-
nia soli Deo consecrabit, nullius profusus peccati remanere
suffectu, omni inordinato rerum omnium amore penitus
recto. Sic enim omnia nostra debita (quantum ex nobis
est) Deo persoluuntur, quando tota & integra est nostra ad
Deum conuersio, tota & plena mandatorum eius obedi-
entia, dilectio Dei ex toto corde, & vniuersorum diaboli ar-
morum direptio, plenumque peccati exterminium. De
quibus omnibus in aliis iam Dominicis, quæ proferre po-
tuissemus, prolata sunt. Primum ad illa a verba: *Quodcumque*
aueris vobis, facite. Deinde ad illa b verba: *Dominum Deum*
vram adorabis, & illi soli seruias. Postea ad illa c verba: *Ipsam*
adite. Sed plenius ad illa d verba: *Si fortior eo superueniens*
auerit eum, vniuersa arma eius auferet, in quibus confidebat.
Et adhuc vberius ad illa e verba: *Nemo potest duobus dominis*
seruire; aut enim vnum odio habebit, &c. Denique in omni-
bus illis locis vbi de dilectione Dei super omnia ter qua-
terve egimus, quæ in Dominica 17. post Pentecosten, tex-
tu secundo annotata inuenies. Inde licet depromere, quæ
in hunc locum dicantur.

Reconciliatio
peccatoris per
lecta cū Deo,

a Dom. 2. post
Epiph. text. 4.
b Do. 1. Quad.
text. 10.
c Do. 2. Quad.
text. 5.
d Do. 3. Quad.
text. 5.
e Dom. 14 post
Pent. text. 1. &

4. *Miseratus autem dominus serui illius, dimisit eum, & liberatum dimisit ei.*

Miseri-
cordia
Dei.

Deus mina-
tur, ne percu-
tiat.

Homil. 1. de
Pœnitent.

Ion. 3.

In Comment. in
hunc locum.

Iere n. 18.

Zachar. 1.
Sermon. 54. de
verb. Dominic.
Ezech. 18.

Dominic. 3. post
Pent. text. 4.

Locvs moralis de misericordia Dei petentibus eum promptissima. Hæc singularis Dei misericordia est, accessibilissima comminari: sed facta hominis conuersione, celerimè ad misericordiam flexi: in quo non consilium moratur, sed sententiam; imò consilium suum & voluntatem adiungit. Idcirco enim comminatur, vt non percutiat. Pulchre Chrysostomus: *Quare, qua facturus es mala, prædicis? Vt non faciam qua prædico. Propterea & gehennam minatus est, vt gehennam induceret. Sic per Ionam Prophetam clamari fecit: Adhuc quadraginta dies, & Niniue subuertetur. Sed vbi Rex cum populo ad pœnitentiam agendam se conuertit, videns Deus opera ipsorum (non fidem tantum, vt volunt hæretici; nec voluntatem tantum, & quale quale sese emendandi propositum, vt tepidi Catholici) quia conuersi sunt de vita sua mala; & ipse miseratus est super malitia quam loquutus est vt faceret. Nempè vt in hunc locum scripsit diuus Hieronymus. Deus neminem punire desiderans, quod facturum est comminatur. Denique hanc sibi familiarem esse misericordiam, Deus his verbis aperitè docet: Repentè loquar aduersus gentem, & aduersus regnum, vt eradicem, & destruiam, & disperdam illud. Si pœnitentiam agerit gens illa à malo suo quod locutus sum aduersus eam, agam & ego pœnitentiam super malum quod cogitavi vt facerem ei: & subito loquar de gente, & de regno, vt ædificem & plantem illud. Docet, nihil esse Dei misericordia celerius, nihil promptius, vbi primum nos ad eum conuertimur. Quare sic per Prophetas suos clamat: Conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos. Imò, vt elegantè scripsit Augustinus, *Fugientis dorsa persequitur, qui faciem redeuntis illuminat. Sic enim clamat post nos: Quare moriemini domus Israël? Non vult enim mortem peccatorum, sed magis vt conuertatur ac viuat. De quo vide quæ diximus ad illa verba: Vadit ad ouem qua perierat, donec inueniat illam, &c. Sed qui sic aberrantes oues quærit, quomodo ad se reuertentes aliquando repellit? Ad eò non repellit, vt etiã humili corde supplicantibus amplius concedat quam postulent, quod & hic ingenti huic debitori fecit. Peccati enim patientiam, & dilationis terminum, vt omnia redderet, confestim sic miseretur, vt non solum liberum dimiserit, sed etiam omne debitum ei dimiserit, omni quæ red-**

IN I
lendi oblig
liberaverit.

gerationem m
mandam p
magis quæ
pœnit. No
tis: Deus au
dabilem dices
er in sola r
pna ratio est
oper omnia
nis (vt ait d
gis elucet, q
est. Sed hæc
omne debitu
illimum pe
ex quo om
suam cuius
vide sciens
az, est illa
tendo accip
tum: Aperi
acceptis. U
hausta bon
ralitate, qu
morita suppl
nicis frequ

Dominic. 13
Eph. text. 4.

5. Egressus
suis, qui
bat eum
uus eius

Locvs
dis, & rige
manitatis
vulgaris h
ille, vix dū
missione, e
den

deendi obligatione ac necessitate ad veniam consequendam liberaverit. *Perplexisti* (ait Chrylostomus) *mirabilem exag-* Homil. 67. in
gerationem misericordie. Dilationem tantummodo temporis, ac Math.
quandam prorogationem seruus postulavit: ille autem multo
magis quam petiit, videlicet totius mutui donationem, ultra
tribuit. Non absque egregia significatione dixit Apolto- Ephes. 1.
lus: Deus autem, qui diues est in misericordia. Est enim haud
labile diues in sapientia, in potentia, in omni virtute. Sed
erat in sola misericordia diuitē eum Paulus dicat, in prom- Psal. 144.
ptuatio est: quia, ut alia Scriptura dicit: Miserationes eius
oper omnia opera eius: vel quia misericordia miseris sapit dul-
cedis (vt ait diuus Bernardus) vel, quia in ea eius bonitas ma-
gis elucet, cuius fons infinitus, & abyssus perennis Deus
est. Sed hæc eius misericordia, non nisi petentibus patet. Simile.
Omne debitum dimisi tibi, quia rogasti me. Si flumen abundan-
tiūm per omnes alicuius vrbis vicos præterlaberetur,
ex quo omnes sitim suam explere possent, adeoq; si per ia-
ruam cuiusque flueret, nemo tamen ex eo biberet, nisi qui
inde sitiens hauriret. Haurire de fonte misericordie diui-
nae, est illam ardentem sitire, humiliter expetere, & expe- Ioan. 7.
tendo accipere; iuxta illud: Si quis sitit, veniat ad me, & ite- Psal. 89.
rum: Aperi os tuum, & ego implebo illud, ac rursum: Petite, & Math. 7.
accipietis. De qua re tota, & de diuinæ misericordie inex-
hausta bonitate, incredibili promptitudine, immensa libe-
ralitate, qui (vt canit Ecclesia) abundantia pietatis sue, &
merita supplicum excedit & vota; iam in aliis multis * Domi-
nicis frequenter diximus.

* Dom. 13. post Pentecost. text. 3. Dom. 18. post Pentec. text. 3. Dom. 4. post Epiph. text. 4. Dom. 4. Qua. trag. text. 1.

1. *Egressus autem seruus ille, inuenit vnum de conseruis suis, qui debebat ei centum denarios; & tenens suffocabat eum, dicens: Redde quod debes. Et proci dens conseruus eius, &c.*

Lo c v s moralis contra inhumanitatem, duritiem cordis, & rigorem erga proximos. Singulæ ferè huius inhumanitatis circumstantiæ, hominis impietatem (quæ tamen vulgaris hodie est) vehementer aggrauant. *Egressus seruus ille, vix dū ab Ecclesia, ab oratione, à peccatorū accepta remissione, egressus fuerat, quin statim recētissimi & maximi bene*

Inhumanitas erga proximos. Circūstantia. 1.

LE
 it eum, & li.
 rentibus eum
 rdia est, accer-
 sione, celestis
 filium mutat,
 natem adim-
 tiat. Pulchre
 radicia? Vt nou
 minatus est, ne
 m clamari fo-
 erur. Sed vbi
 se conuertit
 vt voluit ho-
 le sese emen-
 onuorsū sunt da
 quam loquunt
 sit diuus He-
 factūm est
 Te misericor-
 quar aduer-
 iruam, & dy-
 lo suo quod lo-
 in super mal-
 e gente, & de
 esse Dei mi-
 nūm nos ad
 suos clamat:
 Imò, vt ele-
 r sequitur, qui
 nos: Quare
 m peccatorū,
 quæ diximus
 ones inueniat
 quomodo ad
 a repellit, vt
 cedat quam
 ceit. Peccati
 omnia redde-
 berum dimi-
 nique reb-
 den

Simile.

beneficij profus oblitus fuerit. Si quis in palatio regio perpetrati homicidij venia accepta, vix fores palatii egressus, aliquem, qui cum verbo læserat, offendēs, fuste statim percuteret, nōnne omnium iudicio dignus censeretur, quem reuocatum Rex ad prioris maleficij pœnam deposceret?

2. *Inuenit unum de conseruis suis.* Si dominus seruo pepercit, multo æquius est, vt seruus conseruo ignoscat. *Homo homini reseruat iram, & à Deo quarit medelam;* Ecce rursum: *Miseratio hominis circa proximum suum: misericordia autem Dei super omnem carnem.* Qui debebat ei centum denarios. Regula pietatis est: *Cui plus donatum est, plus diligit.* Sed iste cui plurima donata sunt, nihil diligit. Pugnat & litigat pro denariis, cui donata sunt talenta. Contendit de centum, cui dimissa sunt decem millia. Sic litigamus cum proximo pro terrenis, pro iuribus, pro fructibus; qui quotidie petimus à Deo celestia,

3. *Lucæ 7.* peccatorum veniam, gratiarum copiam. *Et tenens suffocabat eum, dicens: Redde quod debes.* Superbè, violenter, crudeliter suum exigit modicum, cui placidè, promptè, misericorditer Deus totum remisit. Deus homini pater est: Homo homini lupus est. Sic ipsa humanitas, qua homines sumus, exiit. *Cum enim natura hominis (vt scribit Lactantius) imbecillior sit quàm ceterorum animalium, quæ ad perseverantiam temporum, vel ad incursions à suis corporibus coercendas, naturalibus munimentis providentia naturalis armavit; homini naturam quia nihil istorum datum est, accepit pro istis omnibus miserationis affectum, qui planè vocatur humanitas, qua nosmet ipsos tueremur. Et prociens conseruus eius rogabat eum, dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Ille autem noluit.*

4. *Lib. 1. cap. 26.* Roganti & petenti conseruo, nec aliam ab eo gratiam postulanti, quàm qualem à Deo ipse petierat, nec alio modo supplicati, negat. Hæc est sēp̄ r & in omnibus lethale peccatum, & contra charitatē proximi directè pugnans. Quod his verbis explicat S. Augustinus: *Quoniam diligere inimicos nostros, benefacere iis qui nos oderunt, & orare pro eis qui nos persequuntur (exteriora, inquam, ista charitatis officia inimicis præstare) perfectorum sunt filiorum Dei, quo quidem se debet omnis fidelis extendere, & humanum animum ad hunc affectum, orando Deum, secumque agendo, luctandoque perducere; tamen quia hoc tam magnum bonum, tantæ multitudinis non est, quantam credimus exaudiri, cum in oratione Dominica dicitur, Dimitte vobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris; proculdubio verba sponsionis huius implentur,*

In Ezech. ca. 73.

si homo

IN I

homo, qui quando rogatus dimittit ex co
Hæc ille De
antum, se
nam esse, v
tur. Hoc
non impetr
is Deus illa
lutis nostr
a tyrannis
ero in vrbe
terrenæ cau
nos non rep
Cam dicit Io
habemus ap
mot: admonu
peritione n
te, Dimitte n
gatur non fa
quod non faci
de hac re in
quam: Sed a
rum. Hæc al
ria. Non solum
terron non ha
cedere, quod
infinita, qu
picis, aliter
ria homine
poris homi
igit, sed eti
poris vindi
manæ ferun
dicit: Qui v
cata illius ser
multis circ
Christiano i
tas liceat, i
Bebita p
forma, in se
tenus pietat
P

si homo, qui nondum ita profecit ut iam diligat inimicum, tamen
 rogando rogatur ab homine qui peccavit in eum, ut ei dimittat,
 sicut ait ex corde, quia etiam sibi roganti, vult utique dimitti.
 Hæc ille. Docet non consilij, sed præcepti, non perfectorum
 tantum, sed quorumlibet fidelium; non paucorum, sed om-
 nium esse, ut rogati ac petenti inimico aut debitori dimit-
 terentur. Hoc qui non facit, peccat mortaliter; à Deo veniam
 non impetrat, sed & impetratâ Deus reuocat. Præcipit nobis
 Deus illam omnium iniuriarum obliuionem & amissionem
 iniuriarum nostræ causæ; quam apud Athenienses delectis triginti-
 na tyrannis Solon introduxit, & post C. Cæsaris mortem Ci-
 cero in vrbe Roma se renouasse gloriatur, Reipubl. & pacis
 terrænæ causâ. Hoc enim demum modo sit, ut cor nostrum
 nos non reprehendat, quod his verbis explicat Augustinus.
 Cùm dicit Ioannes, Si cor nostrum nos non reprehenderit, fiduciam
 habemus apud Deum; & quacunq; petierimus, ab eo accipie-
 mus: admonuisse nos videtur, ne cor nostrum in ipsa nos oratione
 petitione reprehendat, hoc est, ne forte quum ceperimus dice-
 re, Dimitte nobis debita nostra sicut & nos dimittimus, compun-
 temur non facere quod dicimus: aut etiam non audeamus dicere,
 quod non facimus, & fiduciam petendi amittamus. Hæc ille. Sed
 de hac re in alio loco mox plura. Sequitur de isto seruo ne-
 quitiam: Sed abiit, & misit eum in carcerem, donec solueret debi-
 tum. Hæc alia fuit & grauissima inhumanitatis circumstantia.
 Non solum non vult dimittere rogatus ei qui quod sol-
 uere non habebat, nec tempus ei ac spatium soluendi con-
 cedere, quod charitas negare non potest, utcunq; humana
 iustitia, quæ nihil nisi Reipub. & suû cuiusque bonum res-
 picit, aliter iudicet, verum etiam vim adhibet, & pro pecu-
 niâ hominem libertate priuat, quæ nulla pecunia redimi
 potest homini libero. Hic enim non solum fratrem non di-
 ligit, sed etiam persequitur, & de eo qualem & quantam
 potest vindictam sumit, neque enim grauiorem leges hu-
 manæ ferunt. Atqui contra huiusmodi vide Scriptura quid

Laert. lib. 1.

Philip. 1.

In li. de perse-
 iustitia.
 1. Iuan. 3.

d.

Eccli. 28.

Domin. 1. post
 Pentec. text. 4.
 Pecuniaria de
 bica quatenus
 repetenda.

Debita pecuniaria (de quibus hæc parabola loquitur in
 forma, in sensu tamen & mysterio omnium debitorum) qua-
 tenus pietas Christiana vel dimittere debeat, vel reposcere

Pars Æstimalis.

I i possit,

LE

o regio per-
 tuj egressus,
 stiam per-
 etur, quem
 depolceret
 o pepercit,
 Homo homi-
 n: Misératio
 m Dei super
 Regula pie-
 cui plurima
 enatis, cui
 dimissa sunt
 errenis, pro
 deo celestia,
 ns, suffocabat
 , crudeliter
 tericorditer
 Homo ho-
 nes suntus,
 tantius) in-
 ferèdâam vim
 endas, nata-
 homin au-
 mmibus mis-
 no met in-
 eum, dicit
 utem noluit
 gratiam po-
 alio modo
 ethale pec-
 mans. Quod
 gere muneris
 ro eis qui nos
 officia in-
 no quidem se
 um ad hunc
 ndoque per-
 mulitudinis
 ne Dominica
 mittimus de-
 impletur,
 si homo

De serm. Domini
in monte. lib.
2. cap. 13.

possit, his verbis S Augustinus docet: Qui sponte conuenit pecuniam debitam reddere noluerit, dimitte illi est. Duas enim ob res nollet reddere, vel quia non habet, vel quia auarus est, proque aliene cupidus. Vtrunque autem pertinet ad inopiam. Nam illa inopia est reifamiliaris, hac animi. Qui quis itaque tali dimitte inopi debitum, inopi dimittit, opusque Christianum operatur, manente illa regula, ut in animo paratus sit amittere quod sibi debetur. Nam si modestè & leniter omnimodo egerit, ut sibi restituatur, non tam intendens fructum pecunie, quam ut hominem corrigat, cui sine dubio perniciosum est habere unde reddat, & non reddere, non solum non peccabit, sed proderit ei etiam plurimum. Ex quo intelligitur: etiam in ista petitione qua dicimus, Dimitte nobis debita nostra, nõ de pecunia quidem dici, (cola scilicet sed de omnibus qua in nos quisque peccat, ac per hoc etiam de pecunia. Peccat namque in te, qui tibi pecuniam debitam, cum habeat unde reddat, recusat reddere. Quod peccatum si nõ dimiseris, non poteris dicere, Dimitte nobis, sic ut & nos dimittimus debitoribus nostris. Hæc ille. Ratio verò huius certa & clara est, quia nos quando peccamus, non reddimus illud obsequium Deo quod ei debemus, habentes tamè unde reddamus. Habent enim voluntatem liberam Deum amandi; & ad Deum nos conuertendi, & obsequium ei debitum reddendi, cum eius gratia, que semper omnibus parata est, illo ipso nos inuirit; Venite ad me omnes, illo ipso pulsante fores cordis nostri, illo ipso praueniens nos in misericordia & benedictione. Si ergo proximo etiam habenti unde reddat, nec reddenti tamen (quanto magis nondum habenti ut reddat, tempusque postulanti quo reddat, ac reddere cupienti) ex animo non dimittimus: nec Deus nobis nostra peccata dimittet. de quo mox plura in postremo huius Euāgelij loco, magis proprio.

Dei gratia omnibus parata.

Matth. 12.
Apo. 3.
Psal. 20.

6. *Videntes autem conserui eius, qua siebant, contristati sunt valde, & narrauerunt domino suo qua facta sunt.*

Zelus iustorum
contra impios.

a Domin. 5. post
Euph. tex. 6.
b Dom. 9. post
Pentec. tex. 12.

Locvs moralis de iusto iustorum zelo contra impios, & vel diuinæ gloriæ prophanatores, vel charitatis fraternæ violatores, ut auares, raptores, vsurarios, tyrannos, latrones, sicarios, aliosque vel pauperum oppressores, vel publicæ pacis perturbatores. Quem locum iam in alijs Euāgelij tractatum vide. Primum ad illa a verba, Serui autem dixerunt ei, Vis imus & colligimus zizania? Deinde illa b verba,

IN D

ba. Videns d
deffendis d
& narrare
Deo non tr
lamentar
de zelo ani
Dominica
eo in loco
recolt. text
iticos valo
randas ac e
aut vtilita

7. Et irat
usq

Locvs
inclement
mini ciuiti
serat rogat
ribus tradi
cepta tot
torum suo
dit, statim
nõ seruau
pactum qu
mus debitor
alterius om
lex charita
vicunque
pios adhu
repetit, n
(quanqua
bola doce
dimissa re
te resump
grauiori,
perinde pu
lent: idq
cepta pri
est circũf

ba. *Videns civitatem fleuit super illam.* vbi de alienis peccatis descendis dictum est. Contristari enim de aliena nequitia, & narrare Deo quæ facta sunt; est aliena peccata coram Deo non tam accusare, quod diaboli est; quàm plangere, & lamentari, quod piorum est. Quare huc etiã pertinent, quæ de zelo animatum in aliquot Euangelis dicta sunt, vt in Dominica 11. post Pentecosten textu 1. & in aliis Dominicis eo in loco annotatis. Vide etiã Dominicam 18. post Pentecost. textu 1. quæ omnia loca contra nostri temporis Politicos valent, qui publica peccata, Deiq̃ue offensas tolerandas ac dissimulandas esse, propter pacem communem, aut vtilitatem propriam, non verbo, sed factis docent.

7. *Et iratus dominus eius, tradidit eum tortoribus, quoad usque redderet vniuersum debitum.*

Locvs moralis contra recidivantium & erga proximos inclementium ingratitude. Hic enim in parabola domini ciuili, Deus, qui seruo nequam omne debitum dimiserat roganti, vniuersum iterum debitum repetit & tortoribus tradit, donec vniuersum debitum reddat, eo quod accepta totius debiti condonatione, accepta omnium peccatorum suorum remissione, statim in nouum peccatum recidit, statim cum proximo dure egit, & charitatem mutuam nõ seruauit, nec pactum legis Dominicæ custodiuit, quod pactam quotidie profiteamur, dicentes: *Sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* De qua lege Apostolus dixit: *Alter Galat. 6. Alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi,* quæ est lex charitatis, & *mandatum nouum, vt diligamus inuicem,* vicinque improbos & malefarios *sicut ipse dilexit nos,* impios adhuc & inimicos Dei. Vniuersum, inquam debitum repetit, non peccata semel dimissa ad poenam reposcens (quanquam odium fraternum ita Deo displicere hæc parabola doceat, vt propter id dignus sit peccator, à quo omnia dimissa repetantur (sed propter odium fraternum recidivante resumptum aut retentum, ea poena animaduertens, aut etiam grauiori, quàm dimissa prius peccata commertuerat: id est, perinde puniatur, ac si peccata præterita dimissa non fuissent; idque propter ingratitude accepti beneficij, acceptæ prius remissionis peccatorum. Hæc enim ingratitude est circũstantia vehementer aggrauans peccatum recidivantis.

Recidivantiũ ingraticudo.

Matth. 6.
Galat. 6.
Ioan. 13.

Peccata dimissa quo sensu repetantur.

Ioan. Medina, de poenitent. tract. 1. q. 2.

Quemadmodum enim si quis post acceptum ab aliquo patrono beneficium, iniuriam mox illi inferat, certum est ceteris partibus huiusmodi iniuriam grauiorem esse, quam si beneficium ab eo nullum accepisset, ita quanto peccator plura aut maiora à Deo beneficia recepit, tanto grauius peccat Deum benefactorem offendendo. Quod ut in omnibus repetitis peccatis est verum, ita maximè in odio & inclementia fraterna verum esse, Christus hac parabola docere voluit. Dicitur ergo Deus à tali recidivante, & post dimissa sua peccata multa & magna, in paruo fratri peccato crudeliter se agente, omnia prius condonata repetere; quia in hanc ingratitude dum animaduertit, ad beneficium remissionis prius illi collatum respicit; & quanto plura condonauerat, tanto acerbius de illo supplicium summet. Tantum & tam atrox est ingratitude erga Deum benefactorem scelus.

Ingratitudo
quantum ne-
fas.

Similia.

Ab aliis semper accipere, & nihil aliis reddere, est totius orbis compagem soluere. Semina conduntur homo, decidit imber, calorem sol immittit, ut illa postmodum plantas, segetem, & fructus proferat. Mare vapores exhalat vberim, ut eos in nubem concretos recipiat, alaiurque incessanter. In fornicibus architectura vtrunque conuexum mutuam operam praestat: quam si alterum neget, & sustentari vult, non sustentare, totum ruit aedificium. Naturae igitur bellum ingratus indicit, ac leges violat. Vult enim quasi solus in orbe consistere, ab omnibus vtilitatem capere, nulli vtilis esse; Deum in se asiluetur propitium sentire, ipse erga proximum nullam humanitatem exercere. Ingrati impio Pharaoni similes sunt; qui cum, vrgentibus caecurae diuinæ plagis, poenitentiam polliceretur, ubi requies data esset, tutum ad ingenium immitte & crudele redibat. Si quis sermone nactus (ait Chrysoctomus) qui in multis offenderit, nec tamen flagris ceciderit, sed iterum peccatis indultis, futura vitare monuerit in postoriam, ne in eadem decidat, magnis quoque muneribus praeterea illustrauerit, ac beneficiis fouerit; quamam obsecra, tam futura est perfida mens, tam ingrata anima, qua huiusmodi gratia non ad meliora sectenda prouocari sufficeret? Sed huiusmodi abfurdum sceleris causa est, quod Dei beneficia in numero non habemus: quae si semper ante oculos versarentur, omnem animo torporem & inhumanitatem prorsus exciterent. Quo in genere saluberimum dat S. Chrysoctomus consiliū. *Quisq; nostrum si fieri potest, per singulos dies intra se*

Exemplum.

*Homil. 1. in 2. ad
Tim.*

*Homil. 72. ad
pop. Ant.*

computet, non
collata, non
peculiaris, in
nem Dominum
ut, & pro
sercordia co
sed propriam
ne contrahit
erripit, mod
gloriam de sp
dissimiliter
redit ad eum
non ingratos
ne enim nos
nitra, dum
gratus accep
plus confert i
exprobat i
lo, quid cogi
lam filius B
fiam Domini
obliuisci de
tuo: um ma
ferit, verum
no cognoscer
parte relaxa
nocere pro
dum. Tant
protectori
te misero
dictionem,
mento plur

*l. Sic & P
vnu*

*Locvs
diali perpet
pries tantu
dies te fra
tendit par
vt nobis D*

compu

computet, non tantum communia beneficia, verum & propria sibi collata, non tantum promulgata & omnibus manifesta, sed etiam peculiararia, multosq; latentia. Sic enim cotinuum gratiarum actionem Domino poterit exhibere. Qui iugiter hac in sua mente renouat, & propriam quidem discit vilitatem, & ineffabilem Dei misericordiam cogitat, & quomodo non peccatorum nostrorum merita, sed propriam respiciens bonitatem, nostra disponit; hinc cogitatione contrahitur, conteritur corde, omnem fastum & arrogantiam corrigit, modestè se gerere docet erga proximos, presentis vitæ gloriam despiciere, futura bona sperare. Hæc ille. Nec multum dissimiliter D. Bernardus: *Felix qui ad singula dona gratiæ reddit ad eum, in quo est plenitudo gratiarum: cui dum pro acceptis nos ingratos nos exhibemus, locum in nobis facimus gratiæ. Omnino enim nos sola à profectu conuersationis impedit ingratitudo nostra, dum quodammodo peditum reputans, qui dedit quod ingratus accepit, cauet sibi de cætero, ne tanto plus amittat, quanto plus confert ingrato.* Hinc veteri populo per Prophetam sic reprobat ingratitudinem Deus, *Popule meus, memento, quæ ego, quid cogitauerit Balac Rex Moab, & quid responderit Balaam filius Beor de Sethim, usque Galgalim, ut cognosceres iustitiam Domini.* Dicit per Prophetam Deus: Tu nunquam oblitisci debueras, te sic à Deo dilectum esse ut inimicorum tuorum maledictionem tibi nocere non solum non permitteret, verum & eum in benedictionem commutauerit, idque, ut cognosceres iustitiam Domini. Aduersarij isti contra te ex parte relaxati sunt, ut agnosceres periculum: ab altera parte nocere prohibiti sunt, ut intelligeres vnum tibi esse præfidium. Tantis ergo beneficiis acceptis, hoc vnum restat, ut proteктору tuo incessanter gratias agas, non verbo, sed opere misericordię erga conseruos tuos. Non enim gratiarum dictionem, sed actionem flagitat Deus. Vide de hoc argumento plura in aliis supra Dominicis.

In Psal. 90.
Serm. 14.

Mich. 6.

Dom. 13. post
Pent. text. 1. &
alij ibi annota-
tu.

1. Sic & Pater meus cælestis faciet vobis, si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris.

Locvs moralis de fraterna charitate sincera & cordiali perpetuo tenenda, & de condonandis iniuriis, non sepe tantum, sed usque septuagesies septies, id est, toties quoties te frater lædit, idque ex animo. Huc enim tota hæc tendit parabola, esse fratribus condonandum, si volumus ut nobis Deus condonet. Hunc locum de condonandis iniuriis,

Charitas fraternalis.

Dom. 1. post Pē-
tec. text. 3. & Do-
min. 1. post Pent.
text. 2. & 4.

Domin. 17. post
Pent. text. 6.
Christiani Ca-
tholici fratres
vterini.

Genes. 43.

1. Cor. 3.
Rom. 8.
Ezech. 40.

Simile.

Ezechiel. 40.
Allegoria.

riis, & de reconciliatione fraterna non differenda, in aliis
tribus locis latè tractauimus. De dilectione verò proximi,
& misericordiae officii multò sapius in variis Dominici
tractatum est. Hic nihilominus loco proprio aliqua adden-
tur, prout Deus dabit. Etsi omnibus hominibus debeat
dilectio, quia proximus noster omnis homo est, nostra cha-
ritate indigēs, vt alio in loco explicatū est; tamen Christiani-
nis Catholicis, & eiusdē fidei sociis ac domesticis maximè
illa debetur. Illi enim sunt fratres nostri vterini, tā ex parte
patris, scilicet Dei, ratione creationis; quàm ex parte ma-
tris, scilicet Ecclesiae, quae nos per spiritum sanctū in sacro
Baptismate regenerauit. Sic Ioseph magis dilexit fratrem
suum vterinū Benjamin, quàm reliquos decē fratres, cum
quibus solum patrem cōmunem habebat: ideoque in con-
uiuio quo omnes pariter accumbebāt, maior pars venit
Beniamin, ita vt quinque partibus excederet. Hinc fit, vt nō recon-
ciliari fratri Christiano, aut odiū in eum gerere, sit crimen
quintuplo grauius, quàm alteri nō Christiano irasci, & nō
remittere. Nos Christiani *templa Dei sumus*, aut certe esse
debemus, per *inhabitātē in nobis spiritū sanctū*. Atqui templū
Dei, vt illud describit Ezechiel, capacissimū & amplissimū
fuit. Et ecce, inquit, *murus forissecus in circuitu domus vni-
que, & in manu viri calamus mensurae sex cubitorū & palma, &c.*
Sic debent corda Christianorū amplā esse & dilatata amo-
re ac dilectione, quae vsque ad inimicos se extendat, & ini-
uriis condonet, quātumcunque magnis quantumcunque
frequentibus. Quemadmodū in caelo, etsi multae sint stellae
& lucentia sidera, tamē qui omnes ē caelo tenebras expel-
lat, vnicus est sol; quo vno absente, caelum micantibus stel-
lis refertum adhuc tenebrosū est: sic etsi in orbe terrarū
plurimi fuerint Philosophi ac sapiētes, qui de virtute am-
plectenda, & fugiēdis vitiis multa p̄clarè docuerint, vnus
tamē omnis iustitiae sol lucidissimus. Christus fuit, qui vni-
uersas mundo tenebras depulit, qui omnia penitus vitia
extirpauit, qui perfectā dilectionē Dei & proximi docens,
nullum tenebris, nullū vitii locum reliquit. Omnis Philo-
sophorum doctrina tenebrosa est, tum quia sine fide, tum
etiam quia perfectam inimicorū dilectionem nō tradidit.
Certè cum Ezechiel scribat, templū illud quod in visione
ei monstratum est eandem mensurā in altitudine atque in
latitudine habuisse, docuit, tantam futuram esse iustorum
altitudinem & gloriam in caelo, quanta fuerat illorum lati-
tudo

do & char-
pauli prop-
locuit, dicit
no, fid est, E-
illa quae
sic videlicet
derunt, vt
memores
nam Saul, c
voluit, qui,
tamen eius
quis de domo
cordiam D
quia tali m
quia talem
sed & idem
perfectioe
gratia) eru
tia) quasi p
mia & cupi
atque iracu
muriarum
quissimus
ordiae oleu
semper arde
etiam quod
Habitabit, in
vitalis & le
nabit eos. M
in tempera
centur: simul
paleas. Hom
tum induen
paleas, & in ca
Homines si
vitat modo g
sice viuēt c
lia venenat
bantur. Non
mo, quia ve
sermone ap
bolas signi

mundo & charitas dilatata in terris. Hęc futura Christiani
 populi propriam dilectionem alius Propheeta non obscure
 locuit, dicens *In die illa protegit Dominus habitatores Ierusa-*
lem, sicut est, Ecclesie Catholice) & erit qui offenderit ex eis in
die illa quasi David, & sicut Angelus Domini in conspectu eius.
 videlicet ad Deum conuertentur, qui Christo nomen
 dederunt, vt sint singuli inimicos diligentes, & iniuriarum
 immemores, sicut Dauid erat, qui hostem suum infensissi-
 mum Saul, cum bis interficere posset, ne tangere quidem
 voluit, qui, eo demum ab aliis hostibus occidit, familiam
 tamen eius & posteros dilexit, dicens: *Nunquid superest ali-*
quid de domo Saul, vt faciam cum illo misericordiam Dei? Mife-
ricordiam Dei vocat, benefacere illis qui nos oderunt: vel
 quia tali misericordia Deus erga peccatores vtitur, vel
 quia talem misericordiam Deus iubet atque præscribit.
 Sed & idem rursus Propheeta de hac futura Christianorum
 perfectione in hæc verba prædixit: *In die illa* (id est in lege
 gratiæ) *erunt lebetes in domo Domini* (hoc est, in Ecclesia fan-
 ctæ) *quasi phiala coram altari.* id est, corda naturaliter car-
 nalia & cupiditatum vasa, in quibus igne concupiscentiæ
 atque iracundiæ multa parabantur scelera, & maxime
 iniuriarum acerba vindictio, ita conuertentur, vt non nisi
 purissimus charitatis & benevolentie liquor, ac miseri-
 cordiæ oleum, illa repleat, sintque veluti lampades olei
 semper ardentis atque lucentis in conspectu Dei. Hoc est
 etiam quod Esaias prædixit de noui Testamenti populo.
Habitabit, inquit, lupus cum agno, pardus cum hædo accubabit
Vitulus & leo, & ovis simul morabuntur, & puer paruulus im-
brabit eos. Mutabunt homines feritatem & immunitatem
in temperantiam & mansuetudinem. Vitulus & ursus pas-
centur: simul requiescent catuli eorum, & leo quasi bos comedet
puleas. Homines immanitate seuiantes, mores mansueti-
orum induent. Et deloabitur infans ab ubere superforamine as-
pidis, & in cauerna reguli, qui ablactus fuerit, manum suam mittet.
 Homines simplices, similes infantibus, iuxta illud Petri;
Sicut modo geniti infantes lac concupiscite, familiariter & paci-
 ficè viuēt cum eis qui antea quasi aspidēs & reguli, anima-
 lia venenata, propter conuersationem crudelem esse vide-
 bantur. *Non nocebunt, & non occident in uniuerso monte sancto*
meo, quia repleta est terra scientia Domini. Simplici demum
 sermone aperte Propheeta effert, quod hætenus per para-
 bolas significauit, more Scripturarum, quæ obsecris aperta

Christiani po-
 puli propria
 dilectio.

Zach. 12.

1. Reg. 24. &
16.

2. Reg. 9.

Zach. 14.

Esai. 11.

subiiciunt, ne totum obscurum fiat. Hæc est singularis, sed ad remissionem peccatorum consequendam necessaria virtus, perfectioni Evangelicæ propria, omnes etiam inimicos ex corde diligere.

Inimicorū dilectio pura & excellens virtus.

Matth. 7.

Simile.

Quæ sanè virtus propriè Evangelica (nam si amicos diligimus, nihil amplius facimus quàm quod ethnici, vt Christus nos docuit) tanto excellentior est amicorum aut bonorum dilectione, quãto in hac amicorum dilectione multæ aliæ possunt esse rationes, cur diligamus, præter ipsam Dei dilectionem, in quo & propter quæ piè diligimus quicquid diligimus: in illa autem inimicorū dilectione, vnica ratio esse potest, Dei amor. Non enim nisi propter Deum inimicos diligere possumus, qui nihil alioqui in se habet, dilectione dignum. Ideoque inimicorū dilectio pura & perfecta virtus est. Quemadmodum enim solis radius qui vitrum penetrans parietem oppositū pertingit, nec tanto fulgore eū illuminat, nec tãto calore eum afficit, quàm ille radius, qui aperta fenestra directè, & nulla re interposita, parietem percutit, eo quòd in ipso vitro radij solaris virtus retardatur, hebetatur, & debilitatur non nihil: eodè planè modo amor qui à volūrate charitate inflammata oritur, quãdo in amicum fertur, quia multas ibi amandi rationes inuenit, sistit in eo aliquantulum, antequam ad Deum, qui est vltimus finis referatur, atque ad eò frequèter totaliter in eo sistit, nec vltèrius pergit; sed vtcunq; ad Deum quoque fertur, & propter Deum amicus diligatur, tamen multū ille amor & lætius procedit, & impurius fertur, & tardius ac debilius in Deum tendit; at verò inimici dilectio ex eadem charitate, quasi alius radius ex eodem sole, ortum capiens, quasi per apertum diaphanū rectissimè ad Deum profertur; quia propter solum Deum, eiusq; sanctam voluntatè, quæ sic iubet inimicum diligere: ideoq; purior & feruentior. Deoq; gratior illa dilectio est. Cùm plurimi cantores simul suaviter canūt, etsi inter eos vnus sit, qui vocis dulcedine & arte cæteros omnes longè superet, nō tamen perinde planè ac placidè illa fruere, aliorū vocibus commixta, quàm si eam solum, cæteris tacetibus, audires; quod in illo duorum tantum aut trium canentium trione, quem vocant, manifestum sit: sic puritas & perfectio amoris Dei in dilectione amici nec purè nec plenè aduertiri potest, eo quòd aliæ multæ considerationes, propter quas amicus diligitur, hæc cognitionem & virtutis sensum impediūt atque conturbant:

Simile.

at in

at in dilectior ille, qui lib qui festuca hæc amor ille graue & perfectior omnino g dms: Hinc dilectior d laborat d secundum l mysteria il magisque vnam Dei hypostatic tanea; qui meritum q contrarium dium. De se amore o suat contr quo te ini trum est. rem exere peccatorè in primis, ta tandem nera rece cere labor corde si fo perimis. D enim olla circumies guedincn aqua eieo proximo nis extin cit; tandè ac proxime se maleu Vnde iter

ar in dilectione inimici, quia solus ibi Dei amor cōspicitur
 clarior ille & purior atque illustrior multo apparet. Mag-
 nes, qui librā ferri ad se attrahit, perfectior est lapis, quā
 qui festucam solam aut acum attrahere potest, vt ebeus:
 sic amor ille qui inimicum tolerat ac diligit, quum sit onus
 graue & asperum, atque aculeis plenum, homo inimicus;
 perfectior amor est, quā ille quo amicum diligimus, qui
 omnino grauis nobis non est, sed multis nominibus iucū-
 dus: Hinc alia emergit huius dilectionis perfectio, quia
 difficilior virtus est, & magis in ea voluntas cōtendere ac
 laborare debet. *Vnusquisque autem propriam mercedē accipiet,
 secundum laborem suum.* Et sicut maioris meriti est credere
 mysteria illa, in quibus rationis lumen minū suffragatur,
 magisque cōtradicit, vt trium personarū in vna substantia
 vnā Deitatem, & Filij Dei cum carne humana vnionem
 hypostaticam, quā alia fidei nostræ capita rationi cōsen-
 tanea; quia maior in illis difficultas inuenitur: ita maius
 meritum est diligere illud, quod amori nostro magis est
 contrarium. Nihil autem magis amori cōtradicit, quā o-
 dium. Deformitas, paupertas, ignobilitas, et si non sint ex
 se amore digna, amari tamen facillē possunt, quia amori nō
 sunt contraria, non offendunt, non lædunt. Solum odium,
 quo te inimicus prosequitur, ipsi amori intrinsece contra-
 rium est. Inimicum ergo quum diligis, heroicam virtu-
 tem exeres; & tamen necessariam, si vis vt te inimicum &
 peccatorē Deus diligat, condonans tibi. Curandum porrō
 in primis, vt ab inimico læsus, citō agnoscas, nec dicas, da-
 tatandem oportunitate reconciliaturum te inimico. Vul-
 nera recentia faciliū curantur quā inueterata. Qui vl-
 cere laborat, non expectabit donec fiat fistula. Odium in
 corde si foueas, non inimicum, sed teipsum lædis, atque adeo
 perimis. Dixit Sapiens: *Os fatuorum ebullit stultitiam.* Sicut
 enim olla feruens, aquam ebullientem ex se emittens, &
 circumiecta comburit, & ignem exstinguit, & omnem pin-
 guedinem à se expellit; tandemque, nisi refrigeretur, tota
 aqua ciecta, ipsa disrumpitur: sic cor, ira & odio feruens,
 proximos suos verbis contumeliosis irritat, lumen ratio-
 nis extinguit, omnem diuinæ gratiæ pinguedinem ab-
 itit; tandemque, nisi seipsum tempestiuē temperet, Deoque
 ac proximo suo reconcilietur, omni virtute vacuum, sua
 se maleuolentia perdit, & quasi olla contracta dissoluitur.
 Vade iterum Scriptura: *Cor fatum, quasi vas contractum.*

Simile.

1. Cor. 3.
Simile.Prou. 15.
Simile.

Eccli. 11.

Diabolus inimicitia causa; inimicus ipse.

Euarrat. 11

Pfal. 14.

Hæc est enim diaboli fraus & astutia vt dum tu de inimico te vlcisci contendis, qui tibi, nisi velis, nocere nõ potest, ille de te seipsum vlciscatur, tuum interitum procuras, Sapienter & Augustinus: *Quid est timendum quando pateris inimicum? Ne conturbetur in te dilectio, qua diligis inimicum. Etenim inimicus ille homo caro & sanguis quod videt in te, appetit; alius autem inimicus occultus, rector harum tenebrarum, quas tu pateris in carne & sanguine, alterum occultum tuum petit, thesauros tuos interiores depradari & vastare molitur. Duos ergo inimicos constitue tibi ante oculos, vnum apertum, & alterum occultum, hominem & diabolum. Vnum vide, alterum intellige. Vnum dilige, alterum caue. Homo hominem vincit humana aliqua felicitate. Diabolum autẽ vincis inimici dilectione. Sicut homo inimic^o auferre tibi cupit aut auertere felicitate qua vincitur; sic & diabolus hominem vult vincere auferendo unde vincitur. Sed cura in corde seruare inimici dilectionem, qua diabolus vincis. Seuiat homo quantum potest, auferat quicquid potest. Si diligitur apertè sauiens, victus est occultè sauiens. Hæc ille. Hoc hodiernum Euangelium nos docet, vt inimicum diligendo, diabolum vincamus, & Deum nobis propitium sentiamus si amici tui famulus aliquis te grauiter offēdit, set, tuque iam ad eum percutiendum iratus proflires; recordatus tamen singularis tui & integerrimi amici eũ famulum esse, continebis te, & saltem propter amicum parces immerito, ne fortè, dum te vindicas, amicum singularè amittas. Hanc à te comitatè & modestiam Deus exigit, vt inimicum tuum famulum eius, creaturam eius propter eũ non percutias, non lædas, sed planè diligas. Sic frater fratri germano interdum parcit, ne communis pater offēdatur. Esau homo reprobus & maleuolus, & fratrem suum iacob infesto odio prosequens, dicebat tamen: *Venient dies luctus patris mei, & occidam fratrem meum.* Noluic viuente patre in fratrem peccare, ne pariter & patrem offēderet. Quidni & Dei Patris eandem reuerentiam ac rationem habemus? maximè dicente hic Christo. *Sic & Pater meus celestis faciet vobis, id est, tradet vos tortoribus, donec reddatis vniuersum debitum, si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris. Ad tam magnum tonitruum (ait Augustinus) qui non expergiscitur, non dormit, sed mortuus est.**

Exemplum.

Genes. 27.

Matth. 18.

Enchirid. cap. 7.

Domini. Pass.

111. 3.

Inter alias condonandi inimico causas, alibi commemoraras, vna hæc erat, quòd omnis inimicus nos odio prosequens, commiseratione magis quàm odio dignus sit. Ille

nampe

sempe non
semper
obscurauit,
disrupit au
Tibi capiti
nifestatione
sicut igit
sed vitam si
alio læden
janas exur
mas pecc
autam qu
te lænce pa
que in hæc
quid feriat
dicitur, se
ipso homin
bo, sed de
ac reportar
dimittat cu
nem non te
rimum nul
libi multu
rem, quòd
nes sua mo
ctum recy
tur: sic Ch
Christi leg
mon: *Omn
comprobati
cultum ta
tur, mox i
taculum,
rendat; &
sic vera cl
to sit frigi
tendi occa
tum tame
aqua aliq
pauente:
pit, & per
officia for*

nempe non nisi temporali bono priuare te potuit: at seipſū
 ſempiternis pœnis obnoxium fecit. Ille famam fortē tuam
 obſcurauit, ſed animam ſuam prodidit. Ille veſtem tibi aut
 diſrupit aut ſuſtulit, ipſe cor tuum lethali veſte: o tranſiſit.
 Tibi capillum ſuſtulit, ubi oculum effodit. De inimicorum
 inſeſtatione dicitur: *Circundederunt me ſicut apes, & exarſe-* *ſal. 117.*
ſunt ſicut ignis in ſpinis. Apes leue vulnus aculeo ſuo infigūt, *Similia.*
 ſed vitam ſimul cum aculeo amittūt: ſicut inimicus in mo- *1.*
 dico lædens, vitam ipſe gratiæ lædendo amiſit. Sicut ignis *2.*
 ſpinas exurēs terram purgat: ſic inimicus ſua perſecutione
 ſpinas peccatorum noſtrorum. ſi patiēter feramus, adurit,
 animamque noſtram Deo chariorem reddit. Qui ab equi- *3.*
 tate lancea percutitur, nō equo, ſed equiti irarſci debet, ideo
 que in haſtitudis qui ex aduerſo occurrit, ſi equum non e-
 quitē feriat, magno vitio datur: ſic ab homine malo qui
 læditur, ſeſtori diabolo, qui in corde eius dominatur non
 ipſi homini irarſci debuit; nec de homine iniuriā retahan-
 do, ſed de diabolo iniuriam tolerando, vindicāā tepolcere
 ac reportare. Quemadmodū ſi quis in os ſuū aliquid dulce *4.*
 ſumit: ſicut cum amore permixtum, dulcedo illa ſuum ſapo-
 rem non tenet, ſed amittit: ſic cum amore animo erga pro-
 ximum nulla virtus teneri poteſt. Si Rex aliquis in ciuitate
 ſibi multum & grauiter obarata publicè ediceret, ſe id to- *5.*
 tum, quod ſibi debetur, remiſſurum, modò ipſi inter ſe ci-
 ues ſua modica remitterent mutuò debita; ſi quis hoc pa-
 ctum recuſaret, è tota ciuitate meritò eiciendus cenſere-
 tur: ſic Chriſtianorum conſortio indignus eſt, qui ſimilem
 Chriſti legem longè æquiſſimam nō obſeruat. Dicit Salo-
 mon: *Omni tempore diligit qui amicus eſt, & frater in anguſtiis* *ſal. 7.*
comprobatur. Nēpe ſicut calx viuua, etſi actu ſit frigida, oc- *Simile.*
 cultum tamen in ſe continet ignem, vnde ſi aqua perſūda-
 tur, mox igneſcit & accēditur, ſitque magnum naturæ mi-
 raculum, vt aqua, quæ omnem ignem extinguit, calcē ac-
 cendat; & oleū quo omnis ignis nutritur, calcē extinguat:
 ſic vera charitas & dilectio Chriſtiana, etſi actu ſæpenum-
 ro ſit frigida, quia ſeſe exerēdi, & opera charitatis profe-
 rendi occaſio, vel oportunitas, vel facultas nō datur, occul-
 tum tamen & perpetuum in ſe amoris ignē continet, qui
 aqua aliqua tribulationis iniecta, ſiue a Deo probante aut
 patiente: ſiue ab inimico homine inſeſtante, ſtatim erum-
 pit, & per admirabilem animi patientiā aliaq; benignitatis
 officia foris prodit, ſitque magnum gratiæ cæleſtis miraculū,
 vt

ve tribulatio, iniuria, vexatio hostilis, quæ omnem humanam benevolentiam statim extinguit, dissolvit, abruptis; charitatem Christianam, diffusam in cordibus nostris per Spiritum sanctum, vehementer accendat, illustret, roboret; oleum verò adulationis aut prosperitatis in hac vita communi, quæ humanam benevolentiam maximè solet aut conciliare aut fouere charitatem illam diuinam, purumque Dei amorem maximè soleat aut labefactare, quia vsum & exercitium eius imminuere vel etiam interdum corrumpere, quia humana felicitas, Dei amorem atque timorem ex hominum sæpe animis eripit, aliòque deflectit.

EVANGELIVM DOMINICÆ XXII.
POST PENTECOSTEN.

Matth. 22.

ABEVNTES Pharisei cõsiliũ inierunt, vt caperent Iesum in sermone. Et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis, dicentes: Magister, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces; & non est tibi cura de aliquo: non enim respicis personam hominum. Dic ergo nobis, quid tibi videtur: licet censum dare Cæsari, an non? Cognita autem Iesus nequitia eorum, ait: Quid me tentatis hypocrita? Ostendite mihi numisma cæsus. At illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis Iesus, Cuius est imago hæc & superscriptio? Dicunt ei: Cæsaris. Tunc ait illis: Reddite ergo quæ sunt Cæsaris, Cæsari; & quæ sunt Dei, Deo.

PERICOPE moralis huius Euangelij.

1. Cõsiliũ inierunt, vt caperent Iesum in sermone. De malevolentia & hypocrisis audientium veritatem, & persequentium illum.
2. Mittunt ei discipulos suos (Pharisei), cum Herodianis. De concordia impiorum vnanimi, ad pietatem & veritatem impugnandam.
3. Magister, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces. Vtique ad illud, quid me tentatis hypocrita? Contra adulatorum, vt etiam vera dicentes acriter repellantur.
4. Viam Dei in veritate doces. De boni doctoris, pastoris, predicatoris, in docendo integritate, constantia, ac fortitudine.

5. Non

5. Non enim

6. Reddite

7. Et quæ

8. Reddite

1. Cõsiliũ

L OCVS

lium ve

lati, audi

themis illi

uit, & ad r

ta agnosc

ore eorum; Ie

nerant, quæ

uit, vt in e

reit, nunc

monne. Pelli

quæ sanitat

illis homini

ant. Lex D

audita non

fatigium p

indiciũ e

per atq; alia

Chrylostom

apud curren

volentia al

maligntas e

licit enim n

se non pote

iam. Sicut

orem flamm

tatem audie

huiusmodi

capis, & str

hoc propri

enollatur

ferunt, igit

tec in iplo

- 7. Non enim respicit personam hominum. Contra acceptionem personarum.
- 8. Reddite quae sunt Caesar, Caesari. De obedientia Principibus debita, in his quae ad Principum ac civilem potestatem pertinent.
- 9. Et quae sunt Dei, Deo. De Dei honore, obsequio, cultu, in primis obseruando.

1. Consilium inierunt, vt caperent Iesum in sermone.

Locus moralis de maleuolentia & hypocrisis audientium veritatem, & persecutorum illam. Isti enim Pharisaei, audita caelesti doctrina Saluatoris, & maxime potestatis illis parabolis, quibus eos vocationis suae admonuit, & ad resipiscentiam hortatus est; pro eo quod peccata sua agnoscere & emendare debuerant, primum quae ebat tentatio eius, sed turbas timentes, abstinerunt. Deinde ministros miserunt, qui eum apprehenderent: aliquando & lapides tulerunt, vt in eum iacerent. Quae omnia quum non succederent, nunc demum consilium inierunt, vt caperent eum in sermone. Pessimum valetudinis signum est, quum remedia, quae sanitatem adferre solent, morbum augent: sic nihil illis hominibus deploratius, qui ex sanis consiliis peiores fiunt. Lex Domini conuertens animas, ait Dauid. Qui ergo illa audita non conuertuntur, sed peruertuntur, ad impietatis fastigium peruenisse putandi sunt. Consummata nequitia medicum est, facilius quod vna non successit via, alia semper atq; alia pertinaciter aggredi. Appositè in hunc locum Chrysostomus: Quemadmodum si aliquis claudere voluerit aqua currentis meatum, si vna ex parte exclusa fuerit aqua, violentia aliunde semitam sibi rumpit: sic & Phariseorum hic malignitas ex vna parte confusa, aliunde sibi aditum inuenit. Sicut enim non potest fieri, vt ligna mittendo extinguas ignem: sic non potest fieri, vt rationem dicendo places hominem malum. Sicut enim ignis, quanto amplius ligna susceperit, in maiorem flammam erigitur: sic animus malus, quanto magis veritatem audierit, eo amplius in malitiam excitatur. Haec ille. De huiusmodi Scriptura dicit: Cor eius indurabitur tanquam lapis, & stringetur quasi malleatoris incus. Incudis quippe hoc proprium est, vt frequentibus ictibus concussa non molliatur, sed magis induretur. Radij solis quum vitrum feriunt, ignem in eo non accendunt, quia ibi non sistent, nec in ipso reuerberant; at verò in speculo reflectentes, statim

Auditores maleuoli veritatem persequentes.

Matth. 21.

Ioan. 7.

Ioan. 8.

Matth. 22.

Simile.

Psal. 22.

Oper. imperfect.

in Matth.

Homil. 42.

Similia.

Iob 41.

Simile.

LE

em huma-
abrumpit
nostris per
t, roboret
vita com-
solet aut
purumq;
ia vium &
corrumpe-
morem ex

XXII

inierunt,
mittunt
discentes:
& viam
tibi cura
Dico ergo
an non
me tenta-
illi obru-
mago has
Reddite
Deo.

ij.

aleuolentia
am
concordia
lam.
doceat: vique
etiam vera
predica-

5. Non

statim ignem incendunt, quoniã vterius non progrediuntur, sed ibi detinentur ac reflectuntur: sic diuina eloquia, quæ per vnam ingrediuntur aurem, per aliam verò exirent, quum nullam vel in memoria, vel in affectu faciunt reflectiõnem, sed protinus vel obliuioni traduntur, vel etiam reiciuntur, nullum diuini amoris ignẽ in animo accendunt, sed sunt velut radij solares vitrum pertrãscunt. Sed vide

Prou. 29.

quid huiusmodi hominibus Scriptura dicat: *viro qui corripientem dura ceruice contemnit, repentinus superueniet interitus, & eum sanitas non sequetur.* Huius tanti mali causa, & cur ad omnia Dei verba obdurescant homines, ac detiores fiant, ratio est; animus rerum terrenarum cupiditatibus totus infixus. Quemadmodum enim camentum calcem sic de lapidibus in clibano coctis, & in puluerem redactis admixta aqua, atque, vt adhuc tenacius fiat, arena: sic cor impiorum, durum quali lapis in clibano curatum mundi decoctum, in puluerẽ cupiditatis variæ atque minutissimæ dispergitur; cui aqua concupiscentiæ admixta, fit adhuc durius, magisq; durable, id est, in malo obstinatum licet camentum: quibus tamen si arena temporalis abũdantiæ accedat, iam penitus tenacissimum atque impenetrabile factum est. Hinc fit, vt nec pluuia atque imbre diuini eloquij molliatur instar camenti, nec vllis comminationum ictibus comminatur, sed ad omnia pertinax & obstinatum maneat. Dicit de impijs Propheta: *Omnes adulterantes, quasi clibanus succensus à coquente.* Cor impij obstinatum, dicitur clibanus à coquente succensus. Sicut enim accendens clibanus, eum non intrat, sed exterius ignem facit & ministrat, nec ignis exit de clibano, sed gyrat interius, & clibanus ad coquendum panẽ calefacit: sic diabolus per suggestionem cor hominis accendit, non per essentiã ingrediens in illud, & ignis cupiditatum à diabolo immisus, non proœdit exterius, quousque succensus sit cor ad coquendum panem impietatis, totumq; cor exutum fit. Panis impietatis est ipse homo, qui primò frãgitur in farinam per diuersos concupiscentias & curas huius mundi. Deinde farina aqua conspergitur, & fermento fermentatur. Aqua & fermentum, sunt superbia & concupiscentia: propter quæ serpenti, qui coctus hic à Propheta vocatur, ab initio dictum est: *Super pedem tuum gradieris, & terrã comedes.* Super pectus graditur, quia superbos facit, atq; inflatos pectore: terram comedit, quia terrenarum rerũ amorem suis persuadet. Huiusmodi enim

Simile.

Os. 47.

Simile.

Genesis 3.

clibani

clibani à co
homines d
pus toti in
verbis Dei
emendat
vi & factõ
conuincer
tẽ maior. n
rum exim

2. M

Loc vs
pietatem &
Herodiani
bantur, qu
quam illi P
tes tr buti
hac ipsa ca
ipsi diuersã
egregiẽ co
tutatis alle
(Herodes e
tuerat, vt c
in causa ve
trent. Sic
omnia fals
multis mo
punctum;
consistere
sunt aduer
lum decen
le, his ver
malignauer
rurus: Ven
nomen Isra
aduersum t
runt, Taber
Gen. 3. A
rno. Etien
Lib. Om
suos eni

clibani à diabolo succedi. si, hæc ea menta in clibano cocta, homines diaboli opera & studio mundi huius cupiditarius toti immergi atq; infixi, obdurati quoq; & concreti, ex verbis Dei & sermonibus Christi adeo non emoluntur aut emendantur, vt in ipsos suos magistros insurgant, eos cum vi & facto non possunt, saltem in verbo capere, arguere, convincere omni studio contendant. Hæc est, qua nulla ferre maior, maleuolentia obstinata; quam horum Phariseorum exemplo cauere & detestari docemur.

2. *Mittunt ei discipulos suos cum Herodianis.*

Locvs moralis de concordia impiorum vnanimi ad pietatem & veritatem impugnandam. Hic enim Pharisei & Herodiani, qui alioqui hostili se odio inuicem prosequuntur, quum libertatem & immunitatem populi Iudaici, quam isti Pharisei in primis tuebantur, Herodiani, collectores tributi à Casare indicti, maxime violarent, ideoque in hac ipsa causa, de qua Christum vnanimiter nunc aduertunt, ipsi diuersa senserunt; nunc tamè ad Christum perdendum egregie conspirant. Veniunt Phariseorum discipuli, immunitatis assertores, veniunt Herodiani vectigalium exactores (Herodes enim à Tiberio huic tributo colligendo præfectus fuerat, vt qui eius beneficio regnũ acceperat) vt Christum in causa vectigalis caperent, & aliquo reatus vinculo irretirent. Sic omnia vitia contra vnã virtutem conspirant, omnia falsa vnã veritatem impugnant. Nam vt à scopo multis modis aberratur, virtutis atque veritatis vnus est punctum; vnus est modus, quem vltra citraque nequit consistere rectum: sic vnus virtutis atque veritatis multi sunt aduersarij, hostes plurimi. Contra vnum Dei populum decem circumquaque gentes vnanimiter conspirant, his verbis conqueritur Propheta: *Super populum tuum malignauerunt consilium, cogitauerunt aduersus sanctos tuos. Direrunt: Venite & disperdamus eos de gente, & non memoretur nomen Israël ultra. Quoniam cogitauerunt vnanimiter: simul aduersum te testamentum disposuerunt, id est, pactum iniuerunt, Tabernacula Idumæorum & Ismaelitarum, Moab & Agarenorum, Gaba & Ammon, & Amalec, alienigena cum habitantibus Tyrani. Etenim Assur venit cum illis: facti sunt in adiutorium filii Loti.* Omnes isti & moribus, & regno, & religione diuersi (suos enim quisque populus deos colebat) contra vnum popu-

Concordia impiorum contra veritatem.

Exempla.
1.
sal. 22.

2. *Luca 22.* populum Dei, filios Israel, conspirarunt. Herodes & Pilatus, vt Christum interficerent, amici facti sunt. Pharisei, Scribae, & seniores populi Iudaici, vt Christum in cruce blasphemarent, Romani militibus eisdem blasphemantibus admixti stabant, suasque simul horrendas voces murus vel accipientes vel dantes, in eum euouerunt. Sadducaei quoque & Pharisei, sectae Iudaeorum diuersae, & sibi inuicem aduersae, ad tentandum atque vexandum Christum optimè conspirarunt. Veniunt ad Christum discipuli Ioannis, & dicunt. *Quare nos & Pharisei ieiunamus frequenter, discipuli autem tui non ieiunant?* Cum discipulis Ioannis quae societas Phariseis, nisi quia contra Christum iunxerat inuidia, quos disiunxerat disciplina? Idem fecerunt contra vnam Catholicam Ecclesiam, suo quaque tempore, haereticorum sectae. De Arrianis & Meletianis sic scribit Nicephorus: *Initio quidem Meletiani ab Arrianis valde dissidebant; vbi vero animaduertebant multitudinem Episcopos Catholica Ecclesia sequi, conuentu coacto factus inter se pepigere, communèque aduersus pium Alexandriae clerum suscepere bellum. Et ad eò criminationes simul & defensiones ex aequo communiter decertantes protulere, vt tempore procedente Arriani vocarentur Meletiani, & Meletiani Arriani. Meletiani quidem de Ecclesiarum praefecturis tantum decertabant (erantque meri schismatici) Arriani autem male sentiebant de Deo. Veruntamen quòd sibi communiter inimicitias contra nos sumpserant, consensum atque concordiam dissimulabant.* Haec ille. Idem postea fecerunt & Arriani cum Eunomianis, vt his verbis idem Author commemorat: *Quum Theodosius Catholicus Imperator haereticos lege lata Ecclesis expulsi, Arriani, rerum suarum satagentes, Eunomianis (blasphemabant illi contra Spiritum sanctum, sicut alij contra Filium Dei) se coniungunt.* Sic in Africa contra Catholicos cum collatio ex Imperatoris mandato institueretur, omnes Donatistarum sectae, Rogatiani, Maximianistae, & qui proprie vocabantur Donatistae, vt maiorem Episcoporum numerum ac multitudinem facerent, conuenire voluerunt. Sic in veteri populo contra vnum Iuda, qui Deum in templo Hierosolymitano pure colebat, non Israel tantum, sed & finitimae gentes copias iunxerunt, vt est apud Esaiam: *Dicit Dominus ad Esaiam: Egredere in occursum Achaz; & dices ad eum: Vide vt sileas, & nolitimere, & cor tuum ne formidet à duabus caudis tironum sumi*
4. *Matth. 16.*
5. *Matth. 9.*
- Locus contra haereticos.
6. *Hist. Eccles. lib. 8. cap. 16.*
7. *Lib. 11. cap. 8.*
8. *Esaias 7.*

sumigantium melia, eo quod hoc est regni) dicentes: curus eum aueris contra Vera & certant, contra eum, ad bre Catholicos Saxonum P theranis in pro ampliu ingenij atq conuerrere Hanc san quit, haeret ualerit sui contra dial odio diabo licum profle reni posse, Non enim diaboli, sed corpus eiu cellunt An positam, t iaxos, qui nozum re solos Cath Contra si credenti non nisi in dam; omni malorum Deum col Amasius R centum m rit Dei, D Non est eni verbo De P

Permantium istorū in ira furoris Rasin Regis Syria, & filia Ro-
melia, eo quod consilium inierit cōtra te Syria in malum, Ephraim
(hoc est regnum Israël) & filius Romelia id est, Rex Damal-
ci) dicentes: Ascendamus ad Iudam, & suscitemus eum, & auel-
lamus eum ad nos, &c. Sampson vulpium caudas vultibus
auerlis coniunxit, vt Philistinorum legetes succenderet.
 Vera & certa est impietatis nota, quæ sibi ipsi contraria
 sunt, contra vnum tertium conspirare. Talis fuit iam dudū,
 auctore Melanchthone, Lutheranorum & Zvingliano-
 rum, ad breue licet tempus, syncretismus, vt vnanimiter
 Catholicos oppugnarent: quem ante annum aut circiter
 Saxonum Princeps renouare conatus est, suis omnibus Lu-
 theranis interdicens, ne in Caluinistas aut verbo aut scrip-
 to amplius inuehantur, sed in solos Catholicos omnem
 ingenij atque industriæ suæ vim, id est, omnem maliciam
 conuerterent.

Hanc sanè prudentiam diabolicam sic suos Vicleff do-
 cuit, hæreticorum hodie alter Adam & primus parens, vt
 suaserit suis omnibus totam pugnam suam spiritualem
 contra diabolos conuerrere in Ecclesiæ prælatos; vt quo
 odio diabolum prosequi solebant, eodem clerum Catho-
 licum prosequantur: sic enim amplius apud Deum eos me-
 reri posse, quod ad vnguem hodie Caluinistæ obseruarunt.
 Non enim contra peccatum pugnant, vt dissoluant opera
 diaboli; sed toti contra fidem pugnant, vt soluant Iesum, &
 corpus eius, quod est Ecclesia. Sed in toto hoc genere ex-
 cellunt Anglocaluinistæ, qui Puritanos, sectā maximè op-
 positam, tolerant, familiam amoris dissimulant, Illumi-
 natos, qui vocantur, & Brothanos non exagitant, exter-
 norum reformatas Ecclesias à se differentes admittunt,
 solos Catholicos omni crudelitatis genere prosequuntur.

Contra verò pij & veri fideles hoc proprium habent, vt
 sit *credentium multitudo, cuius est cor vnum, & anima vna,*
 non nisi in vnum bonum, atque ad vnam veritatem tuen-
 dam; omnemque impietatem & falsitatem absque vlla
 malorum consortio persequantur. Cū Iuda Dominum
 Deum coleret, Israël autem excelsa Ieroboam, voluissetq;
 Amalias Rex Iuda, contra filios Seir & Edom pugnaturus
 centum millia de filiis Israël conducere, prohibuit eum
 vt ite Dei, Dicens: *O Rex, ne egrediatur tecum exercitus Israël*
Non est enim Dominus cum Israël, & cunctis filijs Ephraim. Cui
 verbo Dei obediens Rex Amalias, & conductum exer-

Pars Æstivalis.

K k

citum

10. Iudic. 17.

11.

12.

Tom. VValden.
Dolberi. fid. tam.
1. lib. 2. cap. 26.

1. Iohn. 3.
1. Iohn. 4.

Anglocaluinistæ.

1. Act. 4.

Exemplum.

1. Paralip. 25.

E
 & Pilatus,
 frei, Scri-
 uce blas-
 mantibus
 es murū
 Saddu-
 cæ, & sibi
 um Chri-
 um disci-
 amus fre-
 alis Ioan-
 tum iun-
 fecerunt
 e tempo-
 sic scri-
 nis valde
 m Episco-
 as inter se
 lerium sus-
 nssiones ex
 proceden-
 tiam. Me-
 decerta-
 em male
 iter inimi-
 concordiam
 & Arianū
 commu-
 eticos legi-
 entes, Eu-
 sanctum,
 in Africa
 mandato
 riani, Ma-
 x, vt ma-
 em face-
 lo contra
 ano putē
 es copias
 d Esaiam:
 et fileas, &
 s titiomm
 fumi

citum domum suam remittens, etsi vehementer indignatum, etsi cum salute, pecuniæ iactura, victoriam ab hoste amplam & gloriosam reportavit Sufficit sibi veritas & virtus, quæ Deum protectorem habet. Iuuant se iuicem virtus & peccatores; quia vires non habent, Deique auxilio & iustitia destituuntur.

3. *Magister scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces: vsque ad illud; Quid me tentatis hypocrite?*

Contra adulators.

Lucæ 20.

Eccles. 2.

Similia.

Psalm. 10.

Allegoria.

Leuit. 11. & 12.

Esaia 3.

Enarrat. in

Psalm. 69.

Simile.

Adulator speculum.

LOCVS moralis contra adultores, vt etiam veraciter, acriter repellantur. Multa enim Phariseorum discipuli & Herodiani in laudem Christi hoc loco dixerunt, quæ etiam verissima erant, & cælesti Magistro digna, sed animo assentandi; ideoque & hypocritas eos vocat, qui laudibus etsi veris, animo tamen ficto, & ad adulandum composito, eum prosequantur & tentatores appellat, & vt habet D. Lucas, insidiatores, qui sub specie boni ad malum tentabant, vt aliquid præter veritatem diceret, ac postremò acri sermone de hoc illos arguit. *Va duplici corde (ait Scriptura) labijs scelestis, manibus malefacientibus, & peccatori terram ingredienti duabus vijs.* Sicut scorpiones ore blandiuntur, sed cauda pungunt, sic isti loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum. Vno ore flere & sorbere volunt. In vna manu ferunt lapidem, in altera panem ostentant. In ore mel, in cauda aculeum, vt apes, gestant. Deus veteri populo prohibuit esum cygni, quia pennas habet niue candidiores, carnem autem nigerrimam. prohibet etiam mel adoleri in sacrificio, quia ab omni bono opere adulationem & simulatam charitatem longissime abesse vult. Odi Deus adultores, verbis dulcibus impo-
nentes. Vnde per Esaïam sic loquitur: *Popule meus, qui te beatum predicant, ipsi se decipiunt.* Et, vt D. Augustinus scribit, *plus nocet lingua adulatoris, quàm manus persecutoris.* Quemadmodum speculum res omnes, atque ipsas ad eum intuentium imagines aliter representat, quàm sunt à parte rei, quia dexterum representat sinistrum, sinistrum verò dextrum, & respicientem versus Orientem, refert respicientem versus Occidentem: sic adulator voce & vultu est speculum, si rides, ridet, si ploras, gemit; si ais, ait: si negas, negat; sed apud se omnia versat & demolitur, quia omnia sentit contrariis;

contraria; eundem, vbi De his laudibus.

Hoc hypocritis magister scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces: vsque ad illud; Quid me tentatis hypocrite? Interrogetur perniciter manifestata potest, frontem caput: Mollis Hebræos vultus, vt scilicet potest quam ignem ministrat.

mano generis demoni, a diabolo noxi comparat a tacor, quia qua promptissime emadum ligna vorat: sic eos absumit autem per quos iusta iustus in misericordia est ad se sunt vultus. Cum peccatores, capite rempestrati que oloris no quum pter in deside salandi c

contraria; & quem presentem laudat, demulcet, palpat eundem, ubi tergat vertit, absentem rodit, irridet, mordet. De his Iacobus: *Ex ipso ore procedit benedictio & maledictio.*

Iacobi 3.

Hoc hominum genere ut nihil odiosus, sic & nihil perniciosum magis. Agricola clamans post aues, quæ in funto eius ambulant, ac lapidibus petens, nullam capit. Apeps verò dulci illice & voce ficta vocans, compiures capere. Interrogatus Bion Philolophus, inter animalia quod esset perniciosus, respondit, inter fera, tyrannum, inter mansuetata adulatorem esse. Sicut qui taurum, viribus non potest, frontem molliter fricans capit, & ligat; sic blandimentis capiuntur, quos nulla vis capere potuit, iuxta illud: *Molliti sunt sermones eorum, & ipsi sunt iacula.* Apud Hebræos verbum blandiendi, separare significat, πλην: quia cuiusvis blanditur, verè hominem à seipso separat ac dividit, ut seipsum nec videat, nec cognoscat, sed alium esse putet quàm est. Quemadmodum enim oleum flammantem ignem accendit; si adulatio erroribus fomentum administrat. Quare Plato adulatorem appellat feram humano generi peritulentem, similemque esse asserit impuro demoni, animos incautos sanctis epulis fouenti, & sordibus noxiis coinquinanti. Eam quoque præstigiatori comparat ac venefico. Rursum, separator est omnis adulator, quia & seipsum quoque dividit, aliud habens in lingua promptum, aliud in pectore clausum: *ut de eodem fontamine emanet dulcem aquam & amaram.* Quemadmodum ligna ignem nutriunt, ignis autem ea incendio deoratur: sic adulati sustentant adulatorem, adulator autem eos absument. Sicut cicada oleo resperfa moritur, aceto autem perfusa reuiuiscit: sic multos occidit adulatio, quos iusta sanat reprehensio. Vnde Scriptura: *Corripiet me iustus in misericordia, & increpabit me: oleum autem peccatoris (quæ est adulatio) non impinguet caput meum. Meliora quippe sunt vulnera diligentis, quàm oscula fraudulenta odientis.* Cum pecora exultant, & innitata lasciuia ludunt, oves, boves, capræ; certum est prælagium, teste Plinio, futuræ tempestatis: quod & experientia confirmat. Cantus quoque oloris, signum est imminentis sibi mortis. Sic omnino quum peccatores, adulatorum linguas deliniti, laudantur *in desiderijs suis & benedicuntur*, ipsique propterea, quasi saltandi cupidi, ad primum musicæ instrumenti sonum

Simile.

Apophthegma.

Laert. lib. 1.

Simile.

Psalm. 54.

Simile.

In Phaedro & in Meneximo.

Iacobi 3.

Similia.

Psalm. 140.
Prouerb. 37.

Similia.

Osee 7.

exultant in rebus pessimis, & latantur cum malefecerint; certum indicium est, magnum illis à Deo exitium imminere. De huiusmodi Propheta dicit: In malitia sua latificauerunt Regem, & in mendacijs suis Principes. Alexander Severus, optimus Imperator salutabatur nomine, hoc est, Aue Imperator. Si quis caput flexisset, aut blandius aliquid dixisset, vel abiiciebatur, si loci eius qualitas pateretur, vel ridebatur ingenti cachinno, si eius dignitas grauiori subiacere non posset iniuriæ, vt in eius vita scribit Ælius Lampridius. Nempe pestes sunt isti & Regum, & Rerumpublicarum. Nam nec ipsa virtus, plus quàm oportet, laudari debet. Sicut enim meritò reprehenduntur illi, qui vestem magnam ei qui corpore pusillo est, conficiunt; sic iure optimo reprehensione digni sunt, qui magnas laudes ei, qui parua habet merita, attribuant. Quare simiis isti adulatores meritò comparantur. Sicut enim simia, cum nec domum possit seruare, more canis; nec ouera gerere, quæ admodum equus, nec arare, sicuti boues; parasitatur ac risum mouet: sic adulator, cum in serijs ac grauibus rebus nesciat esse vsui, voluptatum ac blandimentorum minister est. Qui alunt belluam, primùm accommodant se illius ingenio, & animaduertunt quibus rebus offendatur aut placetur, donec assuefacta, fiat tractabilis: sic adulator omnibus amici studijs & affectibus sese accommodat. Ridiculum hoc & perniciosum hominum genus est. Sicut enim falsus Hercules in comædijs introducitur, clamant gestans non robustam nec solidam, sed inanem ac leuem, paleisque suffultam: sic tota adulatoris oratio ad speciem grauis & libera, re ipsa mollis & blanda, inanis & fucata est. Sicut autem nihil insidiosius melle venenato, ita nihil magis cauendum quàm blandus hostis, qualis adulator est. Nam vt hyæna vocem humanam imitatur, & nomen alicuius ediscit, quem euocatum lacerat: ita quidam obsequio blandiuntur, donec in perniciem trahant. Quare quod oleum est muscis, formicis, ferèque reliquis insectis hoc est adulatio stultis mortalibus. Oleo peruicta moriuntur illa, assentatione delinuti pereunt isti. Vide plura in alia Dominica.

Similitum cõ-
geries.

1.

2.

Plutarch. in Mo-
lib.

3.

4.

5.

6.

7.

Domin. 2. Ad-
uent. text. 7.

Boni prælati
officium in do-
cendo.

4. Viam Dei in veritate doces.

LOCVS moralis de boni doctoris, pastoris, prædicato-
ris in docendo integritate, constantia, ac fortitudine. Esti
assentandi

assentandi a
iusta, & n
profeta, qu
rebus suis, c
ans; nec in
na ad Deu
in sua do
mod verita
sui integ
aliquid adue
suo desim
in astutia
lacione ver
sientiam ho
tant verbi D
ur. Sicut en
na suam q
auditorum
Dei prædic
bulant in a
ium verba
agent, qu
mendant q
ad gratiam
non vera, se
Propheta:
Auctoritate
de subiung
pro domo I
veritatis de
untur, isti, q
riam Dei n
cent. Atque
maorem, non
natum, non
tes paratum
di officium
mas, Archi
iniustis leg
Episcopus
ter respon
terum ad

assentandi animo hoc Christo dixerūt Pharisei, tamen ve-
 ra iusta, & magna laus Christi fuit ab inimicorum eius ore
 profecta, quod non solum *verax esset* in omnibus dictis &
 verbis suis, ea semper dicens quæ senserat, nihil dissimu-
 lans; nec solum *viam Dei doceret*, viam virtutis & salutis
 ad Deum peruenitur, sed etiam *in veritate* doceret; ni-
 hil in sua doctrina ad gratiam loquens, nihil aliud, quàm
 quod veritas ipsa suggerebat, suis enuncians. Hanc Magi-
 stri sui integritatem imitatus Paulus, dixit: *Non possumus*
aliquid aduersus veritatem, sed pro veritate. Et iterum alibi:
Non desicimus, sed abdicantes occulta dedecoris, non ambulantes
in astutia, neque adulterantes verbum Dei, sed in manife-
statione veritatis, commendantes nosmetipsos ad omnem con-
scientiam hominum coram Deo. Caupones & adulteratores
 verbi Dei, qui non ex veritate, sed ex gratia loquun-
 tur. Sicut enim adulter carnalis non prolem, sed volupta-
 tem suam quærit: sic qui non fructum & emendationem
 auditorum, sed suum honorem & commodum in verbi
 Dei prædicatione quærent, adulterantur verbum Dei. Ambu-
 lant in astutia, qui non morbis, sed desideriis audien-
 tiam verba sua commodant, nec medicos, sed parasitos
 agunt, quod Politici doctores & pastores faciunt. Com-
 mendant semetipsos non ad conscientiam hominum, sed
 ad gratiam; non coram Deo, sed coram hominibus, qui
 non vera, sed placentia loquuntur. Hos taxat vehementer
 Propheta: *Quasi vulpes in deserto* Propheta tui Israël erant,
 Astute enim suis commodis, deserta veritate, studebāt. Vn-
 de subiungit: *Non ascendistis ex aduerso, nec opposuistis murum*
pro domo Israël, ut staretis in pralio in die Domini. Stationem
 veritatis deserunt; & quod in ignaui milite grauius pu-
 nitur, isti, qui duces se profitentur, facere non erubescunt;
 viam Dei non in veritate, sed in formidine & ignaui do-
 cent. *At qui* (vt scribit S. Chrysostomus) *non nauium guber-*
natorem, non ad bestias dimicantem, non ludo gladiatorio desti-
natum, non alium quempiam, omnino sic ad discrimina & mor-
tes paratum oportet habere animum, vt eum qui prædican-
di officium suscipit. Quod rectè agnoscens sanctus Tho-
 mas, Archiepiscopus Cantuariensis, quum ad eum regis
 iniustis legibus sese opponentem, Gilbertus Londinensis
 Episcopus scriberet vt mollius cum Rege ageret, sapien-
 ter respondit: *Clausum teneo, & ad somnum me vocas?* Et
 iterum ad omnes Episcopos Angliæ, quum in exilio esset.

Exemplum.

1. Corinth. 13.

2. Corinth. 4.

Simile.

Ezech. 38.

Hom. 6. de lau-
dib. Pauli.

S. Thomas Can-
tuar. Martyr.

prædicato-
 tudine. Et si
 assentandi

Multo tempore silui, expectans si forte inspiraret vobis Dominus, ut resumeretis vires, qui conuersi estis retrorsum in die belli: si forte saltem aliquis ex vobis ascenderet ex aduerso, & opponeret se murum pro domo Israël. Expectanti: non est qui ascendant. Suffinui: non est qui se opponat. Silui: non est qui loquatur. Tales etiam alij quamplurimi sancti Episcopi, vt in alio Euangelio ostensum est, ad illa verba, *Arundinem vento agitatum*. Nempe omnis pastor, sicut olim Propheta, mittitur, de quorum vno Deus dixit: *Dedi te hodie in ciuitatem munitam, & in columnam ferream, & in murum aneum super omnem terram*. Talem esse oportet qui pastor esse vult, vt nihil formidet, vt viam Dei in veritate doceat. Dixit Sapiens: *Noli quarere fieri iudex, nisi valeas virtute irrumperere iniquitates; ne forte extimescas faciem potentis, & ponas scandalum in agilitate tua*. Cerui, quàm diu carent cornibus, vel non habent illa adhuc solidata, non procedunt in publicum, nec de die, sed de nocte vadunt ad pascua, de die autem exponunt ea ad solem vt indurentur: moxque vbi indurata esse cornua cognoscunt, ad pabula in aperta procedunt. Similiter qui se carere cornibus sentiunt, animi fortitudinem non habent, ad publicæ doctrinæ pabulum administrandum prodire non debent, priuatam potiùs & obscuram vitam agant, donec diuini amoris feruore solidentur. De veritatis doctore verificari debet, quod de doctorum omnium supremo Magistro Propheta dixit: *Splendor eius vt lux erit, cornua in manibus eius*. Sic enim eos misit, vt ipse misus fuerat. Hinc etiam quatuor illa animalia in visione Ezechielis, quæ vt quatuor Euangelistas, sic omnes Ecclesie doctores aliquatenus figurabant, inflammata describuntur quatuor modis, ad modum scintillarum, & modum carbonum, ad modum lampadarum, & fulgurum. Scintillæ sunt, subtilitate doctrinæ, carbones ardentes, feruore prædicandi; lampades, luce & perspicuitate; fulgura, quia verbi veritate & fortitudine terrent, illuminant, percutiunt, accendunt. Denique vt ignaui doctores vocantur in Scripturis, *Canes muti, non valentes latrare*: sic cordati & veri doctores sunt sicut generosi canes, qui maximas bestias audacter inuadunt; qualis ille erat, à Rege Albano Alexandro missus, qui primò in eius præsentia leonem occidit: tandem elephante deducto, videns eius magnitudinem, primò obrigit, & ingenti latratu insonuit; quem tandem inuasit, & tam diu affixit, vt in terram tandem prosterneret,

Domin. 2. Aduent. text. 9. Jerem. 1.

Ecclesi. 7.

Simile.

Abacuc. 3.

Ezech. 1.

Esai. 56.

Genesis lib. 3. cap. 9.

IN D
 sterneret. Si
 melicere no
 in alia Don

S. N.
 Locvs
 enim altera
 que adeo
 acceptione
 respicere
 hominum
 tem secuo
 que vocabu
 licas, quale
 & id genus
 nullam co
 que paup
 moso, igno
 Hanc acco
 vtraque sa
 legitur: Ne
 presentis. In
 tur, Dei ex
 troductu
 & Dominus
 qui person
 cipit person
 res contra
 Sic denie
 Non est, i
 rum accep
 tia facite.
 In noua
 peri, quia
 gente, qui
 Vnus quis
 feruus, si
 Sed clar
 te in per
 Christi. E
 bene faci
 gurus à

bereret. Sic sancti prædicatores maximos tyrannos extirpare non debent. Plura de hoc argumento vide supra in alia Dominica.

Dom. 3. Aduen.
text. 7.

5. Non enim respicis personam hominum.

Locvs moralis contra acceptionem personarum. Hæc Acceptio personarum. enim altera virtus est boni magistri, doctoris, pastoris, acque ad eò cuiusvis iudicis, magistratus, principis, vt sine acceptione personarum vnique iustitia administratur. Respicere personam, est considerare externam aliquam hominum conditionem; eiusque consideratione, non autem secundum causæ merita, de homine iudicare. Personarum vocabulo comprehenditur omnis externa hominis qualitas, quales sunt diuitiæ, potentia, forma, nobilitas, sexus, & id genus alia. Hæc omnia in iustitiæ administratione in nullam considerationem venire debent: quæ videlicet æquè pauperi ac diuiti, priuato ac potenti, deformi ac formoso, ignobili & nobili, feminae ac viro prorsus debetur. Hanc acceptionem personarum (vitiū satis vulgare) vtraque sacra pagina difertissimè condemnat. In veteri sic legitur: *Non consideres personam pauperis, nec honores vultum potentis. Iustè iudica proximo tuo.* Vt id homini persuadeatur, Dei exemplum, cuius iustitiam imitari debemus, introducit. *vic Moyses: Deus Dominus vester, Deus deorum, Dominus dominantium, Deus magnus, potens, & terribilis, qui personam non accipit, nec munera.* Sic S. Iob: *Deus non accipit personas principum, nec cognouit tyrannum, cum disceptaret contra pauperem.* Opus enim manuum eius sunt vniuersi. Sic denique suos iudices informat bonus Rex Iosaphat. *Non est, inquit, apud Deum nostrum iniquitas, nec personarum acceptio, nec cupido munerum. Cuncta igitur tum diligentia facite. Non enim hominum iudicium exercetis, sed Domini.* In noua pagina sic D. Petrus pronunciat: *In veritate comperi, quia non est apud Deum acceptio personarum; sed in omni gente, qui facit iustitiam, acceptus est illi.* Sic & diuus Paulus: *Vniquisque quod fecerit bonum, hoc recipiet à Domino, siue seruus, siue liber: personarum enim acceptio non est apud Deum.* Sed clariùs & vehementiùs D. Iacobus: *Fratres mei, nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Iesu Christi.* Et paulo post: *Si diligis proximum tuum sicut teipsum, bene facis: si autem personam accipis, peccatum operaris, redargutus à lege.*

Propheta nō
acceperūt per
sonas,

*Exempla sa-
cta.*

4. Reg. 3.

3. Reg. 18.

2. Paral. 25.

2. Paral. 16.

Marc. 6.

Veri Prophetae Dei in veteri populo, veri Episcopi & pastores in nouo, vt verbum Dei in veritate docerent, perlonarum acceptores esse noluerunt. Eliseus Propheta stans coram Ioram Rege Israël idololatra, & coram Iosaphat Rege Iuda Deum colente, vt pro illis Dominum consuleret, illum constanter redarguit, hunc reueretur. Ad Ioram enim dicit: *Quid mihi & tibi est? vade ad Prophetam patris tui (Achab) & matris tuae (Iesabel.)* Et rursum: *Veni Dominus Deus Israël, in cuius conspectu sto, quod, si non vultum Iosaphat Regis Iuda erubescerem, non attendissem quidem te, nec respexissem.* Elias non accepit personam Achab, quando eo dicente ad Eliam, *Tu-ne es ille qui cōturbas Israël* respondit ei: *Non ego turbavi Israël, sed tu, & domus patris tui, qui dereliquisti mandatum Domini.* Propheta ille missus ad Amasiam, idola Scir colentem, quae bello ipse ceperat, non respexit personam eius, dicens: *Cur adorasti deos, qui non liberauerunt populum suura de manu tua? Cū enim Rex illi iratus diceret, Num consiliarius Regis es tu? Quiesce, ne interficiam te: adiecit tamen; Scio quod cogitaueris Deum occidere te, quia fecisti hoc malum, & insuper non acquieisti consilio meo.* Sic ceteri Prophetae, Elaias, Ieremias, Nathan, & alij, non respexerunt personas Regum suorum, legem Dei praeuaricantium, Manassis, Sedechiae, Dauid; quo minus, & peccata eorum arguerent, & Dei comminationes exponerent. Sic Ecclesiae Catholicae Episcopi, Athanasius, Hosius, Leontius, Hilarius, Chrysostomus, Ambrosius, Stanislaus, Thomas Cantuariensis, & alij innumeri Regum suorum, Constantij, Arcadij, Valentiniani Imperatorum, Boleslai Poloniae, Henrici secundi Anglorum Regis vultus aut personas non respexerunt, quo minus leges Dei praeuaricantes, & potestatis suae limites excedentes, liberimè arguerent. Azarias Pontifex personam Regis Othae, sacerdotalia sibi munera arrogantis, non respexit, sed & constanter admonuit, & postea non parentem, atque a Deo percussum, è templo eiecit. Sic diuus Ioannes Baptista Herodis personam non respexit, quo minus ei liberè diceret. *Non licet tibi habere uxorem fratris tui.* Talis esse debet omnium sacerdotum Dei, pastorum, atque Episcoporum virtus, constantia, fortitudo, vt absque acceptione personarum, peccantes arguant, veritatem doceant, disciplinam conferuent.

Sed quia hanc libertatem Politici laici non ferunt, Politici

fici sacerdotum mouent. (Sunt, & certa politica iustitia, ad rationem per Imperatorum sem in maius imperium g. mistocles. equum quos, si mox prator, stides aliquem illum causam d. damnaret. supplic ap. legibus st. callo occid. lum dilue. excusari po. Imperato. aliquam n. ponderat. tiffimus, a. tus diserr. spexit. Cl. nauit, vo. cina vinc. raque red. cam adm. cupatos, fortius, a. tre sceptr. buseum. quibusda. pana, ca. mutaren. corrupta. & iusticia.

nienſium ,æ genero quidem ſuo Charillo repetendarum dicturo cauſam adſeſe ſuſtinuit, inquit : Equidem mihi generum te hominem iuſtum & probū optaui. Quæ cum dixiſſet, deſerto genero, cōtinuò inde ſeſe proripuit. Quid, quòd nec fratris perſonam in iuſtitia accipere voluerunt ethnici qui iuſtitiam coluerunt, Timoleon Corinthius, vbi fratrem, quo tyrannide abſtineret, monitis atque precibus mouere ac perſuadere nequiuir: hiſ ſubinde nauauit operam, qui illum interemerunt, non fratris odio, ſed Reipub. & iuſtitia amore. Antigonus Rex ad adoleſcentem quempiam, qui prognatus quidem ex elegante viro belli duce, ſed ipſe ignauius ac mollis, poſtulabat tamen ob id cæteris anteferri, *Apud me*, inquit, *ò adoleſcens, virorum, non parentum virtutibus præmia ſunt.* In hiſ exemplis videmus, nec amicorum, nec parentum, nec nobilitatis perſonam accipi, vbi iuſtitia ratio habenda eſt.

At ſicut perſona charior, aut nobilior, aut potentior reſpici non debet, ſic nec infima aliqua perſona negligi ac præteriri. Cuius præclarum exēplum edidit Adrianus Imperator. Tranſeuntem illum mulier quædam rogauit, vt ſe audiret. Cui, cum ille reſpondiſſet, Otium mihi non eſt, illa deinde clamās ait: Noli ergo imperare. Tū cōuerſus eā audiuit. Nec minùs laudabilius Philippus Macedonum Rex, qui Machetæ cuiuſdam, pro tribunali ſedens, cauſam audiuit, ſed dormitabūduſ, nec ſatis attētus ad iuris æquitatem: itaque ſentētiā tulit aduerſus Machetam. Verum cum iſ exclamaſſet, ſe ab ea ſentētia appellare. Rex iratus, Ad quem, inquit? Cui Machetes, Ad te ipſum, ò Rex, ſi expergilcaris, & attentius cauſam audias. Ac tum quidem ſurrexit Rex: & vbi, cauſa attentius audita, Machetæ factam iniuriā intellexiſſet, iudicata quidem non reſcidiſ, ſed pecuniam, qua damnatus fuerat Machetes, ipſe perſoluit Zaleucus, Locrenſiū Rex, ſic perſonas reſpicere noluit, vt quum legem tuſiſſet de adultero vtroque oculo orbando, filiūque in adulterio deprehenſum vtroque priuari populus non permitteret, ſeipſum vno, filiū altero oculo priuauerit, ne propter acceptionem perſonæ, lex ab ipſo lata violaretur. Sanè vt ſol non alius eſt pauperi, alius diuiti, ſed omnibus communis; ita Principes perſonam ſpectare non debent, ſed rem. Sicut eadem trutinā eiſdemque ponderibus aurum ponderatur & plumbum; ſic eadem æquitate paruis & magnis iuſtitia adminiſtranda eſt.

6. Reddito

*Idem ibidem, &
in Timoleonte.*

Idem in Polite.

*Dion Nicolaus in
Adriano.*

*Plutarch. in
Reg. apophth.*

*Valer. Max.
lib. 6. cap. 5.*

Similia.

Locy
que ad P
cenſu per
id dare Ca
imago Ca
Caſari ſe
re ſolet in
quia Cæſ
quod ad d
gis eſt, vt a
vt ei regn
& ad bella
populo ſu
gi ſubſidi
exiguntur
iura Reg
gelica, ut
ſed magis
cent Pau
anima pot
ſua niſi à
qui reſiſte
iſſi ſibi da
(potestas
Non enim
dex in ira
ſolum prop
conſcienti
preſentis. i
habeant,
in hoc ipſe
butum, et
cui honor
tributum
perpetuo
quod po
de nouo
tates. T
reuerent
iuſtiſ leg
mone illo

6. Reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari.

Lo cys moralis de obedientia Principibus debita, in ijs
 quæ ad Principum ac ciuilem potestatem pertinent. De
 censu pecuniario & tributo quærebant Pharisei, an liceat
 id dare Cæsari. Christus autem ostenso numismate, in quo
 imago Cæsaris inscripta fuit, ideoque ex ipso numismate
 Cæsari se subditos esse constabat (nec enim nummus vale-
 re solet in regno, Regis signo non percussus) respondit,
 quia Cæsar dominus eorum erat, esse id ei reddendum
 quod ad domini ac Principis ius pertinet. Ius autem Re-
 gis est, vt alatur à regno, & quidem in pompa regali, tum
 vt ei regnum subministret omnia quæ necessaria fuerint,
 & ad bella gerenda, & ad pacem conseruandam. Hæc à
 populo subsidia Regi debentur. Propter hæc necessaria Re-
 gi subsidia, census, vectigalia, tributa, & legitime à Rege
 exiguntur, & necessario à populo fidei soluuntur. Hæc
 iura Regum ac Principum, Christi prædicatio, lex Euan-
 gelica, obedientia Deo debita non tollit, non imminuit,
 sed magis roborat atque confirmat. Sic aliæ Scripturæ doc-
 cent. Paulus in primis studiosè & copiosè, *Omnis, inquit,*
anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim pote-
stas nisi à Deo. Quæ autem sunt, à Deo ordinata sunt. Itaque
qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistit,
ipse sibi damnationem acquirit. Et paulo post: *Dei minister est*
(potestas publica) tibi in bonum. Si autem malum feceris, time.
Non enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est, vin-
dicat iram ei qui malè agit. Ideo necessitate subditi estote, non
solum propter iram (vindicantis Principis) sed etiam propter
conscientiam lætæ ordinationis diuinæ. Ideo enim & tributa
præstatis. id est, vt vindicandi malum media ac vires Reges
habeant, vos illis vectigalia soluitis. Ministri enim Dei sunt,
in hoc ipsum seruientes. Reddite ergo omnibus debita: cui tri-
butum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem, timorem:
cui honorem, honorem. Hæc sunt Cæsaris Cæsari reddenda,
tributum, vectigal, timor, honor. Tributum, vt debitum
perpetuum ad regiam magnificentiam sustentandam,
quod postea in certa domania conuersum est. Vectigal
de nouo impositum, propter nouas occurrentes necessi-
tates. Timor iustæ vindictæ, si malus es. Honor debitæ
reuerentiæ & amoris, si bonus es. His accedit obedientia
iustis legibus præstanda. De qua alibi idem Apostolus Ad-
monet illos Principibus & potestatibus subditos esse, dicto obedire,

Obedientia
 Principibus
 debita.

Rom. 13-

ad

Pet. 2.

ad omne opus bonum paratos esse. Cui & subscribit S. Petrus. Subiecti (inquit) estote omni humana creatura propter Deum, siue Regi, quasi precellenti; siue ducibus, tanquam ab eo missis, ad vindictam malefactorum, laudem verò honorù: quia sic est voluntas Dei. Quum iure gentium & naturæ dubium hoc nemini esset, docent Apostoli, etiam Dei voluntatem hanc esse, vt Regibus etiam ethnicis atque infidelibus (neque enim alij tunc erant) ipsi pi) & fideles obtemperarent. Sic Christus Casari, Petrus Neroni, obediendum docent.

Malis Principibus obediendum.

1. Pet. 2.

Sed & malis alioqui Principibus, suaque potestate abutentibus, in iis que ad iura pertinent regalia, obediendum esse, Scriptura docet: *Obedite dominis* (ait Petrus) *non tantum bonis & modestis, sed etiam dyscolis, id est, duris, teueris, crudelibus.* Nam & illorum quoque potestas à Deo ordinata est: & qui illis resistit, Dei ordinationi resistit. Sic per Prophetas suos Deus loquitur: *Dabo tibi Regem in furore meo, & auferam in indignatione mea.* Et rursum: *Dabo pueros Principes eorum, & effeminati dominabuntur eis.* Et iterum: *Deus regnare facit hypocritam propter peccata populi.* Hac de causa iubentur filij Israël in captiuitate positi, obedire tyranno Babylonio, & orare pro illo. Sic Ieremias: *Quarite pacem ciuitatis, ad quam transmigrare vos feci, & orate pro ea ad Dominum, quia in pace illius erit pax vestra.* Sic Baruch: *Orate pro vita Nabuchodonosor Regis Babylonij, & pro vita Balhsar filij eius: vt sint dies illorum sicut dies cæli super terram.* Hoc est enim dare gloriam Deo, seruire tyranno propter peccata nostra nobis dominanti, & dicere quod illi captiui dixerunt: *Domino Deo nostro iustitia, nobis autem confusio facti nostræ.* Quod vno verbo Petrus dixit, *Regem honorificate* nō honorem modò, sed & obedientiam, & subdita ac tributa soluenda significat: sicuti in illo verbo, *Honora parentes*, nō honor tantum ac reuerentia, sed etiam obedientia ac sustentatio parentum, quando ita res exigit, filiis imperatur. Officium subditorum erga Reges, apes docere possunt. Creant sibi regem cæteris magnitudine excellentem, & mansuetudine clariorem, vnde & sine aculeo est: & alas ceteris minores habet. Ex aculeario nō exeunt, nisi ipse egrediat, eo exeunte, totum conglobatur examen, & regem circumdat vndique, vt videri vix possit. Singula se eius obsequio offerunt, & ei proximæ esse contendunt: fessum humeris subleuant, aliquando & totum portant. Vbiunque rex sederit, ibi totus exercitus castra figit. Illo viso,

totus

Osea 13.

Esaia 2.

Iob 34.

Ier. 29.

Baruch. 2.

Ibid. m.

1. Pet. 2.

Simile.

Plinius li. 11. ca.

17.

Gemian. li. 4.

cap. 19.

IN

totus animi ueario duntaxat omnium. Cui aculeum res, quæ nisi corpus mittent imperio, magis vo Regem o natur, sic

Loco mis obse approbat simul ea bitus hor rectus co ni, Politi plus & fi potestati Dei hon mus: Tu lum dici quod fide vestigal tur, ad C ris, eius Roma in tu, quos didit D iplo erat eig, tanq rant Cæ catione magis q tota sap ni resisti iam com

totus animatur grex: eo amisso, examen dilabitur. In alveario dum resident. Rex solus à labore immunis est, cæteræ omnes perpetuò mel colligunt, vel collectum disponunt. Circa Regem quædam semper adsunt apes, fortem aculeum habentes, & tanquam lictores Regem custodientes, quæ offendentes, vel otiosas puniunt. Mortuo Rege, nisi corpus eius auferatur, cæteræ apes fame se enecari permittent potius, quàm ut ab eo recedant. Sola voce, quasi imperio, cæteras in officio continet, unde & hanc cæteris magis vocalem habet. Iuxta hæc omnia subditorum erga Regem obedientia, honor, affectio, ut non obsecrè designatur, sic merito doceri & informari potest.

7. *Et quæ sunt Dei, Deo.*

Locvs moralis de Dei honore; obsequio, cultu in primis observando. Christus Dominus sic Cæsaris censum approbat, sic Regibus, ea quæ regalia sunt, reddi iubet, ut simul ea quæ Dei sunt, Deo reddantur, ut Deo interim debitus honor, cultus, obsequium nihil imminuatur, sartus rectus conseruetur. Ut illud de Cæsare libenter Herodianus, Politici, mundani audiunt; sic istud de Deo quisque pius & fidelis libentissimè audire debet. Sic Principibus & potestati sublimiori obediendum, ut nihil tamen contra Dei honorem admittatur. Sic in hunc locum Chrysostomus: Tu cum audis reddenda esse Cæsari quæ sua sunt, illa solum dici non dubita, quæ pietati & religioni nihil offiunt. Nam quod fidei & virtuti obest, non Cæsaris, sed diaboli tributum & vectigal est. Hæc ille. Paulus, ne iniuriam à Iudæis pateretur, ad Cæsarem appellans, reddidit Cæsari quæ erant Cæsaris, eius tribunali supremo se subiiciens. Sed idem Paulus Roma in suo conductu Evangelium prædicans, & à Deorum cultu, quos Cæsar colebat, omnes, quos potuit, abducens, reddidit Deo quæ erant Dei, eius fidem & cultum, quantum in ipso erat, propagans. Petrus docens, Regem honorificandum, eiq; tanquam præcellenti obediendum, reddidit Cæsari quæ erant Cæsaris. Sed idem Principibus Iudæorum fidei prædicationem interdicens respondens, Oportet obedire Deo magis quàm hominibus, reddidit Deo quæ sunt Dei. De hac re tota sapienter Augustinus. Qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit. Quod si illud iubeat potestas quod non debeas facere: Hinc iam contempe potestatem: Timendo potestatem, ipsos humanarum rerum

Dei honor,
obsequium,
cultus.

Homil. 71. in
Matth.

Exempla.
Actor. 25.
Actor. 26.

1. Petri 1.

Actor. 4.

De verbis Dom.
Serm. 6.

rerum

rerum gradus aduerte. Si quid iusserit Curator nōne faciendam est? Tamen si contrā Proconsul iubeat (erant hæc Romanarum dignitatum officia iam exoleta) non utique contemnis potestatem, sed eligis maiori seruire. Nec hic debet minor irasci, si maior pralata est. Rursum, si aliquid Proconsul iubeat, & aliud iubeat Imperator; nunquid dubitatur, illo contēpto, huic esse seruiendum? Ergo si aliud Imperator & aliud Deus, quid iudicatis? Solue tributum, esto mihi in obsequiū. Rectē, sed non in idolio, non in hæresi, non in peccato. Prohibet maior potestas. Da veniā Imperator: tu carcerem, ille gehennam minatur. Hæc ille. Hoc est redere Cæsari quæ sunt Cæsaris, & Deo quæ sunt Dei.

Luca 12.

Hanc distinctionem & alibi Christus docuerat, dicens: Dico vobis amici mei, Nolite timere eos qui corpus occidere possunt, & postea non habent quod agant: ostendam autem vobis quem timeatis. Timete eum, qui, postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam. Ita dico vobis, hunc timeate. Vides quàm seriò Dei timorē inculcet. At Apostolus dicit: Si malum feceris, time potestatem: non enim frustra gladium portat. An ergo Christo contrarius est: lubet enim timere, quia corpus occidendi potestatem habet. Nequaquã; sed loquitur Apostolus de iis quæ sunt Cæsaris, quæ si illi non reddantur, merito timendus Cæsar, timenda potestas eius. Loquitur Christus de iis quæ Dei sunt: quæ si Deo reddimus, si fidem, si pietatem, si virtutem colimus, & hæc Cæsari displicēt, suisque legibus hæc interdicit, hic non est timendus Cæsar, sed est timendus Deus. Hoc est quod Augustinus scripsit: Legibus malis probantur boni, legibus bonis emendantur mali. Et iterum alio in loco: Imperatores si in errore sunt, pro errore leges dant, per quas iusti probantur, & coronantur, non faciendo quod illi iubent, quia Deus prohibet. Sicut iussit Nabuchodonosor de aurea statua in campo magno Babylonis erigenda. Quando autem veritatem tenent Reges, pro ipsa decernunt: quod qui contemnit, iudicium sibi acquirit. Hanc distinctionem tenuerunt semper

Rom. 13.

Contra Cresc. lib.
3. c. 51.
Epist. 4. 50. &
106.

Exempla.
Theodoreti lib.
4. c. 10.

Catholici & Christiani, siue ab hæreticis, siue a paganis Imperatoribus infestati. Modestus Valentis Arriani Imperatoris præfectus, quum ciues Edessenos cohortaretur, ut eum Imperatore communicarent (sic enim loquebatur) sapienter & faceret Eulogius presbyter, cate. orum nomine, ei respondit: An iam Episcopatum noster nactus est Imperator? Nos enim Episcopum habemus, cui in sacris communicare docemur. Cæsarem enim audiebat, non ea quæ sunt Cæsaris, sed ea quæ Dei sunt, sibi arrogantem, & aliis præcipientem. Hanc distinctionem

distinctionem
Constantin
loqueretur
eos eorum q
constitutus
Quam etiã
ad Ecclesia
guncur, dic
floriam &
per hanc te
terioribus
contra omne
sed tota
Christiani
persequer
Nam vt ill
& tanquam
sanctorum
a Chryso
barbari An
gonis, se
hostes, per
quod Cæs
est, impiè,
veritatem
à regia au
promanar
Sic apud
ligionis, r
lonis crim
esse volun
Et quæ sun
saris, Cæs
deberentur.
puer, vna
Anglicana
macula ten
causis civil
hoc vnum
pium, nec
omnes ill
biles, ciue

distinctionem Euāgelicam primus Imperator Christianus Constantinus Magnus probè tenuit, quum sic ad Episcopos loqueretur: *Ego quidem communis quidam sum Episcopus; sed eos eorum quæ sunt in Ecclesia, ego eorum quæ extra sunt, à Deo constitutus Episcopus, seu Ipeculator & Iuperintendens, videor.* Quam etiam distinctionem in Regū coronatione ipsi Reges à Ecclesia accipiunt. Sic enim illis, quum ab Ecclesia inunguntur, dicit Pōtiffex: *Accipe coronā regni tui, quam sanctitatis gloriam & honorem, & opus fortitudinis intelligas significare, & per hanc te participem nostri ministerij non ignores: ut sicut nos in meritoribus pastores, rectoresq; animarum intelligimur, ita & tu contra omnes aduersitates Ecclesie Christi defensor existas.*

sed totam hanc huius Euangelij distinctionem, ut olim Christianissimi persecutores ethnici, sic hodie Ecclesie persecutores hæretici, profus abolent & confundunt. Nam ut illi Christianos *deorum immortalium hostes* vocabant, & tanquam *Reipub. perturbatores* occidebant, ut in martyrio sanctorum Iuuentini & Maximi sub Iuliano ostendit D. a Chrysostomus, & b Gregorius Nazianzenus; sic hodie barbari Anglocaluinistæ Catholicos, non ut violatæ religionis, sed ut læsæ maiestatis reos, patriæque perduelles hostes, persequuntur, spoliant, occidunt. Cæsari non solum quod Cæsaris est, sed etiam quod Dei maxime proprium est, impiè, sacrilegè, & barbarè tribuunt. Totam doctrinæ veritatem, totam cultus ac religionis Christianæ rationem à regia autoritate, à decretis regijs dependere, fluere, & promanate docent, iurant, & omnes iurare compellunt. Sic apud eos non hærelis, non schismatis, non violatæ religionis, non cultus & obsequij diuini negati, sed rebellionis crimen est, à vera religione (quam scilicet illi veram esse volunt) recedere. Sic iuxta eos frustra adiecit Christus: *Et quæ sunt Dei, Deo.* Satis erat dixisse, *Reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari*: quandoquidem iuxta eos omnia vni Cæsari debentur. Vnus Cæsar, vnus Rex, vel vna Regina, vnus puer, vna mulier (tales enim in Anglia, ut suprema ecclesie Anglicanæ capita regnauerunt) *Caput est, ac suprema gubernacula tenet, non secus in omnibus causis Ecclesiasticis, quàm in causis civilibus.* Sic enim conceptis verbis iurant. Et propter hoc vnum iuramentum, non minùs barbarum quàm impium, nec secus absurdum quàm sacrilegum, recusatum, omnes illie Episcopi, Pastores, Canonici, Doctores, Nobiles, ciues, qui Catholici esse & persistere voluerunt, carcerem,

*Euseb. de vita
cōst. lib. 4. c. 24.*

In Pont. Rom.

*Locus contra
hæreticos.*

*a In Sermon. d
SS. illi, tom. 3
b Orat. 3. in Iu-
lianum.*

*Anglocaluni-
starū barbara
impietas.*

cerem, rapinam bonorum, exilium, mortem acerbam respectiue passi sunt. Plura hac de re in altero Promptuario Catholico dicta sunt. Ad mores redeamus.

2. Cor. 4.

1. Paral. 10.

Psal. 93.

Genes. 1.

Quæ Dei sunt, Deo reddere oportet. Et quid demum habemus, quod Dei non est? *Quid habes quod non accepisti utique à Deo. Profitetur Dauid, omnes templi ædificandi impensas colligens: Tua Domine sunt omnia: & quæ de manu tua accepimus, hæc dedimus tibi. Quicquid ad ædificationem templi spiritualis conferimus, Dei est. Ingenij vires, corporis robur, voluntatis actio, natura nostra tota à Deo est, & Dei est. Ipse fecit nos, & non ipsi nos. Hæc ergo omnia ei reddenda Christus, ut censum Cæsari dandum doceret, ostendi iubet numisma census: rogat, Cuius est hæc imago & superscriptio? Illis respondentibus, Cæsaris esse, insert: Reddite ergo quæ sunt Cæsaris, videlicet hoc numisma census, Cæsari. Similiter roget seipsum vnusquisque de se: Cuius tu es imago, & cuius superscriptio? Respondebit fides: Factus sum ad imaginem & similitudinem Dei. Redde ergo Deo quod est Dei. Da te totum Deo, quia totus, quantus es, imago Dei es. Nec mundo, nec peccato, nec diabolo, nec ipsi Cæsari liquid tuum da, quod Dei obsequio dandum est. Huc conferri possunt, quæ de Deo toto corde, &c. diligendo, iam in multis Euangeliis dicta sunt. Hoc est enim reddere Deo quæ sunt Dei, totum cor, totam animam, totam mentem, & quicquid puræ affectionis in homine est. Alia quidem diliguntur, proximi, cognati, amici, & Cæsar ipse, sed in ordine ad Deum. Si supremum amoris locum Deo seruamus, si primùm quærimus regnum Dei, si eius cultum, honorem, obsequium, omnibus rebus, etiam ipsi Cæsari, antefereamus, reddimus quæ sunt Dei, Deo. Hæc autem in multis iam Euangeliis tractata & explicata sunt.*

EVANGELIUM DOMINICÆ XXIII
POST PENTECOSTEN.

Matth. 9.

ECCE Princeps vnus accessit ad Iesum, & adorabat eum, dicens: Domine, filia mea modo defuncta est; sed veni, impone manum tuam super eam, & viuet. Et surgens Iesus, sequebatur eum, & discipuli eius. Et ecce mulier, quæ sanguinis fluxum

patiebat

patiebat
bram vesti
tantum fin
versus, &
nam fecit.
venisset Ies
urbam et
na puella,
esset turba
puella, & e

PE

1. Princeps
poris reuer
2. Fuit m
ceruissima p
3. Accip
timore, quo
4. Si ter
in Deum, ei
1. Et des
opera profi
4. Et ex
beneficis Dei

1. Prin

LOCVS
Lexhibe
gogus, vic
terno habi
Prophetar
pro Deo &
terram, &
rem narra
precabatur
poris hum
ro quoque
rationem
gavit, &
Dominica
sequebatur

patiebatur duodecim annis, accessit retrò, & tetigit simbriam vestimenti eius. Dicebat enim intra se: Si tetigero tantum simbriam vestimenti eius, salua ero. At Iesus conversus, & videns eam, dixit: Conside filia. Fides tua te saluam fecit. Et salua facta est mulier ex illa hora. Et cum venisset Iesus in domum Principis, & vidisset tibiaenes, & turbam tumultuantem, dixit: Recedite. Non est enim mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum. Et cum electa esset turba, intrauit: & tenuit manum eius, & surrexit puella, & exiit fama hac in vniuersam terram illam.

PERICOPE moralis huius Euangelij.

1. Princeps vnus accessit ad Iesum, & adorabat eum. De externa corporis reuerentia Deo exhibenda, & sanctis eius.
2. Fida mea modo d. facta est. De mortis celeritate, horaque intercessissima perpetuo expectanda.
3. Accessit retrò, & tetigit simbriam vestimenti eius. De verecundia & timore, quo peccatores accedere ad Deum par est, vt sanentur.
4. Si tetigero tantum simbriam vestimenti eius, salua ero. De fiducia in Deum, eiusque bonitatem.
5. Et deridebant illam. De mundi huius ludibriis circa pietatis opera prorsus continendis.
6. Et exiit fama hac in vniuersam terram illam. De operibus & beneficiis Dei summa laude predicandis.

1. Princeps vnus accessit ad Iesum, & adorabat eum.

LOCVS moralis de externa corporis reuerentia Deo exhibenda, & sanctis eius. Princeps iste & archisynagogus, vt cunq; apud suos honoratissimus, Christum externo habitu, & vitæ ratione satis humilem, tamen quia Prophetam, & Dei altissimi amicum (neque enim adhuc pro Deo & vero Messia eum habebat) adorat pronus in terram, & vt ait Lucas, cecidit ad pedes eius: & vt Marcus Lucæ 8. tem narrat, adorauit procidens in terram ad pedes eius, & de- Marci 5. precabatur eum multum. Placuit Christo hæc externa corporis humiliatio & reuerentia; ideòque, quod Regulo, viro quoque nobili rem similem petenti, sed similem venerationem non adhibenti, non fecit, sed eum primò obiurgauit, & petitionem suam repetere coëgit (vt in altera Dominica visum est) ad primam petitionem surgens Iesus, Domin. 10. post Pentec. lequebatur eum. Sic Chananaeam, diu multumque clamauit.

Pars Æstiuales.

LI teni,

Exempla
Matth. 15.

Marci 5.

Lucæ 5.

Domini Palma.
In festo Purifi-
cat. & sancti
Matthæi
Revelinus de
arte ebalijica.

Simile.

Exod. 17.
1. Reg. 15.

Marci 6.
Exempla.
1. Reg. 15.

tem, Christus prius audire noluit, quam *veniens adorare eum*. Sic Hamorrhœissam, de qua in hoc Evangelio, ad beneficii, furtim accepti confessionem evocavit, donec (vt habet Marcus) *venit, & prostravit ante eum, & dixit ei omnem veritatem*. Sic Petrus, viso miraculo de multitudine piscium vna iactura comprehensa, *prostravit ad genua Iesu, dicens: Exi à me Domine, quia homo peccator ego sum*. Quod ita singulariter Christo placuit, vt statim ei diceret, *habe eris homines captiens*. Quod eius factum in alio Evangelio tractauimus. Debetur nempe Deo & sanctis eius externa hæc corporis veneratio, quasi internæ dilectionis & venerationis testimonium. Sicut enim ceteræ ceremoniæ, siue in sacramentorum vsu, siue in toto cultu externo, signa & testimonia sunt, vel gratiæ & beneficiorum Dei erga nos, vel obsequij & reuerentiæ internæ nostræ erga Deum (vt in altero Promptuario Catholico ex varia occasione docuimus) sic veneratio & honor externus interni argumentum est. Nimirum, vt scribit Revelinus vir doctissimus, graui nos mole corporis pressi, va. de quidem egemus ad inmoderantem animi excitationem commouentibus rebus; vt generosus equus longo iam itinere fatigatus, quum craslicum perionauit, in tobur erigitur, statim loco nescit, micat auribus. in rebus spirituibus eneruata virtus nostra externis & corporalibus incitamentis seu vocum seu figurarum indiget, vt animi nostri vigor spirituali operi robustius iustet, & contemplatio nostra tanto acrius in sublime prouehatur, quanto magis attentius obstupuerimus. Et in hoc constat omnis ceremoniarum ratio, tam veteri quam noui Testamenti. Ac propterea in veteri Testamento palmas tetenderunt, brachia extenderunt, genua flexerunt. In nouo Testamento manus ieuimus, orantes nunc stamus, nunc in faciem procidimus, pectus tundimus, frontem cruce signamus. Hæc ille. Quare, vt Deo ac sanctis honor ac reuerentia, timor & amor animo ac mente debentur sic enim, quoad sanctos, Aaron & filij Israël videntes splendorem faciei Moysi, timuerunt prope accedere; Saul cepit timere Dauid, vident quod pro d'ns esset nimis; & Herodes ipse timuit Ioannem Baptistam sic etiam externa reuerentia n' ganda non est. Bonus Abdias occurrens Eliæ in via, *cum cognouisset eum, cecidit super faciem suam*. Principes quinquagenarij primus & secundus, quos ad Eliam Prophetam in monte sedentem

misit

misit Och
exhibito
igne de ca
sum, de se
mus. Sed
genua sua
despicere a
hil detrim
lem Srylic
ret, in eu
per terran
repentinu
sic ausus f
pedes pro
Myrensis
& velata f
ita territo
plex ac pu
hæc exem
in hac eti
collata D
corporis
nica dixit

Locv
tissima pe
silia vnica
Lucas & I
etas tene
mollis, n
dere aut
gelij totis
hæc vix
monet, qu
cianit: H
multis mis
velut vni
verba D
quidam f
occulto, &
mortem r

missit Ochofias Rex, quia ad eum venientes nullo honore exhibito iubet ex Regis mandato vt de monte descendat, igne de caelo consumpti sunt, dicente Elia: *Si ego homo Dei sum, descendat ignis de caelo, & deuoret te, & quinquaginta annos.* Sed cum tertius quinquagenarius venisset, & curuans genua sua contra Eliam precatus esset dicens, *Homo Dei, noli despicere animam meam, &c.* descendit Elias cum eo, & nihil detrimenti accepit. Leo Imperator, veniens ad Danielem Scylytem, in columna perpetuo stantem, vt eum videret, in eius conspectu cadit cum equo supinus, diademate per terram deiecto. Imperator autem hunc equi sui tam repentinum & insolitum casum sibi ipsi imputauit, quod sic ausus fuisset ante eius oculos vehi, & quod non pedes procul abijt à sacra columna. Sanctus Nicolaus Myrensis Episcopus, tres ciues iam in patibulo positos, & velata facie statim secuti feriendos, sola voce seruauit, ita terrico iudice, vt veniam ab eo inique sententiae supplex ac procidens ante pedes eius peteret. Docere nos haec exempla possunt, quanta etiam externa viris sanctis in hac etiam vita veneratio debeat, quantumque ea vel collata Deo placeat, vel negata displiceat. De externa corporis reuerentia circa Dei cultum iam in alia Dominica diximus.

4. Reg. 1.

In vita S. Daniele. apud Sur. tom. 6. pag. 256.

Ibid. pag. 105.

Domin. 1. post Epipha. text. 1.

2. Filia mea modò defuncta est.

Locvs moralis de mortis celeritate, horaque incertissima perpetuo expectanda. Hec enim Architynagogi filia vnica illi erat, & annorum ferè duodecim, vt scribunt Lucas & Marcus, & tamen morbo correpta moritur. Nec etas tenera, nec parentum fortuna lauta, nec educatio mollis, nec amicorum copia, à mortis iaculo eam defendere aut liberare potuerunt. Ecce alia mulier huius Evangelij totis duodecim annis ex profluuiio sanguinis laborat: haec vix duodecim annos nata moritur. Vtraque eius nos monet, quod beatus Iob in medio dolorum suorum enunciauit: *Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miseris qui quasi flos egreditur & conteritur, & fugit velut umbra, & numquam in eodem statu permanet.* In quae verba D. Gregorius: *Quid sunt nati homines in mundo, nisi quidam flores in campo? Homo etenim more floris procedit ex uulco, & subito apparet in publico, qui statim ex publico per mortem retrahitur ad occultum. Et nunquam in eodem statu*

Mortis expectatio.

Luca. 8. Marc. 3.

Iob. 14.

Moral. lib. 11. cap. 27.

Vita præfens
mors quædam
perpetua.

De verbis Do-
min. Serm. 39.

Confess. lib. 7.
cap. 6.

Ioan. 5.
Tertul. 12. in
Ioan.

Matth. 19.

1. Timot. 6.

August. de Ciui.
Dei. lib. 11.
cap. 10.

permanet quia dum infantia ad pueritiam, pueritia ad adolescen-
tiam, adolescentia ad iuuentutem, iuuentus ad senectutem, se-
nectus tendit ad mortem, in cursu vitæ præsentis ipsis suis aug-
mentis ad detrimenta impellitur; & inde semper deficit, unde
se proficere in spatio vitæ credit. Talis igitur hæc vita præ-
fens est, vt potius cursus ad mortem, imò & mors ipsa,
quàm vita, dicenda sit. Quod his verbis sapienter docet
Augustinus: *Ipsum diu viuere quid aliud est, quàm ad finem
currere? Habuisti hesternum diem, habere vis & crastinum
diem. Sed cum dies iste transferit & crastinus; minus illum ha-
bes. Ideo optas vt luceat dies, vt appropinquet tibi quò non
vis peruenire. Optat tibi amicus multos annos, vis nempe vt
veniant anni & anni; & non vis vt veniat finis annorum. Stu-
dia tua contraria sunt. Ambulare vis, & peruenire non vis.
Ipsi dies non sunt, & quomodo tu cum illis vis stare? Hac ille.
Morimur ergo viuendo, vt bene moriendo viuamus verè.
Quare alibi de hæc vita dicit: *Mortalem dicam vitam, an
mortem vitalem, nescio. Sed & in ipsis Scripturis sanctis hæc
vitam mortem potius quàm vitam vocari, idem sapien-
tissimus Doctòr animaduertit. Nam super illa Christi ver-
ba, Et in iudicium non veniant, sed transeant de morte ad vi-
tam, dicit: In hac vita, quæ nondum est vita, hinc transimus à
morte ad vitam. Quod mox ex aliis Christi verbis probat:
Si enim vita esset ista, non diceret Dominus cuiquam. Si non ve-
nire ad vitam, serua mandata. Non enim ait illi: Si vis venire
ad vitam æternam, non addidit æternam; sed tantum dixit, vi-
tam. Nec vita nommandæ est, quæ non est vera vita. Quæ est ve-
ra vita, nisi quæ est æterna vita? Quod & statim ex Apostoli
verbis ostendit, vbi de diuitibus dicit: *Theaurizant sibi fun-
damentum bonum in futurum, vt apprehendant veram vitam.
Profectò ista, in qua erant, falsa vita est. Nam vt quid velis
apprehendere veram, si iam tenes veram? Si autem apprehen-
denda est vera, migrandum est à falsa. Hac ibi ille.***

Et ne quis existimet, vitam hanc præsentem ideo tan-
tùm à Scripturis & à sancto Augustino negari esse veram
vitam, quia mala est, & peccatis lædata, miserisq; ob-
noxia; sed vt intelligamus, ideo præterea non esse veram
vitam, sed falsam, adeoque mortem potius quandã, quàm
veri nominis vitam, hanc quam præsentem vitam voca-
mus, quia momentanea est fluxa, & perpetuus ad mortem
cursus, vnde & ideo æternæ opponitur; ex alia S. Augusti-
ni disputatione ostendetur. Sic enim scribit: *ex quo quisque
in isto corpore
vt mors ve-
niendi de-
quàm cur-
aliquant-
uer diuer-
fuit, celerit-
ter aqualit-
piss, alter r-
eat. Aliud
dulasse. Qu-
agit non le-
quisque me-
vit ipsa mor-
fuerit, post-
cipit in hoc
vitam har-
vita enim
destrahatur
bitur. Si en-
in morte,
vita, vita
bet, quæ
tem, id est
paratione
indiana nos-
tiusi fons
carrando
sic tale flu-
exiccati. S-
dò fluxit
ideo flum-
& non mo-
nis vita,
retur, se-
bus consti-
ideo viu-
ineffant
miens, la-
mel & iu-
raculo, h-
tur. Quar-*

in isto corpore morituro esse cœperit, nunquam in eo non agitur
 ut mors veniat: quoniam quicquid temporis viuatur, de spacio
 vitæ demitur, ut omnino nihil sit aliud tempus vitæ huius,
 quàm cursus ad mortem, in quo nemo vel paululum stare, vel
 aliquanto tardius ire permittitur, sed omnes videntur pari motu,
 nec diuerso impelluntur accessu. Neque enim, cui vitæ breuior
 fuit, celerius vitam duxit, quàm ille cui longior; sed cum equaliter
 equalia momenta rapiuntur ambobus, alter habuit propius,
 alter remotius, quò non impari velocitate vterque currebat.
 Aliud est autem amplius vitæ peregrisse, aliud tardius am-
 bolasse. Qui ergo vsque ad mortem productiora spatia temporis
 agit, non lentius pergit, sed plus itineris conficit. Porro si ex illo
 quisque incipit mori, hoc est, esse in morte, ex quo in illo agi cœpe-
 rit ipsa mors: id est, vitæ detractio, quia cum detrahendo finita
 fuerit, post mortem iam erit non in morte, profectò ex quo esse in-
 cepit in hoc corpore, in morte est. Hæc ille, manifestè probans,
 vitam hanc præsentem mortem quandam esse & vitam. In
 vita enim (inquit paulo post) homo est in qua viuunt, donec tota
 detrahatur: in morte autem, quia iam moritur, cui vitæ detra-
 hitur. Si enim non est in vita, quid est quod detrahatur? si non est
 in morte, quid est ipsa vitæ detractio? Est ergo hæc præsens
 vitæ, vitæ quædam falsa, sed non vera; quia adiunctam ha-
 bet, quæ non omnibus apparet, perpetuam quandam mor-
 tem, id est, sui perpetuam diminutionem absque noua re-
 paratione. Vnde appositè D. Gregorius: *Quid aliud est quo-
 tidiana nostra corruptionis defectus, quam quædam prolixitas mor-
 tis?* si fons vnde flumen scaturit, perennis non esset flumen
 currendo arefceret, & quo velocius curreret, eo citius, &
 sic tale flumen verè diceretur fluere, verèque arefcere &
 exiccare. Sed quia fontem perennem habet, vnde quod mo-
 do fluxit, statim reparatur, noua semper fluente aqua;
 ideo flumina verè currunt, & non arefcunt; verè viuunt,
 & non moriuntur, saltem stante hoc seculo. Atqui homi-
 nis vitæ, quia nihil perenne habet, vnde perpetuò restau-
 retur, sed potius ex contrariis elementis & corruptibili-
 bus constans, sui detrimenti perpetui in se causam habet,
 ideo viuunt quidem, sed vitæ moriente, & ad vitæ terminum
 incessanter currente. Quare quum nemo vigilans & dor-
 miens, languens & sanus, dolens & gaudens simul & se-
 mel & iuxta idem dici possit; quodam tamen naturæ mi-
 raculo, homo simul & viuens & moriens rectè simè dici-
 tur. Quamuis enim, iuxta communem loquendi modum,

Simile.

August. ibid.
cap. 11.

tria hæc verè dicantur, homo viuens, homo moriens, & homo mortuus, quasi tria distincta, quia moriens non dicitur, nisi qui mortui proximam animam exhalat; tamen etiam ipse moriens adhuc viuens est; nisi enim adhuc uiuere, iam mortuus diceretur, non moriens. Viuendo ergo pertotam vitam morimur; sed quia in fine vita id magis apparet, tunc demum mori communiter dicimur, ut quum dicimus, ille moriens hoc legauit. Sed, ut eleganter dixit Seneca, sicut clesydram non extremum scilicidum exhaui, sed quidquid ante defluxit, sic vltima hora, qua esse desinimus, non sola mortem facit, sed sola conuincit. Est igitur hæc vita mors potius quædam, quam vita; & falsa vita, non vera; quia nihil habet firmum ac stabile, & in eodem statu non permanet.

Epist. 24.
Simile.

Sed & quasi flos egreditur, & fugit velut umbra, ait S. Iob. In vltimis verbis duo dicuntur. 1. quod fugit; 2. quod in modum vmbrae. Fugit, propter vita breuitatem; in modum vmbrae, propter vmbaticas & falsas eius voluptates.

Serm. de van. &
breu. vita, to. 5.

Utrumque his verbis docet sanctus Chrysostomus: Dicit aliquis, Hominis illius magna est potentia, verum duratura in posterum vsque diem, & paulo post interitura: quod ita esse ex longo olim potentioribus patet, qui nusquam in presenti apparent. Nec secus se habet hæc vita quam somnium aliquod ac scena, qua sublata, rerum illa omnes varietates dissoluntur. Et ut rabiato sole tolluntur insomnia, sic in fine vita cuncta euanescent. Et arbor quidem plantata, domusq; edificata diutius perstant; sber autem qui edificauit, & agricola qui plantauit, cito abeunt & corrumpuntur. Hæc ille Quare ut sapiēter scripsit sactus

Similia.

De verb. D. mi-
ni serm. 40.

Augustinus, Ipsa longa hominis vita tanta breuitate constringitur, ad vniuersi seculi latitudinem, quasi si vna gutta ad vniuersum mare comparetur. Quid, quod ut sua natura, atque in tota sua latitudine, non nisi breues dies hominis sunt, & vita breuis; ita præterea ipsa vitæ breuitas, mille casibus breuior fiat, nec ad qualemcunque illam suam longitudinem pertingat, sed ea ipsa nihil sit incertius; Quemadmodum enim vasa fictilia æquè sunt obnoxia periculo, siue sint noua, siue diuturna: sic homines æqualiter sunt mortales, & interius periculis expositi, siue sint adolescentes, & in ætate florenti, siue sint senes, & ætate progressi. Si in

Similia.

figulinam ingressus, videres mensam fictilibus, aliis referant, quibusdam recentibus, quibusdam verò antiquis: aliis magnis, aliis autem paruis; & à figulo quæretes, quodnam

ex illis

ex illis est
aliquo priu
le prius è v
aliquis cal
tatum co
dam vasa f
pheta Reg
Commune
Hæc vltim
loannes: t
vna incert
admodum
cogitât, &
greditur, q
qui, quum
tè recedit;
his ac ma
me nos de
te deposit
enim & h
sarius Si
stè ferat. e
nonne vir
num, & g
ita, vt, ea t
Si suo iuro
tabas, rep
tes, sed cu
ture debu
ter se tum
turbulent
quem sum
animi mo
pienter D
Christum
volunt, &
necesse est
hanc præse
ritulum p
piendum s
ac memo
in alia D

ex illis est prius frangendum, cerè tibi responderet, quod aliquo prius casu in terram decideret: ita ex hominibus ille prius è vita decederet, nõ qui fuerit antiquior, sed quem aliquis casus ad sepulchrum traxit. Nihil est aliud hoc seculum totum quàm figulina quædam, nosque in ea quædam vasa simus fictilia vt sepe Scriptura loquitur. Sic Prophetia Regius: *Tanquam vas figuli constringes eos.* Sic Eiaias: *Commuetur sicut conteritur iugena figuli.* Sic Apolto us: *Hætemus thesaurum istum in vasis fictilibus.* Ac denique diuus Ioannes: *Tanquam vas figuli constringentur.* Nihil ergo hæc vita incertius, sicut vasis fictilibus nihil fragilius. Quam admodum qui iter faciunt, de solis occasu antequam non cogitãt, & eos nox opprimit incertos, sic mors multos aggredditur, de illa minimè cogitantes Prudens est ille seruus, qui, quum se à domino dimitrèdum videt, prior ipse sponte recedit: hoc enim magis honestum, & rebus suis ita melius ac maturius consulat. Quum igitur hæc vita certissime nos deseret, & fortè inopinatos, itarius est, vt eius amote deposito ad eam relinquendam semper parati simus. Hoc enim & honestius nobis erit, & saluti nostræ multo consuetius. Si quis pecuniam creditam soluere creditori moleste ferat, eam præsertim cuius vsum gratuitum accepit, nõne vir iniustus habebitur? Deo tibi Deus vitæ ipsatum, & gratuito dedit, & ad vsum tuum dedit, & quidem ita, vt, ea si rectè vtaris, vitam postea æternam consequaris. Si suo iure vitus, creditum, quando vult, & citius quàm putabas, reposit, nec iniquè ferre, nec potius mutari deberes, sed cum magna animi aacritate, naturæ auctori, naturæ debitum reddere. Sicut apes, quum vehementer inter se tumultuantur, iactu pulueris componuntur: sic nos turbulentis passionibus conuerti, memoria pulueris in quem sumus conuertendi, & mortis recordatione, omnes animi motus componere ac sedare poterimus. Quare sapienter D. Basilius crucem Christi, vel ciucem ipsam post Christum tollere, quod omnes qui post Christum venire volunt, & ad gloriam, quam ipse intravit, intrare; facere necesse est) definiuit esse *preparationem ad mortem.* Et ad hæc præsentem vitam affectum non esse, sed ad omne vitæ periculum pro Christi nomine, id est, pro omni iusticia suscipiendum sedato animo accedere. Sed de mortis incertitudine ac memoria, huiusque recordationis varia vtilitate, iam in alia Dominica copiosè diximus. quæ & hæc conferi

psal. 2.
Esaia 30.
2. or. 4.
Apo. 2.

Similia.

1.

2.

3.

4.

In 99. sine dñ
spur. resp. dy. 4.

Domin. 1. p. 8
et 11. 1.

possunt. Hoc loco etiam ista adiicere, propter huius argumenti singularem fructum, visum est.

3. *Accessit retrò, & tetigit fimbriam vestimenti eius.*

Verecundè ad
Deum acceden-
dum.

Osea 4.

Psal. 72.

Psal. 142. 83. 90.

Esai. 38.

Psal. 89.

Exempla.

Luca 7.

Luca 18.

Psal. 61.

L O C U S moralis de verecundia & timore, quo ad Deum peccatores accedere par est, vt sanentur. Hæc enim profuuiio sanguinis laborans, graues peccatores denotat, & peccata peccatis addentes, iuxta illud Prophetæ: *Sanguis sanguinem tetigit. Hoc enim vt inferret, dixerat prius: Non est veritas, non est misericordia, non est scientia Dei in terra. Maledictum, & mendacium, & homicidium, & furtum, & adulterium inundaerunt.* Sanguinis ergo fluxum spiritua-lem patitur; qui vel multis peccatis deditus est, ambulans post concupiscentias suas; vel vnius peccati cuiuspiam consuetudine victus, idem sæpe peccatum reperit. Ver-que enim cupiditatis fluxum patitur. De vtroque verum est quod Scriptura dicit, *Transierunt in affectum cordis*: quia, pecudum more, non rationis ductum, sed cupiditatis impulsu sequuntur. *Qui cæco impetu præcipientes in flagitia rapiuntur, nec vliis doctrinæ medicamentis ab hac praua consuetudine reuocantur, isti cupiditatum fluxum patiuntur.* Sic affecti, & qui nullis humanis mediis, necessitatibus philosophicis, nec propriis naturæ viribus, sanari poterunt, vt ad Christum animarum Medicum accedant, huius mulieris verecundiam ac timorem in principio conuersionis imitari debent. *Retrò accedere, non audent Deum coram compellere: Non enim iustificabitur in conspectu eius omnis viuens. Vultus enim Dei est super faciem mala, vt perdat de terra memoriam eorum.* A tergo vero, vt scapulis suis obumbret nos, vt proiciat post tergum iuniorum omnia peccata nostra. Si enim peccator viderit faciem Dei, non erit salua anima eius. Quare Dauid sic Deum orat: *Protektor noster aspice Deus, & respice in faciem filij tui.* Sic Magdalena peccatrix, accessura ad Christum, retrò pedes eius accellit, eos osculans, lauans, inungens. Sic publicanus non audebat ad cælum oculos leuare, stetitque à longè. Sic Dauid peccatores hortatur: *Effundite coram illo corda vestra.* Agnoscite vos vacuos, omni-que venia ac fauore indignos. Hoc est retrò accedere. Deinde *tangere fimbriam vestimenti eius.* Nec Christum comprimere cum turba rudi & indeuota, nec ipsum tangere, nec totum vestimentum eius, sed fimbriam tantum, & extremam atque infimam vesti

vestimentum
eius turba
deuotio, t
Gregoriu
eum pre
riter hum
tangit, qu
tam. Tan
lens est p
lias pecc
se primu
diuus Bes
guinis pat
accedere,
consideran
est vestim
Dei, oppo
re vestim
pate copia
humili, a
moueat a
saluabit
sanctus
non pare
linquent
cognitati
facere,
tutes int
humilita
suis vire
in Israe
gnus vt
dicat, &
cellionem
4. Sicut
Loco
tem. Sin
admira
sione, r
ex solo
tabat. I

vestimenti partem, *Tangit Christum fides paucorum*, premit *Serm. 6. de*
 enim turba multorum, ait Augustinus. Tangit fides, tangit *verb. Dom.*
 deuotio, tangit humilitas. Multi Dominum comprimunt (ait
 Gregorius) & una tangit: quia carnales quique in Ecclesia *Moral. in Iob*
 eam premunt, à quo longe sunt; & soli tangunt qui huic vera- *lib. 3. cap. 15.*
 ter humiles adiunguntur. Premit turba carnalium, & non
 tangit, quia & importuna est per presentium, & absens per vi-
 tam. Tangit anima fidelis, humilis, & deuota, quia & præ-
 sens est pietate: & grata est presentia. Maior tamen humi-
 litas peccatoris, qui, vt Christum confidentius tangat, eius
 se primùm simbriae submittit. Quod quale sit, his verbis *Bernard. in lib.*
 diuus Bernardus exponit: *Homini peccatori profuuum san-*
 guinis patienti nequaquam per seipsum conuenit ad Christum *Allegor. ad*
 accedere, sed tangere si quam inuenit eius simbriam, hoc est, *Lac. c. 7.*
 considerare hominem quem humiliorum uiderit in Ecclesia, que
 est uestis Christi. Eum, inquam, qui elegit abiectus esse in domo
 Dei, oportet considerare: quoniam is uerè est simbria posita in
 ue uestimenti, ad quam spiritalis unguenti descendens à ca-
 pite copia tota decurrit. Hunc si beneficijs aliquibus, vel prece
 humili, aut confessione pura tetigerit, ut affectum eius erga se
 moueat ad compatiendum sibi, habeat fidem, sine dubitatione
 saluabitur. Hæc ille. Hunc superni Iudicis timorem docuit *Iob 9.*
 sanctus Iob, dicens; Verebar omnia opera mea, sciens quòd
 non parceres delinquenti: actu uidelicet, & delicta non re-
 linquenti. Debet hic timor, quasi ostiarius quidam, prauas
 cogitationes abigere, uiam & aditum penitentiaè pate-
 facere, & sicut acus filum, sic charitatem cæterasque vir-
 tutes introducere. Oportandum esset, eam nos peccatores
 humilitatem in peccatis nostris habere, quam sancti in
 suis uirtutibus habent. Centurio, uir tantæ fidei quantam
 in Israel Christus non inuenit, dixit: Domine non sum di-
 gnus ut intres sub tectum meum, Multo magis peccator hoc *Math. 8.*
 dicat, & sic per simbriam uestis Christi, per iustorum inter-
 cessiones, aditum sibi ad Christum faciat.

4. Si tetigero tantum simbriam uestimenti eius, salua ero.

Loquens moralis de fiducia in Deum, eiusque boni-
 tatem. Singularis admodum fuit istius mulieris fiducia, spes
 admirabilis, fides robustissima, quæ nulla accepta promi-
 sione, nullo inuitata præcepto, nullo prouocata exemplo,
 ex solo simbriae Christi contactu, saluam se fore non dubi-
 tabat. Postea quidem huius mulieris exemplo & beneficio

Fiducia in Dei
 bonitatem.

*Matth. 14.
Marc. 6.*

admoniti alij, obtulerunt Christo malè habentes, & rogabam eum, ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent. Sed prima que hac fide ad Christum accessit, hæc mulier fuit. Vnde & eius hanc admirabilem fidem tres Euangelistæ diligenter descripserunt; alij postmodum imitati sunt, Christus non factò tantum, in momento illam sanans, ipsòque vt sperabat conctatu suæ fimbriæ saluam faciens; verum etiam

*Vide Domin. 5.
p. 117. Pent. text.
5. & loca illic
annotata.*

verbis misericordia plenis honorauit, dicens: *Confide filia. Fides tua te saluam fecit.* De hac fiduciæ in Deum virtutem iam decies diximus. Tamen quia vna hæc est ex illis primariis virtutibus, quas frequenter commendat & inculcat Redemptor noster, aliqua hic addemus, prout Deus

Fiduciæ falsæ.

dabit Scripturæ sacræ omnem fiduciam extra Deum accerimis verbis reprehendunt & damnant; & in Deum fiduciam amplissimè commendant. Ne in diuitiis quisquam

Proa. 11.

confidat (præter ea quæ aliàs diximus) monet Sapiens, dicens: *Qui confidit in diuitijs suis, corruet.* Et alibi quum dixisset, non quid fieri debeat, docens; sed quid fieri soleat,

Proa. 18.

narrans; *Substantia diuitis vrbs roboris eius, & quasi murus validus circumdans eum: statim subiunxit; Antequam contrahatur, exaltatur cor hominis; & antequam glorificetur humiliatur.* Stulti in diuitiis confidentes, exaltantur, vt pereant: iusti confidentes in Deo, sic se humiliant, vt à Deo exal-

*Enchir. lib. 7.
cap. 14. hist.
Eccles.*

tententur. Mulier hæc Euangelica humiliavit se, per fiduciam, vsque ad fimbriam vestimenti, & sana facta est. Sed operâ medicorum duodecim annis vsa, & in diuitiis suis confisa (erat enim diues & nobilis, vt ex statua ænea, quam postea in huius beneficij memoriam illustrem erexit, conici potest) sanari tanto tempore non potuit. Alij in magnarum fauore & gratia fiduciam ponunt. Sed illis vide vt Scriptura loquitur: *Vt filij de errore, dicit Dominus, qui ambulatis sperantes auxilium in fortitudine Pharaonis, & habentes fiduciam in umbra Egypti, & erit vobis fortitudo Pharaonis in confusione, & fiducia Egypti in ignominiam.* Sanè sicut paries nouus, & ex lapidibus politis, sibi que iniucem aptè coherentibus, hederæ, vt in altum ei adhærens conscendat, sustentaculum non præbet, sed paries, per quem hederæ crescat, rudis & inæqualis, rimis ac foraminibus plenus esse debet, vt experientia docet: sic omnino non iusti & timentes Deum, recti & simplices. sed rudes coram Deo & impoliti, scelerum rimis ac rupturis pleni sunt, per quos hederæ infructifera, alij homines impij fiduciam in illis

Esai. 30.

habentes, ascendunt, firmant, firmam puram ad hanc fiduciam filijs hominum. Exhibet spiritus vident omnibus ad deum eo absente cadant; caneruos & Tales a b. nosfori in dant, Deo queant: quæ tatis diuiti Prophetæ eius Deus, qui fecit co omni potest fidit veri promissis. confidunt necessari aut carcerat in cæcaturum fortutis præ inopiam ius Dom Davidic qui non continet ius fiduciuabis par. Fiat misericordimus in & libera cis assertio missio p locus, quicqu

Simile.

habent

habentes, ad opes, honores, & dignitates in hoc seculo cō-
 scendunt Ac horum hominum subsidia, qui Deo inimici
 sunt, siema ac stabilia esse non possunt Quare iterum Scri-
 ptura ad huiusmodi dicit: *Nolite confidere in Principibus, nec
 in filiis hominum, in quibus non est salus.* Rationem subiungit:
*Exibit spiritus eius & reuertetur in terram suam: in illa die pe-
 ribunt omnes cogitationes eorum.* Solet elephas certis arbori-
 bus ad dormiendum inniti, quas obseruant venatores, &
 eo absente ita terra diuidunt, vt ad primum bestia nixum
 cadant; capto mox elephante, qui se subrigere nequit, quū
 neruos & iuncturas ceterorum animantium non habeat.
 Tales arbores sunt huius seculi potentes (vt Nabuchodo-
 nosori in visione ostensum est) quibus stulti innitentes ca-
 dunt, Deo illas succidente; & ita cadunt, vt erigere se vix
 queant: quia veræ in Deum fiducia neruis, veroque chari-
 tatis diuinæ nexu carent. Quare veram & solidam fiducia
 Prophetæ Regius mox in subiequentibus subnectit: *Beatus
 cuius Deus Iacob adiutor ipsius, spes eius in Domino Deo ipsius;
 qui fecit cælum & terram, & omnia quæ in eis sunt; id est, qui
 omnipotens est, & cuius potentia minui nõ potest: Qui cu-
 stodie veritatem in seculum, verax & fidelis est in eo quod
 promittit. Facit iudicium iniuriarum patietibus; ne, qui in eum
 confidunt, ab inimicis opprimantur. Dat escam e iurientibus,
 necessaria subministrat. Dominus soluit compeditos, si fortè
 aut carcere, aut peccati vinculo detineantur. Dominus illum-
 minat cecos, lumine gratiæ suæ. Dominus erigit elisos, in pec-
 catum fortè prolapsos. Dominus diligit iustos, amplissima vir-
 tutis præmia retribuit. A deo nihil ei deesse potest, vel ad
 inopiam subleuandam, vel ad copiam suppeditandam, cu-
 ius Dominus spes ac fiducia est. Certè omnes penè hymni
 Dauidici hanc virtutem prædicant; & vix vllus reperitur,
 qui non virtutis huius aut fructus, aut laudes, aut exempla
 contineat. Profus enim ita se res habet. Pro mensura hu-
 ius fiduciæ, sua nobis muneræ Deus largitur. Ait Esaias: *Ser-
 uabis pacem Domine; pacem, quia in te sperauimus.* Sic Dauid:
*Fiat misericordia tua Domine super nos, quemadmodum spera-
 uimus in te.* Et alibi: *In te sperauerunt Patres nostri: sperauerūt,
 & liberaasti eos.* Hinc D. Cyprianus: *Quantum vas fidei capa-
 cis afferimus, tātum gratiæ inundantis haurimus.* Huc illa pro-
 missio pertinet. (vt se credere affirmat D. Bernardus) *Omnis
 locus, quem calcauerit pes vester, vester erit. Pede calcamus,
 quicquid firma fide ac fiducia in Deum apprehendimus.**

Psal. 145.

Simile.

Danielis 5.

Vbi supra.

Esaiæ 25.

Psal. 32. & 27.

*Epist. ad Dona-
 tum.*

*Ser. de 4. modis
 orandi.*

Gen. 12.

De

Daniel 13.

De Susanna ait Scriptura : *Erat cor eius fiduciam habens in Domino*, Unde & mirabiliter liberata est.

Ratio autem cur tantum apud Deum fiducia valeat, hæc esse videtur, quia illa maxime virtute Deum glorificamus, multoque magis, quam vllis verborum præconiis. Qui ex fiducia in Deum ardua aggreditur, in periculose conicere non veretur, in rebus etiam deploratissimis optimam de eius bonitate ac potentia spem atque fiduciam concipit; ille profectò plus quàm verbis vllis enarrat queat, Deum glorificat. Pharmacopola, qui theriacæ suæ virtutem & efficaciam non verbis tantum commendat, sed

Simile.

1. Reg. 1.

deuorato coram serpente, moxque accepta theriaca, venenum expellit, suam præuidubio theriacam efficacissimè commendauit sic glorificatur à nobis Deus, quum de facto propter fiduciam eius nominis ardua aggredimur. At qui Deus dicit : *Qui glorificauerit me, & ego glorificabo eum*.

Nam. 10.

Sic à contrario Moyses, etsi Dei amicissimus, tamen quia per vnā dissidentiam Deum apud aquas contradictionis inhonorauit, bis videlicet petram percutiēs, & prius populum obiurgans quàm percutiens, cum, si verbis Dei eam quam oportuit fidem habuisset, nec populum prius obiurgasset, & vnico ictu aquam eduxisset, ab ingressu terre promissionis excluditur, dicente statim ad illum & Aarō Deo: *Quia non credidistis mihi, vt sanctificaretis me coram filiis Israel, non introduceris hos populos in terram quam dabo ei*. Si-

Simile.

Mich. 4.

cut amantem patrē grauius offendit filius, qui tristis semper & mœrēs in familia incedit, de patris sui benignitate ambigens, & de rebus necessariis diffidens: sic in Deum ille grauissimè peccat, qui tristis & pusillanimis in Ecclesia Dei versatur, de eius bonitate diffidens. De huiusmodi Scriptura sic loquitur: *Et nunc quare mœrore contraberis; Nunquid non Rex est tibi, aut consiliarius tuus perit, quia comprehendit te dolor vt parturientem; Dei potentia & prouidentia securos nos facere debet. Et per alium Propheta:*

1er. 8.

Exemplum.

Nunquid resina non est in Galaad, aut medicus non est ibi? Quare ergo non est obducta cicatrix filia populi mei? Habemus Christum Medicum, & Sacramentorum eius resinam! de cicatricibus peccatorum curandis dubitare nefas est. tor-

4. Reg. 6.

ram quidem Rex Israël, dum grauius Samaria obsideretur, & ad eum mulier quaedam clamaret, Salua me o Rex respondit; In quo te possem saluare, de arca, vel de torculari

Omnia enim ei subsidia tā vini quàm frumenti defecerāt.

Talia

IN D

Talia sunt h
tri non de ti
cibus sanum
nam ipsoru, n
colentibus
imus. M
ad fortia, &
tamen, quo
falso circum
que factum
ex bonis op
pensio te et
at in Deo;
opera hero

Sed hoc
specialis, v
reparat, ob
Christo,
mendatam
aut eum p
operibus a
impetrand
eius est) o
benderit ne
obedimus
raos habet

es, quoniam
ducie con
prius Heb
compassi e
cepissu, in
lum de si
postolus,
Spes autem
tam subn
&c. Char
re enim
riate) si d
hominem
demonun
Et qua sp

Talia sunt humana auxilia. Sed arca & torcularia Dei non deficiunt, qui parat terra pluviam, qui producit in montibus fenum, & herbam seruituti hominum: qui dat iumentis esum ipsorum, multo enim fortius hominibus, & maxime cum valentibus, vt in alio Euangelio nos docuit, nosq; explicauimus. Vt in alio Euangelio nos docuit, nosq; explicauimus. *Psal. 146.*
 Mulier fortis in Scripturis laudata, misit manu suam ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fenum. Colo implicatur fenum, quod adhuc torquendum manu seu ducendum est. Vt feno circumdatur, quod iam ductum & extractum, filum quo factum est. Digiti ergo eius apprehendunt fenum, qui et bonis operibus iam factis confidit in Deo. Colum cum penso tenet, qui cum proposito bene semper operandi spectat in Deo: & ille demum mittit manum ad fortia, pietatis opera heroica atque illustria producit.

Domin. 14. post Pentec. text. ult. Prou. ult.

Sed hoc in loco ne verae fiduciae loco vel haeretica fides specialis, vel (quod idem ferè est) Epicurea praesumptio irrepat, obseruandum diligenter, fidem seu fiduciam, & hic à Christo, & in tot aliis scripturis tam vehementer commendatam, non esse fidem aliquam mortuam, informem, aut cum peccati actu coniunctam, sed viuam esse, bonis operibus aut fecundam, aut certè grauidam. De fiducia impetrandi à Deo quicquid petimus (quae maxima pars eius est) dicit disertè D. Ioannes: *Si cor nostrum non reprobauerit nos, id est, si fecundum interioremem hominem non obedi-mus peccato & carni (vt exponit Augustinus) fidem non habemus ad Deum; & quicquid petierimus, accipientis ab eo, quoniam mandata eius custodimus.* *1. Ioan. 3. Lib. de perfect. inf.* Vides huius generis fiduciae conditione bis luculenter positam. Sic Paulus, positus prius Hebraeorum bonis operibus, de quibus dixit, *Vinctus compassi estis, & rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, infert, Nolite ergo amittere confidentiam vestram.* *H. b. 10.* Rursum de fiducia salutis aeternae & gloriae quum dixisset Apostolus, *Gloriamur in spe gloria filiorum Dei; & adiecisset, spes autem non confundit;* huius spei fundamentum & causam subnectit: *Quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris &c.* Charitatis ergo praesentia, quae opere probatur, Diligere enim debemus non lingua & verbo tantum, sed opere & veritate) fiduciae fundamentum est. Hac de causa D. Iacobus hominem inanem vocat, cuius fides non habet opera. *Rom. 5. 1. Ioan. 3.* Quod explicans S. Augustinus, scripsit: *Discerne fidem tuam à fide daemonum, qui timent, & spem non habent. Adde ergo fidei spem. Et quae spes est, nisi de aliqua conscientia bonitater? Adde ergo spei chari* *Iacobi 1. De verbis Apol. ser. 6.*

LE
 habens in
 a valeat
 in gloria
 aracouit
 pericula se
 flimissim
 fiduciam
 enarrat
 riacae luz
 endat, sed
 ca, vne
 acacissimè
 ut de fa-
 imur. At-
 cabo eum
 men qua
 dictionis
 ius popu-
 Dei eam
 is obur-
 terre pro-
 arò Deo:
 in filijs
 bo ei. Si-
 stis sen-
 gnitate
 Deum ille
 Ecclesia
 iulmodi
 raberis;
 uia com-
 rouden-
 phetam:
 bibi Qua-
 labemus
 am! de
 s est. io-
 b fidere-
 e Rex
 arculari
 fecerat.
 Talia

2. Tim. 6.

charitatem. Hæc ille, veram spem & fiduciam docens. Ratum Paulus, quum diuites iussisset non sperare in incerto diuitiarum, sed in Deo viuo, qui præstat nobis omnia abunde ad fruendum: qualis hæc spes esse debeat: & in quo fundata, docet, subiungens; diuites fieri in bonis operibus, quod poltea vocat, *thesaurizare sibi bonum fundamentum*. Sic & ad Titum scribit: *Vt curent bonis operibus præesse qui credunt Deo*: alioqui videlicet frustra & inaniter credituri. Quare & vetus scriptura dicit: *Sacrificate sacrificium iustitia, & sperate in Domino*. Illud præcedebat, vt hoc sequatur. Sic beatus Iob: *Quæ spes hypocrite si auarè rapiat? Nunquid Deus audiet clamorem eius?* Quare necesse est fieri, quod scripsit iuxta tot Scripturas sanctus Augustinus: *Qui vult habere bonam spem, habeat bonam conscientiam. Hanc vt habeat, credat, & operetur*. Quod enim de vno virtutis ac pietatis genere Paulus dixit; *Qui bene ministrauerint gradum bonum acquirunt, & multam fiduciam in fide, quæ est in Christo Iesu*; hoc de omni pietatis opere intelligendum est. Mulier hæc in isto Euangelio, vt

Psal. 4.
106 27.Præfat. enar. in
Psal. 31.

1. Tim. 3.

Hæmorrhøise
fiducia plena
virtutibus.

Marci 7.

Locus contra
hæreticos.

Christum cum fiducia tangeret, multas adiunctas virtutes habuit. Habuit verecundiam, timorem, humilitatem, *retro accedens*. Habuit operis laborem, vt per turbas ad simbriz tactum perueniret. Habuit pudoris sui confessionem, quum *proci dens ad pedes Christi, omnem illi veritatem diceret*, vt scribit Marcus. Habuit de potentia & bonitate Christi fidem & charitatem, quæ eam, vt sic accederet compulerunt. Hæc fiducia accessit, & hæc eam fides saluam fecit. Tam hæreticorum hodie fiducia & specialis fides, seu certitudo gratiæ quam ponunt, quàm quorumlibet impiorum Epicurea præsumptio, premit Christum cum turba, & nullum ex eo fructum capit. At fiducia Catholica, & orthodoxa, & pia, cum timore & tremore, cum bonis operibus & vitæ innocentiâ coniuncta, sic tangit Christum, vt virtutem ab illo exeuntem capiat. Talem fiduciam commendant Scripturæ: & hæc illa est, cui amplissimæ promissiones de perpetuo Dei adiutorio repositæ sunt.

5. Et deridebant illum.

Mundi ludibria
despicienda.

Locus moralis de mundi huius ludibriis circa pietatis opera proflus contemnendis. Isti tibicines, & reliqua turba popularis, quæ exanime corpus circumstant, audito Christi verbo, planè diuino ac mystico; *Non est puella mortua, sed dormit*; crasse rem intelligentes, quod ignorant, deri-

IN I
derident. C
erant marg
se progred
fratribus l
vocat.
fiduciam
oppressis,
Dauidem a
Michol.
quiser siam
Populus al
dent, & om
men vna m
entim vna
impiorum
uam. Er a
hoc ponit
ritum, qu
est iudicari
& ineptias
spirituali,
ritu gustat
me deride
Nunc ver
tudo cern
ridere. Sic
Deum, de
Abominan
mihî pen
sura, vbi, q
rectè fact
tè incede
rium solis
ciar. Imò
taperij lo
phus, qu
telligeret
datis præ
Deum &
berentur.
lientem c
silentium

derident. Christus nihilominus illis loco eiectis, quia non erant margaritae proiciendae ante porcos, in pio suo opere progreditur, & puellam mortuam resuscitat. Ioseph à fratribus suis somnator, per contumeliam & irrisionem, vocatur. Is nihilominus in summa auctoritate & reum fiducia positus, indigentibus fratribus, diraque fame oppressis, liberaliter & amanter subvenire non desitit. Davidem ante arcam Dei totis viribus saltantem. deridet Michol. Azille ei respondit: *Vivit Dominus, quia Iudam, & ceteros fratres suos facius sum, & ero humilis in oculis meis.* Populus alienigena Iudaeos templum reaedificantes derident, & omnibus quibus possent modis impediunt. Illi tamen una manu opus faciebant, à tera gladium tenebant. Iusti enim vna manu operantur, altera patientiam tenent. Vox impiorum de iustis est: *Nos vitam eorum reputabamus in laetitia.* Et apud Apostolum inter ceteras iustorum cruces hoc ponitur: *Alii iudicia & verbera experti.* Non est lucis vicium, quòd lucifuge illam fugiunt, sed laus Temerarium est iudicare non audita utraque parte. Mundani voluptates & ineptias mundanas praeferunt continentiae & gravitati spirituali, quia nihil adhuc de spiritu gustauerunt. Si de spiritu gustassent, & eius voces audissent, mundum certè maxime deriderent, & pro spiritu contra carnem iudicarent. Nunc verò homini carnali tota ratio iudicandi est consuetudo cernendi. Quare proprium est malorum, bonos irridere. Sic docet Scriptura: *Ambulans recto timere, & timens Deum, despicitur ab eo qui insani graditur via.* Et iterum: *Abominantur impij eos qui in recta via sunt.* Sed totum hoc nihili pendendum est. Nullam habet auctoritatem illa censura, ubi, qui damnatus est, damnat. Quum mali bonos de rectè factis irrident, idem est, ac si cæci videntes, claudi rectè incedentes, ægroti sanos irriderent. Non est vituperium solis, si noctua eius lucem vel non aspiciat vel despiciat. Imò à populari turba & seculi amatoribus laudari, vituperij loco vir sapiens habebit. Vnde Antisthenes Philosophus, quum se à populo vehementer laudari, ab amicis intelligeret, respondit. *Quid enim mali feci?* Ezechias Rex iudaeis praecepit, ne responderent Assyriis, qui irridebant Deum & populum eius, ne in graviores blasphemias prolaberentur. Quemadmodum enim aqua frigida in ollâ bullentem coniecta, eius aestum & feruorem comprimit: sic silentium & neglectus improperij irrisorum contumelias

Exempla.

2. Reg. 9.

1. Est. 4.

1. Sap. 1.

1. Heb. 11.

Similia.

1. Ioan. 3.

Prou. 14.

Prou. 29.

Similia.

Laert. lib. 6.

Apophtheg.

Esaia 26.

Simile.

&

Eccles. 8.
Psal. 38.

& blasphemorum malitiam intercludit. Vnde Ecclesiasticus: *Non incendas carbones peccatoris.* Et regius Propheta: *Cum confisteret aduersum me peccator, obmutui: & humiliatus sum, & silui à bonis.* Nec enim sic Olympiæ porticus Hepcaphonon dictus, suum echo septies replicat, sicut irrisor contumeliosus, nisi silentio comprimatur, maledictis maledicta congerit. Contemnda igitur impiorum hominum ludibria, non solum quia vana sunt, sed etiam vt modus illis imponatur, paxque nostra conseruetur.

Exempla.
Luc. 16.

Matth. 23.

Ioan. 15.

Athor. 2.

Athor. 26.

1. Cor. 1.

Athor. 17.

Rom. 1.

4. Reg. 9.

Tob. 1.

Iob 1.

Certe vt scientia neminem habet inimicum, nisi ignorantem; sic nec virtus, nisi vitiis indulgentem. Quum Christus de contemptu mundi & diuitiarum differeret, *Pharisæi hac audientes eum irridebant, quia auari erant.* Alias quoque, quum contra hypocritam multa dixisset, & illi, *audito hoc verbo, scandalizati essent, dicit suis Christus: Sinite illos. Caci sunt, & duces cecorum.* Rursum differente eo de bono pastore & mercenario, ac de nouo ouili, dixerunt Iudæi: *Dæmonium habet, & insanit, quid eum auditis? Quum Apostoli, accepto Spiritu sancto, loquerentur variis linguis magna Dei, multi irridentes, dicebant, quia musto pleni sunt isti.* Paulo coram Festo præside de Christo mediatore, & resurrectione mortuorum disputante. *Festus magna voce dixit: Insanis Pæule, multa te litera ad insaniam adduxerunt.* Sed & de tota doctrina religionis Christianæ dicit Paulus: *Predicamus Christum crucifixum, Iudæis quidem scandalum, Gentibus autem stultitiam.* Et iterum. *Verbum crucis pereantibus quidem stultitia est.* Quare & ille Athenis in Areopago Christi fidem annunciaus, & resurrectionem mortuorum docens, à plerisque irridetur, dicentibus: *Quid sibi vult seminiuervius hic?* quasi dicas, nugator, garrulus. Denique propter superbas infidelium contumelias & irrisiones, scribens ad Romanos dixit: *Non erubescio Euangelium, utinam què videlicet à permultis irrideatur.* Quum Propheta à Deo missus ad Principem Iehu cum aliis magnatibus confidentem veniret, cum in Regem vndurus, dicunt ei ceteri magnates à Propheta redeunti: *Quid venit insanus iste ad te?* Ita viri Dei huius mundi magnatibus insanire videntur. *Parantes & cognati Tobie irridebant vitam eius, dicentes: Vbi est spes tua, qua elemosynas & sepulcrum faciebas?* Ad eò verum est quod dixit sanctus Iob: *Deridetur iusti simplicitas, sicut & ipse se dixit derisum ab amicis suis.* Prorsus igitur contemnent pij, si ab impiis

IN D
deridentur,
coram, & v
na fidem su
teri possum
contumelias
impiorum u
conuictijs p
prehensio

6. Et

Locvs
inde prædi
suscitata à
ent quod fa
dem gloria
omnibus n
thæum mir
dem per vn
mor, alioru
nificia acc
predicare.
silia, quæ
Chanaan:
Malrois stu
nimis exto
nus cohort
de seipso
le nomen r
te omnes q
mea. Sic M
fecerat De
datis dedi
filijs suis
biam: Vos
rebilia eius
spern autem
& Barnaba
bant quam
Hinc & in
tudo, vt p
tum in Ecc
hoc consti
Pa

De Ciuit. Dei,
lib. 22. cap. 8.

blicis conseruarentur: quod Romana Ecclesia studiofissime semper obseruauit: quod suo tempore, & in sua diceccli negligentius factum, à se correctum fuisse, scribit sanctus Augustinus. *Apud nos, inquit, hac nunc cepit diligentia, ut libelli eorum qui beneficia percipiunt, recitentur in populo.* Cantica Moysis, & Mariæ sororis eius, Deboræ, & Iudith, Ezechia Annæ, Tobia, Abacuc, Zachariæ, Simeonis, atque ipsius beatissimæ Virginis, nihil aliud sunt, quàm cantica laudum, & enarratio mirabilium Dei, quæ ad eius amorem nos prouocent.

EVANGELIVM DOMINICÆ XXIII.
POST PENTECOSTEN.

Matth. 24.

QUAM videritis abominationem desolationis, quæ dicta est à Daniele Propheta, stantem in loco sancto (qui legit intelligat) tunc qui in Iudea sunt, fugiant ad montes: & qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua: & qui in agro, non reuertatur tollere tunicam suam. *Va autem pregnantibus & nutriendibus in illis diebus.* Orate autem ut non fiat fuga vestra in hyeme, vel in sabbatho. Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi vsque modo, neque fiet. Et nisi breuiati fuissent dies illi, non fieret salua omnis caro: sed propter electos breuiabuntur dies illi. Tunc si quis vobis dixerit, ecce hic est Christus, aut illic, nolite credere. Surgent enim pseudochristi, & pseudopropheta: & dabunt signa magna & prodigia, ita, ut in errorem inducantur (si fieri potest) etiam electi. Ecce pradixi vobis. Si ergo dixerint vobis, ecce in deserto est, nolite exire. ecce in penetralibus, nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab Oriente & parat vsque in Occidentem, ita erit & aduentus Filij hominis. Ubique fuerit corpus, ibi congregabuntur & aquila. Statim autem post tribulationem dierum illorum, sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum, & stella cadent de cælo, & virtutes cælorum commouebuntur: & tunc

parebit

IN
parebit signa
nes tribus
in nubibus
tet Angel
gabunt e
ram vsqu
cite parabol
lia nata,
tu hac om
vobis, qui
fiant. Cæ
preteribu

P

1. Tunc
2. Tunc
3. Erunt
4. Dicitur
5. Sol
6. Et tunc
7. Erunt

I.

L
Lios
num. Ha
instructi
atque in
Daniele
zelotæ,

parebit signum Filij hominis in cælo, & tunc plangent omnes tribus terræ; & videbunt Filium hominis venientem in nubibus cæli cum virtute multa & maiestate. Et mittet Angelos suos cum tuba & voce magna: & congregabunt electos eius à quatuor ventis, à summis cælorum vsque ad terminos eorum. Ab arbore autem fici discite parabolam. Cùm iam ramus eius tener fuerit, & folia nata, scitis quia propè est æstas. Ita & vos, cum videritis hæc omnia, scitote quia propè est in ianuis. Amen dico vobis, quia non prateribit generatio hæc, donec omnia hæc fiant. Cælum & terra transibunt, verba autem mea non prateribunt.

PERICOPE moralis huius Euangelij.

1. Tunc qui in Iudæa sunt, fugiant ad montes. De bonitate & clementia Dei erga suos, qui in tribulationibus auxilium adfert oportunitum.
2. Orate: ut fuga vestra non fiat in hyeme, vel in sabbato. Contra frigidus & ignavos, qui persecutionis aut mortis tempore pereunt.
3. Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi vsque modo, neque fiet. De admirabili iustitia & vindicta Dei contra peccatores ingratos.
4. Surgent pseudochristi & pseudopropheta, & dabunt signa magna & prodigia, ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi. De fidei constantia in quavis persecutione, maxime hæreticorum & Antichristi, retinenda.
5. Sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de cælis, & virtutes cælorum commovebuntur. De Dei benignitate, quæ nos malorum cervicibus nostris impendentium admonet.
6. Et tunc parebit signum Filij hominis in cælo, & tunc plangent omnes tribus terræ. De extremi iudicij apparatu, maxime in signo sanctæ Crucis, impiis terribili.
7. Et videbunt Filium hominis venientem in nubibus cæli: cum virtute magna & maiestate. De supremi Iudicis aduentu supremo.

I. Tunc qui in Iudæa sunt, fugiant ad montes.

Locus moralis de bonitate & clementia Dei erga Tribulationi
 lios, qui in tribulationibus auxilium adfert opportu-
 num. Hæc enim verba Christus dixit ad consolationem &
 instructionem eorum, qui ex fidelibus Hierosolymis tunc, auxilium ad-
 iungitur.
 atque in Iudæa essent, quando abominatio desolationis à
 Daniele prædicta itaret in templo, id est, quando seditiosi
 zelotæ, duce Eleazaro, templum armati occuparent,
 M in 2 multaque

De bello Iudaico,
lib. 2. cap. 15.
& lib. 4. cap. 5.
& seq.
Luc. 21.

Nicephor. lib. 3.
cap. 3.
Euseb. lib. 3.
cap. 5. & *Epi-*
phan. lib. 3. hæ-
res. vii.

Exempla.

Genes. 45.

Genes. 37.

Iona 1.

3. Reg. 19.

multaque in eo indignissima ac nefanda perpetrarent, Cestio Romanorum duce cum suo exercitu Hierosolymam obsidente, ut latè apud Iosephum videre licet, mo-
net enim, ut tunc propter appropinquantem desolatio-
nem ciuitatis fugerent, ut ex verbis diui Lucæ hæc verba
iuxta literam intelligenda esse manifestè patet. Ait enim
apud Lucam Christus: *Cùm videritis circumdari ab exerci-
tu Ierusalem, tunc scitote quoniam appropinquauit desolatio
eius.* Cestio enim cum exercitu obsidente Ierusalem, sed
incassum & frustra, eo recedente, seditiosorum creuit
audacia, ut templum ipsum contra suos populares quasi
arcem occuparent, & Ananum summum Pontificem, inde
eos cum populari manu exturbare volentem, occide-
rent: vnde paulo post à Tito sic obsidetur, ut penitus excin-
deretur. Sed de hoc medio tempore dicit Christus: *Tunc
qui in Iudæa sunt* (vniuersam enim illam paulo post Vespasi-
anus vastauit) *fugiant ad montes*: id est, ad terram mon-
tuosam vltra Iordanem, in ciuitate Pella, vbi Agrippa,
Iudæorum amicus, & Romanorum socius, dominabatur.
In hac enim ciuitate seruari sunt, quotquot ex Iudæis ser-
uabantur, seu iam Christianis, seu fortasse futuris. Docet
ergo hic locus ad literam, Dei nostri bonitatem & prou-
dentiam suauiter omnia disponentem, qua sic iustos ten-
tat, & ad tribulationes vocat, ut tamen remedia & conso-
lationes, refugia & receptacula illis paret. Sic quum bo-
nus Iacob cū tota sua progenie numerosa, solus tunc Dei
populus, in terra Chanaan fame periturus videretur, pro-
spexit ei de Ioseph (quem perisse putabat) qui in vniuer-
sa Ægypto dominaretur, patrèmq; suum, fratres, & par-
tulos eorum abundè pasceret. Hanc Dei bonitatem ipse
Ioseph, à fratribus suis iniquissimè venditus, illis expo-
suit. *Promisit me* (inquit) *Deus, ut reseruenimi super terram,
& escas ad viuendum habere possitis. Non vestro consilio, sed
Dei voluntate huc missus sum, qui fecit me quasi patrem Pha-
raonis, & dominum vniuersæ domus eius, ac principem in omni
terra Ægypti.* Sic ipsi Iosepho, quum fratres eius Ismaeli-
tis illum vendidissent, statim parauit Iutipharem, virum
nobilem, qui illum diligeret, & totam ei familiam com-
mitteret. Ionas quum in tribulationem & tempestatem
incidit, parauit illi Dominus cete grande, ut illum exciperet
& custodiret. Elia Iesabelem fugiente, & in speluncis
se abdente, mandauit Deus coruo, qui pasceret eum. Da-
uidi

uidi pote-
quam des-
bus se à
quod illi
iustus af-
sacculo vi-
rum anim-
enim cor-
ni loco se-
lum patri-
modam
colliderur
alius Pro-
lium, siu-
ad homi-
niam be-
operantur
secutio
Christian-
quum su-
repetere
nus, sed
nobilissi-
tores ha-
cidente
nè, ut vi-
110. Afr-
in gener-
Angloru-
mæ Can-
Regis in-
tis; vniu-
ad senes-
men, præ-
ter illos e-
in patria-
ne perso-
reipuen-
Certe
quiti v-
haud d-
uitas de-

uidi potentiam Saulis per aliquot annos fugienti, nunquam defuerunt spelunçæ, loca tuta, vires & auxilia, quibus se à potentissimo & acerrimo hoste tutaretur. Sed quod illi vni dixit prudens femina Abigail, de omnibus iustis afflictis verum est: *Erit anima tua custodita quasi in sacculo visentium apud Dominum Deum tuum: porro impiorum anima rotabitur, quasi in impetu & circulo fundæ.* Sicut Simile. enim corpora rotunda, quum sint figuræ sphericæ, in omni loco sedent, & situm habent, sic iusto & forti omne solum patria est. Deus enim manum ponit, vt sedem illi commodam faciat, iuxta illud Psalmistæ: *Cum ceciderit, non collidetur, quia Dominus supponit manum suam.* Et rursum alius Propheta ait: *Dicite iusto, quoniam bene.* Siue in exilium, siue in carcerem eat; siue æger, siue sanus sit; siue ad hominibus honoratus, siue despectus; dicite illi, quoniam bene cum eo agetur. *Diligentibus Deum omnia operantur in bonum.* Cum in Perside acerbissima esset persecutio Christianorum; in Oriente sub Imperatoribus Christianis tutissima perfugia habebant: adeo sanè, vt quum fugitivos suos à Theodosio iuniore Rex Persarum repeteret, non solum eos illi negaret Imperator Christianus, sed & bellum ea in causa contra Persas gereret, ac nobilissimas victorias reportaret. Cum in Oriente Imperatores hæretici Catholicos suis sedibus pelierent, in Occidente semper, quò se tutò recipere, habebant: adeo sanè, vt vnus Symmachus Romanus Pontifex, Episcopus Africa pulcos; in Sardinia suis sumptibus aleret. Quo in genere etiam illustre illud est, quòd cum Henricus II. Anglorum Rex, in odium fortissimi pastoris sancti Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi, tunc in Gallia, eo quòd Regis iniquissimis legibus consensum negauerat, exultantis; vniuersam cognationem eius, etiam à paruulis vsque ad senes in exilium eiecisset, omnibus rebus nudatos; tamen, præstante Domino, omnibus sic prouisum est in breui, vt inter illos egens nullus esset: plurimi etiam felicius in exilio, quam in patria degerent, ipso Archiepiscopo eos per diuersas provincias ac personas per literas commendante, neminesq; commendatos respiciente.

Certè cum Christus in Euangelio suis dixerit, *Si persequuti vos fuerint de vna ciuitate, fugite in aliam: prouidit haud dubiè semper ac prouidebit, ne vnquam a iqua ciuitas desit, ad quam fugerèt Nam & ideo subiunxit: Amen*

1. Reg. 30. & seq.

1. Reg. 25.

psal. 36. Esaiã 30.

Rom. 9.

Socrar. lib. 7. cap. 28. hist. Eccl. 5.

Paulus Diacon. lib. 15.

In Quadrages. de vita eius, lib. 2. cap. 14.

Matth. 10.

dicō vobis, non consummabitis ciuitates Israël, donec veniat Filius hominis. Quod vt de prædicatione verbi vsque ad finem seculi dilatanda, atque prædicatorum persecutione intelligitur, ita de ciuitatibus refugij (illa enim sunt veræ ciuitates Israël, non secundum carnem, sed secundum spiritum) intelligi debet. Certè de grauissima & vltima Ecclesiæ Dei sub Antichristo persecutione, docet nos diuus Ioannes Ait enim: *Draco stetit ante mulierē quæ erat paritura, &c. Et mulier fugit in solitudinem, vbi habebat locum paratum à Deo, vt ibi pascat eam diebus mille ducentis sexaginta,* quod est triennium cum dimidio persecutionis Antichristianæ. Sub Caio Rom. Pontifice plurimi Christiani cum Chromatio & Tiburtio viris petentibus secedebant, persecutionem declinantes, quibus de necessariis Deus prospexit. Gregorius Thaumaturgus, Episcopus Neocæsariensis, cum graui oborta persecutione dira contra Christianos edicta emitterentur, populum suum in præaltum montem perduxit, vbi vsque ad persecutionis remissionem diuina eos prouidentia aluit, & conseruauit. Idem legere licet in vita S. Lupi, Trecentis in Gallia Episcopi, & S. Priuati Episcopi Gabalitani. Antiocho Epiphane in Iudæa sæuiente, & gentilissimum introducere conante, infinita Iudæorum examina (teste diuo Hieronymo) cum Onia Pontifice in Ægyptum se receperunt, vbi eos Deus salua religione diu conseruauit. Certè Daniele ex fidelium communi sententia sic interpretatur idem Doct̃or sapientissimus, quod Antichristus Idumæam & Moabitas, & filios Ammon, id est, Arabiam relinquet intacta, quia illuc sancti ad deserta confugient. Sanè vna hodie Anglicana persecutio, iam per annos triginta sæuiens, documento esse potest, nunquam deesse montes, ad quos, qui in Iudæa sunt, fugiant; quum & in hoc Belgio, & in Gallia, & in Hispania, & in ipsa vix Roma Angli pro fide exules, sedes & domicilia sua, Deo prouidente, vtcunque posuerint.

2. *Orate vt fuga vestra non fiat in hyeme, vel in sabbatho.*

Contra igna-
uiam & procrastinationem.

LOCVS moralis contra frigidos & ignauos, qui persecutionis aut mortis tempore pereunt. Et si enim Christus hæc verba propriè de fuga Iudæorum corporali ex ipsa Iudæa, immiunte Ierolymæ obsidione loquutus est,

monens

IN DO
monens co
talem fuga
quadam, v
bathum pro
pro eo qu
que persecu
tam, quæ v
lymæ exci
tus hic mo
plicauerunt
tam frigore
ni exortio
in latius, &
de illo, ne v
temporalit
non possum
in graui fu
domi suæ,
& tormen
stum abiu
eritas nos
pa multos
aut expedi
ligauerunt
bus & vir
anima præ
deuoranti
Hæc ille.
vult, in ip
dam Dor
Idem
vita care
quam nu
cium cui
solymita
Christi
Sanctus
teguemus
ad bene a
Memento
vel sabb
vestra fi

monens eos, orandum, & diligenter curandum esse, ne ad talem fugam imparati inueniantur, vel ex incredulitate quadam, vel ex ignauia & torpore (hyemem enim & sabachum prouerbialiter & parabolice Christus hic accipit, pro eo quod figuratiue significant) tamen & ad quamcunque persecutionem, afflictionem, maximeque mortem ipsam, quae vltimum discrimen est in hac vita (sicut Hierosolymae excidium vltimū illud fuit, à quo suos fugere Christus hic monuit) applicari illa possunt. sanctique Patres applicauerunt. Sic S. Hilarius, *Orandum, inquit, ne in peccato tam frigore, aut in ocio bonorum operum inueniamur, quia grauis vexatio incumbet.* Sic & S. Augustinus: *Orare nos iubet, ne solatus, vel tristitia rerum temporalium quis inueniatur in se illo, ne vel amore habendi, vel tristitia amittendi bona temporalia teneamur.* Tales enim ad fugam expediti esse non possunt. Sanctus Cyprianus causas commemorans, cur in graui sui temporis persecutione tam multi remanentes domi suae, nec vel ab infideli Principe fugere, vel carcerem & tormenta manentes subire volentes, lapsi fuerint, Christum abiurantes, inter alia haec dicit: *Dissimulanda, fratres, serm. 1. de veritas non est, nec vulneris materia & causa reticenda. Docelapsi, pa multos patrimonij sui amor cecus. Nec ad recedendum parati aut expediti esse potuerunt, quos facultates suae velut compedes ligauerunt. Illa fuerunt remanentibus vincula; illa catena quibus & virtus retardata est, & fides pressa; & mens vincula, & anima praclusa, ut serpenti, terram secundum Dei sententiam deuoranti, praeda & cibus fierent, qui terrestribus inharerent.* Haec ille. *Qui ergo ad fugam persecutionis expeditus esse vult in ipsa pace ad eam se comparare debet, vt in alia quadam Dominica latius deduximus.*

Cont. 25. in Math. Quast. Euang. 10. 1. cap. 37.

Preparatio ad mortē necessariā. Homel. 12. in Euang.

Idem iudicium est de quavis tribulatione, qua in hac vita carere non possumus; & maxime de morte ipsa, ad quam nunquam imparati esse debemus: quae & est iudicium cuiusque particulare, cuius imago excidium Hierosolymitanam, de quo Christus hic loquitur, fuit. Vnde haec Christi verba ad mortis necessariam praemeditationem Sanctus Gregorius sapienter vertit. *Nos, inquit, nunc solliciti cogitemus, ne nobis in vacuum tempora pereant; & tunc quaramus ad bene agendum viuere, cum iam compellimur de corpore exire. Mementote quid veritas dicat: Orate ne fiat fuga vestra hyeme vel sabbatho. At si aperte dicat: Videte ne tunc quaratis peccata vestra fugere, quando iam non licet ambulare. Per legis quippe*

mandatum ambulare longius sabbatho non licet. Hiems quoque ad ambulandum impedimento est, quia gressus ambulantium torpor frigoris astringit. Illud ergo tempus quo fugere non licet, modo debet cogitari dum licet. Hæc ille. Et certè verbis proximè præcedentibus in nostro Euangelio, Christus idem insinuauit, dicens: *Va prægnantibus & nutrientibus in illis diebus.* Non enim (ait S. Hilarius) de fetarum onere Dominum admonuisse credendum est, sed animarum peccatis repletarum ostendisse grauitatem. Illud quoque, *Va illis qui nutriuntur, infirmitatem animarum quæ ad cognitionem Dei, quasi lacte, educantur, ostendit.* Et idcirco *va ipsis erit, quia ad fugiendum graues, & ad sustinendum imperita, nec peccata effugerunt, nec cibum veripanis agone, salutaris vitæ propositum concipiunt, existimantes posse se in media hyeme in deuotionis frigidissima, & in summo otio atque torpore fugere à ventura Iudicis ira, fugere à peccato, fugere ex hac miseriarum valle ad portum beate mortis.* Ante oculos semper illa beati Iob sententia tenenda est: *Si repente interroget, quis respondebit ei?* Repente Dominus interrogat, cum hominem in hora mortis imparatum, multisque sceleribus irretitum inuenit. Deinde vide an illud tempus ad fugam peccati, ad fugam seculi, ad fugam cupiditatum tuarum idoneum, esse possit, quando te tot malis habitibus præoccupatum, grauatatum, atque deuictum horror mortis inuaderet, demonum vexatio torquebit, conscientiarum apertus liber terribiliter accusabit, & ab altera parte vxor deflet, parvuli plangunt, familia pestrepit, amici gemunt, medici vadunt & redeunt, ingrediuntur, & egrediuntur, alia atque alia subinde medicamenta (quibus vana vitæ spes lactatur, & conuersionis necessitas retardatur) nihil profutura subministrant, corporis denique ipsius dolores, æstus, cruciatus, ipsaque imbecillitas vsque adeò mentem occuparam tenet, vt vix aliud cogitare possit, quàm quod in præsentia acriter pungit. Quilibet hoc tempore peccatum deserere vult, is vere in sabbatho atque in hyeme, hoc est, tempore valde difficili, fugam meditatatur.

Accedit ad hæc omnia terribile Dei iudicium, quia tali demum articulo penitentes plerumque iusto suo iudicio deserit, vt in aliis iam Dominicis dictum est. Sed huius nunc rei exemplum vnum aut alterum satis illustre subiiciam. Antiochus Epiphanes, Asia Rex, qui tot ac tanta mala

Cont. 25. in
Matth.

Iob 9.

Impenitentes
à Deo deseruntur.

IN
mala Iud
religion
contend
dolore à
seipso
rent, cu
se appro
lactum e
tire. Deu
Athenien
ornaturu
ficia sum
se futurã
Dei potes
posse vi
lestus D
Alterun
(inquit
charitas
Quilam
fuit, vi
perbitu
rebus a
finem im
ad extr
exituru
se assiste
vaperon
inducias
iam ma
vocare
mali fec
adfuit:
ille insi
non pot
ne palle
eorum
confric
vocibus
vsque
bitacul
ista, no

mala Iudæis, Dei populo, intulerat, templum spoliauerat,
 religionem vniuersam, introducto Gentilismo, subvertere
 contenderat, acerbissimo tandem viscerum & interiorum
 dolore à Deo percussus, manifestamque Dei virtutem in
 seipso contestans, ita vt de miseri corpore, vermes scaturi-
 rent, cum nec iam ipse factorem suum ferre posset, morti
 se appropinquare videns, in hâs pœnitentiæ voces erupit:
 Iustum est, subditum esse Deo, & mortalem non paria Deo sen-
 tire. Deinde, Ierosolimâ optat liberam reddere, Iudæos aequales
 Atheniensibus facere pollicetur, templum sanctum optimis donis
 ornaturum, sancta vasa multiplicaturum, pertinentes ad sacri-
 ficia sumptus de redditibus suis se præstaturum, super hac & Iudæum
 se futurum, & omnem locum terræ perambulaturum, & prædicaturum
 Dei potestatem. Quid ad huius Regis pœnitentiam adici
 posse videtur? Et tamen dicit sermo diuinus: Orabat sce-
 lestus Dominum, à quo non esset misericordiam consecuturus.
 Alterum exemplum ex diuo Gregorio huc describam. Rem
 (inquit) frater charissimi, refero, quam si attentè audire vult
 charitas vestra, ex consideratione illius vehementer instruetur.
 Quilam vir nobilis in Valeria provincia, nomine Chrisaurius,
 fuit, vir valde idoneus, sed tam plenus vitijs quam rebus, su-
 perbitu auaridus, carnis sue voluptatibus subditus, in acquirendis
 rebus auaritia facibus accensus. Sed cum tot malis Dominus
 finem imponere decreuisset, corporis langore percussus est. Qui
 ad extremum veniens, eadem hora, qua iam de corpore erat
 exiturus, apertis oculis vidit tetros & nigerrimos spiritus coram
 se assidere, & vehementer imminere, vt ad inferni claustra se
 raperent. Cœpit tremere, pallefcere, sudare, & magnis vocibus
 inducias petere, filiumque suum, nomine Maximum (quem ipse
 iam monachus monachum vidi) nimis & turbatis clamoribus
 vocare, Maxime curre, Maxime curre, nunquam tibi aliquid
 mali feci, in fidem tuam me suscipe. Turbatus mox Maximum,
 adfuit: lugens & perstrepens familia conuenit. Eos autem quos
 ille insistentes sibi grauitè tolerabat, ipsi malignos spiritus videre
 non poterant: sed eorum præsentiam in confusione, in tremore
 ac pallore illius qui trahobatur, videbant. Pauore autem terræ
 eorum imaginis, huc illucque vertebatur in lectulo. Cùmque
 contritus nimis relaxari se iam posse desperaret, cœpit magnis
 vocibus clamare, dicens: Inducias vel usq; mane: Inducias vel
 usque mane. Sed quum hæc clamaret, in ipsis suis vocibus de ha-
 bitaculo suo carnis euulsus est. De quo constat, quia pro nobis
 ista, non pro se viderit vt eius visio nobis proficiat, quos adhuc

2. Machab. 9.

Homil. 12. in
Euang.

Similia.

2. Cor. 5.

*Domin. 10. post
Pent. 10x. 4. &
alijs precedenti-
bus.*

*Ultio Dei cō-
tra ingratos.*

*Iudæis factæ
gratiæ.*

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

diuina longanimitas patienter expectat. Hæc ille. Quemadmodum miles, qui securitatis tempore arma sua studuit & polita semper custodite, & ad manum parata habere, vocante vel ad pugnam, vel ad inspectionem Ducis tuba, lætus & expeditus currit; qui verò secus facit, sonante tuba ferius festinat, quæritans vbi sit gladius, vbi lorica, vbi scutum, tanquam inuutilis à Principe exauctoratur: sic omnino malus Christianus, qui sanus adhuc & vegetus, non considerat opera sua, quid facit, quid non facit, quomodo credat, quomodo ambulet, nec cogitat quia venturus est dominus eius, vt malus & inutilis seruus exhæredatur. Qui coram iudice causam pendentem habet, non nocte, non die, non aliquo temporis articulo aliud cogitat, loquitur, agit, quam quo modo causa procedat, & vt bonum terminum consequatur. Tota hæc vita nobis conceditur, vt de causa nostra cogitemus, quæ pendet ante tribunal Christi, vbi astare oportet nos omnes. Summa dementia est, tum primum de causa cogitare, quando ad iudicium moisis vocat. De hac re in alijs Dominicis vide plura.

3. Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi vsque modo, neque fiet.

L O C V S moralis de admirabili iustitia & vindicta Dei contra peccatores ingratos. Christus enim hæc verba dixit, de illa, post omnem hominum memoriam maximè admirabili, penèque incredibili Iudæorum strage & interfectione per Romanos facta circa excidium vrbis Hierosolymitanæ, & totius gentis desolatione sempiterna consecuta, qualis & hodie toto passim orbe conspicitur. Hæc enim Iudæorum tribulatio talis ac tanta fuit, qualis in illa gente (nam de illa sola adhuc loquitur) nec vnquam antea fuit, nec erit postea. Et tamen fuit hic populus longè Deo dilectissimus, & qui ab eo præ cunctis gentibus maxima acceperat beneficia. Quod totum ad nostram instructionem hoc loco breuiter explicandum est, tanquam diuinæ iustitiæ atque vindictæ erga ingratos peccatores documentum sempiternum. Beneficia huic populo collata, ex his constare possunt, quòd hunc solum ex omnibus alijs gratuito amore elegit, quòd electum admirandis portentis conferuauit, quòd sæpenumero delinquentem in gratiam recepit, quòd diutissimè terga vertentem, & hor

IN I
& horrend
bis suum e
Prophetas
dem nasci
citrinæ th
mò post o
traram, to
nem exped
religiouisi
gula pauc
illis his ve
populus pec
quia cunct
nos, & eleg
dilexit vos
patribus v
caelum est,
men patrib
grique sem
luit gratu
tionis sig
extrema l
minaretu
batur. In
raret in r
sam terra
tima erat
per mare
exercitu
columna
rum locu
xit aqua
ram dem
cto popu
dauis mo
ruit, mi
uit, sole
victoria
maximu
cium fu
suas, &
lurari, l

& horrendè peccantem sustinuit, quod amantissimis verbis suum erga eos amorem expressit, quòd varios subinde Prophetas ad eorum correctionem misit, quòd ex ipsis tandem nasci, & inter eos conuersari, omnemque caelestis doctrinæ thesaurum effundere Dei Filius voluit, quòd postremò post omnem impietatem erga ipsum Messiam perpetrata, totis adhuc quadraginta annis eorum emendationem expectauit, & non nisi in clementissimi, atque ad eò religiosissimi Ducis manus eos incidere permisit. Quæ singula paucis explicabo. Gratuitam uocationem Moyses illis his uerbis expressit: *Te elegit Dominus Deus tuus, ut sis ei populus peculiaris de cunctis populis qui sunt super terram. Non quia cunctas gentes numero vincebatis, uobis unicus est Dominus, & elegit uos, cum omnibus sicut populis pauciores; sed quia dilexit uos Dominus, & custodiuit testamentum quod iurauit patribus uestris.* Et rursum alio in loco: *En, Domini Dei tui caelum est, & caelum caeli, terra, & omnia quæ in ea sunt, & tamen patribus tuis conglutinatus est Dominus, & amauit eos, elegitque semen eorum post eos, id est, uos de cunctis gentibus.* Hæc luit gratuita electio. Portenta admiranda arctissima dilectionis signa innumera fuerunt. Tota terra Chanaan fame extrema laborate, prospexit eis de fratre Ioseph, qui dominaretur in Ægypto, quo solo in loco triticum inueniebatur. In Ægypto oppressos, ut ab illa seruitute eos liberaret in manu forti, & brachio extento, uastauit uniuersam terram Ægypti, & decem plagis percussit, quarum uictima erat, ut omnia eorum primogenita occideret: postea per mare rubrum sicco pede deduxit, Pharaone cum toto exercitu subuerso. in ipso deserto præcessit eos per diem in columna nubis, per noctem in columna ignis, & castrorum locum ipse merabat. Pluit illis manna de caelo, eduxit aquam de petra, nobilissimas uictorias dedit. In terram demum promissionis, fluentem lacte & melle, eiecitò populo potentissimo, ut introduceret, perpetim Iordanis meatum in fontem reuertit, muros Iericho ipse diruit, missis de caelo grandinis lapidibus pro eis dimicauit, solem in medio caeli stare fecit immotum, ut Duci uictoriam concederet amplissimam. Illud denique longè maximum, & nullo satis sermone prædicandum beneficium fuit, quòd cæteras gentes dimittens Deus ire uias suas, & in corrupto penecque extincto naturæ lumine uolurari, huic soli populo legem suo digito scriptam dedit,

5.

6.

7.

8.

9.

Deut. 7.

1.

Deut. 10.

2.

In Exod. & Iosue, per totum.

Deut. 4.

Psal. 147.

Deut. 32.

Iudzi relapsi
quoties recō-
ciliati.

Iud. 3.

Cap. 4.

Cap. 6.

Cap. 11.

Cap. 13.

1. Reg. 8.

ut omnis qui faceret eam, viueret in ea, vita vtique sempiterna, quòd ceremonias, sacrificia verique Dei cognitionem tradidit. De hoc amplissimo beneficio sic ad eos Moyses: *Qua est gens tam inclita, quæ habeat ceremonias, iustitiamque iudicia, & vniuersam legem, quam ego proponam hodie coram oculis vestris? Non enim fecit taliter omninationi, & iudicia sua non manifestauit eis, ait Dauid. Et quæ est natio tam grandis, quæ habeat deos suos ita appropinquantes sibi sicut adeſt Deus noſter cunctis obsecrationibus nostris: Hac est enim vestra sapientia, & intellectus coram populis, vt audientes vniuersi præcepta hæc, dicant: En populus sapiens & intelligens, gens magna. His verbis magnificè & meritò Moyses hoc amplissimum huius populi beneficium exornauit. Sed & de aliis suprâ commemoratis beneficiis diuiniſimè dixit: *Circumduxit eum, & docuit, & custodiuit, quasi pupillam oculi sui. Sicut aquila prouocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans, expandit alas suas, & assumpsit eos, & portauit in humeris suis. Nihil ſignificantius dici potuit. Iam verò quoties delinquentem, in gratiam tamen pœnitentem recepit, vix breuiter explicari poteſt. Primùm in ipſo deſerto, fabricato vitulo aureo & turpiſſimè clamante populo, *Hi ſunt dii tui Iſrael*, &c. intercedente Moysè, pepercit eis Deus. Deinde toties contra Deum & Moysen murmurantem, per totos quadraginta annos Deum tentantem & prouocantem, non deſeruit tamen, ſed in promiſſam terram introduxit. Introductos per fortiſſimum Ducè loſue, & poſt eius mortem citò ad cultum idololorum relapsos, tradidit Deus in manus Regis Meſopotamiæ: ſed poſt annos octo per Othonielem eos liberauit. Secundò relabentes occupat & opprimit Eglon Rex Moab annis 18. Liberantur ſecundò per Aod, qui trãſfixit Eglon. Tertiò peccantes Iabin Rex Chanaan ſub iugo mittit annis 20. donec per Deboram & Barach eos Deus liberauit. Quartò idololatrantes Madianitæ vaſtant annis 7. & per Gedeon in integrum reſtituuntur. Adhuc peccantes à Philiſtæis & filiis Ammon aſſiguntur annis 18. & per Iephte liberantur. Redeunt ad idololatriã Philiſtæis ſubiiciuntur annis 40. vſque ad Sampſonem, qui eos in libertatem aſſeruit. Deinceps ſacerdotum iudicio ſubdiſi, non ita multo poſt grauiter Deum offendunt, Regem poſtulant. Dixit enim Samueli, qui vltimus ſacerdos iudicauit Iſraël: *Nō te ſprouerunt ſed me, ne regnem ſuper eos: inſta omnia opera ſua, quæ fecerunt à die qua eduſi eos de terra***

Ægypt

Ægypti
ma diis al
vocem eo
gloria reg
mis Reg
ſiō Salo
Deos fabr
per Eliam
ex noua ſt
bus ſubin
dite nolue
ſee vltimo
capit. 17.

Sed nec
uerunt. C
Decem en
ſee perpet
ſtiouit, &
& reſtific
tum, dicen
cepta moa
phetarum
iuxta ceru
ſuo. Iſtis e
plurimis
militer, in
Ieremia,
tolerabil
queritur
runt me.
ta pedis r
gnouit po
autem m
uez me &
cas. Sed a
uenerunt
me, & m
ſite ad in
ſiderat e
mutauit
meus mu
paulo pō

Aegypti usque ad diem hanc, sicut dereliquerunt me, & serui-
erunt diis alienis, sic faciunt etiam tibi. Et tamen audiuit Deus
vocem eorum, & dedit illis Reges, qui postea in maxima
gloria regnauerunt. Nihilominus sub tribus tantum pri-
mis Regibus in Dei cultu persistentes, sub quarto Roboam
filio Salomonis, decem tribus sub Ieroboam nouos sibi
Deos fabricant; & in sua idololatria ita perstiterunt, vt, etsi
per Eliam & Eliseum, aliosque Prophetas, per Baasa & Iehu
ex noua stirpe Reges, ad veri Dei cultum illæ decem tribus
subinde reuocarentur, ad saniozem tamen mentem re-
dire noluerint: vnde in Assyrios decem illæ tribus sub O-
see vltimo Rege Israël, translatae sunt. Lege lib. 4. Regum,
capit. 17.

Sed nec duæ reliquæ tribus fratrum adhuc exemplo ca-
uerunt. Quare hic, quod quarto loco diximus, elucescit.
Decem enim tribus à regno Ieroboam usque ad regnum O-
see perpetuò per annos 240. idolis seruientes tolerauit, su-
stinuit, & ad pœnitentiã expectauit elementissimus Deus:
& testificatus est per manum omnium Prophetarum, & viden-
tiam, dicens: Reuertimini à viis vestris pessimis, & custodite præ-
cepta mea, &c. sicut misi ad vos in manu seruorum meorum Pro-
phetarum: qui non audierunt sed indurauerunt ceruicem suam
iuxta ceruicem patrum suorum, qui noluerunt obedire Domino Deo
suo. Istis tandem abiectis, reliquas duas tribus, adhuc annis
plurimis subinde ad idola similiter colenda relabentes, si-
militer, imò magis tolerauit, nobilissimis Prophetis Esaia,
Ieremia, Ezechiele, & aliis ad eos missis. De hac illorum in-
tolerabili duritie & peruicacia sic per suos Prophetas con-
queritur Deus: Filios enutriui, & exaltaui: ipsi autem spreue-
runt me. Omne caput languidum, & omne cor merens. A plan-
ta pedis usque ad verticem capitis non est in eo sanitas. Bos cog-
nouit possessorem suum, & asinus præsepe domini sui: populus
autem meus me non cognouit. Et iterum: Quid debui facere vi-
ua mea, & non feci? Expectaui vt faceret vna, & fecit labrus-
cas. Sed adhuc flebilius & acerbius apud Ieremiam: Quid in-
uenerunt patres vestri in me iniquitatis, quia elongauerunt à
me, & ambulauerunt post vanitatem, & vni facti sunt? Tran-
sire ad insulas Cethim, & videte: & in Cedar mittite, & con-
siderate vehementer, & videte si factum est huiuscemodi. Si
mutauit gens deos suos, & certè ipsi non sunt dij. Populus verò
mutauit gloriam suam in idolum. Lege sequentia. Et Ierem. 5.
paulo post: Nunquid vidisti quæ fecit auersatrix Israël? Abiit
sibi

4.
Iudzi ad pœ-
nitentiã ex-
pectati.

4. Reg. 17.

Esaia 1.

Esa. 5.

Ierem. 2.

Ierem. 5.

sibi

empiter-
tionem
Moyse:
que indi-
ram ocu-
sua non
dis, qua
noster
entia, &
hac, di-
s verbis
ius po-
nemo
, & do-
a prou-
expandit
Nihil si-
entem,
er expli-
o aureo
&c. in-
s contra
raginta
eruit ta-
ctos per
o ad cul-
s Regis
lem eos
t Eglon
ui tras-
ub iogo
s Deus
nt aonis
ecantes
l. & per
eis lub-
os in li-
subditi,
rem pos-
ios iudi-
eos: iux-
de terra
Egyp

sibimet super omnem montem excelsum, & sub omni ligno fructuoso, & prauaricata est ibi. Et dixi quum fecisset hac omnia. Ad me reuertere, & non est reuersa. Et vidit prauaricatrix soror eius Iuda, quia pro eo quod mœchata esset auerſatrix Israel, dimissem eum, & dedissem ei libellum repudij; & non tamen prauaricatrix Iuda soror eius, sed abiit, & fornicata est etiam ipsa: & facilitate fornicationis suæ contaminauit terram, & mœchata est cum lapide & ligno. Et paulo post clamat per Prophetam: *Conuertimini filij reuertentes, quia ego vir vester, & assumam vos, & post multa huiusmodi, subiungit: Sed quomodo si contemnat mulier amatorem suum, sic contempsit me domus Israel, ait Dominus. Eandem Dei iustitiam, populique durissimi extremam ingratitude[m] multis verbis describit Ezechiel sub figura duarum sororum Oolæ & Oolibæ. Rursum per alium Prophetam: Tota die expandi manus meas ad populum incredulum, qui graditur in via non bona post cogitationes suas. Sic Deus hunc populum vsque ad tædium sustinuit, vnde alicubi dicit: *Laboravi sustinens, & iterum: Veruntamen seruire me fecisti in peccatis tuis, prabuisti mihi laborem in peccatis tuis.* Parum tamen hoc totum erat. A captiuitate Babylonica reuocauit: templum inſtaurauit: novos Duces ac Pontifices dedit, sub quibus diu floruerunt. Christus tandem ad ipsos ex ipsis venit. Docet in parabolis, quàm mali essent agricolæ, qui, occis seruis domini sui, etiam filium ipsam ad eos missum occiderunt. Clamat disertis verbis: *Ierusalem, Ierusalem, quæ occidis Prophetas qui mittuntur ad te, quoties volui te congregare, sicut congregat gallina pullos suos sub alis suis, & noluiſti!* Rursum flet super ciuitatem, dicens: *Quia si cognouiſſes & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo, & circumdabunt te, & non relinquetur lapis super lapidem: eo quod non cognoueris tempus uisitationis tuæ.* Postremò & in hoc Euangelio prædicit, quanta illis mala impendent. Quantum ergo & quàm diu hunc populum terga semper vertentem Deus sustinuerit, ex his quæ dicta sunt, aliquatenus conſtare potest.*

5.
Iudeos vt De^o
amauerit.
Exod. 19.

Verbis autem quàm amantissimis suum erga eos amorem conſtatarus fuerit, ista declarant. In Scripturis eos vocat populum suum. *Popule meus, popule meus, quid feci tibi? peculium & partem suam.* Eritis, inquit, in peculium
mibi

mibi de cu
mini popu
neam lu
cuiuum d
le. Vo
Pharaon
tus Israe
rias dic
ad Davi
mibi in f
tenerim
tur: Ex
ego dilexi
prosequ
ber inſan
illa oblit
bus meis
lum ipſa
Ieremia
tatem me
rum eius
quens.
tis ad hu
tandem
giata an
partim in
enim &
capta, &
qua tan
populu
sub Ti
vrbis fui
excepit
ginta m
legati
exurre
ne facta
tiquis p
tota ciu
omnia
Deus d
lege E

mibi de cunctis populis. Et Moyfes de illis: Pars autem Do- Deut. 32.
mini populus eius, Iacob funiculus hereditatis eius. Vocat vi-
neam suam, & germen delectabile. Vinea Domini exer-
cium domus Israel est; & vir Iuda germen eius delectabi- Esaiā 5.
le. Vocat filium, eumque primogenitum. Sic enim ad
Pharaonem Moyfes loqui iubetur: Filius meus primogeni- Exod. 4.
tus Israel. Dimitte filium meum vt seruiat mihi. Et Iere- Ierem. 2.
mias dicit: Nunquid seruus est Israel, aut vernaculus? Imò
ad Dauidem Deus dicit: Ego ero ei in patrem, & ille erit 3. Reg. 2.
mibi in filium. Quid quòd etiam honorabilem filium, &
tenerimè dilectum vocat? Sic enim apud Esaiam loqui- Esaiā 43.
tur: Ex quo honorabilis factus es in oculis meis & gloriosus,
ego dilexi te. Sed & plus quàm paterna dilectione se eos
prosequi profitetur. Ait enim: Nunquid potest obliuisci mu- Esaiā 49.
lier infantem suum, vt non misereatur filio vteri sui? Et sè
illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui. Ecce in manu-
bus meis descripsi te. Sed quale illud est, quòd hunc popu-
lum ipsam animam suam dilectam vocat? Sic enim apud
Ieremiam loquitur: Reliqui domum meam, dimisi heredi- Ierem. 11.
tatem meam, dedi dilectam animam meam in manum inimico-
rum eius. Hæc Deus de futura Iudæorum captiuitate lo-
quens. Nihil huic amori addi potest. Reliqua de Prophe-
tis ad hunc populum subinde missis, de Filio Dei ad ipsos
tandem veniente, Christo redemptore nostro, de quadra-
ginta annorum expectatione ante extremum excidium,
partim ex præcedentibus parent, partim ex se. Sub Tito
enim & Vespasiano patre imperantibus, anno Christi 73, Iosephus de bello
capta, & direpta, & vastata penitus Hierosolyma fuit. In Iudaico, lib. 6. c.
qua tamen vastatione illud diuinæ clementiæ erga hunc 11. 12. 7. c. 4. c.
populum non obscurum adhuc argumentum fuit, quòd 10. c. 13. c. 15.
sub Tito clementissimo & religioso Imperatore obfessa c. 24.
vrbs fuit. Ille enim & ad se ex vrbe fugientes benignissimè
excepit, ita vt ex populo seruarietur plus quàm quadra-
ginta millia, & ne vrbs diriperetur, multis orationibus &
legationibus apud obsessos egit, ac demum, ne templum
exureretur, omnia media tentauit; ac postremò vastatio-
ne facta, reliquos toto orbe Iudæos in pace viuere, & an-
tiquis priuilegiis vti frui permisit, vt apud Antiochiam, à
tota ciuitate multum, sed frustra sollicitatus, fecit. Quæ
omnia vide apud Iosephum. Et sic quidem hunc populum
Deus dilexit. Hæc illi beneficia contulit: de quibus adhuc
lege Ezechiel. cap. 16.

Sic

Iudæorum ca-
stigatio.

Deut. 32.

4. Reg. 19.

Ierem. 17.

Ezech. 23.

2. Par. 36.

Ierem. 13.

Sic tamen dilectos, toties in gratiam receptos, tot beneficiis auctos, in sua semper impietate persistentes, acerrimè Deus castigavit. Ac primùm quidem hoc ita futurum à principio per Moysen prædixit: *Ignis accensus est in furore meo, & ardebit usque ad inferni nouissima; deuorabitque terram cum germine suo, & montium fundamenta comburet. Congregabo super eos mala & sagittas meas complebo in eis. Foris vastabit gladius, & intus pauor, iuuenem simul, ac virginem, lactentem cum homine sene. Et dixi, Vbi nam sunt? Cessare faciam ex hominibus memoriam eorum. Expende hæc singula, Videbis tot fulmina quot verba. Atque in captiuitate quidem decem tribuum, hæc omnia ex magna parte completa sunt, sic attestante Scriptura: *Quamobrem iratus vehementer Dominus Israeli, abstulit eos à conspectu suo. Proiecitque Dominus omnes semen Israel, & afflixit eos, & tradidit eos in manus diripientium, donec proiiceret eos à facie sua. Multo autem adhuc acerbius ad reliquas duas tribus loquitur, primùm per Ieremiam: *Eiice illos à facie mea, & egrediantur. Quòd si dixerint ad te, Quòd egrediemur? dices ad eos: *Qui ad gladium, ad gladium; qui ad famem, ad famem; & qui ad captiuitatem, ad captiuitatem. Et uisitato super eos quatuor species: gladium ad occisionem, canes ad lacerandum, volatilia cali & bestias terræ ad deuorandum & dissipandum, & dabo eos in feruorem, hoc est, in feruentem diuexationem vniuersis regnis terræ. Deinde per Ezechielem semel atque iterum: *In via sororis tue ambulasti, & dabo calicem eius in manu tua. Calicem sororis tue bibas latum & profundum: eris in derisum, & in subsannationem qua est capacissima. Ebrietate & dolore repleberis, calice meroris & tristitia, calice sororis tue Samaria. Et bibes illum, & epotabis usque ad faces, & fragmenta eius deuorabis, vbera tua lacerabis, quia ego locutus sum, ait Dominus. Hæc ille, verbis opinor, satis significantibus. Nempe ita tandem, vt alia loquitur Scriptura, *Ascendit furor Domini in populum eius, & nulla fuit curatio. Quod volens per Ieremiam Prophetam significantissimè, quasi que ad oculum demonstrare Deus, sic ad illum loquitur: *Vade, & posside tibi lumbare lineum, & pone illud super lumbos tuos, & in aquam non inferes illud. Et posside lumbare iuxta verbum Domini, & posui circa lumbos meos. Et factus est sermo Domini ad me secundò, dicens: *Tolle lumbare quod possedisti, quod est circa lumbos tuos, & surgens vade ad Euphratem: & abscon-********

de tibi illud
se ficut præ
dixit Domi
lumbare, qu
phratem,
& ecce con
Et factum
ciam super
pulum istu
valant in p
seruient e
quod nulli
bos viris; su
damum Iu
laudem,
hec verb
iunctior,
credibile
Hæc au
tuitate il
deorum
que perfo
phemia, f
in manus
ternecio
pius esse
nullum t
illa demu
fuerat, &
Romanis
Albino, à
à Tito In
tempore,
conclusa e
immolat
lia homin
crificia p
censlet lo
sunt, non
pus obsidi
cessit va
ctiosis ho

de ibi illud in foramine petra. Et abij, & abscondi illud in Euphrate sicut praeceperat mihi Dominus. Et factum est post dies plurimos, dicit Dominus ad me: Surge, vade ad Euphraten, & tolle inde lumbare, quod praecepi tibi ut absconderes illud ibi. Et abij ad Euphraten, & fodi, & tuli lumbare de loco ubi absconderam illud: & ecce computruerat lumbare, ita ut nulli vsus aptum esset. Et factum est verbum Domini ad me dicens: Sic putrescere faciam superbiam Iuda, & superbiam Ierusalem multam, populum istum pessimum, qui nolunt audire verba mea, & amulant in prauitate cordis sui, abieruntque post deos alienos, ut seruirent eis, & adorarent eos: & erunt sicut lumbare istud, quod nulli vsui aptum est. Sicut enim adhaeret lumbare ad lumbos viri, sic agglutinavi mihi omnem domum Israel, & omnem domum Iuda, ut essent mihi in populum, & in nomen, & in laudem, & in gloriam, & non audierunt. Haec ibi. Docent haec verba, quanto populus iste Deo erat per gratiam conuictior, tanto acerbius à Deo percussus fuisse propter incredibilem ingratitude.

Haec autè omnia à Prophetis praedicta, ut partim in cap- Iudaeorum
tuitate illa Babylonica cōpleta fuere, ita multo magis Iu- clades,
dæorum crescente cōtra Christum ipsum, eius doctrinā atque
personam, varia impietate, incredulitate, inuidia, blasphemia, falsa demum accusatione & cōdemnatione, atque
in manus Gentium traditione sic contriti & afflicti, & inter-
trecioni dati sunt, ut tãquam lumbare putridū nulli ampli-
us essent vsui, nullam Rempub. gerere aut administrare,
nullum templū, nulla sacrificia habere toto orbe potuerint
illa demum adueniēte tribulatione, qualis antea nunquam
fuerat, & desolatione extrema. Nam post varias elades à
Romanis Ducibus per totā Iudæam acceptas, à Cæstio, ab
Albino, à Vespasiano, multisq; interēptis millibus, tandem
à Tito Imperatore obsessa Hierosolyma fuit ipso Paschali
tempore, quum velut in carcerem (ait Iosephus) tota gens fato
conclusa est. Colligit autem Iosephus ex hostiis in illo festo
immolatis, fuisse in ciuitate vicies, centena ac septingenta mil-
lia hominum, omnes sanctos & pueros, absque inquinatis, qui sa-
cificia participare non poterant. Ex hoc toto numero re-
censet Iosephus, captiuorum quidem, qui toto bello comprehensi
sunt, nonaginta & septem millia, mortuorum verò per omne tem-
pus obsidionis undecies centena millia. Ad tantam stragem ac-
cessit varia & inaudita calamitas Ciuitatis seditiosis & fa-
ctiosis hominibus plena, quorum gladius multo plures quam
vbi, cap. 7. & 8.

Pars Æstiuales.

N n

hostilis

Cap. 16.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

II.

Lib. 5. cap. 15.

De excid. urbi tino quodam impetu viginti millia Iudæorum deleuerunt, omnes Hierosol. lib. 5. fugarunt, ut totam urbem exinanirent. Idem per totam Syriam, maxime Scythopoli factum est. Damasceni, nulla existente causa, octo millia Iudæorum strauerunt: Ascalonitæ duo millia quingentos. In vrbe Ptolemaide cæsa duo millia. In Alexandriam inductus exercitus Romanus, sexaginta Iudæorum millia intra urbem fudit. Hæc ibi. Adco verum fuit quod Veritas hic dixit: Erit tunc talis tribulatio (Iudæis scilicet) qualis aucta nunquam fuit neque fiet.

Iudæorum
excidium vi-
tio diuina.
lib. 7. cap. 16.

hostilis absumpsit: fames post hominū memoriā maximā, ideō vt matres suos liberos manducauerint: capta ciuitate inuenta sunt integra mortuorum familia, & plena mortuis tectis, quos fames confecerat Romani milites interficiendo defatigabantur. Tandem ex multitudine superstitite, latrones & Ieditiosi occiduntur. Iuuenes lecti procero atque formoso corpore triumpho seruantur; ex residua multitudine septem & decem maiores annis vinciti, ad Aegyptum mittuntur, operibus deputandi. Plurimos per provincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestiis consumendos. Qui infra decimum & septimum ætatis annum agerent, venditi sunt. Iisdem autem diebus, quibus ita secevebantur, mortui sunt fame viginti duo millia. His autem omnibus accessit vix vnquam lecta calamitas. Ex transfugis in castra Romanorum, quā plurimi scissis ventribus, auri scrutandi causa, ad militibus occiduntur. Et hæc clade (ait Iosephus) nullam credo sauiorem contigisse Iudæis. Vnam denique nocte duorum millium patefacta sunt viscera. Quid quod eodem ferè tempore, quasi totus orbis in Iudæorum necem conspirasset, variis quoque in locis extra Iudæam quasi pecora occiduntur. Nam, vt est apud Egesippum, Cæsareenses repen-

Porro ex sola Dei virtute ac potentia hanc tantæ urbis direptionem Romanis cessisse, tum Iosephus ostendit, Iudæus ipse, tum victor Romanus fassus est. Parse enim aliqua muri ciuitatis subruta, statim propugnatores eius diffugerunt. Et timor tyrannos necessitate maior inuasit. Vnde & maxime qui virtutem Dei perspexerit contra iniustos. Hæc Iosephus. Titus verd capta ciuitate intrò ingressus ciuitatis munitiones ac turrium cautes miratus est, quas tyranni per dementiam deseruerant. Conspicua siquidem earum solida altitudine, itemq; magnitudine, subtiliq; lapidum compagine singulorum, quantumq; parcerent, vel quantum erigerentur, Deo inquit, planè adiuuante, pugnauimus, & Deus erat qui iuraxit ab istis munimentis Iudæis,

daos. Nam
lerent. Hæc
norum e
thor est I
dæos o
qui vobis
omnes ex
mercar et
modo ipse
ergo pop
necificis
acerbissim
Hæc
pterea (a
audiuim
est sermo
tuendo;
acceptis
si tantan
maiora
promissio
cium est
multo
præuari
nomen n
nez? Non
non erat
quasi in
Hæc si
& impi

4. SU

Loc
tione, r
ceptio
curfor
vt robu
stum

dos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machina ad istas va-
lerent. Hæc Titus Imperator Romanus. Sed & ipsi Roma-
norum exercitui Deum aquas miraculo suppeditasse, au-
thor est Iosephus. Sic enim in oratione de muro Iiabita, lu-
deos obfessos alloquitur: *Tito nunc fontes superiores profuunt:*
qui vobis auerant. Nam ante eius aduentum scitis & Siloem, &
omnes extra ciuitatem fontes adeo defecisse, vt ad vtrumq; aqua
mercar etur; nunc autem ita hostibus nostris largi sunt, vt non
modo ipsis & iumentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Hæc fuit
ergo populi Iudaici, populi olim ita Deo grati, totq; be-
neficiis cumulati, propter impietatem & ingratitude-
m acerbissima, sed iustissima vindicta, diuinitus inflata.

Hæc omnia ad correptionem nostram facta sunt. Pro-
pterea (ait Apostolus) abundantius oportet nos ea obseruare quæ
audimus, ne forte pereffluamus. Si enim qui per Angelos dictus
est sermo, (in veteri videlicet tradenda Lege, & pacto conti-
tuendo) factus est firmus, & omnis prauaricatio & inobedientia
accepti iustam mercedis retributionem, quomodo nos effugiemus,
si tantam neglexerimus salutem? Qui videlicet tanto Iudæis
maiora à Deo beneficia accepimus, in quanto melioribus re-
promissionibus testamentum nouum, cuius nos filij sumus, an-
ticitum est, quam illud vetus, Si naturalibus ramis non pepercit,
multo minus nobis, qui oleastro inserti sumus, similiter
prauaricantibus, parceret. Ecce in ciuitate, in qua inuocatum est
nomen meum (ait Deus) ego incipio affligere; & vos eritis immu-
nes? Non eritis immunes, ait Dominus. Et iterum: Ecce quibus
non erat iudicium vt calicem biberent, bibentes bibent; & tu
quasi innocens relinqueris? Non eris innocens, sed bibens bibes.
Hæc singuli sibi dicta putent, vt quorum ingratitude-
& impietatem imitantur, eorum exitus perhorrescant.

4. Surgent pseudochristi & pseudopropheta, & dabunt
signa magna & prodigia; ita vt in errorem indu-
cantur (si fieri potest) etiam electi.

Lo c v s moralis, de fidei constantia in quauis persecu-
tione, maxime hereticorum & Antichristi, retinenda. De-
ceptio enim per hereticos, & Antichristum, cuius illi per-
cursores sunt, tanta erit in huiusmodi signis & portentis,
vt robustissimi de fide periclitentur, nisi quod hic prædi-
ctum est, cauerint. Maxime quia tales ante secundum

Fides in qua-
uis persecu-
tione retinen-
da.

Homil. 77.
in Matth.

In Orat. quod
lib. 4. Present.
har. proximas
esse Antichristo.

3. Theff. 2.

1. Cor. 12.

Lib. 83. quast.
9. 79.

Hæreticorum
miracula.

Similia.

aduentum Christi (ait diuus Chrysoſtomus) erunt multo pri-
oribus amariores: ſicut & hodie cernimus. Tot enim actales
horum temporū hæreſes ſunt, vt Antichriſto proximæ meri-
tò videri debeant: quod & in oratione quadam de hoc ac-
gumento demõſtrare conati ſumus. Signa autē & prodigia
quæ dabunt pſeudoprophetæ, vt maiorem electis tentatio-
nem inferant, ſunt quidem ex parte opera miraculoſa, de
quibus Apoſtolus dicit, ipſum Antichriſtum venturum ſe-
cundum operationem ſatans, in omni virtute, & ſignis & prodi-
giis mendacibus: vel ſanè quia nõ vera, ſed falſa erunt mira-
cula, & potiùs miranda quàm miracula, ac nil niſi præſtigia
atque oculorum deceptiones, vel quia, etſi vera ſint prodi-
gia, quoad actus ſupernaturales, non niſi mendacia tamen
eiunt, quia non niſi mendacio ſeruiunt. Certè ad maiorem
fidelium probationem (ideo enim hæreſes ſunt, vt qui probati
ſunt, manifeſti ſiant) etiã vera miracula non ſolum Antichri-
ſtus ipſe, cuiusque proximi præcurſores, ſed quilibet hæretici
non ſecus quàm Magi, Deo permittente operari poterunt.
Quod ſuper hæc Euangelij verba docet Auguſtinus, Admo-
net, inquit, hic Dominus; et intelligamus quædam miracula etiam
ſceleratos homines facere, qualia ſancti facere non poſſunt, nec
tamen ideo potioris loci apud Deum putandi ſunt. Non enim ac-
ceptiores erant Deo quàm populus Iſraël magi Aegyptiorum, quia
non poterat ille populus facere quod illi faciebant, quamuis Moy-
ſes in virtute Dei maiora potuerit. Sed ideo non omnibus ſanctis
iſta attribuantur, ne pernicioſiſſimo errore decipiantur infirmi,
exiſtimantes in talibus factis maiora dona, quàm in operibus iuſti-
tia, quibus vita æterna comparatur. Cùm ergo talia faciunt Ma-
gi, qualia nonnunquam faciunt ſancti; diuerſo ſine, & diuerſo iu-
re ſunt: illi enim faciunt quærentes gloriam ſuam, iſti quærentes
gloriam Dei: & illi faciunt per quædam poteſtatibus (ſic demõ-
nes vocat) conſeſſa in ordine ſuo quaſi priuata commercia vel
beneficia (dæmonibus enim diuina lege ſapè conceditur, vt eis,
quos ſibi ſecundum eorum merita ſubiugauerint, priuato illo iure
etiã miraculorum aliquid præſtent) iſti autem publica admini-
ſtratione, iuſſu eius, cui cuncta creatura ſubiecta eſt. Aliter enim
cogitur poſſeſſor equum dare militi, aliter eum tradit emptori, vel
cuilibet donat aut commodat. Et quemadmodum plerique mali
milites, quos imperialis diſciplina condemnat, ſignis Imperatoris
ſui nonnullos poſſeſſores territant & ab eis aliquid, quod publicè
non iubetur, extorquent; ita nonnunquam mali Chriſtiani, vel
ſchiſmatici, vel hæretici, per nomen Chriſti, aut verba & Sa-
cramen

cramen-
nori Chri-
dunt vol-
latantur
Chriſti
boni Chri-
publica i-
los Chri-
Tur, qua-
nomen ac-
rem tam-
de quo di-
ret dæmo-
nas Aug-
& boni
gia pſeu-
te Deo
runt; ve-
errore n-
vel qui
quamuis
te admi-
Sic & in
apud Pe-
in Chri-
Don-
reſponde-
eſt, quia
libet ali-
orant, &
quia ille
vidit, au-
ſigent
tuum. &
aliqua
Domini
do, etiam
mendac-
monet:
poribus
ſtoribu-

cramenta Christiana exigunt aliquid à potestatibus, quibus honori Christi cedere indictum est. Cùm autem malis iubentibus cedunt voluntate, ad seducendos homines cedunt, quorum errore laetantur. Quapropter aliter magi faciunt miracula, aliter boni Christiani, aliter mali Christiani. Magi per priuatos contractus, boni Christiani per publicam iustitiam, mali Christiani per signa publica iustitia. Nec mirum est quòd hac signa valent (apud malos Christianos, schismaticos, hæreticos) cùm ab eis adhibentur, quando etiam cùm usurpantur ab extraneis qui omnino suum nomen ad istam Christi militiam non dederunt, propter honorem tamen excellentissimi Imperatoris valent. Ex quibus fuit ille de quo discipuli Domino nuntiauerunt, quòd in nomine eius eiiceret demonia, quamuis cum eis eum non sequeretur. Hæc hæcenas Augustinus, dilucidè explicans, quomodo magi, mali & boni Christiani miracula faciant. Dant signa & prodigia pseudoprophetae per operationem diaboli (permittente Deo) cui diabolo se per superbiam & errore subdeunt; vel quia in hac parte diabolus illis gratificari, & in errore magis confirmare ad pœnam peccati permittitur; vel quia ipso nomine Iesu Christi, & Sacramentis eius quamuis à transfuga sui ducis characterem adhuc tenente administrantur) cogitur interdum id præstare diabolus. Sic & in historia Ecclesiastica Nouatianorum miracula, & apud Petrum Damianum Simoniacos Episcopos miracula in Christi nomine fecisse legimus.

Donatistæ quoque sua miracula iactabant, quibus sic respondet sanctus Augustinus: Nemo dicat, Hoc ideo verum est, quia illa & illa mirabilia fecit Donatus vel Pontius, vel quilibet alius, aut quia homines ad memoriam mortuorum nostrorum orant, & exaudiuntur, aut quia illa & illa ibi contingunt, aut quia ille frater noster, aut illa soror nostra tale visum vigilans vidit, aut tale visum dormiens somnauit. Remoueantur ista vel signa mendacium hominum, vel portentia fallacium spirituum. Aut enim non sunt vera quæ dicuntur, aut si hæreticorum aliqua mira facta sunt, magis cauere debemus: quòd, cùm dixisset Dominus quosdam futuros esse fallaces, qui nonnulla signa faciendo, etiam electos si fieri possent, fallerent; adiecit, vehementer commendans, & ait. Ecce prædixi vobis. Vnde & Apostolus admonet: spiritus autem manifestè dicit, quia in nouissimis temporibus recedent quidam à fide, intendentes spiritibus seductoribus, & doctrinis demoniorum. Porro si aliquis in hæ-

Luca 9.

Socem. libr. 8.
cap. 74.
Epist. 15. c. 7.De unitate Eccl.
cap. 16.

Math. 24.

1. Tim. 4.

Rom. 7.

De Ciuit. Dei.
lib. 10. cap. 16.
Staphylus Apo-
log. priori.

In epist. aduers.
Pomarianum.

ticorum memoriis orans exauditur, non pro merito loci, sed pro merito desiderij sui recipit, siue malum siue bonum. Et multi Deo irato exaudiuntur, de qualibus Apostolus dicit: Tradidit illos Deus in desideria cordis ipsorum. Nōne legimus ab ipso Domino Deo nonnullos exauditos in excelsis montium Iudææ, quæ tamen excelsa ita displicebant Deo, ut Reges: qui ea non euerterent, culparentur; & qui ea euerterent, laudarentur. Unde intelligitur, magis valere petentis affectum, quàm petitionis locum. Audiant etiam quæ narrent pagani de diis suis & templis mirabiliter vel facta, vel visa: & tamen dij Gentium damonia, Dominus autem celos fecit. Exaudiuntur ergo multi, & multis modis, non solum Christiani Catholici, sed & pagani, & hæretici, & Iudæi varijs erroribus & superstitionibus dediti. Exaudiuntur autem vel à spiritibus seductoribus (qui tamen nihil faciunt, nisi permittantur; Deo sublimiter indicante quid cuique tribuendum sit) vel ab ipso Deo, aut ad pœnam malitia, aut ad solatium miseria: aut ad monitionem quærendæ salutis æternæ. Ad ipsam verò salutem ac vitam æternam nemo peruenit, nisi qui habet caput Christum. Habere autem caput Christum nemo poterit, nisi qui in eius corpore fuerit, quod est Ecclesia. Et paulo post: Quacunque miracula in Catholica fiunt, ideo sunt approbanda, quia in Catholica fiunt: non ideo ipsa manifestatur Catholica, quia hæc in ea fiunt. Monet igitur Christus hoc in loco, & vehementer monet, ne ad signa & prodigia pseudoprophetarum animum attendamus, sed in vna sola Catholica Ecclesia nos ipsos cōtineamus. Ideo adiecit, ut à partibus nos reuocaret: Si quis dixerit, Hic est Christus, aut illic aut in deserto, aut in penetrabilibus; nolite exire (ab vnitrate) nolite credere partiali falsitati: ut latiùs in altero Promptuario Catholico hæc Christi verba tractauimus. Quod de paganorum miraculis dixit Augustinus, vbi & multa commemorat; id de pseudoprophetarum & hæreticorum signis atque prodigijs dicendum est: *Piorum miracula vel maiora, certiora, clariora esse vel ratione finis quo discernuntur, incomparabiliter excellere.* Solebat Lutherus dicere, quia miracula edere non poterat, quum sæpiùs frustrà tētare, ut & Calvinus in suo Matthæo, Genueæ verè mortuo, quum suscitandus pro mortuo viuus supponeretur; maximum suæ religionis atque doctrinæ miraculum esse, quod tot sectatores tam breui tempore haberet. Cui & sapienter & festiuè respondit Thomas Morus: *Ad propositam vitæ libidinose licentiam*

popu

populum r.
deorsum ca.
trici Socra.
neminem
quam libri
dit Socra
voluptati
tis callen
trici fec
tyches, q
seculis d
qua fortè
poterunt
ductores
gendi, q
Ecclesiæ
altero Pr
lubriter c

5. Sol o
stell.
uebi

Lo c
ceruicib
nia hic c
sole. & lu
gentium,
hominib
orbi. In h
ximè pr
minus, f
mala im
est hæc
admons
sed nos
tonitru
Nos tam
ferimur
Deus n
Gentibu

populum ruere, id habet tantam miraculi speciem, quam saxa deorsum cadere. Cui non absurdum est, quod Callistus meretrici Socrates respondit. lactitare enim illa ac dicente, Tu neminem ex amatoribus meis à me potes abalienare; ego, quam libitum est, tuos auditores omnes à te voco: respondit Socrates, Mirum hoc non est: tu siquidem ad declivem voluptatis tramitem omnes rapis, ego ad arduum virtutis callem cogo. Sed & talia miracula plerique omnes hæretici fecerunt, Arius maximè, Manes, Nestorius, & Eutyches, quorum sectæ & latissimè sparsæ sunt, & aliquot seculis durauerunt, vt alio in loco ostendimus. Sed si aliqua fortè veri nominis miracula hæretici hodie proferre poterunt ab ipsi facta, fugiendi nihilominus sunt vt seductores, propter ea quæ iam dicta sunt: imò eo magis fugiendi, quo maior in eis conspicitur Satanz operatio. De Ecclesiæ Catholicæ, & fidei orthodoxæ vnitæ tenenda, in altero Promptuario latè diximus, quæ & in hunc locum salubriter conferri possunt.

Atianus lib. 13.
var. hist.

Princip. fid. lib.
13. cap.

Dom. 1. post Pascha, & Dom. 24. post Pent. & Feria 4. Pasch.

5. Sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum, & stella cadens de celo, & virtutes calorū commo-uebuntur.

Lo c v s moralis de Dei benignitate, qua nos malorum Malorum adceruicibus nostris impendentium admonet. Hæc enim omnia monet Deus. nia hic commemorata, sunt (vt diuus Lucas scribit) signa in sole, & luna, & stellis, quibus adiciuntur, & in terris pressura gentium, præ confusione sonitus maris & fluctuum, arescentibus hominibus præ timore & expectatione superueniente vniuerso orbi. In his ergo terribilibus signis extremū iudicium proximè præcedentibus admonet benignè clemētissimus Dominus, futuros tunc peccatores, vt facta vitæ emendatione, mala imminētia ceruicibus suis depellant. Solennis Deo est hæc benignitas & clementia. Peccatores multis signis admonet, vt peccare desinant. Tonitru præcedit fulmen, sed nos prius fulmen quàm tonitru videmus. Prius nobis tonitrua micat; ac si dicat: Caue ne te fulmen interimat. Nos tamen vt negligentes prius à fulmine diuinæ iustitiæ ferimur, quàm eius lenitiamus exhortationes. Priusquam Deus mundum aquis diluuij destrueret, prædicauit Noë Genes. 6. Genibus, vt ad Deum cōuerterentur, pœnitentiã agentes.

Simile.

Genes. 6.

Genesi 10.

Exodi 4. & seqq.

Dissimilo.

*Se. m. 4. de col-
l. & eleemo-
synu.*

Simile.

*Moral. in Job
lib. 21. cap. 16.*

Simile.

Hæc fuit diuina misericordia, quæ homines tamen in peccatis obduratos nihil flectit. Comedentes & bibentes diluuium oppressit. Loth Sodomitis incendium illius ciuitatis nuntiavit. Sed ipsi videbatur quasi ludens loqui. Vides Dei misericordiam & hominum pertinaciam. Priusquam Pharaõ cû toto suo exercitu in aquis periret, multis à Deo signis per Moysen admonitus fuit. Hanc Dei misericordiam Vates regius prædicauit: *Dedisti, inquit, metuentibus significationem, vt fugiant à facie arcus.* Ac venator quidem non minatur lepore, nec terret; sed potius expectat donec quieteat, vt sic eum sagitta transfigat. Deus verò arcum manu tenens, *(Arcum enim suum tetendit, & gladium suum vibravit)* clamat, comminatur, priusquam feriat, quia non vult mortem peccatoris, sed magis vt conuertatur ac viuat. De hac Dei bonitate sic D. Leo Papa: *Cum ideo denunciata sit seueritas, vt misericordia quaeretur, in diebus presentibus cum misericordia est largitate viuendum: vt homini post periculosam negligentiam ad pietatis opera reuertenti, possibile sit, ab hac sententia liberari.* Hoc enim agi potentia ludicis, hoc gratia Saluatoris, vt relinquat impius vias suas, & iniquitatis suæ consuetudine peccator abscedat. Hæc ergo signa licet in se terrorem adferant, tamen ex Dei misericordia ad fructum & salutem nostram destinantur. Hæc de re in prima Dominica aduentus plura diximus, ne imparati ad iudicium essemus.

Certè quem tanta & talia signa, tanto horrore plena nõ mouent, extra omnem salutis spem & viam se esse liquidò demonstrat. Solent medici in grauioribus morbis septimũ quemque diem diligenter oblectuare, quem illi criticum appellant, in quo aiunt naturam ipsam ad vim morbi repellendam acrius incitari. Quo fit, vt si eo die, quo aliquam spem salutis concipere poterant, æger nihilo melius valeat, periculosissimè illum ægrotare dicant. Quos ergo tam terribilia extremi iudicij signa non visa modo, sed etiam audita & intellecta non mouent, vt eius penam atque sententiam euitent, illos grauissimo, planeque incurabili peccati morbo laborare dubitari non potest. Appositè hæc de re & sapiënter diuus Gregorius: *Fluctus quum tumentes de super imminet, quumq; eam quam deserunt mortè minantur, nulla tunc nauigantibus rerũ cura temporalium, nulla carnis delectatio ad mentem reducitur ea ipsa quoque ex nauis proiciunt, pro quibus longa nauigia sumpserũt. Cũ etia res in despectum*

mentis

uenis ve
prius leue
(& vt na
in super
statis ma
gunt. &
nimirũ ex
tempestas
busdam
quotidie
tionum
nibus ele
Quam se
quasi tu
expansio
non potu
palpitat
nimus c
pauescit
qua. hic
pondus n
remouet
enerata
cautela
citaren

6. Et t
pla

Lo
in sig
de qua
cis sig
non da
suum)
fabile
in disp
terrã
luminã
signi il
Zachã
victor

mentis veniunt amore viuendi. Tempestas autem cum oritur, prius leues vnda, & postmodum maiora volumina concitantur (& vt nautarum experientia docet, ignei quidam globuli in superfacie maris discurrere videntur, certa futura tēpestatis magnæ prognostica) ad extremum fluctus se in alta erigunt, & nauigantes quosque ipsa sua altitudine submergunt. Sic nimirū extrema illa properat, quæ vniuersum mundum suburat, tempestas animarum. Nunc enim bellis & cladibus, quasi quibusdam vndis, sua nobis exordia ostendit; & quanto ad finem quotidie propinquiores efficiuntur, tanto grauiora irruere tribulationum volumina videmus. Ad extremum verò, commotis omnibus elementis superueniens Iudex qui finem omnium apporat. Quam scilicet tempestatem quia viri sancti vigilanter aspiciunt, quasi timentes super se quotidie fluctus cum sancto Iob Deum expauescunt. Bene autē subditur apud Iob: Et pondus eius ferre non potui. Consideratione namque tanti terroris metu animus palpitat: & cum superna maiestatis vim ad iudicium venientis animus conatur exquirere, mox ad semetipsum refugiens, sese expauescit inuenire. Quare veram vitam desiderās, omnia despicit, quæ hic possidendo portat. Nam velut tempestate deprehensi pondus nauis abiicimus, quādo ab oppressa mōte desideria terrena remouemus: fitq; vt subleuata nauis enatet, quæ mergebatur onerata. Hæc ille. Hanc vt in nobis mentē, curā, prouidentia, cautelam, terribilia extremi iudicij signa operaretur & excitarent, illa in hoc Euangelio Christus prædicere voluit.

6. Et tunc parebit signum Filij hominis in calo, & tunc plangent omnes tribus terra.

Locus moralis de extremi iudicij apparatu, maximè in signo factæ Crucis terribili. Nā præter personā Iudicis, de qua mox, ipte aduētus eius apparatus, vt præcedēs Crucis signum in medijs mundi tenebris (sole obscuro, luna non dante lumen suum, stellis retrahentibus splendorem suum) fulgentissimum, solisq; loco mundum illustrās, ineffabilem impijs terrorem adferet. Sicut enim (ait Origenes) in dispensatione Crucis, sole deficiente, tenebra factæ sunt super terram: sic nunc signo Filij hominis, apparente in calo, deficient lumina solis, luna & stellarum, quasi cōsumpta ex multa virtute signi illius. Signū enim Crucis hic intelligimus, vt videant, iuxta Zachariam & Ioannem, Iudæi quem compunxerāt, & signum victoria. Sic & D. Chryostomus, Apparebit signum Crucis, vt

Iudicij extremi apparatus.

10el. 3.

Tract. 30. in Matth.

Homil. 77. in Matth.

Iudeorum inuerecundiam confutet. Adueniet enim Christus in iudicio, non vulnera solum, sed & mortem exprobratissimam ostendens. Vnde sequitur: Et tunc plangent se omnes tribus terra. Visa enim Cruce, considerabunt quod morino eo nihil profecerunt, & quoniam crucifixerunt eum, quem adorari oportebat. Hæc ille. Hoc igitur viso signo, non solum Iudæi, etsi illi maximesed omnes tribus terra, omnes terreni & carnales homines, omnes infideles & impij fideles. Infideles quidem, quia Crucē Domini blasphemarūt; mali verò fideles, quia tanto hoc beneficio atque remedio uti noluerunt. Tanto enim (ait Eusebius Emislenus) erūt grauiora humana delicta, quanto magis se extenderint diuina beneficia. Vnde credendum est illam vocem resurrectionis Dominica, pretiosa Crucis vestigia protestantem, etiam in iudicio suo Dominum ad vasa iniquitatis prolaturum, atque dicturum: Infer huc digitum tuum, & vide manus meas, & asser manum tuam, & mitte in latus meum & agnosce qua pro te, & à te, impietas humana pertulerim. Illa utique clauorum signa bonis salutaria, malis terribilia, qua usque ad diem iudicij non videtur, sine dubio obicienda seruatur. Hæc ille. Quidni enim plangant inimici Crucis Christi, cum ipsa splendentis Crucis lux, impietatis impios cõdemnabit; Qui lucetem Crucem videbunt, propriæ conscientie tenebras deplorabunt. Si Deus gladium flammeū ante paradisu collocauit, ut homines ab eius ingressu arceret; quid mirum, si Crucē in cælo, meliori paradiso, Deus collocat, in qua illi⁹ gladij flamma extincta, & acies hebetata est: Si Duces, cum triumphant vrbe capta, & victoriæ vexillum in summa arce constituunt; quid mirum, si Christus cæli arce capta per Crucem, Crucem in cælo collocat, omnib⁹ mortalibus conspicuam? Profectò conuenit clauis ianue. Quadrat Crux cælo per quam apertum nobis celū est. Deinde restituit Christus Cruci honorem, quem mundus ei abstulerat, & ut potentem se ostendat, mundi horrorem facit beatorum lætitiã. Hoc plangēt omnes impij, quum cælo collocari videbunt, quod illi vnice despectui semper habuerunt. Virga Aaron in tabernaculo testimonij seruata est, in signum rebellionis filiorum Israël: sic Crux in iudicio apparet, in signum rebellionis peccatorū. Et sic recta regula metimur obliquum lapidis: sic Crucis regula omnium opera mensurabuntur: ideoque apparebit. Inter literas Hieroglyphicas, quæ in templo Serapidis Alexandria, sub Theodosio I. Imperatore, plurimæ inuentæ sunt, fuit etiam

Emislen. in lib.
Allegor.

Paulus de
Palatio in
Matth. 24.
Genes. 3.

Num. 17.

Tripaprt. hij.
lib. 9. cap. 29.

etiam in q
sculprum,
significare
plum illud
reret. Cu
gnita fuit,
parebit. E
cælo auditu
muerunt h
uerunt à
cælo Cruce
ait sapien
& traduc
iuxta illud
rum. & in
defendenti
Tunc plang
mentiam
noluerint
luptate p
quod vnu
quod Cru
omnes, &
ctuosum

7. Et vid
cum

Lo c v
uentu ter
illud trib
habere, &
omnes o
nant. Si f
dicere, &
retur in
memore
suum ali
nituisset
riti:) qui
luptatul
Christu

etiam in quibusdam signum Crucis lapidibus & lignis in-
 sculptum, quod ipsi Ægyptiaci magistri interpretabantur,
 significare allegoricè, *Vitam æternam*: addètes fore, vt tem-
 plum illud destrueretur, quum hoc signum publicè appa-
 reret. Cuius prima in fide credentium apparitio sic præco-
 gnita fuit, postrema quoque inspectio meritò gloriosa appa-
 rebit. De hac Crucis apparitione in mysterio Dauid: *De*
calo auditum fecisti iudicium, terra tremuit & quieuit. Tre-
 muerunt homines terreni propter peccata præterita: quie-
 uerunt à futuris, intellecto hoc Dei iudicio, per visam in
 caelo Crucem. Tunc plangent oēs peccatores terræ, quia (vt
 ait Sapiens) *Venient in cogitatione peccatorum suorum timidi, Sap. 4.*
 & *traducens illos ex aduerso cogitationes eorum.* Nimirum
 iuxta illud Apostoli, *testimonium reddente illis conscientia ipso-*
rum, & inter se inuicem cogitationum accusantium aut etiam
defendentium, in die quum iudicabit Dominus occulta hominum.
 Tunc plangent omnes tribus terræ. Plangent increduli de-
 mentiam tuam, quòd toto mundo credente, ipsi credere
 noluerint. Plangent voluptuarij, quòd momentanea vo-
 luptate pœnas æternas mercati fuerint. Plangent auari,
 quòd vnum nummum caelo prætulerint. Plangent superbi,
 quòd Crucis humilitatem contempserint. Plangent hoc
 omnes, & maximè, quòd, quum plangendi tempus fru-
 ctuosum fuerat, plangere noluerint.

7. *Et videbunt Filium hominis venientem in nubibus cali,*
cum virtute multa & maiestate.

Lo c v s moralis amplissimus, de supremi Iudicis ad-
 uentu terribili atque tremendo. Hic est ille aduentus, hoc
 illud tribunal, hoc iudicium, quod & semper ante oculos
 habere, & nunquam absque timore & tremore cogitare,
 omnes oportuit; sed maximè peccatores, vt peccare desi-
 nant. Si fratres Ioseph perterriti sunt valde, audientes eum
 dicere, & quidem in tanta potestate dicere, cum domina-
 retur in tota Ægypto, vbi illa verba dixerat, *Ego sum Ioseph,*
memores videlicet iniquitatis præteritæ, qua eum fratrem
suum alienigenis vendiderat, etsi huius eos facti iam pœ-
nitiuisset, neque enim poterant respondere nimio terrore perter-
riri: quid facient peccatores illi, qui toties Deum vna vo-
 luptatula, vno lucello, vna gloriola vendiderunt, quum
 Christum videant tot signis ac prodigiis nõ tam loquentè
 quam

Petr. Crinitus
lib. 7. cap. 7.

psal. 75.

Rom. 2.

Collationes à
Scripturis.

1.
Genesis 45.

Iudicis ter-
ror.

Psal. 17.

2. 3. 4. 5.
Hest. 14.
Daniel. 9.
Matth. 28.
Ioan. 18.

6.

Exod. 19.

7.

Genesi 3.

Act. 1.

Apoc. 7.

quàm tonantem (scribitur enim de hoc aduentu: *Intonus de calo Dominus, & Altissimus dedit vocem suam*) nec in Ægypto, sed in toto vniuerso dominantē in tanta gloria & maiestate, quum adhuc maneant peccatis onusti, quorum nō pœnituerit. Si Hester corruit, & examinata est in cōspectu Regis Assueri, Daniel viso Angelo tremuit, custodes sepulchri in Christi resurrectione sunt territi, & facti sunt velut mortui; si Iudæi in hortum venientes armati, & ad capiendum Iesum, audita hac sola voce, Ego sum, ceciderunt rectorum: quid faciet peccator veniente Christo in nubibus cum potestate magna, vt puniat peccatores? Si data Lege in monte Sina, propter sonitum tubarum, tonitrua, & fulgura in monte audita, sic territus est totus Israel, hominum trecenta millia, vt trepidi ad Moysen clamarent, *Loquere tu nobis; ne loquatur nobis Deus, ne forte moriamur*; quis in hoc iudicio sine ingenti horrore accedet ad Christum, non iam leges dantem, sed legum transgressores severissimè punientem? Si abscondit se Adam sub arbore, quum post primum peccatum ad iudicium à Deo vocaretur: vbi se abscondent peccatores, aut sub qua arbore, omnibus iam in mundo succensis quando ad tot peccatorum examen & iudicium venient? *Veniet cum potestate magna & maiestate. Veniet super nubem candidam, quemadmodum Apostoli, ceterique discipuli eum viderant in calum euntem.* Veniet tota Angelorum curia comitatus, toto sãctorum agmine stipatus. Veniet cum luce immensa, & cum incredibili clangore tubarum; vt videant impij quē cōtemplerunt. Vnde D. Ioannes: *Ecce venit cum nubibus, & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt. Et plangent se super eum omnes tribus terrarum, etiam Amen.* Plangent se super Christum iudicem omnes impij, quia vitæ & doctrinæ Christi per omnia contradixerunt. Plangent se avarus, videns Iudicem, diuitiarum contemptorem. Plangent se superbus, videns Iudicem, maximam humilitatis Magistrum. Plãget se ambitiosus, videns Iudicem qui fugit honores, & quum rapiendus in Regem esset. Plangent se gulosus super Iudicem felle & aceto potatum. Plãget se maliciosus & inuidus super Iudicem maximè moralium omnium amantem, & misericordem. Plangent se luxuriosus super Iudicem, virginitatis cultorē & hortatorē. Damnauit iam dudum Christus Iudex omnem auariciam, superbiam, ambitionem, crapulam & ebrietatem, malitiã & odium, impudiciam & luxuriam. Qua ergo temeritate

talem

talem expectare omni-
mens est, v-
taret, que-
gantes co-
alias vitæ l-

Sed vide-
Elaías dese-
liator suscit-
suos conforta-
loquar, disti-
primo Chr-
pleta: Iud-
vox eius for-
tus, sed vt
vociferatu-

Quando E-
vixorem du-
tus ac in cu-
salutat, om-
uallandam
ro & mina-
primo adu-
manuetus
bona volun-
tur. Nunc
Ignis ante
eius. Vul-

dencia signi-
quibus iam
patiens sui-

multi qui
narum im-
illi & insipi-
rum: Labi-

verò hanc
sunt, etiam
moti sunt
iniquos, pa-

contemp-
quidem, -
hoc in loc-

talem expectant Iudicem his vitiis contaminati, nec ea exuere omnibus modis festinant? Nullus litigator ita demens est, vt coram eo Iudice cause sue decisionem expectaret, quem certò sciret in simili causa omnes semper litigantes condemnasse. Malam causam statim desereret, & alias vitæ sue actiones institueret.

Simile.

Sed vide quomodo hunc Christi in maiestate aduentum Esaias describat: *Dominus sicut fortis egredietur, sicut vir praeliator suscitabit zelum, vociferabitur & clamabit, super inimicos suos confortabitur: Tacui semper filii, patiens fui, sicut parturiens loquar, dissipabo & absorbebo simul.* Expendamus singula. De primo Christi aduentu dixerat ante in eodem capite Prophetæ: *Iudicium Gentibus proferet, non clamabit, nec audietur vox eius foris.* Non enim venerat tunc, vt iudicaretur

Esaiâ 42.

Iudicium extremum terribile.

Ioan. 3.

ius, sed vt saluetur mundus per ipsum. Nunc autem venit vociferaturus & clamaturus. Venit vt fortis, vt praeliator.

Simile.

Quando Rex regnum ingreditur, veste regali indutus, vt uxorem ducat, vel ad festa celebranda, cum tota aula lectus ac iucundus ambulat, ciues pacificè alloquitur, omnes salutatur, omnibus arridet. At verò, si ad rebellem urbem deuiantandam procedit Rex, armis stipatus incedit, vultu seuerò & minaci, flamma & ferro viam sibi facit. Sic Christus in primo aduentu Ecclesiam sibi sponsam accepturus, venit mansuetus & humilis: canunt Angeli, *In terra pax hominibus bonæ voluntatis*: pastoribus in agro fausta noua annunciantur. Nunc verò in secundo aduentu venit armatus & fortis, *Ignis ante ipsum procedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius.* Vultum eius & aspectum minacem declarant præcedentia signa in sole, & luna, & stellis, in mari, & in terra; de quibus iam dictum est. Deinde dicit Prophetæ: *Tacui, filii, patiens fui.* Sanè sic nunc tacet, silet, ac patiens Deus est, vt

Luc. 1.

Psal. 96.

multi quidem prouidentiam eius, & curam rerum humanarum impiè negent, (quales erant Epicurei, omnesq; stulti illi & insipientes, qui dixerunt in corde suo, non est Deus, & iterum: *Labia nostra à nobis sunt, quis noster Dominus est?*) alij verò hanc eius prouidentiam valde dormitare conquesti sunt, etiam boni ipsi & pij. Quorum illa vox erat: *Mei penè moti sunt penè, penè effusi sunt gressus mei: quia zelasi super iniquos, pacem peccatorum videns.* Et iterum: *Quare respicis contemptores, & taces conculcante impio iustiorum se?* Sic nunc quidem, *Altissimus patiens est; sed sequitur, & redditor.* Sic hoc in loco, *Sicut parturiens loquar: hoc est, silentium meum*

Psal. 17.

Psal. 22.

Psal. 77.

Abacuch 1.

in

*Zech. 3.
Ierem. 25.*

Exemplum.

Exod. 17.

2. Reg. 15.

Simile.

Exod. 17.

1. Reg. 15.

Naum 3.

Ioa. 8.

Iob 14.

in rugitum ingentem exhibit. Sic enim de hoc aduentu Prophetæ loquuntur: Dominus de Sion rugiet, & de Ierusalem dabit vocem suam, & mouebuntur cali & terra. Et iterum: Dominus de excelso rugiet, & de sancto habitaculo suo dabit vocem suam: rugiens rugiet super decorem suum: celen, ma quasi calcantium concinetur aduersus omnes habitatores terra. Celen, ma nautarum vox est, ex longa nauigatione redeuntiu: vel etiam agricolarum in messe sua, aut grana trituran- tium, aut vna calcantium. Dei longanimitas in furorem conuertetur. Quando Israel profecti sunt ex Aegypto per desertum in terram promissionis, exiit obuiam Amalec, animo dimicandi cōtra Dei populum. Tacuit tunc Deus, & Amalec delere nōluit, etsi aliqua ex parte percusserit. Atqui post quadringentos annos dicit Sauli per Prophetam Samuelem: *Recensui quacunq̄ fecit Amalech Israël, quomodo restitit ei in via, quando ascendebat de Aegypto. Nunc ergo vade, & percutite Amaloch, & demolire vniuersa eius.* Sic parturiēs loquebatur. Mulier, vbi primū se grauidam sentit, aliquos aduertit capitis aut stomachi dolores, cibōq̄ fastidit. Sed nihil hæc sunt præ illis quæ parturientes tolerat. Deus etiam in hoc intermedio cursu peccata ex parte flagellat, sicut & hunc Amalech Moyses, iubente Deo, ex parte percussit, pugnans cōtra eum. At illa percussio, & huius vitæ castigaciones ludus & iocus sunt præ illis gemicibus quos impij patientur, parturiente iram & vindiētā suam Deo, sicuti parua illa erat Amalecitarum clades. præ illa quam per Saulem, regno Israelis iam constituto, Deus intulit, vbi vniuersa eius demoliri iubet, *omniasq̄ interfici à viro vsque ad mulierem, paruulum & lactentem, bouem & ouem, camelam & asinum.* Sic in hoc aduentu, cum virtute multa & maiestate, & in regno suo veniens Christus, peccatorum vniuersa demolitur. Omnia hæcenus occultissima, toti mundo pateñent, iuxta illud Prophetæ: *Reuelabo pudenda tua in facie tua, & ostendam in Gentibus nuditatem tuam, & regnis ignominiam tuam.* Quando Pharisei mulierem adulteram in Christi conspectum afferebant, tacebat: sed interim in terra scribebat. Tacet nunc Deus, dissimulat, silet. Omnia nobis alba, omnia tuta videntur. Sed scribit interea Deus peccata nostra, & quidem in sacculo processum nostrum infestissimum tenet, dicente sancto Iob: *Signasti quasi in sacculo delicta mea, & gressus meos dinumerasti.* Vide plura ad hanc rem in 1. Dominica Aduentus.

Multa

Multa in-
cia. Sed
& emend-
nunc irat-
vidit Pro-
inclusum
sant. Ta-
tantum fi-
& patient-
fustibus n-
que cruer-
tari cast-
non succ-
nibus sup-
dus iacer-
patris de-
pietatem
no euigil-
Chanaan-
demptori-
tem, hum-
bitiosi, c-
tur) Fili-
Deum, h-
guentibu-
dicari cup-
Deus, ve-
impietat-
ignem ate-
mantis de-
tite folia e-
piorum h-
nia verb-
lius preti-
sti virtut-
gius defe-
cium corr-
bit in circ-
terra: v-
cio nub-
torment-
& iudici-

Multa in Scripturis leguntur peccatoribus inflicta sup-
 plicia. Sed illa omnia ad *virgam Dei vigilantem*, castigantem,
 & emendantem pertinēt, quam primò vidit Ieremias. *Quae*
 nunc iratus iudex inferet, *ad ollam succensam*, quam secundò *Ierem. 1.*
 vidit Propheta, spectant. Olla succensa, vas vndique calore
 inclusum, inferni & gehennæ ignes sempiternos signifi-
 cant. Tauri, antequam in arenam producantur, duobus
 tantum fustibus aut sudibus cædi solent, quasi ad ferociæ *Simile.*
 & patientiæ probationem. Atqui in arenam producti, non
 fustibus modo, sed & hastis & gladiis petuntur, omnibus-
 que cruentis telis confodiuntur. In hac vita impij veluti
 tauri castigantur, vt, si fieri potest, emendantur. Illud quum
 non succedit, in die iudicij in arenam producentur om-
 nibus supplicijs conficiendi. Sicut Noë iustus quum nu- *Exemplum.*
 dus iaceret in tabernaculo, impius filius Cham verenda
 patris derexit & irrisit, quæ boni filij texerunt, & fratris im-
 pietatem vigilanti patri narrauerunt; quam ille, de som-
 no euigilans, acerbissimè vindicauit, dicens: *Maledictus*
Chanaan; seruus seruorum erit fratribus suis: sic Christi *Genes. 9.*
 Redemptoris nostri crucem, patientiam, paupertatem, nudita-
 tem, humilitatem, omnes impij, omnes auari, superbi, am-
 bitiosi, contentiosi facto irident, & (vt Apostolus loquitur)
Filium Dei ostentui habent; cæteris pijs & timentibus *Hebr. 6.*
 Deum, hanc fratrum suorum impietatem constanter ar-
 guentibus, & apud Christum accusantibus, *zizaniaque era-*
dicari cupientibus; donec euigilans & exurgens in iudicio *Matth. 13.*
 Deus, veniens nunc in virtute & maiestate, omnem hanc
 impietatem acerrimè castigabit, dicens: *Ite maledicti in* *Matth. 25.*
ignem æternum. Hæc est enim *vox vigilis* apud Danielem cla- *Danielis 4.*
 mantis de celo: *Succidite arborem, & præcidite ramos eius, excu-*
tite folia eius, & dispergite fructus eius. Tunc enim omnis im-
 piorum fortitudo succideret, omnis decor præcideretur; om-
 nia verba (etiam otiosa) excutientur; omnia opera, vt nul-
 lius pretij in ventum dispergentur. Huius aduentus Chri-
 sti virtutem, maiestatem, terrorem his verbis Propheta Re-
 gius describit: *Nubes & caligo in circuitu eius: iustitia & iudi-*
cium correctio sedis eius. Ignis ante ipsum præcedet: & inflamma-
bit in circuitu omnes inimicos eius. Alluxerunt fulgura eius orbi *Psal. 96.*
terra: vidit & commota est terra. Aderunt ergo in iudi-
 cio nubes, fulgura, ignes, & quicquid ad terrorem ac
 tormentum facere potest. Sedebit correcturus in iustitia
 & iudicio, non iam ampliùs in misericordia & miseratione.

Quare

2. Cor. 5.

Quare Apostolus, ubi dixisset, *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, siue bonum, siue malum, subiungit statim: Sciens ergo timorem Domini* (id est, timorem quem veniens allaturus est) *hominibus suademus, id est, bonum vitæ exemplum præbere contendimus: Deo autem manifesti sumus. Ecce tantum Apostolum timor futuri iudicij, ad vitæ totius innocentiam coram Deo & hominibus integerrimè seruandam, vehementer excitauit. Quale nempe erit ab illo atrociter condemnari, quem, si tibi prospexisses, & aduocatum, & amicum, & fratrem habere potueras! Quàm lugubre homini erit, Deum videre & perdere, & ante pretij sui perire conspectum!* Tantali tormentum fingitur, aquis ante ora fluentibus, quas attingere non potest, perpetuò aspidere: at hic videbunt impij gloriam & maiestatem Christi, per quem saluari poterant; nec ea frui licebit. Parum est frui non posse, parum est audire: *Ite, discedite à me:* additur, *maledicti.* Nam si cum benedictione dimitterentur, aliqua consolatio esset. Quid, quòd ita maledicti abeant, ut *in ignem*, in supplicium acerrimum abeant; eumque non momentaneum, non breuem, non certa aliqua mensura prolixum, sed *æternum*, qui nullum habiturus sit finem? Additur ad mali cumulum, execranda societas, *Cum diabolo & angelis eius.* Hæc est virtus, hæc potestas ludicis, hæc eius maiestate & terrore plena sententia. A magnitudine tonitruû huius quis non formidabit? *Aut quis poterit magnitudinem tonitruû illius intueri?*

Matth. 25.

Job 16.

Dominicarum Partis Aestiuæ Finis.

Laus Deo, qui dedit velle, & dedit perficere.

INDEX

IND
qu
pt
cid

Genes. 3.

6
Leuit. 19.1. Reg. 2. 1.
gii. 10.

2. Reg. 9. 1.

illo mi

3. Reg. 10.

Job. 14. Q

Ibid. Et m

31. Papi

gine.

Psal. 1. Da

4. Irascim

9. Sub liq

10. Ecce p

in pha

13. Sepule

18. Venen

34. Quon

ta die.

Veruntan

tibi

36. Noli a

68. Quon

73. Reple

77. Filij E

in die

111. Incu

nes su

118. Adi

INDEX SCRIPTVRARVM
 quæ in secunda parte huius Prom-
 ptuarij Moralis aliquo modo elu-
 cidantur.

Genes. 3.	S UPER pectus tuum gradieris, & terram comedes.	519
6	Dolore cordis tactus intrinsecus.	246
Leuit. 19.	S Agrum tuum non seres diuerso semi- ne: veste qua ex duabus texta est, non indueris.	29
1. Reg. 2.	Deus scientiarum Dominus est, & ipsi praparanur co- guationes.	250
2. Reg. 9.	Nunquid superest aliquis de domo Saul, vt faciam cum illo misericordiam Dei?	503
3. Reg. 10.	Non gloriatur accinctus aquæ vt discinctus.	225
Iob. 14.	Qui quasi flos egreditur, & fugit velut umbra.	531
Ibid.	Et nunquam in eodem statu permanet.	ibid.
31.	Pepigi fædus cum oculis meis, vt ne cogitarem quidem de vir- gine.	18
Psal. 1.	Dabit fructum suum in tempore suo.	149
4.	Irascimini & nolite peccare.	113
9.	Sub lingua eius labor & dolor.	239
10.	Eccæ peccatores intenderunt arcum, parauerunt sagittas suas in pharetra, vt sagittent in obscuro rectos corde.	115
13.	Sepulchrum patens est guttur eorum.	116
18.	Venenum aspidum sub labiis eorum.	ibid.
34.	Quoniam tacui, inueterauerunt ossa mea, dum clamarem to- ta die.	237
	Veruntamen in diluio aquarum multarum non approximabunt tibi	190
36.	Noli amulari vt maligneris.	112
68.	Quoniam intrauerunt aqua vsque ad animam meam.	354
73.	Repleti sunt qui obscurati sunt terra domibus iniquitatum.	312
77.	Filij Ephraim intendent, & mittentes arcum, conuersi sunt in die belli.	129
111.	Iucundus homo qui miseretur & commodat, disponit sermo- nes suos in iudicio.	171. 178
118.	Aiutor meus & susceptor meus es tu, & in verbum tuum super	Oo

I N D E X

<i>super speravi.</i>	98
<i>Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis.</i>	48
<i>124. Declinantes in obligationes adducet Dominus cum operantibus iniquitatem.</i>	488
<i>138. Perfecto odio oderam illos.</i>	111
<i>145. Qui custodit veritatem in seculum, facit iudicium iniuriam patientibus, dat escam esurientibus, &c.</i>	539
<i>Prouerb. 5. Bibe aquam de cisterna tua, & fluent a putei tui deruentur foras.</i>	269
<i>9. Relinquitte infantiam, & uiuite.</i>	46
<i>11. Qui conturbat domum suam, possidebit ventos.</i>	413
<i>15. Os fatuorum ebullit stultitiam.</i>	505
<i>19. Pigredo immittet soporem, & anima dissoluta esuriet.</i>	262
<i>Eccles. 10. Cor sapientis in dextera eius: cor stulti in sinistra illius.</i>	443
<i>12. Antequam rumpatur funiculus argenteus, & recurrat uita aurea, & conteratur hydria super fontem, & constringatur rota super cisternam, & reuertatur puluis in terram suam unde erat, &c.</i>	374
<i>Cant. 7. Scatura tua assimilata est palma, &c.</i>	92
<i>8. Valida est sicut mors dilectio.</i>	389
<i>Eccles. 2. Va duplici corde, & peccatori ingredienti duabus uis, 302</i>	
<i>3. Qui diligit Dominum exorabit Dominum pro peccatis, & continebit se ab illis.</i>	442
<i>Quoniam magna est potentia Dei solius, & ab humilibus honoratur.</i>	227
<i>4. Non exasperes pauperem in inopia sua; cor inopis ne affixeris, declina pauperi aurem tuam sine tristitia, & redde debitum tuum, & redde illi pacifice in mansuetudine.</i>	310
<i>6. Non te extollas in cogitatione anime tue, uelut taurus.</i>	376
<i>7. Ne pecces in multitudine ciuitatis, nec immittas te in populum.</i>	484
<i>Non semines mala in sulcis iniustitia, & non motes ea in septuplum.</i>	283
<i>27. Quasi in percussura cribri remanebit puluis, &c.</i>	236
<i>31. Beatus uir qui post aurum non abiit, nec sperauit in pecuniis thesauris.</i>	176
<i>Quis est hic, & laudabimus eum.</i>	326
<i>34. Vir pauper, calumnians pauperes, similis est imbyi uehementis, in quo paratur fames.</i>	30
<i>40. In uita sua proiecit intima sua.</i>	46
<i>Esai. 1. Manus uestra sanguine plena sunt.</i>	369

3. Va qui
culum
6. Ea qu
9. Succ
& su
10. In u
facie
11. Hab
lus, &
bit eo
rum
ab u
siam
42. Ta
Calami
sting
55. Om
tum
gent
57. Rea
lerem.
fily
que
reli
per
8. Om
den
11. Q
ra:
Ezecl
me
con
ue
29. E
in
fel
31. A
46. I
tu
Ose
7. O
9. P

3. Va qui trahitis iniquitates in feniculis vanitatis, & quasi vitulum plaustri peccatum. 188. 308
6. Ea que sub ipso erant, replebant templum. 377
9. Succensa est quasi ignis impietas, & veprem & spinas vorabit, & succensæ erit in densitatem saltus, &c. 492
10. In illa die auferetur iugum tuum, & computrescet iugum à facie olei. 173
11. Habitabit lupus cum agno, pardus cum hædo accubabit. Vitulus, & leo, & ovis simul moriuntur, & puer paruulus minabit eos. Vitulus & ursus pascentur simul requiescent catali eorum: & leo quasi bos comedet paleas: & delectabitur infans ab ubere super foramine aspidis, & in cauerna reguli manum suam mittet. 503
42. Tacui, filii, patiens fui: sicut parturiens loquar. 573
- Calamum quassatum non confringet, & limum fumigans non extinguet. 78
55. Omnes sitientes venite ad aquas: & qui non habetis argentum, properate, emite & comedite. Venite, emite absque argento. 426
57. Redundant fluctus eius in conculcationem. 374
- Ierem. 2. Super eum rugierunt leones, & dederunt vocem suam, filij quoque Nephthos & Taphneos constuprauerunt te vsque ad verticem. Nunquid non istud factum est tibi, quia dereliquisti Dominum Deum tuum eo tempore, quo ducebat te per viam? 192
8. Omnes conuersi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens ad prælium? 351
11. Quid est quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? 197
- Eccl. 5. Sume gladium acutum, & capillos tibi rade, & assumes stateram ponderis, & diuides eos. Tertiam partem igni combures in medio ciuitatis, tertiam gladio concides, tertiam verò aliam disperges in ventum. 162
29. Ecce ego ad te Pharaon Rex Aegypti, draco magne, qui cubas in medio fluuiorum tuorum, & dicis: Meus est fluuius, & ego feci memetipsum. Et ponam frenum in maxillis tuis, &c. 491
31. Aqua nutrierunt illum, & abyssus exaltauit illum. 432
46. Princeps erit in medio aliorum, cum ingredientibus ingredietur, & cum egredientibus egredietur. 337
- Osæ 6. Propter hoc dolauit in Prophetis meis. 338
7. Omnes adulterantes quasi clibanus succensus à coquente. 510
9. Profundò peccauerunt sicut in diebus Gabaæ. 354

I N D E X

10. Ephraim vitula docta diligere tritiram.	244
12. Canaan, in manu eius statera dolosa.	436
14. Assur non saluabit nos; super equum non ascendemus; nec dicemus ultra, dii nostri opera manuumstrarum.	288
Reddemus vitulos labiorum nostrorum.	217
Amos 5. Qui conuertitis in absinthium iudicium.	438
Mich. 2. In luce matutina faciunt illud.	412
6. Ut cognosceres iustitiam Domini.	501
Abacuc 1. Immolabit sagena, & sacrificabis reti suo.	328
Sophon 3. Non audiuit vocem, & non suscepit disciplinam, ad Deum non appropinquauit. Principes eius quasi leones rugientes, &c.	440
Zach. 12. In die illa proteget Dominus habitatores Ierusalem: & erit, qui offenderit ex eis in die illa, quasi Dauid, & sicut Angelus Domini in conspectu eius.	503
14. In die illa erunt lebetes in domo Domini, quasi phiala coram altari.	ibid.
Matth. 5. Qui irascitur fratri suo sine causa.	112
Reus est iudicio.	ibid.
Diligite inimicos vestros.	413
Quid dixerit fratri suo, fatue.	114
6. Ne solliciti sitis anima vestra quid manducetis.	316
Primum quarite regnum Dei, & haec omnia adicientur vobis.	331
7. Omnis arbor qua non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.	153
Noli tuba canere ante te.	212
9. Tetigit fimbriam vestimenti eius.	536
16. Generatio mala & adultera signum quarit.	477
18. Iussit eum dominus eius venundari, & uxorem, & liberos, & omnia qua habebat, & reddi.	489
Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli.	378
22. Haec est maximum mandatum, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, &c. 265. & sequu.	388
Et proximum tuum sicut teipsum.	275, 276
Missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos.	439
Ligatis manibus & pedibus eius, &c.	454. & seq.
Ibi erit stetus & stridor dentium.	ibid.
24. Et tunc plangent omnes tribus terrae.	569
25. Ite maledicti in ignem aeternum.	575
Luca 5. 6. Mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & superes	peres

peres
Hypocri
ut ed
9. Nem
est re
16. Vi
170
17. Veni
mini
21. Qui
Ioan. 7.
Act. 1. I
Iesu
20. Bea
Rom. 9.
sunt
Quia n
10. Ign
Dei
Finis L
12. Nec
13. Qu
Inaun
14. Ho
dal
1. Cor.
7. Qui
13. Ch
nu
14. N
qu
con
2. Cor
570
7. Ho
op
tin
22
10. A
Eph
Phili
le

S C R I P T V R A R V M.

- 244
436
ec di-
288
217
438
412
501
328
ad
gien-
449
n: &
An-
503
or am
ibid.
112
ibid.
413
114
316
10611.
119
353
212
536
477
489
378
uum
711.
276
439
seq.
bid.
569
575
su-
ref
- pereffluentem dabit in sinum vestrum. 17
Hypocrita, eice primum trabem de oculo tuo, & tunc perspicias
ut educas festucam de oculo fratris tui. 27. 28
9. Nemo mittens manum ad aratrum, & respiciens retro, aptus
est regno Dei. 297
16. *Vt, quum defeceritis, recipiant vos in aeterna tabernacula.*
170
17. Venient dies quando desiderabitis videre unum diem Filij ho-
minis & non videbitis. 187
21. *Qui sedent super faciem terra.* 319
Ioan. 7. Nolite iudicare secundum faciem.
7
Act. 1. In omni tempore quo intravit & exiit inter nos Dominus
Iesus. 337
20. *Beatus est dare quam accipere.* 393
Rom. 9. Optabam anathema esse à Christo pro fratribus meis, qui
sunt cognati mei secundum carnem. 433
Quis non ex fide, sed quasi ex operibus. 387
10. Ignorantes Dei iustitiam, & suam volentes constituere, Legi
Dei non sunt subiecti. ibid.
Finis Legis Christus ad iustitiam omni credenti. ibid.
12. *Ne cessitatis sanctorum communicantes.* 400
13. *Qui diligit proximum, Legem implevit.* 395
In aumini Dominum nostrum Iesum Christum. 298
14. *Hoc iudicate magis, ne ponatis offendiculum fratri vel scân-
dalum.* 11
1. Cor. 6. *Fugite fornicationem.* 50. 57
7. *Qui utuntur hoc mundo tanquam non utentes.* 46
13. *Charitas patiens est, benigna est, &c. usque ad illud: Charitas
nunquam excidit.* 395
14. *Nolite ante tempus iudicare, quo ad usque veniat Dominus,
qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit
consilia cordium.* 11
2. Corin. 5. *Scientes ergo timorem Domini, hominibus suademus.*
576
7. *Hoc ipsum secundum Deum contristari vos, quantam in vobis
operatur sollicitudinem, sed defensionem, sed indignationem, sed
timorem, sed desiderium, sed amulationem, sed vindictam.*
220
10. *Arma militia nostra non carnalia sunt, sed spiritualia.* 433
Ephes. 2. *Deus qui diues est in misericordia.* 495
Philip. 1. *Qui incepit in vobis opus bonum, perficiet usque in diem
Iesu Christi.* 297

INDEX SCRIPT.

2. Si qua consolatio in Christo, si quod solatium, si qua societas
Spiritus, si qua viscera miserationis, implete gaudium meum.
227
- Colos. 3. Induite vos sicut electi Dei, sancti & dilecti, viscera
misericordia. 349
1. Thess. 4. Non vocavit nos Deus in immunditiam, sed in san-
ctificationem. 337
1. Tim. 1. Finis precepti charitas. 367. 394
6. Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationes, & in laqueum
diaboli, & desideria multa, & inutilia & nociva, qua mer-
gunt hominem in interitum. 312
2. Tim. 2. Nemo militans Deo, implicat se negotijs secularibus.
433
- Heb. 3. Videte ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incre-
dulitatis. 415
6. Terra saepe venientem super se bibens imbrem, proferens au-
tem spinas ac tribulos, reproba est, & maledicto proxima, cu-
ius consummatio in combustionem. 195
9. Agnus occisus ab origine mundi. 422
12. Contemplantis ne quis desit gratia Dei, ne qua radix ama-
ritudinis sursum germinans impediatur. 470
- Jacob. 2. Qui offendit in uno, factus est omnium reus. 394
4. Qui iudicat fratrem, iudicat legem. 12
1. Ioan. 2. Qui diligit fratrem suum, in lumine manet, & scan-
dalum in eo non est. 276
3. Si cor nostrum nos non reprehendat, &c. 497
- Apoc. 1. Plangent se super eum omnes tribus terra. 372
3. Utinam esses aut frigidus, aut calidus: sed quia tepidus es inci-
piam te vomere ex ore meo. 214
9. Potestas equorum in ore, & in caudis eorum erat. 437

F I N I S.

I N D

LOC

qu

P

m

tu

tec

tex

Amo

p-7

Amo

p-

mi

Amo

Auar

D

po

Audi

co

Audi

to

Aud

to

to

Bor

t

P

Ca

r

Ca

r

I N D E X

LOCORVM MORALIVM,
 qua iuxta textus Euangelicos in hoc
 Promptuario Morali, super omnes Do-
 minicas Partis Aestiuales, latè tractan-
 tur & explicantur.

A

- A** CCEPTOR personarum; pastor iudex
 non erit. Dominica 22. post Pentecosten;
 text. 5. p. 519.
 Adulatores. Dominica 22. post Pentecosten
 text. 3. p. 514.
 Ambitionis peccatum. Dominica 2. post Pen-
 tecosten, text. 4. p. 77. Dominica 15. post Pentecosten,
 text. 6. p. 373. Vide, *humilitas, virtus.*
 Amor Dei erga nos. Dominica 3. post Pentecosten text. 4.
 p. 78.
 Amor Dei super omnia. Domin. 12. post Pentecosten text. 3.
 p. 263. Dominica 14. post Pentecosten text. 6. p. 329. Do-
 minica 17. post Pentecosten, text. 2. p. 385.
 Amor sui. Dominica 10. post Pentecosten, text. 1. p. 205.
 Auaritiæ idolum. Dominica 2. post Pentecosten, text. 5. p. 45.
 Dominica 14. post Pentecosten, text. 3. p. 311. Dominica 19.
 post Pentecosten, text. 5. p. 431.
 Auditores verbi Dei malculi. Dominica 22. post Pente-
 costen, text. 1. p. 509.
 Audiendi verbi Dei feruor. Dominica 4. post Pentecosten;
 text. 1. p. 87.
 Auditus fidei, Dei gratia. Dominica 11. post Pentecosten,
 text. 4. p. 241.

B

- Bonorum operum necessitas. Dominica 5. post Pentecosten,
 textu. 1. p. 101. Dominica 7. post Pentecosten, text. 3. & 5.
 p. 149. & p. 156. Domin. 12. post Pentecosten, text. 7. p. 280.

C

- Calamitatum causa correptionis fraternæ defectus. Do-
 minica 18. post Pentecosten, text. 1. p. 398.

I N D E X

- Carnis libido. Dominica 2. post Pentecosten, textu 6. p. 50.
 Castitatis custodia. Domin. 2. post Pentecosten, textu 6. ibid.
 Charitatis perfectio & efficacia. Dominica 17. post Pentecosten, text. 4. p. 398. remuneratio. Dominica 18. post Pentecosten, text. 2. p. 402. in Deum necessitas. Dominica 19. post Pentecosten, text. 8. & 9. p. 501. fraterna cordialis. Dominica 21. post Pentecosten, textu 8. p. 501. Vide, *Amor Dei super omnia, & dilectio proximi.*
 Christianismi veri beneficium. Dominica 19. post Pentecosten, text. 1. p. 421.
 Christi amor erga nos. Dominica 3. post Pentecosten, textu 3. p. 72.
 Cogitationes Deo conspicuæ peccati remedium. Dominica 16. post Pentecosten, textu 3. p. 361.
 Cogitationis peccata. Dominica 5. post Pentecosten, textu 2. p. 108. Dominica 18. post Pentecosten, textu 5. p. 412.
 Compatiendum afflictis. Dominica 15. post Pentecosten, text. 5. p. 345.
 Concordia impiorum contra bonos. Dominica 22. post Pentecosten text. 2. p. 511.
 Condonandæ iniuriæ. Dominica 21. post Pentecosten, text. 5. & 7. p. 495. & 499.
 Consortia bonorum. Dominica 3. post Pentecosten, textu 1. p. 66.
 Consortia malorum. Dominica 11. post Pentecosten, textu 3. p. 238. Dominica 13. post Pentecosten, textu 1. p. 281.
 Consuetudo peccati. Dominica 11. post Pentecosten, textu 2. p. 234. Dominica 15. post Pentecosten, text. 7. p. 353.
 Contemptus aliorum, superbiæ species atrox. Dominica 1. post Pentecosten, textu 2. p. 6. Dominica 10. post Pentecosten, text. 2. p. 208.
 Contritio cordis, penitenti necessaria. Dominica 9. post Pentecosten, text. 1. p. 177. Dominica 10. post Pentecosten, textu 6. p. 219.
 Conuersatio bonorum cum malis. Dominica 16. post Pentecosten, text. 1. p. 358.
 Cooperatio nostra ad Dei beneficia accipienda. Dominica 13. post Pentecosten, textu 4. p. 289.
 Corporis reuerentia externa. Dominica 23. post Pentecosten, text. 1. p. 529.
 Correptio fraterna. Dominica 18. post Pentecosten, textu 1. p. 398.

Cultus

Cultus I
 post P
 Pente
 Crucis s
 6. p. 56
 Curz v
 sten, t
 Curiosit
 p. 378
 p. 37.

Detract
 69.
 Deus, iu
 p. 329.
 Deus m
 textu
 Deo om
 361.
 Dei mis
 4. p. 4
 Dei cul
 coste
 Dei ben
 text. 6
 Deus ac
 sten,
 Deus m
 5. p. 56
 Diaboli
 text. 1
 Diaboli
 Dilatio
 Dom
 post I
 coste
 Dilecti
 474.
 Dom
 Pente
 Dilecti

LOCORVM MORALIVM.

- Cultus Dei præferendus aliis rebus omnibus. Dominica 14. post Pentecosten, text. 1. & 6. p. 302. & 329. Dominica 22. post Pentecosten, textu 7. p. 525.
- Crucis signum in cælo. Dominica 24. post Pentecosten, text. 6. p. 569.
- Curæ vitæ præsentis abdicandæ. Dominica 14. post Pentecosten, text. 4. p. 316.
- Curiositas maleuola. Dominica 16. post Pentecosten, text. 2. p. 358. circa fidem. Dominica 2. post Pentecosten, textu 3. p. 37.

D

- Detractionis vitium. Dominica 3. post Pentecosten, textu 12. p. 69.
- Deus, iustis non deest. Dominica 14. post Pentecosten, text. 6. p. 329. Vide, *Consolationes*.
- Deus misericorditer castigat. Dominica 15. post Pentecosten, textu 6. p. 351.
- Deo omnia conspicua. Dominica 16. post Pentecosten, textu 3. p. 361.
- Dei misericordia parata. Dominica 21. post Pentecosten, text. 4. p. 494.
- Dei cultus omnibus præferendus. Dominica 22. post Pentecosten, text. 7. p. 525.
- Dei beneficia prædicanda. Dominica 23. post Pentecosten, text. 6. p. 545.
- Deus adiutor in tribulationibus. Dominica 24. post Pentecosten, textu 1. p. 547.
- Deus malorum admonet. Dominica 24. post Pentecosten, text. 5. p. 563.
- Diaboli odium necessarium. Dominica 14. post Pentecosten, text. 2. p. 309.
- Diaboli impiis durus dominus. *Ibidem*.
- Dilatio pœnitentiæ. Dominica 7. post Pent. textu 3. p. 149. Dominica 9. post Pentecosten, text. 4. p. 190. Dominica 15. post Pentecosten, text. 7. p. 353. Dominica 20. post Pentecosten, textu 4.
- Dilectio proximi. Dominica 12. post Pentecosten, textu 4. p. 474. Dominica 17. post Pentecosten, text. 3. p. 391. cordialis. Dominica 1. post Pentecosten, text. 1. p. 2. Dominica 21. post Pentecosten, textu 8. p. 501.
- Dilectio Dei, vide, *Amor Dei*.

I N D E X

Diligentia salutis. Dominica 13. post Pentecost. textu 2. p. 284.
 Doctoris boni fortitudo. Dominica 22. post Pentecosten,
 textu 4. p. 516.

Doctores mali. Dominica 12. post Pentecost. textu 2. p. 258.
 Dominica 17. post Pentecosten, textu 1. p. 382.

Doctrina cum virtute coniungenda. *Ibidem.*

E

Eleemosynæ retributio. Dominica 1. post Pentec. text. 4. p. 17.
 Dominica 6. post Pentec. textu 1. p. 122. Dominica 8. post
 Pentec. textu 3. loc. 2. p. 170.

Exempla maiorum. Dominica 15. post Pentec. textu 1. p. 336.
 Dominica 20. post Pentecosten, textu 8. p. 483.

Excusatio peccatorum. Dominica 2. post Pentecosten, textu
 3. p. 37.

Externa reuerentiâ. Dominica 23. post Pentec. textu 1. p. 529

F

Festorum religiosa celebratio. Dominica 16. post Pentec.
 textu 4. p. 363.

Fidei constantia. Dominica 24. post Pentec. textu 4. p. 537.
 Dominica 8. post Pentec. textu 2. p. 164.

Fiducia in Deum circa difficultates. Dominica 4. post Pentec.
 textu 4. p. 96. Dominica 6. post Pentec. textu 4. p. 133. circa
 Dei prouidentiam. Dominica 14. post Pentec. textu 5. p.
 324. circa Dei misericordiam & bonitatem. Dominica 18.
 post Pentec. text. 3. p. 404. Dom. 23. post Pent. text. 4. p. 537.

Fiducia præpostera. Dominica 6. post Pentec. textu 4. p. 133.
 Dominica 23. post Pentec. textu 4. p. 537.

Fortitudo Pastoris, Doctoris, Prælati, Iudicis. Dominica 22.
 post Pentec. textu 4. p. 516.

Fraterna charitas cordialis. Dom. 21. post Pent. textu 8. p. 501.

Fratrum necessitates Christo commendandæ. Domin. 9. post
 Pentec. textu 1. p. 177. Dominica 11. post Pentec. textu 1. p.
 232. Dominica 18. post Pentec. textu 1. p. 398.

G

Gaudia æterna. Dominica 2. post Pentec. textu 1. p. 32.

Gloriæ fuga. Dominica 11. post Pentec. textu 7. & 8. p. 249. &
 252. Dominica 16. post Pentec. textu 7. p. 377.

Gratia Dei inuocanda. Dominica 11. post Pent. textu 4. p. 241.

Gratiæ vox audienda. Domin. 15. post Pent. text. 7. p. 353. Non

audientium pœna. Domin. 19. post Pentec. textu 4. p. 429.

Gratitudo erga Dei beneficia. Domin. 12. post Pentec. textu
 1. p. 255. Dominica 13. post Pentec. textu 5. p. 290.

Gustus

Gustus r
 textu

Hæretic
 138.1

Humilit
 textu.

minic

Hypocri
 Hypocri

Dom.
 textu

Iactanti
 Pente

Ignauia
 Dom

Dom

Impiort
 conc

Ludibri
 textu

Incarna

Incredu
 Inferni

Ingrati
 p. 299

Pent

Inhuma
 7. p. 4

Iniuria
 min.

Ira. Do

Irrisio
 textu

Iudicij
 Iudicu

text

Iustitia
 Pen

post
 7. p.

LOCORVM MORALIVM.

Gustus rerum cælestium, Dei donum. Domini 11. post Pentec.
textu 5. p. 243.

H

Hæreticorum fructus. Dominica 7. post Pentec. text. 1. & 2. p.
138. 144. signa & prodigia. Dom. 24. post Pent. text. 4. p. 563.
Humilitatis virtus, necessitas, merces. Domini. 4. post Pentec.
textu. 5. p. 98. Dominica 10. post Pentec. textu 8. p. 225. Do-
minica 16. post Pentec. textu 7. p. 377.

Hypocritica reprehensio. Domini. 1. post Pentec. text. 5. p. 27.
Hypocritis, & eius genera. Dom. 5. post Pentec. textu 1. p. 101.
Dom. 12. post Pent. text. 5. p. 277. Dominica 22. post Pentec.
textu 1. p. 509.

I

Infantia siue ostentatio operum suorum. Dominica 10. post
Pentec. textu 3. Vide *cætera in verbo. Vana gloria.*

Ignavia circa salutem. Dominica 8. post Pentec. text. 2. p. 164.
Dominica 19. post Pentec. textu 4. p. 429. in persecutione.
Dominica 24. post Pentec. textu 2. p. 550.

Impiorum labor infructuosus. Dom. 4. post Pent. text. 3. p. 91.
concordia contra bonos. Domini. 22. post Pent. text. 2. p. 511.

Ludibria contemnenda. Domini. 23. post Pentec. textu 5. p. 519.
Incarnationis Filij Dei beneficium. Dominica 19. post Pent.
textu 1. p. 421.

Incredulitas taxanda. Domini. 20. post Pentec. textu 5. p. 477.

Inferni pœnæ. Dominica 19. post Pentec. textu 9. p. 454.

Ingratitudo de bonis acceptis. Dominica 13. post Pent. text. 5.
p. 290. circa vocationem, & de bonis oblatis. Domini. 19. post
Pentec. text. 4. p. 429. Domini. 21. post Pentec. text. 7. p. 499.

Inhumanitas erga proximum. Domini. 21. post Pentec. text. 5. &
7. p. 495. & 499.

Iniuriæ condonandæ. Dominica 1. post Pentec. text. 3. p. 13. Do-
mini. 21. post Pentec. text. 5. & 7. p. 495. & 499.

Ira. Dominica 5. post Pentec. textu 2. p. 108.

Irrisiones impiorum despiciendæ. Dominica 23. post Pentec.
textu 5. p. 542.

Iudicij extremi terror. Dom. 24. post Pent. text. 6. & 7. p. 559. 571.

Iudicium temerarium de proximo. Dominica 1. post Pentec.
textu 2. p. 2.

Iustitia Dei. Domini. 7. post Pentec. textu 4. p. 153. Dom. 8. post
Pent. textu. 1. p. 158. Dom. 9. post Pent. text. 3. p. 187. Dom. 19.
post Pent. text. 7. & 9. p. 438. & 454. Dom. 21. post Pent. text.
7. p. 499. Dominica 24. post Pentec. text. 3. & 7. p. 554. & 571.

Iustitia

I N D E X

Iustitia Dei contra peccatores. Dom. 9. post Pent. text. 3. Dom. 19. post Pentecosten, textu 7. p. 438. Dominica 24. post Pentecosten, textu 3. p. 554.

Iustorum consolatio. Dom. 6. post Pentecost. textu 3. p. 130.

L

Lachrymæ peccatorum remedia. Dom. 9. post Pentecosten, textu 1. p. 177.

Laus iustorum etiam in hac vita. Dom. 12. post Pentecosten, textu 1. p. 255.

Liberalitatis erga proximum virtus. Dom. 6. post Pentecosten, textu 5. p. 135.

Lingua maledica. Dom. 3. post Pentecosten, textu 2. p. 69. Dominica 5. post Pentecosten, textu 3. p. 114.

M

Maledicti vitium. Dom. 5. post Pentecosten, textu 3. ibidem.

Malorum Deus admonet. Dom. 24. post Pent. textu 5. p. 567.

Miracula non expectanda. Dom. 20. post Pent. textu 5. p. 477.

Miracula hæreticorum. Dom. 24. post Penteco. text. 4. p. 563.

Misericordia Dei. Dom. 21. post Pente. textu 4. p. 494. imploranda. Dom. 13. post Pent. text. 3. p. 286. illi fidendum. Dom.

3. post Pent. text. 3. p. 72. Dom. 18. post Pent. text. 3. p. 404.

Misericordiæ opera erga proximum. Dom. 1. post Pent. text. 1. p. 3.

Dom. 16. post Pent. text. 1. loco 2. p. 358. Dom. 11. post Pent. text. 1. p. 232.

Dom. 12. post Pentecost. text. 6. p. 278. Dom. 15. post Pentec. text. 5. p. 345. Dominica 16. post Penteco. textu 5. p. 371.

Morborum causa peccatum. Dom. 18. post Pent. text. 4. p. 406.

Mortis memoria. Dom. 7. post Pent. textu 3. p. 149. Dom. 15. post Pentecosten, textu 2. p. 338. Dominica 23. post Pentecosten, textu 2. p. 531. Dominica 24. post Pentecosten. textu 2. p. 550.

Mundi ludibria decipienda. Dom. 23. post Pent. text. 5. p. 542.

Mundi amor noxius. Dom. 19. post Pentecosten, textu 5. p. 431.

fallax & vanus. Dom. 9. post Pent. text. 2. p. 182.

N

Negligentia Christianorum circa salutem. Dom. 2. post Pent. textu 3. p. 69. Dom. 8. post Pent. textu 1. p. 158. Dom. 19. post Pent. text. 4. p. 429.

Nuptiæ Filij Dei. Dominica 19. post Pentecost. textu 1. p. 421.

O

Obedientia principibus terræ præstanda. Dom. 22. post Pentecosten, textu 6. p. 523.

Oblivio

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

Oblivio
182.

LOCORVM MORALIVM.

- Obliuio futurorum. Dominica 9. post Pentecosten, textu 2. p. 182.
 Obseruatores maleuoli. Dominica 16. post Pent. text. 2. p. 358.
 Occasio boni non prætermittenda. Dominica 20. post Pentecosten. textu 2. p. 468.
 Occasio peccati cauenda. Dominica 11. post Pentecosten, textu 3. p. 238.
 Odium proximi. Dominica 5. post Pentecosten, textu 2. p. 108.
 Vide. *Dilectio proximi.*
 Omissionis peccatum. Dominica 7. post Pentecosten, textu 4. p. 153.
 Operum bonorum necessitas. Dominica 7. post Pentecosten, textu 3. & 5. p. 149. & 156. Dominica 12. post Pentecosten, textu 7. p. 280.
 Oratio in templis facienda. Dominica 9. post Pentecosten, textu 6. p. 219.
 Orationis perseverantia. Dominica 20. post Pentecosten, textu 6. p. 479.
 Ostentatio sui. Dominica 10. post Pentecost. textu 3. p. 210.

P

- Parentum de liberis cura. Dominica 20. post Pentecosten, textu 3. p. 471.
 Pastorum constantia & fortitudo. Dominica 22. post Pentecosten, textu 4. p. 516.
 Paucitas saluandorum. Dom. 19. post Pentecost. text. 10. p. 460
 Peccati recidiua. Dominica 21. post Pentecosten, textu 7. p. 499. turpitude & enormitas. Dominica 11. post Pentecosten, textu 6. p. 245. pœna. Dominica 9. post Pentecosten, textu 3. p. 187. consuetudo. Dominica 11. post Pentecosten, textu 2. p. 182. Dominica 15. post Pentecosten, textu 7. p. 353. pericula cauenda. Dominica 11. post Pentecosten, textu 3. p. 187. debitum ingens. Domin. 21. post Pentecosten, textu 1. p. 486. remedium Dei presentia credita. Dominica 17. post Pentecosten, textu 3. p. 391.
 Peccata deslenda, tum propria, tum aliena. Dominica 9. post Pentecosten, textu 1. p. 177.
 Peccatoris miseria multiplex. Dominica 10. post Pentecosten, textu 4. p. 216. Dominica 11. post Pentecosten, textu 2. & 6. p. 234. 245. Dominica 21. post Pentecosten, textu 2. p. 489. reconciliatio perfecta. Dominica 21. post Pentecosten, textu 3. p. 493. refugium, Dei misericordia. Dominica 13. post Pentecosten, textu 3. p. 286.

Peccata

I N D E X

- Peccata morborum & calamitatum causa. Dominica 18. post Pentec. textu 4. p. 406.
- Persecutorum fidei & pietatis impietas. Dominica 19. post Pentec. textu 6. pœna. p. 436. Ibidem, textu 7. p. 439.
- Perseuerantia in bono. Dominica 6. post Pent. textu 2. p. 128. Dominica 13. post Pentec. textu 6. p. 295.
- Perseuerantia in oratione. Dominica 20. post Pentec. textu 6. p. 479.
- Pœnitentia Deo semper gratissima. Dominica 3. post Pentec. textu 5. p. 82. eius vis & efficacia. Ibidem.
- Pœnitentis verecundia & timor. Dominica 10. post Pentec. textu 4. & 5. pag. 241. 243. Dominica 23. post Pent. textu 3. pag. 536.
- Politici huius temporis. Dominica 19. post Pentec. textu 8. p. 444. eorum pœna. Ibidem. text. 9. p. 454. Alia loca ibidem textu 10. notantur p. 460.
- Præparatio ex parte nostra. Domin. 13. post Pentec. textu 4. p. 289.
- Præparatio ad mortem. Dominica 24. post Pentec. textu 2. p. 550.
- Principibus obediendum. Dominica 22. post Pentec. textu 6. p. 523.
- Proximi iuuandi. Dominica 6. post Pentec. textu 1. p. 112. Dominica 11. post Pentec. textu 1. p. 232.
- Proximj dilectio & cura. Domin. 12. post Pentec. textu 4. & 6. pag. 271. 278. Dominica 16. post Penteco. textu 5. p. 371. Dominica 17. post Pentec. textu 3. pag. 391. Dominica 18. post Pentec. textu 1. p. 398. cordialis. Dominica 21. post Pentec. textu 8. p. 501.
- Proximo condonandum. Dominica 21. post Pentec. textu 5. & 7. p. 495. 499.
- Prouidentia Dei circa necessaria. Dominica 6. post Pentec. textu 1. pag. 122. Dominica 14. post Pentec. textu 5. pag. 324. circa salutem humanam. Dominica 29. post Pentec. textu 3. p. 428.
- Prudentia filiorum lucis. Dominica 8. post Pentec. textu 2. p. 164.
- Pseudochristiani. Dominica 19. post Pentec. textu 8. & 9. p. 444. & seqq. Vide, *Christiani imi.*
- R
- Ratio reddenda Deo omnium. Dominica 8. post Pentec. text. 1. p. 258.

Recidiva

Recidiva
499-
Recon
textu
Reco
13. D
Reuer
1. p. 5
Sacerd
4. P
417
Sacerd
textu
Saluan
P. 4
Scient
382.
Sepul
P. 34
Sollici
textu
Spirit
5. p.
Super
ad 2
Temp
p. 19
Temp
202
Temp
textu
5. p.
Timo
536
Torpe
Tribu
textu
Tribu
Ad
Illa

LOCORVM MORALIVM.

- Recidiua peccati. Dominica 21. post Pentec. textu 7. pag.
499.
Reconciliatio cum Deo perfecta. Dominica 21. post Pentec.
textu 5. p. 495.
Reconciliatio fraterna. Dominica 1. post Pentec. textu 3. p.
13. Dom. 5. post Pentec. textu 4. p. 118.
Reuerentia corporis externa. Dominica 23. post Pentec. textu
1. p. 529.

S

- Sacerdotium honorandum. Dominica 13. post Pentec. textu
4. pag. 289. Dominica 18. post Pentecosten, textu 6. pag.
417.
Sacerdotis vita debet esse edificatiua. Dominica 3. post Pent.
textu 1. p. 66.
Saluandorum paucitas. Dominica 19. post Pentec. textu 10.
p. 460.
Scientia absque virtute. Dominica 17. post Pentec. text. 1. p.
382. Vide, *Doctrina*.
Sepultura piorum. Dominica 15. post Pentecosten, textu 4.
p. 344.
Sollicitudines huius vitæ refecandæ. Dominica 14. post Pent.
textu 4. p. 316.
Spiritualis gustus Dei donum. Dominica 11. post Pentec. text.
5. p. 243.
Superbia. Dominica 10. post Pentec. textu 1. 2. 3. & 7. à p. 205.
ad 225. Vide, *Humilitas, Vana gloria, Ambitio*.

T

- Templorum prophanatio. Dominica 9. post Pentec. textu 5.
p. 195.
Templa orationis loca. Dominica 9. post Penteco. textu 6. p.
202.
Temporalium amor inordinatus. Dominica 14. post Penteco.
textu 3. 4. & 6. pag. 311. 316. 329. Domin. 19. post Pentec. text.
5. p. 431.
Timor pœnitentis. Dominica 23. post Pentecosten, textu 3. p.
536.
Torpor fidei. Dominica 11. post Pentec. textu 8. p. 252.
Tribulationum sæpe causa peccatum. Dominica 18. post Pent.
textu 4. p. 406.
Tribulatio reuocata à peccato. Dom. 15. post Pêt. text 6. p. 351.
Ad Deum adducit. Dom. 20. post Pentecost. text. 1. p. 463.
Illam Deus consolatur. Dom. 24. post Pent. textu 1. p. 547.
Vana

I N D E X

V

- Vana gloria. Dom. 10. post Pent. textu 1. p. 205. Dom. 11. post Pent. textu 7. p. 249. Dominica 16. post Pent. text. 7. p. 377.
 Verbum Dei audiendum. Dominica 4. post Pent. text. 1. p. 87. Dominica 11. post Pentecosten, textu 2. p. 234.
 Verecundia pœnitentis. Domin. 10. post Pent. textu 5. p. 218. Dominica 23. post Pentecosten, textu 3. p. 536.
 Veritatis persecutores. Dom. 22. post Pentec. text. 1. p. 509.
 Viduarum cura. Domin. 15. post Pentecosten, textu 3. p. 343.
 Virtus laudata crescit. Dom. 12. post Pentecost. text. 1. p. 255.
 Virtus doctrinæ adiungenda. Dominica 12. post Pent. text. 2. p. 258. Dominica 17. post Pentecosten, textu 1. p. 382. occultanda. Vide, gloria fuga.
 Vitæ celestis fastidium. Dom. 2. post Pentecost. text. 3. p. 37.
 Vitæ præsentis solatia. Dom. 6. post Pentecost. text. 3. p. 130.
 Vocationis conseruandæ studium. Dom. 2. post Pent. text. 7. p. 63. Dom. 13. post Pentecosten, textu 7. p. 300. Dominica 19. post Pentecosten, textu 10. p. 460.
 Vocante Deo, obediendum. Dom. 15. post Pent. text. 7. p. 353.
 Voluntas mala, peccatorum causa. Dominica 19. post Pentecosten, textu 2. p. 426.
 Voluntaria deubtio. Dominica 4. post Pentec. text. 2. p. 90.

Z

- Zelus animarum. Dom. 11. post Pent. text. 1. p. 232. Dominica 3. post Pent. textu 3. p. 72. Dom. 9. post Pent. textu 1. p. 177.
 Zelus iustorum contra peccata. Dominica 9. post Pent. text. 1. ibidem. Dominica 21. post Pentecost. textu 6. p. 498.

F I N I S.

© in *libra.*

APPROBATIO.

Promptuarium hoc Morale super Euangalia Dominicalia totius anni, Authore Magistro nostro THOMASTAPLETONO, nihil à sana doctrina alienum, sed multa ad mores in melius formandos utilia & accommodata complectitur. Quare non modò tuto, ceterum & utiliter typis mandari posse iudico.

Ego Balthasar Seulin, Ecclesiæ Collegiæ D. Amati
 Decanus, necnon librorum Cenfor ordinarius,
 Actum Duaci, Anno 1589. 9. Septemb.

. post
177.
o. 87.

. 218.

. 43.
55.

. 2. p.
ccul-

. 7.
o.

. 7. p.
a 19.

. 353.
nte-

. o.

. ca 3.

. tel.

. stus
no,
lus
non

. nati
ius.

